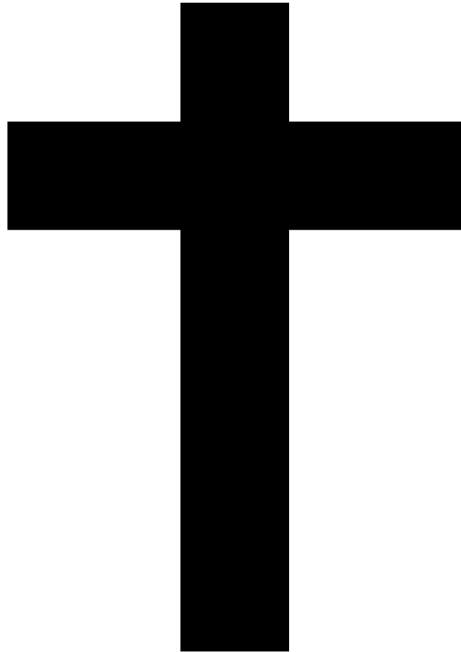

Hill Madia

Hill Madia standard translation

Hill Madia
Hill Madia standard translation

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Maria)

Contributor: The Seed Company

All rights reserved.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 15 May 2025
9f0bdb58-21f8-514e-8286-5b2942b7d458

Contents

मत्याल	1
मार्कल	50
लूकाल	81
योहन	134
बळयिर	172
रोम सहरतोर	224
1 कुरिततोर	248
2 कुरिततोर	270
गलातितोर	285
इपिससतोर	293
फिलिपितोर	302
कुलुसितोर	308
1 तिसलुनितोर	314
2 तिसलुनितोर	319
1 तिमोति	322
2 तिमोति	329
तीतुस	334
फिलेमोन	337
इब्रितोर	339
याकुब	358
1 पत्रु	364
2 पत्रु	371
1 योहन	375
2 योहन	382
3 योहन	383
यहुदाल	384
तोहचीतव पोल्लोड	386

किर्स्तुना बळयि मत्याल रासतदु बेसता कबुरि

उंद दिया बार आता इतेके, राजाना वगोग कोल्लाल नीवा लोतगा वातोग. “नाळि राजाल नीक कलियलाह वायनोग,” इनजोर ओग कबुर वेहतह्तोग. पया नीवा कयदे उंद पुस्तक ईसि, नीक इन्हतोग, “इद पुस्तक अर्विसि राजाना लोप्पा कतम पुनदकिन. पया ओग वातस्के, निमा तयर आयकिन.”

“देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल येसुराजाल मावा बूमते वातोग,” इन्जि मत्याल इद पुस्तकते माक कबुर वेहतह्तोग. वेग येसुराजाल मीक जीवा कीसि, तना राजेमते ओयलाह मीक पर्हेकिह्तोग. अद राजेमते मीटु अमेसा-अमेसातुहक ओना संगे गिर्दति मनदा पगयकिर. इद पुस्तकतुन अर्विसि, मीटु ओनु बेस पुनदा पगयकिर.

मत्याल ऊक-ऊके यहुदि जाततोग साङ्गमता सीता कीस्तोग. अद साङ्गमते रासतपु, यहुदिरा बेरोग राजाल दाविद, वेना राजपुळगते येसुसामि पुटोग. मति यहुदिर केपसोर मतपु, येसु इद दुनियाता राजानलेहका आयोग. ओग उंद पूना रीतता राजेमतुन निल्पिह कीयलाह वातोग.

मत्याल मुने सिद्वा एनवाल मन्जि, कोताना ऊपे जीवातोग मंदोग. मति येसु ओन केयताहकु, ओग तना लालुसतुन पोहचि येसुनाड कगयलाह अतोग. इद्रमलेहका वेन केयतपु, येसुराजाल मीक वने नेंड केयसोर मन्हतोग. ओग तना राजेमि मीवा जीवातगा निल्पिह कीयलाह ऊळिह्तोग.

येसुसामिनाड मुनेतोर पेदल्क
(लूकाल 3:23-34)

1 देवुळ इद बूमते लोहतोग, येसु किर्स्तु, वेना लोप्पा नना रासलाह आतन. साङ्गमते वेनाड तादोर-बाबोरा लेका रासिस तासतोर, ओर इह मतोर. येसु (यहुदि जाततोग पेदासुतोग)* अब्रहम मुय्तोना, ओसो दाविद राजाना पुळगताहि पुटोग.✱

2 अब्रहम मुय्तोना मगि इसकि पुटिस मतोग, इसक मुय्तोना मगि याकुबि, याकुब मुय्तोहकु बारा मगकु पुटिस मतोर. ओरगडाहि ओर्वोग यहुदाल इनवाल मतोग.

3 यहुदानाड मगकु पर्साल ओसो जेराल, वेरा तलोगि तामरि इनदनदु†. पर्साना मगि एस्त्रोनि, एस्त्रोनिना मगि अराम.

4 अरामना कूळते आमिनदाबि पुटोग, आमिनदाबिना मगि नहसोनि, नहसोनिना मगि साल्मोन.

5 साल्मोन वेग राहबि इनदनद (दुस्रा जाततद) आंचाना संगे जोळेम आतस्के, ओना कूळते बोहजि पुटोग.✱ वेग बोहजि स्तिना संगे जोळेम आतस्के ओबेदि पुटोग,✱(अद स्ति वने दुस्रा जातता आंदु). ओबेदिना मगि यीसाल.

6 पया यीसाहकु दाविद राजाल पुटोग.

मुने बेदु ऊरियाना मुते मता, अद रांडे मुतेना संगे दाविद जोळेम आतस्के, साल्मोन पुटोग.✱

7 पया साल्मोन राजाना मगि रहबामि, रहबामिना मगि अबियाल, अबियाना मगि आसाल.

8 पया आसाहकु यहोसपति, यहोसपतिहकु योरमि, योरमना कूळते उजियाल पुटोग.

9 उजियाहकु योतमि, योतमिहकु अहजि, अहजिहकु एजेक्याल पुटोग.

10 एजेक्याहकु मनासे, मनासेहकु आमोनि, आमोनिहकु योसियाल पुटोग.

11 योसियाना मगिहकु यकोनियाल, वेना पया ओसो उय्तुर पेकोर पुटोर. अद वेलाते बेबिलोन देसेमतोर यहुदि जाततोरगा वासि लळय कीतोर, लळय कीसि यहुदि जाततोर वेल्लाटोर लोकरिनु तमा देसेमते दोहच ओतोर.

12 बेबिलोनते ओरिन दोहच ओतापेगके यकोनियाहकु साल्तियाल, साल्तियाहकु जस्बाबेल पुटोग.

13 जस्बाबेलिहकु अबिहदि, अबिहदिहकु एल्यकिमि, एल्यकिमिहकु अजुराल पुटोग.

14 अजुराहकु सादोकि, सादोकिहकु याकमि, याकमिहकु एलिहदि पुटोग.

15 एलिहदिहकु एलियजरि, एलियजरिहकु मतानि, मतानिहकु याकुबि पुटोग.

16 पया याकुबिहकु योसेपि पुटोग. योसेपना मुते मरियालि, तेनाये पोटाताहि कोनि येसु पुट वातोग, ओने देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल# किर्स्तु इन्हतोर.

17 इद्रमलेहका अब्रहम मुय्तोनाहि दाविद राजानगा एवनाह, सबे पोसि चोव्दा तादो-पीळिड आताड. ओसो दाविदिनाहि यहुदि लोकरिन बेबिलोनते दोहच ओस मतोर अब दियाड एवनाह चोव्दा तादो-पीळिड आताड. अहे ओरिनु बेबिलोनते ओतगडाहि इतेके, देवुळ लोहतोग पिसिह केवाना पुटमुळ एवनाह, चोव्दा तादो-पीळिड आताड.

येसु बह पुटोग
(लूकाल 2:1-7)

* 1:1 1:1 यहुदि जाततोर इस्रयेल देसेमते मंदुर, ओरिन इस्रयेलतोर वने इंदुर. ✱ 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:3-4; 2 तिमोति 2:8; तोहचीतव पोल्लोड 22:16 ✱ 1:1 1:1 रोम सहरतोर 9:5; 1 तिमोति 2:5 † 1:3 1:3 पुटमुळ अदयय 38 अर्वाटु. ✱ 1:5 1:5 यहोश् 7:22-23; स्ति 4:20-21 ✱ 1:5 1:5 स्ति 4:13-17 ✱ 1:6 1:6 2 शम्पूल 12:24 ‡ 1:16 1:16 देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल वेन इब्रि पोल्लोते मसिहा इन्हतोर, युनानि पोल्लोते किर्स्तु इन्हतोर.

18 देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल येसु इद्रम पुटटोग इतेके, ओना तलोग मरियानु योसेपि ताल्हकिसि पोल्लो करल कीस मतोग. वेर इर्वुर जोळेम आयनामुनेन, अदु नेलाड हक्कतद दिसता; इदु देवुळता पवित्र जीवाता लावता मेटेन आता.

19 तान ताल्हकतोग कोयतोग योसेपि, अदु नेलाड हक्कता इन्जि ओग पुतोग. ओग कर्तुळ मन्कल मताहकु, तान लोकुरा मुनेह इजक तेंडनायो, इद्रम ओना विचर मता. अदिनेनाहकु नना तान कुस्क्ने विळिससीकन इन्जि, ओग विचर कीतोग.

20 तना जीवाते वेग इद्रम आलिह कीनके ऊळाटु, देवुळबाबाना उंद देवतुलि कलाते वासि ओन वेहता, “ए योसेपि, दाविद राजाना पुळगतोनिन, मरियाना पोटाते बेद पेनेम मन्हता, अदु मन्कना आयो, मति देवुळता पवित्र जीवातेनाहिये मन्हता. अदिहक निमा तान ततलाह पेके-मुनेह आयमा.

21 अदु पेकान पुटिह कीयगा, ओना पेदिरि येसु (इतेके देवुळि पिसिह कीस्ता) इनजोर तासा. बाराहक इतेके ओगे तना लोकुरिन, ओरा पापमताहि पिसिह केवाल आयनोग, ✨” इन्जि देवतुल वेहता.

22-23 (इव सबे बाराहकु इद्रम आताड इतेके, वेल्लाडे वर्साना मुने, देवुळबाबाल तना कबुरतोना संगे इदिनलोप्पा वेहचि, ऊळाटु, कोयतोहक अनवदु लेया पिला नेलाड हक्कगा, तान्क पेकाल पुटनोग.

अहे ओना पेदिरि “इमानुवेल” इन्जि तासनुर, ✨

इह वेहच मतोग. “इमानुवेल” इतेके “मावा तोळ देवुळि”, इद्रम अर्तम आस्ता. देवुळि मुने वेहच मताड इव गोटिड इंजेके करल आताड.)

24 पया योसेपि उंजिस तेदताहे देवतुल वेहतपे सबे कीतोग. अहे मरियानु मर्मिड कीयलाह लोन ओतोग.

25 मतिगा अदु रिक्कम आनाहजोम, ओग ताना संगे ऐगे कलियोग, कय बोयोग. तान्क पेकाल पुटटस्के योसेपि ओना पेदिरि येसु तासतोग.

2

पोत ऊळवालोर येसुन ऊळलाह वास्तोर

1 बेहरोग एरोद राजाना कालमते, यहुदा पट्टा बेत्लेहेम नाटेनगा येसु पुटिस मतोग. ताना पया अद पट्टा मोदुल सहर येस्सलेमते, बोर उकान ऊळिसि पुनवालोर वातोर. ओर पोळद पेसनेनाहि वेल्लाय जेक देसेमताहि येस्सलेमते वासि, पता कीयलाह बोटटोर. 2 “यहुदिरा राजाल पुटटोग इनजोर तोहतनद उकातुन माट पोळद पेसना बाजे ऊळतोम, अहे ओन दंडुम अरयकोम इन्जि वातोम. ओग पुटटोगु बेगाडोग?” इन्जि वेर उकान ऊळवालोर ताल्हकतोर.

3 (दुस्रो ओसो बोग राजाल पुटटोग), इद कबुर केंजिसि एरोद राजाना जीवा डक इता, अद्रमे एरोद इंजेके बाताल कीयनोग, इन्जि आलिह कीसि पूरा येस्सलेमतोर वने मिळहकतप आतोर.

4 पया राजाल यहुदिराड सबेटोर पेर्मालोरिन ओसो सास्त्रमगुरिन, उंदि जागाते जमा कीसि ओरिन ताल्हकतोग, “मीवा सास्त्रम वेहतपु, देवुळ लोहवाल राजाना पुटमुळि, बेगा आस मनदगा?” इन्जि राजाल ताल्हकतोग.

5-6 अस्के ओर इतोर, “यहुदा पट्टा बेत्लेहेम नाटे, महरज! बाराहक इतेके देवुळता मुनेतोग कबुरतोग, सास्त्रमते तेना लोप्पा इद्रम रासिस तासतोग:

‘ए यहुदा पट्टा बेत्लेहेम नाटेनोरिन, मीवाय नाटे नावा इस्त्रयेललोकुरिन अय केवाल ओर्वोग सेहनाल पुटनोग इन्जि ✨

मीवा नाग यहुदा पट्टे उडुला नाग इनमाटु, ✨ इन्जि देवुळ इन्हता.”

7 इद पोल्तो केंजिसि, एरोद राजाल उकान ऊळवालोरिन “इह वाट,” इन्जि तनगा कुस्क्ने केयतोग, केयिसि “मीक बेद उका दिसता, तान मीट ऊळतस्केडाहि नेंड एवनाह बेचोक दियाड आताड, नाक बराबर वेहाटु,” इन्जि ओगु (पुट वाता पेकाना वयस पुनदलाह) ओरिन बेस ताल्हकतोग.

8 ओर राजान वेहतापया, राजाल ओरिन बेत्लेहेमतके लोहतोग, लोहनेके ओरिन नाळेह कीस इतोग, “मीटु अगा अन्जि ओन पेकान बेस-नेहना पर्हकाटु. मीक दोर्कतोग इतेके, नाक वासि ओना जाडा वेहाटु, अस्के नना वने अन्जि, ओन दंडुम अरयकन,” इतोग.

9 राजानाड इव पोल्लोड केंजिसि ओर उकान ऊळवालोर बेत्लेहेम नाटे दायलाह पेसतोर. पया ऊळाटु, बेद उकातुन ओर पोळद पेसनके ऊळिस मतोर, अदे उका ओरा मुनेह-मुनेह पेससोर अंदु, पया पेकाल मता लोता पोगोन अन्जि रोमता.

10 उका रोमतदिन ऊळिसि, ओरिहक बेचोनो गिर्दा वाता!

11 पया ओरु उका रोमतद लोतगा नेडतोर, अगा पेकानु, ओना तलोग मरियानु ऊळतोर, ऊळिसि पेकानाड काल्क अर्सि, ओरु ओन दंडुम अरतोर. ओसो ओरु तमाड सोमताड पेटिनु तेंडिसि, बंगरि, वेल्ला दाराता दूपमि, अतर्नेयु, इद्रमताड पेकाहकु वाटटोर. 12 पया वेन पेकान एरोद हक्कनोग, इदिन देवुळ पुन्जि “एरोद राजानके मल्स अनमाटु,” इन्जि ओरिहकु कलाते कबुर वेहता. अदिहकु ओरु तमा देसेमतके दुस्रा अगादुहक पेसिस अतोर.

एरोद पेकोरिन हक्किहतोग

13 उकान ऊळवालोर अतापया ऊळाटु, योसेपिन उंदि देवतुल कलाते कलियिसि वेहता, “पेकान हक्कलाहि, एरोद राजाल कोज पेहकसोर मन्हतोग. अदिहके निमा तेदा, पेकानु, ओना तलिनु पोसि मिसर देसेमते विता. अहे अगडाहि मल्स वाटु इन्जि, नना नीक वेहनाहजोम, मीटु अगाने मन्हटु,” इन्जि वेहता.

✨ 1:21 1:21 देवुळताड पाटाड 130:8; बळयिर 4:12; 10:43; 13:26; 1 तिमोति 1:15; 2:5 ✨ 1:22-23 1:22-23 यशायाह 7:14 ✨ 2:5-6 2:5-6 तोहचीतव पोल्लोड 7:16-17 ✨ 2:5-6 2:5-6 मीका 5:2; इब्रितोर 7:13-14

14 अदिहक पया योसेपि सीता अरताहे पेकानु, ओना तलिन पोसि, नम्काडा-नम्काने मिसर देसेमते पेसिस विततोग.*

15 अहे ओरु बेहुरोग एरोद राजाल हानाहजोम, अद देसेमतेन मतोर, पया मल्स वातोर. नना नावा मगिनु मिसर देसेमतगडाहि केयतन* इन्जि, वेल्लाडे वर्साना मुने देवुळबाबाल तना कबुरतोना संगे वेहचि. ओर मल्स वातस्के, अद कबुर करल आता.

16 ओर मुवुर मिसर देसेमते अतापया, उकान ऊळवालोर नाक नाळेह कीतोर इनजोर ऊळिसि, एरोद राजाल पकाय ओड आतोग. ओड आसि, उकान ऊळवालोरिन ताल्हकता वेलाता लेका कीसि, (वेग पुटटोग पेकाल रेंड वर्साहक उड्लोग मनदनोग इन्जि, राजाल पुतोग. इद्रम गंता कीसि, वेग पेकाल बेत्लेहेमतेन इंजेक मनदनोग इन्जि,) बेत्लेहेमते ओसो तानाड एरेगूताड नाहकने, बोर रेंड वर्सानोर ओसो ओरिहकाय उड्लोर पेकोर मतोर, ओरगा सीपाय्किन लोहचि, ओरिनु कतमे हक्कनाह कीतोग.*

17-18 देवुळता कबुरतोग यिर्मयाल वेल्लाड वर्साना मुने वेहतद मता, अद इह मन्हता:

रामा इनदनद नाटे, दुकमते आस्कनाड अळयनाड, केयनाड,

बेरा आल्का वेनदा वाता.

रागो तनाड पिलाड-पेकोर हातोर इन्जि अळयहता.

ओर हाताहकु, अदु मेक्ने मनदा पगवो आंदु.*

बेत्लेहेमतोर पेकोरिन हक्कतस्के इद पोल्लो करल आता.†

मिसरताहि मलयना

19 एरोद राजाल हातापया, मिसर देसेमते योसेपना लोतोर मनेके उंद देवतुल कलात कलियिसि ओन वेहता,

20 “योसेपि, पेकान हक्कलाह ऊळिंदुर, ओर हातोर. निमा इंजेके तेदिसि पेकानु, ओसो ओना तलिन पोसि, इस्रयेल देसेमते मल्स अन,” इता.

21 अदिहक पया ओग तेदिसि, पेकानु ओसो पेकाना तलिनु पोसि, इस्रयेल देसेमते मल्स वातोग.

22 मति यहुदा पटटे अर्केलाल राजाल तना तपे बेरोग एरोदिना जागाते राजेम कीस्तोग, तेन केंजिसि ओग अद पटटे दायलाह रेयतोग. ओसो कलाते देवुळता कबुर दोर्कताहकु, यहुदा पटटुन विळिसिसि गालिल पटटे अतोग.

23 अगा एव्सि ओगु नासरेत इनदनद (मरियाना) नाटे अन्जि जागा आतोग. “ओन नासरेततोग इनदनुर,” इद्रम देवुळता कबुरतोर, देवुळ लोहवाल राजाना लोप्पा मुने वेहच मतोर, अद इंजेके करल आता.

3

एग मीहवाल योहन देवुळता कबुर वेहतहतोग

(मार्कल 1:2-8; लूकाल 3:1-9,15-17)

1 वेल्लाड वर्साड आताड, येसु बेसतोग. अव दियाने पापमताहि मिळ्दनद सीना इनजोर, लोकरिन देवुळता पेदिरते योहन इनवाल एते मीहन्दोग. वेगु यहुदा पटटा पेळ्कल बूमते देवुळता कबुर वेहचोर वातोग.

2 “देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद कगो एवयलाह आता. अदिहक मीटु मीवा पापमताहि मिळ्दिसि देवुळतके वाटु,” इद्रम वेग वेहन्दोग.*

3 वेल्लाडे वर्साना मुने देवुळता कबुरतोग यसयाल इनवाल, पवित्र साङ्गमते रासिस तासतोग, अद इह मन्हता, पेळ्कल बूमते केयवाना उंदि बेरा आल्का वेनदा वास्ता:

“सामि मीवा जीवातगा वायना इन्जि, ओना अगदुन तीर्हकाटु,

ओना वायनद अगदुन कसुम कीम्हटु.”*†

इद्रम रासतोग. इंजेके योहन पेळ्कल बूमते वातस्के, अद पोल्लो करल आता.

4 मुनेता कालमते एलियाल कबुरतोना लेहका, योहननाड केगयनाड केनकेनेताड, इतेके स्टुहकनाड केलकने कोटटद गेंदे उहन्दोग, नंडटुहकु तोलाता पेटा दोहन्दोग. ओना तिडि इतेके पापेड, ओगवेनेय अचोने मंदु.

5 वेना वेहता कबुरतुन केंजिसि, येस्सलेम सहरतोर, यहुदा पटटाड नाहकनोर, योर्दन बैरेगकचुलतोर, इद्रम वेल्लाटोर वेनाड केंजलाह वांदुर.

6 ओर तमा कीता पापमतुन कबुल आसि,* योर्दन बैरेटगा वासि, योहनना कयदे देवुळता पेदिरते एग मीदुर*.

7 मति यहुदिराड पेदल्कना रेंड तुंगानोर, उय्तर परसिर इनवालोर, उय्तर सदुकिर इनवालोर, वेर वेल्लाटोर योहननके, माक वने एते मीहा इनजोर वातोर. मति योहन ओरिन इतोग, “ए वीसमतरस्कना लेहकाडोरिर! पापमता अगदाहि देवुळतके मलवालेवा, (वेट देवुळता पेदिरते एग मीतिके), देवुळि ईयनद सिक्साताहि माट पिन्हट अरयकोम इनजोर बाराहक इह्निर?”

8 अदिहके देवुळता पेदिरते एग मीयनामुने, मीवा पापमता अगदाहि मिळ्दिसि, सेतेमता कबळ कीस तोहाटु.*

* 2:14 2:14 बेत्लेहेमताहि मिसर देसेम कमसेकम वारममेटा पयनम आंदु. * 2:15 2:15 होशे 11:1 * 2:16 2:16 तोहचीतव पोल्लोड 12:4 * 2:17-18

2:17-18 यिर्मयाह 31:15 † 2:17-18 2:17-18 इस्रयेल देसेमतोर याकुबि इनवाना कुट्टमळताहि पुट वातोर (पुटमूळ 32:28). याकुबना उड्डा मुते, अदे इद रागो, ओर येसु पुट वायनामुने रेंड अजर्क वर्साना कालमतोर मतोर. येसु पुटना आरूड न्हक वर्साना मुने बेबिलोन देसेमतोर सीपयक वासि, इस्रयेल देसेमतुन बूळे कीतोर. अस्के रागोना कूळतोर वेल्लाटोरिन तमा देसेमतके दोहच ओतोर. वेरिन दोहच ओयना अगदे, रामा नाग मता. अद नाटे इद दुकमता पोल्लोतुन ऊळिसि, रागो तना गुमयातगा अळतप आस्ता, इद्रम यिर्मयाल कबुरतोग वेहन्दोग. इंजेके येसुना कालमते बेत्लेहेमते मतोर रागोनाये जालपिलतुहक इद दुकम अरता, अदिहक यिर्मयाल रासतद पोल्लो ओसो उंद देवा करल आता. * 3:2 3:2 बळयिर 13:24; 19:4

* 3:3 3:3 यशायाह 40:3; योहन 1:23 * 3:6 3:6 याकुब 5:16 * 3:6 3:6 देवुळता पेदिरते एग मीदुर इद रिजतुन वेल्लाटोर “बात्सिमा” इन्हतोर. * 3:8

3:8 बळयिर 26:20

9 ओसो माट बह मतेकाय अब्रहम मुय्तोना कूळतोरोम, इतेके देवुळ आचतोर लोकरोम, अदिहक माट पिसकोम इनजोर, मीट मुर्तिये विचर केमाट. इह केंजाट, देवुळि अब्रहम मुय्तोहक पेकोरिन, इव बंडानगडाह वने पुटिह कीया पगायहता, पुनविरा?

10 ओसो ऊळाट, मराता मोदुदुन नळकलाहि, देवुळता कयदे मऱस तयर मन्हता. बेद मरा बेसता काया आदो आयगा, तान नळिकिस किसतगा वाटिसीयागा.

11 तमा पापमताहि मिळन्दतोर इन्जि तोहतलाह, नना लोकरिहकु देवुळता पेदिरते सिरप एते मीहवानन आंदन. मति नाक तेला बेहरोग ओवोर्गो डीसातोम मन्हतोग, ओग नावा पया वायनोग. ओना कादुन इटलाह वने नना ओप्पोन, अचोन नना उड्लोनन! ✨ ओग देवुळता पवित्र जीवाते ओसो किसते, मीक मीहवाल आयनोग. ✨

12 ओना कयदे एत मन्हता. ओग वंजिन एहचिसि, बेसतानु डोमेते दोसनोग, दोर्बेतुन बारा पिववद किसते बोळिसीयनोग, इद्रम मीक कीयनोग,” इन्जि योहन पऱसिरिन, सदुकिरिन इतोग.

देवुळता पेदिरते येसु एग मीस्तोग

(मार्कल 1:9-11; लूकाल 3:19-22)

13 अस्के पया येसु गालिल पटटाहि पेसिसि, योहनना कयदे देवुळता पेदिरते एग मीकन इन्जि, योर्दन बेरेटगा वातोम.

14 मति योहन येसुन अह केमा इनजोरे, “नीवाय कयदे नना मीयना लेहका मन्जि, निमा नयके वातिन, इद बहु?” इनजोर योहन येसुन इतोग.

15 अस्के येसु इतोग, “अहे आयि, बाराहक इतेके देवुळ माकु बह कीयलाह ताना विचर मन्हता, अद मारतेक माक बेसु.” अदिहकु योहन “इंगो तेला!” इन्जि अहे कीतोम.

16 येसु एतगा मुळिन्दसि चट्टने पोगोन तेदतस्के ऊळाट, पोगोटा बूमि पड्ने आसि, ✨ देवुळता जीवा परेवा पिटेलेहका तनगा वास दळ्म अरतदिन, येसु ऊळतोम! ✨

17 पया पोगोटाहि देवुळता आल्का केंज वाता, “वेगे नावा जीवा कीतोम मगि, ✨ वेना लोप्पा नना पका गिर्दाते महनन,” इद्रम वेनदा वाता. ✨

4

देयहकना मुक्याल येसुना पट ऊळिहता

(मार्कल 1:12-13; लूकाल 4:1-13)

1 अस्के देयहकना मुक्यानेनाहि येसुना पट ऊळना गावले इन्जि, देवुळता जीवा ओनु पेळहकल बूमते ओसीता. ✨

2 पया अगा रेंड वीसाड दियाड, नाका-पियल उपस मताहकु, येसुहकु पकाय कऱव वसता.

3 अस्के देयहकना मुक्याल येसुना पट ऊळलाह, ओना एरे वास इता, “निमा देवुळता मगानिन मनाहकु, ✨ इव बंडानु आरिड मारियिह कीम,” इता.

4 मति ओग इतोग, “आयो, मन्कल सिरपि तिनदनद तिडटे पिसोग आस्तोग, मति देवुळता तोडटाहि पेसनद, उंद-उंद पोल्लोतुन केंजतेकेन पिसनोग, ✨ इद्रम देवुळता साख्रम मन्हता,” इतोग.

5-6 पया देयहकना मुक्याल ओनु पवित्र सहरतगा (इतेके येस्सलेमतगा) ओसि मंदिरता कुपोटगा ओन निल्पिह कीस इता, “निमा देवुळता मगानन इनजोर इहनिन इतेके, इळन डेया! नीक बाराय आयो आयगा, बाराहक इतेके:

नीक काप आडना इन्जि, देवुळि तनाड देवतुल्किनलोहतगा.

नीवाड काल्क चेट पेहचनायो इन्जि, अव नीकु पोगोन तमाड कयकने एतनुड, ✨

इद्रम साख्रम वेहतहता,” इनजोर देयहकना मुक्याल इता.

7 अस्के तान येसु इतोग, “आयो! (बयतळ कबळ कीतिक तेला, देवुळ नाक पिसिह कीयगा, इद्रम इन्जि)बोगे देवुळता पट ऊळनदायो, ✨ इह वने पवित्र साख्रम वेहतहता,” इन्जि इतोग.

8 ताना पया देयहकना मुक्याल येसुन उंद पका बेरा मेटाकोकतगा ओता, ओसि ओन्कु दुनियाताड सबे राजेहक, ओसो अविस्कना सोबातुन तोहता.

9 तोहचि येसुन इता, “ऊळा, इव पूरा नावाडे आंदुड. निमा नावाड काल्क अरिं नाक मोळकतिन इतेके, नना नीकु इव कतमे दिसनवु ईकन,” इता.

10 अस्के येसु तान इतोग, “एय देयमतिन, निमा इडाहि विता, बाराहक इतेके देवुळतुने मोळकना ✨, तानाये माळना कीयना, ✨ इद्रम साख्रम वेहतहता.”

11 पया देयहकना मुक्याल ओन विळिसस अता. तेना पया ऊळाट, देवतुल्क अगा वासि, येसुना जीवातुन सितुर कीयलाह, ओसो ओना पिसवगता तिडि ईसि, ओना सेवा कीताड.

✨ 3:11 3:11 योहन 1:20,27; बळयिर 13:25 ✨ 3:11 3:11 योहन 1:32-33; बळयिर 1:4-5; 11:16 ✨ 3:16 3:16 योहन 1:51; बळयिर 10:11

✨ 3:16 3:16 योहन 1:32-33 ✨ 3:17 3:17 इपिसुसतोर 1:6 ✨ 3:17 3:17 1 योहन 5:6,9 ✨ 4:1 4:1 2 कुरिततोर 12:6-7 ✨ 4:3 4:3 मत्थ्याल

16:16; 26:63; मार्कल 1:1; 14:61; लूकाल 22:70; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 9:20; 13:33; रोम सहरतोर 1:3-4 ✨ 4:4 4:4 व्यवस्थाविवरण 8:3

✨ 4:5-6 4:5-6 देवुळताड पाटाड 91:11-12 ✨ 4:7 4:7 व्यवस्थाविवरण 6:16 ✨ 4:10 4:10 व्यवस्थाविवरण 6:13 ✨ 4:10 4:10 व्यवस्थाविवरण

10:20

येसु गालिल पटटे देवुळता पोल्लो वेहतह्तोग

12 अस्के पया योहनिन जेल ओस मतोर इन्जि, येसु केंजतोग. तेन केंजिसि, ओग यहूदा पट विळिसिसि गालिल पटटे तना नाग नासरेत अतोग.✧

13 पया नासरेत नाटुन विळिसिस, कापेर्नाग मनदलाह अतोग. इद नागु गालिल सम्दुरकचुल मता, इद एरियातुन मुनेता कालमते जाबलुन-नाप्तलि इंदुर.

14 अह आतस्के, वेल्लाड वर्साड मुने, यसयाल इनवाल देवुळता कबुरतोग, बेद कबुर वेहच मतोग, अद करल आता:

15 योर्दन बेरेटा अबर बाजे मनदनद, गालिल सम्दुरकचुदा जाबलुन-नाप्तलिना बूमते,

गालिल इनदनद यहूदि आयवोराबूमते

16 ईकळते उदतपु पापमते मतोर, देवुळता बेरा वेहच ऊळनुर.

बेगा लोकर देवुळता जीवालेवा हातप मन्हतोर, अगाने ताना वेहच दीचगा.✧

17 अस्केडाहि देवुळता पोल्लो येसु वेहता बोटटोग: “देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद कगो एवयलाह आता. अदिहक मीटु मीवा पापमताहि मिळिन्दिसि, देवुळतके वाटु,” इद्रम वेग वेहन्दोग.✧

मुनेतोर येसुनाड कगयवालोर

(मार्कल 1:16-20)

18 उंदि दिया येसु गालिल सम्दुरकचुलिये ताकसोर अनेके, सिमोनि, आंद्रेयाल वेर तमोग इर्विरिन ऊळतोग (सिमोनना दुसा पेदिरि पत्रु मता). वेर मीन्क पोयवालोर, तमाड वदिड सम्दुरलोप्पा आहन्दुर.

19 येसु अस्के ओरिन इतोग, “दट नावा संगे. मीट इचानाह मीन्क पोयंदिर, मति इंजेके मीटु मन्कलोरिन नयगा तवालोरिर आयकिर, अद्रम नना मीक कीकन, वाटु,” इतोग.

20 इदिन केंजिसि, वदिन अगान विळिसिसि, वेर तमोग इर्वुर येसुना संगे अतोर.

21 अगडाहि पेसिस मुनेह अनेके, ओसो जेबेदि इनवानाड इर्वुर मगकु, याकुबि ओसो ओवोर्गो योहनि, वेर दिसतोर. वेरु तमा तपेना संगे ओडातागा उदिसि, तमाड वदिन ओर्कुल कीयलाह आसि. ओरिन वने “नावा संगे वाटु,” इनजोर येसु केयतोग.

22 केयतस्के चट्टेन वेरु ओडातुन, तमा तपेन अगान विळिसिसि, येसुना संगे अतोर.

येसु दुकिनोरिन सव्रे कीस्तोग

23 पया ओराड पार्तनाताड लोहकनगा देवुळता पोल्लो कागहचोरे, देवुळि लोकरगा राजेम कीयनदिना लोप्पा बेसता कबुर पोकर कीसोरे,✧ अहे लोकराड सबे रोगहकिन, दुकिनु सव्रे कीसोरे, पूरा गालिलमेंड येसु तनाड कगयवालोर बार तिरियतोर.✧

24 येसुनाड कीताड कबस्क पूरा सुरिया पटमेंड✧ आबुर आताड. अस्के सबे रीतिनाड रोगहकने ऊटेम आस मतोर, कुर्मुटप आतोर्, पटापुटा नोयनद दुकतोर् ओसो देयहक पोयतोर्, कुळिन्दल रोगहकनोर, कयक-काल्क वागतोर, इद्रम सबे रोगहकनोरिन येसुनके ततोर. ततस्के येसु सबेटोरिन सव्रे कीसीतोग.

25 पया गालिल, दाकपालिस, यहूदा, योर्दन बेरेटा अबरता बूमि, इव पटिनाहि, अहे येस्सलेम सहरताहि लोकर, गोहडिनाड गोहडिड येसुना पयाह अंदुर.✧

5

1 अस्के पया अद मांदतुन ऊळिसि, येसु गुड्रापोगोन अतोग, अन्जि कागहतलाह उदतोग. ओग उदतस्के, ओनाड कगयवालोर ओनगा वातोर.

2 पया येसु ओरिन कागहता बोटटोग.

देवुळता देयवाताड पोल्लोड

(लूकाल 6:20-23)

3 “बोर माट पापमतोरम इन्जि देवुळतुन पर्हकिह्तोर, ओर देवुळता देयवातोर. देवुळबाबाल अद्रमतोरिहके राजाल आस्तोग.

4 “बोर दुकमते अळयह्तोर, ओर देवुळता देयवातोर. देवुळि ओरिन मानेह कीयगा.

5 “बोर माट उड्लोरोग इन्हतोर, ओर देवुळता देयवातोर. देवुळ पूना बूम पुटिह कीयगा अस्के, ओरिहके आयगा.

6 “देवुळता सेतेमते ताकलाह बोरु उनडा वसतप अहे कविहक आतप मन्हतोर, ओर देवुळता देयवातोर. देवुळि ओरिन पंजिह कीयगा.

7 “बोरु दुषोरिन जीवा लोपतप मन्हतोर, ओर देवुळता देयवातोर. ओरिन इंका देवुळ जीवा लोपतप मनदगा.✧

8 “बोरु तमाड जीवाड देवुळतगाने तासिह्तोर, ओर देवुळता देयवातोर. बेस्काय उंद दिया ओरु देवुळतुन ऊळनुर.✧

✧ 4:12 4:12 मार्कल 1:14; लूकाल 4:14 ✧ 4:16 4:16 यशायाह 9:1-2 ✧ 4:17 4:17 मार्कल 1:15; मत्याल 3:2 ✧ 4:23 4:23 बळयिर 1:3; 20:25; 28:23,31 ✧ 4:23 4:23 मार्कल 1:39; बळयिर 10:37-38 ✧ 4:24 4:24 मार्कल 7:26; लूकाल 2:2; बळयिर 15:23; 18:18; 20:3; 21:3; गलातितोर 1:21 ✧ 4:25 4:25 मार्कल 3:7-8 ✧ 5:7 5:7 याकुब 2:13 ✧ 5:8 5:8 तोहचीतव पोल्लोड 22:4

9 “बोरु लोकरा कोटेतुन माय्पिह कीसि, गूनम कीयलाह ऊळिहतोर, ओर देवुळता देव्यातोर. ओरिन देवुळि नावाड मग्क-मयास्कनिर इनदगा.✱

10 “बोरिहकु देवुळता सेतेमते ताकनेनाहक दुसोर तिपल कीस्तोर, ओर देवुळता देव्यातोर.✱ देवुळबाबाल अद्रमतोरिहके राजाल आस्तोग.

11 “नावा पेदिर मीक अरताहकु लोकर बेस्के मीकु पास्कनुर, तिपल कीयनुर, अहे मीवा अडम मताड-लेवाड जोल कूदिड वळहकनुर, अस्के मीट देवुळता देव्यातोरि.✱

12 अवटे मीट गिर्दाते एंदना-पागना कीम्हटु, बाराहक इतेके देवुळदीपते देवुळि मीकु बेरा इनम ईयगा.✱ मीवा मुनेतोर देवुळता कबुर वेहवालोर पेदल्किहकु अद्रमलेहकाने विस्द वाता,✱ ओरा पोगोन वने देवुळि गिर्दा आंदु.✱

बूमता ओवुरि, दुनियाता वेहचि

13 “(इह केंजाट, मीट ओवुर तिडटगा वाटटाहके मिटस आस्ता, ओसो अद अवो वने. अद्रमे) मीटि इद बूमता ओवुरलेहका आंदिर. (दुनियातोर लाग्वा बुद वीळनदायो इन्जि, मीट सेतेमताड कबस्क कीम्हटु.) मति ओवुरता मिटस अतु बार इतेके, अद ओवुर मुनेतलेहका ओसो आयगाया? पया अदिन पलते पोहचीतस्के, मन्कलोर कालकने ओय्कना-विहकना कीतस्के, ताना बातय कबळ अरवो. ✱

14 “मेटापोगोन उदता सहर नग्का-पियल सबेटोरिहक दिसिहता, मको, अद्रमलेहका मीटि इद दुनियाता वेहचलेहका आंदिर.

15 चिमलि नीर्विह कीसि, बह डूटलोप्पा तासिहतोरा? आयो, तान बोव्लापोगोन तासतस्के, लोन अंता वेहच आस्ता.✱

16 इद्रमलेहका मीवाड सेतेम कबस्क लोकरा मुनेह वेहचलेहका दिसिड. अस्के ओर अव कबस्किन ऊळिसि, देवुळदीपते मनवाल मीवा बाबान मान ईयनुर.✱

अडोना लोप्पा काग्हुमुळि

17 “मोसानाड अडोनु, अहे देवुळता कबुरतोर सास्त्रमतुन, पाय्पिह कीयलाह नना वातन, इद्रम मीटु मुर्तिय विचर केमाटु. नना इतेक पाय्पिह कीयलाह आयो, मति सास्त्रमतुन पूरा करल कीयलाह वातन.✱

18 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, पोगोटा बूमि, इळता बूमि बूळेम आनाहजोम, पूरा सास्त्रम करल आयवालेवा, अडोना सास्त्रमते रासतविनग्डाहि उंद गीता, * उंद सुनेतेला मायो आयगा.

19 अदिहकु बोराय इचीटा अडोतुन माळोर, ओसो दुसोरिन वने अहे तमा मतप काग्हतहतोर, ओरु देवुळ राजेम कीयना लोकरगा, सबेटोरिहक उडूलोर आयनुर.✱ मति बोर इव अडोनु माळिहतोर, ओसो अहे काग्हतहतोर, ओरु देवुळ राजेम कीयना लोकरगा बेरोर आयनुर.

20 इंजेके सास्त्रमगूस, परसिर देवुळता पोल्लोतुन कर्तुळते नोमिहतोर इहनिर बहे. मति नना मीकु वेहतहनन इतेके, वेरिहकाय वीळिस मीट देवुळता पोल्लोतुन माळवालेवा, मीकु देवुळ राजेम कीयना लोकरगा जागा दोर्को आयगा.

ओडता लोप्पा काग्हुमुळि

21 “निमा बोने हळकनायो.✱ हळकवाल नेयम जोकना सिक्सातगा अरयनोग,’ इद्रम देवुळि मुनेतोर पेदल्किन वेहच मता, तेन मीट पुर्तिरे.

22 मति इंजेके नना मीक वेहतहनन, बोग तना ऐंगेटोनु [उगसे†] ओड कीस्तोग, ओग वने देवुळता नेयम जोकना सिक्सातगा अरयनोग. ओसो बोग तना ऐंगेटोना कदर रेहतहतोग, ओगु यहुदि जाततोराइ पेदल्कना बेरा कोरटटगा दांड निहतनोग. ओसो बोग दुस्रोनु ‘एय, पिसा-बयतळि!’ इद्रम इन्हतोग, ओगु देयहकना मळगना किसबटटा सिक्सातुहक ओजनोग.✱

23-24 “अदिनेनाहकु ओकावेला निमा नीवा कोडि मंदिरता गर्यातगा वाटलाह ओय्हनिन, अस्के बोग विस्वसि नीवा अडम गुरागुरा मन्हतोग इन्जि, अगा तेना सीता बार नीक वाता इतेके, नीवा कोडि गर्यामुनेह अगाने अहे तासा, अह कीस पेसिस अन. मुने नीवा अडमतोग विस्वसिना संगे ईनाह-आनाह कलिथिसि, गूनम आम्हटु. पया अग्डाह मल्स वासि, नीवा कोड वाटा.

25 “निमा नीक कसुर ओपवाल बार नेयम केवानके अनेकेन, अस्केने ओना ओडतुन रेहतलाहि, ओग बाताल ताल्हकनोग, आतल कीम. अह केविन इतेके, ओग कसुर ओपवाल नीक नेयम केवाना कयदे ईयनोग, वेग पया नीकु पोलिसिना कयदे ईयनोग, अहे निमा जेललोप्पा दाकिन.

26 इह केंजा, नीक सेतेम वेहतहनन, निमा आक्रिते कोतातुहक कोता जोळे केवालेवा, अग्डाहि मुर्तिय पलते पेस पगविन आयकिन.

सिंङ्गि-साट्याल बेरा लोप्पा काग्हुमुळि

27 “साट्याल कबळ कीयनद आयो,✱ इद्रमता अडो मीट मोसा मुय्तोना सास्त्रमताह केंजतिर.

28 नना मात्रम मीक वेहतहनन, बोगाय बेदे आंचानके साट्याल विचरते ऊळिहतोग, ओगु तना जीवाते तान कवतोगे.

✱ 5:9 5:9 रोम सहरतोर 8:14 ✱ 5:10 5:10 याकुब 5:11; 1 पत्र 3:14 ✱ 5:11 5:11 1 पत्र 4:14 ✱ 5:12 5:11-12 पिलिपितोर 1:29; इब्रितोर 10:34 ✱ 5:12 5:12 2 इतिहास 36:15-16; मत्थ्याल 23:31,37; बळयिर 7:52; 1 तिसलुनितोर 2:15 ✱ 5:12 5:10-12 10:22; 24:9; मार्कल 13:13; लूकाल 21:12,17; योहन 15:18-21; 16:33; 17:14; बळयिर 5:41; रोम सहरतोर 5:3; 2 तिमोति 3:12; याकुब 1:2; 1 योहन 3:13 ✱ 5:13 5:13 मार्कल 9:50; लूकाल 14:34-35 ✱ 5:15 5:15 मार्कल 4:21; लूकाल 8:16 ✱ 5:16 5:16 योहन 15:8; 2 कुरिततोर 9:12-13; पिलिपितोर 2:15; 2 तिसलुनितोर 1:12; 1 पत्र 2:12 ✱ 5:17 5:17 रोम सहरतोर 3:31 * 5:18 5:18 गीता इतेके रेसा. ✱ 5:19 5:19 याकुब 2:10 ✱ 5:21 5:21 पेसमुळि 20:13; व्यवस्थाविवरण 5:17 † 5:22 5:22 उगसे इद पोल्लो सबेट्क पाळनाड मोदुल कापेदहकने वावो. ✱ 5:22 5:22 याकुब 1:20; 3:6; 1 योहन 3:15 ✱ 5:27 5:27 पेसमुळि 20:14; व्यवस्थाविवरण 5:18

29 अदिनेनाहक नीवा विचरतगा, कोंडाते ऊळिस पापम कीयलाह आतेके, कोंडातुन बोगाय पेगहचितेक आवालि, इद्रम निमा पापम आयमाकि इन्जि जिद कीमु. बाराहक इतेके नीवा पूरा मेंदुलि, देयमदीपता अमेसाता सिक्सातगा दायना वाटो, नीवा मेंदुदा उंदि कोंडा बूळेम आयना, इद नीके पायदाता.

30 अद्रमे नीवा विचरते कयदे बार पापम कीयलाह आतिन इतेके, कयदुन बोगाय डायिस पोहचीतेक बेस आवालि, इद्रम निमा पापम आयमाकि इन्जि, जिद कीमु. बाराहक इतेके नीवा पूरा मेंदुलि, देयमदीपता अमेसाता सिक्सातगा दायना वाटो, नीवा मेंदुदा उंदि कय बूळेम आयना, इद नीके पायदाता.

मुतेन देहचीयना

31 “बोग तना मुतेन विळिससीस्तोग, ओगु तान्क कळपाकग देहतनद सीटि रासिसीयना, ✨ इद्रम मोसानाड अडोने वेहतद मन्हता.

32 नना मात्रम मीक वेहतहनन, मुते दुस्रोन कववालेवा, बोगाय तना मुतेन देहचीस्तोग, तेला मति देवुळता मुनेह, अदु ओना मुते इंका मन्हताये. अदिहकु अदु दुस्रोन्क आतेके, ओर इर्वुर आसि देवुळता मुनेह सिंङ्गि-साट्याल आतोर. इद्रमि आंचाना मुनेतोग मुजो तान देहचीतस्के, तान सिंङ्गि आनाह कीस्तोग. ✨

किरियाड-कोस्क

33 “देवुळता मुनेह कीतद किरियातुन मागडमा, मति तान करल कीमु, ✨ इन्जि मुनेतोर पेदल्किन मोसानाड अडोने वेहतद मता, तेन ओसो मीट केंजतिर.

34 नना मात्रम मीक वेहतहनन, किरिया ओतनाय आयो! देवुळदीपता वने किरिया ओतमाटु, बाराहक इतेके देवुळ अगा राजेम कीयलाह उदिहता.

35 अहे बूम आयि इनजोर, बूमतुन बह ओतमाटु, बाराहक इतेके अदु देवुळ राजेम कीयना लोकर मनदना जागा आंदु. येस्सलेमतुन वने ओतमाटु, बाराहक इतेके अद बेहरा देवुळराजाना सहर आंदु.

36 किरिया इनजोर तलातुन बह इटमा, बाराहक इतेके निमा उंदाय नीवा तलाता केदुन पिळसे केलु, कार्यल केलु कीयाय पगविन, सबे देवुळताये कयदे मन्हता.

37 इतेके मीवा वळ्हकमुळि इंगो इतेक इंगो, आयो इतेक आयो, कीयना मतेके इंगो कीकन इनु, कीयना लेवेक इसि केवोन इनु, इचोने मनदना गावले. इविस्किहक वीळिस एक्वा पोल्लोड (किरियाड-कोस्क, ओतना) देयहकनाडः आस्ताड. ✨

कोदा पोयतना

(लूकाल 6:29-30)

38 “बोगाय नीवा कोंडातुन पेगहतेके, ओना कोंडातुन पेगहतनदु, बोगाय नीवा पदुन ओगहतेके, ओना पदुन ओगहतनदु, ✨ इह वेहतदिन मीट मोसानाड अडोने केंजतिर.

39 नना मात्रम मीक वेहतहनन, बोग नीक कोंटे कीस्तोग, ओना अडम दायनायो. बोगाय नीवा तिनळ बुकातुन चापुळ इतेके, दावळ बुकातुन वने चापुळ इयलाह ईमु.

40 बोगाय नीक कचिरतगा ओसि, नेयम देहवाना मुनेह नीवा केगता आडतुन ओयकन इनदनोग, ओन्कु निमा नीवा केगता कोटजगातुन वने ओयलाह ईमु.

41 अद्रमे बोग सीपय नीक बीगर पोसिह कीसि, वेळेटुन पोसि, दोबेड-नूकेड कीसोर कोसमेंड ओतेके, ओना संगे निमा रेंड कोस्क जागा अनु.

42 बोगाय नीक बातालाय ताल्हकतेके, ओन्कु अद ईमु. अहे बोगाय नियगडाहि करा ताल्हकनोग, ओन्क इयलाह निमा पेगके-मुनेह आयमा.

कोटुलतोर नडुमि गूनम तोहतना

(लूकाल 6:27-28,32-36)

43 “नीवा ऐंगेटोनु जीवा कीम, ✨ कोटुलतोन बार अडम ऊळा, इद्रम मीक कागहवालोर वेहचि, तेन मीट केंजतिर.

44 मति नना मीक वेहतहनन, मीट मीवाड कोटुलतोरिन वने जीवा कीम्हटु, ओसो बोर मीक तिपल कीस्तोर, ओर बेस पिसिर इनजोर, देवुळतुन कोळ्व कीसोर ताल्हकाटु. ✨

45 बाराहक इतेके मीवा देवुळबाबाल तना पोळद पेहचि, नेहनोरिहक, लाग्वोरिहक, सबेटोरिहक वेहच इस्तोग. अहे सेतेमतोरिहक, पापमतोरिहक, तना पेग अर्हचीस्तोग. ✨ अद्रमलेहका मीट वने ओना लेहका, मीवा कोटुलतोरिन जीवा कीतेके, मीवा पोगोटोग बाबानाड मगक-मयास्क आर्यहनिर इन्जि, सबेटोरिहक दिसकिर. ✨

46 बोर मीक जीवा कीस्तोर, सिरप ओरिने मीट जीवा कीतिर इतेके, मीक देवुळि बाताल इनम इयगा? सिद्वा एनवालोर मुळ्हेर वने अहे कीस्तोर, केवोर?

✨ 5:31 5:31 व्यवस्थाविवरण 24:1 ✨ 5:32 5:32 मार्कल 10:11-12; लूकाल 16:18; 1 कुरिततोर 7:10 ✨ 5:33 5:33 लैव्यवस्था 19:12; गिनती 30:2; व्यवस्थाविवरण 23:21 ‡ 5:37 5:37 देयहकनाड मोदुल कागिदते “लाग्वदिनाड”. ✨ 5:37 5:34-37 याकुब 5:12 ✨ 5:38 5:38 पेसमुळि 21:24; लैव्यवस्था 24:20 ✨ 5:43 5:43 लैव्यवस्था 19:18 ✨ 5:44 5:44 रोम सहरतोर 12:14,20-21; 1 कुरिततोर 4:12; 1 तिसलुनितोर 5:15; 1 पत्र 3:9; 1 योहन 4:21 ✨ 5:45 5:45 अर्यब 5:10; देवुळताड पाटाड 65:10-13; बळयिर 14:17 ✨ 5:45 5:45 पिलिपितोर 2:15

47 मीटु सिरप मीवाड गोततोरु संगे बेस तिरियतिर इतेके, विस्वस केवोरा, मीवा परक पया बाताल? देवुळतुन पुनवोर वने अहे कीस्तोरा, केवोर?

48 अदिहक बेद्रम मीवा देवुळदीपतोग बाबाल पूरा सेतेम मन्हतोग, अद्रम मीट वने पूरा सेतेमते ताकाटु.✧

6

दर्म कीयना

1 “मन्कलोर ऊळिस मीक मान ईयनुर, इद विचरते मीट मीवा दर्म ओरा मुनेह केमाटु. कीतिर इतेके मीवा देवुळदीपतोग बाबानगा, मीकु बाताले इनम दोर्को आयगा, अदिहके अह बेस्केन केमाटु.

2 मन्कनेनाहि माकु मान-पान दोर्कना इन्जि, सोड केवालोर पार्तनाताड लोहकने ओसो अगिनागा सबेटोरिहक दिसनाह, इद्रमता दर्म कीस्तोर. इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, ओरिहक तमा इनम (सिरप लोकराय मान) पूरा दोर्कतेपे मन्हता. मति मीट ओरा लेहका सबेटोरिहक दिसना इन्जि, डोल पासोरे दर्म केमाटु.✧

3 मीट बेस्के दर्म कीयहनिर अस्के, मीवा ऐगे मतोरु बोरु मुर्तिय पुनदनायो.

4 मीवा दर्म बोन्के तोहवा केमेन ईयना, अस्के मीवा दिसवद कबळतुन ऊळवाल बाबाल मीक इनम ईयनोग.

पार्तना बेद्रम कीयना

5 “मीट बेस्के देवुळतुन पार्तना कीयलाह दायहनिर अस्के, सोड केवालोर लेहका मनमाटु. बाराहक इतेके ओरु माक लोकर ऊळिस मान ईयनुर इन्जि, पार्तनाताड लोहकने ओसो अगिनाड मूलानगा निचि, पार्तना कीयलाह ओरिहक गिर्दा वास्ता. इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, ओर तमा इनमतुन (इतेके सिरप लोकराय मानतुन) पूरा दोर्किह कीतोर.

6 मति मीट बेस्के देवुळता संगे वळहकलाह इनजोर दायहनिर अस्के, मीवा लोनलोप्पा नेडाटु, नेडिसि तेलपतुन केहचि, मीट बोन्के दिसवा, मीवा देवुळदीपतोग बाबाना संगे वळहकाटु. अस्के मीवा दिसवद कबळतुन ऊळवाल बाबाल मीक इनम ईयनोग.

7 ओसो मीट देवुळता संगे वळहकनेके देवुळतुन पुनवोरा लेहका पिचुळ-पिचुळ वळहकमाटु. ‘माट वेल्लाडे वळहकतल, इतेके मावा कोळवतुन देवुळ केंजगा,’ इद्रम ओरिहक आस्ता.

8 मीक बाताल गावले मन्हता, तान मीट ताल्हकनामुनेन, मीवा बाबाल पुन्जिये मन्हतोग. अदिहके मीट देवुळतुन पुनवोरा लेहका, पिचुळ-पिचुळ वळहकमाटु बह!

9 अदिनेनाहक देवुळता संगे बाताड वळहकनवु, अविन मोदुल कीसि मीकु पुन्पिह कीसीयहनन, अव इहलेहका मन्हताड:

जोहर सामि, मावा देवुळदीपतोग बाबानिन,✧

सबेटोर नीवा पेदिरतुन मान ईयिर.

10 बेद्रम नीवा दीपतोर नीवाड केंजिहतोर,

अहे इद बूमतोर वने नीवाड केंजिर इन्जि,

इद बूमते नीवा राजेम निलिपिह कीमु.

11 मावा दिनमता तिडि नेंड माक ईमु.

12 ओसो बहु माट मावा अडम मता कसुरतोरिन मापि कीतोम,

अहु मावाड कसुरकिन मापि कीमु.

13 ओसो कंदाता वेलाते माक पापमते अर्हमा,

मति माक देयहकना मुक्यानाहि* पिसिह कीमु.✧

[राजेमि, लावु, डीसाड इव अमेसाताड नीवाडे मन्हताड.✧ माट ताल्हकतप आयि.†]”

14 “ओकावेला मीट लोकरा कसुरतुन मापि कीतिर इतेके, मीवा पोगोटोग बाबाल मीवा कसुरतुन वने मापि कीयनोग.

15 मति ओकावेला मीट लोकरिन मापि केविर इतेके, मीवा पोगोटोग बाबाल वने, मीवा कसुरतुन मापि केवोग आयनोग.✧

उपस बेद्रम कीयना

16 “मीट बेस्के उपस कीयहनिर अस्के, सोड केवालोर लेहका मीवा मोकम सोळसोळ आयमाकि. माट उपस कीसोर महनोम, इद्रम लोकर ऊळिस माक मान ईयनुर इन्जि, ओरु तमाड तोडिड वागिह कीस्तोर. इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, लोकरा मान, अचोने ओरा इनम!

17 मति मीट बेस्के उपस कीयहनिर अस्के, तितोरा लेहका एग मीसि, नेय ओकिस तला ऊळाटु.

18 बाराहक इतेके मीवा उपस लोकरिहक दिसनायो, सिरप मीवा दिसवोग बाबाले ऊळना. अस्के मीवा दिसवा कबळतुन ऊळवाल बाबाल मीक इनम ईयनोग.

✧ 5:48 5:48 इपिसुसतोर 5:1 ✧ 6:2 6:2 1 कुरिततोर 13:3 ✧ 6:9 6:9 1 पवु 1:17 * 6:13 6:13 देयहकना मुक्यानाहि मोदुल कागिदते “लाग्वदिनाहि”, देयहकना मुक्यानु “लाग्वदु” वने इन्हतोर. ✧ 6:13 6:9-13 लुकाल 11:2-4 ✧ 6:13 6:13 तोहचीतव पोल्लोड 1:6 † 6:13 6:13 राजेमि, लावु, डीसाड इव अमेसाताड नीवाडे मन्हताड. माट ताल्हकतप आयि. सबेटुक पाळनाड मोदुल काग्वेहकनगा इद पोल्लो दोर्को. ✧ 6:15 6:14-15 मार्कल 11:25-26; इपिसुसतोर 4:32

मालसोमता लोप्पा कागहमुळि

- 19 “मीटु मियेनाहकु इद बूमते वेल्ला मालसोम गुम केमाटु. इगा एल्म तिन्हता, सिल्लुम पोयहता, ओसो कलेर लोतुन विहचि कलिहतोर.
- 20 मति इद बूमते मालसोम गुम केवा, देवुळतेनाहकु इहे ताकना इन्जि, बेस्केन मारवद मालसोम मियेनाहकु देवुळदीपते गुम आयगा. अगा एल्म तिने, सिल्लुम पोयो, कलेर कलोर.✱
- 21 नना मीक बाराहक वेहतहनन इतेके, बेगा मीवा मालसोम मनदगा (देवुळदीपते मनि, इद बूमते मनि), अगाने मीवा सीता वने मनदगा.✱
- 22 “मीवा कोंडा मीवा मेंदुदा वेहचलेहका आंदु. मीवा नद्र देवुळतके मतेक अचोन, मीवा लोप्पा पूरा वेहच मनदगा.
- 23 मति मीवा नद्र देवुळतके इलवेके, मीवा लोप्पा पूरा ईकळे मनदगा. अदिनेनाहकु मीवा लोप्पा मनदनद वेहचि ओकावेला ईकळ बार आता इतेके, अद ईकळि सिडापडाता मुर्गगाता आयगा!✱
- 24 “बोगाय इर्वूर माल्कालोरा सेवा-साकुर कीया पगवोग. बाराहक इतेके ओगु ओर्विन बार कोटुल कीयनोग, ओर्विन बार जीवा कीयनोग. इलवेके ओगु ओर्विना पोल्लो केंजनोग, ओर्विना पोल्लो बार केंजोग आयनोग.✱ अद्रमे मीट वने मालसोमु ओसो देवुळि, इव रेंडिना सेवा मुर्तिर कीया पगविर.✱
- 25 “अदिहके नना मीक वेहतहनन इतेके, पिसमुळतेनाहक माट बाताड तिनदकोम, उनडकोम, ओसो मीवा मेंदुलतेनाहकु माट बाताड केगयकोम इनजोरे, मीट आलिह कीसोर मनमाटु.✱ मीवा जीवा सिरप तिनदलाहे, मेंदुल सिरप गेंदेड केगयलाहे मन्हाताया?
- 26 पगियनाड पितेनके ऊळाट, अले! अव वीतोड वने, कोयोड वने, अहे डोमेने गुम केवोड वने. तेला मति मीवा देवुळदीपतो! बाबाल अविस्किहक तिंडि इस्तो! देवुळता मुनेह अविस्किहकाय वीळिस, मीट एक्वा मोलातोरिर आदिर, इतेके निटमे देवुळि मीवा पिसवगतुन सीता कीयगाये.
- 27 तिनदना-उनडना, इविनलोप्पा आलिह कीसोरे मीवा पिसना-पिसवगता उंद प्टा वने मीट वीळिह कीया पगविर‡. पगयकिरा?
- 28 “अद्रमे मीटु गेंदेना लोप्पा बाराहकु आलिह कीसोर महनिर? इव सोबाताड गेळापुंगेहकिन ऊळाट अले, अव बहु वलियताड! नना मीक वेहतहनन, अव कहटेम केवोड, नूदे गेंदेड अर्होड वने.
- 29 तेला मति साल्मोन राजाल पका सोबाता राजजगा मलियतस्के वने, अव पुंगेहकना सोबाता बराबर बेस्केन एव्वोग!
- 30 इंजेके गेळापुंगेहक नेंड मन्हाताड, नाळ बूळेम आस्ताड. एय विस्वस इलवोरिर, इद्रमता रोंडातुन देवुळि इचोन बेसताड केगयनाड उहपिह कीसीस्ता इतेके, मीक अदु बेचोन कासा कीसि, गेंदे केगिह कीसीयगा! इयगाया, एवो?
- 31 अदिहके बाताड तिनदकोम, उनडकोम, केगयकोम, इविना लोप्पा मीट आलिह कीसोर मनमाटु.✱
- 32 देवुळतुन पुनवोर इसि, इव कतमे दोर्किह कीयलाह वितापूंडा आस्तोर. मति इव सबेटव मीक गावले मन्हाताड, तेन मीवा देवुळदीपतो! बाबाल पुन्जिये मन्हातो!.
- 33 देवुळि मीवा नडुमि राजेम कीयना इतेके, ताना सेतेमतुन मीट सबेटविहक मुने, इदे मोदुल पोल्लो इन्जि पर्हकाटु. अह पर्हकतिर इतेके, मीक बाताड गावले मन्हाताड, अव कतमे देवुळि मीक इयगा.✱
- 34 नाळ बाताल आयगा, तेन आलिह कीसोर मनमाटु. नाळता सीता नाळि! नेटा रंदि, नेटुहक वेल्लाय मन्हाता.

7

दुस्रोरा तप तोहतना लोप्पा

(लूकाल 6:37-38,41-42)

- 1 “दुस्रोरा तप तोहमाटु, तोहतिर इतेके देवुळ वने मीवा तप तोहतगा.✱
- 2 बाराहक इतेके, दुस्रोरा बह मीट तप तोहतहनिर, अहे देवुळि मीक वने तप तोहतगा. अहे बेद गोट्टाते मीट दुस्रोराहक कहच इयहनिर (इतेके इन्न अर्हतहनिर), अदे गोट्टाते देवुळि मीक वने कहच इयगा.
- 3 निमा नीवा कोंडाते मनदनद इळपेलेहकाडा बेरा तपतुन सीता केवा, नीवा गोतयाना कोंडाता पोडलेहकाडा इचीटा तपतुन बाराहक ऊळिहनिन?
- 4 नीवाय कोंडाता इळपेतुन ऊळवा, नीवा कोंडाता पोडि तेंडलाह ईम नाकु इन्जि, निमा नीवा गोतयान बह इनदा पगयकिन?
- 5 एय सोड केवानिन! मुने निमा नीवा कोंडाता इळपेतुन तेंडा. ताना पया नीवा गोतयाना कोंडाता पोडि तेंडलाह, बेस तोवया पगयकिन.
- 6 “बोर देवुळताड पोल्लोनु पोहचीतप ऊळिहतोर, ओरिहकु* मीट पका दाराताड मोतिना लेहकाडाड देवुळताड पवित्र मनदनव पोल्लोड वेहमाटु.† मीट वेहतिर इतेके, ओर पदिना लेहका अव पोल्लोनु ओयकेड-विहकेड कीयनुर. ओसो नयकना लेहका मीक कस्किसि पिळहपळ कीयनुर.

✱ 6:20 6:19-20 1 तिमोति 6:19; याकुब 5:2 ✱ 6:21 6:20-21 लूकाल 12:33-34 ✱ 6:23 6:23 लूकाल 11:34-36 ✱ 6:24 6:24 रोम सहरतोर 6:18-20 ✱ 6:24 6:24 लूकाल 16:13; याकुब 4:4 ✱ 6:25 6:25 पिलिपितोर 4:6; 1 पत्र 5:7 ‡ 6:27 6:27 मीवा पिसना-पिसवगता उंद प्टा वने मीट वीळिह कीया पगविर “मीवा निल्हकतुन मीट मुर्ति वीळिह कीया पगविर,” इद अर्तम वने आया पगयहता. ✱ 6:31 6:31 1 तिमोति 6:8 ✱ 6:33 6:33 1 तिमोति 4:8 ✱ 7:1 7:1 रोम सहरतोर 2:1; 14:13; 1 कुरिततोर 4:5; याकुब 4:11 * 7:6 7:6 बोर देवुळताड पोल्लोनु पोहचीतप ऊळिहतोर, ओरिहकु मोदुल कागिदते “पदिहकु”. † 7:6 7:6 सम्दुरते बेदो उंद रीता इपता पोटालोप्पा गुंडल पांडि बंडालेहका दोर्किहता, तेने मोति इन्हतोर, तेना दारा वेल्लाय आस्ता.

पार्तना कीयना लोप्पा
(लूकाल 11:9-13)

7 “ताल्हकसोर मतेके ईकन, पर्हकसोर मतेके दोर्कगा, तेलप कोहकसोर मतेके तेगयकन’ इन्जि, देवुळ मीक इन्हता.✱

8 बाराहक इतेके बोग ताल्हकिह्तोग, ओन्क ईयगा. बोग पर्हकिह्तोग, ओन्क दोर्कगा. बोग कोहकिह्तोग, ओन्क तेगयिस ईयगा.✱

9-10 तपेनु तना मगि आरि ताल्हकतेके ओन्क बंडा ईयनोग, ओसो मीन ताल्हकतेके ओन्क तरसतुन ईयनोग, इद्रमतोग बोगाय मन्कल मियगा मन्हतोगा?

11 मीट पापमतोरिर मन्ज तेला, मीवाड पिलाड-पेकोरिहक बेसता मादुन ईयलाह पुहनिर, इतेके मीवा देवुळदीपतोग बाबाल, ओन ताल्हकवालोरिहक बेचोटा बेसतल माल ईयनोग!

लोकुरा संगे बह तिरियना
(लूकाल 6:31)

12 “लोकुर मीवा संगे बेद्रम ताकना इन्जि मीवा विचर मन्हता, अद्रमे मीटु ओरा संगे ताकाटु. बाराहक इतेके मोसानाड अडोड ओसो देवुळता कबुरतोरि साख्रम, कतम इदे पोल्लोते ओडेम आताड.✱

रेंड अगिड
(लूकाल 13:24)

13-14 “रेंड अगिड मन्हताड, बेद अगदुन पोयतकिर? बेरा दर्वजात्कु वेल्ला पस मन्हता, अद नेर्वता अगि बूळेम आयनके ओस्ता, अद अगदे अनवालोरु वेल्लाय मुल मन्हतोर.✱ मति वेल्ला पस इलवदु उडूला अगि अमेसाता पिसमुळतके ओस्ता, इद अगि वेल्लाय कमि मुडुहक दोर्किहता. अदिहके मीटु वेल्ला पस इलवद दर्वजात्कु लोप्पा नेडाटु.

सेतेमते ताकवालोर, जोलते ताकवालोर

15 “देवुळता कबुर जोलते वेहवालोरगडाहि उसरते मन्हटु.✱ ओरु गोरिनलेहका नाळेह केवप दिसिह्तोर, मति ओरा पोटालोप्पाडा विचरि, पिळहपळ कीयनाड लोळडानलेहका मन्हता.✱

16 ओराड कीयनाड कबस्कनाहि, मीट ओर बेद्रमतोर इन्जि पुनदकिर. कोये-जपिनाहि अंगुर पंडिड कोयोर. ओसो लिगुळ आपानाड जपिनाहि तोया पंडिड कोयोर. कोयहतोरा?✱

17 अद्रमे बेसता मरा बार बेसताड तिनदनाड कायाड आदिहता, करबता मरा बार तिनवव कायाड आदिहता.✱

18 बेसतल मरा लाग्वाड कायाड आदो, अहे करबता मरा बेसताड कायाड आदो.

19 बेद मरा बेसताड कायाड आदो, अद्रमताड सबे मरानु नळिकस किसतगा वाटिह्तोर.

20 अद्रमलेहका देवुळता कबुर वेहवालोरिन ओराड कबस्कनाहि सेतेमतोरु, जोलतोरु इनजोर, मीट ओरिन पुनदकिर. (ओसो जोलतोरिन देवुळि अहे सिक्सा ईयगा.)✱

21 “नाकु ‘सामि, सामि’ इनवालोर सबेटोर, देवुळदीपता राजेमते नेडोर आयनुर, मति देवुळदीपतोग नावा बाबाना पोल्लो वेहतप ताकवालोर, ओरे मात्रम अगा दाया पगयनुर.✱

22 नना नेयम कीयनद आकि दियाते, वेल्लाटोर नयगा वासि, देवुळदीपते नेडलाह ईयनोग इन्जि, ‘ओ सामि, माट नीवा पेदिरते देवुळता कबुर वेहतोम,✱ ओसो नीवाय पेदिरते देयहक-बूतहकिन पूंडटोम, ओसो नीवाय पेदिरते बेचोटाड बेरा डीसाताड कबस्क कीतोम. कीतोमा, केवोम, सामि?’ इनजोर नाक इनदनुर.

23 अस्के कोनि नना ओरिन, ओरा मोकम मुनेह इनदकन, ‘एय देवुळता पोल्लोतुन केंजवोरिर, नना मीक मुर्तिय पुनोन, मीट नयगडाहि पेसिस अन्हटु!’ इह इनदकन.✱

रेंड रीतिनाड लोहकु
(लूकाल 6:47-49)

24 “बोर नावाड इव पोल्लोन केंजिसि अहे ताकिह्तोर, ओरु पर्पा जागाते लोन तेहतोगु, बेसता तेल्वतोग मन्कनलेहका आस्तोर.✱

25 तेहतापया पेग वाता, उड्रा वाता, बेहरा दूद-मुर्गम वासि लोतगाहक अता, तेला मति अद लोन मुटो, बाराहक इतेके तानाड पाय्वाड पर्पा जागाते दोहतव मताड.

26 मति बोर नावाड इव कागहतव पोल्लोन केंजिसि अहलेहका ताकोर, ओरु उस्को पर्वतगा लोन तेहतोग, तेल्वलेवोग मन्कनलेहका आस्तोर.

27 तेहतापया पेग वाता, उड्रा वाता, दूद-मुर्गम वाता, वासि अद लोतगाहक अता. अस्के अद लोन मुटिस, पूराय बूळेम आता.”✱

✱ 7:7 7:7 याकुब 1:5; 1 योहन 3:22; 5:14 ✱ 7:8 7:7-8 योहन 15:7,16 ✱ 7:12 7:12 रोम सहरतोर 13:8-9; गलातितोर 5:14 ✱ 7:13-14 7:13-14 लूकाल 13:24 ✱ 7:15 7:15 24:11,24; मार्कल 13:22; लूकाल 6:26; बळयिर 13:6; रोम सहरतोर 16:17; 2 तिमोति 3:5; 2 पत्रु 2:1; 1 योहन 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 16:13; 19:20; 20:10 ✱ 7:15 7:15 यहजेकेल 22:27; बळयिर 20:29 ‡ 7:16 7:16 तोया पंडिड मोदुल कागिदते “अजिर पंडिड.” ✱ 7:16 7:16 लूकाल 6:43-44; याकुब 3:12 ✱ 7:17 7:16-17 याकुब 2:18 ✱ 7:20 7:16-20 गलातितोर 5:22-23 ✱ 7:21 7:21 लूकाल 6:46; रोम सहरतोर 2:12-13 ✱ 7:22 7:22 1 कुरिततोर 13:2 ✱ 7:23 7:23 देवुळताड पाटाड 6:8; लूकाल 13:27 ✱ 7:24 7:24 लूकाल 11:28; योहन 13:17; याकुब 1:25 ✱ 7:27 7:24-27 याकुब 1:22

- 28 इव पोल्लोड येसु वेहतलाह मारिह कीतस्के लोकुर ओनाड कागहतनाड पोल्लोन केंजिसि बयल आतोर.
29 बाराहक इतेके, येसु ओरिनु ओराड साङ्गमगूस्रा लेहका कागहोग, मति तन्के अदिकर मतपु, लोकुरिन कागहन्दोग.

8

मोंडरोगमतोन सत्रे कीयना
(मार्कल 1:40-44; लूकाल 5:12-14)

- 1 गुड्रापोगोटाहि येसु तनाड कगयवालोर बार इळन रेगतस्के, गोहडिनाड गोहडिड ओना पयाह-पयाहे मंदुर.
2 अस्के ओर्वोग मोंडरोगमतोग येसुनगा वातोग. (अद्रमतोरिन यहुदिर कळवोगतासिंदुर.) ओग येसुनगा वासि, “बाबा, नीवा विचर मतेके, नाक सत्रे कीसि, नावा कळवोगतुन तेंड पगयकिन,” इनजोर येसुन मिंडाड कोटिसि* इतोग.
3 “अह इतेके अले, नावा विचर मन्हाताये! निमा सत्रेम आम,” इनजोर येसु इतोग. इतस्के, (यहुदिरा मोंडरोगमतोन इटवद नोमळता अडोटुन नोमवा,) येसु ओन कय आहच बोयतोग. अस्के चट्नेन ओना मोंडरोगम मायता.
4 “इजेके मोंडरोगम सत्रेम आतेनाहक, मोक ईथलाह मोसानाड अडोड मतपु, निमा कुदि अन्जि, सत्रेम आतन इन्जि, बूमयाहक मात्रम तोहा.* बूमयानके अनेके, इद पोल्लोटुन बोन्के बह वेहमा. सत्रेम आताहकु मोक ईतोग इन्जि, बूमयाल सबेटोरिहक वेहतनोग, अस्के नियगा मोंडरोगमता कळवोग मनो आयगा,” इनजोर मोंडरोगमतोन येसु इतोग.

सीपय्कना दरोगाना विस्वस
(लूकाल 7:1-10)

- 5-6 पया येसु कापेर्नाग वातस्के, सीपय्कना ओर्वोग दरोगाल ओनक्के वासि, कालगडेम अरसोर सायता ताल्हकतोग, “ओ गूरू, नावा साकुर केवाल कय-काल वावा, वेल्लाय दुकते अर्सि, लोते ऊलगसोर मन्हतोग,” इतोग.
7 अस्के येसु दरोगान इतोग, “नना वासि ओनु सत्रे कीकन,” इन्जि इतोग.
8-9 अस्के वेग दरोगाल येसुन इतोग, “गूरू, निमा नावा लोनलोप्पा वायना इन्जि, नना लायक इलेन*.* नना वने ओर्विना कय इळन महनन, अहे नावा कय इळन उयतुर सीपय्क मन्हतोर. नना वगोग सीपयिन ‘अन!’ इनजोर वेहतेके, ओग दास्तोग, ओसो दुस्रोनु ‘वाया!’ इनजोर केयतेके, ओग वास्तोग. अहे नावा साकुर केवानु ‘इद कीम, रा!’ इनजोर वेहतेके, अद कबळतुन ओग कीस्तोगे. (इद्रमि, इद रोगमता पोगोन नीवा अदिकर मन्हता;*) निमा मात्रम उंद पोल्लो वळ्ळकतिन इतेके, नावा साकुर केवाल सत्रेम आयनोग,” इनजोर इतोग.
10 इद पोल्लोटुन केंजिसि, येसु पकाय बामतोग. अस्के तना पयाह वावालोर मुडुन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इचोटा बेरा विस्वस नाकु मावोर इझयेलतोरगा बोनगान बह दिसो!†
11 इदे निटम पोल्लो, मीट केंजाट, वेग दरोगानलेहकाडोर बूममेटोर यहुदि आयवोर ईनाह-आनाह जमा आयनुर. जमा आसि देवुळदीपता राजेमतगा मावाड मुनेतोर पेदल्क अब्रहमि, इसकि, याकुबि, वेरा संगे कुळप तिनदना बतते उदनुर.
12 मति माट इझयेलतोरोग इन्जि देवुळदीपते नेडकोम, इद्रम इनवालोर उयतुरिन, देवुळ मनवदु ईकळता जागाते देवुळि पलत पोहचीयगा. अगा ओरू अळयना, पल्क कोगकना कीयनुर.*”
13 पया दरोगान येसु इतोग, “अले, निमा लोन अन, निमा विस्वस कीतपु, नीवा साकुर केवाल सत्रेम आयेग,” इतोग. अदे गट्काते वेग दरोगाना साकुर केवाल सत्रेम आतोग.

येसु वेल्लाटोराड दुकिन सत्रे कीस्तोग
(मार्कल 1:29-34; लूकाल 4:38-41)

- 14 येसु पया तनाड कगयवालोर बार, सिमोन पत्रुना लोन अतोग, अस्के पत्रुना आतो पकाय दंडटे कट्टुदगा टेटेम अर्स मता.
15 अस्के येसु ताना दंडटुन ऊळिसि, ताना कयदुन बोयताहे, दंड रेगता. पया अद तेदिसि, ओरिहक जावा-एग कीसीता.
16 अदे दिया मुलतस्के, वेल्लाटोर देयहक-बूतहक पोयतोरिनु, येसु विळिसह कीयनोग इन्जि, लोकुर ओनगा ततोर. ततस्के येसु तना तोडटा पोल्लोतेन अव देयहकिन उकुम ईस पंडटोग; ओसो सबे दुकिनोरिन सत्रे कीसीतोग.
17 इद्रमि यसयाल इनवाल मुने रासतदु देवुळता कबुर इजेके करल आता, अद कबुर इह मन्हता:
ओग कुदि मावा दुकतुन पंडटोग,
मावा रोगमतुन पोहतोग.*

येसुनाड कगयवालोरगड अड्सन्कु
(लूकाल 9:57-60)

* 8:2 8:2 28:17; योहन 9:38; बळयिर 10:25; तोहचीतव पोल्लोड 22:8 * 8:4 8:4 लैव्यवस्था 14:1-20 * 8:8-9 8:8-9 यहुदि लोकुर यहुदि आयवोरा लोता लोप्पा ओळियोर आंदुर, अदिनेनाहक ओग सायबाल अह इतोग बहे. * 8:8-9 8:8-9 योहन 4:9; 18:28; बळयिर 10:28; 11:3; गलातितोर 2:12 † 8:10 8:10 वेग सायबाल इझयेल देसेमतोग आयोग, मति देवुळता साङ्गम पुनवोग दुस्रा देसेमतोग आंदोग. वेग रोम सर्करता सेवातुहकु इझयेलते वासि. * 8:12 8:11-12 लूकाल 13:28-29; तोहचीतव पोल्लोड 22:15 * 8:17 8:17 यशायाह 53:4

- 18 पया येसु तना सर्ने वेल्लाय मुल मन्हतोर इन्जि ऊळतोग, ऊळिसि तना ऐंगेटोरिनु “गालिल समदुरता अबर बाजे दाकल,” इन्जि वेहतोग.
 19 अस्के ओर्वोगा साङ्गमगूसू येसुनगा वासि इतोग, “गूसू, निमा बेके दाकिन, अकेन नना नीवा संगे वायकन,” इतोग.
 20 मति येसु ओन इतोग, “कोयलोस्किहक मनदलाह बार गळ्दाड, पोगोटाडः पिट्टेहक मनदलाह बार गूडाडः मन्हताडः. मति नना माने-मन्कना नडुम पुटिसाय मति, नाक तला रोयिह कीयलाह वने जागा इले. (निमा वने अद्रम मनदलाह तयर मन्हनिना?)” † इतोग.
 21 पया दुस्रोग ओनाडः कगयवाल ओन इतोग, “गूसू, (नना नीवा संगे वायकन, निटमे. मति) मुने नाक बाबाना लोन दायलाह ईमु. बाबाल हायनोग अस्के, नना ओन पोहचि नियके वायकन” इह ताल्हकतोग.
 22 “आयो, निमा नावा संगे इंजेकेन वय. देवुळता जीवालेवोरु हातपे मन्हतोर, ओरे तमाडः हातोरिन पोहिर!” इन्जि येसु ओन इतोग.

येसु दंदतुन रोमिह कीस्तोग

(मार्कल 4:36-41; लूकाल 8:22-25)

- 23 अस्के पया तनाडः कगयवालोर संगे, येसु ओडाते उदिसि, समदुरता अबर बाजे दायलाह पेसतोग.
 24 अनेक अनेके, दोम्कनेने समदुरतगा बेरा दूदि वाता, वासि एताडः लच्छाने ओडातुन कोळिडःह कीदु. मति येसु इसि पर्वालेवा उंजिस मतोग.
 25 अस्के ओर कगयवालोर येसुनगा एरे वासि ओन तेहतोर. “ए गूसू, माक पिसिह कीमु, माट मुळिन्दहनल!” इनजोर केयतोर.
 26 अस्के येसु उंजिस तेदताहे ओरिन इतोग, “एय विस्वसलेवोरिर, (नयगा मीक पिसिह कीयलाह लाव मन्हता इन्जि मीट पुनविरा,) मीट पया बार्किया रेयतिर?” इद्रम इतोग. पया ओग नितोग, निचि अद दंदतुन, एतुन वेहतोग, अस्के दोम्कनेन दूद-मुर्गाम मायता, अहे सबे मेलियनाडः बाताडः मेकर्ने आताडः. 27 तेन ऊळिसि कगयवालोर पकाय बामतोर. वेर पया इनदलातोर, “वेना उकुमतुन वळ्यु, लच्छाडः केंजिहताडः इतेके, वेग बेद्रमतोग मन्कल मनदनोग रा?” इतोर.

इर्वुर देयहक पोयतोर

(मार्कल 5:1-17; लूकाल 8:26-37)

- 28 पया समदुरता अबरि, गदरे इनदनद एरियातगा ओर एवतोर. अगा हातोरिन पोहतलाह पांजाडः मताडः. ओर एवतस्के, अव पांजानाह इर्वुर देयहक पोयतोर पेसिस वानेके ओन्क कलियतोर. वेर इर्वुर इचोन आकाडः-दोकानोर मंदुर इतेके, वेर मनदनद अगदुहकु बोगे बह दाय पगवोग आंदोग.
 29 येसुन ऊळिसि, वेर पकाय जोरते केयतोर, “एय देवुळता मगानिन, निमा बार्किया माक अडम आय्हनिन? नेयम कीयनद कगो एवयनामुनेन, निमा माक सिक्सा ईयलाह वातिना? †
 30-31 मति निमा माक पूंडना मतेके ओके ऊळा, वेल्लाय जेक गोहडः पदिडः मेयिहताडः, अके माक लोहचीमु,” इनजोरे देयहक येसुन कालगडेम अरताडः.
 32 अस्के येसु “अन्हट, पेसाट!” इतोग, इताहे देयहक चटनेन पेसिस, पदिना गोहडःटगा तुर्मे नेडताडः. अस्के गोहडः पदिडः अद कस्कने मनदनद मेटा ओळिसये, मुटेडः-मुळ्गेडः आसोर, समदुरकचूल वित बोटाडः. एतगा पया कुबोगः इनाह अर्सि, कतमे मुळिन्दस डोलताडः.
 33 पदिडः मेहवालोर पया, इद उबता-उबिय आता पोल्लोतुन, तमा नाटे वेहतलाह विततोर. देयहक पोयतोर लोप्पा बह बह आता, इदिन पूरा नाटेनोरिहक वेहतोर.
 34 वेहतस्के मावाडः कतम पदिडः बूळेम आताडः इन्जि, अगडोर पूरा नागमेटोर रेयतोर, रेयिसि येसुनगा वासि कलियतोर. ओन कलियिसि इतोर, “मयगा निमा मनमा, मावा सिवातगडाहि पलते पेसिस, अबर बूम अन,” इनजोर येसुन अर्जि कीतोर.

9

कय-काल वावोनु येसु सत्रे कीस्तोग

(मार्कल 2:3-12; लूकाल 5:18-26)

- 1 पया येसु तनाडः कगयवालोर बारा तना नाग, कापेर्नाग मल्लस दायलाह, ओडाते उदिस मन्जि वेंडतोर.
 2 कापेर्नाग एवतोर अस्के पया, कयक-कालक वागतोग ओर्विन, तना उंजना कटुल अस्के, येसु सत्रे कीयनोग इन्जि, ओनगा उयतुर बोरो ततोर. ओरा विस्वसतुन ऊळिसि, येसु दुकतोन इतोग, “अल बाबा, दीरा पोयम. नना नीवाडः कसुर्किन मापि कीयहनन,” इतोग.
 3 अह इताहे, अगा मतोर साङ्गमगूसू तमतमाये कुस्कुस इंदुर, “ऊळाट, वेग मन्कल उगसे देवुळतन इतपे बह पोगायिहतागो!” इद्रम वळ्हकिंदुर.*
 4 ओरा पोटाताडः विचर्किन पुन्जि येसु इतोग, “मीवा पोटाते नावा लोप्पा बाराहक कुळसा वळ्हकिहनिर?
 5-6 वेन रोगमतोन ‘नीवाडः कसुर्कना मापि आता,’ इह इतेके अल्लकोया? बारा वेनु ‘तेदिस अन,’ इनदनद अल्लकोया? इंजेके नना माने-मन्कना नडुम पुटोनन मन्जि, देवुळतेनाह नयगा इद बूमते, पापमतुन मापि कीयनद अदिकर इंका मन्हता इन्जि, मीक तोहतकन,” इनजोर येसु ओरिन इतोग. पया कय-काल वागतोन येसु इतोग, “तेदा रा! नीवा कटुल उळ्हचि, पोसि, लोन अन,” इतोग.
 7 पया ओग तेदिसि, तना लोन दिगदिग अतोग.

† 8:20 8:20 माने-मन्कना नडुम पुटेटोग इतेके येसुये. माने-मन्कना नडुम पुटेटोग इद पोल्लोता अर्तम पुनदलाह पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि रासतद मन्हता, अगा ऊळाट.

* 8:29 8:29 याकुब 2:19 * 9:3 9:3 सिरप देवुळिये पापमतुन मापि कीया पगयहता इन्जि, ओर साङ्गमगूसू पुन्ज मतोर, अदिहके ओर अह वळ्हकिंदुर.

8 देवुळि मन्कहक इचोटा बेरा अदिकर ईता, तेन ऊळिसि अगा मतोर लोकुर, देवुळतुन रेयिसि तान जोहर कीतोर.✧

येसु मत्यान केयिह्तोग

(मार्कल 2:14-17; लूकाल 5:27-32)

9 अगडाह पया येसु पेसिस अनेके, सिद्वा एतना नाकातगा, मत्याल इनवाल उदिस मतोग. ओन ऊळिसि येसु इतोग, “नावाड कगयवानिन आयकिन, दय!” अह इताहे, मत्याल तेदिसि येसुना संगे दया बोटटोग.

10 अस्के पया येसु तनाड कगयवालोर संगे, मत्याना लोते गाटो तिनदलाह उदिस मतोग. अस्के सिद्वा एनवालोर, ओसो दुसोर पाप्यहलोर†, इद्रमतोर वेल्लाटोरे ओरा बतते वासि उदतोर.

11 तेन ऊळिसि परसिर ताल्हकतोर, “सिद्वा एनवालोर, पाप्यहलोर, इद्रमतोर पोहचीतप मतोरा संगे, मीवा गूरू बह तिन्हतोग?” इनजोर कगयवालोरिन कट्टला कीतोर.

12 ओरा वळ्हकनदिन केंजिसि, येसु ओरिन इतोग, “रोगमलेबोरु डाक्टरनके अनोर, मति रोगम मतोरे तमा दुकतुन पोहतलाह दास्तोर.

13 अद्रमलेहकाने नना नेहनोरोम इनवालोरिन आयो, मति पापिरिन केयलाह वातन, इद पोल्लो सीताते तासाटु. मोक-मोहरम ईयना वाटो, ओर्विनेनाहक जीवा लोपतप मनदनद बेसु, इहे नावा विचर मन्हता✧, इद सास्रमते देवुळ वेहतद पोल्लोता अर्तामि बाताल आस्तायो, अनज कगयाटु,” इद्रम येसु इतोग.✧

उपसता लोप्पा ताल्हकमुळि

(मार्कल 2:18-22; लूकाल 5:33-38)

14 उंद देबा देवुळता पेदिरते एते मीहवाल योहननाड कगयवालोर, येसुनगा वासि ताल्हकतोर, “गूरू, परसिर ओसो माटु ऊक-ऊके उपस कीरह्नोम, मति नीवाड कगयवालोर मात्रमि उपस केवोर, इदिनलोप्पा निमा बार इहनिन?” इह इतोर.

15 अस्के येसु इतोग, “मावा नडुम मर्मपेकाल मन्हतोग इन्जि, संगेतोर मर्मिनस्के उपस ओसो बार्किया कीयनुर? मति कोटुलतोर वासि मर्मपेकान ओरगडाहि एगिह कीसि पोस ओयनुर, इद्रमता वेला वायगा,‡ अद तूकने ओर दुकम आसि तिनोर आयनुर,” इन्जि इतोग.

16 (इतापया ओरिहक ओसो पुन्पिह कीयनाड पीटोने इद्रम वेहतोग.) “इदिन केंजाटु, पाळना गेदेता अगता बूकातगा मेतलाह, पूना गेदे बोगे ओल्सोग. ओल्सतेके पूना गेदे एग गुंजिसि ऊयिहता, ऊयिसि पाळनातुन अगहचि, इंका ओसो बेरा बूका कीयगा.

17 अद्रमे ओयवदु पूना अंगुर जोमातुन, पाळना तोलाजोर्काति बोगे एन्दोग.§ एन्दतेक इसि मिडतद जोमा ओयिसि, जोर्का ओसो आडिसि अगयहता, अमस पया जोमा पूरा वाडिहता. मति पूना मिडतद अंगुर जोमा एन्दलाहि, पूनाये आडवदु तोलाजोर्का गावले. अस्के कोनि जोर्का, जोमा इव रेंड आसि अक्नेन मनदनुड,” इद्रम येसु योहननाड कगयवालोरिनु वेहतोग. (नना पूनाड-पूनाड पोल्लोड कागहतहनन, अविस्कनगा पाळना रिबजताड पोल्लोड काल्हपनायो इन्जि, येसु इव पुन्पिह कीयनाड पीटोड वेहतोग.)

उंदि डोलता पिला, उंदि कुर्माते बादा आतदु

(मार्कल 5:22-43; लूकाल 8:41-56)

18 इव गोटिड येसु ओरा संगे वळ्हकनेके, बोगो ओर्वोग सायबाल अगा वासि, “नावा मयाळि इचोटे हाता, गूरू. मति निमा वास मात्रम तान बोयतिन इतेके, अद तेगका”✧ इनजोरे, येसुनाड काल्क मोळकतोग.

19-21 पया येसु तेदिसि तनाड कगयवालोर संगे अनेके, बारा वर्साड आनाह कुर्माते बादा आयनद उंद आंचाळि, ओन ऊळिसि ओना पयाह वाता. नना मात्रम ओना गेदेतुन बोयतेकाय सव्रेम आयकन, इद्रम आलिह कीसि, ओना पयाह वाता. वासि, अद ओना गेदे कोडतुन बोयता.

22 बोयमुळतुहकु येसु पेगके मल्स ऊळिसि, अद आंचान इतोग, “पेडि, निमा दीरा पोयम! नना नीक सव्रे कीकन इन्जि, निमा विस्वस कीताहके, बेस आतिन.” इताहे अदे गटुकाते अद आंचाना बादा मायता.

23 अस्के पया हाता पिलाता लोन ओर वातस्के, अगा अळवालोर-केयवालोरिन, तुस्स्क उरवालोरिन, येसु ऊळतोग.

24 ऊळिसि ओरिन इतोग, “तिट, नाक अग ईम्हटु. पिला हायो, अद निद्रतेन मन्हता!”✧ अह इतस्के, पोहता वाता मुल येसुन कवतोर.

25 अगा वाता मुडुन ओग पलत पेहतस्के, पिला मता जागातगा येसु नेडतोग, नेडिसि ताना कयदुन पोयतोग, अस्के अद हाता पिला जीवा अरता. 26 इद पोल्लो अद पूरा एरियामेंड आबुर आता.

गुडिरिन, मूकान येसु सव्रे कीस्तोग

27 येसु अगडाहि पेसिस अनेके, (देवुळ लोहतोग राजाल येसुये इन्जि नमिसि,) इर्वुर गुडिर ओना पयाह पयाह अनजोर केयसोर इंदुर, “ए दाविद राजाना कूळतोनिन, मावा पोगोन दया कीमु!”

28 ओग पया लोन ओळियतस्के, ओर गुडिर ओनगा वातोर. अस्के येसु ओरिन इतोग, “नना मीक सव्रे कीया पगयकन, इद्रमि मीवा विस्वस मन्हताया?” इन्जि ताल्हकतोग. अस्के “इंगो गूरू,” इनजोर येसुन इतोर.✧

✧ 9:8 9:8 5:16; 1 पत्र 2:12 † 9:10 9:10 पाप्यहलोर इतेके, यहूदिराड अडोन नोमवोरु पापिर. ✧ 9:13 9:13 होसे 6:6 ✧ 9:13 9:12-13 12:7

‡ 9:15 9:15 ननाये मर्मपेकानन आंदन इन्जि, येसु तनाय लोप्पा वेहतह्तोग. § 9:17 9:17 तोलाजोर्काता चित्र मार्कल 2:22 अगा दोर्किहता. ✧ 9:18 9:18 मार्कल 16:18; बळयिर 28:8 ✧ 9:24 9:24 योहन 11:11,13; बळयिर 20:10 ✧ 9:28 9:28 बळयिर 14:9

- 29 “मीट विस्वस कीतपु मीक आयि,” इन्जि येसु ओराड कोंडान इटटोग.
 30 अस्के ओर तोवया बोटटोर. पया येसु ओरिन वेहतोग, “ऊळाटु, इद पोल्लो बोगे बार पुनदनायो.”*
 31 मति ओर अगडाहि पेसिस अतापया, अद पोल्लोतुन पूरा एरियामेंड आबुर कीसीतोर.
 32 पया अगडाहि येसु तनाड कगयवालोर संगे पेसिस अनजोर मनेके ऊळाटु, मूका देयम पोयतोन ओर्विनु, लोकुर येसुनके ततोर.
 33 देयमतुन येसु पेहच पूंडटोग, अस्के ओग मूकाल वळ्हक बोटटोग. तेन ऊळिसि लोकुर बामिसि इनदलातोर, “इस्रयेल देसेमते इद्रम आतदिनु, बेस्केन ऊळतद इले रा!” इनजोर वळ्हकतोर.
 34 मति परसिर इनदलातोर, “वेग देयहकना मुक्याना लावतेने देयहकिन पूंडिहतोग, रा!” इतोर.

बूतिनोर तक्वा मन्हतोर

- 35 अस्के पया येसु तनाड कगयवालोर बार, अद पटटे सबे नाहकने तिरिथिंदुर. बेक अतेकाय ओगु ओराड पार्तनाताड लोहकनगा कागहचोर, देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद बेसता कबुरतुन पोकर कीसोर, सबे रोगहकिन, दुकहकिन सबे कीसोर तिरिथिंदोग.
 36 अगडोर लोकुरिन येसु ऊळतोग इतेके, कोपाललेववु गोरनलेहका ओरु गळबळते लेसतप, आरेम आतप मतोर. तेन ऊळिसि ओन्कु ओरा मान वसता.*
 37 अस्के येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “वेर लोकुर पोलमते वेल्लाय पंटालेहका मन्हतोर, मति वेरिन देवुळतगा तवालोर बूतिनोर आलोर.
 38 अदिहके पोलमता माल्काललेहकाडा देवुळि, लोकुरिन बेसता कबुर वेहचि, तनगा तवालोर बूतिनोरिन लोहि इन्जि, मीटु अर्ज कीसोर मन्हटु,” इन्जि येसु ओरिन वेहतोग.*

10

येसु बारा बळयिरिन आचिहतोग

(मार्कल 3:16-19; लूकाल 6:14-16)

- 1 अस्के पया येसु तनाड कगयवालोरिन, बारा मांदतुन एरे केयतोग. केथिसि ओरिहकु देयहक-बूतहक पूंडलाहि, रोगहकिन-दुकहकिन सबे कीयलाहि, अदिकर इंतोग.
 2 ओर कगयवालोर बारा मन्कलोरड पेदिर्क इह मताड: मुने सिमोन (ओने पनु इंदुर) ओसो अद्रियाल, वेर तमोग इर्वुर मतोर; पया जेबेदिनाड इर्वुर मगकु याकुब ओसो योहन;
 3 पिलिप ओसो बार्तोलोम; तोमाल ओसो मत्थाल (ओग सिद्वा एनवाल मन्ज तेला); अल्पुना मगि याकुब ओसो तदु;
 4 सिमोन (ओग रोम सर्करता अडम पार्टितोग), ओसो यहुदा इस्केर्योत (वेगे आक्रिते येसुन कोटेतोरा कयदे पोसीतोग)*. (वेरे येसुनाड बारा मांदि बळयिरांदुर).*

येसु तनाड बळयिरिन लोहतहतोग

(मार्कल 6:7-13; लूकाल 9:1-6)

- 5-6 ओरिन येसु इद्रम कागहच लोहतोग: “मावा इस्रयेल देसेमतोर इतेके, लेसताड गोरनलेहका मन्हतोर, अदिहक ओरेकेन मीट अन्हटु; मति ओरिन विळिसिसि, दुस्साड जातिनोरक्के मात्रम अनमाटु, अहे सामरिया पटटाड नाहकने नेडमाटु.*
 7 मीट अनेके ‘देवुळता राजेम कीयनाड दियाड एवयलाह आताड,’ इनजोर वेहचोर अन्हटु.
 8 रोगहलोरिन सबे कीसोर, हातोरिन जीवा अर्हचोर, मोंडोरगमतोरिन सुद्रे कीसोर, देयहकिन पूंडसोर अन्हटु. मीक नना पुनेमते अदिकर ईतन, अहे मीट वने पुनेमते दुस्रोरा सेवा कीम्हटु.
 9 “अनेके मीवाड नंडिने बंगरताड, वेंडटाड, रागताड कोताड बह तासमाटु.
 10 अहे जोर्का कांजमाटु, रेंड-रेंड जगाड, रेंड-रेंड एल्पुस्क, ओसो कयदे डुडि, इविन ओयमाटु. मीट देवुळताय बूतोरिर इतेके, लोकुर मीक दर्मम कीयना गावले.*
 11 मीटु बेदाय नाटे दाकिर, अस्के अगा बोग नेह्नोग मन्हतोग, ओना पता कीम्हटु. ओसो मीट पेसिस अनाहजोम, ओनगाने मन्हटु.
 12 ओसो लोते नेडनेके, मीक सुकम दोर्कि, इद्रमता बर्कतता पोल्लो इन्हटु.
 13 अद लोतोरु बेस मीक जागा-पग्सा कीयलाह गिर्दा आतोर इतेके, मीवा वळ्हकतद बर्कत ओरगा मनदगा. मति ओर गिर्दा आयोर इतेके, देवुळता बर्कत ओरगा मनो आयगा.
 14 बेद नाटेनोर मीक एरे केवोर, मीवा कबुरतुन केंजोर, अद नाटेनाहि पेसनेके, (ओर देवुळता सिक्सातुहक ओजिहतोर इनजोर तोहतलाहि,) मीट मीवाड काल्कना दुरातुन अगान दुल्पाटु.*

* 9:30 9:30 सबेटोर इद पोल्लो पुतेके, यहदिराड पेदल्क येसुनेनाहक जीवा कर्कतप आयनुर, अह आसि ओन हक्कलाह ऊळनुर, इदिन पुन्जि येसु अह वेहतोग. * 9:36 9:36
 मार्कल 6:34 * 9:38 9:37-38 लूकाल 10:2 * 10:4 10:4 योहन 6:64,71 * 10:4 10:2-4 बळयिर 1:13 * 10:5-6 10:5-6 यहुदि जाततोर
 सामरितोरिन विटळ तासिंदुर. * 10:10 10:10 1 कुरिततोर 9:14; 1 तिमाति 5:18 * 10:14 10:14 लूकाल 10:11; बळयिर 13:51; 18:6

15 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, सोदोम-गोमोरा अव नाहकनोरिन देवुळ (ओराड लाग्वाड कबस्कनेनाहक, मुने सिक्सा ईसि) बूळे कीता इन्जि पुतिर.† तान वीळिसि मीक एरे केवोर इव नाहकनोरिनु, नेयमता आक्रि दियाते* देवुळि वेल्ला सिक्सा ईयगा.*

विस्द वायगाये

(मार्कल 13:9-13; लूकाल 21:12-17)

16 “इद केंजाट, लोळडानगा गोरिन लोहतपु, नना मीक दुनियाते लोहतहनन.* अदिहकु मीटु तरस्कना लेहका सत्रल मन्हटु, मति परेवाड मतप, नाळेह केवोरा लेहका वने मन्हटु.*

17 मति मन्कलोरिह उसरते मन्हटु. ओर मीकु कोरट-कचिर्कनगा ओसीयनुर, तमाड पार्तनाताड लोहकने मीक नल्हतनुर.*

18 ओसो नाक नमताहकु, मीकु सर्करता मुनेह, अहे राजालोरा मुनेह, निल्पिह कीयनुर. अस्के मीटु ओरिहकु, ओसो यहुदि आयवोर दुसाड जातिनोरिहकु, नावा लोप्पा साक्सि वेहतकिर.*

19-20 बेस्के मीक ओरा कयदे ईयनुर अस्के, मीट मीवाय बुदते वेहवालोरिर आयकिर आयकिर. मति मीवा देवुळबाबाना जीवा मीकु वळहकलाह बुदिड ईयगा. अद ईतस्के, बेद बह वळहकना, इद मीक अदे गट्काते एका आयगा.* अदिहके तेना लोप्पा मुनेन मीट आलिह केमाटु.

21 “विस्वसलेवोग तमोग बार तना विस्वसि दादानु, ओसो विस्वसलेवोग तपे बार तना विस्वसि मगिनु हक्कलाहि पोसीयनुर. विस्वसलेवोर मगक-मयास्क विस्वसिर तलोग-तपेरा विस्द तेदिसि, ओरिन हक्कलाह वेहतनुर.

22 ओसो मीट नाक नमवालोरिर आताहकु, दुनियातोर मीकु कोटुल कीयनुर.* मति आक्रि एवनाह बोर दीरा पोस मन्हतोर, ओरिन देवुळि पिसिह कीयगा.*

23 उंद नाटे बेस्के ओर मीक बोबा कीयनुर अस्के, दुसा नाटे मीट पटादुळ विताटु. इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इस्त्रेलतोरिड सबे नाहकने मीट नावा कबुर वेहतलाह मारिह कीयनामुनेने, नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन देवुळदीपताहि मलस वायकन.

24 “कगयवाल तना गुरूहक बेरोग आस्तोगा? अहे ओर्युलतोग तना मालकाहक बेरोग आस्तोगा?*

25 आयो, कगयवाल गूरुलेहका ओसो ओर्युलतोग मालकानलेहका आयना, इचोने ओन्क बेसु. नना लोता मालकानन मन्ज तेला, नाके ओर देयहकना मुख्याल‡ इन्हतोर; मीट इतेके लोता मन्कलोरिर इन्जि, मीक बेचोन वीळिस तिपल कीयनुर, इदिन सीताते तासाटु!

26 ओर तिपल कीयनस्के, ओरिहक रेयमाटु. सबे मकिह कीतव पोल्लोड पड्ने आयनुड, इद्रमता वेला वायगा.

27 बेद नना मीक ईकळते वेहतहनन, अदिन मीटु वेहचते लोकरा मुनेह पिडम-पडम वेहाटु. ओसो बेव नना मीवा केवदे वेहतहनन, अविनु लोता पोगोन निचि, पोकुर कीम्हटु.

28 “बोर मेंदुदुन हक्क पगयहतोर मति जीवातुन इट पगवोर, ओर मन्कलोरिहक मीट रेयमाटु. ओरिन रेयवा, जीवातुन ओसो मेंदुदुन, इव रेंडिन आसि पिचवद किसबटटा सिक्सातगा बूळे कीया पगयनद देवुळि, तान्के रेयाटु.*

29 ऊळाटु, कोळका पिटेहकु बाता बिसद मन्हताया? इले, तेला मति मीवा देवुळदीपतोग बाबाना विचरलेवा, अविस्कनगडाहि उंद वने पोगोटाहि इळन अर्सि डोलो.

30-31 मति मीट इतेके वेल्लाडे कोळका पिटेहकाय वीळिस, देवुळबाबाना मुनेह एक्वा मोलातोरिर. ओसो (ओग मीवा लोप्पा कतम पुन्हतोग,) मीवा तलातगा बेचोक केलक मन्हताड, इद वने ओग पुन्हतोग. (मीकु देवुळता विचरलेवा बातय आयो आयगा,) अदिहके मीटु ओर तिपल केवालोरिहक रेयमाटु.

32 “बोर लोकरा मुनेह येसुनाड कगयवानन इन्जि कबुल आस्तोर,* ओरिन नना वने आक्रि नेयमता वेलाते, नावा देवुळदीपतोग बाबाना मुनेह, वेर मावोरे इनदकन.*

33 बोर बारा नाकु लोकरा मुनेह पुनोन इनदनुर, ओरिनु नना वने नावा देवुळदीपतोग बाबाना मुनेह, वेर मावोर आयोर इनदकन.*

34 “सबेटोर लोकर गूनमते मनदना इन्जि, वेग इद बूमते वातोग इनजोर, नावा लोप्पा इनमाटु. बाराहक इतेके लोकर गूनमते मनदना इन्जि वावोन, मति नना वाताहके नाक नमवालोरु, नाक नमवोरु, वेरा नडुम जळम पुटगा.

35 इतेके नयेनाहके तपेना संगे मगि, तलिना संगे मयाळि, अहे आतोना संगे कोयाळि, इद्रम वेर कोंटेड आयनुर.

36 लोताय मांदि तमतमाये कोंटेनोर आयनुर.*

37 बोर नाकाय वीळिसि तमाड तलिस्क-तपेरिन एक्वा जीवा कीस्तोर, ओर नावाड कगयलाह ओप्पोर. अहे बोर नाकाय वीळिसि तमाड मगक-मयास्किन एक्वा जीवा कीस्तोर, ओर वने नावाड कगयलाह ओप्पोर.

† 10:15 10:15 इद पोल्लोतुन पुनदलाहि, पुटमुळ अद्यय 19 ऊळाट. * 10:15 10:15 देवुळताड पाटाड 9:8; 96:13; 98:9; योहन 5:22-23,27; बळयिर 10:42; 17:31 * 10:15 10:9-15 लूकाल 10:4-12; 2 पत्र 2:6 * 10:16 10:16 लूकाल 10:3; योहन 4:38; 17:18; 20:21 * 10:16 10:16 रोम सहरतोर 16:19 * 10:17 10:17 बळयिर 5:40; 22:19; 26:11 * 10:18 10:18 पिलिपितोर 1:12 * 10:19-20 10:19-20 2 कुरिततोर 13:3 * 10:22 10:22 24:9; योहन 15:19; 17:14 * 10:22 10:22 गलातितोर 6:9 * 10:24 10:24 लूकाल 6:40; योहन 13:13-16; 15:20 ‡ 10:25 10:25 देयहकना मुख्याल मोदुल कागिदते “बेल्जेबुब.” इदु देयहकना मुख्याना उंद पेदिर मता. * 10:28 10:28 याकुब 4:12 * 10:32 10:32 रोम सहरतोर 10:9 * 10:32 10:32 तोहचीतव पोल्लोड 3:5 * 10:33 10:33 2 तिमोति 2:12 * 10:36 10:35-36 मीका 7:6

38 ओसो बोर तमा हक्कनागुटा कांजतप, नावा पयाह वाताहकु, कोटेड, अड्सन्क आपलाह तयर आयोर, ओर वने नावाड कगयलाह ओप्पोर.

39 बोर इंजेके तमा कुदता जीवातुन पिसिह कीयलाहि ऊळिहतोर, ओर आक्रिते बूळेम आयनुर. मति बोर नयेनाहकु सबे पोहतहतोर, ओरिहक देवुळि पूना जीवा ईयगा.✱

40 “बोर मीक एरे कीस्तोर, ओर नाक वने एरे कीतप मन्हतोर; ओसो बोर नाक एरे कीस्तोर, ओरु नाक लोहवाल बाबान वने एरे कीतप मन्हतोर.✱

41 देवुळता कबुरतोग ओर्विन, कबुरतोग इन्जि बोर बेस ऊळिहतोर, ओरिहकु देवुळतेनाह कबुरतोनाय इनम दोर्कगा. ओसो सेतेम मन्कल ओर्विन, सेतेमतोग इन्जि बोर बेस ऊळिहतोर, ओरिहकु सेतेमतोनाय इनम दोर्कगा.

42 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मियगडाहि ओवोर्गा उड्लोन्क इंका येसुनाड कगयवाल इन्जि, उंद गिलसमेंड दळडता एग तेला उनडलाह बोग ईयनोग, ओन्कु इद दर्ममता इनम देवुळताहि नितमे दोर्कगा,”✱ इन्जि येसु इतोग.

11

1 अस्के येसु तनाड बळयिर, बारा मांदतुन इव अडोड वेहतनाड मारिह कीतस्के, तना कबुरतुन पोकर कीयलाहि, ओरिन लोहतोग. लोहचि, ओग अगडाहि पेसिस, अगडाड नाहकने देवुळता कबुर वेहचोर, कागहचोर अतोग.

योहनना लोप्पा येसुनाड गोटीड (लूकाल 7:18-35)

2-3 देवुळता पेदिरते एते मीहवाल योहन जेलते मनेके, देवुळ लोहतोग येसुराजानाड कबस्किन केंजतोग. केंजिसि वेग तनाड कगयवालोरिन इतोग, “येसुनगा अन्जि इद्रम ताल्हकिस वाट्ट, ‘बोग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल राजाल वावाल मतोग, ओग बह निमानेया? बार माट्ट दुस्रोना अग ऊळकोमा?’ ” इन्जि ओरिन येसुनगा लोहतोग.

4 वेर कगयवालोर येसुनगा वासि अह ताल्हकतस्के, येसु वेरिन इतोग, “मीट बाताड केंजिहनिर, ऊळिहनिर, अविने मल्लस अन्जि योहनिहक वेहाट:

5 नाक देवुळ ईतद लावते गुडिर तोवयलाह आतोर,✱ कूटालोर ताकलाह आतोर, मोंडरोगमतोर सव्रेम आस्तोर, एव्डालोर वेनदलाह आतोर, हातोर बार तेकिहहतोर, गरिबतोरिहक बेसता कबुर केंजलाह दोर्किहता. ✱

6 नना बोनन आंदन इन्जि, बोर उन्क-मन्क आयोर, ओर देव्यातोर, इह इनजोर योहनिन वेहाट,” इन्जि येसु वेहतोग.

7 योहननाड कगयवालोर अगडाहि पेसिस अनेके, येसु मुडोरा संगे पया योहनना लोप्पा वेहता बोटटोग, “पेळ्हकल बूमते मीट्टु योहननाड केंजलाह अतिर अस्के, बेद्रमता मन्कन ऊळलाह अन्जि? वळयते विगकु-वगकु आयनद कागारोंडालेहका, तना पोल्लोतुन मिळहच-मिळहच वेहवान ऊळलाह अन्जिया?

8 अद्रमतोन आयवेके पया, बोन ऊळ अन्ज मतिर? रेसेम गेंदेड उहतोग मन्कनुया? केंजाट्ट, रेसेम गेंदेड उहतोर मन्कलोर पेळ्हकल बूमतगा मनोर, राजमिदेनगान मन्हतोर.

9 पया बाराहक अन्ज मतिर, रा? देवुळता कबुरतोन ऊळलाह, आयोया? मीक नना वेहतहनन, मुनेतोर देवुळता कबुरतोर सेवातुहक वीळिस, योहनना सेवा मता, अद्रमतोने मीट अन्जि ऊळतिर.

10 ओनाय लोप्पा देवुळि मुने तना लोहवाल पिसिह केवान वेहच मता, ‘ऊळा, नना नावा बळयिन नीवा मुने लोहतहनन.

निमा लोकुरा जीवातगा वायना इन्जि, नीवा अगदुन ओग तीर्हकनोग.’✱

इदे साङ्गमते रासतद मन्हता. (ओग बळयि इतेके योहनिये.)

11 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन इतेके, देवुळताड पाळनाड अडोने ताकवालोरगा, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनिहकाय वीळिस, बोगे बेरोग पुटोग आसि. मतिगा बोरगा देवुळ राजेम कीस्ता, ओरगडाहि सबेटोरिहक उड्लोग वने योहनिहकाय बेरोग.

12 देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन, कबुर वेहचोर वाताड दियानाहि नेंड एवनाहजोम, देवुळ तना राजेमतुन जोरतेने निल्पिह कीसोर मन्हता, अह आसि लोकुर तान पोयतलाह, दोबेड-नूकेड कीसोरे लोप्पा नेडिहहतोर.*

13 इतेके योहन वानाहजोमु, देवुळताड सबेटोर कबुरतोर साङ्गम ओसो मोसानाड अडोड†, मुनेने देवुळ लोहवाल राजाल वायनदिना लोप्पा वेहच मताड.✱

✱ 10:39 10:39 16:25; मार्कल 8:35; लूकाल 9:24; 14:26; 17:33; योहन 12:25 ✱ 10:40 10:40 मार्कल 9:37; लूकाल 9:48; 10:16; योहन 13:20; गलातितोर 4:14 ✱ 10:42 10:42 इब्रितोर 6:10 ✱ 11:5 11:5 यशायाह 29:18; 35:5; 42:7; योहन 9:7 ✱ 11:5 11:5 यशायाह 61:1; लूकाल 4:18-19 ✱ 11:10 11:10 पेसमुळि 23:20; मलाकी 3:1 * 11:12 11:12 देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन, कबुर वेहचोर वाताड दियानाहि नेंड एवनाहजोम, देवुळ तना राजेमतुन जोरतेने निल्पिह कीसोर मन्हता, अह आसि लोकुर तान पोयतलाह, दोबेड-नूकेड कीसोरे लोप्पा नेडिहहतोर. मोदुल कागिदतुन ऊळतेके, इद अर्तम वने अरयहता: “देवुळता पेदिरते एते मीहवाल योहन, कबुर वेहचोर वाताड दियानाहि नेंड एवनाहजोम, देवुळता राजेमता अडमि लळय आसोर मन्हता, अहे लळय केवालोर तान एहतलाह ऊळिहतोर.” † 11:13 11:13 देवुळताड सबेटोर कबुरतोर साङ्गम ओसो मोसानाड अडोड इतेके येसु वायनामुने रासतद पूरा पाळना साङ्गमि. ✱ 11:13 11:12-13 लूकाल 16:16

14 मुनेतोर कबुरतोर बेस्के 'देवुळ लोहवाल राजाना मुने), एलियाल कबुरतोग इद बूमते मल्स वायनोग,' इनजोर इंदुर, अस्के ओरु योहनना लोप्पाने वेहन्दुर. इदिन पुनदलाह मीवा विचर मन्हता इतेके पुन्हटु: योहन इतेके एलियाललेहकाडोगे!

15 मियगडाहि बोरिहकु पुनदलाह गिर्दा मन्हता, नावा पोल्लोतुन बेस केंजाट!*

16-17 "मीट योहननाड केंजवोरिर, नावाड इंका केंजवोरिर, मीट बेद्रमतोरिर इनदना, तेन केंजाट. बोर पेकोर बजरतगा कग्सलाह उदिसि, तमाड गोतयालोरिन केयिहहोर. केयसोर ओर इन्हतोर, 'मीक इनजोर माट तुस्कने रेला पाटाता रेगा ऊरतोम, तेला मति मीट एंदविर.

पया माट हामुर रेगाताड पाटाड ओतोम,
तेला मति मीट मोरो-मोरो इनजोर,
अळसोर अर्युल पायविर.'

18 अद्रमे योहन लोकरा संगे उदसोर बेस तिनजोर-उनजोर वावोग, अदिहक इसि ओनगा देयम मन्हता, इद्रम ओन इन्हतोर.

19 मति माने-मन्कना नडुम पुटटोनन बेस तिनजोर-उनजोर वाताहक इसि, नाक वळहकिहहोर, 'ओन ऊळाट, ओग उळ्बे, ओचे, सिद्वा एनवालोर, पाप्यहलोर गोतयाल!' इद्रम नाक इन्हतोर. (योहन अह मताहक वने मीक अरवोये, नना इह मताहक वने मीक अरवोये.) मति बोर देवुळता बुदते ताकिहहोर, ओराड कबस्क सेतेम दिसनुड," इनजोर येसु इतोग.

येसुनाड केंजवोराड नाहकिहक दुकमि
(लूकाल 10:13-15)

20 पया बेव नाहकने येसु तनाड बेहरा डीसाताड वेल्लाडे कबस्क कीतोग, अगडोरु पापमताहि मिळन्दवाहकु, ओरिन ओगु इहलेहका तप तोहता बोटटोग:

21 "ए कोराजिन नाटेनोरिर! ए बेल्सेदा नाटेनोरिर! देवुळि मीक सिक्सा इयगा. बाराहक इतेके मियगा बेव बेरा डीसाताड कबस्क कीतन, अबु सोर, सिदोन इव लाग्वाड नाहकने* कीस मतेके, अगडोरु अस्केन बेस्कोटे निटमे केंजेर; पोता-गेंदेड उहचि, तलातगा नेग दोसिसि, मावा पापमताहि मिळन्दतोम इन्जि, ओर तोहेर. (मति मीट इतेक मीवा पापमताहि मिळन्दविर!)

22 करल इदे मन्हता, सोर, सिदोन इव नाहकिहकाय वीळिसि, मीक नेयमता आकि दियाते देवुळि वेल्ला सिक्सा इयगा.

23 ओसो ए कापेनटिनोरिर! मीट देवुळदीपतगा पोगोन एवयकोम इहनिरा? आयो, देवुळि मीक इळ्ने हानादीपतगा पोहचीयगा!* मियगा नना बेव बेरा डीसाताड कबस्क कीतन, अब कबस्क सोदोम नाटे तेला कीस मतेके, अद नाटेनोर तमा पापमताहि मिळन्देर, अह आसि सोदोम नेंड एवनाहजोम पिसालि, देवुळि तान बूळे केवो आवालि.* (मति मीट इतेक मीवा पापमताहि मिळन्दविर!)

24 नना मीक वेहतहनन, सोदोमतुहकाय वीळिसि, मीक नेयमता आकि दियाते, देवुळि वेल्ला सिक्सा इयगा," इनजोर इतोग.

मोतातोरिहकु आरम
(लूकाल 10:21-22)

25 अस्के येसु देवुळतुन जोहर कीस इतोग, "ए बाबा! इळता, पोगोटा बूमता सामिनिन!* नना नीक जोहर कीयहनन, बाराहक इतेके निमा इव सेतेम पोल्लोन, बुदतोरोग, पका तेळियतोरोग इनवालोरिहक तोहवालेवा, उड्लोरोग, बुदलेवोरोग इनवालोरिहक तोहतिन.*

26 निटमे बाबा, नीवा विचर इद्रमे कीयनद मता."

27 पया येसु इतोग, "नावा बाबाल नाकु सबे पुनदलाह इतोग.* देवुळबाबान विळिसिस, बोगे बार देवुळता मगिन पुनोग. ओसो बाबान सिरप नना, ओना मगानन, पुहनन, ओसो बाबान तोहतलाह बोरिन नना आचिहनन, ओर वने बाबान पुनदनुर.

28 "एय कहेटम कीसोर बागतोरिर, (वेल्लाडे अडोड-उतुर्कना) मोता कांजतोरिर, मीट सबेटोरिर नयके वाट, अस्के नना मीवाड जीवाहकु आरम ईकन.

29 नना पेदातनम केवानन आयोन, ओसो जीवाते कुलुल महनन.* अदिहक (मीवा पूहतद जुवातुन पोहचि,) मीट नावाये जुवा कांजाट. ओसो नावाड कगयाट, अहे कीम्हटु, अस्के मीवाड जीवाहकु आरम दोर्कगा.*

30 बाराहक इतेके नावा जुवा पूहो, नावा मोता अल्को मन्हता!*

12

पोल्वादियाता लोप्पा कट्टला

(मार्कल 2:23-28; 3:1-6; लूकाल 6:1-11)

1 अद तूकने येसु तनाड कगयवालोर बार, वारमता पोल्वादियाते बोराडो पोलहकना नडुमतुहक अतोर.* अनेके ओरिहक कग्व वसताहकु,

* 11:14 11:14 मलाकी 4:5; मार्कल 9:11 * 11:15 11:15 तोहचीतव पोल्लोड 2:7,11 * 11:21 11:21 यशायाह 23; यहजेकेल 26—28; आमोस 1:9-10; योएल 3:4; जक्यरिह 9:2-4 * 11:23 11:23 तोहचीतव पोल्लोड 6:8 * 11:23 11:23 पुटमुळि 19; 2 पत्र 2:6 * 11:25 11:25 व्यवस्थाविवरण 10:14; बळयिर 17:24 * 11:25 11:25 1 कुरिततोर 1:20,26; 2:8-10 ‡ 11:27 11:27 नावा बाबाल नाकु सबे पुनदलाह इतोग. मोदुल कागिदते "नावा बाबाल नावा कयदे कतमे इतोग." * 11:27 11:27 योहन 3:35 * 11:29 11:29 2 कुरिततोर 10:1; पिलिपितोर 2:5,8 * 11:29 11:29 थिर्मयाह 6:16; इपिसुसतोर 4:20; 1 पत्र 2:21 * 11:30 11:30 1 योहन 5:3 * 12:1 12:1 मोसा मृत्योनाड दहा अडोनगडाहि वारमता पोल्वादिया नोमना, इद उंदि अडो मता. पुस्तकता आकिने पुनवव पोल्लोना अर्त्तिमि इगा पोल्वादियाता लोप्पा वेहतद मन्हता.

ओर गोहकनाडः एन्किन ऊचिसि तित्दुर.

2 तेन ऊळिसि उय्तर परूसिर इतोर, “पोल्वादियाते बेदे कबळ इटलाह पोलो, तानु नीवाडः कगयवालोर नोमोर” इन्जि, येसुन कट्टला कीतोर.✱

3 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मुनेता कालमते दाविद राजाल तनाडः ऐगेटोर बार, ओरिहक कग्व वसतस्के बह कीतोर, तेन मीटु सास्त्रमते बेस्केन अर्वविरा?

4 ओरु देवुळता रावुळतगा बह अतोर; अगा देवुळतुहक वाटटाडः बेव आरिडः सिरप बूमयालोरिहके तिनदलाह पोलिहताडः, अवे आरिनु बूमयालोर ओरिहक तिनदलाह ईतोर.✱(अस्के देवुळि दाविद राजानु तपतिन इन्जि इनो अले.)✱

5 अदुमे पोल्वदिया मतेकाय, बूमयालोरिहकु मंदिरता माळना कबळ कीयना पोलिहता, अस्के ओर पोल्वदियाता अडोटुन कळवोग केवोर, इदिन मीटु सास्त्रमते अर्वविरा?

6 नना मीक वेहतहनन, मंदिरतुहकाय वीळिस बेरा पोल्लो मियगा एवता!

7 मोक-मोहरम ईयना वाटो, ओर्विनेनाहक मीटु जीवा लोपतप मनदनद बेसु, इहे नावा विचर मन्हता✱, इद सास्त्रमते देवुळ वेहतद पोल्लोता अर्तम मीट पुन्ज मनेरि इतेके, कसुरलेवोरिन मीट तप तासविर आवेरि.✱

8 बाराहक इतेके नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्जि, पोल्वदियाते पोलनदिन, पोलवदिन वेहतनद अदिकर नाक मन्हता,” इतोग.

9 अगडाहि पेसिस पया, येसु तनाडः कगयवालोर संगे ओरा पार्तनाता लोन अतोर.

10 अतस्के अगा ओर्वोग वागता कयदोग मतोग. अस्के येसुन तप तोहतलाह इनजोर, “पोल्वादियाते दुकतुन सत्रे कीयनद कबळ पोलिहताया, बार पोलोया?” इन्जि ओनु परूसिर ताल्हकतोर.

11 अस्के ओरिन येसु इतोग, “मियगडाहि ओर्विनगा उंदिय गोरे मतेके, अदु पोल्वदियाते बोंदातगा अरतेके, तान अदे दिया ओगु तेंडोग आयनोगा? ओगु नितमे तेंडनोग!

12 ऊळाटु, गोरितुहकाय मन्कना जीवा बेचोटा बेरा मन्हता! अदिनेनाहकु पोल्वदियाते ओर्विनेनाहक बेसता कबळ कीयना पोलिहता,” इन्जि इतोग.

13 पया “कय आहा!” इनजोर येसु वागता कयदोन इताहे, ओग तना कयदुन आहतोग. अस्के अद वागता कयु, दुस्त्रा कयलेहका सत्रेम आता.

14 मति ओर परूसिर पलत पेसिसि, येसुन बह कीस हक्ककल इनजोर, तमतमाय वळ्हकतोर.✱

देवुळ आचतोग सेवकि, येसु

15 इव पोल्लोडः केंजिसि, येसु अगडाहि पेसतोग. अस्के वेल्लाय मुल ओना पयाह अतोर. ओराडः सबेटोर रोगहलोरिन ओग सत्रे कीसीतोग.

16 “केंजाटु, नना मियेनाहक इह कीतन इन्जि, बेगान बह वेहमाटु!” इनजोर येसु सत्रेम आतोरिन वेहतोग.

17 इद्रुमि यसयाल इनवाल देवुळता मुनेतोग कबुरतोग, देवुळ लोहवाल राजाना लोप्पा बेद पोल्लो वेहच मतोग, अद इंजेके करल आता. अद इह मन्हता:

18 देवुळि इन्हता, “ऊळाटु, वेग नावा सेवकि,

वेने नना आचतन,

वेनगाने नना जीवा वाटिहनन,

वेना संगे नना गिर्दाते महनन.

वेना पोगोन नना नावा पवित्र जीवातुन रेहतकन.

वेग सबे जातिनोरिहकु, नावा सेतेमतुन आबुर कीयनोग.

19 वेग बोनाय संगे वहचोग आयनोग, जोरते केयोग आयनोग.

ओसो वेना आळो बजरते लोकुरिहक वेनदा वावो आयगा.

20 वेना सेतेम गेल्सनाहजोमु, वेगु सनिसारम पोयतप मनवालोरिनु वेहोग आयनोग,

ओसो आसालेवप मनवालोरिहकु आसा ईयनोग.†

21 अहे वेनगा सबे जातिनोर आसाते मनदनुर,” इन्जि इन्हता.✱

परूसिर येसुन देयम पोयतोग इन्हतोर

(मार्कल 3:23-29; लूकाल 11:14-23; 12:10)

22 अस्के पया देयहक पोयताहकु, मूकाल-गुडि आता मन्कनु, लोकुर येसुनके ततोर. ततस्के येसु ओन सत्रे कीसीतोग, अस्के ओग मन्कल वळ्हक बोटटोग, अहे तोवया बोटटोग.

23 अस्के लोकुर पका बामिसि इनदलाह आतोर, “बह दाविद राजाना कूळते पुट वावाल मतोग, वेग ओगो पिसिह केवाल मनदनोगा?” इतोर.

✱ 12:2 12:2 लूकाल 6:7; 13:14; योहन 5:16; 7:23; 9:16 ✱ 12:4 12:4 इब्रितोर 9:2 ✱ 12:4 12:3-4 1 शम्पूल 21:1-6 ✱ 12:7 12:7 होशे 6:6 ✱ 12:7 12:7 9:12-13 ✱ 12:14 12:14 26:4; मार्कल 14:1; लूकाल 22:2; योहन 10:31; 11:53 † 12:20 12:20 वेना सेतेम गेल्सनाहजोमु, वेगु सनिसारम पोयतप मनवालोरिनु वेहोग आयनोग, ओसो आसालेवप मनवालोरिहकु आसा ईयनोग. मोदुल कागिदते, “ओना सेतेम गेल्सनाहजोमु, ओगु ओय्कताडः जेंडेनु देहोग आयनोग, ओसो पोया पेसनद वततुन पिहोग आयनोग.” ✱ 12:21 12:18-21 यशयाह 42:1-4; रोम सहरतोर 15:12

24 मति अगा मतोर परसिर इदिन केंजिस इतोर, “वेग कोनि बेल्लेबुब इनदनद देयहकना मुक्यानाय सायताते, देयहकिन पूंड पगयहतोग!” इद्रम अडम वळ्हकतोर.

25 परसिराडः पोटाताडः विचर्क पुन्जि, येसु ओरिन इतोग, “बेदाय राजेमते तमाय नडुमि कोंटेडः पुटेके, अद राजेम लेडिहता. अहे लोतगाय, नाटेनगाय कोंटेडः पुटेके, अव वने निलोडः.

26 अद्रमे देयहकना मुक्याल तनाडे देयहकिन पूंडटेके, अविस्कनगा वने कोंटेडः मन्हताडः. पया अविना राजेम बह नितगा?

27 अले, मीट इतपु, देयहकना मुक्याना लावते नना देयहकिन पूंडटेके, मीवोर पया देयहकिन पूंडिहतोर, ✨ बह ओर वने देयहकनाये लावते पूंडिहतोरा? इद्रम मीवाडः विचर्क चुकताडः इन्जि, ओर तमाय तोहतनुर!

28 मति देयहकिन नना देवुळता जीवाता लावते पूंडिहनन इतेके, मियगा देवुळ राजेम कीयलाह आता, इदिन पुन्हटु.

29 इदिन पुन्पिह कीयलाह, नना मीक उंद पोल्लो वेहतहननः उंद लोतगा नेडिसि लूटे केवाल मुने अगडोग पळ्योनो दोहवालेवा, अगडा मादुन लूटे कीसि पेहता पगयनोगा? आयो, ओन मुने दोहतेकेने, ओना लोतुन वेग लूटे कीस ओयनोग. (अद्रमलेहका देयहकना पळ्योन दोहतेकेने, नना देयहकिन पूंड पगयकन.)

30 “बोर नावा संगे गोतते मनोर, ओर नावा विस्द मन्हतोर. ओसो बोर नावा संगे लोकुरिन जमा कीयलाह तोळ आयोर, ओरु नयगडाहि लोकुरिन बिरोबटो कीस्तोर,” इन्जि इतोग.

31 पया (ओर परसिर देवुळता जीवातुन उस्कतप वळ्हकिहतोर, इदिन तोहतलाह) येसु ओसो इतोग, “नना मीक वेहतहनन इतेके, मन्कना सबे पापमतुन अहे देवुळता अडम वळ्हकतादिनु, देवुळि मापि कीया पगयगा. मति देवुळता पवित्र जीवातुन बोग उस्किहतोग, ओन मात्रम देवुळ मापि केवो आयगा. ✨

32 अहे बोग माने-मन्कना नडुम पुटोना अडम वळ्हकिहतोग, ओन इंका देवुळि मापि कीया पगयगा. मति देवुळता पवित्र जीवाताडः कबस्किन बोग उस्किहतोग, ओन देवुळ मापि केवो आयगा. इद कालमते आयि, वायना कालमते आयि, बेस्केन मापि केवो आयगा.

33 “केंजाटु, मराडः तमाडः कायानगडाहे पुनदा वास्ताडः. मरा बेसतल इतेके, तानाडः कायाडः वने बेसताडः. अहे मरा लागो इतेके, तानाडः कायाडः वन लागोडः.

34 एय वीसमतरसलेहकाडोरिर, मीट लाग्वोरिर मन्जि, मीक नेहनाडः गोटिडः बह वळ्हक वायनुडः! बाराहक इतेके, पोटातगा बेव पोल्लोडः निदिस मन्हताडः, अवे पोल्लोडः तोडटाहि पेसिहताडः. ✨

35 बेसतोग मन्कल तना पोटाताहि बेसताडः पोल्लोडः पेसिह कीस्तोग, अहे लाग्वोग मन्कल तना पोटाताहि लाग्वाडः पोल्लोडः पेसिह कीस्तोग.

36 ओसो नना मीक वेहतहनन, आक्रि नेयमता दियाते, देवुळि मीवा तोडटाहि पेसतद, उंद-उंद उगसता पोल्लोता इसब मियगडाह एतगा. ✨

37 बाराहक इतेके, आक्रि नेयमता दियाते, निमा कसुरतोनिन महनिना, इलविना, इदिन नीवाडः इद बूमते वळ्हकताडः पोल्लोडः तोहतनुडः,” ✨ इनजोर येसु इतोग.

येसु अद पीळतोगा तप तोहतहतोग

(लुकाल 11:29-32; 11:24-26)

38 अस्के उयतुर परसिर, सास्त्रमगूसर येसुनगा वासि इतोर, “गूस, नीवा कयदगडाहि बामिह कीयनद सीना माक ऊळना मन्हता,” इद्रम ताल्हकतोर. ✨

39 अस्के येसु ओरिन इतोग, “लाग्वोर, देवुळतुन केंजवोर, नावाडः बेरा डीसाताडः कबस्किन ऊळतोर इद पीळतोर, नाक सीना ताल्हकिहतोर. मति योनाल इनवाल देवुळता कबुरतोन्क बह बह आता, सिरप अदे सीना नना ओरिहक तोहतकन, तान विळिसस दुसा सीना तोहोन.

40 इतेके योनाल बेद्रम नमका-पियल मूंड दियाडः बेरा मीनता पोटालोप्पा मतोग, ✨ अद्रमे माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नना नमका-पियल मूंड दियाडः इद बूमता लोप्पा मिजिस मनदकन.

41 केंजाटु, योनाना कबुरतुन केंजिसि निनवे सहरतोर, तमा पापमताहि मिळन्दतोर इन्जि पुतिर. ✨ ऊळाटु, योनाहकाय वीळिस बेरा पोल्लो मियगा एवता, (मति मीट इतेक केंजविर). अदिहके आक्रि नेयमता दियाते, निनवे सहरतोर निचि, इद पीळतोरिनु तप तासनुर. ✨

42 अद्रमलेहकाने सीबा देसेमता रानि साल्मोन राजाना बुदताडः पोल्लोडः केंजलाहि, वेल्ला जेकताहि इगा वास मता. ऊळाटु, साल्मोनिहकाय वीळिस बेरा पोल्लो मियगा एवता, मति मीट इतेक केंजविर. अदिहके आक्रि नेयमता दियाते, अद रानि वने निचि, इद पीळतोरिनु तप तासगा.

43 “(इद पीळता बाताल आयगा, इदिन पुन्पिह कीयलाह नना मीक उंद पोल्लो वेहतहनन.) उंद देयमि बेस्के मन्कनाहि पेसिहता अस्के, अद तन्क मनदलाह, इके-अके मेटाडः-मेटाडः वेलियिस, जागाडः पर्हकिस ऊळिहता, मति तान्कु जागा दोर्को.

44 अस्के अद देयमि आलिह कीस्ता, ‘बोनगडाहि नना पेसिस वातन, अगा ओसोवन मल्स दाकन,’ इद्रम इन्हता. पया अन्ज ऊळिहता अस्के, अद मुनेता लोनु रिक्म आतदु, नेहतदु, ऊसतदु, इद्रम तान्कु बेस दिसिहता.

45 अस्के पया अद अन्जि, तन्काय लाग्वव एळुडः देयहकिन, तना संगे गोत कीस ततहता. अस्के अवु ओग मन्कना लोप्पा नेडिस जागा आस्ताडः. पया ओना इंजेटा गोसा, मुनेतदिहकाय वेल्ला करबता आस्ता. ✨ अद्रमलेहकाने इद लाग्वा पीळतोरिहकु, तमाडः जीवाने नावाडः पोल्लोहक जागा एवाहकु, इद्रमे गोसा आयगा,” इनजोर इतोग.

✨ 12:27 12:27 बळयिर 19:13 ✨ 12:31 12:31 इडितोर 10:29 ✨ 12:34 12:34 इपिसुसतोर 4:29 ✨ 12:36 12:36 रोम सहरतोर 14:12

✨ 12:37 12:34-37 याकुब 3:2,6 ✨ 12:38 12:38 योहन 6:30; 1 कुरिततोर 1:22 ✨ 12:40 12:40 योनाल 1:17 ✨ 12:41 12:41 योनाल

3:6-9 ✨ 12:41 12:41 रोम सहरतोर 2:27 ✨ 12:45 12:45 2 पत्र 2:20

येसुना निटम जीवातोर बोरु?

(मार्कल 3:31-35; लूकाल 8:19-21)

46 जमा आता मुडा संगे येसु वळ्ळकसोर मनेके, ओना तलोगि, ओनाड तमोर वासि, ओना संगे वळ्ळकना मन्हता इन्जि, लोता पलते निच मतोर.

47 अस्के बोगो येसुन वेहतोग, “गूरू, नीवा यायालि, नीवाड तमोर पलते नीवा अग ऊळसोर निच मन्हतोर,” इतोग.

48 इदिन केंजिस येसु ओन इतोग, “नावा यायालि, नावाड तमोर, नावा लोतोर बोरु, इदिन मीट पुह्निरा?”

49 इतस्के पया तनाड कगयवालोरक्के कय ऊपिसि, “ऊळाटु! नावा लोतोर इतेके निटम वेरे!

50 बोर नावा देवुळदीपतोग बाबाल वेहतपु ताकिह्तोर, ओरे नावा दादाललेहका, तमोगलेहका, एलाळलेहका, अकाललेहका, तलोगलेहका एरेटोर आंदुर,” ✨ इनजोर येसु इतोग.

13

विजाता पुन्पिह कीयनद पीटो

(मार्कल 4:1-20; लूकाल 8:4-15)

1 अदे दिया येसु लोताह पेसिसि, सम्दुरकचुल अन्जि उदतोग.

2 वेल्लामुल ओना पेके गोहडिनाड गोहडिड वांदुर, अदिहकु ओगु एगकचुल उंद ओडातगा अन्जि, कागहतलाह उदतोग. कतमतोर पया ओना मुनेह दडकचुल नितोर.

3 पया ओगु वेल्लाड पोल्लोड, पुन्पिह कीयनाड पीटोने वेहता बोटटोग. उंद पीटो इह मता: “केंजाटु, वीतवाल ओवोर्ग विजा वीतलाह पेसतोग.

4 ओग वीतनेके उडुन विजा अगदगा अरता, अदिनु पिटेड वासि कतम तिताड.

5 उडुन विजा आद बंडाना जागाते अरता. अगा आदता पोगोन बर्बर तोळ्यो मताहकु, अद तोळ्यो उबिसि अगडा विजा चट्टिपेटे मोन्हटटा.

6 मति ईर्क लोप्पा अनवाहकु, एद तेगतस्के पोर्हकाड वागताड, पया वतिस डोलताड.

7 ओसो उडुन विजा कोये-जपिना जागाते अरता. पया कोये-जपिड बेर्सिसि, अगडा पेसना वंज-सोपतुन हक्कताड, बेर्स एवोड.

8 उचुन विजा इसि राब जागाते अरता. अरताहकु अदु उंद-उंद मोदुदुहकु बेगा डेडा वीसा (30), बेगा मूंड वीसाड (60), बेगा नूर (100) इद्रमलेहका तेना पंटा वाता.

9 मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, नावा पोल्लोतुन बेस केंजाटु!” इनजोर येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.

10 पया तनाड कगयवालोर ओनगा वासि ताल्लहकतोर, “निमा लोकुरिहकु पुन्पिह कीयनाड पीटोने बाराहक वळ्ळकसोर महनिन, गूरू?” इतोर.

11 येसु पया ओरिन इतोग “मीक इतेके, देवुळि तना राजेमताड मकतव पोल्लोन पुनदलाह बुद ईता, ✨ ओरिहक बार एवो.

12 केंजाटु, बोनगा पुनदनद बुद मन्हता, ओन्कु देवुळि ओसो इंका ईयगा, ओन्कु वेल्लाय दोर्कगा. मति बोनगा पुनदनद बुद इले, ओनगा उचुन मतद बुदतुन वने, देवुळि ऊंदिस ओयगा.

13 अदिनेनाहकु नना पुन्पिह कीयनव पीटोने ओरिन वळ्ळकिहनन, बह इतेके ओर तमाड कोंडाने नावाड कबस्किन ऊळिह्तोर, तमाड केक्कने नावाड पोल्लोन केंजिह्तोर, मति तमा बुदते ऊळलाह, केंजलाह, पुनदलाह ओर गळस आस्तोर. ✨

14 यसयाल इनवाल (तना कालमतोरा लोप्पा) मुने रासतद देवुळता कबुर इह वेहतहता:

‘ओर लोकुर नावाड केंजलाह कोनि केंजसोर मनदनुर,

मति ओरिहक बेस्केन तेळियो आयगा;

नावाड कबस्किन ऊळलाह कोनि ऊळसोर मनदनुर,

मति अविना अर्तम ओरिहकु बेस्केन तेळियो आयगा. ✨

15 बाराहक इतेके ओरा बुद गळस आता;

केक्कने केनकेने केंजिह्तोर, ओसो तमाड कोंडाड पिहतह्तोर.

अद्रम आसि ओर कोंडाने ऊळ पगवोर,

केक्कने केंज पगवोर,

बुदते पुनदा पगवोर,

अहे सन्नेम आयलाह नयगा वावोर, ✨

इन्जि देवुळ यसयान इन्हता. (इद पोल्लो नावाड केंजवोरा लोप्पा ईर्सा करल आता.)

16 “मति मीट बारा नावाड कबस्किन ऊळिह्निर, नावाड पोल्लोन केंजिह्निर इतेके मीट देखातोरिर.

17 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, नेंड मीट बेव ऊळिहनिर, केंजिहनिर, अविनु मुनेतोर देवुळता कबुरतोर ओसो सेतेमतोर, इद्रम वेल्लाटोरें ऊळलाह, केंजलाह पळ्ळेम आंदुर. मति ओरिहकु ऊळ दोर्को, केंज दोर्को.✱

18 “मीटु इंजेके विजाता पीटोता अर्तमतुन पुन्हटु.

19 अद विजा इतेके देवुळ राजेम कीयना लोप्पाडा बेसता कबुरि. इद कबुरतुन बोग केंजिहतोग, मति ओन्क तेळियो आस्ता, ओना जीवातगा वीततद विजातुन, देयहकना मुख्याल* वासि ऊंदिस ओस्ता. इद्रमतोर लोकुर विजा अरतद अगदा जागालेहका आस्तोर.

20-21 बेद आदतगा विजा अरता, अद इहलेहका आस्ता. बोर कबुरतुन गिर्दाति चट्नेन केंजिहतोर, मति अद पोल्लो जीवाते गडवाहकु, गळ्ळे बहे दीरा पोयतहतोर. पया देवुळता पोल्लोतुन नमतेनाहक अड्सनाथ, तिपलाय वाता इतेके, चट्नेन ओर विस्वसते पेके अरयहतोर.

22 कोये-जपिड मतद जागा इहलेहकाडा आंदु. बोर कबुरतुन केंजिहतोर, मति सम्सरमताड आल्सुळ्ळ ओसो अनम-दनमता उळ्ळे,✱ इव कोयेनलेहकाडा देवुळता पोल्लोतुन ओरा जीवातगा मोन्हट एवोड, पया अद पोल्लो बातय पायदाता आयो.

23 मति राब जागा इहलेहकाडा आंदु. बोर कबुरतुन केंजिहतोर, काळिडहतोर, पया ओरु पलत पेसिसि बेसताड कबस्क कीस्तोर. बेद्रम राब जागातगा अरतद विजा, उंद-उंद मोदुदुहकु बेगा डेडा वीसा (30), बेगा मूंड वीसाड (60), बेगा नूर (100) इद्रमलेहका तेना पंटा वाता, अद्रमता राब जागालेहका ओर मन्कलोर आस्तोर, अद्रमता पंटालेहका ओराड कबस्क दिसनुड,” इन्जि येसु इतोग.

अकल रोंडाता पुन्पिह कीयनद पीटो

24 ओसो उंदि पुन्पिह कीयनद पीटो येसु ओरिन वेहतोग. “देवुळता राजेम कीयनाड अडोड इहलेहका आंदुड. बोगो ओर्वोग तना पोलमते बेसता गोहकना विजा वीततोग.

25 मति सबेटोर उंजतस्के, नम्का ओना कुळसातोग वासि, गोहकनगा अकलतुन वीतिसि अतोग.

26 पया पोटाड आसि मीतस्के, गोहकनाड एन्क दिसताड, अस्के अकल रोंडा वने दिसता.

27 “अस्के लोता ओर्युलतोर वासि माल्कान इतोर, ‘महरज, निमा नीवा पोलमते बेसता विजा वीतिस मतिन इसि? अगा पया अकल रोंडा बेनाह वाता?’ इन्जि इतोर.

28 ‘इद कबळि नावा कुळसातोना बोनायो मनदगा मति!’ इन्जि माल्काल ओरिन इतोग. ‘निमा पया बह इहनिन, माट अकलतुन तहककोमा?’ इन्जि ओर्युलतोर माल्कान ताल्हकतोर.

29 ‘एह-एह, आयो, अकलतुन तहकनेके, मीट ओकावेला गोहकिन बार तहककिर!

30 कोयनाहजोम अव वलियसोर अहे मनिड. पया कोयना वेलाते नना कोयवालोरिन वेहतकन, “मुने अकल रोंडातुन कोयन्हटु, कोसि तानाड पिनयाड दोहच, गुम कीसि बोळिससीन्हटु. पया नावाड गोहकिन मात्रमि डोमेते दोसाटु,” इनदकन,’ इन्जि माल्काल ओर्युलतोरिन वेहतोग.”

पुलुळ (दुलि) पेनेम ओसो ओयता पिंडि, इविनाड पीटोड

(मार्कल 4:30-32; लूकाल 13:18-21)

31 पया देवुळता राजेम बेद्रम बेर्सगा, तेन पुन्पिह कीयलाह, येसु ओसो रेंड पीटोड वेहतोग. “देवुळता राजेम इहलेहका आंदु. बोगो ओर्वोग तना लकाते, पुलुळ पेनेम वीततोग.

32 केंजाट, पुलुळ इतेके पका उड्ला पेनेम मन्हता, ऊळविरा? तेला मति वलियतस्के, बेरा मरा आस्ता, अस्के तानाड पंगानगा पिटेड वासि गूडाड पंडिहताड.”✱

33 येसु पया ओरिहकु दुस्रा उंद पीटो वेहतोग. “देवुळता राजेम इहलेहका आंदु. बेद उंद आंचाळि इचुने ओयता पिंडटुन, मूंड तवाड पिंडटगा काल्हपता. अस्के मनेक मनेक, अगडा पूरा पिंडि ओयता.”

34 इव सबे पोल्लोड, येसु लोकुरिन पुन्पिह कीयनाड पीटोने वेहतोग. पुन्पिह कीयनाड पीटोडलेवा, येसु ओरा संगे बातय वळ्हकोग आंदोग.✱

35 इदिनलोप्पा देवुळ तना कबुरतोना संगे मुने वेहच मता, अद पोल्लो इंजेके करल आता, अद इह मन्हता: नना नावा तोडटे पुन्पिह कीयनाड पीटोड वेहतकन.

बूम पुटटगडाहि मकिस मतव पोल्लोनु, नना वळ्हकिस तोहतकन.✱

येसु अकलता पीटोतुन तेळियिह कीस्तोग

36 पया येसु लोकुरिन विळिसिसि लोन अतोग. अस्के तनाड कगयवालो ओनगा वास इतोर, “गूरु, पोलमते वीततद अकल रोंडाता पीटोतुन, माक पड्ने तेळियिह कीस वेहा,” इद्रम ताल्हकतोर.

37 अस्के ओग ओरिन वेहतोग, “केंजाट, बेसता विजा वीतवाल इतेके, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, ननाने आंदन.

✱ 13:17 13:16-17 लूकाल 10:23-24; इब्रितोर 11:13 * 13:19 13:19 देयहकना मुख्याल मोदुल कागिदते “लागवदु”. ✱ 13:22 13:22 रोम सहरतोर 12:2 ✱ 13:32 13:32 यहजेकल 17:23 ✱ 13:34 13:34 योहन 10:6; 16:25,29 ✱ 13:35 13:35 देवुळताड पाटाड 78:2; रोम सहरतोर 16:25

38-39 पोलमि, इद बारा दुनिया आंदु. बेसता विजा, इद बारा देवुळतुन मावा राजाल इन्जि नमवालोस. अकलतुन वीतवाल इतेके, अदे देयहकना मुक्याल आंदु. अकल रौंडा, इद बारा तानाड केंजवालोस.✱ पंटा कोयना वेला, इद बारा बूम मारनद आक्रि वेला, अस्केने देवुळ कतमतोरा नेयम कीयगा. ओसो कोयवालोर इतेके देवतुलक आंदुड.

40 “अस्के बेद्रमि अकल रौंडातुन कोसि, गुम कीस मन्जि किसतगा वाटिहतोर, अद्रमि इद बूमता आक्रि वेलाते आयगा.

41 अद वेलाते माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना नावाड देवतुल्लिकनु लोहतकन. नावा राजेमते वायलाह एवोरिनु, ओसो लाग्वाड केवालोरिनु, वेर कतमतोरिने अव देवतुल्लिकु नावा राजेमताहि पेहचीयनुड.✱

42 देवतुल्लिक ओरिनु जमा कीसि, मळगना पिववद किसबटटगा वाटनुड. अगा अमेसा केयना, अळयना, मुडुर-मुडुर पल्क कोकना आयगा.

43 अस्के सेतेमतोर तमा देवुळबाबाना राजेमते, पोळद दीचतप लेहका, देवुळता संगे मांजसोर मनदनुर.✱बोरिहकु पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओर नावा पोल्लोतुन बेस केंजिर!

देवुळता राजेमता दारा

44 “देवुळता राजेम कीयनव अडोड इहलेहका मन्हताड. बोगो ओर्वोग दुस्रोना पोलमते, बोंदालोप्पा मकिह कीस तासताड कल्दकिंन नसिबलेहकाने ऊळतोग. पया अविन अगान मिसिसि, पका गिर्दा आसि, लोन अतोग. अन्जि ओग तना पूरा मालसोमतुन वमिसि, अव कोताने अदे पोलमतुन असतोग, बह इतेके अव कल्दकु अद पोलमतगा मताड.

45 “देवुळता राजेम कीयनव पोल्लोड इहलेहका ओसो मन्हताड. बोगो वीकुरतोग बेसताड मोतिड पर्हकलाह बजरते अतोग.†

46 ओन्क उंदि पका दाराता मोति दोर्कतस्के, ओग अन्जि तना पूरा मालसोमतुन वमिसि, अव कोताने इदे मोतितुन असतोग. (इद्रमलेहका देवुळता राजेमतगा वायना इतेके, दुनियाता सबे मालसोमतुन पेके कीसि, देवुळतुन पर्हकाट.)

वदता पीटो

47 “देवुळता राजेम कीयनव अडोड ओसो इहलेहका मन्हताड. मीन्क पोयवालोर गुंजना वदतुन एतगा आहतहतोर, अस्के नेहनाड-लाग्वाड सबे रीतिनाड मीन्क वदते लोप्पा अरयहताड.

48 अद वदमंडु मीन्क आस्ताड, अस्के पोयवालोर तान दडकचुल गुंजिहतोर. पया वेरु उदिस मन्जि, बेव बेसताड, अविनु आचिसि कोंड्राते तासिहतोर, अहे लाग्वान बारा पोहचीस्तोर.

49 अद्रमि इद बूमता आक्रि वेलातस्के आयगा. देवतुल्लिक वासि, लाग्वोरिनु सेतेमतोराहि एग्पिह कीयनुड.

50 एग्पिह कीसि, ओर लाग्वोरिनु पिववद किसबटटगा सिक्सातगा वाटिसीयनुड. अगा अमेसा केयना-अळयना, मुडुर-मुडुर पल्क कोकना आयगा.

51 “इव सबे पोल्लोड मीक तेळियताडा?” इन्जि येसु कगयवालोरिन ताल्हकतोग. “इंगो गुरू, माक तेळियताड,” इन्जि ओर इतोर.

52 “अह इतेके, बेद्रम लोता माल्काल तना विजाबडटाहि पाळनाड, पूनाड इद्रमताड मालसोमतुन पेहतहतोग, अद्रमलेहकाने मीट वने देवुळ राजेम कीयनाड अडोड कगयतोरिर, दुसोरिन कागहतकिर. (अस्के मीटु पाळना कागहमुळ ओसो नावा पूना कागहमुळ, मीवा पोटाताहि पेहच कागहतकिर,)” इन्जि येसु ओरिन इतोग.

तना नाटेनोर येसुन पास्किहतोर

(मार्कल 6:1-6)

53 पया इव पुन्पिह कीयनव पीटोड वेहच मारतस्के, येसु अगडाहि पेसिस अतोग.

54 तमा नाग नासरेतते वासि, ओरा पार्तनाता लोतगा, ओरिहकु देवुळताड पोल्लोड वारमता पोल्लादियाते कागहन्दोग. अव पोल्लोन केंजिसि, ओरु सबेटोर बयल आतोर. “वेन्क अचोटा बुदि, अचोटाड बेराड कबस्क कीयना लाव, बेगडाहि दोर्कता, रा?✱ 55 बह वेन इसि माट पुनोम, वेग वड्लाना मगि आयोगा? वेना तलोग मरियालि आयोगा? ओसो वेनाड तमोर वने याकुबि,✱योसेपि, सिमोनि, यहुदाल वेरे इन्जि माट पुनोमा?✱

56 ओसो वेनाड सबे एलास्क इगाने मन्हताड इसि. पया वेन्कु अचोटा बुदि, लावु बोग ईतोग?” इन्जि नाटेनोर येसुन नमोर आंदुर.

57 अद्रम आसि ओर येसुन नमोम इतोर. अस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळता कबुरतोन्क दुनियामेंड मान दोर्किहता, मति कुदता नाटे अहे लोते मात्रमि, मान दोर्को.✱(अद्रमे नाक इका मीट अहे ऊळिहनिर,)” इतोग.

58 ओर येसुन नमवाहकु, अगा ओगु बेरा लावताड कबस्क वेल्लाड केवोग.

14

एग मीहवाल योहनिन हक्किहतोर

(मार्कल 6:14-29)

✱ 13:38-39 13:38-39 16:23; योहन 8:44; बळयिर 13:10; 1 योहन 3:10 ✱ 13:41 13:38-41 तोहचीतव पोल्लोड 14:15 ✱ 13:43 13:43 दानियेल 12:3 † 13:45 13:45 समदुरते बेदो उंद रीतता ईपता पोटालोप्पा गुंडल पांडि बंडालेहका दोर्किहता, तेने मोति इन्हतोर, तेना दारा वेल्लाय आस्ता. ✱ 13:54 13:54 लूकाल 2:47; योहन 7:15 ✱ 13:55 13:55 बळयिर 12:17; 15:13; 21:18; 1 कुरिततोर 15:7; गलातितोर 1:19; 2:9,12; याकुब 1:1 ✱ 13:55 13:54-55 लूकाल 4:22; योहन 6:42 ✱ 13:57 13:57 लूकाल 4:24; योहन 4:44

- 1 अद तूकने गालिल पटटा राजाल, एरोद अंतिपस इनवाल, ✪ येसु कीताड कबस्किन केंजतोग.
- 2 (वेग राजाल मुने देवुळता पेदिरते एतेमीहवाल योहनिनहक्विस मतोग, अदिहके) वेग येसुना लोप्पा इह इतोग, “ओग कोनि निटमे योहन मनदनोग! ओग हासि ओसो तेग्तोग बहे, अदिहके ओग अचोटाड डीसाताड कबस्क कीया पगयहतोग,” इन्जि तनाड सेवकिरिन वेहतोग. ✪
- 3-4 (योहनि, एरोद राजाल, वेरा नडुम कट्टलाड इह आताड.) राजाना दादाल पिलिप, वेग जीवात मनेकेने, वेना मुते, एरोदियसि इनदनदिनु, राजाल तना लोन ओतोग. अस्के योहन राजानगा वास इतोग, “नीवा कीतद कबळ मोसानाड अडोड वेहतपु पोलो, महरज,” इन्जि वेहतोग. ✪ इद पोल्लोतुहक एरोद राजाल ओड आसि, योहनिन दोहचि जेलते वाटटोग.
- 5 अचोटगडाहि योहनिन राजाल हक्कलाह ऊळिंदोग, मति वेग देवुळता कबुरतोग मन्हतोग इन्जि, लोकर योहनिन मान ईदुर, अदिहक राजाल लोकरिहक रेयिसि, योहनिन हक्कोग आसि.
- 6 पया एरोद राजाल पुटटा दिया एवता, अद दिया राजाल कुळिप ईतोग. अस्के राजाल ततदु तमदादाना मुते एरोदियसि, तेना मयाळि लोकरा मुनेह एंदिसि, राजान गिर्दा कीता.
- 7 गिर्दा आसि, राजाल तान इतोग, “निमा बाताल ताल्हककिन, अदिन नना नीक ईकन,” इन्जि राजाल किरिया कीस वेहतोग.
- 8 ताना तलोग कागहच मतपु, अदु राजान इता, “काका, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनना तला, उंदि दळ्याते कीसि नाक तायु,” इनजोरे पिला ताल्हकता.
- 9 इदिन केंजिस राजाहकु बेस दल्गो, मति कुळपतगा वाता मुडा मुनेह, किरिया कीस वेहतद पोल्लोतुन मिळहता वावो आंदु.
- 10 अदिहके राजाल जेलतगा योहनिन हक्विस, ओना तला ततलाह, तनाड सीपय्किन उकुम ईतोग.
- 11 दळ्यात कीसि तला ततस्के पया, एंदता पिलातुहक ईतोर, अदु पया तना तलिनगा ओसीता.
- 12 पया योहननाड कगयवालोर ओना सेतातुन ओयलाह वातोर, अह कीसि ओन पोहतोर. पया इद पोल्लोतुन, ओरु येसुनगा अन्जि वेहतोर.
- येसु एयुड अजर्कना मुडुहक तीहतहतोग
(मार्कल 6:32-44; लूकाल 9:10-17; योहन 6:1-13)
- 13 इद पोल्लो केंजिसि, येसु तनाड कगयवालोर बार, उंद ओडाते उदिस पेसतोर. पया बेदो पेळ्हकल जागातके केमेन अतोर. ओग अतदिन पुन्जि, लोकर ओना पेके-पेके तमाड नाहकनाहि ताकसोर वातोर.
- 14 पया येसु ओडाताहि पेसिस ऊळतोग अस्के, वेल्लाय मुल नावा अग ऊळिहतोर इन्ज पुतोग. ओरिन ऊळिसि, वेन्कु ओरा मान वसता, अस्के ओर ततोर रोगमतोरिनु वेग सत्रे कीतोग.
- 15 पोळद अरनेके, कगयवालोर येसुनगा वास इतोर, “गू, इद पेळ्हकल जागा मन्हता, इगा इतेके तिनदलाह बातय दोर्को, ओसो पोळद इतेक अनजोर मन्हता. वेर मात्रमि एरगूरेताड नाहकनगा अन्जि, तम्क तिनदलाह असिस तयिर, वेरिन लोहा,” इतोर.
- 16 “आयो, असलाह ओरिहक दाया पोयो. मीटे ओरिहक तिनदलाह ईम्हटु,” इनजोर येसु ओरिन इतोग.
- 17 “आं माटु! मयगा बेचोकु, सिरप एयुड आरिड, रेंडे अटटव मीन्क, अचोके मन्हताड,” इन्जि ओर इतोर.
- 18 “अले, अविन नयके ताटु,” इनजोर येसु इतोग.
- 19 पया ऊळाटु, येसु मुडुन इळन रोंडातगा उद वेहतोग, पया अव एयुड आरिन ओसो रेंड मीन्किन पोसि, पोगोन ऊळिसि, देवुळतुन जोहर कीसि आरिन किळहतोग. अह कीसि, वांटाट इन्जि येसु आरिड, मीन्कु, कगयवालोर कयदे ईतोग, ओर पया मुडुहक वांटटोर.
- 20 पया वेर सबेटोर पका पंजनाह तितोर. तिन्ज-उन्ज पिसतव किळकेड ओर गुम कीनेके, बारा डालाड पेसताड.
- 21 तिनवालोर मुलु एयुड अजर्क (5000) कोय्तोरे मतोर, ओसो आस्क, पिलाड-पेकोर, वेरा इतेके लेकाय इले मति!
- येसु एता पोगोट्टक ताकिहतोग
(मार्कल 6:45-51; योहन 6:15-21)
- 22 पया तिन्ज-उन्ज मारतस्केने, येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “नना लोकरिन मल्स लोहतलाह पयाह महनन, मीट मात्रम ओडाते उदिसि, सम्दुरता अबर बाजे वेंडिस अन्हट.” अस्के ओर अहे कीतोर.
- 23 पया लोकरिन लोहचि, बार कीसि, येसु वगोगे गुडूपोगोन पार्तना कीयलाह अतोग. नग्का आस मता, मति ओग अगान मतोग.
- 24 अद वेलाते ओरा ओडा सम्दुरता नडुमकसाते, दडटगडाह जेक मता. अस्के वळ्यते एताड लच्काड ओडातुन इळसोह-ओळसोह कीदुड.
- 25 अस्के पया येसु नग्काडाड मूंड-नालुड एगसोरे (इतेके तलाकोग कूसना जोक-जोक), सम्दुरता एता पोगोट्टक कगयवालोरिके ताकसोरिन वातोग.
- 26 एता पोगोट्टक येसु ताकसोर वानेके ओर ऊळिसि, “एता मसमि वास्ता, रा!,” इनजोर रेयिस केयतोर.
- 27 अस्के तोप्नेन येसु ओरिन केयतोग, “नना रा, रेयमाटु, दीरा कीम्हटु!” इनजोर इतोग.
- 28 अस्के सिमोन पत्रु येसुन इतोग, “बोग, निमा गूसनिना? अह इतेके नाकु नियके एता पोगोट्टक वायलाह वेहा,” इतोग.
- 29 “अले अह इतेक वाय!” इनजोर पत्रुन येसु इतोग. पया पत्रु ओडाताहि पेसिसि, एता पोगोट्टक ताकसोर, येसुनके दायलाह बोटटोग.

30 मति दूंदते वायनाड बेराड लच्छकान ऊळिसि, पत्रु रेयिसि मुळ्दसोर मतोग. अस्केने, “नाक पिसिह कीम सामि, नना मुळ्दहनन,” इनजोर ओग केयतोग.

31 तोप्नेन पया येसु ओन पोयतोग. पोसि “बह रा, निमा विस्वसलेवपु! नना नीक पिसिह कीकन इन्जि निमा नमविना?” इन्जि येसु ओन इतोग.

32 पया इसि ओर इर्वुर ओडातगा वास उदतस्के, अद वळ्यु बेके मायतायो, बेके मायोयो!

33 अस्के ओडातगा मतोर “निमा निटमे देवुळता मगानिन,” इनजोर येसुनाड काल्क मोळ्कतोर.

34 ताना पया ओर सम्दुरतुन वेंडिसि, गनेसरत एरियाते एवतोर.

35 अगडोर येसुन पुताहकु, ऐगरेताड सबे नाहकने कबुर लोहतोर. अस्के ओर सबेटोर दुकिनोरिन येसुनके पोस वातोर.

36 “गूरू, नीवा गेंदे कोडतुन मात्रम माक बोय ईम, अस्के माट बेस आयकोम,” इनजोर ओर दुकिनोर येसुन कालगडेम अरतोर. अहे बेच्वुर कोडतुन बोयतोर, ओर सबेटोर सव्रेम आतोर.

15

पेदल्कना रिबजता लोप्पा कागहमुळि (मार्कल 7:1-23)

1-2 पया उय्तर परसिर ओसो साख्रमगूरू, येस्सलेम सहरताहि वासि येसुन इतोर, “नीवाड कगायवालोर मावाड पेदल्कना मतद रीत-रिबजतुन बह माळोर? वेरू तिनदनामुने कळवोग आतदिन एडलाह, तमाड कय्क बाताड बाराहक नोगवोर?” इन्जि येसुन कट्टला कीतोर.✱

3 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट पया मीवाड मुनेताड रीत-रिबजतुन नोमसोर, देवुळताड अडोन माळवालेवा बह तपतिर?

4 (इद केंजाट्ट, मीवा उंद तप नना वेहतहनन.) ‘निमा नीवा तलोग-तपेहक मान ईम,’ ✱ इद्रम साख्रमते देवुळता उकुम वेहतद मन्हता. ओसो ‘बोग तना तलोग-तपेहक मान एवा, ओरा कदर रेहतहतोग, ओन्क हळ्कना सिक्सा ईयना,’ ✱ इह वने रासतद मन्हता.

5-6 मति मीट मात्रम इहनिर इतेके, बोगाय तना तलोग-तपेना पिसवगतुहक ईयनविस्किनु, देवुळतुहक वाटटेक बार आयो, ओग तलोग-तपेहक मान एमाकेग, इद्रम मीट कागहतहनिर. इद्रमे मीट मीवाडे रीत-रिबज्क पुटिह कीसोर, देवुळता पोल्लोतुन देहतिर.

7 एय सोड केवालोरिर, देवुळि मुने तना कबुरतोग यसयाल इनवाल, वेना संगे साख्रमते मीवा लोप्पा बराबर वेहच मता:

8 वेर लोक्कुर तमा तोडटेने, नाक मान ईस्तोर,
मति वेर नावा पोगोन जीवा वाटोर.

9 वेरा मोळ्कनद वने जोलिय मन्हता;
नावा साख्रम कागहतनदिन विळिसिसि, तमाडे अडोड कागहतहतोर.✱
इनजोर वेहता.”

10 अस्के येसु लोक्कुरिन तनके केयिसि ओरिन इतोग, “नना इंजेके बार इहनन, तेन केंजिसि कगायाट्ट.

11 (कय्क नोगतेकाय, नोगवेकाय,) बेद मन्कना कुमतगा दास्ता, अद ओनु करब केवो. मति पोटाताहि बेव पोल्लोड तोडटुहक पलते पेसिहताड, अवे कोनि मन्कन करब कीस्ताड, ✱” इन्जि येसु इतोग.

12 गय्क मनेके, कगायवालोर येसुनगा वासि इतोर, “नांगा वेहन्दिन अद पोल्लोतुहक परसिर पकाय नारज आतोर, तेन निमा पुतिना, गूरू?” इन्जि वेहतोर.

13 “नावा देवुळदीपतोग बाबाल बेव पोर्हकान ओगसोग, अविन ओगु कतमे कुळ्ह-कुळ्ह तहकिसीयनोग.✱

14 वेर परसिरक्के सीता केमाट्ट, वेर अहे मनिर. गुडिरिहक अग तोहवालोर वेर गुडिरे! गुडिहक गुडि अग तोहनेके, ओर इर्वुर आसि बोंदातगा अरयनुर!” इद्रमि ओरिन येसु इतोग.

15 पया सिमोन पत्रु ओन ताल्हकतोग, “इद कळवोगाता पुन्पिह कीयनद पोल्लोतुन, माक तेळियिह कीस वेहा, गूरू,” इतोग.

16 “मीकाय इंका तेळियोया?

17 बेदिन माट तिहनल, अदे कुमतगा दास्ता, पया माट पेल्लिकस पोहतहनल. (इतेके अद करब कीयनव लाग्वाड विचकिंन पुटिह केवो,) इद वने मीक तेळियो?

18 मति माट लाग्वा वळ्कनद तोडटुहक पलत पेसिहता, अद पोतालोप्पाडाहि वास्ता. तानेनाहके मन्कनु देवुळि जेक तासिहता.

19 बाराहक इतेके, वायनवु लाग्वाड विचर्कु, हळ्कनदु, सिङ्गि-पोहडेड कीयनदु, कले कबळ, जोल बयन ईयनदु, वहचळि, इवे पोतालोप्पाडाहि पलत पेसनव आंदुड.✱

20 मन्कनु इद्रमताड गोटिड कोनि करब कीस्ताड.✱ मति कय्क नोगवाये तिनदना, इदु मन्कनु करब केवो आस्ता,” इनजोर इतोग.

✱ 15:1-2 15:1-2 लूकाल 11:38 ✱ 15:4 15:4 पेसमुळि 20:12; व्यवस्थाविवरण 5:16 ✱ 15:4 15:4 पेसमुळि 21:17; लैव्यवस्था 20:9 ✱ 15:9 15:9 यशायाह 29:13; कुलुसितोर 2:20-22 ✱ 15:11 15:11 बळयिर 10:15; रोम सहरतोर 14:14; 1 कुरिततोर 10:25-26; 1 तिमोति 4:4-5; तीतुस 1:15; याकुब 3:6 ✱ 15:13 15:13 1 कुरिततोर 3:9 ✱ 15:19 15:19 कुलुसितोर 3:5 ✱ 15:20 15:18-20 याकुब 3:6

यहुदि आयवद आंचाना विस्वस
(मार्कल 7:24-30)

- 21 गालिल पट्टाहि पेसिस पया, येसु तनाड कगयवालोर सगे सोर-सिदोन एरियाते* वातोग.*
- 22 पया ऊळाट, अद पट्टा उंद यहुदि आयवदु कनान जातता आंचाळि† येसुनगा वासि केयसोर इता, “ए सामि, दाविद राजाना कूळतोनिन पिसिह केवानिन, नयगा जीवा लोपा. नावा मयानु देयम पोसि, तान पट्टा अहचिहता,” इनजोर ओन कालगडेम अरता.
- 23 मति येसु केमेन मन्जि, तान उंद पोल्लो तेला मल्होग. अस्के कगयवालोर येसुन इतोर, “मावा पेंडेस वासोर अद कयर कीस्ता, अद अनि,” इतोर.
- 24 अस्के येसु तान इतोग, “नावा बाबाल नाकु इस्त्रयेल देसेमतोराड लेसताड गोरैना लेहकाडोरिन विळिससि, दुस्त्राड जातिनोरिन साय्ता कीयलाह लोहोग,”* इतोग.
- 25 अस्के कंद्रेम आसोर वासि, येसुनाड काल्क मोळ्कसोरै, अद इता, “नाक साय्ता कीम, सामि!”
- 26 अस्के येसु तान इतोग, “पेकोराड आरिनु लोताड नय्किहक वाटिसीयना बेस आयो,” इतोग.‡
- 27 “नीवा पोल्लो निटमे मन्हता, सामि, मति लोतोर तिनदनाड दळ्यानाहि पोवताड पेसावार्किन वने, लोताडे नय्क तिन्हताड,” इनजोर अद येसुन इता.§
- 28 “इंगो बायि, नयगा नीवा विस्वस बेचोटा बेहरा मन्हता! निमा ताल्हकतपे नीक आयि,” इन्जि येसु तान देय्वाताड पोल्लोड वेहचीतोग. पया अदे गट्काते ताना मयाळि सत्रेम आता.

येसु वेल्लाटोरिन सत्रे कीस्तोग

- 29 येसु पया अगडाहि पेसिस मन्जि, गालिल समदुरकचुल मल्स वासि एवतोग. पया बेदो उंद गुड्रापोगोन अन्जि, ओग कागहतलाह उदतोग.
- 30 अस्के लोकर इतेके, गोहडिनाड गोहडिड ओनगा वातोर. वासि वेरू कूटालोर, पड्ळालोर, गुडिर, मूकालोर, इद्रमतोर वेल्लाटोरिन पोस वासि, येसुनाड काल्कनगाने ततोर. ओर सबेटोरिन येसु सत्रे कीसीतोग.
- 31 मूकालोर वळ्ककिहतोर, कूटालोर ताकिहतोर, पड्ळालोर सत्रेम आस्तोर, गुडिर तोवयहतोर, तेन ऊळिसि जमा आता मुलु पकाय बामतोर, बामिसि इस्त्रयेलतोर देवुळतुन वेर जोहर कीतोर.

येसु नालुड अजर्कना मुडुहक तीहतहतोग
(मार्कल 8:1-10)

- 32 तेना पया तनाड कगयवालोरिन केयिस येसु इतोग, “वेर नयगान मन्जि, नेटुहक मूड दियाड आतोर. वेरगा तिनदलाह बातय इले, वेरिन नना उपस लोहतेके बेस आयो. अहे लोहतेके, वेरू अगदे कविहक ऊंगेड-वेळ्केड आयनुर. अदिहके नाक वेरा मान वसिहता,” इतोग.
- 33 “अलाले, इचो वेल्ला मुडुहक पंजिह कीयलाह, इद पेळ्ककल जागाते तिंड माक बेगा दोर्कगा?” इन्जि ओर कगयवालोर येसुन इतोर.
- 34 “मियगा बेचोक आरिड मन्हताड कोनि?” इन्जि येसु ओरिन ताल्हकतोग. “(बोरगा, मयगाया? अविय,) मयगा एळ्ळे आरिड, इचुटाड उडुलाड मीन्क मन्हताड, अचोने,” इनजोर ओर इतोर.
- 35-36 पया मुडुन उद वेहचि, अव एळ्ळुड आरिन, उडुलाड मीन्किन पोसि, देवुळतुन जोहर कीसि, येसु अविनु किळ्हतोग. किळ्हचि कगयवालोरिहक इतोग, ओर पया मुडुहक वांटिंदुर.
- 37 पया लोकर पंजनाह तितोर. तिन्जि बार कीसि, पिसतव किळ्केने एळ्ळुड बेराड डालाड निदताड.
- 38 अगा तिनवालोरु कोय्तोरै कोनि नालुड अजर्क (4000) मतोर, वेराड आस्कु, पिलाड-पेकोर ओसो मतोरै.
- 39 पया “मीट इजेके लोन अन्हटु,” इनजोर मुडुन वेहच, बार कीसि, येसु ओडाते उदिसि, मगदान इनदनद एरियाते, कगयवालोर सगे वेडिस वातोग.

16

येसु परसिरा, सदुकिरा तप तोहतहतोग
(मार्कल 8:11-21)

- 1 पया पेके “देवुळ नीक लोहता इन्जि, माक उंदि सीना तोहा,” इनजोरै सदुकिर, परसिर, वेर रेंड तुंगानोर उयतुर, येसुना पट ऊळलाहि, ओनगा वासि ओन ताल्हकतोर.
- 2 अस्के येसु वेरिन इतोग, “मीटु पोगोन मोयुलतके ऊळिसि नेहना, लाग्वा दिया पुनदलाह उसर महनिर. नुलपे इहनिर, ‘कम्कल मोयुल मन्हता अस्के, नाळताह पेग वावो, पड्ने आयगा.’

* 15:21 15:21 मार्कल 7:24,31; लूकाल 4:26; 6:17; बळयिर 12:20; 27:3-4 * 15:21 15:21 इदु यहुदि आयवोरा एरिया आंदु. † 15:22 15:22 यहुदि जाततोर विचरते, यहुदि आयवोर दुस्त्राड जातिनोर लोकर पर्गेरा लेहकाडोर आंदु. * 15:24 15:24 योहन 4:22; बळयिर 3:26; 13:46; रोम सहरतोर 1:16; 2:10; 15:8 ‡ 15:26 15:26 इस्त्रयेलतोरिन सत्रे कीयलाह येसुनगा बेद लाव मता, अदु दुस्त्रा जाततोरिहक ओजो, इदिन तोहतलाह ओग अह इतोग. § 15:27 15:27 यहुदि आयवोर वने यहुदिरा देवुळताहि साय्ता ताल्हक पगयहतोर इन्जि, अद आंचाळ इद्रम वळ्कता.

3 ओसो नक्कम कार्यल मोयुलताड कोकिन ऊळिसि मीट इह्निर, 'नेड गंगा पोयता, दूंद-मुर्गम आयगा.' मीट पोगोटा मोयुलतुन गंता कीस पुह्निर, मति इद कालमते देवुळ बाताल कीस्ता, ताना अर्तम मीट पुनदा पगविर!*

4 लागवोर, देवुळतुन केंजवोर, नावाड बेरा डीसाताड कबस्किन ऊळतो, इद पीळतोरी सीना ताल्हकिह्तोर. मति योनाल इनवाल देवुळता कबुरतोन्क बह बह आता, सिरप अदे सीना नना ओरिहक तोहतकन, तान विळिसस दुस्सा सीना तोहोन," इन्जि येसु ओरिन वेहतोग. पया ओग तनाड कगयवालोर बार ओरिन विळिसस अतोर.*

5 सम्दुरतुन वेडिसि अबर बाजे अतस्के, "अरे! माट आरिड ततलाह माण्डतल, रा," इन्जि कगयवालोर सीता कीतोर.

6 अस्के येसु ओरिन वेहतोग, "परसिर, सदुकिर, वेरा ओयता पिंडटा लोप्पा उसरते मन्हटु,* ताना अगदुहक आयमाट," इन्जि इतोग.†

7 "माट आरिड तवाहके बहे, (गूरू माक इह वळ्हकिह्तोग,)" इन्जि कगयवालोर तमा-तमाय वळ्हकिदुर.

8 तेन पुन्जि येसु इतोग, "एय विस्वसलेवोरिर, आरिड इलवाहकु, मीट बाराहक इचोन आलिह कीयह्निर?

9 नाकु आरिना पर्वा इले इन्जि मीट इंका पुनविरा? मुने नना वेट एयुड आरिने एयुड अजर्क (5000) मन्कलोरिहक तीहतन, अस्के तिनदलाह अचोन मयतप मता इतेके, वेल्लाड डालाने पिसतविन गुम कीतिर, तेना सीता मन्हाताया?

10 अद्रमे नना वेट एळुड आरिने नालुड अजर्क (4000) मन्कलोरिहक तीहतन, अस्के बेचोक डालाड आरिड पिसिसि, तेना तेला सीता मीक इले?

11 नना आरिना लोप्पा वळ्हकोन आंदन, इदिन मीट बह पुनविर? मति नना ओसो वेहतहनन, परसिर, सदुकिर, वेरा पिंडटा लोप्पा उसरते मन्हटु," इन्जि येसु ओरिन इतोग.

12 अस्के गूरू आरिड पंडनद ओयतद पिंडटा लोप्पा वळ्हकोग आंदोग; मति परसिर, सदुकिर, वेराड गलत कागहमुळता लोप्पा नमनायो इन्जि गूरू वेहतहतोग, इद्रम ओर पुतोर.

येसु बोग आंदोग इन्जि पत्र पुन्हतोग

(मार्कल 8:27-29; लूकाल 9:18-20)

13 येसु तनाड कगयवालोर संगे केसरिया-पिलिपि इनदनद सहरता एरे वातस्के, "लोकुर माने-मन्कना नडुम पुटटोनु, बोग इनजोर मनदनुर कोनि?" इन्जि येसु ओरिन ताल्हकतोग.

14 अस्के ओर इतोर, "गूरू, निमा मुनेतोग बोगो कबुरतोग जीवा अर्स मनदनोग इन्जि, लोकुरा विचर मन्हाता. अहे नीक वेल्लाटोरे इन्हतोर, 'एते मीहवाल योहन मनदनोग.' ओसो उय्दुर इन्हतोर, 'एलियाल कबुरतोग मनदनोग.' ओसो इन्हतोर, 'यिर्मयाल कबुरतोग मनदनोग,' अद्रमे ओसो 'बोग ओवोर्गा देवुळता कबुरतोग मुनेतोग मनदनोग,' इद्रम इन्हतोर," इतोर.

15 "इंगो, मति मीट पया नाक बोग इनजोर इह्निर?" इन्जि येसु ताल्हकतोग.

16 अस्के सिमोन पत्र इतोग, "सामि, निमा इतेके जीवात मनदनद देवुळता मगनिन,* अहे अद लोहतोग पिसिह केवानिन किस्तुनिन," इह इतोग.*

17 येसु सिमोनिन इतोग, "सिमोन, योनाना मगनिन, निमा देव्वातोनिन, बाराहक इतेके मन्कना बुदते इद पोल्लोतुन निमा पुनविन, मति नावा देवुळदीपतोग बाबाल, ओगे नीक पुनाह कीतोग.*

18 नीवा पेदिर पत्र (इतेके 'बंडाये') नना तासिहनन. बेद्रम आदतगा दोहतद लोन डिड इनाह मन्हाता, अद्रमलेहकाने नना इदे आदतगा नावा मुडुन निल्पिह कीकन,* अस्के हामुर वने नावा मुडुन ओरे कीया पगवो आयगा.‡

19 अहे नना नीवा कयदे देवुळता राजेमताड तालम कयक ईतपु, नीक अदिकर ईकन. इतेके निमा 'इद पोलिहता,' 'अद पोलो' इन्जि वेहतेके, नीवा वेहतद पोल्लोतगा देवुळता अदिकर वने मनदगा."*

20 पया "बोग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वावाल मतोग, ओग ननाने, इदिन बार इंजेके बोने वेहमाट बहा," इन्जि येसु तनाड कगयवालोरिन उकुम इतोग.

येसु तना वायना हामुरतुन पुनाह कीस्तोग

(मार्कल 8:31—9:1; लूकाल 9:22-27)

21 अस्केडाहि येसु तनाड कगयवालोरिहकु वेहता बोटटोग, "नाकु येस्सलेम सहरते दायाय पोयहता. अगडोर पेदल्कु, पेर्मालो, साख्रमगूरू, नाकु वेल्लाय तिपल कीयनुर, हक्कनुर, ताना पया मंड दियाने नना तेगककन, इव करलि, अद्रम आयनुडे!"* इन्जि वेहतोग.

22 अस्के पत्र येसुन बाजेते अबर ओसि इतोग, "सामि, अद विचरे केमा निमा! अह मुर्तिय आयमाकि," इन्जि येसुना वेहतद पोल्लोता अडम वळ्हकतोग.

* 16:3 16:2-3 लूकाल 12:54-56 * 16:4 16:4 इद बेद्रमता सीना मन्हाता इन्जि, मत्याल 12:39-40 इगा ऊळाट. * 16:6 16:6 16:12; 1 कुरिततोर 5:6; गलातितोर 5:9 † 16:6 16:6 बेद्रमि ओयवद पिंडटगा, उचुन ओयतद पिंड काल्हपतेके, पूरा पिंडि ओयिहता, अद्रमे परसिर, एरोद अंतिपस, वेरा लागवद कागहमुळि, लोकुरगा आबुर आंदु, अदिहक येसु ओरगडाह उसरते मन्हटु इन्जि वेहतोग. * 16:16 16:16 मार्कल 1:1; तोहचीतव पोल्लोड 2:18 * 16:16 16:16 मत्याल 4:3; 26:63; मार्कल 1:1; 14:61; लूकाल 22:70; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 9:20; 13:33 * 16:17 16:17 1 कुरिततोर 2:9-10 * 16:18 16:18 इपिससतोर 2:20 ‡ 16:18 16:18 हामुर वने नावा मुडुन ओरे कीया पगवो आयगा मोदुल कागिदते: "हानादीपता दर्बजा वने नावा मुडुन गेल्लो आयगा." * 16:19 16:19 18:18; योहन 20:23 * 16:21 16:21 मार्कल 9:12; 1 कुरिततोर 15:4

23 अस्के येसु पत्रनके मल्स ऊळिस इतोग, “एय देयमदीपता बुदते वळ्हकवानिन, ✨ अद्रमता बुदतुन पोहचीम! निमा नाकु कटळ वाटटप एकुळ आय्हनिन. नीवा विचरि मन्कना विचरतेह मन्हता, मति देवुळता विचरतके इले, ✨” इनजोर इतोग.

24 पया कगयवालोरिन येसु इतोग, “बोर नावाड कगयलाह वायना विचर कीस्तोर, ओर तमा हक्कनागुटा कांजतप, नयेनाहक वायनव तिपल्किन आपिर. ओसो तमाये गिर्दातुन पोहचि, नावा अगदे ताकिर. ✨

25 बोर इद ब्रूते तमा कुदता जीवातुन पिसिह कीयलाह ऊळिहत्तोर, ओर आक्रिते बूळेम आयनुर. मति बोर नयेनाहकु सबे पोहतहत्तोर, ओरिहक देवुळि पूना जीवा ईयगा. ✨

26 मन्कल पूरा दुनियातुन गेल्सतोग तेला मति, तना कुदता जीवातुन पिववद किसबटटगा लेसिह कीतोग इतेके, ओन्क बाताल पायदा आयगा? नीवा जीवा लेसता इतेके, ताना बद्लातुहक बातय ईया पगविन!

27 केंजाट, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना नावा बाबाना डीसाते, नावाड देवतुल्कना संगे वायकन. ✨ अद तूकने नना सबेटोराड, बोना ओना कबळतुन ऊळिसि, नेयहक कीकन; ✨

28 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन इद दुनियाते राजेम कीयलाह वायकन अस्के, मियगडाहि उयतुर नावा संगे मनवालोरिर, हायनामुनेन नाक ऊळकिर,” इतोग.

17

येसुना रूप मिळिन्दहता

(मार्कल 9:2-13; लूकाल 9:28-36)

1 आरुड दियाड आतापया, याकुबि, योहनि, वेर तमोग इर्वुर ओसो पत्र, वेर मुवुरिन पोसि, येसु तना संगे अलग उंद बेरा मेटापोगोन ओतोग.

2 अस्के वेर ऊळनेके, ओना रूप मिळिन्दता. ओना मोकमि पोळदलेहका मांजिदु, ✨ ओसो ओनाड गेदेड वेहचता लेहका तिर्मिळिस्कंदुड.

3 अस्के ऊळाट, एलिया मुय्तोग, मोसा मुय्तोग, वेर इर्वुर मुनेतोर देवुळता कबुरतोर, येसुना संगे वळ्हकनदिन वेर मुवुर कगयवालोर ऊळतोर.

4 तेन ऊळिसि पत्र पया इतोग, “सामि, माट इगा मनदना, इद बेसु! नीवा विचर मतेके, नना इगा मूंड मंडाड कीसीकन: उंदि नियेनाहकु, उंदि मोसा मुय्तोनेनाहकु, उंदि एलिया मुय्तोनेनाहकु,” इनजोर येसुन ताल्हकतोग.

5 पत्र इद्रम वळ्हकनेकेने, पांङ्गि मोयुलि ओर सबेटोरिन मुळहता, मुळहतापया पोगोटा मोयुलताहि उंद आल्का वेनदा वाता: “वेग नावा जीवा कीतोग मगि, वेना लोप्पा नना पका गिर्दाते महनन; वेनाडे मीट केंजसोर मन्हदु,” इद्रम वेनदा वाता.

6 इद आल्कातुन केंजिसि, वेर मुवुर कगयवालोर रेयिहकु साडसोर, कप मुळिन्दस अरतोर.

7 अस्के पया, वेरा एरे वासि, येसु वेरिन बोयिसि, “रेयमाट रा, तेदाटु!” इनजोर इतोग.

8 पया तेदिस ऊळिहत्तोर इतेके, येसुन विळिसस अगा बोगे बह इलेग आसि, येसुये मतोग.

9 मेटाताहि रेगेनेके, वेर मुवुर कगयवालोरिन येसु उकुम ईस वेहतोग, “माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नना डोलिस मन्जि ओसो तेकनाहजोम, मीट नेंड बेद ऊळतिर, तेनु बोन्के बह वेहमाटु,” इतोग.

10 “इंगो गूरू! मति देवुळ लोहवाल राजाल वायनामुनेने, (ओना अगदुन ओपे कीयलाह,) एलिया मुय्तोग मल्स वायनोग इनजोरे साझमगूरू इन्हत्तोर. अद्रम बाराहक इन्हत्तोर? ✨” इन्जि वेर येसुन ताल्हकतोर.

11 अस्के येसु इतोग, “एलियाल निटमे सबेटविन बेस ओपे कीयलाह वास्तोगे. ✨

12 मति नना मीक वेहतहनन, एलियाल इतेके वातोगे, तेला मति लोकर ओन पुनोर. तम्क विचर वातपु, अहे ओर ओनु तिपल कीतोर. अद्रमे माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना वने ओरा कयदाहि तिपल एतकन,” इन्जि येसु वेहतोग.

13 वेग एलियाना पोल्लो वळ्हकनस्के, एग मीहवाल योहननाय लोप्पा माक वेहतहत्तोग, इनजोरे वेर मुवुर अस्के पुतोर.

येसु देयम पोयतोग पेकान सत्रे कीस्तोग

(मार्कल 9:14-28; लूकाल 9:37-42)

14-15 पया वेरू मेटाकचुल मता मुडगा वातस्के, ओर्वोग मन्कल येसुनगा वासि, मिंडाड कोटिस, जोहर कीसोर इतोग, “गूरू, नावा मगिन पिसिह कीमु! ओन्क कुळिन्दल रोगम मन्हता, अदिहक ओन्क पकाय तिपल आस्ता. ओगु ऊक-ऊके किसतगा, एतगा अरयहत्तोग.

16 नना वेनु नीवाड कगयवालोरक्के तच मतन, मति ओरू वेन बेस कीया पगवोर,” इतोग.

17 अस्के येसु इतोग, “ए विस्वसलेवोरिर, गलत विचर केवालोरिर, मीवा संगे बेचानाह नना मनदकन? बेचानाह मीट देवुळता लावतुन पुनवाये मनदकिर? मियेनाहक नाक वेल्लाय कयर वास्ता! अले अह इतेके, ओग पेकान नयके ताट,” इतोग.

18 अस्के वेन पेकानु देयमि पोयता इन्जि येसु पुतोग, पुन्जि देयमतुन दगा ईतोग, ईतस्के अद देयम ओनगडाहि पटादुळ पेसिस वितता. पया अदे वेलाते पेकाल सत्रेम आतोग.

✨ 16:23 16:23 13:38-39; योहन 8:44; बळयिर 13:10 ✨ 16:23 16:23 कुलुसितोर 3:2-3 ✨ 16:24 16:24 1 पत्र 2:21 ✨ 16:25 16:25 10:39; लूकाल 14:26; 17:33; योहन 12:25 ✨ 16:27 16:27 यहूदाल 14 ✨ 16:27 16:27 देवुळताड पाटाड 62:12; बुदताड पोल्लोड 24:12; रोम सहरतोर 2:6; 14:12; 2 कुरिततोर 5:10; 1 तिसलुनितोर 1:10; तोहचीतव पोल्लोड 20:12-13; 22:12 ✨ 17:2 17:2 तोहचीतव पोल्लोड 1:16; 10:1 ✨ 17:10 17:10 मलाकी 4:5-6 ✨ 17:11 17:11 बळयिर 3:21

- 19 कतमतोर लोकर पेसिस अतापया, येसुनाड कगयवालोर ओनगा वास ताल्हकतोर, “अदिन माट बह पूंड पगवोम, गूरु?” इतोर.
 20 येसु ओरिन इतोग, “देवुळतगा मीवा विस्वस कमि मन्हता, अदिहकु अद देयमतुन मीट पूंड पगविर. नना मीक सेतेम वेहतहनन, मीवा विस्वस नूडमेटा मतेके, इद मेटातुनु मीटु ‘इगडाहि ओके जर्गा!’ इनजोर इतेके, अद जर्गागा. मीट बेदाय कीया पगयकिर.*
 21 [मति मीटु देवुळतुन पार्तना कीसोर, उपस कीसोर मतेकेने, इद्रमता देयमतुन पूंड पगयकिर,]” इन्जि इतोग.*
 22 ओर कगयवालोर गालिल पटटे उंदि जागाते जमा आतोर अस्के, येसु ओरिन इतोग, “माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नाकु कोंटेतोर कयदे पोस ईयना मन्हता.
 23 ओरु नाक हक्कनुर, मति नना मूंड दियाने ओसो जीवा अरयकन,” इतोग. तेन केंजताहकु, ओर पकाय दुकम आस मतोर.

मंदिरता सारा

- 24 पया येसु तनाड कगयवालोर बार कापेर्नाग एवतोर. ओर अगा मनेके, मंदिरता सारा एनवालोर पत्रुनके वास ताल्हकतोर, “मीवा गूरु येस्सलेमता मंदिरता सारा दोहोगा?”
 25 “इंगो, दोहतहतोगे!” अह इन्जि, पत्रु येसुन वेहतलाह लोनलोप्पा ओळियतोग. पत्रु इदिनलोप्पा ताल्हकनामुनेने, येसु ओन इतोग, “सिमोनि, तेना लोप्पा नीवा विचर बाताल मन्हता, रा? इद बूमता राजालोर सिद्वा-सारा बोरगडाह एतहतोर? तनाय लोतोरगडाहि, बारा दुसोरगडाहि?”
 26 “आयो, दुसोरगडाहि, गूरु,” इन्जि पत्रु इतस्के, येसु इतोग, “अह इतेके, लोतोरिहक सारा दल्गो.
 27 अद्रमे माट देवुळता मन्कलोरल इनजोरे, माक वने ताना मंदिरता सारा दल्गो. तेला मति ओर कोंटे कीयना आयो इन्जि, माट ओरिहक ईकले. निमा सम्दुरकचुल अन्जि मीन्क कूसा. बेद मीन मुने दोर्कगा, अद मीनता तोडटुनु पळ्हकिस ऊळा, अगा नीकु नीवा-नावा सारातुहक आलनाहि, उंदि कल्दर बडि दोर्कगा. अदिन ओसि दोहचीम,” इतोग. (पया पत्रु अहे कीतोग.)

18

देवुळता राजेमते बेरोग बोग

(मार्कल 9:33-37; लूकाल 9:46-48)

- 1 अद तूकने येसुनाड कगयवालोर ओनगा वास ताल्हकतोर, “देवुळ राजेम कीयना लोकरगा, मयगडाहि सबेट्क बेरोग बोग मन्हतोग, गूरु?” इन्जि ताल्हकतोर.
 2 अस्के ओगु ओर्विन उड्लोग पेकान केयिसि, ओरा नडुम निल्पिह कीतोग.
 3 अह कीस इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीटु बुदते मिळिन्दसि, उड्लोरा लेहका जीवाते कुलुल आयवालेवा, मीकु देवुळ राजेम कीयना लोकरगा जागा दोर्को आयगा.*
 4 अदिहके बोगु वेग उड्लोग पेकाना लेहका बुदते उड्ला आस्तोग, ओगो देवुळ राजेम कीयना लोकरगा सबेट्क बेरोग आंदोग.
 5 इद्रम उड्लोग पेकाना लेहकाडोनु, ओग नाक नमवाल इन्जि, बोर एरे कीस्तोर, ओरु नाक वने एरे कीतप आस्तोर.
 6 उड्लोर पेकोरा लेहका नाक नमवालोरगडाहि बोनाय वगोनु, ओना नयगा मतद विस्वसतुन विळसलाहि, बोग कटळ वाटटप आस्तोग, (वेग कटळ वाटवाल देवुळता बेरा सिक्सातुहकु ओजोनोग).* वेना वेळेटगा पका पूहतद जेता बंडातुन दोहचि, वेन सम्दुरते वेल्लाह आता कसातगा मुळहतना, (इद बेरा सिक्सा आंदु; मति) तान्काय वीळिस बेरा सिक्सा, देवुळि अद्रम कटळ वाटवाहक ईयगा.
 7 विस्वसतुन विळसलाह एकुळ कीयनव पोल्लोनेनाहकु, दुनियातोरिहकु पका गोसा आयगा. इद्रमताड पोल्लोड कोनि आयनुडे, निटमे! मति बोर दुसोरिन नाक विळसनाह एकुळ आस्तोर, ओरिहक देवुळ पका सिक्सा ईयगा.*
 8 “केंजाट, नीवा कय आयि, काल आयि, नीवा विस्वसतुन विळसनाह कीतप कीता बार इतेके, कयदुन-कादुन बोगाय डायिस पोहचीतेक बेस आवालि, (इद्रम निमा येसुनगा तासतद विस्वसतुन विळसोन इन्जि जिद कीमु). बाराहक इतेके नीवा बोतिगा मेंदुलि पिववद किसबटटा सिक्सातगा दायना वाटो, कोलाल आसि, कूटाल आसि, अमेसाता पिसमुळते दायना, इदे नीक पायदाता.*
 9 अहे नीवा कोंडा नीवा विस्वसतुन विळसनाह कीतप कीता बार इतेके, कोंडातुन बोगाय पेहचीतेक बेस आवालि, (इद्रम निमा येसुनगा विस्वसतुन विळसोन इन्जि जिद कीमु). बाराहक इतेके नीवाड रेंड कोंडाड मन्जि निमा पिववद किसबटटा सिक्सातगा दायना वाटो, उंदिय कोंडा मन्जि अमेसाता पिसमुळते दायना, इदे नीक पायदाता!*

लेसता गोरता पुन्पिह कीयनद पोल्लो

(लूकाल 15:4-7)

- 11 “[लेसतोरिनु पिसिह कीयलाहे, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना वातन.]”

* 17:20 17:20 21:21; मार्कल 11:23; लूकाल 17:6; 1 कुरिततोर 12:9; 13:2 * 17:21 17:21 मत्थाल 17:21 इद वचन सबेट्क पाळ्नाड मोदुल काग्देहकने रासतद इले. * 18:3 18:3 1 कुरिततोर 14:20; 1 पत्रु 2:1-3 * 18:6 18:6 1 कुरिततोर 8:12 * 18:7 18:6-7 लूकाल 17:1-2 * 18:8 18:8 5:30; मार्कल 9:43 * 18:9 18:9 5:29; मार्कल 9:47 * 18:11 18:11 मत्थाल 18:11 इद वचन उचुके मोदुल काग्देहकने मन्हता, सबेट्कने इले.

12 मीट बह इह्निर, रा? बोगो ओर्विनगा नूर गोरैड मताड. पया अगडाहि उंद गोरै वेलियनेक-वेलियनेक लेसता. पया अव पिसतवु उंद कमि नूर (99) गोरैनु, मेटातगा विळिससि, अद उंद लेसतद गोरैतुन पर्हकलाहि ओग दायनोगा, अनोगा?

13 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, ओकावेला अद लेसतद गोरै ओन्क दोर्कतेके, लेसववु उंद कमि नूर गोरैहकाय एक्वा, इद दोर्कतद गोरैतेनाहकु, पका गिर्दा कीयनोग.

14 अद्रमलेहकाने, वेर उड्लोर विस्वसिर, ओवोर्गो तेला अमेसातुहकु लेसनदायो, इद्रम देवुळदीपतोग मीवा बाबाना विचर मन्हता.

तपतोन बह वेहतना

15 “नीवा ऐगेटोग विस्वसि नीवा विस्व पापम कीतेके, ओनगा निमा अन. अन्जि मीट इर्विर नाटेनोरगा अनवाये, ओना तपतुन ओन्क तोहा. ओग नीवाड केंजाटो इतेके, मीट इर्विर गूनम आतिर, कलियतिर इतप आयगा.✱

16 मति ओकावेला ओग नीवाड केंजवेके, निमा नीवा तोळ इर्वर-मुवुर विस्वसिरिन पोसि, ओसो उंद मल्का ओनगा अन्ज ऊळा. बाराहक इतेके कमसेकम इर्वर-मुवुर मन्कलोरा साक्सिसे, नीवा पोल्लो करल आयि.✱सास्त्रम वने इहे वेहतहता.✱

17 ओसो ओकावेला ओग केंगम आसि ओराड वन केंजवेके, विस्वसिरा मुडगा इद पोल्लोतुन वेहा.✱ मुडा गोटरुन वन ओग केंजवेके, देवुळतुन पुनवोर पर्गेर, सिद्वा एनवालोर वेरिन ऊळतपु, ओन तपतोन वने वेग मावोग आयोग इन्जि, अहे ऊळा.

18 “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इद्रमतोरगा मीट नेयम कीनेके, मीट इद पोलिहता, अद पोलो, इह वेहतेके, मीवा नेयमतगा देवुळता अदिकर वने मनदगा.✱

19 नना ओसो उंद पोल्लो मीक सेतेम वेहतहनन. मियगडोर कमसेकम बोराय इर्वर विस्वसिर, बेदाय पोल्लोतेनाहकु इद बूमतगा उंद पट आसि, देवुळतुन ताल्हकनुर अस्के, अद पोल्लोतुन नावा देवुळदीपतोग बाबाल कीयनोग.

20 बाराहक इतेके बेगा इर्वर-मुवुर नावा पेदिरते जमा आस्तोर, अगा नना दिसवालेवा ओरा नडुम महनन,” इन्जि येसु इतोग.

ओर्विन-ओवोर्गो मापि कीयना

21 पया पत्रु येसुनगा वास इतोग, “सामि, नावा ऐगेटोग विस्वसि तपिसि नाक नारज कीसोर मतेके, नाक बेचोक मल्काड ओन मापि कीया पोयतगा? एळुड मल्काड मापि कीकना?” इतोग.

22 येसु ओन इतोग, “आयो, सिरप एळुडे मल्काड आयो, मति ओसो एळुड मल्काड, ओसो एळुड मल्काड, इद्रम लेकालेवा बेचोको मल्काड मापि कीसोरिन मन.

23 “नना नीकु बाराहक इद्रम इहनन इतेके, देवुळ राजेम कीयनस्के, (ताना बुद बेद्रम मनदगा, इदिन काःहतलाह नना मीक उंद पीटो वेहतहनन.) वगोग राजाल मतोग. ओग तनाड सेवकिराहि करा ईतव कोताड ताल्हकना इन्जि विचर कीतोग.

24 अह कीस ओग इसब एतलाह आतोग, अस्के बेचोको कोटिड कल्दर स्याना करा एतोन, राजानके पोस ततोर.

25 मति वेग करा एनवानगा करा देहतलाह बातय लेवाहकु, ‘वेनु, वेना मुतेनु, वेनाड पिलाड-पेकोरिन, ओर्युल आयलाह वमिसि, ओसो वेना मतद-लेवद सम्सरमतनु कतमे वमिसि, वेग नावा करा देहेग,’ इन्जि राजाल उकुम इतोग.†

26 “अस्के वेग सेवकि राजानाड काल्क अर्सि, ‘ओसो उचुक दियाड रोमिस मनु, महरज! नना पया नीवा कतमे करा देहतकन,’ इन्जि कालगडेम अरतोग.

27 इदिन ऊळिसि, वेग सेवकिना राजाहकु मान वसता. वेनु विळिससीसि, वेना कतम करातुन मापि कीतोग.

28 “मति वेग सेवक पया बार कीतोग? अगडाह पेसिस वानेके, वेन्क तना ऐगेटोग सेवक कलियतोग. वेनाड ओग सिरपि नूर दियाना कूलि, अचोके कोताड वेन्क करा देहतना मता. अस्के वेग ओना तोसातुन पोसि, दोबेड-नूकेड कीसोर इतोग, ‘निमा नाक ईयना मन्हता, नावा करातुन चट्पिट देहचीम,’ इन्जि पळिमड इतोग.

29 इतस्के वेना ऐगेटोग सेवक वेनाड काल्कनगा गप अर्स इतोग, ‘निमा उचुक दियाड रोमिस मनु, पया नना नीवा करातुन देहतकन,’ इनजोर इतोग.

30 तेला मति वेग ओनाड केंजवालेवा, ओन ओसि तना पूरा करातुन देहनाहजोमु, जेलते ओळ्हचीतोग.

31 “इदिन ऊळिसि वेना ऐगेटोर सेवकिर पकाय नारज आतोर, नारज आसि इव कतम गोटिड राजानगा अन्जि वेहचीतोर.

32 अस्के ओग राजाल, वेन सेवकिन तनगा केयिसि इतोग, ‘ए जीवा लोपवोनिन, निमा ऊळा, नावाड काल्क मोळकताहकु, नाक ईयनद नीवा बेह्रा करातुन, नना विळिससि मापि कीसीतन.

33 नना नीकु बेद्रम जीवा लोपिसि विळिससीतन, अद्रम निमा वने नीवा तोळतोन जीवा लोपिस विळिसनद आयोया?’

34 पया राजाल वेना पोगोन पका ओड आसि, वेग कतम करा देहनाहजोमु, वेनु सिक्सा केवालोर दरोगालोरा कयदे ईसीतोग.

35 “अदिनेनाहक मीट सबेटोरिरी मीवा ऐगेटोर विस्वसिरिन, मीवा जीवाताहि मापि केविर इतेके, नावा देवुळदीपतोग बाबाल मीक वने इहे सिक्सा कीयनोग,” इन्जि येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग.✱

✱ 18:15 18:15 याकुब 5:19 ✱ 18:16 18:16 व्यवस्थाविवरण 19:15 ✱ 18:16 18:16 1 तिमोति 5:19; इब्रितोर 10:28 ✱ 18:17 18:17 1 कुरिततोर 6:1 ✱ 18:18 18:18 16:19; योहन 20:23 † 18:25 18:25 अद तूकनोर मन्कलोर मन्कन ओर्युल आयलाह वमिदुर. ✱ 18:35 18:32-35 याकुब 2:13

19

मुतेन देहचीयनद पोल्लो

(मार्कल 10:1-12)

1 येसु तनाड इव वळ्ळकनाड गोटिड मारिह कीसि, कगयवालोर बार, गालिल पटटाह पेसिसि, यहूदा पटटे योर्दन बेरेटा अबरि, पोळ्द पेसना बाजे अतोर.

2 अस्के ओना पेगके गोहडिनाड गोहडिड वेल्लाय मुल वातोर. मुडा लोप्पा मतोर दुकहलोरिन येसु सबेटोरिन सव्रे कीतोग.

3 पया उयतुर परसिर येसुनके वासि, ओन एग्विह कीयलाह इतोर, “मन्कल बेदे आयि उंद कट्टलातुहकु मुतेन देहचीयना, इद पोलिहताया?” इन्जि ताल्हकतोर.

4 अस्के येसु इतोग, “माने-मन्कन पुटिह कीयनद देवुळि सुस्मुनेताहि ओरिन आंचाळ-कोय्तोग इन्जि कीसीता.✠

5 ओसो इदिनेनाहकु मुतेन ततस्के, कोय्तोग तनाड तलोग-तपेना अदिकरते मनवा, वेर आळ इर्वुर जोळेम आसि, उंदिय आस मनदनुर,✠ इह इनजोर मीट सास्त्रमते अर्विसि, ताना अर्तम पुनविरा?

6 अदिहके इंजेक ओरु इर्वुर अलग-अलग आयोर, मति उंदिय आस मन्हतोर. देवुळिये ओरिन जोळे कीता, ओसो ओर अमेसा ऐगेन मनदनुर इन्जि, ताना विचर मन्हता इतेके, ओरा जोळतुन मन्कलोर देहमाकिर,” इन्जि येसु इतोग.

7 “अह इतेके मुतेन देहचीयनद वेलाते, कळपाकग देहतना सीटि रासिसि देहचीयनद अडोटुन, मोसा मुय्तोग बाराहकु वेहतोग?” इन्जि परसिर येसुन ताल्हकतोर.

8 ओरिन येसु इतोग, “आयो, सुस्मुनेताहि देवुळता विचर इद्रम इले, मति मीवा कैगम ऊळिसि, मोसा मुय्तोग मीवाड आस्किन देहचीयलाह इद्रमता अडो वेहतोग.

9 अदिहक नना मीक वेहतहनन, मुते दुस्रोण कववालेवा, बोगाय तना मुतेनु देहचीस्तोग, ओसो दुस्रदिन ततहतोग, ओग सिंङ्गि-साट्यालता पापम कीस्तोग; (बाराहक इतेके देवुळता विचरते, ओगु देहचीता आंचाना मुजो इंका मन्हतोगे),”✠ इन्जि इतोग.✠

10 तेन कैजिसि, कगयवालोर येसुन इतोर, “अलाले, मुजो-मुतेना अडो इह मतेके, कोय्तोग मुतेलेवा कुव्राय मनदनद बेस, अह इतेके!” इतोर.

11 येसु पया ओरिन इतोग, “बेसे वेहतिर, मति इद पोल्लोटुन सबेटोर कीया पगवोर. बोरिहकु देवुळि अद्रमता देव्या ईता, ओरे कुव्रा मनदा पगयहतोर.

12 उच्चुर बार पुटटगडाहि बायलालोर† मन्हतोर, उयतुर बारा मन्कलोर कयदे बायलालोर आतोर, ओसो उयतुर बारा देवुळता राजेमता सेवा बेस-नेहना कीकन इन्जि, हानाहजोम कुव्राय मन्हतोर.

“बोर इद पोल्लोटुन माळ पगयहतोर, ओरे माळिर,” इन्जि येसु इतोग.

येसु पिलाड-पेकोरिन जीवा कीस्तोग

(मार्कल 10:13-16; लूकाल 18:15-17)

13 मावाड पिलाड-पेकोराड तलानगा येसु कय तासिसि, ओरेनाहक देवुळताह बर्कत ताल्हकनोग इन्जि, उयतुर लोकुर तमाड पिलाड-पेकोरिन ओनगा ततोर. मति कगयवालोर “इके वेरिन तमाटु!” इनजोर ओरिन दगाड ईतोर.

14 मति येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “वेर उड्लोरिन रोमिह केमाटु, वेर नयगा वायिर. बाराहक इतेके देवुळबाबाल वेरा लेहकाडोर कुलुल बुदतोरिहके राजाल आस्तोग,” इतोग.✠

15 अह इन्जि, येसु पिलाड-पेकोराड तलानगा कय तासिसि, देवुळताह बर्कत ताल्हकिसि, अगडाह येसु तनाड कगयवालोर बारा पेसिस अतोर.

येसु मालसोमता लोप्पा कागहहतोग

(मार्कल 10:17-30; लूकाल 18:18-30)

16 उंद दिया पया बोगकोटे येसुनगा वास ताल्हकतोग, “गुरू, नना देवुळता संगे अमेसातुहक पिसलाहि, बेद नेहनल कबळ कीकन?” इतोग.

17 “नाकु नेहना कबळता लोप्पा बाराहक ताल्हकिहनिन? नेहनोग इतेके ओवोर्गे मन्हतोग, देवुळबाबाले; ओगे नेहनाता लोप्पा पुन्हतोग! ओना संगे निमा अमेसातुहक पिसकन इतेके, मोसा मुय्तोना संगे ईतव अडोन माळसोर मन,” इन्जि येसु ओन इतोग.

18 “बेव अडोड, गुरू?” “बेव ओसो? निमा बोने हक्कमा, साट्याल कबळ केमा, बोनाड कलमा, जोल साक्सि एमा,✠

19 नीवा तलोग-तपेहक मान ईम,✠निमा कुदतुन जीवा कीतपु, दुसोरिन वने जीवा कीम.”✠ इद्रम येसु ओन वेहतोग.

20 “इव अडोन नना कतमे माळतन, गुरू. नना ओसो बाताल कीकन?” इन्जि वेग लेयोग येसुन ताल्हकतोग.

21 “निमा पूराय तपवालेवा नेहना मनदकन इतेके अन, अन्जि नीवा मनदनद सबे मालसोमतुन वमिसि, लेवोरिहक ईम. अद्रम कीसि, निमा नावा संगे मन्जि नावाड कगया. अद्रम कीतिन इतेके, पोगोन देवुळता जागातगा, नियेनाहक निटमता मालसोम दोर्कगा,” इन्जि येसु ओन वेहतोग.

✠ 19:4 19:4 पुटमुळि 1:27 ✠ 19:5 19:5 पुटमुळि 2:24; मार्कल 10:8; 1 कुरिततोर 6:16; इपिसुसतोर 5:31 * 19:9 19:9 उच्चुर मोदुल कागदेहक इह वने वेहतहाड: “अद्रमे बोग इद्रमता देहचीता आंचानु ततहतोग, ओग वने देवुळता विचरते सिंङ्गि-साट्यालता पापम कीस्तोग.” ✠ 19:9 19:3-9 1 कुरिततोर 7:10 † 19:12 19:12 बायलाल इतेके बोग पेकाल वन आयोग, पिला वन आयोग. ✠ 19:14 19:14 1 पृष्ठ 2:1-3 ✠ 19:18 19:18 पेसमुळि 20:13-16; व्यवस्थाविवरण 5:17-20 ✠ 19:19 19:19 पेसमुळि 20:12; व्यवस्थाविवरण 5:16 ✠ 19:19 19:19 लैव्यवस्था 19:18; रोम सहरतोर 13:8-9

- 22 इव पोल्लोन केंजिसि, वेग लेयोग पकाय आल्लसुळते अरतोग, पया अगडाह पेसिस अतोग. बाराहक इतेके वेना मालसोम वेल्लाय मताहकु, (अदिन पोहतलाह वेन्क जीवा वावो).
- 23 अस्के येसु तनाड कगयवालोरीन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मता मन्कलोर देवुळता राजेमतोर आयना इतेके, पकाय मुस्किल आस्ता!
- 24 ओसो उंद पोल्लो वेहतकन, केंजाट! ऊज-बूकातुहक स्टुम पेसिस दाया पगयहताया? अद्रमे, मता मन्कल देवुळता राजेमतोग आयना इतेके, तान्काय मुस्किलता पोल्लो!”
- 25 (पका मालसोम इतेके देवुळता देव्वाता सीना आंदु इन्जि ओरा विचर मता.) अदिनेनाहक येसुना इद पोल्लो केंजिसि, ओर पकाय बयल आतोर, बयल आसि इतोर, “अह इतेके अमेसाता पिसमुळ पया बोन्क दोर्कगा गूरु?”
- 26 येसु ओरक्के कौंडा मिळहवा ऊळिस इतोग, “इद पोल्लो मन्कना कयदे आया पगवो, मति देवुळताये कयदे, सबे आया पगयहताड,”✧ इतोग.
- 27 इदिनलोप्पा पत्रु येसुन इतोग, “ऊळा गूरु, माट इतेके कतमे विळिसिसि, नीवा पेगके वातोम. तेना माकु बाताल पायदा दोर्कगा?” इतोग.
- 28 अस्के कगयवालोरीन येसु इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, देवुळि सबेटविन पूना पंडिसीयगा. अद वेलाते माने-मन्कना नडुम पुटटोग, तना राजकुर्सतगा पका डीसाते उदनोग. अस्के मीट नावा पेगके वातोरि बारा मन्कलोरि, बारा राजकुर्सिनगा उदकिर. उदिसि, मीट इम्रयेलतोर बारा कूळिनोरा नेयम कीकिर.✧
- 29 ओसो बोर नयेनाहक तमा लोन-दुवरतुन, दादाल-तमोन, एलाळ-बायिनु, तलोग-तपेनु, पिलाड-पेकोरिन, जागा-बूमतुन, कतम विळिसहतोर, ओरिहकु देवुळि लेकालेवा सम्सरम ईयगा, अचोने आयो मति ओसो अमेसाता पिसमुळ वने ईयगा.
- 30 मति इंजेक बोर मुनेतोर मन्हतोर, वायनद कालमते आक्रितोर आयनुर; ओसो बोर इंजेके आक्रितोर मन्हतोर, ओरु अस्के मुनेतोर आयनुर, इद्रम वेल्लाटोरे आयनुर,✧” इन्जि इतोग.

20

अंगुर वाळुमतगा बूत अनवालोरा पीटो

- 1 येसु ओसो इतोग, “इदिनलोप्पा मीकु तेळियिह कीयलाह, नना उंद पीटो वेहतहनन, केंजाट. देवुळता राजेम कीयनाड अडोड इहलेहका आंदुड. वगोग पोलम केवाल माल्काल मतोग, ओग कोग कूसेड तेदिसि, तना अंगुर वाळुमतगा कबळ कीयलाहि, बूततोरिन वेहतलाह पलत पेसतोग.
- 2 पया ओरिहकु दिनमता बूति, उंद दियाता कूल ईकन इन्जि करल आसि, अंगुर वाळुमते ओरिन लोहतोग.
- 3 “पया ओगु जावा पोळद आतस्के, पलत अन्जि ऊळतोग अस्के, रिकम मनवालोर बेचोनो मांदि बजरते उगस निच मतोर.
- 4 ‘मीट वने नावा अंगुर वाळुमतगा कबळ कीयलाह अन्हट रा! नना मीकु बेद बूत ओपिहता, अद ईकन,’ इन्जि माल्काल इतोग. अह इताहे पया ओर वाळुमतगा अतोर.
- 5 “ओसोवने नेक नितस्के, अहे बहट अरनेके, ओग बजरते अन्जि, मुने कीतपे कीतोग.
- 6 पया पोळद अरयलाह गंटामेंड पिसिस मतस्के, ओग बजरते ओसोवने पेसतोग, अस्के वन बेचोनो मांदि रिकम उगस निच मतदिन ओग ऊळतोग. ‘मीट इगा पोळदमेंड उगसे बह निच महनिर, रा?’ इन्जि माल्काल ओरिन ताल्हकतोग.
- 7 ‘माक बोगे बूततुहक केयोग, अदिहके माट नितोम, दादा!’ इनजोर इतोर. पया ओग इतोग, ‘अह इतेक, मीट वने नावा अंगुर वाळुमते अन्हट.’ इतस्के ओर अतोर.
- 8 “पया पोळद अरतस्के, ‘सबेटोर बूततोरिन केयिसि, कतमतोरिहक बूत ईम, आक्रि वातोरिहक मुने ईमु, मुने वातोरिहक आक्रिते ईमु,’ इनजोर माल्काल तना मेटिन वेहतोग.
- 9 अस्के पोळद अरयलाह गंटामेंड पिसिस मतस्के वातोर्, अगा बूत एतलाह अतोर अस्के, ओरिहकु पोळदमेटा बूति दोर्कता.
- 10 अदिन ऊळिसि, नकमि वातोर बूततोर्, माक वेल्लाड कोताड दोर्कनुड बहे इन्जि विचर कीतोर. मति ओरिहक वने उंद दियाता कूल, अचोने दोर्कता.
- 11-12 इद बूति ओर एतस्के, माल्कान इतोर, ‘वेर पयाडोर उंदिय गंटा कबळ कीतोर, माट इसि पकाय कहटेमते, एदते वागसोरे कबळ कीतोम. तेला मति निमा माकु ओराय बराबर बूत ईतिन, इद ओप्पो, दादा!’ इद्रम इन्जि म्योग-म्योग आतोर.
- 13 अस्के ओरगडाहि वगोन माल्काल इतोग, ‘नना मीक नाळेह केवोन, तमो. नना नीकु उंद दियाता कूल ईकन इताहकु, इंगो इनविना?’
- 14 निमा म्योग आयवा, नीवा बूत पोसि अन. नीक नना बेचोन बूत ईतन, अचोने बूति वेर आक्रिते वातोरिहक वने ईयना, इद्रम नावा विचर मन्हता.
- 15 नावा विचर मतपु, नावाड कोताड नाक काळडनद अदिकर इलेया? नना गळक कबळ कीतोरिहकु पोळदमेटा बूत ईताहकु, निमा नाक कौंडा कीस बह वळ्हकिहनिन?’

✧ 19:26 19:26 इब्रितोर 6:4-6 ✧ 19:28 19:28 लूकाल 22:30; 1 कुरिततोर 6:2; 2 तिमोति 2:12; तोहचीत्व पोल्लोड 3:21; 11:16; 20:4; 22:5
✧ 19:30 19:30 20:16; मार्कल 10:31; लूकाल 13:30

16 इद्रमलेहका इंजेक बोर मुनेतोर मन्हतोर, ओरु वायनद कालमते आक्रितोर आयनुर; ओसो बोर आक्रितोर मन्हतोर, ओरु अद तूकने मुनेतोर आयनुर, इद्रम वेल्लाटोरे आयनुर,✱” अह इन्जि येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.

येसु तना हामुरता लोप्पा ओसो वेहतहतोग
(मार्कल 10:32-34; लूकाल 18:31-34)

17-19 येसु पया येस्सलेम सहरता अगा पोस अनेके, ओर बारा बळयिरिनु उंद बाजे ओर्के ओसि, ओरिन इतोग, “केंजाट, माट येस्सलेमते दायहनल, अगा अतापया नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्ज तेला, नाक लोकुर पेर्मालोरा ओसो साङ्गमगूस्रा कयदे पोसीयनुर. नाक पया वेर पेर्मालोरा ओसो साङ्गमगूस्र हक्कनद सिक्सा कीयलाह वेहचि, देवुळतुन पुनवोर रोम सर्करतोर कयदे ओसीयनुर.✱ ओर नाक उस्कनुर-पास्कनुर, जेट्लाते नल्हतनुर, ताना पया नाक हक्कनागुटातगा वेळहतनुर. तेला मति मूंड दियाने देवुळि नाकु हामुरताहि तेक्किह कीयगा,” इन्जि वेहतोग.

ओर्विना-ओर्वोग सेवा कीयना
(मार्कल 10:35-45)

20 तेना पया, जेबेदिना मुते तनाडः मग्कु याकुबि, योहनि, वेरिन पोसि, येसुन बेदाय ताल्हककन इन्जि, ओनगा वासि दंडुम अरता.

21 “नीक बाताल गावले, अका?” इन्जि येसु तान ताल्हकतोग. अद इता, “आयो गूसू, निमा नीवा राजगादेतगा उदकिन अस्के, नावाडः इर्वुर पेकोरिनु, ओर्विन नीवा तिनळ बाजे, ओसो ओर्विन नीवा दावळ बाजे उदिह कीसि, नीवा संगे राजेम कीयलाहि, ओरिहक निमा अदिकर ईम.”

22 अस्के येसु वेर इर्वुर तानाडः मगिरिन इतोग, “मीट बाताल ताल्हकिहनिर, अद मीक तेळियिहताया? नना बेद तिपलते अरयकन, अद तिपलते मीट अरया पगयकिरा?” इतोग.✱ “एय, माट वने अद तिपलते अरयलाह तयर महनोम, गूसू,” इन्जि वेर इतोर.

23 “नना अरयनद तिपलते मीट अरयकिर, निटमे! मति राजेम कीनेके, नावा तिनळतके-दावळतके उदिह कीयलाह अदिकर नयगा इले. अद जागा बोरिनाहक नावा बाबाल ओपे कीस तासतोग, ओरे अगा उद पगयनुर,” इन्जि येसु वेहतोग.

24 वेर तमोग इर्वुर ताल्हकतदिन केंजिसि, पिसतोर दहा मुल कगयवालोर, वेर इर्वुरा पोगोन ओड आतोर.

25 येसु पया तनाडः कगयवालोर सबेटोरिन उंदिय जागा केयिसि इतोग, “इद दुनियातोर राजालोर, तमा रयततुन कय इळन तासिहतोर, अहे दुनियातोर बेरा मन्कलोर उडूला मन्कलोरगा तमा अदिकरते ताकिह कीस्तोर, इद इतेक मीक एकाये.

26 मीट मात्रम इद्रम आयनद आयो. मियगडाहि बोग देवुळता मुनेह बेरोग आयलाह ऊळिहतोग, ओग मीवा सेवा केवाल आयेग.✱

27 अहे बोग मियगडाहि देवुळता मुनेह सबेटोरिहक बेरोग आयलाह ऊळिहतोग, ओग मीवा ओर्युलतोग आयेग.

28 माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना वने दुसोरिन नावा सेवा कीया वेहतलाह, इद बूमते वावोन. मति दुसोरा सेवा कीयलाहि, ओसो वेल्लाटोरा पापमता दांड निहतलाह, नना नावा जीवा ईयलाह वातन.✱(अहलेहका मीट वने दुसोरा सेवा कीम्हटु.)✱” इन्जि येसु इतोग.

येसु इर्वुर गुडिरिन तोवनाह कीस्तोग
(मार्कल 10:46-52; लूकाल 18:35-43)

29 पया येसु तनाडः कगयवालोर बार, यरिगो नाटेनाहि पेसिस अनेके, ओना पयाह पयाह वेल्लाय मांदि अंदुर.

30 अनेक पया ऊळाट, अद अगदगा इर्वुर गुडिर उदिस मतोर. मावा मुनेह येसु दास्तोग इन्जि, पता अरताहकु, ओर केयिस-केयिस इनदलातोर, “ए सामि, दाविद राजाना कूळतोनिन पिसिह केवानिन, मावा पोगोन दया कीमु,” इतोर.

31 गुडिरिनु केमेन मनिर इनजोरे लोकुर पळिमड इतोर. मति ओर गुडिर, “ए सामि, दाविद राजाना कूळतोनिन, मावा पोगोन दया कीम,” इनजोर ओसो जोरतेने केयिंदुर.

32 येसु अगा रोमिसि, ओरिन केयिस ताल्हकतोग, “नना मियेनाहक बाताडः कीकन?” इन्जि ताल्हकतोग.

33 “माट तोवयना इन्जि, मावाडः कौडान बेस कीसीम, सामि,” इनजोर ओर ताल्हकतोर.

34 येसुहक ओरा मान वसताहकु, ओग ओराडः कौडान बोयतोग. ओग बोयताहे, ओर तोप्नेन तोवतोर. पया ओर येसुना संगे वातोर.

21

येसु येस्सलेमते ओळियिहतोग
(मार्कल 11:1-10; लूकाल 19:29-38; योहन 12:12-15)

1 येसु तनाडः कगयवालोर बार, येस्सलेम सहरता एरे एवयलाह आतोर. पया जयतुन मराना मेटातगा, बेत्पागे नाटे वातोर अस्के, येसु इर्वुर कगयवालोरिन नाटे लोहतोग.

2 “मुनेह दिसनद नाटेनगा अन्हट, अगा एवयकिर अस्के, मीक उंदि दोहच तासतद गाळ्दि ओसो ताना पियो दिसनुड. अविस्किन लेहच, नयगा पोस वाटु.

✱ 20:16 20:16 19:30; मार्कल 10:31; लूकाल 13:30 ✱ 20:17-19 20:17-19 योहन 19:11; बळयिर 2:23; 3:13 ✱ 20:22 20:22 26:39; मार्कल 14:36; लूकाल 22:42; योहन 18:11 ✱ 20:26 20:25-26 1 पत्र 5:3 ✱ 20:28 20:28 1 तिमोति 2:6 ✱ 20:28 20:28 2 कुरिततोर 8:9; पिलिपितोर 2:6-7

3 बोगाय मीक इविन बाराहकु ओयहनिर इतेके, सामिहक इविना गर्ज अरता, इद्रम इन्हट. अस्के ओग चट्टिपट अविन ततलाह ईयनोग,” इन्जि येसु ओर इर्वुर कगायवालोरिन लोहतोग।

4 इव गोटीड आताड अस्के, सास्रमते मुने देवुळता कबुरतोग वेहतद पोल्लो करल आता, अद पोल्लो इह मन्हता:

5 येसुसलेम सहरतोरिहक वेहाट,

“ऊळाट, मीवा राजाल मियके वास्तोग,
कुलुल बुद आसि, गाळदतगा उदसोरे,
इतेके गाळद-पियोतगा उदिस वास्तोग!”*

6 अस्के पया ओर इर्वुर कगायवालोर नाटे अन्जि, येसु वेहतप, अहे कीतोर.

7 गाळ्दि ओसो गाळद-पियो तचि, अविस्कना पोगोन तमाड कोटजगाड तागतोर. अस्के येसु अगा उदतोग, उदिसि येसुसलेमते वातोग.

8 मुडगडाहि वेल्लाटोरे लोकर येसुहकु मान ईयलाह, तमाड कोटजगाड तेंडिसि, अगदे ओना मुनेह तागिन्दुर. ओसो उच्चुर बार मरानाड कोमान डायिसि, अगदे तागिन्दुर.* 9 येसुना पेगके-मुनेह अनवालोर लोकर रोदा कीसोरे, केयसोरे इनदलाह आतोर,

“दाविद राजानापुळगतोग पिसिह केवाहक जोहर!†

देवुळबाबाना अदिकर पोस वास्तोग, ओन्कु देवुळता देव्या आयि!

पोगोटा देवुळतुहक जोहर!”*

10 येसु येसुसलेम सहरतगा वातोग अस्के, सहरमेटोर रोदा आसोर ताल्हकिंदुर, “वेग बोग आंदोग, रा?”

11 “वेग गालिल पटटा नासरेत नाटे मनवाल, देवुळता कबुरतोग येसु आंदोग,” इनजोर लोकर वेहन्दुर.

येसु मंदिरताहि वीकुरतोरिन पूंडिहतोग

(मार्कल 11:15-18; लूकाल 19:45-47)

12 येसु पया मंदिरलोप्पा ओळियतोग, अह कीसि अगा वमवालोर-असवालोर कतमतोरिन पलत पूंडटोग. ओसो कोताड बद्दे केवालोरिड बलानु, ओसो मोकतुहक अरयनव परेवाड वमवालोरिड कुतुस्किन, कप मुळहतोग.* (सर्करताड कोताड मंदिरतगा वाटलाह ताकोड आंदुड, अदिहकु अव कोताड बद्दे कीसि यहदिराड कोताड एवालोर अगा उदिस मंदुर.)

13 अह कीसि येसु ओरिन इतोग, “नावा लोतुन मोळकनद जागा इनदनु,†” इन्जि देवुळ इन्हता, इद्रम सास्रमते रासतद मन्हता. मति मीट देवुळता लोतुन डाकुरा डेरा कीतिर!”* इतोग.

14 पया मंदिरतगा गुडिर-कूटालोर येसुनके वातोर अस्के, ओग ओरिन सत्रे कीतोग.

15 अस्के मंदिरते मनवालोर पेर्मालोर ओसो सास्रमगूस, वेर येसु कीताड बेराड कबस्किन ऊळिसि. ओसो मंदिरतगा पिलाड-पेकोर “दाविदना कुटूमळतोग पिसिह केवाहक जोहर आयि!” इन्जि केयसोर इंदुर, इदिन वने वेर ऊळतोर. ऊळिसि, वेर ओड आतोर.

16 “पिलाड-पेकोर नीकु बार इन्हतोर, तेन निमा केंजतिना?” इन्जि वेर येसुन कट्टला कीतोर. पया येसु इतोग, “इंगो रा, ओर सेतेमे इन्हतोर! मति मीटु बेस्काय सास्रमते इद्रम अर्विसि ऊळतिरा: निमा उडूलोर पेकोराड, बाला पेकोराड तोडिनाहि, नीक जोहर कीयनव पाटाड पेसनाह कीतिन”*?

17 इचोन वळ्हकिसि, येसु ओरिन विळसतोग. सहरताहि कगायवालोर संगे पेसिस पया, बेतनि नाटे अन्जि, अगान निद्र कीतोर.*

येसु अंजिर मरातुन सरप ईस्तोग

(मार्कल 11:12-14,20-24)

18 नमकमि येसु ओसो तनाड कगायवालोर येसुसलेमतके अनेके, येसुहक कख वसता.

19 अगदगा उंदि अंजिर मरा दिसताहकु, अगा तिनदलाह अंजिर पंडिड मनदनुड बहे, इन्जि येसु मराता एरे अन्जि ऊळतोग. मति ऊळतेके उंद वने पंड अगा इले, वेट आकिडे मताड. अस्के ओग मरातुन इतोग, “ए मरातिन, नियगा बेस्केन कायाड आदमाकिड!” इनजोर सरप ईतोग. अह इताहे चटनेन मरा वतिस अता.

20 तेन ऊळिसि कगायवालोर बयल आतोर, आसि इतोर, “गूस, अंजिर मरा इचोन चटनेन बह वागिस अता?” इतोर.

21 येसु ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीट बेदे उन्क-मन्क आयवा, देवुळता लावतगा विस्वस तासतेके, मीट इदिने आयो, मति तेन्काय बेराड कबस्क कीया पगायकिर.* इद्र मेटातुनु निमा ‘डग वासि समदुरतगा अन्ज अर्म!’ इनजोर इतेके, अद अद्रमे आयगा.*

22 बेदिनाय मीट उन्क-मन्क आयवा, विस्वसते पार्तना कीस तान ताल्हकतेके, देवुळि मियेनाहक अह कीयगाये,*” इन्जि इतोग.

पेटल्क येसुना अदिकरता लोप्पा ताल्हकिहतोर

(मार्कल 11:27-33; लूकाल 20:1-8)

* 21:5 21:5 जकर्याह 9:9 * 21:8 21:8 अद कालमते लळयते गेल्लिस वातोग राजाहकु कदर ईयलाह, लोकर गजर मराताड कोमाड पोसि, ओन जोहर कीदुर. † 21:9 21:9 जोहर मोदुल कागिदते “ओसना”; इद्रु इन्जि बासाते गिर्दते जोहर कीयनद पोल्लो आंदु. इद्र वचनेते ईसा वास्ता. * 21:9 21:9 देवुळताड पाटाड 118:25-26 * 21:12 21:12 योहन 2:14-16 * 21:13 21:13 यशायाह 56:7 * 21:13 21:12-13 योहन 2:14-16 * 21:16 21:16 देवुळताड पाटाड 8:2 * 21:17 21:17 योहन 11:1,18 * 21:21 21:21 याकूब 1:6 * 21:21 21:21 17:20; 1 कुरिततोर 12:9; 13:2 * 21:22 21:22 1 योहन 3:22

23 येसु पया ओसोवने येस्सलेम मंदिरतगा नेडतोग. अगा ओग काग्हेनेके, पेर्मांलोर ओसो दुस्रोर् यहुदिराड पेदल्क, वेर येसुन इनदलाह आतोर, “नियगा मंदिरताहि वीकुरतोरिन पूंडलाह अदिकर मन्हताया? मतेके बेद्रमता अदिकर मन्हता, ओसो इद अदिकर बोग नीक ईतोग?” इन्जि ताल्हकतोर.

24 अस्के येसु ओरिन इतोग, “नना वने मीक उंद पोल्लो ताल्हकिहनन. मीट इदिन वेहतेके, नना वने बेद अदिकरते कीयहनन, अदिन वेहतकन.

25 योहनिहक लोकुरिन देवुळता पेदिरते एग मीहतलाह, बोग अदिकर ईतोग? देवुळ ईताया, बारा मन्कलोर ईतोग?” इन्जि ताल्हकतोग. अस्के ओर तमतमाय इह वळ्हकिंदुर, “माट देवुळ ईता इनदकल अस्के, वेग इनदनोग, ‘अह इतेक मीट बाराहक योहनिन नमविर?’ इनदनोग.

26 मति माट मन्कलोर ईतोर इनदकल इतेक, लोकुर माक अडम आयनुर; योहन देवुळता कबुरतोग आंदोग इनजोर वेर नमिहतोर कोनि.”

27 अदिहक पया ओर पेदल्क “माट पुनोम,” इनजोर इतोर. अस्के पया येसु इतोग, “अह इतेके, नना वने इव कबस्किन बेद अदिकरते कीयहनन, अदिन मीक वेहोन,” इतोग.

इर्वुर मगिरा पुन्पिह कीयनद पीटो

28 येसु ओसो इतोग, “नना उंद पुन्पिह कीयनद पीटो वेहतहनन, केंजाट. वगोग मन्कहक इर्वुर पेकोर मतोर. तपे माळा मगनगा अन्जि, ‘निमा नेंड अंगुर वाळुमतगा अन्जि कबळ कीम डा,’ इन्जि वेहतोग.

29 ‘नाक दाया वसो, रा!’ इन्जि, वेग पेकाल इतोग, मति पया बहो आलिह कीसि, वेना विचर मिळन्दताहकु, वेग कबळतुहक अतोग.

30 “पया तपे उड्लोग पेकानगा अन्जि अहे वेहतोग. ओग उड्लोग पेकाल पया, ‘एय, दायहनन बाबा!’ इतोग, मति अनोग.

31 “इदिनलोप्पा मीवा बाताल विचर मन्हता? इर्वुरगडाहि बोग तपेना पोल्लो केंजतोग?” इन्जि येसु ओरिन ताल्हकतोग. “माळा मगिय केंजतोग,” इनजोर इतोर. येसु ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीकाय मुने सिद्वा एनवालोर ओसो बोगेस्कु, इद्रमतोर देवुळता राजेमते जागा पोयहतोर.

32 योहन मीकु सेतेमता अग तोहतलाह वातोग, मति मीट लोकुरिर ओन नमविर. सिद्वा एनवालोर ओसो बोगेस्कु मात्रम ओन नमतोर. ओर तमा पापमताहि मिळन्दतदिन ऊळिस तेला मीटु मिळन्दविर, योहनिन नमवाये मतिर.

कूलतोर पुन्पिह कीयनद पीटो

(मार्कल 12:1-12; लूकाल 20:9-19)

33 “ओसो उंद पुन्पिह कीयनद पीटो वेहतहनन, केंजाट. ओर्वोग लोता माल्काल साव्कर मतोग, ओगु अंगुर वाळुम ओगसतोग. अंगुर सोपता वाळुम ओगसिस, ताना सर्ने वेटळ दोहतोग. पया वाळुमता लोप्पा अंगुर जोमा पेगलाहि, उंदि बोंदा तर्वतोग, ओसो ताना एरे वाळुम केपलाह उंद मंडा पंडटोग.☆ पया ओग दुस्रोर्हक कूलते तासिसि, जेक देसेमते पयनम अतोग.

34 पया अंगुर पंडिना पंटा वातस्के, ओग तना पंटाता तूस ओयनेनाहकु, उयतुर ओर्युलतोरिनु, ऊळेवाळे केवालोरक्के लोहतोग.

35 “पया ओर्युलतोर वाळुमतगा वातस्के, वेर ऊळेवाळे केवालोर ओरिन पोसि, बोन नल्हतोर, बोन हक्कतोर, बोन बंडाड उकतोर.

36 इदिन केंजिसि पया, ओग माल्काल ओसोवन मर्ला, मुने लोहतोरिहकाय एक्वा ओर्युलतोरिनु ओसो लोहतोग. वेरा संगे वने ओर ऊळेवाळे केवालोर अहे कीतोर.

37 आक्रिते नावा पेकान मान तासनुर इन्जि, ओगु तना मगिनु ओरक्के लोहतोग.

38 मति ऊळेवाळे केवालोर मगि वायनदिन ऊळिसि, तमतमाय वळ्हकिंदुर, ‘इद तपेना सम्सरम इतेके वेन्के आयगा. दट, वेने माट हक्किड, अस्के वेना तूस माक आयगा.’

39 इद्रम इन्जि ओन पोसि, वाळुमता पलतेह ओसि हक्कतोर.

40 “अह इतेके वाळुमता माल्काल मल्स वायनोग अस्के, ओग वेर ऊळेवाळे केवालोरिनु बह कीयनोग इहनिर मीटु?” इन्जि येसु ताल्हकतोग.

41 अस्के ओर पेदल्क येसुन इतोर, “अद्रमतोर लाग्वोरिन ओग देबाड-गूटेड कीसोर-कीसोरे हक्कनोग, अह कीसि बराबर पंटातुहक पंटाता ओना तूस एवालोरिहकु, ओग अद वाळुमतुन कूलते ईयनोग,” इतोर.

42-43 येसु इतोग, “केंजाट, मीट सेतेमे इतिर, ताना अर्तम इह मन्हता. देवुळि तना राजेमते मीक यहुदिरिहक दोर्कनद तूसतुनु, मीवा जागाते ताना पोल्लोते तिरियवालोर (दुस्राड जातिनोरिहक) ईयगा.

“नना मीक ओसो उंद पोल्लो वेहतहनन. मीटु (देवुळ लोहवाल राजाना लोप्पा) साख्रमते इदिन अर्वविरा?

बेद बंडातुन मुने बेल्दरुकु (लोन दोहवालोर) पोहचीतोर,

अदे बंडा इजेके मूलाता आदर बंडा आता.

इद देवुळबाबानाये कबळ आंद,

इद माक पकाय बामतप दिसिहता.☆

44 अद बंडातगा बोग अरयनोग, ओग ईदेग-पोदोग आयनोग, मति अद बार बोनगा अरता इतेके, ओग गुंडा-गुंडा आयनोग,” इन्जि येसु इतोग.

45 येसुनाड पुन्पिह कीयनाड पीटोड केंजिसि, ओर लाग्वोर कोरातोरा लोप्पा वळ्ळकनस्के, मावाय लोप्पा वळ्ळकिह्तोग इन्जि, पेर्मालोरो ओसो परसिर पुतोरो.

46 अदिहक येसुन ओर पोयतलाहि अगिड पर्हकिंदुर. मति लोकर ओनु देवुळता कबुरतोरा आंदोग इन्जि नमताहक, वेर लोकरिहक रेयिसि, येसुन पोयतलाह ऊळोर.

22

मर्म-कुळपता पुन्पिह कीयनद पीटो
(लूकाल 14:16-24)

- 1 येसु ओसोवने लोकरिहक पुन्पिह कीयनाड पीटोड वेहता बोटटोग.
- 2 ओग इतोग, “देवुळताड राजेम कीयनव अडोड इहलेहका आंदुड. वगोग राजाल मतोग, तना मगना मर्मिहकु उंद कुळप तासतोग.✧
- 3 ओगु मर्म-कुळपतुहक वायलाह, बोन-बोन मुने वेहच मतोग, ओन-ओन केयिस ततलाह इन्जि, तनाड ओर्युलतोरिन लोहतोग.✧ मति ओर केयता मुलु ‘माट वावोम!’ इनजोर इतोर.
- 4 “वावोम इनजोर इताहक, पया ओसो उयतुर ओर्युलतोरिन राजाल इह इन्ज लोहतोग, ‘ऊळट, मिथेनाहक नना कुळप तयर कीतन. नावाड असलताड कुरा-पियोड ओसो कौदाड हळकतन, पुला बाताल वेस तयरे मन्हता. जावा उनडलाह मीट मात्रम दटु इन्जि, केयता मुडुन वेहाटु,’ इनजोर राजाल ओर्युलतोरिन लोहतोग.
- 5-6 मति वेर इचोन वेहचाय, राजाना पोल्लोतुन पर्वा केवालेवा, उयतुर तमाड पोलहकनके अतोर, उयतुर बारा दंदातुहक अतोर, ओसो उयतुर बारा राजाना ओर्युलतोरिन पोसि, ओरिन उस्किस-पास्किस, नल्हचि हळकतोर.
- 7 इदिन ऊळिसि राजाहक पका ओड वाता, पया तनाड सीपय्किन लोहचि, ओर हळकतोरिनु कतम बूळे कीसि, ओरा नाटुन ओगिसीतोग.
- 8 “अस्के राजाल तनाड ओर्युलतोरिन इतोग, ‘मर्म-कुळप इतेक तयरे मन्हता, मति केयता मुल कोनि इद कुळपतुहक ओप्पोर.
- 9 अदिहक मीटु अगिनगा, गोटुस्कनगा, बजर्कनगा अन्जि, बेचुर दोर्किह्तोर, अचुरिन मर्म-कुळप तिनदलाहि केयिस ताट.’
- 10 पया ओर्युलतोर अहे कीतोर; अगिनगा अन्जि, नेहनोर-लाग्वोर बेचुर ओरिहक दोर्कतोर, अचुरिन सबेटोरिन जमा कीसि ततोर. अस्के तिनवालोर मर्म-मंडामेंड तुने आतोर.
- 11 “पया राजाल वेर वाता मुडुन ऊळ वातोग, अस्के मर्मतेनाहक बेसताड गेंदेड केगवोग, वगोग मन्कल ओन्क दिसतोग.
- 12 ‘इंगो रा तमो, मर्मिहक बेसताड गेंदेड केगवा, निमा मर्म-मंडातगा बह नेडतिन, डा?’ इन्जि राजाल वेन ताल्हकतोग. अह इतस्के वेना मोकम एग रेगता.
- 13 राजाल पया तनाड आजोड आयवालोरिन केयिस इतोग, ‘वेनाड कय्किन-काल्किन दोहचि, वेन पलत मुर्गागते पोहचीम्हट. अगा मनवालोर अळयना-केयना, मुडुर-मुडुर पल्क कोगकना, इह कीसोर मनदनुर,’ इन्जि इतोग.
- 14 “इद पुन्पिह कीयनद पीटोता अर्तम इह मन्हता. देवुळि तना राजेमता बर्कत ईयलाह केयतोरु वेल्लाटोरि मन्हतोर. मति (तानाड पोल्लोड केंजिसि तानक्के वावालोरु इतेके) देवुळि आचतोरु उयतुरे मन्हतोर.”✧

राजाहकु सिद्वा ईयनदा, एवदा?

(मार्कल 12:13-17; लूकाल 20:20-26)

- 15 पया परसिर अगडाह पेसिसि, कतमतोर उंद जागाते कलियिसि, येसुन बह कीस तेला, ओना वळ्ळकनद पोल्लोते, ओन एगिह कीसि तप तोहतकल इन्जि, आयडा कीतोर.
- 16 अह कीसि, ओर तमाड कगयवालोर ओसो एरोद राजाना तुंगातोर उयतुरिन येसुन ताल्हकलाह लोहतोर. “गूरु, निमा सेतेम मन्कनिन आसि, देवुळता अग सेतेमते तोहतहनिन इनजोर, माट पुहनोम. निमा बोर बाताल इनदनुर इनजोर आल्सविन, लोकरा मोकम ऊळिस वळ्ळकविन, इद माक एकाये.
- 17 अह इतेक माक उंद पोल्लो वेहा. रोम सर्करतुहक सिद्वा दोहतनद मावाड अडोना अडम मन्हताया, इलेया? नीवा विचर बह मन्हता?” इन्जि येसुन वेर ताल्हकतोर.*
- 18 वेरा कौटेतनमतुन पुन्जि, येसु वेरिन इतोग, “ए सोड केवालोरिन, नाक बाराहक एगिह कीयलाह ऊळिहनिर?
- 19 नाक सिद्वा दोहतनद उंद स्या-बंडि तोहाट.” अस्के वेर उंदि स्या-बंडि तोहतलाह ततोर.†
- 20 तचीतस्के येसु वेरिन ताल्हकतोग, “इद बंडटगा बोना पोटो ओसो पेदिर रासतद मन्हता?”
- 21 ओर इतोर, “कयसर राजानाये!” इदिन केंजिसि येसु इतोग, “अह इतेके, बेद रोम राजेमता कयसर राजाना मन्हता, अद ओन्के दोहचीम्हट. मति बेदिन देवुळ ताल्हकिहता, अदिन देवुळतुहक दोहचीम्हट.”✧

✧ 22:2 22:2 तोहचीतव पोल्लोड 19:7 ✧ 22:3 22:3 तोहचीतव पोल्लोड 19:9 ✧ 22:14 22:14 2 पत्र 1:10; तोहचीतव पोल्लोड 17:14 * 22:17 22:17 रोम सर्करतोर लळय कीसि, मावा देसेमतुन ऊंदतोर इन्जि, यहदिर ओरिन कौटे कीदुर. मति एरोद राजाल बार, रोम सर्करता तोळ आंदोग. येसु सिद्वा दोहचीम्हट इतेके, यहदिरा अडमतोना लेहका आवेग. मति सिद्वा दोहमाटु इतेके, एरोदिना तुंगातोर सर्करतगा ओना रिपोट एवर. इद्रमलेहका परसिर येसुन एगिह कीयलाह ऊळिंदुर. † 22:19 22:19 इद स्या-बंडटा चित्र लूकाल 20:24 अगा दोर्किहता. ✧ 22:21 22:21 रोम सहरतोर 13:7; 1 पत्र 2:17

22 येसु वळ्हकतद इद पोल्लोतुन केंजिसि, वेर बयल आतोर. अह कीसि येसुनगडाह पेसिस अतोर.

जीवा अरयनदिना लोप्पा गोटीड
(मार्कल 12:18-27; लूकाल 20:27-40)

23-24 (यहुदिरगा सदुकिर इनवालोर उंद तुंगातोर मतोर; मन्कलोर हासि मल्स जीवा अरवोर इन्जि वेर इंदुर). अदे दिया उयतुर सदुकिर येसुन एग्हिह कीयलाह, ओनगा वासि ताल्हकतोर, “गुरू, मोसानाड अडोड वेहतपु, बोगाय मगमियाळ लेवाय हातोग इतेके, ओना रांडे मुतेना संगे ओना तमोग जोळेम आसि, तमदादाना लोता लोन निल्लिह कीयना.✱

25 ऊळा, मयगा तमोग एळवुर मतोर. मुनेतोग उंद मुते ततोग, मति मगमियाळ आयवाये हातोग, पया ओना मुते ओना तमिहक आता.

26 इद्रमलेहका मनेक मनेक वेग वन तमोग मगमियाळ आयवाये हातोग, हातस्के ओसो ओवोर्गो तमोग तान जोळेम आतोग. ओग वने हातोग, इद्रमलेहका तमोग एळवुर आसि, ताना संगे जोळेम आसि हातोर.

27 कतमतोर हातापया, अद आंचाळ वने हाता.

28 इंजेक माक वेहा, हातोर मल्स जीवा अरयनद वेलाते, ओर जीवा अरतस्के, तमोग एळवुरगडाहि अद आंचाळि बोना मुते आयगा? अद इतेके कतमतोराय मुते आस मता कोनि!” इन्जि सदुकिर इतोर. (हामुरताहि जीवा अरयनदिन बयतळ लोकुरे नमिह्तोर इन्जि तोहतलाह, वेर इह ताल्हकतोर.)

29 अस्के येसु ओरिन इतोग, “हामुरताहि जीवा अरयना लोप्पा, देवुळता सास्त्रम बाताड वेहतहता, अविन मीट पुनविर, ओसो हामुरताहि तेग्हिह कीयलाह देवुळता लावतुन वने पुनविर, अदिहक मीटु गंगाते लेसतप महनिर.

30 हातोर मल्स जीवा अरयनुर अस्के, ओरू जोळजंतुर आयोर वने, ओसो जोळजंतुर कीस एवोर वने. ओर मात्रम देवुळदीपताड देवतुल्कना लेहका मर्मिड आयवाय मनदनुर.

31 मति हातोर मल्स जीवा अरयनुर, ताना लोप्पा देवुळि सास्त्रमते वेहच मता, अदिन मीट अर्विसि, ताना अर्तम बेस्केन पुनविरा?

32 (मावोर मुनेतोर पेदल्क अब्रहममुय्तोग, इसकमुय्तोग, याकुबमुय्तोग, वेर हातापया वेल्लाडे दियाणे) देवुळि इह वेहच मता, ‘अब्रहम, इसक, याकुब वेर मोळ्कनद देवुळतन ननान आंदन!’✱ देवुळतुन हातोर मोळ्कोर, मति जीवात मनवालोर मोळ्किह्तोर, (इतेके देवुळि अह इनदनस्के, ओर मुवुर हातोरगड जीवाड मंदुडे,) इद मीक तेळियोया?” इन्जि येसु सदुकिरिन इतोग.

33 येसु इचोन वळ्हकतस्के, अगा सर्ने मता लोकुर ओनाड काहतनाड पोल्लोन केंजिसि बामतोर.

सबेट्क बेरा अडो बेदु?

(मार्कल 12:28-31; लूकाल 10:25-28)

34 येसु सदुकिरिन मेसेहने कीस मतोग इन्जि, वेर परूसिरिहक तेळियताहकु, जमा आसि येसुनके अतोर.

35-36 ओरगडोग ओवोर्गो सास्त्रमगुरू येसुना पट ऊळलाहि ओन ताल्हकतोग, “मोसानाड अडोना सास्त्रमतगा सबेट्क बेरा अडो बेद आंदु, गुरू?”

37 येसु इतोग, “देवुळि नीवा सामि इनजोर, तान निमा पूरा बुदताहि, पूरा जीवाताहि, पूरा विचरताहि जीवा कीमु.✱

38 इदे अडो सबेट्क बेरा ओसो मोदुल अडो आंदु.

39 ओसो तेनाय लेहका दुसा अडो इदु: निमा कुदतुन जीवा कीतपु, दुसोरिन वने जीवा कीम.✱✱

40 इव रेंड अडोड इतेके, मोसानाड सबे अडोना ओसो देवुळता कबुरतोर पूरा काहमुळता मोदुल आस्ता,”✱ इन्जि येसु इतोग.

दाविदना पुळगतोग, ओना सामि

(मार्कल 12:35-37; लूकाल 20:41-44)

41-42 पया परूसिर येसुना सर्ने जमा आतस्के, येसु ओरिन ताल्हकतोग, “देवुळ लोहवाल किर्स्तु इनवाल पिसिह केवाल, वेना लोप्पा मीवा विचर बह मन्हता? वेग बोना पुळगतोग, रा?” “दाविद राजाना पुळगतोग,” इन्जि वेर इतोर.

43 “अह इतेके दाविदिहक देवुळता जीवा दळ्म अर्स वेहताहकु,✱ वेग पिसिह केवानु ‘सामि’ इनजोर ओग इह बह इतोग?

44 दाविद सास्त्रमते इह रासिस तासतोग, सीता मन्हताया?

देवुळि नावा सामिन इता,

‘बेचानाह नना नीवा कोटुलतोरिन, नीवाड काल्कना इळ्ळन तच एवोन,

अचानाह नावा तिनळ बाजेता राजगादेतगा उदिस मन,’ इता ✱

45 दाविद कुदि ओनु ‘सामि’ इन्ह्तोग इतेके, ओग सिरप दाविदना पुळगतोग बह आया पगयनोग?” इन्जि येसु ताल्हकतोग.

46 अस्के ओनु यहुदिरा पेदल्कनाहि बोन्के, उंद पोल्लो वने मल्हतलाह वावो. अद दियाताहि येसुन इंका ओसोवने बाताडाय ताल्हकिसि एग्हिह कीयलाहि, बोगे बह दीरा केवोग.

✱ 22:23-24 22:23-24 व्यवस्थाविवरण 25:5 ✱ 22:32 22:32 पेशमुळि 3:6,15; बळयिर 3:13; 7:32 ✱ 22:37 22:37 व्यवस्थाविवरण 6:5

✱ 22:39 22:39 लैव्यव्यवस्था 19:18 ✱ 22:39 22:37-39 1 योहन 4:21 ✱ 22:40 22:39-40 रोम सहरतोर 13:8-9; गलातितोर 5:14 ✱ 22:43

22:43 1 कुरिततोर 12:3 ✱ 22:44 22:44 देवुळताड पाटाड 110:1; बळयिर 2:34-35; 1 कुरिततोर 15:25; इब्रितोर 1:13

23

साख्रमगूस्रा, परसिरा सोडु

1-2 अस्के पया येसु तनाडः कगयवालोरिन ओसो मुडुन इतोग, “साख्रमगूस्र ओसो परसिर, वेरिहकु मोसानाडः अडोडः कागहतनद अदिकर मन्हता.

3 अदिनेनाहक ओरु मीक बाताडः बाताडः वेहतनुर, अव सबे पोल्लोनु मीट माळाटु, नोमाटु; मति ओर कीतप मीट बह केमाटु. बह इतेके ओर सिरप लोकुरिहके वेहतहतोर, मति तमा इतेके अह केवोर आस्तोर. ✨

4 वेर वेहतव अडोडः, मीक पका बेरा मोतालेहका आस्ताडः. मति अद मोतातुन तमा इतेके, कयतेला बोयिस ऊळोर. ✨

5 “वेर तमाडः कतम कबस्किन लोकुर ऊळना इन्जि कीस्तोर. देवुळता पोल्लो रासिसि निहच तासतव ताय्तिडः बेराडः-बेराडः पंडिसि, वेरु तमाडः डंडाकयकनगा ओसो कपरतागा दोहतहतोर. ओसो तमाडः गेदे-कोडिहकु लाट-लाट लासाडः वेळहतहतोर. लोकुर वेरिन पका कर्तुळ इनदना इन्जि वेर इह कीस्तोर.

6 वेरिहक कुळिपनगा ओसो पार्तनाताडः लोहकनगा, बेरोर उदवालोरारु जागाडः गावले. ✨

7 लोकुर वेरिन गोदुस्कनगा जोहर कीयना ओसो ‘गूस्र’ इनदना, इद्रमताडः वेरिहक बेसु. ✨

8 “मति मीकु बोगे ‘गूस्र’ इनमाकेग. बाराहक इतेके नना ओर्वोनन मीवा गूस्रन, मीट मात्रम कतमतोरिर तमोग-दादालोरिर महनिर, मियगा उड्लोग-बेरोग इलविर. ✨

9 अद्रमे इद बूमते बोने मीटु ‘बाबा’ इन्जि मान एमाटु, बाराहक इतेके देवुळदीपते मनवाल मीवा बाबाल, ओन्के इद्रमता मान ईयनद ओपिहता.

10 ओसो मीकु बोगे ‘माल्का’ इन्जि इनमाकेग. बाराहक इतेके देवुळ लोहतोग पिसिह केवानन, ननाने मीवा माल्कानन आंदन.

11 मति देवुळता मुनेह मियगा सबेटक बेरोग बोग आयलाह ऊळिहतोग, ओग मीवा सेवा केवाल आयेग.

12 बोग तन्क बेरोग कीयनोग, देवुळि ओन उड्लोग कीयगा. अहे बोग कुलुल बुदते ताकिहतोग, ओन देवुळ बेरोग कीयगा. ✨

13 “ए साख्रमगूस्रिर ओसो परसिरिर, मीट सोडः केवालोरिर! देवुळि मीक पका सिक्सा ईयगा! बाराहक इतेके देवुळता राजेमतेके वावालोरारु अग मीट केहतहनिर. मीट कुद वने ओळियविर, ओसो ओळियवालोरिन वने दाया एविर. ✨

14 [“ए साख्रमगूस्रिर ओसो परसिरिर, मीट सोडः केवालोरिर! मीक बेचोटा गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीटु रांडे आस्कना सम्सरम तिन्ज मुळहतहनिर. ओसो सोडः कीतप, वेल्लाय जोम रोमवा पार्तना कीयहनिर. इदिनेनाहक मीकु ओसो एक्वा सिक्सा आयगा!]*

15 “ए साख्रमगूस्रिर ओसो परसिरिर, मीट सोडः केवालोरिर! मीक बेचोटा गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीट दुसाडः-दुसाडः देसेहकनगा, यहुदि दर्मते ओळियवाल वगोगे कगयवान दोर्किह कीयलाह, ✨ बूमतुन मारिह कीयहनिर! ओग दोर्कतस्के पया मीट ओनु मीकाय एक्वा, पिववद किसबटटा सिक्सातुहकु ओप्पनाह कीयहनिर.

16 “ए अग तोहतहनेम इनवालोर गुडिरिर! मीक बेचोटा गोसा आयगा! बाराहक इतेके ‘बोगाय मंदिरता गूडटा किरिया कीतेके, ओन अद किरिया पोयो. मति बोग गूडटा बंगरता किरिया कीस्तोग, ओन मात्रमि अद किरिया पोयहता,’ इन्जि मीट कागहतहनिर.

17 ए बयतळ गुडिरिर! ✨ गूडटगा मनाहके अद बंगर पवित्र आस्ता, इतेके बेरा बेद, बंगरा, गूडिया?

18 ओसो ‘बोग मंदिरता ग्याता किरिया कीस्तोग, ओन अद किरिया पोयो. मति ग्याता पोगोन वाटटदिना बोग किरिया कीस्तोग, ओन अद किरिया पोयहता,’ इन्जि मीट कागहतहनिर.

19 ए गुडिरिर! ✨ ग्यातागा मनाहके, वाटटद मोक आयि, कोड आयि, पवित्र आस्ता, इतेके बेरा बेदु, ग्याया, बार कोडिया?

20 अदिहक बोग ग्याता किरिया कीस्तोग, ओगु ग्याता ओसो ग्यातागा वाटटदिना किरिया कीस्तोग.

21 ओसो बोगु मंदिरता गूडटा किरिया कीस्तोग, ओगु अगा मोळकनद देवुळता किरिया कीस्तोग.

22 ओसो बोगु देवुळदीपता किरिया कीस्तोग, ओगु देवुळता राजगादेता ओसो ताना पोगोन उदनदिना किरिया कीस्तोग. (अदिनेनाहकु बेगाय बेगा अद किरिया पोयतहताये!)

23 “ए साख्रमगूस्रिर ओसो परसिरिर, मीट सोडः केवालोरिर! मीक बेचोटा गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीटु जीरा, सोप, इद्रमता पंटाता वने, दहा तूस्कनगडाहि उंद तूस देवुळतुहक कोड ईयहनिर. मति सेतेमते नेयम कीयना, जीवा लोपना, देवुळतगा बर्वस तासना, अडोना साख्रमते रासतव इद्रमताडः मोदुल पोल्लोन मीट विळसतिर. मति अव उड्लाडः पोल्लोन वने माळनाय मता, ओसो इव मोदुल पोल्लोन वने माळनाय मता. ✨

24 ए अग तोहतहनेम इनवालोर गुडिरिर! ✨ बोग बूसिन बार वाळा पोस पोहतहतोग, मति स्टुमतुन बार ऊळवा, गुस्केने लोपिहतोग, (अद्रमलेहका मीट उड्लाडः-उड्लाडः पोल्लोन पका नोमिहनिर, मोदुल पोल्लोन बार मुर्तिय सीता केविर.)

25 “ए साख्रमगूस्रिर ओसो परसिरिर, मीट सोडः केवालोरिर! मीक बेचोटा गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीटु गिनेडः-बट्टिकन सिरप पलतेनाह तोमिहनिर, मति लोप्पाडेके इतेके, उळबेते लोकुरिन जाळिपिसि दोर्किह कीतद मादे निदिस मन्हताडः. ✨

26 ए बुदते गुडि मनवालोर परसिरिर! ✨ मुने बट्टिकतुन लोप्पा तोमना, अस्के अद पलत वने वेडगा. (अद्रमे मुने मीवा पोतालोप्पाडाडः विचर्क

✨ 23:3 23:3 रोम सहरतोर 2:21 ✨ 23:4 23:4 लुकाल 11:46; बळयिर 15:10; 1 योहन 5:3 ✨ 23:6 23:5-6 लुकाल 11:43 ✨ 23:7 23:5-7 मार्कल 12:38-40; लुकाल 20:45-47 ✨ 23:8 23:8 पिलेमोन 16 ✨ 23:12 23:12 लुकाल 14:11; 18:14; याकुब 4:6; 1 पत्रु 5:6 ✨ 23:13 23:13 लुकाल 11:52 * 23:14 23:14 मत्याल 23:14 इद वचन उचुके मोदुल काग्देहकने मन्हता, सबेटविस्कने इले. ✨ 23:15 23:15 बळयिर 2:9-11; 6:5; 13:43 ✨ 23:17 23:16-17 रोम सहरतोर 2:19 ✨ 23:19 23:19 रोम सहरतोर 2:19 ✨ 23:23 23:23 लुकाल 11:42 ✨ 23:24 23:24 रोम सहरतोर 2:19 ✨ 23:25 23:25 लुकाल 11:39 ✨ 23:26 23:26 रोम सहरतोर 2:19

नेहनाड आयिड, अस्के पया मीवाड कबस्क वने नेहनाड मनदनुड.)

27 “ए सास्त्रमगूररि ओसो परूसिरि, मीट सोड केवालोरि! मीक बेचोटा गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीटु पांड्रि चुना ओकताड गुमयानलेहका महनिर. ✱ अव पलतेनाह इतेक पका सोबा दिसिहताड, मति लोप्पाडेके ऊळतेके, सेतानाड बोकाड, कळियताड-कळियताड एस्किसि किडुम पोस मन्हताड. ✱

28 अहे मीट वने पलताहि लोकरिहक पका सेतेमतोरा लेहका दिसिहनि. मति मीवा पोतालोप्पा नाळेह कीयनद बुद, पापम बुदि निदिस मन्हता.

29 “ए सास्त्रमगूररि ओसो परूसिरि, मीट सोड केवालोरि! मीक पका सिक्सा आयगा! बाराहक इतेके मीटु मुनेतोर देवुळता कबुरतोरिन ओसो सेतेमतोरिन मान ईयलाह, ओराड गुमयान सिंगम कीय्हनिर, बंडाड ओगिहनि. ✱

30 अह कीसि मीट इहनि, ‘माट मावाड तादोर-बाबोरा कालमते मन्ज मतेके, देवुळता कबुरतोरिन हक्कवालोर तोळ आयोम आवेरोम.’

31 इद्रम इन्जिये माट मुनेतोर कबुरतोरिन हक्कतोरा जालपिल आंदोम इनजोर, मीट कबुल आय्हनिर. ✱ (ओसो नावाड केंजवोरि आसि, मीवा तादोर-बाबोरा लाग्वा बुदतुन मीट विळसविर इन्जि तोहतहनि.)

32-33 ए वीसमतरसलेहकाडोरि! माट नेहनाड कीय्हनोम इहनि इतेके कीम्हटु! कीम्हट, मीवाड तादोर-बाबोरा लेहका! ओरा सुरु कीतद पापमतुन मीट मारिह कीम्हट! ✱ मति मीटु बगबग मळगनद किसबटटा सिक्साताहि बह पिहट अरयकिर?

34 केंजाट, नना मियके कबुरतोरिनु, सेहनालोरिनु, सास्त्रमगूररिनु लोहतकन. मीटु ओरिन उच्चुरिन हक्कनागुटातगा वेळहतकिर, हक्ककिर, ओसो उच्चुरिन मीवाड पार्तनाताड लोहकने सोग्पा-जूट्टे नलहतकिर, नलहचि ओरिनु नाहक-नाहक कोहतकिर.

35 नना ओरिन बाराहक लोहतकन इतेके, बोर मुनेतोर सेतेमतोर लोकरिनु हक्कतोरा, ओरिन हक्कतद पापमता सिक्सा, कतम मीवा पोगोन अरयना इन्जि. ✱ ओर सेतेमतोर लोकर बोर इतेके, सुस्मुने सेतेमते मतोगा हाबेल ✱ वेनगडाह बर्काना मगि जकरिया बूमयानगा ✱ एवनाह (वेने कोनि मंदिरता गर्या ओसो गूडटा नडुम हक्किस मतोर). †

36 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इव हक्कनाड कबस्कना पूरा सिक्सा मीट नावाड केंजवोरि, इद पीळतोरगा अरयगा. ✱

37 “ए येस्सलेमतोरि, ए येस्सलेमतोरि देवुळता कबुरतोरिन हक्कवालोरि, ✱ मियके देवुळ लोहतोर बळयिरिनु बंडाड उकवालोरि! बेद्रम तलोग कोगु तनाड पीसेन कागोलिहता, अद्रमलेहकाने मीकु नयगा गुम कीयना इन्जि, बेचोको मल्काड नावा विचर आंदु! मति मीट नाकु अह कीयलाह एविर.

38 केंजाट, मीवा मंदिर इम्ने आनाह, देवुळि मीक विळिसस दायगा.

39 नना मीक वेहतहनन, नना मल्स वायनस्के ‘देवुळबाबाना अदिकर पोस वावाहकु देवुळता देव्वा दोर्कि!’ ✱ इनजोर मीट इनदकिर, अचानाह नना मीवाड कोडाहक मुर्तिय दिसोन आयकन,” इन्जि इतोग. ✱

24

मंदिर बूळेम आयनालोप्पा कबुरि

(मार्कल 13:1-2; लूकाल 21:5-6)

1 पया येसु मंदिरताहि पेसिसि पलत अनेके, मंदिरताड बंगलाड तोहतालाहि कगयवालोर ओनगा वातोर.

2 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट इव सबेटविन बेस ऊळाट. इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इव इचोन बूळेम आयनुड इतेके, इविस्कनगा बंडाता पोगोन बंडा वने मनो आयगा, बूळे केवालोरु कतम अर्हतनुर, ✱” इतोग.

विस्वसिराड तिपल्कु

(मार्कल 13:3-10; लूकाल 21:7-19)

3 पया येसु जयतुन मराना मेटातगा वगोगे उदिस मनेके, कगयवालोर ओनगा वासि ताल्हकतोर, “इव पोल्लोड बेस्के बह आयनुड, गूरु? नीवा वायनद वेला ओसो इद बूम मारनद वेला एवयनामुने, बेद्रमताड सीनाड आयनुड?” इन्जि ताल्हकतोर.

4 येसु ओरिन इतोग, “मीक बोगाय नाळेह कीयनायो इन्जि, उसरते मन्हटु.

5 बाराहक इतेके वेल्लाटोरि नावा पेदिर पोस वासि, नना देवुळ लोहतोग राजानन आंदन इनजोर, वेल्लाटोरिन नाळेह कीयनुर. ✱

6 ईनाह-आनाह नालुड मूलाड आसि, लळय्क आस्ताड इन्जि, मीक एकां आयगा. अस्के मीट रेयमाटु. इव पोल्लोड नितम इह आयनुडे, मति इचोट्टेके बूम मारो.

7 जातता पोगोन जाति तेदगा, राजेमता पोगोन राजेमि तेदगा. बेगा इतेक अगा दुकळ अरयगा, जागाड-बूमिड मेलियनुड. ✱

✱ 23:27 23:27 बळयिर 23:3 ✱ 23:27 23:27 लूकाल 11:44 ✱ 23:29 23:29 लूकाल 11:47 ✱ 23:31 23:31 2 इतिहास 36:15-16; मत्याल 23:37; बळयिर 7:52 ✱ 23:32-33 23:32-33 1 तिसलुनितोर 2:16 ✱ 23:35 23:35 तोहचीतव पोल्लोड 18:24 ✱ 23:35 23:35 पुटमुळि 4:8-10 ✱ 23:35 23:35 2 इतिहास 24:20-22 † 23:35 23:35 हाबेल इतेके मुनेतोग मन्कल आदमना पेकाल, वेन तमदादाल हक्कतोग, इद मुनेता हक्कतद कबळ आंदु, देवुळता पाळना सास्त्रमते, यहुदिरा सास्त्रमता आक्रिता पुस्तक 2 इतिहासते, जकर्या बूमयान हक्कतद पोल्लो वेहतद मन्हता. ✱ 23:36 23:34-36 लूकाल 11:49-51 ✱ 23:37 23:37 2 इतिहास 36:15-16; मत्याल 23:31; बळयिर 7:52 ✱ 23:39 23:39 देवुळताड पाटाड 118:26 ✱ 23:39 23:37-39 लूकाल 13:34-35 ✱ 24:2 24:2 लूकाल 19:44; तोहचीतव पोल्लोड 21:22 ✱ 24:5 24:5 योहन 5:43 ✱ 24:7 24:7 तोहचीतव पोल्लोड 6:12

8 मति इव सबे पोल्लोड, वायनाड पीळाना सिरप मुर्डुल आयगा, ओसो इंका पका बेरा गोसा वायगा.

9 “अद तूकने मीवाड कोंटेतोर मीक जेलते वाटनुर, तिपल कीयनुर, हक्कनुर वने. मीट नाक नमवालोरिर आताहकु, सबे जातिनोर मीक कोंटेड कीयनुर. ✱

10 अस्के नाक नमवालोर वेल्लाटोर तमा विस्वसतुन विळिसिसि, ओर्विहक-ओर्वोग कोंटेतोर कयदे पोसीयनुर, ओसो ओर्विहक-ओर्वोग कोंटेड कीयनुर.

11 ओसो वेल्लाटोर जोलहालोर्, जोल कबुर वेहचि, लोकुरिन लेसिह कीयनुर. ✱

12 ओसो पापम पकाय वीळताहकु, वेल्लाटोर लोकुर मुनेतलेहका ओर्विहक-ओर्वोग जीवा केवोर आयनुर. ✱

13 मति आक्रि एवनाह बोर दीरा पोस मन्हतोर, देवुळि ओरिने पिसिह कीयगा. ✱

14 ओसो देवुळता राजेम कीयनदिना लोप्पा, बेसता कबुरतुन सबे जातिनोर केजना इन्जि, इद कबुर बूममेंड आबुर आयगा. अस्के कोनि पया बूम मारनद वेला वायगा.

येस्सलेमतगा वायनद गोसा

(मार्कल 13:14-20; लूकाल 21:20-24)

15 “दानियेल इनवाल मुनेतोग देवुळता कबुरतोग वेहच मतपु, देवुळतुहक मंदिरतुन कळवोग कीयनदु, एड वायनदु, मंदिरता पवित्र गूडटे निच मनदनदिन मीट ऊळकिर. ✱ (मीट अर्वावालोरिर इदिन सीताते तासाटु.)

16 अस्के यहुदा पटटे मनवालोर लोकुर, (कोंटेतोरगडाह पिहट अरयलाह,) मेटानके रोमवा वितिर.

17 बोगाय लोता पोगोन मतेके, ओग तना लोता सामन ओयलाह, लोनलोप्पा नेडमाकेग.

18 ओसो बोगाय मन्कल पोलमते मतेके, ओग तना कोटजगातुन ओयलाह, लोन मलमाकेग. ✱

19 अव दियाने नेलाड हक्कतव आस्किहक ओसो पाल ऊहतनव तलिस्किहक, बेचोटा गोसा आयगा!

20 माट मुसर पेगदस्के ओसो वारमता पोल्लादियाते वितनायो इन्जि, मीट देवुळतुन पार्तना कीम्हटु.*

21 बाराहक इतेके, अद वेलाते पका बेरा गोसा आयगा. अचोटा गोसा बूम पुटिह कीतगडाह, बेस्केन आयो वने, ओसो बेस्केन आयो आयगा. ✱

22 अव वायनव गोसाताड दियान देवुळि कमि केवेके, बोगे मन्कल पिस पगवोग आयनोग. मति तनाड आचतोर लोकुरिन पिसिह कीयनेनाहकु, देवुळि अव दियान कमि कीयगा.

देवुळ लोहतोग राजाल डीसाते मल्स वायनोग

(मार्कल 13:21-31; लूकाल 21:25-33)

23 “अद वेलाते बोगाय मीक इनदनोग, ‘ऊळाट, देवुळ लोहतोग राजाल इगाडोग!’, ‘देवुळ लोहतोग राजाल अगाडोग!’, अस्के ओनाड सेतेम पोयमाट. ✱

24 बाराहक इतेके, नना देवुळ लोहतोग राजान इनवालोर जोलहालोर्, ओसो देवुळता कबुरतोन इनवालोर जोलहालोर्, ✱ इद्रमतोर पुटनुर. ओर बेराड-बेराड बामिह कीयनाड सीनाड तोहचि, ✱ देवुळ आचतोर लोकुरिन वने लेसिह कीयलाह ऊळनुर. मति ओर अह कीया पगवोर आयनुर.

25 ऊळाट, नना इतेके मीक मुनेन वेहतन, उसरते मन्हटु.

26 “अदिहक मीकु बोराय इनदनुर बारा, ‘ऊळाट, देवुळ लोहतोग राजाल पेळहकल बूमते मन्हतोग’ इतेक, अगा मीट ओन पर्हकलाह अनमाट. ओसो मीकु ‘देवुळ लोहतोग राजाल लोप्पाडाड अरानगा मन्हतोग,’ इनजोर इनदनुर बारा, मीट अदिन वने सेतेम पोयमाटु.

27 बाराहक इतेके, बेद्रमि किस-उळम मिळ्स्कसौर, उंद बाजेताहि दुस्रा बाजेवनाह मिळ्स्कहता, अद्रमि माने-मन्कना नडुम पुटटोनन वायनस्के कतमतोर नाक ऊळनुर. ✱

28 बेगा हातद सेता मनदगा, अगा गीदस्क निटमे जमा आयनुड†. ✱

29 “अव दियानाड तिपल्क मारताहे,

पोळद मांजो आयगा, ✱

नेला दीचो आयगा,

उकाड पोगोटाह इळन रालनुड, ✱

✱ 24:9 24:9 10:22; मार्कल 13:13; योहन 15:19; 17:14 ✱ 24:11 24:11 7:15; 24:24; मार्कल 13:22; लूकाल 6:26; बळयिर 13:6; 2 पत्रु 2:1; 1 योहन 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 16:13; 19:20; 20:10 ✱ 24:12 24:12 तोहचीतव पोल्लोड 2:4 ✱ 24:13 24:13 इब्रितोर 10:36 ✱ 24:15 24:15 दानियेल 9:27; 11:31; 12:11 ✱ 24:18 24:17-18 लूकाल 17:31 * 24:20 24:20 वारमता पोल्लादियाते यहुदिरिहक जेक पयनम दायलाह पोलो इन्जि, येसु इह इतोग. ✱ 24:21 24:21 तोहचीतव पोल्लोड 16:18 ✱ 24:23 24:23 लूकाल 17:23 ✱ 24:24 24:24 7:15; 24:11; मार्कल 13:22; लूकाल 6:26; बळयिर 13:6; 2 पत्रु 2:1; 1 योहन 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 16:13; 19:20; 20:10 ✱ 24:24 24:24 2 तिसलुनितोर 2:9; तोहचीतव पोल्लोड 13:13 ✱ 24:27 24:27 लूकाल 17:24 † 24:28 24:28 बेगा हातद सेता मनदगा, अगा गीदस्क निटमे जमा आयनुड बेगा जन्वर्क डोलिहताड, अगाने गीदस्क जमा आस्ताड. अद्रमलेहकाने देवुळता जीवालेवोर दुनियामेटोरा पोगोन, देवुळता नेयम उदगा इनजोर अर्तम आया पगयहता. इलवेके गीदस्क जमा आयनदिना लेहका, किस्तु मल्स वायनद वने सबेटोरिहक दिसगा, इद अर्तम वने आया पगयहता. ✱ 24:28 24:28 लूकाल 17:37 ✱ 24:29 24:29 तोहचीतव पोल्लोड 6:12 ✱ 24:29 24:29 तोहचीतव पोल्लोड 6:13

इद्रम पोगोटा बूमतगा सबे मेलियनुड.✱

30 अस्के माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना मोयुदगा सीना तोहतकन. पया दुनियाताड सबे जातिनोर मन्कलोर, अर्युल पासोर हामुर-रेगाड अळयनुर. नना बेरा डीसाते मोयुलपोगोन वायनदिन✱ ओर ऊळनुर.

31 अस्के पया नना नावाड देवतुल्लिकन, अकुमता बेहरा आल्काते, दुनियाता मूलाहक-मूलाहक लोहतकन.✱ पया अवु इद बूमतगा सर्ने मनवालोर नावाड आचतोर लोकरिन जमा कीयनुड.

32 “गेळाताड मरान ऊळिसि इद पोल्लो कगयाट. आकिड रालिहताड अस्केः डोय एरे एवता इनजोर मीट पुह्निर.

33 इद्रमलेहका मीट वने इव पोल्लोड आयनदिन ऊळकिर अस्के, सामि गट्नेन एवतप लेहकान इनजोर पुन्हट.

34 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीट सबेटोरिर हायनामुनेन, इव नना वेहतव गोटिडऽ करल आयनुड.

35 पोगोटा बूमि, इळता बूमि मायनुड, मति नावा पोल्लो मात्रमि बेस्केन मायो आयगा.✱

येसुना वायनद वेला बोन्के तेळियो

36 “मति देवुळ लोहतोग राजाल मल्स वायनद दियातुन, वेलातुन बोगे पुनोग. देवुळदीपताड देवतुल्क वने पुनोड, नना इंका पुनोन, सिरपि नावा बाबाले पुन्हतोग.✱

37 मुनेतोग पेदामुय्तोग नोहानस्केडाड दियाने बेद्रम आता, अद्रमलेहका माने-मन्कना नडुम पुटटोनन वायनस्के वने आयगा.

38 अस्के बेद्रम नोहा मुय्तोग तना लोतोर बार ओडातगा नेडनाहजोम, लोकर तिनजोर-उनजोर मतोर, मर्मिड आंदुर, मर्मिड कीसीदुर,

39 ओसो ओरिनु बेरा उड्रा वासि सबेटोरिन पोळहच ओनाहजोम, ओरिहक मुर्तिय तेळियो आसि; अद्रमि माने-मन्कना नडुम पुटटोनन वायनस्के वने आयगा.✱

40 अद तूकने, पोलमतो इर्वर मन्कलोर (ओर्वोग विस्वसि, ओर्वोग विस्वसलेवोग) मनदनुर. नना वगोन (नयके पोस) ओयकन, दुस्रोन बारा (बूळेम आयलाह) अगान विळसकन.

41 अहे रेंड आस्कु (उंदि विस्वसि, उंदि विस्वसलेवदु) जेताते पिंड नोगसोर मनेके, नना उंदतुन (नयके पोस) ओयकन, दुस्रदिन बारा (बूळेम आयलाह) अगान विळसकन.✱

42 “अद्रमलेहका सामि वायनद दिया बेदु, इद मीक तेळियो, अदिहकु मीटु उसर आसोर मन्हट.

43 इद उंद पोल्लो केंजाट. नका बेदो उंद वेलाते, कले वायना मन्हता इन्जि, लोता माल्काल पुन्ज मतेके, ओगु उंजवा उसरते मन्जि, तना लोतुन कलेनु विरहा एवोग आवेग.✱

44 अद्रम मीट वने तयर मन्हट, बाराहक इतेके मीट नावा अग ऊळवा वेलाते नना, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन वायकन.✱

सेतेमतोग सेवक, लागवोग सेवक

(लूकाल 12:42-46)

45 “केंजाट, बोग मेटि लोता माल्काना ओर्युलतोरिहक कगोत्क-कगो अडिया ईस्तोग, ओगे बेसता बुदतोग सेतेमते कबळ केवाल मेटि. मीट वने अहे मनदना.

46 पया माल्काल वानेके, इद्रमे बेस कबळ कीसोर मनवाल मेटि, पका देव्वातोग आयनोग.

47 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, ओग माल्काल ओन मेटिनु, तना कतम सम्सरमतुन ऊळलाह तासनोग.

48 “मति ओग मेटि लागवोग आस मतेके, ‘नावा माल्काल वायलाह आल्सेम आयनोग इन्जि, नना विचर वातप कीकन,’ इनजोर इनेग.✱

49-50 ओसो तना ऐगेटोर सेवकिरिन नल्हतना-कोहकना, ओसो कल लोटिरा संगे तिनदना-उनडना, इद्रम कीसोर मनेके, ओगु माल्काना अग ऊळवस्के, माल्काल वायनोग.

51 मेटि इद्रम कीयहपा कलियतेके, तना माल्काल ओन पका सिक्सा कीयनोग. पया अळयना, केयना, मुडुर-मुडुर पल्क कोगकना जागातगा, ओन मेटिन सोड केवाल्लोरा संगे वाटिसीयनोग,” इनजोर येसु इतोग.

25

दहा लेयास्कना पुन्पिह कीयनद पीटो

1 “नना बेस्के राजाल आस वायकन अस्के, इहलेहका मनदनुड. बोराडो मर्मिनगा दहा लेयास्कु, तमाड पोतिह केवाड कंदिस्क पोसि, मर्मिपिलाता लोनु, मर्मिपिकान केपलाह अताड. (मर्मिपिकाल वायनोग अस्के माट पलत पेसिसि, ओनु कंदिस्कना वेहचते मर्मिपिलाता संगे काल्हपिसीकोम इनजोर, अव अग ऊळिंदुड.)

✱ 24:29 24:29 यशायाह 13:10; 34:4 ✱ 24:30 24:30 दानियेल 7:13 ✱ 24:31 24:31 1 कुरिततोर 15:51-52; 1 तिसलुनितोर 4:16 † 24:32 24:32 गेळाताड मरान ऊळिसि इद पोल्लो कगयाट. आकिड रालिहताड अस्के मोदुल कागिदते, “अंजिर मरातुन ऊळिसि इद पोल्लो कगयाट. तेनाड कांदाड कोळिसहताड अस्के”.

§ 24:34 24:34 इव नना वेहतव गोटिड इतेके येस्सलेमते आयनव गोसाताड पोल्लोड आंदुड, बूम मारनव पोल्लोड आयोड. ✱ 24:35 24:35 2 पत्रु 3:10

✱ 24:36 24:36 मार्कल 13:32 ✱ 24:39 24:37-39 लूकाल 17:26-27 ✱ 24:41 24:41 लूकाल 17:35 ✱ 24:43 24:43 तोहचीतव पोल्लोड 3:3; 16:15-16 ✱ 24:44 24:43-44 लूकाल 12:39-40; 21:34; 1 तिसलुनितोर 5:1-2; 2 पत्रु 3:10; तोहचीतव पोल्लोड 3:3; 16:15-16 ✱ 24:48

24:48 2 पत्रु 3:4

- 2 अविस्कनगडाहि एयुड बार बैरिस्क मताड, पिसतव एयुड बार तेल्वताड मताड.
 3 बैरिस्क इतेके, तमाड कंदिस्कना संगे नेय पोयवाय वास मताड.
 4 उसरताड बारा, तमाड कंदिस्कना संगे, तीसाने नेय पोस मताड.
 5 पया मर्मपेकाल वायलाह आल्सेम आताहकु, अव ऊळिस-ऊळिस कतमताड कूर्हक बोटटाड, कूर्हकसोर उंजताड वने.
 6 “पया नडुमनगका इद्रम आळो वाता, ‘मर्मपेकाल वातोग, अले रि! ओन कलियलाह दट.’
 7 अव दहा लेयास्क पया तेदिसि, तमाड कंदिस्किनु ओर्कुल कीया बोटटाड.
 8 अस्के अव बैरिस्कु उसरतविन इन्हताड, ‘अल रि, मीवा नेय उचुन माक ईम्हट, मावाड कंदिस्क पिबयलाह आताड,’ इनजोर इताड.
 9 मति उसरताड इन्हताड, ‘अलो, इद नेय बोन्क इन्ज बोन्क आलगा, रि? इतेके माक वन आलो, मीक वन आलो. अह आयो मति, मीट दूकनतगा अन्जि, मियेनाहक नेय असिस ताट,’ इनजोर इताड.
 10 अव बैरिस्कु नेय असलाह अताड अस्के बार आता, मर्मपेकाल एवतोग. ✱ एवतस्के, उसरताड एयुड लेयास्कु, कंदिस्किन पोतिह कीस तयर आस मताहकु, मर्मपेकाना संगे मर्म-कुळप मनदनद लोते अताड. पया तेलपतुन गोल्स वाटिसीतोर.
 11 “गळक मनेके अव बैरिस्कु एयुड लेयास्कु, मर्म-लोतगा वासि केयलाह आताड, ‘दादा, दादा, माट वातोम, मयेनाहक तेलप तेगया!’
 12 अस्के मर्मपेकाल अविस्किन लोप्पाडाहि पळिमड ईतोग, ‘मीट बेविस्किनरो? नना सेतेम वेहतहनन, मीक मुर्तिय पुनोन!’ ” इन्जि येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.
 13 पया येसु तनाड कगयवालोरीन इतोग, “अदिहक मीट वने उसरते मन्हट, बाराहक इतेके माने-मन्कना नडुम पुटटोना वायनद इहलेहकाने मन्हता. ताना दियातुनु, वेलातुनु मीट मुर्तिय पुनविर.

मुखुर सेवकिरा पुन्पिह कीयनद पीटो
(लूकाल 19:12-27)

- 14 “नना बेस्के राजाल आस वायकन अस्के, इद्रमलेहका ओसो आयनुड. ओर्वीग माल्काल दुसा देसेम दायना मताहकु, तनाड सेवकिरिन केयिसि, तना मालसोमतुन ऊळलाह ओरिन वेहतोग.
 15 ओर्विहक ओगु बंगरताड कल्दर्कनाड एयुड मोटाड ईतोग, ओसो ओर्विहक बार रेंड मोटाड ईतोग, ओसो ओर्विहक बार उंदिय मोटा ईतोग. इद्रम ओर्विना-ओर्विना बुद ऊळिसि, माल्काल ईतोग. ईसि, तना पयनमते पेसिस अतोग.
 16 “ओग अतस्के, बोन्क एयुड मोटाड दोर्किस मताड, ओगु चट्टने अव मोटानाड स्यानु दंदा कीया बोटटोग, दंदा कीसि, कल्दर्कनाड ओसो एयुड मोटाड एक्वा दोर्किह कीतोग.
 17 अद्रमे बोन्क रेंड मोटाड दोर्किस मताड, ओग वने दंदा कीसि, ओसो रेंड मोटाड एक्वा दोर्किह कीतोग.
 18 मति बोन्क उंद मोटा दोर्किस मता, ओग अन्जि बूमतुन काचि, माल्काल ईतद मोटातुनु बोंदातगा मिसतोग.
 19 “पया वेल्लाडे दियाना पेगके, ओर सेवकिरा माल्काल मल्स वातोग. वासि, ‘नना मीक ईतव मालसोमता इसब ईम्हट रा,’ इतोग.
 20 अस्के बोन्क एयुड मोटाड दोर्किस मताड, ओगु एक्वा दोर्किह कीतव एयुड मोटान तचि, माल्काहक इतोग, ‘महरज, निमा नयगा कल्दर्कनाड एयुड मोटाड ईस मतिन. ऊळा, अव कोताना दंदा कीस नना ओसो एक्वा एयुड मोटाड दोर्किह कीतन,’ इतोग.
 21 ओग सेवकनेनाहक माल्काल गिर्दा आस इतोग, ‘बेस-नेहना कीतिन, निमा बेस सेतेमतोग सेवकनिन. इचुटा पोल्लोतगा निमा सेतेम दिसतिन, अदिहक नना नीकु वेल्ला मालसोमतगा अदिकर ईकन. ✱ वाय, माट कलियिसि गिर्दा आयकल,’ इतोग.
 22 “पया बोन्क रेंड मोटाड दोर्किस मताड, ओग वने माल्कानगा वास इतोग, ‘महरज, निमा नयगा कल्दर्कनाड रेंड मोटाड ईस मतिन. ऊळा, अव कोताना दंदा कीस, नना ओसो एक्वा रेंड मोटाड दोर्किह कीतन,’ इतोग
 23 ओग सेवकिन वने माल्काल गिर्दा आस इतोग, ‘सबस, बेस सेतेमतोनिन सेवकनिन. इचुटा पोल्लोतगा निमा सेतेम दिसतिन, अदिहक नना नीकु वेल्ला मालसोमतगा अदिकर ईकन. वाय, माट कलियिसि गिर्दा आयकल,’ इतोग.
 24 “पया उंद मोटा दोर्कतोग, ओना एरे वासि इतोग, ‘महरज, निमा कळक मन्कनिन इन्जि नना पुतन. वीतवालेवा कोयवाल, तूळहवालेवा गुम केवाल, अद्रमतोनिन इनजोर पुतन.
 25 अव कोताड लेसतेके, निमा ओड आयकिन इन्जि नना रेयतन, रेथिहकु नीवा मोटातुन गट कीस तासिस मतन. ऊळा, इद मोटा नना नीवा नीके मल्स ईय्हनन,’ इन्जि इतोग.
 26 अस्के ओना माल्काल ओन इतोग, ‘एय लाग्वोग, लंडा सेवकनिन, वीतवालेवा कोयवाल, तूळहवालेवा गुम केवाल, नाक अद्रमतोग इहनिना? कळक मन्कल इन्जि, निमा नाक इहनिना?
 27 अह इतेके नावा माल कमसेकम साव्करनगा तासना मता. अह कीतेके नना वासि नावा मादुन सवयते तेंडिस मनेनन,’ इतोग.
 28 अह इन्जि, (माल्काल उय्तर तनाड सेवकिरिन केयिसि वेहतोग,) ‘मीटु वेनगडाहि कल्दर्कना मोटा उंदिसि, दहा मोटाड मनवाहक ईम्हट.
 29 बाराहक इतेके बोग सेतेमते मन्जि, तन्क ईतद मादुन असल काळिडह्तोग, ओन्कु नना ओसो इंका ईकन, ओन्कु वेल्लाय दोर्कगा. मति बोग सेतेमते मनवा, तन्क ईतद मादुन बेस काळडोग, ओनगा उचुक मतविन वने नना तेंडकन.

30 वेग सेवकि बेदे कबळतुहक ओजोग! वेन पलत मुर्गगाते पोहचीम्हट. अगा मनवालोर अळयना-केयना, मुडुर-मुडुर पल्क कोगकना कीसोर मनदनुर,' इन्जि माल्काल वेहतोग.

आक्रिता नेयमि

31 “माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना राजाल आसि, सबे देवतुल्कना संगे नावा डीसाते वायकन अस्के, नना नावा राजगादेतगा डीसाते उदकन.

32 अस्के नावा मुनेह सबे जातिना मुल जमा आयनुर. अस्के बहलेहका कोपाल एर्नगडाहि गोरैन एग्पिह कीस्तोग, अहलेहका नना ओर लोकरिन ओर्विनगडाह-ओर्विन एग्पिह कीकन.

33 अह कीसि, (बेद्रम कोपाल तना तिनळ बाजे गोरैन तासिहतोग, तना दावळ बाजे बार एर्न तासिहतोग, अद्रमे) नना सेतेमतोरिन बारा नावा तिनळ बाजे तासकन, लाग्वोरिन बारा नावा दावळ बाजे तासकन.*

34 “अस्के नना नावा तिनळतोर सेतेमतोरिन इनदकन, ‘ओ नावा बाबाल देव्या ईता लोकरिन, बूम पुटटगडाहि ओग मियेनाहक इन्जि, बेद राजेमतुन ओपे कीस तासतोग, अद राजेमता अदिकर मीट वासि एनाटु.✧

35 बाराहक इतेके, नना कग्वते मतन अस्के, मीट नाक तिनदलाह तिंडि ईतिर; ओसो नाक एग उनडा वसिस मतस्के, नाक उनडलाह एग ईतिर; ओसो नना पर्गेनलेहका मतन अस्के, नाक मीवाड लोहकने जागा ईतिर;✧

36 ओसो नना गेंदेडलेवा मतन अस्के, मीट नाकु केगयलाह गेंदेड ईतिर; ओसो नना दुकते मतन अस्के, मीट नाक तोळ आयलाह वातिर; ओसो नना जेलते मतन अस्के, मीट नाक कलियलाह वातिर,’✧ इनदकन.

37 “अस्के तिनळ बाजे मनवालोर सेतेमतोर नाक इनदनुर, ‘सामि, माट नीकु कग्वते अरतदिन ऊळिसि, बेस्के तिनदलाह ईतोम? नीक एग उनडा वसतदिन ऊळिसि, बेस्के एग उनडलाह ईतोम?

38 माट नीकु पर्गेनलेहका आतदिन ऊळिसि, बेस्के केयिस लोन-जागा ईतोम? नीक गेंदेडलेवा ऊळिसि, बेस्के गेंदेड केगयलाह ईतोम?

39 ओसो निमा दुकते अरतदिन, जेलते मतदिन ऊळिसि, बेस्के माट नियके कलियलाह वातोम?’ इन्जि ताल्हकनुर.

40 अस्के नना ओर सेतेमतोरिन इनदकन, ‘आयो रा, इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, नावा लोकर ओसोय पोहचीतप उड्लोर मतेकाय, ओरगडाहि बोनाय वगोन इह बेस कीतिर इतेके, नाके कीतप आस्ता,’ इन्जि इनदकन.✧

41 “पया दावळ बाजेतोर लाग्वोरिन नना इनदकन, ‘ए सरपते मनवालोरिन, नयगडाहि पेसिस अन्हट. देयहकिहकु ओसो अविस्कना मुक्याहकु तयर कीतदु, बेस्केन पिववद किसबटटगा अन्हट.✧

42 बाराहक इतेके नना कग्वते मतन अस्के, मीट नाक तिनदलाह तिंडि एविर; ओसो नाक एग उनडा वसिस मतस्के, नाक उनडलाह एग एविर;

43 ओसो नना पर्गेना लेहका मतन अस्के, नाक मीवाड लोहकने जागा एविर; ओसो नना गेंदेडलेवा मतन अस्के, मीट नाक केगयलाह गेंदेड एविर; ओसो नना दुकते, जेलते मतन अस्के, मीट नाक कलियलाह वातिर,’ इनदकन.

44 “अस्के ओर वने नाक ताल्हकनुर, ‘सामि, नीक माटु बेस्के कग्वते मतस्के, एग उनडा वसतस्के, पर्गेना लेहका मतस्के, गेंदेडलेवा मतन अस्के, दुकते ओसो जेलते मतस्के, बेस्के माट ऊळिसि, नीक सायता केवोम?’

45 अस्के नना ओरिन इनदकन, ‘इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, वेर नावा लोकर ओसोय पोहचीतप उड्लोर मतेकाय, ओरगडाहि बोनाय वगोन इह बेस केविर इतेके, नाक वने बेस केवप आस्ता,’ इन्जि इनदकन.

46 “ओर इतेके अमेसाता सिक्सा आयलाह दायनुर, सेतेमोरिहक बारा अमेसा पिसलाह दोर्कगा,”✧ इन्जि, येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग.

26

पेदल्क येसुन हक्कलाह कोहतहतोर

1-2 इव कतम कागहतनाड पोल्लोड मारतस्के, येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “रेंड दियाना पया आवना पंडुम मन्हता इनजोर मीट पुहनिरे.✧ अस्के माने-मन्कना नडुम पुटटोन, हक्कनागुटातगा वेळहच हक्कलाहि पोसीयनुर,” इन्जि वेहतोग.

3 अद तुकने कयपाल इनवाल✧ मोदुल पेर्माना मिदेतगा, पेर्मालोर ओसो यहुदिराड पेदल्क मीटिड कीतोर.

4 मीटिड कीसि, ओरु तमतमाय येसुन कुस्क्ने पोसि हक्ककल इनजोर, आयडा कीतोर.✧

5 मति पंडुमतुहक वाता मुलु कियोग-मुयोग बार आयनुर इन्जि, पंडुमतस्के ओन अह केवल आयकल इन्जि, विचर कीतोर.

उंद आंचाळि येसुनगा अतर्नेय दोसिहता

(मार्कल 14:3-9; योहन 12:1-8)

* 25:33 25:33 यहुदिराग तिनळ बाजे उदिह कीयना इतेके, कदर इतपे आस्ता. ✧ 25:34 25:34 तीतुस 3:7 ✧ 25:34 25:34 इब्रितोर 1:14 ✧ 25:35 25:35 रोम सहरतोर 12:13; इब्रितोर 13:2 ✧ 25:36 25:35-36 इब्रितोर 10:34; याकुब 2:15 ✧ 25:40 25:40 इब्रितोर 6:10 ✧ 25:41 25:41 यहुदाल 7 ✧ 25:46 25:46 दानिय्येल 12:2; योहन 5:28-29; बळयिर 24:15; रोम सहरतोर 2:7; 6:23 ✧ 26:1-2 26:1-2 मार्कल 14:1; लूकाल 22:1; योहन 2:13; 11:55; 12:1 ✧ 26:3 26:3 योहन 11:49; 18:13-14; बळयिर 4:6 ✧ 26:4 26:4 12:14; मार्कल 14:1; लूकाल 22:2; योहन 10:31; 11:53

- 6 अदे दिया बेतनि नाटे, मुने मोंडरोगमते मतोग सिमोन इनवाना लोते, येसु तनाड कगयवालोर बार तिनदलाह उदिस मतोर.
 7 ओर अगा उदिस मतस्के, बेदो उंद आंचाळि बंडा-तीसाते वेल्ला दाराता अतर्नेय पोसि, येसुनगा वाता. अह कीसि ओन मान ईयलाह, अद नेयदनु ओना तलापोगोट्क दोसिसीता.
 8 इदिन ऊळिस, उय्तर कगयवालोर ओड आस इतोर, “इदिन बाराहकु उगस पोहता?
 9 इद अतर्नेयदुन वमतेके, वेल्लाडे कोताड दोर्केस्कु, अव कोतानु गरिब-सरिबतोरिहकु ईयनाह आवालि,” इनजोर कट्टला कीतोर.
 10 वेरा वळ्ळकनदिन केंजिसि, येसु वेरिन इतोग, “तान बाराहकु कट्टला कीय्हनिर, रा? अद नयेनाहकु बेसतले कबळ कीता!
 11 गरिब-सरिबतोर इतेके अमेसाय मियगान मनदनुर, (ओरिहकु बेस्के तेला दर्म ईया पगयकिर). मति नना इसि मियगा अमेसा मनोन आयकन.
 12 नावा हायनद कगो एवता इन्जि, नावा सेतातुन अतर्नेय ओकतपे, अद अह कीता.
 13 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, कतम दुनियामेंडु, बेगा-बेगा लोकर देवुळता राजेमता बेसता कबुर वेहतनुर, अव जागाने इद आंचाळ कीतद कबळतुन वेहतनस्के, तेन सीता कीयनुर,” इनजोर येसु इतोग.

यहुदाल येसुन पोसीयलाह कोहतहतोग

(मार्कल 14:10-11; लूकाल 22:3-6)

- 14 ताना पया बार आता? यहुदा इस्केर्योत इनवाल, वेग ओर बारा बळयिरगडाहि ओर्वोग मन्ज तेला, पेर्मांलोरगा अतोग.
 15 अन्जि इतोग, “नना येसुन मीवा कयदे पोसीतन इतेके, नाक मीटु बाताड ईकिर?” अस्के ओरु ओन्क डेडा वीसा वेंडटाड कल्दर बंडिस लेकिस इतोर.*
 16 पया अस्केडाहि यहुदाल येसुन पोस ईयलाहि अग ऊळसोर मंदोग.

कगयवालोर संगे येसुना आक्रिता तिनमुळि

(मार्कल 14:12-31; लूकाल 22:7-13,17-20,31-34)

- 17 ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिड तिनदनद पंडुमता मुनेता दिया,* येसुनाड कगयवालोर ओनक्के वास ताल्हकतोर, “गूरु, इद आवना पंडुमता कुळप माट बेगा तयर कीकोम? बेगा नीक तिनदलाह विचर वायगा?” इन्जि ताल्हकतोर.
 18 अस्के “येस्सलेम सहरते अन्जि पलानोग ओर्वोग मन्कन कलियिस, ओन इह वेहाटु, ‘गूरु नीक ताल्हकिहतोग, ‘नावा कगो एरे एवता.* नावाड कगयवालोर संगे आवना पंडुमतुन माळलाहि मियके वायकोम,’ ’ इन्ज वेहाटु,” इन्जि येसु उय्तर कगयवालोरिन वेहच लोहतोग.
 19 पया ओर लोहतोर कगयवालोरु येसु वेहतपु अन्जि, अद जागा दोर्किह कीतोर, पया अगा आवना पंडुमता कुळप तयर कीतोर.
 20 पया मुलतस्के, येसु तनाड बळयिर बारा मुडा संगे कुळप तिनदलाह उदतोर.
 21 तिनदहपा येसु ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मियगडाहि ओर्वोग नाक कोंटेतोरा कयदे पोसीयनोग.”*
 22 इदिन केंजिसि ओर मेसेहने आतोर, अदिहक ओर्विना पया ओर्वोग येसुन ताल्हक बोटोर, “सामि, ओनन नना बह आयोना?”
 23 येसु इतोग, “नावा संगे बट्टिकता पुलातगा आरिड अहचिस तिनवालोरगडाहि, ओर्वोग नाक पोसीयनोग.*
 24 साङ्गमते रासिस मतपु, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना इद दुनियाताहि पेसिस दाकन, निटमे!† मति बोग नाक पोसीस्तोग, ओना बेचोटा गोसा आयगा! ओग मन्कल पुटवेकेन बेस आस मनालि,” इतोग.
 25 अस्के बोग ओन पोस एवाल मतोग, ओग यहुदाल ओन ताल्हकतोग, “गूरु, ओनन नना बह आयोना?” “निम इतिन, अहे!” इनजोर येसु इतोग.
 26 अस्के पया ओर तिनदहपा, येसु आरतुन पोसि, देवुळतुन जोहर कीसि, आरतुन किळहतोग. अह कीसि ओरेके आहचोर इतोग, “इद किळहतद आरतुन एनाटु, तिन्हटु, इद नावा मेंदुलता सीना आंदु. (ताने नना मियेनाहकु मोकि इय्हनन.)”
 27 ओसो ओगु बट्टिकता अंगुर जोमा पोसि वने, देवुळतुन जोहर कीतोग, कीसि ओरेके आहचोर इतोग, “मीट सबेटोरिर इगडाह उन्हटु.
 28 इद अंगुर जोमा नावा नेतुरता सीना आंदु. देवुळ लोकरा संगे कीयनद करलतुन, इद नेतुर निल्पिह कीस्ता.† नावा नेतुरि वेल्लाटोरा पापम मापि आयनेनाहकु, नेल बाडगा.*
 29 नना मीक निटम वेहतहनन, नावा बाबाना राजेमते मीट बारा, ऐगे पया पूना रीतते अंगुर जोमा उनाहजोमु, नेटाहि नना तेन उनोन आयकन,” इन्जि येसु इतोग.

कगयवालोर नाक विळसनुर इन्जि, येसु मुनेन वेहतहतोग

(मार्कल 14:26-31; लूकाल 22:31-34)

* 26:15 26:15 बळयिर 1:18 * 26:17 26:17 इद बेदमता पंडुम इनजोर पुनदलाहि, पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळाट. अगा “ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिना पंडुम” ऊळाट. * 26:18 26:18 योहन 2:4; 7:8-9,30 * 26:21 26:21 लूकाल 22:21; योहन 13:18,21 * 26:23 26:23 योहन 13:18,26 * 26:24 26:24 16:21; मार्कल 9:12; बळयिर 3:18; 26:23; 1 कुरिततोर 15:3; 1 पत्र 1:11 † 26:28 26:28 यहुदि लोकर इद पोल्लोतुन पुंदुर इतेके, बेस्के देवुळि मोसाना वेलाते यहुदि लोकरा संगे करल कीता, अद करलतुन निल्पिह कीयलाहि, जन्वर्किन मोक ईसि, अविस्कना नेतुरतुन, लोकरा पोगोन इल्हकना इन्जि, देवुळ उकुम ईस मता (पेसमुळि 24:6-8). अदिनेनाहक येसु इन्हतोग, नावा नेतुर पोवतेके, देवुळ लोकरा संगे उंद पूना करल कीयगा. * 26:28 26:26-28 1 कुरिततोर 10:16; इब्रितोर 9:20; 10:29

30 ओर पया देवुळतुन जोहर कीयनद पाटा ओसि, जयतुन मराना मेटातगा अतोर.✱

31 अस्के येसु ओरिन इतोग, “केंजाट, साझमते देवुळि इहे इन्जि रासतद मन्हता: नना कोपानु हक्ककन,

अस्के गोहडटाड गोरेड बिरोबटो आयनुड.✱

नेड नग्का नाकु मीट सबेटोरि विळिसस वितकिर, अस्के अद साझम करल आयगा.

32 मति नना हासि जीवा अरतापया, मीकाय मुने गालिलि पटटे अन्ज मनदकन, अगाने नना मीक कलियकन,” इन्जि येसु इतोग.

33 अस्के पत्रु येसुन इतोग, “सबेटोर नीक विळिसस अतेकाय, नना इतेक नीक बेस्केन विळिसस वितोन आयकन, गुरू.”✱

34 “इह केंजा, नना नीक सेतेम वेहतहनन डा, नेड नग्का तलाकोग कूसनामुने, बोराय ताल्हकतस्के, निमा येसुन पुनोन इनजोर मूड मल्काड इनदकिन,” इन्जि येसु पत्रुन इतोग.

35 “आयो, नाक नीवाय संगे हामुर वातेक तेला बेसे, मति नीक पुनोन इन्जि, नना मुर्तिय इनोन आयकन,” इन्जि पत्रु इतोग. इतस्के कतमतोर कगयवालोर वने वेनाड केंजिस अहे इतोर.

गेत्सेमनि जागातगा येसु कोळ्व कीस्तोग

(मार्कल 14:32-42; लूकाल 22:40-46)

36 येसु तनाड कगयवालोर संगे गेत्सेमनि इनदनद जागातगा एवतस्के,✱ ओरिन इतोग, “नना ओके पार्तना कीयलाह दायहनन, अचानाह मीटु इगान उदिस मन्हटु,” इन्जि इतोग.

37 अह इन्जि, ओगु पत्रुनु ओसो जेबेदिनाड इर्वुर मगिरिन (इतेके याकुबिन, योहनिन) पोसि, पेंडेस ओतोग. अस्के ओग पका दुकम आतोग, ओसो ओना जीवा वने चुहेम आयो.

38 अस्के ओर मुवुरिन इतोग, “नावा जीवातगा पका बेहरा मोतालेहका मन्हता रा, अदिहक नावा जीवा हायेड-पिसेड आसोर मन्हता.✱ मीट इगान मन्हटु, उंजवालेवा नावा संगे सीतात मन्हटु,” इन्जि इतोग.

39 पया ओगु उचुन मुनेह अन्जि, कप मुळिन्दसि दंडुम अरतोग, अह कीस पार्तना कीतोग, “ए बाबा, निमा इह कीकन तेला इन्ज इतेके, नाक इद गोसा आयमाकि.✱ तेला मति इद नावा विचरते आयो, नीवाय विचर मतपु आयि.✱”

40 इह इन्जि देवुळतुन वेहचि, तनाड मुवुर तोळतोरगा मल्स वास ऊळनेके, ओर कोनि उंजिस मतोर! ओर उंजतदिन ऊळिसि, येसु पत्रुन तेहच इतोग, “ए पत्रु, मीटु गंटामेंडाय नावा संगे सीतात मनदा पगविरा?

41 नना वेहतप कीयलाह मीवा जीवा तयरे मन्हता, मति मीवाड मँदुस्क इतेके, दीरालेवप बागतप मन्हताड. अदिहके मीट सीताते मन्हटु. देयहकना मुख्याल मीवा पट ऊळनस्के, मीट पापमते अरयनायो इन्जि, देवुळतुन पार्तना कीसोर मन्हटु.”

42 पया ओग ओसो उंद मल्का अन्जि, देवुळतुन पार्तना कीतोग, “ए बाबा, इद गोसा नाक एताय पोयतगा इतेके, नीवाय विचर मतपु पूरा आयि,” इनजोर ताल्हकतोग.

43 ताल्हकिसि ओसो ओर मुवरक्के वास ऊळनेके, ओराड कोंडाड पकाय पूहतप आस मताहकु, ओर उंजिसिय मतोर.

44 ओरिन अगान विळिससि, ओसोवने येसु मुचा केपा आनाहि, कोळ्व कीयलाह अतोग.✱ अस्के वने मुनेता लेहकाने वळ्हकतोग.✱

45 पया ओग तनाड मुवुर तोळतोरक्के मल्स वास इतोग, “इंका उंजिसिय महनिरा? इंका आरम कीसोरिन महनिरा? ऊळाट, माने-मन्कना नडुम पुटटोनु, पाप्यहलोर कयदे पोसीयनद कगो एवता.✱

46 तेदाट, माट ओरिन कलियलाह दाकल! नाक पोस एवाल इगा ऐन एवतोग,” इतोग.

येसुन पोयतहतोर

(मार्कल 14:43-50; लूकाल 22:47-53; योहन 18:3-11)

47 इव पोल्लोड येसु वेहचोरिन मतोग, अचोटेने यहुदाल अगा वातोग. ओर बळयिर बारा मुडगडाहि ओर्वोग मन्ज तेला, ओगु येसुन पोयवालोर संगे वातोग. पेर्मांलोर ओसो यहुदिराड पेदल्क लोहतोर वेल्लाटोर, यहुदाना संगे तल्वर्क, ग्टेड-बळगाड पोस वातोर.

48 येसुन पोस एवाल ओरिहक इद सीना वेहच मतोग, “नना बोन जोहर कीस लोंडकन, ओगे आंदोग, ओने पोयम्हटु,” इन्जि वेहचि.

49 पया यहुदाल टीवा येसुनगा वास इतोग, “जोहर गुरू!” इन्जि, ओन गोत ओग्लिस लोंडटोग.

50 “मावोनिन, निमा बेद कबळतुहक वातिन, तान कीमु,” इनजोर येसु ओन इतोग.

इतस्के येसुना मुनेह मुल सर्ने आसि, ओन पोयतोर.

51 अचोटेने येसुना संगे मनवाल ओर्विनगा दाळो कसेग मता, ओग अदिन तेंडिसि मोदुल पेर्माना ओर्युलतोन वगोन नळकलाह तना कसेटुन रेहतोग; अद कसेगि ओग ओर्युलताना उंद केवदुन पोडोह देगनाह दलगता.

52 अस्के येसु कसेग पोयवान इतोग, “नीवा कसेटुन दाळोतगा तोग्का, रा! कसेग पोयवाल कसेटेन हायनोग, इदिन सीता कीमु.✱

✱ 26:30 26:30 योहन 18:1 ✱ 26:31 26:31 जकर्याह 13:7; योहन 16:32 ✱ 26:33 26:33 योहन 13:37; 21:15 ✱ 26:36 26:36 योहन 18:1 ✱ 26:38 26:38 योहन 11:33; 12:27 ✱ 26:39 26:39 20:22; योहन 18:11 ✱ 26:39 26:39 मिलिपितोर 2:8 ✱ 26:44 26:44 2 कुरिततोर 12:6-7 ✱ 26:44 26:39-44 इब्रितोर 5:7 ✱ 26:45 26:45 मार्कल 14:41; योहन 12:23; 13:1; 17:1 ✱ 26:52 26:52 तोहचीतव पोल्लोड 13:10

53 नना नावा बाबान ताल्हकतेके, इंजेकेने ओग नाकु बेचोको अजर्क देवतुल्किन, नाक पिसिह कीयलाह लोहच मनेग, बह इदिन निमा पुनविना?

54 मति इह आतेके, साख्रमतगा नावा लोप्पा रासतव पोल्लोड बह करल आयनुड? अवटे इतेके इद्रम आयनाय गावले इन्जि, रासतद मन्हता,” इनजोर येसु इतोग.

55 अद वेलाते येसु तन्क पोयवालोरिन इतोग, “ओर्विन डाकुन पोयतप, मीटु तल्वर कसेहकु, टेंगाड पोस नाक पोयतलाह वातिर अय? नना इतेके दिनम मंदिरतगा उदिसि काह्न्दन, तेला मति मीट नाक अस्के बाराहक पोयविर?

56 मति मुनेतोर देवुळता कबुरतोर साख्रमते नावा लोप्पा रासतव पोल्लोड करल आयना इन्जि, नेंड इव गोटीड आस्ताड,” इन्जि येसु इतोग. अचोटेने कगायवालोर कतमतोर ओन विळिसस पटादुळ विततोर.

पेदल्कना मुनेह येसुना बयन
(मार्कल 14:53-65)

57 पया येसुन पोयवालोर लोकुर ओन पोसि, मोदुल पेर्मांल कयपानगा ओतोर. ओना लोतगा साख्रमगूस ओसो उय्तर पेदल्कु, जमा आस मतोर.

58 मति पत्रु इतेके, मोदुल पेर्मांल रेसातग एवनाहि, मुडा पयाह पयाह ओर्डसोर अतोग. पया बह बह आयगा इन्जि ऊळलाह, रेसालोप्पा अन्जि पहरातोर संगे उदतोग.

59 अगा मतोर पेर्मांलोर, यहुदिराड तग्वाड केवालोर, कतमतोर उदिसि, येसुहकु हामुरता सिक्सा ईयनेनाहकु, ओना अडमि बेदाय उंद जोल साक्सि दोर्कना इन्जि, ओरु अद्रमतोरिनु जोल साक्सि एवालोरिन अगा पहेकिंदुर.*

60-61 वेल्लाटोरे जोल साक्सितोर वास मतोर, मति ओरा साक्सि उंदिय रीतलेहका इले आसि. आक्रिते इर्वुर वास इतोर, “देवुळता मंदिरतुन विहचि, तान मूड दियाने ओसो दोहतकन इन्जि, वेग वेहतोग,”* इद्रमता साक्सि ईतोर.

62 अस्के मोदुल पेर्मांल तेदिस येसुन इतोग, “वेर नीवा अडम बेद्रम साक्सि ईस्तोर, ऊळा! निमा बातय बाराहक वळहकविन?”

63 मति येसु बुस पोल्लो वन वळहकोग. पया मोदुल पेर्मांल ओन इतोग, “जीवात मनदनद देवुळता किरिया पोयिह कीस नीक ताल्हकिहनन, निमा देवुळता मगि किस्तुनिन* मतेके, माक वेहा!”

64 “निमा इतिन, अहे! मति नना मीक सबेटोरिहक वेहतहनन, नना माने-मन्कना नडुम पुटोनन मताहकु, नेटाहि बेरा डीसातद देवुळता तिनळ बाजे नना अन्ज उदतदिन, ओसो नना मोयुलपोगोन मन्जि वायहपा* मीट ऊळकिर,” इन्जि येसु ओरिन इतोग.

65 इदिन केंजिसि, मोदुल पेर्मांल (पका दुकम आतदिन तोहतलाह,) तना कोटजगातुन अहचि* इतोग, “वेग देवुळतन इतपु, देवुळतुन उस्किस्-पास्किस् वळहकतोग, ऊळाट! इंजेक माक ओसो बातातुहक साक्सि गावले? मीट इतेक कतमतोरि वनाड केंजतिरे!

66 मीवा बाताल विचर मन्हता, वेहाट!” इन्जि कयपाल इतोग. वेगु हामुरता सिक्सातुहक ओजनोग इन्जि, ओर पेदल्क नेयम कीतोर.*

67-68 अस्के अगा उय्तर लोकुर येसुना तोडटगा उस्कतोर, उय्तर बारा ओन नल्हतोर, ओसो उय्तर ओनाड कोंडान दोहचि, ओन सापुस्क ईस इतोर, “निमा देवुळ लोहतोग राजानन, देवुळता कबुरतोनन इहनिन इतेके, नीक बोग नल्हतोग, अदिन देवुळता जीवाते वेहा, रा!” इन्जि ओन पास्कतोर.

पत्रु येसुन पुनोन इन्हतोग

(मार्कल 14:66-72; लूकाल 22:55-62; योहन 18:16-27)

69 इके पत्रु लोता रेसातगा उदिस मतोग अस्के, उंद ओर्युल आंचाळ ओनगा वासि इता, “गालिल पटटोग येसुना संगे निमा वन मतिन, अय?” इता.

70 मति ओगु अगा मतोर सबेटोरा मुनेह इतोग, “निमा बार इहनिन, नाक बातय तेळियो!” इनजोर इतोग.

71 पया ओगु रेसाता अगादगा अतोग अस्के, ओसो उंद ओर्युलतदु ओन ऊळिसि, अगा मतोरिन वेहता, “ए वेग वन नासरेत नाटेनोग येसुना संगे मतोगे!”

72 अस्के ओगु ओरिनु ओसोवने इतोग, “किरिया रा, नना ओन मुर्तिय पुनोन!”

73 गळक मनेके, अगा निच मनवालोर उय्तर लोकुर ओनगा वास इतोर, “निमा कोन निटमे ओनाय संगेतोनिन! निमा गालिल पटटोना लेहका वळहकिहनन, अदिहक ओना संगेतोनिन इनजोर माट पुहनोम,” इनजोर इतोर.

74 अस्के पत्रु इतोग, “नना किरिया कीस वेहतहनन, नावा पोल्लो जोल आतेके देवुळ नाक तिनि! ओन मन्कन नना मुर्तिय पुनोन!” इनजोर इनेकेने तलाकोग कूसता.

75 अस्के येसु पत्रुन मुनेह इह वेहच मतोग, “नना नीक करल वेहतहनन डा, नेंड नग्का तलाकोग कूसनामुने, निमा नाक मूड मल्काड ओन पुनोन इन्जि कैगम आयकिन,” इनजोर इतद पोल्लो पत्रुहकु इंजेक सीता वाता. सीता वातस्के, ओग पलतेक पेसिसि, वेल्ला दुकमते पका अळतोग.

* 26:59 26:59 बळयिर 6:13 * 26:60-61 26:60-61 27:39-40; मार्कल 15:29; योहन 2:19; बळयिर 6:14 * 26:63 26:63 मत्थाल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 1:1; 14:61; लूकाल 22:70; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 9:20; 13:33 * 26:64 26:64 दानियेल् 7:13 * 26:65 26:65 गिनती 14:6; बळयिर 14:14 * 26:66 26:63-66 लूकाल 22:67-71

27

यहुदाल एस हास्तोग

1 पिडपड आयनामुने, कतमतोर पेर्मांलोर ओसो यहुदिराड पेदल्कु, वेर सबेटोर येसुन हक्कलाहि पट आतोर.

2 अह कीस ओनु दोहचि, पिलाति इनवाल गुमसिनगा ओसीतोर.*☆

3-4 अस्के येसुहकु हामुरता सिक्सा दोर्कता इन्जि, ओन पोस एवाल यहुदाहकु एर्का आता. आताहकु ओग पका आलिह कीतोग: “चेह, नना ओन उगसे पोस ईतन डा,” इन्जि मुने एतव डेडा वीसा वेंडटाड कल्दर बंडिड, पेर्मांलोरगा ओसो पेदल्कनगा मल्हच तचि, ओरिन इतोग, “नना कसुरलेवोग मन्कन हामुरता सिक्सातुहक पोस ईसि पापम कीतन,” इतोग. अस्के ओर इतोर, “ताना माक बाताल, रा! निमा पोसीतिन, नीवा निमान ऊळा!” इतोर.

5 अदिहक पया यहुदाल कल्दकिंन मंदिरलोप्पा अस्सितीतोग, अह कीस पलत अन्जि एस हातोग.☆

6 पेर्मांलोर पया अव कल्दकिंन पेहकिस इतोर, “इव कोताड ओर्विन हामुरतुहक ओसीयनव कोताड आंदुड, अदिहक अव देवुळतुहक वाटव कोडटाड कोतानगा कल्हपलाह पोलो.”

7 इद्रम इनजोर पया, ओरु कतमतोर विचर कीसि, यहुदि आयवोराड सेतान पोहतनद जागा इन्जि, इव पोहतव कोताड ईसि, अक्काड पंडवाल कुमाना पोलमतुन असतोर.

8 अदिनेनाहक अद पोलमतुनु नेतुरता पोलमि इनजोर, नेंड एवनाह इन्हतोर.☆

9 अस्के थिर्मयाल इनवाल मुनेतोग देवुळता कबुरतोग सांभ्रमते रासतद पोल्लो करल आता, अद पोल्लो इह मन्हता: ओना बेद दारा इस्त्रयेलतोरलोकुर तासतोर, अद दारा इतेके वेंडटाड डेडा वीसा कल्दर बंडिड अविन ओर एतोर.

10 एचि देवुळ नाकु उकुम ईतपु, ओरु कुमाना पोलमतुन असतोर. ☆

गुमसिना मुनेह येसु

(मार्कल 15:2-15; लूकाल 23:2-25; योहन 18:28—19:16)

11 पया येसु गुमसिना मुनेह नितोग. नितस्के, गुमसि ओन ताल्हकतोग, “निमा यहुदिरा राजानिना?” “निमा इहनिन, अहे!” इनजोर येसु इतोग.

12 पेर्मांलोर ओसो पेदल्क वेरु येसुना पोगोन कसुर्क ओपनेके, ओग बोन्के उंद पोल्लो वन मल्होग.

13 अस्के पिलाति इनवाल गुमसि ओन इतोग, “वेर लोकुर नीवा अडमि बेचोक गोटिड वळ्हकिहतोर, इदिन निमा केंजविना?” इतोग.

14 मति येसु ओनु बस पोल्लो वन वळ्हकोग. अदिहक गुमसि पका बयल आतोग.

15 वर्सांमेटे आवना पंडुमतस्के, जेलतगा मनवाल बोनाय वगोन विळसना, इद्रम गुमसि लोकुरेनाहक कीदोग. इतेके यहुदि लोकुर बोन विळसा इनजोर वेहन्दुर, ओन वेग गुमसि वर्सांमेटुहक पंडुमता दियाते विळ्ळिंदोग.

16 अद वेलाते पेदिर अतोग लागवोग ओर्वोग बरबसि इनवाल जेलते मतोग.†

17 अदिहकु ओर जमा आतस्के पिलाति ओरिन इतोग, “मियेनाहकु नना बोन विळसकन इन्जि, मीवा विचर मन्हता? बरबसिन विळसकना? आयवेके किर्स्तु इनवाल येसुन विळसकना?” इनजोर ताल्हकतोग.

18 (येसुना पयाह अनवालोर बोलगसोर दास्तोर इन्जि, ओर पेदल्कना जीवा कर्वताहके, ओर येसुन नयगा पोसीतोर इन्जि, गुमसि पुन्ज मतोग. अदिहक ओगु येसुन विळसलाह ऊळिंदोग.)

19 पिलाति पया नेयम कीयलाह उदतोग अस्के, ओना मुते ओन्कु इह कबुर लोहता, “ओग सेतेम मन्कना लोप्पा, नना नग्का पका रेय वसनाह कला कळ्ळकतन, डा. अदिहक निमा ओना अगदुहक अनमा,” इता.

20 वेर इके पेर्मांलोर ओसो यहुदिराड पेदल्कु “ ‘मयेनाहकु बरबसिन बारा विळ्ळिसीम, येसुन बारा हक्का,’ इह इनजोर माट गुमसिन इनदकल,” इन्जि लोकुरिन वेरु पका तह्तोर.

21 अस्के गुमसि लोकुरिन ताल्हकतोग, “मियेनाहकु ओर इर्वुरगडाहि नना बोन विळसना इन्जि, मीवा विचर मन्हता, वेहाट!” अस्के ओर “बरबसिन विळसा!” इनजोर इतोर.

22 “अह इतेक येसुना बह आयगा पया? ओने कोनि लोकुर देवुळ लोहतोग राजाल इन्हतोर. नना ओन बाताल कीकन?” इतस्के सबेटोर इतोर, “ओन हक्कनागुटातगा वेळहा!”

23 “बाराहकु? ओग बाताल कसुर कीतोग?” इद्रम गुमसि इतस्के, ओर इंका एक्वाये कुरेड-वरेड केयसोरे, “ओन हक्कनागुटातगा वेळहा!” इनजोर इंदुर.☆

24 इंजेक वेरगा नावा बातय ताको, मति रोदा कोन आस्तोर इन्जि, पिलाति इचुन एतुन कयदे पोसि, लोकुरा मुनेहु तनाड कय्किन नोगतोग, नोम्स इतोग, “वेग मन्कन हक्कनद पापमि नाक दलग्माकि, मति मीके दल्गि,” इनजोर इतोग.

25 अस्के सबेटोर लोकुर इतोर, “ओना हामुरता जबदर माट नितकोम, ओसो मावा जालपिल नितनुर,”☆ इह इतोर.

* 27:2 27:2 रोम राजेमता बेरोग राजाल तना राजेमता उंद-उंद पट्टन ताकिह कीयलाह, पट्टुहक ओर्विन तासिंदोग, ओन गुमसि इंदुर. ☆ 27:2 27:1-2 मार्कल 15:1; लूकाल 23:1; योहन 18:28; 1 तिमोति 6:13 ☆ 27:5 27:5 बळयिर 1:18 ☆ 27:8 27:8 बळयिर 1:19 ☆ 27:10 27:10 जकर्याह 11:12-13 † 27:16 27:16 उचुक मोदुल काग्देहकने वेना पेदिर “येसु बरबसि” इनजोर इतद मन्हता. ☆ 27:23 27:21-23 बळयिर 3:14; 13:28 ☆ 27:25 27:25 23:3; बळयिर 2:23,36; 3:14-15; 7:52

26 अस्के पया यहुदि लोकुरेनाहकु, गुमसि बरबसिन विळसतोग. येसुन मात्रमि ओग जूताते नल्हता वेहचि, ☆ हक्कनागुटातगा वेळहतलाहि, सीपय्कना कयदे ईसीतोग.

सीपय्क येसुन पास्किहतोर

(मार्कल 15:16-20)

27 पया गुमसिनाड सीपय्कु येसुनु तमा वाळातगा ओतोर. अगा ओतस्के, पूरा पल्टन येसुना सर्ने जमा आतोर.

28 ओनाड केगताड गेंदेड तेंडिसि, ओन राजान कीतपु नेत्रल जगा केगिपिह कीतोर.

29 पया कोयेना गीळ पंडिसि, ओना तलातगा गळम कीतोर. ओसो ओना तिनळ कयदे डुड ईसि, ओना मुनेह मिंडाड कोटिसि, “ओ यहुदिरा राजानिन, नीक जोहर आयि!” इन्जि पकाय पास्कतोर.

30 ओना पोगोन ओर उस्कतोर, अह कीसि अदे डुडटे ओना तलातुन ईदुर. ☆

31 पया ओन उस्किस-पास्किस मारतस्के, वेर केगिपिह कीतद नेत्रल जगातुन तेंडटोर, तेंडिसि ओना जगा ओन्क ओसो केगिपिह कीतोर. अह कीस ओनु हक्कनागुटातगा वेळहतलाह ओतोर.

येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतहतोर

(मार्कल 15:21-32; लूकाल 23:33-43; योहन 19:17-24)

32 पया ओरु सहरताह पलत पेसिहपा, कुरेने सहरतोग ☆ ओर्वोग, सिमोनि इनवाल ओरिहक कलियतोग. येसुहकु गुटातुन कांजलाह दीरा वावाहकु, वेर सीपय्कु येसुना हक्कनागुटातुन कांजलाह, सिमोनिन पोसि बीगर वेहतोर. ☆ 33 पया ओरु गुल्गुता इनदनद जागातगा एवतोर (“गुल्गुता” इद पेदिर इतेके “तला-टाप्राता जागा” आंदु).

34 अस्के ओरु येसुना मेंदुहकु नोयनद पुनदनायो इन्जि, येसुहकु अंगुर जोमाते कयमुल जबाता जोमा काल्हपिसि, उनडलाह ईतोर. मति ओगु अदिन वडिस ऊळतस्के, उनोन इतोग.

35 पया येसुन हक्कनागुटातगा कय्किन-काल्किन मोल्लाड कोटिस वेळहतस्के, ☆ ओनाड गेंदेड सीटिड वाटिसि तूसतोर.

36 पया ओर ओन्क पहरा कीसोर अगान उदतोर.

37 “वेग येसु, यहुदिरा राजाल आंदोग” इन्जि, इद्रम कसुर बलाते रासिसि, ओना तलापोगोटके वेळहचीतोर.

38 पया ओरु येसुना संगे ईरु डकुरिन, वगोन ओना तिनळ बाजे, वगोन बार दावळ बाजे, इद्रम हक्कनागुटानगा वेळहतोर.

39-40 पया ओना ऐटुहक अग पोस अनवालोर, तलाड ओलिह कीसोरे मागसोरे, ओन इहलेहका उस्किस-पास्किस वळ्हकिंदुर, “मदिरतुन विर्हिचि ओसो मंड दियाने दोहवानिन निमानेया? ☆ अह इतेके निमा नीवाय जीवातुन पिसिह कीमे! निमा देवुळता मगानिन इतेके, इद हक्कनागुटातगडाहि नेल रेगा!” इनजोर ओन पास्कतोर.

41-42 अहे पेर्मालोर, साङ्गमगूस, यहुदिराड पेदलकु, वेर वन पास्कसोर इद्रम इतोर, “वेग दुसोरिन विळिसह कीतोग, मति तन्क विळिसह कीया पगवोग. वेग इङ्गयेलतोर राजाल इतेके, हक्कनागुटातगडाहि इळन रेगोग. अस्के माट वेन नमकोम!

43 ओग देवुळता पोगोन बर्वस तासवानन इन्हतोग,

ओसो नना देवुळता मगानन, इद्रम इतोग.

इंजेके देवुळिये ओन पिसिह कीयना इतेके कीयि!” ☆

इनजोर इतोर.

44 बोर डकुर ओना संगे हक्कनागुटानगा वेळहच मतोर, ओर वने अहे इनजोर ओन पास्किंदुर.

येसुना हामुरि

(मार्कल 15:33-41; लूकाल 23:44-49)

45 पया नेक नितगडाह इतेके, पियलि मंड एगनाहजोम, देसेममेंड कतम ईकळ पोयता.

46 पियलि मंड एगनेके, येसु बेरा आल्काते इह इनजोर केयतोग, “एलि, एलि, लमा सबगतनि!” (तेना अर्तम इह मन्हता: नावा देवुळतिन, नावा देवुळतिन, निमा नाक बाराहक विळिससीतिन?) ☆

47 अगा निच मतोरगडाहि उय्तरिहक, (येसु केयतद पोल्लो तेळियवाहकु,) “ओग एलियाल इनवाल मुनेता कबुरतोनु केयलाह आतोग!” इनजोर ओर इतोर. ‡

48 येसुहक एग उनडा वसता बहे इन्जि, चट्ने ओरगडोग ओर्वोग वितिस अन्जि, बूबिलतुन ओयतद अंगुर जोमातगा मुळहचि, लाटटे कोडटगा तासिसि, ओन्क उनडलाह ईतोग. ☆

☆ 27:26 27:26 योहन 19:1 ☆ 27:30 27:27-30 योहन 19:2-3 ☆ 27:32 27:32 बळयिर 11:20; 13:1 ☆ 27:32 27:32 लूकाल 23:26
 ☆ 27:35 27:35 बळयिर 2:23 ☆ 27:39-40 27:39-40 26:60-61; मार्कल 14:58; योहन 2:19; बळयिर 6:14 ☆ 27:43 27:43 देवुळताड पाटाड
 22:8 ☆ 27:46 27:46 देवुळताड पाटाड 22:1; इन्जितोर 5:7 ‡ 27:47 27:47 येसु एलि, एलि! इनजोर केयिदोग, अस्के लोकुरिहकु एलिया इतप वेनदा वाताहकु,
 “एलियान केयिहतोग बहे,” इनजोर इतोर. एलियाल इनवाल देवुळता कबुरतोग हायवाये, देवतुलक ओनु देवुळदीपतके ओताड (2 राजा 2:11). ओना कालमताहि येसुना कालम एवनाहि
 जोक-जोक नव नूहक (900) वर्साड आताड. ☆ 27:48 27:48 लूकाल 23:36-37; योहन 19:28-29

49 मति उय्तर इनदलातोर, “मनि रा! एलियाल ओन पिसिह कीयलाह वास्तोगा, वायोगा, इदिन माट ऊळकल,” इतोर.

50 पया येसु ओसो उंद देबा जोरते केयिसि हातोग.✱

51 इंजेके येस्सलेमता मंदिरतगडा पवित्र गूडटा अगदगा, गेंदे अडह कीस मता; (अद गेंदे अडम मताहकु, लोकुर देवुळतुन गट्टने कलिय पगवोर आंदुर.) पया येसु हातस्के ऊळाट, अद गेंदे पोगोटाहि इळन एवनाहि, पगक वितिसि रेंड तुक्छेड आताड.✱ ओसो जागा-बूमि मेलियता, आदिड पेगक-पगक पवताड, गुमयाड पड्ने आताड.

52-53 (मूंड दियाना पया येसु जीवा अरतस्के, हातोर देवुळता लोकुर वेल्लाटोरे जीवा अरतोर. जीवा अर्सि ओर पड्ने आताड गुमयानगडाह पेसतोर. पेसिसि, ओरु यहुदिरा पवित्र सहर येस्सलेमते अन्जि वेल्लाटोरिहके दिसतोर.)

54 अस्के कोन पया सीपय्कना सायबाल ओसो ओना संगे मतोर येसुन पहरा मनवालोर सीपय्कु इद बूम गल्जनदिन ओसो अगा बह आता, तान ऊळिसि पकाय रेयतोर. “वेग निटमे देवुळता मग आंदोगS!” इनजोर ओर इतोर.

55 गालिलताहि येसुना सेवा कीसोरे पेंडेस वातवु वेल्लाडे आस्कु, जेकताहि इद सबे आयनदिन ऊळसोर मताड.

56 अव अचोक आस्कनगडाहि, मगडला नाटेनद मरियालि, जेबेदिना मुते, ओसो मरियालि इनदनदु याकुब, योसेप, बेरा तलोगि, इव इचोक आस्क अगा मताड.✱

येसुन गुमयातगा तासिहतोर

(मार्कल 15:42-47; लूकाल 23:50-56; योहन 19:38-42)

57 पया मुलयनामुने, अरिमतेया नाटेनोग ओवोर्ग मता मन्कल, योसेपि इनवाल, अगा वातोग. वेग वने येसुनाड कगयवाल आंदोग.

58 ओग पिलाति गुमसिनगा अन्जि, “येसुना सेन्तातुन पोहतलाह ओयकोम,” इनजोर ताल्हकतोग. अस्के पिलाति “ओरिहक सेन्तातुन ईम्हट,” इनजोर सीपय्किन उकुम ईतोग.

59 ओर पया सेन्तातुन ओसि, पूना, वेल्ला दाराता हामुर-गेंदेते ऊर्हतोर.

60 इंजेके योसेपि तनेनाहक उंद बेरा आदतगा, पूना गुमया तर्व वेहचि तासिस मतोग; अदे गुमयातगा येसुना सेन्तातुन ओर तासतोर.✱ अह कीसि, बेरा आद बंडातुन गूळहचोर तचि, गुमयाता अगदगा तिळहपने तासतोर, अह कीस पेसिस अतोर.

61 अगा गुमयामुनेह, मगडला नाटेनद मरियालि ओसो उंद दुष्ठा मरियालि, इव उदिस ऊळसोर मताड.

गुमयातगा पहरा तासिहतोर

62 इमा दिया (इतेके वारमता पोल्वादियाते), पेर्माँलोर ओसो परसिर पिलातिनके वासि जमा आतोर.

63 जमा आसि इतोर, “महरज, ओग नाळेह केवाल जीवात मनदहपा, ‘नना हासि मूंड दियाने ओसो जीवा अरयकन,’ इनजोर इन्ज मतोग, इद पोल्लो माक सीता मन्हता.

64 अदिनेनाहक मूंड दियाड आनाहजोमु, गुमयातगा पहरा कीया वेहा. अह केवेके, ओनाड कगयवालोर वासि, सेन्तातुन कलिस ओयनुर बारा, अह कीस, वेग हासि ओसो जीवा अरतोग इनजोर, लोकुरिहक नाळेह कीस वेहतनुर. अस्के वेग मुने लोकुरिन बह नाळेह कीदोग, तान्काय एक्वा इंजेक लोकुर नाळेम आयनुर,” इनजोर ताल्हकतोर.

65 “नना मीकु पहरा केवालोरिन ईय्हनन, ओम्हट. मीक बेद्रम विचर वास्ता, अद्रम मीटु पहरा तासाटु,” इनजोर पिलाति ओरिन इतोग.

66 अस्के पया ओर पहरातोरिन पोसि अतोर. अह कीसि, तिळहप कीस तासतद आदतुन, बोगे जर्गिह कीयनायो इन्जि सीना वर्सतोर. ओसो पहरा केवालोरिन तासतोर.

28

येसु मल्स जीवा अरयहतोग

(मार्कल 16:1-8; लूकाल 24:1-10; योहन 20:1-17)

1 पोल्वादिया मारतस्के, वारमता मुनेता दिया (इतेके ऐतारम दियाते),✱ पंडवियतस्के मगडला नाटेनद मरियालि, ओसो ताना ऐगेतद दुष्ठा मरियालि, इवु गुमयातुन ऊळलाह अताड.

2 अस्के ऊळाट, इळता बूम पका मेलियता, बाराहक इतेके देवतुलि देवुळदीपताहि रेगिसि, अद तिळहप कीस मतद बंडातुन ओर्केडके दोबिसीता, अह कीस ताना पेटळ उदता.

3 अद देवतुलि किस-उळमलेहका मांजिंदु, ओसो तानाड गेंदेड कोंगा-बूलालेहका पका पांङ्गि मताड.

4 तान रेयिसि, पहरा मनवालोर दिरदिर साडतोर, कुस्क मेगयतप आतोर.

5 अस्के देवतुलि अव आस्किन इता, “मीट रेयमाटु! हक्कनागुटातगा वेळहतोग येसुन मीट पर्हकिहनिर, इद नाक एकायि.

✱ 27:50 27:50 योहन 19:30; इब्रितोर 5:7 ✱ 27:51 27:51 इब्रितोर 9:2 § 27:54 27:54 वेग निटमे देवुळता मग आंदोग “वेग निटमे बेदो पेनता मग आंदोग!” इद वने आया पगयहता. ✱ 27:56 27:55-56 योहन 19:25 ✱ 27:60 27:59-60 बळयिर 13:29 ✱ 28:1 28:1 बळयिर 20:7; 1 कुरिततोर 16:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:10

6 ओग इगा इलेग. ओग मुने वेहच मतपु, मल्स जीवा अरतोग. ✨ वाट, ओना सेत्तातुन तासिस मतद जागातुन ऊळाटु.

7 अह कीसि चट्टिपेट अन्जि ओनाड कगयवालोरिनु इह वेहाटु: 'ओग हासि मल्स जीवा अरतोग. ओसो केंजाटु, ओग मीकाय मुने गालिल पटटे दास्तोग. अगा मीट ओन ऊळकिर,' इन्जि वेहाटु. नावा वेहतद कबुरतुन सेतेम पोय्हटु," इनजोर देवतुल इता.

8 पया अव आस्कु रेयिस मताड, मति पका गिर्दा आसोरे, गुमयातगडाह चट्टिपेट पेसिसि, येसुनाड कगयवालोरिहकु इद कबुर वेहतलाहि वित वाताड.

9 अस्के दोम्क्नेन येसु अविस्किन कलियिस "बेस पिसाटु!" इनजोर इतोग. कलियतस्के अव ओना एरे अन्जि, ओनाड काल्क मोळकताड.

10 अस्के अविस्किन येसु इतोग, "मीट रेयमाटु. मति मावोर कगयवालोरक्के अन्जि 'गालिलते अन्हट अले, मीक येसुसामि अगान कलियनोग,' इनजोर ओरिहक वेहाटु."

पहारातोर जोल साक्सि

11 अव अनजोर मताड अस्के, गुमयातगा पहरा मनवालोर वेल्लाटोरे इव आतव गोटिनु, सहरते अन्जि पेर्मालोरिहक कतम वेहतोर.

12-13 अस्के पेर्मालोर ओसो यहुदिराड पेदल्क कलियिसि विचर कीतोर, अह कीस पया पहारातोरिहकु वेल्लाडे कोताड ईसि इह वेहतोर: "माटु गोडनिदते मतोम अस्के, येसुनाड कगयवालोर नक्का वासि, ओना सेत्तातुन कलिस ओतोर,' इद्रम इनजोर पोल्लोतुन मिळहचि वेहाटु.

14 ओसो इद पोल्लो गुमसिना केवदगा अरता इतेके, माट ओन मानेह कीसि, मीवा पेटळ वाया एवोम," ✨ इन्जि पेदल्क इतोर.

15 अदिहक ओर पहारातोर कोताड एचि, पेदल्क कागहतपु अहे कीतोर. अद्रम आस पया, इद पोल्लो यहुदि लोकरगा आबुर आता, नेंड वने ओर अहे इन्हतोर.

येसुना आक्रिता उकुमि

16 पया इके कगयवालोर अक्रा मांदि गालिल पटटे, येसु बेद मेटातगा वाट इनजोर वेहच मतोग, अगा ओर अतोर.

17 अतस्के, ओर ओन अगा ऊळिसि दंडुम अरतोर, ✨ तेला मति (ओग येसुये आंदोगा, आयोगा इन्जि,) ओरगडाह उयतुर उन्क-मन्क मतोर.

18 अस्के येसु ओरा एरे वास इतोग, "देवुळदीपते ओसो नेदे मनवालोर कतमतोरा पोगोन, देवुळि नाक पूरा अदिकर ईता. ✨

19 अदिनेनाहक मीटु अन्जि, सबे जातिनोर लोकरगा, नावाड कगयवालोर आयिर इन्जि, ओरिहकु नावाड पोल्लोड वेहचि, देवुळबाबाना, ओसो देवुळता मगना, ओसो देवुळता पवित्र जीवाता पेदिरते, एग मीहाटु. ✨

20 अह कीसि, बेव अडोड मीक नना माळलाह वेहतन, अव कतम अडोनु ओरिहकु माळलाह कागहाटु. ✨ ओसो ऊळाटु, इद बूमता आक्रि एवनाह, नना अमेसा मीवा तोळ महनने!" इन्जि इतोग.

✨ 28:6 28:5-6 मार्कल 16:6; लूकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:32; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:20; कुलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 ✨ 28:14 28:14 बळयिर 12:19; 16:27; 27:42 ✨ 28:17 28:17 8:2; योहन 9:38; बळयिर 10:25; तोहचीतव पोल्लोड 22:8 ✨ 28:18 28:18 मत्याल 11:27; लूकाल 10:22; योहन 3:35; 13:3; 17:1-2; बळयिर 2:36; 10:36; रोम सहरतोर 10:12; 1 कुरिततोर 15:27; इपिसुसतोर 1:20-23; पिलिपितोर 2:9-11; इब्रितोर 1:2 ✨ 28:19 28:19 रोम सहरतोर 6:2-4 ✨ 28:20 28:19-20 मार्कल 16:15; लूकाल 24:47; बळयिर 10:42

मार्कल रासतदु बेसता कबुरि

येसु इद बूमतगा मतस्के, इद पुस्तकतुन रासवाल मार्कल लेयोग मन्कल मतोग. पोलु, बार्नबस मुने सेवातुहक अतस्के, वेग मार्कल वने ओरा संगे अन्ज मतोग, ताना पया पन्नुना संगे वने कबळ कीतोग.

मार्कना बेसता कबुरतुन, माट कबस्कना बेसता कबुरि, इद्रम वने इनदा पगयहनल. मत्याल तना रासतद बेसता कबुरतुन, यहुदि लोकुरेनाहक रासतोग. मति मार्कल बारा रोमि लोकुरेनाहक रासतोग. ओरु लोकुराड कबस्किन ऊळिसि ताकिंदुर. अहे वेग येसु बाताल-बाताल कीतोग इन्जि, ओर पुनदलाह ऊळिंदुर. येसु नयेनाहक बाताल कीया पगयहतोग? नना बाताल कीया पगयहनन? इद पुस्तक बामनाड कबस्कना ओसो कबळ कीयनव पीटोना उंद पुस्तक आंदु. येसु कबळ केवाल मतोग इन्जि, इव कबळ कीयनव पीटोड तोहतहताड, ओग वेट मन्कले आयोग. सिरप देवुळता मगिये इद्रमताड बामनाड कबस्क कीया पगयहतोग. देवुळता मग मनाहकु, येसुना बेरा अदिकर मन्हता; इद दुनियाते कतमतोरा पोगोन, कतमतविना पोगोन ओना अदिकर मन्हता. अचोन अदिकर मन्जाय मति, ओग मन्कलोरा सेवा कीतोग, इद पोल्लो मार्कल माक तोहतहतोग.

येसुना बेसता कबुरताड नालुड पुस्तकिनगडाह, इद मार्कना पुस्तकिये उडुला आंदु. इद पुस्तकते येसुना कागहमुळतुहकाय एक्वा, ओनाड कबस्कना लोप्पा वेहतद मन्हता. मार्कल पुस्तक उंद विडियोलेहका मन्हता, येसुना सेवाता उंदि वेलियनद चित्रलेहका मन्हता. इद दुनियाते, मावा दिनमता कबळते, मार्कल तोहतपु, सेवा केवाल येसु माक कलियिहतोग. ओग सिरप बेद उंद दर्मतोर मन्कलोरेनाहके पिसिह केवाल ओसो सामि आयोग, मति ओगु कबळ केवालोर मन्कलोरा वने पिसिह केवाल ओसो सामि आंदोग.

“माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नना दुस्रोरेन नावा सेवा कीया वेहतलाह, इद बूमते वावोन. मति दुस्रोरा सेवा कीयलाहि, ओसो वेल्लाटोरा पापमता दांड निहतलाह, नना नावा जीवा ईयलाह वातन,” इन्जि येसु इतद पोल्लोतुन निमा इद पुस्तकते अर्विकिन. मयेनाहकु तना जीवा ईयनदु, इदे ओना सबेटक बेरा कबळ आंदु. बह येसुना अद कबळता पायदा नीक दोर्कताया? निमा येसुन विस्वस कीतिके, नीवा पापमता मापि आयगा, येसु नीक देवुळता संगे कलियिह कीसीयनोग.

मार्कना बेसता कबुरतुन निमा अर्विसि, नीक इद विचर वायगा — नाक पिसिह केवाना बेद-बेद सेवा कीयना गावले? बाराहक इतेके ओग नावा सेवा कीयलाह वास मतोग. दुस्रोरेनाहक गर्ज मतदिना सेवा कीसोर, येसु बराबर देवुळ वेहतप तपवालेवा ताकिंदोग. ओना लेहका आयना इन्जि, मावा पिसमुळता सीना मनदना गावले.

देवुळता कबुरतोग योहनना कागहमुळि
(मत्याल 3:1-11; लूकाल 3:2-16)

1 देवुळता मगि येसु किर्स्तुना लोप्पाडा* बेसता कबुरता पोल्लो, इद्रम सुरु आस्ता:

2-3 (किर्स्तु वायनेनाहकु, लोकुरिन ओपे कीयलाह, देवुळि ओर्विन लोहता. वेग लोहतोना लोप्पा,) मुनेने देवुळता साङ्गमते, इद्रम रासतद मन्हता इतेके,

कैजाटु! सामि वायनामुनेन, नना देवुळतन, नावा बळयिन लोहतलाह आतन.

ओग सामिनेनाहक अगि तीर्हकनोग.*

पेळ्हकल बूमते नावा बळयि केयलाह आतोग:

“सामि मीवा जीवातगा वायना इन्जि, ओना अगदुन तीर्हकाटु,

ओना वायनद अगदुन कसुम कीम्हटु,”*

इनजोर वेल्लाय मुनेतोग देवुळता कबुरतोग यसयाल इनवाल रासिस मतोग.

4 (रासतद पोल्लो निटम आनाह,) पेळ्हकल बूमतगा देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनि वातोग. ओग इद्रम पोकर कीदोग: “पापमता अगदुन विळिसिसि, देवुळतके मल्म्हटु. मलतोम इनजोर तोहतलाह, देवुळता पेदिरते एग मीम्हटु*, अस्के देवुळि मीवा पापमतुन मापि कीयगा,” इंदोग.*

5 पया येस्सलेम सहरताहि, ओसो यहुदा पटटाड दुस्राड नाहकनाहि, वेल्लाटोर लोकुर ओनगा अंदुर. लोकुर तमा कीता पापमतुन कबुल आसि,* योर्दन बैरेटगा योहनना कयदे देवुळता पेदिरते एग मीदुर.

6 योहनि इतेके (देवुळता कबुरतोनन इन्जि तोहतलाह,) स्टुहकनाड केलकने कोटटद गेंदे उहन्दोग, नंडटुहकु तोलाता पेटा दोहन्दोग. ओसो ओग पापेड, ओगवेनेय तिदोग.

7 ओग इद्रम पोकर कीदोग: “नावा पेगके ओर्वोग वायलाह आतोग, ओग नाकाय पका लावतोग आंदोग. ओना कादुन इटलाह वने, नना ओप्पोन.*

8 नना मीकु देवुळता पेदिरते सिरप एतेन मीहतन, मति ओग मीकु देवुळता पवित्र जीवाते मीहतनोग,*” इनजोर पोकर कीदोग.

* 1:1 1:1 मत्याल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 14:61; लूकाल 22:70; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 9:20; 13:33; रोम सहरतोर 1:3-4; तोहचीतव पोल्लोड 2:18 * 1:2-3 1:2-3 मलाकी 3:1 * 1:2-3 1:2-3 यशायाह 40:3; मत्याल 3:3; लूकाल 3:4; योहन 1:23 * 1:4 1:4 देवुळता पेदिरते एग मीम्हटु इद रिबजतुन वेल्लाटोर “बत्तिस्मा” इन्हतोर. * 1:4 1:4 बळयिर 13:24; 19:4 * 1:5 1:5 याकुब 5:16 * 1:7 1:7 योहन 1:20,27; बळयिर 13:25 * 1:8 1:8 योहन 1:32-33; बळयिर 1:4-5; 11:16

योहनि येसुन देवुळता पेदिरते एग मीहतहोग
(मत्याल 3:13-17; लूकाल 3:19-22)

9 अद्रमे योहनि देवुळता पेदिरते एग मीहचोर मनेके, उंद दिया येसु गालिल पटटा नासरेत नाटेनाहि वासि, योर्दन बैरेटगा योहनना कयदे, देवुळता पेदिरते एग मीतोग.

10 येसु एतगा मुळिन्दस पोगोन तेदतस्के, अस्केडस्केन पोगोटा बूमि पड्ने आसि, देवुळता पवित्र जीवा परेवा पिटेलेहका, तना पोगोन रेगनदिन येसु ऊळतोग.✱

11 अचोटेन पोगोटाहि देवुळता आल्का केंज वाता, “निमा नावा जीवा कीतोग मगनिन, ✱ नीवा लोप्पा नना पका गिर्दा आतन,” इनजोर केंज वाता.✱

12 पया चट्ने देवुळता जीवा अगडाहि येसुन, वेल्लाय जेक पेळ्हकल बूमते ओसीता.

13 अगा रेंड वीसाड दियाड, देयहकना मुक्याल येसुना पट ऊळता, ✱ मति येसु तानाड केंजोग. ओसो येसु अगा गेळा जन्वर्कना संगे मतोग. अगा मतस्केने, देवतुल्लु ओना सेवा कीसोर मंदुड.✱

येसु तना कबळ सुरु कीस्तोग

14 पया बह आता इतेके, अगडोग राजाल योहनिन जेलते वाट वेहतोग. ताना पया, येसु गालिल पटटे वासि, देवुळता राजेमता बेसता कबुरतुन पोकर कीतोग.✱

15 येसु इद्रम इंदोग, “देवुळ वेहतद कगो एरे एवता; इंजेके देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद दिया एवयलाह आता. ✱ मीट पापमता अगदाहि मल्लिस, ✱ बेसता कबुरतुन विस्वस कीम्हटु,” इनजोर इंदोग.✱

येसु तनाड कगयवालोरिन आचिह्तोग
(मत्याल 4:18-22)

16 उंद दिया येसु गालिल समुद्रता दडिय अनेके, ओगु सिमोनि, आंद्रियाल, वेर तमोग इर्वुरिन ऊळतोग. वेर मीन्क पोयवालोर मताहकु, समुद्रतगा वदिड आहचोर मतोर.

17 अस्के येसु ओरिन इतोग, “नावा संगे दटु. मीट इचानाह मीन्क पोयदिर; मति इंजेके मीटु मन्कलोरिन नयगा तवालोरिन आयकिर, अद्रम नना मीक कीकन,” इतोग.

18 इदिन केंजताहे, वदिन अगान विळिसिसि, वेर तमोग इर्वुर आसि, येसुना संगे अतोर.

19 पया येसु उचुन मुनेह अनेके, जेबेदि इनवानाड मगकु याकुबि ओसो योहनि, वेरिन ऊळतोग. वेर तमोग इर्वुर आसि, ओडातगा वदिन ओर्कुल कीसोर मतोर.

20 येसु ओरिन ऊळतस्के, चट्ने तना संगे वायलाह केयतोग. केयतस्के ओर इर्वुर आसि, तमा तपे जेबेदिन, कूलतोगा संगे ओडातगान विळिसिसि, येसुना संगे अतोर.

ओर्वोग मन्कनगडाहि येसु देयमतुन पूंडिह्तोग
(लूकाल 4:31-37)

21 अद्रमे पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर कापेर्नाग अतोर. अन्जि वारमता पोल्वादियाते पार्तनाता लोतगा येसु कागहता बोटटोग.

22 ओग कागहतनदिन केंजिसि, लोकर बयल आतोर. बह इतेके येसु ओरिन साख्रमगूस्रा लेहका कागहोग, मति तन्क अदिकर मतपु कागहन्दोग.

23 अचोटेन दोम्हक्ने अद लोतगा ओर्वोग मन्कल ओळियतोग. ओन देयम पोस मता.

24 अद देयम जोरते केयिस इद्रम इता, “ए नासरेत नाटेनोग येसुनिन, मावा संगे नीवा बाताल कबळि? निमा बह माक बूळे कीयलाह वातिना? निमा बोनिन इनजोर पुनोना? निमा देवुळ लोहतोग पवित्र मन्कनिन आदिन!” इता.✱

25 मति येसु अद देयमतुन, “केमेन मन! वेनगडाहि पेसिस अन!” इनजोर दगा इतोग.

26 अस्के अद देयमि ओग मन्कन तेल्लहच मन्जि, जोरते केयिसि, ओनगडाहि पेसिस वितता.

27 इदिन ऊळिस अगा मतोर लोकर बामिसि, ओर्विहक-ओर्वोग वळ्हकसोर, “इद बेद्रमता पूना पोल्लो रा? वेग अदिकरते देयहकिन वने उकुम ईस्तोग, अव वेना पोल्लोतुन केंजिहताड वने,” इतोर.

28 पया येसुना इद पोल्लो चट्पिटे गालिल पटटाड एरे-गूरेताड नाहकनगा आबुर आता.

येसु वेल्लाय मुडुन सत्रे कीस्तोग
(मत्याल 8:14-17; लूकाल 4:38-41)

29 अद्रमे पया येसु तनाड कगयवालोर याकुबिन, योहनिन पोसि, पार्तनाता लोताहि पेसिस सिमोन, आंद्रियाल, वेर तमोग इर्वुरा लोन अतोग.

✱ 1:10 1:10 योहन 1:51; बळयिर 10:11 ✱ 1:10 1:10 योहन 1:32-33 ✱ 1:11 1:11 इपिसुसतोर 1:6 ✱ 1:11 1:10-11 1 योहन 5:6,9
✱ 1:13 1:13 2 कुरिततोर 12:6-7 ✱ 1:13 1:12-13 मत्याल 4:1-11; लूकाल 4:1-13 ✱ 1:14 1:14 मत्याल 4:12 ✱ 1:15 1:15 गलातितोर 4:4;
इपिसुसतोर 1:10; 1 तिमोति 2:6 ✱ 1:15 1:15 लूकाल 24:47; बळयिर 2:38; 3:19; 5:31; 20:21 ✱ 1:15 1:15 मत्याल 3:2 † 1:24 1:24 देवुळ
लोहतोग पवित्र मन्कनिन वेन इब्रि पोल्लोते मसिहा इन्हतोर, युनानि पोल्लोते किस्तु इन्हतोर. ✱ 1:24 1:24 याकुब 2:19

30 अद वेलाते सिमोनना आतोहक दंड पोस मता, इद पोल्लो बोरो येसुहक वेहतोर.

31 पया येसु तानगा अन्जि, ताना कयदुन पोस तेहतोग, तेहतस्केन ताना दंड रेगता. पया अद ओरिहक जावा-एग कीसीता.

32 अदे दिया मुलतस्के, वारमता पोल्लादिया मारता. † अस्के लोकुर सबे दुकिनोरिन ओसो देयहक पोयतोरिन येसुनगा ततोर.

33 पूरा नागमेटोर इतपे मुलु, अद लोता मुनेह जमा आतोर.

34 पया अलग-अलग रीतताड दुकिने तिपल आसोर मतोरिन, येसु सत्रे कीतोग. अहे ओसो वेल्लाटोरिन देयहक पोस मताड, अविस्किन वने ओरगडाहि पेसिह कीतोग. देयहक येसु बोग आंदोग इनजोर पुंदुड. मति (अद तूकने, नना बोन्न इन्जि, सबेटोरिहक एर्का आयनद आयो इनजोर,) येसु अव देयहकिन वळ्हकलाह एवोग.

येसु दुस्राड नाहकने देवुळता पोल्लोतुन पोकरु कीस्तोग

(लूकाल 4:42-43)

35 पया सकरताड कोःक कूसिहपान येसु तेदिसि, बोरे लेवगा अन्जि पार्तना कीतोग.

36 अस्के पया सिमोन तना तोळतोर बार, येसुन पर्वकलाह अतोर.

37 अन्जि येसुन ओर दोर्किह कीतोर, अस्के ओन इतोर, “नाटेनोर वेल्लाटोर लोकुर नीक पर्वकलाह आतोर, गसू,” इतोर.

38 मति येसु ओरिन इतोग, “आयो! माट इकेडाड एरे-गूरेताड नाहकने दाकल. अगा वने नाक देवुळता पोल्लोतुन पोकरु कीया पोयहता, इदे कबळतुहक नना वातन,” इतोग.

39 अद्रम पया येसु तनाड कगयवालोर बारा, पूरा गालिलि पटटे तिरियतोर. नाग-नाग अन्जि, येसु यहूदिराड पार्तनाताड लोहकनगा पोकरु कीदोग. † अहे देयहक पोस मतोरगडाह देयहकिन पेसिह कीदोग. †

येसु मोंडरोगमतोन सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 8:2-4; लूकाल 5:12-14)

40 उंद दिया ओर्वोग मोंडरोगमतोग मन्कल येसुनगा वातोग. (अद्रमतोरिन यहूदिर कळवोगतासिंदुर.) ओग येसुनगा वासि, मिंडाड कोटिसि इद्रम अर्जि कीतोग, “नीवा विचर मतेके, नाक सत्रे कीसि नावा कळवोगतुन तेंड पगयकिन,” इतोग.

41 इतस्के येसुहक मान वसता. अदिनेनाहक पया “अह इतेक अले, नावा विचर मन्हताये! निमा बेस आम,” इनजोर इतोग. इनदहपा, (यहूदिरा मोळतोन इटवद नोमळता अडोतुन नोमवा,) येसु कय आहच ओन बोयतोग.

42 अस्के चट्टनेन ओना मोंडरोगम मायता, ओग बेस आतोग.

43-44 पया येसु ओन इद्रम उकुम ईतोग इतेके, “इके केंजा! इद पोल्लोतुन बोन्के बार वेहमा. इंजेके निमा कुदि अन्जि, बेस आतन इन्जि, बूमयाहक मात्रम तोहा. मोसानाड अडोड मतपु, मोंडरोगमता कळवोगतुन तेंडनद मोक ईमु. सत्रेम आताहकु मोक ईतोग इन्जि, बूमयाल सबेटोरिन वेहतनोग, अस्के नियगा मोंडरोगमता कळवोग मनो आयगा,” † इनजोरे मोळतोन येसु वेहच लोहतोग.

45 (निमा बोन्के वेहमा इनजोर वेहचाय) मति, ओग मन्कल अद पोल्लोतुन पका आबुर कीतोग. आबुर कीताहकु, गोहडिनाड गोहडिड लोकुर नाक कलियलाह वायनुर इन्जि, येसु बेदे नाटेनगा पिडम-पडम दाया पगवोग. ओग पलते लोकुर लेवगान मंदोग. तेला मति लोकुर ईनाह-आनाह ओनगा वांदुरे.

2

कयक-काल्क वागतोन येसु सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 9:1-8; लूकाल 5:18-26)

1 उचुक दियाना पया, येसु तनाड कगयवालोर बारा, ओसोवने कापेर्नाग मल्स वातोर. वातस्के ओग लोन मन्हतोग इनजोर, इद पोल्लो लोकुर केंजतोर.

2 पया वेल्लाटोर लोकुर अद लोतगा जमा आतोर, काल ओगलाह जागा इले आसि, अगदगा वने पूरा तिळ्हप अर्स मतोर. येसु ओरिन देवुळता पोल्लो वेहचोर मतोग.

3 अचोटिन नालवुर मन्कलोर, ओर्वोग कयक-काल्क वागतोग मन्कन कांजिसि, येसुनगा ततोर.

4 मति लोकुर अगदुहक तिळ्हप अरनाह निंदिस मतोर, वेरिहक येसुनगा एवयलाह अग दोर्को. पया वेर लोता वेसळतगा तगडिसि, येसु मतद अरातगाहक कटुल पोदनाह, बेरा बूका कीतोर. बूका आतस्के, अद बूकाताहि ओग तेद पगवोग मन्कन, कटुल अगके येसुना मुनेह रेहतोर. † ओरा विस्वसतुन ऊळिसि, कयक-काल्क वागतोन, येसु इद्रम इतोग, “अल बाबा! नना नीवाड कसुर्किन मापि कीयहनन,” इतोग.

6 अस्के अगा उच्चुर सास्त्रमगूसूर उदिस मतोर. ओर येसु इतद पोल्लोतुन केंजिसि, आपुना-आपोगे इद्रम विचर कीया बोटोर इतेके,

7 “ऊळा वेग मन्कल उगसे, देवुळतन इतपे बह पोगयिह्तोग! देवुळतुन विळिसस इतेके, बोगे पापमतुन मापि कीया पगवोग,” इनजोर विचर कीया बोटोर.

8 पया येसु चट्टने ओराड विचर्किन पुन्जि, ओरिन इद्रम इतोग, “मीट नावा लोप्पा, बाराहक कुळसा विचर कीयहनिर रा?

† 1:32 1:32 लूकाल 4:40 वचनता कालनोट ऊळाट. † 1:39 1:39 यहूदि जातोर इम्येल देसेमते मंदुर, ओरिन इम्येलतोर वने इंदुर. † 1:39 1:39 मत्याल 4:23; बळयिर 10:37-38 † 1:43-44 1:43-44 लैव्यवस्था 14:1-32

9 वेग कयक-काल्क वागतोन 'नीवाड कसुर्कना मापि आता,' इह इतेके अल्कोया? बार वेनु 'तेदिस नीवा कटुल पोस अन,' इनदनद अल्कोया?

10 इंजेके नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्जि, देवुळतेनाह नयगा इद बूमते, पापमतुन मापि कीयनद अदिकर इंका मन्हता इन्जि, मीक तोहतकन," इतोग.* इन्जि कयक-काल्क वागतोग मन्कन इद्रम इतोग,

11 "नना नीक वेहतलाह आतन, अले, तेदा! नीवा कटुल पोस लोन अन," इतोग.

12 इताहे ओग मन्कल तेदतोग, तेदिसि तना कटुलतुन पोस, सबेटोरा मुनेहतुहक पेसिस अतोग. इदिन ऊळिसि अगा जमा आतोर लोकुर पका बामतोर. बामिसि देवुळतुन जोहर कीसोर, "माट इद्रमता कबळ बेस्केन ऊळवल अयो!" इनजोर इतोर.

सिद्वा एनवाल लेविनु येसु केयिहतोग
(मत्थ्याल 9:9-13; लूकाल 5:27-32)

13 पया येसु अद लोताहि पेसिसि, गालिल सम्दुरता दड कचुलिये अतोग, अस्के वेल्लाटोर लोकुर ओना पयाह वातोर. पया येसु ओरिन कागहता बोटटोग.

14 पया अगडाह अनेके, सिद्वा एतना नाकातगा, अल्पुना मगि लेवि पेदिरतोन सिद्वा एतहपा, येसु ऊळतोग. ऊळिसि "नावाड कगयवानिन आयकिन दय!" इतोग. इतस्के लेवि तेदिसि, येसुना संगे अतोग.

15 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे, लेविना लोतगा गाटो तिनदलाह उदिस मतोग. अस्के येसुना पयाह वास मतोर, वेल्लाटोर सिद्वा एनवालोर मुळहेर ओसो पापिर† वने, तिनदलाह उदतोर.

16 येसु सिद्वा एनवालोर संगे, पापिरा संगे, गाटो तिनदनदिन परसिर ओसो साख्रमगूस ऊळतोर. ऊळिसि "एड वानाहि, येसु बेद्रम वेरा संगे, तिनदना-उनडना कीस्तोग रा?" इनजोर ओनाड कगयवालोरिन कटूला कीतोर.

17 येसु ओरा वळ्हकनदिन केंजिसि ओरिन इतोग, "रोगमलेवोरु डाक्टरनके अनोर, मति रोगम मतोरै तमा दुकतुन पोहतलाह दास्तोर, पुनविरा? अद्रमलेहकाने माट नेहनोरोग इनवालोरिन आयो, मति पापिरिन केयलाह नना वातन,"* इतोग.

उपसता लोप्पा ताल्हकमुळ
(मत्थ्याल 9:14-17; लूकाल 5:33-38)

18 देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहननाड कगयवालोर ओसो परसिर उपस कीदुर. मति येसुनाड कगयवालोर उपस केवोर. अदिनेनाहक ओरगडाह उय्तर येसुनगा वासि इद्रम इतोर, "योहननाड कगयवालोर ओसो परसिराड कगयवालोर उपस कीस्तोर; मति नीवाड कगयवालोर बेद्रम उपस केवोर?" इतोर.

19 अस्के येसु ओरिन इतोग, "मर्म-पेकाल तमा संगे मनदहपा, मर्मिड अतोर उपस कीया पगयहतोरा? मर्म-पेकाल ओरा संगे मनाहजोम, ओर उपस कीया पगवोर.

20 मति कोटुलतोर वासि, मर्मपेकान ओरगडाहि एगिह कीसि पोस ओयनुर, इद्रमता वेला वायगा,‡ अद तूकने ओर दुकम आसि तिनोर आयनुर," इतोग.

21 (इतापया, तना कागहतव पूनाड पोल्लोनगा, पाळना रिवजताड पोल्लोड कलिय पगवोड इनजोर तोहतलाहि, रेंड पुन्पिह कीयनव पीटोने इद्रम इतोग,) "पाळना गेंदेता अगता बूकातगा मेललाह, पूना गेंदे बोगे ओल्सोग. ओल्सतेके पूना गेंदे पाळना गेंदेतुन अगचि, इंका ओसो बेरा बूका कीयगा.

22 अद्रमे ओयवदु पूना अंगुर जोमातुन, पाळना तोलाजोर्काति बोगे एन्दोग. एन्दतेके इसि मिडतद जोमा ओयिसि बोल्गिहता. बोल्गताहकु, जोर्का ओसो आडिसि अगयहता. अगस पया अंगुर जोमा ओसो जोर्का रेंड आसि बूळेम आस्ताड. अदिहक पूना मिडतद अंगुर जोमातुन पूना जोर्काति एन्दिहतोर." (नना पूनाड-पूनाड पोल्लोड कागहतहनन, अविस्कनगा पाळना रिवजताड पोल्लोड काल्हपनायो इन्जि, येसु इव पुन्पिह कीयनाड पीटोड वेहतोग.)

वारमता पोल्वादियाता लोप्पा कटूला
(मत्थ्याल 12:1-8; लूकाल 6:1-5)

23 उंद दिया इद्रम आता इतेके, येसु वारमता पोल्वादियाते, गोहक अयस मतव, बोराडो पोलहकना नडुमतुहक अनजोर मतोग. अनेके येसुनाड कगयवालोर गोहकनाड एन्किन ऊचिंदुर.

24 तेन ऊळिसि अगा मतोर परसिर येसुन इतोर, "पोल्वादियाते बेदे कबळ कीयलाह पोलो, तान नीवाड कगयवालोर बह नोमोर?" इनजोर कटूला कीतोर.

25 अस्के येसु ओरिन इद्रम इतोग, "मुनेटा कालमते दाविद राजाल तनाड ऐंगेटोर बार, ओरिहक कगव वसतस्के बह कीतोर, तेन मीट देवुळता साख्रमते बेस्केन अर्वविरा?

* 2:10 2:10 माने-मन्कना नडुम पुटटोग इतेके येसुये. माने-मन्कना नडुम पुटटोग इद पोल्लोता अर्तम पुनदलाह पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि रासतव मन्हताड, अगा ऊळाट.

† 2:15 2:15 पापिर इतेके, यहुदिराड अडोन नोमवोरु पापिर. ✨ 2:17 2:17 तिमोति 1:15 ‡ 2:20 2:20 ननाये मर्मपेकानन आंदन इन्जि, येसु तनाय लोप्पा वेहतहतोग.

26 अस्के ओरु देवुळता रावुळतगा बह अतोर; अगा देवुळतुहक वाटटाड बेव आरिड, बूमयालोरिहके तिनदलाह पोलिदुड; दाविदिहक पोलवेकाय, अवे आरिन अबियातार इनवाल पेर्माल ओन्क तिनदलाह ईतोग, दाविद पया तना तोळतोरिहक तूसीसीतोग.* (अस्के देवुळि दाविद राजानु तपतिन इनो अले,)” इतोग.

27 ओसो येसु ओरिन इतोग, “देवुळि वारमता पोल्वादियातेनाहक मन्कन पुटिह केवो, मति मन्कनेनाहके पोल्वादियातुन पुटिह कीता.

28 अदिनेनाहक नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्जि, पोल्वादियाते पोलनदिन, पोलवदिन वेहतनद अदिकर नाक मन्हता,” इनजोर इतोग.

3

वागता कयदोन येसु सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 12:9-11; लूकाल 6:6-11)

1 अद्रमे ओसो उंद देबा, येसु पोल्वादियाते यहूदिरा पार्तनाता लोन अतोग. अगा ओर्वीग वागता कयदोग मतोग.

2 (अगा उच्चुर परूसिर वने मतोर.)पोल्वादियाते ओग मन्कना कयदुन येसु सत्रे कीस्तोग, बार केवोगा, इनजोर ऊळसोर मतोर. पोल्वादियाते सत्रे कीतेके, येसुना पोगोन (अद दिया कबळ कीयनद) तप तोहतकोम इनजोर, पट ऊळिदुर.*

3 येसु वागता कयदोनु, “तेदिसि नडुम वास निल्म,” इतोग.

4 पया येसु अगा मतोर मन्कलोरिन इद्रम ताल्हकतोग, “पोल्वादियाते बाताल पोलिहता? बेसता कबळ कीयनदा, बार लाग्वा कबळ कीयनदु? जीवातुन पिसिह कीयनदा, बार बूळे कीयनदु, वेहाट!” इतोग. मति बोरे बह वळ्हकोर.

5 येसु ओडते सबेटोरिन ऊळतोग, मति ओर कैगम बुदते मतदिन ऊळिसि,* येसु दुकम आतोग. आसि वागता कयदोन “नीवा कय आहा!” इतोग, अस्के ओग कय आहतोग. आहतस्के ओना कय सत्रेम आता.

6 पया परूसिर अगडाह पलत पेसिसि, येसुन बह कीस हक्ककल इनजोर, एरोद राजाना तुंगातोरु संगे कलियिसि वळ्हकिदुर.

समदुरतगा वेल्लाटोर येसुनके वास्तोर

(मत्याल 12:15-16)

7 अद्रमे पया येसु तनाड कगयवालोरिन पोसि, समदुरतेके अतोग. गालिल पटटोर वेल्लाटोर लोकरा गोहडि, येसुना पेगके अतोर.

8 येसु कीतद बामिह कीयनद कबळतुन कैजिसि, येस्सलेम सहरताहि, अहे यहूदा पटटाड दुस्साड नाहकनाहि, इदुमिया पटटाहि, योर्दन बेरेटा अबरताड नाहकनाहि, सोर-सिदोन सहर्कनाहि, अव सहर्कना ऐ-गूरे मनदनव नाहकनाहि, वेल्लाटोर लोकर येसुनगा वातोर.

9 वेल्लाटोर लोकर मताहकु, लोकर तना पोगोन अरमाकिर इनजोर, येसु तनाड कगयवालोरिन, “उदिस कागहतलाह, नाक उंदि ओडा तयर कीम्हटु,” इनजोर वेहतोग.

10 येसु वेल्लाटोरिन सत्रे कीस मतोग, अदिहक बेमतोर ओन बोयलाह दोबेड-नूकेड आंदुर.

11 देयहक पोयतोर वने, लोकरा नडुम मतोर. अव देयहक येसुन ऊळतेक अचोन, ओना मुनेह अर्सि, “निमा देवुळता मगनिन!” इनजोर, जोरते केयिंदुड.

12 मति येसु, “नना बोन्न इन्जि, बोन्के बह वेहमाटु!” इनजोर अविस्किन उकुम ईदोग.

येसु बारा बळयिरिन आचिहतोग

(मत्याल 10:1-4; लूकाल 6:12-16)

13 अद्रमे उंद दिया येसु गुड्रातगा पोगोन तगडतोग. तगडिसि तन्क विचर वातोरिन, तनगा केयतोग. केयतस्के ओर ओनगा अतोर.

14-15 अतस्के तना संगे मन्जि कगयलाहि, देवुळता पोल्लोतुन पोकुर कीयलाह लोहतलाहि, मन्कलोरगडाह देयहकिन पेसिह कीयनद अदिकर ईयलाहि, बारा बळयिरिन निल्पिह कीतोग.

16 ओर बारा मन्कलोरगडा पेदिर्क इद्रम मन्हताड: सिमोन (वेन पनु इनजोर येसु दुस्सा पेदिर तासतोग);

17 जेबेदिनाड मगकु याकुब ओसो योहन, वेर तमोग इर्वुर (बुवनरगिस इतेके गुळ्ळजना लेहकाडोर इनजोर, येसु वेरिन दुस्सा पेदिर तासतोग);

18 आंद्रेयाल, पिलिप, बार्तोलोम, मत्याल, तोमाल, अल्पुना मगि याकुब, तदु इनवाल यहूदाल, सिमोन (वेग रोम सर्करता अडम पार्तिंतोग मतोग).

19 ओसो यहूदा इस्केर्यांत, वेगे आक्रिते येसुन कोटेतोरा कयदे पोसीतोग.*

साङ्गमगूस्र येसुन देयम पोयतोग इन्हतोर

(मत्याल 12:24-32; लूकाल 11:15-22; 12:10)

20 पया येसु कापेनटि तना मतद लोतगा वातोग. अस्के ओसोवने इचोन लोकर जमा आतोर इतेके, येसुहक ओसो ओनाड कगयवालोरिहक, गाटो तिनदलाह वने अगा दोर्को.

* 2:26 2:26 1 शम्एल 21:1-6; इब्रितोर 9:2 * 3:2 3:2 लूकाल 6:7 कालनोट ऊळट. * 3:5 3:5 इपिसुसतोर 4:18 * 3:19 3:16-19 बळयिर 1:13

- 21 येसुना लोतोर इद पोल्लोतुन केंजिसि, ओन ततलाह अतोर. बाराहक इतेके, येसु बय्माड आतोग इनजोर, लोकर वळ्हकिंदुर.✱
- 22 उच्चुर साङ्गमगूस्र येसुसलेम सहरताहि वास मतोर. ओर इद्रम इतोर, “वेन बेल्लेजेबुब इनदनद देयहकना मुक्याल पोयता, तानाय सायताते, देयहकिन मन्कलोरगडाहि पेसिह कीस्तोग रा!” इनजोर इतोर.
- 23 अदिहक येसु ओरिन तनगा केयिसि, पुन्पिह कीयनव पीटोने इद्रम वेहतोग, “देयहकना मुक्याल बाराहक तनाड देयहकिन पेसिह कीयगा?
- 24 बेदाय राजेमते तमाय नडुमि कोंटेड पुटटेके, अद राजेम निच मनो.
- 25 अहे बेदाय लोतगा कोंटेड पुटटेके, अद लोन निच मनो.
- 26 अद्रमे देयहकना मुक्याल ओसो ताना तोळताड देयहक, तमतमा विस्द आतेके, अविस्कना लाव मनो आवालि.
- 27 मति उंद लोतगा नेडिस, लूटे केवाल मुने अगडोग पळ्योन दोहवालेवा, अगडा मादुन लूटे कीसि पेहता पगवोग. मुने पळ्योन दोहतेकेने, ओना लोतुन वेग लूटे कीसि ओयनोग. (अद्रमलेहका देयहकना पळ्योन दोहतेकेने, नना देयहकिन पूंड पगयकन,)” इनजोर इतोग.
- 28-30 ओर साङ्गमगूस्र येसुन देयम पोयता इनजोर इंदुर. अदिनेनाहक (इद्रम तप तोहतनद, देवुळता जीवातुनपास्कतप आस्ता, इदिन तोहत्लाह) येसु ओसो इतोग, “इह केंजाट, मीक सेतेम वेहतहनन, मन्कना सबे पापमतुनु, अहे देवुळता अडम वळ्हकतदिनु, देवुळि मापि कीया पगयगा. मति बोग देवुळता पवित्र जीवातुन पास्किहतोग, ओन देवुळि बेस्केन मापि केवो आयगा.✱ ओग हातेकाय, अद पापम मापि आयवा ओनगा मन्हताये,” इनजोर इतोग.

येसुना निटम जीवातोर बोरु?

(मत्याल 12:46-50; लूकाल 8:19-21)

- 31 पया अस्केन येसुना तलोगि, ओनाड तमोर वातोर. ओर अगदगा निचि, येसु पलत पेसेग इनजोर, केय लोहतोर.
- 32 अस्के ओना सर्ने उदिस मतोर लोकर इतोर, “गूस्र, नीवा यायालि, नीवाड तमोर पलते नीक पर्हकलाह आतोर,” इतोर.
- 33 इदिन केंजिसि येसु इतोग, “नावा यायालि, नावाड तमोर, नावा लोतोर बोर आंदुर?” इतोग.
- 34 पया ओना सर्ने उदिस मतोरिन ऊळिसि इतोग, “ऊळाट! नावा लोतोर इतेके वेरे आंदुर.
- 35 बोर देवुळ वेहतप ताकिहतोर, ओरे निटमे नावाड दादालोर-तमोर, एलास्क-बायिस्कु, तलिस्क आंदुर,”✱ इनजोर येसु इतोग.

4

विजा वीतना पीटो

(मत्याल 13:1-9; लूकाल 8:4-8)

- 1 येसु ओसो उंद देबा गालिल समदुरकचुल, लोकरिन कागहता बोटटोग. वेल्लाय मुलु ओना सर्ने जमा आस मतोर. अदिनेनाहक येसु एगकचुल मतद ओडातगा उदतोग. सबेटोर बार ओनाड केंजलाह, दडकचुल निच मतोर.
- 2 येसु मुडा लोकरिन पुन्पिह कीयनव पीटोने, वेल्लाडे पोल्लोड कागहतोग. उंद पीटो इद्रम मता:
- 3 “केंजाट, उंद दिया ओवोर्ग मन्कल विजा वीतलाह पेसतोग.
- 4 ओग वीतनेके, उडुन विजा अगदा कचुल अरता, अदिनु पिटेड वासि कतम तिताड.
- 5 उडुन विजा आद बंडाना जागाते अरता, अगा आदता पोगोन बर्बर तोळ्यो मताहक, विजा चट्टिपेटे मोन्हटटा.
- 6 मति ईर्क लोपा अनवाहक, एद तेगतस्के पोर्हकाड वागिस डोलताड.
- 7 ओसो उडुन विजा कोये-जपिना जागाते अरता, पया कोये-जपिड वने बेसिसि पेसनद वंज-सोपतुन हक्कताड, बेस एवोड. अदिनेनाहक अव एन्क पेसोड.
- 8 मति उडुन विजा इसि, राब जागाते अरता. पया अद मोन्हटिसि, उंद-उंद मोदुदुहक बेगा डेडा वीसा (30), बेगा मूंड वीसाड (60), बेगा नूस्र (100), इद्रमलेहका तेना पंटा वाता,” इनजोर वेहतोग.
- 9 वेहचि, “मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, नावा पोल्लोतुन बेस केंजाट!” इतोग.

विजा वीतना पीटोता अर्तम

(मत्याल 13:10-23; लूकाल 8:9-15)

- 10 पया येसु वगोगे मतोग अस्के, तनाड बळथिर बारा मन्कलोर, ओसो दुसोर उच्चुर ओना संगे मनवालोर ओनगा वासि, “गूस्र, इद पीटोता अर्तम माक वेहा,” इतोर.
- 11 येसु ओरिन इतोग, “मीक इतेके, देवुळि तना राजेमताड मकतव पोल्लोन पुनदलाह बुद ईता, मति तानाड पोल्लोन नमवोरिहक बार, इव पोल्लोन नना पुन्पिह कीयनव पीटोने वेहतहनन.
- 12 बह इतेके:
- ओर नावाड कबस्किन ऊळलाह कोनि ऊळनुर, मति अविस्कना अर्तम ओर पुनोर आयनुर, ओसो

नावाडः केंजलाह कोनि केंजनुर,
मति ओरिहक तेळियो आयगा.
अद्रम पुतेके, तेळियतेके, ओर देवुळतके मलवेर,
अस्के देवुळि ओरा पापमतुन मापि केवालि☆,”

इनजोर इतोग.

13 पया ओसो ओरिन इतोग, “मीट इद पीटोता अर्तम पुनवेके, इंका ओसो वेहतनव सबे पीटोना अर्तम बेद्रम पुनदकिर?

14 वीतवाल इतेके, देवुळता पोल्लोतुन पोकर केवाल आंदोग, (विजा इतेके देवुळता पोल्लो आंदु).

15 अगदगा अरतद विजाता जागा इहलेहका मन्हता. उच्चुर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन केंजिहतोर, मति देयहकना मुक्याल चट्ने वासि, ओरा जीवातगा वीततद पोल्लोतुन माण्डनाह कीस्ता.

16 अद्रमे आद बंडातगा अरतद विजाता जागा इहलेहका मन्हता: उच्चुर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन, गिर्दाते चट्नेन केंजिहतोर.

17 मति अद पोल्लो ओरा जीवातगा गडवाहकु, गळके विस्वस कीस्तोर. पया देवुळता पोल्लोतुन नमताहक, ओरिहक अड्सन्काय, तिपल्काय वातेके, चट्नेन विस्वसतुन विळिसहतोर.

18 कोये-जपिनगा अरतद विजाता जागा इहलेहका मन्हता, उच्चुर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन केंजिहतोर.

19 मति पिसवगताड आल्सुळकु ओसो अनम-दनमता उळ्बे, सम्सरमता लालुस, इव ओरा जीवातगा देवुळता पोल्लोतुन बेर्स एवोड, ☆ पया अद पोल्लो बातय पायदाता आयो.

20 मति राब जागा इहलेहका मन्हता, बोर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि, तमा जीवातगा तासिहतोर. (राब जागातगा अरतद विजा) बेद्रम उंद-उंद मोदुदुहक बेगा डेडा वीसा (30), बेगा मूंड वीसाड (60), बेगा नूर (100), इद्रम पंटा वास्ता, अद्रमता पंतालेहका, ओर बेसताड कबस्क कीस तोहतहतोर,” इनजोर इतोग.

चिमलिता पोल्लो
(लूकाल 8:16-18)

21 येसु ओसोवने ओरिन इतोग, “बोगाय चिमलि नीर्विह कीसि, डूटलोप्पा मुळहच तासनोगा? इलवेके कटुलता इळन तासनोगा? आयो, वेहच आयि इनजोर, बोव्लापोगोन तासिहतोग.

22 अद्रमे देवुळताड सबे मकिह कीतव पोल्लोड पड्ने आयनुडे, इद्रमता वेला वायगा.

23 मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओर नावा पोल्लोतुन बेस केंजाटु,” इतोग.

24 ओसोवने ओरिन इतोग, “इव पोल्लोनु मीट उसरते केंजाटु. बेद गोट्टाते मीट दुसोरिहक कहच इय्हनिर, अदे गोट्टाते देवुळि मीक कहच ईयगा, तान्काय एक्वा ईयगा.☆

25 बाराहक इतेके, बोनगा पुनदनद बुद मन्हता, ओन्कु देवुळि ओसो इंका ईयगा. मति बोनगा पुनदनद बुद इले, ओनगा बेचोन दिसिहता, तान वने देवुळि तेंडिस ओयगा,☆” इनजोर वेहतोग.

पेनेम मोन्हटनद पीटो

26 अद्रमे ओसो येसु वेहतोग, “देवुळता राजेमता पोल्लो इद्रमलेहका मन्हता: ओर्वोग मन्कल तना पोलमतगा पेनेहक वीतिहतोग.

27 वीतिसि ओग नाका उंजना, सकर तेदिस कबळ कीयना कीस्तोग. पया पेनेहक मोन्हटिसि बेर्सिहताड. इव इद्रम बह आस्ताड इनजोर, ओग मन्कल पुनोग.

28 ओग मन्कल बातय केवालेवा, बूमि तनाय अनम पुटिह कीस्ता. मुने ऊयुम बेर्सिहता, बेर्सिसि एन पेसिस पूयिहता, पया एन्कनगा पेनेम पोयहता.

29 अहे पया पेनेहक अयताहे, चट्पिट एटळते कोयहतोर,”☆ इनजोर वेहतोग.

पुलुळ (दुलि) पेनेमता पीटो

(मत्याल 13:31-32,34; लूकाल 13:18-19)

30 येसु ओसो वेहतोग, “देवुळता राजेमता पोल्लो बेद्रम बेर्सगा? इद पोल्लोतुन तेळियिह कीयलाह, उंद पीटो वेहतहनन.

31 देवुळता राजेमता पोल्लो, उंद पुलुळ पेनेमता लेहका मन्हता. पुलुळ पेनेम इतेके, पकाय उड्ला पेनेम मन्हता.

32 मति नेल अर्सि मोन्हटटापया, अद बेर्सिसि बेरा मरा आस्ता. अस्के पिटेड वने, तानाड कांदाना दळमतगा वासि, गूडाड पंडिहताड,”☆ इनजोर वेहतोग.

33 ओसो इद्रमताड वेल्लाडे पीटोने, येसु लोकुरिन देवुळता पोल्लो वेहन्दोग. ओर बेचोन पुनदा पगन्दुर, अचोन ओरिहक वेहन्दोग.

34 मुडा लोकुरिन पुन्पिह कीयनाड पीटोड-लेवा बातय वेहोग आंदोग,☆ मति मुल लेवस्के, तना संगे मन्जि, कगयवालोरिहक सबे पीटोना अर्तम तेळियिह कीस वेहन्दोग.

☆ 4:12 4:12 यशायाह 6:9-10; योहन 12:40; बळयिर 28:26-27 ☆ 4:19 4:19 रोम सहरतोर 12:2 ☆ 4:24 4:24 मत्याल 7:2; लूकाल 6:38 ☆ 4:25 4:25 मत्याल 13:12; 25:29; लूकाल 8:18; 19:26 ☆ 4:29 4:29 तोहचीतव पोल्लोड 14:15 ☆ 4:32 4:32 यहेजकेल 17:23 ☆ 4:34 4:34 योहन 10:6; 16:25,29

येसु दूंदतुन रोमिह कीस्तोग

(मत्याल 8:18,23-27; लूकाल 8:22-25)

- 35 पया अद दिया मुलपोळ्द, येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “अलेट! माट सम्दुरता अबर दडटेके दाकल,” इतोग.
 36 इतस्के मुडा लोकरिन अगान विळिसिसि, तना उदिस मतद ओडातेने, ओनाड कगयवालोर उदतोर. दुस्पाड ओडाड वने ओरा संगे मताड.
 37 अस्के सम्दुरतगा बेरा दूदि वाता. पया लच्काड ओडातगा वास दलिंगदुड, ओडा पूरा एग निंदलाह आस मता.
 38 येसु बार पेगकेडेके, तला ऊसि वाटिसि, उंजिस मतोग. पया कगयवालोर ओनगा अन्जि तेहतोर, तेहचि इतोर, “ए गुरू, तेदा, माट मुळिन्दहनल, बह निमा सीता केविना?” इतोर.
 39 इतस्के येसु तेदिसि, दूंदतुन दगाड ईतोग, ओसो एताड लच्कान, “रोमा, मेकर्ने आम!” इतोग. इतस्के दूंद-मुर्गम मायिसि, बेस मेकर्ने आता.
 40 पया येसु कगयवालोरिन इतोग, “बाराहक रेयिहनिर? (नना मीक पिसिह कीकन इनजोर,) नावा पोगोन विस्वस इलेया?” इतोग.
 41 मति ओर पका रेयतोर. रेयिसि तमतमाय, “अलाले! वळ्यु ओसो एग वने, वेना उकुमतुन केंजिहताड अयो! इतेके वेग बेद्रमतोग मन्कल मनदनोग रा!” इनजोर इतोर.

5

येसु देयहक पोयतोग मन्कन सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 8:28-34; लूकाल 8:26-37)

- 1 पया ओर सम्दुरतुन वेंडिसि, गिरासेनिर इनवालोर दुस्पा जाततोर एरियातगा अतोर.
 2 येसु तनाड कगयवालोर संगे ओडाताहि रेगताहे, देयहक पोयतोग ओर्वोग मन्कल, डोलतोरिन पोहतनाड पांजानगडाहि पेसिसि, ओरिन कलियतोग.
 3 ओग मन्कन बोरे गोल्स्कने दोहता पगवोर आंदुर.
 4 ओनाड कथ्किन-काल्किन गोल्स्कने दोहच मतोर, मति अविस्किन ओग देहचि, तुक्ळेड-तुक्ळेड कीदोग. बोगे ओन आव्रे कीया पगवोग.
 5 ओग नक्का-पियलि बेस्के इतेक अस्केने, गुमयानगा, गुडानगा केयसोर तिरियिंदोग; ओसो तना मेंदुलतुन बंडाने कोहकिंदोग.
 6 पया ओग येसुन जेकनाहिये ऊळिसि, वित वातोग. वासि येसुनाड काल्क अरतोग.
 7-8 पया येसु ओग मन्कन पोयतद देयमतुन “वेग मन्कनगडाह पेसिस अन!” इनजोर इतोग. अस्के “एय येसु, सबेट्क बेरा देवळता* मगनिन, निमा नाक बाराहक अडम आय्हनिन? निमा नाक सिक्सा एवोन इनजोर, देवळता मुनेह किरिया कीम!” इनजोर देयम पोयतोग इतोग.*
 9 येसु ओन, “नीवा पेदिर बाताल?” इनजोर ताल्हकतोग. अस्के ओग, “नावा पेदिर वेल्लाटोरोग, बह इतेके माट वेल्लाटोरोग महनोग,” इतोग.
 10 अव देयहक येसुन, “माक इद एरियाताहि पंडमा,” इनजोर पकाय अर्जि कीदुड.
 11 अगा मेटातगा वेल्लाडे गोहड पदिड मेयसोर मताड.
 12 अदिनेनाहक अव देयहक, “माक अव पदिनगा लोहचीम, माट अव पदिनगा दाय्हनोग,” इताड.
 13 इतस्के येसु अविस्किन दायलाह ईतोग, ईताहे देयहक ओग मन्कनगडाह पेसिस, पदिनगा नेडताड. अगा जोक-जोक रेंड अजर्क पदिड मताड, अव गोहड पदिड पया मेटा ओळिसिये, मुटेड-मुळ्गेड आसोर वितिसि, सम्दुरता एतगा अर्सि, कतमे मुळिन्दस डोलताड.
 14 पया अव पदिड मेहवालोर विततोर. वितिसि इद पोल्लोतुन सहरतगा ओसो एरे-गूरेताड नाहकनगा वेहतोर. वेहतस्के बाताल बाताल आता, तान ऊळलाहि अगडा लोकर येसुनगा वातोर.
 15 वासि देयहक पोस मतोग मन्कल बेस गेंदेड केगिसि, बेस बुदते मन्जि, येसुनगा उदिस मतोग. इदिन ऊळिसि नाटेनोर येसुन रेयतोर.
 16 अगा येसु कीतद कबळतुन ऊळतोर मन्कलोर, ओग देयहक पोयतोगु बेद्रम बेस आतोग, ओसो पदिहक बह आता, अद कतमे लोकरिहक वेहतोर.
 17 अस्के, “निमा मयगा मनमा, मावा सिवातगडाहि पेसिस अन” इनजोर, अगडोर येसुन अर्जि कीतोर.
 18 पया येसु अगडाह दायलाह ओडातगा उदिहपा, मुने देयहक पोस मतोग मन्कल, “नाक नीवा संगे वायलाह ईम गुरू!” इनजोर अर्जि कीतोग.
 19 मति येसु ओन तना संगे वायलाह एवोग, मति इद्रम इतोग इतेके, “आयो, निमा नीवा लोन अन्जि, देवुळि नीवा पोगोन दया कीसि, नियेनाहक बेद्रमता कबळ कीता, तान मियगडोरिन वेहा,” इनजोर इतोग.
 20 अदिनेनाहक ओग मन्कल अगडाहि तना लोता एरियाते अन्जि, येसु तनेनाहक कीतद बेरा कबळतुन, दाकपालिसि पटटे पोकुर कीतोग.

दुकता आंचाळ सत्रेम आस्ता, डोलता पिंला तेग्हिहता

(मत्याल 9:18-26; लूकाल 8:41-56)

- 21 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे, ओडाते उदिस, सम्दुरतुन वेंडटापया, (गालिल पटटे मल्स वातोग). येसु सम्दुर दडटगा एवतस्के, वेल्लाय मुल अगा ओनगा जमा आतोर.

22 अचोटन ओवर्गो यारोस पेदिरतोग मन्कल येसुनगा वातोग. ओग अगडा यहुदिरा पार्तना कीयनद लोता ओवर्गो पेदामन्कल मतोग. ओग येसुन ऊळिसि, ओनाड काल्क अरतोग.

23 अर्सि इद्रम इतोग, “नावा उडूला मयाळि डोललाह आता गूरु! अद सव्रेम आसि पिसि इनजोर, निमा वासि ताना पोगोन कय तासा,✧” इनजोर येसुन अर्जि कीतोग.

24 अदिनेनाहक येसु ओग मुक्याना संगे दायलाह पेसतोग. अनेके वेल्लाय मुलु येसुना पयाह अनजोर, गर्दि आसि ओनगा दोबेड-नूकेड कीदुर.

25 अस्के अद मुडगा उंद आंचाळ मता. अद बारा वर्सानाहि कुर्माते बादा आंदु.

26 अद मत एवालोर कयदे पका तिपल आस मता, तनाड पूरा कोताड मत एवालोरिहक ईसि, मारिह कीता. मति ताना बेमर मायो, इंका ओसो वीळसोर अंदु.

27-28 पया अद आंचाळि येसुना लोप्पा केंजिसि, नना मात्रम येसुना गेंदेतुन बोयतेक अचोन, सव्रेम आयकन इनजोर, आलिह कीता. कीसि, मुडा नडुम ओना पयाह वाता, वासि (अद पलते आस मताहकु, सिरप) येसुना गेंदेतुन कुस्क्ने बोयता.

29 बोयताहे ताना कुर्माता बादा मायता, अद तना कुदि, नना सव्रेम आतन इनजोर पुता.

30 अस्के चट्टनेन तना लावते बोगो मति सव्रेम आतोग इनजोर, येसु पुतोग. पुन्जि, मुडेके चेट मिळिन्दसि, “नावा गेंदेतुन बोग बोयतोग रा?” इनजोर ताल्हकतोग.

31 ओनाड कगयवालोर इतोर, “इद मुलु नीवा सर्ने मन्जि, नियके दोबेड-नूकेड कीयनदिन ऊळिहनिन! मति ‘नाक बोग बोयतोग?’ इनजोर, बह इहनिन गूरु! (वेल्लाटोर नीक बोयिस मनदनुर,)” इतोर.

32 मति येसु तन्क बोयतदिन ऊळलाह, मुडगा सर्ने ऊळतोग.

33 अस्के अद आंचाळि, सव्रेम आतन इनजोर पुन्जि, येसुनगा वाता. वासि रेयते साड-सोर येसुनाड काल्क अरता. अर्सि पया तन्क बह बह आता, अद सबे ओन सेतेम-सेतेम वेहता.

34 वेहतस्के येसु तान इतोग, “बायि! नना नीक सव्रे कीकन इन्जि, निमा विस्वस कीताहके बेस आतिन, सुकमते अन. इंजेके इद बादा आयवालेवा पिसकिन,” इनजोर इतोग.

35 येसु इद्रम वेहनेकेन, यारोस पेदिरतोग मुक्याना लोताहि उच्चुर वासि, इद्रम ओन वेहतोर, “नीवा मयाळ हाता रा! इंजेके गूरु लोन वासाय बाताल पायदा, ओन मल्स लोहा,” इतोर.

36 ओर मन्कलोर अद्रम इतदिन केंजवप लेहका आसि, येसु यारोसिन इतोग, “निमा रेयमा! नावा पोगोन विस्वस तासा!” इतोग.

37 पया येसु मुडुन लेहचि, सिरप याकुब, योहन, वेर तमोग ईर्वर ओसो पनु, वेरिने पोसि, यारोसना लोतेके अतोग.

38 अगा एवतस्के, अगा लोकर अळयना, केयना कीसोर मतदिन, येसु ऊळतोग.

39 पया येसु लोप्पा ओळियिसि, ओरिन इतोग, “बाराहक रोदा पोस अळयहनिर? पिला हायो, अद निद्रते मन्हता!✧” इतोग.

40 अस्के पोहता वाता मुलु, येसु इतद पोल्लोतेनाहक कवतोर. मति येसु सबेटोरिन पलते पेहचि, पिलाता तलोग-तपेन ओसो तनाड कगयवालोर मुवुरिन पोसि, लोप्पा पिलातुन तासतगा अतोग.

41 अन्जि हाता पिलाता कयदुन पोसि, तमा पोल्लोते, “तलीता कूमि” (इतेके “अले पिला! नना नीक इहनन, तेदा!” इनजोर अर्तम आस्ता)✧ इतोग.

42 अद्रम इताहे, अद पिला चट्टने तेदता. अहे अद बारा वयसता मताहकु, इके-अके वेलिय बोटटा. इदिन ऊळिसि, अगडा लोकर पका बामतोर.

43 पया “इद पोल्लो बोन्के एर्का आयमाकि” इनजोर, येसु ओरिन उकुम इतोग. अहे ओसो “तेन्क बातालाय तिनदलाह ईम्हटु,” इनजोर वेहतोग.

6

येसुन तनाय नाटेनोर नमोर

(मत्याल 13:54-58; लूकाल 4:16,22-24)

1 पया येसु अगडाहि तना नासरेत नाग अतोग, ओनाड कगयवालोर वने, ओना संगे अतोर.

2-3 अन्जि वारमता पोल्लादियाते अगडा पार्तनाता लोते कागहता बोटटोग. वेल्लाटोर लोकर ओनाड पोल्लोन केंजिसि बयल आतोर, आसि इद्रम इतोर, “वेन्क इव पोल्लोड, इचोटा बुदि, बेगडाह दोर्कता रा? अचोटाड बेराड कबस्क कीयनद डीसा वेन्क बेगडाह दोर्कता रा?✧ बह वेग मारियाना मगि वडूलाल आयोगा? वेनाड तमोर याकुबि, योसेपि, सिमोनि, यहुदाल वेर आयोर रा? वेनाड सबे एलास्क बह इगाने इलेड?” इन्जि नाटेनोर लोकर येसुन नमोर आंदुर.✧

✧ 5:23 5:23 16:18; बळयिर 9:12,17; 28:8 ✧ 5:39 5:39 योहन 11:11,13; बळयिर 20:10 ✧ 5:41 5:41 बळयिर 9:40 ✧ 6:2-3 6:2-3 लूकाल 2:47; योहन 7:15 ✧ 6:2-3 6:2-3 बळयिर 12:17; 15:13; 21:18; 1 कुरिततोर 15:7; गलातितोर 1:19; 2:9,12; याकुब 1:1 ✧ 6:2-3 6:2-3 योहन 6:42

4 अस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळता कबुरतोन्क दुनियामेंड मान दोर्किहता, मति कुदता नाटे, कुटुमते अहे लोते मात्रमि, मान दोर्को.☆(अद्रमलेहकाने नाक इंका मीट पास्करि,)” इतोग.

5 ओर येसुन नमवाहकु, अगा ओग वेल्लाड डीसाताड कबस्क कीया पगवोग. सिरप इच्वुरे बेमरतोर पोगोन कय तासिसि, ओरिन सब्रे कीतोग.☆

6 पया नाटेनोर येसुन नमवाहकु, ओग बयल आतोग.

येसु तनाड बारा बळयिरिन सेवातुहक लोहतहतोग
(मत्याल 10:1,9-14; लूकाल 9:1-6)

अहे पया येसु कागहचोरे, सबे एरे-गुरेताड नाहकने तिरियतोग.

7 उंद दिया येसु तनाड बारा बळयिरिन केयतोग, केयिसि इर्वुर-इर्वुरिन कीसि, ओरिन सेवातुहक लोहतलाह तयर कीतोग. कीसि मन्कलोरगडाह देयहकन पेसिह कीयलाह, ओरिहक अदिकर ईतोग.

8 पया ओरिन इद्रम उकुम ईतोग, “मीट सेवाते दायहपा, सिरप डुडटुन विळिसिसि, गाटो, जोर्का, कोताड इद्रम बाताडे ओयमाटु.

9 अहे ओसो एल्पुस्क केगस अन्हटु, मति रेंड-रेंड जगाड-गेंदेड ओयमाटु,” इतोग.

10 ओसोवने इतोग, “बेद लोतगा मीट दाकिर, अदे लोतगा मीट अद नाटे मनाहजोम मन्हटु.

11 ओसो बेद नाटेनोर लोकर मीक रोमलाह एवोर, मीवाड केंजोर, अगडाहि पेसना वेलाते, ओर देवुळता सिक्सातुहक ओजिहतोर इनजोर तोहतलाहि, मीवाड कालकना दुरातुन, अगाने दुल्पिसि पेसाटु,☆” इनजोर इतोग.☆

12 अद्रमलेहकाने पया ओर सेवातुहक अन्जि, पापमता अगदाहि मल्सि, देवुळतके वाटु इनजोर, पोकर कीसोर तिरियतोर.

13 अद्रम तिरियिहपा, देयहक पोस मतोर मन्कलोरगडाह वेल्लाडे देयहकन पेहतोर, अहे वेल्लाटोर बेमरतोरिन नेय ओकिसि पार्तना कीतोर, कीतस्के ओर सब्रेम आतोर.☆

एरोद राजाल योहनिन हक्क वेहतहतोग
(मत्याल 14:1-12; लूकाल 9:7-9)

14 पया येसुना पेदिर वेल्लाय पोकर आता, अस्के एरोद अंतिपस राजाल वने इद पोल्लोतुन केंजतोग. उयतुर “वेग येसु इतेके, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन आंदोग, डोलिस जीवा अरतोग. अदिनेनाहक डीसाताड कबस्क कीस्तोग,” इनजोर इंदुर.

15 उयतुर बार, “देवुळता कबुरतोग एलिया मुय्तोग ओसोवने वातोग,” इंदुर. ओसो उयतुर बार, “वेल्लाय मुने देवुळता कबुरतोर बोर मतोर, वेग अद्रमतोगे,” इंदुर.

16 मति एरोद राजाल वने येसु कीतव कबस्किन केंजिसि, इद्रम इतोग, “योहनना तलातुन नना डाय वेहच मतन, ओगे ओसो जीवा अरतोग!” इनजोर इतोग.

17-18 बाराहक इतेके, (योहनि, एरोद राजाल, वेरा नडुम कट्टलाड इह आस मताड.) राजाना दादाल पिलिप इनवाल जीवात मनेकेने, वेना मुते, एरोदियसि इनदनदिन, राजाल तना लोन तच मतोग. अदिनेनाहक योहनि राजानगा अन्जि इतोग, “नीवा दादाना मुतेन तासना, इद नीवा कीतद कबळ इतेके, मोसानाड अडोड वेहतपु पोलो, महरज,” इनजोर वेहच मतोग. वेहताहकु, राजाल ओड आसि, योहनिन पोसि, जेलते वाटलाह वेहच मतोग.

19 एरोदियसि इतेके, योहनना विस्द आसि, ओन हक्कलाह ऊळिंदु, मति हक्क पगवो.

20 बाराहक इतेके, योहनि सेतेमतोग ओसो देवुळता पवित्र मन्कल इनजोर, एरोद अंतिपस पुन्ज मतोग. अदिनेनाहक ओन रेयिंदोग. योहनि राजाहक वेहन्दोग, अस्के राजाना जीवा चुहेम आयवेक तेला, योहनना पोल्लो केंजलाह गिर्दा आंदोग. अदिहक ओन एरोदियस रानिनगडाहि पिसिह कीसि तासिस मतोग.

21 पया एरोद राजाना पुटटा दिया एवता. अद दिया राजाल बेरोर मुक्यालोरिन, सीपय्किरा मुक्यालोरिन, गालिल पटटा बेरोर पेदल्किन केयिसि, कुळप कीतोग.

22 पया राजाल केयिस मता मुडा मुनेह, एरोदियसिना मयाळि एंदता. एंदतदिन ऊळिसि, राजाल ओसो कुळपतुहक वाता मुलु, पका गिर्दा आतोर. पया राजाल गिर्दा आसि, अद पिलातुन इतोग, “नीक बाताल गावले अद ताल्हका, अदिन नना ईकन,” इतोग.

23 अहे ओसो “नावा वळगा राजेम वने ताल्हकतेके, तान नना नीक ईकन” इन्जि, राजाल किरिया कीस वेहतोग.

24 किरिया कीतस्के, अद पिला पलते अन्जि, “नना बाताल ताल्हककन, अवा?” इनजोर तलिन ताल्हकता. अस्के ताना तलोग इता, “देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनना तला ताल्हका,” इता.

25 इताहे अद पिला ओसो राजानगा वासि, “काका, योहनना तला उंदि दळ्याते कीसि, नाक इंजेकेन तच ईया वेहा,” इनजोर ताल्हकता.

26 ताल्हकतस्के राजाल पका नारज आतोग, मति राजाल केयिस मता मुडा मुनेह, किरिया कीस वेहताहकु, अद पोल्लोतुन मिळहता पगवोग.

27 अदिनेनाहक पया राजाल ओर्वोग सीपयिन, योहनना तला डायिस ततलाह, उकुम इतोग. ईतस्के ओग जेलतगा अन्जि, योहनना तलातुन डायतोग.

☆ 6:4 6:4 योहन 4:44 ☆ 6:5 6:5 मत्याल 9:18; मार्कल 5:23; 16:18; बळयिर 28:8 ☆ 6:11 6:11 बळयिर 13:51; 18:6 ☆ 6:11 6:8-11 लूकाल 10:4-12 ☆ 6:13 6:13 याकुब 5:14

28 डायिसि उंद दळ्याते कीसि, अद पिलातुहक तच ईतोर. अद पिला पया तना तलिनगा ओसीता.

29 पया इद कबुर केंजिसि, योहननाड कगयवालो वतोर. वासि ओना सेतातुन ओस पोहतोर. अदिनेनाहक राजाल येसुनु, योहनि मल्स जीवा अरतोग इनजोर इतोग.

एयुड अजर्क लोकुरिहक येसु तीहतहतोग

(मत्याल 14:13-21; लूकाल 9:10-17; योहन 6:5-13)

30 (पया येसुनाड बळयिरनाग-नाग तिरियसोर, सेवा कीसोर मलतोर.)* मल्सि, येसुनगा जमा आतोर. आसि तमा बाताल बाताल कीतोर, ओसो कागहतोर, अदिन ओन वेहतोर.

31 अस्के वेल्लाटोर लोकुर ओरगा अनजोर वासोर मंदुर, अदिहक ओरिहक गाटो तिनदलाह वने अग दोर्को. अदिनेनाहक येसु ओरिन इतोग, “अलेट! माट बोरे लेवद जागातगा अन्जि, गळक रोमकल,” इनजोर इतोग.

32 पया ओर ओडाते उदिस, बोरे लेवद जागातगा तमाय आरम कीयलाह अतोर.

33 मति ओर दायनदिन लोकुर ऊळतोर, ऊळिसि ओरिन पुतोर. पया सबे नाहकनाहि, आस्क-कोयतोर दडकचुलिय ताकसोरे, ओरिहकाय मुने सम्दुरता अबर बाजे एवतोर.

34 अस्के येसु ओसो ओनाड कगयवालो वने एवतोर. एव्सि येसु ओडाताह रेगिसि, अगा वेल्लाय मुल जमा आतदिन ऊळतोग. ओरु कोपाललेववु गोरनलेहका मतोर, तेन ऊळिसि येसुहक ओरा मान वसता. पया येसु ओरिन वेल्लाडे पोल्लोड कागहता बोटटोग.

35 इद्रम कागहनेके, बहट अरता. पया कगयवालो येसुनगा वासि इतोर, “गूरू, इद पेळकल जागा मन्हता, इंजेक बहट अरता वने.

36 वेर मात्रमि ऐ-ग्रेताड नाहकनगा अन्जि, तम्क तिनदलाह बाताडाय असिर, वेरिन लोहा,” इतोर.

37 इतस्के येसु मर्ला ओरिन, “अले मीटे वेरिहक तिडटा बह कोट कीम्हट रा!” इतोग. इतस्के ओर इतोर, “गूरू, इचोन मुडुहक तीहतलाह, आट नेलाना कूलताड कोताड आस्ताड. अचोक कोतानाड आरिड असिस तीहतकोमा?” इतोर.

38 येसु इतोग, “मियगा बेचोक आरिड मन्हताड? अन्जि ऊळाट अले,” इतोग. अन्ज ऊळतोर अस्के “एयुड आरिड, रेंड मीन्क मन्हताड,” इतोर.

39 अस्के “अलेट! सबेटोरिन रोंडातगा गुमिड-गुमिड उदिह कीम्हट,” इनजोर ओरिन उकुम ईतोग.

40 अद्रमे लोकुर उंद-उंद गुमतगा, बेगा पनस, बेगा नूरू, इद्रम उदतोर.

41 पया लोकुर उदतस्के, अव एयुड आरिन ओसो रेंड मीन्किन पोसि, पोगोन ऊळिसि, देवुळतुन जोहर कीसि, आरिन किळहतोग. अह कीसि “मुडा लोकुरिहक तूसिसीम्हट,” इनजोर कगयवालोरिन वेहतोग. अद्रमे मीन्किन वने सबेटोरिहक तूसिसीयलाह वेहतोग.

42 पया वेर सबेटोर पका पंजनाह तितोर.

43 तिन्ज-उन्ज पिसतव आर किळकेड, ओसो मीन्क जमा कीनेके, बारा डालाड पेसताड.

44 तिनवालोरगा सिरप कोयतोरि एयुड अजर्क (5000) मतोर.

येसु एता पोगोट्क ताकिहतोग

(मत्याल 14:22-32; योहन 6:15-21)

45 पया तिन्ज-उन्ज मारतस्के, येसु कगयवालोरिन इतोग, “नना लोकुरिन मल्स लोहतलाह पयाह महनन, मीट मात्रम ओडाते उदिसि, सम्दुरता अबर बाजे वेंडिसि, बेत्सेदा नाग अन्हटु,” इतोग.

46 पया येसु लोकुरिन लोहचि, तना गुड्रापोगोन पार्तना कीयलाह अतोग.

47 नुलपेडुहक ओडा सम्दुरता नडुमकसाते मता. येसु बार, वगोगे दडटा अबरि गुड्रापोगोन मतोग.

48 पया वळ्य मुनेहेतेनाह वांदु, अदिनेनाहक कगयवालोर ओडातुन वगहचोर-वगहचोर बागिस मतोर, इदिन येसु गुड्राताहि ऊळतोग. पया येसु नकाडाड मूड-नालुड एगसोरे (इतेके तलाकोग कूसना जोक-जोक) सम्दुरता एता पोगोट्क ताकसोरे, ओरगा वातोग. येसु ओरिन वीळिस दायना मता.

49 मति कगयवालोर येसु एता पोगोट्क ताकनदिन ऊळिसि, “एता मसमि वास्ता, रा!” इनजोर सबेटोर रेयिसि केयतोर.

50 अस्के तोप्नेन येसु ओरिन आळो कीतोग, “नना रा, रेयमाट, दीरा कीम्हट,” इनजोर इतोग.

51 पया येसु ओरा संगे ओडातगा तगडतोग, तगडतस्के वळ्यु बेके मायतायो, बेके मायोयो! इदिन ऊळिसि कगयवालोर पका बामतोर.

52 बह इतेके येसु आरिड तीहतदिन ऊळिसि तेला, ओर ओना लावतुन पुनोर. तान पुनवाह, ओरा बुदि गळस आस मता.*

येसु दुकिनोरिन सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 14:34-36)

53 पया ओर सम्दुरतुन वेंडिसि, गनेसरत एरियाते एवतोर. एव्सि ओडातुन दडटगा दोहतोर.

54 येसु ओडातगडाहि रेगताहे, अगडोर ओन पुतोर.

* 6:30 6:30 वचन 12, 13 ऊळाट. ☆ 6:52 6:52 रोम सहरतोर 11:7

55 पुताहकु ऐ-गूरेताड सबे नाहकने, कबुर वेहतलाह विततोर. पया मन्कलोर दुकिनोरिन कटुस्कने कांजिसि, येसु बेगा मन्हतोग इनजोर कबुर दोर्किदु, अगा ओंदुर.

56 येसु वेलियतोग अव सबे सहर्कनाड, नाहकनाड, गूळानाड बजर्कनगा दुकिनोरिन तासिसि, “गूरू, सिरप नीवा गेंदे कोडतुन मात्रम बोय ईम, अस्के बेस आयनुर,” इनजोर अर्जि कीदुर. बोर बोर ओना गेंदे कोडतुन बोयिंदुर, ओर सबेटोर सत्रेम आंदुर.

7

पेदल्कना रिजता लोप्पा काऱहमुळि
(मत्याल 15:1-20)

1 उंद दिया उच्चुर परसिर ओसो साऱमगूरू येस्सलेम सहरताहि वातोर. वासि येसुनगा जमा आतोर.

2 अस्के येसुनाड उच्चुर कगयवालोर, कय्क नोगवाये गाटो तिनदनदिन, वेर ऊळतोर. ✨(वेरा विचरते, येसुनाड कगयवालोर कळवोगकय्किन एडिह केवाये तिंदुर). (

3 परसिर ओसो सबेटोर यहुदिर, तमाड तादोर-बाबोर कीतव रीत-रिवज्कना इसबते, बेस कय्क नोगवा, मुर्तिय गाटो तिनोर आंदुर.

4 आटुमताहि वातस्के, एग मीवालेवा गाटो तिनोर आंदुर. मुनेतोर कीतव रीत-रिवज्कना इसबते, दळयान, एग उनडनाड कस्लान, इतुळताड गंजिन तोमिंदुर. ✨ इद्रमलेहका वेल्लाडे रीत-रिवज्किन नोमिंदुर.)

5 अदिनेनाहक परसिर ओसो साऱमगूरू येसुनगा वासि इतोर, “नीवाड कगयवालोर मावाड पेदल्कना मतद रीत-रिवजतुन बह माळोर? वेर तिनदनामुने, कळवोग आतदिन एडलाह, तमाड कय्क बाराहक नोगवोर?” इन्जि कट्टला कीतोर.

6 पया येसु ओरिन इतोग, “मीट सोड केवालोर लोप्पा, देवुळि मुने तना कबुरतोग यसयाल इनवाना मेटे, साऱमते मीवा लोप्पा बराबर वेहच मूता:

वेर लोकर तमा तोडटेने, नाक मान ईस्तोर,

मति वेर नावा पोगोन जीवा वाटोर.

7 वेरा मोळकनद वने जोलिय मन्हता,

नावा साऱम काऱहतनदिन विळिसिसि, तमाडे अडोड काऱहततोर, ✨

इनजोर वेहता.

8 मीट देवुळताड अडोन माळना विळिसिसि, मन्कलोर कीतव अडोन माळिहनिर,” इनजोर इतोग.

9 ओसो इतोग, “मीट मीवाड मुनेताड रीत-रिवजतुन नोमसोर, देवुळताड अडोन माळवा, बह तपतिर?

10 इद केंजाटु, मीवा उंद तप नना वेहतहनन. निमा नीवा तलोग-तपेहक मान ईम, ✨ इद्रम साऱमते देवुळता कबुरतोग मोसाल वेहतोग. ओसो बोग तना तलोग-तपेहक मान एवा, ओरा कदर रेहतहतोग, ओन हक्कना सिक्सा ईयना, ✨ इह वने वेहतोग.

11 मति मीट मात्रम इद्रम इहनिर इतेके, बोगाय तना तलोग-तपेना पिसवगतुहक एवालेवा, देवुळतुहक वाटटेके बेस, इहनिर.

12 इद्रमलेहका मन्कल तना तलोग-तपेन अय केवोग आस्तोग. मीट इद्रम काऱहचि, ओरिन अय कीयलाह एविर.

13 इद्रम मीट मीवाडे रीत-रिवज्क पुटिह कीसोर, देवुळता पोल्लोतुन माय्पिह कीतिर. इद्रमताड वेल्लाडे कबस्क कीयहनिर,” इनजोर इतोग.

14 अस्के येसु लोकरिन तनके केयिसि ओरिन इतोग, “नना इंजेके बार इहनन, तेन सबेटोरिन केंजिसि कगयाटु.

15 (कय्क नोगतेकाय, नोगवेकाय,) बेद मन्कना कुमतगा दास्ता, अद ओन देवुळता मुनेह कळवोग केवो. मति मन्कना पोटाताहि, बेव पोल्लोड तोडटुहक पलते पेसिहताड, अवे ओन कळवोग कीस्ताड. [

16 बोन्क पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओग बेस केंजेग.]”*

17 पया येसु मुडुन लोहचि, तना मतद लोन अतोग. अतस्के ओनाड कगयवालोर ओनगा वासि, “कळवोगता पुन्पिह कीयनद पोल्लोतुन, माक तेळियिह कीस वेहा, गूरू,” इनजोर इतोर.

18 येसु ओरिन इतोग, “मीकाय इंका तेळियोया? बेद मन्कना कुमतगा दास्ता, अद ओन कळवोग केवो.

19 बाराहक इतेके, मन्कल तिनदनद ओना जीवातगा अनो, मति कुमतगा दास्ता, पया पेलकतेके पेसिहता, पुनविर?” इतोग. (इद्रम इन्जि, सबे तिडि तिनदलाह पोलिहता इतोग.) ✨

20 इन्जि ओसो इतोग, “मति मन्कनाहि पलत पेसनव सबे लाग्वाड पोल्लोड, अबु पोटालोप्पाडाहि वास्ताड. अविनेनाहके मन्कन देवुळि जेक तासिहता.

21-22 बाराहक इतेके लाग्वाड विचर्कु, साट्याल कबळ, कले कबळ, हक्कनदु, सिंङ्गि-पोहडेड कीयनदु, लालुस कीयनदु, कोंटे बुदि, नाळेह कीयनद बुदि, लजालेवव करब कबस्क, कुळसा बुदि, वहचळि, पोमाडेड कीयनदु, तेल्वलेवव कबस्क, इव सबे मन्कना पोटालोप्पाडाहिये पलत पेसिहताड. ✨

23 इद्रमताड सबे लाग्वाड पोल्लोड कोनि, लोप्पाडाहि पेसिसि, मन्कनु कळवोग कीस्ताड,” इनजोर इतोग.

✨ 7:2 7:2 लकाल 11:38 ✨ 7:4 7:4 इन्नितोर 9:8-10 ✨ 7:7 7:6-7 यशायाह 29:13; कुलुसितोर 2:20-22 ✨ 7:10 7:10 पेसमुळि 20:12;

व्यवस्थाविवरण 5:16 ✨ 7:10 7:10 पेसमुळि 21:17; लैव्यवस्था 20:9 * 7:16 7:16 सबेटुक पाळनाड मोदुल काऱदेहकनगा वचन 16 वावो. ✨ 7:19 7:19

बळयिर 10:15; रोम सहरतोर 14:14; 1 कुरिततोर 10:25-26; 1 तिमतो 4:4-5; तीतुस 1:15 ✨ 7:21-22 7:21-22 कुलुसितोर 3:5

दुस्रा जातता आंचाना विस्वस
(मत्याल 15:21-28)

24 गालिल पटटाहि पेसिस पया, येसु तनाड कगयवालोगा संगे सोर-सिदोन एरियाते* वातोग†. वासि उंद लोतगा मतोग. नाक बोरे पुनमाकिर इनजोर, ओग विचर कीस मतोग, मति इद पोल्लो आबुर आता.

25-26 अद नाटे उंद सुरिया पटटा पिनिके एरियाता आंचाळ मता, अद यहुदि आयवद आंदु. ताना उड्ला मयानु, देयम पोस मता. पया अद आंचाळि येसु वातोग इनजोर केंजिसि, ओनगा वाता. वासि ओनाड काल्क मोळ्कता. अह कीसि, “नावा मयानगडाह देयमतुन पेसिह कीम, सामि!” इनजोर येसुन अर्जि कीता.

27 अस्के (इस्रयेलतोरिन सत्रे कीयलाह येसुनगा बेद लाव मता, अदु दुस्राड जातिनोरिहकओजो, इदिन तोहतलाह)* येसु तान इतोग, “मुने पेकोर पंजिर, बाराहक इतेके पेकोराड आरिनु, लोताड नय्किहक वाटिसीयनद बेस आयो,” इतोग.

28 इतस्के अद येसुन इता, “नीवा पोल्लो निटमे मन्हता, सामि. मति पेकोर तिनदनाड दळयानाहि पोवताड पेसावार्किनु, लोताड नय्के तिन्हताड,” इता.

29 पया येसु तान इतोग, “निमा नावा पोगोन विस्वस कीतिन इनजोर, निमा इतद पोल्लोतुन केंजिस पुतन. अदिहक लोन अन! देयमि नीवा मयान विळिसस वितता,” इतोग.

30 अस्के अद आंचाळि लोन वासि, पिला कटुदगा उंजिस मतदिन, ओसो देयम वने विळिसस मतदिन ऊळता.

येसु एव्डा मन्कन सत्रे कीस्तोग

31 पया येसु तनाड कगयवालोगा संगे सोर-सिदोन एरियाताहि* पेसतोग. पेसिसि दाकपालिस पटटगाहक वासि, गालिल समदुरकचुल एवतोग.

32 अचोटेन उच्चुर मन्कलोर ओवोर्गा एव्डान येसुनगा ततोर, ओग बोळ्ळे वने मतोगे. तचि “नीवा कयदुन वेना पोगोन तासिसि, वेन सत्रे कीम, गसू!” इनजोर येसुन अर्जि कीतोर.

33 कीतस्के, येसु ओग मन्कन मुडगडाहि उचुन अबर केयतोग. केयिसि, तनाड वळिस्कन ओनाड केव्कनगा तोगिसि तेंडटोग. ओसो तनाड वळिस्कनगा उस्किसि, ओना वेंजेटुन बोयतोग.*

34 अह कीसि पोगोन ऊळिसि अंजिस नेस्कतोग, नेस्किसि ओग मन्कन तमा पोल्लोते “इप्पता!” इतोग. (इप्पता इतेके “पड्ने आम” इद्रम अर्तम आस्ता.)

35 पया येसु अद्रम इताहे, ओग मन्कनाड केव्क पड्ने आताड, ओसो ओना वेंजेग वने बेस आता, ओग पया पड्ने वळ्कक बोटटोग.

36 अगा मतोरिन इद पोल्लोतुन बोरिहके वेहमाट इनजोर, येसु ओरिन उकुम ईतोग. मति ओग बेचोन वेहमाट इनजोर वेहतोग, अचोन ओर मन्कलोर अद पोल्लोतुन पोक्कुर कीया बोटटोर.

37 पया लोकुर पका बामिसि इद्रम इंदुर, “येसु बेद कीतोग, अद सबे बेस-नेहना कीतोग; एव्डालोरिहक वेनदनदु, मूकालोरिहक वळ्ककनद लाव ईस्तोग,” इतोर.

8

येसु नालुड अजर्कना मुडुहक तीहतहतोग
(मत्याल 15:32-39)

1 अद्रमे पया उंद दिया ओसोवने येसुनगा वेल्लाय मुल जमा आतोर. ओरगा तिनदलाह बाताले इलवा मता. अस्के येसु तनाड कगयवालोरिन केयिसि इद्रम इतोग,

2 “वेर नयगान मन्जि, नेटुहक मूंड दियाड आतोर, वेरगा तिनदलाह बातय इले. अदिहक नाक वेरा मान वसिहता.

3 वेरगडाह बोर बोर वेल्ला जेकनाहि वातोर मन्हतोर. नना वेरिन अहे तमाड लोहकने लोहतेके, वेर अगदे अनेके, कग्विहक ऊंगेड-वेळ्केड आयनुर,” इनजोर इतोग.

4 पया कगयवालोर येसुन इतोर, “अलाले, वेर लोकुर पंजलाहि, इद पेळ्ककल जागाते तिडि बेगडाह बोग तचीयनोग?” इतोर.

5 अस्के “मियगा बेचोक आरिड मन्हताड?” इन्जि येसु ओरिन ताल्हकतोग. “अविय! मयगा इतेके एळ्ळे आरिड मन्हताड,” इनजोर इतोर.

6 पया येसु मुडुन उद वेहचि, अव एळ्ळ आरिन पोसि, देवुळतुन जोहर कीसि, आरिन किळ्हतोग. किळ्हचि, मुडुहक तूसिसीयलाह तनाड कगयवालोरिहक ईतोग, ओर पया मुडुहक तूसतोर.

7 ओरगा उच्चु उड्लाड मीन्क वने मताड. अविस्कनेनाह वने देवुळतुन येसु जोहर कीसि, लोकुरिहक तूसिसीयलाह वेहतोग.

8 पया लोकुर पंजनाह तितोर. तिन्जि पिसतव आर किळ्केने, एळ्ळ बेराड डालाड निदताड.

9 अगा तितोर लोकुर जोक-जोक नालुड अजर्क (4000) लेहका मतोर. पया येसु सबेटोरिन लोहतोग.

* 7:24 7:24 मार्कल 7:31; लूकाल 4:26; 6:17; बळयिर 12:20; 27:3-4 † 7:24 7:24 इदु यहुदि आयवोरा एरिया आंदु. * 7:27 7:27 योहन 4:22; बळयिर 3:26; 13:46; रोम सहरतोर 1:16; 2:10 * 7:31 7:31 मार्कल 7:24; लूकाल 4:26; 6:17; बळयिर 12:20; 27:3-4 * 7:33 7:33 8:23; योहन 9:6

10 लोहचि येसु तनाड कगयवालोगा संगे ओडाते उदिसि, दलमनुता इनदनद एरियाते अतोग.

परुसिर येसुना तोहता वेहतहतेर
(मत्याल 16:1-4)

11 पया अगा उच्चुर परुसिर वातेर, वासि येसुना संगे पोल्लोने गिटोगटो कीसोरे, “देवुळ नीक लोहता इन्जि, माक उंदि सीना तोहा,” इनजोरे येसुना पट ऊळलाहि ओन ताल्हकतेर.

12 इद पोल्लोतुहक येसु नारज आसि अंजिस नेस्कतोग, पया “इद पीळतोरु बाराहक सीना ताल्हकिहतेर? केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इद पीळतोर लोकरिहकु बेदे सीना तोहोन,” इतोग. ☆

13 पया येसु परुसिरिन विळिसिसि, तनाड कगयवालोगा संगे ओडातगा उदिसि, सम्दुरतुन वेंडलाह आतेर.

येसु परुसिरा, एरोद अंतिपसना तप तोहतहतेर
(मत्याल 16:5-12)

14 वेंडनेके कगयवालोर आरिड ततलाह माडतेर. ओडाते दायहपा, ओरगा उंदिय आरि मता.

15 अस्के येसु ओरिन इतोग, “केंजाट! परुसिर ओसो एरोद अंतिपस, वेरा ओयता पिंडटा लोप्पा उसरते मन्हट्ट, * ताना अगादुहक आयमाट,” इतोग.

16 इतस्के “मयगा आरिड लेवाहके बहे, गूरू माक वेहतहतेर,” इन्जि तमतमाय वळ्हकिंदुर.

17 तेन पुन्जि येसु इतोग, “मीट आरिड इलवाहकु, बाराहक इचोन आलिह कीय्हनिर? नाकु आरिना पर्वा इले इन्जि, मीक इंका तेळियोया? बह मीवा बुदि अचोन गळस आताया, नावा लोप्पा इंका पुनविरा?”

18 (नना कीतव कबास्किन ऊळतिर;) कोंडाड मन्ज वने मीक दिसो? केव्क मन्ज वने केंजविर? ☆ बह मीक सीता इलेया?

19 मुने नना एयुड आरिने एयुड अजर्क (5000) लोकरिहक तीहतन, अस्के पिसतव बेचोक डालाड गुम कीतिर?” इतोग. ओर इतेर, “बारा डालाड गुम कीतोम गूरू,” इतेर.

20 येसु ओसो इतोग, “अहे ओसो एळुड आरिने नालुड अजर्क (4000) लोकरिहक तीहतन. अस्के मीट बेचोक डालाड आरिड गुम कीस मतिर?” इतोग. ओर येसुन इतेर, “एळुड डालाड गुम कीस मतोम,” इतेर.

21 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “बह इंजेक वने नना बोनन इन्जि मीक तेळियोया? (इंका वन नाक विस्वस केविरा?)” इतोग.

येसु तोववोग मन्कन सत्रे कीस्तोग

22 अद्रमे पया येसु बेत्सेदा नाटेनगा वातेर. वातस्के नाटेनोर ओर्वोग गुडिनु येसुनगा ततेर. तचि “वेग तोवनाह, वेनाड कोंडान इटा गूरू,” इनजोर अर्जि कीतेर.

23 इतस्के येसु ओग तोववोना कयदुन पोसि, लोहक लेवगा ओतेर. ओसि ओनाड कोंडानगा उस्किसि, ☆ ओना पोगोन कय तासतोग. तासिसि “बातालाय दिसिहताया?” इनजोर ताल्हकतेर.

24 अस्के ओग केनकेने तोविसि इतोग, “नाक मन्कलोर मराना लेहका बगाड-बगाड दिसिहतेर,” इतोग.

25 इतस्के येसु ओसोवने तना कय, ओनाड कोंडानगा तासतोग. तासतस्के ओग ओसो नाहकिस ऊळतोग. अस्के पूरा सत्रेम आसि, ओग मुनेता लेहकाने सबे पोळ्कने तोवया बोटेर.

26 पया येसु ओन इतोग, “इंजेके निमा लोन अन! मति इद नाटेना लोप्पाडक अनमा,” इनजोर इतोग.

येसु बोग आंदोग इन्जि पत्रु पुन्हतेर
(मत्याल 16:13-16; लूकाल 9:18-20)

27 पया येसु तनाड कगयवालोगा संगे, केसरिया-पिलिपि इनदनद सहरता एरेताड नाहकने अतोग. दायहपा तनाड कगयवालोरिन “नना बोनन आंदन इनजोर, लोकर इन्हतेर?” इन्जि ताल्हकतेर.

28 अस्के “उय्तर बार नीक एग मीहवाल योहन इन्हतेर; उय्तर बार देवुळता कबुरतेर एलियाल आंदोग; उय्तर बार मुनेतेर बोगो देवुळता कबुरतेर मनदनोग इन्हतेर” इनजोर कगयवालोर इतेर.

29 इतस्के येसु ओरिन, “अले पया मीट वेहाट, नाक बोग इनजोर मीट इहनिर?” इनजोर ताल्हकतेर. ताल्हकतस्के “सामि, निमा देवुळ लोहतेर पिसिह केवाल किर्स्तुनिन आंदिन,” इनजोर पत्रु इतोग.

30 इदिन केंजिसि, “नना किर्स्तुनन इनजोर, मीट इंजेके बोने वेहमाट बहा,” इनजोर ओरिन उकुम इतोग.

येसु तना वायना हामुरतुन पुनाह कीस्तोग
(मत्याल 16:21-28; लूकाल 9:22-27)

☆ 8:12 8:12 लूकाल 11:29 ☆ 8:15 8:15 मत्याल 14:1; लूकाल 3:1,19-22; 8:3; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1 * 8:15 8:15 बेद्रमि ओयवद पिंडटगा, उचुन ओयवद पिंड काल्हपतेके, पूरा पिंडि ओयिहता, अद्रमे परुसिर, एरोद अंतिपस, वेरा लावद काहमुळि, लोकरगा आबुर आंदु. अदिहक येसु ओरगाडह उसरते मन्हट्ट इन्जि वेहतेर. ☆ 8:18 8:18 यिर्मयाह 5:21; यहेजकेल 12:2 ☆ 8:23 8:23 7:33; योहन 9:6

31 पया येसु तनाडः कगयवालोरिन इद्रम कागहता बोटटोग, “मान्वना नडुम पुटटोन्कु, इतेके नाकु, पका तिपल आयनद मन्हता. यहुदिराडः पेदल्कु, पेर्मालोर, साख्रमगूस्र नाक पास्कनुर, हक्कनुर, ताना पया मूंड दियाने नना तेगककन, इव करल अद्रम आयनुडे!”

32 इनजोरै येसु इद पोल्लोतुन, ओरिहक बेस तेळियनाह वेहतोग. इद्रम वेहतस्के, पत्रु येसुन बाजेते अबर ओसि, (“गूस्र, निमा अद्रम विचरे केमा” इन्जि,) येसुना वेहतद पोल्लोता अडम वळ्हकतोग.

33 अस्के येसु पेगके मिळिन्दस कगयवालोरिन ऊळतोग, ऊळिसि पत्रुन इद्रम तेर्हतोग, “एय देयमदीपता बुदते वळ्हकवानिन, अद्रमता बुदतुन पोहचीम! नीवा विचरि मन्कना विचरतेह मन्हता, मति देवुळता विचरतके इले,” इनजोर तेर्हतोग.

34 पया येसु तनाडः कगयवालोरिन, ओसो अगा जमा आता मुडुन, तना एरे केयिसि इद्रम इतोग, “बोगाय नावाडः कगयलाह वायना विचर कीतेके, ओग तना हक्कनागुटा कांजतप,† नयेनाहक वायनव तिपल्किन आपेग. ओसो तनाय कुसितुन पोहचि, नावा अगदे ताकेग.

35 बोग इद बूमते तना कुदता जीवातुन पिसिह कीयलाह ऊळिहतोग, ओग आक्रिते बूळेम आयनोग. मति बोग नावा बेसता कबुरतुन पोक्कुर कीयलाह सबे पोहतहतोग, ओन्क देवुळि पूना जीवा ईयगा.✱

36 मन्कल पूरा दुनियातुन गेलसतेक तेला मति, तना कुदता जीवातुन पिववद किसबटटगा लेसिह कीतोग इतेके, ओन्क बाताल पायदा आयगा?

37 मन्कल तना जीवातुन लेसिह कीतोग इतेके, ताना बद्लातुहक ओग बातय ईया पगवोग.

38 सिंङ्गि आंचाळ तना मुजोन नाळेह कीयना लेहकान, इद पीळतोर मन्कलोर देवुळतुन नाळेह कीसि, पापमते ताकिहतोर. अद्रमतोरा नडुमि बोगु नना येसुनाडः कगयवानन इनदलाह, पेगके-मुनेह आस्तोग, ओनु नना मान्वना नडुम पुटटोनन वने जेक तासकन. ओसो बेद दिया नना नावा बाबाना डीसाते, पवित्र देवतुलकना संगे वायकन,✱ अस्के अद्रमतोग मन्कन मावोग इनदलाहि, पेगके-मुनेह आयकन,✱✱ इनजोर इतोग.

9

1 येसु ओसो ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मियगडाहि उयतुर नावा संगे मनवालोरिन, हायनामुनेन देवुळि तना लावते राजेम निल्पिह कीयनदिन मीट ऊळकिर,” इनजोर वेहतोग.

येसुना रूप मिळिन्दहता

(मत्याल 17:1-13; लूकाल 9:28-36)

2 आरूडः दियाडः आतापया, पत्रु, याकुबि, योहनि, वेर मुवुरिन येसु तना संगे पोसि अलग उंद बेरा मेटापोगोन ओतोग. अगा अतस्के ओर ऊळनेके, ओना रूप मिळन्दता.

3 ओनाडः गेंदेड इचोन वेडिसि तिर्मिळिस्कंदुड इतेके, इद दुनियाते बोगे गेंदेड उकवाल वने अचोन वेडिह कीया पगवोग, अचोन वेडिस मताडः.

4 अस्के मोसा मुय्तोग, एलिया मुय्तोग, वेर इर्वुर मुनेतोर देवुळता कबुरतोर, येसुना संगे वळ्हकनदिन ओर ऊळतोर.

5-6 ऊळिसि पत्रु, याकुबि, योहनि, वेर पका रेयतोर, पया पत्रु, “सामि, माट इगा महनल इतेके बेस आता, माट इगा मूंड मंडाडः पंडकोमः उंदि नियेनाहकु, उंदि मोसा मुय्तोनेनाहकु, उंदि एलिया मुय्तोनेनाहकु,” इतोग. इव पोल्लोडः पत्रु बाताल वळ्हकिंदोग, अद तना तन्के तेळियो.

7 अद्रम इनेकेने, ओरा पोगोन मोयुल वासि ओरिन मुचता, मुचतस्के अद मोयुलताहि उंदि इद्रमता लेडः केंज वाता, “वेग नावा जीवा कीतोग मगि आंदोग, वेनाडे मीट केंजसोर मन्हट्टु,” इता.

8 पया चट्टनेन वेर मुवुर इके-अके ऊळतोर, मति अगा तमा संगे येसुन विळिसस बोगे बह दिसोग.

9 पया मेटाताहि रेगनेके, वेर मुवुरिन येसु उकुम ईस वेहतोग, “माने-मन्कना नडुम पुटटोनन डोलिस मन्जि ओसो तेगकनाहजोम, मीट नेंड बेद ऊळतिर, तान बोन्के बह वेहमाट्टु,” इतोग.

10 इतस्के ओर अद पोल्लोतुन सीतात तासतोर, मति डोलिस मन्जि ओसो तेगकनदिना अर्तम बाताल आस्ता इनजोर, तमतमाय वळ्हकिंदुर.

11 पया ओर येसुन ताल्हकतोर, “गूस्र! देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनामुनेने, इद बूमते एलिया मुय्तोग मल्स वायनोग इनजोर,✱साख्रमगूस्र इन्हतोर. अद्रम बाराहक इन्हतोर?” इन्जि ताल्हकतोर.

12 येसु ओरिन इतोग, “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनामुने, एलियाल वासि सबेटविन बेस ओपे कीयलाह वास्तोग नितमे!✱ अद्रम आस पया, ‘माने-मन्कना नडुम पुटटोनु लोकुर पास्कनुर, ओन्कु पका तिपल एताय पोयगा,’✱ इनजोर वने रासतद मन्हता, इद बेद्रमि?

13 मति नना मीक वेहतहनन, एलियाल इतेके वातोगे, तेला मति साख्रमतगा ओना लोप्पा रासतप लेहकान, तम्क बह विचर वाता, अहे लोकुर ओनु तिपल कीतोर,” इनजोर इतोग.*

देयम पोयतोन येसु सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 17:14-19; लूकाल 9:37-42)

14 अद्रमे ओर नालवुर आसि मेटाताहि रेगिसि, दुसोर कगयवालोरगा वातोर. वासि ऊळनेके, ओरगा वेल्लाय मुल जमा आस मतोर, ओसो साख्रमगूस्र ओरा संगे गिटोगटो आंदुर.

† 8:34 8:34 हक्कनागुटातगा हायनद हामुर इतेके, इद उंद वेल्लाय तिपलता हामुर आंदु. इद्रमता रिचज यहुदि जाततोर आयो, मति रोमि लोकुर इद्रम कीदुर. ✱ 8:35 8:35 मत्याल 10:39; लूकाल 14:26; 17:33; योहन 12:25 ✱ 8:38 8:38 तोहचीतव पोल्लोडः 14:10 ✱ 8:38 8:38 रोम सहरतोर 1:16; 2 तिमोति 1:8 ✱ 9:11 9:11 मलाकी 4:5; मत्याल 11:14 ✱ 9:12 9:12 मलाकी 4:6 ✱ 9:12 9:12 मत्याल 16:21; 26:24 * 9:13 9:13 एलियाल इतेके, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनना रूपते वातोग, मति लोकुर ओन पुनोर, पया ओन हक्कमुळ आता.

- 15 अस्के येसु वायनदिन ऊळिसि, सबेटोर बामतोर. बामिसि ओनगा वितिस मन्जि जोहर कीतोर.
- 16 पया येसु तनाड कगयवालोरिन ताल्हकतोग, “ओरा संगे मीट बेदिनेनाहक गिटोगटो आतिर?” इनजोर ताल्हकतोग.
- 17 अस्के मुडाहि ओर्वीग मन्कल इद्रम इतोग, “गूरू! निमा नावा मगिन सत्रे कीकिन इनजोर, नना नियगा ओन ततन. ओन देयम पोयता, अदिहक ओग वळ्हक पुनोग.
- 18 अद ओन पोयतेक अचोन नेल उकिहता. अस्के ओना तोडटुहक बोमुल पेसिहता, पल्क वने कोकिहतोग ओसो मेगिहतोग. इद देयमतुन पेहतलाह, नीवाड कगयवालोरिन वेहतन, मति ओरा संगे आया पगवो,” इनजोर वेहतोग.
- 19 अस्के येसु इतोग, “ए विस्वसलेवोरिर, मीवा संगे बेचानाह नना मनदकन! मिथेनाहक नाक कयर वास्ता. अले ओग पेकान नयके ताट,” इतोग.
- 20 इतस्के ओग पेकान ओनगा ततोर, ततस्के देयम येसुन ऊळताहे, ओग पेकान तेल्हचि नेल अर्हचीता. पया ओग तोडटुहक बोमुल पेहचोरे दोळिंगदोग.
- 21 येसु पेकाना तपेन ताल्हकतोग, “वेग बेस्केडाह इद्रम आस्तोग?” इतोग. इतस्के पेकाना तपे इतोग, “उडुलस्केडाहिये पोयता गूरू.
- 22 इद देयम वेना जीवा तिनदलाह, बेस्के किसतगा, बेस्के एतगा अर्हचीस्ता. मति निमा बेदाय कीया पगतेके, माक जीवा लोपिसि, मावा पोगोन दया कीम,” इनजोर इतोग.
- 23 येसु ओन इतोग, “‘निमा बेदाय कीया पगतेके कीम’ इनजोर बाराहक इहनिन? देवुळतुन विस्वस केवाल मन्कहक, सबे आया पगयहता,” इतोग.
- 24 अस्केने ओग पेकाना तपे, “सामि, नना विस्वस कीयहनने, मति इंका पका विस्वस कीयनाह, नाक तोळ ईम,” इनजोर केयतोग.
- 25 पया लोक्कुर वित वासि, अगा जमा आयनदिन येसु ऊळतोग. ऊळिसि “एय वेग पेकान एव्डाल, मूकाल कीतद देयमतिन, नना नीक उकुम ईयहनन, वेग पेकानाहि पेसिस अन. ओसो वेनगा बेस्केन मल्स वामा,” इनजोर दगा इतोग.
- 26 इतस्के देयम केयिसि, ओग पेकान पका तेल्हचि पेसता. पेसतस्के पेकाल डोलतप लेहका आतोग, वेल्लाटोर लोक्कुर डोलतोग इंदुर.
- 27 मति येसु ओना कयदुन पोसि तेहच निल्पिह कीतोग. अस्के ओग पेकाल नितोग.
- 28 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे तमा मनदनद जागातगा वातोग, वातस्के बोरे लेवस्के कगयवालोर येसुनगा वासि ताल्हकतोर, “माट अद देयमतुन बह पूंड पगवोम गूरू?” इतोर.
- 29 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळतुन पार्तना† कीतेकेने, इद्रमताड देयहकिन पूंड पगमुळ आस्ता, केवेके पूंड पगमुळ आयो,” इनजोर इतोग.

देवुळता राजेमते बेरोग बोग?

(मत्याल 17:22-23; 18:1-5; लूकाल 9:43-48)

- 30-31 अद्रमे पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर, अद जागातुन विळिसिसि अतोर. अनेके ओर गालिल पटटुहक अतोर. दायहपा, (तनाड कगयवालोरिन अलग काहतना मताहकु,) तमा दायनद पोल्लो बोरिहके तेळियना आयो, इद्रम येसुना विचर मता. पया येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नाकु कौटोरा कयदे पोसीयना मन्हता. ओर नाक हक्कनुर, मति नना मूंड दियाने ओसो जीवा अरयकन,” इनजोर इतोग.
- 32 मति येसु वेहतद पोल्लो ओरिहक तेळियो. अद पोल्लोतेनाहक ओन ताल्हकलाह वने ओर रेयिंदुर.
- 33 अद्रमे पया ओर कापेर्नाग वातोर, वासि तमा जागातगा अतोर. अतस्के येसु ओरिन ताल्हकतोग, “अगदे वानेके बाताड कट्टलाड आदिर?” इतोग.
- 34 मति “माट बारा मन्कलोरगडाहि सबेटोरिहक बेरोग बोग,” इनजोर, ओर अगदे वानेके कट्टलाड आस मतोर;✱ अदिनेनाहक ओर बाताले वळ्हकवा, केमेन आस मतोर.
- 35 पया येसु उदतोग, उदिसि बारा बळयिरिन तना एरे केयिसि, इद्रम इतोग, “बोगाय सबेटोरिहक बेरोग आयलाह ऊळिहतोग, ओग बुदते सबेटोरिहक उडुलोग आयेग, ओसो सबेटोरा सेवा केवाल आयेग,” इतोग.
- 36 इन्जि ओर्वीग उडुलोग पेकान तचि, ओरा नडुम निल्पिह कीतोग. पया ओन ओगिडिसि, ओरिन इतोग,
- 37 “बोगु इद्रमतोग ओर्वीग उडुलोग पेकानाय, नावा पेदिरते एरे कीस्तोग, ओग नाके एरे कीतपे. ओसो बोगु नाक एरे कीस्तोग, ओग सिरप नाके आयो, मति नाक लोहतोन वने एरे कीस्तोग,” इनजोर इतोग.✱

दुस्रो ओरिन पापम कीयनाह कीयनद आयो

- 38 इतस्के योहन येसुन इतोग, “गूरू, नीवा पेदिरते ओर्वीग मन्कल, देयहकिन पेसिह कीयहपा माट ऊळतोग. ओग मावा तोळतोग आयवाहकु, माट ओन रोमिह कीतोग,” इनजोर इतोग.
- 39 इतस्के येसु इतोग, “बोगे देवुळता लावताड कबस्क नावा पेदिरते कीतस्के, नावा अडम वळ्हक पगवोग. ओन मीट रोमिह केमाट.
- 40 बह इतेके बोग माक विस्द केवोग, ओग मावोगे आंदोग.✱

† 9:29 9:29 पार्तना उचुक मोदुल काग्देहकनगा “उपस-पार्तना” इनजोर मन्हता. ✱ 9:34 9:34 लूकाल 22:24 ✱ 9:37 9:37 मत्याल 10:40; लूकाल 10:16; योहन 13:20 ✱ 9:40 9:38-40 लूकाल 9:49-50

41 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीट किर्स्तुनाड कगयवालोरि इन्जि, उंद गिलसमेंड एगतेला उनडलाह बोर ईयनुर, ओरिहक इद दर्ममता पायदा देवुळताहि निटमे दोर्कगा.✱

42 “उड्लोर पेकोरा लेहका नाक नमवालोरगडाहि बोनाय वगोनू, ओना नयगा मतद विस्वसतुन विळसलाहि, बोग कटळ वाटटप आस्तोग, (वेग कटळ वाटवाल देवुळता बेरा सिक्सातुहकु ओजनोग). वेना वेळेटगा पका पूहतद जेता बंडातुन दोहचि, वेन समदुरते वेल्लाह आता कसातगा मुळहतना, (इद बेरा सिक्सा आंदु: मति) तान्काय वीळिस बेरा सिक्सा देवुळि अद्रम कटळ वाटवाहक ईयगा.✱

43 केंजाट, निमा नीवा कयदे पापम कीयलाह ऊळिहनिन इतेके, कयदुन बोगाय डायिस पोहचीतेक बेस आवालि, (इद्रम निमा पापमतुन पोहतलाह जिद कीमु). बाराहक इतेके नीवाड रेंड कयक मन्जि, देयमदीपता बेस्केन पिववद किसबटटा अमेसाता सिक्सातगा दायना वाटो, कोलाल आसि अमेसाता पिसमुळते दायना, इदे नीक पायदाता.✱

44 [देयमदीपतगडाड पुळक बेस्केन डोलोड, ओसो अगडा किसु बेस्केन पिववो.]‡

45 अहे निमा नीवा कादे पापम कीयलाह ऊळिहनिन इतेके, कादुन बोगाय डायिस पोहचीतेक बेस आवालि, (इद्रम निमा पापमतुन पोहतलाह जिद कीमु).

46 बाराहक इतेके नीवाड रेंड काल्क मन्जि, देयमदीपता अमेसाता सिक्सातगा दायना वाटो, कूटाल आसि अमेसाता पिसमुळते दायना, इदे नीक पायदाता. [देयमदीपतगडाड पुळक बेस्केन डोलोड, ओसो अगडा किसु बेस्केन पिववो.‡]

47 ओसो निमा नीवा कौडाते पापम कीयलाह ऊळिहनिन इतेके, कौडातुन बोगाय पेगचीतेक बेस आवालि, (इद्रम निमा पापमतुन पोहतलाह जिद कीमु). बाराहक इतेके नीवाड रेंड कौडाड मन्जि, निमा देयमदीपता अमेसाता सिक्सातगा दायना वाटो, उंदिय कौडा मन्जि देवुळता राजेमते ओळियना, इदे नीक पायदाता.

48 देयमदीपतगडाड पुळक बेस्केन डोलोड, ओसो अगडा किसु बेस्केन पिववो.✱

49 “अडोना सास्त्रम वेहतपु, देवुळतुहक वाटटव सबे कोडिनगा, मीट ओवुर काल्पिहनिन.✱ अहलेहकाने मीट सबेटोरि, (किसलेहकाडाड तिपलकनाहि पेससोरे, गर्यातगा वाटटदु, देवुळतुहक विचर वायनद कोडलेहका आयकिर).*

50 ओवुर बेसे मन्हता, मति ओवुरता मिटस बार अता इतेके, तान बेद्रम मिटस कीकिर? मीट ओवुरता लेहका मिटस केवालोरि मन्हटु, ओर्विहक-ओर्वोग कलियिस गूनमते मन्हटु,✱” इनजोर येसु इतोग.

10

मुतेन विळिससीयनद पोल्लो (मत्याल 19:1-9)

1 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे अगडाहि यहूदा पटटा एरियाते वातोग. वासि अगडाह योर्दन बेरेटा अबर बाजे अतोग. अस्के ओसोवने गोहडिनाड गोहडिड लोकरु ओनगा जमा आतोर. आतस्के येसु तना अल्वट मतपु, ओरिन कागहता बोटटोग.

2 पया उच्चुर परसिर येसुनगा वासि, ओन एगिकेह कीयलाह इतोर, “मन्कल तना मुतेन देहचीयना, इद पोलिहताया?” इनजोर ताल्हकतोर.

3 ताल्हकतस्के येसु ओरिन, “मोसानाड अडोनगा, इदिना लोप्पा बाताल उकुम मन्हता?” इनजोर ताल्हकतोग.

4 ओर इतोर, “मुतेन विळिसना इतेके, मुतेन विळिससीयहनन इनजोर, पंचता मुनेह कळपाकग! देहतनद सीटि रासिस, तान विळिससीयना इनजोर, मोसा मुयतोग उकुम ईतोग,✱” इतोर.

5 येसु ओरिन इतोग, “मीट देवुळता पोल्लो केंजवाहक, मीवा कैगम ऊळिसि, मोसा मुयतोग मीवाड आस्किन देहचीयलाह अडो रासतोग.

6 मति देवुळि इद बूमतुन पुटिह कीतगडाहिये, ओरिन आंचाळ-कोयतोग इन्जि पंडटा.✱

7 ‘अदिनेनाहक मुतेन ततस्के, कोयतोग तनाड तलोग-तपेना अदिकरते मनवा, वेर आळ इर्वुर जोळेम आसि,

8 उंदिय आस मनदनुर,’ (इनजोर सास्त्रमवेहतहता). इतेके ओर इर्वुर अलग-अलग आयोर, मति उंदियलेहका आस मन्हतोर.✱

9 अदिनेनाहक बोरिन देवुळि जोळे कीता, (ओसो ओर अमेसा ऐंगेन मनदना इन्जि ताना विचर मन्हता,) ओरा जोळतुन मन्कलोर देहमाकिर,” इनजोर वेहतोग.

10 पया ओर तमा जागातगा अतस्के, मुतेन विळिसनद पोल्लोता लोप्पा, ओसो कगयवालोर येसुन ताल्हकतोर.

11 ताल्हकतस्के येसु इतोग, “बोगाय तना मुतेन विळिससि, ओसो उंदि दुस्रा मुतेन ततोग इतेके, ओग तना मुनेता मुतेना अडम, सिडि-साट्यालता पापम कीस्तोग. (बाराहक इतेके देवुळता विचरते ओगु देहचीता आंचाना मुजो इका मन्हतोगे).

12 अद्रमलेहकाने मुते वने तना मुजोन विळिससि, ओसो दुस्रोन्क अता इतेके, अद सिडि-साट्यालता पापम कीस्ता,” इतोग.✱

✱ 9:41 9:41 मत्याल 10:42 ✱ 9:42 9:42 मत्याल 18:6; लूकाल 17:2 ✱ 9:43 9:43 मत्याल 5:30; 18:8 ‡ 9:44 9:44 सबेट्क पाळनाड मोदुल कागदेहकने इद वचन वावो. § 9:46 9:46 देयमदीपतगडाड पुळक बेस्केन डोलोड, ओसो अगडा किसु बेस्केन पिववो. सबेट्क पाळनाड मोदुल कागदेहकने इद पोल्लो वावो.

✱ 9:48 9:48 यशायाह 66:24 ✱ 9:49 9:49 लैव्यव्यवस्था 2:13 * 9:49 9:49 लैव्यव्यवस्था 2:9,16 वेहतपु, इमयेलतोर वाटटव कोडिड, बूमयालोरिहक, पेर्मालोरिहक, तिनदलाह आंदु. मति बूमयाल अद कोडटाहि इचुने तेंडिसि, गर्यापोगोन वाटिसि बोळिसंदुर. ✱ 9:50 9:50 रोम सहरतोर 12:17-18; 2 कुरिततोर 13:11; 1

तिसलुनितोर 5:12-13 ✱ 10:4 10:4 व्यवस्थाविवरण 24:1; मत्याल 5:31 ✱ 10:6 10:6 पुटमुळि 1:27 ✱ 10:8 10:7-8 पुटमुळि 2:24; 1 कुरिततोर 6:16; इपिसुसतोर 5:31 ✱ 10:12 10:11-12 मत्याल 5:32; लूकाल 16:18; 1 कुरिततोर 7:10

पेकोरिहक येसु बर्कत ईस्तोग

(मत्याल 19:13-15; लूकाल 18:15-17)

13 उंद दिया तमाडः पिलाडः-पेकोरा पोगोन कय तासिसि, ओरिहक बर्कत ईयेग इनजोर, लोकुर तमाडः बाला पेकोरिन येसुनगा तचोर मतोर. मति (इके येसुना एरे पेकोरिन तमाट इनजोर,) कगयवालोर ओराडः तलिस्क-तपेरिन तेर्हतोर.

14 अस्के येसु ऊळतोग, ऊळिसि ओडः आसि, तनाडः कगयवालोरिन इतोग, “पिलाडः-पेकोरिन नयगा वायलाह ईम्हट्ट, ओरिन रोमिह केमाट्ट. बाराहक इतेके देवुळबाबाल वेरा लेहकाडोर कुल्लुल बुदतोरिहके राजाल आस्तोग.✱

15 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतलाह आतन, बोरु वेर उडुलोर पेकोर कीतपु, तमा बुदतुन कुल्लुल कीसि, देवुळतुन तमा जीवातगा राजेम कीयलाह एवोर; ओरिहक देवुळ राजेम केवालोर लोकुरगा जागा दोर्को आयगा,” इनजोर वेहतोग.

16 वेहचि ओर पिलाडः-पेकोरिन ओगडःतोग, ओगडिसि ओरा पोगोन तना कय तासिसि, ओरिहक बर्कत ईतोग.

मालसोम मता मन्कल ताल्हकतद पोल्लो

(मत्याल 19:16-30; लूकाल 18:18-30)

17 पया तनाडः कगयवालोर संगे येसु अगदे अनजोर मतोग, अस्के ओर्वोग मन्कल वित वासि, येसुना मुनेह मिंडाडः कोटिसि, इद्रम ताल्हकतोग, “गूरु! निमा पका सेतेमतोनिन आंदिन. नाक वेहा, देवुळता संगे अमेसाता पिसमुळ दोर्किह कीयलाहि,✱ नना बाताल कीकन?” इतोग.

18 इतस्के येसु ओन इतोग, “निमा नाक सेतेमतोनिन इनजोर, बाराहक इहनिन? देवुळतुन विळिसिसि, बोगे सेतेमतोग इलेग.

19 निमा मोसानाडः अडोडः इतेके पुहनिने: बोने हक्कमा, साट्याल कबळ केमा, बोनाडः कलमा, जोलता साक्सि एमा, बोन नाळेह केमा, आपुना तलोग-तपेहक मान ईम,”✱ इनजोर वेहतोग.

20 वेहतस्के ओग येसुन इतोग, “इव सबे पोल्लोन, उडुलस्केडाहिये माळसोर वायलाह आतन गूरु!” इतोग.

21 ओना पोल्लोतुन केंजिसि, येसु ओन जीवा कीस ऊळतोग, ऊळिस इतोग, “इंगो निटमे, मति नियगा उंदिय पोल्लोता कमि मन्हता. अन! नियगा मनदनद सबे मालसोमतुन वमिसि, लेवोरिहक ईम. अद्रम कीसि, निमा नावा संगे मन्जि, नावाडः कगया. अद्रम कीतिन इतेके, पोगोन देवुळता जागातगा, नियेनाहक निटमता मालसोम दोर्कगा,” इनजोर इतोग.

22 येसुना इद पोल्लोतुन केंजिसि, ओग मन्कना मोकम एग रेगता; पया ओग ओसोय मेसेहने आसि अतोग. बाराहक इतेके, ओग पका मालसोम मता मन्कल मतोग.

23 पया येसु सर्ने ऊळिसि, तनाडः कगयवालोरिन इतोग, “पका मालसोम मता लोकुर, देवुळता राजेमतोर आयना इतेके, पका मुस्किल आस्ता.”

24 (पका मालसोम इतेके, देवुळता देवता सीना आंदु इन्जि, यहुदिरा विचर मता.) अदिनेनाहक इदिन केंजिसि, कगयवालोर बयल आतोर; मति येसु ओसो ओरिन इतोग, “पेकोरि! मालसोमतगा बर्वस केवालोर मन्कलोरिहक, देवुळतुन तमगा राजेम कीयलाह ईयना इतेके, ओरिहक पका मुस्किल आस्ता.

25 ऊज-बूकातुहक स्टुम पेसिस दाया पगयहताया? अद्रमे, मता मन्कल देवुळता राजेमतोग आयना इतेके, तान्काय मुस्किलता पोल्लो!” इनजोर वेहतोग.

26 वेहतस्के, कगयवालोर बयल आसि, तमतमाय इद्रम इतोर, “अह इतेके अमेसाता पिसमुळ पया बोन्क दोर्कगा?” इतोर.

27 इतस्के येसु ओरिन ऊळिस इतोग, “इव पोल्लोडः मन्कना कयदे आया पगवोडः, मति देवुळताये कयदे इव सबे आया पगयहताडः,” इनजोर इतोग.

28 इनजोर इतस्के, पनु येसुन इतोग, “ऊळा गूरु, माट इतेके कतमे विळिसिसि नीवा पेके वातोम,” इतोग.

29 अस्के येसु इतोग, “केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, बोगाय नयेनाहक, नावा बेसता कबुरतुन पोकर कीयनेनाहक, तना लोन-दुवरतुन, दादाल-तमोन, एलाळ-बायिनु, तलोग-तपेनु, पिलाडः-पेकोरिन, जागा-बूमतुन विळसनोग,

30 ओन्क इद कालमते लेकालेवा सम्सरम ओसो एळम-दळमतोर दोर्कनुर. अहे नावा मन्कल आताहकु, लोकुर ओन तिपल वने कीयनुर. मति वायना कालमते, ओन्क अमेसाता पिसमुळ वने दोर्कगा.

31 मति इद दुनियाते बोर बेरोर मन्हतोर, वायनद कालमते उडुलोर आयनुर; ओसो बोर इद दुनियाते उडुलोर मन्हतोर, ओरु अस्के बेरोर आयनुर, इद्रम वेलाटोरे आयनुर,✱” इनजोर वेहतोग.

तना हामुरता पोल्लोतुन येसु ओसो वेहतहतोग

(मत्याल 20:17-19; लूकाल 18:31-33)

32 पया ओर येस्सलेम सहरता अग पोस अनेके, येसु ओर सबेटोरिहकाय मुनेह-मुनेह ताकिदोग. (मावा गूरु पका दोकाता जागाते बाराहक दास्तोग इनजोर) कगयवालोर बयल आतोर. ओरा पयाह पयाह अनवालोर मन्कलोर बह बह आयगा इनजोर रेयिस मंदुर. अस्के बारा बळयिरिन येसु केयिसि, येस्सलेम अतस्के मन्कलोर तन्क बह कीयनुर इनजोर वेहता बोटटोग.

✱ 10:14 10:14 1 पनु 2:1-3 ✱ 10:17 10:17 तीतुस 3:7; इब्रितोर 1:14 ✱ 10:19 10:19 पेसमुळि 20:12-16; व्यवस्थाविवरण 5:16-20 ✱ 10:31 10:31 मत्याल 19:30; 20:16; लूकाल 13:30

33 येसु ओरिन इतोग, “केंजाट, माट येस्सलेम दाय्हनल, अगा अतापया नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्ज तेला, नाक लोकुर पेर्मालोरा ओसो सांभ्रमगूस्रा कयदे पोस ईयनुर. नाक पया वेर पेर्मालोरा ओसो सांभ्रमगूस्र हक्कनद सिक्सा कीयलाह वेहचि, देवुळतुन पुनवोर रोम सर्करतोरा कयदे ओसीयनुर.

34 ओर नाक उस्कनुर-पास्कनुर, जेट्लाते नल्हतनुर, अह कीसि नाक हक्कनुर. मति नना मूंड दियाने जीवा अरयकन,” इनजोर वेहतोग.

ओर्विना-ओर्वोग सेवा कीयना
(मत्याल 20:20-28)

35 तेना पया जेबेदिनाड मग्कु याकुबि, योहनि वेर ओनगा वासि, “गूस्र, माट बेद नीक ताल्हककोम, अद निमा मयेनाहक कीकिन इनजोर मावा विचर मन्हता,” इतोर.

36 येसु ओरिन इतोग, “नना मियेनाहक बाताल कीकिन इनजोर, मीवा विचर मन्हता?” इतोग.

37 ओर इतोर, “निमा नीवा राजगादेतगा उदकिन अस्के, माक तमोग इर्वुरिन, ओर्विन नीवा तिनळ बाजे, ओसो ओर्विन नीवा दावळ बाजे उदलाह ईम,” इनजोर इतोर.

38 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट बाताल ताल्हकिह्निर, अद मीक तेळियिहताया? नना बेद तिपलते अरयकन, अद तिपलते मीट अरया पगयकिरा? नना बेद सिक्सा एतकन, अद सिक्सा मीट एता पगयकिरा?” इतोग.

39 ओर इतोर, “इंगो! माट तिपल आयलाह तयर मह्नोम,” इतस्के येसु इतोग, “नना अरयनद तिपलते मीट अरयकिरे, नना एतनद सिक्सा मीट एतकिरे.

40 मति नावा तिनळ बाजे ओसो दावळ बाजे उदिह कीयनद, नावा कबळ आयो. देवुळि अद जागा बोरेनाहक ओपे कीस तासता, ओरे अगा उदनुर,” इन्जि इतोग.

41 इदिन केंजिसि दहा मूल बळयिर, वेर इर्वुरा पोगोन ओड आतोर.

42 पया येसु सबेटोर बळयिरिन, तना एरे केयिस इद्रम इतोग, “इद दुनियातोर राजालोर तमा राजेमतोरिन कय इळन तासिह्तोर, अहे दुनियातोर बेरोर मन्कलोर उड्लोर मन्कलोरगा, तमा अदिकर ताकिह कीस्तोर, इद इतेक मीक एकाये.

43 मति मीट मात्रम अद्रम कीयनद आयो. मियगडाहि बोग देवुळता मुनेह बेरोग आयलाह ऊळिह्तोग, ओग मीवा सेवा केवाल आयेग.✱

44 अहे बोग मियगडाहि देवुळता मुनेह सबेटोरिहक बेरोग आयलाह ऊळिह्तोग, ओग मीवा ओर्चुलतोग आयेग.

45 माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना वने दुसोरिन नावा सेवा कीया वेहतलाह, इद बूमते वावोन. मति दुसोरा सेवा कीयलाहि, ओसो वेल्लाटोरा पापमता दांड निहतलाह, नना नावा जीवा ईयलाह वातन.✱ अहलेहका मीट वने दुसोरा सेवा कीम्हटु,”✱ इन्जि येसु इतोग.

येसु ओर्वोग गुडिन तोवनाह कीस्तोग
(मत्याल 20:29-34; लूकाल 18:35-43)

46 अद्रमे पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर यरिगो नाटे वातोर, वासि नाटेनाहि पेसिस अनेके, ओरा पयाह वेल्लाय मूल मतोर. अस्के तिमाय इनवाना मगि बरतिमाय इनवाल गुडि मतोग, ओग गुडि अगदा कचुल उदिसि, बिचेम ताल्हकिदोग.

47 पया ओग नासरेत नाटेनोग येसु इद अगदुहक दायलाह आतोग इनजोर केंजिसि, “ए येसु! दाविद राजाना कूळतोनिन पिसिह केवानिन! नावा पोगोन दया कीमु,” इनजोर केयतोग.

48 केयतस्के अगा मतोर वेल्लाटोर मन्कलोस्र, “निमा केमेन मन रा,” इनजोर ओन तेर्हतोर. तेला मति ओग इंका ओसो पका केयलाह आतोग. “ए दाविद राजाना कूळतोनिन! नावा पोगोन दया कीम!” इतोग.

49 इतस्के येसु ओना लेडतुन केंजिसि, अगान नितोग. निचि, “अले ओन केयाट” इतोग. इतस्के अगडोर ओन, “तेदा! दीरा पोयम! येसु नीक केयलाह आतोग,” इतोर.

50 इतस्के ओग तना मुचिस मतद गेंदेतुन जेग्तोग, जेग्सिसि पोर्क तेदिसि येसुनगा वातोग.

51 पया येसु ओन इतोग, “नना नियेनाहक बाताल कीकिन इन्जि नीवा विचर मन्हता?” इतस्के ओग गुडि, “नाक तोवनाह कीसीम गूस्र,” इनजोर इतोग.

52 इतस्के येसु इतोग, “अले! अह इतेके नावा पोगोन विस्वस कीतिन, अदिहक तोवयकिन,” इतोग. इताहे ओग तोप्नेन तोवतोग. तोवतस्के अदे अगदगा येसुना पयाह अतोग.

11

येसुसामि राजाना लेहका, येस्सलेमते ओळियिह्तोग
(मत्याल 21:1-9; लूकाल 19:29-38)

1 पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर, येस्सलेम सहरता एरे एवयलाह आतोर. पया जयतुन मेटाता कचुल मतव, बेत्पागे ओसो बेतनि, इव नाहकना एरे एवतोर. अस्के येसु तनाड कगयवालोरगडाह, इर्वुरिन इद्रम वेहतोग:

2 “मावा मुनेह दिसनद नाटेनगा अन्हट. अगा ओळियताहे, बोगे बेस्केन उदवद गाळद पियोतुन दोहच तासतद ऊळकिर. अस्के तान लेहच ताट.

3 बोगाय ‘बाराहक अह कीयह्निर रा?’ इनजोर ताल्हकतेके, ‘सामिहक तेना गर्ज अरता, ओसो चट्टिपट मल्हच ओग लोहचीयनोग,’ इनजोर वेहाट,” इन्जि ओरिन लोहतोग.

4 पया ओर अन्जि अगदा कचुल, उंदि लोता मुनेह दोहतद गाळद पियोतुन ऊळतोर, ऊळिसि तान लेहतोर.

5 अस्के अगा निच मतोर मन्कलोर ओरिन इतोर, “मीट बह कीयलाह आतिर रा? तान बाराहक लेहतह्निर?” इनजोर ताल्हकतोर.

6 ताल्हकतस्के येसु तम्क वेहतपे, ओरिन वेहतोर. वेहतस्के पया, ओर मन्कलोर गाळद पियोतुन ओयलाह ईतोर.

7 पया ओर अद गाळद पियोतुन येसुनगा ततोर, तचि येसु ताना पोगोन उदलाहि, तमाड कोटजगाड ताना पोगोन तागतोर. अस्के येसु गाळद पियोता पोगोन उदतोग.

8 उदिसि येस्सलेमतके अनेके, मुडगडाहि वेल्लाटोर लोकुर येसुहकु मान ईयलाह, तमाड कोटजगाड तेंडिसि, अगदे ओना मुनेह तागिन्दुर. ओसो उच्चुर बार, पोलमताड मरानाड कोमान डायिसि, अगदगा तागिन्दुर.*

9 पया येसुना पेके-मुनेह अनवालोर लोकुर, केयसोर-केयसोर इनदलाह आतोर, “जोहर†! देवुळबाबाना अदिकर पोस वास्तोग, ओन्कु देवुळता देव्या आयि!☆

10 दाविद राजाना लेहकान राजेम कीयलाह वास्तोग, ओन्क देवुळता देव्या आयि! पोगोटा देवुळतुहक जोहर!” इनजोर केयतोर.☆

11 अद्रमे पया येसु येस्सलेम सहरतगा वासि मंदिरतगा अतोग. अन्जि अगा तिरियिसि, सबेटविन बेस-नेहना ऊळतोग. पया पोळद अन्ज मताहकु, येसु तनाड बारा बळयिरिन पोसि, बेतनि नाटे अतोग.

येसु अंजिर मरातुन सरप ईस्तोग
(मत्याल 21:18-19)

12 इमा दिया नक्कमि, बेतनि नाटेनाहि येसु पेसतोग अस्के, ओन्क कव वसता.

13 पया जेकताहि उंदि अंजिर मरा दिसता. अद मरा बेस लह-लह आस मता. अस्के अगा तिनदलाह अंजिर पंडिड मनदनुड बहे इन्जि, येसु मराता ऐर अतोग. मति अगा वेट आकिडे मताड! बह इतेके अद पंडिड आदनद वेला आयो.

14 पया येसु अद मरातुन इद्रम इतोग, “इजेके नियगा बेस्केन पंडिड आदमाकिड!” इतोग. ओग अद्रम इतदिन, ओनाड कगयवालोर केंजतोर.

मंदिरतगा आटुम उदतोरिन येसु पूंडिहतोग

(मत्याल 21:12-16; लूकाल 19:45-47; योहन 2:14-16)

15 पया ओर येस्सलेम एवतोर, अस्के येसु मंदिरतगा अतोग. अह कीसि अगा वमवालोरिन, असवालोरिन पलते पूंडतोग. ओसो कोताड बद्दले केवालोराइ बलानु, ओसो मोकतुहक अरयनव परेवा पिटेड वमवालोराइ कुतुस्किन, कप मुळहतोग. (सर्करताड कोताड मंदिरतगा वाटलाह ताकोड आंदुड, अदिहकु अव कोताड बद्दले कीसि यहुदिराइ कोताड एवालोर अगा उदिस मंदुर.)

16 येसु अह कीसि मंदिरतगाहक बोने सामन पोसि दाया-वाया कीयलाह एवोग.

17 पया तना कागहतहपा, ओरिन इद्रम इतोग, “ ‘नावा लोतुन सबे जातिनोर मोळकनद जागा इनदनुर,’ इन्जि देवुळ इन्हता, इद्रम देवुळता कबुरतोग रासतोग, पुनविरा?☆ मति मीट देवुळता लोतुन डाकुरा डेरा कीतिर,☆” इतोग.

18 इद पोल्लोतुन केंजिसि, पेर्मालोर ओसो साम्रमगूस, येसुन हक्कलाह पट ऊळिन्दुर.☆ सबेटोर लोकुर येसु कागहतनदिन केंजिसि बामिंदुर, अदिनेनाहक ओर ओन बह आयि कीयलाह रेयिंदुर.

19 पया पोळद अतस्के, येसु ओनाड कगयवालोर बारा, येस्सलेम सहरताहि पेसतोर.

देवुळतुन विस्वसते ताल्हकना

(मत्याल 21:20-22)

20 इमा दिया नक्कमि, ओर ओसोवने येस्सलेमतके वानेके, ओर अद अंजिर मरातुन ऊळतोर. अस्के अद मरा पूरा डोलिस मता.

21 पया येसु मुने अद मरातुन इतद पोल्लो, पन्हुक सीता वाता. अस्के ओग येसुन इतोग, “गूस, ओद ऊळा! निमा सरप ईतद अंजिर मरा वागता,” इतोग.

22 इतस्के येसु इतोग, “मीट देवुळता पोगोन विस्वस तासाट.

23 केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतह्नन, बोगाय इद मेटातुन ‘डग वासि सम्दुरतगा अन्ज अर्म’ इन्जि, बेदे उन्क-मन्क आयवा विस्वस कीतेके, अद अद्रमे आयगा.☆

24 नना मीक वेहतह्नन, बेदाय मीट देवुळतुन पार्तना कीस ताल्हकतेके, अद मीक दोर्कता इन्जि विस्वस कीम्हट, अद मीक दोर्कगाये.☆

* 11:8 11:8 अद कालमते लळयते गेलिसस वातोग राजाहकु कदर ईयलाह, लोकुर गजर मराताड कोमाड पोसि, ओन जोहर कीदुर. † 11:9 11:9 जोहर मोदुल कागिदते “ओसन्ना”; इद इन्जि बासाते गिर्दते जोहर कीयनद पोल्लो आंदु. 11:10 अगा वने. ☆ 11:9 11:9 देवुळताड पाटाड 11:8:26 ☆ 11:10 11:7-10 योहन 12:12-15 ☆ 11:17 11:17 यशायाह 56:7 ☆ 11:17 11:17 यिर्मयाह 7:11 ☆ 11:18 11:18 योहन 5:18; 7:1,19; 8:37,40; 11:53 ☆ 11:23 11:23 मत्याल 17:20; लूकाल 17:6; 1 कुरिततोर 12:9; 13:2; याकूब 1:6 ☆ 11:24 11:24 1 योहन 5:15

25 ओसो बोगाय मीवा अडम कसुर कीताहकु, ओना पोगोन मीवा जीवातगा विस्द मतेके, मीट पार्तना कीयलाह निच मनदहपा, मुने ओन मापि कीम्हट. अस्के मीवा देवुळदीपतोग बाबाल वने मीवा कसुरतुन मापि कीयनोग.✱

26 [मीट दुस्रोना कसुरतुन मापि केवेके, देवुळदीपतोग मीवा बाबाल वने मीवा कसुरतुन मापि केवोग,]‡” इनजोर येसु इतोग.

मुक्यालोर येसुना अदिकरता लोप्पा ताल्हकिह्तोर
(मत्याल 21:23-27; लूकाल 20:1-8)

27 पया ओर येस्सलेम सहरते मल्स वातोर. वासि येसु मंदिरतगा तिरियसोर मतोग, अस्के पेर्माँलोर, सांभ्रमगूस्र, यहूदिराड पेदल्क ओनगा वातोर.

28 वासि इद्रम ताल्हकतोर, “निमा बेद अदिकरते इव कबस्क कीय्हनिन? इव कबस्क कीयलाह नीक बोग अदिकर ईतोग?” इतोर.

29 येसु ओरिन इतोग, “नना वने उंद पोल्लो मीक ताल्हकिह्नन. मीट अदिन वेहतेके, नना वने बेद अदिकरते कीय्हनन, अदिन वेहतकन.

30 अले वेहाट, योहनिहक लोकुरिन देवुळता पेदिरते एग मीहतलाह बह देवुळ अदिकर ईताया, बार मन्कलोर ईतोग?” इनजोर ताल्हकतोग.

31 अस्के ओर तमतमाये इह वळ्हकिंदुर, “माट देवुळ ईता इतेके, वेग इनदनोग, ‘अह इतेके मीट योहनिन बाराहक नमविर?’ इनदनोग.

32 ओसो माट मन्कलोर ईतोर इतेके, लोकुर मावा अडम आयनुर, बाराहक इतेके योहनि निटम देवुळता कबुरतोग आंदोग इनजोर सबेटोर नमिह्तोर,” इतोर.

33 अदिहक पया ओर येसुन “माट पुनोम,” इनजोर इतोर. अस्के पया येसु इतोग, “अह इतेके, नना वने इव कबस्किन बेद अदिकरते कीय्हनन, अदिन मीक वेहोन,” इनजोर इतोग.

12

येसु अंगुर वाळुमता पीटो वेहतहतोग
(मत्याल 21:33-46; लूकाल 20:9-19)

1 पया ओरिन येसु पुन्पिह कीयनद पीटोते, इद्रम वेहता बोटटोग इतेके, “ओर्वोग मन्कल तना जागातगा अंगुर सोपता वाळुम ओगसतोग. ओगिसिस, ताना सर्ने वेठळ दोहतोग. पया वाळुमता लोप्पा अंगुर जोमा पेगलाहि उंदि बौंदा तर्वतोग. ओसो ताना एरे वाळुमतुन केपलाह, उंद मंडा पंडटोग.✱ पया ओग दुस्रोनिहक कूलते तासिसि, जेक देसेमते अतोग. 2 पया अंगुर पंडिना पंटा वातस्के, ऊळेवाळे केवालोरगडाहि, पंडिना तना तूस एतलाहि, ओग तना ओर्वोग ओर्युलतोन ऊळेवाळे केवालोरक्के लोहतोग.

3 मति ओर ओन पोसि पका नल्हतोर, अह कीसि वेट्टाड कय्क पंडिसीतोर.

4 पंडटस्के पया, माल्काल ओसो ओर्वोग ओर्युलतोन लोहतोग. ओर ऊळेवाळे केवालोर ओना तलातुहक ईतोर. ईसि लजा वानाह ओना कदर रेहतोर.

5 पया ओसो ओर्वोग ओर्युलतोन लोहतोग, ओन ओर हक्कतोर. अस्के इद्रमे ओग माल्काल, ओसो वेल्लाटोरे ओर्युलतोरिन लोहतोग. मति ऊळेवाळे केवालोर ओरगडाह उच्चुरिन बार नल्हतोर, उच्चुरिन बार हक्कतोर.

6 इंजेके ओग माल्कानगा तना जीवा कीतोग मगिये पिसिस मतोग. पया आक्रिते नावा मगिन मान तासनुर इनजोर विचर कीसि, ओग तना मगिनु ओरक्के लोहतोग.

7 लोहतस्के ओग वायनदिन ऊळेवाळे केवालोर ऊळिसि, तमतमाय इतोर, ‘अरे वेग इतेके माल्काना मगि आंदोग रा. दट, वेने माट हक्किड, अस्के इद वाळुम माके आयगा,’ इतोर.

8 इन्जि ओर ओन पोस हक्कतोर, अह कीसि अंगुर वाळुमता पलते जेकिसीतोर,” इनजोर येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.

9 कीसि इद्रम इतोग, “अंगुर वाळुमता माल्काल इंजेके ओरिन बह कीयनोग? ओग वासि अद वाळुमतुन कयदे कीतोर, सबेटोर ऊळेवाळे केवालोरिन हक्कनोग. अह कीसि, अद वाळुमतुन दुस्रोरा कयदे ईयनोग,” इतोग.

10-11 ओसो इतोग,

“बेद बंडातुन मुने बेल्दक पोहचीतोर,

अदे बंडा इंजेके आदरता मूला-बंडा आता.

इद देवुळबाबानाये कबळ आंदु,

इद माक पकाय बामतप दिसिहता,✱

इद्रम देवुळता सांभ्रमतगा रासतदिन अर्वविरा?” इनजोर इतोग.

12 येसु वेहतद पुन्पिह कीयनद पीटोतुन केंजिसि, मावाय लोप्पा इद पीटो वेहतोग इनजोर, पेर्माँलोर, सांभ्रमगूस्र पुतोर. अदिहक येसुन ओर पोयतलाहि अग पर्हकिंदुर. मति लोकुरा रेयतुहकु ओन पोयवाये अहे अतोर.

कयसर राजाहक सिद्वा दोहतनद पोल्लो
(मत्याल 22:15-22; लूकाल 20:20-26)

✱ 11:25 11:25 इपिसुसतोर 4:32 ‡ 11:26 11:26 वेल्लाडे मोदुल कापदेहकने इद वचन इले. ✱ 12:1 12:1 यशायाह 5:1-2 ✱ 12:10-11 12:10-11 देवुळताड पाटाड 118:22-23

13 पया ओर बह कीतोर इतेके, “येसु वळ्हकनद पोल्लोते, ओन एग्हिह कीम्हटु,” इनजोर उच्चुर परसिरिन ओसो उच्चुर एरोद राजाना तुंगातोरिन येसुनगा लोहतोर.

14 लोहतस्के, ओर येसुनगा वासि, “गूरू, निमा सेतेम मन्कनिन महनिन, बोर बाताल इनदनुर इनजोर आल्सविन, निमा लोकुरा मोकम ऊळिस वळ्हकविन, देवुळता अगादुन सेतेमते तोहतहनिन, इद माट पुह्नोम. इंजेक माक वेहा, रोम सर्करतुहक सिद्वा दोहतनद, मावाड अडोना अडम मन्हताया, इलेया?”

15 माट सिद्वा दोहतकोमा, दोहोमा?” इनजोर ओर येसुन ताल्हकतोर.* मति येसु ओरा सोडतुन पुन्जि, ओरिन इतोग, “नाक बाराहक एग्हिह कीयलाह ऊळिहनिर? नाक ऊळलाह उंदि रूया-बंडि टाट,” इतोग.

16 ओर ततस्के येसु ओरिन, “इद बंडटगा बोना पोटा ओसो पेदिर रासतद मन्हता?” इनजोर ताल्हकतोग. “कयसर राजाना!” इनजोर ओर इतोर.

17 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “अह इतेके बेद रोम राजेमता कयसर राजाना मन्हता, अद ओन्के ईम्हटु!✧ ओसो बेद देवुळ ताल्हकिहता, अदिन देवुळतुहक ईम्हटु,” इनजोर इतोग. पया इद्रम केंजिसि, ओर पका बयल आतोर.

डोलतोर ओसोवने जीवा अरयनद पोल्लो
(मत्याल 22:23-33; लूकाल 20:27-38)

18 पया सदुकिरा तुंगातोर उयतुर, येसुनगा वासि ताल्हकतोर. (वेर सदुकिरा तुंगातोर इतेके मन्कलोर डोलतापया, बोरे जीवा अरवोर इनजोर इंदुर.)

19 “गूरू! मोसा मुयतोग मावासाटि इद्रम रासिस तासतोग इतेके, बोगाय मगमियाळ लेवाये डोलतोग इतेके, ओना रांडे मुतेना संगे ओना तमोग जोळेम आसि, तमदादाना लोता लोन निल्लिह कीयना,✧ इनजोर मन्हता.

20 इंजेके तमोग एळवुर मतोर. ओरगडाहि मुनेतोग तमदादाल मुते ततोग. मति मगमियाळ आयवाये डोलतोग.

21 डोलतस्के ओना पेगकेडोग, अद रांडे मुतेन तासतोग. ओग वने मगमियाळ आयवाये डोलतोग. ओसो ओर्वोग ओना पेगकेडोग वने अद्रमे डोलतोग.

22 इद्रमलेहका तमोग एळवुर आसि ओर्वोग-ओर्वोग, (ताना संगे जोळेम आस मतोर, मति) मगमियाळ आयवाये डोलतोर. ओर सबेटोर डोलतापया, अद रांडे आंचाळ वने डोलता.

23 मति इंजेके ओर ओसोवने जीवा अरतस्के, एळवुरगडाहि अद आंचाळि बोना मुते आयगा? बाराहक इतेके, ओर एळवुर आसि ताना संगे जोळेम आस मतोर कोनि,” इतोर. (हामुरताहि जीवा अरयनदिन बयतळ लोकुरे नमिह्तोर इन्जि तोहतलाह, वेर इह ताल्हकतोर.)

24 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “हामुरताहि जीवा अरयना लोप्पा, देवुळता साङ्गम बाताड वेहतहता, अविन मीट पुनविर. ओसो हामुरताहि तेग्हिह कीयनद देवुळता लावतुन वने पुनविर. अदिहक मीटु गंगाते लेसतप महनिर.

25 वेर डोलतोर मल्स जीवा अरयनुर अस्के, ओरू जोळजंतुर आयोर वने, ओसो जोळजंतुर कीस एवोर वने. मति ओरू देवुळदीपतगा देवतुल्कना लेहका, मर्मिड आयवाय मनदनुर.

26 मति डोलतोर मल्स जीवा अरयनुर, ताना लोप्पा मोसाल रासतद साङ्गमतगा, किस पोतिस मतद मरा जपता लोप्पा मीट अर्विसि पुनविरा? (मावा पेदामुयतोर अब्रहम, इसक, याकुब, वेर हातस्के, वेल्लाडे वर्साना पया,) देवुळि मोसान इता, ‘अब्रहम, इसक, याकुब, वेर मोळकनद देवुळतन ननान आंदन,’✧ इता.

27 इतेके इद हातोर देवुळ आयो, मति जीवात मनवालोर देवुळ आंदु. मीट इद पोल्लोते पकाय लेसतिर,” इतोग.

सबेट्क बेरा अडो
(मत्याल 22:34-40; लूकाल 10:25-28)

28 पया येसु ओसो सदुकिर वळ्हकिहपा, ओर्वोग साङ्गमगूरू केंजतोग. केंजिसि येसु ओरिन बेस पोल्लो मल्हतोग इन्जि, ओग येसुन इद्रम ताल्हकतोग, “गूरू! सबेट्क बेरा अडो बेद आंदु?” इतोग.

29 इतस्के येसु इतोग, “सबेट्क बेरा अडो इद आंदु: ए इसयेललोकुरिर, केंजाट! सिरप मावा देवुळिये सामि आंदु.✧

30 देवुळि नीवा सामि इनजोर, तान निमा पूरा बुदताहि, पूरा जीवाताहि, पूरा विचरताहि, पूरा लावताहि जीवा कीमु.✧

31 ओसो तेना लेहका दुसा अडो इद्रम मन्हता: निमा कुदतुन जीवा कीतपु, दुसोरिन वने जीवा कीमु.✧ इव रेंड अडोन वीळिसि बेदे बेरा अडो इले,” इनजोर इतोग.

32 पया साङ्गमगूरू येसुन इतोग, “गूरू, बेस-नेहना वेहतिन! देवुळि उंदिये मन्हता, तान विळिसिसि बेदे देवुळि इले इनजोर सेतेम वेहतिन.

33 ओसो देवुळतुन पूरा विचरताहि, पूरा जीवाताहि, पूरा लावताहि जीवा कीयना, अहे कुदतुन जीवा कीयना लेहका दुसोरिन जीवा कीयना, इद देवुळतुहक ईयनद सबे मोकतुहकाय, कोडटुहकाय वीळिसि बेरा पोल्लो आंदु,”✧ इनजोर इतोग.

* 12:15 12:15 वेर येसुन बेद्रम एग्हिह कीयलाह ऊळिंदुर, इदिन पुनदलाह मत्याल 22:17 इद वचनता नोट ऊळट. ✧ 12:17 12:17 रोम सहरतोर 13:7; 1 पत्र 2:17 ✧ 12:19 12:19 व्यवस्थाविवरण 25:5 ✧ 12:26 12:26 पेसमुळि 3:6,15; बळयिर 3:13; 7:32 ✧ 12:29 12:29 याकुब 2:19 ✧ 12:30 12:29-30 व्यवस्थाविवरण 6:4-5 ✧ 12:31 12:31 लैव्यव्यवस्था 19:18 ✧ 12:33 12:33 इब्रितोर 10:8

34 पया ओग मन्कल तेल्वते वळ्ळकतोग इनजोर येसु पुतोग. पुन्जि ओन इतोग, “निमा इंजेके देवुळ राजेम केवालोरगा कलियलाह, वेल्ला जेक इलविन,” इनजोर इतोग. तेना पया ओसोवने बाताडाय ताल्हकलाह, बोन्के बह दीरा वावो.

दाविद राजाना पुळ्ळतोग, दाविद राजाना सामि
(मत्याल 22:41-46; लुकाल 20:41-44)

35 पया येसु मंदिरतगा कागहचोरे, ओरिन इद्रम ताल्हकतोग, “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तुनु, दाविद राजाना पुळ्ळतोग इनजोर, साङ्गमगूस्र बाराहक इन्हतोर?

36 दाविद राजानगा देवुळता पवित्र जीवा रेगता अस्के, ओग कुदि इद्रम इतोग:
देवुळि नावा सामिन इता,

‘बेचानाह नना नीवा कोटुलतोरिन, नीवाड काल्कना इळन तच एवोन,

अचानाह नावा तिनळ बाजेता राजगादेतगा उदिस मन,’ इता.*

इन्जि दाविद राजाल इतोग.

37 दाविद राजाल कुदि पिसिह केवाल किर्स्तुन ‘सामि’ इन्हतोग. इतेके ओग किर्स्तु, दाविद राजाना पुळ्ळतोगे बेद्रम आया पगयहतोग?” इनजोर इतोग. येसु कागहतहपा, अगा मता मुडा लोकरु गिर्दते ओनाड केंजिंदुर.

साङ्गमगूस्रा लेहका कीयनद आयो
(मत्याल 23:5-7; लुकाल 20:45-47)

38 अद्रमे येसु कागहनेके ओरिन इतोग, “साङ्गमगूस्रगडाहि उसरते मन्हटु. ओर तमा बेरातनम तोहतलाहि लाट गेंदेड केस तिरियलाह विचर कीस्तोर. ओसो बजरतगा मनवालोर तम्क जोहर कीयिर इनजोर, विचर कीस्तोर.

39 अहे पार्तनाताड लोहकनगा ओसो कुळ्पिनगा, मुनेहतेह कुर्सिनगा उदलाह विचर कीस्तोर.

40 ओसो वेर रांडे आस्किन नाळेह कीसि, लूटे कीस्तोर.* ओसो लोकरिहक दिसना इन्जि, वेल्लाय जोम पार्तना कीस्तोर. वेर लोकरिहक मात्रम, दुसोरिहकाय एक्वा सिक्सा देवुळि ईयगा,” इनजोर वेहतोग.

गरिब रांडे आंचाळ देवुळतुहक ईतद दान
(लुकाल 21:1-4)

41 पया लोकरु मंदिरता संदुकतगा देवुळतुहक कोताड बेद्रम वाटिहतोर इनजोर, येसु संदुकता मुनेह उदिस ऊळसोर मतोग. अस्के वेल्लाटोर मता मन्कलोर वेल्लाय दान वाटटोर.

42 अचोटेन ओसोय गरिब रांडे आंचाळ वन वासि, इतुळताड रेंड इचुटाड कोताड वाटटा.

43-44 वाटटस्के येसु तनाड कगयवालोरिन केयिसि, ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, संदुकतगा दान वाटटोर सबेटोरगा वेल्लाडे कोताड मन्हताड. ओसो दान वाटटापया वने, ओरगा कोताड पिसिहताड. मति इद आंचानगा बाताडे इलेड, तेला मति तना पिसवगतुहक तासिस मतव, पूरा कोतान दान वाटटा. अदिनेनाहक देवुळता नद्रते इद गरिब रांडे आंचाळिये, सबेटोरिहकाय एक्वा कोताड वाटटा,” इनजोर इतोग.*

13

मंदिर बूळेम आयनदिना लोप्पा येसु वेहतहतोग
(मत्याल 24:1-2; लुकाल 21:5-6)

1 पया यहूदिरा मंदिरताहि येसु पेसिस अनेके, ओर्वोगा कगयवाल येसुन इतोग, “गूस्र, इद ऊळा! इद मंदिर बेचोन सोबा दिसिहता. तेन बेचोन सोबाताड बंडाने दोहतोर!” इतोग.

2 इतस्के येसु ओन इतोग, “निमा इद मंदिरताड बेराड-बेराड लोहकिन ऊळिहनिन इसि. (इव इचोन बूळेम आयनुड इतेके,) इविस्कनगा बंडाता पोगोन बंडा वने मनो आयगा, बूळे केवालोर कतम अर्हतनुर,*” इतोग.

विस्वसिराड तिपल्लुकु
(मत्याल 24:3-14; लुकाल 21:7-19)

3 पया येसु मंदिरतगडाह पेसिसि, जयतुन मराना गुड्रातगा अन्जि, मंदिरता मुनेहतेके उदिस मतोग. ओग वगोगे मतस्के, पत्रु, याकुबि, योहनि, आंद्रियाल वेर ओनगा अन्जि, इद्रम ताल्हकतोर.

4 “गूस्र, इव पोल्लोड बेस्के बह आयनुड? इव पोल्लोड आयनुड इनजोर, तेना बाताल सीना दिसगा?” इनजोर ताल्हकतोर.

5 ताल्हकतस्के येसु ओरिन इतोग, “मीक बोगाय नाळेह कीयना आयो इन्जि, उसरते मन्हटु.

6 वेल्लाटोर नावा पेदिर पोस वासि, ‘नना देवुळ लोहतोनन,’ इनजोर वेल्लाटोरिन नाळेह कीयनुर.*

* 12:36 12:36 देवुळताड पाटाड 110:1; बळयिर 2:34-35; इब्रितोर 1:13 * 12:40 12:40 2 कुरिततोर 11:20 * 12:43-44 12:43-44 2 कुरिततोर 8:12 * 13:2 13:2 लुकाल 19:44; तोहचीतव पोल्लोड 21:22 * 13:6 13:6 योहन 5:43

7 ईनाह-आनाह बेके ऊळतेकाय, लळय्क आस्ताड इन्जि, मीक एर्का आयगा. अस्के मीट रेयमाटु. इव पोल्लोड निटम इह आयनुडे, मति इचोट्के बूम मारो.

8 जातता पोगोन जाति तेदगा, राजेमता पोगोन राजेमि तेदगा. बेगा इतेक अगा जागाड-बूमिड मेलियनुड, ✨ दुकळ अरयगा. मति इव सबे वायनाड पीळाना सिरप मुर्डुल आयगा, ओसो इंका पका बेरा गोसा वायगा.

9 मीट उसरते मन्हट. बह इतेके लोकर मीक कोरोट-कचिर्कनगा ओसीयनुर, तमाड पार्तनाताड लोहकने मीक नलहतनुर. ✨ ओसो मीट नाक विस्वस कीतेनाहक, मीकु गुमसिरगा, राजालोरगा ओयनुर. अस्के मीट ओरा मुनेह नावा पोल्लोता साक्सि वेहतकिर. ✨

10 (इद्रमलेहका बूम मुळ्दनामुने*, नावा बेसता कबुर सबे जातिनोरगा पोकुर आयना गावले.)

11 मीवा नेयम आयलाह पोस ईयनुर अस्के, माट बाताल वळहककोम इनजोर, मुनेन आलिह केमाटु. देवुळता पवित्र जीवा मीकु वळहकलाह बुदि ईयगा. अद ईतस्के बेद बह वळहकना, अहे वळहकाटु.

12 “विस्वस केवोग तमोग तना विस्वस कीतोग दादानु, ओसो विस्वस केवोग तपे बार तना विस्वस कीतोग मगिनु, हक्कलाहि पोस ईयनुर. विस्वस केवोर मग-मयास्कु विस्वस कीतोर तलोग-तपेरा पेटळ तेदिसि, ओरिन हक्कलाह वेहतनुर.

13 ओसो मीट नाक नमवालोरि आताहकु, दुनियातोर मीक कोटुल कीयनुर. ✨ मति आकि एवनाह बोर दीरा पोस मन्हतोर, देवुळि ओरिने पिसिह कीयगा. ✨”

येस्सलेमतगा वायनद गोसा

(मत्याल 24:15-25; लूकाल 21:20-24)

14 “ओसो उंद इद्रमता दिया वायगा, मंदिरतुन कळवोग कीयनदु बातालो उंदि, एण्ड वायनदिन, पोलवद जागातगा निल्लिह कीतदिन मीट ऊळकिर. (मीट अर्वावालोरि इदिन सीताते तासाटु.) अस्के यहदा पटटे मनवालोर लोकर, कोंटेतोरगडाह पिहट अरयलाह, मेटानके वितिर.

15 बोगाय लोता पोगोन मतेके, ओग तना लोता बातालाय ओयलाह लोनलोप्पा नेडमाकेग.

16 ओसो बोगाय मन्कल पोलमते मतेके, ओग तना कोटजगातुन ओयलाह लोन मलमाकेग. ✨

17 अव दियाने नेलाड हक्कतव आस्किहक, ओसो पाल ऊहतनव तलिस्किहक, बेचोटा गोसा आयगा!

18 अदिहक मुसुर पेगदस्के इद गोसा वामाकि इनजोर, देवुळतुन पार्तना कीम्हट.

19 बाराहक इतेके अव दियाने पका बेरा गोसा आयगा. अचोटा गोसा देवुळि बूम पुटिह कीतगडाहि बेस्केन आयो वने, ओसो मुनेह बेस्केन वने आयो आयगा.

20 अव वायनव गोसाताड दियान, देवुळि कमि केवेक अचोन, बोगे मन्कल पिसोग आयनोग. मति तनाड आचतोर लोकरिन अद गोसाताहि पिसिह कीयनेनाहकु, देवुळि अव दियान कमि कीयगा.

21 “अद वेलाते बोगाय मीक इनदनेग, “ऊळाट, देवुळ लोहतोग राजाल इगाडोग! देवुळ लोहतोग राजाल अगाडोग!” अस्के ओनाड सेतेम पोयमाटु. ✨

22 बाराहक इतेके नना देवुळ लोहतोग राजानन इनवालोर जोलहालोस, ओसो देवुळता कबुरतोन्न इनवालोर जोलहालोस, ✨ इद्रमतोर पुटनुर. ओर बामिह कीयनाड कबस्कु ओसो सीनाड तोहचि, ✨ देवुळ आचतोर लोकरिन वने, लेसिह कीयलाह ऊळनुर. मति ओर अह कीया पगवोर आयनुर.

23 ऊळाट, नना इतेके सबे पोल्लोड मीक मुनेन वेहतन, उसरते मन्हट.

देवुळ लोहतोग राजाल डीसाते मल्स वायनोग

(मत्याल 24:28-31; लूकाल 21:25-28)

24 “अव दियानाड तिपल्क मारताहे,

पोळद मांजो आयगा, ✨

नेला दीचो आयगा.

25 उकाड पोगोटाह इळन रालनुड, ✨

पोगोटा बूमतगा सबे मेलियनुड. ✨

26 अस्के माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना बेरा लावते ओसो डीसाते मोयुलपोगोन वायनदिन, लोकर ऊळनुर. ✨

27 अद वेलाते नना नावाड देवतुल्किन दुनियाता मूलाहक-मूलाहक लोहतकन. पया अवु इद बूमतगा सर्ने मनवालोर, नावाड आचतोर लोकरिन जमा कीयनुड.” ✨

✨ 13:8 13:8 तोहचीतव पोल्लोड 6:12 ✨ 13:9 13:9 बळयिर 5:40 ✨ 13:9 13:9 पिलिपितोर 1:12 * 13:10 13:10 बूम मुळ्दनामुने “मंदिर बूळेम आयनामुने” इद अर्तम वने आया पागयहता. ✨ 13:13 13:13 मत्याल 10:22; योहन 15:19; 17:14 ✨ 13:13 13:13 गलातितोर 6:9; इब्रितोर 10:36 ✨ 13:16 13:15-16 लूकाल 17:31 ✨ 13:21 13:21 लूकाल 17:23 ✨ 13:22 13:22 मत्याल 7:15; 24:11; लूकाल 6:26; बळयिर 13:6; 2 पत्रु 2:1; 1 योहन 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 16:13; 19:20; 20:10 ✨ 13:22 13:22 2 तिसलुनितोर 2:9 ✨ 13:24 13:24 तोहचीतव पोल्लोड 6:12 ✨ 13:25 13:25 तोहचीतव पोल्लोड 6:13 ✨ 13:25 13:25 यशायाह 13:10; 34:4 ✨ 13:26 13:26 दानिय्येल 7:13; 2 पत्रु 1:16 ✨ 13:27 13:27 2 तिसलुनितोर 2:1

येसुना वायनदिन बेद्रम पुनदना
(मत्याल 24:32-35; लूकाल 21:29-33)

- 28 “गेळाताड मरान ऊळिसि, इद पोल्लो कगयाट. आकिड रालिहताड अस्के†, डोय एरे एवता इनजोर मीट पुह्निर.
29 इद्रमलेहका मीट वने इव पोल्लोड आयनदिन ऊळकिर अस्के, सामि गटनेन एवतप लेहकान इनजोर पुन्हटु.
30 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, इव सबे पोल्लोड बेचानाह करल आयोड आयनुड, अचानाह इद पीळतोर बूळेम आयोर आयनुर.
31 पोगोटा बूमि, इळता बूमि मायनुड, मति नावा पोल्लो मात्रम बेस्केन मायो आयगा.”

येसु वायनद वेला बोन्के तेळियो
(मत्याल 24:36,42-44)

- 32 “मति नना मल्स वायनद दियातुन, वेलातुन बोगे पुनोग. देवुळदीपताड देवतुल्क वने पुनोड, नना इंका पुनोन, सिरपि नावा बाबाल पुन्हतोग.
33 नना मल्स वायनद दिया बेस्के एवयहता इनजोर मीट पुनविर. अदिहक मीट वने उसरते मन्हटु, केपसोर मन्हटु.
34 इद बेद्रमलेहका इतेके, ओर्वीग मालकाल दुस्रा देसेम दायना मताहकु, तनाड ओर्युलतोर कयदे लोतुन विळसेग. पया ओर्विहक-ओर्विहक उंद-उंद कबळ वेहेग, ओसो अनेके लोता पहरा केवान उसरते मन इनजोर, उकुम ईस अनेग.
35 अद्रमलेहका सामि वायनद दिया बेदु, इद मीक तेळियो. पोळद अनजोर वायनोगा, नडुमनका वायनोगा, मुनेताड कोगक कूसेड वायनोगा, पड आसोर वायनोगा, इदिन मीट पुनविर.
36 अदिनेनाहक अग ऊळसोर मन्हटु. नना दोम्हक्ने वातस्के, मीट उंजवालेवा मनदनद दिसतेके बेसु!
37 नना मीक वेहतनद पोल्लोतुन, नाक नमवालोर सबेटोरिहक वेहतहनन, उसरते मन्हटु,”* इनजोर इतोग.

14

मुक्यालोर येसुन हक्कलाहि आरडाड कीस्तोर
(मत्याल 26:2-5; लूकाल 22:1-2)

- 1 आवना पंडुम ओसो ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिना पंडुम एवयना रेंड दियाड मुनेता पोल्लो*: पेर्मालोस, सास्त्रमगूस, वेर येसुन कुस्क्ने पोसि हक्कलाह अग ऊळिंदुर.*
2 मति पंडुमतुहक वातोर मुलु कियोग-मुयोग बार आयनुर इन्जि, ओन अह केवल आयकल इन्जि, विचर कीतोर.

उंद आंचाळि येसुना पोगोन अतर्नेय दोसिहता
(मत्याल 26:6-13; योहन 12:1-8)

- 3 अदे दिया बेतनि नाटे मुने मोंडरोगमते मतोग सिमोन इनवाना लोते, येसु गाटो तिनदलाह उदिस मतोग. अस्के उंद आंचाळि, तीसाते जटामासि इनदनद पोर्हकाता, वेल्ला दाराता बेसता अतर्नेय पोस वाता. वासि येसुहक मान ईयलाह, अद तीसातुन विर्हिचि, नेयदुनु ओना तलापोगोन दोसिसीता.
4 इदिन ऊळिसि, अगा मतोर उय्तर, तमा जीवाते लोप्प-लोप्पान ओड आसि इतोर, “इदिन बाराहक उगस पोहता?
5 इद अतर्नेयदुन वमिस मतेके, वर्सामेटा कूलतुहकाय एक्वा कोताड दोर्केस्कु. पया अव कोतान गरिब-सरिबतोरिहक ईयनाह आवालि,” इनजोर ओर तान कट्टला कीया बोटोर.
6 अस्के येसु ओरिन इतोग, “तेन बाराहक कट्टला कीय्हनिर रा? तेन विळसाट! इद नयेनाहकु पका बेसतले कबळ कीता.
7 गरिब-सरिबतोर इतेके, अमेसा मियगान मन्हतोर. मीट बेस्के इतेक अस्के, ओरिहक दर्मम ईया पगयकिर. मति नना इसि, मियगा अमेसा मनोन आयकन.
8 इद आंचाळि बेचोन कीया पगता, अचोन कीता. नावा मेंदुलपोगोन बेस एस्कतद अतर्नेयदुन वाटिसि, नावा मेंदुलतुन गुमयातगा मिसलाह, मुनेन तयर कीतप लेहका कीता.
9 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, पूरा दुनियामेंडु, बेगा-बेगा लोकर देवुळता राजेमता बेसता कबुरतुन वेहतनुर, अगा इद आंचाळ कीतद कबळतुन वेहतनस्के, इद आंचान सीता कीयनुर,” इनजोर येसु इतोग.

यहुदाल येसुन पोस ईयलाहि अग ऊळिहतोग
(मत्याल 26:14-16; लूकाल 22:3-6)

- 10 ताना पया बार आता इतेके, यहुदा इस्केर्योत इनवाल, बारा बळयिरगडाहि ओर्वीग मन्जि, पेर्मालोरगा अतोग. अन्जि येसुन मीवा कयदे पोसीकन इन्जि ओरिन वेहतोग.
11 ओर इदिन केंजिसि गिर्दा आतोर. आसि “इद कबळतेनाहक माट नीक कोताड ईकोम,” इनजोर पोल्लो विळसतोर. अदिनेनाहक पया येसुन पोस ईयलाहि, यहुदाल अग ऊळसोर मंदोग.

† 13:28 13:28 गेळाताड मरान ऊळिसि, इद पोल्लो कगयाट. आकिड रालिहताड अस्के मोदुल कागिदते, “अजिर मरातुन ऊळिसि इद पोल्लो कगयाट. तेनाड कांदाड कोळिसहताड अस्के”. * 13:37 13:37 रोम सहरतोर 13:11 * 14:1 14:1 मत्याल 26:1-2; लूकाल 22:1; योहन 2:13; 11:55; 12:1 * 14:1 14:1 मत्याल 12:14; 26:4; लूकाल 22:2; योहन 10:31; 11:53

कगयवालो र पंडुमता कुळप तयर कीस्तोर
(मत्याल 26:17-24; लूकाल 22:7-14,21-23)

12 पया ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिड तिनदनद पंडुमता मुनेता दिया,* यहूदिर आवना पंडुमता गोरैपिलाता मोक ईदुर.* पया कगयवालो र येसुना वासि ताल्हकतोर, “गूरू, इद आवना पंडुमता कुळपि, माट बेगा तयर कीकोम? बेगा नीक तिनदलाह विचर वायगा?” इनजोर ताल्हकतोर.

13 अस्के येसु इरुंर कगयवालोरिन इद्रम वेहच लोहतोग: “मीट येस्सलेम सहरते अन्हट्ट. अगा बेरा अळकाते एग तवाल ओर्वोग मीक कलियनोग, ओना पयाह अन्हट्ट.

14 ओग बेद लोतगा दायनोग, अद लोता माल्कान इद्रम वेहाट्ट, ‘नना कगयवालोर संगे आवना पंडुमता कुळप तिनदलाहि, उंद नाटोर रोमनद अरा बेगा मन्हता इनजोर, गूरू नीक ताल्हकिहतोग,’ इनजोर वेहाट.

15 अस्के ओग मीकु उंद लोता पोगोटा मद्रिलते पूरा तयर कीस तासतद बेरा अरातुन तोहतनोग. अगान माक पंडुमता कुळप तयर कीन्हट्ट,” इनजोर इतोग.

16 पया वेर इरुंर सहरते अतोर, अतस्के बेद्रम येसु ओरिन वेहच मतोग, अद्रमलेहकाने सबे मता. मताहकु वेर अगान पया आवना पंडुमता कुळपि तयर कीतोर.

17 पया मुलतस्के, बारा बळयिरा संगे, येसु अद लोतगा वातोग.

18 वासि ओर गाटो तिनदलाहि उदतस्के, येसु इतोग, “इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, मियगडाहि ओर्वोग नाक कोटेतोरा कयदे पोस ईयनोग. ओग इंजेके नावा संगे उदिसि, गाटो तिनदलाह आतोग,” इनजोर इतोग.*

19 इदिन केंजिसि ओर नारज आतोर. पया ओर ओर्वोग-ओर्वोग येसुन ताल्हक बोटोर, “गूरू, ओनन नना बह आयोना?” इतोर.

20 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट बारा मन्कलोरगडाहिये, ओर्वोग इंजेके नावा संगे इद बट्टिकता पुलातगा आरिड अहचिस तिनवाल, नाक पोस ईयनोग.

21 सास्रमते रासिस मतपु, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना इद दुनियाताहि पेसिस दाकन, निटमे! मति बोग नाक पोसीस्तोग, ओना बेचोटा गोसा आयगा! ओग मन्कल पुटवेकेन बेस आस मनालि,” इनजोर इतोग.

कगयवालोर संगे येसुना आक्रिता तिनमुळि
(मत्याल 26:26-30; लूकाल 22:17-20; 1 कुरिततोर 11:23-25)

22 पया ओर तिनजोरैन मतोर अस्के, येसु आरतुन पोसि, देवुळतुन जोहर कीसि किळहतोग. अह कीसि ओरिहक ईसोर, “इद किळहतद आरतुन एनाट्ट, इद नावा मेंदुलता सीना आंदु, ताने नना मियेनाहक मोकि ईयहनन,” इतोग.

23 ओसो ओगु बट्टिकता अंगुर जोमातुन पोसि देवुळतुन जोहर कीतोग, कीसि ओरिहक ईतोग. ईतस्के ओर सबेटोर अद बट्टिकता जोमातुन उटोर.

24 उटस्के येसु ओरिन इतोग, “इद अंगुर जोमा नावा नेतुरता सीना आंदु. (देवुळ लोकुरा संगे कीयनद)करलतुन, इद नेतुरि निल्लिह कीस्ता.† नावा नेतुरि वेल्लाटोरैनाहक नेल वाडगा.*

25 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतहनन, देवुळता राजेमते पूना रीतते अंगुर जोमा उनाहजोमु, नेटाहि नना तेन बेस्केन उनोन आयकन,” इनजोर इतोग.

26 पया ओर देवुळतुन जोहर कीयनद पाटा ओसि, पलते जयतुन मराना मेटातगा अतोर.*

कगयवालोर नाक विळसनुर इन्जि, येसु मुनेन वेहतहतोग
(मत्याल 26:31-35)

27 अस्के येसु ओरिन इतोग, “केंजाट, देवुळि इतदु सास्रमते इह रासतद मन्हता:

‘नना कोपानु हळकन,

अस्के गोरैड बिरोबटो आयनुड.’*†

मीट सबेटोरिन नाक विळिसस वितकिर, अस्के अद सास्रमता पोल्लो करल आयगा.

28 मति नना हासि जीवा अरतापया, मीकाय मुने गालिल पटटे अन्ज मनदकन, (अगाने नना मीक कलियकन,)” इनजोर येसु इतोग.

29 इतस्के पनु इतोग, “सबेटोर नीक विळिसस विततेकाय, नना इतेक नीक विळिसस वितोन आयकन गूरू,” इतोग.*

30 येसु ओन इतोग, “इह केंजा, नना सेतेम वेहतहनन, नेंडे नग्का रेंड मल्काड तलाकोग! कूसनामुने, बोराय ताल्हकतस्के, निमा येसुन पुनोन इनजोर मूड मल्काड इनदकिन,” इनजोर येसु पनुन इतोग.

* 14:12 14:12 इद बेद्रमता पंडुम इनजोर पुनदलाहि, पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळट. अगा “ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिना पंडुम” ऊळट. † 14:12 14:12 1 कुरिततोर 5:7; 1 पत्र 1:18-19 † 14:18 14:18 योहन 13:18,21,26 † 14:24 14:24 यहूदि लोकुर इद पोल्लोतुन पुंदुर इतेके, बेस्के देवुळि मोसाना वेलाते यहूदि लोकुरा संगे करल कीता, अद करलतुन निल्लिह कीयलाहि, जन्वकिन मोक ईसि, अविस्कना नेतुरतुन, लोकुरा पोगोन इल्हकना इन्जि, देवुळ उकुम ईस मता (पेसमुळि 24:6-8). अदिनेनाहक येसु इन्हतोग, नावा नेतुर पोवतेके, देवुळ लोकुरा संगे उंद पूना करल कीयगा. † 14:24 14:22-24 1 कुरिततोर 10:16; 11:23-25; इब्रितोर 9:20; 10:29 † 14:26 14:26 लूकाल 22:39; योहन 18:1 † 14:27 14:27 जकर्याह 13:7 † 14:29 14:29 योहन 13:37; 21:15

31 इतस्के पत्रु इंका ओसो जोरते इतोग, “नाक नीवा संगे हामुर वातेकाय मति, नीक पुनोन इन्जि, नना मुर्तिय इनोन आयकन,” इनजोर इतोग. ✨ सबेटोर वने वेनाड केंजिसि अहे इतोर.

गेत्सेमनि जागातगा येसु पार्तना कीस्तोग
(मत्याल 26:36-46; लूकाल 22:40-46)

32 पया येसु तनाड कगयवालोर संगे, गेत्सेमनि इनदनद जागातगा अतोग. ✨ अतस्के ओरिन इतोग, “नना पार्तना कीयलाह दाग्हनन, अचानाह मीटु इगान उदिस मन्हटु,” इतोग.

33 अह इन्जि पत्रुन, याकुबिन, योहनिन, तना संगे ओतोग. अस्के ओग पका दुकम आतोग, ओना जीवा चुहेम आयो.

34 पया ओर मुखुरिन इतोग, “नयगा पका बेरा मोता मन्हता रा, अदिहक नावा जीवा हायेड-पिसेड आसोर मन्हता. ✨ मीट इगान मन्हटु, उंजवालेवा सीताते मन्हटु,” इनजोर इतोग.

35 इन्जि ओगु उचुन अबर अन्जि, नेल कप मुळिन्दसि, देवुळतुन इद्रम पार्तना कीतोग, “निमा ‘इह कीकन तेला’ इन्ज इतेके, नाक इद गोसा आयमाकि,” इतोग.

36 ओसो इतोग, “ए नावा बाबानिन! ✨ नीक सबे आया पगयहता, इद गोसाताहि नाक पिसिह कीमु. तेला मति इद नावा विचरते आयो, नीवा विचर मतपे आयि,” इतोग. ✨

37 इन्जि कगयवालोरगा वातोग, अस्के ओर उंजिस मतोर. पया सिमोन पत्रुन तेहचि, इद्रम इतोग, “ए सिमोन, निमा उंजिहनिना? गंटामेंड वने सीताते मनदा पगविना?

38 नना वेहतप कीयलाह, मीवा जीवा तयरे मन्हता, मति मीवाड मेंदुस्कु इतेके, दीरालेवप बागतप मन्हताड. अदिहके मीट सीताते मन्हटु, देयम मीवा पट ऊळनस्के, मीट पापमते अरयनायो इन्जि, देवुळतुन पार्तना कीसोर मन्हटु,” इतोग.

39 पया ओग ओसोवने अन्जि, मुनेतलेहकाने पार्तना कीतोग. ✨

40 कीसि ओसो ओरगा वास ऊळनेके, ओराड कोंडाड पकाय पूहतप आस मताहकु, ओर गोडनिद्रते मतोर. अदिहक येसु ओरिन तेहतहपा, ओर ओन बाताले वेहता पगवोर.

41 पया ओसो मुचा केपाते ओरगा वासि इतोग, “इंका उंजिसिय महनिरा? इंका आरम कीसोरिन महनिरा? इंजेक आता, ऊळाट, माने-मन्कना नडुम पुटटोनु, पाप्यहलोर कयदे पोसीयनद कगो एवता. ✨

42 तेदाट, माट ओरिन कलियलाह दाकल! नाक पोस एवाल इगा ऐन एवतोग,” इतोग.

येसुन यहुदाल पोस ईस्तोग
(मत्याल 26:47-56; लूकाल 22:47-53; योहन 18:3-11)

43 इव पोल्लोड येसु वेहचोरिन मतोग, अचोटेन यहुदाल (बळयिर बारा मुडगडाहि ओर्वोग मन्ज तेला), पेर्मांलोर, साङ्गमगूस, यहुदिराड पेदल्कु लोहता मुडुन पोसि वातोग. ओरु तल्वर्क, गूटेड-बळगाड पोस मतोर.

44 येसुन पोस एवाल ओरिहक इद सीना वेहच मतोग, “नना बोन जोहर कीस लोंडकन, ओगो आंदोग, ओने पोसि उसरते ओम्हटु.”

45 पया यहुदाल अगा वाताहे, येसुनगा अन्जि इतोग, “ए गूसू!” इन्जि ओन गोत ओगिडिस लोंडटोग.

46 अस्के ओर येसुना सर्ने आसि, ओन पोयतोर.

47 अचोटेन येसुना ऐरे निच मनवाल, कगयवाल ओर्वोग बाताल कीतोग: ओग तना कसेटुन तेंडिसि, मोदुल पेर्माना ओर्युलतोन वगोन, केव पोडोह देगनाह इतोग.

48 येसु पोयवालोरिन इतोग, “बह मीट नाकु डाकु इनजोर तल्वर कसेहकु, टेंगाड पोस नाक पोयतलाह वातिरा?

49 नना इतेके दिनम मीवा संगे मन्जि, मंदिरतगा कागहचोर मंदन, अस्के मीट नाक पोयविर. मति देवुळता पवित्र साङ्गमते नावा लोप्पा रासतव पोल्लोड करल आयना इन्जि, नेंड इव गोटिड आस्ताड,” इनजोर येसु इतोग.

50 पया सबेटोर कगयवालोर येसुन विळिसस, पटादुळ विततोर.

51 अस्के ओर्वोग लेयोग मन्कल गेंदे मुचिसि येसुना पयाह अनजोर मतोग. अनेके लोक्कुर ओन पोयसोर मतोर.

52 मति ओग तना गेंदेतुन विळिसस, कूळलिय विततोग. ‡

येसुन पंचता मुनेह ओस्तोर
(मत्याल 26:57-68; लूकाल 22:54-55,63-71)

53 पया ओर लोक्कुर येसुन मोदुल पेर्माना लोन ओतोर. अगा सबेटोर पेर्मांलो, यहुदिराड पेदल्कु, साङ्गमगूस जमा आस मतोर.

54 मति पत्रु मोदुल पेर्माना रेसातगा एवनाहि, येसुनगडाहि जेक मन्जि, पयाह पयाह अंदोग. अन्जि पहरातोर संगे उदिसि, किस आगसोर मतोग. ✨

✨ 14:31 14:29-31 लूकाल 22:33-34; योहन 13:37-38 ✨ 14:32 14:32 योहन 18:1 ✨ 14:34 14:34 योहन 11:33; 12:27 ✨ 14:36 14:36 गलातितोर 4:6 ✨ 14:36 14:36 मत्याल 20:22; योहन 18:11; पिलिपितोर 2:8 ✨ 14:39 14:36-39 इब्रितोर 5:7 ✨ 14:41 14:41 मत्याल 26:45; योहन 12:23; 13:1; 17:1 ‡ 14:52 14:52 वेग लेयोग मन्कल इतेके, इद पुस्तकतुन रासवाल मार्कले आंदोग इन्जि, वेलाटोरा विचर मन्हता. ✨ 14:54 14:53-54 योहन 18:12-15

- 55 अगा मतोर् यहुदिराड पेर्मांलोर् ओसो तग्वाड केवालोर् कतमतोर्, येसुहक बह कीसि हामुरता सिक्सा ईयलाह ऊळिंदुर. ओना अडमि कसुर पुटिह कीयलाहि, जोल साक्सि एवालोर्न ओर् पर्हकिस ऊळतोर्, मति बोरे दोर्कोर्.
- 56 वेल्लाटोर् येसुना अडम जोल साक्सि ईतोर्, मति ओरा साक्सि उंदिय रीतलेहका इले आसि.✧
- 57 पया उच्चुर मन्कलोर् निचि, येसुना अडम इद्रम जोल साक्सि ईया बोटटोर् इतेके,
- 58 “ नना मन्कलोर् दोहतद देवुळता मंदिरतुन✧ विर्हचि, तान मूंड दियाणे मन्कलोर् दोहवद, दुस्सा मंदिरतुन दोहतकन, ’✧ इनजोर् वेग वेहतहपा माट केंजतोम, ’✧ इद्रम साक्सि ईतोर्.
- 59 तेला मति ओरा साक्सि उंदिय रीतलेहका इले आसि.
- 60 पया मोदुल पेर्मांल नडुम निचि, येसुन इद्रम ताल्हकतोर्, “वेर नीवा अडम बेद्रम साक्सि ईस्तोर्, ऊळा! निमा बातय बाराहक वळ्हकविन?”
- 61 मति येसु उंदाय पोल्लो वळ्हकवा, केमेन मतोर्. पया ओसो मोदुल पेर्मांल इद्रम ताल्हकतोर्, “निमा देवुळता मगि किर्स्तुनिना?✧” इतोर्.
- 62 इतस्के येसु इतोर्, “इंगो, ननाने! इद वने पोल्लो केंजाट, नना माने-मन्कना नडुम पुटोन्नन मताहकु, बेरा डीसातद देवुळता तिनळ बाजे अन्ज उदतदिन, ओसो नना मोयुलपोगोन वायनदिन मीट ऊळकिर, ’✧ इनजोर् येसु ओरिन इतोर्.
- 63 इदिन केंजिसि, मोदुल पेर्मांल (पका नारज आतन इन्जि तोहतलाह,) तना कोटजगातुन ओडिहक अगहचि✧ इतोर्, “इंजेके माक ओसोवने बाराहक साक्सिड गावले?
- 64 वेग देवुळतन इतपु, देवुळतुन पास्कतदिन, मीट इतेक इंजेके केंजतिरे. मीवा इंजेक बाताल विचर मन्हता?” इनजोर् पेर्मांल इतोर्. “वेग हामुरता सिक्सातुहक ओजनोग!” इन्जि, ओर् पेदल्क नेयम देहतोर्.
- 65 पया उच्चुर मन्कलोर् बार, येसुना पोगोन उस्कतोर्, उच्चुर बार कोंडान दोहचि ओन नल्हतोर्, ओसो “इंजेक देवुळता जीवाते वेहा रा! नीक बोग नल्हतोर्?” इतोर्. पहरातोर् वने येसुन पोसि चापुळ ईतोर्.

पत्रु येसुन पुनोन इन्हतोर्

(मत्याल 26:69-75; लूकाल 22:56-62; योहन 18:16-27)

- 66 पया इद्रम आनेके, पत्रु इळन रेसातगान उदिस मतोर्. अस्के मोदुल पेर्मांलाड ओर्युल आस्कनग्डाहि, उंद ओर्युलतदु अगा वाता.
- 67 वासि पत्रु किस आगानद ऊळता. पया ओन बेस ऊळिसि, “निमा वने ओग नासरेत नाटेनोग येसुना संगे मतिन, अय?” इता.
- 68 इतस्के पत्रु तान इतोर्, “निमा बार इहनिन, नाक तेळियो, नना पुनोन,” इतोर्. पया ओगु रेसाता अगदगा अतोर्, अस्के कोग कूसता.
- 69 अद ओर्युलतद ओन ऊळिसि, अगा निच मतोरिन ओसो, “वेग वने ओनाय संगतोर् आंदोर्,” इता.
- 70 इतस्के पत्रु “नना आयोन” इतोर्. पया गळक मनेके, अगा निच मतोरु ओसो पत्रुन इतोर्, “निमा कोन नितमे ओनाय संगेतोनिन! निमा गालिल पटोना लेहका वळ्हकिहनिन, (अदिहक माट पुह्नोम,)” इतोर्.
- 71 अस्के पत्रु इतोर्, “नना किरिया कीस वेहतहनन, नावा पोल्लो जोल आतेके, देवुळ नाक तिनि! मीट वळ्हकिहनिन ओग मन्कन, नना मुर्तिय पुनोन!” इतोर्.
- 72 अचोटेन दुस्सा मल्का तलाकोर् कूसता. अस्के येसु पत्रुन मुनेन इह वेहच मतोर्, “नेंडे नगका रेंड मल्काड तलाकोर् कूसनामुने, बोराय ताल्हकतस्के, निमा मूंड मल्काड येसुन पुनोन इनजोर् कैगम आयकिन,” इनजोर् वेहच मतद पोल्लो पत्रुहक सीता वाता. पया पत्रु इद पोल्लोतुन आलिह कीसि, अळया बोटटोर्.

15

पिलाति गुमसिना मुनेह येसुन निल्पिह कीस्तोर्

(मत्याल 27:1-2, 11-14; लूकाल 23:1,3)

- 1 पया पिडपड आनेकेने, पेर्मांलोर् यहुदिराड पेदल्कु, साख्रमगूस ओसो पंच उदवालोर् सबेटोर् उदिस वळ्हकतोर्. अह कीसि, येसुन दोहता वेहतोर्, दोहचि पिलाति इनवाल गुमसिनगा* ओसीतोर्.✧
- 2 पया पिलाति येसुन, “बह निमा यहुदिरा राजानिना?” इनजोर् ताल्हकतोर्.✧ पया येसु ओनु, “निमा इहनिन अहे,” इतोर्.
- 3 अस्के पेर्मांलोर् येसुना पोगोन वेल्लाडे पोल्लोना कसुर्क वाटटोर्.
- 4 अदिहक पिलाति येसुन ओसो ताल्हकतोर्, “ऊळा, वेर नीवा पोगोन इचोक पोल्लोनाड कसुर्क वाटलाह आतोर्, निमा बाताले पोल्लो वळ्हकविना?” इतोर्.
- 5 मति येसु बाताले वळ्हकोर्. इदिन ऊळिसि पिलाति बयल आतोर्.

✧ 14:56 14:56 बळयिर् 6:13 ✧ 14:58 14:58 इब्रितोर् 9:11 ✧ 14:58 14:58 2 कुरिततोर् 5:1 ✧ 14:58 14:58 मत्याल 27:39-40; मार्कल 15:29; योहन 2:19; बळयिर् 6:14 ✧ 14:61 14:61 मत्याल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 1:1; लूकाल 22:70; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर् 9:20; 13:33 ✧ 14:62 14:62 दानियेल 7:13; 2 पत्रु 1:16 ✧ 14:63 14:63 गिनती 14:6; बळयिर् 14:14 * 15:1 15:1 रोम राजेमता बेरोग राजाल तना राजेमता उंद-उंद पट्टन ताकिह कीयलाह, पट्टहक ओर्विन तासिदोर्, ओन गुमसि इंदुर. ✧ 15:1 15:1 योहन 18:28 ✧ 15:2 15:2 योहन 18:33

पिलाति येसुन हक्कलाह उकुम ईस्तोग

(मत्याल 27:15-26; लूकाल 23:18-25; योहन 18:39—19:16)

6 वर्सामेटा आवना पंडुमतस्के, जेलतगा मनवाल बोनाय वगोन, यहुदि लोकरु बोन विळसा इनजोर वेहन्दुर, ओन गुमसि पंडुमता दियाते विळिसदोग.

7 बरबसि इनवाल मन्कल, तना तोळतोर संगे जेलते मतोग. ओग तना तोळतोरिन पोसि, रोम सर्करतोर संगे विरुद आसि, मन्कलोरिन हक्किस मतोग.

8 पया लोकरु पिलाति गुमसिनगा वासि, “वर्सामेटा पंडुमतस्के जेलते मनवाल ओर्वोग मन्कन, मयेनाहक विळसना लेहका, इयेंड वने विळिससीम,” इनजोर ताल्हकतोर.

9 पिलाति ओरिन इतोग, “मीट इहनिर इतेके, मियेनाहकु यहुदिरा राजान विळसकन,” इतोग.

10 ओग अद्रम बाराहक इतोग इतेके, (येसुना पयाह अनवालोर बोल्यसोर दास्तोर इन्जि,) वेर पेर्मालोरा जीवा कर्वताहके, येसुन नयगा पोस ततोर इनजोर, पिलाति पुन्ज मतोग. अदिहक ओग अद्रम इतोग.

11 मति पेर्मालोर, “मयेनाहक बरबसिन विळसा इनजोर, माट गुमसिन इनदकल,” इन्जि लोकरुिन पका तहतोर.✱

12 इदिन केजिसि गुमसि ओसो ताल्हकतोग, “अह इतेके यहुदिरा राजाल इनजोर, मीट वेन ततिर, वेन नना बाताल कीकन?” इतोग.

13 “वेन हक्कनागुटातगा वेळहा!” इनजोर लोकरु केयतोर.

14 अस्के “बाराहक? वेग बाताल कसुर कीतोग?” इनजोर गुमसि इतोग. मति ओर इंका एक्वाये, “वेन हक्कनागुटातगा वेळहा!” इनजोर केयतोर.✱

15 पया लोकरुिन गिर्दा कीयना विचरतेनाहक, गुमसि बरबसिन ओरेनाहक विळिससीतोग. येसुन बार ओग जेट्लाते नल्हता वेहचि✱, हक्कनागुटातगा वेळहतलाहि, सीपय्कना कयदे ईतोग.

सीपय्क येसुन पास्किहतोर

(मत्याल 27:27-31; योहन 19:2-3)

16 पया सीपय्कु येसुन गुमसिना लोता लोप्पाडा रेसाते ओतोर. अगा ओतस्के, पूरा पल्टनतुन केयिसि जमा कीतोर.

17 कीसि येसुन राजाल इनजोर पास्कलाहि, ओन डुंगा पंड रंगता जगा केगिह कीतोर, ओसो कोयेना गीळ पंडिसि, ओना तलातगा गळम कीतोर.

18 पया “ए यहुदिरा राजानिन, नीक जोहर आयि!” इन्जि पास्कतोर.

19 ओसो ओरु येसुना तलातुन डुडटे नल्हतोर, ओना पोगोन उस्कतोर, ओना मुनेह मिंडाड कोटिस जोहर कीसोर पास्कतोर.✱

20 पया ओन उस्किस-पास्किस मारतस्के, तमा केगिह कीतड डुंगा पंड रंगता जगातुन तेंडिसि, ओनाये जगा केगिह कीतोर. अह कीसि, ओनु हक्कनागुटातगा वेळहतलाह पलते ओतोर.

येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतहतोर

(मत्याल 27:32-44; लूकाल 23:26-43; योहन 19:17-24)

21 पया येसुन सीपय्क सहरता पलते ओसोर मतोर, अस्के सिकंदर ओसो रूपुसि, वेरा✱ तपे सिमोन इनवाल, तना कुरेने नाटेनाहि मल्स वासोर मतोग. येसुहकु गुटातुन कांजलाह दीरा वावाहकु, वेर सीपय्कु येसुना हक्कनागुटातुनु कांजलाह, सिमोनिन पोसि बीगर वेहतोर.

22 पया ओरु येसुन गुल्गुता इनदनद जागातगा ओतोर. (गुल्गुता इद पेदिरता अर्तम इतेके “तला-टाप्राता जागा” इद्रम आस्ता).

23 अस्के (येसुना मेंदुहक नोयनद पुनदनायो इन्जि,) ओरु अंगुर जोमातगा मत काल्हपिसि, येसुहक ईस ऊळतोर, मति ओग तान उनोग.

24 पया सीपय्क येसुन हक्कनागुटातगा कय्किन-काल्किन मोल्लाड कोटोर,✱ ओसो ओनाड गेंदेनु, बोन्कु बाताल गावले, अदिन ओयना इनजोर, सीटिड वारिसि तूसतोर.

25 येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतोर, अस्के सकरताड नव एगिस मता.

26 “वेग यहुदिरा राजाल आंदोग” इन्जि, इद्रमता कसुर बलाते रासिसि, ओना तलापोगोन वेळहतोर.

27 ओसो येसुना संगे इर्वुर डाकुरिन, वगोन ओना तिनळ बाजे, वगोन बार दावळ बाजे, इद्रम हक्कनागुटातगा वेळहतोर.

28 [अस्के देवुळता साम्मतगा “लोकरु ओनु अडोड देहतोग इंदुर,” इनजोर रासतद पोल्लो करल आता.✱]†

29 पया अग पोस अनवालोर तलाड ओलिह कीसोर, ओन इहलेहका उस्किस-पास्किस वळहकिंदुर, “ओ! मंदिरतुन विर्हिचि, मूंड दियाने दोहवानिन!✱

30 हक्कनागुटातगाहि रेगिसि, निमा नीवाय जीवातुन पिसिह कीम!” इंदुर.

✱ 15:11 15:11 बळयिर 3:14 ✱ 15:14 15:14 बळयिर 13:28 ✱ 15:15 15:15 योहन 19:1 ✱ 15:19 15:16-19 योहन 19:2-3 ✱ 15:21 15:21 रोम सहरतोर 16:13 ✱ 15:24 15:24 बळयिर 2:23 ✱ 15:28 15:28 यशायाह 53:12; लूकाल 22:37 † 15:28 15:28 सबेट्क पाळ्नाड मोदुल काग्देहकने इद वचन वावो. ✱ 15:29 15:29 मत्याल 26:60-61; मार्कल 14:58; योहन 2:19; बळयिर 6:14

31-32 अहे पेर्मांलोर, सांमगूस वने पास्कसोर इद्रम इतोर, “वेग दुसोरिन विळिसह कीतोग, मति तन्क विळिसह कीया पगवोग. इस्येलतोर पिसिह केवाल किस्तु राजाल मन्हतोग इतेके, हक्कनागुटातगडाहि इळन रेगेग. अस्के माट ओन ऊळिसि नमकोम!” इतोर. ओसो येसुना संगे हक्कनागुटानगा वेळहच मतोर डाकुर वने, ओन पास्किंदुर.

येसुना हामुरि

(मत्याल 27:45-56; लूकाल 23:44-49)

33 पया नेक नितगडाह इतेके, पियलि मूंड एगनाहजोम, देसेममेंड कतम ईकळ पोयता.

34 पियलि मूंड एगनेके, येसु बेरा आल्काते इह इतोग, “एलि, एलि, लमा सबगतनि!” (तेना अर्तम इह मन्हता: नावा देवुळतिन, नावा देवुळतिन, निमा नाक बाराहक विळिससीतिन?)^{*}

35 अगा निच मतोरगडाहि उय्तिरिहक, (येसु केयतद पोल्लो तेळियवाहक,) “ऊळाट! ओग एलियाल इनवाल मुनेतोग कबुरतोनु केयलाह आतोग!” इनजोर ओर इतोर.

36 अस्के ओवोर्ग वितिस अन्जि, बूबिलतुन कयतद अंगुर जोमातगा मुळहचि, लाटटे कोडटगा तासिसि, ओन्क उनडलाह ईतोग.^{*} अचोटेन बोगो इतोग, “मनि रा! एलियाल ओन पिसिह कीयलाह वास्तोगा, वायोगा, ऊळकल,” इतोग.

37 अस्के येसु जोरते केयिसि हातोग.^{*}

38 (इजेके येस्सलेमता मंदिरतगडा पवित्र गूडटा अगदगा, गेंदे अडह कीस मता; अद गेंदे अडम मताहक, लोकुर देवुळतुन गट्टे कलिय पगवोर आंदुर.) पया येसु हातस्के, मंदिरता अद गेंदे, पोगोटाहि इळन एवनाहि, पगक वितिसि रेंड तुक्छेड आताड.

39 अस्के येसुना मुनेह सीपयकना दरोगाल निच मतोग. येसु इद्रम केयिस हातदिन ऊळिसि, “वेग मन्कल निटमे देवुळता मग आंदोग!#” इनजोर इतोग.

40 उचुक आस्क वने, जेक निचि ऊळसोर मताड. अव आस्कनगडाहि मगडला नाटेनद मरियालि, उड्लोग याकुब, योसेस, बेरा तलोग मरियालि, ओसो सलमि इव आस्क मताड.^{*}

41 येसु गालिल पटटे मतस्के, इव आस्क ओना पयाह अन्जि सेवा कीदुड. ओसो अगा वेल्लाडे आस्क, ओना संगे येस्सलेमते वास मतव मताड.

योसेपि येसुन गुमयातगा गति कीस्तोग

(मत्याल 27:57-61; लूकाल 23:50-56; योहन 19:38-42)

42-43 वारमता पोल्लादियातेनाहक तयर आयनद दियाते येसु हातोग.[§] अस्के बहट अर्स मता. पया बाताल आता, यहुदिराड तग्वाड केवालोरगडाह ओवोर्ग मतोग, अरिमतेया नाटेनोग योसेपि पेदिरतोग. लोकुर ओन मान ईदुर. ओगु देवुळ राजेम कीयनद दिया बेस्के वास्ता इनजोर, अग ऊळसोर मंदोग. गळक इतेके पोळद अरयनस्के वारमता पोल्लादिया सुरु आयगा इनजोर, ओग दीराते गुमसि पिलातिनगा अन्जि, “येसुना सेन्तातुन पोहतलाह ओयकन,” इनजोर ताल्हकतोग.

44 अस्के पिलाति, “अरे! इचोन जल्दि हातोगा?” इन्जि बयल आतोग. पया सीपयकना दरोगान केयिसि, “येसु हातोगा?” इनजोर ताल्हकतोग.

45 येसु हातोग इनजोर ओग दरोगाल वेहतस्के पया, पिलाति सेन्तातुन ओयलाह योसेपिन वेहतोग.

46 वेहतस्के पया योसेपि उंद पूना पांङ्गि हामुर-गेंदे असतोग. असिसि येसुना सेन्तातुन इळन रेहचि, अद गेंदेते ऊर्हतोग. पया बेरा आदतगा तर्वतद उंद गुमयातगा ओसि, गति कीतोग.^{*} अह कीसि गुमयाता अगदगा बेरा आद बंडातुन तिळ्हप कीतोग.

47 मगडला नाटेना मरियालि ओसो योसेसना तलोग मरियालि, सेन्तातुन गति कीतद जागातुन ऊळताड.

16

येसु मल्स जीवा अरयहतोग

(मत्याल 28:1-8; लूकाल 24:1-10; योहन 20:1-13)

1 वारमता पोल्लादिया मारता, अस्के मगडला नाटेनद मरियालि, याकुबना तलोग मरियालि ओसो सलमि, इवु येसुना सेन्तातगा वाटलाहि अतर्नेय असताड.^{*}

2 इमा दिया (इतेके ऐतारम दियाते),^{*} सकर पडपड आसोरे, अव गुमयातगा वाताड.

3 वानेके तमतमाय इंदुड, “बोगा माक गुमयातुन तिळ्हप कीतद बंडातुन तेंडिसीयनोग रि?” इंदुड.

4 पया एरे एवनेके गुमयातुन ऊळताड. ऊळनेके गुमयातगा तिळ्हप कीतद बंडा पका बेरा मता, मति अद बंडातुन अबर गूळहतद मता.

^{*} 15:34 15:34 देवुळताड पाटाड 22:1; इब्रितोर 5:7 ^{*} 15:36 15:36 लूकाल 23:36-37; योहन 19:29 ^{*} 15:37 15:37 योहन 19:30; इब्रितोर 5:7

‡ 15:39 15:39 वेग मन्कल निटमे देवुळता मग आंदोग “वेग निटमे बेदो पेनता मग आंदोग!” इद वने आया पगयहता. ^{*} 15:40 15:40 योहन 19:25 § 15:42-43 15:42-43 यहुदिरा पोल्लादिया सुक्त्तारम पोळद अरयनस्के सुरु आंदु, पया सनारम पोळद अरयनस्के मारिदु. अद दिया कबळ कीयना पोलो आंदु, सेन्तातुन पोहतनद कबळ वने पोलो आंदु, अदिहक पोळद अरयनमुनेने येसुन गति कीया पोयता. ^{*} 15:46 15:46 बळयिर 13:29 ^{*} 16:1 16:1 योहन 19:39 ^{*} 16:2 16:2 बळयिर 20:7; 1 कुरिततोर 16:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:10

5 पया अव आस्क लोप्पा ओळियताड. अस्के ओवोर्ग लेयोग, पांड्रि जगा केसि तिनळ बाजे उदिस मतदिन, अव ऊळताड. ऊळिसि गाबरेम आताड.

6 अस्के ओग अविस्किन इतोग, “गाबरेम आयमाट! हक्कनागुटातगा वेळहतोनु, नासरेत नाटेनोग येसुन पर्हकलाह आतिर. ओग जीवा अरतोग, इगा इलेग.✧ इद ऊळटा, ओना सेतातुन तासिस मतद जागा, ओन इगान तासिस मतोर.

7 इंजेक मीट पत्रुनगा ओसो दुसोर ओनाड कगयवालोरगा अन्जि, ओरिन इद्रम वेहाट, ‘ओग मीक वेहतप लेहका, इंजेक मीवा मुनेन गालिल पटटे दायलाह आतोग, अगान ओन कलियकिर,’ इन्जि वेहाट,” इनजोर इतोग.

8 अव आस्क पया पका रेयिस मताड. अविस्कनाड जीवाड दिरदिर साडिंदुड. अदिहक अव गुमयातगडाह पेसिसि वितताड. पका रेयिस मताहक, अगदे बोने वेहोड.*

येसु तनाड कगयवालोरिहक दिसिहतोग

[9 ऐतारम पड वियतस्के, येसु हामुरताहि तेगकतोग. तेगकतस्के सुस्मुने मगडला नाटेना मरियालिहक दिसतोग.✧ मुने येसु तानगडाहि एळुड देयहकिन पेसिह कीस मतोग.✧

10 दिसतस्के अद अन्जि, येसुना संगे मंदुर ओर मन्कलोरिन वेहता.✧ ओर दुकम आसि अळसोर मतोर.✧

11 येसु जीवा अरतोग, मरियालि ओन ऊळता इनजोर केंजतोर. मति अद पोल्लोतुन ओर सेतेम पोयोर.✧

12 ताना पया, मुने येसुना संगे मतोर इर्वुर मन्कलोर, येस्सलेमताहि नाग अनजोर मतोर. अस्के येसु ओरिहक दिसतोग. इद मल्का येसुना रूप मिळिन्दस मता.

13 पया (ओग येसुये आंदोग इनजोर पुतस्के,) वेर इर्वुर मल्स अन्जि, येसुना संगे मतोर दुसोरिन वेहतोर. मति वेरा पोल्लोतुन वने, ओर सेतेम पोयोर.✧

14 पया अक्रा बळयिर उदिसि गाटो तिनजोर मतोर, अस्के येसु ओरिहक दिसतोग.✧ दिसिसि इद्रम इतोग, “नना तेगकतस्के नाक ऊळतोर मन्कलोरा पोल्लोतुन बाराहक नमविर? नमोम इनजोर बाराहक केंगम आतिर?” इनजोर इतोग.

15 पया ओसो इतोग, “मीट पूरा बूममेंड अन्जि, नावा बेसता कबुरतुन सबेटोरिहक पोकर कीम्हटु.✧

16 नावा पोल्लोतुन विस्वस कीसि, नावा पेदिरते एग मीतोरिन, देवुळि पिसिह कीयगा.✧ मति विस्वस केवोरिन, ओरा पापमतेनाहक सिक्सा ईयगा.

17 नावा पोल्लोतुन विस्वस केवालोर मन्कलोरा कयदे, देवुळता लावताड इव सीनाड आयनुड: नावा पेदिरते देयहकिन पेसिह कीयनुर,✧ तमा पुनवव बासाड वळहकनुर.✧

18 तरस्किन तमाड कयकने पोयनुर,✧ ओसो हक्कनद वीसम उटेक वने, ओरिहक बाताले आयो. ओसो ओर तमाड कयक बेमतोरा पोगोन तासतेके, ओर सव्रेम आयनुर,✧” इनजोर वेहतोग.

येसु देवुळदीपतगा दास्तोग

19 पया येसुसामि ओरिन इव पोल्लोड वेहतापया, देवुळि ओन पोगोन तना जागातगा ओता.✧ येसु पोगोन अतोग अस्के, देवुळता तिनळ बाजे उदतोग.✧

20 पया येसुनाड कगयवालोर सबेटोर सबे जागाने तिरियसोर, ओना पोल्लोतुन पोकर कीतोर. सामि ओरा तोळ मताहक, ओरा कयदे देवुळता लावताड सीनाड आंदुड. ओर वेहतव पोल्लोड नितमे इनजोर अव सीनाड तोहंदुड.✧आमेन.]

✧ 16:6 16:6 मत्याल 28:5-6; लूकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:32; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:20; कुलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20

* 16:8 16:8 सबेटक पाळनाड मोदुल काग्देहकनगा वचन 9-20 वावोड. ✧ 16:9 16:9 योहन 20:14-17 ✧ 16:9 16:9 लूकाल 8:2 ✧ 16:10 16:10 लूकाल 24:10,23; योहन 20:18 ✧ 16:10 16:10 लूकाल 23:27; योहन 16:20 ✧ 16:11 16:10-11 लूकाल 24:9,11; योहन 20:25 ✧ 16:13 16:12-13 लूकाल 24:15-16,31-35 ✧ 16:14 16:14 1 कुरिततोर 15:5 ✧ 16:15 16:15 मत्याल 28:19-20; लूकाल 24:47; बळयिर 10:42 ✧ 16:16 16:16 योहन 6:29; बळयिर 2:38; 8:12,16; 16:31; 22:16 ✧ 16:17 16:17 बळयिर 16:18; 19:12 ✧ 16:17 16:17 तमा पुनवव बासाड वळहकनुर बळयिर 2:4; 10:45-46; 19:6; 1 कुरिततोर 12:10,28,30; 13:1,8; 14:1-39 ✧ 16:18 16:18 बळयिर 28:5 ✧ 16:18 16:18 याकुब 5:14 ✧ 16:19 16:19 लूकाल 24:51; बळयिर 1:9; 1 तिमोति 3:16 ✧ 16:19 16:19 बळयिर 2:33; 5:31; 7:55; रोम सहरतोर 8:34; इपिसुसतोर 1:19-20; कुलुसितोर 3:1; इब्रितोर 1:3; 1 पत्रु 3:22 ✧ 16:20 16:20 इब्रितोर 2:3-4

लूकाल रासतदु बेसता कबुरि

बोगाय डाक्टर मग-तलिन रिकम कीतेकाय, नोमुरतुन ओल्सतेकाय, मत-गोलि रासिसीतेकाय, ओना मुनेह उदिस मनवाल रोगमतोग तिपल आसोर, रेयसोर, ओग डाक्टरनाय बर्वसते मन्हतोग. दुकिनोर, नोमुर आतोर, इद्रम बोरै आयि सव्रेम आयलाह डाक्टरनके वास्तोर, ओरा पोगोन दया कीयलाह डाक्टरिहक विचर पुटिहता.

इद पुस्तकते लूकाल, ओर्वोग दया केवाल डाक्टर, माक दया कीतोग येसुना लोप्पा वेहतोग. मत्याल तना पुस्तकते राजाना लोप्पा रासतोग, लूकाल बार येसु बेरोग डाक्टर आंदोग इन्जि रासतोग. ओसो येसु मावा लेहका आतोग, मावा लेहका तिपल आतोग, ओग माट कीयनव तिपल्किन, दुकम्किन आपतोग इन्जि, लूकाल तोहतोग.

डाक्टर लूकाल यहुदि आयवोग मतोग, ओसो रीत-रिवजता लोप्पा बेस कगयतोग मन्कल मतोग. ओग येसुना बळयि आयोग, मति येसु देवुळदीपतके मल्स अतापया, पोलुना तोळ आतोग. पोलु ओन “नावा गोततोग डाक्टर लूकाल” इनजोर इन्हतोग (कुलुसितोर 4:14), अहे “नावा संगे कबळ केवाल” वने इन्हतोग (पिलेमोन 24). इद पुस्तकता सुम्नुने ओग रासतपु, येसुसामिनाड कबस्किन ऊळतोर, केंजतोर, पोकर कीतोर, ओरगडाहि लूकाल येसुना लोप्पा बेस पुतोग, अहे रासिस तासतोग. येसुनाड इव पोल्लोड सेतेम मन्हताड इन्जि माट पुनदनेनाहक, लूकाल इविस्किन ओर्कुलते रासतोग. इद पुस्तकतुन रासतापया, ओग बळयिराड कबस्कना पुस्तक वने रासतोग. रेंड आसि पुस्तकिन, ओगु तियुपिलु इनवाल युनानि सायबानेनाहक रासतोग.

लूकाल माकु पिसिह केवाना दयातेके ओस्तोग. लूकाना पुस्तकताड पीटोने, आस्किन ओसो उड्लोर पेकोरिन मान ईतद मन्हता. दया केवाल किर्स्तु, आस्किन-कोयोरिन, उड्लोरिन-बेरोरिन, यहुदिरिन-यहुदि आयवोरिन, दुकमतोरिन-सुकमतोरिन अलग-अलग नदूते ऊळोग, मति ओग माक सबेटोरिन अचोने जीवा कीस्तोग. ओग पापि लोकरा संगे कलियतोग, पार्तना कीतोग, ओग उंद सहरतेनाहक अळतोग, ओग लोकराड जीवानेनाहक गाबर आतोग, ओसो माट सबेटोरिनाहक हळकनागुटातगा तिपल आतोग.

बेस्के माक दुकम पुटिहता, अस्के माट लूकाल रासतदु, देवुळता दयाता बेसता कबुरता इद पुस्तकतुन अर्व पगयहनल. बेस्के माट दुसोरा तिपलतुन ऊळिहनल, ओरा दुकमतुन, अड्सनतुन, गर्जतुन पुहनल. अस्के माट वने इद दयाता बेसता कबुरतगा दया पगयहनल, ओसो दया केवाल येसु किर्स्तुना लेहका आया पगयहनल, अहे ओना दयातुन, दुसोरगा एव्हिह कीया पगयहनल.

मुनेता पोल्लो

1-4 तियुपिलु सायब! ✨ माटु येसुसामिना सेवकिरोम आंदोम; साङ्गमते ओना लोप्पा मुनेन रासतपु, ओग मावा नडुम वेल्लाडे कबस्क कीतोग. अव कबस्किन इंजेके वेल्लाटोर रासलाह आतोर. अव पोल्लोन मुनेटाहि ऊळतोर, केंजतोर, वेर पोकर कीतोर, ओसो माक वने वेहतोर. ✨ येसुसामिनाड सबे पोल्लोड मुनेटाहि बेद्रम आताड इनजोर, नना वने बेस पर्हकिस ऊळतन. निमा ओना लोप्पा बाताल बाताल कगयतिन, अव सबे पोल्लोड सेतेम मन्हताड इन्जि निमा पुनदना, अदिनेनाहक अविस्किन इंजेक ओर्कुलते नियेनाहक रासलाह आतन.

योहन पुटनोग इनजोर देवुळि कबुर लोहतहता

5 बेरोग एरोद राजाल यहुदि जाततोर* बूमता राजाल मतोग, ✨ अस्के अगा ओर्वोग जकरिया पेदिरतोग यहुदि जातता बूमयाल मतोग, ओग अबिया मुय्तोना तुंगातोग आंदोग. † ✨ ओना मुनेना पेदिर इलीसिबा आंदु, अद वने ओना लेहका आस्न पेर्माना कळता मता. ‡

6 वेर आळ इर्वुर आसि देवुळता मुनेह कर्तुळते मतोर. देवुळताड सबे अडोड-उतुर्किन, तपवालेवा माळसोर ताकिंदुर.

7 मति इलीसिबाल वंजो मताहकु, ओरिहक पिलाड-पेकोर इलेर. ओसो वेर आळ इर्वुर आसि, पका सेळो-मुय्तोग आस मतोर.

8 मनेक मनेक पया उंद दिया इद्रम आता इतेके, (येस्सलेम सहरता मंदिरतगा) अबिया तुंगातोर बूमयालोर कबळ कीयनद वारम मता. अस्के जकरिया मुय्तोग वने देवुळता मंदिरतगा अन्जि, बूमया कबळ कीसोर मतोग.

9 बेद्रम इतेके, बूमयालोर रीतता लेहका बोग मंदिरता पवित्र गूडटे अन्जि, बूमयाना कबळते दूपम बोळसनोग इनजोर, सीटिड वाटिसि जकरिया मुय्तोन आचतोर.

10 पया ओग लोप्पा दूपम बोळिसहपा, सबेटोर पलते मंदिरताड मंडानगा पार्तना कीसोर मतोर. §

11 अचोटेने मंदिरता लोप्पा देवुळता उंद देवतुलि, दूपम बोळसनद जागाता तिनळ बाजे नितद, जकरिया मुय्तोहक दिसता.

12 अस्के ओग तान ऊळिस, एक्बेक आसि पका रेयतोग.

✨ 1:1-4 1:1-4 बळयिर 1:1-2 ✨ 1:1-4 1:1-4 इब्रितोर 2:3-4 * 1:5 1:5 यहुदि जाततोर इसयेल देसेमते मंदुर, ओरिन इसयेलतोर वने इंदुर. ✨ 1:5 1:5 मत्याल 2:1 † 1:5 1:5 मंदिरता सेवातुहक वेल्लाटोर बूमयालोर मतोर, अदिहक दाविद राजाल ओर बूमयालोर वीसा नालुड तुंगाड कीतोग, उंद तुंगातोर वर्सातुहक रेंड मल्काड वारममेंड मंदिरतगा सेवा कीदुर. अव तुंगानगडाहि अबिया मुय्तोना तुंगा आट नंबरता मता. ✨ 1:5 1:5 1 इतिहास 24:10 ‡ 1:5 1:5 आस्न मुय्तोग इतेके, मोसा मुय्तोना दादाल मतोग. सबेटोर यहुदि बूमयालोर ओसो पेर्मांलोर ओनाय कळतोर आंदुर (पेसमुळि 29:9). § 1:10 1:10 मंदिरता पवित्र गूडटे सिरप बूमयालोरिहके दायलाह पोतिदु.

13 पया देवतुल ओन इता, “जकरिया! रेयमा, निमा बेद पोल्लोतेनाहक पार्तना कीसोर मतिन, अद पोल्लोतुन देवुळ केंजता. नीवा मुते इलीसिबा सेळो नेलाड हक्कगा; तान्क ओवोर्गो पेकाल पुटनोग. ओग पेकाना पेदिर योहन(इतेके ‘देवुळि देखा ईस्ता’) इनजोर तासकिन.

14 ओग पेकानेनाहक निमा पका गिर्दा आयकिन, सुकम आयकिन.

नीवा मगि पुटनोग इनजोर, वेल्लाटोरे गिर्दा आयनुर.

15 बाराहक इतेके ओग देवुळता विचरते बेरोग मनदनोग. ओग बेस्केन अंगुर जोमातुन ओसो बेदे ओचिह कीयनदिन वडोग आयनोग.* ओसो तना तलिना पोटालोप्पाडाहिये, देवुळता पवित्र जीवाते निदनोग.✱

16 ओग मीवा वेल्लाटोर इस्त्रयेल लोकरिन तमा देवुळतके मल्हच ततनोग.

17 तपेर तमाड पिलाड-पेकोरिन बेस जीवा वाटनाह कीयनोग,✱ देवुळता पोल्लो केंजवोरिन सेतेम बुदतेके ओयनोग. लोकरिन सामि वायनदिनेनाहक तयर कीयलाह, अद्रम कीयनोग. एलिया मुयोतहक बुदि ओसो लाव ईतप लेहका, ओन्क वने अदे लाव ईयगा.† ओसो सामि वायनामुने, सामिना कबुरतुन मुनेह-मुनेह वेहचोर दायनोग,” इनजोर देवतुल इता.

18 अस्के जकरिया मुयोतोग इतोग, “नीवा पोल्लो निटम आयगा इनजोर, निमा बेद्रम तोहतकिन? नना इतेके मुयोतोनन आतन, नावा मुते वने सेळो आसि, बेद्रम नेलाड हक्कगा?” इतोग.

19 अस्के देवतुल इता, “(निमा नाक पुनविन बहे, मति) नावा पेदिर जिबरायिल आंदु,‡ नना देवुळता मुनेह निच मनवानन आंदन. नीवा संगे वळ्हकलाह ओसो इद बेसता कबुरतुन वेहतलाह, अदे नाक लोहता.

20 नना वेहतद पोल्लो तना कगोते निटम आयगाये, मति निमा नावा पोल्लोतुन विस्वस केविन. अदिनेनाहक नावा पोल्लो निटम आनाहजोम, निमा वळ्हक पगवाह मूकानिन आस मनदकिन,” इता.

21 इद्रम आनेके, पलते निचि मोळकवालोर, जकरिया मुयोतेनाहक केपिसि, “वेग बेलाह इचोन आल्सेम कीस्तोग रा!” इंदुर.

22 पया जकरिया मुयोतोग मंदिरताहि पलते पेसतोग, पेसतस्के ओग ओरा संगे वळ्हक पुनोग. अस्के मंदिरता लोप्पा देवुळि वेन्क बेदो लेका तोहताहक वळ्हक पुनोग इनजोर, ओर पुतोर. जकरिया मुयोतोग मूकाल आस मताहक, कयदा साया कीदोग.

23 पया तनाड सेवाताड दियाड मारतस्के, ओग तना लोन अतोग.

24 अतस्के पया, तना मुते इलीसिबा सेळो नेलाड हक्कता, नेलाड हक्कतस्के एयुड नेलाड आनाहि, लोताह पलते पेसो आस मता.

25 अद इद्रम इता, “नाक वंजो इनजोर लोकर पास्किंदुर, मति लोकरा नडुमि नावा लजा पोवयनायो इनजोर, देवुळि इंजेक नाक इद्रमलेहका देखाते ऊळता; (ओसो पास्कनद पोल्लोतुन माग्पिह कीसीता,)” इता.

येसु पुटनोग इनजोर देवुळि कबुर लोहतहता

26-27 अद्रमलेहकाने पया गालिल पटटा नासरेत नाटेनगा इद्रम आता इतेके, उंद मरियाल पेदिरता कुब्रा लेया पिला मता. ताना संगे मर्मिड आयलाहि, योसेप पेदिरतोग पेकाल ताल्हकिस पोल्लो करल कीस मतोग, ओग दाविद राजाना कूळतोग मतोग.§(इलीसिबा सेळो नेलाड हक्किस) आरूड नेलाड आतस्के, देवुळि तना देवतुल जिबरायिलिन नासरेत नाटेनगा लोहता.

28 लोहतस्के देवतुल अद पिलातगा अन्जि, “जोहर, देवुळता देखातदिनिन! देवुळ नीवा तोळ मन्हता,” इनजोर इता.

29 इद पोल्लोतुन केंजिसि, मरियाल पका एक्बेक आता, आसि इद पोल्लो वेहच, बाराहक नाक जोहर कीयलाह आता इन्जि, अद आलिह कीयलाह आता.

30 अद आलिह कीनेके, देवतुल इता, “मरिया, देवुळि नीक देखा ईसि नीक आचता, निमा रेयमा.

31 केंजा! निमा नेलाड हक्ककिन अस्के, नीक पेकाल पुटनोग, ओना पेदिर निमा येसु (इतेके ‘सामि पिसिह कीस्ता’) इनजोर तासकिन.

32 ओन सबेटोर बेरा डीसाता देवुळता मगि इनदनुर, अचोन ओग बेरोग मन्कल आयनोग. ओना कूळता मुनेतोग पेदामुयोतोग दाविद राजाना लेहका, देवुळि ओन वने राजाल कीयगा.✱

33 (नीवा पोटाते पुट वावाल पेकाल,) इस्त्रयेल देसेमतोरगा* राजेम कीयनोग. ओना राजेम बेस्केन मारो आयगा,✱” इनजोर वेहता.

34 वेहतस्के मरियालि, “इद बेद्रम निटम आयगा? नना इतेके कोयतोना मोकम वन ऊळोन, (कुब्रा पिलातन आंदन,)” इनजोर इता.

35 इतस्के देवतुल इता, “देवुळता पवित्र जीवा नीवा पोगोन रोगगा, बेरा डीसाता देवुळता दळ्म नियगा अरताहक, निमा नेलाड हक्ककिन. अदिनेनाहक नियगा पुटवाल पवित्र पेकानु, देवुळता मगि इनदनुर.

36 ओसो ऊळा, नीवा जीवातद इलीसिबाल सेळो वने, इंजेक नेलाड हक्कता. लोकर तान वंजो इनजोर इंदुर, मति इंजेके अद नेलाड हक्किस आरूड नेलाड आताड.

37 देवुळता कयदे आया पगवद बाताल मन्हता?”✱ इता.

* 1:15 1:15 गिनती 6:1-4 अगा रासतपु, योहन नाजिर किरिया कीतपु, पुटट्टाहे देवुळि तना सेवातेनाहक ओन अलग तासगा. अहे ओना मनमूळ वने अलग रीतता मनदगा.

✱ 1:15 1:15 1:67; 4:1; बळयिर 1:8; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9,52 ✱ 1:17 1:17 मलाकी 4:6 † 1:17 1:17 एलियाल इद पेदिरता अर्तम “यहोवा नावा देवुळि” आस्ता. वेग एलिया मुयोतोग वेल्लाड वर्साना मुने, इस्त्रयेल देसेमते देवुळता बेरोग कबुरतोग मतोग. ‡ 1:19 1:19 जिबरायिल इद पेदिरता अर्तम “देवुळता मन्कल”

इद्रम आस्ता. इद देवतुलता पोल्लो यहदिरा साम्रमते वास्ता (दानियेल 8-9), अदिहक जकरिया बूमयाल अद पेदिरतुन बेस पुतोग. § 1:26-27 1:26-27 अद तकने दाविद राजाल

डोलिसि, जोक-जोक अजर वर्साड आस मताड. ✱ 1:32 1:32 यशायाह 9:7 * 1:33 1:33 इस्त्रयेल देसेमतोरगा मोदूल कागिदते “याकुब मुयोतोना जालपिलाता लोकरगा.” याकुब मुयोतोना दुस्रा पेदिर इस्त्रयेल मता, ओनगडाहि पूरा इस्त्रयेल देसेम पुटटा. ✱ 1:33 1:33 तोहचीतव पोल्लोड 11:15 ✱ 1:37 1:37 पुटमुळि 18:14; थिर्मयाह 32:17; मत्याल 19:26

38 इतस्के मरियाल इता, “ऊळा, सामिना सेवा कीयनदिनन आंदन, निमा वेहतपे नाक आयि,” इता. पया देवतुल तानगडाहि पेसिस अता.

मरियाल इलीसिबा सेळोन ऊळलाह दास्ता

39 पया अवे दियाने मरियालि बाताल कीता इतेके, चट्टिपेटे यहूदा पट्टा मेटा बूमतगा मनदनद इलीसिबा सेळोना नाग अता.†

40 नाटेनगा एवतस्के जकरिया मुय्तोना लोन अन्जि, इलीसिबा सेळोन कलियिसि “देवुळ नीक सुकम ईयि!” इनजोर इता.

41 मरियाल इतद पोल्लोतुन केंजताहे, इलीसिबाना पोटातगा मतद पेनेम पार्हकता. अस्के अद सेळो देवुळता जीवाते निंदता.

42 निंदतस्के अद मरियान ऊळिस जोरते केयसोर इता, “सबे आस्केहकाय निमाने एक्वा देव्वातदिनिन मरिया, नीवा पोटातगा मनदनद पेनेम वने पका देव्वाता.

43 अलो देवन, नावा सामिना तलोग नाक ऊळलाह वायना, इद्रमता देव्वा नाक बेगडाह दोर्कता!

44 ऊळा, नीवा लेडतुन केंजताहे, नावा पोटाता पेनेम गिर्दाते पार्हकता.

45 निमा बेरा देव्वातदिनिन मरिया, बह इतेके देवुळ नीक वेहतद पोल्लोतुन निटम आयगा इन्जि विस्वस कीतिन,” इनजोर इलीसिबा सेळो इता.

मरियाल वागतद पाटा

46 अस्के मरियाल इद्रमता पाटा वागता,

“नना पूरा जीवाताहि देवुळतुन जोहर कीयहनन.

47 नाक पिसिह कीयनद देवुळि* नावा जीवात्क बेस गिर्दा ईस्ता.

48 ऊळा, इंजेटाहि अमेसा लोक्कुर नाक देव्वातद इनदनुर,
देवुळि तना उड्ला ओर्युलतदिन बेचोन बेस सीता कीता!

49 पका डीसाता देवुळि नयेनाहक बेरा कबळ कीता,
ताना पेदिर पवित्र आंदु.

50 बोर देवुळतुन रेथिस ताकिहतोर,
ओरा पोगोन ताना दया अमेसा मन्हता.*

51 देवुळि तना लाव तोहता,
ओसो माट बेरोरोम इनवालोर पोमाडेडे-रिन बिरोबटो कीता.

52 बेरोर मुक्यालोरिन तमाड कुर्सिनाहि इळन रेहता,
पोहचीतप मतोरिहक बार मान ईता.*

53 लेवोरिहक बार बेसतल-बेसतल माल ईता,*
मता मन्कलोरिन बारा वेट्टाड कयक लोहचीता.

54-55 मावाड तादोर-बाबोरिहक पोल्लो विळसतप लेहकाने,
तना सेवकिर इस्येल मन्कलोरिहक तोळ ईता.

इतेके अब्रहम मुय्तोन ओसो ओना सबे जालपिलतुन ऊळिस, दया कीयनदिन सीता कीता,*”

इनजोर पाटा वागता.

56 इद्रम मरियालि मूंड नेलाड आनाहजोम, इलीसिबा सेळोना लोन मता, ताना पया तना लोन मल्स अता.

देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन पुटिहतोग

57 पया इलीसिबा सेळोना रिकम आयनद कगो एवता. एवतस्के तान्क ओवोर्ग पेकाल पुट्टोग.

58 अद रिकम आतस्के, ओरा एरे-गूरेतोर ओसो जीवातोर केंजतोर. केंजिसि देवुळि ताना पोगोन बेरा दया कीता इनजोर, ओर वने पका गिर्दा आतोर.

59 पया पेकाल पुटिस आट दियाने, ओन देवुळता अडो मतपु डायना रिक्कः कीयलाहि वेर वातोर. वासि ओग पेकाना पेदिर जकरियाल इनजोर, तपेना पेदिरतुन तासना मता.

60 मति पेकाना तलोगि “आयो रा, वेग पेकाना पेदिर योहन मनदगा,” इता.

61 अस्के “इंगो मति मीवा कुट्टमळते इतेके, इद पेदिरतोग बोगे इलेग अले,” इतोर.

62 पया कय सायाते पेकाना तपेन इद्रम ताल्हकतोर, “निमा वेग पेकाना पेदिर बाताल तासलाह ऊळिहनिन?” इतोर.

† 1:39 1:39 इद पयनम जोक-जोक 70 कोस्क आंदु. अद कालमते अगडोर लोक्कुर कीतपु, मरियाल ताकसोर अन्ज मनदगा, इलवेके गाळदता पोगोन उदिसि अन्ज मनदगा. * 1:47 1:47 तीतुस 1:1-4; यहूदाल 25 * 1:50 1:50 देवुळताड पाटाड 103:17 * 1:52 1:52 याकुब 4:10 * 1:53 1:53 देवुळताड पाटाड 107:9 * 1:54-55 1:54-55 गलातितोर 3:16 ‡ 1:59 1:59 देवुळि अब्रहम मुय्तोहक वेहतद करलता सीना इद डायना रिक्क आंदु. अदिहके इस्येल लोक्कुर पेकाल पुट्टापया आट दियाने, पेकाना कोड तोलातुन डायिहतोर. (मुनेता पुट्टुळि 17:9-14)

63 अस्के पेकाना तपे रासलाह पाटि ताल्हकिसि, “वेना पेदिर योहनिय मनि,” इनजोर अगा रासतोग. (“ए! वेग वने अदे पेदिर रासतोग रा!” इनजोर) सबेटोर बयल आतोर. §

64 पया जकरिया मुय्तोग पेदिर रासताहे, तोप्नेन ओना आल्का पेसता. अस्के ओग वळ्हकसोर देवुळतुन जोहर कीयलाह बोटटोग.

65 इव पोल्लोड केंजिसि, अगा मनवालोर पका रेयतोर. ओसो यहूदा पटटा मेटा-बूमताड नाहकनोर इव सबे पोल्लोन वळ्हकिंदुर.

66 निटमे ओग पेकाना संगे देवुळ मता इन्जि, इव पोल्लोड केंजतोर सबेटोर इविन बेस आलिह कीसि, “वेग पेकाल कोनि मोदुल मन्कल आयनोग बहे!” इंदुर.

जकरियाल देवुळतुन जोहर कीस्तोग

67 पेकाना तपे जकरिया मुय्तोना आल्का पेसतस्के, ओग देवुळता जीवाते निंदतोग, ✨ निंदतस्के अद जीवा ओन इद्रम वेहनाह कीता:

68 “मावा इम्रयेलतोर बेरा डीसाता देवुळतुहकु जोहर आयि,

अद तना लोकरा पोगोन जीवा वाटिस, ओरिन तमा कोटोरहि पिसिह कीयलाह वाता.

69-70 वेल्लाय मुनेन अदु तना पवित्र कबुरतोर संगे वेहतपु, ✨

माक पिसिह कीयलाह, तना सेवक दाविद राजाना जालपिलताहि, पका लावतोन निल्पिह कीता. ✨

71 वेग पिसिह केवाल मावा विरुद केवालोर कोटुलतोर कयदाहि माक पिसिह कीयनोग. ✨

72 मावाड तादोर-बाबोरिन गूनम तोहतकन इन्जि, देवुळि किरिया ईसि,

अदे किरियाता सीता कीसि, नेंड इद्रम कीता. ✨

73 अदे किरिया अब्रहम मुय्तोना संगे कीस मता. ✨

74-75 इतेके ‘मीट जीवात मनाह बेदे रेयलेवा नाक माळना इन्जि,

मीट नावा सेतेमता, पवित्र अगदे ताकना इन्जि

नना मीवा कोटुलतोर कयदाहि मीक विळिसह कीकन.’

76-79 ए नावा पेकानिन! नीक इंजेके बेरा डीसाता देवुळता कबुरतोग इनदनुर. बाराहक इतेके,

मावा देवुळि पका जीवा लोपिसि, तना लोकरा पापमतुन मापि कीस पिसिह कीयगा इनजोर,

निमा सामिना अगदुन मुनेह-मुनेह तीर्हकसोर दाकिन. ✨

पंडवियतस्के ईकळ मायिहता, अद्रमलेहका

माट पापमता ईकळते ताकवालोरगा, हामुरतुहक रेयवालोरगा

देवुळ लोहवाल पिसिह केवाना वेहच दीचगा, ✨

ओग माक देवुळता संगे गूनम आनाह कीयनोग.”

इनजोर जकरिया मुय्तोग इतोग.

80 अद्रमे पया जकरिया मुय्तोना मगि बेर्ससोर अतोग, ओसो ओना लोप्पा देवुळता बुद बोल्गासोर अता. ओग तना इम्रयेल लोकरिहक देवुळता पोल्लो वेहनाहजोम, पेळ्हकल बूमते मतोग.

2

येसु पुटिहतोग

1 योहन पुटटापया, रोम सर्करता ओगुस्तुस कयसर राजानेनाह, * तना ताकिह कीयनव सबे देसेहकनोरिन, तमाड-तमाड पेदिक सर्करता पुस्तकतगा रास वेहतना (इतेके सिरगंचि कीयना) इनजोर उकुम वाता. †

2 (इद सुम्मुनेता सिरगंचि आंदु, अद त्कने सुरिया पटटा गुमसि किविरिनियुस मतोग. ‡)

3 अस्के सबेटोर लोकर तमाड पेदिक रास वेहतलाह, तमाड तादोर-बाबोराड नाहकने अतोर.

4 अद्रमे योसेपि दाविद राजाना पुळगतोग मताहकु, गालिल पटटा नासरेत नाटेनाहि पेसिसि, दाविद पुटटद बेत्लेहेम नाग अतोग, अद नाग यहूदा पटटे मता. §

5 योसेप तन्क मर्मिड आयलाह ताल्हकतद मरियाल बारा, तमाड पेदिक रासलाह अतोर, अस्के अद नेलाड हव्किस मता.

§ 1:63 1:63 यहूदा रिबजते लोता मोदुल मन्कना पेदिर मायतेके, इद उंदि ओरिहक बेरा लजाता पोल्लो मता. अदिनेनाहक पेकाल पुटटेके, लोता मोदुल मन्कना पेदिर पेकाहक तासिंदुर. मति जकरियाल, इलीसिबाल तमा पेकाना पेदिर दुस्राय तासतोर, अदिनेनाहक सबेटोर बयल आतोर. ✨ 1:67 1:67 1:15; 4:1; बळयिर 1:8; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9,52 ✨ 1:69-70 1:69-70 2 पत्र 3:2 ✨ 1:69-70 1:69-70 रोम सहरतोर 1:2 ✨ 1:71 1:71 देवुळताड पाटाड 106:10 ✨ 1:72 1:72

रोम सहरतोर 9:4 ✨ 1:73 1:73 इब्रितोर 6:13-14 ✨ 1:76-79 1:76-79 मलाकी 3:1 ✨ 1:76-79 1:76-79 यशायाह 9:2; इपिसुसतोर 5:14; 2 पत्र

1:19 * 2:1 2:1 कयसर इद पेदिर यूलियुस कयसरना लोता पेदिर आंदु, ओग हातस्के, ओन तादो (काकोना दादाल) इनवाल ओगुस्तुस पेदिरतोग, रोम राजेमता मुनेतोग राजाल आतोग. ओग राजान लोकर पका कदर ईदुर, अदिहक ओना पेगके, बयतुर रोम राजेमते राजालोर मतोर, ओर सबेटोर कयसर पेदिरतुन तमा पेदिरते जोळे कीतोर. † 2:1 2:1 रोम राजेमते मनवालोर लोकरगडाह सिदवा एतना इन्जि, कयसर राजाल इद्रमता सिरगंचि कीया वेहतोग. ‡ 2:2 2:2 रोम राजेमता बेरोग राजाल तना राजेमता उंद-उंद पट्टन ताकिह कीयलाह, पट्टहक ओर्विन

तासिंदोग, ओन गुमसि इंदुर. § 2:4 2:4 इद पयनम जोक-जोक 70 कोस्कना आंदु, बेत्लेहेम इतेके मेटापोगोन उदतद नाग आंदु.

6 पया ओर अगा मनदहपा, ताना रिकम आयनद कगो एवता.

7 एवतस्के तान्क माळा पेकाल पुटोग. अस्के ओग पेकान गेदे मुर्वेने ऊर्हचि, कोळकातगा पीर डालाते तासता. बाराहक इतेके गोटुदगा ओरेनाहक जागा इले आस मता.

कोपालोरिहक देवतुलक कबुर वेहतहताड

8 पया अगडोर उयतुर कोपालोर, बटटगा तमाड गोरिन मंदा कीसि, नग्का पिळ्विळ ओर राका कीसोर मतो.

9 अस्के अगा देवुळता देवतुल ओरिहक दिसता. दिसतस्के देवुळता लावता वेहच ओरगा अरता. अरतस्के कोपालोर वेहचतुन ऊळिस पका रेयतोर.

10 अचोटेने देवतुल ओरिन इता, “मीट रेयमाटु! इके केंजाट, नना मियेनाहक बेसतल कबुर ततन. अद सबेटोर लोकरिहक पका गिर्दा ईयनद कबुर आंदु.

11 मेंडु दाविद राजाना नाटे, देवुळ लोहतोगु मीक पिसिह केवाल* पुट वातोग, ओगो सामि किस्तु आंदोग.✱

12 तेना सीना इद मन्हता इतेके, ओग कस्मुल बाला पेकान गेदे मुर्वेने ऊर्हचि, कौदा कोळकातगा पीर डालाते तासतदिन मीट ऊळकिर,” इनजोर इता.

13 इतस्के अस्केडा अस्केन, तानगा वेल्लाडे देवतुलक वासि, देवुळतुन जोहर कीसोरे,

14 “देवुळदीपतगा मनदनद देवुळतुहक मान आयि.

नेदगा तान्क विचर वातोर मन्कलोरिहक सुकम आयि,”

इनजोर इताड.

15 पया देवतुलक अगडाह पेसिसि, देवुळदीपतगा मलताड. अस्के कोपालोर तमतमाय इतोर, “अलेट रा दटु! बेत्लेहेम नाटे अन्जि, इगा बेद पोल्लो सामि मयेनाहक कबुर लोहता, अदिन ऊळकल अयो!” इनजोर इतोर.

16 इतस्के ओर दरि-मरि आसोर अगडाह पेसतोर. बेत्लेहेम एवतस्के मरियान, योसेपिन ओसो कौदाहक पीर ईयनद जागातगा टेटेम अर्स मतोग बाला पेकान ऊळतोर.

17 ऊळतस्के, “वेग पेकाना लोप्पा देवतुल वासि माक इद्रम इद्रम वेहता” इनजोर, अद पोल्लोतुन सबेटोरिहक वेहतोर.

18 कोपालोर वेहतद पोल्लोतुन केंजवालोर सबेटोर बामतोर.

19-20 पया देवतुलक वेहतपु, ओर केंजतव, ऊळतव पोल्लोनेनाहक, देवुळतुन जोहर कीसोर, मान ईसोरे, तमाड गोरिनके मल्स अतोर. मति मरियाल मात्रम इव सबे आतव पोल्लोन तना पोटातगान तासिस, इविना बाताल अर्तम मनदगा इनजोर आलिह कीदु.

येसुन देवुळतुहक विळिसस ईयनद रिवज कीस्तोर

21 पया मरियाल, योसेप वेर बाताल कीतोर इतेके, पेकाल पुटिसि आट दियाने, ओना डायना रिवज कीतोर. कीतापया बेद्रम मरियानु नेलाड हक्कनामुने देवतुल वेहच मता, अद्रमलेहका पेकाना पेदिरि, ओर येसु इनजोर तासतोर.

22-24 मोसानाड अडोड वेहतपु, (पेकाल पुटिसि रिकम आतद आंचाळि रेंड वीसाड दियाड आनाहजोम कळवोगआंदु). देवुळताड अडोना साङ्गमतगा रासतप लेहका, मरियाल कळवोग आताहकु, उंद जोळ परेवा पिटेड, इलवेके उंद जोळ पोनळ पिटेड बूमयानगा ईसि, मोक ईयना मता.✱ ओसो देवुळताड अडोना साङ्गमतगा, माळा मगिन देवुळतुहक विळिससीयना✱ इनजोर रासतद मन्हता.† अदिहक पेकानु देवुळतुहक विळिससीयलाहि, मरियानाड कळवोगताड दियाड मारतापया, अदु ओसो योसेप येसुन येस्सलेम सहरता मंदिरतगा ओतोर.‡✱

सिमियोन मुय्तोग देवुळता कबुर वेहतहतोग

25 ओर पेकान मंदिरतगा ओतोर अस्के, सिमियोन पेदिरितोग ओर्वोग सेतेमतोग मन्कल येस्सलेमतगा मतोग. ओग कर्तुळते देवुळतुन मोळकवाल मतोग. देवुळ लोहवाल पिसिह केवाना कयदे, इस्त्रयेलतोरिन सुद्रे कीयनद दिया बेस्के एवयगा इनजोर, ओग अग ऊळसोर मंदोग. ओसो देवुळता जीवा ओनगा अमेसा मंदु.

26 “बेचानाह देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किस्तुन निमा ऊळविन आयकिन, अचानाह डोलविन आयकिन” इनजोर, देवुळता जीवा ओन वेहच मता.

27 पया देवुळता जीवा ओन वेहताहकु, मरियाल ओसो योसेप मंदिरतगा वातद दिया, ओग वने मंदिरताड मंडानगा वातोग. मोसानाड अडोनगा रासतप लेहका, येसुन देवुळतुहक विळिससीयनद रिवज कीयलाहि तलोग-तपे तच मतोर.✱

28 अस्के सिमियोन मुय्तोग ओरगडाह पेकान एतोग, एचि देवुळतुन जोहर कीसोर इतोग,

29-32 “जोहर सामि! इस्त्रयेल लोकरिन पिसिह केवाल किस्तुन

नावाड कौडाने नना ऊळतन!

* 2:11 2:11 देवुळ लोहतोगु मीक पिसिह केवाल वेन इन्जि पोल्लोते मसिहा इन्हतोर, युनानि पोल्लोते किस्तु इन्हतोर. ✱ 2:11 2:11 योहन 4:42; बळयिर 2:36; 13:23

✱ 2:22-24 2:22-24 लैव्यव्यवस्था 12:6-8 ✱ 2:22-24 2:22-24 पेसमुळि 13:2,12 † 2:22-24 2:22-24 मोसानाड अडोना इसबते, रिकम आतद आंचाळ कळवोग आस्ता. पेकाल पुटटेके, आट दियाने पेकाना डायना रिवज कीस्तोर, कीतापया तलोग ओसोवने 33 दियाड एवनाह, कळवोगतेन मन्हता. ताना पया मोक ईसि, कळवोगतगडाहि एडिहता. ‡ 2:22-24 2:22-24 यहूदिरा उंदिय मंदिर मता, अद येस्सलेम सहरते मता. अगाने ओरिहक मोक ईयलाह पोलिदु, दुसाड नाहकने पार्तनाताड लोहक मताड, अगा वारमता पोल्वादियाळुकु जमा आसि देवुळता साङ्गम कगयिदु. ✱ 2:22-24 2:21-24 गलातितोर 4:4 ✱ 2:27 2:27 गलातितोर 4:4

सबे देसेहकनोर ऊळनाह, वेन निल्लिह कीस तासतिन.

वेग पेकाल वेहचलेहका मनदनोग,

यहुदि आयवोरिननीक पुन्पिह कीयलाह✧

ओसो इस्त्रयेलतोर यहुदिरिहक मान दोर्किह कीयलाह.✧

अदिहक निमा मुने वेहतप लेहका, नना नीवा सेवकनन इंजेक सुकमते डोल पगयकन,”

इनजोर इतोग.

33 सिमियोन मुय्तोग इतद पोल्लोतुन केंजिसि, येसुना तलोग-तपे बामतोर.

34 पया सिमियोन मुय्तोग ओरिहक बर्कतताड पोल्लोड वेहतोग, वेहचि पेकाना तलिन इद्रम इतोग इतेके, “इगा वेल्लाटोर इस्त्रयेल लोकरु विस्वस केवोरु बूळेम आयिर, ओसो वेल्लाटोर विस्वस केवालोर पिसिर इनजोर, देवुळ वेन आचता. वेग देवुळतुन तोहतनद सीना मनदनोग, मति लोकरु वेना पोगोन विस्वस केवालेवा वेन पास्कनुर.✧

35 इद्रम वेल्लाटोर लोकरा पोटालोप्पाडाड विचर्क एका आयनुड. मति नीक इतेक, इद्रम आयगा पिला, नीवा जीवातुन तल्वर कसेगते कोटप लेहका, नीवा जीवा पका कालसागा,” इतोग.

हना सेळो देवुळता कबुर वेहतहता

36-37 अगा देवुळता कबुर वेहतनद हना पेदिरता उंदि रांडे मुते वने मता.✧ अद रांडे मुते नालुड वीसाड नालुड (84) वयसता सेळो मता. S अदु असेर पुळगतोग पनुयेल इनवाना मयाळ आंदु, मर्मिड आस एळुड वसनिन ताना मुजो डोलतोग. अद सेळो जर्मिने मंदिरतगा अंदु. अन्जि अमेसा उपस-पार्तना कीसोर देवुळतुन मोळिकंदु.✧

38 (सिमोन मुय्तोग येसुना तलोग-तपेरा संगे वळहकसोर मतोग,) अस्के, अद सेळो ओरगा वाता. वासि देवुळि इस्त्रयेल लोकरुिन तमा तिपलताहि बेस्के विळिसह कीयगा इनजोर केपवालोर लोकरुिन, येसुना लोप्पा वेहता. वेहचि येसुनेनाहक देवुळतुन जोहर कीता.

39 अद्रमे पया मरियाल ओसो योसेप, देवुळताड अडोना साझमते वेहतपु सबे उतुर्क मारिह कीतोर. कीसि गालिल पटटे मतद तमा नासरेत नाग मलस अतोर.

40 पया ओरा पेकाल बेस लावते बेर्ससोर अतोग. ओन देवुळि बेस बुदते निहचीता, ओसो ताना देव्या अमेसा ओनगा मता.

येसु मंदिरतगा गूस्रा संगे वळहकिहतोग

41 येसुना तलोग-तपे वर्सा-वर्सातुहक आवना पंडुम* कीयलाहि येस्सलेम सहरता मंदिरतके अंदुर.

42 येसु बारा वयसतोग आस मतोग, अस्के वर्सातुहक अतप, इद मलका वने पंडुमतुहक अतोर, ओरा संगे येसु वने अतोग.†

43 अतस्के पंडुम मारनाहजोम, ओर अगान मतोर. मारतापया ओना तलोग-तपे गालिल पटटके मलस दायलाह पेसतोर, मति येसु मात्रम येस्सलेमतगान मतोग, इदिन तपेर मूर्तिय पुनोर आस मतोर.

44 मावा संगे मलस वावालोर लोकराड तुंगाना संगे, ओग मनदनोग इनजोर विचर कीसि, उंद दियाता पयनम ताकिस मतोर. ताना पया तमा जीवातोरगा, पुतोरगा ओन पर्हक बोटोर.

45 इके-अके पर्हकिस ऊळतोर, मति येसु बेगान दोर्कोग. दोर्कवाहक ओसोवने येस्सलेमतेकेन पर्हकलाह मलस अतोर.

46 इमा दिया ओन मंदिरताड मंडानगा दोर्किह कीतोर. अस्के ओग यहुदि गूस्रा संगे उदिस, ओराड पोल्लोड केंजसोर, ओरिन पोल्लोड ताल्हकसोर, ओरा संगे वळहकसोर मतोग.

47 ओना पोल्लो केंजसोर मतोर सबेओर, “वेग पेकाल पका उसरतोग आंदोग रा! पका बुदते पोल्लो मलहतहतोग,” इनजोर बामतोर.✧

48 ओना तलोग-तपे वने ओन ऊळिस पका बामतोर. पया ओना तलोग इता, “माक इद्रम बाराहक तिपल कीतिन बाबा? मियमाल, नना, पका आलिह कीसोर, नीक बेचोन पर्हकतोम, एकाये!”

49 इतस्के ओग पेकाल ओरिन, “मीट नाक इके-अके ऊळसोर पर्हकनायो मता, बह नावा बाबाना लोतगा‡ नना मनदना इनजोर मीट पुनविरा?” इतोग.

50 मति तलोग-तपेरिहक ओग इतद पोल्लो मूर्तिय तेळियो.

51 पया येसु तपेरा संगे तमा नासरेत नाग अतोग. पेकाल ओरा पोल्लो केंजसोर ताकिदोग. ओना तलोग इव सबे पोल्लोन तना पोटातगा तासिस, आलिह कीसोर मता.

52 अद्रमलेहका येसु बेर्ससोर अतोग. बेद्रम बेर्सिदोग, अद्रमे बुद पुनजोर अंदोग. ओसो देवुळतुहकु वने, मन्कलोरिहक वने, विचर वातप ताकिदोग.✧

✧ 2:29-32 2:29-32 यशायाह 42:6; 49:6 ✧ 2:29-32 2:29-32 बळयिर 26:23 ✧ 2:34 2:34 1 कुरिततोर 1:23; 1 पत्र 2:8 ✧ 2:36-37

2:36-37 बळयिर 21:9; 1 कुरिततोर 11:5 § 2:36-37 2:36-37 अद रांडे मुते नालुड वीसाड नालुड (84) वयसता सेळो मता. “अद नालुड वीसाड नालुड (84)

वर्साड रांडे आस मता,” इद अर्तम वने आया पगयहता. ✧ 2:36-37 2:36-37 1 तिमोति 5:5 * 2:41 2:41 आवना पंडुमता लोप्पा पुनदलाह, इद पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळट. † 2:42 2:42 यहुदिरगा बोगाय पेकाल बारा वयसतोग आतस्के, ओन्कु अस्केडाहि यहुदिराड अडोड नोम पोयहता. ✧ 2:47 2:47 मत्याल

13:54; मार्कल 6:2-3; योहन 7:15 ‡ 2:49 2:49 “नावा बाबाना लोतगा” इतेके, तना तपे योसेपना लोतगा आयो, मति येस्सलेमता देवुळता मंदिरतगा मनदनद पोल्लोतुन येसु इतोग. ✧ 2:52 2:52 रोम सहरतोर 14:18

3

एग मीहवाल योहन पोकुर कीतद पोल्लो
(मत्याल 3:1-12; मार्कल 1:3-8)

1 तिबिरिया क्यसर इनवाल पूरा रोम राजेमता बेरोग राजाल आसि, पंद्रा वर्साड आस मतोग. अस्के पुन्तियु पिलाति इनवाल, यहूदा पटटा गुमसि मतोग. * एरोद अंतिपस इनवाल राजाल* गालिल पटटा गुमसि मतोग. † तना तमोग पिलिप इनवाल, इतुरेया ओसो तरकोनीतिस इव पटिना गुमसि मतोग. लिसानिया इनवाल, अबिलेने पटटा गुमसि मतोग.

2 अनाल ओसो तना अने कयपाल, * वेरू देवुळता पेर्मांलोर इन्जि मतेर. अद तूकने जकरियाना मगि योहनिहक बाताल आता इतेके, ओग पेळ्हकल बूमतगा मनदहपा देवुळता कबुर ओन्क दोर्कता.

3 ओग अद पोल्लोतुन पोसि, योर्दन बेरेटा एरे-गूरेताड सबे नाहकनगा अन्जि, इद्रम पोकुर कीतोग इतेके, “पापमता अगदुन विळिसिसि, देवुळतके मल्हट्ट. माट मलतोम इनजोर तोहतलाह, देवुळता पेदिरते एग मीम्हट्ट! अस्के देवुळि मीवा पापमतुन मापि कीयगा,” * इनजोर केयिंदोग.

4 इद्रमलेहका देवुळता कबुरतोग यसयाना पुस्तकते, वेल्लाय मुने रासतद पोल्लो इंजेके करल आता:
“पेळ्हकल बूमतगा केयनद आल्का केंज वायगा.

‘सामि मीवा जीवातगा वायना इन्जि,
मीट ओना वायनद अगदुन तीर्हकाटु!’ *

ओसो अद अगदुन कसुम कीम्हट्ट.

5 इतेके सबे लोवाड निदिस दायना गावले, सबे मेटाड ओसो गुड्राड बराबर आयना गावले.

विकोड-वकोड आतव अगिड दिग्ने आयना गावले,
बौदाड-बोग्ळाड आतद अगि सम्ने आयना गावले. §

6 अस्के लोकुरिन पिसिह कीयलाहि,
देवुळि आचतोनु सबेदोर ऊळनुर.’ ” *

इनजोर रासतद मन्हता.

7 देवुळता पेदिरते एग मीयलाह, गोहडिनाड गोहडिड वाता मुडुन, योहन इद्रम इतोग, “एय वीसम तरस्कना लेहकाडोरिर! (पापमता अगदाहि देवुळतके मलवालेवा, वेत देवुळता पेदिरते एग मीतेके,) देवुळि ईयनद सिक्साताहि माट पिन्हट्ट अरयकोम इनजोर बाराहक इहनिर?

8 पापमता अगदाहि मलतोम इनजोर तोहतलाह, बेसताड कबस्क कीम्हट्ट. * (केवेक अचोन कायाड आदवाड मराना लेहका आयकिर!) ओसो ‘माट इतेके अब्रहम मुय्तोना कूळतोरोम आंदोम, देवुळि माक सिक्सा एवो आयगा’ इनजोर, मीट बेस्केन इद्रम इनमाट बहा. नना मीकु वेहतहनन, देवुळि अब्रहम मुय्तोहक पेकोर, इव बंडानगडाह वने पुटिह कीया पगयहता, पुनविरा?

9 इंजेके मरा मोदुदगा मग्स तासिस तयरेन मन्हता. बेद मरा बेस आदो, अद मरातुन नळिकिसि, किसतगा वाटमुळ आयगा,” इनजोर इतोग.

10 अगा जमा आता मुलु योहनिन इद्रम ताल्हकतोर, “पापमताहि मलयना इतेके माट बाताल कीकोम?” इतोर.

11 इतस्के, “बोनगा रेंड जगाड मन्हताड, ओग उंद जगातुन जगालेवोन्क ईयेग. बोनागा तिड-बंड मन्हता, ओग वने लेवोना संगे तूसिस तिनेग,” * इनजोर इतोग.

12 अगा देवुळता पेदिरते एग मीयलाह, सिद्वा एनवालोर वने वास मतेर, ओर पका लोकुराड कोताड तिटुर. वेर वने “गूरू! माट बाताल कीकोम?” इनजोर ताल्हकतोर.

13 ताल्हकतस्के ओरिनु “मीक बेचोन सिद्वा एता वेहतोर, अचोने एनाटु! लोकुरिन मुळहमाटु,” इतोग.

14 उय्तुर सीपय्क वने ओनगा वासि, “माट बाताल कीकोम?” इनजोर ताल्हकतोर. ताल्हकतस्के ओरिन वने वेहतोग, “मीकु बेचोन पगर दोर्किहता, अचोने पगरते मुयोग आयवा मन्हट्ट. * बोरिने बह डारेह कीसि, इलवेके जोल कसुर वाटिसि, कोताड एनमाटु.” इनजोर वेहतोग.

15 इंजेके देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनोग इनजोर आसा कीस, लोकुर अग ऊळिंदुर. अदिनेनाहक योहनिन ऊळिसि, सबेदोर “वेग ओगे बह आयोग?” इनजोर तमतमाय विचर कीदुर.

16 अदिन पुन्जि योहन सबेदोरिन इद्रम इतोग, “नना इतेक लोकुरिहक देवुळता पेदिरते एतेन मीहतलाह आतन. मति ओर्वोग बार वायलाह आतोग, ओग नाकाय वीळिसि बेरा लावतोग आंदोग, ओना कादुन इटलाह वने नना ओपोन, अचोन नना उड्लोनन! * ओग देवुळता पवित्र जीवाते ओसो किसते मीक मीहवाल आयनोग. *

* 3:1 3:1 रोम राजेमता बेरोग राजाल तना राजेमता उंद-उंद पट्टन ताकिह कीयलाह, पट्टहक ओर्विन तासिंदोग, ओन गुमसि इद्र. * 3:1 3:1 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:19-22; 8:3; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1 † 3:1 3:1 एरोद अंतिपस इतेके, बेरोग एरोद राजाना मग मतोग. * 3:2 3:2 बळयिर 4:6 ‡ 3:3 3:3 देवुळता पेदिरते एग मीम्हट्ट इद्र रिचजतुन वेल्लाटोर “बप्टिस्मा” इन्हतोर. * 3:3 3:3 बळयिर 13:24; 19:4 * 3:4 3:4 मत्याल 3:3; मार्कल 1:3; योहन 1:23 § 3:5 3:5 देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनोग इतेके, ओना राजेम नितना इन्जि, मावा जीवातुन तयर कीयना, इद्रम इद्र वचनता अर्तम आस्ता. * 3:6 3:4-6 यशायाह 40:3-5 * 3:8 3:8 बळयिर 26:20 * 3:11 3:11 इपिसुसतोर 4:28; याकुब 2:15 * 3:14 3:14 इब्रितोर 13:5 * 3:16 3:16 योहन 1:20,27; बळयिर 13:25 * 3:16 3:16 योहन 1:32-33; बळयिर 1:4-5; 11:16

17 ओनाय कयदे एत मन्हता. ओग तना कळातगडाड वंजिन बेस एहचिसि, डोमेते दोसनोग, दोर्बेतुन बार बेस्केन पिववद किसते बोळिससीयनोग, अद्रमलेहका ओग मीक वने कीयनोग,” इतोग.

18 इद्रमलेहका योहन ओसो वेल्लाडे: पोल्लोने लोकुरिन बुदिड काहचोर, बेसता कबुरतुन पोकर कीतोग.

देवुळता पेदिरते येसु एग मीस्तोग

(मत्याल 3:13-17; मार्कल 1:9-11)

19-22 पया योर्दन बैरेटगा, योहन वेल्लाटोर लोकुरिन देवुळता पेदिरते एग मीहचोर मतोग. अस्के येसु वने अगा वातोग, ओन वने देवुळता पेदिरते योहन एग मीहतोग. मीहतस्के बाताल आता, येसु पार्तना कीनेके, अस्केडा अस्केन पोगोटा बूमि पड्ने आता. ✨ पड्ने आता अस्के, देवुळता पवित्र जीवा परेवा पिटलेहका दिसिसि, ओना पोगोन रेगता. ✨ पया पोगोटाहि देवुळता आल्का इद्रम वाता इतेके, “निमा नावा मगनिन आंदिन, नीक पका जीवा कीयहनन! ✨ नीवा लोप्पा नना पका गिर्दा आतन,” इता. ✨

पया मनेक मनेक बह आता इतेके, एरोद अतिपस गुमसि, ✨ तना दादाल (पिलिप जीवात मनेकेन,)* वेना मुते एरोदियसि इनदनदिनु तन्क ततोग. ओग तना अंगेना संगे कीतद पापमतेनाहकु ओसो वेल्लाडे दुस्राड लाग्वाड कबस्केनेनाहक योहन ओन तेर्हन्दोग. अदिनेनाहक कोनि एरोद अतिपस गुमसि, योहनिन जेलते वाटटोग. ✨ वाटिसि तना मुने कीतव लाग्वाड कबस्कना लेहका, इद ओसो उंदि लाग्वा कबळ कीतोग.

येसुनाड तादोर-बाबोराड पेदिर्क

23 अद्रमे पया येसु तना सेवा सुरु कीतोग, अस्के जोक-जोक डेडा वीसा वर्सानोग मतोग. लोकुरा विचरते येसु योसेपना मग आंदोग. योसेप इतेके एलिना मग मतोग.

24 एलि मतातना मगि, मतात लेविना मगि, लेवि मलकिना मगि, मलकि यनालना मगि, यनाल योसेपना मगि.

25 योसेप मतिताना मगि, मतिताल आमोसना मगि, आमोस नहमना मगि, नहम असल्याना मगि, असल्याल नोगाना मगि.

26 नोगाल मतुसना मगि, मतुस मतिताना मगि, मतिताल सिमिना मगि, सिमि योसेकना मगि, योसेक योदाना मगि.

27 योदाल योनाना मगि, योनाल रेसाना मगि, रेसाल जस्बाबेलना मगि, जस्बाबेल साल्तियाना मगि, साल्तियाल नेरिना मगि.

28 नेरि मलकिना मगि, मलकि अदिना मगि, अदि कोसमना मगि, कोसम इलमोदमना मगि, इलमोदम एराना मगि.

29 एराल यहोसाना मगि, यहोसाल इलाजरना मगि, इलाजर योरिमना मगि, योरिम मतातना मगि, मतात लेविना मगि.

30 लेवि सिमियोनना मगि, सिमियोन यहुदाना मगि, यहुदाल योसेपना मगि, योसेप योनमना मगि, योनम एल्यकिमिना मगि.

31 एल्यकिमि मलेयाना मगि, मलेयाल मिनाना मगि, मिनाल मताताना मगि, मताताल नातानना मगि, नातान दाविद राजाना मगि.

32 दाविद राजाल रीसाना मगि, रीसाल ओबेदना मगि, ओबेद बोहजिना मगि, बोहजि साल्मोनना मगि, साल्मोन नहसोनना मगि.

33 नहसोन आमिनदाबना मगि, आमिनदाब अरनयना मगि, अरनय एस्नोनना मगि, एस्नोन पर्साना मगि, पर्साल यहुदाना मगि.

34 यहुदाल याकुबना मगि, याकुब इसकना मगि, इसक अब्रहमना मगि, अब्रहम तेरहाना मगि, तेरहाल नाहोरना मगि.

35 नाहोर सस्माना मगि, सस्मा रहुना मगि, रहु पेलेगना मगि, पेलेग एबेरना मगि, एबेर सेलाहना मगि.

36 सेलाह केनानना मगि, केनान अर्पक्सदना मगि, अर्पक्सद सेमना मगि, सेम नोहाना मगि, नोहाल लामेकना मगि.

37 लामेक मतुसेलाना मगि, मतुसेलाल हनोकना मगि, हनोक यारेदना मगि, यारेद महललेलना मगि, महललेल केनानना मगि.

38 केनान एनोसना मगि, एनोस सेतना मगि, सेत आदमना मगि, आदमिन देवुळि पंडटा.

4

देयहकना मुक्याल येसुना पट ऊळिहता

(मत्याल 4:1-11)

1 पया येसु योर्दन बैरेटगा देवुळता पेदिरते एग मीसि, पवित्र जीवाते निंदतोग. ✨ निंदतस्के देवुळता जीवा ओन पेळहकल बूमते ओसीता.

2 अगा रेंड वीसाड दियाड देयहकना मुक्याल येसुना पट ऊळसोर मता. ✨ रेंड वीसाड दियाड येसु बातय तिनवा मतोग, अदिनेनाहक अव दियाड मारतस्के, ओन्क पका कव वसता.

3 कव वसतस्के देयहकना मुक्याल ओनगा वासि, “देवुळता मगनिन इनजोर इहनिन इतेके, इद बंडातुन आरि मारियिह कीम,” इता.

4 इतस्के येसु, “आयो, मन्कल तिनदनद तिडटेन पिसोग आस्तोग, ✨ इनजोर देवुळता साम्रमतगा रासतद मन्हता, पुनविन!” इनजोर इतोग.

5 इतस्के पया देयहकना मुक्याल बह कीता, येसु उंदि पोगोटा जागातगा ओता. ओसि, उंदिय देबा इद दुनियाताड सबे राजेहक तोहता.

6-7 तोहचि इद्रम इता, “इव सबे राजेहकिन ताकिह कीयनद अदिकर, नाक ईतद मन्हता. नना इद अदिकरतुन बोन्क इतेक ओन्क ईया पगयहनन. अदिनेनाहक इंजेके निमा नावाड काल्क अर्सि मोळकतिन इतेके, इव कतम राजेहकु ओसो इविस्कना सोबा नीके आयनुड,” इनजोर इता.

✨ 3:19-22 3:19-22 योहन 1:51; बळयिर 10:11 ✨ 3:19-22 3:19-22 योहन 1:32-33 ✨ 3:19-22 3:19-22 इपिसुसतोर 1:6 ✨ 3:19-22 3:19-22 1 योहन 5:6,9 ✨ 3:19-22 3:19-22 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1; 8:3; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1 * 3:19-22 3:19-22 पोगोन 3:1 ते वावाल एरोद अतिपसना तमोग पिलिप आंदोग, वेग आयोग. ✨ 3:19-22 3:19-22 मत्याल 14:3-4; मार्कल 6:17-18 ✨ 4:1 4:1 1:15,67; 4:14; बळयिर 1:8; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 10:37-38; 13:9,52 ✨ 4:2 4:2 मार्कल 1:12-13; 2 कुरितोर 12:6-7 ✨ 4:4 4:4 व्यवस्थाविकरण 8:3

8 इतस्के येसु तान इतोग, “आयो, देवुळतुने मोळकना, तानाये माळना कीयना, ✨ इनजोर देवुळता सास्त्रमतगा रासतद मन्हता,” इतोग.

9-11 पया देयहकना मुक्याल ओन येस्सलेम सहरते ओता, ओसि मंदिरता कुपोटाग निल्पिह कीसि, इद्रम इता, “देवुळता मगनन इनजोर इहनिन इतेके, इग्डाह इळन डेया! नीक बाताले आयो आयगा, बाराहक इतेके नीक काप आडना इन्जि, देवुळि तनाड देवतुल्किनलोहतगा.

अस्के अवु, नीवाड काल्क चेट पेहचनायो इन्जि,
नीकु तमाड कय्कने पोगोने एतनुड, ✨

इद्रम देवुळता सास्त्रमतगा रासतद मन्हता,” इनजोर देयहकना मुक्याल इता.

12 इतस्के येसु तान इतोग, “आयो! (बयतळ कबळ कीतेक तेला, देवुळ नाक पिसिह कीयगा, इद्रम इन्जि)बोगे देवुळता पट ऊळनदायो, ✨ इह वने पवित्र सास्त्रम वेहतहता,” इनजोर इतोग.

13 अद्रमलेहका देयहकना मुक्याल येसुन सबे रीतिनाड पट ऊळता, ऊळिसि ओसो पेगे बेसता मोका दोर्कि इनजोर, ओन विळिसस अता.

येसु तना सेवा सरू कीस्तोग
(मत्याल 4:12,23)

14 पया येसु अग्डाहि गालिल पटटे मल्स अतोग. अस्के देवुळता जीवा ईतद लाव ओनगा मता. ✨ गालिल पटटाड सबे नाहकनोर मन्कलोर, ओनाय पोल्लोतुन वळ्हकिंदुर.

15 येसु यहदिराड पार्तनाताड लोहकनगा, देवुळता पोल्लोतुन कागहन्दोग. इदिन केंजिसि सबेटोर “पका बेस कागहतहतोग रा!” इंदुर.

येसुन तनाय नाटेनोर नमोर

16 अद्रमे पया येसु तना नासरेत नाग अतोग. अन्जि वारमता पोल्वादियाते तना अल्वट मतपु, अग्डा पार्तनाता लोन अतोग. अन्जि देवुळता सास्त्रम अर्वालाह नितोग.*

17 अगा साकुर केवाल मन्कल, येसुनगा देवुळता सास्त्रमता उंद पुस्तक ईतोग. अद सास्त्रमतगा देवुळता मुनेतोग कबुरतोग यसयाना पोल्लो रासतद मता. पुस्तकतुन तेगयिसि, येसु अग्डाह उंद पोल्लो दोर्किह कीसि जोरते अर्वतोग.(अद पोल्लो देवुळ लोहवाल पवित्र सेवकना तोडटाहि पेसतप आंदु.) अद इद्रम मता इतेके,

18-19 “देवुळता पवित्र जीवाता दळम नयगा अरता.

गरिबतोरिहक बेसता कबुरतुन पोकर कीयलाहि, ✨
देवुळि नाक निल्पिह कीता.

मन्कलोर कय इळनमनवालोरिन,

देवुळ मीक विळिसह कीता इनजोर, पोकर कीयलाहि,

तोववोरिन मीट तोवयकिर इनजोर, पोकर कीयलाहि, ✨

तिपलते मनवालोरिन विळिसह कीयलाह,

देवुळि देय्वा ईयनद कगो एवता इनजोर

पोकर कीयलाहि, अद नाक लोहता.” ✨

इनजोर रासतदिन अर्वतोग.

20 अर्वतस्के पुस्तकतुन बंद कीसि, साकुर केवानगा ईसि, कागहतलाह उदतोग. अद लोतगा मतोर सबेटोर, ओनक्केन कोंडा मिळहवा ऊळसोर मतोर.

21 अस्के येसु ओरिन इनदलाह आतोग, “नैड मीट केंजतिर इव सास्त्रमताड पोल्लोड, नावा कयदे करल आताड,” इतोग.

22 सबेटोर, “वेग बेस वेहतहतोग रा! सबे बेसताड-बेसताड पोल्लोड वेना तोडटाहि पेसिहताड गोतो!” इनजोर बामतोर. मति ओसोवने “बह वेग मावा योसेपना मगि आयोगा? अचोन बुद वेन्क बेग्डाह दोर्कता?” इनदा बोटटोर. ✨

23 अचोटेने येसु इतोग, “ मत एवानिन! नीके सत्रे कीस तोहा” इनजोर लोकर इन्हतोर. अद पोल्लोतुन मीट नाक इनदकिर निटमे. इतेके ‘कापेनॉटे निमा कीतव बामिह कीयनाड कबस्किन माट केंजतोम. अविस्किन इगा नीवाय नाटे वने कीस तोहा,’ इनजोर इनदकिर.

24 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहन्नन, बोगे देवुळता कबुरतोन्क, तनाय नाटेने मान दोर्को. ✨

25 “बेद्रम इतेके देवुळता कबुरतोम एलिया मुयतोना वेलाते बाताल आता, पुनविरा? अस्के देसेममेंड मूंड वर्साड आरूड नेलाड आनाह, मुर्तिय पेग वावो आस मता, ✨ बेरा दुकळ अर्स मता. † अद तूकने मावा इम्रयेल देसेमतगा निटमे वेल्लाडे रांडे आस्क मताड.

26 मति अविस्कनाहि बेदिनगान देवुळि एलिया मुयतोन लोहो. सिरप सिदोन सहरता बाजेता सारपत नाटेना रांडे आंचाहके, तोळ ईयलाहि लोहता. ✨(अद आंचाळ इतेके मावा देसेमता, मावा जातता आयो.)

✨ 4:8 4:8 व्यवस्थाविवरण 6:13; 10:20 ✨ 4:9-11 4:9-11 देवुळताड पाटाड 91:11-12 ✨ 4:12 4:12 व्यवस्थाविवरण 6:16 ✨ 4:14 4:14 3:19-22; 4:1,18-19; बळयिर 10:37-38 * 4:16 4:16 पार्तनाता लोतगा उंदि गोळा मंदु, तानगा निचि देवुळता सास्त्रमतुन बोगाय अर्विदोग. अर्वतापया अदे गोळातगा उदिसि, लोकरिन सास्त्रमता लोप्पा कागहन्दोग. ✨ 4:18-19 4:18-19 7:22 ✨ 4:18-19 4:18-19 योहन 9:39 ✨ 4:18-19 4:18-19 यशायाह 61:1-2 ✨ 4:22 4:22 मत्याल 13:54-55; मार्कल 6:2-3; योहन 6:42 ✨ 4:24 4:24 मत्याल 13:57; मार्कल 6:4 ✨ 4:25 4:25 याकुब 5:17; तोहचीतव पोल्लोड 11:6 † 4:25 4:25 येसुसामि पुटदिना 850 वर्साड मुने, एलिया मुय्तोग मतोग. ✨ 4:26 4:26 1 राजा 17

27 अद्रमे देवुळता कबुरतोग एलिसा मुय्तोनाः वेलाते वने, मोंडरोगमतोर मावा इझयेल देसेमतगा वेल्लाटोर मतोर. मति वेरगडाहि ओर्विन वने सत्रे कीयलाहि, देवुळि एलिसान वेहो. सिरप सुरिया देसेमतोग नामानिने, एलिसाल सत्रे कीतोग. ✨ (अदिनेनाहक वेहतन, बोगे देवुळता कबुरतोन्क तनाय नाटे मान दोर्को,)" इनजोर वेहतोग.

28 (इझयेल मन्कलोरिन विळिसस, दुसाड देसेहकनोर मन्कलोरिहक, देवुळ तोळ ईता इनजोर) येसु वेहतस्के, पार्तनाता लोतगा उदिस मतोर सबेटोर पका ओड आतोर.

29 ओड आतस्के तेदिसि, येसुन तमा नाटेना पलते गुंजिस ओतोर. ओरा नाग इतेके मेटापोगोन मता. अद मेटापोगोन कस्कने मनदनद जागाताहि ओन दोबिस ईयलाह अगा ओतोर.

30 मति येसु बाताल कीतोग इतेके, अगडाहि मुडा नडुमतुहक पेसिस अतोग.

येसु देयम पोस मतोन सत्रे कीस्तोग

(मार्कल 1:21-28)

31 पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर गालिल पटटा कापेर्नाग अतोर. § अन्जि वारमता पोल्वादियाते, देवुळता पार्तनाता लोतगा, येसु लोकुरिन कागहन्दोग.

32 ओग अचोन अदिकरते कागहतोग इतेके, लोकुर ओना पोल्लोतुन केंजिसि बयल आतोर.

33 पार्तनाता लोतगा ओर्वोग देयम पोयतोग मन्कल मतोग. येसुन ऊळिसि, ओग मन्कनगा मतद देयम पका जोरते इद्रम केयता,

34 "ए नासरेत नाटेनोग येसुनिन! मावा संगे नीवा बाताल कबळि? बह माक देयहकिन बूळे कीयलाह वातिना? निमा बोनिन इनजोर पुनोना? निमा देवुळ लोहतोग पवित्र मन्कनिन आंदिन!" इता. ✨

35 अस्के येसु अद देयमतुन, "केमेन मन! वेनगडाहि पेसिस अन!" इनजोर दगा ईतोग. ईतस्के अद ओग मन्कन नेल अर्हचि, ओन नोमुर केवालेवा, ओनगडाहि पेसिस वितता.

36 अगा मतोर लोकुर बामिसि, ओर्विहक-ओर्वोग वळहकसोर, "इद बेद्रमता पोल्लो रा? वेग अचोन अदिकरते, लावते देयहकिन उकुम ईस्तोग! अव पेसिहताड गोतो!" इतोर.

37 पया येसुना इद पोल्लो ऐ-गूरेताड सबे नाहकने आबुर आता.

येसु दुक्तोरिन सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 8:14-17; मार्कल 1:29-38)

38 पया येसु तनाड कगयवालोर बार, पार्तनाता लोताहि पेसिस, सिमोन पत्रु इनवाना लोन अतोग. * सिमोन पत्रुना आतोहक पका दंड पोस मता. अदिनेनाहक "तान सत्रे कीसीम" इनजोर येसुन अर्जि कीतोर.

39 कीतस्के येसु तानगा अन्जि, दंडटुन "पेसिस अन!" इन्जि उकुम ईतोग, ईतस्के ताना दंड रेगता. पया अद अस्केडा अस्केन तेदिसि, ओरिहक जावा-एग कीसीता.

40 अदे दिया मुलतस्के, (वारमता पोल्वादिया मारता. अदिनेनाहक यहुदिरिहक कबळ कीयलाह पोलिदु, †) अचोटेने बोर मन्कलोर अलग-अलग रीतताड दुकिड अर्स मतोर, ओर सबेटोरिन येसुनगा ततोर. पया येसु ओर्विन-ओर्विन कय बोयिस सत्रे कीतोग.

41 वेल्लाटोरिन देयहक पोस मताड, अव देयहकिन ओग पंडटोग. अव देयहक येसुन ऊळिसि, "निमा देवुळता मगनिन आंदिन" इनजोर, केयसोर-केयसोर पेसिंदुड. येसुये देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तु आंदोग इनजोर, अव पुन्ज मताड. (मति इद तूकने इद पोल्लो सबेटोरिहक पुन्पिह कीयनदायो इन्जि,) येसु देयहकिन दगाड ईसि, अविस्किन वळहकलाह एवोग आंदोग.

42 पया पंडवियतस्के येसु पार्तना कीयलाहि, बोरे लेवगा अतोग, मति नाटेनोर ओन पर्हकसोर-पर्हकसोर दोर्किह कीतोर. दोर्किह कीसि, "माक विळिसस अनमा!" इनजोर, ओन रोमिह कीयलाह ऊळतोर.

43 अस्के येसु ओरिन इतोग, "देवुळि माने-मन्कनगा राजेम कीयनद बेसता कबुरतुन, दुसाड नाहकने वने नाक वेहता पोयहता. इदे कबळतुहक कोनि, देवुळि नाक लोहता," इनजोर वेहतोग.

44 अद्रमे पया येसु यहुदिरा बूममेंड वेलियिसि, ओराड पार्तनाताड लोहकनगा, बेसता कबुरतुन पोकर कीदोग.

5

पत्रु, याकुब, योहन, वेर येसुनाड कगयलाह दास्तोर

(मत्याल 4:18-22; मार्कल 1:16-20)

‡ 4:27 4:27 एलिया मुय्तोना पया, एलिसाल ओना जागाते देवुळता कबुर वेहन्दोग. ✨ 4:27 4:27 2 राजा 5:1-14 § 4:31 4:31 कापेर्नाग नासरेतताहि जोक-जोक 15 कोस्क मता, गालिल समुद्रकचुदा नाग आंद. ✨ 4:34 4:34 याकुब 2:19 * 4:38 4:38 पत्रु इनवाल सिमोन (सिमोना दुसा पेदिर पत्रु मता), वेग येसुना कगयवाल ओर्वोग आंदोग. ओसो येसुनाड बारा बळयिरगा वेग ओर्वोग मतोग. † 4:40 4:40 वारमता पोल्वादियातस्के यहुदिरिहक कबळ कीयलाहि, सामन कांजलाहि, जेकता पयनमते दायलाहि पोलो आंद. सनारम मुलतस्के पोल्वादिया मारिहता. अस्के दुक्तोरिन येसुनगा ततलाह पोलिदु.

- 1 उंद दिया इद्रम आता इतेके, येसु गालिल समदुरकचुदा* दडटगा निचि, लोकुरिन देवुळता पोल्लो कागहतलाह आस मतोग. कागहनेके ओनाड केंजलाहि, वेल्लाटोरे अगा येसुना सर्ने आतोर.
- 2 अस्के येसु समदुरकचुदगा नितव रेंड ओडान ऊळतोग. अगडाह मीन्क पोयवालोर पेसिसि, एतगा तमाड वदिड नोगयलाह आस मतोर.
- 3 अव ओडान ऊळतस्के, नना इद ओडातगा उदतेके, वेरिहक केंजलाह बेस आयगा इन्जि, ओग उंद ओडातगा तगडतोग. अद ओडा सिमोन पत्रुना आंद. तगडिसि “तमो, इद ओडातुन दडटाहि उचुन अबर, एतगा जर्गिह कीम डा,” इनजोर इतोग. पया अद ओडातुन जर्गिह कीतस्के, ओडातगान उदिसि लोकुरिन देवुळता पोल्लो कागहता बोटटोग.
- 4 ओना कागहतनद मारतापया, “ओडातुन वेल्लाह कसा मनदनगा ओसि वदिड वाटकिर, दट,” इनजोर सिमोनिन इतोग.
- 5 इतस्के सिमोन इतोग, “गूरू! माट नग्का पिळ्विळ इद एतगा तिपल आतोग, माक उंद वने मीन दोर्को, इजेक बेगा दोर्कनुड? अले निमा इहनिन अदिहक, ओडातुन मुनेह ओसि वदिड वाटिस ऊळकोम,” इतोग.
- 6 पया (सिमोन ओसो तना तोळतोसु) येसु वेहतप कीतोर, अस्के वेल्लाडे मीन्क वदिनगा एकताड. मीन्क वेल्लाड आताहकु, वदिड अगयलाह आस मताड.
- 7 वदिड अगयनुड बहा इनजोर, दुस्रा ओडातगा मतोर तमा तोळतोरिन कय सायाते केयतोर. केयतस्के ओर वासि, रेंड आस ओडानु मीन्कने बर्ति निहतोर. अव ओडाड बर्ति निदताहकु, एतगा मुळन्देड-मुळन्देड आंदुड.
- 8-9 अचो वेल्लाड मीन्क पोयतदिन ऊळिसि, सिमोन पत्रु ओसो ओना तोळतोर पका बामतोर. बामिसि सिमोन येसुनाड काल्क अर्सि, “सामि, नना पापि मन्कनन आंदन, नीवा एरे मनदलाह नना ओप्पोन!” इनजोर इतोग.
- 10 अद्रमे दुस्रा ओडाते मनवालोर, सिमोनना संगे मीन्कना दंदा केवालोरु, जेबेदि इनवानाड मग्कु, याकुब ओसो योहन, वेर वने “इद बेद्रम आस मनदगा रा!” इनजोर बामतोर. अस्के येसु सिमोनिन, “निमा रेयमा रा, इचानाह मीन्क पोयदिन, इजेटाहि मन्कलोरिन नयगा तवानिन आयकिन,” इनजोर वेहतोग.
- 11 पया ओर तमाड ओडान समदुरता कचुल दडटेके ततोर. ततापया तमाड ओडान बातान, बेगडाड अगान विळिसिसि, येसुना संगे अतोर.

येसु मोंडरोगमतोन सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 8:2-4; मार्कल 1:40-44)

- 12 अद्रमे उंद दिया, येसु उंद नाटेनगा मतोग. अद नाटेनगा, पूरा मोंडरोगम आतोग ओर्वोग मन्कल मतोग. (अद्रमतोरिन यहूदिर कळवोगतासिंदुर.) ओग येसुन ऊळतस्के, ओना मुनेह वासि, नेदगा कप मुळिन्दस, ओन इद्रम अर्जि कीतोग: “बाबा, नीवा विचर मतेके, नाक सत्रे कीसि, नावा कळवोगतुन तेंड पगयकिन,” इतोग.
- 13 इतस्के, “अह इतेके अले, नावा विचर मन्हाताये! निमा सत्रेम आम,” इनजोर येसु इतोग. पया (यहूदिरा मोंडरोगमतोन इटवद नोमळता अडोतुन नोमवा,) येसु ओन कय आहच बोयतोग. अस्के चट्नेन ओना मोंडरोगम मायता.
- 14 पया येसु ओन इद्रम उकुम इतोग इतेके, “इके केंजा! इद पोल्लोतुन बोन्के बार वेहमा. इजेके निमा कुदि अन्जि, बेस आतन इन्जि बूमयाहक मात्रम तोहा. मोसानाड अडोड मतपु, मोंडरोगमता कळवोगतुन तेंडनद मोक ईमु. सत्रेम आताहकु मोक इतोग इन्जि, बूमयाल सबेटोरिन वेहतनोग, (अस्के नियगा मोंडरोगमता कळवोग मनो आयगा,)” इनजोरे मोंडरोगमतोन येसु इतोग.*
- 15 निमा बोने वेहमा बहा इनजोर वेहचाय मति, येसुना पोल्लो मुनेतदिहकाय एक्वा पोकर आसोर अता. अदिनेनाहक येसुना पेगे-पेगे गोहडिनाड गोहडिड, ओनाड केंजलाह ओसो सबे रीतिना बेमरतगडाहि बेस आयलाह, ओनगा वांदुर.
- 16 मति देवुळतुन पार्तना कीयहपा, तना वगोगे, बोगे इलवा जागतगा अन्जि, देवुळबाबाना संगे येसु वळ्ळकिंदोग.

कयक-काल्क वागतोनु येसु सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 9:2-8; मार्कल 2:3-12)

- 17 अद्रमे उंद दिया बाताल आता इतेके, येसु बोनाय लोतगा देवुळता पोल्लो कागहचोर मतोग. ओनाड केंजवालोरगा उयतुर पसिरा तुंगातोर ओसो यहूदिरा साङ्गमगूसर उदिस मतोर.† वेरू गालिल पटटाड, यहूदा पटटाड सबे नाहकनाहि, अहे येस्सलेम सहरताहि, अगा वास मतोर. अद लोतगा येसु ओरिन कागहचोर मतोग. अगा देवुळता लाव येसुसामिनगा मताहकु, रोगमतोरिन बेस कीदोग.
- 18 अचोटेन ऊळाट, अगा उयतुर बोरो, कयक-काल्क वागतोग ओर्वोग मन्कन, कटुल अग्के ततोर. तचि वेनु येसु सत्रे कीयनोग इनजोर, लोता लोप्पा ओसि, येसुना मुनेह तासलाह ऊळिंदुर.
- 19 मति लोकुर अगदुहक तिळहप अरनाह निदिस मतोर. ओन लोप्पा ओयलाह, वेरिहक अग दोर्को. अग दोर्कवाहकु, वेर पायरिनगडाह लोता पोपोन वेसळतगा तगडतोर. तगडिस वेसळतुन कटुल पोदनाह, बेरा बूका कीतोर. अद बूकातगडाहि, ओग तेदवोग मन्कन कटुल अग्के, मुडा नडुमि येसुना मुनेह रेहतोर. 20 येसु ओरा विस्वसतुन ऊळिसि, ओग कयक-काल्क वागतोनु, “अल पेका, नना नीवाड कसुर्कना मापि कीयहनन,” इद्रम इतोग.

* 5:1 5:1 गालिल समदुरकचुदा मोदुल कागिदते “गनेसरत समदुरकचुदा,” इद गालिल समदुरता दुस्रा पेदिर आंद. ✨ 5:5 5:5 योहन 21:3 ✨ 5:14 5:14 लैव्यव्यवस्था 14:1-32 † 5:17 5:17 पसिर, साङ्गमगूसर बोरो आंदुर इनजोर पुनदना इतेके, पुस्तकिना पेगे, पुनवव पोल्लोना अर्तमि मन्हा, तान ऊळाट.

21 इतस्के साङ्गमगूस्र ओसो परसिर येसु इतदिन केंजिसि, वेर तमतमाये, “ऊळाट वेग मन्कल उगसे, देवुळतन इतपे बह पोगयिह्तोग! देवुळतुन विळिसस इतेके बोगे पापमतुन मापि कीया पगवोग,” इनजोर विचर कीया बोटोर.

22 ओरा पोटाताड विचर्किन पुन्जि येसु इतोग, “मीवा पोटाते नावा लोप्पा बाराहक कुळसा वळ्हकिह्निर रा?

23 वेग रोगमतोनु, ‘नीवाड कसुर्कना मापि आता,’ इह इतेके अल्कोया? बार वेनु ‘तेदिस अन,’ इनदनद अल्कोया?

24 इंजेके नना माने-मन्कना नडुम पुटोनन मन्जि, देवुळतेनाह नयगा इद बूमते पापमतुन मापि कीयनद अदिकर इंका मन्हता इन्जि, मीक तोहतकन,” इतोग.‡ इन्जि कय्क-काल्क वागतोग मन्कनु, “नना नीक वेहतलाह आतन, अले! तेदा! नीवा कटुल पोस लोन अन,” इतोग.

25 इताहे ओग बेद कटुदगा अर्स मतोग, अगडाह सबेटोरा मुनेह पोर्क तेदिसि, देवुळतुन जोहर कीसोर, तना कटुल कांजिस लोन अतोग.

26 अद लोतगा जमा आतोऱु पका बामतोर, बामिसि सबेटोर देवुळतुन जोहर कीयलाह आतोर. ओसो ओर पका रेयिसि, “माट कोनि नेंड बामनद कबळ ऊळतल अयो!” इनजोर इतोर.

लेवि पेदिरतोग सिद्वा एनवानु येसु केयिह्तोग

(मत्याल 9:9-13; मार्कल 2:14-17)

27 पया नाटेनाहि पेसनेके, सिद्वा एतना नाकातगा, सिद्वा एनवाल लेवि पेदिरतोनु येसु ऊळतोग. ओनगा अन्जि, “नावाड कगयवानिन आयकिन दय!” इतोग.

28 इतस्के लेवि तना नवकरतुन विळिससि येसुना संगे अतोग.‡

29 पया लेवि येसुन ओसो ओना तोळतोरिन तना लोन केयतोग, केयिसि ओरेनाहक उंद बेरा कुळप ईतोग. ओरा संगे वेल्लाटोर लोकर, सिद्वा एनवालोर ओसो दुसोर, उदिस गाटो तिनजोर मतोर.

30 तिनदनदिन ऊळिसि, “मीट एङ वानाहि, सिद्वा एनवालोर, पाप्यहलोर, इद्रमतोरा संगे उदिस, बह तिनदना-उनडना कीयलाह आतिर रा?” * इनजोर परसिर ओसो तमा साङ्गमगूस्र, येसुनाड कगयवालोरगा वासि, कटूला कीतोर.

31 ओरा वळ्हकनदिन केंजिसि, येसु ओरिन इद्रम इतोग, “रोगमलेवोरु डाक्टरनके अनोर, मति रोगम मतोरै तमा दुकतुन पोहतलाह दास्तोर, पुनविरा?

32 अद्रमलेहकाने माट नेह्नोरोगम इनवालोरिन आयो, मति पापिरिन, तमा पापमतुन विळिससि नयके वाटु, इनजोरै केयलाह नना वातन,” इतोग.

उपसता लोप्पा ताल्हकमुळ

(मत्याल 9:14-17; मार्कल 2:18-22)

33 पया अगा मतोर बोरो येसुन इद्रम ताल्हकलाह आतोर, “योहननाड कगयवालोर ऊक-ऊके उपस कीसोर पार्तना कीस्तोर. ओसो परसिराड कगयवालोर वने अद्रमे कीस्तोर. नीवाड कगयवालोर बारा, ऊक-ऊके तिनदना-उनडना कीसोरिन मन्हतोर, इद बहु?” इतोर.

34 अदिन केंजिसि, “मर्मिनस्के मर्म-पेकाल मनदहपा, ओना गोततोरिन मीट उपस तासकिरा?

35 मति बेस्के कोटुलतोर वासि, मर्मपेकान ओरगडाहि एण्पिह कीसि पोस ओयनुर, इद्रमता वेला वायगा,† अद तूकने ओर दुकम आसि तिनेर आयनुर. (अद्रमलेहका नना वेरा संगे मनदहपा, नावाड कगयवालोर उपस केवोर,)” इन्जि येसु ओरिन इतोग.

36 (इतापया ओरिहक ओसो पुन्पिह कीयनाड पीटोनेइद्रम वेहतोग.) “इदिन केंजाटु, पाळना गेंदेता अगता बूकातगा मेतलाहि, पूना गेंदेतुन रीचिसि ताना तुकळेतुन बोगे ओल्सोग. ओल्सतेके पूना गेंदे वने करब आस्ता, ओसो अद पूना गेंदेतुक्ळा पाळना गेंदेतगा बेस ओप्पो.

37 अद्रमे ओयवदु पूना अंगुर जोमातुन पाळना तोलाजोर्कति बोगे एन्दोग. एन्दतेक इसि, मिडतद जोमा ओयिसि बोल्गिहता, जोर्का इंका ओसो आडिसि अगयहता, अगतापया जोमा पूरा वाडिहता. ओसो जोर्का वने बळेम आस्ता.‡

38 अदिनेनाहक मिडतद अंगुर जोमातुन, पूना तोलाजोर्कतगान वळयना, पूना तोलाजोर्का आडतेके अगवो आयगा.

39 बोगे मन्कल पाळना अंगुर जोमातुन उटापया, ओन्क पूना अंगुर जोमा विचरे वावो. ओग पाळनातुने बेस इन्हतोग,” इनजोर वेहतोग. (नना पूनाड-पूनाड पोल्लोड कागहतहनन, अविस्कनगा पाळना रिवजताड पोल्लोड काल्हपनायो इन्जि, येसु इव पुन्पिह कीयनाड पीटोड वेहतोग.)

6

वारमता पोल्वादियाता लोप्पा कटूला

(मत्याल 12:1-8; मार्कल 2:23-28)

1 उंद देबा इद्रम आता इतेके, येसु वारमता पोल्वादियाते गोहक अय्स मतव, बोराडो पोलहकना नडुमतुहक अनजोर मतोग. दायहपा येसुनाड कगयवालोर गोहकनाड एन्किन ऊचिसि, पोलेतुन तेंडलाहि कय्कने तुर्किसि पेनेहक तिदुर.

‡ 5:24 5:24 माने-मन्कना नडुम पुटोगु इतेके येसुये. माने-मन्कना नडुम पुटोगु इद पोल्लोता अर्तम पुनदलाह पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि रासतव मन्हताड, अगा ऊळाट.

§ 5:28 5:28 लेवि येसुनाड कगयवाल आसि, वेन्क पया मत्याल इद पेदिर उदता. मत्याल रासतद बेसता कबुरि वेगे रासतोग. * 5:30 5:30 यहुदिर रोम सर्करता अडम मतोर, अदिहक बोर यहुदिर रोम सर्करतुहक सिद्वा एंदुर, ओर सबेटोरिन यहुदिर पाप्यहलोर इद्रम इंदुर. † 5:35 5:35 ननाये मर्मपेकानन आंदन इन्जि, येसु तनाय लोप्पा वेहतहतोग.

‡ 5:37 5:37 तोलाजोर्कता चित्र मार्कल 2:22 अगा दोर्किहता.

2 तेन ऊळिसि अगा मतोर उय्तर परसिर येसुन इतोर, “पोल्वादियाते बेदे कबळ कीयलाह पोलो, तान मीट बह नोमविर?” इनजोर ओरिन कट्ला कीतोर.

3 अस्के येसु इद्रम इतोग, “मुनेटा कालमते दाविद राजाल तनाडः ऐगोटोर बार, कग्व वसतस्के बह कीतोर, इद पोल्लोतुन मीट देवुळता साम्मते बेस्केन अर्वविरा?”

4 ओरु देवुळता रावुळतगा बह अतोर; अगा देवुळतुहक वाटटाडः बेव आरिडः बूमयालोरिन विळिसस, दुप्पोरिहक तिनदलाह पोलोडः आंदुडः;✱ पोलवेकाय, अवे आरिन बूमयालोर दाविदिहक ईतोर,✱ ओग पया तनाडः ऐगोटोरिहक तूसीतोग. (अस्के देवुळि दाविद राजानु तपतिन इनो अले,)*✱ इतोग.

5 ओरिन ओसो इतोग, “नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्जि, पोल्वादियाते पोलनदिन, पोलवदिन वेहतनद अदिकर नाक मन्हता,” इनजोर इतोग.

वागता कयदोन येसु सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 12:9-14; मार्कल 3:1-6)

6 अद्रमे ओसो उंद देवा, येसु पोल्वादियाते यहुदिरा उंद पार्तनाता लोन अन्जि, कागहतलाह आतोग. अगा ओर्वोग वागता कयदोग मतोग.

7 अद लोतगा उय्तर साम्मगूस ओसो परसिर, पोल्वादियाते ओग मन्कना कयदुन येसु सत्रे कीस्तोगा, बार केवोगा, इनजोर ऊळसोर मंदुर. (सत्रे कीतोग इतेके, माट पोल्वादियाते येसुना कबळ कीयनद तप तोहतकोम इनजोर इंदुर.)*✱

8 मति येसु मात्रम ओरा पोटालोप्पाडाडः पोल्लोन पुतोग. पुन्जि ओग वागता कयदोन, “नडुम वास निल्म!” इतोग, इतस्के ओग तेदिस नडुम नितोग.

9 ओग मन्कल तेदतस्के, येसु अगा मतोरिन इतोग, “नना उंद पोल्लो मीक ताल्हकिहन्नन, पोल्वादियाते बाताल पोलिहता? बेसता कबळ कीयनदा, बार लाग्वा कबळ कीयनदु? जीवातुन पिसिह कीयनदा, बार बूळे कीयनदु? वेहाट!” इतोग.

10 येसु सबेटोरक्के ऊळतोग, मति बोगे बह वळ्हकोग. वळ्हकवाहकु वागता कयदोन इतोग, “नीवा कय आहा!” इताहे ओग तना कयदुन आहतोग. आहतस्के ओना कय पूरा सत्रेम आता.

11 मति साम्मगूस ओसो परसिर पका ओडः आसि, पलत पेसिस, येसुन बह कीस हक्ककल इनजोर, तमतमाय वळ्हकिंदुर.

येसुनाडः बारा बळयिर

(मत्याल 10:2-4; मार्कल 3:16-19)

12 पया उंद दिया पार्तना कीयलाह, येसु उंद गुड्रातगा अतोग. अन्जि नग्का पिळ्विळ देवुळतुन पार्तना कीतोग.

13 पंडःवियतस्के कगयवालोर सबेटोरिन तनगा केयतोग. केयिसि ओरगडाह बारा मन्कलोरिन आचतोग, आचिसि ओरिन तनाडः बळयिर इनजोर पेदिर तासतोग.

14 ओर बारा मन्कलोरिडः पेदिर्क इह मन्हताडः सिमोन (वेन पत्रु इनजोर, येसु दुस्रा पेदिर तासिस मतोग),✱ सिमोना तमोग आंद्रेयाल, जेबेदिनाडः मगकु याकुब ओसो योहन वेर तमोग इर्बुर, पिलिप, बार्तोलोम,

15 मत्याल (सिद्वा एनवाल लेवि, ओन मत्याल वने इंदुर), तोमाल, अल्पुना मगि याकुब, सिमोन (वेग रोम सर्करता अडम पार्टितोग मतोग).

16 तदु इनवाल यहुदाल,† ओसो यहुदा इस्केर्योत (वेगे आक्रिते येसुन कोटेतोरा कयदे पोसीतोग).✱

येसु रोगहलोरिन सत्रे कीस्तोग

17 पया येसु ओरा संगे गुड्रापोगोटाहि रेगिसि, गुड्राकचुदा पलातगा नितोग. अगा ओनाडः कगयवालोर वेल्लाटोरै मतोर. ओसो येस्सलेम सहरताहि, यहुदिरा बूमताडः दुस्राडः नाहकनाहि, समदुरकचुदा सोर-सिदोन एरियाताहि,✱ वेल्लाटोर लोकर ओनगा जमा आस मतोर.

18 जमा आतोरगडाहि उय्तर ओग वेहतनाडः पोल्लोडः केंजलाह वास मतोर. उय्तर बार तमाडः रोगहकनगडाह सत्रेम आयलाहि वास मतोर. देयहक पोस मतोर वने वासि सत्रेम आंदुर.

19 देवुळताहि सत्रे कीयनद लाव येसुनगा मताहकु, ओग सबेटोरिन सत्रे कीसोर मतोग. अदिनेनाहक सबेटोर ओन बोयलाह ऊळिंदुर.

देखातोर बोरु, देखालेवोर बोरु

20 पया येसु तनाडः कगयवालोरिन ऊळिस इद्रम इतोग, “बोर लेबोरिर महनिर, मीट देवुळता देखातोरिर.

देवुळबाबाल मियद्रमतोरिहके राजाल आस्तोग.✱

21 बोर इंजेक कग्विहक तिपलते महनिर, मीट देवुळता देखातोरिर.

✱ 6:4 6:4 लैव्यवस्था 24:9 ✱ 6:4 6:4 इब्रितोर 9:2 ✱ 6:4 6:3-4 1 शम्पूल 21:1-6 * 6:7 6:7 परसिराडः अडोडः मतपु, मन्कन सत्रे कीयना, इद वने उंदि कबळलेहकान आंदु; अदिहक अदु पोल्वादियाते कीयलाह पोलो आंदु. मति देवुळता साम्मते अद्रमता अडो वेहतद इले. ✱ 6:7 6:7 मत्याल 12:2; लूकाल 13:14; योहन 5:16; 7:23; 9:16 ✱ 6:14 6:14 योहन 1:42 † 6:16 6:16 वेग यहुदाना दुस्रा पेदिर तदु मता (मत्याल 10:3; मार्कल 3:18). वेना तपेना पेदिर वने याकुबिय मता. ✱ 6:16 6:14-16 बळयिर 1:13 ✱ 6:17 6:17 मार्कल 7:24,31; लूकाल 4:26; बळयिर 12:20; 27:3-4 ✱ 6:20 6:20 मत्याल 5:3; याकुब 2:5

देवुळि मीक पंजिह कीयगा.✱

बोर इंजेके अळसोर कनिर पोहतहनिर, मीट देवुळता देव्यातोरिर.

पेगके मीट गिर्दति कवयकिर.✱

22 “माने-मन्कना नडुम पुटटोनाड मीट कगयवालोरिर मनाहकु, लोकर मीकु कोंटे कीयनुर, मीकु पूंडिस ईयनुर, मीकु पास्कनुर, मीक लागोर इनजोर मीवा कदर रेहतनुर, अस्के मीट देवुळता देव्यातोरिर.✱

23 बोर मीवा विस्द मन्हतोर, बेराड तादोर-बाबोर वने अद्रमलेहकाने मुनेतोर देवुळता सेतेम कबुरतोरिन तिपल कीतोर, इदिन सीता कीम्हट, केंजाट, ओर कबुरतोरि लेहका, मीक वने देवुळदीपते बेरा इनम दोर्कगा. अदिहक मीक तिपल कीयनस्के, मीट गिर्दति एंदना-पागना कीम्हट,”✱ इनजोर इतोग.

24 येसु ओसो इद्रम इतोग, “ए मता मन्कलोरिर! मीट देवुळता देव्यालेवोरिर! बाराहक इतेके इद बूमतगा मीवा मालसोमता सुकम, अचोने मीक दोर्कगा!✱

25 इंजेके तिंड-बंड मनवालोरिर! मीट देवुळता देव्यालेवोरिर, पेगके मीट कवते मनदकिर. इंजेके कवयलाह आतोरिर! मीट देवुळता देव्यालेवोरिर, पेगके मीट आलिह कीस अळयकिर.✱

26 इंजेके सबेटोरा कदर दोर्किह केवालोरिर! मीट देवुळता देव्यालेवोरिर. बोर मीक कदर ईस्तोर, बेराड तादोर-बाबोर वने मुनेतोर जोल कबुरतोरिहक अद्रमे कदर ईदुर. (वेर जोल कबुरतोरि लेहका, मीक वने सिक्सा दोर्कगा.)✱

कोटुलतोरिन जीवा कीयना

27 “इंजेके नावा पोल्लोतुन केंजिस ताकवालोरिर, मीक नना बाताल वेहतहनन, बेस केंजाट. मीवा विस्दतोरिन जीवा कीम्हट. मीक कोटुल केवालोरिन बेस ऊळाट.

28 बोर मीकु सरप ईस्तोर, ओर बेस पिसिर इनजोर, देवुळतुन कोळ्व कीसोर ताल्हकाट. बोर मीकु तिपल कीस्तोर, ओरेनाहक देवुळतुन पार्तना कीम्हट.✱

29 बोगाय नीवा उंद बुकातुन चापुळ ईतेके, दुस्रा बुकातुन वने चापुळ ईयलाह मुनेह कीमु. ओसो बोगाय अग-ओडते निमा पोगोटूक केगतद कोटजगातुन तेंडिस ओतेके, ओन्क नीवा आडतुन वने ओयलाह ईमु.

30 बोगाय नीक बातालाय ताल्हकतेके, ओन्क अद ईमु. ओसो बोगाय नीवा मालसोमतुन ओतेके, नावा नाक मल्हच ईम इनजोर ताल्हकमा.✱

31 लोकर मीवा संगे बेद्रम ताकना इन्जि मीवा विचर मन्हता, अद्रमे मीट ओरा संगे ताकाट.✱

32 “बोर मीक जीवा कीस्तोर, सिरप ओरिने मीट जीवा कीतिर इतेके, मीक देवुळि बाताल पायदा ईयगा? देवुळतुन पुनवोर पापिर वने अहे कीस्तोरा, केवोरा?✱

33 अद्रमे मीक बेस ऊळवालोरिहके मीट बेसताड कबस्क कीस इतेके, तानेनाहक वने देवुळि मीक बाताल पायदा ईयगा? देवुळतुन पुनवोर पापिर वने अहे कीस्तोरा, केवोर?

34 मीटु करा ईयनस्के, ओसोवने मल्हच एवालोरिहके करा इतेके, तानेनाहक देवुळि मीक बाताल पायदा ईयगा?✱ देवुळतुन पुनवोर पापिर वने तमा ईतद करा, पूरा मल्स दोर्कगा इनजोर पुन्जि, ओर्विहक-ओर्वोंग करा ईस्तोर.

35 अद्रम केवा, मीवा विस्दतोरिन वने जीवा कीम्हट, ओरिहक बेसताड कबस्क कीसीम्हट. ओसो मल्स दोर्कगा इनजोर, सीता केवालेवा करा ईम्हट. अस्के देवुळि मीकु बेरा इनम ईयगा, मीटु सबेटूकाय बेरा देवुळताड मगक-मयास्क आयकिर. बाराहक इतेके देवुळता सीता केवोरा ओसो लागवोरा पोगोन वने, देवुळि गूनम तोहतहता.

36 बेद्रम मीवा देवुळबाबाल लोकरिन दया कीस्तोग, अद्रम मीट वने दया केवालोरिर आम्हट.✱

दुस्रोरा तप तोहतना आयो

(मत्याल 7:1-5)

37 “दुस्रोरा तप तोहमाट, तोहतिर इतेके देवुळ वने मीवा तप तोहतगा.✱ दुस्रोनु कसुरतोनिन इनजोर इनमाट, इनवेके देवुळि मीक वने कसुरतोरिर इनो आयगा. दुस्रोनिन मापि कीम्हट, कीतिके देवुळि मीक वने मापि कीयगा.✱

38 दुस्रोरा गर्ज मतेके, ओरिहक चिष्टम आयवालेवा ईम्हट, इतेके देवुळि मीक वने ईयगा. बेसतल बुदतोर साव्कर्क, गोट्टातुन निहच कोगिस-कोगिसि, नेल पोवनाह मेल्हचि, मीवा जोर्कातगा वळयनुर, अद्रमलेहका मीक ईयगा. अहे बेद गोट्टाते मीट दुस्रोरिहक कहच ईयहनिर, अदे गोट्टाते देवुळि मीक कहच ईयगा,”✱ इनजोर इतोग.

✱ 6:21 6:21 मत्याल 5:6 ✱ 6:21 6:21 मत्याल 5:4 ✱ 6:22 6:22 याकुब 1:12; 1 पत्रु 4:14 ✱ 6:23 6:22-23 मत्याल 5:10-12; योहन 15:20; 2 तिमोति 3:12 ✱ 6:24 6:24 याकुब 5:1; तोहचीतव पोल्लोड 3:17 ✱ 6:25 6:25 याकुब 4:9 ✱ 6:26 6:26 मत्याल 7:15; 24:11,24; मार्कल 13:22; बळयिर 13:6; 2 पत्रु 2:1; 1 योहन 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 16:13; 19:20; 20:10 ✱ 6:28 6:27-28 मत्याल 5:44; 1 तिसलुनितोर 5:15 ✱ 6:30 6:29-30 मत्याल 5:39-42 ✱ 6:31 6:31 मत्याल 7:12 ✱ 6:32 6:32 मत्याल 5:46 ✱ 6:34 6:34 मत्याल 5:42 ✱ 6:36 6:36 इपिसुसतोर 5:1; याकुब 3:17 ✱ 6:37 6:37 रोम सहरतोर 2:1; 1 कुरिततोर 4:5 ✱ 6:37 6:37 याकुब 2:13 ✱ 6:38 6:38 मार्कल 4:24

39 ओसो येसु इद्रमता पुन्निह कीयनद पीटो वेहतोग, “बोगाय गुडि, दुस्रोग गुडिन अग तोहचीया पगयहतोगा? बह वेर इर्वुर आसि बोंदातगा अरवोर आयनुरा?*

40 बोगाय कगयवाल तना गुरूहक वीळिस बेस्केन बेरोग आयोग, पुनविर?† मति गुरूनाड पूरा कगयिसि, ओग कगयवाल गुरूना लेहकान आस्तोग.

41 “निमा नीवा कोंडाते मनदनद इळपेलेहकाडा बेरा तपतुन सीता केवा, नीवा गोतयाना कोंडाता पोडलेहकाडा इचीटा तपतुन बाराहक ऊळिहनिन?

42 आपुना कोंडाता बेरा इळपेतुन ऊळवा, नीवा कोंडाता पोडि नाक तेंडलाह ईम इन्जि, निमा नीवा गोतयान बह इनदा पगयकिन? एय सोड केवानिन! मुने निमा नीवा कोंडाता इळपेतुन तेंडा. ताना पया नीवा गोतयाना कोंडाता पोडि तेंडलाह, बेस ऊळ पगयकिन.

मन्कना बुदि बेद्रम, ओना कीयनद कबळ अद्रम

43-44 “सबे मराड तमाड कायानगडाहे पुनदा वास्ताड. बेदे बेसतल मरा लाग्वाड कायाड आदो. अहे करबता मरा बेसताड कायाड आदो. लोकर कोयेना जपताहि तोया पंडिड कोयोर. अहे लिगुळ आपाना जपताहि रेंगाबेदिड कोयोर.*

45 बेसतोग मन्कल तना पोटाताहि बेसताड पोल्लोड पेसिह कीस्तोग. अद्रमे लाग्वोग मन्कल तना पोटाताहि लाग्वाड पोल्लोड पेसिह कीस्तोग. बाराहक इतेके मन्कना पोटातगा मुनेताहि बेव पोल्लोड निंदिस मन्हाताड, अवे पोल्लोड ओना तोडटाहि पेसिहताड.*

रेंड रीतिनाड लोहक
(मत्याल 7:24-27)

46 “नना वेहतनव पोल्लोन केंजविर इतेके, नाक बाराहक ‘सामि, सामि’ इहनिर?*

47 बोग नयगा वासि, नावाड इव पोल्लोड केंजिसि, अहे ताकिहतोग, ओग मन्कल बेद्रमतोग आंदोग, इदिन नना मीक वेहतहनन, केंजाट.

48 ओग मन्कल बेद्रमतोग इतेके, तना लोन दोहतहपा, पर्पा जागातगा वेल्लाह नालिड तर्विसि, पाय्वाड दोहचि लोन तेहतोग. तेहतापया उड्रा वाता, ओसो एताड लच्छाड वने वासि, लोतुन दलगाताड, तेला मति अद लोन मुटो. बाराहक इतेके, तानाड पाय्वाड पर्पा जागाते दोहतव मताड.

49 मति बोग नावा पोल्लोतुन केंजिसि, अह ताकोग, ओग इद्रमतोग मन्कल आंदोग इतेके, तना लोन दोहतहपा, पाय्वाड दोहवाये, ओरहे तोळ्येतगा लोन तेहतोग. तेहतापया उड्रा वासि लोतुन दलगाता, अस्के अद लोन मुटिस, पूराय बूळेम आता,” इनजोर येसु अगा जमा आतोरिन इतोग.*

7

रोम सर्करता सीपय्कना दरोगाना विस्वस
(मत्याल 8:5-13)

1 येसु लोकरिन वेहतना मतव पूरा पोल्लोन वेहतापया, कापेर्नाग मल्स अतोग.

2 अद नाटेनगा ओर्वोग दुस्रा जाततोग सीपय्कना दरोगाल मतोग. ओना साकुर केवाल ओर्वोग ओर्युलतोग मतोग. वेग साय्बाल ओन पका जीवा कीदोग. उंद दिया बाताल आता इतेके, ओग ओर्युलतोग दुक अर्सि, डोलनाह आस मतोग.

3 अस्के ओग साय्बाल येसुना लोप्पा केंजतोग, केंजतस्के उय्तर यहुदि पेदल्कना संगे, “येसु नावा लोन वासि, नावा ओर्युलतोन सत्रे कीयेग,” इनजोर ओनगा कबुर लोहतोग.

4 ओर पेदल्क येसुनगा वासि, गोंडगोंड आसोर, इद्रम अर्जि कीतोर इतेके, “ओग दरोगान साय्ता कीम गुरू, ओग बेसतोग मन्कल आंदोग.

5 मावोर यहुदिरिन जीवा कीस्तोग. ओगे मावा जाततोरैनाहक पार्तनाता लोन वने पंडटोग. अदिनेनाहक ओना ओर्युलतोन सत्रे कीसीम गुरू,” इनजोर इतोर.

6 इतस्के येसु ओरा संगे दायलाह पेसतोग. अनेक-अनेक ओना लोन एरे-एरे एवनेके, ओग साय्बाल तना गोततोरिन येसुनगा इद्रम कबुर लोहतोग: “ए गुरू, निमा तिपल आयमा! निमा नावा लोनलोप्पा वायना इन्जि, नना लायक इलेन.*

7-8 ओसो नना नियगा वायना, इचोन वने लायक इलेन. नना वने ओर्विना कय इन्न मन्जि कबळ केवानन आंदन, नावा कय इन्न वने उय्तर सीपय्क मन्हतोर. नना बोनाय ‘अन!’ इनजोर वेहतेके ओग दास्तोग, दुस्रोन ‘वाय!’ इनजोर केयतेके ओग वास्तोग. अहे नावा साकुर केवानु ‘इद कीम, रा!’ इनजोर वेहतेके, अद कबळतुन ओग कीस्तोगे. (अद्रमे इद रोगमता पोगोन वने नीवा अदिकर मन्हता,) अदिनेनाहक निमा मात्रम अगडाहे उंद पोल्लो वळ्ळकतिन इतेके, नावा ओर्युलतोग सत्रेम आयनोग,” इनजोर कबुर लोहतोग.

9 इद पोल्लोतुन केंजिसि, येसु पकाय बामतोग. अस्के पेगके मिळिन्दस तना पयाह वावालोर मुडुन इतोग, “इके केंजाट, नना वेहतहनन, इचोटा बेरा विस्वस नाकु मावोर इस्त्रयेलतोर यहुदि जाततोरगा, बोनगान बह दिसो!”† इनजोर इतोग.

10 पया साय्बाना गोततोर लोन मल्स अतोर, अस्के ओग ओर्युलतोग पूराय सत्रेम आतदिन ऊळतोर.

* 6:39 6:39 मत्याल 15:14 * 6:40 6:40 मत्याल 10:24; योहन 13:13-16 * 6:43-44 6:43-44 मत्याल 7:16,18; याकुब 2:18; 3:12 * 6:45 6:45 मत्याल 12:34,35 * 6:46 6:46 मत्याल 7:21 * 6:49 6:46-49 याकुब 1:22 * 7:6 7:6 यहुदि लोकर यहुदि आयवोना लोता लोप्पा ओळियोर आंदुर, अदिनेनाहक ओग साय्बाल अह इतोग बहे. † 7:9 7:9 वेग सीपय्कना दरोगाल इस्त्रयेल देसेमतोग आयोग, मति देवळता साय्म पुनवोग दुस्रा देसेमतोग आंदोग. वेग रोम सर्करता सेवातहक इस्त्रयेलते वासि.

डोलतोग पेकानु येसु तेगिह कीस्तोग

11 पया येसु नायिन इनदनद नाग अतोग. ओना संगे ओनाड कगयवालो अओसो वेल्लाटोरे लोकर वने अतोर.

12 येसु अद नाटेनगा ओळियनद अगदगा एरे एक्स मतोग. अचोटेने ओर्वोग हातोना सेतातुन गति कीयलाह, नाटेनोर कांजिस ओसोर मतोर. वेग हातोग लेयोग मन्कना तलोग रांडे आंचाहकु, वेग वगोगे मगि मतोग. नाटेनोर वेल्लाटोर ताना संगे अनजोर मतोर.

13 अद आंचान ऊळिसि, येसुसामिहक पका मान वसता. अदिनेनाहक तानु, “निमा अळमा बायि!” इनजोर इतोग.

14 इतापया, अन्जि सेताता डोहलातुन बोयतोग, बोयतस्के कांजिस ओयवालो अगान रोमतोर. † अस्के येसु हातोन इतोग, “पेका! तेदा!”

15 इतस्के ओग हातोग मन्कल जीवा अर्सि, वळहक बोटटोग. पया येसु ओग मन्कन तलिनगा ओस इतोग.

16 अस्के अगा ऊळतोर सबेटोर पका रेयतोर. रेयिस इद्रम इतोर, “देवुळि तना मन्कलोरिन तोळ ईयलाहि वाता रा! तना कबुरतोग पका बेरोग मन्कन मयगा लोहता,” इनजोर देवुळतुन जोहर कीतोर.

17 पया येसुना इद पोल्लो पूरा यहदिरा बूमते, ओसो ताना सर्ने मनदनव नाहकने, आबुर आता.

योहन तनाड कगयवालोरिन येसुनगा लोहतहतोग
(मत्याल 11:2-6)

18-19 आबुर आतस्के, एग मीहवाल योहननाड कगयवालोर इव पूरा केंजतव पोल्लोन, जेलतगा अन्जि योहनिहक वेहतोर. वेहतस्के ओग इर्वुर कगयवालोरिन केयिसि, ओरिन येसुसामिनगा इद्रम ताल्हकलाह लोहतोग इतेके, “बोग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल राजाल वावाल मतोग, ओग बह निमानेया? बार माटु दुस्रोना अग ऊळकोमा?” इनजोर येसुनगा लोहतोग.

20 वेर कगयवालोर येसुनगा वासि इद्रम इतोर, “गूसू, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन, ‘बोग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल राजाल वावाल मतोग, ओग बह निमानेया? बार माटु दुस्रोना अग ऊळकोमा?’ इनजोर, माक नियगा ताल्हकलाह लोहतोग,” इनजोर इतोर.

21 इतस्के येसु अगा मतोर वेल्लाटोर दुकतोरिन सत्रे कीतोग, मुर्तिय तेद पुनवोरिन, देयहक पोस मतोरिन, सत्रे कीतोग; ओसो वेल्लाटोर तोववोरिन तोवनाह कीतोग.

22 अह कीसि ओरिन इतोग, “इंजेके मीट बाताड केंजतिर, ऊळतिर, अविस्किन मल्स अन्जि योहनिहक वेहाट: नाक देवुळ ईतद लावते, गुडिर तोवयलाह आतोर, ✧ कूटालोर ताकलाह आतोर, मोंडरोगमतोर सत्रेम आस्तोर, एव्डालोर वेनदलाह आतोर, हातोर बार तेगिहहतोर, गरिबतोरिहक बेसता कबुर केंजलाह दोर्किहता. ✧

23 इव सबेटविन ऊळिसि, नना देवुळ लोहतोग पिसिह केवानन आंदन इन्जि, बोर उन्क-मन्क आयोर, ओर देयवातोर,” इनजोर वेहतोग.

येसु योहनना लोप्पा लोकरिन वेहतहतोग
(मत्याल 11:7-19)

24 पया योहननाड कगयवालोर अगडाहि पेसिस अतोर. अस्के येसु मुडोरा संगे योहनना लोप्पा वेहता बोटटोग, “पेळहकल बूमते मीटु योहननाड केंजलाह अतिर, अस्के बेद्रमता मन्कन ऊळलाह अन्जि? वळयते विगकु-वगकु आयनद कागारोंडालेहका तना पोल्लोतुन मिळहच-मिळहच वेहवान ऊळलाह अन्जिया?

25 बार रेसेम गेंदेड उहतोग मन्कन ऊळलाह अन्जिया? केंजाट, रेसेम गेंदेड उहतोर मन्कलोर, सबे रीतिना मालसोम मनवालोर, पेळहकल बूमतगा मनोर, ओर राजमिदेनगा मन्हतोर.

26 मति मीट बाताल ऊळलाह अन्ज मतिर, वेहाट? देवुळता कबुरतोन ऊळलाह, आयोया? मीक नना वेहतहनन, मुनेतोर देवुळता कबुरतोर सेवातुहक वीळिस, योहनना सेवा मता, अद्रमतोने मीट ऊळलाह अन्जि.

27 ओनाय लोप्पा देवुळि मुने तना लोहवाल पिसिह केवान वेहच मता,

‘ऊळा, नना नावा बळयिन नीवा मुने लोहतहनन,

निमा लोकरा जीवातगा वायना इन्जि, नीवा अगदुन ओग तीर्हकनोग.’ ✧

इनजोर देवुळता सास्त्रमते रासतद मन्हता. (ओग बळयि इतेके योहनिये.)

28 इह केंजाट, नना मीकु वेहतहनन, देवुळताड पाळनाड अडोने ताकवालोरगा, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनिहकाय वीळिस, बोगे बेरोग पुटोग आसि. मतिंगा बोरगा देवुळ राजेम कीस्ता, ओरगडाहि सबेटोरिहक उड्लोग वने योहनिहकाय बेरोग!” इनजोर वेहतोग.

29 (अगा मतोर वेल्लाटोर येसु वेहतद पोल्लोतुन केंजतोर. केंजिसि देवुळता अगदुन सेतेमता अगि इतोर, लोकर कोंटे केवालोर सिदवा एनवालोर इंका अहे इतोर. वेर सबेटोरिन योहन मुनेन देवुळता पेदिरते एग मीहच मतोग.

30 मति परसिर ओसो सास्त्रमगूसू बार, योहन देवुळता पेदिरते एग मीहतहपा मीवालेवा, देवुळि तम्क तोहतद अगदे ताकोर.)

31-32 ओसोवन येसु इद्रम इतोग, “(मीट योहननाड केंजवोरिर, नावाड इंका केंजवोरिर,) मीट बातोरिर इनदना, इके केंजाट. मीट बजरतगा कासलाह उदवालोर पेकोरा लेहकाडोरिर! ओर पेकोर तमाड गोतयालोरिन केयसोर इन्हतोर,

‘मीक इनजोर माट हामुर रेगाताड पाटाड ओतोम,

तेला मति मीट अलो देवन इनजोर, अळसोर अर्थुल पायविर.

† 7:14 7:14 मोसानाड अडोड वेहतपु, बोगाय सेतातुन बोयतेके कळवोग आस्तोग, देवुळतुन मोळकलाह पोलो. मति येसु अदिन सीता केवा, गूम तोहतोग. ✧ 7:22 7:22 यशायाह 35:5-6 ✧ 7:22 7:22 यशायाह 61:1; लूकाल 4:18-19 ✧ 7:27 7:27 पेसमुळि 23:20; मलाकी 3:1

पया माटु तुस्कने रेला पाटाता रेगा ऊरतोम
तेला मति मीट एंदविर.’

33 “अद्रमलेहकाने एग मीहवाल योहन पापेन तिंदोग, अंगुर जोमा उनोग, ✨ अदिहक इसि, ‘ओनगा देयम मन्हता,’ इद्रम मीट ओन इहनिर.

34 मति माने-मन्कना नडुम पुटोनन बेस तिनजोर-उनजोर वाताहक इसि, ‘ओन ऊळाट, ओग उळ्बे, ओचे, सिद्वा एनवाल्लोरा, पाप्यहलोरा गोतयाल!’ इद्रम मीट नाक इहनिर. (बजरते मनवाल्लोर वेर गळस पेकोरा लेहकाने, योहन अह मताहकु वने मीक अरवोये, नना इह मताहक वने मीक अरवोये.)

35 मति बोर देवुळता बुदते ताकिहतोर, ओराड कबस्क सेतेम दिसनुड,” इनजोर इतोग.

उंद आंचाना पापमतुन येसु मापि कीस्तोग

36 पया उंद दिया सिमोन इनवाल परसि मन्कल, येसुन तना लोन जावा उनडलाह केयतोग. अस्के येसु ओना लोन अन्जि, जावा उनडलाह उदतोग.

37 अचोटेने बह आता इतेके, अद नाटे ओवोर्ग परसिना लोतगा येसु जावा उनडलाह वातोग इनजोर, उंद सिंङ्गि आंचाहक एका आता. अस्के अद उंद बंडा-तीसाते अतर्नेय पोस अगा वाता.

38 वासि येसुना पेगके ओनाड काल्कनगा उदिसि, अळसोरे तनाड कनिर्कने येसुनाड काल्किन नाहता. § नाहचि तनाड केल्लकने ओनाड काल्किन उम्चिदु. पया ओनाड काल्किन लोडसोरे, अद अतर्नेयदुन ओनाड काल्कनगा वळन्दु. 39 येसुन केयिस मतोग परसि, अद आंचाळ अद्रम कीतदिन ऊळिसि, तनतनाय इद्रम विचर कीतोग, “इद इतेके सिंङ्गि आंचाळि! वेग मन्कल निटम देवुळता कबुरतोग मतेके, तन्क बोयनद आंचाळ बेद्रमता इनजोर पुनेग, पुन्जि इद्रम कळवोग आयोग आवेग,” इद्रम विचर कीतोग.

40 अस्के येसु ओना पोटालोप्पाडा विचरतुन पुन्जि ओन इतोग, “ए सिमोन, नीक उंद पोळ्लो ताल्हकिहनन,” इतस्के ओग इतोग, “बाताल पोळ्लो गूरु?”

41 अस्के येसु इद पीटो वेहतोग: “ओवोर्ग साव्करनगडाहि इर्वुर मन्कलोर करा तेंडिस मतेर. ओवोर्ग एयुड न्हक वेंडटाड बंडिड, ओसो दुस्रोग बार पनस वेंडटाड बंडिड.*

42 मति ओर इर्वुर आसि कोताड मल्हच ईया पगवोर, पगवाहकु वेग मन्कल ओर इर्वुरास करातुन मापि कीसीतोग. अले! इंजेके ओर इर्वुरगडाहि, बोग मन्कल करा ईस मतोन पका जीवा कीयनोग, वेहा?” इनजोर ताल्हकतोग.

43 अस्के सिमोन इतोग, “बोना वेल्ला करा मापि आता, ओगे पका जीवा कीयनोग बहे,” इतोग. इतस्के येसु ओन “निमा बराबर वेहतिन,” इतोग.

44 ओसो येसु अद आंचानके मिळिन्दिसि, सिमोनिन इतोग. “सिमोन! इद आंचान ऊळा. नीवाय लोन नना तिनदलाह वातन, मति नावाड काल्क नोगयलाह एग तता वेहविन, † इद बार तनाड कनिर्कने नावाड काल्किन नाहचि, केल्लकने उम्चता.

45 निमा इतेक नाक लोडिस मन्जि जोहर केविन, इद बार नना लोप्पा ओळियतस्केडाह नावाड काल्किन लोडसोर मन्हता.

46 नावा तलातगा नेय ओकिस नाक मान एविन, इद बार नावाड काल्कनगा वेल्ला दाराता अतर्नेय ओकता.

47 अदिनेनाहक नना नीक वेहतहनन, इद आंचाना वेल्ला पापमता मापि आताहकु, इद पका जीवा कीस्ता. मति बोना उचुने पापमता मापि आस्ता, ओग उचुने जीवा कीस्तोग,” इनजोर वेहतोग.

48 पया येसु तान इतोग, “नीवा पापि कबस्कना मापि कीसीतन.”

49 इतस्के ओना संगे जावा उनडलाह उदिस मतोर, “वेग बेद्रमतोग मन्कल, देवुळतन इतपे पापमतुन मापि कीस्तोग!” इनजोर बोनाड ओगे विचर कीदुर.

50 पया येसु अद आंचान इतोग, “नाक विस्वस कीताहके, देवुळि नीक पापमताहि पिसिह कीता, गिर्दाते अन,” इतोग.

8

येसुनाड कगयवाल्लोरगा आस्कुकु

1 पया येसु सबे नाहकने, देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद बेसता कबुरतुन पोकर कीसोर तिरियलाह बोटटोग. ओना संगे ओनाड बळयिर बारा मुलु मंदुर.

2 ओसो उचुक आस्क वने ओरा संगे मंदुड, अविस्कनगडाहि मुने रोगहकिन, देयहकिन येसु पूडिस मतोग. उंदि मगडला नाटेना मरिया पेदिरता आंचाळ अगा मता, येसु तानगडाहि एळुड देयहकिन पिसिह कीस मतोग. ✨

✨ 7:33 7:33 मत्याल 3:4; मार्कल 1:6 § 7:38 7:38 यहदिरा जावा उनडना रीति इद्रम मता इतेके, ओर जावा उनडहपा पेके काल्क अहचि मेजातके रोयिस तितु. अदिनेनाहक अद सिंङ्गि आंचाळ पेकेडेनाह येसुनाग वासि, ओनाड काल्कनगा नेय ओकलाह, तान्क अग दोर्कता. अद बेद्रम इतेके बोर बोर केयवालेवा वने, जावा उनडलाह वांदुर. * 7:41 7:41 इव रोम सर्करताड वेंडटाड बंडिड आंदुड, अस्के उंद बंडि उंद दियाता कूलि मंदु. † 7:44 7:44 यहदि जातोरगा बह कीदुर इतेके, बोराय लोन वातेक अचोन, ओराड काल्क नोगयलाह तमा ओर्युलतोरिन वेहन्दुर. ओरिन लोडिस जोहर कीदुर. ✨ 8:2 8:2 मार्कल 16:9

3 दुस्रा आंचाळि इतेके योहना पेदिरतदु, अद कुजा इनवाल एरोद राजाना* लोतुन ऊळेवाळे केवाना मुते मता. ओसो उंद सूसना पेदिरतद मता. इद्रम वेल्लाडे आस्क मताड. इव आस्क, तमाड कोताड येसुना सेवातुहक कर्सा कीदुड.

विजा वीतना पीटो

(मत्याल 13:2-9; मार्कल 4:1-9)

4 अद्रमलेहकाने उंद दिया, येसुनगा नाहक-नाहकनाहि लोकर वासोरेन मंदुर, वासि वेल्लामुलु अगा जमा आसोर मतो. अस्के येसु ओरिन उंद पुन्पिह कीयनद पीटो इद्रम वेहतोग.

5 “उंद दिया ओर्वोग मन्कल विजा वीतलाह पेसतोग. ओग वीतनेके उडुन विजा अगदगा अरता, अदिनु अगदुहक अनवालोर ओयहकतोर, ओसो पिटेड वासि कतम तिताड.

6 उडुन विजा आद बंडाना जागाते अरता, (आदतगा पोगोन बर्बर तोळ्यो मताहकु) मोन्हटटा. मति एद तेगतस्के पदन लेवाहकु, पोर्हकाड वागिस डोलताड.

7 उडुन विजा कोये-जपिना जागाते अरता. पया कोये-जपिड वने, वंज-सोपता संगे बेर्सिसि, वंज-सोपतुन हक्कताड, बेर्स एवोड.

8 उडुन विजा इसि राब जागाते अरता. अरताहकु अद उंद-उंद मोदुदुहक नटुहकाय (100) एक्वा पंटा वाता,” इनजोर येसु वेहतोग. इव पोल्लोड वेहचि, येसु जोरते केयिस इद्रम इतोग, “मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओर नावा पोल्लोतुन बेस केंजिर!” इतोग.

विजा वीतना पीटोता अर्तम

(मत्याल 13:10-23; मार्कल 4:10-20)

9 पया येसुनाड कायवालोर ओनगा वासि ताल्हकतोर, “इद पुन्पिह कीयनद पीटोता बाताल अर्तम आस्ता गूह?” इतोर.

10 येसु ओरिन इतोग, “मीक इतेके देवुळि तना राजेमताड मकतव पोल्लोन पुनदलाह बुद ईता. दुसोरिहक बार इव मकतव पोल्लोन, नना पुन्पिह कीयनव पीटोने वेहतहनन. इतेके:

ओर नावाड कबस्किन ऊळलाह कोनि ऊळसोर मनदनुर,
मति अविस्कना अर्तम ओरिहक बेस्केन तेळियो आयगा,

ओसो लोकर नावाड केंजलाह कोनि केंजसोर मनदनुर,
मति ओरिहक बेस्केन तेळियो आयगा.*

11 “इद पुन्पिह कीयनद पीटोता अर्तम इद्रम मन्हता. अद विजा इतेके देवुळता पोल्लो आंदु.

12 विजा अरतद अगि इहलेहका आस्ता. देवुळता पोल्लोतुन बोराय केंजिहतोर, अस्के ओर विस्वस कीसि, देवुळ ईयनद पिसमुळतुन दोर्किह केमाकिर इनजोर, ओरा जीवातगा वीततद विजातुन, देयहकना मुक्याल वासि मागडनाह कीस्ता.

13 बेद आदतगा विजा अरता, अद इहलेहका आस्ता. बोर पोल्लोतुन गिर्दाते चटनेन केंजिहतोर, मति अद पोल्लो ओरा जीवाते गडवाहकु, गळके बहे विस्वस कीस्तोर. पया देवुळता पोल्लोतुन नमतेनाहक अडसनाय, तिपलाय वाता इतेके, चटनेन ओर विस्वसताह जेक आस्तोर.

14 कोये-जपिनगा अरतद विजाता जागा इहलेहका आंदु. बोर पोल्लोतुन केंजिहतोर, मति मनेक मनेके, सम्सरमताड आल्सुळक, अनम-दनमता उळबे, इद दुनियाता गिर्दाता लालुस, इव देवुळता पोल्लोतुन ओरा जीवातगा बेर्स एवोड.* पया अद पोल्लो बातय पायदाता आयो.

15 मति राब जागा इहलेहका आंदु. बोर आपुना जीवातगा बेस-नेहना सेतेम बुदते पोल्लोतुन केंजिसि तासिहतोर. पया ओर आरेम आयवालेवा, देवुळतुहक विचर वातव कबस्क कीसोर दास्तोर,*” इनजोर वेहतोग.

देवुळता पोल्लो वेहच ईस्ता

(मार्कल 4:21-25)

16 ओरिन ओसो येसु वेहतोग, “बोगाय चिमलि नीर्विह कीसि, डुटलोप्पा मुळहच तासनोगा? इलवेके कटुल इळन तासनोगा? आयो, मति लोप्पा ओळियवालोरिहक वेहच दिसि इनजोर, तान बोव्लापोगोन तासिहतोग.*

17 अद्रमे सबे मकिह कीतव पोल्लोड पड्ने आयनुड, इद्रमता वेला वायगा.*

18 अदिनेनाहक देवुळता पोल्लोतुन बेस केंजाटु, बाराहक इतेके, बोनगा पुनदनद बुद मन्हता, ओन्कु देवुळि ओसो इंका ईयगा. मति बोनगा पुनदनद बुद इले, ओनगा बेचोन बुद दिसिहता, तान वने देवुळि ऊंदिस ओयगा,*” इनजोर वेहतोग.

येसुना निटम जीवातोर बोरु?

(मत्याल 12:46-50; मार्कल 3:31-35)

19 पया अस्केन येसुना तलोगि, ओनाड तमोर, ओनगा कलियलाह वातोर. मति वेल्लाय मुल सर्ने मताहकु, ओना एरे दाया पगवोर.

20 अदिनेनाहक बोरु येसुन वेहतोर, “गू, नीवा यायालि, नीवा तमोर नीक कलियलाहि पलते केपतोर,” इतोर.

21 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “केंजाटु, देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि अहलेहका ताकवालोर, नावा यायालि, नावाड तमोर आंदुर,” इतोग.*

* 8:3 8:3 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1,19-22; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1

* 8:10 8:10 यशायाह 6:9; बळयिर 28:26

* 8:14 8:14 रोम सहरतोर 12:2

* 8:15 8:15 रोम सहरतोर 2:7

* 8:16 8:16 मत्याल 5:15

* 8:17 8:17 मत्याल 10:26; लूकाल 12:2

* 8:18 8:18 मत्याल 13:12; 25:29; लूकाल 19:26

* 8:21 8:21 इन्नितोर 2:11

येसु दूंदतुन रोमिह कीस्तोग

(मत्याल 8:23-27; मार्कल 4:36-41)

22 पया उंद दिया इद्रम आता इतेके, येसु तनाड कगयवालोरा संगे, गालिलि सम्दुरते उंद ओडातगा तगडतोग. तगडिसि ओरिन “अलेट! सम्दुरता अबर दडटेके दाकल,” इतोग. इतस्के ओर दायलाह पेसतोर.

23 ओर अनेक अनेके येसु उंजतोग. अस्के सम्दुरतगा बेरा दूदि वाता. वासि बेराड-बेराड लच्छाने ओरा ओडातगा एग निंदलाह आता. अस्के ओर पका तिपलते अरतोर.

24 पया कगयवालोर येसुनगा वासि, ओन तेहतोर. तेहचि इतोर “ए गूरू, तेदा! माट मुळिन्दहनल,” इनजोर केयतोर. केयतस्के पया येसु तेदतोग. तेदिसि दूंदतुन ओसो एताड लच्छाड वायनविन दगाड इतोग. अस्के तोप्नेन दूंद-मुर्गम मायता, ओसो लच्छाड वने मेकर्ने आताड.

25 पया येसु कगयवालोरिन इतोग, “(नना मीकु पिसिह कीकन इनजोर,) नावा पोगोन विस्वस केविरा?” इतोग. मति ओर पका रेयिसि, तमतमाय, “अलाले! वळ्दुन, एतुन उकुम ईस्तोग, अव रेंड आसि वेना उकुमतुन केंजिहताड अयो, इतेके वेग बेद्रमतोग मन्कल मनदनोग रा!” इनजोर ओर बामतोर.

येसु देयहक पोयतोग मन्कन सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 8:28-34; मार्कल 5:1-17)

26 पया ओर गालिलि पटटाहि सम्दुरतुन वेंडिसि, गिरासेनिर इनवालोर दुस्रा जाततोर* एरियातगा एवतोर.

27 येसु तनाड कगयवालोर बार ओडाताहि रेगताहे, देयहक पोयतोग गिरासा सहरतोग ओर्वोग मन्कल ओरगा वातोग. ओग वेल्लाडे दियानाहि गेंदेड केगवा कूळलिय मंदोग, ओसो लोन वने मनवा, डोलतोरिन पोहतनाड पांजानगा मंदोग.

28-29 अद देयमि ओग मन्कन ऊक-ऊके पोयन्दु. इद्रम पोयतस्के, लोकर ओनाड कथ्किन-काल्किन गोल्स्केने दोहचि पहरा मंदुर. मति ओग ऊक-ऊके गोल्स्किन देहन्दोग, अस्के देयम ओन बोर लेवा जागातेके पोस वितिदु. पया येसु, अद देयमतुन ओनगडाहि पेसिस दायलाह उकुम इतोग, अस्के ओग येसुना कालगडेम अर्सि “एय सबेट्क बेरा देवुळता मगि येसुनिन, निमा नाक बार्किया अडम आयहनिन? नना नीक अर्जि कीयहनन, नाकु सिक्सा एमा,” इनजोर जोरते केयतोग.

30 येसु ओन, “नीवा पेदिर बाताल?” इनजोर ताल्हकतोग. ताल्हकतस्के, ओन वेल्लाडे देयहक पोस मताहकु, “वेल्लाटोरोग” इतोग.

31 पया अव देयहक, येसुन इद्रम अर्जि कीदुड इतेके, “माक देयमदीपता सिक्सा-बोदातगा दायलाह उकुम एमा.✠

32 ओके ऊळा, अगा मेटातगा वेल्लाडे गोहड पदिड मेयसोर मन्हाताड. माक अव पदिनगा लोहचीम,” इनजोर येसुन इताड. अस्के अविस्किन येसु पदिनगा दायलाह इतोग.

33 इताहे देयहक चटनेन ओग मन्कनगडाह पेसिस, पदिना गोहडटगा तुर्ने नेडताड. अस्के गोहड पदिड अद मेटा ओळिसये मुटेड-मुळगेड आसोर वितिस, सम्दुरता एतगा अर्सि कतमे मुळिन्दस डोलताड.

34 पया पदिड मेहवालोर इद्रम आतदिन ऊळिसि, रेयिस विततोर. वितिसि इद पोल्लोतुन गिरासा सहरतगा, ओसो एरे-गुरेताड नाहकनगा अन्जि वेहतोर.

35 वेहतस्के बाताल बाताल आता, तान ऊळलाहि अगडा लोकर येसुनगा वातोर. वासि देयहक पेसिस विततोग मन्कल येसुनाड काल्कना एरे उदिस मतद ऊळतोर. ओसो ओग बेस गेंदेड केसि, बेस बुदते मतोग. इदिन ऊळिसि, नाटेनोर येसुन रेयतोर.

36 अगा येसु कीतद कबळतुन ऊळतोर मन्कलोर, ओग बेद्रम बेस आतोग, अद कतमे लोकरिहक वेहतोर.

37 अस्के मावाड कतम पदिड बूळेम आताड इन्जि, गिरासेनिरा एरियातोर सबेटोर पका रेयिसि, “निमा मयगा मनमा, इगडाहि पेसिस अन,” इनजोर येसुन अर्जि कीतोर. अदिनेनाहक येसु तनाड कगयवालोर बार, पेसिस दायलाह ओडातगा उदतोर.

38 येसु अगडाहि दायहपा, देयहक पेसिस विततोग मन्कल, “नाक नीवा संगे वायलाह ईम, गूरू!” इनजोर अर्जि कीतोग. मति येसु ओन इद्रम इनजोर मल्हच लोहतोग इतेके,

39 “आयो निमा मल्स अन! देवुळि नियेनाहक बेद्रमता कबळ कीता, तान मियडोरिन वेहा,” इनजोर इतोग. इतस्के ओग मन्कल अगडाहि मल्सि, तनेनाहक येसु कीतद बेरा कबळतुन, कतम सहरमेटोरिहक पूरा वेहचोर तिरियतोग.

डोलता पिला तेगिहता, दुकता आंचाळ सत्रेम आस्ता

(मत्याल 9:18-26; मार्कल 5:22-43)

40 पया येसु सम्दुरतुन वेंडिसि, गालिलि पटटे मल्स वातोग. अस्के ओग वायनदिन अग ऊळसोर मतोर सबेटोर लोकर, ओन ऊळिसि पका गिर्दा आतोर.

41 अचोटेने ओर्वोग यारोस पेदिरतोग पेदामन्कल येसुनगा वातोग. ओग अगडा यहुदिरा पार्तना कीयनद लोता मुक्याल मतोग. ओग येसुनाड काल्क अर्सि, “नावा लोन दय” इनजोर अर्जि कीतोग.

42 बाराहक इतेके ओना बारा वयसता मयाळि बेमरते डोललाह आस मता.

* 8:26 8:26 गदरे इनदनद एरियाता बेरा सहर गिरासा इनदनद मता. अदे सहरता पेदिरतेनाहक, अद एरियाता लोकरिन गिरासेनि लोकर इद्र. ✠ 8:31 8:31 तेहचीतव पोल्लोड 9:1

पया येसु ओग मुक्याना संगे अनेके, मुडा लोकर पका गर्दि आसि, दोबेड-नूकेड कीदुर.

43 अस्के अद मुडगा उंद आंचाळ मता. अद आंचाळ बारा वर्सानाहि कुर्माते बादा आंदु,† [अदु तनाड पूरा कोताड मत एवालोरिहक ईसि मारिह कीता‡.] मति तान बोगे सत्रे कीया पगवोग.

44 अद आंचाळ येसुन ऊळिसि, ओना पयाह वाता, वासि ओना गेंदे कोडतुन कुस्केने बोयता. बोयताहे ताना कुर्माता बादा मायता.

45 अस्के येसु “नाक बोग बोयतोग रा?” इनजोर ताल्हकतोग. ताल्हकतस्के अगा मतोर, “माट आयोम! माट आयोम!” इनजोर इतोर. पया पत्रु इतोग, “गूरु! इद मूल नीवा सर्ने मन्जि, नियके दोबेड-नूकेड कीसोर, वेल्लाटोर बोयिस मनदनुर,” इतोग.

46 मति येसु इतोग, “आयो, बोगो मति सत्रेम आयनेनाहक नाक बोयतोग, नयगडा सत्रे कीयनद लावते ओग बेस आतदिन पुतन,” इतोग.

47 अद आंचाळ पया, नना बोयतदिन वेग पुतोग इनजोर, रेयते साडसोर वासि, येसुनाड काल्क अरता. अर्सि ओन बाराहक बोयता, ओसो बेद्रम चटनेन सत्रेम आता, इद पोल्लोतुन सबेटोर लोकरा मुनेह वेहता.

48 वेहतस्के येसु तान इतोग, “बायि! नना नीक सत्रे कीकन इन्जि, निमा विस्वस कीताहके बेस आतिन, गिर्दाते अन,” इनजोर इतोग.

49 येसु इद्रम वेहनेकेन, यारोस पेदिरतोग मुक्याना लोताहि ओर्वोग मन्कल वासि, इद्रम ओन वेहतोग, “नीवा मयाळ हाता रा! इंजेके गूरु लोन वासाय बाताल पायदा, ओग मल्स अनेग!” इतोग.

50 अस्के येसु इदिन केंजिसि, यारोसिन इतोग, “निमा रेयमा! नावा पोगोन विस्वस तासा! अद पिसगा,” इतोग.

51 पया येसु यारोसना लोन अतोग, अन्जि पिला मतद अराता लोप्पा बोरिने ओळिय एवा, सिरप पत्रु, योहन, याकुब ओसो हाता पिलाता तलोग-तपे, वेरिन पोसि लोप्पा ओळियतोग.

52 सबेटोर लोकर अद पिलातेनाहक अळसोर-केयसोर मतोर. अस्के येसु ओरिन “अळमाटु! पिला हायो, अद निद्रनेन मन्हाता!”* इतोग.

53 अस्के पोहता वाता मुलु, अद पिला हाता इनजोर पुन्ज मतोर. अदिनेनाहक येसु इतद पोल्लोतेनाहक ओर कवतोर.

54 पया येसु अद पिलाता कयदुन पोसि, “अले पिला! तेदा!”* इनजोर जोरते इतोग.

55 इतस्के ताना जीवा मल्स वाता, अस्के अद चटनेन तेदिस उदता. पया “तेन्क बातालाय तिनदलाह ईम्हट,” इनजोर येसु वेहतोग.

56 इदिन ऊळिसि, पिलाता तलोग-तपे पका बामतोर. मति “इद पोल्लोतुन बोन्के वेहमाटु,” इनजोर येसु ओरिन उकुम इतोग.

9

येसु तनाड बळयिरिन सेवातुहक लोहतहतोग

(मत्याल 10:9-15; मार्कल 6:7-13)

1 उंद दिया येसु तनाड बारा बळयिरिन केयिसि, मन्कलोरगडाहि सबे देयहकिन पेसिह कीयलाहि, ओसो रोगमतोरिन सत्रे कीयलाहि, ओरिहक लावु ओसो अदिकर इतोग.

2 पया देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद पोल्लोतुन पोकर कीयलाहि, ओसो रोगमतोरिन सत्रे कीयलाहि, ओरिन लोहतोग.

3 लोहतहपा “मीट सेवाते दाकिर अस्के, मीवा कयदे डुडि, जोर्का, गाटो, कोताड, जगाड-गेंदेड, इद्रम बाताडे ओयमाटु.

4 बेद लोतगा मीट दाकिर, अदे लोतगा मन्हट, अदे लोतगडाह दुस्ना नाग अन्हट.

5 बेद नाटेनोर लोकर मीक रोमलाह एवोर, अगडाहि पेसना वेलाते, ओर देवुळता सिक्सातुहक ओजिहतोर इनजोर तोहतलाहि, मीवाड काल्कना दुरातुन अगाने दुल्पिसि पेसाटु,”* इतोग.*

6 अद्रमलेहकाने पया, ओर अग पोस सेवाते दायहपा, बेसता कबुरतुन पोकर कीसोरे, ओसो रोगमतोरिन सत्रे कीसोरे, सबे नाहकिहक अतोर.

एरोद राजाल येसुनेनाहक एक्बेक आस्तोग

(मत्याल 14:1-2; मार्कल 6:14-16)

7-8 पया येसु कीतव ओसो वेहतव पोल्लोन, गालिल पटटा राजाल, एरोद अंतिपस केंजिसि, एक्बेक आतोग. बाराहक इतेके उयतुर, “देवुळता कबुरतोग एलिया मुयतोग ओसोवने वातोग,” इंदुर.* उयतुर बार “आयो! वेल्लाय मुने बोर कबुरतोर मतोर, ओरगडाहि जीवा अरतोगु, वेग ओर्वोग देवुळता कबुरतोग आंदोग बहे,” इंदुर. ओसो उयतुर बार, “योहन डोलिस जीवा अरतोग,” इनजोर इंदुर.†

9 अस्के एरोद राजाल “योहनना तलातुन इतेके नना डाय वेहच मतन, मति इंजेके नना इद्रमताड पोल्लोड केंजलाह आतन, इतेके वेग बोग मनदनोग?” इनजोर येसुन ऊळलाह विचर कीतोग.

एयुड अजर्क लोकरिहक येसु तीहतहतोग

(मत्याल 14:13-21; मार्कल 6:32-44; योहन 6:5-13)

† 8:43 8:43 यहदिराड अडोड मतपु, इद्रमता आंचाळि अमेसा कळवोगते मंदु (लैव्यवस्था 15:19-28); लोकर तान जेक तासिंदुर. ‡ 8:43 8:43 अदु तनाड पूरा कोताड मत एवालोरिहक ईसि मारिह कीता इद पोल्लो उचुक मोदुल काग्देहकने वावो. * 8:52 8:52 योहन 11:11,13 * 8:54 8:54 बळयिर 9:40 * 9:5 9:5 यहदि जातते बोराय दुसा नाटेनोर आयि, आयवेके दुसा देसेमतोर आयि, बेस गूनमते काळडोर इतेके, अद नाटेनगडाह आयि इलवेके अद देसेमतगडाह आयि, पेसनेके आपुना पापमता दुरातुन सायिसि अद नाटेनगडाह पेसिंदुर. अद्रम कीतेके तमा पापमतुन ओराय नाटेनगा सायिस इतप लेहका आंदु. * 9:5 9:3-5 10:4-12 * 9:7-8 9:7-8 मलाकी 4:5 † 9:7-8 9:7-8 योहनना हामुर बह आता, इद पोल्लोतुन पुनदलाह मत्याल 14:1-12 ऊळाट.

10 पया येसुनाड बळयिर सेवाताहि मल्स वासि, तमा बाताल बाताल कीतोर, अव सबे कबस्किन येसुहक वेहतोर. वेहतापया ओग ओरिन पोसि, बेत्सेदा नाटेनगा बोरिहके एका आयवाह अतोग.

11 मति इद पोल्लो लोकरिहक एका आतस्के, ओर वने ओरा पयाह अतोर. अस्के येसु मुडुन गूनमते केयिसि, देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद पोल्लोतुन ओरिहक वेहतोग. केंजवालोरगडाहि बोर रोगमतोरिहक सत्रेम आयना मता, ओरिन सत्रे कीतोग.

12 पया पोळद दायलाह आस मता, अस्के बारा बळयिर येसुनगा वासि, इद्रम इनदलाह आतोर, “गूरू, माट नाटेनगडाह वेल्लाय जेक महनल, अदिहक लोकरिन इगडाह लोहचीम, वेर सबेटोर एरे-गूरेताड नाहकनगा अन्जि, तम्क उंजलाह जागा ओसो तिनदलाह तिडि पर्हकिर.”

13 इतस्के येसु मर्ला ओरिने, “अले मीटे ओरिहक तिडटा बह कोट कीम्हटु रा!” इतोग. इदिन केंजिस बळयिर “आं माट! माट इचोन लोकरिहक गाटो असिस तच तीहनाह आतोमा? इंजेक मयगा इतेके सिरप एयुड आरिड, रेंड मीन्क, इवे मन्हताड, इविन विळिसिस इतेके बाताले इले,” इतोर.

14 अगा (आस्किनु, पिलाड-पेकोरिन विळिसिस,) कोयतोर जोक-जोक एयुड अजर्क मतोर. (अच्चुर लोकर मन्जाय मति,) “लोकरिन पनास-पनासताड गुमिड कीसि, उदिह कीम्हटु,” इनजोर येसु ओरिन वेहतोग.

15 ओग वेहतप लेहका, बळयिर कतमतोरिन अद्रमे उदिह कीतोर.

16 पया येसु एयुड आरिड ओसो रेंड मीन्किन तेहतोग, पया पोगोन ऊळिसि देवुळतुन जोहर कीतोग. कीसि अविस्किन तुक्ळेड कीतोग, अह कीसि “लोकरिहक तूसिस इम्हटु” इनजोर तनाड कगयवालोरिन वेहतोग.

17 तूसिस इतस्के, कतमतोर लोकर पोटामेंड तितोर. तितापया अव पिसतवु किळकेड, बारा डालाड निंदतविन, ओर जमा कीतोर.

येसु बोग आंदोग इन्जि पत्रु पुन्हतोग

(मत्याल 16:13-16; मार्कल 8:27-29)

18 पया अद्रम आनेके, येसु उंद मल्का तना वगोगे देवुळता संगे पार्तना कीयहपा, ओनाड कगयवालोर वने ओना संगे मतोर. ओरिन येसु इद्रम ताल्हकतोग, “नना बोनन आंदन इनजोर, लोकर नाक इन्हतोर?” इनजोर इतोग.

19 इतस्के “उय्तरु बार नीक एग मीहवाल योहन इन्हतोर, उय्तरु बार देवुळता कबुरतोग एलियाल आंदोग, उय्तरु बार वेल्लाय मुनेटोर देवुळता कबुरतोरगडाहि, ओर्वोग मन्कल जीवा अरतोग बहे, इन्हतोर,” इनजोर तनाड कगयवालोर इतोर.

20 इतापया येसु ओरिन, “अले पया मीट वेहाट, नाक बोग इनजोर मीट इहनिर?” इनजोर ताल्हकतोग. ताल्हकतस्के “सामि, निमा इतेके देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तुनिन आदिन,” इनजोर पत्रु इतोग.

येसु तना वायना हामुरतुन पुनाह कीस्तोग

(मत्याल 16:20-28; मार्कल 8:30—9:1)

21 पया पत्रुना पोल्लोतुन केंजिसि येसु, “नना किर्स्तुनिन इनजोर, मीट बोने वेहमाट बहा,” इनजोर उकुम इतोग.

22 पया तनाड कगयवालोरिन इद्रम काहता बोटतोग, “मान्वना नडुम पुटटोन्कु, इतेके नाकु, पका तिपल आयनद मन्हता. यहूदिराड पेदल्कु, पेर्मालोर, साम्रमगूस नाक पास्कनुर, हव्कनुर, ताना पया मूंड दियाने नना तेगकन, इव करल अद्रम आयनुडे!” इनजोर वेहतोग.

23 ताना पया जमा आतोर सबेटोरिन इतोग, “बोर नावाड कगयलाह वायना विचर कीस्तोर, ओरु दिनम तमा हव्कनागुटा कांजतप, नयेनाहक वायनव तिपल्किन आपिर. ओसो तमाये गिर्दातुन पोहचि, नावा अगादे ताकिर.✱

24 बोर इद बूमते तमा कुदता जीवातुन पिसिह कीयलाह ऊळिहतोर, ओर आक्रिते बूळेम आयनुर. मति बोर बार नयेनाहकु सबे पोहतहतोर, ओरिहक देवुळि पूना जीवा ईयगा.✱

25 मन्कल इद दुनियाता सबे रीतिना सुकम दोर्किह कीसाय मति, तना कुदता जीवातुन अमेसातुहक लेसिह कीतोग इतेके, ओन्क बाताल पायदा आयगा?

26 बोगु नना येसुनाड कगयवानन इनदलाह पेगके-मुनेह आस्तोग, ओनु नना मान्वना नडुम पुटटोनन वने जेक तासकन. ओसो बेद दिया नना नावा डीसाते, ओसो बाबाना डीसाते, ओसो नावा संगे मनदनव पवित्र देवतुल्कना डीसाते वायकन, अस्के अद्रमतोग मन्कन मावोग इनदलाहि पेगके-मुनेह आयकन.

27 इह केंजाट, सेतेमते नना वेहतहनन, मियगडाहि उय्तरु नावा संगे मनवालोरिर, हायनामुनेन देवुळि तना राजेम निल्लिपिह कीयनदिन मीट ऊळकिर,” इनजोर वेहतोग.

येसुना रूप मिळिन्दहता

(मत्याल 17:1-8; मार्कल 9:2-8)

28 इव पोल्लोड वेहच आट दियाना पया, पत्रु, योहन, याकुब, वेरिन येसु तना संगे पोसि, पार्तना कीयलाहि, उंद मेटापोगोन अतोग.

29 अगा ओग पार्तना कीयहपा इद्रम आता इतेके, ओना मोकमता रूप मिळन्दता, ओनाड गेंदेड, कौंडाड ऊळ पगवाह तिर्मिळिस्कंदुड.

30-31 अस्के अगा बह आता इतेके, मोसा मुय्तोग ओसो एलिया मुय्तोग, वेर इर्वु मुनेतोर देवुळता कबुरतोर, येसुनगा डीसाते वातोर. वासि, येसुसलेमतगा येसु बेद हायना हामुरता कबळतुन मारिह कीयना मता, अदिना लोप्पा ओना संगे वळहकलाह आस मतोर.

✱ 9:23 9:23 हव्कनागुटातगा हायनद हामुर इतेके, इद उंद वेल्लाय तिपलता हामुर आंदु. इद्रमता रिबज यहूदि जाततोर आयो, मति रोमि लोकर इद्रम कीदु. ✱ 9:23 9:23 इब्रितोर 13:13 ✱ 9:24 9:24 मत्याल 10:39; मार्कल 8:35; लूकाल 14:26; 17:33; योहन 12:25

32 पत्रु ओसो ओना संगतोर उंजिस मतोर. पया ओर तेदतोर अस्के येसुना डीसातुन ऊळतोर. ओसो ओना संगे ओर इर्बुर नितदिन ऊळतोर.

33 गळक मनेके मोसा मुय्तोग ओसो एलिया मुय्तोग येसुनगडाह अनेके, पत्रु पया “सामि, माट इगा महनल इतेके बेस आता, माट इगा मूंड मंडाड पंडकोम: उंदि नियेनाहकु, उंदि मोसा मुय्तोनेनाहकु, उंदि एलिया मुय्तोनेनाहकु,” इतो। (इव पोल्लोड पत्रु बाताल वळ्हकिदोग, अद तना तन्के तेळियो.)

34 ओग इव पोल्लोड वळ्हकनेके, ओरा पोगोन मोयुल वासि ओरिन मुचता, मुचतस्के वेर मुवुर कगयवालोर पका रेयतोर.

35 ओरिन मुचतद मोयुलताहि उंद इद्रमता लेड केंज वाता, “वेग नावा मगि आंदोग, वेन नना आचतन, वेनाडे मीट केंजसोर मन्हटु,” इता.

36 अद लेड केमेन आतापया, वेर मुवुरिहक आसि, येसु वगोगे अगा दिसतोग. अदिहक वेर केमेन आस मतोर, ओसो अगा ओर बाताल ऊळतोर, अदिन बोन्के बाताले बह वेहोर.

देयम पोयतोन येसु सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 17:14-18,22-23; मार्कल 9:14-27,30-32)

37 इमा दिया बाताल आता इतेके, ओर मेटाताहि रेगतोर, अस्के लोकुरा बेरा गोहडि, येसुन कलियलाह मेटाकचुल वातोर.

38 अस्के लोकुरा नडुम ओवोग मन्कल पका जोरते केयिसि इतोग, “गूरु! नना नीवाड कालक अरयहनन, जीवा लोपिस नावा मगनेके ऊळा, वेग नावा वगोगे मगि आंदोग.

39 वेन तोप-तोप देयम अहचिहता, अस्के वेग पका केयिहतोग. ओसो तोडटाहि बोमुल पेसनाह, वेन पका तेल्हहता, अद वेन बेस्केन विळसो, तिपल कीसोरिन मन्हता.

40 इद देयमतुन पेहतलाह नना नीवाड कगयवालोरिन अर्जि कीतन, मति ओरा संगे आया पगवो,” इनजोर वेहतोग.

41 अस्के येसु इतोग, “ए विस्वसलेवोरिन, गलत विचर केवालोरिन, मीवा संगे बेचानाह नना मनदकन! मियेनाहक नाक कयर वास्ता! अले नीवा मगिन इगा तय,” इतोग.

42 पया ओग पेकान येसुनगा तनेकेन, देयम ओन नेल अर्हचि पका तेल्हता. अस्के येसु अद देयमतुन दगा इतोग, ईतापया ओग पेकान सत्रे कीसि, ओना तपेनगा इतोग.

43 अस्के इद देवुळता डीसातुन ऊळिसि, सबेटोर लोकुर बामतोर.

येसु कीयनद कबळतुन लोकुर ऊळिसि बामिदुर, अस्के येसु तनाड कगयवालोरिन इद्रम इतोग,

44 “नना मीक बेव पोल्लोड वेहतलाह आतन, अविस्किन बेस-नेहना केंजाटु. माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नाकु कोंटेतोर कयदे पोस ईयना मन्हता,” इनजोर वेहतोग.

45 मति येसु वेहतद पोल्लो, ओरिहक मुर्तिय तेळियो. अद पोल्लो ओरगडाह मकिस मता. अदिहक अदिन ओर पुनदा पगवोर. ओसो अद पोल्लोतेनाहक ओन ताल्हकलाह वने, ओर रेयिदुर.

देवुळता राजेमते बेरोग बोग?

(मत्याल 18:1-5; मार्कल 9:33-40)

46 पया माट बारा मन्कलोरगडाहि सबेटोरिहक बेरोग बोग इनजोर, तमा बळयिरा नडुमिये कटूला पुटटा.☆

47 अस्के ओरा विचर बाताल मन्हता इनजोर येसु पुतोग. पुन्जि ओवोग उड्लोग पेकान केयिसि, तनगा निलिपिह कीतोग.

48 कीसि “बोग वेग उड्लोग पेकान नावा पेदिरते एरे कीस्तोग, ओग नाक एरे कीतपे. S ओसो बोगु नाक एरे कीस्तोग, ओग नाक लोहतोन वने एरे कीस्तोग.☆ अदिनेनाहक बोग मियगडाह सबेटोरिहक उड्लोग मन्हतोग, ओगे सबेटोरिहक बेरोग आंदोग,” इतोग.

49 इतस्के योहन इतोग, “गूरु, नीवा पेदिरते ओवोग मन्कल, देयहकिन पेसिह कीतदिन, माट ऊळतोम. ओग मावा तोळतोग आयवाहकु, माट ओन रोमिह कीतोम,” इतोग.

50 इतस्के “बोग मीवा विस्दतोग आयोग, ओग मीवोगे आंदोग, मीट ओन रोमिह केमाटु,” इनजोर येसु योहनिन वेहतोग.

सामरि जाततोर येसुहक बेस कदर एवोर

51 येसुहक देवुळदीपतगा दायनद दिया एरे एवसोर मता. अदिनेनाहक ओग येस्सलेम दायलाह अट कीस पेसतोग.

52 येसु तना पेसनामुनेन, उय्तुरिन कबुर लोहचीतोग. ओर ओन्क जागा तयर कीयलाह, सामरि जाततोर लोकुरा उंद नाग एवतोर.

53 मति येसु येस्सलेम दायलाह पेसतोग इन्जि, सामरि जाततोर लोकुर येसुन ओसो ओनाड कगयवालोरिन अगा रोमलाह एवोर.*

54 ओरिन रोमलाह एवाहकु, येसुनाड कगयवालोरु याकुब ओसो योहन, वेर इद्रम इतोर, “गूरु! इद नाटेनोरिन बूळे कीयलाह, पोगोटा बूमताहि किस अरयि इनजोर☆ माट उकुम ईकोम, इद्रम नीवा विचर मन्हताया?” इतोर.

55 अस्के येसु ओरके मिळिन्दस, ओरिन तेर्हतोग.

☆ 9:46 9:46 22:24 § 9:48 9:48 उड्लोर पेकोर बेदे कबळतुहक ओजोर इनजोर, यहदि लोकुरा विचर मंदु. अदिहक येसु उड्लोग पेकान, ओरा मुनेह निलिपिह कीसि अद्रम इतोग. ☆ 9:48 9:48 मत्याल 10:40; लूकाल 10:16; योहन 13:20 * 9:53 9:53 यहदि लोकुर सामरि जाततोरिन विटळ तसिंदुर. ओसो सामरि जाततोर बार गेरजिम मेटातगा मोळिंकंदुर, यहदि जाततोर बार येस्सलेमता मंदिरतगा मोळिंकंदुर. अदिनेनाहक सामरि जाततोर वेरिन अगा रोमलाह एवोर. ☆ 9:54 9:54 2 राजा 1:9-12; तोहचीतव पोल्लोड 11:5; 13:13

56 पया ओर अगडाह दुस्रा नाग अतोर.

येसुनाड कगयवालोरान्ड अड्सन्कु
(मत्याल 8:19-22)

57 पया अगदे ताकसोर अनेके, बोगो ओर्वोग मन्कल येसुनगा वासि, “गूरू, निमा बेक अतेकाय, अकेन नना नीवा संगे वायकन,” इतोग.

58 इतस्के, येसु ओन इतोग, “कोय्लेस्किहक मनदलाह बार गळदाड, पिटैहक मनदलाह बार गूडाड मन्हताड. मति नना माने-मन्कना नडुम पुटिसाय मति, नाक तला रोयिह कीयलाह वने जागा इले. (निमा वने अद्रम मनदलाह तयर महनिना?)” इतोग.

59 पया येसु दुस्रो ओर्विन “नावा पयाह पयाह वासि नावाड कगया,” इनजोर वेहतोग. मति ओग मन्कल इतोग, “गूरू, (नना नीवा संगे वायकन, निटमे. मति) मुने नाकु बाबाना लोन दायलाह ईमु. बाबाल हायनोग अस्के, नना ओन पोहचि नियके वायकन,” इतोग.

60 इतस्के येसु इतोग, “देवुळता जीवालेवोर हातपे मन्हतोर, ओरे तमाड हातोरिन पोहिर! निमा मात्रम देवुळता राजेमता कबुरतुन वेहा,” इनजोर इतोग.

61 ओसो ओर्वोग मन्कल येसुन इतोग, “नना नीवा पयाह वासि कगयकन गूरू! मति मुने नना लोन अन्जि, नावा लोतोरिन वेहच वायहनन,” इतोग.

62 इतस्के येसु इतोग, “नांगिल पोसि पेगके ऊळसोर पूहवाल मन्कल, देवुळता राजेमता सेवातुहक लायकतोग आयोग,” ✨ इतोग.

10

येसु 72 कगयवालोरिन सेवातुहक लोहतहतोग

1 पया येसुसामि मूड वीसाड बारा (72) तनाड कगयवालोरिन आचतोग, आचिसि तन्क दायना मतव सबे नाहकने, ओरिन इर्वुर-इर्वुरिन कीसि, मुनेह लोहतोग.

2 लोहतहपा इद्रम वेहतोग, “वेर लोकरु पोलमते वेल्लाय पंडटद पंटालेहका मन्हतोर, मति वेरिन देवुळतगा तवालोर बूतिनोर आलोर. अदिहके पोलमता माल्काललेहकाडा देवुळि, लोकरुिन बेसता कबुर वेहचि तनगा तवालोर बूतिनोरिन लोहि इन्जि, मीटु तान अर्ज कीसोर मन्हटु. ✨

3 इह केंजाट! लोळडानगा गोरैपिलान लोहतपु, नना मीक लोकरुगा लोहतहनन, अन्हट! ✨

4 अनेके मीवा संगे जोर्का आयि, गेंदेड आयि, एल्पुस्क आयि, बेदिने पोस ओयमाटु. ओसो अगदे बोगाय कलियतेके, जोहर वने केमाटु. *

5 बेदाय लोतगा अतेके सबेटुक मुने, ‘इद लोतोरिहक सुकम दोर्कि,’ इनजोर बर्कत ईमहटु.

6 अद लोते मीक जागा-पसा कीयलाह गिर्दातोग मन्कल मतेके, मीट ईतद बर्कत ओन्क दोर्कगा. मति ओग गिर्दा आयोग इतेके, मीट ईतद बर्कत ओन्क दोर्को आयगा.

7 ओसो बेदाय नाग अतेक अचोन, लोहक-लोहक अनमाटु. बेदाय उंदिय लोतगा मन्जि, ओर बाताल ईस्तोर, आताल तिनजोर-उनजोर मन्हटु. मीट बोरगा देवुळता पोल्लो वेहतलाह दायहनिर, ओर मीकु इव पूरा ईयनदे. ✨

8 मीट बेदाय उंद नाग अतस्के, अद नाटेनोर मीक बेस-नेहना केयिसि उदिह कीतेक अचोन, ओर मीकु बाताल तिनदलाह ईस्तोर, अदिने तिन्हटु.

9 अद नाटेनाड बेमतोरिन सत्रे कीमहटु, ओसो देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद कगो मियगा एवयलाह आता इनजोर वेहाटु.

10 मति बेदाय नाग अतस्के, अद नाटेनोर मीक बेस-नेहना ऊळवेके, अद नाटेनाड बजर्क-बजर्क अन्जि, इद्रम वेहाट इतेके,

11 ‘मावाड काल्कनगा तुंडटद मियगडा दुरातुन इगान दुल्पिहनेम, (मीट देवुळता पोल्लोतुन केंजविर इनजोर, इद दुरा साक्सि मनदगा.) ✨ मति देवुळि इतेके मन्कलोरगा राजेम कीयनद कगो एवयलाह आता, इदिन सीतात तासाटु,’ इनजोर वेहाटु.

12 ओसो नना मीक वेहतहनन, सोदोम नाटेनोरिन देवुळि (ओराड लाग्वाड कबस्केनेनाहक मुने सिक्सा ईसि) बूळे कीता. ✨ तान्काय वीळिसि नेयमता आक्रि दियाते, अद नाटेनोर सिक्सा आयनुर,” ✨ इनजोर येसु ओरिन वेहतोग. ✨

येसुना पोल्लोतुन केंजवोराड नाहकु
(मत्याल 11:21-23)

13 पया ओसोवने वेहतोग, “ए कोराजिन नाटेनोरिर! बेत्सेदा नाटेनोरिर! देवुळि मीक सिक्सा ईयगा. बाराहक इतेके, मियगा बेव बामिह कीयनाड कबस्क कीतन, अव सोर, सिदोन, इव लाग्वाड नाहकने कीस मतेके, अगडोर अस्केन बेस्कोटे केंजिसि, पोता-गेंदेड उहचि, तलातगा नेग वाटिस, तमा पापमताहि मिळिन्दस मनेर, (मति मीट मीवा पापमताहि मिळिन्दविर.) †

14 बाताले आयि, सोर, सिदोन, इव नाहकिहकाय वीळिसि, नेयमता आक्रि दियाते देवुळि मीक सिक्सा ईयगा.

✨ 9:62 9:62 पिलिपितोर 3:13 ✨ 10:2 10:2 मत्याल 9:37-38 ✨ 10:3 10:3 मत्याल 10:16; योहन 4:38; 17:18; 20:21 * 10:4 10:4 यहूदिरा जातेके बेके तेला पयनम अनेके, बोगाय पुतोग नडुम अगदे कलियतेक अचोन, ओर्विहक-ओर्वोग ऊक-ऊके सुकम-दुकमता लोप्पा ताल्हकिदुर. अदिनेनाहक अह कीतेके, सेवातुहक अनेके अगान उचुन वेला आयगा इनजोर, येसु ओरिन बोने जोहर केमाटु इनजोर वेहतोग. ✨ 10:7 10:7 1 कुरिततोर 9:14; 1 तिमोति 5:18 ✨ 10:11 10:11 मत्याल 10:14; मार्कल 6:11; लूकाल 9:5; बळयिर 13:51; 18:6 ✨ 10:12 10:12 पुटमुळि 19:24-25 ✨ 10:12 10:12 2 पत्र 2:6 ✨ 10:12 10:4-12 मत्याल 10:9-15; मार्कल 6:8-11; लूकाल 9:3-5 † 10:13 10:13 यहूदि लोकरु बेदाय दुकम पुटेटेके, इलवेके बोगाय डोलतेके, इद्रम पोता-गेंदेड उहचि, तलातगा नेग वाटिसि, देवुळतुन केयिन्दुर.

15 ए कापेनटिनोरिर! मीट देवुळदीपतगा पोगोन एवयकोम इहनिरा? आयो, देवुळि मीक इळ्ने हानादीपतगा पोहचीयगा!

16 “मीट कगयवालोरिण्ड पोल्लोड बोर केंजिह्तोर, ओर नावाड पोल्लोड केंजिह्तोर, ओसो बोर मीवाड पोल्लोड केंजोर, ओर नावाड पोल्लोड केंजोर. अद्रमे बोर नावाड केंजोर, ओर नाक लोहवानाड वने केंजोर,✱” इनजोर येसु वेहतोग.✱

येसुनाड कगयवालोर पका गिर्दा आस्तोर

17 पया येसु लोहतोर मूड वीसाड बारा (72) मन्कलोर पका गिर्दाते मलस वातोर. वासि येसुन इद्रम इतोर, “सामि, (माट नीवा पेदिरते देयह्किन वने पूडटोम,) अव देयह्क मावा पोल्लोतुन केंजताड वने,” इतोर.

18 इतस्के येसु इतोग, “देयह्कना मुख्याल ओरम आसि, किस-उळमलेह्का पोगोटाह इळन अरतदिन नना ऊळतन.✱

19 केंजाट! तरस्किन, मिचोन ओयह्कलाहि, ओसो देयह्कना पूरा लावतुन गेल्सलाहि, नना मीक अदिकर इतन. मीकु बेदे बाताले नुस्कन केवोड आयनुड.

20 मति देयह्क मीवा पोल्लोतुन केंजिह्ताड इनजोर, इचोन गिर्दा आयमाटु! मति मीवाड पेदिर्किन, देवुळ तना पिसमुळता पुस्तकते रासिस तासता,✱ तानेनाह्के पका गिर्दा आमहटु,” इनजोर इतोग.

देवुळतुन येसु जोहर कीस्तोग

(मत्याल 11:25-27; 13:16,17)

21 अचोटेने देवुळता पवित्र जीवाते येसु गिर्दा आतोग. आसि इद्रम इतोग, “ए बाबा! इळता, पोगोटा बूमता सामिनिन! नना नीक जोहर कीयहनन बाबा, बाराह्क इतेके निमा इव सेतेम पोल्लोन ‘बुदतोरुम, पका तेळियतोरुम’ इनवालोरिह्क तोहवालेवा, ‘उड्लोरुम, बुदलेवोरुम’ इनवालोरिह्क तोहतिन. निटमे बाबा, नीवा विचर इद्रमे कीयनद मता,” इतोग.

22 ओसो “नावा बाबाल नाकु सबे पुनदलाह इतोग.✱ नावा देवुळबाबान विळिससि, देवुळता मगि बोग आंदोग इनजोर बोगे बह पुनोग. अहे देवुळता मगिन विळिससि, देवुळबाबाल बोग आंदोग इनजोर बोगे पुनोग. अद्रमे नना बाबान तोहतलाह बोन-बोन आचिहनन, ओरु बाबान पुनदनु.”

23 ओसो कगयवालोरिन अलग ओसि, ओरिन इतोग, “नना कीयनाड कबस्किन ऊळिहिनर इतेके, मीट बेचोन देखातोरिर!

24 बाराह्क इतेके नना मीक वेहतहनन, नावा मुने मतोर वेल्लाटोर देवुळता कबुरतोरु ओसो राजालोरु, मीट ऊळनव कबस्किन ऊळकोम इंदुर, मति ऊळ पगवोर. मीट केंजिहिनर अव पोल्लोन केंजकोम इंदुर, मति ओरिह्क केंजलाह दोर्का,” इनजोर इतोग.

साङ्गमगरु येसुना पट ऊळिह्तोग

(मत्याल 22:34-40; मार्कल 12:28-31)

25 अचोटेने ओर्वीग साङ्गमगरु वासि, येसुना पट ऊळलाहि ओन इद्रम ताल्हकतोग, “गरु! अमेसाता पिसमुळ दोर्किह कीयलाहि, नना बाताल कीकन?” इतोग.

26 इतस्के येसु इतोग, “मोसानाड अडोना साङ्गमतगा बाताल रासतद मन्हता? अगा निमा बाताल अर्विहनिन?” इनजोर ताल्हकतोग.

27 ताल्हकतस्के ओग इतोग, “देवुळि नीवा सामि इनजोर तान नीवा पूरा बुदताहि, पूरा जीवाताहि, पूरा लावताहि, पूरा विचरताहि जीवा कीमु.✱ ओसो निमा कुदतुन जीवा कीतपु, नीवा ऐ-गुरेतोरिन वने जीवा कीमु.✱” इनजोर इतोग.

28 इतस्के येसु इतोग, “निमा बराबर वेहतिन! अद्रमे निमा वने कीमु, अस्के अमेसाता पिसमुळ नीक दोर्कगा.”✱

29 इद्रम इतस्के, ओग गरु नना तपलेवोनन इनजोर तोहतलाहि, “नावा ऐ-गुरेतोर इतेके बोर आंदुर गरु?” इनजोर येसुन ताल्हकतोग.

सामरि जाततोग मन्कना पीटो

30 ताल्हकतस्के येसु इतोग, “केंजा! ओर्वीग यहुदि मन्कल येस्सलेम सहरताहि यरिगो नागS अनजोर मतोग, अस्के नडुम अगदे ओन कलेर पोयतोर. पोसि ओना सबे सामनतुन ऊंदिसि, ओनाड आडिड-गेंदेड कुय्ह कीतोर, कीसि ओन कुस्क मेग्यनाह पका नल्हचि, विळिसस अतोर.

31 “ताना पया गळ्क मनेके, अदे अगदुह्क ओर्वीग बूमयाल अनजोर मतोग. अनेके ऐ एव्सि, ओग नेल अरतोग मन्कन ऊळिस एगिस अतोग.

32 अद्रमे पया ओर्वीग देवुळवडे अदे अगदुह्क वातोग. वासि ओग वने ओन ऊळिसि एगिस अतोग.

33 ताना पया बाताल आता इतेके, अदे अगदुह्क ओर्वीग सामरि जाततोग वानेके,* नेल अर्स मतोग मन्कनगा एवतोग. एवतस्के ओन ऊळिसि, वेन्क पका जीवा नोता.

✱ 10:16 10:16 योहन 5:22-23 ✱ 10:16 10:16 मत्याल 10:40; मार्कल 9:37; लूकाल 9:48; योहन 13:20 ✱ 10:18 10:18 तोहचीतव पोल्लोड 12:9

✱ 10:20 10:20 पिलिपितोर 4:3; इब्रितोर 12:23; तोहचीतव पोल्लोड 3:5 † 10:22 10:22 नावा बाबाल नाकु सबे पुनदलाह इतोग. मोदुल कागिदते “नावा बाबाल नावा कयदे कतमे इतोग.” ✱ 10:22 10:22 मत्याल 11:27; 28:18; योहन 3:35; 13:3; 17:1-2; इपिसुसतोर 1:20-23 ✱ 10:27 10:27 व्यवस्थाविवरण 6:5

✱ 10:27 10:27 लैव्यव्यवस्था 19:18 ✱ 10:28 10:28 लैव्यव्यवस्था 18:5; रोम सहरतोर 7:10 § 10:30 10:30 येस्सलेम सहरताहि यरिगो नाग जोक-जोक

पंद्रा कोस्क मता. * 10:33 10:33 सामरि जाततोर कळवोग आतोर इनजोर, यहुदिर वेरिन विटळ तसिंदुर.

34 पया ओग ओनगा एरे वासि, ओनाडः नोमुर्कनगा नेयु ओसो पूला अंगुर जोमा ओकिसि, पटि दोहचीतोग.† दोहचि तना गाळदता पोगोन ओन वाटिस, रोमनद गोदुदगा ओसि, ओना बेस सेवा कीतोग.

35 पया इमा दिया, गोदुदोग मन्कहक रेंड वेंडटाडः कोताडः ईसि, इद्रम इतोग, 'वेन बेस-नेहना ऊळा, वेनेनाहक निमा एक्वा कोताडः कर्सा कीतिक अचोन, नना मलतस्के अव कोताडः नीक ईकन' इतोग," इनजोर येसु पीटो वेहतोग.

36 वेहचि येसु ओन इतोग, "अले! कलेर नल्हच मतोर, ओग मन्कन मुवुर मन्कलोर कलियतोर, वेरगडाहि बोग ओना एरे-गूरेतोग आतोग? अले! नीवा विचरते बोग आंदोग?" इतोग.

37 इतस्के, ओग इतोग, "ओना पोगोन दया कीतोगे." इतस्के येसु इतोग, "अन! ओग कीतप लेहका, निमा वने कीम," इतोग.

येसुना पोल्लो केंजनदे मोदुल कबळ

38 अद्रमे पया येसुना संगे ओनाडः कगयवालोर येस्सलेम अनेके, उंद नाटेनगा एवतोर. अगा उंद मार्ता पेदिरता आंचाळ मता. अदु येसुन तना लोन केयिसि, बेस-नेहना उदिह कीता.

39 तान्क उंदि मरिया पेदिरता एलाळ मता. अद येसुनाडः काल्कना एरे नेल उदिसि, ओग वेहतनाडः पोल्लोन बेस-नेहना केंजसोर मता.

40 मति मार्ताहक अलग-अलग रीतताडः वेल्लाडे गाटोडः-पुलाडः अटना विचर मताहकु, अद पूरा मोता तानाय पोगोन अरतप आता. अदिनेनाहक अद येसुना वासि, "ए गू, नावा एलाळि पूरा कबळतुन नावाय पोगोन दोबिस ईता, इदिन ऊळविना? तान नावा तोळ आयलाह वेहा," इनजोर इता.

41 अस्के येसु तान इतोग, "मार्ता, निमा वेल्लाडे पोल्लोना आल्सुळ कीसि, गाबर आयहनिन.

42 मति इद उंदिय पोल्लो गर्जता मन्हता, इतेके मरियाल तनेनाहक बेसता तूसतुन आचता. अदिनेनाहक तानगडाहि अद तूसतुन बोगे ऊन्द पगवोग," इनजोर येसु इतोग.

11

येसु पार्तना कीयनद काःहतहतोग
(मत्याल 6:9-13; 7:7-11)

1 उंद दिया येसु पार्तना कीसोर मतोग, ओग पार्तना कीयनद मारतापया, ओनाडः कगयवाल ओवोर्गो इद्रम इतोग, "गू! देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन, तनाडः कगयवालोरिन काःहतप लेहका, माक वने पार्तना बेद्रम कीयना इनजोर काःहच ईम," इतोग.

2 अस्के येसु ओरिन इतोग, "मीट पार्तना कीयहपा, इद्रम वळहकाटुः

'जोहर सामि, देवुळबाबानिन, सबेटोर नीवा पेदिरतुन मान ईयिर.

इद बूमते नीवा राजेम निल्पिह कीमु.

3 मावा दिनमता तिडि दिनम ईसोर मनु.

4 ओसो बेद्रम माटु मावा अडम मतोर कसुरतोरिन मापि कीतोग,

अद्रम मावाडः कसुर्किन वने मापि कीमु.

ओसो माकु बेरा कंदाता वेलाते पापमते अरयलाह एमा.'

इद्रम पार्तना कीम्हटु.

5-6 "इंजेके मियगडाहि ओवोर्गो मन्कल, नक्का तना तोळतोनगा अन्जि, 'ए गोतया उंजतिरा? नावा ओवोर्गो गोतयाल इंजेकेन वातोग रा, ओन्क अटिस ईयलाहि नयगा बाताले इले. नयगा रेंड आरिडः मतेक नाक ईकिन रा?' इनजोर ताल्हकेग.

7 मति ओग लोप्पाडाहि 'अगादुन केहच नना टेटेम अरतन रा, इंजेक नाक कयर केमा! नावा संगे नावाडः पेकोर वने उंजतोर. अदिनेनाहक इंजेक तेदिस बाताले नीक ईया पगवोन,' इनजोर इनेग.

8 "नना मीक वेहतहनन, नावा गोततोग ताल्हकिहतोग इनजोर तेद वसवेकाय, ओग गोंडगोंड आस्तोग इनजोर, निटम तेदिस ओन्क ईयनोग.

9 अदिनेनाहक नना वेहतहनन, ताल्हकसोर मन्हटु, देवुळ मीक ईयगा. पर्हकसोर मन्हटु, दोर्कगा. कोहकसोर मन्हटु, तेलपतुन तेगयगा.

10 बाराहक इतेके बोग ताल्हकिहतोग, ओन्क ईयगा. बोग पर्हकिहतोग, ओन्क दोर्कगा. बोग कोहकिहतोग, ओन्क तेगयिस ईयगा.

11-12 तपेनु तना मगि आरि ताल्हकतेके, ओन्क बंडातुन ईयनोगा? मीन ताल्हकतेके, ओन्क तरसतुन ईयनोगा? इलवेक इसि मेन्ज ताल्हकतेके, ओन्क मिचोतुन एवाल, इद्रमतोग बोगाय तपे मियगा मन्हतोगा?

13 मीट पापमतोरिन मन्ज तेला, मीवाडः पिलाडः-पेकोरिहक बेसता मादुन ईयलाह पुहनिर इतेके, देवुळदीपतोग बाबाल तन्क ताल्हकवालोरिहक, तना पवित्र जीवा बह एवोग?" इनजोर वेहतोग.

येसुनगा देवुळता लाव मन्हता

(मत्याल 12:22-30; मार्कल 3:22-27)

† 10:34 10:34 इय्येल लोकर इद पूला अंगुर जोमातुन मत इनजोर नोमुर्कनगा ओकलाह काळिंडुदुर.

14 पया ओवर्गो मन्कन देयम पोस मता, अदिनेनाहक ओग मन्कल वळ्हक पुनवा मूकाल आस मतोग. पया येसु अद देयमतुन ओनगडाहि पेसिह कीतोग. अस्के ओग मूकाल वळ्हक बोटटोग. इदिन ऊळिसि, अगा मता मुलु पका बामतोर.

15 मति ओरगडाहि उयतुर बारा, “वेग बेल्लेबुब इनदनद देयहकना मुक्याना सायतातेने, देयहकिन मन्कलोरगडाहि पेसिह कीस्तोग रा!” इनजोर इतोर.

16 ओसो उयतुर बार, (येसु निटम देवुळतगडाह वातोगुया बहु इनजोर) सेतेम ऊळलाह, ओन इतोर, “अले! माक देवुळता लावता बेदाय सीना तोहचीम,” इतोर.

17 मति येसु ओरा बुदतुन पुन्जि, इद्रम इतोग, “बेदाय राजेमते तमाय नडुमि कौटेड पुटटेके, अद राजेम लेडिहता, अहे बेदाय लोतगा वने कौटेड पुटटेके अद लोन निलो.

18 नाक देयहकना मुक्याना सायताते देयहकिन पेसिह कीस्तोग इनजोर इह्निर. देयहकना मुक्याल तनाय तोळताड देयहकिन बाराहक पेसिह केवालि? अद्रम देयहकना मुक्याल ओसो ताना तोळताड देयहक, तमा तमा विस्द आतेके, अविस्कना राजेम बेद्रम नितगा?

19 अले नना देयहकना मुक्याना सायताते देयहकिन पेसिह कीतेके, मीवोर पया बेदिना सायताते देयहकिन पेसिह कीस्तोर?✧ इद्रम मीवाड विचर्क चुकताड इन्जि, ओर तमाय तोहतनुर!

20 मति नना देवुळता जीवाता लावते देयहकिन पेसिह कीहहन इतेके, मियगा देवुळता राजेम वाता, इदिन पुन्हटु.

21 “(इदिन पुन्जिह कीयलाह, नना मीक उंद पोल्लो वेहतहननः) ओवर्गो पळ्योग कसेहक-मस्क पोसि, तना लोतुन राका कीसोर मतेक अचोन, ओना मालसोम बेस मन्हाता.

22 मति ओन्काय एक्वा लावतोग पळ्योग वासि, ओन उकिस आरे कीस्तोग. कीसि लोतुन राका केवाल मन्कल बर्वस तासतव कसेहक-मस्किन ओनगडाहि ऊंदिहतोग, ओसो तना लूटे कीतद मालसोमतुन वने, तना गोततोगा संगे तूसिहतोग.* (अद्रमलेहका देयहकना मुक्यान आरे कीताहके, नना देयहकिन पूंड पगयहनन.)

23 “बोग नावा संगे गोतते मनोग, ओग नावा विस्द मन्हतोग, ओसो बोग नावा संगे लोकुरिन जमा कीयलाह तोळ आयोग, ओग ओरिन बिरोबटो कीस्तोग.

देवुळताह जेक आतोना तिपलि
(मत्याल 12:43-45)

24 “उंद देयमि बोगाय मन्कनगडाहि पेसिस अतस्के, अद तन्क मनदलाह, इके-अके मेटाड-मेटाड वेलियिस, जागाड पर्हकिस ऊळिहता, मति अद्रमता जागा बेगान दोर्को. अस्के अद आलिह कीस्ता, ‘नना पेसिस वातन, अद नावा पाळना लोतगान मल्स दाकन,’ इद्रम इन्हाता.

25 पया अन्ज ऊळिहता अस्के, अद मुनेता लोनु रिक्म आतदु, सिरसिर नेहतदु, ऊसतदु, इद्रम तान्कु बेस दिसिहता.

26 अस्के पया अद मल्स अन्जि, तन्काय लाग्वव एळुड देयहकिन तना संगे गोत कीस ततहता. अस्के अबु ओग मन्कना लोप्पा नेडिस जागा आस्ताड. पया ओना इंजेटा गोसा, मुनेतदिहकाय वेल्ला करबता आस्ता,”✧ इनजोर येसु वेहतोग.

27 येसु इव पोल्लोड वेहतस्के, मुडगडाहि उंद आंचाळ जोरते केयिस इद्रम इता इतेके, “नीक पुटिह कीसि, पाल ऊहतद आंचाळ बेरा देव्याता आंदु,” इता.

28 इतस्के येसु इतोग, “आयो, देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि, अद्रम ताकवालोर बेरा देव्यातोर आंदुर,” इतोग.✧

लोकुर येसुन सीना तोहता वेहतहतेर
(मत्याल 12:39-42)

29 पया मुडा मन्कलोर उचुन जमा आनेके, येसु इद्रम वेहता बोटटोग: “इद पीळतोर लाग्वोर मन्कलोर, नावा कयदे सीना ऊळकोम इन्हतोर. मति देवुळता कबुरतोग योनाल इनवाहक बह बह आता, अदे सीनातुन ओरिहक तोहतकन. तान विळिसि बेदे सीना नना तोहवानन आयोन.✧

30 बेद्रम निनवे सहरतोर लोकुरिहक योनाल सीना आतोग, अद्रमे इद पीळतोरनाहक वने, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन सीना आयकन.†

31 साल्मोन राजाना बुदताड पोल्लोड केंजलाहि, सीबा देसेमता रानि वेल्ला जेकताहि वाता✧; मति इंजेके इगा साल्मोनिहकाय वीळिस बेरा पोल्लो मियगा एवता; (तेला मति मन्कलोर अद पोल्लोतुन नमोर.) अदिनेनाहक आक्रि नेयमता दियाते, अद रानि निचि इद पीळतोर पोगोन तप तासगा.

32 अद्रमलेहकाने योनाना कबुरतुन निनवे सहरतोर केंजिसि, तमा पापमताहि मिळन्दतोर.✧ इंजेके इगा योनाहकाय वीळिस बेरा पोल्लो मियगा एवता. (मति मीट इतेके मीवा पापमताहि मलविर.) अदिनेनाहक आक्रि नेयमता दियाते, निनवे सहरतोर निचि, इद पीळतोरिन तप तासनुर,” इतोग.

येसुना काहमुळि चिमलिलेहकाडा
(मत्याल 5:15; 6:22-23)

✧ 11:19 11:19 बळयिर 19:13 * 11:22 11:22 देयहकना मुक्याना मालसोम इतेके, बोर ताना कय इळन मन्हतोर, ओर लोकुर आंदुर. ✧ 11:26 11:26 2 पत्र 2:20 ✧ 11:28 11:28 मत्याल 7:24; योहन 13:17; याकुब 1:25; तोहचीतव पोल्लोड 1:3 ✧ 11:29 11:29 मार्कल 8:12 † 11:30 11:30 योनाल बेरा मीनता पोटातगा मूंड दियाड मन्जि, ओसो पत्ते पेसिस वातोग (योनाल 1:17). निनवे सहरतोरिहक योनाल तोहतद सीना अदे मता. अद्रमे येसु वने हातापया, मूंड दियाड गुमयाता लोप्पा मन्जि, ओसोवने तेकनद सीनाता लोप्पा, येसु वळ्हकतोग. ✧ 11:31 11:31 1 राजा 10:1-10 ✧ 11:32 11:32 योनाल 3:5

33 येसु ओरिन ओसो इद्रम वेहतोग, “बोगे चिमलि नीर्विह कीसि, तान वेहच एवा जागाते तासनोगा? इलवेके डूटलोप्पा मुचिस तासनोगा? आयो, लोप्पा ओळियवालोरिहक वेहच दिसि इनजोर, बोव्लापोगोन तासनोगा.

34 नीवा कौडा नीवा मेंदुदा चिमलिलेहका आंदु, नीवाड कौडाड बेस मतेक अचोन, नीवा लोप्पा पूरा वेहच मतप आयगा. मति नीवाड कौडाड करब मतेक अचोन, नीवा लोप्पा पूरा ईकळ आतप आयगा.

35 अदिनेनाहक उसरते मन्हट्टु, देवुळ मीक ईयनद वेहचि पिवमाकि.

36 मीवा लोप्पा इचुन वने ईकळलेवा, पूरा वेहच मता इतेके, चिमलि नीक वेहच ईयना लेहका, नियगा मनदनद वेहच बेस दीचगा,” इनजोर वेहतोग.

साङ्गमगूस्रा ओसो परसिरा कबळ ओप्पो

37 येसु इद्रम वेहच मारिह कीतस्के, ओर्वोग परसि मन्कल येसुन जावा उनडलाह, तना लोन केयतोग. केयताहकु येसु ओना लोन अतोग. अन्जि लोप्पा ओळियिसि, ओना संगे जावा उनडलाह उदतोग.

38 अस्के परसिरा अडो माळवा, येसु कय नोगवाये जावा उनडलाह उदतोग. तान ऊळिस ओग परसि पका बामतोग.*

39 अदिन पुन्जि येसुसामि ओन इद्रम इतोग, “इके केंजा, मीट परसिरि गिनेड-बट्टिकन सिरप पलतेनाह तोमिह्निर. मति मीवा लोप्पाडेके इतेके, उळबेते लोकरिन जाळपनद निदिस मन्हता.*

40 बुदलेवोरिर! बह पलता मेंदुदुन पंडटद देवुळि, लोप्पाडा जीवातुन वने पंडोया?

41 अदिनेनाहक मीट लेवोरिहक जीवा कीसि, दर्म ईम्हट्टु. अस्के मियेनाहक सबे पोलनुड.

42 “ओ परसिरि, मीक पका गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीट पुलातगा वाटनव आकिना ओसो दुस्सा पंटाता, दहा तूस्कनगडाहि उंद तूस देवुळतुहक कोड ईय्हनिर. (इचोन उड्लाड पोल्लोन सीता कीय्हनिर,) मति सेतेमते नेयम कीयना ओसो देवुळतुन जीवा कीयना, इद्रमताड पोल्लोन सीता केविर. इविस्किन वने माळनाय मता, अविस्किन वने माळनाय मता.*

43 “ओ परसिरि! मीक पका गोसा आयगा! बाराहक इतेके पार्तनाताड लोहकनगा, बेरोर उदवालोरिहक जागाड पर्हकिह्निर. ओसो बजरतगा लोकर मीक जोहर कीयना, इद्रमताड बेस.*

44 मीक पका सिक्सा आयगा, बाराहक इतेके मीट सेतातुन गुमया केवाय मिसतद जागाता लेहका मह्निर.‡ अगा गुमया दिसवाहकु, अगाहक अनवालोर पोगोट्टक दास्तोर, मति इगा इन्न सेता मिसिस मन्हता इनजोर पुनोर,” इनजोर वेहतोग.*

45 अस्के ओर्वोग साङ्गमगूस्र येसुन इद्रम इतोग, “गूस्र, निमा इद्रमताड पोल्लोड वळ्हकिस, माक वने लजा अरनाह कीय्हनिन गोतो!”

46 इनजोर इतस्के येसु ओन इतोग, “ओ साङ्गमगूस्रिर! मीक पका गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीवाड तेहता पुनवप मनदनाड अडोड-उतुर्कना मोतातुन, मीट लोकरा पोगोन वाटिह्निर, मति मीट इतेके अद मोतातुन कय तेला बोयिस ऊळविर.*

47 मीक पका सिक्सा आयगा, बाराहक इतेके मीवाड तादोर-बाबोर मुनेतोर देवुळता कबुरतोरिन हक्कतोर. इंजेक इसि, मीट ओर कबुरतोरिहक पेदिकने बंडाड ओसिह्निर.*

48 अह कीसि मीट वने मीवाड तादोर-बाबोरिहक कबस्किहक तोळ आतिर. बाराहक इतेके ओर बार कबुरतोरिन हक्कतोर, मीट बार ओराड बंडाड ओसिह्निर.

49 “अदिनेनाहक देवुळि तना बुदते इद्रम इता, ‘नना कबुरतोरिनु, ओसो बळयिरिन वने ओरगा लोहतकन. अस्के उय्तुरिन बार हक्कनुर, ओसो उय्तुरिन बार पका तिपल कीयनुर,’ इता.

50 अदिहक बूम पुटटगडाहि देवुळता कबुरतोरिन बेचुरिन हक्कतोर! ताना इसब इद पीळतोरिहक ईया पोयगा.

51 मुने हाबेलिन* हक्कतगडाह इतेके, वेल्लाय पेगेके मंदिरता पवित्र गूडि ओसो गर्या, इव रेंडिस्कना नडुम जकरिया बूमयान हक्कतोर.*S अगा एवनाह बेचुरिन हक्कतोर, ओर सबेतोरा इसब इद पीळतोरिहक ईया पोयगा.*

52 साङ्गमगूस्रिर, देवुळि मीक पका सिक्सा ईयगा. बाराहक इतेके बुदता अगदुन केहचीतिर; मीट वने ओळियविर, ओसो ओळियवालोरिन वने ओळियलाह एविर. (इद्रम मीट मन्कलोरिन सेतेम पोल्लोतुन पुनदलाह एविर,)” इतोग.*

53-54 पया येसु अगडाहि अतस्के, परसिर ओसो साङ्गमगूस्र ओना पोगोन पका ओड आतोर. आसि बेदाय पोल्लोते येसुन एकिह कीयना इनजोर विचर कीसि, ओन वेल्लाडे पोल्लोड ताल्हक बोटोर.

* 11:38 11:38 मत्याल 15:1-2; मार्कल 7:2 * 11:39 11:39 मत्याल 23:25 * 11:42 11:42 मत्याल 23:23 * 11:43 11:43 मत्याल 23:6-7; लूकाल 14:7; 20:46 ‡ 11:44 11:44 बेद्रमलेहका सेतातुन मिसतद जागा पलतेनाह बेसे दिसिहता, मति लोप्पा पूरा कळयिस मन्हता, अद्रमलेहकाने परसिर वने पलतेनाह बेसे दिसिदुर, मति ओरा जीवाता लोप्पा लाग्वा बुदि निदिस मंदु. ओसो सेता मनदनद जागातगडाह अनवालोर लोकर कळवोग आंदुर. अद्रमे लोकर परसिरा काहमुळतुन केंजिस लेसिंदुर. अदिनेनाहक येसु, “सेतातुन गुमया केवाय मिसतद जागाता लेहका मह्निर,” इनजोर परसिरिन इतोग. * 11:44 11:44 मत्याल 23:27 * 11:46 11:46 मत्याल 23:4; बळयिर 15:10; गलातितोर 5:1 * 11:47 11:47 मत्याल 23:29 * 11:51 11:51 पुट्टुळि 4:8 * 11:51 11:51 2 इतिहास 24:20-21 S 11:51 11:51 मत्याल 23:35 इद वचनता नोट ऊळट. * 11:51 11:49-51 मत्याल 23:34-36 * 11:52 11:52 मत्याल 23:13

12

परूसिरा लेहका मनदना आयो
(मत्याल 10:26-27)

1 अस्के अगा अजर्कनाड अजर्क लोकरु जमा आतोर. वेल्ला गर्दिनेनाहक, तमतमाय ओर्विहक-ओर्वोग दोबेड-नूकेड कीसोर, इके-अके दोबलाह आंदुर. ओरिन ऊळिसि, सबेट्क मुने येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग: “परूसिर इतेके ओय्पिह कीतद पिंडलेहकाडोर, * अदिनेनाहक ओरा सोडतगडाह उसरते मन्हट्ट, (ओरा सोडता बुदि सबेटोरिहक दिसो).

2 सबे मकिह कीतव पोल्लोड पड्ने आयनुड, इद्रमता वेला वायगा.

3 अदिनेनाहक मीट ईकळते वळ्हकतेक तेला, अद पोल्लो वेहचते केंजमुळ आयगा. ओसो बेदे तेला पोल्लो कुस्क्ने बोना केवदे वेहतेके, अदिन लोता पोगोन निचि, लोकरा नडुम पोकुर केमुळ आयगा.

देवुळतुने रेयनदु

(मत्याल 10:19-20,28-33; 12:31-32)

4 “नावा गोततोरिर, नना मीक वेहतलाह आतन, बोर मेंदुदुन हव्क पगयहतोर मति जीवातुन इट पगवोर, ओर लोकरिहक रेयमाट्ट. ओर तान विळिसि, तान्क अबर बातय कीया पगवोर.

5 मति नना मीक वेहतहनन, जीवा ओसो मेंदुलि, इव रेंडिन आसि पिववद किसबटटा सिक्सातगा वाटिसि, बूळे कीयनद अदिकर मनदनद देवुळतुने रेयाट्ट.

6 ऊळाट्ट, कोळ्का पिटेना बिसद मन्हताया? इले, अव इतेके रेंड कोताहक एयुड पिटेड वने दोर्क पगयहताड. तेला मति अविस्कनगडाहि उंदतुन वने देवुळि मागडो.

7 मीट इतेके अव कोळ्का पिटेहकाय वीळिसि, एक्वा मोलातोरिर आंदिर. अदिहक मीक बाताल आयगा इन्जि रेयमाट्ट. मीवा तलातगा बेचोक केल्लक मन्हताड, इदिन वने मीवा देवुळदीपतोग बाबाल पुन्हतोग, (अचोन ओग मीवा सीता कीस्तोग!)

8 “ओसो नना मीक वेहतहनन, बोगु लोकरा मुनेह, नना येसुनाड कगयवानन इन्जि कबुल आस्तोग, * ओन नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, आक्रि नेयमता वेलाते, नावा देवुळता मुनेह ओसो देवतुल्कना मुनेह वेग मावोगे इनदकन. *

9 मति बोगु, लोकरा मुनेह येसुन पुनोन इनदनोग, ओन नना वने देवुळता मुनेह, ओसो देवतुल्कना मुनेह, वेग मावोगे आयोग इनदकन. *

10 ओसो बोगाय माने-मन्कना नडुम पुटटोना विस्द वळ्हकतेके, ओना कसुरता मापि आयगा. मति देवुळता पवित्र जीवातुन पास्कतेक मात्रम, ओना कसुरता मापि दोर्को. *

11 “ओसो बेस्के मीकु पार्तना कीयनाड लोहकनगाय, सायबालोरगाय, मुक्यालोरगाय मीवा नेयम कीयलाह पोस ओयनुर, अस्के माट बाताल वळ्हककोम इनजोर आलिह केमाट्ट.

12 मति अगा बाताल मीक वळ्हकना मन्हता, देवुळता पवित्र जीवा अदे गट्टकाते मीक वेहतगा,” इनजोर इतोग.

लालुसता लोप्पा येसुना काहमुळि

13 इतस्के मुडाहि ओर्वोग मन्कल येसुनगा वासि, “नावा बाबाना मालसोमतगडाह उचुन नाक तूसिसीयलाह, नावा दादान निमा वेहचीम गूस,” इतोग.

14 इतस्के येसु ओन इतोग, “ए तमो! मीवा नेयम कीसीयलाहि, ओसो मालसोमतुन तूसिसीयलाहि, बोग नाक आचतोग?” इतोग.

15 ओसो येसु ओरिन इतोग, “इद उंद पोल्लो मीट बेस केंजाट्ट, सबे रीतिना लालुसतगडाह मीट्ट जेक मन्हट्ट, बाराहक इतेके बोनगाय वेल्ला मालसोम मतेकेन, ओग बेस पिसिहतोग इन्जि इनमाट्ट,” इनजोर इतोग.

16 इद पोल्लो वेहचि, येसु ओरिहक उंद पीटो वेहतोग, “ओर्वोग मता मन्कल मतोग. ओन्क तना पोलमतगा पका पंटा वाता.

17 अदिनेनाहक ‘नना इंजेके बह कीकन? अनम तासलाह नयगा इतेक जागा इले, लोन इंका पोयो’ इनजोर ओग तनतनाय इद्रम विचर कीतोग.

18 कीसि तनतनाय इतोग, ‘अले! नना इद्रम कीकन, इद डोमे बडटुन लेहचि, तेन्काय बेरा लोन पंडकन.

19 अगा पया नावा सबे अनमतुन ओसो मालसोमतुन तासिसि, नावा जीवातुन इनदकन, “अले जीवातिन, इंजेक नीवासाटि वेल्लाडे वसांड एवनाह तिनदलाह मालसोम, अनम-दनम मन्हता. निमा पका तिनु, उनु, बेस गिर्दी-वेळकाते मनु,” इनदकन’ इन्जि, ओग विचर कीतोग.

20 इद्रम विचर कीनेके, देवुळि ओनु, ‘ए! बुदलेवोनिन! नेंडे नग्का नीवा जीवातुन नना ओतेके, निमा इचोन जमा कीस तासतद, सबे मालसोम बोन्क आयगा?’ इनजोर इता. *

21 इद्रमलेहकाने बोगाय मन्कल, देवुळतुन पेके कीसि, तनेनाहक मालसोम जमा कीस्तोग, ओन्क अद्रमलेहकाने आयगा,” * इनजोर येसु इतोग.

* 12:1 12:1 बेद्रम पिंडटगा उचुन ओयता पिंड काल्हपतेके, पूरा पिंडि ओयिहता, अद्रमे वेर परूसिर लोकरिन तमा लाग्वा बुदतुन काहचि, सेतेमतगडाह लेसिह कीदुर. अदिनेनाहक येसु ओरिन ओय्पिह कीतद पिंडलेहकाडोर इतोग. * 12:8 12:8 रोम सहरतोर 10:9 * 12:8 12:8 तोहचीतव पोल्लोड 3:5 * 12:9 12:9 2 तिमोति 2:12 * 12:10 12:10 इब्रितोर 10:29 * 12:20 12:18-20 याकुब 4:13 * 12:21 12:21 1 तिमोति 6:9-10; याकुब 2:5

देवुळता पोगोने बर्वस तासना
(मत्याल 6:25-33)

22 पया येसु तनाड' केगयवालोरीन इद्रम इतोग: "नना मीक वेहतलाह आतन, मीट मीवा जीवाता सीता केमाट. बाताड' तिनदकोम, बाताड' उहतकोम इनजोर, मेंदुस्कनाड' इव पोल्लोनेनाहक मीट आल्समाट.

23 बाराहक इतेके मीवा जीवा सिरप तिनदलाहे, ओसो मेंदुल सिरप गेंदेड' केगयलाहे मन्हताया?

24 काकास्किन ऊळाट अले! अव वीतोड', कोयोड', अहे डोमेने जमा वने केवोड'. तेला मति देवुळि अविस्किहक तिंडि ईस्ता. देवुळता मुनेह अविस्किहकाय वीळिसि, मीट एकवा मोलातोरिर आंदिर इतेके, (निटमे देवुळि मीवा पिसवगतुन सीता कीयगाये).

25 तिनदना-उनडना, इविना लोप्पा आलिह कीस, मीवा पिसना-पिसवगता उंद पूटा वने, मीट वीळिह कीया पगाविर†! पगाविरा?

26 इद्रमलेहका मीट इचुटा कबळतुन कीया पगाविर, इतेके पया बाराहक वेल्लाडे' पोल्लोना लोप्पा आल्सिहनिर?

27 इव सोबाताड' गेळापुंगेहकिन ऊळाट अले, इव बह वलियिहताड'! नना मीक वेहतहनन, इव कहटेम केवोड', नूदे गेंदेड' अर्होड'. तेला मति सालमोन राजाल पका सोबाता राजजगा मलियतस्के वने, इव पुंगेहकना सोबाता बराबर बेस्केन एव्वोग!☆

28 इंजेके गेळापुंगेहक नेंड मन्हताड', नाळ बूळेम आस्ताड'. एय विस्वस इलवोरिर, इद्रमता रौंडातुन देवुळि इचोटा बेसताड' केगयनाड' उहपिह कीसीस्ता, इतेके मीक अदु बेचोन कासा कीसि, गेंदे केगपिह कीसीयगा! ईयगाया, एवोया?

29 अदिहके 'बाताड' तिनदकोम, उनडकोम, केगयकोम?' इविना लोप्पा मीट आलिह कीसोर मनमाट.

30 देवुळतुन पुनवोर इसि, इव कतमे दोर्किह कीयलाह वितापूंडा आस्तोर. मति इव सबेटव मीक गावले मन्हताड', तेन मीवा देवुळदीपतोग बाबाल पुन्जिये मन्हतोग.

31 देवुळि मीवा नडुमि राजेम कीयनदिन पर्हकाट. अह पर्हकतिर इतेके, मीक बाताड' गावले मन्हताड', अव कतमे देवुळि मीक ईयगा.

देवुळतगान मालसोम जमा कीयना
(मत्याल 6:20-21)

32 "माट उड्ला गोहडटाड' (गोरेना लेहका कमजोर महनोम इन्जि) मीट रेयमाट!☆ बाराहक इतेके देवुळदीपता राजेम मीवा कयदे ईयलाह, मीवा देवुळबाबाल तयरे मन्हतोग.

33 मीवा पूरा मालसोमतुन वमिसि, लेवोरिहक ईसीम्हट. ओसो बेस्केन पाळना आयवद बट्वातुन दोर्किह कीम्हट. अह कीतिके, बेस्केन मारवद मालसोम, देवुळदीपतगा जमा कीकिर. अगा कलेर एवया पगावोर, ओसो एल्म वने बूळे कीया पगावो.

34 बाराहक इतेके बेगा मीवा मालसोम मनदगा, (देवुळदीपते मनि, इद बूमते मनि), अगा मीवा सीता वने मनदगा.

अमेसा उसरते मनदना
(मत्याल 24:42-44)

35 "मीट अमेसा तयर मन्हट. ओसो मीवा जीवातगडा वेहच वने अमेसा पोतसोर मनि.

36 मर्मिहक अतोग मालकाल लोन मल्स वासि, आळो कीस तेलपतुन कोहकनेके, तोप्नेन तेगयलाहि ओनाड' ओर्युलतोर अग ऊळसोर मन्हतोर. अद्रमलेहका मीट वने अग ऊळसोर मन्हट.☆

37 केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, अद्रम मालकाल मल्स वातस्के, ओर्युलतोर उंजवालेवा तयर मतोर इतेके, मालकाल कुदि दुपट नंडटुहक दोहतनोग. दोहचि मीट बेसतोरिर इनजोर ओरिन उदिह कीसि, तना कयदेन गाटो तीहतनोग. ओसो ओरा एरे वासि, ओरा सेवा कीयनोग.☆

38 नडुमनगका पका निद्रता वेलाते आयि, इलवेके वियतना वेलाते आयि, मालकाल मल्स वातस्के, ओर्युलतोर उंजवालेवा केपसोर मतोर इतेक, ओर पका देववातोर आयनुर.

39 मति मीट उंद पोल्लोता सीता कीम्हट: कले नगका बेचोहपा लोतगा कललाह वायनोग इनजोर, लोतोग मालकाहक एर्का मन्ज मतेके, मालकाल नगका केपिस मनेग; ओसो कलेन लोता लोप्पा ओळियलाह वने, एवोग आवेग.

40 अदिनेनाहक मीट वने तयर मन्हट, बाराहक इतेके मीट नावा अग ऊळवद वेलाते, नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन वायकन," इनजोर इतोग.☆

बेस कबळ केवाल ओर्युलतोना लेहका मन्हट
(मत्याल 24:45-51)

41 अस्के पत्रु ताल्हकतोग, "सामि, निमा इद पीटोतुन माके वेहतलाह आतिना? बार इगा जमा आतोर सबेटोरिन वेहतलाह आतिन?" इतोग.

42 इतस्के येसुसामि इतोग, "बेसता बुदतोग सेतेमते कबळ केवाल, इद्रम बोग मेटि मन्हतोग, ओन लोता मालकाल ओर्युलतोरिहक कगोत्क-कगो अडिया ईयलाहि आचिहतोग.

43 पया मालकाल वानेके, इद्रम बेस कबळ कीसोर मनवाल मेटि, पका देववातोग आयनोग.

† 12:25 12:25 मीवा पिसना-पिसवगता उंद पूटा वने, मीट वीळिह कीया पगाविर "मीवा निल्हकतुन मीट मूर्तिय वीळिह कीया पगाविर," इद अर्तम वने आया पगायहता. ☆ 12:27 12:27 1 राजा 10:4-7; 2 इतिहास 9:3-6 ☆ 12:32 12:32 योहन 21:15-17; बळयिर 20:28-29; 1 पत्रु 5:2-4 ☆ 12:36 12:36 तोहचीतव पोल्लोड 19:7 ☆ 12:37 12:37 योहन 12:26 ☆ 12:40 12:39-40 2 पत्रु 3:10; तोहचीतव पोल्लोड 3:3; 16:15-16

- 44 केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, ओग माल्काल तना अनमतुन, बूमतुन ओसो पूरा मालसोमतुन ओगे मेटिना कयदे विळिससीयनोग.
- 45 मति 'नावा माल्काल इंजेक बेद वेलाते वायनोगो, ओग वायलाह वेल्लाथ तीरम कीस्तोग,' इद्रम विचर कीसि, तना पका तिनदना-उनडना, रिमाते ओचिस मनदना, ओसो अद लोतगा मनवालोर दुसोर ओर्युलतोरिन पका बह इतेके अहे, नल्हतना-कोहकना केवेग.
- 46 इद्रम वेग मेटि कीतिके, वेग ओना अग ऊळवद वेलाते, तना माल्काल वायनोग, वासि विस्वस केवोरिन कीयना लेहका, वेन वने दूनेड-दूनेड कीयनोग.
- 47 "अदिनेनाहक बोग मेटिहक तना माल्काल वेहतद कबळ पूरा एका मन्जि तेला, ओग मुर्तिय तयरते मनोग, ओसो तना माल्काना विचरता लेहका, ओग कबळ वने केवोग इतेक, ओग मन्कहकु पका देबाड अरयनुड.*
- 48 मति बोग पुनवालेवा, तना माल्काहक विचर वावाड कबस्क कीस मनदनोग इतेके, ओन्क कमि देबाड अरयनुड. अदिनेनाहक बोन्क एक्वा ईतद मन्हाता, ओना जबब्दर एक्वा आयगा. ओसो बोनगा एक्वा तासतव मन्हाताड, ओनगडाह एक्वा इसब ताल्कामुळ आयगा.

येसु मन्कलोरिन एगिह कीस्तोग

(मत्याल 10:34-36)

- 49 "केंजाट, नना इद बूमतगा किस ओगिसीयलाह वातन. इद किसु इंजेक एवनाह पोतिस मन्ज मतेके, बेस आस मनालि.
- 50 मति अद आयनामुने, नाक तिपल आस डोलना मन्हाता. अद कबळतुन मारिह केवालेवा, नावा जीवा चुहेम आयो.
- 51 नना वाताहकु, इद बूमतोर सबेटोर गूनमते मनदनुर इनजोर मीवा विचर मन्हाताया? मति अद्रम आयो, लोक्कुरिन एगिह कीयलाह नना वातन.
- 52 इंजेटाहि उंद लोतगा एयवुर मन्कलोर मतेके, ओरा नडुम कोंटे पुटगा. मुवुर इर्विरा संगे, ओसो इर्वुर मुविरा संगे, विस्द आस जगळम पुटगा.
- 53 इतेके नयेनाहके तपेना संगे पेकाल, तलिना संगे मयाळि, अहे तमातोना संगे कोयाळि, इद्रम वेर कोंटेड आयनुर,"* इतोग.

देवुळि कबळ कीयनद कगोतुन पुनदना

(मत्याल 16:2-3)

- 54 जमा आता मुडुन ओसो उंद पोल्लो येसु इतोग, "पोळ्द अरयना बाजेतेनाह मोयुल तगडनदिन ऊळिसि, इंजेक पेग वायगा इनजोर, मीट चट्पेटे पुह्निर. अद अद्रम आस्ता वने.
- 55 दक्खिन बाजेताहि वळय वायनदिन ऊळिसि, इंजेक एद वायगा इनजोर मीट इह्निर, अस्के अद अद्रम आस्ताये.
- 56 सोड केवालोरि! बूमतगा ओसो मोयुलतगा दिसनविन ऊळिसि, इद्रम इद्रम आस्ता इनजोर पुह्निर. इंजेके देवुळि इद तूकने बाताल कीयलाह आता, इदिना लोप्पा बह पुनदा पगविर?

देवुळता संगे नेंडे गूनम आम्हटु

(मत्याल 5:25-26)

- 57 "बेसतल बुदता अग बेदु, तान मीटे बह आच पगविर?
- 58 मीकु मीवा विस्दतोर कोरोटटे बेरोग सायबानगा ओनेके, नडुम अगदेन ओरिन गूनम कीम्हटु. अह केवेके, ओर कोरोटटा बेरा सायबानगा मीक ओयनुर, कोरोटटा सायबाल पया पोलिसिरा कयदे ईसि, मीक जेलते वाटिसीयनोग.
- 59 अदिनेनाहक मीक वेहतहनन, बेचानाह मीटु दांडटाड पूरा कोताड चुका-चुका निहविर, अचानाह अगडाहि मुर्तिय पेस पगविर आयकिर," इनजोर येसु वेहतोग.

13

पापमता अगदाहि मलयना

- 1 पया उयतुर मन्कलोर येसुनगा वासि, इद्रम वेहतोर इतेके, "गालिल पटटोर उयतुर मन्कलोर मंदिरतगा तमाड मोकिड ईसोर मतोर. (अस्के पिलातिइनवाल गुमसितनाड सीपय्किन लोहचि, ओरिन हक्कनाह कीतोग.) इद्रम पिलाति ओरा नेतुरतुनु, मोक ईतविना नेतुरता संगे काल्हपतोग," इनजोर वेहतोर.
- 2 वेहतस्के येसु ओरिन इतोग, "गालिल पटटा दुसोर लोक्कुरिहकाय, ओर डोलतोर वेल्ला पापिर मतोर, अदिहक ओरिन हक्कतोर इनजोर, मीवा विचर मन्हाताया?
- 3 अद्रम आयो! नना मीक वेहतहनन, मीट वने पापमता अगदाहि मलवेक अचोन, बेद्रम ओर डोलतोर, अद्रमे डोलकिर.
- 4 अद्रमे सीलो इनदनद वेच्चातगा बेरा मिदे मुटटस्के, अट्रा मन्कलोर डोलतोर. बह येस्सलेम सहरतगा मतोर दुसोर लोक्कुरिहकाय, वेर डोलतोर वेल्ला कसुरतोर मतोर इनजोर, विचर कीय्हनिरा?
- 5 अद्रम आयो! नना मीकु वेहतहनन, मीट सबेटोरि वने पापमता अगदाहि मलवेके, अद्रमे डोलकिर," इनजोर वेहतोग.
- 6 ओसो ओरिन तेळियिह कीयलाहि, उंद पुन्पिह कीयनद पीटो इद्रम वेहतोग इतेके, "ओवोर्ग मन्कल तना अंगुर वाळुमतगा, उंद अंजिर मरा ओगिसिस मतोग. अद मरा आदताया, आदोया इनजोर ऊळलाह वातोग, मति अद मरा आदो.

7 आदवाहकु माल्काल वाळमतुन ऊळेवाळे केवान इतोग, 'इद मरा आदगा बहे इनजोर, नना मूंड वर्सानाहि ऊळलाह आतन, मति आदतद उंद काया वने नाक दोर्को. इद उगसिय जागातुन आपिस तासता, तेन नळिकस पोहचीम,' इनजोर इतोग।

8 अस्के ऊळेवाळे केवाल इतोग, 'माल्का! ओसो उंद वर्सामेंड केपिस ऊळा. नना मराता सर्ने बोंदा काचि, कतुम वाटिस ऊळकन.

9 पया पेगेन्ड आदता इतेक बेसे, आदो इतेक बार, तेन नळिकस पोहचीकिन' इतोग," इनजोर येसु वेहतोग।

येसु गून पेसतद आंचान सत्रे कीस्तोग

10 पया उंद पोल्वादियातेपार्तनाता लोतगा, येसु मुडुन कागहचोर मतोग।

11 अस्के अगा उंद आंचाळ मता, तान अट्टा वर्सानाहि देयम पोस मता. अदिनेनाहक ताना मोळकोटुहक गून पेसिस मता, अद मुर्तिय दिग्ने निता पगवो आंदु,

12 येसु तान ऊळिसि, तनगा एरे केयतोग. केयिसि "बायि, नीवा दुकताहि निमा सत्रेम आतिन" इद्रम इनजोरे,

13 ताना पोगोन तना कय तासतोग। तासतस्के चट्टनेन अद दिग निता, निचि देवुळतुन जोहर कीया बोटटा.

14 मति येसु पोल्वादियाते तान सत्रे कीतोग इनजोर, यहूदिरा पार्तनाता लोता मुक्याल ओड आसि, अगडा मुडुन इतोग, "कबळ कीयलाहि इतेक, वारमतुहक आरुड दियाड मन्हताड, नेटा दिया आयो. अदिनेनाहक दुकताहि सत्रेम आयलाह, बेदाय दुस्सा दियाते वायना इतेक वाट्ट. मति पोल्वादियाते मात्रम, सत्रेम आयलाह वामाट्ट,"* इतोग।*

15 अस्के येसुसामि इतोग, "एय सोड केवालोरिर! पोल्वादियाते मीवा कोंदातुन, आयवेक गाळदतुन कोळकाताहि विळिसिसि, एग ऊहतलाह ओयविरा?"

16 इद आंचाळ अब्रहमना कूळता आंदु, तेन अट्टा वर्सानाह देयहकना मुक्याल दोहच तासिस मता. बह पोल्वादियाते तेन दुकताहि सत्रे कीयनद आयोया?" इतोग।

17 येसु इद्रम इतस्के, ओना विरुद केवालोर लजा आतोर. मति दुसोर मन्कलोर "येसु पका बेसता कबळ कीस्तोग," इनजोर पका गिर्दा आंदुर.

पुलुळ (दुलि) पेनेमता पीटो, ओयता पिडटा पीटो

(मत्याल 13:31-33; मार्कल 4:30-32)

18 पया येसु पुन्धिह कीयनद उंद पीटो वेहतोग, "देवुळता राजेमता पोल्लो बेद्रम बेर्सागा? अद पोल्लो बेदिना लेहकाडा इनजोर तेळियिह कीकन? अद इद्रमता इतेके:

19 बोगो ओर्वोग मन्कल तना लकातगा, पुलुळ पेनेम वीततोग. अद इचुटा पेनेम मोन्हटिस, उंद बेरा मरा आता. अस्के पिटेड तानाड पंगानगा वासि, गूडाड पंडटाड,"* इनजोर वेहतोग।

20 येसु ओसो उंद पीटो वेहतोग, "देवुळता राजेमता पोल्लो इद्रमलेहका मन्हता इतेके,

21 बेदो उंद आंचाळि उचुन ओयता जावा पिडटुन, मूंड तवाड पिडटगा काल्हपता. पया अद पूरा पिडि ओयिसि बोल्गता," इनजोर वेहतोग।

उड्ला अगदुहक देवुळता राजेमते नेडना

22 अद्रमे पया येसु येस्सलेमतेके अनेके, वेल्लाडे नाहकनोरिहक देवुळता पोल्लोतुन वेहचोर अतोग।

23 अस्के ओर्वोग मन्कल ओन इद्रम ताल्हकतोग, "गू! उत्युरे मन्कलोरिन देवुळि पिसिह कीयगाया बहु?" इतोग. अस्के येसु ओन इतोग,

24 "नना मीक वेहतहनन, वेल्ला पसलेवदु उड्ला अगदुहकु, देवुळता राजेमतगा नेडलाह ऊळाट्ट. बाराहक इतेके वेल्लाटोर लोप्पा नेडलाह ऊळनुर, मति नेड पगवोर आयनुर.†*

25 पया लोता माल्कानन नना तेदिस अगदुन केहतकन, अस्के मीट दारावंडटगा निचि 'सामि! मयेनाहक तेलप तेगया!' इनजोर तेलपतुन कोहकसोर केयकिर. मति नना मीकु, 'मीट बेगडाह वातिरो, नना मीक पुनोन!' इनदकन.

26 अस्के 'मति माट ऐंगेन तितल, उटल, निमा मावाड अगिनगा माक देवुळता पोल्लोतुन वेहतिन,' इनजोर मीट इनदकिर.

27 मति नना, 'एय देवुळता पोल्लोतुन केंजवोरिर! नना मीक मुर्तिय पुनोन, नयगडाह विताट!' इनदकन.*

28 "मीट देवुळ राजेम कीयनगा अब्रहम, इसक, याकुब ओसो सबेटोर देवुळता कबुरतोरिन ऊळकिर. मति मीक इतेके, अगडाहि पलते सिरप अळयना, पल्क कोकना, इद्रमता जागाते दोबिस ईयनुर.

29 अस्के ईनाह-आनाह, पूरा बूममेटोर लोकर देवुळता राजेमतगा वासि, कुळप तिनदना बतते उदनुर.*

30 इद्रमलेहका इद बूमते बोरिन-बोरिन उड्लोर इहनिर, अस्के ओर बेरोर आयनुर. ओसो बोरिन-बोरिन बेरोर इहनिर, ओर अस्के उड्लोर आयनुर,*" इतोग।

येसु येस्सलेमतोर मन्कलोरिन जीवा कीस्तोग

* 13:14 13:14 लूकाल 6:7 वचनता कालनोट ऊळाट्ट. * 13:14 13:14 मत्याल 12:2; लूकाल 6:7; योहन 5:16; 7:23; 9:16 * 13:19 13:19 यहजेकेल 17:23 † 13:24 13:24 इद वचनता अर्तम इद्रम मन्हता: पसलेवदु उड्ला अगि इतेके येसुये आंदोग. येसुना मेटेने देवुळता राजेमतगा नेडलाह अग दोर्किहता, ओन विळिसस बेदे दुस्सा अगि इले. * 13:24 13:24 मत्याल 7:13-14 * 13:27 13:27 देवुळताड पाटाड 6:8; मत्याल 7:23; 2 तिमोति 2:19 * 13:29 13:28-29 मत्याल 8:11-12 * 13:30 13:30 मत्याल 19:30; 20:16; मार्कल 10:31

31 अचोटेन उय्तर परसिर ओनगा वासि इतोर, “एरोद अतिपस राजाल* नीक हक्कलाह ऊळिहतोग. निमा इग्दाह बेगातेल दुस्सा जागाते अनु.”

32 इनजोर इतस्के येसु ओरिन इतोग, “अले, अन्जि ओग कोय्लेलेहकाडोग एरोद अतिपसिन वेहाट,‡ ‘नेडु नाळि नना मन्कलोरग्दाहि देयहकिन पेसिह कीकन, ओसो दुकतोरिन सव्रे कीकन. पया मने नावा कबळतुन मारिह कीकन.

33 मतिगा देवुळता कबुरतोन्क येस्सलेम सहरता पलते डोलनद बेस आयो. अदिनेनाहक नेंडु, नाळि, मने नना येस्सलेमतके अनजोर मनदना गावले, इनजोर वेहचीम्हट,” इतोग.

34 ओसो (येस्सलेमतोर मन्कलोरिन सीता कीस) इद्रम इतोग: “ए येस्सलेमतोरिन, ए येस्सलेमतोरिन, देवुळता कबुरतोरिन हक्कवालोरीर, देवुळि मियगा लोहतोरिन बंडाड उकवालोरीर! बेद्रम तलोग कोगु तनाड पीसेन कागोलिहता, अद्रमलेहकाने मीकु नयगा गुम कीयना इन्जि, बेचोको मल्काड नावा विचर आंदु! मति मीट नाकु अह कीयलाह एविर.

35 केंजाट, मीवा मंदिर इम्ने आनाह, देवुळि मीक विळिसस दायगा. नना मीक वेहतहनन, नना मल्लस वायहपा ‘देवुळबाबाना अदिकर पोस वावाहकु, देवुळता देव्या दोर्कि!’* इनजोर मीट इनदकिर, अचानाह नना मीवाड कोंडाहक मुर्तिय दिसोन आयकन,” इनजोर इतोग.*

14

तोयले मन्कन येसु बेस कीस्तोग

1 परसिरा तुंगातग्दाहि ओवोर्ग मुक्याना लोतगा, जावा उनडलाहि केयताहकु, येसु अद लोतगा अतोग. अद दिया वारमता पोल्वादिया मता. अस्के अग्दोर लोकर (ओन बेदाय पोल्लोते एक्किह कीयलाह,) ऊळा-वेचाते मंदुर.

2 अगा येसुना मुनेह ओवोर्ग कय्क-काल्क तोयनद बेमरतोग मन्कल मतोग.

3 अगा मतोर साख्रमगूरिन ओसो परसिरिन, येसु इद्रम ताल्हकतोग, “मावाड अडोना लेकाते, पोल्वादियाते रोगमतोरिन बेस कीयनद पोलिहताया? पोलोया?” इतोग.

4 मति ओर बाताले वळ्हकवा केमेन मतोर. अस्के येसु, ओग तोयले मन्कन बोयिसि बेस कीतोग. बेस आतापया, ओन लोहचीतोग.

5 ओग अतस्के, अगा उदतोरिन येसु इद्रम ताल्हकतोग: “मियग्दाहि बोनाय गाळद तेला, इलवेके कोंदा तेला, चुवातगा अरतेके, तान पोल्वादियाते तेंडविर आयकिर रा?” इनजोर इतोग.

6 ओना ताल्हकमुळता लोप्पा, वेर बाताले ओन पोल्लो मल्हता पगवोर.

उड्लोग आस मनदना

7 अगा गाटो तिनदलाह वातोर्, बेरोर मन्कलोर उदनव जागानगा, उदलाहि जागाड ऊळिदुर. अस्के ओरिन ऊळिसि, येसु उंद पोल्लो वेहतोग:

8 “बेस्के बोगाय मीकु बेद मर्मतगा गाटो तिनदलाह केयनोग, अस्के बेरोर मन्कलोर उदनद जागातगा अन्जि, मीट उदमाट बहा, बाराहक इतेके लोतोग माल्काल, मीकाय एक्वा कदरतोग मन्कन केयिस मनदनोग.

9 अस्के ओग वातापया, मीक इर्वुरिन आस केयतोग, मियगा वासि, “नियद जागा वेन्क ईम रा” इन्जि मीक उदता जागाताह तेहतनोग. अस्के मीट लजा आसि, कतमतोरा मुनेह नेल अन्जि उदकिर.

10 “अदिनेनाहक बेस्के मीक गाटो तिनदलाह केयनोग, अस्के मीट नेल अन्जि उदाट. मीक केयतोग बेस्के मियगा वासि, ‘वय रा दादा! इगा मुनेह वास उदा’ इनजोर इनदनोग, अस्के मीवा संगे गाटो तिनवालोर् सबेटोरा मुनेह मीक कदर दोर्कगा.

11 बोगे मनेग, तना कुद नना बेरोनन इनदनोग, ओन देवुळ उड्लोग कीयगा. मति तना कुद नना उड्लोनन इनदनोग, ओन मात्रम देवुळ बेरोग कीयगा,”* इनजोर इतोग.

12 पया बोग येसुन लोन केयिस मतोग, ओन वने येसु उंद पोल्लो इतोग, “निमा पियल आयि, नग्का आयि, गाटो तिनदलाह केयतेके, नीवा गोततोरिन, दादालोरिन, जीवा-तलातोरिन, ओसो नीवा एरे-गूरेतोर साव्कर्किन बह केयमा. बाराहक इतेके ओर ओसो तमा लोन नीक केयनुर, इद्रम कीसि निमा केयतदिना बद्दला, नीकु ओर वने केयिसि देहचीयनुर.

13 मति निमा बेस्के गाटो तिनदलाह लोकरिन केयकिन, अस्के लेवोरिन, कय्क-काल्क वावोरिन, ताक पगवोरिन, तोववोरिन केया.

14 अह कीतेके देवुळता देव्या नीक दोर्कगा. इद्रमतोरिहक इतेके, ओर नीक मल्हच ईया पगवोर. मति देवुळता मुनेह सेतेमते मन्जि डोलतोर्, बेस्के ओसोवन जीवा अरयनुर,* अस्के नीवा बूति नीक दोर्कगा,” इनजोर वेहतोग.

बेरा कुळपता पीटो

(मत्याल 22:2-10)

15 इद्र पोल्लो केंजिसि, गाटो तिनदा वातोग ओवोर्ग मन्कल येसुन, “बोर देवुळता राजेमते गाटो तिन्हतोर, ओर देव्यातोर आंदुर,”* इतोग.

16 इतस्के येसु उंद पीटोते पोल्लो मल्हतोग. “ओवोर्ग मन्कल बेरा कुळप तयर कीतोग, कीसि वेल्लाटोर लोकरिन कबुर ईतोग.

* 13:31 13:31 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1,19-22; 8:3; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1 ‡ 13:32 13:32 कोय्ले पका सत्रल ओसो मुर्तिय गूनमलेवद मन्हता, अद्रमे एरोद अतिपस पका सत्रल बुदतोग मतोग. अदिहक येसु ओन कोय्लेलेहकाडोग इनजोर इतोग. * 13:35 13:35 देवुळताड पाटाड 118:26

* 13:35 13:34-35 मत्याल 23:37-39 * 14:11 14:11 मत्याल 23:12; लूकाल 18:14; याकुब 1:9; 4:10; 1 पत्र 5:6 * 14:14 14:14 तोहचीतव पोल्लोड 20:5 * 14:15 14:15 तोहचीतव पोल्लोड 19:9

17 कुळप गाटो तयर आतस्के 'अले इंजेके कुळप गाटो तयर मन्हता, कबुर वेहच मतोरिन केयलाह अन्हट' इन्जि माल्काल तनाड ओर्युलतोरिन ओसोवने केयलाह लोहतोग.

18 मति सबेटोर नाळेह कीया बोटटोर. ओर्वोग इतोग, 'नना पूना पोलम तेंडटन, अदिहक तान ऊळलाह दाय्हनन, मति माल्काल ओड बह आयमाकेग गोतो, नना मापि ताल्हकिह्नन,' इन्जि इतोग.

19 ओर्वोग बार इतोग, 'नना एयुड जोळिड कौदाड असतन. अव बेद्रम मन्हताड, अविस्किन ऊळ दाय्हनन. मति माल्काल ओड बह आयमाकेग गोतो, नना मापि ताल्हकिह्नन,' इतोग.

20 ओसो ओर्वोग बह इतोग इतेके, 'नावाड मर्मिड आताड, अदिनेनाहक नना वाया पगवोन' इनजोर इतोग.

21 "ओग ओर्युलतोग मल्स वातोग. वासि, तना माल्कानगा लोकुर बह इतोर, अव सबे पोल्लोड वेहतोग. अस्के अद पोल्लोतुन केंजिसि, लोता माल्काल पका ओड आतोग. ओड आसि तना ओर्युलतोन इतोग, 'निमा नाटेनाड अगिनगा अन्जि, गतलेवोरिन, कयक-काल्क वावोरिन, तोववोरिन, कूटालोरिन केयिस तय,' इतोग.

22 इतस्के ओर्युलतोग अतोग, अन्जि अद्रमे कीतोग. पया मल्स वासि तना माल्कान वेहतोग, 'सायब! निमा बह उकुम इतिन, अद्रमे ओरिन केयिस ततन. मति ओसोवने जागा पिसताये,' इतोग.

23 इतस्के ओना माल्काल इतोग, 'निमा ओसोवन अन, अन्जि नाहकनाड अगिना कचुल, ओसो पोलहकने अन्जि, ओर लोकुरिन अर्जि कीसि, ओरिन पोस वायु. नावा लोन पूरा निदिस मनि.

24 नना मीक निटम वेहतहनन, बोर लोकुरिन मुने गाटो तिनदलाह केयिस मतन, ओर लोकुरगडाहि ओर्वोग वने नावा गाटोतुन तिनोग आयनोग,' इतोग." इद्रम वेहचि येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.

येसुना अगदे बह ताकना

25 पया लोकुर गोहडमेंड येसुना पयाह पयाह अनजोर मतोर. अस्के येसु ओरेके मिळिन्दस, ओरिन इतोग,

26 "बोगाय येसुनाड कगयकन इनवाल, ओग तना तलोग-तपेनु, तना मुतेनु, पिलाड-पेकोरिनु, तना तमोग-दादानु, एलाळ-अकानु, इचोने आयो मति तना जीवातुन वने, ✧ नाकाय वीळिस जीवा कीतोग इतेके, ओग नावाड कगयवाल आया पगवोग. ✧

27 ओसो बोग तना हक्कनागुटा कांजतप नावा पयाह वाताहकु, तन्क वायनव तिपल्किन आपलाह तयर आयोग इतेके, ओग मन्कल वने नावाड कगयवाल आया पगवोग. ✧

28 "इंजेके मियगडाह बोगाय उंद बेरा लोन पंडना विचर कीतेके, ओग मन्कल, 'नना कोनि इचोन बेरा लोन पंडना विचर कीह्नन, मति इद लोतुन मारिह कीयलाह नयगा इचोवेल्लाड कोताड मन्हताडा, इलेडा?' इन्जि, बह तेना लोप्पा ओग इचुनाय गंता कीस ऊळोग आवेग?

29-30 ओग पाय्वाड वाटिस, तान बार मारिह केवोग इतेके, पाय्वाड वाटिहपा ओन बोर बोर ऊळिस मतोर, ओर मन्कलोर मात्रम 'वेन ऊळटे! वेग मन्कल पाय्वाड वाटलाह वाटटोग, मति तान मारिह कीया पगवोग' इनजोर वेन ऊळिसि पास्कनुर, कवयनुर.

31 "आयवेके इद्रमतोग बोग राजाल मन्हतोगा? दुसा देसेमता संगे लळय कीयलाह दायनामुने, बह उचुनाय विचर केवोग आवेग? 'नना सिरप दहा अजर्क सीपयकना संगे, ओर वीसा अजर्क सीपयकिन गेल्स पगयकना? पगवोना?'

32 वेग तना लळेम आया पगवेके, विस्दतोर लळय कीयलाह एवयनामुनेने, तनाड सीपयकना संगे कबुर लोहचि, गूनम आयलाह विचर केवेग.

33 "अद्रमलेहकाने मियगडाह वने बोरे मनिर, आपुना सबे मालसोम, अनम-दनम, ओसो मियगा मनदनव सबेटविन विळस पगविर इतेके, नावाड कगयवालोरि आया पगविर. ✧

येसुनाड कगयवालोर ओवुरलेहकाडोर

(मत्याल 5:13; मार्कल 9:50)

34 "ओवुरि बेसतले, मति ताना मिटस बार अता इतेके, अद मिटस बेद्रम मल्स वायगा?

35 अद पया पोलमते वाटलाह, बेद तोळ्योतगा काल्हपलाह वने अरवो, बेद कतुमतगा काल्हपलाह वने अरवो. तान आक्रिते पोहचीयनुर. अदिनेनाहक मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओर नावा पोल्लोतुन बेस केंजिर!" इनजोर वेहतोग.

15

लेसिस मतद गोरता पीटो

(मत्याल 18:12-14)

1 उंद दिया सिद्वा एनवालोर ओसो यहदिराड अडोन नोमवोर पापिर, येसुनाड पोल्लोड केंजलाहि, ओनगा जमा आतोर.

2 इदिन ऊळिस पफ़सिर ओसो सान्त्रमगूस्र येसुन मुयोग आसोरे, "वेग मन्कल पापिरिन बेस-नेहना तनगा केयिस उदिह कीस्तोग. ओसो ओरा संगे तिनदना-उनडना कीस्तोग," इतोर.

3 ओर इनदनदिन केंजिसि, येसु ओरिन उंद पुन्पिह कीयनद पीटो वेहतोग,

✧ 14:26 14:26 तोहचीतव पोल्लोड 12:11 ✧ 14:26 14:26 मत्याल 10:37,39; 16:25; मार्कल 8:35; लूकाल 9:24; 14:26; 17:33; योहन 12:25

✧ 14:27 14:27 लूकाल 9:23; मत्याल 10:38; 16:24; मार्कल 8:34 ✧ 14:33 14:33 पिलिपितोर 3:7; इब्रितोर 11:25-26

4 “ओर्वोग मन्कनगा नूर गोरेड मताड, अविस्किन मेहनेक-मेहनेके, अगडाहि उंद गोरे लेसता. पया अव पिसतवु उंद कमि नूर (99) गोरेनु, बटटगा मंदा कीसि, अद उंद लेसतद गोरेतुन दोर्कनाहजोम, पर्हकलाहि ओग दास्तोग.

5 पया अद गोरे दोर्कतस्के, तान गिर्दति तना अटाते कांजिस पोस वास्तोग.

6 पया लोन वासि, तना गोततोरिन ओसो ऐ-गूरेतोरिन केयिसि, ‘नावा लेसिस मतद गोरे नाक दोर्कता. नावा संगे गिर्दा कीम्हटु,’ इनजोर इन्हतोग.

7 नना मीक वेहतहनन, अद्रमे देवुळतुन माळवालोर उंद कमि नूर (99) मन्कलोरु ‘माकु पापमता अगदाहि मलयलाह गर्ज इले’ इनदनुर. मति ओरिहकाय, ओर्वोग पापि मन्कल तना पापमता अगदाहि मलतेक अचोन, ओनेनाहके देवुळदीपतगा पका गिर्दा आयगा.✱

पोक्स मतद वेंडटा कोताता पीटो

8 “ओसो उंद पीटो वेहतहनन, केंजाट. उंद आंचानगा वेंडटाड दहा कोताड मताड.* अगडाहि उंद कोता लोने बेगायो अर्स मायता. अस्के अद आंचाळ चिमलि पोतिह कीसि, दोर्कनाहजोम बेस-नेहना वियेग नेहचि पर्हकिहता.

9 पया कोतातुन दोर्किह कीसि, तना गोतताड आस्किनु, ऐ-गूरेताड आस्किनु केयिसि, ‘नावा पोक्स मतद वेंडटा कोता दोर्कता रि, नावा संगे गिर्दा कीम्हटु!’ इनजोर इन्हता.

10 नना मीक वेहतहनन, अद्रमे पापमता अगदाहि मलवाल ओर्वोग पापि मन्कनेनाहकु, देवुळदीपतगा देवुळि, तनाड देवतुलकना संगे गिर्दा कीयगा,✱” इनजोर वेहतोग.

केर्दे पेकाना पीटो

11 पया येसु ओसो उंद पुन्पिह कीयनद पीटो वेहतोग, “ओर्वोग मन्कल मतोग, ओन्क इर्वुर मगक मतोर.

12 उंद दिया उड्लोग मगि तना तपेनगा वासि, ‘बाबा! मालसोमतगडाहि बेचोन नावा तूस मन्हता, अद नाक तूसिस ईम,’ इतोग. इतस्के तपे तना मालसोमतुन, इर्वुर मगकिरिहक तूसिस ईतोग.

13 पया वेल्ला दिया आयवाय मता, ओग उड्लोग मगि तना मालसोमतुन पूरा ओपे कीसि, लोतोरगडाह एगिस वेल्ला जेकता देसेमते अतोग. अन्जि अगा तना मालसोमतुन बेदे कबळतुहक अरवाहु, लाग्वाड कबस्कने इके-अके उगसिन पोहतोग.

14 इद्रम ओग पूरा मालसोम मारिह कीतोग. पया अद देसेमतगा बेरा दुकळ अरता. अस्के ओनगा बाताले इले आस मता.

15 अदिनेनाहक पया ओग अद देसेमतोग ओर्वोग मन्कनगा, कबळ कीयलाह अतोग. अतस्के ओग मन्कल ओन तना पोलमते पदिड मेहतलाह लोहचीतोग.†

16 पया अगा ओग पेकाल, अव पदिड तिनदनद कोगमतुनाय तिन्ज, पोटा निहेनन इनजोर विचर कीदोग. मति अद कोमि वने, ओन्क बोगे एवोग.

17 “अद्रम आनेके पया, ओग पेकाल सीता अरतोग. अस्के तनतनाय इद्रम विचर कीतोग: ‘नावा बाबानगा इतेके, बेचुरो ओर्युलतोर मन्हतोर, ओरिहक तितेक वने मारो. मति नना इसि इगा कग्विहक हासोर महनन.

18 आयो, नना इंजेके इगडाह बाबानगा अन्जि इनदकन, “बाबा नना देवुळता अडम ओसो नीवा अडम पापम कीतन.

19 इंजेके नीवा मगि इनदलाह वने ओप्पोन. मति नाक ओर्वोग नीवा ओर्युलतोना लेहका, नियगा तासा,” इनदकन,’ इनजोर विचर कीतोग.

20 कीसि ओग पेकाल अगडाहि तपेनके दायलाह पेसतोग. पया लोता ऐ एवनेके, तपे ओन ऊळतोग. ओन ऊळिसि, तपेहक पका मान वसता. पया तपे वितिस, ओन गळम ओगिडिस लोंडटोग.

21 अस्के ओग पेकाल, ‘बाबा! नना देवुळता अडम ओसो नीवा अडम पापम कीतन. इंजेके नीवा मगि इनदलाह ओप्पोन,’ इतोग.

22 “मति तपे ओन लोन तचि, तनाड ओर्युलतोरिन ‘अलेट रा! पका बेसता जगा तचि, वेन्क केगिह कीम्हटु. वेळ्जतगा उंद मुदा केगिह कीम्हटु, ओसो एल्पुस्क केगिह कीम्हटु.

23 ओसो बेस मेंदुल आतद कुरा पियो हक्काट! अदिन तिन्जि माट गिर्दा कीकल.

24 वेग नावा मगि डोलिस मतोग, इंजेक जीवा अरतोग.✱ लेसिस मतोग, मति वेग दोर्कतोग,’ इनजोर वेहतोग. इद्रमलेहका ओर गिर्दा कीयलाह बोटटोर.

25 “पया बह आता इतेके, गळक मनेके माळा मगि पोलमतेनाह लोन वातस्के, पाटाड ओयनदु, एंदनदु आल्का ओग केंजतोग.

26 केंजतस्के ओर्वोग तमा ओर्युलतोन केयिसि, ‘लोन बाताल आयलाह आता रा?’ इनजोर ताल्हकतोग.

27 अस्के ओग, ‘नीवा तमोग सुकमते बेस-नेहना लोन मल्स वातोग. अदिनेनाहक मिथमाल पका बेस मेंदुल आतद पियोतुन अस्कलाह वेहतोग!’ इनजोर इतोग.

28 “इदिन केंजिस, बेरोग मगि पका ओड आतोग. लोनलोप्पा ओळियोग. अस्के तपे पलते वासि, ओन गूनम कीयलाह ऊळतोग.

29 मति मगि तपेन इद्रम इतोग, ‘इचोक वर्साड ओर्युलतोना लेहका मन्जि, नना नीवा सेवा-साकुर कीयलाह आतन. ओसो नीवाड सबे पोल्लोन केंजिस ताकतन. मतिगा नावा गोततोर संगे कलियिस गिर्दा कीयलाह, बेस्के उड्ला बोक्छा पियो वने एविन.

✱ 15:7 15:7 15:10 * 15:8 15:8 उंदि वेंडटा कोता इतेके, अद त्कने उंदि दियाता कृति, इचोन मता. ✱ 15:10 15:10 15:7 † 15:15 15:15 यहदि लोकरिहक पदिड मेहतना इतेके, सबेटकाय पका लजाता पोल्लो आंद, ओसो यहदिर पदिड तितेके, इटटेके कळ्वोग आस्तोर (लैव्यव्यवस्था 11:7). ✱ 15:24 15:24 रोम सहरतोर 11:15

30 मति वेग नीवा मगि, पूरा मालसोमतुन साट्याल कबळते बूळे कीतोग. ओनेनाहक कोनि बेस पका मेंदुल आतद कुरा पियोतुन अस्कलाह वेहतिन अय!' इतोग.

31 इतस्के तपे ओन इतोग, 'बाबा! निमा इतेके अमेसा नावा सगे महनिन, नयगा बाताल बाताल मन्हता, अद सबे नीवाय आंदु.

32 मति वेग नीवा तमोग डोलिस मतोग, इंजेक जीवा अरतोग. ✱ लेसिस मतोग, ओसोवने दोर्कतोग. अदिनेनाहक माट गिर्दा आयना गावले' इतोग," इनजोर येसु इद्रम पीटो वेहच मारिह कीतोग.

16

ऊळेवाळे केवाल मेटिना आरडा

1 पया येसु कगयवालोरिन ओसो इतोग, "बोगो ओर्वीग साव्कर मन्कल मतोग. ओनगा ओर्वीग मेटि मतोग. वेग मेटि 'नीवाड कोतान बेदे कबळतुहक अरवाह, मारिह कीयलाह आतोग' इनजोर, बोरो साव्करिन वेहतोर.

2 अस्के साव्कर मेटिन केयिस, इद्रम इतोग, 'नीवा लोप्पा नना बाताल केंजलाह आतन रा? इंजेक नीक इद कबळते, नना तास पगवोन आयकन. निमा नयेनाहक कीसोर मतिन, अद कबळता पूरा लेका कीस, नाक ईम!' इतोग.

3 इतस्के पया, ओग मेटि तनतनाय आल्स बोटटोग, 'नना इंजेके बाताल कीकन? माल्काल इतेके नाक कबळताह पेहचीयनोग. नाक इतेक इंजेक, पोलमते कबळ कीयलाह कयदेन आयो. ओसो बेगा ताल्हकिस तिनदलाह वने लजा वास्ता,' इनजोर आलिह कीतोग.

4 आलिह कीस पया, 'नना इंजेक बह कीकन, अद नाक सबे तेळियता. इद कबळतगडाह नाक पेहतापया, दुसोर लोकुर नाक तमा लोन केयना गावले.'

5 इन्जि तना माल्कानगडाहि बोर करा इनजोर सामन तेंडिस मतोर, ओरगडाह ओर्विन-ओर्विन केयिस ताल्हकतोग, 'निमा साव्करिहक बेचोन करा मल्हच ईयनद मन्हता रा?' इतोग.

6 इतस्के ओर्वीग इतोग, 'नालुड अजर्क लिटर्क जयतुन पंडिना नेयु' इतस्के, मेटि ओनु 'इद ऊळा, नीवा पेदिरता कागिद मन्हता, तेनगा रेंड अजर्क लिटर्क इनजोर चट्टिपेट रासा,' इनजोर वेहतोग.

7 पया ओसो दुसोन ताल्हकतोग, 'निमा साव्करिहक बेचोन करा मल्हच ईयनद मन्हता रा?' इनजोर ताल्हकतस्के, 'नूर कंडिड गोहक मल्हचीयनद मन्हता' इतोग. इतस्के ओन वने 'इद नीवा पेदिरता कागिद मन्हता, तेनगा नालुड वीसाड कंडिड इनजोर रासा,' इनजोर वेहतोग.

8 "पया ओग मुळहे मेटि, पका सत्रलते कबळ कीतदिन माल्काल ऊळिसि, ओन 'पका उसर महनिन रा!' इन्जि इतोग. इद्रमलेहका देवुळतुन पुतोर लोकुरिहकाय एक्वा, देवुळतुन पुनवोर लोकुर, ओर्विहक-ओर्वीग ईयना-एतनदिना लोप्पा, पका सत्रल मन्हतोर.

9 नना मीकू वेहतलाह आतन, इद दुनियाता मालसोमते, आपुहक गोततोर दोर्किह कीम्हट. बाराहक इतेके अद मालसोम बेस्के मायगा, अस्के बेस्केन मायवव लोहकने मीक जागा दोर्कगा.

10 "बोग उडीला पोल्लोते सेतेम मन्हतोग, ओग बेरा पोल्लोते वने सेतेम मन्हतोग. मति बोग उडीला पोल्लोते सेतेम इलेग, ओग बेरा पोल्लोतगा वने सेतेम इलेग. ✱

11 अदिनेनाहक इद बूमतगडा मालसोमतेने मीट सेतेमते इलवेके, देवुळि तना राजेमता मालसोमतुन मीवा कयदे बेद्रम ईयगा?

12 दुस्रोना मालसोमतुन मीट सेतेमते काळडविर इतेके, देवुळ ईयनद तूस मीक बेद्रम दोर्कगा?

13 "अदिनेनाहक ओर्वीग ओर्युलतोग, इर्वुर माल्कालोरा सेवा-साकुर कीया पगवोग. बाराहक इतेके ओग ओर्विन बार कोटुल कीयनोग, ओसो ओर्विन बार जीवा कीयनोग. इलवेके ओर्विना पोल्लो केंजनोग, ओर्विना पोल्लो बार केंजोग आयनोग. अद्रमे मीट वने मालसोम ओसो देवुळि, इव रेंडिना सेवा मुर्तिय कीया पगविर," ✱ इनजोर वेहतोग.

देवुळता पोल्लो बेस्केन मायो

14 येसु इव पोल्लोड वेहनेके, अगा उयतुर परसिर मतोर. ओरु कोताना पोगोन पका जीवा कीदुर. ✱ अदिहक येसु इतव पोल्लोन केंजिसि, ओन पास्किंदुर.

15 पया येसु ओरिन इतोग, "मीट लोकुरा मुनेह माट सेतेमतोरुम इहनिर, मति मीवा पोटातगा बाताल मन्हता, तान देवुळ पुन्हता. ✱ बेव-बेव पोल्लोड मन्कना विचरते पायदाताड मन्हताड, अव देवुळतुहक एड वास्ताड.

16 "एग मीहवाल योहन वानाहजोम, मोसानाड अडोड ओसो देवुळता कबुरतोर साङ्गम*, इव लोकुरिन ताकिह कीसोर मंदुड, ताना पया देवुळता राजेमता बेसता कबुर पोकर आयलाह आता. ओसो सबेटोरिन ताना राजेमता ओळहतलाहि, पोकर केवालोर गोंडगोंड आस्तोर. ✱

17 ओकावेला पोगोटा बूमि ओसो इळता बूमि बूळेम आयनुड, मति देवुळताड अडोना साङ्गमतगडा उंद गीता वन मायो आयगा. ✱

मुतेन विळसनदिना लोप्पा

(मत्याल 5:32; मार्कल 10:11-12)

✱ 15:32 15:32 रोम सहरतोर 11:15 ✱ 16:10 16:10 मत्याल 25:21,23 ✱ 16:13 16:13 मत्याल 6:24; याकुब 4:4 ✱ 16:14 16:14 2 तिमोति 3:2 ✱ 16:15 16:15 रोम सहरतोर 8:27; तोहचीतव पोल्लोड 2:23 * 16:16 16:16 मोसानाड अडोड ओसो देवुळता कबुरतोर साङ्गम इतेके येसु वायनामुने रासतदु पूरा पाळना साङ्गमि. ✱ 16:16 16:16 मत्याल 11:12-13 ✱ 16:17 16:17 मत्याल 5:18

18 “बोगाय मुने ततद मुतेन विळिससि, ओसो उंदि दुष्पा मुतेन ततोग इतेके, ओग साद्याल कबळ कीस्तोग. ओसो बोगाय अद्रम विळिससीतद आंचान बार, तन्क मुते कीतोग इतेके, ओग वने साद्याल कबळ कीस्तोग.”*

साव्कर मन्कल ओसो गरिब मन्कल

19 “ओसो उंद पोल्लो केंजाटु. ओर्वोग पका साव्कर मन्कल मतोग. ओग दुंगा पंडलेहकाडा रंगताड, पका दाराताड गेंदेड केगन्दोग. ओसो दिनमे बेस सुकमते, गिर्दा-वेळकाते ओसो बेरा गिजुरते मंदोग.”*

20 मति ओर्वोग बार ओसोय गरिब मन्कल मतोग. ओना पेदिर लाजर मता. ओग मेंदुलमेंड बोटाड आस मतोग. ओन दिनमे साव्करना लोता अगादगा, बोरो तचि तासिस अंदुर.

21 साव्कर तिनदहपा, इळन अरतव पेसावार्किन तेला तिन्जि, पोटातुन निहेनन इन्जि, ओग विचर कीदोग. ओसो ओना मेंदुदाड बोटान नयक बार वासि नाकिन्दुड.

22 “मनेक मनेके उंद दिया, गरिब मन्कल डोलतोग. अस्के देवतुलक वासि, ओना जीवातुन पोगोन सिंगीदीपतगा अब्रहम मुय्तोना† कचुल ओस तासताड. पया उचुक दियाने, ओग साव्कर मन्कल वने डोलतोग. लोकुर ओना सति-गति कीतोर.

23 ओग साव्करना जीवा हानादीपता किसबटटा जागातगा तिपलते मनदहपा, पोगोन ऊळतोग; ऊळनेके, ओन्क जेकु अब्रहमना कचुल, लाजर उदिस मनदनदिन ऊळतोग.

24 अस्के पया ओग अब्रहमिन आळो कीस इद्रम इतोग, ‘ए अब्रहम तादोनिन! नाक ऊळिस जीवा लोपा रा! नना किसबटटागा कर्वलाह आतन. निमा मुर्बत कीसि लाजरिन लोहचीम, ओग वासि तना वेळन्जतुन एतगा मुळहचि, नावा वेंजेटुन सितुर कीयेग,’ इनजोर केयतोग.

25 अस्के अब्रहम इतोग, ‘ऊळा पेका! निमा सीता कीम, जीवात मनदहपा, नीवा पिसमुळते बाताल गावले मता, अद सबे नीक दोर्कता. मति वेग लाजरिहक इतेके, अद्रमता सुकमता पिसमुळ दोर्को. इंजेके इगा वेन्क बाताले तिपल इले. मति निमा मात्रम अगा कर्वलाह आतिन.

26 ओसो उंद पोल्लो केंजा, मीवा-मावा नडुम, उंद बेरा कस्क्ने मनदनद किडि मन्हता. अदिनेनाहक मियगडाह बोर इके वेंडकोम इतेक तेला वेंड पगवोर, ओसो मयेकेडेनाह मियेके बोर वेंडकोम इतेक तेला वेंड पगवोर,’ इनजोर इतोग.

27 अस्के साव्कर इतोग, ‘अल अह इतेक तादो, नना नीक अर्जि कीयहनन. नियोग लाजरिन नावा बाबाना लोन लोहचीम.

28 बाराहक इतेके नाक एयवुर तमोर मन्हतोर, (ओर नावा लेहका पापि बुदते मनमाकिर इनजोर,) ओरिन अन्ज वेहतेके, नना पका तिपल आयहनन इद जागातगा, ओर वावोर आयनुर,’ इनजोर इतोग.

29 इतस्के अब्रहम इतोग, ‘ओरगा इतेके मोसाल रासतव अडोड, ओसो दुष्पेर देवुळता कबुरतोर रासतव पुस्तकिड मन्हताड. अविस्किन अर्विसि, अगडा पोल्लोतुन केंजिर, अद्रमलेहका ताकिर,’ इतोग.

30 इतस्के साव्कर मन्कल इतोग, ‘अद्रम आयो अब्रहम तादो! डोलतोरगडाह बोगाय अन्जि ओरिन वेहतेके, ओर पापमता अगादाहि मिळिन्दसि, देवुळतके मलयनुर,’ इतोग.

31 अस्के अब्रहम ओन इतोग, ‘मोसाल रासतव अडोना, ओसो दुष्पेर देवुळता कबुरतोरगडा पुस्तकिना पोल्लोतुन केंजोर इतेके, डोलतोग मन्कल जीवा अर्सि, ओरिन वेहतलाह अतेक वने, ओर केंजोर आयनुर,’ इनजोर इतोग.”

17

पापमता लोप्पा येसुना कागहमुळि

(मत्थ्याल 18:6-7,21-22; मार्कल 9:42)

1 उंद दिया येसु तनाड कगयवालोरीन वेहतोग, “पापम कीयनाह तहतनव पोल्लोड मनदनुडे! मति बोग मीकु पापमतेके ओसीस्तोग, ओना पका गोसा आयगा!

2 उड्लोर पेकोरा लेहका नाक नमवालोरगडाहि बोनाय वगोन, ओना नयगा मतद विस्वसतुन विळसलाहि, बोग कटळ वाटटप आस्तोग, (वेग कटळ वाटवाल देवुळता बेरा सिक्सातुहकु ओजनोंग). वेना वेळेदगा पका प्हतद जेता बंडातुन दोहचि, वेन सम्दुरते वेल्लाह आता कसातगा मुळहतना, (इद बेरा सिक्सा आंदु; मति) तान्काय वीळिस बेरा सिक्सा, देवुळि अद्रम कटळ वाटवाहक ईयगा.

3 अदिनेनाहक मीवा ताकमुळते उसर मन्हट.

“मीवा तोळतोग गल्लि कीतेके, ओन तेर्हाट. ओग तना कीता गल्लिताह मलतेके, ओना गल्लितुन मापि कीम्हट.

4 ओग उंदिय दिया एळुड मल्काड मीवा विस्वदते पापम कीसि, ओसोवने एळुड मल्काड मियगा वासि, नना चुकतन, इंजेक अद्रम केवोन इनजोर इतेके, ओन मापि कीम्हट,” इनजोर वेहतोग.

विस्वसता पोल्लो

5 इदिन पया केंजिस, “मावा विस्वसतुन बेर्सिह कीसीम गू,” इनजोर बळयिर येसुसामिन इतोर.

6 इतस्के येसुसामि इतोग, “मीवा विस्वस नूडमेटा मतेक वने, मीट इद बेरा ताळ मरातुन, ‘कुळ्ह वासि, सम्दुरतगा निल्म’ इनजोर वेहतेके, अद मीवा पोल्लोतुन कैजगा।*
 ओर्युलतोना जबब्दर

7 “इजेके मियगडाहि बोना तेला लोतगा ओर्युलतोना मनदनोग, ओग पूहतलाह आयि, इलवेक इसि कौदानके आयि, अनेग. अन्जि तना कबळतेनाह लोन मल्स वातस्के, ‘वाता वावाय गाटो तिनदलाह उदा रा’ इनजोर, माल्काल ओन इनोग आयनोग।

8 मति ‘नयेनाहक गाटो अटा, जगा केस नना तिनाहजोम, नाक वांटिस ईम. ताना पया निमा तिन’ इनजोर इनदनोग।

9 ओसो नना वेहतद कबळतुन कीतोना इनजोर, ओर्युलतोना ‘बेस कीतिन!’ इनजोर इनोग आयनोग।

10 अद्रमे मीट वने देवुळ वेहतद पूरा कबळतुन मारिह कीतस्के, ‘माटु ओर्युलतोरोम मान दोर्कना मुर्तिय लायक आयोम! माक बेद कबळ कीयनद मता, अदे कबळतुन कीतोम,’ इनजोर इन्हटु,” इनजोर येसु वेहतोग।

येसु दहा मोंडरोगमतोरिन सत्रे कीस्तोग

11 पया येसु येस्सलेमतके दायहपा, सामरिया ओसो गालिल, इव पटिना नडुमतुहक अनजोर मतोग।

12 अस्के येसु बेदो उंद नाटेनगा दायहपा, अगदुहक उचुन अबर, मोंडरोगमतोर दहा मन्कलोर निच मतोर।

13 ओर येसुन ऊळिस जोरते केयतोर, “ए येसु! गुरू! माक ऊळिस जीवा लोपा,” इतोर.*

14 येसु ओरिन ऊळिस इतोग, “अले मीट इजेक इडाह अन्जि, मीवाड मैदुस्किन बूमयालोरिहक तोहाट,†” इनजोर इतोग. इतस्के ओर अतोर. अनेक-अनेकेन ओरा मोंडरोगम मायता।

15 पया ओर दहा मन्कलोरगडाहि ओर्वोग मन्कल, तना सत्रेम आतदिन ऊळतोना. अस्के ओसोवने येसुनगा मल्स वासि, जोर-जोरते केयिस, देवुळतुन जोहर कीया बोटटोग।

16 ओसो ओग येसुनाड काल्क अर्सि, ओन जोहर कीतोना. ओग मन्कल सामरि जाततोग, (इतेके उडुला जाततोग) मतोग।‡

17 अस्के येसु इतोग, “कतमतोर सत्रेम आतोर इसि. पया इका नव मन्कलोर बेगाडुर?”

18 वेग यहुदि आयवोग दुस्रा जाततोना विळिससि, ओरगडाह बोगे बह देवुळतुन जोहर कीयलाहि, मल्स वावोग गोतो!” इतोग।

19 ओसो ओन, “तेदिस अन! निमा नाक विस्वस कीतिन, अदिनेनाहक सत्रेम आतिन,” इतोग।

देवुळता राजेम बेद्रम वायगा?

20 उंद दिया परसिर येसुनु, “देवुळि तना राजेमतुन माक बेस्के दिसिह कीयगा?” इनजोर ताल्हकतोर. ताल्हकतस्के येसु वेहतोग, “देवुळ राजेम कीयनद कौडाहक दिसो आयगा।*
 21 देवुळि मीवा नडुम राजेम कीस्ता. अदिनेनाहक ‘इदु! देवुळि इगा राजेम कीस्ता. अदु! अगा राजेम कीस्ता,’ इनजोर लोकर वळहकोर आयनुर,” इनजोर वेहतोग।

22 ओसोवने कगायवालोरिन इद्रम इतोग: “माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना राजाल आसि वायनद दियातुन ऊळलाह विचर कीकिर, मति मीट ऊळ पगविर आयकिर, इद्रमता वेला वायगा।

23 अस्के इगा मन्हतोग, अगा मन्हतोग, इनजोर लोकर मीकु इनदनुर, अगा मीट अनमाटु, ओरा संगे कलियमाटु।*
 24 पोगोन उंद बाजेतके मिळस्केतके, दुस्रा बाजेतके वेहच आस्ता. अद्रमलेहकाने माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नना, आकिर दियाते वायकन अस्के, कतमतोर नाक ऊळनुर।*
 25 मति ताना मुने नना पका तिपल आयकन. इद पीळतोर मन्कलोर नाक पास्कनुर।
 26 “नोहा मुय्तोना वेलाते बेद्रम आता, अद्रमे माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नना वायहपा आयगा।
 27 नोहा मुय्तोग ओडातगा नेडनाहजोम, लोकर तिनदना-उनडना कीदुर, मुतेस्क तन्दुर, मुजोहक अन्दुड. पया बेरा उड्रा वासि, ओर कतमतोरिन बूळे कीता।*
 28 “ओसो लोटना वेलाते वने अद्रमे आता. लोकर तिनदना-उनडना, असना, वमना, वीतना, लोहक पंडना कीदुर।
 29 मति लोट सोदोम सहरताहि पेसतस्के, पोगोटा बूमताहि मळगनव किसतळिमड अरताड, अस्के नागमेटोर कतम बूळेम आतोर।*
 30 माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नना दिसनद दिया वने,* अद्रमलेहकाने आयगा।
 31 अदिनेनाहक अद दिया बोगाय लोता पोगोन मतेके, लोतगा मनदनद सामनतुन ततलाह, इळन रेगनद आयो. अद्रमे बोगाय मन्कल पोलमते मतेक वने, ओग मल्स वायनद आयो।*
 * 17:6 17:6 मत्याल 17:20; मार्कल 11:23; 1 कुरिततोर 12:9 * 17:13 17:13 यहुदि लोकर मोंडरोगम आतोर मन्कलोरिन, कळ्वोग आतोर इनजोर जेक कीदुर, ओसो ओरिन नाटुहक अबर तासिदुर. † 17:14 17:14 ओर मोंडरोगमताहि सत्रेम आंदुर, ओरिहक बूमयानगा अन्जि, माट सत्रेम आतोम इन्जि, तोहता पोयन्दु, अस्के बूमयालोस मीवा कळ्वोग एडटा इन्जि वेहन्दुर. ओर वेहतस्केन, मोंडरोगमतोरिहक लोकरा संगे कलियलाह पोलिदु (लैव्यव्यवस्था 14:1-32). ‡ 17:16 17:16 सामरि जाततोरिन, यहुदि जाततोस विटळ तासिन्दुर. * 17:20 17:20 19:11; बळयिर 1:6 * 17:23 17:23 मत्याल 24:23; मार्कल 13:21 * 17:24 17:24 मत्याल 24:27 * 17:27 17:26-27 पुटमुळि 7; मत्याल 24:37-39 * 17:29 17:28-29 पुटमुळि 19:15-25 * 17:30 17:30 2 तिसलुनितोर 1:5-7; 1 पत्र 1:7; 1 योहन 3:2 * 17:31 17:31 मत्याल 24:17-18; मार्कल 13:15-16

- 32 लोटना मृते (देवुळता पोल्लोतुन केंजवा, सोदोम सहरतुन मिळिन्दस ऊळतस्के), तान्क बह आता, अदिन सीता कीम्हटु.✱
- 33 “ओसो बोग इद बूमतगा आपुना जीवातुन पिसिह कीयलाह ऊळिहतोग, ओग आक्रिते बूळेम आयनोग. बोग बारा नयेनाहक सबे पोहतहतोग, ओन्क देवुळताहि पूना जीवा दोर्कगा.✱
- 34 नना मीक वेहतहनन, नना वायहपा, नग्का इर्वुर मन्कलोर उंदिय जागाते उंजिस मनदनुर. मति नना ओर्विन बार नावा संगे मनदलाह ओयकन, ओर्विन बार सिक्सा आयलाह अगान विळिससीकन.
- 35 ओसो रेंड आस्कु जेताते पिड नोगसोर मतेके, नना उंदतुन बार नावा संगे ओयकन, उंदतुन बार अगान विळिससीकन.✱ [
- 36 इर्वुर मन्कलोर पोलमतगा मतेके, नना ओर्विन बार नावा संगे ओयकन, ओर्विन बार अगान विळिससीकन,” इतोग.]✱
- 37 अस्के कगायवालोर येसुन, “इव पोल्लोड बेगा आयनुड सामि?” इनजोर ताल्हकतोर. अस्के, “बेगा हातद सेता मनदगा, अगा गीदस्क जमा आयनुड*,” इनजोर येसु इतोग.✱

18

पार्तना कीसोरेन मनदना

- 1 पया येसु तनाड कगायवालोरिन दिनम पार्तना कीसोर मनदना, ओसो अमेसा पार्तना कीयलाह बेस्केन आरेम आयना आयो इनजोर,✱ उंद पीटो इद्रम वेहतोग.
- 2 “उंद नाटेनगा ओर्वोग गायताल मतोग. ओग लोकरा नेयम कीसीदोग. मति ओग मन्कल मात्रम देवुळतुन बह रेयवाल आयोग, ओसो लोकरा पर्वा वन केवाल आयोग.
- 3 अदे नाटेनगा उंदि रांडे आंचाळ मता. अद ओनगा दिनमे वासि, ‘गायता, नावा विस्दतोना संगे मनदनद कट्टलातुन, नेयम कीसि देहचीम,’ इनजोर वेहन्दु.
- 4 वेल्लाडे दियाड आनाह, ओग ताना नेयमतुन पर्वा केवालवा केमेन मतोग. मति उंद दिया ओग तनतनाय विचर कीतोग, ‘नना देवुळतुहके बह रेयोन, ओसो मन्कहके बह रेयवानन आयोन.
- 5 तेला मति इद रांडे आंचाळि दिनमे नयगा वासि, कयर कीस्ता. अदिहक इंजेक तेना नेयम कीसि देहचीतेकेन बेस आयगा. इलवेके इद दिनमे कयर कीसोरेन मनदगा,’ इतोग.”
- 6 पया ओसो येसुसामि इतोग, “नेयम कीसेवाल लागवोग मन्कल बाताल इतोग, अद पोल्लोतुन सीता कीम्हटु.
- 7 देवुळ आचतोर लोकर,✱ देवुळतुन नग्का-पियलि कोळ्व कीसोर मन्हतोर, ओरा नेयम आयना इन्जि, ओरिहक तोळ इयलाहि, देवुळि आल्सेम कीयागाया?✱
- 8 नना मीक वेहतहनन, देवुळि ओरा नेयम चट्टिपट कीसीयगा. तेला मति माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना बेस्के मल्स वायकन, अस्के इद बूमतगा विस्वसतुन विळसवा, पार्तना केवालोर दोर्कनुरा?” इनजोर वेहतोग.

देवुळता मुनेह उड्ला बुदतोग आस मनदना

- 9 ओसो उयतुर मन्कलोर, माटे देवुळतुहक विचर वानाह पिसिह्नोम इनजोर, दुसोरिन पास्किंदुर.✱ ओरेनाहक वने येसु उंद पीटो वेहतोग.
- 10 “इर्वुर मन्कलोर देवुळतुन पार्तना कीयलाहि, मंदिरतगा अतोर. ओरगडाह ओर्वोग बार परसि, ओर्वोग बार नाकातगा सिद्वा एनवाल.
- 11 परसि बाताल कीतोग इतेके, ओग सिद्वा एनवानगडाह जेक निचि, इद्रम पार्तना कीतोग, ‘ए देवुळतिन! नना दुसोरा लेहका कलेनन आयोन, ओसो नाळेह केवानन वने आयोन, साट्याल कबळ केवोन. ओसो नियोग सिद्वा एनवाना लेहका वने, नना लोकरिन मुळहवानन आयोन. अदिनेनाहकु नना नीक जोहर कीयहनन.
- 12 वारममेट्टहक रेंड मल्काड उपस कीयहनन. नावा कमयता दहा तूस्कनगडाहि, उंद त्स नियेनाहक दान वने इयहनन,’ इनजोर इतोग.
- 13 “मति सिद्वा एनवाल मन्कल जेक नितोग. ओन्क पोगोन ऊळलाह वने दीरा वावो. ओग तना पापमतुन आलिह कीसि,* अर्युल पासोर इद्रम पार्तना कीतोग, ‘ए देवुळबाबा! नना बेरा पापि मन्कनन आंदन. नावा पोगोन जीवा लोपा,’ इनजोर इतोग.
- 14 पया ओर इर्वुरगडाहि, सिद्वा एनवाले देवुळता मुनेह सेतेमतोग आसि लोन अतोग. मति परसि सेतेमतोग आयोग. बाराहक इतेके, बोग तन्क बेरोनन इन्हतोग, देवुळि ओन उड्लोग कीस्ता. मति बोग तन्क उड्लोनन इन्हतोग, देवुळि ओन बेरोग कीस्ता,”✱ इद्रम वेहचि पीटोतुन येसुसामि मारिह कीतोग.

पेकोरिहक येसु बर्कत ईस्तोग

(मत्याल 19:13-15; मार्कल 10:13-16)

✱ 17:32 17:32 पुटमुळि 19:26 ✱ 17:33 17:33 मत्याल 10:39; 16:25; मार्कल 8:35; लूकाल 9:24; 14:26; 17:33; योहन 12:25 ✱ 17:35 17:35 मत्याल 24:41 ✱ 17:36 17:36 उचुक मोदुल कागदेहकनगा इद वचन इले. ✱ 17:36 17:36 मत्याल 24:40 * 17:37 17:37 बेगा हातद सेता मनदगा, अगा गीदस्क जमा आयनुड मत्याल 24:28, इद वचनता नोट ऊळाट. ✱ 17:37 17:37 मत्याल 24:28 ✱ 18:1 18:1 2 कुरिततोर 4:1,16; गलातितोर 6:9; इपिसुसतोर 6:18 ✱ 18:7 18:7 कुलुसितोर 3:12 ✱ 18:7 18:7 रोम सहरतोर 8:33; तोहचीतव पोल्लोड 6:10 ✱ 18:9 18:9 रोम सहरतोर 14:3,10 * 18:13 18:13 सिद्वा एनवालोर रोम सर्करतुहक सिद्वा एन्दुर, एनेके बेचोक एतना मंदु, तान्काय वीळिस कोताड एन्दुर. अदिनेनाहक यहदि लोकर वेरिन पाण्यहलोर इंदुर. ✱ 18:14 18:14 मत्याल 23:12; लूकाल 14:11; याकुब 4:6; 1 पत्र 5:6

15 उंद दिया तमाडः पेकोरा पोगोन कय तासिसि, ओरिहक बर्कत ईयेग इनजोर, लोकुर येसुनगा बाला पेकोरिन तचोर मतोर. मति इके येसुना एरे पेकोरिन तमाट इनजोर, कगयवालो ओराडः तलिस्क-तपेरिन तेहंतोर.

16 मति येसु पेकोरिन तनगा केयिसि, कगयवालोरेन इतोग, “पिलाडः-पेकोरिन नयगा वायलाह ईम्हटु, ओरिन रोमिह केमाट. बाराहक इतेके देवुळबाबाल वेरा लेहकाडोर कुल्लु बुदतोरिहके राजाल आस्तोग.✱

17 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतलाह आतन, बोरु वेर उड्लोर पेकोरा बुदता लेहका आसि, देवुळतुन तमा जीवातगा राजेम कीयलाह एवोर, देवुळ राजेम केवालो लोकरगा, ओरिहक बेस्केन जागा दोर्का आयगा,” इनजोर वेहतोग.

साव्कर ताल्हकतद पोल्लो

(मत्याल 19:16-29; मार्कल 10:17-30)

18 पया ओर्वोग यहूदि मुक्याल येसुन इद्रम ताल्हकतोग, “गूरू! निमा पका सेतेमतोनिन आंदिन. नाक वेहा, देवुळता संगे अमेसाता पिसमुळ दोर्किह कीयलाहि, नना बाताल कीकन?” इतोग.

19 इतस्के येसु ओन इतोग, “निमा नाक सेतेमतोनिन इनजोर बाराहक इहनिन? देवुळतुन विळिसस बोगे सेतेमतोग इलेग.

20 निमा मोसानाडः अडोडः इतेके पुहनिने: सात्याल कबळ केमा, बोने हक्कमा, बोनाडः कलमा, जोल साक्सि एमा, आपुना तलोग-तपेहक मान ईम✱,” इनजोर वेहतोग.

21 ओग मुक्याल, “इव सबे पोल्लोनु, उड्लस्केडाहिये माळसोर वायलाह आतन गूरू!” इतोग.

22 ओना पोल्लोतुन केंजिसि येसु इतोग, “(इंगो निटमे निमा उड्लगडाहि अव अडोन माळसोर वातिन, मति) नियगा इका ओसो उंद पोल्लोता कमी मन्हता. अन! नियगा मनदनद सबे मालसोमतुन वमिसि, लेवोरिहक तूसीम. अद्रम कीसि, निमा नावा संगे मन्जि नावाडः कगया. अद्रम कीतिन इतेके, पोगोन देवुळता जागातगा नियेनाहक निटमता मालसोम दोर्कगा,” इनजोर इतोग.

23 येसुना इद्र पोल्लोतुन केंजिसि, ओग मुक्याल ओसोय मेसेहने आतोग. बाराहक इतेके, ओग पका साव्कर मतोग.

24 ओग मेसेहने आतदिन ऊळिसि येसु इतोग, “साव्कर लोकुर देवुळता राजेमतोर आयना इतेके, पका मुस्किल आस्ता.

25 ऊज-बूकातुहक रूटुम पेसिस दया पगयहताया? अद्रमे, मता मन्कल देवुळता राजेमतोग आयना इतेके, तान्काय मुस्किलता पोल्लो!” इनजोर वेहतोग.

26 अस्के येसुना पोल्लोतुन केंजवालो ताल्हकतोर, “अह इतेके अमेसाता पिसमुळ पया बोन्क दोर्कगा गूरू?” (पका मालसोम इतेके देवुळता देखाता सीना आंद इनजोर विचर कीताहकु, ओर इद्रम इतोर.)

27 इतस्के येसु इतोग, “इव पोल्लोडः मन्कना कयदे आया पगवोडः, मति देवुळताये कयदे इव सबे आया पगयहताडः.”

28 इनजोर इतस्के पत्र इतोग, “ऊळा गूरू, माट इतेके मावा लोन-दुवर विळिसस, नीवा पेके वातोम.”

29 इतस्के येसु इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, बोगाय देवुळि नावा राजाल इनजोर तान माळलाह, तना लोन-दुवरतुन, मुतेनु, पिलाडः-पेकोरिन, तलोग-तपेनु, दादाल-तमोनु विळसनोग,

30 ओन्क इद्र कालमते लेकालेवा सम्सरम ओसो एळम-दळमतोर दोर्कनुर, अचोने आयो मति ओसो वायना कालमते अमेसाता पिसमुळ वने दोर्कगा,” इनजोर वेहतोग.

तना हामुरता पोल्लोतुन येसु वेहतहतोग

(मत्याल 20:17-19; मार्कल 10:32-34)

31 पया येसु तनाडः बारा बळयिरिन, बेदो उंद जागातगा केयिस इतोग, “इद्र ऊळाट! माट येस्सलेम दायलाह आतल. माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नावा लोप्पा वेल्लाय मुने देवुळता कबुरतोर बाताल रासिस तासतोर, अद्र सबे करल आयगा.

32 रासतप लेहका नाकु यहूदि आयवोरा कयदे पोस ईयनुर.✱ नावा पोगोन उस्कनुर, पास्कनुर, नावा कदर रेहतनुर.

33 जेट्लाते नल्हतनुर, अह कीसि नाक हक्कनुर. मति नना मूंड दियाने जीवा अरयकन,” इनजोर वेहतोग.

34 मति ओग वेहतव पोल्लोनगडाहि कगयवालोरेहक उंद पोल्लो वन तेळियो. अव पोल्लोना अर्तम ओरगडाह मकिह कीतद मता. अदिहक ओग वेहतव पोल्लोडः, कगियवालोरेहक मुर्तिय तेळियोडः.

येसु तोववोन बेस कीस्तोग

(मत्याल 20:29-34; मार्कल 10:46-52)

35 पया येसु यरिगो नाटेना एरे एवतोग. अस्के नाटेना लोप्पा ओळियिहपा अगदा कचुल ओर्वोग तोववोग गुडि उदिस बिचेम ताल्हकसोर मतोग.

36 अस्के लोकुरा लेडतुन केंजिसि, “(अले बोराय नाक वेहाट रा!) इगा बाताल आस्ता?” इनजोर ताल्हक बोटटोग.

37 पया बोरो ओनु, “नासरेत नाटेनोग येसु दायलाह आतोग रा,” इनजोर वेहतोर.

38 वेहतस्के ओग गुडि, “ए येसु! दाविद राजाना कूळतोनिन पिसिह केवानिन! नावा पोगोन दया कीमु,” इनजोर केयतोग.

✱ 18:16 18:16 1 पत्र 2:1-3 ✱ 18:20 18:20 पिसमुळि 20:12-16; व्यवस्थाविवरण 5:16-20 ✱ 18:32 18:32 योहन 19:11; बळयिर 2:23; 3:13; 21:11

39 केयतस्के मुडा मुनेह मतोर, “निमा केयमा रा, केमेन मन!” इनजोर ओन तेर्हतेर. तेला मति ओग ओसोवन पका जोरते केयलाह आतोग. “ए दाविद राजाना कूळतोनिन! नावा पोगोन दया कीम!” इतोग.

40 इतस्के येसु ओना लेडतुन केंजिसि नितोग. निचि “अले ओन नयगा ताट रा,” इतोग. पया ओन येसुनगा ततोर. ततस्के येसु ओन ताल्हकतोग,

41 “नयगडासि नीक बाताल गावले?” इतस्के ओगु, “नाक तोवनाह कीसीम सामि,” इनजोर इतोग.

42 पया येसु, “अले! अह इतेके नावा पोगोन विस्वस कीतिन, अदिहक तोव्म,” इनजोर इतोग.

43 अस्के ओग तोप्नेन तोवतोग. तोवतस्के देवूळतुन जोहर कीसोर-कीसोर येसुना संगे अतोग. अगा मतोर सबेटोर ओग गुडि सव्रेम आतदिन ऊळिसि, देवूळतुन जोहर कीतोर.

19

येसु जकयिना लोन दास्तोग

1 पया येसु यरिगो नाटेनगाहक अनजोर मतोग.

2 अद नाटेनगा ओवोर्ग जकय पेदिरतोग मन्कल मतोग. ओग रोम सर्करतोरिहक, सिद्वा एनवालोर मुक्याल मतोग. ओसो पका साव्कर मतोग.

3 येसु बोग आंदोग इनजोर, ओग ऊळलाह अगिडः पर्हकिंदोग. मति येसुना सर्ने वेल्लाय मुल मताहकु, ओन ऊळ पगवोग. बाराहक इतेके ओग ओसोय गुटिल मतोग.

4 पया येसुन ऊळकन इन्जि, ओग जकय येसु दायनद अगदेके मुनेह वितिसि, उंद तोया मरातगा तगडतोग.

5 येसु अद मरातगा एवतोग, अस्के पोगोन ऊळिस ओन इद्रम इतोग, “अले जकय! चट्पिट इळन रेगा! नाक नेंड नीवा लोन रोमना मन्हता,” इतोग.

6 इतस्के जकय चट्पिट रेगिसि, येसुन तना लोन ओतोग. ओसि बेस-नेहना गिर्दति उदिह कीतोग.

7 येसु जकयिना लोन अतदिन ऊळिसि, “वेग पापि मन्कना लोन मनदलाह अतोग,” इनजोर मुडा मन्कलोर मुयोग आया बोटोर.

8 पया जकय निचि येसुसामिन इद्रम इतोग, “गूरु! इंजेके नावा मालसोमतगडाहि वळगा तूस लेवोरिहक ईय्हनन. ओसो नना बोनगडाह आयि नाळेह कीस ततद मतेके, ओन्क नालुडः पटिडः मल्हच ईय्हनन,” इतोग.

9 अस्के येसु ओन इतोग, “नेंडु इद लोतगा अमेसाता पिसमुळ वाता. वेग सिद्वा एनवाल वने, अब्रहमना जालपिलतोगे आंदोग.✱

10 माने-मन्कना नडुम पुटोनन नना लेसतोरिन पर्हकलाह, ओसो ओरिन पिसिह कीयलाहि वातन,✱ इदिन सीता कीम्हटु,” इनजोर इतोग.

बंगरताडः कोताना पीटो
(मत्याल 25:14-30)

11 पया (ओर बेद नाटेनगा मतोर, अद नाटेनगडाह)येस्सलेम एरेन मता, अदिनेनाहक इंजेके येसु येस्सलेम एवयनोग अस्के, सबेटोर लोकर ऊळनाह, देवुळि मयगा राजेम कीयगा इनजोर, मुडा मन्कलोर विचर कीदुर.✱ अदिनेनाहक येसु ओरिहक उंदि पुन्पिह कीयनद पीटो इद्रम वेहतोग.

12 “ओवोर्ग राजालोर कुटूमळतोग मन्कल मतोग, ओग राजाल आसि वायलाह, जेकता देसेमते सबेटूक बेरोग राजान कलियलाह अतोग.

13 दायनामुने ओग तनाडः ओर्युलतोरगडाहि दहा ओर्युलतोरिन केयतोग, केयिसि ओरिहक दहा बंगरताडः कल्दर्क* ईतोग. ईसि, नना मल्स वानाहजोम इव कल्दर्कने मीट दंदा कीम्हटु इनजोर, वेहच अतोग.

14 “मति नाटेना दुसोर लोकर ओन विस्द कीदुर. अदिहक वेग मावा नडुम राजेम केमाकेग इनजोर, सबेटूक बेरोग राजानगा, कबुरतोरिन ओना पयाह लोहतोर.

15 पया ओग राजाल आसि मल्स वातोग. वासि, नना बंगरताडः कल्दर्क ईस मतन, ओरु दंदा कीसि, बेचोक कमय कीतोर इनजोर ऊळलाहि, ओरिन केय वेहतोग.

16 पया मुनेतोग ओर्युलतोग वातोग, वासि, ‘महरज! निमा ईस मतिन अद बंगरता कोताते, नना दहा बंगरताडः कल्दर्क कमय कीतिन,’ इनजोर वेहतोग.

17 वेहतस्के माल्काल इतोग, ‘बेस-नेहना कीतिन. निमा बेसतोग ओर्युलतोनिन! उडूला कबळतुन नाळेह केवालेवा कीतिन. अदिनेनाहक नीक दहा नाहकिन ताकिह कीयलाहि अदिकर ईकन,’ इतोग.

18 अद्रमलेहकाने दुसोग ओर्युलतोग वने वासि, ‘महरज! निमा ईस मतिन अद नीवा बंगरता कोतातगडाहि, नना एयुडः बंगरताडः कल्दर्क कमय कीतिन,’ इतोग.

19 इतस्के माल्काल वेन वने, ‘नीक एयुडः नाहकना मुक्याल कीकन,’ इतोग.

20 पया ओसो ओवोर्ग ओर्युलतोग वासि, ‘महरज! इद नीवा बंगरता कल्दर देस्तितागा गट कीस तासिस मतन.

✱ 19:9 19:9 गलातितोर 3:7 ✱ 19:10 19:10 1 तिमोति 1:15 ✱ 19:11 19:11 17:20; बळयिर 1:6 * 19:13 19:13 इद्रमता उंद कल्दर बंडि, अद तूकने जोक-जोक नूर दियाना कूलि, इचोन मोलाता मता.

- 21 निमा कळक मन्कनिन आंदिन, अदिहक नना नीक रेयतन. नीवा कयदे तासवदिन पेहकिहनिन, ओसो नीवा कयदे वीतवगडाड कोयहनिन,' इतोग.
- 22 इतस्के माल्काल इतोग, 'लाग्वोग ओर्युलतोनिन! नीवा तोडटा वळ्हकतद पोल्लोतेने, नीक नेयम कीकन. नना कळक मन्कनन, नावा कयदे तासवदिन पेहकिहनिन, ओसो नावा कयदे वीतवगडाड कोयहनिन इनजोर, नीवा विचर मन्हता.
- 23 इतेके अद कल्दरतुन साक्करनगा बाराहक तासविन? अस्के नना वासि सवयते तेंडिस मनेनन,' इतोग.
- 24 ओसो एरे निच मतोरिन इतोग, 'अद कल्दरतुन वेनगडाहि ऊंदिसि, दहा बंगरताड कल्दरकनोग मन्कहक ईम्हट,' इनजोर वेहतोग.
- 25 वेहतस्के ओरु, 'महरज! ओनगा दहा कल्दरक मन्हताड इसि!' इतोर.
- 26 माल्काल इतोग, 'नना मीक वेहतहनिन, बोर-बोरु तम्क दोर्कतद सोमतुन बेस काळिडहतोर, ओरिहक इंका ओसो दोर्कगा. मति बोर-बोरु अद्रम केवोर, ओरगा मनदनदिन वने, देवुळि ओयगा.
- 27 मति इंजेके इगा वेग राजेम कीयना आयो इनजोर, बोर नाक विस्द कीतोर, ओरिन नावा मुनेह तचि हक्काट,' इनजोर माल्काल इतोग," इनजोर वेहचि, येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.

येसुसामि राजाना लेहका येस्सलेम सहरते ओळियिहतोग
(मत्थ्याल 21:1-9; मार्कल 11:1-10)

- 28 इव पोल्लोड वेहतापया, येसु येस्सलेम दायनद अगदे, लोकरा मुनेह-मुनेह ताक बोटटोग.
- 29 अनेके जयतुन मेटाता कचुल मतव बेत्पागे ओसो बेतनि, इव नाहकना एरे एवतोर. अस्के कगयवालोरगडाह इर्वुरिन इद्रम वेहतोग:
- 30 "मुनेह दिसनद नाटेनगा अन्हट. अगा ओळियताहे, बोगे बेस्केन उदिस अनवद गाळद पियोतुन दोहच तासतदिन ऊळकिर. अस्के तान लेहच पोस ताट.
- 31 बोगाय बाराहक लेहतलाह आतिर इनजोर ताल्हकतेके, 'सामिहक तेना गर्ज अरता' इनजोर वेहाट," इनजोर वेहच लोहतोग.
- 32 अस्के ओर अतोर, अतस्के येसु ओरिन बेद्रम वेहच मतोग, अद्रमे तान दोर्किह कीतोर.
- 33 पया अद गाळद पियोतुन लेहचोर मतोर, अस्के गाळदताड माल्कालोर, "मीट तान बाराहक लेहतलाह आतिर रा?" इनजोर ताल्हकतोग.
- 34 अस्के ओरु, "सामिहक तेना गर्ज अरता दादा," इतोर.
- 35 पया तान येसुनगा ततोर. तचि तमा मुचिस मतव गेंडेड, गाळद पियोता पोगोन वाटटोर. वाटिसि ताना पोगोन येसुन उदिह कीतोर.
- 36 येसु ताना पोगोन उदिस पेसतोग, अस्के (राजाल अनेके बेद्रम कीस्तोर, अद्रमलेहका ओना मुनेह-मुनेह,) लोकर अगदगा तमा मुचिस मतव गेंदेन तागसोर, (ओन मान ईदुर).
- 37 अद्रमे पया जयतुन मेटातगडाह रेगतोग. अस्के अगदुहक अनवालोर सबेटोर कगयवालोरु, तमा ऊळतव बामिह कीयनव कबस्किन सीता कीसि, पका जोरते केयसोर, गिर्दति देवुळता जोहर कीया बोटटोर.
- 38 ओर इद्रम केयतोर इतेके,
"देवुळबाबाना अदिकर पोस वावाल राजाहकु देव्या आयि! ✧
देवुळता संगे गूनम मन्हता!
पोगोटा बेरा देवुळतुहक मान आयि,"
इनजोर केयतोर. ✧
- 39 अस्के मुडगा मतोर उयतुर परसिर येसुनगा वासि, "गूरु! नीवाड कगयवालोरिन केयमाट इनजोर केमेन कीम," इनजोर इतोर.
- 40 पया येसु ओरिनु, "नना मीक वेहतहनिन, ओकावेला वेर बार केमेन आतोर इतेके, इव अगदगडाड बंडाडे केयनुड," इनजोर इतोग.
- 41 पया येसु येस्सलेम सहरता एरे एवतोग. अस्के अद सहरतुन ऊळिस अळतोग. ✧
- 42 ओसो इद्रम इतोग, "मीकु सुकम ईयनव पोल्लोन नेंडे मीट पुन्ज मतेके, बेस आस मनालि. मति इंजेके इसि, अव पोल्लोड मीवाड कौडाहक दिसोड.
- 43 मीवा कोटुलतोर इद सहरतुन सर्ने कीस, मीक तिपल कीयनुर, अस्के मीक मकलाहि जागा वने दोर्को आयगा, इद्रमता वेला वायगा.
- 44 मीवा देवुळि पिसिह कीयलाहि वातद कगोतुन मीट पुनवि. अदिनेनाहक मीवा कोटुलतोरु मीक, मीवा सहरतुन, दुराते काल्हपनुर. ओसो गुरेतगा बंडाता पोगोन बंडा मनवाह पिळहपळ कीयनुर, ✧" इनजोर इतोग.

मंदिरतगा आटुम उदतोरिन येसु पूंङिहतोग

- 45 पया येसु मंदिरतगा अतोग, अन्जि अगा रेसातग आटुम उदतोरिन पलते पूंङलाह बोटटोग.
- 46 येसु ओरिन इतोग, "देवुळता कबुरतोग इद्रम रासतोग:
देवुळ इह इन्हता: 'नावा लोतुन मोळकनद जागा इनदनुर, ✧
मति मीट देवुळता लोतुन डाकरा डेरा कीतिर,' " ✧

इतोग, ☆

47 अद्रमे पया येसु दिनम मंदिरतगा अन्जि कागहन्दोग. पेर्मालोर्, सास्त्रमगूस, मुक्या मन्कलोर, वेर ओन हक्कलाह अग ऊळिन्दुर. ☆

48 मति सबेटोर लोकर पका गिर्दाते, येसु वेहतनव पोल्लोन केंजिंदुर. अदिनेनाहक ओन हक्कलाह, ओरिहक अग दोर्को.

20

यहुदि मुक्यालोर येसुन पोल्लो ताल्हकिहतोर
(मत्याल 21:23-27; मार्कल 11:27-33)

1 उंद दिया येसु मंदिरतगा लोकरिन कागहनेके, बेसता कबुरतुन वेहचोर मतोग. अस्के पेर्मालोर्, सास्त्रमगूस, वेरु यहुदिराड पेदल्कना संगे ओनगा वातोर.

2 वासि “निमा बोना अदिकरते इगडाह लोकरिन पूंजलाह आतिन? नीक इद अदिकर ईतोग बोग आंदोग, अले माक वेहा?” इनजोर ताल्हकतोर.

3 ताल्हकतस्के येसु इतोग, “अले अह इतेके नना वने मीक उंद पोल्लो ताल्हकिहनन!

4 देवुळता पेदिरते एग मीहतनद अदिकर, योहनिहक बेगडाह दोर्कता? देवुळतेनाहुया बार मन्कनेनाहु? अले वेहाट,” इतोग.

5 अस्के ओर तमतमाये, कुस्क-कुस्क आसोर वळ्हकलाह आतोर, “वेन माट बाताल वेहतकल रा? देवुळतेनाहे ओन्क एग मीहतलाह अदिकर दोर्कता इनजोर वेहतेक अचोन, ‘मीट पया बाराहक योहननाड केंजविर?’ इनजोर माक इनदनोग.

6 ओसो मन्कनेनाहे ओन्क एग मीहतलाह अदिकर दोर्कता इनजोर इतेके, सबेटोर मावा पोगोन बंडाड उकनुर, बाराहक इतेके लोकर योहनिन देवुळता कबुरतोग मतोग इनजोर इन्हतोर,” इन्जि विचर कीतोर.

7 अदिनेनाहक ओरु, “माट पुनोम योहनिहक बेगडाह एग मीहतलाह अदिकर दोर्कतायो,” इनजोर इतोर.

8 इतस्के येसु वने ओरिन “अह इतेके नना वने इव कबस्किन बोना अदिकरते कीयलाह आतन, अदिन मीक वेहोन,” इनजोर इतोग.

अंगुर वाळुम ओसतोग माल्काना पीटो
(मत्याल 21:33-46; मार्कल 12:1-12)

9 पया अगा मता मुडुहक, येसु उंद पुन्पिह कीयनद पीटो इद्रम वेहता बोटटोग इतेके, “ओर्वीग मन्कल तना जागातगा अंगुर सोपता वाळुम ओसतोग. ओसिसि उयतुर मन्कलोरिन कूलते ऊळेवाळे कीयलाह तासतोग. तासिसि वेल्लाडे दियाड मनदलाहि, दुसा देसेमते अतोग.

10 “पया मनेक मनेके, पंडिड कोयनद वेला एवता. अस्के वाळुमतुन ऊळेवाळे केवालोर माल्काना तूस ईयनुर इन्जि, अंगुर वाळुमतोग माल्काल तना ओर्वीग ओर्युलतोन लोहतोग. मति वाळुमतुन ऊळेवाळे केवालोर ओन पोसि पका नल्हतोर, अह कीसि वेट्टाड कयक पूडिसीतोर.

11 पूंडटस्के पया, माल्काल ओसो ओर्वीग ओर्युलतोन लोहतोग. ओर ऊळेवाळे केवालोर ओन वने पोसि पका नल्हतोर. ओसो लजा वानाह ओना कदर रेहचि, वेट्टाड कयक पूडिसीतोर.

12 मुचाकेपाते माल्काल ओसोवने ओर्वीग ओर्युलतोन लोहतोग. ओन वने नोमुर्क आनाह पका नल्हचि, वाळुमता पलते वाटिसीतोर.

13 “पया इद्रम आनेके, अद वाळुमता माल्काल तनतनाय विचर कीतोग, ‘इजेके नना बह कीकन? अले इजेक नना जीवा कीतोग नावा मगिन लोहतकन, अस्के ओन ऊळिस बह कदर एवोरा?’ इनजोर मगिन लोहतोग.

14 मति ओर मन्कलोर ओग वायनदिन ऊळिसि, तमतमाय इद्रम विचर कीतोर, ‘अरे वेग इतेक माल्काना मगि आंदोग रा! वेन हक्कतेक अचोन, पया इद वाळुम मावा आयगा,’ इनजोर इतोर.

15 पया ओग पेकाल अगा वातस्के, ओन वाळुमता पलतेह ओसि हक्कतोर.

“अंगुर वाळुमता माल्काल इजेके ओरिन बह कीयनोग?

16 ओग वासि ओर अद वाळुमतुन कयदे कीतोर सबेटोरिन हक्कनोग. अह कीसि अद वाळुमतुन दुस्रो कयदे ईयनोग,” इनजोर वेहतोग.

इद पोल्लो केंजिसि, अगा मतोर केंजवालोर “अद्रम बेस्केन आयमाकि!” इनजोर इतोर.

17 अस्के ओरेकेन ऊळिसि, येसु इतोग,

“बेद बंडातुन मुने बेल्दक पोहचीतोर,

अदे बंडा इजेके आदरता मूला-बंडा आता. ☆

इद्रम देवुळता सास्त्रमतगा रासतदिना अर्तम पया बाताल आस्ता?*

18 बोग अद बंडातगा अरयनोग, ओग ईदेग-पोदोग आयनोग. मति अद बंडा बार बोनगा अरता इतेके, ओग गुंडा-गुंडा आयनोग,” इनजोर इतोग.

19 इद पोल्लोतुन वेहनेके, वेग मावा लोप्पाने इव पोल्लोड वेहतलाह आतोग इन्जि, अदे वेलाते सास्त्रमगूस ओसो पेर्मालोर्, येसुन बहाय कीस पोयतलाह ऊळिंदुर. मति लोकर माक विस्द कीयनुर इनजोर रेयतोर.

☆ 19:46 19:45-46 मत्याल 21:12-13; मार्कल 11:15-17; योहन 2:14-16 ☆ 19:47 19:47 मार्कल 11:18; योहन 5:18; 7:1,19; 8:37,40; 11:53

☆ 20:17 20:17 देवुळताड पाटाड 118:22; इपिसुसतोर 2:20 * 20:17 20:17 इद वचनते बेल्दक पोहचीतद बंडातन ननाने इन्जि, येसु तोहतलाह ऊळिंदोग.

कयसर राजाहक सिद्वा दोहतनद पोल्लो

(मत्याल 22:15-22; मार्कल 12:13-17)

20 वेर पया येसुन पोयतलाह इद्रम पट कीतोर इतेके, येसु बेदाय तपिस पोल्लो वळ्हकतेके, ओन पोसि रोम सर्करतागुमसिनगा ओयकल इनजोर, सेतेमतोरोम इन्जि नाळेह केवालोर, आयडाड गुंजवालोरिन येसुनगा लोहतोर.

21 अस्के वेर ओनगा अन्जि इद्रम ताल्हकतोर, “गूरु! निमा सेतेमतोनिन आंदिन, ओसो अद्रम कागहतहनिने वने. बेस्केन उड्लोर-बेरोर इनजोर ऊळविन. ओसो देवुळता अगदुन सेतेमते तोहतहनिन इनजोर माट पुह्नोम.

22 मति इंजेके माक वेहा, रोम सर्करतुहक सिद्वा दोहतनद मावाड अडोना अडम मन्हाताया, इलेया?” इनजोर ताल्हकतोर.†

23 मति ओरा सत्रल बुदतुन पुन्जि, येसु इद्रम इतोग,

24 “अले नाक उंद वेंडटा कोता ईम्हट,” इतोग. ओर ईतस्के “इद कोतातगा बोना पोतो ओसो पेदिर रासतद मन्हाता?” इनजोर येसु ताल्हकतोग. अस्के “कयसर राजानाये” इनजोर ओर इतोर. 25 इतस्के “अह इतेके, बेद रोम राजेमता कयसर राजाना मन्हाता, अद ओन्के ईम्हट!✱ ओसो बेद देवुळ ताल्हकिहता, अदिन देवुळतुहक ईम्हट,” इनजोर येसु इतोग.

26 येसुना वेहतद पोल्लोतुन केंजताहक, ओर बयल आसि केमेन आतोर. ओरु लोकरु मुनेह, अद पोल्लोतेनाहक येसुन पोयता पगवोर.

डोलतोर ओसोवन जीवा अरयना पोल्लो

(मत्याल 22:23-33; मार्कल 12:18-27)

27 पया ओसो सदुकिरा तुंगातोर उच्चुर वासि, येसुन ताल्हकतोर. (वेर सदुकिरा तुंगातोर इतेके, मन्कलोर डोलतापया, बोरे जीवा अरवोर इनजोर इंदुर.)

28 “गूरु! मोसाल मावासाटि इद्रम रासिस तासतोग इतेके, ‘मगमियाळ लेवाय हातोग इतेके, ओना रांडे मुतेना संगे ओना तमोग जोळेम आसि, तमदादाना लोता लोन निल्पिह कीयना,’ इनजोर मन्हाता.✱

29 “इंजेके तमोग एळवुर मतोर. ओरगडाह मुनेतोग तमदादाल मुते ततोग. मति मगमियाळ आयवाये ओग डोलतोग.

30 डोलतस्के ओना पेगकेडोग, अद रांडे मुतेना संगे जोळेम आतोग. ओग वने मगमियाळ आयवाये डोलतोग.

31 ओसो ओर्वीग ओना पेगकेडोग वने, अद्रमे तान ततापया डोलतोग. इद्रमलेहका तमोग एळवुर आसि, मगमियाळ आयवाये डोलतोर.

32 वेर सबेटोरा पया अद रांडे आंचाळ वने डोलता.

33 मति इंजेक ओर ओसोवन जीवा अरतस्के, एळवुरगडाहि अद आंचाळि बोना मुते आयगा? बाराहक इतेके ओर एळवुर आसि, ताना संगे जोळेम आस मतोर,” इतोर. (हामुरताहि जीवा अरयनदिन बयतळ लोकरे नमिह्तोर इन्जि तोहतलाह, वेर इह ताल्हकतोर.)

34 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “इद कालमतोर लोकर मुतेस्क ततह्तोर, ओसो मुजोहक वने दास्ताड.

35 मति ओर लोकर हामुरगडाहि ओसोवने जीवा अरयना लायक मनदनुर, ओर वायना कालमते बेस्केन मुतेस्क तवोर आयनुर, मुजोहक अनोड आयनुड.

36 ओसो ओर देवुळताड देवतुलकना लेहका मन्जि, बेस्केन डोलोर आयनुर. ओसोवने जीवा अरतेनाहक, ओर देवुळताड पिलाड-पेकोर वने आयनुर.

37 केंजाट, (मावा पेदामुयतोर अब्रहम, इसक, याकुब, वेर हातस्के, वेल्लाडे वर्साना पया मोसाल मतोग. अस्के) किस पोतिस मतद मरा जपता लोप्पा मोसाल रासनेके, ‘अब्रहम, इसक, याकुब वेर मोळकनद देवुळतन ननान आंदन!’ इन्जि सामि इतद पोल्लोतुन रासतोग.✱ इद्रम इन्जि डोलतोर वने जीवा अरयह्तोर इनजोर तोहतोग.

38 बह इतेके देवुळतुन हातोर मोळकोर, मति जीवात मनवालोर मोळिकह्तोर; (इतेके देवुळि अह इनदनस्के, ओर मुखुर हातोरऱड जीवाड मंदुडे.) अद देवुळता सबेटोर लोकरऱड जीवाड नेंड वने पिसिहताडे,” इनजोर येसु इतोग.

39 येसु वेहतद पोल्लोतुन केंजिसि, “गूरु! निमा बेस वेहतिन,” इनजोर उयतुर साङ्गमगूरु इतोर.

40 ताना पया येसुन ओसोवने पोल्लोड ताल्हकलाहि, बोन्के बह दीरा वावो.

दाविद राजाना पुळगतोग, दाविद राजाना सामि

(मत्याल 22:41-46; मार्कल 12:35-37)

41 पया येसु ओरिन ताल्हकतोग, “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किस्तुनुदाविद राजाना पुळगतोग इनजोर इन्ह्तोर, इद बेद्रम आया पगयहता?

42-43 दाविद राजाल कुदि देवुळताड पाटाना साङ्गमतगा इद्रम वेहतोग:

देवुळि नावा सामिन इता,

‘बेचानाह नना नीवा कोटुलतोरिन, नीवाड कालकना इळन तच एवोन,

अचानाह नावा तिनळ बाजेता राजगादेतगा उदिस मन,’ इता ✱

† 20:22 20:22 रोम सर्करतोर लळय कीसि मावा देसेमतुन तमा कयदे कीतोर इन्जि, यहदिर ओरिन कोटे कीदुर. ओसो येसु सिद्वा दोहचीम्हट इतेके, यहदिरा अडमतोग लेहका आवेग. मति सिद्वा दोहमाट इतेके, ओर गुमसिनगा ओना रिपोट एवेर. इद्रमलेहका साङ्गमगूरु ओसो पेर्मालोर येसुन एग्हिह कायलाह ऊळिदुर. ✱ 20:25 20:25 रोम सहरतोर 13:7; 1 पत्र 2:17 ✱ 20:28 20:28 व्यवस्थाविवरण 25:5 ✱ 20:37 20:37 पेमसुळि 3:6,15; बळयिर 3:13; 7:32 ✱ 20:42-43 20:42-43 देवुळताड पाटाड 110:1; बळयिर 2:34-35; इब्रितोर 1:13

इन्जि दाविद वेहतोग.

44 इद्रम दाविद राजाल तना कुदि पिसिह केवाल किस्तुन 'सामि' इन्हतोग. इतेके ओग दाविद राजाना पुळगतोग बेद्रम आया पगयहतोग?" ‡
इनजोर इतोग.

सान्मगसूरा लेहका आयमाट इनजोर येसु वेहतहतोग
(मत्याल 23:1-7; मार्कल 12:38-40)

45 सबेटोर लोकुर ओना पोल्लोतुन केंजसोर मतोर, अस्के येसु तनाड कगयवालोरीन इद्रम इनदा बोटटोग:

46 "सान्मगसूरागडाहि उसरते मन्हटु. ओर तमा बेरातनम तोहतलाहि, लाट गेंदेड केमिसे तिरियलाह ऊळिहतोर. बजरतगा मनवालोरु तम्क जोहर कीयिर इनजोर विचर कीस्तोर. मावाड पार्तना कीयनव लोहकनगा वेरिहक उदलाह, मुनेहतेह कुर्सिड गावले, कुळिपड तिनदनाड जागानगा उदलाह, वेर कदरताड जागाड पर्हीकिहतोर. ✧

47 ओसो वेर रांडे आस्किन नाळेह कीसि लूटे कीस्तोर. ओसो लोकुरिहक दिसना इन्जि, वेल्लाय जोम पार्तना कीस्तोर. इद्रमतोर लोकुरिहक मात्रम दुषोरिहकाय एक्वा सिक्सा देवुळि ईयगा," इनजोर वेहतोग.

21

रांडे आंचाळ देवुळतुहक ईतद दान
(मार्कल 12:41-44)

1 पया साव्कर मन्कलोरु मंदिरता लोप्पा संदुकतगा, देवुळतुहक कोताड वाटनदिन येसु ऊळतोग.

2 अस्के ओसोय गरिब रांडे आंचाळ वने, इतुळताड रेंड इचुटाड कोताड अद संदुकतगा वाटनदिन ऊळतोग.

3-4 पया सबेटोरिन आळो कीसि, "इह केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, संदुकतगा दान वाटटोर सबेटोरगा, वेल्लाडे कोताड मन्हताड. (ओसो दान वाटटापया वने, ओरगा कोताड पिसिहताड.) मति इद्र रांडे आंचानगा बाताले इले, तेला मति तना पिसवगतुहक तासिस मतव, पूरा कोतान दान वाटटा. अदिनेनाहक देवुळता नद्रते, इद्र रांडे आंचाळिये, सबेटोरिहकाय एक्वा कोताड वाटटा!" इनजोर इतोग. ✧

मंदिर बूळेम आयनदिना लोप्पा येसु वेहतहतोग
(मत्याल 24:1-14; 10:19-22; मार्कल 13:1-13)

5 अस्के उय्तुर मन्कलोर मंदिरतुन ऊळिसि, इद्रम वळ्हकसोर मतोर, "इद्र मंदिरतुन पकाय सोबाताड बंडाने, देवुळतुहक ईतद कोडटा सामनते सोबा कीतोर," इनजोर इतोर.

6 अस्के येसु इतोग, "इजेके मीट ऊळिहनिर, इविस्कनगा बंडाता पोगोन बंडा वने मनो आयगा. पूरा अर्हचीयनुर, अद्रमता वेला वायगा, ✧" इतोग.

7 पया ओरु, "गूरु! निमा वेहतव पोल्लोड बेस्के आयनुड? इव पोल्लोड आयनुड इनजोर, तेना बाताल सीना दिसगा?" इनजोर ताल्हकतोर.

8 येसु ओरिन इतोग, "मीक बोगाय नाळेह कीयना आयो इनजोर उसरते मन्हटु. वेल्लाटोर नावा पेदिर पोस वासि, नना देवुळ लोहतोनन, इजेकेन कगो एवता इनजोर इनदनुर. ओरा पेगके बह अनमाटु.

9 ईनाह-आनाह नालुड मूलाड आस लळ्यक आस्ताड इन्जि, मीक एर्का आयगा. अस्के मीट रेयमाट बहा. इव पोल्लोड निटम अद्रम आयनुडे, मति अचोटके बूम मारो आयगा.

10 "ओसो जातता पोगोन जाति तेदगा, राजेमता पोगोन राजेमि तेदगा.

11 बेगा बेगा बूमि मेलियिस गुळह दायगा. बेगा इतेक अगा दुकळ आयगा. रोगहक पुटनुड. मोयुदगा रेय वेसनाह पोल्लोड आयनुड, ओसो बेराड-बेराड सीनाड दिसनुड.

12 "इव पूरा पोल्लोड आयनामुने, मीट नाक विस्वस कतिनाहक, लोकुर मीकु पोस पका तिपल कीयनुर. यहुदिराड पार्तना कीयनव लोहकनगा पोस ओयनुर, जेलते वाटनुर. ओसो बोर बोर मीकु राजालोरगा, गुमसिरगा ओयनुर.

13 अस्के नावा पोल्लोता साक्सि ईयलाह, मीक अग दोर्कगा. ✧

14 मीवा नेयम कीयहपा, मीट अगा बाताल वळ्हककोम इनजोर, मुनेन आलिह केमाटु.

15 मीक बाताल वळ्हकना मन्हता, ताना बुदि नना मीक ईकन. मीवा कोटुलतोर मीवा पोल्लोतुन केंजतस्के, पोल्लो मलहता पगवोर आयनुर. मीवा पोल्लोतुन जेल वने तोहता पगवोर आयनुर.

16 "ओसो मीवा तलोग-तपे, दादाल-तमोग, जीवातोरु, मीवा गोततोर वने, मीकु विस्दतोर कयदे पोस ईयनुर, ओसो मियगडाह उय्तुरिन हक्कनुर.

17 मीट नाक विस्वस कीतिर, अदिनेनाहक सबेटोर मीक विस्द कीयनुर. ✧

‡ 20:44 20:44 लोकुरा विचरते पिसिह केवाल किस्तु, दाविदना पुळगते पुट वायना मता. मति ओग किस्तु देवुळता पेकाल आंदोग इन्जि, दाविदिहक एर्का मता. अदिनेनाहक दाविद तना पयाह पुट वावाल किस्तुन नावा सामि इनजोर इन्हतोग. ✧ 20:46 20:46 11:43 ✧ 21:3-4 21:3-4 2 कुरिततोर 8:12 ✧ 21:6 21:6 तोहचीतव पोल्लोड 21:22 ✧ 21:13 21:13 पिलिपितोर 1:12 ✧ 21:17 21:17 मत्याल 10:22; योहन 15:19; 17:14

- 18 मति इद्रम आतेक तेला, मीक बोगे बूळे कीया पगवोग*.
19 आक्रि एवनाह दीरा पोस मतेकेन, देवुळ ईयनद पिसमुळ मीक दोर्कगा.✧

येस्सलेम सहरतगा वायनद गोसा
(मत्याल 24:15-21; मार्कल 13:14-19)

- 20 “ऊळाट, बेस्के सीपय्क येस्सलेम सहरतुन सर्ने कीयनुर, अस्के सहर बूळेम आयना कगो एवता इनजोर पुन्हटु.
21 अस्के यहूदा पटटे मनवालोर लोकर पिसकोम इन्जि, मेटानके मकलाह वितिर. सहरता लोप्पा मनवालोर लोकर, पलते पेसिस वितिर. ओसो नाहकनेके मनवालोर लोकर, सहरता लोप्पा ओळियमाकिर.
22 बह इतेके देवुळि लोकरिहक सिक्सा ईयगा इनजोर, मुनेन साख्रमतगा रासतद मन्हता. अव सबे पोल्लोड निटम आयनुड.
23 अव दियाने नेलाड हक्कतव आस्किहक, ओसो पाल ऊहतनव तलिस्किहक, बेचोटा गोसा आयगा. इद देसेमतोर लोकर पका तिपल आयनुर. देवुळता ओड ओरा पोगोन अरयगा.
24 उय्तर मन्कलोर तल्वर्कने डोलनुर. उय्तर मन्कलोरिन बार, दुस्माड देसेहकनगा दोहच ओयनुर. ओसि यहूदि आयवोरा कालम मारनाहजोम, ओरू येस्सलेमतोरिन काल इळन तासनुर.✧

येसु मल्स वायनामुनेटा गोसा
(मत्याल 24:29-30; मार्कल 13:24-26)

- 25 “ओसो पोळ्दु, नेला, उकाड, इविस्कनगा सीनाड दिसनुड. ओसो इद बूमतगा समदुरताड लच्छाड वायनुड, अव लच्छाड नेकनदिन केंजिसि, जातिड-जातिनोर लोकर पका रेयनुर.
26 पोगोटा बूमतगा मनदनव सबे मेलियनुड. इद दुनियाते वायनाड पीळानेनाहक रेयिसि, लोकरा जीवा पेसिस अतप आयगा.
27 अस्के कोनि माने-मन्कना नडुम पुटोनन नना बेरा डीसाते, लावते, मोयुलता संगे वायनदिन,✧ लोकर ऊळनुर.
28 इव पोल्लोड आयलाह बोटनुड, अस्के मीट निचि, तलाड तेहच पोगोन ऊळाट. बाराहक इतेके देवुळि मीक विळिसह कीयनद दिया एरे एवयगा,” इनजोर येसु ओरिन वेहतोग.

येसु वायनदिन पुनदना
(मत्याल 24:32-35; मार्कल 13:28-31)

- 29 ओसो येसु ओरिन उंद पोल्लो इद्रम वेहतोग, “गेळाताड मरानां ऊळाट.
30 अव मरानाड आकिड रालिहताड अस्के‡, डोय एरे एवयलाह आता इनजोर मीट पुहनिर.
31 अद्रमे इंजेक नना वेहतनव पोल्लोड आयनदिन मीट ऊळकिर, अस्के देवुळता राजेम एवयलाह आता इनजोर पुन्हटु.
32 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इव सबे पोल्लोड बेचानाह करल आयोड आयनुड, अचानाह इद पीळतोर बूळेम आयोर आयनुर§.
33 पोगोटा बूमि, इळता बूमि मायनुड, मति नावा पोल्लो बेस्केन मायो आयगा.

येसुना अग ऊळसोर मनदना

- 34 “अदिनेनाहक मीट कल्क उनडना, रिमाते विचर वातप कीयना, ओसो इद दुनियाताड कबस्कना सीताते मुळिन्दस मनमाटु. बह इतेके नना वायनद दियाते, मीक दोम्हक्ने वदतगा एकतप आयमाकि इनजोर, उसरते मन्हटु.✧
35 अद दिया इद पूरा दुनियाता लोकरगा, अद्रमलेहकाने दोम्हक्नेन वास अरयगा.
36 अदिनेनाहक उसरते मन्जि, इव पूरा आयनव पीळाड-दोकानाहि पिसकोम इन्जि, अमेसा दीरा पोसि पार्तना कीसोर मन्हटु. अह कीतेके नना माने-मन्कना नडुम पुटोनन वायकन अस्के, मीट नावा मुनेह बेदे रेयलेवा नितकिर,” इनजोर येसु वेहतोग.
37 पया येसु दिनमे मंदिरतगा काहन्दोग. अह कीस नुलपेडुहक बार, सहरताह पेसिस जय्तुन इनदनद मेटातगा अन्जि मंदोग.✧
38 अद्रमे वेल्लाटोर लोकर ओना पोल्लोतुन केंजलाहि, सकरिय मंदिरतगा अंदुर.

22

यहूदिरा मुक्यालोर येसुन हक्कलाहि आयडाड कीस्तोर
(मत्याल 26:2-5,14-16; मार्कल 14:1-2,10-11)

* 21:18 21:18 मीक बोगे बूळे कीया पगवोग मोदुल कागिदते “मीवा तलाता उंद केल वने कुसो आयगा”. ✧ 21:19 21:19 रोम सहरतोर 5:3; गलातितोर 6:9; इब्रितोर 10:36; याकुब 1:3; 5:8; 2 पत्र 1:6 ✧ 21:24 21:24 रोम सहरतोर 11:25; तोहचीतव पोल्लोड 11:2 ✧ 21:27 21:27 दानिय्येल 7:13 † 21:29 21:29 गेळाताड मरान मोदुल कागिदते “अंजिर मरातुन.” ‡ 21:30 21:30 अव मरानाड आकिड रालिहताड अस्के मोदुल कागिदते, “तानाड कांदाड कोळिसहताड अस्के”. § 21:32 21:32 इव सबे पोल्लोड बेचानाह करल आयोड आयनुड, अचानाह इद पीळतोर बूळेम आयोर आयनुर इद वचनता अर्तम इह वने आया पगयहता: “इव सबे पोल्लोड बेचानाह करल आयोड आयनुड, अचानाह मावा यहूदि जाति बूळेम आयो आयगा.” ✧ 21:34 21:34 रोम सहरतोर 13:13; 1 तिसलुनितोर 5:1-2 ✧ 21:37 21:37 मार्कल 11:19

- 1 अद्रमे पया ओपिह केवद पिंडटाड आरिड तिनदनद पंडुम एवसोर मता, * तान आवना पंडुम वने इंदुर. ✱
- 2 अद वेलाते पेर्मांलोर, साख्रमगूस, येसुन हक्कलाह विचर कींदुर, मति लोकरा रेयतेनाहक, बह कीस वेन हक्कना इन्जि, अग ऊळिंदुर. ✱
- 3 पया बारा बळयिरगडाहि ओवोर्गो यहुदा इस्केर्योत इनवानु, देयहकना मुक्याल आव्रे कीता. ✱
- 4 अस्के ओगु पेर्मांलोरिन ओसो मंदिरताड पहरातोराड साय्बालोरिन कलियतोग. कलियिसि बेद्रम येसुन ओरा कयदे पोस ईयना, तेना लोप्पा ओरिन वळ्हकतोग.
- 5 पया ओना पोल्लोतुन केंजिसि, ओर गिर्दा आतोर, आसि “इद कबळतेनाहक माट नीक कोताड ईकोम,” इनजोर इतोर. ✱
- 6 अदिनेनाहक ओग यहुदाल बोगे लेवद जागाते, येसुन ओरा कयदे पोस ईयलाहि, अग ऊळसोर मंदोग.

कगयवालोर पंडुमता गाटो तयर कीस्तोर

(मत्याल 26:17-19; मार्कल 14:12-16)

- 7 पया ओपिह केवद पिंडटाड आरिड तिनदनद पंडुमता मुनेता दिया वाता. अस्के (मोसानाड अडोडवेहतपु) अद आवना पंडुमते, उंद-उंद लोतुहक उंद-उंद गोरपियोतुन मोक ईयनद मता. ✱
- 8 अदिनेनाहक पत्रुनु ओसो योहनन “मीट अन्हट! अन्जि आवना पंडुमता गाटो तयर कीम्हटु, माट तिनदकल,” इनजोर येसु लोहतोग.
- 9 अस्के पया “माट पंडुमता गाटो बेगा तयर कीकोम गूरु?” इनजोर येसुन ताल्हकतोर.
- 10 ताल्हकतस्के येसु वेहतोग, “मीट येस्सलेम सहरते ओळियनेके, बेरा अळकाते एग तवाल ओवोर्गो मीक कलियनोग, ओग बेद लोतगा दायनोग, अदे लोतगा मीट वने अन्हट.
- 11 अतस्के अद लोतोग मन्कन इद्रम वेहाट, ‘नावाड कगयवालोर संगे, आवना पंडुमता गाटो तिनदलाहि, उंद नाटोर रोमनद अरा बेगा मन्हता इनजोर, गूरु नीक ताल्हकिह्तोग,’ इनजोर वेहाट.
- 12 अस्के ओग मीक उंद लोता पोगोटा मद्दिलते, पूरा तयर कीस तासतद बेरा अरातुन तोहतनोग. अगान मीट पंडुमता गाटो तयर कीम्हटु,” इनजोर इतोग.
- 13 पया पत्रु ओसो योहन वेर अगडाह अतस्के, येसु बेद्रम वेहच मतोग, अद्रमलेहकाने सबे मता. मताहकु वेर अगान पया, आवना पंडुमता कुळप तयर कीतोर.

कगयवालोर संगे येसुना आक्रिता तिनमुळि

(मत्याल 26:26-29; मार्कल 14:22-25; 1 कुरिततोर 11:23-25)

- 14 पया पंडुमता गाटो तिनदनद वेला एवतस्के, बळयिरा संगे गाटो तिनदलाह, येसु उदतोग.
- 15 उदतस्के ओग ओरिन इतोग, “नना तिपल आयनामुने, मीवा संगे इद आवना पंडुमता गाटो तिनदना इनजोर, नावा पका विचर मता.
- 16 इंजेक नना मीक वेहतहनन, इद पंडुम बेद पोल्लोतुन तोहतहता, अद पोल्लो देवुळता राजेमते करल आनाहजोम, इदिन नना वडोन वन आयकन,” इनजोर इतोग.
- 17 पया अंगुर जोमा मतद बट्टिकतुन तेहचि, देवुळतुन जोहर कीतोग. कीसि, “इदिन तूसिस उन्हटु” इन्जि कगयवालोरिहक ईतोग.
- 18 “नना मीक वेहतहनन, नेटगडाहि बेचानाह देवुळि राजेम कीयनद दिया एव्वो, अचानाह बेदे अंगुर जोमातुन उनोन आयकन,” इतोग.
- 19 अद्रमलेहकाने येसु आरतुन पोसि, देवुळतुन जोहर कीतोग. पया तान किळहचि, ओरिहक तूसिस ईयहपा, “इद आरि नना मिथेनाहक मोक ईयनद नावा मेंदुदा सीना आंदु. ✱ नाक सीता कीयलाह, मीट वने आरतुन किळहचि तिनदनद कीसोर मन्हटु,” इनजोर इतोग.
- 20 इद्रमलेहका ओर सबेटोर तितापया बट्टिकतुन तेहचि, “इद बट्टिकता अंगुर जोमा, नावा नेतुरता सीना आंदु. लोकरा संगे देवुळ कीयनदु पूना करलतुन, इद नेतुर निल्पिह कीस्ता. मिथेनाहक नावा नेतुर नेल पोडगा. † ✱

येसुना विस्दतोग बोग मनदनोग?

(मत्याल 26:21-24; मार्कल 14:18-21)

- 21 “इके केंजाट, नाक पोस एवाल मन्कल इंजेक, इगा नावा संगे उदिस तिनदलाह आतोग. ✱
- 22 बाराहक इतेके देवुळि मुनेन पोल्लो दोहतप लेहका, माने-मन्कना नडुम पुटोनन नावा हामुर इतेके निटमे मनदगा. ✱ मति नाक पोस एवाल मन्कहक मात्रम, बेचोटा गोसा आयगा!” इनजोर वेहतोग.
- 23 ओना पोल्लोतुन केंजतस्के, “मावा नडुम अद्रम केवाल बोग मनदनोग रा!” इनजोर कगयवालोर तमतमाय वळ्हक बोटटोर.

* 22:1 22:1 इद बेद्रमता पंडुम इनजोर पुनदलाहि, पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळाट. अगा “ओपिह केवद पिंडटाड आरिना पंडुम” ऊळाट. ✱ 22:1 22:1 मत्याल 26:1-2; मार्कल 14:1; योहन 2:13; 11:55; 12:1 ✱ 22:2 22:2 मत्याल 12:14; 26:4; मार्कल 14:1; योहन 10:31; 11:53 ✱ 22:3 22:3 योहन 13:2,27 ✱ 22:5 22:5 बळयिर 1:18 ✱ 22:7 22:7 पेसमुळि 12:1-27 ✱ 22:19 22:19 योहन 6:51 † 22:20 22:20 यहुदि लोकर इद पोल्लोतुन पुंदुर इतेके, बेस्के देवुळि मोसाना वेलाते यहुदि लोकरा संगे करल कीता, अद करलतुन निल्पिह कीयलाहि, जन्वकिंन मोक ईसि, अविस्कना नेतुरतुन, लोकरा पोगोन इल्हकना इन्जि, देवुळ उकुम ईस मता (पेसमुळि 24:6-8). अदिनेनाहक येसु इन्हतोग, नावा नेतुर पोवतेके, देवुळ लोकरा संगे उंद पूना करल कीयगा. ✱ 22:20 22:19-20 1 कुरिततोर 10:16; 2 कुरिततोर 3:6; इब्रितोर 8:6,8; 9:20; 10:29 ✱ 22:21 22:21 योहन 13:18,21,26 ✱ 22:22 22:22 बळयिर 2:23; 3:18; 4:27-28

साकुर केवाना लेहका आयना

24 पया कगयवालोरु “मयगडाहि इंजेक बोग बेरोग आयनोग?” इनजोर ओरा नडुमि कट्ला पुटटा.†*

25 अस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळतुन पुनवोरा राजालोरु लोकुरा पोगोन तमा अदिकर ताकिह कीस्तोर, तेला मति ‘माट ओरा बेस सायता केवालोरुम’ इनजोर इद्रम इन्हतोर.

26 मति मीटु ओरा लेहका कीयनद आयो. मियगडाहि बोग बेरोग मन्हतोग, ओग सबेटोरिहक उड्लोना लेहका आयना गावले. ओसो बोग मुक्याल मन्हतोग, ओगु साकुर केवाना लेहका आयना गावले.

27 बेरोग बोग आंदोग, गाटो तिनदलाह उदतोगुया? बार गाटो तूसवाला? आयो! गाटो तिनदलाह उदतोगे बेरोग आंदोग. मति नना इंजेके मीवा नडुम सेवा केवानन महनन.*

28 मीट इतेके नावा तिपलते वने, नावा तोळ मतोरिर आंदिर.

29 बेद्रम नावा बाबाल राजेम कीयलाह अदिकर नाक ईतोग, अद्रमे नना वने मीकु अद्रमता अदिकर ईयहनन.*

30 इतेके मीट वने नावा राजेमता मेजातगा उदिस तिनदकिर-उनडकिर, ओसो राजकुर्सिनगा उदिसि, इस्त्रयेलतोर बारा कूळिनोरा नेयम कीकिर,*” इनजोर इतोग.

पत्रुना विस्वसता लोप्पा येसु वेहतहतोग

(मत्याल 26:33-35; मार्कल 14:29-31; योहन 13:37-38)

31 ओसो येसुसामि सिमोन पत्रुन इतोग, “सिमोन! सिमोन! इके केंजा रा! वंजिनाड पिंडयान अल्सतप लेहका, देयहकना मुक्याल मीक सबेटोरिन पट ऊळलाह, देवुळतुन ताल्हकता.*

32 अदिहक निमा विस्वसतुन विळसना आयो इनजोर, नना नियेनाहक पार्तना कीतन.* मति निमा ओसोवने विस्वसते मलतस्के, नीवा गोततोर विस्वसतुन बेर्सिह कीसीम,” § इनजोर वेहतोग.

33 अस्के सिमोन पत्रु, “सामि! नना नीवा संगे जेल दायलाह, ओसो डोललाह वने तयर महनन,” इतोग.

34 येसु ओन इतोग, “पत्रु! नना नीक वेहतहनन, नैड नगका तलाकोग कूसनामुने, निमा येसुन पुनोन इनजोर, मूंड मल्काड इनदकिन डा!” इनजोर इतोग.

तिपल्किन आपलाह तयर मनदना

35 पया येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “नना उंद मल्का मीकु कोताड पोयवा, जोर्का पोयवा, एल्पुस्क पोयवा, लोहच मतन. अस्के मीकु बातालाय कमि अर्स मताया?” इनजोर ताल्हकतोग. अस्के ओरु, “आयो गूरु! माक बाताले कमि अरवो,” इतोर.

36 पया ओरिन इतोग, “(अस्के लोकुर नाक बेस ऊळिंदुर, मति इंजेक नाक विस्व कीस्तोर.) अदिहक इंजेके बोनागा कोताड मन्हताड ओग पोयेग, ओसो जोर्का वने पोयेग. ओसो बोनागा तल्वर कसेग इले, ओग तनाड गेंदड वमिसाय मति, अद तल्वर कसेटुन असेग.

37 बाराहक इतेके नना मीक वेहतहनन, देवुळता साभ्रमतगा रासतद पोल्लो नाक आयगाये. इतेके, ओग कसुरतोगा संगे कलियतोग.* इद नावा लोप्पा रासतद पोल्लो करल आयनदे. साभ्रमते नावा लोप्पा रासतव कतम पोल्लोड इंजेके करल आयलाह आताड,” इनजोर वेहतोग.

38 अस्के ओरु, “सामि! ऊळा, इव इगा रेंड तल्वर कसेहक मन्हताड,” इतोर. इतस्के येसु, “आयगा, मनि,” इनजोर इतोग.

येसु जयतुन मेटातगा पार्तना कीस्तोग

(मत्याल 26:36-46; मार्कल 14:32-42)

39 पया अद लोतगडाह ओग पेसिसि, तना अल्वट मतपु, जयतुन मरानाड मेटातगा अतोग. ओना संगे कगयवालोर वने अतोर.*

40 अद जागातगा एवतस्के येसु ओरिनु, “देयहकना मुक्याल मीक पट ऊळमाकि इनजोर पार्तना कीम्हटु,” इतोग.

41 पया ओरगडाह उचुन जेक अन्जि, मिंडाड कोटिस देवुळतुन इद्रम पार्तना कीयलाह आतोग:

42 “ए बाबा! नीवा विचर मतेके, इद नावा पोगोन वायनद गोसातुन जेक कीमु. मति इद नावा विचर मतप आयो, नीवा विचर बह मन्हता, अद्रमे आयि,” इतोग.* [

43 अस्के पोगोटाहि उंद देवतुल अगा वासि ओन्क लाव ईंदु.

44 येसु पका दुकमते निंदिसि, जीवा कालसतप आसि, पार्तना कीदोग.* अद्रम पार्तना कीनिके, ओना एपुरि नेतुरताड डोंगेना लेहका नेल अन्दु.]**

† 22:24 22:24 येसुसामि बेव पोल्लोड कागहनदोग, अविस्किन केजिसि इंजेके चट्टिपे येस्सलेमतगा मावा राजेम नितगा; पया अद राजेमतगा मयगडाह सबेटक बेरोग बोग आयनोग, इद्रम वेर कगयवालोर विचर कीदुर. अदिनेनाहक ओरा नडुमि इद्रमता कट्ला पुटटा. * 22:24 22:24 मार्कल 9:34; लूकाल 9:46 * 22:27 22:25-27 मत्याल 20:25-28; मार्कल 10:42-45 * 22:29 22:29 2 तिमोति 2:12 * 22:30 22:30 मत्याल 19:28 * 22:31 22:31 2 कुरिततोर 2:11; तोहचीतव पोल्लोड 12:10 * 22:32 22:31-32 मत्याल 6:13; योहन 17:15; रोम सहरतोर 8:27 § 22:32 22:32 येसुसामिन पोयतना वेलाते, कगयवालोर कतमतोर विस्वसतगडाहि कमजोर आसि, येसुहक तोळ एवा वितना मता. बाराहक इतेके देयहकना मुक्याल वेर कगयवालोरिन येसुनगडाहि जेक कीयना मता. अदिनेनाहक येसुसामि पत्रुन विस्वसते मलतापया, नीवा गोततोर विस्वसतुन मेगिह कीकिन, इन्जि वेहतोग. * 22:37 22:37 यशायाह 53:12 * 22:39 22:39 मत्याल 26:30; मार्कल 14:26; योहन 18:1 * 22:42 22:42 मत्याल 20:22; योहन 18:11; पिलिपितोर 2:8 * 22:44 22:44 योहन 11:33; 12:27 * 22:44 22:43-44 22:43-44 वेल्लाडे मोदुल कागदेहकने दोर्कोड. * 22:44 22:41-44 इब्रितोर 5:7

45 ओना पार्तना मारतस्के, तेदिस कगयवालारेके वास ऊळतोग. ऊळनेके ओर वने आलिह कीस आलिह कीस, बागिसि उंजिस मतोर.

46 अस्के ओरिन इतोग, “मीट बाराहक उंजलाह आतिर? अले तेदाट! देयहकना मुख्याल मीक पट ऊळनद आयो इन्जि पार्तना कीम्हटु,” इनजोर इतोग.

येसुनु यहुदाल पोस ईस्तोग

(मत्याल 26:47-56; मार्कल 14:43-50; योहन 18:3-11)

47 इद्रम कगयवालोरिन येसु वेहचोरेन मतोग, अचोटेने अगा गोहडमेंड लोकुर वातोर. ओर गोहडमेंड लोकुरिन यहुदाल ततोग (वेग येसुना बारा बळयिरगडाहि ओर्वोग मतोग). तचि येसुन लौडलाहि यहुदाल अतोग.

48 अस्के “यहुदा, बह निमा माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नाकु, इद्रम लौडिसनेहक पोस ईयलाह आतिना?” इनजोर येसु इतोग.

49 पया येसुन पोयतनदिन ऊळिसि, कगयवालोरु “सामि, बह माट तल्वर कसेहकने लळय कीकोमा?” इनजोर येसुन ताल्हकतोर.

50 अह कीसि कगयवालोरगडाहि ओर्वोग, तना तल्वर कसेटुन तेंडिसि, मोदुल पेर्माना ओर्युलतोना तिनळ बाजेता केवदुन पोडोह देगनाह इतोग.

51 अस्के येसु “इंजेके अचोने आयगा, मनि!” इनजोर इतोग. इन्जि ओना देगता केवदुन तुंडिह कीसि, ओन बेस कीतोग.

52 पया अगा येसुन पोयतकोम इन्जि वास मतोर पेर्मालोरिन, मंदिरता साख्बालोरिन ओसो यहुदिराड पेदल्किन येसु इद्रम इतोग, “मीटु कलेन पोयतलाह वातप लेहका, तल्वर कसेहकु, टेंगाड पोस नाक पोयतलाह वातिर अयो!

53 दिनम मीवा संगे नना मंदिरतगान मंदन अस्के, नाक पोयविर. मति इद मीवा कगो आंदु, इंजेक ईकळता राजेम ताकिहता,” इनजोर इतोग.

पत्रु येसुन पुनोन इन्हतोग

(मत्याल 26:57-75; मार्कल 14:53-72; योहन 18:15-27)

54 पया ओरु येसुन पोसि अगडाह अतोर, अन्जि मोदुल पेर्माना लोन ओतोर. अस्के पत्रु वने उचुन जेक मन्जि, ओरा पयाह पयाह वायलाह आतोग.

55 मोदुल पेर्माना लोता मुनेह, रेसातगा किस मासिस, ओर अगान उदिस मतोर. अस्के पत्रु वने ओरगान अन्जि उदतोग.

56 अद किसता कचुल उदताहकु, किस वेहचते उंद ओर्युल पिलातुहक पत्रु दिसतोग. अस्के अद पिला पत्रुनेके ऊळिसि, “वेग मन्कल वने येसुनाय संगे मतोग,” इनजोर इता.

57 मति पत्रु “नना ओन पुनोन एलो,” इनजोर इतोग.

58 गळक मनेके, ओसो ओर्वोग मन्कल पत्रुन ऊळतोग. ऊळिसि “निमा वने ओनाय मन्कनिन अय रा!” इतोग. मति पत्रु, “आयो दादा! नना ओना मन्कनन आयोन,” इतोग.

59 ओसोवने जोक-जोक गंटामेटा पया, “वेग इतेके नितमे रा, ओनाय संग मतोग! गालिल पटटोना लेहका वळ्हकिहतोग,” इनजोर ओसो ओर्वोग इतोग.

60 अस्के वने पत्रु इतोग, “निमा बाताल वेहतलाह आतिनो दादा, नना इतेके ओन मुर्तिय पुनोन,” इनजोर वळ्हकनेकेन तलाकोग कूसता.

61 पया येसुसामि पत्रुनेके मिळिन्दस ऊळतोग. अस्के कोनि “नेडे नगका तलाकोग कूसनामुने, निमा मूंड मल्लाड येसुन पुनोन, इद्रम इनदकिन,” इनजोर येसुसामि मुने वेहच मतद पोल्लोतुन पत्रु सीता कीतोग.

62 अस्के पत्रु पलतेक पेसिसि पका अळतोग.

येसुन नल्हतहतोर

(मत्याल 26:67-68; मार्कल 14:65)

63 येसुन पोस तासतोर मन्कलोर, ओना कदर रेहतना ओसो पका नल्हतना कीदुर.

64 ओनाड कौंडान गेंदे मुर्वेते दोहचि, नल्हचोरेन “अले! इंजेक देवुळता जीवाते वेहा रा! नीक बोग नल्हतोग?” इनजोर पास्किंदुर.

65 ओसोवन ओरु येसुना कदर रेहतलाहि वेल्लाडे पोल्लोड इतोर.

येसुन पंचता मुनेह ओस्तोर

(मत्याल 26:63-65; मार्कल 14:61-63)

66 पया इमा दिया सकरि यहुदिराड पेदल्कु कलियिसि पंच उदतोर; ओरगा पेर्मालोर ओसो साभ्रमगूस मतोर. पंच उदतस्के, येसुन ओरा मुनेह ओतोर.

67 अगा ओतस्के, तग्वाड केवालोर येसुन ताल्हकतोर, “अल रा! इंजेक माक वेहा, निमान देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तुनिना?” इनजोर इतोर. अस्के ओग ओरिन इतोग, “नना मीक वेहतेक वने, मीट मुर्तिय विस्वस केविर आयकिर.

68 ओसो नना मीक ताल्हकतेक वने, अद पोल्लो मीट मल्हविर आयकिर.

69 मति इंजेके गळक मनेके, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नना डीसाता देवुळता तिनळ बाजे उदकन,”✧ इनजोर इतोग.

70 अस्के पंचता सबेटोर लोकर “अह इतेक पया निमा देवुळता मगनिना?☆” इनजोर ताल्हकतोर. ताल्हकतस्के “मीट इहनिर अद नितमे,” इतोग.

71 पया पंचता लोकर इतोर, “इंजेके माक साक्सिड-गवयक बाराहक गावले रा? वेग तनाय तोडटे वेहतदिन, माट केंजतल इसि!” इनजोर इतोर.

23

गुमसिना मुनेह येसुन निल्पिह कीस्तोर

(मत्याल 27:1-2,11-14; मार्कल 15:1-5; योहन 18:29-37)

- 1 पया सबेटोर लोकर पंचतगडाह येसुन पिलाति इनवाल गुमसिनगा ओतोर.
- 2 ओसि येसुना पोगोन इद्रम तप तोहता बोटोर इतेके, “वेग मावा यहुदि जाततोरिन लेवाड-मताड काहचि, लेसिह कीस्तोग. ओसो कयसर राजाहक सिद्वा एमाट इनजोर, लोकरिन तगहतह्तोग. वेग तन्के देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल राजानन इनजोर वेहतह्तोग,” इतोर.
- 3 पया पिलाति येसुन, “बह निमा यहुदिरा राजानिना?” इनजोर ताल्हकतोग. पया येसु ओनु, “निमा इहनिन अहे” इतोग.
- 4 अस्के पिलाति पेर्माँलोरिन ओसो लोकरिन, “वेग मन्कनगा बाताले कसुर नाक दिसो,” इतोग.☆
- 5 मति मुडा लोकर पका कैगम आसोर कयर कीदुर, “वेगु गालिल पटटगडाह इतेके, मावोर यहुदिर मनदनद सबे बूमतगा, लोकरिन तनाड काहच लेसिह कीसोर, इगा एवनाह वातोग,” इतोर.

एरोद अंतिपसनगा येसुन ओस्तोर

- 6 पया पिलाति इदिन केंजिसि, “वेग मन्कल गालिल पटटोगा?” इनजोर ताल्हकतोग.
- 7 इंजेके गालिल पटटुन ताकिह केवाल एरोद अंतिपस राजाल,☆ अव दियाने येस्सलेम सहरतगान वास मतोग. येसु गालिल पटटोग आंदोग इनजोर पिलाति पुतस्के, येसुन ओनगा ओयलाह वेहतोग.
- 8 एरोद अंतिपस येसुना लोप्पा मुनेन केंजिस मतोग. अदिनेनाहक ओग वेल्लाडे दियानाहि, येसुन ऊळलाह विचर कीस मतोग. ओसो येसुना कयदे बेदाय बामिह कीयनद सीना ऊळलाह, आसा कीसोर मतोग. अदिहक ओग येसुन ऊळिस, पका गिर्दा आतोग.
- 9 पया ओगु येसुन वेल्लाडे पोल्लोड ताल्हकतोग, मति येसु तनेनाह ओन बाताले पोल्लो मल्होग.
- 10 पेर्माँलोर ओसो साम्रमगूस अगा निचि, तम्क विचर वातप येसुना पोगोन कसुर्क वाटिदुर.
- 11 पया एरोद अंतिपस वने तनाड सीपयकना संगे, येसुन पास्किस कवतोग. ओन राजान कीतपु, मिळस्कनद जगा केपिह कीसि, पिलाति गुमसिनेकेन मल्हच ओया वेहतोग.
- 12 अदे दिया कोनि एरोद अंतिपस ओसो पिलाति, वेर इर्दुर गूनम आतोर. ताना मुने इतेके ओर ओर्विहक-ओर्वोग विस्दतेन मंदुर.

पिलाति येसुन हक्कलाह उकुम ईस्तोग

(मत्याल 27:15-26; मार्कल 15:6-15)

- 13 पया पिलाति पेर्माँलोरिन, यहुदिराड मुख्यालोरिन ओसो लोकरिन केयतोग.
- 14 केयिसि इद्रम इतोग, “लोकरिन लेवाड-मताड पोल्लोड काहचि, लेसिह केवाल आंदोग इनजोर, मीट वेग येसुन इगा ततिर. इंजेक नना मीवा मुनेह वेन पर्हकिस ऊळतन. मीट वेना पोगोन बेव पोल्लोना कसुर्क वाटिदुर, अव पोल्लोनाड कसुर्क इतेके, वेना लोप्पा नाक बाताडे दिसोड.☆
- 15 ओसो एरोद अंतिपसिहक वने, वेना बाताले कसुर दिसो, अदिनेनाहक ओगु वेन ओसोवने मयगा मल्स लोहचीतोग. वेन्क हामुरता सिक्सा दोर्कना, इद्रम वेग बाताले कसुर केवोग.
- 16 अदिनेनाहक वेन जूताते नल्हता वेहचि विळिसस ईयहनन,” इतोग.
- 17 *
- 18 अस्के सबेटोर लोकर कलियिसि, “वेग येसुन हक्कलाह वेहा! मयेनाहक बरबसिन विळसा,” इनजोर रोदा पोयतोर.☆
- 19 (बरबसि इनवाल इतेके सहरता मन्कलोरिन सर्करता विस्दते ओड तगहच मतोग, ओसो उयतुरिन हक्किस वने मतोग. अदिनेनाहक ओन जेलते वाटिस मतोर.)☆
- 20 येसुन विळिसस ईयलाह, पिलाति ओसो उंद मल्का मुडा लोकरिन वेहच ऊळतोग.
- 21 मति ओरु, “ओन हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हक्काट, हक्कनागुटातगा हक्काट!” इनजोर पका रोदा पोयतोर.☆
- 22 अस्के पिलाति मुचा केपा ओसोवने लोकरिन इतोग, “बाराहकु? वेग बाताल कसुर कीतोग? वेन्क हामुरता सिक्सा ईयना लेहका, वेनगा नाक बाताले कसुर दोर्को.☆ अदिनेनाहक वेन जूताते नल्हता वेहच विळिसस ईयहनन,” इनजोर इतोग.

☆ 22:70 22:70 मत्याल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 1:1; 14:61; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 9:20; 13:33 ☆ 23:4 23:4 23:14,22; योहन 18:38; 19:4,6 ☆ 23:7 23:7 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1,19-22; 8:3; 13:31; बळयिर 4:27-28; 13:1 ☆ 23:14 23:14 23:4,22; योहन 18:38; 19:4,6 * 23:17 23:17 “वर्सा-वर्सातुहक आवना पंडुमतस्के, जेलते मतोर यहुदिराडह बोनाय ओर्विनु, गुमसिहक विळिसस ईया पोयन्दु.” इद वचन वेल्लाडे मोदुल कायेदेहकनगा इले. ☆ 23:18 23:18 योहन 19:15 ☆ 23:19 23:18-19 योहन 18:40 ☆ 23:21 23:21 योहन 19:6 ☆ 23:22 23:22 23:4,14; योहन 18:38; 19:4,6

- 23 मति मुडा लोकर, “येसुन हक्कनागुटातगा वेळ्हा,” इनजोर पका केयसोर रोदा पोयतोर. अद्रमे ओरा केयनद पका वीळता.✱
 24 अदिनेनाहक पिलाति पया, मुडा लोकर ताल्हकतपे आयि इनजोर इतोग.
 25 पया जेलते मतोगा सर्करता विस्द मनवाल हक्के मन्कनु, लोकर ताल्हकताहक, ओन विळिसस ईया वेहतोग. मति इंजेक तम्क विचर वातप बहे कीयिर इनजोर, लोकरा कयदे येसुन ईसीतोग.

येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतोर

(मत्याल 27:32-44; मार्कल 15:21-32; योहन 19:17-19)

26 अस्के पया सीपय्क येसुन तना हक्कनागुटा कांजिह कीसि, (पिलातिना लोताहि मोल्लाड कोटना जागातगा) ओयलाह आतोर. नडुम अगदे येसुहकु हक्कनागुटा कांजलाह दीरा वावो. अचोटेने कुरेने सहरतोग सिमोन इनवाल, येस्सलेम सहरते ओळियलाह आस मतोगा†. अस्के सीपय्क ओन पोसि, हक्कनागुटा कांजिस, येसुना पेगे-पेगे दायलाह बीगर पोसिह कीतोर.

27 अस्के वेल्लाय गोहडमैड लोकर येसुना पेगे अनजोर मतोर. अद वेलाते अगा उचुक आस्कु ओनेनाह अर्युल पासोर अळन्दुड.✱

28 अस्के येसु अव आस्कनके मिळिन्दसि, “ए येस्सलेमताड आस्कनिर! नयेनाहक अळमाटु, मति मियेनाहक ओसो मीवाड पिलाड-पेकोरेनाहक अळम्हटु.

29 बाराहक इतेके इद्रमताड तिपलताड दियाड वायना मन्हाताड, अव दियाने ‘वंजो मनदनद आंचाळ देवता, बेस्केने नेलाड हक्कवद आंचाळ देवता, बेस्केन पाल ऊहवद आंचाळ देवता,’ इनजोर लोकर इनदनुर.

30 ओसो ‘मावा पोगोन अर्हम्टु’ इनजोर मेटान इनदनुर, ‘माक मिसाटु’ इनजोर गुडान इनदनुर.✱

31 वेरु नावा लेहकाडोग कसुरलेवोन इद्रम कीस्तोर इतेके, मीट कसुर मनवालोरिन बेद्रम केमुळ आयगा!‡” ✱ इनजोर येसु इतोग.

32 अद्रमे येसुना संगे इर्वुर डाकुरिन वने, हामुरता सिक्सा इयलाह ओतोर.

33 पया ओर, “तला-टाप्रा” इनदनद जागातगा एवतोर. एविसि येसुन हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिसि वेळहतोर.✱ ओना संगे इर्वुर डाकुरिन वने ओर्विन तिनळ बाजे, ओर्विन बार ओना दावळ बाजे वेळहतोर.

34 अस्के “ए बाबा! वेर नाक हक्कवालोर लोकर बाताल कीस्तोर, अदिन पुनोर,✱ वेरिन मापि कीमु!✱” इनजोर देवुळतुन येसु पार्तना कीतोग.

पया सीपय्क सीटिड वाटिसि, येसुनाड गेंदेड तूसतोर.✱

35 अगा मुडा लोकर निचि मोल्लाड कोटनदिन ऊळसोर मतोर. यहुदिराड मुक्यालोर येसुन पास्कसोर इद्रम इतोर, “वेग दुषोरिन विळिसह कीतोग, वेग देवुळ आचतोग पिसिह केवाल किर्स्तु आंदोग इतेके, तनाय तन्क विळिसह कीयेग,” इतोर.

36-37 सीपय्क वने वासि, ओयतद जोमा ओन्क ऊहचि,✱ “निमा यहुदिरा राजानिन आदिन इतेके, नीवा जीवातुन निमान पिसिह कीम!” इनजोर पास्कतोर.

38 ओसो “वेग यहुदिरा राजाल आंदोग” इनजोर बलाते रासिसि, ओना तलापोगोन गुटातगा वेळहच मतोर.

39 येसुना संगे मोल्लाड कोटिस वेळहच मतोरगडाह, ओर्वोग डाकु वने, “निमा देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तुनिन इतेके, नीक ओसो माक वने पिसिह कीम,” इनजोर येसुन पास्कतोग.

40 मति दुषोग डाकु बार अद्रम इतोन दगा ईसि, “वेन्क दोर्कतद सिक्सा नीक वने दोर्कता. मति निमा देवुळतुहक वने बह रेयविन रा?

41 माट इतेक लाग्वा कबळ कीताहकु, माक कायदा मतपु, बराबर सिक्सा दोर्कता. मति वेग इतेके बाताले कसुर केवोग,” इनजोर इतोग.

42 ओसो येसुन इतोग, “ए येसु! निमा राजाल आतस्के, नाक सीता कीमु.”

43 इतस्के येसु ओनु, “केंजा, नना नीक सेतेम वेहतहनन, नेंडे निमा नावा संगे सिंगदीपतगा✱ मनदकिन,” इनजोर इतोग.

येसुना हामुरि

(मत्याल 27:45-56; मार्कल 15:33-41)

44 अस्के पियलि नेक नितगडाह इतेके, मूंड एगनाहजोम पूरा बूममैड ईकळ आता.

45 पोळदता वेहच वने दिसो. अस्के येस्सलेमतगडा मंदिरता लोप्पा मतद, सबेट्क पवित्र गूडटा अगदगा, अडह कीस मतद गेंदे रेंड तुक्छेड आनाह पक्क वितता. § 46 अस्के येसु, “ए बाबा! नावा जीवातुन नीवा कयदे इयहनन,”✱ इनजोर जोरते केयिसि हातोग.✱

47 पया सीपय्कना दरोगाल अगा बह आता, तान ऊळिसि, “वेग मन्कल नितमे सेतेमतोग मतोग!” इनजोर देवुळतुन जोहर कीतोग.

✱ 23:23 23:23 बळयिर 13:28 † 23:26 23:26 कुरेने सहर जेकता देसेमते मता. वेग सिमोन पंडुमतेनाहकु येस्सलेमते वास मनदनोग बहे. ✱ 23:27 23:27 मार्कल 16:10; योहन 16:20 ✱ 23:30 23:30 होशे 10:8; तोहचीतव पोल्लोड 6:16-17 ‡ 23:31 23:31 वेरु नावा लेहकाडोग कसुरलेवोन इद्रम कीस्तोर इतेके, मीट कसुर मनवालोरिन बेद्रम केमुळ आयगा! मोदुल कागिदते, “वेरु पटना मरातुने इद्रम कीस्तोर इतेके, वतता मरातुन बेद्रम केमुळ आयगा!” येसु हातापया जोक-जोक 40 वर्साने आयनद येस्सलेम सहरता गोसातुनु, येसु मुनेन पुन्ज मतोग. अद तूकने यहुदि लोकर रोम सर्करता विस्द आसि तेदताहकु, रोमि सीपय्क वासि, येस्सलेमतुन बूळे कीतोर. अदिनेनाहक येस्सलेम सहरतगा वायनद गोसातुन सीता कीसि, अव आस्किन येसु अद्रम इतोग. ✱ 23:31 23:31 1 पत्र 4:18 ✱ 23:33 23:33 बळयिर 2:23 ✱ 23:34 23:34 बळयिर 3:17; 13:27; 1 कुरिततोर 2:8; इपिसुसतोर 4:18 ✱ 23:34 23:34 बळयिर 7:60 ✱ 23:34 23:34 देवुळताड पाटाड 22:18; योहन 19:23-24 ✱ 23:36-37 23:36-37 मत्याल 27:48; मार्कल 15:36; योहन 19:29 ✱ 23:43 23:43 2 कुरिततोर 12:4; तोहचीतव पोल्लोड 2:7 § 23:45 23:45 येस्सलेमता मंदिरतगा पवित्र गूडि, ओसो सबेट्क पवित्र गूडि इव रेंडिना नडुमि अगदगा गेंदे अडह कीस मता; अदिनेनाहकु लोकर देवुळतुन गट्टेने कलिय पगवोर आंदुर. ✱ 23:46 23:46 देवुळताड पाटाड 31:5 ✱ 23:46 23:46 योहन 19:30; इब्रितोर 5:7

48 ओसो अगा ऊळलाह वातोर लोकुर, बाताल बाताल आता, अदिन पूरा ऊळिसि, अर्थुल पासोर मल्स अतोर.

49 मति येसुन पुतोर्, ओसो ओना संगे गालिल पटटाह वातव आस्कु जेक निचि, अगा बह आंदु, अदिन सबे ऊळसोर मतोर.✱

येसुन गुमयातगा तासिहतोर

(मत्याल 27:57-61; मार्कल 15:42-47; योहन 19:38-42)

50-51 पया अगा यहूदा पटटा अरिमतेया नाटेनोग, योसेप इनवाल ओर्वोग मन्कल मतोग; ओगु यहूदिराड तग्वाड केवालोरगडाह ओर्वोग मतोग. ओसो तग्वाड केवालोर येसुना नेयम कीतस्के, अगा तोळ आयोग. बह इतेके ओग बेसतोग सेतेम मन्कल मतोग. देवुळि बेस्के मावा इस्त्रयेल देसेमते तना राजेम निल्पिह कीयगा इनजोर केपिदोग.

52 ओगे योसेप पिलातिनगा अन्जि, येसुना सेन्तातुन गति कीयहनन इनजोर ताल्हकतोग.

53 ताल्हकिस सेन्तातुन हक्कनागुटातग्वाह रेहतोर. पया वेल्ला दाराता हामुर-गेंदेते सेन्तातुन ऊर्हतोर. अह कीसि बेरा आद बंडातगा तर्विस मतदु, मुने बोने पोहवद पूना गुमयातगा, येसुना सेन्तातुन तासतोर.✱

54 अद दिया वारमता पोल्वादियातेनाहक(इतेके सनारमतेनाहक) तयर आयनद दिया मता. ओसो गय्क इतेके पोळद अनजोर, पोल्वादिया सुरु आयना मता.*

55 पया गालिल पटटाहि येसुना संगे वातव आस्कु, योसेप सेन्तातुन ओयहपा, गुमयातुन ऊळलाह अताड. ओसो सेन्तातुन बेद्रम तासतोर, अदिन वने ऊळताड.

56 पया अव आस्कु अग्वाह मल्स अन्जि, बेस गब एस्कनव मराना पिडि ओसो अतर्नेय सेन्तातगा वाटलाह, पर्हकिस तयर कीताड.

पया पोळद अताहक, वारमता पोल्वादिया इनजोर, मोसानाड अडोड वेहतपु, लोने रोमताड.†

24

येसु हामुरताह तेगिहहतोग

(मत्याल 28:1-8; मार्कल 16:1-8; योहन 20:1-8)

1 पया वारमता मुनेता दिया (इतेके ऐतारम दियाते),✱ सकर पिडपड आयहपा, येसुन गति कीयहपा अन्ज मतव आस्कु, तमाय पर्हकिस तयर कीस मतद अतर्नेय पोसि, येसुन तासतद गुमयातगा अताड.

2 अगा एवतस्के, गुमयाता अगदगा तिळहप कीस मतद बंडा, अबर गूळिस मतदिन ऊळताड.

3 पया अव आस्कु लोप्पा ओळियिस ऊळताड, अस्के अविस्किहक अगा येसुसामिना सेता दिसो.

4 दिसवाहकु अव आस्कु एक्बेक आताड. अस्के दोम्हक्नेन तिर्मिळ्स्कनाड जगाड केगतोर इर्वुर मन्कलोर, अविस्कनगा वास नितोर.✱

5 अस्के अव आस्कु पका रेयिसि, ओरा मुनेह तला वग्हाताड. पया ओरु, “जीवात मनवाल मन्कन, डोलतोरगा मीट बाराहक पर्हकलाह आतिर?✱

6-7 ओग इगा इलेग, ओग जीवा अरतोग! मीवा संगे गालिल पटटगा मतस्के, ‘माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नाकु, पापि मन्कलोर कयदे पोस इयनुर.✱ पया ओर नाकु हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हक्कनुर, मति नना मूंड दियाने जीवा अरयकन,✱ इव सबे करल आयनुडे,’ इनजोर मीक वेहच मतोग, सीता मन्हाताया?” इतोर.✱

8 अस्के अव आस्किहकु, येसु मुने वेहतव पोल्लोड सीता वाताड.

9 पया अव आस्कु गुमयातग्वाह मल्स अन्जि, अक्रा बळयिरिन ओसो दुसोर कगयवालोरिन इव पूरा पोल्लोन वेहताड.

10 वेहतनव आस्क बेव इतेके, मगडला नाटेना मरियाल, योहना, याकुबना तलोग मरियाल, ओसो उचुक दुस्राड आस्क मताड. इवे बळयिरिन इव पोल्लोड वेहताड.✱

11 मति अविस्कना पोल्लोतुन, बळयिरि विस्वस केवोर. “इव आस्क उगसे वेहतहताड रा!” इतोर.✱

12 मति पत्रु अग्वाह तेदिस, गुमयातगा एवनाह वित वातोग. पया लोप्पा ओल्लिस ऊळनेके, अगा सिरप (येसुना सेन्तातुन ऊर्हच मतव) गेंदेड बहता अहे मताड. अदिन ऊळिस इगा बह आता इनजोर एक्बेक आसि, ओग लोन मल्स अतोग.

इमावुस नाटे दायनद अगदे येसु दिसिहतोग

(मार्कल 16:12-13)

13 अदे दिया येसुनाड कगयवालोरगडाह इर्वुर, इमावुस इनदनद नाटे अनजोर मतोर. अद नाग येस्सलेम सहरतग्वाहि जोक-जोक अक्रा किलोमिटर मता.

14 अस्के येस्सलेमतगा आतव सबे पोल्लोन ओर इर्वुर वळहकसोर-वळहकसोर अनजोर मतोर.

✱ 23:49 23:49 योहन 19:25 ✱ 23:53 23:53 बळयिरि 13:29 * 23:54 23:54 पोळद अनेकेने यहूदिरा दिया सुरु आस्ता. † 23:56 23:56 वारमता पोल्वादियाते कबळ कीयलाह पोलो आंदु, (पेसमुळि 20:10). ✱ 24:1 24:1 बळयिरि 20:7; 1 कुरिततोर 16:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:10 ✱ 24:4 24:4 1 तिमेति 3:16 ✱ 24:5 24:5 तोहचीतव पोल्लोड 1:18 ✱ 24:6-7 24:6-7 गलातितोर 2:15 ✱ 24:6-7 24:5-7 मत्याल 28:5-6; मार्कल 16:6; योहन 21:14; बळयिरि 2:32; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:20; क्लुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 ✱ 24:6-7 24:6-7 24:26,44,46 ✱ 24:10 24:10 मार्कल 16:10; लूकाल 24:23; योहन 20:18 ✱ 24:11 24:11 मार्कल 16:11; योहन 20:25

15 ओर इद्रम तमतमाय वळ्हकसोर दायहपा, येसु कुदि दोम्हक्नेन ओरगा वासि, ओरा संगे ताकलाह बोटटोग.

16 ताकनेके येसुन वेर पुनदना आयो इन्जि, ओर इर्वुरिन आसि मुर्तिय पुनवाह कीतद मता.✱

17 पया येसु ओरिनु, “मीट इर्विर अनजोर-अनजोर बेद पोल्लोटुन वळ्हकलाह आतिर रा?” इनजोर ताल्हकतोग. अस्के ओर दुकमते निदिस अगान नितोर.

18 निचि “निने, अने येस्सलेमतगा आतव पोल्लोन पंडुमतुहक वातोरु सबेटोर पुतोर इतेके, निमा वगोनिने बह पुनविन रा?” इनजोर ओर इर्वुरगडाह किलियुपा इनवाल इतोग.

19 अस्के येसु “बेव पोल्लोड रा?” इनजोर ताल्हकतोग. ताल्हकतस्के ओर इद्रम वेहता बोटटोर, “नासरेत नाटेनोग येसुना पोल्लो आंदु रा! ओग बाताल कीदोग, बाताल वेहन्दोग, अव पूरा देवुळता लावताड मताड. ओग देवुळता कबुरतोग मतोग. लोकुर वने ओन बेसतोग इनजोर इंदुर.

20 मति मावाड पेर्मीलोरु, ओन्क हामुरता सिक्सा ईयेग इनजोर, पिलाति गुमसिना कयदे पोस ईतोर. इद्रम कीस लोकुर ओन हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हक्कतोर.✱

21 मति ओगे मावा इम्पयेल जाततोरिन कोंटेतोर कयदाहि विळिसह कीयनोग इनजोर, माट आसा कीस मतोग.

“इजेके इव सबे पोल्लोड अनेटस्केन आताड.

22 ओसो नेंडु मयगडाड उचुक आस्क वने, माक बामनाह कीताड. अव नेंड सकरिय सेता तासतद गुमयातगा अन्ज मताड.

23 मति अगा येसुना सेता अविस्किहक दोर्की. दोर्कीवाहक अव मल्स वासि, ‘माट देवतुल्किन ऊळतोग. येसु जीवा अरतोग इनजोर, अव माक वेहताड,’ इनजोर मयगडाड आस्क माक वेहताड.✱

24 अविस्कना पोल्लो केंजिसि, मावा तोळतोर उयतुर गुमयातगा अन्ज ऊळतोर. अस्के अव आस्क बेद्रम वेहच मताड, अद्रमे मता, येसु इतेक ओरिहक दिसोग!” इनजोर वेहतोर.

25 पया येसु इतोग, “मीट मुर्तिय बुदलेवोरिर आदिर! देवुळता कबुरतोर वेल्लाय मुने वेहतव पोल्लोन विस्वस कीयलाह, बह विचर केविर?

26 देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तुहकु पका तिपल आसि पया, बेरा डीसाते देवुळतगा दाया पोयोया?” इनजोर इतोग.✱

27 इद्रमलेहका मोसानाड अडोनगा, देवुळता कबुरतोरु पुस्तकिनगा, अहे पूरा देवुळता साङ्गमते बेगा बेगा तना लोप्पा रासतव पोल्लोड मताड,✱ अव सबे पोल्लोन ओरिहक तेळियिह कीस वेहतोग.✱

28 अद्रमे पया ओर तम्क दायना मतद नाटेनगा एवतोर. अस्के येसु अद नाटे रोमवप लेहका ओरिहक दलगता.

29 अदिनेनाहक ओरु, “इजेके पोळद अता, नेटुहक मयगान रोमा दादा” इनजोर, ओन गोंडगोंड आतोर. अस्के येसु ओरगान रोमतोग.

30 पया ओग ओरा संगे जावा उनडलाह उदतोग. अस्के ओग आरतुन तेहचि, देवुळतुन जोहर कीतोग. कीसि तान किळहच ओरिहक ईयलाह आतोग.

31 ईनेकेन ओर इर्वुराड कोंडाड पड्ने आतप लेहका आताड, अस्के वेग येसु आंदोग इनजोर पुतोर. मति येसु ओरिहक दिसवाह, चट्ने मायतोग.

32 पया ओर तमतमाय, “ओग मावा संगे वासोर अगदे गोटिड कीतोग, ओसो देवुळता साङ्गमताड पोल्लोन तेळियिह कीतोग. अस्के ओना पोल्लो मावा जीवातुहक बेचोन मिटस दलगता, आयोया?” इनजोर ओर्विहक-ओर्वीग इतोर.

33-34 पया ओर अगडाह पोर्क तेदिस, ओसोवने येस्सलेमते मल्स अतोर. अतस्के अगा अक्रा बळयिर ओसो कगयवालोर जमा आसि, “नितमे रा! येसुसामि जीवा अरतोग. ओग सिमोन पन्हुहक दिसतोग!”✱ इनजोर वळ्हकनेकेन, ओर इर्वुर अगा एवतोर.

35 अस्के ओर इर्वुर वने अगदे अनेके बह आता, ओसो येसु आरतुन किळहचि ओरिहक ईयहपा, ओन बह पुतोर, अदिन ओर सबेटोरिहक वेहतोर.

येसु तनाड कगयवालोरिहक दिसिहतोग

36 ओर इर्वुर इव पोल्लोड सबेटोरिन वेहनेकेन, येसु कुदि ओरा नडुम वास नितोग.✱ निचि “मीक सुकम दोर्कि, रेयमाटु!” इनजोर इतोग.

37 अस्के ओर दिर मिळ्हकिसि, माट येसुना मिळ्सुमतुन ऊळिहनला बहु, इनजोर बामिस रेयतोर.

38 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट इचोन बाराहक रेयतिर? नावा लोप्पा बाराहक उन्क-मन्क आय्हनिर?

39 नावाड कयकिन-काल्किन ऊळाट! नाक बोयाटु! इद ऊळाट नना येसुनने, मिळ्सुमतुहक इद्रम अविड-बोकाड इलेड, मति नाक मन्हाटाड!”

40 इनजोर वेहचि येसु तनाड कयकिन-काल्किन ओरिहक तोहतोग.✱

41 अस्के ओर अचोन गिर्दा आसि बामतोर इतेके,✱ मावा मुनेह येसुये निच मन्हतोग इन्जि, इंका सेतेम पोयोर. अद्रम आनेके येसु ओरिनु, “मियगा बातालाय तिनदलाह मन्हताया?” इनजोर ताल्हकतोग.

42 अस्के ओरु बोळसतद मीन-मुका ओन्क ईतोर.

43 ईतस्के ओर ऊळनाहे, अद मुकातुन येसु तितोग.

✱ 24:16 24:16 योहन 20:14; 21:4 ✱ 24:20 24:20 बळयिर 2:23; 3:15; 1 तिसलुनितोर 2:15 ✱ 24:23 24:23 24:10 ✱ 24:26 24:26 24:6-7,44,46; 1 पत्रु 1:11 ✱ 24:27 24:27 24:44-46; योहन 5:39; 12:41; बळयिर 2:23; 3:18,24; 13:27; 17:2-3; 26:22-23 ✱ 24:27 24:26-27 1 कुरिततोर 15:3 ✱ 24:33-34 24:33-34 1 कुरिततोर 15:5 ✱ 24:36 24:36 1 कुरिततोर 15:5,7 ✱ 24:40 24:40 योहन 20:20,27 ✱ 24:41 24:41 24:52; योहन 16:20; 20:20

44 तिन्जि ओरिन इद्रम इतोग, “इव पोल्लोड बेव इतेके नाक हक्कनामुने मीवा संगे मतन, अस्के मीक वेहतव आंदुड. मोसानाड अडोना सास्त्रमतगा, देवुळता कबुरतोराड पुस्तकिनगा, ओसो देवुळताड पाटानगा, नावा लोप्पा रासतव सबे पोल्लोड करल आयनद मता. अदिनेनाहक इद्रम आता,” इनजोर वेहतोग.✧

45 पया देवुळता पवित्र सास्त्रमताड पोल्लोन पुनदलाह, येसु ओरिहक बुद ईतोग.✧

46 ओसो इद्रम इतोग, “सास्त्रमतगा इद्रम रासतद मन्हता इतेके: देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तु, तिपल आस डोलनोग. ओसो मूंड दियाने ओसोवन जीवा अरयनोग.✧

47 अदिनेनाहक पापमता मापि दोर्कना इतेके, पापमता अगदाहि मलयना.✧ इद कबुरतुन किर्स्तुना अदिकरते येस्सलेमतगडाह सुरु कीसि, पूरा बूममेंड पोक्कुर केमुळ आयगा.✧

48 इव सबे पोल्लोना मीट साक्सितोरिर महनिर.✧

49 ओसो नावा देवुळबाबाल बाताल ईकन इन्जि पोल्लो विळिसस मतोग, अद पवित्र जीवातुन नना मियगा लोहतकन.✧ बेचानाह देवुळतगडा लाव मीवा पोगोन रेगो, अचानाह मीट इदे येस्सलेम सहरतगान मन्हटु,” इनजोर वेहतोग.✧

देवुळि येसुन देवुळदीपतगा ओस्ता

50 पया येसु ओरिन येस्सलेमता एरे मनदनद बेतनि नाटेनेके ओतोग. ओसि तना कय तेहचि,✧ ओरिहक बर्कतताड पोल्लोड वेहतोग.

51 बर्कतताड पोल्लोड वेहतहपा, ओग ओरगडाहि एगतोग. पया देवुळि ओन पोगोन देवुळदीपतगा ओता.✧

52 अस्के कगयवालोर येसुन दंडुम अर्सि, अगडाह पका गिर्दाते येस्सलेम सहरते मल्स वातोर.✧

53 पया अद्रमे वेर अमेसा मंदिरतगा अन्जि देवुळतुन जोहर कीदुर.

✧ 24:44 24:44 24:6-7,26,46; 1 पत्रु 1:11 ✧ 24:45 24:45 बळयिर 16:14; 1 योहन 5:20 ✧ 24:46 24:44-46 24:6-7,25-27; योहन 20:9; बळयिर 3:18; 17:3; 26:22-23; 28:23 ✧ 24:47 24:47 मार्कल 1:15; बळयिर 2:38; 3:19; 5:31; 13:38; 17:30; 20:21; 26:20 ✧ 24:47 24:47 मत्याल 28:19-20; मार्कल 16:15; बळयिर 5:31; 10:42 ✧ 24:48 24:48 योहन 15:27; 19:35; 21:24; बळयिर 1:8; 10:39,41; 13:31; 1 पत्रु 5:1; 1 योहन 1:2; 4:14 ✧ 24:49 24:49 योहन 14:26; 15:26; 16:7; बळयिर 2:33; इपिसुसतोर 1:13 ✧ 24:49 24:49 बळयिर 1:4-5 ✧ 24:50 24:50 1 तिमोति 2:8 ✧ 24:51 24:51 मार्कल 16:19; बळयिर 1:9 ✧ 24:52 24:52 बळयिर 1:12

किर्स्तुना बळयि योहन रासतदु बेसता कबुरि

योहनि येसुसामिनाड बारा बळयिरगडाहि ओर्वोग मतोग. इद पुस्तकते ओगु तन्क “येसु जीवा कीतोग कगयवाल” इनजोर इन्हतोग. येसु नाक इचोन जीवा कीस्तोग इन्जि, इद बेचोटा बेरा देव्वा इनजोर, इद्रम तन्क इन्हतोग. वेगे योहनि, 1 योहन, 2 योहन, 3 योहन, इव मूड सीटिन रासतोग, अहे तोहचीतव पोल्लोड इनदनद पुस्तकतुन वने रासतोग.

इद बेसता कबुरता पुस्तकते येसु बेद्रमतोग आंदोग इन्जि, योहनि तोहतलाह ऊळिह्तोग. येसु तना लोप्पा बाताल-बाताल वेहतोग, नना बोनिन आंदन इन्जि तना वेहतव पोल्लोना लोप्पा, योहन वेल्लाय रासतोग. येसु इद बूमते मतस्के, सिरप ओनाड आट-दहा कबस्के इद पुस्तकते रासतव मन्हताड. इव कबस्किन ऊळिसि, देवुळताहे येसु रेगतोग इन्जि माट पुहनल. देवुळतुन येसु ऊक-ऊके “नाक लोहतोग बाबाल” इनजोर इंदोग. इतेके ओग देवुळता कासा मगि आंदोग. ओगे इद दुनियातुन पुटिह केवाल आंदोग, तेला मति मावा लेहका कय-कादोग आसि, इद बूमतगा रेगतोग.

“जीवा ईयनद तिडि ननाने, दुनियाता वेहचतन ननाने, नेहना गारे कोपानन ननाने, अगदन, सेतेमतन, जीवातन ननाने, देवुळता मगनन ननाने,” इनजोर येसुसामि कुदि वेहतोग. देवुळबाबाल लोहतोग पिसिह केवाल राजाल येसुये आंदोग, ओसो ओगे देवुळता मगि आंदोग इन्जि मीट नमना, अदिहके योहन इद पुस्तकतुन रासतोग. इद्रम नमतेके, मीक येसुना संगे अमेसाता पिसमुळ दोर्कगा (20:31).

देवुळता पोल्लो मन्कना रूपते वास्ता

- 1 देवुळता जीवात मनदनद पोल्लो बोग आंदोग, ओग सुम्मुनेताह मंदोग, ☆ ओग देवुळता ऐगे मंदोग, ओग देवुळिये आंदोग. ☆
- 2 ओग सुम्मुनेताह देवुळता ऐगे मतोग. ☆
- 3 इळता, पोगोटा बूमते मनदनव कतमतविन, देवुळि ओनाये मेटे पुटिह कीता. ओना मेटे पुटो इनाह बेदे इले. ☆
- 4 ओनगडाहे माकु देवुळ ईयनद जीवा दोर्किहता. ☆ बेद्रम ईकळते मनदनदिन वेहच पुनाह कीस्ता, अद्रमे ओग माकु देवुळता सेतेमतुन पुनाह कीतोग. ☆
- 5 अदे ईकळते मांजिहता. बेद्रम ईकळि वेहचतुन पिहता पगवो, अद्रमे ईकळलेहकाडोर लाग्वोर, ओग वेहचलेहकाडोनो आरे कीया पगवोर. ☆
- 6 योहन इनवाल ओर्वोग मतोग, ओन देवुळ लोहता. *
- 7 सबेटोर ओना कबुरतुन विस्वस कीयना इन्जि, ओगु अद वेहचलेहका मनवानु पिडम-पडम वेहतलाहि वातोग.
- 8 योहन इतेके वेहचलेहका मनवाल आयोग, मति अदे वेहचता लोप्पा वेहतलाह वास मतोग.
- 9 बोन सेतेमता वेहच इन्हतोर, ओगे सबेटोरिहक वेहच एवाल, ओग इद दुनियाते वावाल मतोग.
- 10 ओग इद दुनियातेन वातोग, ओनाय मेटे देवुळि दुनियातुन पुटिह कीता, ☆ मति ओग बोग आंदोग इन्जि, दुनियातोर पुनोर.
- 11 ओगु तनाय पुटिह कीता बूमतगा वातोग, मति तनाय लोकर (यहूदि लोकर) वेल्लाटोर ओनाड केंजोर.
- 12 मति बोर ओन नमतोर, विस्वस कीतोर, ओर सबेटोरिहक देवुळताड मगक-मयास्क आयलाह, ओग अदिकर ईतोग. ☆
- 13 देवुळताड मगक-मयास्क आयना इतेके, मन्कना पोटाते, मन्कना विचर मतप पुटना लेहका आयो, मति विस्वस केवालोरिहक पुना पुटमुळि देवुळिये ईस्ता. ☆
- 14 देवुळता जीवात मनदनद पोल्लो, मावा लेहका कय-कादोग आसि, मन्कना रूपते मावा बूमतगा वाता. ☆ ओगु देवुळता पूरा देव्वातुन, पूरा सेतेमतुनु ☆ पोसि, मावा नडुम जागा आतोग. ☆ ओग देवुळबाबाना वगोग मग आंदोग; ☆ माट ओना डीसातुन ऊळतोम. ☆ (ओगे येसु किर्स्तु आंदोग.)
- 15 योहन ओना लोप्पा इद्रमता कबुर वेहन्दोग, “ओगु नाकाय बेरोग, बाराहक इतेके ओग नाकाय वेल्ला सुम्मुनेताहि मतोग इन्जि, बोना लोप्पा नना वेहच मतन, ओगे नावा पया वावाल मन्हतोग,” इनजोर लोकरिन केयसोर वेहन्दोग.
- 16 देवुळता मगि देवुळता देव्वाते निदिस मताहकु, ओनगडाहि माकु देव्वा दोर्कसोरेन मन्हता.
- 17 इतेके मोसाल इनवाल देवुळता कबुरतोना मेटे, देवुळताड अडोड माक अस्के दोर्किस मताड; ☆ येसु किर्स्तुना मेटे बार देवुळता सेतेमि, ओसो ताना दया मयगा एवता. ☆
- 18 देवुळतुन बोगे बेस्केन ऊळोग. ☆ मति देवुळबाबाना संगे गट्ने मनवाल तना वगोग मगि, ओगे माक बाबानु पुन्पिह कीतोग. ☆

☆ 1:1 1:1 कुलुसितोर 1:17 ☆ 1:1 1:1 पिलिपितोर 2:6; 1 योहन 5:20; तोहचीतव पोल्लोड 19:13 ☆ 1:2 1:1-2 1 योहन 1:1 ☆ 1:3 1:3 1 कुरिततोर 8:6; कुलुसितोर 1:15-16; इब्रितोर 1:2; 11:3; तोहचीतव पोल्लोड 3:14 ☆ 1:4 1:4 5:26; 11:5; 14:6; 1 योहन 5:11,20 ☆ 1:4 1:4 8:12; 9:5; 12:46 ☆ 1:5 1:5 बळयिर 26:18; इपिसुसतोर 5:8; कुलुसितोर 1:12-13; 1 तिसलुनितोर 5:5; 1 पत्र 2:9 * 1:6 1:6 ओगु देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन आंदोग, इद पुस्तकतुन रासतोग योहन आयोग. ☆ 1:10 1:10 1 कुरिततोर 8:6; कुलुसितोर 1:16; इब्रितोर 1:2 ☆ 1:12 1:12 11:52; 12:36; रोम सहरतोर 8:14; गलातितोर 3:26; 1 योहन 3:1 ☆ 1:13 1:13 1 पत्र 1:23 ☆ 1:14 1:14 1:17; 14:6; रोम सहरतोर 1:3; गलातितोर 4:4; पिलिपितोर 2:7; 1 तिमोति 3:16; इब्रितोर 2:14-15; 1 योहन 4:2; 2 योहन 1:7 ☆ 1:14 1:14 देवुळता पूरा देव्वातुन, पूरा सेतेमतुनु पेसमुळि 34:6; देवुळताड पाटाड 26:3; बुदताड पोल्लोड 16:6 ☆ 1:14 1:14 तोहचीतव पोल्लोड 7:15 ☆ 1:14 1:14 इब्रितोर 1:2 ☆ 1:14 1:14 14:9; 17:22-24 ☆ 1:17 1:17 7:19 ☆ 1:17 1:17 1:14; 14:6; रोम सहरतोर 5:21 ☆ 1:18 1:18 1 तिमोति 6:16; 1 योहन 4:12 ☆ 1:18 1:18 6:46; 2 कुरिततोर 4:4; कुलुसितोर 1:15

देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनना गोटि

19 अस्के पया यहूदिराडः पेदल्क बाताल कीतोर,†येस्सलेम सहरताहि देवुळता मंदिरतगा माळवालोर बूमयालोर, देवुळवडेर‡, वेरिनु योहनिन ऊळिस वाटु इन्जि लोहतोर. वेर योहननगा वासि “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल राजाल§ वावाल मतोग, ओग बह निमानेया?” इनजोर योहनिन ताल्हकतोर.

20 “आयो, नना देवुळ लोहवाल पिसिह केवानन आयोन,”* इनजोर योहन मकिह केवालेवा कबुल आतोग.

21 अस्के वेर ओन ताल्हकतोर, “निमा बोनिन पया, पिसिह केवाल वायनामुने, देवुळता कबुरतोग एलियाल वायना मन्हता, निमा ओनिना?” “आयो, नना एलियानन आयोन.” “पया मोसानलेहका देवुळता कबुरतोग वायना मन्हता,† बह ओनिना?” “आयो, नना ओनन आयोन!” इनजोर योहन इतोग.

22 अस्के ओसो वेर ओन ताल्हकतोर, “निमा पया बोनिन आंदिन? माक वेहा! माक लोहतोरिन माट अन्जि बाताल वेहतकोम? निमा नीवा सेवाता लोप्पा बाताल इहनिन?” इतोर.

23 योहन इतोग,

“नना पेळ्हकल बूमते केयवाना आल्कालेहकाडोनन,

सामि मीवा जीवातगा वायना इन्जि, ओना अगदुन तीर्हकाटु,”*†

इनजोर यसयाल इनवाल देवुळता मुनेतोग कबुरतोग रासतदिन वेहतोग.

24-25 पया परसिर इनवालोर लोकुर* योहनिन कबुर लोहच ताल्हकतोर, “निमा देवुळ लोहवाल पिसिह केवानिन वने आयविन, कबुरतोग एलियानिन वने आयविन, मोसानलेहका देवुळता कबुरतोग वायना मता, ओनिन वने निमा आयविन इतेके, लोकुरिन देवुळता पेदिरते एग मीहतलाह† नियगा बेद्रमता अदिकर मन्हता?”

26 योहन ओरिन इतोग, “नना लोकुरिन पापमताहि मिळन्दनद सीना इनजोरे, देवुळता पेदिरते एग मीहतहनन, मति मीट पुनवोग ओर्वोग, मीवा नडुम निच मन्हतोग.

27 ओगु नावा पया वायना मन्हता, ओना कादुन इटलाह वने नना ओप्पोन, अचोन नना उड्लोनन!”*† इनजोर इतोग.

28 योर्दन बेरेटा अबरि, बेतनि इनदनद नाटे, योहन देवुळता पेदिरते एग मीहन्दोग, अगा इव गोटिड आताड.

देवुळता गोरेपिला येसुये

29 इमा दिया, योहन तनके येसु वायनदिन ऊळिसि, लोकुरिन इतोग, “वेन ऊळाटु, मोक आयवाल देवुळता गोरेपिलालेहकाडोग, दुनियातोर पापमतुन एडिह केवाल!*

30 वेनाय लोप्पा मीकु वेहच मतन, ‘नावा पया ओर्वोग वास्तोग, ओगु नाकाय बेहरोग; बाराहक इतेके ओग नाकाय वेल्ला सुम्मुनेताह मतोग.’

31 ओग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल इन्जि, नना पुनोन आसि, मति मीक इम्पयेलतोरिहकु वेन पुन्पिह कीयना इन्जि, नना देवुळता पेदिरते एतगा मीहतलाह वातन,” इन्जि योहन इतोग.

32-33 ओसो योहन येसुना लोप्पा इद्रमता साक्सि ईतोग, “ओग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल इन्जि, नना पुनोन आसि, मति नाकु एते मीहतलाह लोहतनद देवुळि, अदे नाकु वेहच मता, ‘बोना पोगोन पवित्र जीवा वासि, दळ्म अरतदिन ऊळकिन, ओगे लोकुरिन पवित्र जीवाते मीहवाल आंदोग.’*† निटमे नना पवित्र जीवातुन परेवा पिटिलेहका देवुळदीपताहि दळ्म अर्सि, वेना पोगोन उदतदिन ऊळतन.*

34 अह आतदिन नना कौडामेंड ऊळतन, ऊळिसि वेग देवुळताय पेकाल आंदोग इन्जि, मीक साक्सि ईय्हनन,” इन्जि योहन वेहतोग.*

सुम्मुनेतोर येसुनाडः कगयवालोर

35 इमा दिया, योहन तनाडः कगयवालोरगडाहि इर्वरा संगे, अदे जागाते वासि निच मतोर.

36 अस्के ओग येसुन तना एरेटाहि दायहपा ऊळिस इतोग, “वेग ऊळाटु, (मोक आयवाल) देवुळता गोरेपिलालेहकाडोग!” इतोग.*

37 योहन इद्रम इताहकु, वेर इर्वर कगयवालोर केंजिसि, येसुना पयाह अतोर.

38 येसु पेगके मिळिन्दस ऊळतोग अस्के, वेर इर्वर ओना पयाह पयाह वासोर मतोर. “मीकु बाताल गावले?” इन्जि येसु वेरिन ताल्हकतोग. “गू, नीवा मनदनद जागा बेगाडु?” इन्जि वेर इतोर.

39 अस्के येसु वेरिन इतोग, “नावा संग दट.” वेर पया वासि, ओना मनदनद जागातुन ऊळतोर. मुल्पेडा वेलाते नालुड एगिस मताहकु, वेर अगाने येसुना संगे निद्र कीतोर.

† 1:19 1:19 यहूदि जाततोर इम्पयेल देसेमते मंदुर, ओरिन इम्पयेलतोर वने इंदुर. ‡ 1:19 1:19 देवुळवडेर मोदुल कागिदते “लेविनोर” इनजोर इन्हतोर. मुनेतोग पेदामुयतोग इम्पयेलिहकु बारा मांदि मगक पुटोर, ओरगडाहि वगोग लेवि इनवाल मतोग. ओनाय कळतोर मंदिरतगा देवुळवडेर आंदुर. § 1:19 1:19 देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल राजाल वेन इन्जि पोल्लोते मसिहा इन्हतोर, युनानि पोल्लोते किर्स्तु इन्हतोर. * 1:20 1:20 1:27; 3:28; बळयिर 13:25 * 1:21 1:21 व्यवस्थाविवरण 18:15,18; योहन 7:40

* 1:23 1:23 यशायाह 40:3; मत्याल 3:3; मार्कल 1:3; लूकाल 3:4; योहन 3:28 * 1:24-25 1:24-25 यहूदिराडः पेदल्कना उंद तुंगातुन परसिर इनजोर इंदुर. लोकुरगा ओराय पोल्लो पका ताकिदु, ओसो ओर वेल्लाडे अडळमताड अडोड-उतुक पुटिह कीदुर. † 1:24-25 1:24-25 देवुळता पेदिरते एग मीहतलाह इद्र रिवजतुन वेल्लाटोर “बत्तिस्मा” इन्हतोर. * 1:27 1:27 मत्याल 3:11; मार्कल 1:7; लूकाल 3:16; बळयिर 13:25 * 1:29 1:29 मत्याल 1:21; योहन 1:36; 1 कुरिततोर 15:3; गलातितोर 1:4; 1 पत्र 1:18-19; 1 योहन 3:5; तोहचीतव पोल्लोड 5:6,12 * 1:32-33 1:32-33 मत्याल 3:11; मार्कल 1:8; लूकाल 3:16; बळयिर 1:4-5; 11:16 * 1:32-33 1:32-33 मत्याल 3:16; मार्कल 1:10; लूकाल 3:19-22 * 1:34 1:34 5:33-35; 10:41-42 * 1:36 1:36 1:29

- 40 योहननाडः केंजिस येसुना पयाह वावालोर इर्वुर्गडाहि, ओर्वोर्ग आंद्रेयाल इनवाल मतोग, ओगे सिमोन पत्रु इनवाना तमोग आंदोग.
- 41 अगडाहि ओग मुने तमदादाल सिमोनिन वास कलियतोग, कलियिस इतोग, “माक देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल दोर्कतोग, रा!” (ओग पिसिह केवान युनानि पोल्लोते “किर्स्तु” इन्हतोर.)
- 42 पया आंद्रेयाल तमदादान येसुनगा पोस वातोग. येसु ओन ऊळिस इतोग, “निमा योनाना मगि सिमोननिन, मति इंजेटाहि नीकु पत्रुः (इतेके ‘आद बंडा’) इद पेदिर उदगा,” इन्ज वेहतोग.
- 43 इमा दिया येसु गालिल पटटे दायलाह तयर आतोग. आतस्के पिलिप इनवान कलियिसि ओन इतोग, “नावा संग वय, नावाड कगया,” इतोग.
- 44 वेग पिलिप इतेके, गालिल पटटा बेत्सेदा नाटेनोग, इतेके आंद्रेयाल, पत्रु, वेर तमोग इर्वुरा नाटेनोग मतोग.
- 45 पिलिप पया अन्जि नतन्याल इनवान कलियतोग, कलियिसि ओन इतोग, “बोना लोप्पा मोसा मुय्तोग ओसो देवुळता कबुरतोर मुने साङ्गमते रासिस मतोर, ओग माक दोर्कतोग, रा! ओग नासरेत नाटेनोग योसेपना मगि येसु आंदोग,” इन्जि पिलिप नतन्यान वेहतोग.
- 46 “बह नासरेत नाटेनगडाहि बेसताड गोटिडः पुट पगयनुडा?”* इन्जोर नतन्याल पिलिपिन इतोग. “वास बह ऊळा रा!” इन्जि पिलिप इतोग.
- 47 नतन्याल पया येसुनगा वातोग, ओग वातदिन ऊळिसि येसु इतोग, “वेग करल इप्पयेलतोग, वेना पोटालोप्पा नाळेह कीयनद बुद इले.”*
 48 “नना बेद्रमतोन इन्जि, निमा बह पुहनिन?” इन्जि नतन्याल येसुन इतोग. “पिलिप नीक केयनामुनेन, निमा अंजिर मराता इळन मतिन अस्के, नना नीक ऊळतन,” इन्जि येसु ओन इतोग. 49 इद केंजिसि, (देवुळिये तोहताहकु येसु नाक ऊळतोग इन्जि) नतन्याल येसुन इतोग, “ए गूरू, निमा देवुळता मगनिन, इप्पयेल देसेमतुन पिसिह केवाल राजानिन आदिन!” इतोग.
- 50 “(बोगे ऊळवाय मतोग अस्के,) नीकु नना अंजिर मराता इळन ऊळतन, इद्रम इताहकु नाक निमा विस्वस कीयहनिना? निमा तेन्काय ओसो बेह्रा डीसाताड पोल्लोडः ऊळकिन.
- 51 इह केजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीटु पोगोटा बूमि पड्ने आसि,* अगाहकु देवतुल्लकु माने-मन्कना नडुम पुटटोना पोगोन तडनदिन-रेगनदिन ऊळकिर,” इन्जोर येसु तनाय लोप्पा वेहतोग.†

2

येसु एतनु अंगुर जोमा मारियिह कीस्तोग

- 1 पया मूंड दियाणे, गालिल पटटा काना नाटेनगा बोनाडो मर्मिडः मताड, अगा येसुना तलोग वने मता.
- 2 मर्मिहकु येसुन ओसो ओनाडः कगयवालोरिन वने केयिस मतोर.
- 3 पया अगा अंगुर जोमा मारताहकु, येसुना तलोग ओनगा वासि “इंजेके ओरगा अंगुर जोमा मारता, बाबा! बेदाय कीमु,” इन्जोर इता.
- 4 अस्के येसु तान इतोग, “बायि, निमा नाक बाराहकु वेहतहननिन? नावा डीसा तोहतनद कगो इंका एवोये,”* इतोग.
- 5 पया अदु मर्मिनगा सेवा-साकुर केवालोरिन इता, “वेग मीकु बाताडः वेहतनोग, अहे कीम्हटु,” इता.
- 6 यहुदि लोकुर तिनदनामुने, तमाडः कयक-काल्क नोगयना रिबज ओरा मता. इद रिबजतेनाहकु, अगा उंद-उंद रेंड-मूंड कुळाडः पोयतवु, बंडानाडः आरुडः गोलेहक तासतव मताडः.
- 7 “अव गोलेहकनगा एग निहाटु,” इन्जोर येसु सेवा-साकुर केवालोरिन वेहतोग. अस्के ओरु अव गोलेहकिन सीग निहतोर. 8 पया येसु ओरिन वेहतोग, “इंजेके उचुन तेंडिसि, कुळप ऊळवाल मुक्यानगा ओम्हटु.” अस्के ओर ओतोर.
- 9-10 पया ओग मुक्याल अद एतनु उचुन ऊतिस ऊळतस्के, अद एग पूरा अंगुर जोमा मारियिस मता. इद बोग ततोग इन्जोर, ओन्क मुर्तिय तेळियो; एग निहावालोरिहक बारा, इद पोल्लो एर्का मता. अस्के कुळपता मुक्याल मर्मिपकान केयिस इतोग, “बोराय बेसतल अंगुर जोमा मुने ईस्तोर, तान लोकुर उन्जि मिटस कीस्तोर, पया केनकेनेता जोमा ईस्तोर. निमा मात्रमि बेसतल अंगुर जोमा, इंजेक एवनाह पिसिह कीस तासतिन,” इन्जि मुक्याल इतोग.
- 11 इद्रमि येसु गालिल पटटा काना नाटे, इद मुनेटा बामिह कीयना सीना कीसि, तना डीसा तोहतोग. अदिहकु ओनाडः कगयवालोर, (ओग देवुळ लोहतोग राजाल मनदनोग इन्जि,) ओन नमतोर.

येसु मंदिरते वमवालोरिन पूडिह्तोग

- 12 मर्मिडः मारतस्के येसु तना तलोगि, तनतमोर, ओसो तनाडः कगयवालोरि संगे कापेर्नांग वातोग, अगा ओर उचुके दियाडः रोमिस मतोर.
- 13 यहुदि लोकुरा आवना पंडुम एरे एव्स मताहकु, येसु येस्सलेम सहरतके पंडुमतगा अतोग.*
- 14 अगा यहुदिरा मंदिरतगा येसु अतस्के, लोकुर देवुळता मोकतुहक अरयनव कुराड, गोरैड, परेवा पिटेड वमिदुर. ओसो कोताडः बट्टले कीसि यहुदिराडः कोताडः एवालोर अगा उदिस मंदुर. (सर्करताडः कोताडः मंदिरतगा वाटलाह ताकोडः आंदुडः.) वेर कतमतोरिन येसु ऊळतोग.

‡ 1:42 1:42 पत्रु मोदुल कागिदते “कयपा”. पत्रुहक रेंड पेदिक मताडः इन्जि पोल्लोते कयपा; युनानि पोल्लोते पत्रु. * 1:46 1:46 7:41 * 1:47 1:47 तोहचीतव पोल्लोडः 14:5 * 1:51 1:51 मत्याल 3:16; मार्कल 1:10; लूकाल 3:19-22; बळयिर 10:11; तोहचीतव पोल्लोडः 19:11 § 1:51 1:51 इद्रम वेहतस्के, येसु मुनेतोग पेदामुय्तोग याकुब कळस्कता कलाता सीता कीसीतोग (पुटमुळि 28:12). * 2:4 2:4 मत्याल 26:18; योहन 7:8-9,30 * 2:13 2:13 मत्याल 26:1-2; मार्कल 14:1; लूकाल 22:1; योहन 11:55; 12:1

15 ऊळिसि, ओग नोंडेना उंद जेट्ला एन्डटोग, अह कीसि सबेटोर वीकुरतोरिनु मंदिरताहि पूंडटोग. गोरेड, कुराड, इविन वन पूडिसि, कोताड बदले केवालोरुड बलानु कप मुळ्हचि कोतान लीकिसीतोग.

16 पेरेवाड वमवालोरिन ओग इतोग, “इविस्किन इगडाहि पलत ओम्हट! नावा बाबाना लोतुन आटुम पंडमाट!” इन्जि वेहतोग.☆

17 पया

“नावा जीवातुहकाय वीळिसि, नीवा लोतुन पवित्र तासलाह ऊळिहनन,”☆

इद सांभ्रमते दाविद राजाल रासतद पोल्लो ओनाड कगयवालोरिहक सीता वाता.

18 येसु इद्रम कीताहकु, यहुदि लोकराड पेदल्क ओनगा वासि इतोर, “नियगा इद्रम कीयलाह अदिकर मन्हता इन्जि, माकु बेद सीना तोहतकिन?” इतोर.

19 येसु ओरिन इतोग, “इद मंदिरतुनु अर्हचीम्हट, तेन नना मूंड दियाने ओसोवने दोहतकन,” इनजोर इतोग.☆

20 “अलाले, इद मंदिरतुन दोहतलाह रेंड वीसाड आरुड (46) वर्साड आताड, इतेके निमा तेन मूंड दियाने बह दोहतकिन?” इन्जि ओर येसुन इतोर.

21 मति येसु यहुदिरा मंदिरता लोप्पा वळ्हकोग आसि, तनाय मेंदुदा लोप्पा वळ्हकिस मतोग.

22 मनेक मनेके येसु हासि ओसो तेगकतस्के, ओनाड कगयवालोरिहकु इद पोल्लोता सीता वाता. सीता वातस्के सांभ्रमते रासतदिन ओसो येसु वळ्हकनदिन, ओर नमतोर.

23 येसु आवना पंडुमता वेलाते, येस्सलेम सहरते मनदहपा, वेल्लाटोर ओनाड बामिह कीयनाड सीनान ऊळतोर. ऊळिसि येसुये देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल आंदोग इन्जि ओर नमतोर.☆

24 मति येसु बारा ओराड पोल्लोनाग बर्वस तासोग आंदोग, बाराहक इतेके ओग सबेटोराड विचर्किन पुन्जिय मतोग.

25 मन्कलोर बुदि बेद्रमता इन्जि, बोगे येसुन वासि वेहतना गर्ज इले; मन्कना पोटालोप्पाडाड गोटिड ओग पूरा पुन्जिय मतोग.

3

मीक पूना पुट पोयतगा!

1 परसिरा तुंगाताहि ओवोर्ग मन्कल निकोदेमि इनवाल मतोग, ओग यहुदिरा ओवोर्ग बेरोग सेहना मन्कल आंदोग.

2 ओग उंद दिया नका येसुन कलियलाह वातोग, वासि, “गुरू, इव निमा कीयनव सीनाड, देवुळता तोळलेवा बोगे कीया पगवोग. अदिहके निमा देवुळताहे वातोनिन गुरूनिन इन्जि, माक एका आता,”☆ इनजोर ओग येसुन इतोग.

3 अस्के येसु ओन इतोग, “इह केंजा, नना सेतेम वेहतहनन, बोन्काय देवुळताहि पूना पुटमुळ☆ दोर्कवालेवा, देवुळ राजेम कीयनदु ओन्क मुर्तिय दिसो!” इन्जि इतोग.

4 इतस्के निकोदेमि बयल आसि ओन इतोग, “बातालि? पूना पुटमुळ इतेके बाताल? मन्कल मुय्तोग आतस्के, तना तलिना पोटातगडाहि ओसो बह पुट पगयनोग?” इतोग.

5 इतस्के “इह केंजा, नना सेतेम वेहतहनन, बोगे एताहि ओसो देवुळता जीवाताहि पुटवालेवा,☆ देवुळ राजेम केवालोर लोकरुगा ओन्कु जागा दोर्को आयगा.

6 मेंदुदा जीवा इसि, तलोग-तपेरा मेंदुस्कनाहि पुटिहता, इद पूना जीवा बारा दिसवेकाय, देवुळता जीवाताहे पुटिहता.☆

7 अदिहक मीक ओसोवने पुट पोयतगा* इनजोर वेहताहकु,☆ निमा बयल आयमा.

8 इद केंजा, पूना पुटमुळ इह मन्हता. वळ्यु बेक इतेक अके वास्ता. ताना नेकनदिन निमा केंजिहनिन, मति अद बेनाह वास्ता, बेके दास्ता, अद नीक तेळियो. अद्रमलेहकाने इद पूना पुटमुळि देवुळता जीवाताहि वास्ता इनजोर दिसो मति, पूना पुटमुळ आताहकु परक दिसिहता,” इन्जि येसु निकोदेमिन वेहतोग.

9 “मति इद बेद्रम आया पगयगा, गुरू?” इन्जि निकोदेमि येसुन ताल्हकतोग.

10 अस्के येसु ओन इतोग, “निमा इस्येलतोरिन काहवानिन बेरोग गुरूनिन आस तेला मति, इव गोटिड नीक तेळियोडा?

11 इह केंजा, नना सेतेम वेहतहनन, माक एका मनदनदु, ओसो माटु कोंडामेंड ऊळतदु, इदिनलोप्पा साक्सि इय्हनोम, मति मीट इतेके मावा साक्सितुन बर्वस केविर आयहनिर.☆

12 नना मीकु इद बूमताड गोटिड वेहतन, तेला मति मीट बर्वस केविर इतेके, देवुळदीपताड गोटिड वेहतेके, अविन बह नमकिर?

13 माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नना देवुळदीपताहि रेगतन;☆† नाक विळिसिसि, देवुळदीपतगा अतोगु बोगे इलेग.☆(अदिहके देवुळदीपताड गोटिड वेहतलाह अदिकर नयगा मन्हता.)

☆ 2:16 2:14-16 मत्याल 21:12-13; मार्कल 11:15,17; लुकाल 19:45-46 ☆ 2:17 2:17 देवुळताड पाटाड 69:9 ☆ 2:19 2:19 मत्याल 26:60-61; 27:39-40; मार्कल 14:58; 15:29; बळयिर 6:14 ☆ 2:23 2:23 7:31; 8:30; 10:41-42; 11:45; 12:11,42 ☆ 3:2 3:2 9:16,33; बळयिर 2:22 ☆ 3:3 3:3 3:7; 2 कुरिततोर 5:17; तीतुस 3:4-5; 1 पत्र 1:23 ☆ 3:5 3:5 यहजेकल 36:25-27; तीतुस 3:4-5 ☆ 3:6 3:6 1 कुरिततोर 15:50 * 3:7 3:7 ओसोवने पुट पोयतगा “पोगोटाहि पुट पोयतगा,” इद अर्तम वने आया पगयहता. ☆ 3:7 3:7 3:3; तीतुस 3:4-5 ☆ 3:11 3:11 3:32 ☆ 3:13 3:13 3:31; 6:38,42 † 3:13 3:13 माने-मन्कना नडुम पुटोगु इतेके येसुये. माने-मन्कना नडुम पुटोगु इद पोल्लोता अर्तम पुनदलाह पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि रासतव मन्हताड, अगा ऊळाट. ☆ 3:13 3:13 6:62

14 बहलेहका मोसा मुय्तोग पेळ्हकल बूमते इतुळता तरसतनु, लाटगुटातगा पोगोन वेळ्हच मतोग, अद्रमलेहका माने-मन्कना नडुम पुटटोन्कु, इतेके नाकु, लोकर गुटातगा पोगोन वेळ्हतनुर.*

15 बहलेहका मोसा मुय्तोना कालमते, तरस्क कस्कतोर लोकर इतुळता तरसतनु ऊळिंदुर अस्के पिसिंदुर,* अहलेहका बोग नाकु नमनोग, ओन्कु अमेसाता पिसमुळ दोर्कगा,* इन्जि येसु इतोग.

16 देवुळि दुनियातोरिन बेद्रम जीवा कीता इतेके,* तना वगोग मगिन इद दुनियातोरिनाहक मोक आयलाह ईता.* बोर ओन नमनुर, ओर बूळेम आयोर, मति अमेसाता पिसमुळ ओरिहक दोर्कगा.* अदिनेनाहकु देवुळि तना वगोग मगिन दुनियाते लोहता.*

17 देवुळि तना मगिन इद दुनियातोरिन सिक्सा ईयलाह लोहो, मति दुनियातोर ओना मेटे पिसना इन्जि, देवुळता विचर मता.*

18 बोर ओन नमिहतोर, देवुळि ओरिनु कसुर ओपो.* मति ओन नमवोरा पोगोन बारा, कसुर ओपतदे मन्हता. देवुळता वगोग मगिन ओर नमवाहकु,* ओरा कसुर ओपतदे मन्हता.*

19 देवुळता नेयमि इह मन्हता. वेहचलेहकाडोग देवुळदीपताहि इद बूमते वातोग;* मति मन्कलोर तमाड कबस्क लाग्वाड मन्हताड इनजोरे, वेहचतुहकाय एक्वा, ईकळतेनाहक गिर्दा आस्तोर.

20 लाग्वाड कबस्क केवालोर सबेटोर, वेहचतनु गिर्दा आयवा, ओराड कबस्क दिसनदायो इनजोरे, वेहचलेहकाडोना एरे वावोर.

21 मति सेतेमते ताकवालोर मन्कलोर वेहचलेहकाडोना एरे वास्तोर;* वानाहकु, देवुळ वेहतपु ओर ताकनदु, सबेटोरिहक दिसिहता.*

येसुना लोप्पा योहनना साक्सि

22 इव गोटीड मारतस्के, येसु ओसो तनाड कगयवालोर येस्सलेम सहरतनु विळिसिसि, यहुदा पट्टा दुस्सा जागाते अतोर. अगा ओना संगे मन्जि, ओर लोकरिन देवुळता पेदिरते एग मीहन्दुर.

23 सालेम नाटेना कचुल, अय्थोन इनदनद जागातगा, वेल्लाय एग मताहकु, योहन वने अगान लोकरिन देवुळता पेदिरते मीहन्दोग. अगा लोकर वने ओना कयदे मीयलाहि वासोरेन मंदुर.

24 (योहनिन जेलतगा वाटानामुनेने, इव गोटीड आताड.)

25 अस्के यहुदिरा बोगो पेदा मन्कना संगे, योहननाड कगयवालोर बार, एडनद रिजता लोप्पा, रेंड-रेंड पोल्लोड आतोर.

26 ओर कगयवालोर योहननागा वासि इतोर, “गूस, योर्दन बेरेटा अबरि नीवा संग मतोग, ओगे देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल इन्जि निमा साक्सि वेहतिन, ओग मन्कल इंजेके लोकरिन देवुळता पेदिरते एग मीहतहतोग. सबेटोर (मयके वावा), ओनक्केन दायलाह आतोर,” इन्जि इतोर.

27 योहन ओरिन इतोग, “देवुळि देव्वा एवालेवा, बोन्काय बातय दोर्को.* (अदिहके सबेटोर ओनक्केन दास्तोर इन्जि, मीवा जीवा कर्वतप आयमाकि.)

28 नना देवुळ लोहतोग पिसिह केवानन आयोन मति, लोकराड जीवानगा ओना अगि तयर कीयलाह, देवुळि नाक लोहता, इह इनजोर नना वेहतन, इदिन मीट केंजतिरे!*

29 बेद्रम मर्मपिला मर्मपिकानकेन दास्ता, अद्रमे लोकर ओनक्केन दास्तोर.* नना इतेके मर्मपिकाना कचुल निच मनवाल, ओना गोततोनन. ओना वळ्हकनदिन नना केंजिहनन, केंजिसि गिर्दाते महनन. लोकर ओनक्केन दास्तोर, इदिन ऊळिसि नावा गिर्दा पूरा निदता.*

30 ओना कदर बार वीळना, नावा कदर बार इळन अरयना, इह आयनाय गावले,” इन्जि योहन इतोग.

31 देवुळ लोहतोग राजाल पोगोटाह वास्तोग इतेके,* ओगु सबेटोरिहकाय बेरोग. बोर नेदाह वास्तोर, ओरु इद बूमतोर मन्जि, इद बूमताडे गोटीड वळ्हकिहतोर. बोग बार देवुळदीपताहि वास्तोग, ओग सबेटोरिहकाय बेरोग.*

32 ओगु बेद-बेद गोटटुन देवुळताहि केंजतोग, ऊळतोग, अदिने वेहतहतोग. मति ओग वेहतदिन, वेल्लाटोर सेतेम पोस नमिहतोरा?*

33 बोर ओन नमिहतोर, देवुळबाबाल सेतेमतोग मन्हतोग इनजोर, ओरु कबुल कीस्तोर.*

34 बोनु देवुळि लोहता, ओगु देवुळताडे पोल्लोड वेहतहतोग. बाराहक इतेके देवुळि तना जीवाते ओन पूरा निहता इनजोरे.

35 देवुळबाबाल तनमगिन जीवा कीसि, ओना कयदे कतमे ईतोग.*

36 ओरु मगिन नमिहतोर, ओरिहक अमेसाता पिसमुळ दोर्किहता.* बोर बारा मगना पोल्लोतुन केंजोर, ओरु अमेसाता पिसमुळतुन ऊळोर आयनुर, मति देवुळता ओड ओरा पोगोन मन्हता.*

* 3:14 3:14 8:28; 12:32 * 3:15 3:14-15 गिनती 21:9 * 3:15 3:15 20:31; 1 योहन 5:11-13 * 3:16 3:16 इपिसुसतोर 2:4 * 3:16 3:16 रोम सहरतोर 5:8; 8:32; 1 योहन 3:1; 4:9 * 3:16 3:16 3:36; 6:40; 20:31; 2 तिसलुनितोर 2:16 * 3:16 3:15-16 1 योहन 5:12 * 3:17 3:16-17 10:35-36; 12:47; 1 तिमोति 2:3-4; 1 योहन 4:9; 4:14 * 3:18 3:18 5:24 * 3:18 3:18 मत्याल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 1:1; 14:61; लूकाल 22:70; योहन 11:27; बळयिर 9:20; 13:33 * 3:18 3:18 इब्रितोर 3:19 * 3:19 3:19 8:12; 9:5; 12:46 * 3:21 3:21 1 योहन 1:6 * 3:21 3:20-21 इपिसुसतोर 5:13 * 3:27 3:27 1 कुरिततोर 4:7 * 3:28 3:28 1:20,23 * 3:29 3:29 तोहचीतव पोल्लोड 19:7 * 3:29 3:29 1 योहन 1:4 * 3:31 3:31 3:13; 8:23 * 3:31 3:31 1 कुरिततोर 15:47 * 3:32 3:32 3:11 * 3:33 3:33 1 योहन 1:10; 5:10 * 3:35 3:35 मत्याल 11:27; 28:18; लूकाल 10:22; योहन 13:3; 17:1-2; इपिसुसतोर 1:20-23 * 3:36 3:36 3:16; 5:24; 6:47; 11:26; 1 योहन 5:11 * 3:36 3:36 इब्रितोर 3:19; 1 योहन 5:12

4

उड्ला जातता आंचाळि येसुन कलियिहता

1-3 मनेक मनेक पया, येसु योहनिहकाय एक्वा लोकरिन देवुळता पेदिरते एग मीहतहतोग, अह आसि ओनाड कगयवालो वीळिहतोर इनजोर, परसिर केंजतोर. (येसु तनाय एग मीहोग, मति ओनाड कगयवालो अह कीदुर). इद पोल्लो परसिरिहकु आबुर आता इनजोर येसु पुतोग. पुताहकु, (माट इडाहि पेसकल इन्जि,) यहुदा पटटुन विळिससि, ओसो उंद मल्का गालिल पटटे दायलाह पेसतोग.*

4 दायहपा नाकु सामरिया पटटुहक दायनद अगदुने पोयतना गावले इन्जि, येसु विचर कीतोग.

5 सामरिया पटटा सूकर नाटेना कचुलि, यहुदिरा मुनेतोग पेदामुतोग, याकुब इनवाल, तनमगि योसेपिहक ईतद जागा मता.* अदे जागातगा येसु एवतोग.

6 अगा कनिर अरतद याकुब मुतुना चुवा मता. येसु ताकिस वाताहकु बागिस मतोग, अदिहक ओगु अद चुवातगा उदतोग. अस्के नेक निच मता.

7 अद वेलाते उंदि सामरि जातता आंचाळि एतुहक वाता. अस्के “बायि, नाक उचुन एग ईम,” इन्जि येसु तान ताल्हकतोग.

8 (ओनाड कगयवालो इतेके, तम्क तिनदलाह तिंदि असलाह नाटे अन्ज मतोर. अदिहके ओन्क एग तोगलाह बोगे इलेग.)

9 पया अद इता, “एंह-एंह, निमा यहुदि जाततोनिन आसि, नाक सामरि जातता आंचानु एग उनडलाह ईम इनजोर, बेद्रम ताल्हकिहनिन?” (अद इद्रम इता, बाराहक इतेके यहुदि लोकर सामरितोरिन विटळ तासिंदुर).*

10 येसु तान इतोग, “देवुळ बेद देव्या नीक ईकन इन्हता,* ओसो उनडलाह ईम इनजोर नीक ताल्हकवाल बोगु, इदिन निमा पुतेके, नाक निमा अद देव्यातुन ताल्हकेनिन. अस्के नना नीक जीवात मनदनद एग एवेनन.”*

11 (ओग वळ्हकतद पोल्लो तान्क पड्ने तेळियवाहकु,) अद इता, “दादा, नियगा एग तोगलाहि जेरना वने इले, ओसो चुवातगा एग वने पकाय इळन मन्हाता. इतेके इद जीवात मनदनद एगु बेगडाह वायगा?

12 मावा मुनेतोग पेदामुतोग याकुबि इद चुवातुन माक ईतोग; ओग कुदि, तनाड पेकोर ओसो कौदाड, गोरैड, इगडा एतुन उंडुर. बह निमा ओन्काय बेरोनिन आसि, माक इदिहकाय बेसतल एग ईकिना?” इन्जि अद येसुन इता.

13 पया येसु तान इतोग, “बोगाय इगडा एतुन उटोग इतेके, ओन्क ओसो एग उनडा वसगा.

14 मति नना ईयनद एतुन बोर उनडनुर, ओरिहक पया मुर्तिय एग उनडा वसो आयगा. नना ईयनद एग मात्रम, ओरा लोप्पा अमेसा पिसलाह ईयनदु, ऊता एगलेहका पोडगा,”* इनजोर इतोग.

15 “अह इतेक दादा, नाक बेस्केन एग उनडा वसनायो, ओसो इगा एवनाह एतुहक वायनायो इनजोर, नाक अद्रमता एग ईमु,” इन्जि अद ओन ताल्हकता.

16 अस्के येसु तान इतोग, “निमा अन, अन्जि नीवा मुजोन इके केयिस तय.”

17 अस्के “दादा, नाक मुजो इलेग.” इनजोर इता. “नाक मुजो इलेग इनजोर, निमा सेतेम वेहतिन, बायि!

18 बाराहक इतेके निमा एयुड मल्काड जोळेम आसि, नीक एयवुर मुजोर मतोर; इंजेक मनवाल वने नीवा मुजो आयोग. निमा सेतेमे वेहतिन,” इन्जि येसु तान इतोग.*

19 “अललेयो, दादा, निमा देवुळता कबुरतोनिन मनदकिन बहे.

20 मावा मुनेतोर पेदल्क इतेके, इदे गेरजिम इनदनद मेतातगा मोळिकंदुर. मीट यहुदिरि मात्रम इहनिर, ‘मोळकना जागा इगा इले, मति येस्सलेम सहरते मन्हाता,’ इनजोर इहनिर, (बोराड सेतेम पोयतना?)” इन्जि अद येसुन इता.

21 अस्के येसु तान इतोग, “ए बायि, नावा गोटटुन बर्वस तासा! मीटु इद मेतातगा आयि, येस्सलेमते आयि, ओसो बेगान आयि, देवुळबाबान मोळक पगयकिर, इद्रमताड दियाड वायनुड.*

22 मीट सामरिया जाततोरि पुनवदिन मोळिकहनिर,* मति माट यहुदिरोम बारा पुतदिन मोळिकहनुम. बाराहक इतेके, यहुदिरगाने नना लोहवाल पिसिह केवाल पुट वायनोग इन्जि, देवुळि माक पुन्पिह कीता.*

23 तेला मति सेतेम मोळकवालोर, देवुळता सेतेम पोल्लोतुन पुन्जि, तमा जीवाते मोळकनुर, इद्रमताड दियाड एवयनुड, ओसो एवतपे मन्हाताड. बाराहक इतेके इद्रम मोळकवालोरिने देवुळबाबाल पर्हकिहतोग.

24 देवुळ इतेके दिसवद जीवा आंदु. अदिहके तान मोळकवालोरिहक, देवुळता सेतेम पोल्लोतुन पुन्जि, जीवाते मोळक पोयहता,” इन्जि येसु सामरि आंचान वेहतोग.

25 अस्के अद ओन इता, “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल (इतेके किस्ती) वायना मन्हाता इन्जि नना पुहनन. ओग वातस्के, माकु इद्रमताड कतम गोर्टिड तेळियिह कीस काहतनोग,” इनजोर इता.

26 “ओनन ननाने, नीवा संगे वळ्हकवानन,” इनजोर येसु तान इतोग.

* 4:1-3 4:1-3 1:43 * 4:5 4:5 प्टमुळि 33:19; 48:22; योहेश् 24:32 * 4:9 4:9 मत्याल 8:8-9; लुकाल 7:6; योहन 18:28; बळयिर 10:28; 11:3; गलातितोर 2:12 * 4:10 4:10 इब्रितोर 6:4-6 * 4:10 4:10 6:35; 7:37; तोहचीतव पोल्लोड 21:6 * 4:14 4:14 6:35; 7:38; तोहचीतव पोल्लोड 7:16-17 * 4:18 4:18 यहुदिरा रिवजते मूड मल्काड मर्मिड आया वांदु, मति ताना पया पोलो आंदु. * 4:21 4:21 तोहचीतव पोल्लोड 21:22 * 4:22 4:22 बळयिर 17:23 * 4:22 4:22 मत्याल 15:24; मार्कल 7:27; बळयिर 3:26; 13:46; रोम सहरतोर 1:16; 2:10; 3:1-2; 9:4-5; 11:18

नाटेनोर येसुन नमिह्तोर

27 अचोटेने ओनाड कगयवालोर तिंड पोसि अगा वातोर. अस्के वेग उंद आंचाना संगे बाराहक वळ्हकिह्तोग इनजोर, बयल आतोर (बाराहक इतेके ओरा रिबजते गूर आस्कना संगे वळ्हकोर आस्तोर). तेला मति, “तानेनाह नीक बाताल गावले? ताना संग बाताड वळ्हकतिन?” इनजोर, ओरगडाहि बोगे ओन ताल्हकोग.

28-29 अस्के अद आंचाळि अळकातुन अगान पोहचि नाटे अता, अन्जि इनदलाता, “नना बाताड बाताड कीतनो, अव कतमे पुतोगु वगोग, नाक कलियिस वेहतोग. ओन मन्कन ऊळकिर, दटे! ओग देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल बह आयोग?” इन्जि नाटेनोरिन इता.

30 अस्के वेर नाटेनाहि पेसिसि, ओनक्के वायलाह आतोर.

31 अद आंचाळि नाटे अन्ज मतस्के, कगयवालोर येसुनु “अले गूर, इव नीक तिनदलाह ततोम, तिन,” इन्जि इतोर.

32 मति ओगु ओरिन इतोग, “मीट पुनविर, अद्रमता तिडि नयगा तिनदलाह मन्हता.”

33 अस्के कगयवालोर तमतमाय “वेन्क तिनदलाह बोगाय ततोगा?” इनजोर वळ्हकिंदुर.

34 मति येसु ओरिन इतोग, “बोग नाक लोहतोग, ओना विचर मतप कीयना, ओसो ओना कबळतुन पूरा मारिह कीयना, इदे नावा तिंड आंदु.✧

35 इद तूकने ‘नालुड नेलाड पिसताड, पया कोयना आयगा,’ इनजोर मीट इह्निर बहे? केंजाट, नना मीक वेहतहनन, मीवाड कौडाड नाहकिस सर्ने ऊळाट. (बोर लोकर नावाड पोल्लोड केंजलाह तयर आस्तोर,) ओरू पका अयतद पंतालेहकाडोर.

36 कोयवाल तना बूत दोर्किह कीस्तोग, ओसो अमेसाता पिसमुळतेनाहकु, लोकरिन जमा कीस्तोग. बाराहक इतेके वीतवाल (इतेके देवुळता पोल्लो वेहवाल) ओसो कोयवाल (इतेके पोल्लोतुन नमवालोरिन जमा केवाल) वेर इरुंर कलियिस गिर्दा कीयना इन्जि.

37 ‘ओर्वोग वीतिह्तोग, दुस्रोग बारा कोयहतोग,’ इद्रम इनदनद उंद गोटी मन्हता, इद गोटी मीवा लोप्पा करल अरयहता.

38 बेदिनेनाहक मीट मुने कहेटेम केविर, अदिन कोयलाह नना मीक लोहतन. नना कहेटेम कीसि देवुळता पोल्लो वेहतहनन, दुस्रोर वने मुने वेहच मतोर, मति मावा कहेटेमता पंटा कोयलाह मीट वने कलियतिर,” इन्जि येसु तनाड कगयवालोरिन वेहतोग.

39 पया बार आता इतेके “नना बाताड बाताड कीतनो, अविन कतम पुतोगु वगोग नाक वेहतोग,” इन्जि वेहतनद अद आंचाना गोटेदुन केंजिसि, अद नाटेनोर सामरि जाततोर वेल्लाय मुल, देवुळ लोहतोग राजाल येसुये आंदोग इन्जि नमतोर.

40 ओर सामरियातोर येसुनगा वातोर, वासि ओन इनदलातोर, “ए गूर, मयगान निद्र कीम,” इनजोर इताहकु पया, ओर अद नाटे रेंड दियाड आनाह मतोर.

41 येसुनाड पोल्लोड केंजिस, ओसोवन वेल्लाय मुल ओन नमतोर.

42 ओर नाटेनोर अद आंचान इतोर, “सिरप निमा वेहताहके माट नमोम, मति इंजेके माट कुदि ओनाड केंजतोम. केंजिसि दुनियातोरिन पिसिह केवाल निटम वेगे आंदोग✧ इनजोर, माट पुहनोम,” इतोर.

43 अव रेंड दियाड आतस्के, ओर अगडाहि पेसिसि, तमा गालिल पटटे वातोर.

44 देवुळता कबुरतोन्क तनाय देसेमते बेस्केन कदर दोर्को इनजोर, येसु कुद वेहच मतोग.✧(ओग वेहतपु अहे आता.)

45 इंजेके गालिल पटटोर वेल्लोटोर, पंडुम मतस्के येस्सलेमतके अन्ज मतोर. येसु अगा बेचोक बामिह कीयनाड कबस्क कीस मतोग, अव कतम वेर अस्के ऊळिस मतोर.✧ अदिहके नेंड वने अद्रमताडे ऊळलाहि, येसु गालिल पटटे वातस्के, वेरु गिर्दाति ओन कलियतोर.

सायबाना पेकान येसु सत्रे कीस्तोग

46 पया येसु ओसोवने गालिल पटटा काना इनदनद नाटे वातोग. इदे नाटे कोनि, ओग मुने एतुनु अंगुर जोमा मारियिह कीस मतोग. गालिलता कापेर्नाटे, सर्करता ओर्वोग सायबाल मतोग, ओना पेकाल पका दुक अर्स मतोग.

47 येसु यहूदा पटटाहि गालिल पटटे वातोग इनजोरे, ओग सायबाहक कबुर दोर्कता. दोर्कताहकु, ओग येसुन कलियलाह काना नाटे अतोग. येसुन कालगडेम अर्सि इतोग, “दादा, नावा मगि गयक इतेक हायनोग, ओन सत्रे कीसीकिन, दय!” इनजोर इतोग.

48 (आपुना गालिल पटटोरा बुद पुन्जि,) येसु ओन इतोग, “बामिह कीयनाड सीनाड ऊळवालेवा, मीटु मुर्तिय विस्वस केविर आयकिर!”

49 वेग सायबाल येसुन इतोग, “ए दादा, नावा पेकाल डोलनामुनेन दय!”

50 “अन, नीवा पेकाल पिसतोग,” इन्जि येसु ओन इतोग. येसु अह इताहकु, ओना पोल्लोतुन नमिसि, ओग मल्स अतोग.

51 इमा दिया, ओग तना नाटे अनजोरिन मतोग, अचोटेने ओना ओर्युलतोर कलियतोर, कलियिस पया “नीवा पेकाल डोलोग, बेसे मन्हतोग, महरज!” इनजोर वेहतोर.

52 अस्के “बेद वेलाते ओग सत्रेम आयलाह बोटटोग?” इन्जि, ओग सायबाल ओरिन ताल्हकतोग. अस्के “निने, नेक निचि बहट अरतस्के, ओना दंड विळसता, महरज” इनजोर इतोर.

53 इदिन केंजिसि, बेद वेलाते येसु नाकु “नीवा पेकाल पिसतोग,” इनजोर इतोग, अदे वेलाते नावा पेकाल सत्रेम आतोग इनजोर, ओग पुतोग. अदिनेनाहकु ओगु ओसो ओना लोतोरु, कतमतोर येसुन नमतोर.✧

54 इद्रमि ओसो उंद मल्का येसु यहूदा पटटाहि गालिल पटटे वासि, सीना तोहतोग.

✧ 4:34 4:34 17:4; 19:28 ✧ 4:42 4:42 लूकाल 2:11; बळयिर 2:36; 13:23; 1 तिमोति 4:10; 1 योहन 2:2; 4:14 ✧ 4:44 4:44 मत्याल 13:57; मार्कल 6:4; लूकाल 4:24 ✧ 4:45 4:45 2:23 ✧ 4:53 4:53 बळयिर 10:2; 11:14; 16:15,31-34; 18:8; 1 कुरिततोर 1:16

5

येसु पोल्वादियाते दुक्तोन सत्रे कीस्तोग

- 1 गळक मनेके, येसु गालिल पट्टाहि पेसिसि, येस्सलेम सहरते यहूदिरा उंद पंडुमतगा अतोग.
- 2 येस्सलेम सहरते गोरै-दर्वजा इनदनद अगदगा उंदि वेच्चा मन्हता,* तेना पेदिर इब्रि पोल्लोते बेतेस्दा इनजोर तासतोर. ताना कचुलि एयुड मंडाड पंडटव मताड.
- 3-4 अवटे गुडिर, कूटालोर, कयक-काल्क वागतोर, इद्रमतोर दुकिनोर वेल्लाटोरे अगा जागा आस मंदुर [एतुन मेल्हतनदिन केपसोरे. बाराहक इतेके बेस्के-बेस्के देवतुलि अद वेच्चातगा रेगिसि, एतुन गोकिह कीदु, इद्रम कीतस्के अद जागातगा बोग मुने अन्दोर्ग, ओग तना दुक्ताहि सत्रेम आंदोग].†
- 5 ओर दुकिनोरगा डेडा वीसा आट (38) वर्सानाहि दुक् अरतोग ओवोर्ग मतोग, ओग मुर्तिय ताक पगवोग.
- 6 ओग अगा वळहक अरतदिन येसु ऊळतोग. वेग वेल्लाडे दियानाहि इहे मन्हतोग इनजोर येसु पुतोग, पुताहकु ओनगा अन्जि इतोग, “दादा, निमा नीवा दुक्ताहि सत्रेम आयना विचर मन्हताया?” इन्जि ताल्हकतोग.
- 7 “इंगो सायब, मति इद एतुन मेल्हतनस्के, नाकु अद एतगा ओयलाह, मावोर बोरे नाक तोळ इलेर. अदिनेनाहक एग मेलियनेके दायहनन मति, नाकाय मुनेन बोगाय रेगिहतोग,” इन्जि वेग इतोग.
- 8 “असि, तेदा, नीवा मागि उळहच पोयम, अह कीस अग पोस ताकसोर अन,” इनजोर येसु ओन वेहतोग.
- 9 अस्के ओग मन्कल तोप्नेन सत्रेम आतोग, आसि तना मागि उळहच पोसि, दिगदिग ताकसोर अतोग.
- अद दिया इतेके वारमता पोल्वादिया मता.
- 10-11 अदिहक दुक्ताहि सत्रेम आतोन, यहूदिराड पेदल्क इतोर, “नेड पोल्वादिया इनजोरे पुनविना? नीकु माग कांजना कबळ पोलो,” इनजोर इतस्के ओग इतोग, “बोग नाकु सत्रे कीतोग, ओगे नाक वेहतोग ‘नीवा माग उळहच अन,’ इनजोरे.”
- 12 “अद्रम इनजोर इनवाल बोग मन्कल आंदोग, रा?” इन्जि ओन ताल्हकतोर.
- 13 मति ओग बोग आंदोग इनजोर, वेग सत्रेम आतोग मन्कल पुनोग. बाराहक इतेके अगा वेल्लाय मुल मताहकु, येसु तना पेदिर वेहवाये, अद मुडगडाहि पेसिस अन्ज मतोग.
- 14 अस्के पया मंदिरते येसु वेन कलियतोग, कलियिस इतोग, “ऊळा, निमा दुक्ताहि तेगतिन! मुनेटलेहका इंजेक पापम केमा बहा, कीतेके मुनेटकाय एक्वा तिपलते अरयकिन,” इतोग.
- 15 अगडाह पया वेग अन्जि “नाक दुक्तगडाहि तेगकिह कीतोग, ओग येसुये आंदोग,” इनजोरे यहूदिराड पेदल्किन वेहतोग.

देवुळता मगि जीवा ईस्तोग

- 16 अदिनेनाहकु यहूदिराड पेदल्क येसुन कट्टला कीयलाह आतोर, बाराहक इतेके पोल्वादियाते ओग इद्रमताड कबस्क कीस्तोग इनजोरे.*
- 17 अस्के येसु ओरिन इतोग, “नावा बाबाल नेड एवनाहि कबळ कीसोरेन मन्हतोग, (पोल्वादियाते वने कीस्तोगे). अद्रमे नना वने कबळ कीयहनन,” इनजोर इतोग.
- 18 येसु इह इताहकु, यहूदिराड पेदल्क ओसो ओन हक्कलाह कोहन्दुर,* बाराहक इतेके ओरा विचरते येसु रेंड कसुर्क कीतोग. उंदि इतेके पोल्वादियाते कबळ कीयना, ओसो दुसा इतेके देवुळतुन नावाय बाबाल इनजोर, नना देवुळता बराबरतोनन इतप वळहकना, इव रेंडु.*
- 19 अस्के येसु ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, नना नावाय विचरते बेदाय कबळ कीया पगवोन. मति नावा बाबाल कीयनव कबस्किन ऊळिसिये, नना ओना मगनन इन्जि, अद्रमे कीयहनन.*
- 20 नावा बाबाल नाक जीवा कीसि, तनाड कीयनव सबे कबस्किन नाक तोहतहतोग. मीट बामना इनजोरे, नना कीतव इविस्किहकाय बेहराड कबस्क कीसि नाक तोहतनोग.
- 21 बहलेहका नावा बाबाल हातोरिन तेगकिह कीसि जीवा अर्हतहतोग,* अहलेहका नना वने बोन इतेक ओनु, जीवा अर्हतहनन.*
- 22-23 बेद्रम नावा बाबाहकु सबेटोर मान ईस्तोर, नना ओना मगनन मनाहकु, नाक वने सबेटोर मान ईयना इनजोरे, बाबाल बोनाय नेयम केवोग; मति नेयम कीयनद पूरा कबळि नाक ईतद मन्हता.* बोग मगिहक मान एवोग, ओगु मगिन लोहतोग बाबाहक वने मान एवपे मन्हतोग.*
- 24 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इद दुनियाते सबेटोर (तमा पापमते) डोलतप लेहका मन्हतोर.* मति बोर नावाड पोल्लोड केंजिसि, नाक लोहतोना पोगोन बर्वस तासिहतोर, ओरिहक अमेसाता पिसमुळ दोर्कताये.* देवुळ ओरिन तमा पापमता सिक्सा एवो; मति ओरिन अमेसाता पिसमुळतगा एन्सिह कीसीता.*

* 5:2 5:2 येस्सलेम सहरता सर्ने उंदि किले मता, अद किलेतगा लोकरिहकु ओळियाड-पेसाड कीयलाह, बेचोको दर्वजाड मताड. † 5:3-4 5:3-4 एतुन मेल्हतनदिन केपसोरे. बाराहक इतेके बेस्के-बेस्के देवतुलि अद वेच्चातगा रेगिसि, एतुन गोकिह कीदु, इद्रम कीतस्के अद जागातगा बोग मुने अन्दोर्ग, ओग तना दुक्ताहि सत्रेम आंदोग. सबेटक पाळनाड मोदुल काग्देहकने इद पोल्लो रासतद इले. * 5:16 5:16 मत्याल 12:2; लुकाल 6:7; 13:14; योहन 7:23; 9:16 * 5:18 5:18 7:1,19; 8:37,40; 11:53 * 5:18 5:18 10:33; 19:7; पिलिपितोर 2:6 * 5:19 5:19 5:30; 8:28; 12:49; 14:10 * 5:21 5:21 रोम सहरतोर 4:16-17 * 5:21 5:21 रोम सहरतोर 8:11; 1 कुरिततोर 15:45 * 5:22-23 5:22-23 5:27; बळयिर 10:42; 17:31 * 5:22-23 5:22-23 लुकाल 10:16; 1 योहन 2:23 * 5:24 5:24 इपिसुसतोर 2:1 * 5:24 5:24 3:16,36; 6:47; 11:26 * 5:24 5:24 3:18; 12:44; 1 योहन 3:14; 5:13

25 इह केंजाट, इद ओसो वेहतहनन, नना देवुळबाबाना मगनन, हातोर मन्कलोर नावा आल्का वेनदनुर, इद्रमताड दियाड एवयनुड, आयो एवतपे मन्हताड वने. बोर वेनदनुर, ओर जीवा अरयनुर.

26 बहलेहका नावा बाबाल लोकरिहक जीवा ईया पगयहतोग, अद्रमे ओगु नाक ओना मगिहक वने इद्रमे जीवा ईयलाह अदिकर ईतोग. ✱

27 बाबाल नाकु नेयम कीयनद अदिकर वने ईतोग, ✱ बाराहक इतेके नना माने-मन्कना नडुम पुटोनन इनजोर.

28-29 मीटु इदिन केंजिस बयल आयमाट. बाराहक इतेके गुमयाना लोप्पा मनवालोरा नावा आल्कातुन वेनदनुर, ओसो पलत पेसनुर, इद्रमता वला वायगा. ✱ बोर सेतेमताड कबस्क कीतोर, ओर कतमतोर अमेसाता पिसमुळतेनाहक जीवा अरयनुर. मति बोर बारा लाग्वाड कबस्क कीसोर मतोर, ओर सिक्सा आयलाह जीवा अरयनुर. ✱

येसुना लोप्पा साक्सि

30 “नना नावाय अदिकरते बातय कीया पगवोन. बेद्रम बाबाल नाक वेहतहतोग, अद्रमे नना नेयम कीयहनन. नना नावाय कुदता विचरते आयो, मति नाक लोहतोग बाबाना विचर मतप कीयहनन, ✱ अदिहक नावा नेयम सेतेम अरयहता.

31 नावा लोप्पा ननाने साक्सि इतेके, अद साक्सितुन बोगे सेतेम पोयोग आवेग. ✱

32 नावा लोप्पा ओसो ओर्वोग साक्सि एवाल मन्हतोग, ओग नावा बाबाल. ओग नावा लोप्पा बाताल वेहतनोग, अद सेतेमताये इनजोर नना पुहनन. ✱

33 “ओसो ओर्वोग साक्सि एवाल मन्हतोग. मीटु देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनन ताल्हक वेहतिर, अस्के ओग सेतेमतुने वेहतोग.

34 मन्कना साक्सितुन इतेक नना बर्वस केवोन, ✱ मति योहनना पोल्लोतुन नमिसि, मीक अमेसाता पिसमुळ दोर्कना इन्जि, इव गोटिड मीक सीता कीसीतनु.

35 नावा लोप्पा वेहतनस्के, योहन पोतना चिमलिलेहका वेहच तोहवाल मतोग. मियगा ओना वेहच मताहकु, मीक गयक गिर्दा आयलाह बेस आता. ✱

36 “मति योहनना साक्सितुहकाय नयगा ओसो बेहरा साक्सि मन्हता. बेव कबस्किन मारिह कीयलाह, नावा बाबाल नाक लोहतोग, बेव कबस्किन नना कीयहनन, नाक बाबाल लोहतोग इनजोर, अवे कबस्क मीक तोहतहताड. ✱

37 नाक लोहतोग नावा बाबाल, ओग वने नावा लोप्पा साक्सि ईतोग. ✱ मीट इतेक बेस्केन ओना आल्कातुन वेनविर, बेस्केन ओना रूपतुन ऊळविर.

38 ओसो मीट ओना पोल्लोतुन, मीवा जीवाते गडिह कीस तासविर, ✱ तासिस मतेके ओग लोहतोन मगिन मीट नमेरिर.

39 पवित्र साङ्गम पुन्जि, माकु अमेसाता पिसमुळ दोर्कगा इन्जि, मीटु अगडाडे कगयसोर महनिर. केंजाट, इदे साङ्गम नावाय लोप्पा वेहतहता. ✱

40 तेला मति अमेसाता पिसमुळतेनाहक, नयगा मीकु वाया वसो.

41 “मन्कलोर नाकु कदर ईतेकाय, एवेकाय, नाक पर्वा इले. ✱

42 मति मीट बेद्रमतोरिर इन्जि नना पुहनन. मीटु देवुळतुन मुर्तिय जीवा केविर.

43 नना नावा बाबाना अदिकर पोस वातन, मति मीट नावाड केंजविर. बोगाय दुस्रोग मन्कल, तनाय अदिकरते वायनोग अस्के, ओनाड बार केंजकिर. ✱

44 मीट ओर्विनेनाह ओर्वोग कदर पर्हकिहनिर, ✱ मति वगय देवुळतेनाह ✱ दोर्कनद कदरतुन बार पर्हकविर इतेके, ✱ मीट बेद्रम विस्वस कीया पगयकिर! ✱

45 नना बाबाना मुनेह मीवा पेटळ तप तासकन, इद्रम इहनिर बहे, मति नना तप तासोन. केंजाट, मीटु मोसानाड अडोन नोमिह्नोम इन्जि, आसा तासिस महनिर, ✱ ओग मोसाले मीवा पेटळ तप तासनोग.

46 साङ्गमते मोसा मुय्तोग नावाय लोप्पा रासिस तासतोग, अद साङ्गम नाके तोहतहता. इतेके मोसाल रासतदिना पोगोन, मीटु विस्वस तासिस मतेके, नावा पोगोन वने विस्वस तासेरिर.

47 मति मोसा मुय्तोग रासतद गोटटुने सेतेम पोयविर इतेके, नावाड गोटिन मीट बह नमकिर?” इनजोर येसु इतोग. ✱

6

येसु एयुड अजर्कना मुडुहक तीहतहतोग

(मत्याल 14:13-21; मार्कल 6:32-44; लूकाल 9:10-17)

1 ताना पया येसु गालिल समदुरता (इतेके तिबिरिया समदुरता) अबर दडटेके तनाड कगयवालोगा संगे वेंडिस वातोग.

✱ 5:26 5:26 1:4; 11:5; 14:6; 1 योहन 5:20 ✱ 5:27 5:25-27 5:22-23; बळयिर 10:42; 17:31; 2 तिमोति 4:1; 1 पत्र 4:5 ✱ 5:28-29 5:28-29 1 कुरिततोर 15:51-52 ✱ 5:28-29 5:28-29 दानियेल 12:2; मत्याल 25:46; बळयिर 24:15; इब्रितोर 10:27 ✱ 5:30 5:30 5:19; 8:16,28; 12:49; 14:10 ✱ 5:31 5:31 8:13-14 ✱ 5:32 5:32 5:37; 1 योहन 5:9 ✱ 5:34 5:34 1 योहन 5:9 ✱ 5:35 5:33-35 1:34; 10:41-42 ✱ 5:36 5:36 मत्याल 11:4-5; लूकाल 7:22; योहन 10:25,38; 14:11; 15:24; इब्रितोर 2:3-4 ✱ 5:37 5:37 मत्याल 3:17; मार्कल 1:11; लूकाल 3:19-22; योहन 5:32; 8:18; 1 योहन 5:9 ✱ 5:38 5:38 1 योहन 2:14 ✱ 5:39 5:39 लूकाल 24:27,44-46; योहन 12:41; बळयिर 2:23; 3:18,24; 13:27; 17:2-3; 26:22-23; 28:23 ✱ 5:41 5:41 7:18; 8:50,54; 1 तिसलुनितोर 2:6-7 ✱ 5:43 5:43 मत्याल 24:5; मार्कल 13:6; लूकाल 21:8 ✱ 5:44 5:44 1 तिसलुनितोर 2:6-7 ✱ 5:44 5:44 1 तिमोति 1:17; यहूदाल 25 ✱ 5:44 5:44 रोम सहरतोर 2:29 ✱ 5:44 5:44 12:43 ✱ 5:45 5:45 9:28; रोम सहरतोर 2:17 ✱ 5:47 5:45-47 12:48

- 2 ओग वेल्लाडे रोगहकिन सत्रे कीयनव सीनान ऊळसोर मताहकु, वेल्लाय मुल ओना पयाह पयाह अंदुर.
 3 पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर, ओना संगे गुड्रापोगोन अतोर. अगा ओगु ओरिन कागहतलाह उदतोग.
 4 अद तूकने यहुदि लोकरा आवना पंडुम एरे एक्स मता.
 5-6 पया येसु अगडाहि ऊळनेके, ओना पयाह वावालोर वेल्लाय मुडुन ओग ऊळतोग. अस्के येसु तनाड कगयवाल पिलिप इनवान ताल्हकतोग, “वेर कतमतोरिहक तिनदलाह आरिड बेगा असलाह दोर्कनुड, डा?” (नावा डीसातगा पिलिपना विस्वस मन्हताया, इलेया,) इदिन ऊळलाह, येसु ओन इह ताल्हकतोग. बाराहक इतेके तना बाताल कीयना मता, अद येसुहकु एकाये.
 7 “गूरू, आट नेलाना कूलताड कोताने, आरिड असिस इतेकाय, वेर सबेटोरिहक किळकेड वने आलोड आयनुड,” इन्जि पिलिप येसुन इतोग.
 8-9 अस्के दुस्रोग ओवोर्ग कगयवाल, सिमोन पत्रुना तमोग, आद्रेयाल इनवाल इतोग, “इगा ओवोर्ग उड्लोग पेकानगा, सेन जोनानाड एयुड आरिड ओसो रेंड मीन्क मन्हताड, मति इचोन मुडुहक अव बेगा आलनुड?” इन्जि येसुन इतोग.
 10 पया येसु “लोकुरिन उदिह कीम्हटु” इनजोरे ओरिन इतोग. अगा बेसतल रौंडा मताहकु, अगा मतोरु जोक-जोक एयुड अजर्क कोयतोर तमा लोतोरु संगे उदतोर.
 11 येसु पया कयदे आरिन, मीन्किन एचि, देवुळतुन जोहर कीतोग. जोहर कीसि तनाड कगयवालोरिहक आरिड वांटलाह इतोग, ओर पया सबेटोर उदतोरिहक वांटोर. अद्रुमे ओर बेचोक इतेक अचोक मीन्क वने तूसिसीतोर. 12 ओर कतमतोर पंजनाह तितोर, पया “इंजेक बातय उगस पोवयनायो इन्जि, पिसताड-मयताड किळकेड जमा कीम्हटु,” इन्जि येसु तनाड कगयवालोरिन वेहतोग.
 13 पया कतम मुल तिन्जि तेदतस्के, सेन जोनानाड एयुड आरिनगडाहि पिसताड-मयताड किळकेड जमा कीतस्के, अव बारा डालाड निदताड.
 14 येसु कीतद इचोटा बेरा सीनातुन ऊळिसि, लोकुर इनदलातोर, “बोग मोसानलेहका देवुळता कबुरतोग इद दुनियाते वावाल मतोग, ओग निटमे वेगे आंदोग रो!”
 15 लोकुर नाक पोसि राजाल कीयलाहि ऊळिहतोर इन्जि येसु पुताहकु, ओग वगोगे पेसिस गुड्रापोगोन अतोग.✧

येसु एता पोगोटूक ताकिहतोग

(मत्याल 14:23-27,34; मार्कल 6:47-52)

- 16 मुलतस्के येसुनाड कगयवालोर समदुरतेके ओळिसये अतोर.
 17 ईकळ आस मता, मति येसु ओरगा वावाय मतोग. अदिहकु ओर कापेर्नांग दायलाह ओडाते उदिसि, समदुरतुन वेंडसोर मतोर.
 18 अस्के बेरा दूद वाताहकु, समदुरता एग पकाय गोकिंदु.
 19 ओर रेंड कोस्क बार जागा ओडा वगहचोर अतापया, ऊळाट, येसु एता पोगोटूक ताकसोरे, ओडाता एरे वायनदिन ऊळिसि, ओर पकाय रेयतोर.
 20 मति येसु ओरिन आळो कीस इतोग, “ननाय आंदन, रा! रेयमाटु.”
 21 ओन ओडातगा उदिह कीयलाह, ओरा गिर्दा मता. अस्के दोम्कनेन ओडा ओरा दायनद जागाते, अबर बाजे दडकचुल एवता!
 22-23 येसुसामि देवुळतुन जोहर कीसि, लोकुरिहकु आरिड तूसतोग, अद जागातेने तितोर मुलु रोमिस मतोर. इमा दिया नगकमि, ओर येसुन कलियलाह जमा आस मतोर. येसुनाड कगयवालोर उदिस अतदु उदिय ओडा मता, अद ओडाते इतेके येसु अनोग, सिरप ओनाड कगयवालोरि अन्ज मतोर इन्जि, लोकुर पुन्जिये मतोर. (मति इंजेके तिबिरिया नाटेनाहि दुस्राड ओडाड अद जागाते वातव मताड.)
 24 अदिहकु इगा येसु इलेग, ओनाड कगयवालोर वने इलेर इतेके, ओगु कापेर्नांग समदुरकचुल ताकसोरे अन्ज मनदनेग बहे, इन्जि वेर लोकुर विचर कीतोर. विचर कीसि वेर वने पया येसुन पर्हकलाह ओडाने उदिसि, अबर दडटा कापेर्नाटे एवतोर.

जीवा ईयनद तिडि येसुये

- 25 पया येसु अबर दडटगा कलियतस्के, “इचोन चट्टिपट बह वातिन, गूरू?” इनजोर लोकुर ताल्हकतोर.
 26 अस्के येसु ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीटु नावाड बामिह कीयनाड सीनाड ऊळताहकु आयो, मति पंजनाह आरिड तिताहकु, ओसोवन दोर्कनुड बहे इनजोर नाक पर्हकिहनिर.
 27 अवयनद तिडटा पेके अनमाट.✧ मति अमेसाता पिसमूळ ईयनद, बेस्केन अववदु तिडटुन पर्हकाटु. इद्रुमता तिडि माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नना मीक ईकन. बाराहक इतेके अदिन ईयनद अदिकर नावा देवुळबाबाल नाक इतोग,” इनजोर इतोग.
 28 “माट बह कीकोम इन्जि देवुळता विचर मन्हता, गूरू?”✧ इनजोर ओर येसुन ताल्हकतोर.
 29 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट बहे केमाटु, मति देवुळ लोहतोना पोगोन, इतेके नावा पोगोन मीट बर्वस तासना, इदे मीट कीयना इन्जि, देवुळता विचर मन्हता,” इतोग.✧
 30 अगडोर नाटेनोर ओन ताल्हकतोर, “अह इतेके माट नीक नमना इन्जि, माक बेद्रुमता सीना तोहतकिन?✧ निमा बाताल कीकिन?

✧ 6:14 6:14 व्यवस्थाविवरण 18:15,18 ✧ 6:15 6:15 मत्याल 14:23; मार्कल 6:46 ✧ 6:27 6:27 यशायाह 55:2 ✧ 6:28 6:28 बळयिर 2:37; 16:30 ✧ 6:29 6:29 बळयिर 16:31; रोम सहरतोर 4:5; याकुब 2:22; 1 योहन 3:23 ✧ 6:30 6:30 मत्याल 12:38; 1 कुरितोर 1:22

31 मावोर मुनेतोर पेदल्क पेळ्हकल बूमते देवुळदीपताहि अर्हतदु 'मना' इनदनद तिडि तितोर. *सांमते वने मोसा मुय्तोना लोप्पा रासतद मन्हाता: ओग ओरिहक तिनदलाहि पोगोटा बूमताहि तिडि ईतोग, * इनजोर रासतद मन्हाता."

32 येसु पया ओरिन इतोग, "इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, पोगोटाहि तिडि अर्हतोग मोसा मुय्तोग आयोग, नावा बाबाले मतोग. ओसो इंजेके ओगे पोगोटाहि वायनद करलता तिडि मीक ईयहन इन्हतोग.

33 बाराहक इतेके देवुळदीपताहि रेगिसि, इद दुनियातोरिहक अमेसाता पिसमुळ एवाल, ओगे देवुळ ईयनद तिडि आंदोग," इनजोर इतोग.*

34 "ए गूरू, इद्रमता तिडि माकु अमेसा ईसोर मनु," इनजोर ओर इतोर.

35 येसु पया ओरिन इतोग, "अमेसाता पिसमुळ ईयनद तिडि ननान आंदन.* बोर नयगा वायनुर, ओरिहक बेस्केने कव वसो आयगा. बोर नाक नमनुर, ओरिहक बेस्केने एग उनडा वसो आयगा.*

36 मति मीट नावाड डीसाताड कबस्किन ऊळिस तेला, नना बोनन इन्जि मीट पुनवाहकु, नाक नमविर इनजोर, मीक नना वेहच मतन.

37 बोन-बोन नाक बाबाल ईस्तोग, ओर कतमतोर नयगा वास्तोर.* ओसो बोर नयगा वायनुर, ओरिन नना बेस्केन मल्हच लोहोन आयकन.*

38 बाराहक इतेके नना नावा विचरते कीयलाह आयो, मति नाक लोहतोना विचर मतप कीयलाह, देवुळदीपताहि रेगतन.*

39 बोर मन्कलोरिन बाबाल नाक ईतोग, ओरगडाहि वगोग वने लेसनयो,* मति ओर कतमतोरिन आक्रिता दियाते नना जीवा अर्हतना, इदे नाक लोहतोना विचर मन्हाता.

40 बोर देवुळता मगिन पुन्जि नाक नमनुर, ओरिहक अमेसाता पिसमुळ दोर्कगा, ओसो नना ओरिन आक्रिता दियाते मल्स जीवा अर्हतना,* इद्रम नावा बाबाना विचर मन्हाता," इन्जि येसु इतोग.

41 देवुळदीपताहि रेगतद तिडि ननान आंदन इनजोर येसु इताहकु, यहुदिर तमतमाय येसुना लोप्पा मुयोग आंदुर.

42 मुयोग आसोर ओर इतोर, "वेग इतेके योसेपना मगि येसु आयोगा? वेना तलोग-तपेन बह माट पुनोम?* पया वेग नना देवुळदीपताह रेगतन इनजोर, बेद्रम इन्हतोग?"

43 अस्के येसु ओरिन इतोग, "मीट-मीटे मुयोग आयमाट!

44 केंजाट, नाक लोहतोग बाबाल ओस एवालेवा, बोगे नयगा वाया पगवोग.* ओसो ननाये ओन आक्रिता दियाते मल्स जीवा अर्हतकन.*

45 मुनेतोर देवुळता कबुरतोर सांमते बह रासतद मन्हाता इतेके, ओर कतमतोरिन देवुळि काहता,* इद नाक नमवालोर लोप्पा रासतदु,* बोर बाबानगडाहि केंजिसि कगयिहतोर, ओर नावाड पोल्लोड केंजलाह नयगा वास्तोर.*

46 ननान देवुळतेनाह वातन,* नाक विळिसिसि बोगे देवुळबाबान ऊळोग.*

47 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, नाक नमवालोरिहक अमेसाता पिसमुळ दोर्कताये.*

48 अमेसाता पिसमुळ ईयनद तिडि ननान आंदन.*

49 मीवोर मुनेतोर पेदल्क पेळ्हकल बूमते देवुळ अर्हतदु 'मना' इनदनद तिडि तिन्ज तेला,* ओर डोलतोर.*

50 मति देवुळदीपताहि इन्न रेगनद बेद तिडटुन नना वेहतन, अदिन तिनवालोर अमेसा जीवात मनदनुर.*

51 देवुळदीपताह रेगतद जीवात मनदनद तिडि ननान आंदन.* बोर इद तिडटुन तिनदनुर, ओर अमेसा जीवात मनदनुर. इद तिडि नावा मेंदुल आंदु, इदिन नना दुनियातोर पिसमुळतेनाहकु ईकन,*" इनजोर येसु इतोग.

52 इदिन केंजिसि यहुदिर तमतमाय जेटामारा आतोर, "वेग मन्कल माक तना मेंदुल तिनदलाह, बेद्रम ईयनोग, अय?"

53 अस्के (नना दुनियातोर कतमतोर पापमतेनाहकु मोक आयकन, एनवालोरिहके अद मोकता पायदा दोर्किहता, इदिन पुन्पिह कीयलाह) येसु इह वळ्हकतोग, "इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नावा मेंदुन तिनवालेवा, ओसो नावा नेतुरतुन उनवालेवा, मीवा लोप्पा देवुळ ईयनद जीवा मनो आयगा, गोतो.

54 मति बोर नावा मेंदुन तिन्हतोर, नावा नेतुरतुन उन्हतोर, ओरिहक अमेसाता पिसमुळ दोर्किहता. ओसो आक्रिता दियाते नना ओरिन जीवा अर्हतकन.*

55 बाराहक इतेके नावा मेंदुलि करलता तिडि आंदु; ओसो नावा नेतुरि करलता उंदि उनडनद आंदु.

56 बोर नावा मेंदुन तिनदनुर ओसो नावा नेतुरतुन उनडनुर, ओर नयगा जोळेम आस मनदनुर, ओसो नना ओरगा जोळेम आस मनदकन.*

57 नाक लोहतोग जीवात मनवाल बाबाल, ओनाय मेटे नना वने जीवात महनन. अहलेहका बोर नावा मेंदुन तिनदनुर, ओर वने नावा मेटे जीवात मनदनुर.*

* 6:31 6:31 पेसमुळि 16:4,15,21; गिनती 11:8; योहन 6:49,58; 1 कुरिततोर 10:3 * 6:31 6:31 देवुळताड पाटाड 78:24; 105:40; न्हेम्याल 9:15
 * 6:33 6:33 6:41,50 * 6:35 6:35 6:48,51 * 6:35 6:35 4:10,14; 7:37 * 6:37 6:37 6:44,65 * 6:37 6:37 6:39; 10:28;
 17:12; 18:9 * 6:38 6:38 4:34; 5:30 * 6:39 6:39 6:37; 10:28; 17:12; 18:9 * 6:40 6:40 6:44,54; 11:25; 1 कुरिततोर 6:14;
 तोहचीतव पोल्लोड 1:18 * 6:42 6:42 मत्याल 13:55; मार्कल 6:2-3; लकाल 4:22 * 6:44 6:44 6:65 * 6:44 6:44 6:39-40,54; 11:25;
 तोहचीतव पोल्लोड 1:18 * 6:45 6:45 यशायाह 54:13; 1 तिसलुनितोर 4:9 * 6:45 6:45 इब्रितोर 8:11 * 6:45 6:45 पिलिपितोर 3:15 * 6:46
 6:46 7:29 * 6:46 6:46 1:18 * 6:47 6:47 3:16,36; 5:24; 11:26 * 6:48 6:48 6:35 * 6:49 6:49 इद मनाता लोप्पा पुनदना इतेके,
 पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि अगा ऊळाट. * 6:49 6:49 6:58 * 6:50 6:50 8:51; 11:26 * 6:51 6:51 6:33,58 * 6:51 6:51
 लकाल 22:19; इपिसुसतोर 5:2; इब्रितोर 10:9-10 * 6:54 6:54 6:39-40,44; 11:25; तोहचीतव पोल्लोड 1:18 * 6:56 6:56 15:4-7; 1 योहन 2:6;
 3:24 * 6:57 6:57 14:19

58 देवुळदीपताहि रेगतद करलता तिडि ननान आंदन. ✨ मीवोर मुनेतोर पेदल्क मना तिन्ज तेला ओर डोलतोर, अद्रमलेहका इद तिड आयो. ✨ मति बोर इद तिंडटुन तिनदनुर, ओर अमेसा जीवात मनदनुर,” इन्जि येसु कागहतोग. ✨

59 कापेर्नाटि मनदनद पार्तनाता लोते येसु काःहनेके, इव इचोक गोटिड वळहकतोग.

वेल्लाटोर कगयवालोर येसुन विळिसहतोर

60 इव गोटिड केंजिसि, येसुनाड कगयवालोर वेल्लाटोर इतोर, “माकु एड वास्ता, रा! इविन बोग केंजिनोग?”

61 नावाड कगयवालोर तमतमाय मुयोग आस्तोर इन्जि, येसु तना पोटालोप्पा पुतोग. पुन्जि इतोग, “मीक इव गोटिड केंजिसि, एकुळलेहका आस्ताया?”

62 माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना बेगा मुने मतन, अगा पोगोन मल्स दायनस्के, ✨ मीट नाक ऊळकिर अस्के, मीट बह इनदकिर?

63 मन्कना बुदते विचर केमाटु, ताना पायदा बातय इले. मति देवुळता जीवाताहि दोर्कनद बुदते ताकतेकेने, मीकु तानगडाहि करलता पिसमुळ दोर्कगा. ✨ बेव गोटिड नना मीक वेहतन, अव देवुळता जीवाताड गोटिड आंदुड, अविन नमतेके मीकु करलता पिसमुळ दोर्कगा.

64 मति मियगडाहि उय्त्तुर नावाड पोल्लोन नमवोरिर महनिर,” इनजोर येसु इतोग. बाराहक इतेके नमवोर बोर, ओसो बोग नाक कोंटेतोरा कयदे पोसीयनोग इनजोर, येसु मुनेन पुन्ज मतोग. ✨

65 पया येसु इतोग, “अदिहक मीक नना वेहच मतन इसि, बाबाल देव्वा एवालेवा, बोगे नयके वाया पगवोग इनजोरे.” ✨

66 अस्केडाहि येसुनाड कगयवालोर वेल्लाटोर, इंजेटाहि ओना संगे मनवल इनजोर, येसुन विळिसस मल्स अतोर.

67 अस्के येसु तनाड बळयिर बारा मांदतुन इतोग, † “मीट वने मल्स दायना कीयहनिरा?” इन्जि ताल्हकतोग.

68 अस्के सिमोन पत्रु इतोग, “आयो सामि, नीक विळिससि माट बोनगा दाकोम? अमेसाता पिसमुळताड पोल्लोड नियगाने दोर्किहताड! ✨

69 निमाने देवुळ लोहतोग पवित्र मन्कनिन आंदिन ✨ इनजोर, माट विस्वस कीसि पुतोरमे, ✨ इन्जि इतोग.

70 “सिमोन, मीट बारा मन्कलोरिन ननान आचतन, निटमे! ✨ तेला मति मियगडाहि वगोग, देयमता बुदतोगु मन्हतोग, ✨” इनजोर येसु ओरिन इतोग.

71 (येसु इद पोल्लो सिमोन इनवाना मगि यहुदा इस्केर्योतना लोप्पा वळहकतोग. ओर बळयिर बारा मुडगडाहि वेग ओवोर्ग मन्ज तेला, येसुन कोंटेतोरा कयदे पोस एवाल मतोग.) ✨

7

येसुना लोतोर वने ओन नमोर

1 इव गोटिना पेके, गालिल पटटाड नाहकने, येसु लोकुरिन काःहचोरे वेलियिदोग. यहुदिराड पेदल्क ओन हक्कलाह ऊळिंदुर, ✨ अदिहकु ओन्क यहुदा पटटे वेलिय वसो.

2 (अद तूकने यहुदा पटटा येस्सलेम सहरते, यहुदिरा पंडुम इतेके मंडाना पंडुम एरे एक्स मता.) *

3 अस्के येसुनाड तमोर येसुन इतोर, “दादा, नीवाड कीयनव कबस्किन, नीवाड कगयवालोर ऊळना इन्जि, निमा इगडाहि पेसिसि, यहुदा पटटे अन.

4 बोर सबेतोरगा तमा पेदिर दायना इनजोर ऊळिहतोर, ओर कुस्केने मकिस बातय केवोर आस्तोर. अद्रमे निमा वने इद्रमताड डीसाताड कबस्क कीयहनिन इतेके, निमा दुनियातोरिहक दिसा वने, ओर नीक पुनिर वने,” इन्जि ओनाड तमोर इतोर.

5 बह इतेके तनतमोर वने ओन नमोर आंदुर, ✨ अदिहके ओर इद्रम इंदुर.

6 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीक इतेके बेदाय वेला बेसे, (हक्कवाल इलेग, कोहकवाल इलेग). मति नावा अगा दायनद वेला इंका एवोये.

7 दुनियातोर मीक इतेक कोंटे कीया पगवोर. मति ओराड कबस्क लागवाड मन्हताड इनजोर इहनन, अदिनेनाहक नाकु ओर कोंटे कीस्तोर. ✨

8-9 मीट इद पंडुमते दायना इतेक अन्हटु, नना इसि इंजेके वावोन. बाराहक इतेके नावा अगा दायनद वेला इंका एवोये, ✨” इन्जि येसु गालिलतेन मतोग.

10 पया तनतमोर येस्सलेमते अतापया, येसु वने वेल्लाय पया, बोन्के दिसवाह पंडुमते अतोग.

11 अस्के यहुदिरा पेदा मन्कलोर पंडुमतगा ओन पर्हीकिंदुर. “ओग बेगा मन्हतोग, रा?” इनजोर ताल्हकिंदुर.

12 लोकुरा मुलु येसुना लोप्पा तमतमाय कुस्क-कुस्क वळहकिंदुर. “आयो रा, ओग नेहनोग मन्कल,” इन्जि उय्त्तुर इंदुर. उय्त्तुर बार इंदुर, “आयो रा, ओग लोकुरिन लेसिह कीस्तोग गोतो,” इंदुर. ✨

13 मति यहुदिराड पेदल्किन रेयिसि, ✨ बोगे येसुना लोप्पा पिडम-पडम वळहकोग.

✨ 6:58 6:58 6:33,41,51 ✨ 6:58 6:58 6:49 ✨ 6:58 6:57-58 1 कुरिततोर 15:45 ✨ 6:62 6:62 3:13 ✨ 6:63 6:63 2 कुरिततोर 3:6

✨ 6:64 6:64 मत्याल 10:4; योहन 6:71; 13:11 ✨ 6:65 6:65 6:37,44 † 6:67 6:67 वेर बारा बळयिर बोर मतोर, तेन पुनदलाह मत्याल 10:1-4 ऊळाट.

✨ 6:68 6:68 12:49; 15:15; 17:8,14 ✨ 6:69 6:69 10:35-36 ✨ 6:69 6:69 इपिसुसतोर 4:13 ✨ 6:70 6:70 13:18; 15:16,19

✨ 6:70 6:70 13:2,27 ✨ 6:71 6:71 मत्याल 10:4; योहन 6:64; 13:11 ✨ 7:1 7:1 5:18; 7:19; 8:37,40; 11:53 * 7:2 7:2 इद सालमेटा

पंडुमि वारममेंडु येस्सलेम सहरते नोर्मिंदुर. लैव्यव्यवस्था 23:34, व्यवस्थाविवरण 16:13,16 ऊळाट. ✨ 7:5 7:5 मार्कल 3:21 ✨ 7:7 7:7 15:18-25; इबितोर 12:3

✨ 7:8-9 7:8-9 मत्याल 26:18; योहन 2:4; 7:30 ✨ 7:12 7:12 7:40-43; 9:16; 10:19 ✨ 7:13 7:13 9:22; 12:42; 19:38; 20:19

पंडुमतस्के येसु कागहतहोग

14 पया वळगा पंडुम मारतस्के, येसु मंदिरते अन्जि कागहता बोटटोग.

15 ओना कागहतनदिन केंजिसि, अगडोर यहुदिराडः पेदल्क बयल आतोर, आसि इनदलातोर, “वेन्क बोगे गूरू कागहवालेवा, पूरा साङ्गमतुन पुनदलाह विदे बेगडाह दोर्कता, रा?”*☆

16 पया येसु ओरिन इतोग, “केंजाट, नावा कागहमुळि नावा बुदता आयो, मति नाक बोग लोहतोग, ओनाय विचरता आंदु.*

17 मियगडाहि बोगाय देवुळ वेहतप ताकनद विचर कीयनोग, ओन्कु इव नना कागहतनव गोटिड बारा नावाडो, आयवेक देवुळताडो इनजोर तेळियगा.

18 तमाडे विचर्किन वळहकवालोर, तमाये पेदिरतुन बेरा कीयलाह ऊळिहहोर. मति नाक बोग लोहतोग, ओनाये पेदिरतुन बेरा कीकन इन्जि, बोग ऊळिहहोर, ओगे सेतेमतोग मन्हतोग, ओनगा बातय जोल मनो आस्ता.*

19 मोसा मुय्तोग इतेक मीकु अडोना साङ्गम ईतोग,* तेन सीता कीम्हट. मति मियगडाहि वगोग वने अव अडोन माळोग. मीटे बराबर माळविर इतेके, नाक बाराहकु हक्कलाह ऊळिहहिनर?*☆” इन्जि येसु इतोग.

20 लोकर पया येसुन इतोर, “नीक देयम पोयता रा, (पिसानलेहका वळहकिहिनर)!*☆ नीक बोग हक्कलाह ऊळिहहोर?”

21 येसु ओरिन इतोग, “नना पोल्वादियाते उंद कबळ कीताहकु, मीट सबेटोरिर बयल आसि, नाक कटूला कीयहिनर.

22 साङ्गमते मोसा मुय्तोग मीकु डायना रिबज कीयलाह वेहच मतोग. (ओग वेहतपु, पेकाल पुटिसि आट दियाने डायना रिबज कीया पोयहता.)† (इद रिबज इतेके मोसा मुय्तोनगडाह आयो, मति मोसाहकाय वेल्ला मुनेतोर पेदामुय्तोरगडाहि ताकसोर वातद, अद रिबज आंदु)*. वारमता पोल्वादिया मतेक वने, अद कगो एवतेके, मीवाडः पेकोराडः डायना कबळ कीयहिनर.

23 मोसा मुय्तोग वेहतद अडोतुन अदे कगोते नोमना इन्जि, मीट पोल्वादियाते वने मन्कन डायना कबळ कीयहिनर इतेके, नना पोल्वादियाते वगोग मन्कना पूरा मेंदुदुन सत्रे कीताहकु, मीट बाराहकु पया नाक ओडः कीयहिनर?*☆

24 विचर केवालेवा पोग-पोगोन नाक कसुर तासमाट, मति सेतेमताडः गोटिड ऊळिसि, कसुर तासना इतेक तासाट,*☆” इनजोर येसु इतोग.

येसु बोग आंदोग?

25 अस्के येस्सलेमतोर उय्तर इतोर, “बोन हक्कलाह ऊळिंदुर, ओग वेगेया?

26 ऊळाट, वेग बेद्रम पिडम-पडम वळहकिहहोर, मति ओर इसि वेन रोमिह केवोर. वेग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल आंदोग इनजोर, मावोर पेदल्क सेतेम पोयतोर?

27 मावा विचरते देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनोग अस्के, ओग बेडोग इनजोर, बोगे पुनोग आयनोग. मति वेग बेडोग इनजोर माट पुहनल. (इतेके वेग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल बह आंदोग?)” इनजोर इतोर.*

28 अस्के येसु मंदिरते कागहनेके बेहराडः वळहकतोग, “‘माट नीक पुहनोम, ओसो निमा बेडोनिन इन्जि माक एर्काय,’ इनजोर इहिनर. नना नावाय विचरते वावोन. मति नाक लोहतोग ओग सेतेमतोग आंदोग, ओन मीट पुनविर.*

29 नना मात्रम ओन पुहनन, बाराहक इतेके नना ओनगडाह वातन, ओगे नाक लोहतोग,”*☆ इनजोर इतोग.

30 इद पोल्लोतेनाहक, बोरो उय्तर यहुदिराडः पेदल्क, येसुन पोयतलाह ऊळिंदुर.*☆ मति ओना हायना कगो एववाय मताहकु, ओन बोगे बोय पगवोग.

31 तैला मति अगडा मुडगडाहि वेल्लाटोरै येसुन नमतोर.*☆ “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनोग अस्के, वेन्काय एक्वा बामिह कीयनाडः सीनाडः तोहतनोगा?” इन्जि ओर इनदलातोर.

32 इव गोटिडः वेर लोकर येसुना लोप्पा कुस्क-कुस्क वळहकिंदुर. वेर बाताडः वेहतहोर, इदिन पुन्जि पेर्माँलोर ओसो परसिर येसुन पोयतलाह, मंदिरतगा पहरा मनवालोरिन लोहतोर.*

33 अस्के येसु इतोग, “नना ओसो गयक मीवा संगे महनन,* पया नना नाक लोहतोनगा पेसिस दाकन.*

34 मीट नाक पर्हककिर, मति नना मीक दोर्कोन आयकन. ओसो बेगा नना मनदकन, अगा मीट वाया पगविर आयकिर,” इनजोर इतोग.*

35 यहुदिराडः पेदल्क तमतमाय वळहकलातोर, “माट पर्हकतेकाय दोर्कवाह, वेग बेगा दायनोग, रा? दुस्राडः देसेहकने बिरोबटो आस मनवालोर मावा लोकरिन,* कागहतनोगा, दुस्रा जाततोरिन वने कागहतनोगा?

36 ‘मीट नाक पर्हककिर, मति नना मीक दोर्कोन आयकन. ओसो बेगा नना मनदकन, अगा मीट वाया पगविर आयकिर,’ इन्हतोग.*☆ इद बेद्रमता पोल्लो आंदु?” इनजोर पेदल्क इंदुर.

* 7:15 7:15 मत्याल 13:54; मार्कल 6:2-3; लूकाल 2:47 ☆ 7:16 7:16 14:10,24; 2 योहन 9 ☆ 7:18 7:18 5:41; 8:50,54; 12:43; 1 तिसलुनितोर 2:6 ☆ 7:19 7:19 1:17 ☆ 7:19 7:19 मार्कल 11:18; योहन 5:18; 7:1; 8:37,40; 11:53 ☆ 7:20 7:20 8:48,52; 10:20 † 7:22 7:22 इद बेद्रमता रिबज आंदु, इदिन पुनदलाह इद साङ्गमता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तिमि रासतद मन्हता, अगा ऊळाट. ☆ 7:22 7:22 पुटमुळि 17:10-14 ☆ 7:23 7:23 मत्याल 12:2; लूकाल 6:7; 13:14; योहन 5:6-10; 9:16 ☆ 7:24 7:24 लैव्यवस्था 19:15; यशायाह 11:3; योहन 8:15; 2 कुरिततोर 10:7; याकुब 2:4 ☆ 7:27 7:27 7:41-42; 8:14; 9:29 ☆ 7:28 7:28 8:19,55; 15:21; 16:3; 17:25; 1 योहन 3:1 ☆ 7:29 7:29 6:46 ☆ 7:30 7:30 मत्याल 21:46; योहन 7:44; 10:39 ☆ 7:31 7:31 2:23; 8:30; 10:41-42; 11:45; 12:11,42 ☆ 7:32 7:32 मत्याल 21:46; योहन 7:44 ☆ 7:33 7:33 12:35; 13:33; 14:19; 16:16-19 ☆ 7:33 7:33 14:12,28; 16:5,10,17,28; 17:11,13; 20:17 ☆ 7:34 7:34 8:21; 13:33 ☆ 7:35 7:35 याकुब 1:1 ☆ 7:36 7:36 8:21; 13:33

पवित्र जीवा जीवात मनदनद एगलेहका मन्हता

37 पंडुमता मारेंगा बेरा दियाते, ✨ येसु तेदिसि बेहराड वळ्हकतोग, “बोरिहक एग उनडा वसता, ओर नयगा वास उनिर. ✨

38 साङ्गमते रासतपु, बोर नाक नमनुर, ओरगडाहि जीवात मनदनद एताड बेरेहक पोडनुड,” इनजोर इतोग. ✨

39 येसुन नमवालोरिहक देवुळता जीवा दोर्कना मता, अदे जीवाता लोप्पा येसु इद पोल्लो वळ्हकतोग. (येसु हातोग, तेग्तोग, पया देवुळतके मल्स अतोग, अस्के) ओन्क देवुळताहि मान दोर्कता. ✨ (दोर्कतस्के ओग पवित्र जीवातुन बूमते लोहचीतोग.) ✨ मति अद कगो इंका एववाय मता, अदिहके पवित्र जीवा बोनगान रेगवाय मता, इनजोर इह वळ्हकतोग. ✨

40 अस्के अगा मता मुडगडाहि उयतुर, इव गोटीड केंजिसि, “निटमे रा, मोसानलेहका देवुळता कबुरतोग वायना मता, ओग वेगे आंदोग!” ✨ इनजोर इतोर.

41 ओसो उयतुर बारा, “आयो, वेग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल आंदोग,” इनजोर इतोर. ओसो दुसोर इतोर, “देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल गालिलताह बह वाया पगयनोग? ✨

42 ओग इतेके दाविद राजाना कळतोग आयनोग, ओसो दाविद राजाल बेद बेलेहेम नाटे मतोग, अगडाहि वायनोग, इनजोर साङ्गमते बह रासतद इलेया?” ✨ (येसु गालिल पटटे पुटिस मनदनोग इनजोर, ओर अह इंदुर.)

43 इद्रम आसि येसुनेनाहकु वेर तमतमाय वहचिसि, वेरा बोना-बोन्क अरवाहकु, जेटामारा आतोर. ✨

44 अस्के पया ओरगडोर उयतुर येसुन पोयतलाह ऊळिंदुर, ✨ मति बोगे ओन कय बोयोग.

यहुदिराडः पेदल्क कैगम आस्तोर

45 पया ओर मंदिरताडः पहरातोर पेर्मालोरक्के ओसो परसिरक्के मल्स वातोर. अस्के वेर पहरातोरिन ताल्हकतोर, “ओन मीट बाराहक पोस तविर रा?” इनजोर इतोर.

46 “ओग मन्कल वळ्हकतपु, बोगे दुस्रोग बेस्केन वळ्हकोग!” इन्जि मंदिरताडः पहरातोर इतोर. ✨

47 पया परसिर ओरिन इतोर, “बह, मीट वने नाळेम आतिरा?”

48 माट यहुदिराडः पेदल्कनोम आयि, परसिरोम आयि, वेर बोराय ओन नमिह्तोरा? ✨

49 मति वेर येसुना पयाह अनवालोरु, मोसानाडः अडोन पुनोर, बातान पुनोर, वेरिन देवुळि एळतगाये!” इनजोर परसिर वेग्हतोर.

50 मुने येसुनके कुस्केन वास मतोग, निकोदेमि इनवाल, ✨ वेग वने परसिराय संगतोग मतोग.

51 “मावाडः अडोडः मतपु, मुने मन्कना पोल्लो केंजना, ओग बाताल कीस्तोग अदिन ऊळना, पया ओन तपतिन इतेके ओजगा. मन्हताया, इले?” इनजोर वेग पेदल्किन इतोग.

52 ओर पया वेन इतोर, “बह, निमा वने गालिल पटटोनिना? अन, साङ्गमते पर्हकिस ऊळा, गालिलताहि बोगे देवुळता कबुरतोग वावोग!” इतोर.

सिंङ्गि आंचाळि येसुना मुनेह

53 § [पया ओर कतमतोर तमाडः-तमाडः लोहक अतोर.

8

1 ओर अतस्के येसु जयतुन मराना मेतातेके अतोग.

2 पया पंडः वियतस्के, ओग ओसो मंदिरतगा वातोग, अस्के वेल्लाटोर लोकर ओनगा वातोर. अस्के येसु उदिसि ओरिन काग्हता बोटटोग.

3-4 ओग काग्हनेके, साङ्गमगूर ओसो परसिर, वेर सिंङ्गि कबळ कीयहपा दोर्किह कीतदु उंद आंचानु, ओनगा पोस ततोर. तान पया लोकरा नडुम निल्पिह कीसि, येसुन इतोर, “गूर, इद आंचाळि ओर्विन कवयहपा, माट तेन पोयतोग.

5 इद्रमता आंचानु बंडाडः उकिस हक्कना इनजोर, मोसा मुय्तोग माकु अडोना साङ्गमते वेहच मतोग. ✨ इतेके इदिनलोप्पा माक निमा बाताल वेहतहनिन?” इनजोर येसुन ताल्हकतोर.

6 येसुन कसुरते पोयतलाह माक अग दोर्कना इन्जि, ओन एग्हिह कीयलाह इद्रम इतोर. * मति येसु इतेके इळन ओल्लिसि, नेदगा वेळ्जते बाताडो रासलाह आतोग.

7-8 मति ओर उंदि अट पोसि ओन ताल्हकिंदुर, अदिहकु ओग तेदिसि ओरिन इतोग, “अले, अह इतेके मियगडाह बोग पापमलेवोग मन्हतोग, ओगे तेन मुने बंडा उकेग,” इन्जि ओग ओसो ओल्लिसि, नेदगा रासलाह आतोग.

✨ 7:37 7:37 लैव्यवस्था 23:36; गिनती 29:35; नहेम्याल 8:18 † 7:37 7:37 इद वारममेटा पंडुमतस्के, दिनमे मोदुल पेर्माल मंदिरता गर्यातगा एग दोसिदोग. मोसा मुय्तोना कालमते, देवुळि बेद्रम पेळ्हकल बूमते आद बंडाताहि तना लोकरिहक ऊहन्दु, ताना सीता कीसीदोग. ✨ 7:37 7:37 4:10,14; 6:35 ✨ 7:38 7:38 यशायाह 44:3; 55:1; 58:11 ✨ 7:39 7:39 13:31-32; 17:1-2 ✨ 7:39 7:37-39 1 कुरिततोर 12:13 ✨ 7:39 7:39 योएल 2:28; योहन 20:22; बळयिर 1:4-5; 2:4,33 ✨ 7:40 7:40 व्यवस्थाविवरण 18:15,18; योहन 1:21 ✨ 7:41 7:41 1:46; 7:52 ✨ 7:42 7:42 देवुळताडः पाटाडः 89:4; मीका 5:2; मत्याल 2:5-6; लूकाल 2:4-7 ✨ 7:43 7:43 7:12; 9:16; 10:19 ✨ 7:44 7:44 मत्याल 21:46; योहन 7:30; 10:39 ✨ 7:46 7:46 मत्याल 7:28-29 ✨ 7:48 7:48 12:42 ✨ 7:50 7:50 3:1 § 7:53 7:53 उचुक मोदुल काग्हेहकने 7:53-8:11 इवटे रासतद पोल्लो दोर्को. ✨ 8:5 8:5 लैव्यवस्था 20:10; व्यवस्थाविवरण 22:22-24 * 8:6 8:6 येसु “तान हक्काटु,” इतेके, सर्करता अडम आवेग; “हक्कमाट!” इतेक बारा, मोसानाडः अडोन नोमवप आवेग.

9 ओना पोल्लो केंजिसि, आंचान पोस ततोरु, वेर कतमतोरु, मुने मुय्तोर, पया लेयोर, इद्रम वगोग-वगोग पेसिस अतोर. ओर अतस्के येसु अगा वगोगे मतोग, ओसो अद आंचाळि अगान नडुम निच मता.

10 पया येसु तेदिस ऊळतस्के, (अद आंचान विळिसस अगा बोगे इलोग). अस्के तान इतोग, “पेडि, नीक तप तोहवालोर बेक अतोर? नीक बोगे सिक्सा ईयलाह तयर इलोगा?” इतोग.

11 “गूरु, नाक बोगे बातय इनोग,” इन्जि इता. “नना वने नीकु सिक्सा ईयलाह तयर इलेन. अन, इंजेटाहि निमा नीवा पापमतुन विळिसस मन,” इनजोर येसु तान इतोग.]

येसुना लोप्पा साक्सि

12 अस्के मंदिरते, येसु ओसो ओरिन कागहता बोटटोग. “ननाने दुनियाता वेहचतन आंदन. बोर नावा संगे वास्तोर, ओर ईकळते बेस्केन ताकोर आयनुर, मति ओरगा देवुळ ईतद जीवातेके ओसीयनद वेहच मनदगा.”*

13 अस्के परसिर येसुन इतोर, “निमा वगोनिन नीवाय लोप्पा साक्सि ईय्हनिन इतेके, नीवा साक्सि ताको,” इन्जि इतोर.

14 येसु पया ओरिन इतोग, “नना वगोनन कुदि नावाय लोप्पा साक्सि ईतेकाय, नावा साक्सि ताकिहताये, बह इतेके नना बेगडाह वातन, ओसो बेगा दाय्हनन, इद नाक एकाय मन्हता. मति नना बेगडाह वातन ओसो बेगा दाय्हनन, इदिन मीट पुनविर.*

15 मीट इतेके मन्कना बुदते नेयम कीय्हनिर,* मति नना बारा बोनाय नेयम केवोन.*

16 कीतेक तेला, नावा नेयम सेतेमता मन्हता,* बाराहक इतेके नना वगोनन आयोन, मति नाक लोहतोग बाबाल नाक तोळ मन्हतोग.*

17 केंजाट, कमसेकम इरुवा साक्सि सेतेम ताकिहता इन्जि, मीवाड अडोना साङ्गमते रासतद मन्हता.*

18 अद्रमे नना नावाय लोप्पा साक्सि वेहवानन, ओसो नाक लोहतोग बाबाल वने नावा लोप्पा साक्सि ईस्तोग,* इन्जि येसु इतोग.

19 तेन केंजिस ओर ताल्हकतोर, “अह इतेक नीवा बाबाल बेगाडोग?” ताल्हकतस्के, “नना निटम बोनिन आंदन, इदिन मीट पुनविर, ओसो नावा बाबान वने पुनविर. मीटु नाक पुन्ज मतेके, नावा बाबान वने पुनेरिर,”* इन्जि येसु ओरिन इतोग.

20 मंदिरतगा दान वाटनद संदुककचुल कागहनेके, येसु इव गोटीड वळ्हकतोग. तेला मति ओन बोरे पोयोर, बाराहक इतेके ओना हायना कगो एववाय मता.

21 ओसो उंद देबा येसु ओरिन इतोग, “नना पेसिस दाकन, अस्के मीट नाक पर्हककिर.* मीट मात्रम मीवा पापम मापि आयवाये हायकिर. बेगा नना दाकन, अगा मीट वाया पगविर,*” इतोग.

22 अस्के यहुदिराड पेदल्कु तमतमाय वळ्हकिंदुर, “ ‘बेगा नना दाकन, अगा मीट वाया पगविर,’ इद्रम वेग बह इन्हतोग? तना जीवातुन तनाय पोहतनोग, बहे,” इद्रम इंदुर.

23 ओग पया ओरिन इतोग, “मीट इळता बूमताहि, मति नना पोगोटा बूमताहि. मीट इद दुनियातोरिर, मति नना इद दुनियातोनिन आयोन.*

24 अदिहक पापम मापि आयवाये हायकिर इन्जि, नना मीक वेहतन. बाराहक इतेके नना बोनिन आंदन इनजोर† नना वेहतनद पोल्लोतुन, मीट विस्वस केवेके, मीटु मीवा पापम मापि आयवाये हायकिर,” इन्जि इतोग.

25 “अह इतेक निमा बोनिन?” इन्जि ओर ओन ताल्हकतोर. येसु ओरिन वेहतोग, “मीक मुनेताहि वेहचोर वातन, ओनिन आयोना?

26 मीवा लोप्पा वळ्हकलाह, ओसो मीवा नेयम कीयलाह, नयगा वेल्लाडे गोटीड मन्हताड. मति नाक बोग लोहतोग, ओगे सेतेम वळ्हकिहतोग, ओनगडाहि केंजाटाड गोटीने, नना दुनियातोरिहक वेहतनन,”* इन्जि इतोग.

27 मावा संगे वेगु देवुळबाबानाये लोप्पा वळ्हकिहतोग इनजोर, ओरिहक तेळियो आसि.

28 अदिहके येसु ओरिन इतोग, “मीट माने-मन्कना नडुम पुटटोन्कु गुटातगा पोगोन वेळ्हककिर,* अस्केने नना बोनिन आंदन इनजोर‡ मीक तेळियगा.* ओसो नना कुद आसि बातय केवोन, मति बाबाल नाक कागहतपु, नना इव पोल्लोड वळ्हकिहनन.*

29 बोग नाक लोहतोग, ओग नाक तोळ मन्हतोग. बेव कबस्क ओन्कु गिर्दा वास्ताड, अवे कबस्क नना अमेसा कीसोर महनन,* अदिहके ओग नाक वगोने विळिसस एवोग,”* इनजोर इतोग.

30 इव गोटीड ओग वळ्हकिहपा, वेल्लाटोरे ओग देवुळ लोहतोग राजाल आंदोग इन्जि नमतोर.*

अब्रहमना जालपिलतोर बोरु?

* 8:12 8:12 1:4; 9:5; 12:35-36,46; 1 योहन 1:6 * 8:13 8:13 5:31 * 8:14 8:14 18:37; तोहचीतव पोल्लोड 1:5; 3:14 * 8:14 8:14 8:42; 13:3; 16:28 * 8:14 8:14 7:27-28; 9:29 * 8:15 8:15 1 शमूएल 16:7; योहन 7:24; 2 कुरिततोर 5:16 * 8:15 8:15 3:17 * 8:16 8:16 5:30 * 8:16 8:16 8:29; 16:32 * 8:17 8:17 व्यक्थाविवरण 17:6; 19:15; मत्याल 18:16 * 8:18 8:18 मत्याल 3:17; मार्कल 1:11; लूकाल 3:19-22; योहन 5:32,37; 1 योहन 5:9 * 8:19 8:19 7:28; 8:55; 14:7,9; 15:21; 16:3; 17:25; 1 योहन 3:1 * 8:21 8:21 7:34 * 8:21 8:21 13:33 * 8:23 8:23 3:31; 17:14,16; 1 योहन 4:5-6 † 8:24 8:24 नना बोनिन आंदन इनजोर मोदुल कागिदते “नना महनन इनजोरे” अचोने. इद पोल्लो पेसमुळि 3:14 अगडाहि वास्ता. अद वचनते देवुळि नना बोनिन इनजोर, मोसा मुय्तोन वेहतहता. इद्रम वळ्हकिसि, नना देवुळता बराबरतोनिन इन्जि, येसु कबुल आस्तोग. वचन 28ते अहे. * 8:26 8:26 6:68; 8:40; 12:49; 15:15; 17:8,14 * 8:28 8:28 3:14; 12:32 ‡ 8:28 8:28 नना बोनिन आंदन इनजोर मोदुल कागिदते “नना महनन इनजोरे” अचोने. पोगोन 8:24 वचनता नोट ऊळट. * 8:28 8:28 8:24; 13:19 * 8:28 8:28 5:19; 5:30; 12:49; 14:10 * 8:29 8:29 1 योहन 3:22 * 8:29 8:29 8:16; 16:32 * 8:30 8:30 2:23; 7:31; 10:41-42; 11:45; 12:11,42

31 बोर यहुदिर येसुन नमिह्नोम इतोर, ओरिन ओग इतोग, “मीट नितमे नावाड कगयवालोरिर आय्हनिर इतेके, मीट नावा पोल्लोते तिरियकिर.✧

32 अस्के मीट सेतेमतुन पुनदकिर, अद सेतेम मीकु विळिसह कीयगा,”✧ इतोग.

33 “माटु अब्रहम मुय्तोना कूळतोरोम आंदोम,✧ बोनाय बेस्केने कय इळन दोहतप मनोम. इतेके अद सेतेम मीकु विळिसह कीयगा इनजोर, निमा बह इह्निन?” इन्जि वेर कोटेतोर यहुदिर येसुन कटूला कीतोर.

34 येसु ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, बोर मन्कलोर पापम कीसोर मन्हतोर, पापमताड विचर्क ओरिन आव्रे कीस्ताड.✧

35 केंजाट, माल्काना लोते ओर्युदोन्क अमेसा मनदनद अदिकर इले, मति मगिहक इसि मन्हता.✧

36 अदिनेनाहक नना देवुळता मगनन मीकु विळिसह कीतेके, मीट नितमे पापमताड विचर्कनाह पिहट अरयकिर.✧

37 मीटु अब्रहम मुय्तोना कुटमळतोरिर इनजोर, नाक एर्कयि.✧ तेला मति मीवा जीवाते नावाड पोल्लोड गडोड इनजोर,✧ मीटु नाकु हक्कलाह कोहतहनन.✧

38 बेव गोटिड नना नावा बाबानगा मतस्के ऊळतन, अविने नना वेहतहनन. अदुमे मीट वने मीवा बाबानाहि केंजतव गोटिने मीट कीय्हनिर,”✧ इनजोर इतोग.

39 “मावा बाबाल अब्रहमिये आंदोम!” इनजोर वेर इतोर. अस्के पया येसु इतोग, “मीट अब्रहम मुय्तोनाड मगनन मतेके, अब्रहमना लेहका, बेसताड कबस्क केवेरिर.✧

40 मति इंजेके नना देवुळताहि केंजतद सेतेमता पोल्लोतुन मीक वेहतन,✧ तेला मति नाके मीट हक्कलाह कोहतहनन.✧ अब्रहम इतेके इद्रमताड कबस्क केवोग.

41 बोग मीवा बाबाल करले मन्हतोग, ओनाडे कबस्क मीट कीय्हनिर.✧” अस्के पया वेर इतोर, “माट इतेके पोर्हका पेकोरलेहका पुट वावोम! मति माक वगोगे बाबाल मन्हतोग, इतेके देवुळबाबाले!”✧

42 अस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळबाबाल मीवा बाबाल आस मतेके, मीट नाक जीवा केवेरिर;✧ बाराहक इतेके नना देवुळताहि पेसिस वातोन्न आंदन.✧ नना नावाय गिर्दीते इद बूमतगा वावोन, मति नावा बाबाल लोहताहके, नना वातन.✧

43 नावाड पोल्लोड मीक बह केंज वसो. अदिहके नना वेहतनव गोटिड मीक तेळियोड.

44 मीट देयहकना मुक्यानाडे मगनन!✧ अदिहके तानाडे लाग्वाड कबस्क मीट कीयलाह ऊळिहनन. अद मुनेताहि मन्कन हक्के आंदु.✧ ओसो तानगा बातय सेतेम इले, अदिहक अद बेस्केन सेतेमतुन पोस मनो. ताना बुदिय जोल वळहकनद आंदु, बाराहक इतेके अद जोलहाल ओसो जोलतुन पुटिह कीयनद आंदु.✧

45 मति नना मीक सेतेम वेहताहकु, मीट नाक नमविर.✧

46 नना पापम कीतन इन्जि, मियगडाहि बोगाय तोहता पगयनोगा?✧ नना सेतेम वेहतेकाय, मीट नाक बाराहकु नमविर?

47 बोर देवुळता लोकर मन्हतोर, ओरु देवुळताड गोटिड केंजिहतोर.✧ मीट मात्रमि देवुळता लोकरिर आयविर, अदिहके मीट केंजविर,✧” इनजोर येसु इतोग.

यहुदिराड पेदल्क येसुन ओड आस्तोर

48 अस्के यहुदिराड पेदल्क येसुन इतोर, “निमा सामरितोनिन पर्गेनिन, नीक देयम पोयता इनजोर माट इह्नोम, अद बह जोलिया?”✧

49 येसु ओरिन इतोग, “आयो, नाक देयम पोयो. मति नना नावा बाबाना कदर कीय्हनन; मीट इतेक नावा कदर रेहतहनन.

50 नना नावा मानतुन ऊळोन.✧ नावा मान ऊळवाल ओर्वोग मन्हतोग, नावा बाबाल. बोग सेतेम, बोग जोल, ओन्के नेयम कीयलाह अदिकर मन्हता.

51 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, बोर नावाड पोल्लोड केंजिस, अहलेहका तिरियनुर, ओर बेस्केन हायोर आयनुर.”✧

52 (ओगु मेंदुदा हामुरता लोप्पा वळहकिहतोग बहे इनजोर,) यहुदिर ओन इतोर, “नीक देयम पोयता ऊळा, इंजेक माट पुतोम.✧ अब्रहम वने डोलतोग, देवुळता कबुरतोर वने डोलतोर. निमा मात्रम इह्निन, ‘बोर नावाड पोल्लोड केंजिस अहलेहका तिरियनुर, ओर बेस्केन हायोर आयनुर,’ इह्निन.

53 मावा मुनेतोग पेदामुय्तोग अब्रहमि डोलतोग, ओन्काय निमा बेरोनिना? देवुळता कबुरतोर वने डोलतोर. इतेक निमा बोनिन आंदिन, बाताड वेहतहनन?” इन्जि वेर ओन पळिमड इतोर.

✧ 8:31 8:31 15:7-8; 2 योहन 9 ✧ 8:32 8:32 17:17; रोम सहरतोर 6:17-18,21-22; 8:1-2; 1 कुरिततोर 7:22; 2 कुरिततोर 3:17; गलातितोर 5:1; याकुब 1:25; 1 पत्र 2:16 ✧ 8:33 8:33 मत्याल 3:9; लूकाल 3:8; योहन 8:37,39 ✧ 8:34 8:34 रोम सहरतोर 6:16; 7:14; 2 पत्र 2:19 ✧ 8:35 8:35 पुटमुळि 21:10; गलातितोर 4:30 ✧ 8:36 8:36 रोम सहरतोर 8:1-2; 1 कुरिततोर 7:22; गलातितोर 5:1 ✧ 8:37 8:37 मत्याल 3:9; लूकाल 3:8; योहन 8:33,39 ✧ 8:37 8:37 1 योहन 2:14 ✧ 8:37 8:37 7:1; 8:40 ✧ 8:38 8:38 8:41,44 ✧ 8:39 8:39 रोम सहरतोर 2:28; 9:7-9; गलातितोर 3:7 ✧ 8:40 8:40 6:68; 8:26; 12:49; 15:15; 17:8,14 ✧ 8:40 8:40 7:1; 8:37; 1 योहन 3:12 ✧ 8:41 8:41 8:44 ✧ 8:41 8:41 व्यवस्थाविवरण 32:6; यशायाह 63:16; 64:8 ✧ 8:42 8:42 1 योहन 5:1 ✧ 8:42 8:42 13:3; 16:27-28; 17:8 ✧ 8:42 8:42 7:28 ✧ 8:44 8:44 मत्याल 13:38-39; 16:23; योहन 8:38,41; बळयिर 13:10; 1 योहन 3:10 ✧ 8:44 8:44 1 पत्र 5:8; 1 योहन 3:15 ✧ 8:44 8:44 2 कुरिततोर 11:3 ✧ 8:45 8:45 18:37 ✧ 8:46 8:46 इब्रितोर 4:14-15 ✧ 8:47 8:47 18:37; 1 योहन 4:6 ✧ 8:47 8:47 10:26 ✧ 8:48 8:48 7:20; 8:52; 10:20 ✧ 8:50 8:50 5:41; 7:18; 8:54 ✧ 8:51 8:51 6:50; 11:26; 14:23 ✧ 8:52 8:52 7:20; 8:48; 10:20

54 येसु ओरिन इतोग, “नना नाके कदर ईतेके, अद कदरता बातय पायदा इले. मति बोन मीट ‘मावा देवुळबाबाल आंदोग,’ इनजोर इह्निर, ओगे नावा बाबाल नाक कदर ईस्तोग.*

55 मीट ओन पुनविर,* मति नना ओन पुहनन. ओसो नना ओन पुनोन इनजोर इनदकन इतेक, नना मीवा लेहका जोलतोनन आयकन. मति नना इतेक ओन पुहनन, ओसो ओनाड पोल्लोड केंजिस, अह तिरियिहनन.

56 मीवा मुनेतोग पेदामुतोग अब्रहमि, नावा वायनद वेलातुन ऊळसोर, पका गिर्दा आतोग.* ऊळिंदोग वने, ओसो गिर्दा आंदोग वने,S” इतोग.

57 “नीक इंका वळगा वयस तेला आयोये, इतेके निमा अब्रहम मुयतोन बह ऊळतिन?” इनजोर यहुदिर येसुन इतोर.

58 येसु ओरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, अब्रहम मुयतोहकाय सुस्मुनेतोनन नना मतन, इंजेक ओसो महनन*!”*

59 तेन केंजिस, (येसु ननान देवुळतन इतप वळहकिहतोग इन्जि, वेर पुतोर.) पया ओड आसि, येसुन उकलाहि बंडाड पेहकतोर.* मति येसु ओरगडाहि कुस्वने मंदिरताहि पेसिस अतोग.

9

पुटगुडिन येसु तोवनाह कीस्तोग

1 अन्डाहि पेसिस दायहपा, येसुहकु वगोग पुटगुडि कलियतोग.

2 अस्के येसुनाड कगायवालोर ओन ताल्हकतोर, “गू, वेग निटम बोनायो पापमतेनाहके गुड पुट वातोग. इतेके वेनाये पापमतुहक, बारा वेनाड तलोग-तपेर कीतद पापमतुहक वेग गुड पुट वातोग?*

3 अस्के येसु ओरिन इतोग “वेग पापम कीताहकु आयो, ओसो वेनाड तलोग-तपेर पापम कीतोर इन्ज गुड पुट वावोग, मति वेना मेंदुदगा देवुळता बेरा लाव दिसना इन्जि,* वेग इद्रम पुट वातोग.

4 नावा बाबाल बेव कबस्क कीयलाह नाक लोहतोग, अविन नाकु वेहच मनेकेने, इतेके इद बूमते मनेकेने, कीया पोयहता. बह इतेके उचुके दियाना पया ईकळ वायनद मन्हाता, अस्के बोन्के कबळ कीया वावो आयगा.*

5 नना इद दुनियाते मनाहजोम, इद दुनियाता वेहचतन आंदन.* (इद्रमता गुडलेहकाडोरिन वेहच ईया पगायहनन.)”

6 इचोन इन्जि, ओग नेदगा उस्कतोग,* उस्कलते तोळ्यो पिस्कतोग. अह कीसि ओग पुटगुडिनाड कौडानगा अद तोळ्योतुन ओकिसीतोग.

7 पया येसु ओन इतोग, “अन, सीलो इनदनद वेच्चातगा अन्जि मोकम नोग,*” इन्जि ओन लोहतोग (“सीलो” इद पेदिर इतेके लोहतोग). पया ओग गुडि अन्जि कन्क ऊरतस्के, ओग तोवयलाह आतोग, आसि लोन अतोग.*

8 मुने बिचेम ताल्हकिहपा बोर ओन ऊळिस मतोर, ओसो ओनाड एरगुरेतोर ओन ऊळिस इंदुर, “उदिस बिचेम ताल्हकिदोग, ओग वेगेया?”

9 बोर बोर इतोर, “इंगो, वेग बिचेम ताल्हकवाले!” ओसो उयतुर इतोर, “आयो रा, वेग बिचेम ताल्हकवाल आयोग, ओनाय लेहका दिसवाल बोगकोटे मनदनोग, रा!” इनजोर इंदुर. अस्के वेग गुडि इनदलातोग, “ननान रा, बिचेम ताल्हकवानन,” इतोग.

10 “नीवाड कौडाड पया बह बेस आताड, डा?” इन्जि लोकुर ओन ताल्हकतोर.

11 ओग इतोग, “येसु पेदिरतोग वगोग मन्कल तोळ्यो पिस्किसि, नावाड कौडाहकु ओकिसि, ‘सीलो वेच्चातगा अन्जि कन्क ऊरा,’ इतोग. अस्के पया नना अन्जि कन्क ऊरतन, कन्क ऊरताहे नना इंजेके तोवयहनन,” इनजोर इतोग.

12 लोकुर ओन ओसो ताल्हकतोर, “अह इतेके ओग येसु बेगाडोग?” “बारायो, नना पुनोन,” इन्जि ओग इतोग.

परसिर पुटगुडिन पर्हकिस ऊळिहतोर

13 पया ओर लोकुर गुडि आस मतोन परसिरक्के पोस ततोर.

14 (बेद दिया येसु तोळ्यो पिस्किसि, ओकिसि, पुटगुडिन बेस कीतोग, अद दिया वारमता पोल्वादिया आंदु.)

15 पोस ततापया, परसिर वने “निमा बह तोवयहनन?” इन्जि ओन ताल्हकतोर. ओग इतोग, “नावाड कौडाहकु ओग तोळ्यो ओकतोग, अस्के नना अन्जि कन्क ऊरतन, कन्क ऊरताहे नना इंजेके तोवयहनन,” इतोग.

16 तेन केंजिस उयतुर परसिर इतोर, “ओग मन्कल देवुळताह इलेग, मतेके ओग पोल्वादियाते इद सत्रे कीयना कबळ केवोग आवेग.”* ओसो उयतुर इतोर, “इंगो मति बोगाय पापि मन्कल, इद्रमताड बेहराड सीनान बह तोहता पगायनोग?*

17 अदिहकु ओर ओसो उंद देवा ओन पुटगुडिन ताल्हकतोर, “ओग नीवाडे कौडान बेस कीतोग इन्जि, ओग बेद्रमतोग मन्कल इनजोर निमा इहनन?” इतोर. “एय, ओग देवुळता कबुरतोग मनदनोग इहनन,” इन्जि ओग इतोग.

* 8:54 8:54 5:41; 7:18; 8:50; इब्रितोर 5:5 * 8:55 8:55 7:28; 8:19; 15:21; 16:3; 17:25; 1 योहन 3:1 * 8:56 8:56 इब्रितोर 11:13

§ 8:56 8:56 पुटमुळि 22:13-15 ऊळट. * 8:58 8:58 नना मतन, इंजेक ओसो महनन 8:24ता कालनोट ऊळट. * 8:58 8:58 8:24,28; 17:5; कुलुसितोर

1:17 * 8:59 8:59 10:31; 11:8 * 9:2 9:2 पेसमुळि 20:5; योहन 9:34 * 9:2 9:2 उयतुर यहुदिरा विचरते, मन्कल तलिना पोटाते वने पापम कीया

पगायहतोग. * 9:3 9:3 11:4,40 * 9:4 9:4 11:9-10; 12:35-36 * 9:5 9:5 1:4; 8:12; 12:46 * 9:6 9:6 मार्कल 7:33; 8:23 * 9:7

9:7 नहेम्याल 8:15; यशायाह 8:6; योहन 9:11 * 9:7 9:7 यशायाह 29:18; 35:5; 42:7; मत्याल 11:5 * 9:16 9:16 मत्याल 12:2; लूकाल 6:7; 13:14;

योहन 5:16; 7:23 * 9:16 9:16 3:2; 9:33; बळयिर 2:22 * 9:16 9:16 7:12,43; 10:19

18-19 ओग गुडि मतोग, मति इंजेके तोवयलाह आतोग इनजोर, यहुदिराड पेदल्क नम्का पोयवाये मतोर. अदिहकु तोवयलाह आतोग गुडिना तलोग-तपेन ओर केयितोर, केयिसि ताल्हकतोर, “बह, वेग मीवाये पेकाला? मीवाये पेकाल इनजोर इतेके, निटमे वेग गुड पुट वातोगा? अह इतेक पया वेग बह तोवयलाह आतोग?” इन्जि ताल्हकतोर.

20 पया वेना तलोग-तपेर इतोर, “एय, वेग मावाय पेकाल आंदोग, ओसो वेग पुटिय तोववोग आस मतोग, इद माक एकाये.

21 मति इंजेके वेग बह तोवयहतोगो, इदिन माट पुनोम. ओसो वेनाड कोंडान बोग पड्ने कीतोग, अदिन वने माट पुनोम. वेने ताल्हकाटे, वेग इंजेके लेयोगे आतोग. बह आतदिन तनाय वेहतनोग,” इतोर.

22 यहुदिराड पेदल्किन रेयिसि, वेना तलोग-तपेर अह इतोर. ✨ बाराहक इतेके देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल येसु आंदोग इनजोर, बोग कबुल कीयनोग, ओग मावा मोळकनगा वायनायो इन्जि, यहुदिराड पेदल्क कतमतोर उकुम ईस मतोर. ✨

23 अटे रेयतुहकु गुडिना तलोग-तपेर “वेग इंजेके लेयोगे आतोग, वेने ताल्हकाट!” इनजोर इन्ज मतोर.

24 अदिहक पुटगुडिन ओर परसिर ओसो उंद मल्का केयिस इतोर, “देवुळता मुनेह किरिया कीसि, नीक बह आतदिन सेतेमते वेहा. बाराहक इतेके वेग मन्कल पापमतोग इनजोर माट पुहनोम,” इतोर.

25 “ओग पापमतोगो, बेद्रमतोगो, नना पुनोन. मति सिरप उंदिय पोल्लो नना पुहनन, मुने नना तोवोन आसि, इंजेके नना तोवयहनन,” इन्जि ओग इतोग.

26 “अह इतेक ओग नीक बाताड कीतोग, नीक बह तोवनाह कीतोग?” इन्जि परसिर ओन ताल्हकतोर.

27 “इंजेकेन मीक वेहन्दन बहे, तेला मति मीट केंजविरा? मीक ओसो उंद मल्का बाराहक केंजना मन्हता? बह मीट वने ओनाडे कगयवालोर आयना मन्हताया?” इन्जि इतोग.

28 अस्के ओर ओन सेरसेर वळ्हकतोर, “निमाने ओनाड कगयवानिन! माट इतेके मोसानाड अडोड नोमवालोरुम आंदोम, पुतिन! ✨

29 देवुळि मोसा मुयतोन वळ्हकता इन्जि, माक एकाये. मति वेग मन्कल बेगडोगो, इदिन माट पुनोम,” ✨ इतोर.

30 अस्के पया पुटगुडि ओरिन इतोग, “इदे कोनि बेरा बामनद पोल्लो! ओग बेगडोग, इदिन मीट पुनविर, मति ओग इतेके नाक तोवनाह कीतोग.

31 देवुळि पापि मन्कलोर ताल्हकनदिन केंजो इनजोर, माक एकाये. ✨ मति बोर देवुळतुन मोळिकसि ताना पोल्लोते तिरियिहतोर, ओरा ताल्हकनदिन देवुळ केंजिहता. ✨

32 केंजाट, पुटगुडिनु तोवनाह कीतोग, इद्रमता गोटि बूम पटटगडाह बेस्केन आयो!

33 ओग मन्कल देवुळतगडाह वावेके, वेन्क इद्रमलेहका बातय कीया वावो आवालि, ✨” इन्जि परसिरिन पुटगुडि इतोग.

34 अस्के ओर ओन गुडिन इतोर, “नीक इतेके पुटटाहे पापमता सिक्सा दलगाता, ✨ माक निमा कागहतहनन?” अह इनजोर ओन पलत पेहचीतोर ✨.

निटम गुडिर बोर

35 परसिर पुटगुडिन पलत पेहचीतोर इनजोरे, येसुहक इद पोल्लो एका आता. अस्के ओन पर्हकिसि कलियतस्के, येसु इतोग, “बह निमा माने-मन्कना नडुम पुटटोन नमिहनिना?” इन्जि ताल्हकतोग.

36 “ए गुरू, नना ओन नमना इन्जि, ओग बोग आंदोग, नाक वेहा,” इन्जि ओग येसुन इतोग.

37 अस्के येसु ओन इतोग, “निमा इतेक ओन ऊळतिन, नीवा संगे इंजेक वळ्हकवानन, ओनन ननाने,” इतोग.

38 “ए सामि, नना नमिहनन,” इह इन्जि ओग येसुन दंडुम अरतोग. ✨†

39 “नना लोकरा पापम तोहतलाहि इद बूमते वातन. बोर लोकर माट गुडिरा लेहका ईकळते ताकिहनोम इनजोर पुन्हतोर, ओरिहक देवुळता वेहच दिसगा, ✨ इदिनेनाहक इद बूमते वातन. ओसो बोर तोवयहनोम इन्हतोर, ओर निटमे तमा बुदते गुडिर इन्जि नना तोहतकन, ✨” इन्जि येसु इतोग.

40 अस्के अगा मतोर उयतुर परसिर इदिन केंजिसि, “बह माट वने बुदते गुडिरोम इनजोर इहनिरा?” इतोर.

41 अस्के येसु ओरिन इतोग, “ ‘माट गुडिरा लेहका ईकळते ताकिहनोम, (मति तोवयलाह, देवुळताहि कगयलाह माक गिर्दा मन्हता,) इद्रम मीट इन्ज मतेके, मीवा कसुर मनो आवालि, (देवुळि मीक मापि केवालि). ✨ मति माट तोवयहनोम, (पूरा पुतोरुम) इनजोर इहनिर. ✨ अदिहके मीवा पापम अहे मन्हता, (देवुळि मीक मापि केवो,) ✨” इनजोर इतोग.

10

नेहनोग गोरे कोपाल येसुये

✨ 9:22 9:22 7:13; 9:34; 12:42; 19:38; 20:19 ✨ 9:22 9:22 12:42; 16:2 ✨ 9:28 9:28 5:45 ✨ 9:29 9:29 7:27-28; 8:14; इब्रितोर 1:1 ✨ 9:31 9:31 अय्यूब 27:8-9; 35:12-13; देवुळताड पाटाड 66:18; बुदताड पोल्लोड 15:29; 28:9; यशायाह 1:15 ✨ 9:31 9:31 11:22,41; याकुब 5:16; 1 योहन 3:22 ✨ 9:33 9:33 3:2; 9:16 ✨ 9:34 9:34 9:2 ✨ 9:34 9:34 7:13; 9:22; 12:42; 19:38; 20:19; 3 योहन 10 ✨ 9:38 9:38 मत्याल 8:2; 28:17; बळयिर 10:25; तोहचीतव पोल्लोड 22:8 † 9:38 9:38 बेव पका पाळनाड मोदुल काग्देहकने इद वचन दोर्को. ✨ 9:39 9:39 लूकाल 4:18-19 ✨ 9:39 9:39 व्यवस्थाविवरण 29:4; यिर्मयाह 5:21; यहजेकेल 12:2; मत्याल 13:13 ✨ 9:41 9:41 15:22,24 ✨ 9:41 9:40-41 रोम सहरतोर 2:19 ✨ 9:41 9:41 बुदताड पोल्लोड 26:12; याकुब 4:17

- 1 येसु पया लोकुरिन इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, बोग गौरे गोवुळतगा अगदेनाहि लोप्पा नेडवा, दुस्रा बाजेताह तग्डिस दास्तोग, ओगु कले, बेरा डाकु आंदोग.* 2 मति बोग अगदेनाहि लोप्पा नेडिह्तोग, ओगो गौरे कोपाल आंदोग.
- 3 ओनेनाहके राका केवाल अगदुन तेगयिह्तोग. ओनाय आल्कातुन गौरेड केंजिह्ताड.* ओग तनाड गौरेनु उंद-उंदता पेदिर पोस केयिह्तोग, केयिसि अविन पलत पेहच ओस्तोग.
- 4 तनाड कतम गौरेड पलत पेहत्स्के, ओग अविस्कना मुनेह दास्तोग. ओना पयाह पयाह गौरेड वने दास्ताड, बाराहक इतेके अव ओना आल्कातुन पुन्हताड इनजौरे.
- 5 पुनवोना पेके अव बेस्केन अनोड आयनुड, मति ओनगडाहि वितनुड, बाराहक इतेके अव पुनवोराड आल्कान मसोड इनजौरे.”*
- 6 इद्रमता पुन्पिह कीयनद पोल्लोतुन, येसु अगा केंजवालोरिहक वेहतोग.† मति ताना अर्तम ओरिहक तेळियो.
- 7 अस्के येसु ओरिन ओसो इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, गौरेना अगदन ननाने आंदन.
- 8 नाकाय मुने वातोर जोल कागहवालोर कतमतोर कलेर, डाकुर आंदुर.* मति नावाड गौरेड ओराड केंजोड आंदुड.
- 9 देवुळतके दायनद गौरेना अगदन ननान आंदन. नयेनाहि बोर लोप्पा नेडनुर, ओरिन नना पिसिह कीकन. ओर लोप्पा-पलत ओळियाड-पेसाड कीयनुर, ओरिहक तिड-बंड वने दोर्कगा.
- 10 कलेर वास्तोर, सिरपि कललाह, हक्कलाह, बूळे कीयलाह, इदे विचरते ओर वास्तोर. मति नना बाराहक वातन इतेके नावा लोकुरिहकु लदुदता जीवा दोर्कना इन्जि.*
- 11 नेहनोग गौरे कोपानन ननान आंदन.* नेहनोग कोपाल तनाड गौरेनेनाहकु तना जीवा ईयलाह तयर आस्तोग.*
- 12 मति कूलतोग इतेके, कोपाल वने आयोग ओसो माल्काल वने आयोग, अदिहकु लोळडाड वायनदिन ऊळिसि, गौरेन अगान विळिसिस वितिह्तोग. बाराहक इतेके गौरेड ओनाड आयोड इनजौरे. पया लोळडाड वासि उचुकिन पोयहपा, गौरेड कतम बिरोबटो आस्ताड.
- 13 ओग कूलतोग आंदोग, अदिहक गौरेना पर्वा केवोग, ओग वितिह्तोग.
- 14-15 मति नना नेहना कोपानन.* बहलेहका बाबाल नाक पुन्हतोग ओसो नना बाबान पुहनन, अद्रमे नावाड गौरेन नना पुहनन,* अहे अव वने नाक पुन्हताड.* ओसो गौरेनेनाहक नना नावा जीवातुन ईयलाह तयर महनन.*
- 16 ओसो बेव गौरेड मन्हाड, अव इद गोहडटगडाड (इतेके यहुदि जातता गोहडटगडाड) आयोड. अविस्कन वने नाक नावा गोहडटे काल्हप पोयतगा,* अस्के अव नावा आल्कातुन केंजनुड. पया उंदिय गोहडि आयगा,* अस्के नना ओरा वगोनन मेहवाल कोपानन आयकन.
- 17 नना ओसो जीवा अरयकन इनजौरे, नावा जीवातुन नना ईयहनन,* अदिहक बाबाल नाक जीवा कीस्तोग.
- 18 अद जीवातुन नयगडाहि बोगे ओया पगवोग, मति नावाय विचरते नना तान ईयहनन. नाक अदिन ईयनद अदिकर मन्हाता, ओसो मल्स जीवा अरयनद वने अदिकर मन्हाता. इहे कीयनद उकुमि, नावा बाबाल नाक ईतोग,”* इन्जि येसु इतोग.
- 19 इव गोटेनेनाहक यहुदिर ओसो उंद देवा पका जेटामारा आसि, रेंड तुंगाड आतोर.*
- 20 ओरगडाहि वेल्लाटोर इतोर, “वेग पिसाड आतोग, रा!* वेन देयम पोयता.* वेनाड मीट बाराहक केंजिह्निर?” इह इतोर.
- 21 मति उय्तुर इतोर, “इव इद्रमताड गोटेड देयम पोयतोनाड आयोड, डा! वेग गुडिन तोवनाह कीतोग, देयमतुहक बह अह कीया वास्ताया?*” इतोर.

येसु देवुळता मगानन इन्हतोग

- 22 येस्सलेम सहरते इर्दमतस्के, मंदिरतुन सिर्तम ईतदिन सीता कीयनद पंडुम वाता.‡
- 23 अस्के मंदिरतगा बेद मंडातुन साल्मोन राजाना मंडा इंदुर,* अदे मंडातगा येसु तिरियलाह आस मतोग.
- 24 अस्के यहुदिर कोटेतोर ओन सर्ने आस इतोर, “निमा मावा जीवातुन बेचानाह तेळियवाह कीस तासकिन? निमा देवुळ लोहवाल पिसिह केवानिन इतेके, माक पड्ने वेहा!”

* 10:1 10:1 10:8 * 10:1 10:1 पसिर इतेके माटे यहुदिरा मुक्यालोरोग आंदोग, इह इंदुर. ओराय लोप्पा येसु इद्रम इतोग बहे. * 10:3 10:3 10:16,27
 * 10:5 10:3-5 1 योहन 4:6 † 10:6 10:6 नना मीवाड पेदल्कना लेहका इलेन, इदिन तोहतलाह, येसु ओरिहक इद पोल्लो वेहतोग. * 10:8 10:8 यिर्मयाह 23:1-2; यहजेकल 34:2-5; योहन 10:1 * 10:10 10:10 5:40 * 10:11 10:11 यशायाह 40:11; यहजेकल 34:11-16,23; योहन 10:14-15; इब्रितोर 13:20; 1 पत्र 2:25; 5:4; तोहचीतव पोल्लोड 7:16-17 * 10:11 10:11 10:14-15,17,18; 15:13; 1 योहन 3:16 * 10:14-15 10:14-15 यशायाह 40:11; यहजेकल 34:11-16,23; योहन 10:11; इब्रितोर 13:20; 1 पत्र 5:4; तोहचीतव पोल्लोड 7:17 * 10:14-15 10:14-15 2 तिमेति 2:19 * 10:14-15 10:14-15 मत्याल 11:27; लूकाल 10:22; योहन 10:27 * 10:14-15 10:14-15 10:11,17,18; 15:13; 1 योहन 3:16 * 10:16 10:16 यशायाह 56:8 * 10:16 10:16 11:52; 17:21-22; रोम सहरतोर 11:25; इपिसुसतोर 2:15-16 * 10:17 10:17 10:11; 10:14-15,18; 15:13; 1 योहन 3:16 * 10:18 10:18 पिलिपितोर 2:8 * 10:19 10:19 7:43; 9:16 * 10:20 10:20 मार्कल 3:21 * 10:20 10:20 7:20; 8:48,52 * 10:21 10:21 9:32-33 ‡ 10:22 10:22 येसु पुटना डेडा नूर वर्साना मुने, इय्येलतोर बूमतगा युनानि जाततोर राजालोर राजेम कीदुर. ओरगा ओर्वोग मतोग, अंताक्रियास एपिपनिस इनवाल, ओग पका लागवोग. ओग येस्सलेम सहरता मंदिरतुन लूटे कीसि, अगा मतोर वेल्लाटोर यहुदिरिन हक्कतोग. ओर युनानि जाततोर मावा पवित्र मंदिरतुन कळ्वोग कीतोर इन्जि, उय्तुर यहुदि पळ्योर ओड आसि, ओग राजाना अडम लळय कीतोर. लळय कीसि वेर यहुदिर गेल्लसतोर, गेल्लसिस तमा कळ्वोग आता मंदिरतुन सिर्तम ईया बोटेटोर. मंदिरतुन सिर्तम ईतापया, यहुदिर गिदति तान सीता कीयलाह उंद पंडुम कीतोर, इद वर्सामेता पंडुमतुन नैड वने यहुदिर इर्दमतस्के नोमिह्तोर. * 10:23 10:23 बळयिर 3:11; 5:12

- 25 येसु ओरिन इतोग, “नना मीकु मुनेताहि वेहतेकाय, मीट नमविर! बेव डीसाताड कबस्क नना नावा बाबाना अदिकरते कीयहन, अवे नावा लोप्पा वेहतहताड.✱
- 26 तेला मति मीट नावाड गोरेना गोहडटगडोरि आयवाहकु, मीट नमविर.✱
- 27 (बेद्रम गोरेड कोपाना आल्कातुन केंजिहताड, अद्रमे) नाक नमवालोर नावा आल्कातुन केंजिहतोर, ओसो नाक पुन्हतोर. ओरिन नना पुहनन ओसो ओरु नावाड कगयलाह वास्तोर.✱
- 28 नना ओरिहकु अमेसाता पिसमुळि ईयहनन.✱ ओर बेस्केन बूळेम आयोर आयनुर, ओसो ओरिन नयगडाहि बोरे ऊंदोर आयनुर.✱
- 29 बोग नाक ओरिन ईतोग, ओग नावा बाबाल सबेटोरिहकाय बेहरोग मन्हतोग, मनाहकु ओना कयदाहि बोगे ओरिन मुर्तिय ऊंद पगवोग.
- 30 बाबाल, नना, माट उंदिये महनोम,” इन्जि येसु वेहतोग.✱
- 31 येसु अह इतस्के, यहुदिराड पेदल्क बंडाड उकिस, ओन हक्कलाह ऊळिंदुर.✱
- 32 अस्के “नाक बाबाल वेहतवु वेल्लाडे बेसताड कबस्क, नना मीक कीस तोहतन इतेके, अगडाहि बेद कबळतेनाहक, नाकु बंडाड उकिस हक्कलाहि ऊळिहनिर?” इन्जि येसु ओरिन ताल्हकतोग.
- 33 “आयो, बेसता कबळतेनाहक नीक माटु बंडाड उकिस हक्कोम. मति निमा मन्कल आसि, ननान देवुळतन इतपु,✱ देवुळतुन उस्किस-पास्किस वळहकतिन; अदिहक नीकु माट हक्कोम,” इनजोर यहुदिराड पेदल्क इतोर.✱
- 34 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट देवुळकनिर आंदिर✱ इनजोर, देवुळबाबाल अस्केडोर राजेम केवालोरिन इन्जि, इद्रम मीवाड अडोना साम्मते रासतद इलेया?
- 35-36 ओसो देवुळता साम्म बेस्केन जोल आयो इन्जि माट पुहनल. अद कालमते नेयम कीयलाह, बोरिहक देवुळताड पोल्लोड दोर्कताड, ओरिन देवुळबाबाल ‘देवुळकनिर’ इनजोर इतोग. इतेके बोनु बाबाल पवित्र कबळतेनाहक आचिस, इद दुनियाते लोहतोग,✱ ओनन ननाने देवुळता मगानन✱ इन्जि इतेके, अद बाता गल्लि? पया मीट नाकु देवुळतुन पास्किहनिन इनजोर, बाराहकु कसुर तोहतहनिर?
- 37 नना नावा बाबाल वेहतनव कबस्क केवेके, नाक नममाट.
- 38 मति नना अव कबस्किन कीयहनन इतेके, नाक नमवेकाय, अव कबस्किन ऊळिस तेला, देवुळ नाक लोहता इन्जि नमाट. इद्रमलेहका मीट नमतेके, बाबाल नयगा जोळेम आस मन्हतोग, ओसो नना बाबानगा जोळेम आस महनन इन्जि, मीक तेळियगा,✱ ओसो मीट पुनजोर मनदकिर,” इन्जि येसु ओरिन इतोग.✱
- 39 ओर ओन ओसो पोयतलाह ऊळिंदुर,✱ मति ओगु ओरा कयदाहि बुस्कतोग.
- 40 योर्दन बैरटा अबरि मुने योहनदेवुळता पेदिरते एग मीहन्दोग, अगा येसु अतोग, अन्जि अगान मतोग.✱
- 41-42 अस्के ओनक्के वेल्लाय मुल वातोर, वासि इतोर, “योहन वेना लेहका बातय बामिह कीयना सीना तोहोग, निटमे! तेला मति योहन वेना लोप्पा बेव गोटीड वेहच मतोग, अव सबे करलताडे आंदुड इनजोर, वेगु देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल राजाले मनदनोग!”✱ इन्जि, अगडोर वेल्लाटोरे येसुन नमतोर.✱

11

येसुना गोतयाल लाजरि हास्तोग

- 1 मरियाल इनदनदु ओसो ताना अकालि मार्तालि,✱ इव बेतनि इनदनद नाटे मंदुड;✱ अविस्कनाये तमोग लाजर पेदिरतोग दुक अर्स मतोग.
- 2 (येसुसामिनाड काल्किनु अतर्नयदे ऊसता, तनाड केल्लके ओनाड काल्किन उमचता, अद इदे मरियालि.)✱
- 3 “सामि, नीवा गोतयाल लाजर पकाय दुक अरतोग” इन्जि, ओनाड अकास्कु येसुहक कबुर लोहताड.
- 4 इद कबुर केंजिसि येसु इतोग, “इद दुकि ओना जीवा तिनदलाह वावो, मति देवुळता डीसा तोहतलाह, अहे इवटे देवुळता मगिहकु मान दोर्कना इन्जि, अद दुक पुटटा,”✱ इतोग.
- 5 मार्तालि, मरियालि ओसो लाजर, वेरिन येसु जीवा कीदोग.
- 6 तेला मति लाजरना दुकता कबुर केंजिसाय, येसु बेद नाटे मतोग, अगाने ओसो रेंड दियाड आनाह मतोग.
- 7 ताना पया ओगु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “दट, माटु ओसो यहुदा पटटे दाकल,” इतोग.
- 8 “गूरू, अगडोर यहुदिराड पेदल्कु इसलिय नीक बंडाड उकिस हक्कलाह ऊळिंदुर,✱ ओसो निमा अगा बाराहक दायना कीयहनन?” इन्जि ओर येसुन इतोर.

✱ 10:25 10:25 मत्याल 11:4-5; लकाल 7:22; योहन 5:36; 10:38; 14:11; 15:24 ✱ 10:26 10:26 8:47 ✱ 10:27 10:27 10:4,14,16
 ✱ 10:28 10:28 17:1-2; 1 योहन 2:25; 5:11 ✱ 10:28 10:28 6:37,39; 17:12; 18:9; 1 पत्र 1:4-5 ✱ 10:30 10:30 17:21-23 ✱ 10:31
 10:31 मत्याल 12:14; 26:4; मार्कल 14:1; लकाल 22:2; योहन 8:59; 10:31; 11:8,53 ✱ 10:33 10:33 पिलिपितोर 2:6 ✱ 10:33 10:33 लैव्यवस्था
 24:16; योहन 5:18; 19:7 ✱ 10:34 10:34 देवुळताड पाटाड 82:6 ✱ 10:35-36 10:35-36 3:17; 11:42; 17:3,18,21-23,25 ✱ 10:35-36
 10:35-36 5:17-24 ✱ 10:38 10:38 1 योहन 3:24 ✱ 10:38 10:38 मत्याल 11:4-5; लकाल 7:22; योहन 5:36; 10:25; 14:10-11,20; 15:24;
 17:21-23 ✱ 10:39 10:39 मत्याल 21:46; योहन 7:30,44 ✱ 10:40 10:40 1:28 ✱ 10:41-42 10:41-42 1:34; 5:33-35 ✱ 10:41-42
 10:41-42 2:23; 7:31; 8:30; 11:45; 12:11,42 ✱ 11:1 11:1 लकाल 10:38 ✱ 11:1 11:1 मत्याल 21:17; योहन 11:18 * 11:2 11:2
 12:1-11 ऊळट. ✱ 11:4 11:4 9:3; 11:40 ✱ 11:8 11:8 8:59; 10:31

9 पया (देवुळ तासतद कगो एववालेवा, ओर नाकु बातय कीया पगवोर आयनुर, इदिन वेहतलाह) येसु ओरिन इतोग, “केंजाट, पोळदमेटाड पूरा बारा गंटाड मन्हाटाड. बोगाय पोळद मनेक ताकतेके, ओग कोदुर एवोग आस्तोग, बाराहक इतेके इद दुनियाता वेहचि ओनगा मन्हाता.

10 मति बोगु ईकळते ताकिहतोग, ओगु कोदुर ईयनोग, बाराहक इतेके ओनगा वेहच मनो आस्ता इनजोरे.”✠

11 इचोन वळ्हकिसि, येसु ओरिन इतोग, “मावा गोतयाल लाजर उंजिस मन्हतोग;✠ ओन नना तेहता दाय्हनन,” इतोग.

12 “सामि, ओन्क निद्र वातेके, (निमा अनवेकाय) ओग तनाय तेदनोग,” इन्जि ओर येसुन इतोर.

13 लाजरना हामुरताय लोप्पा येसु वळ्हकिस मतोग; मति निद्रते दोर्कनद आरमता लोप्पा ओग वळ्हकितोग बहे इनजोर, ओर कगयवालोर येसुन अह इतोर.

14 अदिहक येसु ओरिन पड्ने वेहतोग, “लाजर डोलतोग.

15 ओसो मीवा विस्वस बोल्गागा इन्जि, ओग डोलतस्के नना ओनगा इलेन आसि, इदे नाक बेसु. मति बार आयो, दट, माट ओनक्के दाकल,” इनजोर इतोग.

16 कगयवालोरगडाहि ओर्वोग तोमाल इनवाल मतोग, ओन दिदुमि (इतेके “एमोह पेकाल”) वने इंदुर. ओगु कगयवालोरिन इतोग, “दट, माट वने गूना ऐगे दाकल, वेग हातेके, माट वने वेनाय संगे हायकल, (पिसतेके वेनाय संगे पिसकल,)” इतोग.

येसु हातोरिन तेकिह केवानन इन्हतोग

17 येसु तनाड कगयवालोर संगे बेतनि नाटे एवतस्के, लाजरिन गुमयातगा तासिसि नालुड दियाड आताड इनजोर, ओरिहक तेळियता.

18-19 इद नाग येस्सलेम सहरताहि जोक-जोक कोसमेंड जेक मताहकु, वेल्लाटोरे यहुदिर येस्सलेमताहि लाजरनाड अकास्किन अळनेके, मानेह कीयलाह वास मतोर.

20 येसु वास्तोग इन्जि मार्तालि कबुर केंजताहकु, ओनगा अन्जि कलियता, मति तनेलाळ मरियालि लोने उदिस मता.

21 मार्तालि येसुन कलियतस्के, ओन इता, “सामि, निमा इगा मन्ज मतेके, नावा तमोग डोलोग आवेग.✠

22 तेला मति इंजेकाय निमा देवुळतुन बेद ताल्हककिन, अद नीक ईयगा इनजोर नाक एकाये,”✠ इन्जि इता.

23 अस्के पया येसु तान इतोग, “नीवा तमोग जीवा अरयनोग, मार्ता,” इतोग.

24 “इंगो गू, आक्रिते हातोर जीवा अरयना वेलाते, वेग वने जीवा अरयनोग✠ इन्जि, नाक एकाय मन्हाता,” इनजोर अद इता.

25 येसु तान इतोग, “हातोरिन तेकिह केवानन, ओसो ओरिहक जीवा एवानन, ननान आंदन. बोर नाक नमिहतोर, ओरु हास मतेकाय, ओसो जीवा अरयनुर.✠

26 बोर नाक नमसोर मन्हतोर, ओरिहक अमेसाता पिसमुळ दोर्कगा,✠ ओराड जीवाड देवुळताहि बेस्केन एगोड आयनुड✠ इन्जि, इद पोल्लोतुन निमा सेतेम पोयतहनिना, मार्ता?” इन्जि तान इतोग.

27 “इंगो सामि, इद बूमते देवुळ किरिया कीस वेहतपु, तना मग वावाल मतोग,✠ ओग किर्स्तु इतेके निमान आंदिन✠ इनजोर, नना नमतन,” इन्जि मार्तालि इता.

28 इचोन वळ्हकिस अद पेसिस अता, अन्जि मरियान कुस्के केयिसि, “गू वातोग रि, ओग नीक केयिहतोग,” इन्जि वेहता.

29 इद पोल्लो केंजताहे, मरियाल पोर्क तेदिसि दरिदरिते ओनगा अता.

30 (येसु इंका नाटे ओळियवाय मतोग, मति मार्तालि बेद जागातगा ओन कलियिसि, अदे जागाते ओग मतोग.)

31 बोर यहुदिर एलाग रेंडिन मानेह कीयलाह वासि, ओर मरियाना संगे लोप्पाडेकेन मतोर. अद चट्ने तेदिस दायनदिन ऊळिसि, अद गुमयातके अळयलाह दास्ता बहे इन्जि, ओर वने तानाय पयाह पेसतोर.

32 येसु रोमिस मतोग अद जागाते मरियाल एवतस्के, ओन ऊळिसि ओनाड काल्क अरता, अर्सि इता, “सामि, निमा इगा मन्ज मतेके, नावा तमोग हायोग आवेग.”✠

33 मरियाल ओसो ताना संगे वातोर यहुदिर, सबेटोरा अळयनदिन-केयनदिन ऊळिसि, लाजरना हामुरतुहकु येसु तना जीवाते पका नारज आसि, ओना जीवा चुहेम आयो.†✠

34 पया ओग ताल्हकतोग, “ओना सेतातुन मीट बेगा तासतिर?” अस्के ओर इतोर, “वास ऊळा, गू.”

35 अस्के येसु अळतोग.✠

36 तेन ऊळिस, यहुदिर तमतमाय इतोर, “अलाले, वेग लाजरिन अचोन जीवा कीदोग बपोम!”

37 अगडोर उय्तरु इसि इंदुर, “वेग पुटगुडिन वने तोवनाह कीतोग. इतेके लाजरिन हायना-हामुरताहि बह पिसिह कीया पगवोगा?”✠

येसु लाजरिन जीवा अर्हतहतोग

✠ 11:10 11:9-10 9:4-5; 12:35-36; 1 योहन 1:5-7 ✠ 11:11 11:11 मत्याल 9:24; मार्कल 5:39; लूकाल 8:52; योहन 11:13 ✠ 11:21 11:21 11:32,37 ✠ 11:22 11:22 9:31; 11:41 ✠ 11:24 11:24 दानियेल 12:2; मत्याल 25:46; योहन 5:28-29; बळयिर 24:15 ✠ 11:25 11:25 6:39-40,44,54; तोहचीतव पोल्लोड 1:18 ✠ 11:26 11:25-26 कुलुसितोर 3:4 ✠ 11:26 11:26 6:50; 8:51 ✠ 11:27 11:27 मत्याल 4:3; 26:63; मार्कल 1:1; 14:61; लूकाल 22:70; योहन 3:16-18; बळयिर 9:20; 13:33 ✠ 11:27 11:27 मत्याल 16:16; लूकाल 2:11 ✠ 11:32 11:32 11:21,37 † 11:33 11:33 इद देयमता कबळ आंदु इनजोर येसु पुतोग, पुताहकु ओग नारज आतोग. ✠ 11:33 11:33 11:38; 12:27; 13:21 ✠ 11:35 11:35 लूकाल 19:41 ✠ 11:37 11:37 9:7; 11:21,32

38 पया येसु ओसो उंद मल्का लाजरना हामुरतेनाहकु, तना जीवाते पकाय नारजते मन्जि, ✧ गुमयातगा एवतोग. लाजरिन पांजातगा तासिसि, अगादगा बेरा आद बंडा तिळ्हप कीसि तासिस मतोरे.

39 “तिळ्हप कीतद आदतुन तेंडाटु,” इनजोर येसु अगडोरिन वेहतोग. “आयो गूस, ओन तासिसि, नेटुहक नालुड दियाड बार आस्ताड. अदिहक ओना सेता पकाय एस्किस मनदगा!” इनजोर हातोना अकालि मार्ताल इता.

40 अस्के येसु तान इतोग, “निमा नमतेके देवुळता डीसातुन ऊळकिन, ✧ इद्रम नीक वेहन्दन बहे, केंजविन निमा?” इन्जि इतोग.

41 अदिहक पया ओर अद आदतुन तेंडटोर. अस्के येसु पोगोन ऊळसोर इतोग, “ए बाबा, निमा नावा ताल्हकनदिन केंजतिन इनजोर, नना नीक जोहर कीहहनन.

42 निमा नावाड अमेसाये केंजिहनिन इनजोर, नाक एर्काय मन्हता. ✧ तेला मति निमा नाक लोहतिन इनजोर, ✧ सर्ने निच मनवालोर लोकुर पुनदना इन्जि नमनेनाहकु, नना इद्रम वळ्हकतन,” इतोग.

43 इद्रम वळ्हकिस येसु बेरा आल्काते आळो कीतोग, “ए लाजर, पलते पेसिस वाय!”

44 अस्के ओग पांजालोप्पा मतोग हातोग मन्कल, पलत पेसिस वातोग. तेला मति ओनाड कयक-काल्कु हामुर-गेंदेने ऊर्सताड मताड, ओना मोकमतुन इंका सर्ने दुपटटे ऊर्हच मतोरे. “वेन लेहचीम्हट, अनेगा!” इनजोर, येसु ओरिन वेहतोग. अस्के ओर अहे कीतोर.

पेर्मालोर येसुन हक्कलाह कोहतहतोर

45 मरियान कलियलाह वातोर यहुदिर, येसु बह बह कीतोग, अदिन ओर कतम ऊळतोर. ऊळिसि अगडोर वेल्लाटोर ओन नमतोर. ✧

46 मति अगडोर उयतुर बार कीतोर, परसिरक्के अन्जि, येसु बह बह कीतोग, अदिन कतम ओर वेहतोर.

47 अदिनेनाहक पेर्मालोर ओसो परसिर वेरु, यहुदिराड सेहनालोरिन केयिसि, मीटिड उदिह कीतोर. ✧ अस्के पया इतोर, “ओग इतेके वेल्लाडे बामिह कीयनाड सीनाड तोहतहतोग. माट बह केमेन मनदनाया?

48 माट ओन अहे विळसतेके, कतमतोर ओन नमिसि ओन राजाल कीयनुर. अस्के रोम सर्करताड सीपय्कु वासि, मावा मंदिरतनु, मावा देसेमतनु बूळे कीयनुर” इन्जि, इद्रमताड पोल्लोड पट आसि वळ्हकतोर.

49 ओरगडाहि वगोग कयपाल इनवाल, अद वर्सा मोदुल पेर्माल मतोग, ✧ ओग पया ओरिन इतोग, “मीक बातय तेळियवालेवा वळ्हकिहनिर!

50 पूरा देसेम बूळेम आयना वाटो, वगोग मन्कल लोकुरेनाहक हायना, इद मीवाये पायदाता मन्हता, ✧ इचोन तेला मीक तेळियो!” इतोग.

51 इद गोटि ओग तनाय बुदते वळ्हकोग, मति अद वर्सा ओग मोदुल पेर्माल मताहकु, यहुदिरा देसेमतेनाहक येसुना हामुर आयना मन्हता इन्जि, देवुळि ओना मेटे कबुर वेहच मता. अदिहक ओग अह वळ्हकतोग.

52 सिरप अदे देसेमतेनाहक आयो मति, सबे देसेहकने मनवालोर देवुळताड मगक-मयास्किन, उंदिय कुटुमते ओडे कीयना इन्जि, ✧ येसु हायवाल मतोग. ✧

53 अदिहक ओर अद दियाताहि येसुन हक्कलाह कोहन्दुर. ✧

54 अदिनेनाहक येसु अस्केडाहि, येस्सलेमते मनवालोर यहुदि लोकुरगा, सबेटोरिहक दिसनाह वेलियोग आंदोग. मति पेळ्हकल बूम एरेटा एप्रायिम इनदनद नाटे, तनाड कगयवालोर संगे पेसिस वातोग, वातापया ओर अगाने मंदुर.

55 अस्के यहुदिरा आवना पंडुम एरे एक्स मता. ✧ पंडुमता मुनेन सोक आयनद रिक्जतुन माळना इनजोर, ✧ तमतमा नाटेनाहि वेल्लाय मुलु येस्सलेमतके अतोर.

56 ओर अगा येसुन पर्हकसोर, मंदिरतगा निच मन्जि, तमतमाय वळ्हकलाह आतोर, “मीट बह इहनिर रा? ओग पंडुमतगा वायनोगा, वावोगा?” इह वळ्हकिदुर.

57 मति पेर्मालोर ओसो परसिर ओन पोयतना इनजोर, “ओग बेगा मन्हतोग इन्जि, बोन्काय एर्का आतेके, माक कबुर ईम्हट, ऊळाट!” इनजोर वेर अगा वातोर कतमतोरिहक उकुम ईसि.

12

मरियाल येसुन मान ईस्ता

(मत्याल 26:6-13; मार्कल 14:3-9)

1 पया आवना पंडुमता आरूड दियाड मुनेने, येसु तनाड कगयवालोर संगे बेतनि नाटे वासि, अगान मतोर. लाजर पेदिरतोन ओग हामुरताहि तेगिह कीस मतोग, ओनगाने ओर मतोर.

2 अगा कगयवालोरैनाहकु ओर जावा एहच मतोर, अस्के मार्ताल वांटीसीदु. ओसो लाजर येसुनाये बतते उदिस मतोग.

✧ 11:38 11:38 11:33 ✧ 11:40 11:40 11:4,23-26 ✧ 11:42 11:41-42 9:31; 11:22 ✧ 11:42 11:42 3:17; 10:35-36; 17:3,18,21-23,25 ✧ 11:45 11:45 2:23; 7:31; 8:30; 10:41-42; 12:11,42 ✧ 11:47 11:47 मत्याल 26:3 ✧ 11:49 11:49 मत्याल 26:3; योहन 18:13-14; बळयिर 4:6 ✧ 11:50 11:50 18:14 ✧ 11:52 11:52 10:16; 17:21-22; इपिसुसतोर 2:15-16; 1 योहन 3:1 ✧ 11:52 11:51-52 1 योहन 2:2 ✧ 11:53 11:53 मत्याल 12:14; 26:4; मार्कल 14:1; लूकाल 22:2; योहन 10:31 ✧ 11:55 11:55 मत्याल 26:1-2; मार्कल 14:1; लूकाल 22:1; योहन 2:13; 12:1 ✧ 11:55 11:55 गिनती 9:10; 2 इतिहास 30:17; योहन 18:28; बळयिर 21:24,26 ✧ 12:2 12:2 लूकाल 10:38,40

3 अस्के मरियाल तनगा तीसामेंड लेहका मतदु अतर्नेय तचि, येसुनाडः काल्कनगा वळता. (इद अतर्नेयु जटामासि इनदनद पोर्हकाताहि पंडटदु, अद वेल्ला दाराता आंदु.) वळसि, तनाडः केलकने ओनाडः काल्किन उमचता, अस्के अद नेय लोनमेंड गमरेम पोस मता.

4-5 ओर कगयवालोरगडाहि यहुदा इस्केर्योत इनवाल मतोग (ओगे ओन कोटेतोरा कयदे पोस एवाल मतोग), ओग इतोग, “इद अतर्नेयदुन वमतेके, वगोना वर्सामेटा पिसवग आवाल कोनि! तान वमिस, अव कोताडः गरिबतोरिहक बाराहकु एविर?” इतोग.

6 (ओन्क गरिब लोकुरा पर्वा मन्हता इन्जि, अह वळहकतोग इनदनद इले; मति ओग कले आंदोग. ओनगा कोताना बट्वा मंदु, अद बट्वाते येसुना सेवातुहक वाटटद दान-दर्ममतुन ओग कलिदोग, अदिहक इह वळहकतोग.)

7 पया येसु इतोग, “मनि यहुदा, निमा तान वळहकमा. नावा हायनद कगो एवता इन्जि, नावा सेतातुन अतर्नेय ओकतपे, अद अह कीता.

8 केंजाट, गरिब लोकुर अमेसा मियगा मन्हतोर, (ओरिहकु बेस्के तेला मीट दर्म ईया पगयकिर). मति नना अमेसा मियगा मनोन आयकन,” इन्जि इतोग.

9 येसु अगा मन्हतोग इन्जि, वेल्लाटोर यहुदि लोकुरिहक एका आता, एका आताहकु ओर अगा वातोर. सिरप येसु अगा मन्हतोग इन्जि वावोर, मति हामुरताहि जीवा अरतोग लाजरिन वने, ओर ऊळलाह वातोर.

10-11 मति पेर्मालोरे पट आसि, लाजरिन वने हक्कलाह ऊळिंदुर. बाराहक इतेके येसुना लोप्पा ओनाय साक्सितेनाहक, वेल्लाटोर यहुदिर ओरिन विळिसिसि येसुन नमिंदुर.

येस्सलेमते येसु डीसाते ओळियिहतोग

(मत्याल 21:4-9; मार्कल 11:7-10; लूकाल 19:35-38)

12-13 इमा दिया पया येस्सलेम सहरते पंडुमतुहकु वाता मुलु, येसु येस्सलेमते वास्तोग इनजोर केंजताहकु, गजर मराताडः कोमाडः पोसि, ओन्क कदर ईयलाह सहरताह पलत पेसतोर.* अह कीस केयसोर इतोर,

“जोहर†!

देवुळबाबाना अदिकर पोस वावाल, इस्रयेलतोग राजाहकु जोहर आयि!”

14 येसुहक उंद गाळद दोर्कतस्के, ओग ताना पोगोन उदतोग, उदिसि सहरतके वायलाह आतोग.

15 इद्रमि सास्त्रमते मुने रासिस मतद पोल्लो इंजेके करल आता, अद इह मन्हता:

“ए येस्सलेमता लोकुरिर, मीट रेयमाटु!

ऊळाट, मीवा राजाल गाळद पियोता पोगोन उदिसि गूनमते वास्तोग.”

16 इव गोटिडः येसुनाडः कगयवालोरिहक अद तकने तेळियोडः आसि. मति इव गोटिडः येसुना लोप्पा सास्त्रमते मुने रासतव मताडः, ओसो अहे लोकुर ओन कीतोर, ओग पया डीसाते जीवा अरतस्के, कगयवालोरिहक तेना सीता वाता.

17 येसु लाजरिन गुमयाताहि केयिसि जीवा अर्हतहपा बोर लोकुर ऊळतोर, ओर अह आतदिना लोप्पा साक्सि ईंदुर.

18 येसु इद सीना तोहतोग इन्जि, तेना साक्सि केंजताहकु, लोकुर ओन कलियलाह वातोर.

19 अदिनेनाहक परसिर तमतमाय इतोर, “ऊळाट, मावा ताको रो, माट ओरेम आतल गोतो. कतमतोर ओनाय पयाह दायलाह आतोर!” इतोर.

येसु तना हायना-हामुरतुन वेहतहतोग

20 पंडुमते मोळकलाह वातोर लोकुरगडाह उयतुर युनानि जाततोर वने मतोर.

21 ओर गालिल पटटा बेत्सेदा नाटेनोग पिलिप, वेनगा वासि इतोर, “दादा, येसुन माट कलियलाह वातोम,” इतोर.

22 इद पोल्लो पिलिप वासि, पनूना तमोग आदियान वेहतोग. पया इर्वुर कलियिसि वासि, येसुन वेहतोर.

23 अस्के येसु तनाडः कगयवालोरिन इतोग, “इंजेके मान्वना नडुम पुटटोना डीसा तोहतनद कगो एवता.”

24 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, (नावा जीवा) गोहकना विजालेहकाडा. विजा नेदगा अरयहता, मिजिहता, अस्के अद मोन्हटिसि वेल्ला पंटा ईस्ता. मति विजा नेदगा अरवेके, अद वगये मन्हता, पंटा वावो.

25 अद्रमलेहकाने बोर इद दुनियाते तमा जीवातुन पिसिह कीयलाह ऊळिहतोर, ओर अमेसाता जीवातुन पोहतहतोर. मति बोर बारा इद दुनियाते तमा जीवातुन पर्वा केवोर, ओरा जीवा अमेसातुहक पिसगा.

26 बोर नावा सेवा कीयलाह ऊळिहतोर, ओर नावाडः कगयिर. बेगा नना मनदकन, अगा नावा सेवा केवालोर वने मनदनुर. बोर नावा सेवा कीयनुर, ओरिन नावा बाबाल कदर ईयनोग.

* 12:6 12:6 13:29 * 12:8 12:8 व्यवस्थाविवरण 15:11 * 12:10-11 12:10-11 7:31; 11:42 * 12:12-13 12:12-13 अद कालमते लळयते गेल्लिस वातोग राजाहकु कदर ईयलाह, लोकुर गजर मराताडः कोमाडः पोसि, ओन जोहर कींदुर, इस्रयेलतोरगा इद्रमता रिबज मता. † 12:12-13 12:12-13 जोहर मोदुल कागिदते “ओसन्ना”; इदु इब्नि बासाते गिर्दति जोहर कीयनद पोल्लो आंदु. * 12:12-13 12:12-13 देवुळताडः पाटाडः 118:26 * 12:15 12:15 जकर्याह 9:9 * 12:16 12:16 7:39; 12:23 * 12:23 12:23 मत्याल 26:45; मार्कल 14:41; योहन 13:1; 17:1 * 12:24 12:24 1 कुरिततोर 15:36 * 12:25 12:25 मत्याल 10:39; 16:25; मार्कल 8:35; लूकाल 9:24; 14:26; 17:33 * 12:26 12:26 14:3; 17:24; 2 कुरिततोर 5:8; पिलिपितोर 1:23; 1 तिसलुनितोर 4:17 * 12:26 12:26 1 शम्पल 2:30; देवुळताडः पाटाडः 91:15; लूकाल 12:37

27 इंजेके नावा जीवा चुहेम आयो. ✱ नना बाताल इनदकन? 'नावा तिपल आयनद कगो वामाकि, तेनगडाह नाक पिसिह कीम, बाबा,' इद्रम इनदकना? आयो, इद्रम इनोन, मति इद कगोतेनाहके, नना इद बूमतागा वातन.

28 बाबा, नीवा डीसातुन निमा तोहा!" इन्जि येसु इतोग. अह इतस्के, पोगोटा बूमताहि आल्का केंज वाता, "नना नावा डीसातुन तोहतन, ओसोवने तोहतकन."

29 आल्कातुन केंजिसि, अगा निच मतोर लोक्कुर उयतुर इतोर, "बूम गुळ्जता, रा!" उयतुर बारा इतोर, "आयो, देवतुले ओना संगे वळ्हकता."

30 अस्के येसु ओरिन इतोग, "इद आल्का नयेनाहक आयो, मति मियेनाहक आता.

31 दुनियातुन नेयम कीयनद वेला इदे मन्हता. इदे वेला दुनियातुन राजेम कीयनदु (दियहकना मुख्याल) ✱ ओरिम आयगा. ✱

32 नाक नेदाहि गुटातगा पोगोन तेहतस्के, ✱ नना नयके सबेटोरिन ओडे कीकन," इन्जि येसु इतोग.

33 तना बेद हामुरते हायना मतोग, अदिन वेहतलाह ओग अह वळ्हकतोग. ✱

34 अदिहक पया लोक्कुर ओन ताल्हकतोर, "देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल अमेसा मनदनोग, इद्रम इनजोर अडोना साख्मताह माट केंजतोम. ✱ इतेके निमा माक माने-मन्कना नडुम पुटटोनु, गुटातगा पोगोन तेहतना इन्जि, बह इहनिन? वेग 'माने-मन्कना नडुम पुटटोग' बेद्रमतोग आंदोग?" इन्जि इतोर.

35 अस्के येसु ओरिन इतोग, "ओसो गयके नावा वेहच मियगा मनदगा. ईकळ आयनामुनेने, वेहच मनेकेने वेहचते ताकाट. ✱ बाराहक इतेके बोग ईकळते ताकिह्तोग, ओग बेगा दास्तोग, अद ओन्क तेळियो. ✱

36 मीट नावा वेहचते ताकवालोरि आयना इन्जि, मियगा नावा वेहच मनेकेने, अद वेहचतुन नमतपु, (नावाड पोल्लोड केंजिसि, अहलेहका ताकाट.)" ✱ येसु इचोक गोटिड वळ्हकिसि, ओरगडाह पेसिस अतोग, अन्जि ओरिहक पता अरवाहि कुस्केने मकिस मतोग.

लोक्कुर येसुन नमोर आस्तोर

37 ओरा मुनेह इचोटाड बामिह कीयनाड सीनाड येसु तोहतोग; तेला मति ओग देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल आंदोग इन्जि ओर नमोर.

38 ओर नमवाहकु, यसयाल इनवाल मुने रासतदु देवुळता कबुर करल आता. अद रासतद कबुर इह मन्हता:

ए सामि, माट वेहतद कबुरतुन बोगाय विस्वस कीतोगा?

ओसो बोगाय देवुळबाबाना लावतुन ऊळतोगा? ✱

39 ओर बाराहकु नम पगवोर, अदिन वने यसयाल रासिस तासतोग, अद इह मन्हता:

40 ओर तमाड कौडाने ऊळनायो,

ओरिहक तमा बुदते नावा पोल्लो तेळियनायो

ओर नयके सत्रेम आयलाह मलस वायनायो इन्जि,

नना ओराड कौडान तोववाह कीतन, ओरा बुदतुन गळस कीतन. ✱ इन्जि देवुळ इन्हता. ✱

41 (देवुळता दळ्मि ओना पोगोन अरताहकु,) यसयाहकु येसुना डीसा दिसता, अदिहक ओगु येसुना लोप्पा इद्रम आयना मन्हता इन्जि, मुने वळ्हकिस मतोग. ✱

42 इद्रम मन्ज तेला, पेदा मन्कलोर वने वेल्लाटोरे, येसुन (तमा जीवाते) नमतोर. ✱ मति माकु मोळकनगा कलियलाह एवोर आयनुर इन्जि, परसिरिन रेथिसि, देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल येसुये आंदोग इनजोर, कबुल केवोर. ✱

43 बाराहक इतेके, देवुळतेनाह दोर्कनद कदरतुहकाय एक्वा, ओरिहकु मन्कलोरेनाह दोर्कनद कदर बेस आता. ✱

44 अस्के येसु बेरा आल्काते केयिस इतोग, "बोर नाक नमिहतोर, ओर नाक वगोने नमोर मति, करलते नाक लोहतोग बाबान वने नमतप आस्तोर. ✱

45 अहे बोर नाक ऊळिहतोर, ओरु नाक लोहतोग बाबान ऊळतप मन्हतोर. ✱

46 नाक नमसोर मनवाल बोगे आयि, ईकळते मनदनदायो इन्जि, नना वेहचता लेहका दुनियाते वातन. ✱

47 "बोर नावाड गोटिड केंजिस अहलेहका तिरियोर, ओरा नेयम नना केवोन. नना इतेके दुनियातोर नेयम कीयलाह वावोन, मति दुनियातोरिन पिसिह कीयलाह इद बूमते वातन. ✱

48 बोर नाक कौटे कीसि, नावाड पोल्लोड केंजोर, ओरा नेयम कीयनद उंद मन्हता: बेद पोल्लो नना वेहतन, अद पोल्लोते ओर तिरियोरो, तिरियोरो, अद इसबते ओरा नेयम आयगा. ✱

✱ 12:27 12:27 मत्याल 26:38; मार्कल 14:34; लूकाल 22:44; योहन 11:33 ✱ 12:31 12:31 2 कुरिततोर 4:4; इपिसुसतोर 2:2; 1 योहन 5:19 ✱ 12:31 12:31 14:30; 16:11; इन्नितोर 2:14-15; 1 योहन 3:8; 4:4; तोहचीतव पोल्लोड 12:9 ✱ 12:32 12:32 3:14; 8:28 ✱ 12:33 12:33 18:32 ✱ 12:34 12:34 देवुळताड पाटाड 110:4; यशायाह 9:7; यहजेकल 37:25; दानियेल 7:14; इन्नितोर 7:24 ✱ 12:35 12:35 7:33; 13:33; 14:19; 16:16,22 ✱ 12:35 12:35 1 योहन 2:11 ✱ 12:36 12:35-36 योहन 8:12; 9:4-5; 11:9-10; 12:46; इपिसुसतोर 5:8; 1 योहन 1:5-7 ✱ 12:38 12:38 यशायाह 53:1; रोम सहरतोर 10:16 ✱ 12:40 12:40 मार्कल 6:52; रोम सहरतोर 9:18 ✱ 12:40 12:40 यशायाह 6:10; मत्याल 13:14-15; बळयिर 28:26-27 ✱ 12:41 12:41 यशायाह 6:1-5; लूकाल 24:27; योहन 5:39; बळयिर 13:27 ✱ 12:42 12:42 7:48 ✱ 12:42 12:42 7:13; 9:22; 16:2; 19:38 ✱ 12:43 12:43 5:44; रोम सहरतोर 2:29 ✱ 12:44 12:44 मत्याल 10:40; योहन 5:24 ✱ 12:45 12:45 14:9; कुलुसितोर 1:15; इन्नितोर 1:3 ✱ 12:46 12:46 3:19; 8:12; 9:5; 12:35 ✱ 12:47 12:47 3:17; 8:15 ✱ 12:48 12:48 5:45-47; इन्नितोर 4:12

49 नना इद्रम बाराहक वेहतहनन इतेके, नना नावाय विचरताड पोल्लोड वळ्हकोन; मति नना बाताल इनदना मन्हता, ओसो बाताल वळ्हकना मन्हता, अदिन नाक लोहतोग बाबाल, ओगे नाक उकुम ईस वेहतोग.✱

50 ओना उकुम अमेसाता पिसमुळतके ओसीस्ता, इद नाक एकांथ मन्हता. अदिनेनाहक बाबाल नाक बह वळ्हकलाह वेहतोग, अद्रमे नना वळ्हकिहनन,” इनजोर येसु इतोग.

13

येसु कगायवालोराड काल्किन नोगयहतोग

1 आवना पंडुम इंजेके एरे एक्स मता. मुल्पेडा जावा उनडलाह, येसुनाड कगायवालो ओना संगे ऐगे उदिस मतोर. नना इद दुनियातुन विळिससि, पोगोटोग बाबानेके दायनद कगो एवता इनजोर, येसु पुतोग.✱ इद दुनियाते मतोर तना लोकुरिन ओग जीवा कीदोग, अहे हानाहजोम ओग ओरिन जीवा कीसोर मतोग.

2 अस्के सिमोन इस्केर्यातना मगि यहूदाल, वेना जीवातगा देयहकना मुक्याल येसुन कोटेतोरिहक पोस ईयना, इद्रमता आयडा पुटिह कीस मता.✱

3 येसु इतेके, नावा बाबाल नाकु पूरा अदिकर ईतोग;✱ नना देवुळतगडाहि वातन, ओसो अगाने मल्स दायहनन इनजोर पुतोग.✱

4 इदिन पुन्जि, ओगु तिनदहपा तेदतोग, अह कीसि पोगोटा जगातुन तेंडिसि, साकुर केवाना लेहका उंद दुपट्टुन नंडटगा दोहतोग.

5 तेदिसि ओगु गमेलातगा एग पोसि, कगायवालोराड काल्क नोगया बोटदोग, नोसि नंडट्टुहक दोहतदु दुपट्टे काल्किन उम्बिंदोग.

6 अह कीसोर येसु सिमोन पत्रुनगा एवतोग. अस्के पत्रु येसुन इतोग, “अलो सामि, निमा नावाड काल्किन बाराहकु नोगयहनन?” इतोग.

7 “नना बाताल कीयहनन, अदिन निमा इंजेक पुनविन सिमोन, मति पया पुनदकिन,” इन्जि येसु ओन इतोग.

8 “आयो, आयो, निमा नावाड काल्किन मुर्तिये बेस्केन नोगमा!” इन्जि पत्रु इतोग. अस्के येसु इतोग, “नना नीवाड काल्किन नोगवेके, नीक नयगा जागा दोर्को आयग, रा!” इतोग.

9 “अह इतेके नावाड वेट काल्किन नोगमा, मति नावाड कय्किनु, तलातुनु वने नोगम,” इनजोर पत्रु ओन इतोग.

10 “आयो, बोग एग मीस पूरा एडटोग, ओन्क काल्किन विळिसस, दुस्रा बेदिन नोगयलाह गर्ज इले. अद्रमे मीट जीवाते एडटिर,✱ तेला मति कतमतोरिर एडविर,” इन्जि येसु इतोग.

11 (तन्क पोस एवान मन्कन येसु पुन्जिये मतोग. अदिनेनाहक कोनि कतमतोरिर एडविर इनजोर इतोग.)

12 पया येसु ओर कतमतोराड काल्क नोगयनद मारतस्के, जगा केगिसि, ओसो तिनदलाह उदतस्के, ओरिन इतोग, “नना मीक बाताल कीतन, इद मीक तेळियिहताया?

13-16 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, ओर्युल मन्कल तना मालकाहक बेरोग आयोग.✱ अद्रमे बळयि वने, तन्क लोहवाहक वीळिस बेरोग आयोग. मीट नाकु ‘गुरू, सामि’ इनजोर केयिहनन, इतेक मीट बराबर इहनन, बह इतेके नना अद्रमतोनने.✱ अदिनेनाहकु नना गूस्नन ओसो सामिनन आस तेला, मीवाड काल्किन नोगतन इतेके, मीट वने इद्रमे काल्किन नोगतपु, (ओर्वोग-ओर्विना सेवा कीसोर मन्हट्टु). बहलेहका नना कीतन, अहलेहका मीट वने ओर्वोग-ओर्विना सेवा कीयना इनजोर, मीक उंद अग कीस तोहतन.✱

17 इव गोटिड मीक तेळियिहताड निटमे, इविन सीता कीसि ताकतेके, मीट देव्यातोरिर.✱

येसुन कोटेतोरा कयदे पोस एवाल बोगु?

18 “नना मीट कतमतोरा लोप्पा वळ्हकोन. मति नना बोरिन आचतन, ओर बेद्रमतोर इन्जि नना पुतन. तेला मति नावा ऐगे तिनवाल, नाके लाता वाटदोग✱ इद्रम साभ्रमते रासतद मन्हता, अद करल आयनाय गावले.✱

19 इव गोटिड बेस्के आयनुड अस्के, नना बोन्न आंदन इनजोर नना वेहतनद पोल्लोतुन,* मीट नमना इन्जि,✱ इव आयनामुनेने मीक नेंड नना वेहतहनन.✱

20 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, बोर मीक एरे कीस्तोर, ओर नाक वने एरे कीतप मन्हतोर; ओसो बोर नाक एरे कीस्तोर, ओरु नाक लोहतोग बाबान वने, एरे कीतप मन्हतोर,” इनजोर येसु इतोग.✱

21 इचोन वळ्हकतस्के, येसुना जीवा चुहेम आयो आंदु.✱ अदिहक ओग इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मियगडोग वगोग कोटेतोरा कयदे नाक पोसीयनोग,” इन्जि इतोग.✱

✱ 12:49 12:49 7:16; 8:26,28; 14:10,24; 17:8; इब्रितोर 1:2 ✱ 13:1 13:1 मत्याल 26:45; मार्कल 14:41; योहन 12:23; 17:1 ✱ 13:2 13:2 लूकाल 22:3; योहन 6:70; 13:27 ✱ 13:3 13:3 मत्याल 11:27; 28:18; लूकाल 10:22; योहन 3:35; 17:1-2; इपिसुसतोर 1:20-23 ✱ 13:3 13:3 8:42; 13:1,3; 16:5,10,17,28,30; 17:8; 20:17 ✱ 13:10 13:10 15:3; इपिसुसतोर 5:26 ✱ 13:13-16 13:13-16 मत्याल 10:24; लूकाल 6:40; योहन 15:20 ✱ 13:13-16 13:13-16 1 कुरिततोर 8:6; इपिसुसतोर 6:9; पिलिपितोर 2:11 ✱ 13:13-16 13:13-16 1 पत्रु 5:3; 1 योहन 2:6 ✱ 13:17 13:17 मत्याल 7:24; लूकाल 11:28; रोम सहरतोर 2:12-13; याकुब 1:25 ✱ 13:18 13:18 देवुळताड पाटाड 41:9; मत्याल 26:23; मार्कल 14:18; लूकाल 22:21; योहन 13:21,26 ✱ 13:18 13:18 17:12 * 13:19 13:19 नना बोन्न आंदन इनजोर नना वेहतनद पोल्लोतुन मोदुल कागिदते “नना महनन इनजोर” अचोने. इद पोल्लो पेसमुळि 3:14 अगडाहि वास्ता. अद वचनते देवुळि नना बोन्न इनजोर मोसा मुय्तोन वेहतहता. इद्रम वळ्हकिसि, नना देवुळता बराबरतोनन इन्जि, येसु कबुल आस्तोग. वचन 28ते अहे. ✱ 13:19 13:19 8:24,28 ✱ 13:19 13:19 14:29; 16:4 ✱ 13:20 13:20 मत्याल 10:40; मार्कल 9:37; लूकाल 9:48; 10:16 ✱ 13:21 13:21 11:33,38; 12:27 ✱ 13:21 13:21 मत्याल 26:21; मार्कल 14:18; लूकाल 22:21; योहन 13:18

- 22 ओग बोना लोप्पा वळ्हकिहतोग इनजोर, ओर कगयवालोर एक्बेक आसि, ओर्विन-ओर्वोग ऊळिंदुर.
 23 तिननेके ओर्वोग कगयवाल येसुनगा रोयिसि उदिस मतोग (ओगे येसु पका जीवा कीतोग कगयवाल† इनवाल आंदोग☆).
 24 येसुन पोस एवाल बोग आंदोग इनजोर पुनदलाह, ओन सिमोन पत्रु कौंडा चिम्चिह कीसि, “सामिन ताल्हका, रा!” इनजोर वेहतोग.
 25 अस्के येसुनगा रोयिसि उदतोग कगयवाल, “ए सामि, ओग बोग आंदोग?” इन्जि ओन ताल्हकतोग.☆
 26 “बोन्क नना आरतुन किळ्हचि पुलातगा अहचिस तीहतकन, ओगे ओग आंदोग,” इन्जि येसु इतोग. अह इन्जि ओग आरतुन पोस, पुलातगा अहचतोग, अह कीसि सिमोन इनवाना मगि यहुदा इस्केर्योतिहकु तीहतोग.☆
 27 यहुदाल आरतुन तितस्के, देयहकना मुक्याल ओन आवे कीता.☆ अस्के येसु ओन इतोग, “नीवा बाताल कीयना विचर मन्हता, अद चट्टिपेट मारि,” इतोग.
 28 ओन अद्रम कीम इनजोर येसु बाराहक वेहतोग, अद पोल्लो कगयवालोरगडाहि बोन्के तेळियो.
 29 यहुदानगा कोताना बट्टा मंदु.☆ अदिहक पंडुमतेनाहकु गावल आयनद सामन असलाहि, लोहचोर मनदनोग बहे, आयवेके गरिब लोकरिहक दर्मम ईयलाह लोहचोर मनदनोग इन्जि, उयतुर विचर कींदुर.
 30 आर तितस्के, यहुदाल चट्टने पलत पेसतोग. अस्के मुर्गगा ईकळ आस मता.

येसु पूना उकुम ईस्तोग

- 31 यहुदाल पलत पेसतस्के, येसु इतोग, “इंजेके माने-मन्कना नडुम पुट्टोना डीसा दिसनद कगो एवता, ओसो नाक बेव-बेव आयनुड, अवटे देवुळता डीसा दिसगा.☆
 32 अवटे देवुळता डीसा दिसगा इतेके, नावा बेचोटा डीसा मन्हता इन्जि, देवुळ वने कुदि तोहतगा, अद इंजेकेने तोहतगा.
 33 “ए पेकोरि, नना ओसो गेळ्के मीवा ऐगे महनन. पया मीट नाक पर्हककिर, मति बहलेहका नना यहुदिराड पेदल्किहक वेहतन, अहलेहका नना मीक वने इंजेके वेहतहनन: नना बेगा दायहनन, अगा मीट वाया पगविर आयकिर.☆
 34 “अदिहक नना मीक उंदि पूना उकुम ईयहनन: मीट ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीम्हटु.☆ बेद्रम नना मीक जीवा कीतन, अहे मीट वने ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीम्हटु.☆
 35 मीट ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीतिर इतेके, मीट नावाडे कगयवालोरि इनजोरे सबेटोर पुनदनुर,” इन्जि येसु इतोग.
 36 सिमोन पत्रु पया येसुन इतोग, “सामि, निमा बेके पेसिस दायहनन?” इन्जि ताल्हकतोग. “नना बेगा दायहनन, अगा निमा इंजेके वाया पगविन. मति पया पेके वायकिन,” इनजोर येसु ओन इतोग.☆
 37 “सामि, इंजेकेने नना नीवा पयाह बाराहक वाया पगवोन? नना डोलतेक तेला नीक विळसोन!” इनजोर पत्रु इतोग.☆
 38 अस्के येसु ओन इतोग, “बातालि, निमा डोलतेक तेला नाक विळसविना? नीक सेतेम वेहतहनन सिमोन, बेस केंजा, तलाकोग कूसनामुने, निमा येसुन पुनोन इनजोर, मूंड मल्काड इनदकिन, इद निटमे!” इतोग.

14

बाबानेके दायनद अगि येसुये

- 1 येसु पया ओर सबेटोरिन इतोग, “मीवाड जीवाड कंद्रेम आयमाकिड.☆ मति देवुळतुन नमिस मन्हटु, ओसो नाक वने नमिस मन्हटु.
 2 नावा बाबाना लोतगा मनदलाह, वेल्लाडे अराड मन्हताड. अद्रम इलवेके, नना मियेनाहकु मनदलाहि जागा तयर कीयलाह दायहनन इनजोर वेहेनना?☆
 3 नना अन्जि मियेनाहक जागा तयर कीतन इतेके, मल्स वासि मीक नयगा ओयकन.☆ बाराहक इतेके बेगा नना महनन, अगा मीट वने मनदना इन्जि.☆
 4 नावा दायनद अगि मीक इतेक एर्काय मन्हता,” इनजोर इतोग.
 5 अस्के तोमाल इनवाल कगयवाल ओर्वोग येसुन इतोग, “सामि, निमा बेगा दायहनन, अदिन वने माट पुनोम. इतेके पया, नीवा दायनद अगि माक बह एर्का आयगा?”
 6 अस्के येसु ओन इतोग, “अगादन ननाने,☆ सेतेमतन ननाने,☆ जीवातन वने ननाने आंदन,☆ तोमा. नावा संगे वावालेवा, बाबानेके बोगे एवया पगवोग.

† 13:23 13:23 येसु पका जीवा कीतोग कगयवाल वेल्लाटोर सान्मगूस्रा विचरते ओग कगयवाल, इद पुस्तकतुन रासवाल योहनिये आंदोग. ☆ 13:23 13:23 19:26; 20:2; 21:7,20 ☆ 13:25 13:24-25 21:20 ☆ 13:26 13:26 मत्याल 26:23; मार्कल 14:18; लूकाल 22:21; योहन 13:21 ☆ 13:27 13:27 लूकाल 22:3; योहन 13:2 ☆ 13:29 13:29 12:6 ☆ 13:31 13:31 7:39; 14:13; 17:1-2,4-5; 1 पत्रु 4:11 ☆ 13:33 13:33 7:33-34; 8:21; 12:35; 14:19; 16:16-19 ☆ 13:34 13:34 15:12,17; रोम सहरतोर 12:10; 1 तिसलुनितोर 4:9; इब्रितोर 13:1; 1 पत्रु 1:22; 1 योहन 2:7-8; 3:11,23; 4:7; 2 योहन 5 ☆ 13:34 13:34 इपिसुसतोर 5:2; 1 योहन 4:10-11,21 ☆ 13:35 13:35 1 योहन 3:14; 4:20; 2 योहन 5 ☆ 13:36 13:36 2 पत्रु 1:14 ☆ 13:37 13:37 मत्याल 26:33; मार्कल 14:29; योहन 21:15 ☆ 14:1 14:1 14:27; 16:6,22 ☆ 14:2 14:2 इब्रितोर 6:20; 1 पत्रु 1:4-5 ☆ 14:3 14:3 14:18,28 ☆ 14:3 14:3 12:26; 17:24; 2 कुरिततोर 5:8; 1 तिसलुनितोर 4:17 ☆ 14:6 14:6 10:9; इब्रितोर 9:8-10; 10:19-20 ☆ 14:6 14:6 1:14 ☆ 14:6 14:6 1:4; 5:26; 11:5; 1 योहन 5:20

7 नना बोनन आंदन इन्जि, मीट इंजेके पुतिर इतेके, बाबान वने मीट पुनदकिर.* ✨ इंजेटाहि मीट ओन पुहनिर, ओसो ऊळतिर वने.” ✨

8 अस्के पिलिप इनवाल ओन इतोग, “सामि, बाबान माक तोहा, तोहतेके अदे माक बेचोनो आयगा,” इतोग.

9 अस्के येसु ओन इतोग, “पिलिप, नना इचोक दियाड मीवा ऐगे मन्ज तेला, निमा नाक पुनविना? बोग नाक ऊळतोग, ओग बाबान ऊळतपे मन्हतोग. ✨ इतेके निमा बाबान माक तोहा इनजोर, बेद्रम इहनिन?

10 बाबाल, नना, माट इर्वोम जोळेम आस महनोम इनजोर, निमा विस्वस केविना? ✨ मीक वेहतनाड गोटिड, नना नावा विचरते वेहोन मति, नयगा मनवाल बाबाल, ओगे नावा मेटे तनाड कबस्क कीस्तोग. ✨

11 बाबाल, नना, माट इर्वोम जोळेम आस महनोम, इद नावा गोटरुन सेतेम पोय्महटु. अह आयवेके, नावाड कबस्किन तेला ऊळिसि सेतेम पोय्महटु. ✨

12 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, नना कीयनव बेरा डीसाताड कबस्किन, नाक नमवालोर वने कीयनुर, ओसो अविस्किहकाय वीळिस बेहराड कबस्क कीयनुर. ✨ बाराहक इतेके नना बाबानेके दायहनन इनजोर. ✨

13 ओसो मगना लोप्पा बाबाना डीसा दिसना इन्जि, मीट बेव गोटिनु, माट नीवाडे लोकुरोम इन्जि ताल्हककिर, अविन नना कीकन.

14 माट नीवाडे लोकुरोम इन्जि, मीट बातालाय ताल्हकतिर इतेके, अदिन नना कीकन. ✨

पवित्र जीवा लोहतना लोप्पाडा पोल्लो

15 “मीट नाक जीवा कीतेके, नावा पोल्लोतुन माळकिर. ✨

16 अस्के नना बाबान ताल्हककन, पया ओग मीकु दुसा तोळ आयनद ईयनोग, अद अमेसा मीवा संगे मनदगा. ✨

17 अद देवुळता सेतेम तोहतनद जीवा आंदु. ✨ दुनियातोर तान पोयोर आयनुर, बाराहक इतेके ओर तान ऊळोर, तान पुनोर वने. ✨ मति मीट इतेक तान पुहनिर, बह इतेके अद मीवा तोळ मन्हता इनजोर. ओसो मीवा लोप्पा पया जागा आयगा. ✨

18 दायनस्के, नना मीक पोरावेकोरा लेहका विळसोन आयकन, मति (देवुळता पवित्र जीवातामेटे), मियके मल्स वायकन. ✨

19 उचुके दियाड पिसताड, दुनियातोर पया नाक ऊळोर आयनुर, मति मीट नाक ओसो ऊळकिर. ✨ नना अमेसा जीवात मनदकन, अहे नावा लेहका मीट वने अमेसा जीवात मनदकिर. ✨

20 अह आतस्के बाबाल, नना, माट इर्वोम जोळेम आस महनोम, ओसो मीट नयगा जोळेम आस महनिर, ओसो नना मियगा जोळेम आस महनन इनजोर, मीट पुनदकिर. ✨

21 बोर नावा पोल्लोतुन माळिहतोर, ओरे नाक जीवा केवालोर आंदुर. ओसो बोर नाक जीवा कीस्तोर, ओरिन नावा बाबाल जीवा कीस्तोग. ✨ नना वने ओरिन जीवा कीकन, ✨ अस्के नाक ननाने ओरिहक पुनाह कीकन,” इन्जि येसु वेहतोग.

22 पया दुप्पोग यहदाल (इस्केर्यात आयोग) इतोग, “सामि, माक बार निमा दिसकिन, दुनियातोरिहक बार निमा दिसविन आयकिन, इतेके इद बहु?” इन्जि ताल्हकतोग. ✨

23 येसु ओन इतोग, “बोर नाक जीवा कीयनुर, ओर नावा पोल्लोतुन माळनुर. ✨ बाबाल ओरिन जीवा कीयनोग, पया माट इर्वोम ओरगा वासि, जागा पोयतकोम. ✨

24 बोर नाक जीवा केवोर, ओर नावा पोल्लोतुन माळोर. बेव पोल्लोड मीट केंजिहनिर, अव नावाड आयोड, मति नाक लोहतोग बाबानाड आंदुड. ✨

25 “नना मियगा मनेके, इव गोटिड मीक वेहतन.

26 तेला मति बाबाल तना पवित्र जीवातुन मीक तोळ मनदलाह लोहतनोग, ✨ अद जीवा नावा अदिकर पोसि मीक कतम कागहतगा. ओसो बेव गोटिड नना मीक वेहतन, अविस्किन कतमे अदु सीता कीसि वेहतगा. ✨

27 नना मीवा जीवातुहक सुकम ईसि तासिहनन. बेद्रम इद दुनिया सुकम ईस्ता, अद्रम नना एवोन. मति बेद्रम नावा जीवाते सुकम आस्ता, अद्रमे मीवा वने जीवाते सुकम आयगा. ✨ अदिहक मीवा जीवा आल्लुळते मनमाकि, मति मीटु दीरा पोस मन्हटु. ✨

* **14:7 14:7** नना बोनन आंदन इन्जि, मीट इंजेके पुतिर इतेके, बाबान वने मीट पुनदकिर मोदुल पोल्लोताड उचुक काग्देहकने “नना बोनन आंदन, अदिन मीट पुन्ज मतेके, नावा बाबान वने पुनेरि.” ✨ **14:7 14:7** 8:19; 14:9; 15:21; 16:3 ✨ **14:7 14:7** 1 योहन 2:14 ✨ **14:9 14:9** 1:14; 12:45; कुलुसितोर 1:15; इब्रितोर 1:3 ✨ **14:10 14:10** 10:38; 14:11,20; 17:21-23 ✨ **14:10 14:10** 7:16; 14:24 ✨ **14:11 14:11** मत्याल 11:4-5; लूकाल 7:22; योहन 5:36; 10:25,38; 14:20; 15:24; 17:11,21,23 ✨ **14:12 14:12** इब्रितोर 2:3-4 ✨ **14:12 14:12** 7:33; 14:28; 16:5,10,17,28; 17:11,13; 20:17 ✨ **14:14 14:13-14** 15:7,16; 16:23-24; 1 योहन 5:14 ✨ **14:15 14:15** 14:21,23; 15:9-10; 1 योहन 2:3; 5:3; 2 योहन 6 ✨ **14:16 14:16** 14:26; 15:26; 16:7; रोम सहरतोर 8:26 ✨ **14:17 14:17** 15:26; 16:13; 1 योहन 4:6; 5:7 ✨ **14:17 14:17** रोम सहरतोर 8:9; 1 कुरिततोर 2:14 ✨ **14:17 14:17** पिलिपितोर 2:1-2; 1 योहन 3:24 ✨ **14:18 14:18** 14:3,28 ✨ **14:19 14:19** 7:33; 12:35; 13:33; 16:16,22 ✨ **14:19 14:19** 6:57; तोहचीतव पोल्लोड 20:4 ✨ **14:20 14:20** 10:38; 14:11; 15:24; 17:11,21-23 ✨ **14:21 14:21** 14:23; 16:27; 17:21-23 ✨ **14:21 14:21** 14:15,23; 15:9-10; 1 योहन 5:3; 2 योहन 6 ✨ **14:22 14:22** बळयिर 10:40-41 ✨ **14:23 14:23** 1 योहन 2:5 ✨ **14:23 14:23** 14:15,21; 15:9-10; 16:27; रोम सहरतोर 8:9; 2 कुरिततोर 6:16; इपिसुसतोर 3:17; 1 योहन 2:5; 5:3; 2 योहन 6; तोहचीतव पोल्लोड 3:20; 21:3 ✨ **14:24 14:24** 7:16; 14:10 ✨ **14:26 14:26** लूकाल 24:49; योहन 15:26; 16:7; बळयिर 1:4-5; 2:33 ✨ **14:26 14:26** 15:26; 16:13-15; 1 कुरिततोर 2:12-13; 1 योहन 2:20,27 ✨ **14:27 14:27** 16:33; पिलिपितोर 4:7; कुलुसितोर 3:15 ✨ **14:27 14:27** 14:1; 2 तिमेति 1:7

- 28 'नना पेसिस दायहनन, पया पेगके मियके मल्स वायकन,' इह इनजोरे मीक वेहच मतन, अदिन मीट केंजतिर. नाक मीट पूरा जीवा कीतेके, नना बाबानेके दायहनन इतस्के, मीट गिर्दा आवेरिर, बाराहक इतेके बाबाल नाकाय बेरोग आंदोग.✠
- 29 इव गोटीड करल आयनुड अस्के, मीट विस्वस कीयना इन्जि, इव आयनामुनेन नना मीक वेहतन.
- 30 इंजेटाहि नना मीवा संगे वेल्लाड वळहकोन आयकन, बाराहक इतेके दुनियातुन राजेम कीयनद वायलाह आता.†✠ वास तेला, नावा पोगोन ताना बातय अदिकर इले.✠
- 31 मति नना बाबान जीवा कीयहनन इन्जि, दुनियातोर पुनदनेनाहक, बाबाल नाक वेहतपु, अहे नना कीयहनन.
“तेदाट, माट इगडाह दाकल.”

15

येसु तोंडालेहकाडोग, विस्वसिर इतेके कांदाड

- 1 कगयवालोरो ओना संगे ताकनेके, येसु इद्रम कागहतलाह आतोग: “ननान करलता अंगुर-तोंडालेहकाडोनन आंदन. नावा बाबाल इतेके, अंगुर वाळुमतुन सोय केवाना लेहकाडोग आंदोग.
- 2 नना तोंडालेहकाडोनन, (मीट नावाड कांदानिर आदिर). नयगा आदवाड कांदानु, बाबाल डायिस पोहचीस्तोग.✠ मति आदनाड कांदानु, पका आदना इन्जि, ओग एळिपिसि जूत कीस्तोग.✠*
- 3 नना वळहकतद पोल्लोतुन नमताहकु, मीट मुनेन जूत आतिर.✠
- 4 मीट नयगा जोळेम आस मन्हटु, अस्के नना मियगा जोळेम आस मनदकन.✠ बहलेहका कांदा तोंडातगा जोळेम आस मनवालेवा, तनाय कुद आद पगवो, अहलेहका मीट वने नयगा जोळेम आस मनवालेवा, देवुळता अगदे ताक पगविर.
- 5 नना तोंडालेहकाडोनन; मीट नावाड कांदानिर आंदिर. बोरे नयगा जोळेम आस मन्हटोर, नना ओरगा जोळेम आस महनन, अस्के अव कांदाड वलियिसि पका आदिहताड.✠ बाराहक इतेके नयगडाहि एगिस मतेके, मीक देवुळतेनाहक बातय कीया वावो.
- 6 बोरे नयगा जोळेम आस मनोर आयनुर, ओरिन नावा बाबाल कांदान डायतप लेहका, डायिस पोहचीयनोग.✠ इद्रमताड कांदाड वततस्के, अविस्किन गुम कीसि किसतगा वाटिहटोर, पया अव पूरा कर्विस दास्ताड.
- 7 मीट नयगा जोळेम आस मतिर,✠ ओसो नावाड पोल्लोड मीवा जीवातगा गडिस मतुड इतेके, बाताल मीक गावले, अदिन ताल्हकाट, अस्के अद मीक दोर्कगा.✠
- 8 मीट पका आदिसि, येसुनाड कगयवालोरोग इन्जि तोहतकिर अस्के, इवटे नावा बाबाना मान आयगा.✠
- 9-10 “बेद्रम बाबाल नाक जीवा कीतोग, अद्रमे नना वने मीक जीवा कीतन. नना बाबानाड केंजिसि ओना पोल्लोतुन माळिहनन, अदिहक ओग नाक जीवा कीयनदिन पुनजोरेन महनन.✠ अद्रमलेहकाने मीट वने नावाड केंजिसि नावा पोल्लोतुन माळाटु; अस्के मीट वने नना मीक जीवा कीयनदिन पुनजोरेन मनदकिर.✠
- 11 नावा लेहका मीट गिर्दाते मनदना, ओसो मीवा गिर्दा पूरा निदना इन्जि, मीक इव गोटीड नना वेहतन.✠
- 12 बेद्रम नना मीकु जीवा कीतन, अद्रमे मीट ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयना, इदे नावा उकुम आंदु.✠
- 13 बोगाय तनाड गोततोरैनाहक तना जीवा इयनद, तेन्क वीळिस बेदे गूम बेरा इले.✠
- 14 मीक नना बेद-बेद वेहतहनन, अदिन मीट कीतेके, मीट नावाड गोततोरिर आयकिर.
- 15 नना इंजेटाह मीकु ओर्युलतोर इनोन आयकन, बाराहक इतेके माल्काना पोटालोप्पाडाड गोटीड, ओर्युलतोग पुनोग आस्तोग. मति नना इतेके मीकु गोततोरिर इतन, बह इतेके बेव पोल्लोड नना नावा बाबानगडाहि केंजतन, अव कतमे मीक तेळियिह कीस वेहतन.✠
- 16 मीट नाक आचविर, मति ननाने मीक आचतन,✠ आचिसि मीट नयगा जोळेम आस मन्जि, बेसताड पुळ्यवाड कायाड कटना इन्जि, मीक तासतन. अदिहक मीट बेदाय गोटटुनु नावा पेदिर वेहच बाबान ताल्हकतेके, अदिन ओग मीक इयनोग.✠
- 17 मीट ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीम्हटु, इदे मीकु नावा उकुम आंदु.✠

दुनियातोर कोटे

- 18 “दुनियातोर बेस्के मीकु कोटे कीयनुर, अस्के इद गोटटुन सीताते तासाटु: मीकाय मुने ओर नाक इका कोटे कीतोर.✠

✠ 14:28 14:28 14:2-4,12,18 † 14:30 14:30 दुनियातुन राजेम कीयनदु इतेके देयहकना मुक्याल. ✠ 14:30 14:30 12:31; 16:11; 1 योहन 4:4
 ✠ 14:30 14:30 1 योहन 5:18 ✠ 15:2 15:2 15:6 ✠ 15:2 15:2 रोम सहरतोर 11:22 * 15:2 15:2 येसुना लोकर बेस्के देवुळता गूम तोहचोर ताकिहटोर, ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीस्तोर, सेतेमताड कबस्क कीस्तोर, अस्के ओर बेस आदनाड कांदानलेहका आस्तोर. ✠ 15:3 15:3 13:10; इपिसुसतोर 5:26 ✠ 15:4 15:4 1 योहन 2:6 ✠ 15:5 15:5 15:16 ✠ 15:6 15:6 15:2 ✠ 15:7 15:4-7 6:56; 1 योहन 2:6 ✠ 15:7 15:7 मत्याल 7:7-8; योहन 14:13-14; 15:7,16; 16:23-24; 2 योहन 9 ✠ 15:8 15:8 मत्याल 5:16; योहन 8:31 ✠ 15:9-10 15:9-10 3:35; 17:23,24,26 ✠ 15:9-10 15:9-10 14:15,21,23; 1 योहन 2:3,6; 5:3; 2 योहन 6 ✠ 15:11 15:11 16:24; 17:13 ✠ 15:12 15:12 13:34; 15:17; 1 तिसलुनितोर 4:9; इब्रितोर 13:1; 1 पत्रु 1:22; 1 योहन 3:11,23; 2 योहन 5 ✠ 15:13 15:13 10:11; रोम सहरतोर 5:7-8; 1 योहन 3:16 ✠ 15:15 15:15 6:68; 8:26; 12:49; 17:8,14 ✠ 15:16 15:16 6:70; 13:18; 15:19 ✠ 15:16 15:16 14:13-14; 15:5,7; 16:23 ✠ 15:17 15:17 13:34; 15:12; 1 तिसलुनितोर 4:9; इब्रितोर 13:1; 1 पत्रु 1:22; 1 योहन 3:11,23; 2 योहन 5 ✠ 15:18 15:18 7:7; 1 योहन 3:1,13

19 मीट दुनियातोरिर आस मतेके, दुनियातोर मीक मावोर इनजोरे, जीवा केवेर. मति नना मीक दुनियातोरगडाहि आचिसि, एगिह कीतन इन्जि, मीट दुनियातोरिर आयविर. ✨ अदिहक दुनियातोर मीक कौटे कीस्तोर. ✨

20 ओर्युल मन्कल तना माल्काहक बेरोग आयोग इन्जि, मीक उंद पोल्लो वेहच मतन, तान सीता कीम्हटु. ✨ ओर नावा पेगके दलगतोर इतेके, मीवा पेगके वने दलगनुर. ✨ ओर नावा पोल्लोतुन माळतोर इतेके, मीवा पोल्लोतुन वने माळनुर.

21 नाक लोहतोग बाबान वेर पुनवाहक, ✨ मीट नावाड कगयवालोरिर इन्जि, मीकु इद्रमताड तपल्क ईयनुर. ✨

22 नना वासि ओरा संगे वळहकवेके, (ओरिहक नीवाड केंजोम इनदलाह दोर्को आवालि, इतेके) ओरगा कसुर मनो आवालि. मति इंजेके नना ओरा संगे वळहकताहक, ओरिहक तमा कसुरतुनु मकिह कीयलाह जागाय इले. ✨

23 बोर नाक कौटे कीस्तोर, ओर नावा बाबान वने कौटे कीतप आस्तोर.

24 बेव डीसाताड कबस्किन दुषोर बोर केवोर, अव कबस्किन नना ओरगा केवेके, ओरगा कसुर मनो आवालि. मति ओर इतेक, इंजेके नावाड कबस्किन ऊळिस तेला, नाकु अहे नावा बाबान कौटे कीस्तोर. अदिहक ओर कसुरते अरयहतोर. ✨

25 उगसतुहके ओर नाकु कौटे कीतोर, ✨ इद्रम इनजोर ओराड अडोना सास्त्रमते रासतद मन्हता, अद करल आयनेनाहक इव गोटिड आताड.

26 “तोळ आयनद सेतेम तोहतनद देवुळता जीवा, तान नना बाबानगडाहि मियके लोहतकन. अद पेसिस वातस्के, नना बोन्न आंदन इन्जि वेहतगा. ✨

27 ओसो मीट वने नना बोन्न आंदन इन्जि वेहतकिर. ✨ बाराहक इतेके बेस्के नना कागहता बोटटन, अस्केडाहि मीट नावा संगे मंदिर.

16

1 “मीट विस्वसताहि अरयनायो इन्जि, मीक इव गोटिड नना वेहतन.

2 ओरु मीकु तमाड पार्तनाताड लोहकनगा वाया एवोर आयनुर. ✨ इचोने आयो मति, मीक हक्कवालोर सबेटोरु मीक हक्किसि, माट देवुळतुने माळिह्नोम इनजोर इनदनुर, ✨ इद्रमता वेला वायना मन्हता.

3 ओर बाबान पुनोर, नाक वने पुनोर इन्जि, ✨ इद्रम मीक तपल कीयनुर.

4 इव गोटिड करल आयना वेलाते, नना मुने वेहताड पोल्लोड मीक सीता वायना इनजोरे, नना इव गोटिड मीक इतेक वेहतने. नना मीवा एगे मतन इनजोरे, इव पोल्लोड मुनेताहि मीक वेहोन आसि.

देवुळता पवित्र जीवाताड कबस्कु

5 “मति इंजेके नाक लोहतोनेके नना पेसिस दाय्हनन. ✨ ओसो ‘निमा बेगा पेसिस दाय्हनिन, गूरु?’ इनजोर, मियगडाहि बोगे नाक ताल्हकोग.

6 मति इव गोटिड नना मीक वेहतन इनजोरे, मीवा जीवा पूरा आल्सुळते अरता. ✨

7 तेला मति मीक सेतेम वेहतनन, नना अतेके मीवा पायदाये आयगा. नना अनवेके, तोळ मनदनद देवुळता जीवा मियके वावो आयगा. मति नना अतन इतेके, तान मियके लोहतकन. ✨

8 अद वासि दुनियातोरिहक तमा पापमता लोप्पा, ओराये विचरते सेतेमतोरुम इन्हतोर, तेना लोप्पा, ओसो ओरा चुकनद नेयमता लोप्पा पुन्पिह कीसि, ओरा तप तोहतगा. ✨

9 ओर नाक नमोर इन्जि, देवुळता जीवा ओरा पापमता लोप्पा तप तोहतगा.

10 नना बाबानेके पेसिस दाय्हनन, ✨ पया इद बूमते मीक नना बेस्केन दिसोन आयकन. अदिनेनाहक दुनियातोर सेतेमि निटम जोलिय आस्ता इन्जि, देवुळता जीवा (नावा जागाते वासि,) ओरा तप तोहतगा.

11 ओसो इद दुनियातुन राजेम कीयनद, (दियहकना मुक्याना, इतेके जोलहालोरा मुक्याना,) सिक्सा आतद मन्हता इन्जि, ✨ पवित्र जीवा दुनियातोर जोल नेयमता लोप्पा तप तोहतगा.

12 नाक ओसो वेलाडे गोटिड मीक वेहतनव मन्हताड, मति अव मीक इंजेके तेळियलाह वेलाय मुस्किल आयनुड.

13 मति अद देवुळता सेतेमता जीवा वायगा अस्के, अद मीकु पूरा सेतेमता अग तोहचि ताकिह कीयगा. ✨ बाराहक इतेके अद कुदताड तनाड गोटिड वेहो आयगा, मति अद बेदिन केंजिहता, अद केंजतदिने वेहतगा. ओसो बेव गोटिड आयना मन्हताड, अविस्किन वेहतगा.

14 इव गोटिड अद नयगडाहि केंजिहता, अहे केंजिसि मीक वेहतगा, अह कीसि नाक मान ईयगा.

15 बेव पोल्लोड बाबानाड आंदुड, अव कतम नावाड आंदुड. ✨ अदिनेनाहक पवित्र जीवा नयगडाहि केंजिहता, अहे केंजिसि नावाड पोल्लोनु

✨ 15:19 15:19 6:70; 13:18; 15:16; याकुब 4:4; 1 योहन 4:5 ✨ 15:19 15:19 मत्याल 10:22; 24:9; मार्कल 13:13; लूकाल 21:17; योहन 17:14

✨ 15:20 15:20 मत्याल 10:24; लूकाल 6:40; योहन 13:13-16 ✨ 15:20 15:20 मत्याल 5:10-12; लूकाल 6:22-23; 2 तिमोति 3:12 ✨ 15:21

15:21 8:19,55; 16:3; 17:25; 1 योहन 3:1 ✨ 15:21 15:21 मत्याल 10:22; 24:9; मार्कल 13:13; लूकाल 21:12,17; बळयिर 5:41; 9:14; 2

कुरिततोर 4:9; 1 पत्र 4:14; तोहचीतव पोल्लोड 2:3 ✨ 15:22 15:22 9:41; 15:24 ✨ 15:24 15:24 9:41; 15:22 ✨ 15:25 15:25 देवुळताड

पाटाड 35:19; 69:4 ✨ 15:26 15:26 14:17,26; 16:13; 1 योहन 2:27; 5:6 ✨ 15:27 15:27 लूकाल 24:47-48; योहन 19:35; 21:24; बळयिर

10:39,41; 1 योहन 1:2; 4:14 ✨ 16:2 16:2 9:22; 12:42 ✨ 16:2 16:2 यशायाह 66:5; बळयिर 26:9-11 ✨ 16:3 16:3 8:19,55; 15:21;

17:25; 1 योहन 3:1 ✨ 16:5 16:5 7:33; 14:12,28; 16:10,17,28; 17:11,13; 20:17 ✨ 16:6 16:6 14:1,27; 16:22 ✨ 16:7 16:7

लूकाल 24:49; योहन 14:26; 15:26; बळयिर 2:33 ✨ 16:8 16:8 1 कुरिततोर 14:24 ✨ 16:10 16:10 7:33; 14:12,28; 16:5,17,28; 17:11,13;

20:17 ✨ 16:11 16:11 12:31; 14:30; 1 योहन 3:8; 4:4 ✨ 16:13 16:13 14:17,26; 15:26; 1 योहन 2:27; 4:6; 5:6 ✨ 16:15 16:15

17:10

मीक वेहतगा इनजोर, नना मीक वेहच मतन.

दुकम मायिसि गिर्दा वायगा

- 16 “गयक मनेके मीक नना दिसोन आयकन, पया पेगके गयक मनेके, मीट नाक ओसो ऊळकिर,” इनजोर येसु तनाड कगायवालोरिन इतोग.
- 17 इद पोल्लो केंजिसि, ओर कगायवालोरगडाहि उय्तर तमतमाय इंदुर, “ ‘गयक मनेके मीक नना दिसोन आयकन, पया पेगके गयक मनेके, मीट नाक ओसो ऊळकिर,’ इद्रम माक बाराहक इन्हतोग कोनि? ओसो ‘नना बाबानेके दाकन, अदिहक इह आयगा,’ इद्रम वेग इन्हतोग, इद बहु?
- 18 ‘गयक मनेके,’ इनजोर वेग इन्हतोग, इद बेद्रमता गोटि? वेग बाताड वेहतहतोग, अव माक मुर्तिय तेळियोड!” इंदुर.
- 19 ओर इद गोटटुन येसुन ताल्हकना गावले इनजोर, तमाय पोटालोप्पा तासिस मतोर, तान येसु पुन्जि ओरिन इतोग, “ ‘गयक मनेके मीक नना दिसोन आयकन, पया पेगके गयक मनेके, मीट नाक ओसो ऊळकिर,’ इनजोर इतन, ✧ अदे गोटटुन मीट ओर्विहक-ओर्वीग ताल्हकिरिदरा?
- 20 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीट बार हामुर-रेगाड अळयकिर, ✧ दुनियातोर बार गिर्दा कीयनुर. मीक दुकम आयगा, आतेक तेला मीवा दुकम पया मायिसि गिर्दा वायगा. ✧
- 21 रिक्म आयनद आंचाळि गट्टने एवतस्के, तान्क पकाय नोयना तेदिहता. मति रिक्म आतस्के, पूना मन्कल दुनियाते पुट वातोग इनजोरे, गिर्दा आस्ता. गिर्दा आसि ताना मुनेता तिपलतुन माग्दिहता.
- 22 अद्रमलेहका मीक वने इंजेके दुकम वाता, मति नना मीक ओसो कलियकन, अस्के मीट मीवा जीवाते गिर्दा आयकिर. ✧ अद गिर्दातुन बोगे ऊंदोग आयनोग.
- 23 अद वेलाते मीट नाकु बेदे पोल्लो ताल्हकविर आयकिर. इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, मीट नावा पेदिर वेहच, बाबान बेदे आयि ताल्हककिर, अस्के ओगे कुदि मीकु अदिन ईयनोग. ✧
- 24 मीट इंजेक आनाहि नावा पेदिर वेहचि बातय ताल्हकविर. ताल्हकाटु, अस्के मीक दोर्कगा, दोर्किसि मीवा गिर्दा पूरा निदगा. ✧
- 25 “इव गोटिड मीकु पुन्पिह कीयनव पीटोने वेहतन. ✧ मति बाबाना लोप्पा पिडम-पडम वेहतनद वेला वासोर मन्हता. अद वेला वातस्के, नना ओसो पुन्पिह कीयनव पीटोड मीकु बेस्केन वेहोन आयकन.
- 26 अद वेलाते नावा पेदिर वेहच, सीदा मीटु ओन ताल्हककिर, अस्के मियेनाहक नना बाबान ताल्हकलाह, बातय गर्ज मनो आयगा.
- 27 बाराहक इतेके बाबाल कुदि मीक जीवा कीस्तोग. ✧ मीट नाक जीवा कीयलाह आतिर, ओसो नना देवुळताहि वातन इनजोर नमलाह आतिर, ✧ अदिहक बाबाल मीक जीवा कीस्तोग.
- 28 बाबाल इद बूमतगा नाक लोहतोग. इंजेक ओसो नना इद बूमतुन विळिससि बाबानेकेन दायहनन,” ✧ इनजोर येसु इतोग.
- 29 अस्के ओनाड कगायवालोर इतोर, “ऊळा, बेद्रम निमा इंजेक पिडम-पडम वळ्हकिहनिन, पुन्पिह कीयनव पीटोड वेहविन! ✧
- 30 इंजेक निमा कतमतविनु पुहनिन इनजोरे माक तेळियता. ✧ इनजोर कोनि बोगाय नीक ताल्हकनद गर्ज इले. अदिहक इंजेक माटु निमा देवुळताहि वातिन इनजोर, सेतेम पोयहनोम,” इतोर.
- 31 येसु ओरिन इतोग, “इंजेक मीट नमिहनिरा?
- 32 ऊळाट, इंजेक इद्रमता कगो वायगा, ओसो वातपे मन्हता, अस्के मीट बिरोबटो आयकिर, बोनाड अगिड ओग आयकिर, नाक वगोने विळसकिर. ✧ तेला मति नना वगोनन आयोन, बाबाल मात्रम नावा तोळ मन्हतोग.
- 33 नाक नमिसि मीट सुकमते मनदना इन्जि, इव गोटिड मीक वेहतन. ✧ दुनियातोर मीक तिपल कीयनुर निटमे, ✧ मति दीरा पोयन्हटु, नना दुनियातुन गेल्सतन,” ✧ इन्जि येसु इतोग.

17

येसु तनेनाहक देवुळतुन ताल्हकिहतोग

1-2 इव गोटिड वळ्हकतस्के, येसु पोगोटा बूमतेके ऊळतोग, अह कीस देवुळबाबान वळ्हकतोग, “ए बाबा, नावा हायना कगो एवता. बोरिन निमा नाक ईतिन, ओर सबेटोरिहक नना अमेसाता पिसमुळ ईयना इन्जि, ✧ निमा नाक माने-मन्कना पोगोन अदिकर ईतदे मन्हता. ✧ अहलेहका बाबा, नना नीक मान ईयना इन्जि, निमा नाक मान ईमु. ✧

✧ 16:19 16:16-19 7:33; 13:33; 14:18-19 ✧ 16:20 16:20 मार्कल 16:10; लूकाल 23:27 ✧ 16:20 16:20 लूकाल 24:41,52; योहन 20:20 ✧ 16:22 16:22 2 कुरिततोर 6:10 ✧ 16:23 16:23 14:13-14; 15:7,16 ✧ 16:24 16:24 15:11; 17:13 ✧ 16:25 16:25 मत्याल 13:34; मार्कल 4:34; योहन 10:6; 16:29 ✧ 16:27 16:27 14:21,23; 17:22-23 ✧ 16:27 16:27 8:42; 13:3; 17:8 ✧ 16:28 16:28 7:33; 13:1,3; 14:12,28; 16:5,10,17; 17:11,13; 20:17 ✧ 16:29 16:29 मत्याल 13:34; मार्कल 4:34; योहन 10:6; 16:25 ✧ 16:30 16:30 21:17 ✧ 16:32 16:32 जकर्याह 13:7; मत्याल 26:31 ✧ 16:33 16:33 14:27; पिलिपितोर 4:7; कुलुसितोर 3:15 ✧ 16:33 16:33 मत्याल 5:10-12; 10:22; 24:9; मार्कल 13:13; लूकाल 6:22-23; 21:12,17; योहन 15:18-21; 17:14; 2 तिमोति 3:12; 1 योहन 3:13 ✧ 16:33 16:33 रोम सहरतोर 8:37; 2 कुरिततोर 2:14; 4:7; 1 योहन 2:13-14; 5:4; तोहचीतव पोल्लोड 3:21 ✧ 17:1-2 17:1-2 10:28; 1 योहन 2:25; 5:11 ✧ 17:1-2 17:1-2 मत्याल 11:27; 28:18; लूकाल 10:22; योहन 3:35; 13:3; इपिसुसतोर 1:20-23 ✧ 17:1-2 17:1-2 7:39; 13:31-32; 17:5

3 निमा वगोनिन सेतेम देवुळतिन इन्जि नीक पुनदना, ओसो निमा लोहतोग पिसिह केवाल येसु किर्स्तुन पुनदना, ✨ इदे अमेसाता पिसमुळ आंदु, ✨

4 बेद कबळ निमा नाक कीयलाह ईतिन, अदिन मारिह कीसि, ✨ नना इद बूमतगा नीक मान ईतन. ✨

5 ए बाबा, इद दुनिया पुटनामुने, बेद्रम माट इर्वल ऐगे डीसातोरल मतल, अद्रमे इंजेके नीवा संगे नाक डीसातोग आयलाह ईमु. ✨

कगयवालोरेनाहक पार्तना

6 “बोर मन्कलोरिन निमा इद दुनियातोरगडाहि नाक ईतिन, वेरिहक निमा बेद्रमतोनिन इन्जि, नना पुन्पिह कीतन. ✨ वेर नीवा मन्कलोर आसि, वेरिन निमा नाक ईतिन. ✨ ओसो वेर नीवा पोल्लोतुन केंजिस, अहलेहका कीतोऱु. ✨

7 बेद डीसा, बेद बुदि, बेव पोल्लोड निमा नाक ईतिन, अव कतमे निटम नियगडाहि वातव आंदुड इनजोर, वेरिहक इंजेक तेळियता.

8 बाराहक इतेके बेव गोटिड निमा नाक वेहतिन, अविस्किन नना वेरिहक वेहतन. ✨ नना वेहतस्के वेर अविस्किन पोयतोर, पोसि नना नियगडाहि पेसिस वातन इनजोर, वेर करले पुतोर, ओसो निमाने नाक लोहतिन इन्जि वेर नमतोर.

9 वेरेनाहक नना इंजेके नीक ताल्हकिहनन. नना दुनियातोरनाहक ताल्हकोन, मति बोरिन निमा नाक ईतिन, सिरपि ओरेनाहके ताल्हकिहनन, बाराहक इतेके वेर नीवाये लोकर आंदुर इनजोरे. ✨

10 बोर बोर नावा लोकर आंदुर, ओर कतमतोर नीवा वने लोकर आंदुर. ओसो बोर नीवा लोकर, ओर नावा वने लोकर. ✨ ओसो वेरा नडुमि नावा डीसा तोहतद मन्हता. ✨

11 नेटाहि नना इद बूमते ओसो मनोन आयकन. नना नियके वायहनन, ✨ मति वेर इतेके इद बूमतेन मनदनुर. ✨ ए पवित्र बाबानिन, बहलेहका माट इर्वल उंद आस महनल, अहलेहका वेर वने उंद पट आयना इन्जि, ✨ वेरिन काप आडा. ओसो निमा नाक नीवा पेदिरता लाव ईतिन, अद लावते वेरिन काप आडा.

12 नना वेरा संगे इद दुनियाते मनेके, नाक ईतद नीवा पेदिरता लावते, वेरिन राका कीदन. ✨ बोग बूळेम आयवाल मन्हतोग, ओग यहुदान विळिसिस, वेरगडाहि बोगे बूळेम आयोग. ✨ ओग बूळेम आयवाना लोप्पा, साभ्रमते रासतद पोल्लो करल आयना इन्जि, इव गोटिड आयनाय गावले. ✨

13 “नना इंजेके नियके वायहनन, बाबा. ✨ मति वेरा जीवाते नावा गिर्दा पूरा निंदना इन्जि, ✨ नना इद बूमते मनेकेने, इव गोटिड वेहतहनन.

14 नना नीवाड पोल्लोड वेरिहक कागहनन. दुनियातोर इतेक, वेरिन कोंटे कीसोर मन्हतोर, ✨ बाराहक इतेके, बहलेहका नना इद दुनियातोनिन आयोन, अहलेहका वेर वने इद दुनियातोर आयोर. ✨

15 निमा वेरिन इद बूमताहि पेहचीम इनजोर ताल्हकोन. मति वेर इद बूमते मनेके, देयहकना मुक्यानगडाहि* वेरिन पिसिह कीम इन्जि, नना नीक ताल्हकिहनन. ✨

16 बहलेहका नना इद दुनियातोनिन आयोन, अहलेहका वेर वने इद दुनियातोर आयोर. ✨

17 नीवा सेतेम पोल्लोता मेटे, नीके माळना इन्जि, वेरिन अलग कीस तासा. ✨

18 बहलेहका निमा नाकु दुनियातोरगा लोहतिन, ✨ अद्रमे नना वने वेरिन इद दुनियातोरगा लोहतन. ✨

19 ओर सेतेम पुन्जि, दुनियाताहि अलग ताकना इन्जि, ✨ नना वने इद दुनियाताहि अलग आस ताकिहनन.

सबेटोर विस्वसिरेनाहक पार्तना

20 “नना सिरप वेरेनाहके आयो, मति बोर वेरा पोल्लोतुन केंजिसि नाक नमनुर, ओरेनाहक वने नना नीक ताल्हकिहनन.

21 ए बाबा, बेद्रम निमा, नना, ऐगे जोळेम आस महनल, अहे ओर सबेटोर उंद आसि मयगा जोळेम आस मानिर. ✨ अस्के निमा नाक लोहतिन इनजोरे, दुनियातोर पुनदनुर.

22-23 निमा नाक लोहतिन, ✨ ओसो बेचोन निमा नाक जीवा कीतिन, अचोने ओरिन वने निमा जीवा कीतिन इनजोर, ✨ दुनियातोर पुनदनेनाहक, ✨ ओर कतमतोर उंद एका आयिर. बहलेहका माट इर्वल उंद आस महनल, अहलेहका ओर वने उंद एका आयिर: नना ओरगा

✨ 17:3 17:3 पिलिपितोर 3:8; इब्रितोर 3:1; 2 पत्रु 1:2,3,8 ✨ 17:3 17:3 1 योहन 1:3 ✨ 17:4 17:4 4:34; 19:28 ✨ 17:4 17:4 13:31; 14:13

✨ 17:5 17:5 7:39; 13:31-32; 17:1-2,24; 1 पत्रु 1:21 ✨ 17:6 17:6 17:26 ✨ 17:6 17:6 17:9 ✨ 17:6 17:6 तोहचीतव पोल्लोड 3:10

✨ 17:8 17:8 6:68; 8:26,40; 12:49; 15:15; 17:14 ✨ 17:9 17:9 17:6 ✨ 17:10 17:10 16:15 ✨ 17:10 17:10 2 तिसलुनितोर 1:10

✨ 17:11 17:11 7:33; 14:12,28; 16:5,10,17,28; 17:13; 20:17 ✨ 17:11 17:11 13:1 ✨ 17:11 17:11 17:21-23; रोम सहरतोर 12:5;

गलातितोर 3:28 ✨ 17:12 17:12-12 यहुदाल 1 ✨ 17:12 17:12 6:39; 10:28-29; 18:9 ✨ 17:12 17:12 देवुळताड पाटाड 41:9; योहन 13:18

✨ 17:13 17:13 7:33; 14:12,28; 16:5,10,17,28; 17:11; 20:17 ✨ 17:13 17:13 15:11; 16:24 ✨ 17:14 17:14 मत्याल 10:22;

24:9; मार्कल 13:13; लूकाल 21:17; योहन 7:7; 15:18-20; 1 योहन 3:13 ✨ 17:14 17:14 8:23; 15:19; 17:16; 1 योहन 4:5 * 17:15 17:15

देयहकना मुक्यानगडाहि मोदुल कागिदते “लाग्वदिनाहि”. ✨ 17:15 17:15 मत्याल 6:13; लूकाल 22:31-32; 1 योहन 5:19 ✨ 17:16 17:16 8:23; 15:19;

17:14; 1 योहन 4:5 ✨ 17:17 17:17 8:32; 17:19; इपिसुसतोर 5:26 ✨ 17:18 17:18 3:17; 10:35-36; 11:42; 17:3,21-23,25 ✨ 17:18

17:18 मत्याल 10:16; लूकाल 10:3; योहन 4:38; 20:21 ✨ 17:19 17:19 इब्रितोर 10:9-10; 1 योहन 3:3 ✨ 17:21 17:21 10:38; 14:11,20;

17:11,23; 1 योहन 1:3 ✨ 17:22-23 17:22-23 3:17; 10:35-36; 11:42; 17:3,18,21,25 ✨ 17:22-23 17:22-23 14:21,23; 16:27

✨ 17:22-23 17:22-23 तोहचीतव पोल्लोड 3:9

जोळेम आस म्हनन, ✨ ओसो निमा नयगा. ✨ इदिनेनाहक बेद्रम निमा नावा संगे उंद आसि, नाक मान ईतिन, अद्रमे नना ओरा संगे उंद आसि, अदे मान ओरिहक ईतिन. ✨

24 “बाबा, ओरिन निमाने नाक ईतिन. ओर नावा डीसातुन ऊळनेनाहक, बेगा नना दाय्हनन, अगाने ओर वने नावा संगे मनदना, इदे नावा विचर आंद. ✨ अद डीसा निमा नाक ईतिन बाराहक इतेके, दुनिया पुटनामुनेने नाक जीवा कीतिन. ✨

25 “ए सेतेमतोग बाबानिन, ✨ नीक दुनियातोर पुनोर; ✨ मति नना नीक पुहनन. ओसो निमा नाक लोहतिन इनजोरे, नाक नमवालोर वने पुन्हतोर.

26 बेद्रम निमा नाक जीवा कीय्हनिन, अद्रमे वेर वने जीवा केवालोर आयना. ओसो नना वने वेरगा जोळेम आस मनदना इन्जि, नना नीक ओरिन पुन्पिह कीसीतन, ओसो कीसोर मनदकने, ” ✨ अह इन्जि येसुना पार्तना मारता.

18

येसुन हक्कलाह पोयतह्तोर

(मत्याल 26:47-57; मार्कल 14:43-54; लूकाल 22:47-53)

1 इचोन वळ्हकिसि, येसु तनाड कगायवालोर संगे पसतोग, पसिसि किद्रोन इनदनद लपातुन वेंडिसि, अबर बाजे अतोर. अगा जयतुन मराड ओगसतद उंद वाळुम मता, अगान ओर नेडतोर. ✨

2 येसु ऊक-ऊके तनाड कगायवालोर संगे अद जागाते कलियिंदोग, ✨ अदिहक ओन कोंटेतोर कयदे पोस एवाल यहुदाहक वने, इद जागा एका मता. (येसु अदे जागातगा दोर्कनोग बहे इन्जि यहुदाल पुतोग.)

3 अदिहकु पेर्मालोर ओसो परसिर, वेर लोहतोर पहरातोर, ओसो रोम राजेमतोर सीपयकना उंदि पल्टन, वेर सबेटोरिन यहुदाल अग तोहचोर ततोग. वेर सोहळाड, कंदिस्क ओसो वीसाड पोसि अगा वातोर.

4 नाक बाताल आयनद मन्हता इन्जि, येसु कतम पुन्जिये मतोग. ✨ पया ओग ओरा मुनेह वासि, “मीट बोन पर्हकिहनिर?” इनजोर ओरिन ताल्हकतोग.

5 अस्के ओर “नासरेत नाटेनोग येसुन पर्हकिहनोम,” इनजोर इतोर. अस्के येसु ओरिन इतोग, “ओनन ननान आंदन!” (अस्के ओन नाळेह कीस पोस एवाल यहुदाल वने, ओरा संगे अगान निच मतोर.)

6 येसु ओरिन ओनन ननान आंदन इनजोर इतस्के, ओर पेगके गुचिसि, पेट वेळ्किस अरतोर.

7 पया येसु ओसो ओरिन ताल्हकतोग, “मीट बोन पर्हकिहनिर?” ताल्हकतस्के “नासरेततोग येसुन पर्हकिहनोम,” इन्जि ओर इतोर.

8 “नना मीक ओनन आंदन इनजोर वेहतन अले! नाक पर्हकिहनिर इतेके, वेर नावा संगे मनवालोरिन विळसाट,” इन्जि येसु ओरिन इतोग.

9 “बोरिन निमा नाक ईतिन, ओरगडाहि वगोग वने लेसोग आयनोग,” इद्रम येसु मुने देवुळाबान वळ्हकिस मतोग, अद पोल्तो करल आयलाहि, वेरिन विळसाट इतोग. ✨

10 सिमोन पत्रुनगा उंद दाळो कसेग मता, ओग अदिन तेंडिसि, मोदुल पेर्माना ओर्युलतोन वगोन कोटलाह, अद कसेटे इतोग; अद कसेगि ओग ओर्युलतोन तिनळ केवदुन पोडोह देगनाह दल्गता. (ओग ओर्युलतोन पेदिरि माल्कोसि आंद.)

11 अस्के येसु पत्रुन इतोग, “नीवा कसेटुन दाळोतगा तोगका, रा! बाबाल नयेनाहक तासतद तिपलतुन, नना मुर्तिय एनोन आयकना?” इतोग. ✨

12-13 पया अगा वातोर सीपयक, ओरा मुख्याल, ओसो मंदिरता पहरातोर, वेर सबेटोर येसुन पोस दोहचि, ओन मुने अनाल इनवानगा ओतोर. बाराहक इतेके अद वर्सा मोदुल पेर्माल कयपाल इनवाल मतोग, वेनाय मामाल अनाल आंदोग, (ओग मुनेतोग मोदुल पेर्माल आंदोग). ✨

14 “वगोग मन्कल लोकरेनाहक हायना, इवटेन मावा पायदा आयगा,” इद्रम इन्जि, यहुदिराड पेदल्किन मुने वेहच मतोग, ओग वेगे कयपाल इनवाल आंदोग. ✨

पत्रु येसुन पुनोन इन्हतोग

(मत्याल 26:69-70; मार्कल 14:66-68; लूकाल 22:55-57)

15 पया सिमोन पत्रु ओसो दुस्रोग कगायवाल*, वेर इर्वर येसुना पयाह पयाह दायलाह आतोर. दुस्रोग कगायवान मोदुल पेर्माल पुताहकु, येसुना संगे ओर ओनु पेर्माना रेसातगा नेडलाह इतोर.

16 मति पत्रु इसि, पलत अगदगा निच मतोग. अदिहकु पत्रुना संगतोग मोदुल पेर्माना पुतोग मताहकु, मल्स पलत वासि अगदगा राका मनदनद पिलातुन वेहतोग, अद पया ओर पत्रुहक लोप्पा ओळियलाह ईता.

17 अस्के अद राकातद ओर्युल लेया पत्रुन इता, “निमा इका ओग मन्कना कगायवानिने बहे, एय?” इनजोर ताल्हकता. अस्के “एंह-एंह, नना आयोन!” इन्जि पत्रु तान इतोग.

✨ 17:22-23 17:22-23 पिलिपितोर 2:1-2 ✨ 17:22-23 17:22-23 10:38; 17:11,21; 1 कुरिततोर 6:17 ✨ 17:22-23 17:22-23 1:14; 17:24; रोम सहरतोर 8:30; 2 तिसलुनितोर 1:12; 1 योहन 4:17-18 ✨ 17:24 17:24 12:26; 14:3; 2 कुरिततोर 3:18; 5:8; 1 तिसलुनितोर 4:17; 1 योहन 3:2 ✨ 17:24 17:24 17:5; 1 पत्रु 1:21 ✨ 17:25 17:25 तोहचीतव पोल्तोड 16:5 ✨ 17:25 17:25 7:28; 8:19,55; 15:21; 16:3; 1 योहन 3:1 ✨ 17:26 17:26 17:6 ✨ 18:1 18:1 मत्याल 26:30,36; मार्कल 14:26,32; लूकाल 22:39 ✨ 18:2 18:2 लूकाल 21:37; 22:39 ✨ 18:4 18:4 6:64; 13:1,11 ✨ 18:9 18:9 17:12 ✨ 18:11 18:11 मत्याल 20:22; 26:39; मार्कल 14:36; लूकाल 22:42 ✨ 18:12-13 18:12-13 लूकाल 3:2; बळयिर 4:6 ✨ 18:14 18:14 मत्याल 26:3; योहन 11:49-50; बळयिर 4:6 * 18:15 18:15 दुस्रोग कगायवाल वेल्लाटोरा विचरते ओग कगायवाल, इद पुस्तकतुन रासवाल योहनिये आंदोग.

18 अद तूकने इर्डम मता, अदिहकु ओर्युलतोर ओसो मंदिरता पहरातोर, इर्किना किस नीर्विह कीसि, आगसोर निच मतोर. अस्के ओरा नडुम पत्रु वने निचि, किस आगसोर मतोग.

पेर्माना मुनेह येसुना बयन

(मत्याल 26:59-68; मार्कल 14:55-65; लूकाल 22:63-71)

19 इद्रम आनेके, मोदुल पेर्माल येसुन तनाड कगयवालोरा लोप्पा, ओसो तना कागहमुळता लोप्पा ताल्हकतोग.

20 येसु ओन इतोग, “नना कतमतोरा मुनेह पिडम-पडमे वळ्हकतन.☆ नना कुस्क्ने बातय वळ्हकोन, मति बेगा सबेटोर यहुदिर कलियिंदुर अगा, इतेके पार्तनाताड लोहकने आयि, मंदिरते आयि, इद्रमताड जागाने नना अमेसा कागहन्दन.☆

21 अह आसि, नाक बार्किया ताल्हकिहनिन? नना बाताड कागहतन, अदिन बोर केंजतोर, ओरिहक एर्कय मन्हता. ओरिने ताल्हकिस ऊळा,” इन्जि येसु इतोग.

22 येसु अह इतस्के, अगा निच मनवाल मंदिरता पहरातोग ओवोर्ग, येसुन चेट इनाह चापुळ ईतोग,☆ ईसि इतोग, “निमा मोदुल पेर्मान इह बह इहनिन?” इतोग.

23 “नना बेदाय गल्लि पोल्लो वळ्हकतन इतेके, बाताल गल्लि वळ्हकतनो, अदिन वेहा. मति करल वळ्हकतन इतेके, निमा नाक बाराहक नल्लहतनिन?” इन्जि येसु इतोग.

24 अस्के अनाल इनवाल पेर्माल तना अने, मोदुल पेर्माल कयपानके, येसुन दोहतदिन लेहवाये, अहे लोहचीतोग.

पत्रु ओसोवने येसुन पुनोन इन्हतोग

(मत्याल 26:71-75; मार्कल 14:69-72; लूकाल 22:58-62)

25 पया सिमोन पत्रु किस आगसोर निच मतस्के, ओर ओन ताल्हकतोर, “बह, निमा वने ओनाडे कगयवानिना?” इतस्के, “एंह-एंह, नना आयोन,” इनजोर पत्रु कैगम आतोग.

26 अगा निच मनवालोरगा मोदुल पेर्माना ओवोर्ग ओर्युलतोग मतोग, पत्रु मुने बोना केवदुन डायिस मतोग,☆ ओनाय जीवातोग वेग आंदोग. पया ओग पत्रुन इतोग, “नीक बह नना ओना संगे जयतुन मराना जागातगा मतिन अस्के ऊळोन, डा?” इतोग.

27 तेला मति पत्रु “एंह-एंह, नना आयोन,” इनजोर पका कैगम आतोग. अदे गट्काते तलाकोग कूसता.☆

गुमसिना मुनेह येसु

(मत्याल 27:11-21; मार्कल 15:1-11; लूकाल 23:1-18)

28 पया यहुदिराड पेदल्क पडवियनामुनेने, येसुन कयपानगडाहि रोम सर्करतोग गुमसि, पिलाति इनवानगा ओतोर.† माकु आवना पंडुमता पोल्वाते, लोहकने कुळप तिनदना मन्हता, (अगा दुम्ना जाततोनालोन अतेके,) माट कळवोग आयकल इन्जि, ओर गुमसिना लोता लोप्पा नेडोर.☆

29 अदिहक पिलाति लोता पलत पेसिस ओरिन इतोग, “मीट वेग मन्कना बेद कसुर तासिहनिन?”

30 ओर पिलातिन इतोर, “वेग कसुरतोग आयवेके, माट वेन नियके पोस तवोम आवेरोम, महरज,” इतोर.

31 “अह इतेके मीटे वेन ओसि, मीवाड अडोड मतपु, वेना नेयम कीम्हटु,” इन्जि पिलाति इतोग. अस्के यहुदिराड पेदल्क इतोर, “(मावा अडोना उतुरते, ओन हळ्कना गावले; मति) मीट रोम सर्करतोरिरे माकु बोनाय हळ्कनद नेयम कीयलाह अदिकर एविर!” इतोर.

32 (येसु तना बेद हामुरते हायवाल मतोग, अदिन वेहतहपा बेव पोल्लोड वळ्हकिस मतोग, अव करल आयनेनाहक, इह आता.) (बाराहक इतेके सिरप रोम सर्करतोरिरे हळ्कनागुटातगासिक्सा कीस हळ्किंदुर.)☆

33 अस्के पिलाति लोता लोप्पा अन्जि, येसुन तनगा केयिस ताल्हकतोग, “बह, निमा यहुदिरा राजानिना?” ताल्हकतोग.

34 “इद पोल्लो नीवाय विचरते ताल्हकिहनिना, आयवेके यहुदिर नीक वेहताहकु ताल्हकिहनिन?” इन्जि येसु इतोग.

35 “निमा नाक यहुदिरा लोप्पा बाराहक ताल्हकिहनिन? नना यहुदि जाततोना? नीवाय लोकुर, नीवाडे पेर्मालोर कोनि, नीक नयके पोस ततोर. निमा बेद कसुर कीतिन?” इनजोर पिलाति येसुन इतोग.

36 येसु इतोग, “इद दुनियातोर नाक राजाल केवोर. नावा राजेम इद दुनियाता मन्ज मतेके, नना यहुदिराड पेदल्कना कयदे अरयनायो इनजोर, नावा सेवा केवालोर लळय कीस मनेर. मति नावा राजेम इद बूमता आयो,” इतोग.

37 अस्के पिलाति ओन इतोग, “अह इतेक निमा राजानिना?” येसु ओन इतोग, “निमा इहनिन, अहे. सेतेमता लोप्पा वेहतलाहे, नना इद बूमते पुट वातन.☆ बोर सेतेमते ताकिहतोर, ओर नावाड पोल्लोड केंजिहतोर,”☆ इतोग.

38 “सेतेम इतेक बातालि, बोर पुन्हतोर?” अह इनजोर पिलाति लोताहि ओसो पलत पेसिसि, यहुदिराड पेदल्किन इतोग, “नाक वेनगा बातय कसुर दिसो.☆

☆ 18:20 18:20 7:26; 8:26 ☆ 18:20 18:20 मत्याल 4:23; 26:55; योहन 6:59 ☆ 18:22 18:22 19:3; बळयिर 23:2 ☆ 18:26 18:26 18:10 ☆ 18:27 18:27 13:38 † 18:28 18:28 रोम राजेमता बेरोग राजाल तना राजेमता उंद-उंद पट्टन ताकिह कीयलाह, पट्टुहक ओर्विन तासिदोग, ओन गुमसि इंदुर. ☆ 18:28 18:28 मत्याल 8:8-9; लूकाल 7:6; योहन 4:9; बळयिर 10:28; 11:3; गलातितोर 2:12 ☆ 18:32 18:32 मत्याल 20:19; 26:2; मार्कल 10:33-34; लूकाल 18:32-33; योहन 3:14; 8:28; 12:32-33 ☆ 18:37 18:37 1:14; 8:14; तोहचीतव पोल्लोड 1:5; 3:14 ☆ 18:37 18:37 8:47; 1 तिमोति 6:13; 1 योहन 4:6 ☆ 18:38 18:38 19:4,6

39 मति आवना पंडुमता दियाते, जेलते मनवाल वगोन नना विळसना, इद्रम मीवा रीत मन्हता. अदिहक मीट इहनिर इतेके, नना मियेनाहकु यहुदिरा राजान विळसकन,” इन्जि ओरिन इतोग.

40 अस्के ओर पका केयिस-केयिस इतोर, “वेन विळसमा, मति मयेनाहक बरबसिन विळसा!” (बरबसि इनवाल बेरा डाकु आंदोग, ओग जेलते मतोग.)✧

19

येसुनु हक्कनागुटाता सिक्सा ईस्तोर

(मत्याल 27:22-30; मार्कल 15:12-19; लूकाल 23:20-25)

- 1 पया पिलाति येसुन जूताते नल्हता वेहतोग.✧
- 2 पया सीपय्क कोयेना गीळ पंडिसि, ओना तलातगा गळम कीतोर, कीसि डुंगा पंड रंगता जगा (राजाल केगतपु) ओन केगिह कीतोर.
- 3 अह कीसि ओर पास्कलाह आतोर, “जोहर यहुदिरा राजानिन!” इन्जि, ओन चापुळ वने ईदुर.✧
- 4 पया पिलाति ओसो पलत पेसिसि लोकुरिन इतोग, “ऊळाट, ओनगा नाक बातय कसुर दोर्को, इद मीक तेळियना इन्जि, नना ओन मियके पलत पेहच ततहनन.”✧
- 5 अस्के येसु कोयेना गीळ ओसो डुंगा पंडलेहकाडा जगा केसि, पलत पेसतोग. अस्के “इजेके वेग मन्कन ऊळाट!” इन्जि, पिलाति ओरिन इतोग.
- 6 ओन ऊळिस पेर्मांलोर ओसो मंदिरताड पहरातोर “ओन हक्कनागुटातगा वेळहा, हक्कनागुटातगा वेळहा!” इनजोर केयतोर. अस्के पिलाति ओरिन इतोग, “आयो, मीटे ओसि ओन वेळहाटु! नाक इतेके, ओनगा बेदे कसुर दोर्को,” इतोग.✧
- 7 अस्के (माक ओन हक्कलाह अदिकर इले इनजोर पुन्जि) यहुदिर ओन इतोर, “मावा साम्रमताड अडोड मन्हताड, अव अडोड वेहतपु, वेगु नना देवुळता मगानन इनजोर इताहकु, वेग हायनाय गावले.”✧
- 8 इद पोल्लोतुन केंजिसि, पिलाति पकाय रेयतोग.
- 9 अस्के पिलाति ओसो तना लोता लोप्पा, येसुन ओसि ओन इतोग, “निमा बेगडाहि रेगतिन, बह पुटटिन, डा?” इन्जि ताल्हकतोग. मति येसु इतेक बातय वळ्हकोग.
- 10 “निमा नावा संगे वळ्हकविना? नीक विळसनद अदिकर नाके मन्हता, ओसो हक्कनागुटातगा वेळहतनद अदिकर नाके मन्हता इनजोर, बह निमा पुनविना?” इन्जि पिलाति येसुन इतोग.
- 11 येसु ओन इतोग, “नीकु देवुळताहि ईतद अदिकर लेवेके, नावा पोगोन नीवा बेदे अदिकर इले आस मनालि.✧ अदिनेनाहकु बोग (पिर्मांल पुन्जि-वेन्जि) नाक नीवा कयदे ईतोग,✧ ओगे नीकाय वीळिसि वेल्ला पापम कीतोग.”✧
- 12 इदिन केंजिसि, पिलाति येसुनु विळसलाह ऊळसोरिन मतोग. मति यहुदिर इतेके, कियोग-मुयोग केय बोटटोर, “निमा वेन विळसतिन इतेके, रोम राजेमता कयसर राजाना अडम आतिन; (ओनगा माट नीवा रिपोट कीकोम). बोग नना राजानन इन्हतोग, ओग कयसरना अडमतोग,” इनजोर इतोर.✧
- 13 इव पोल्लोन केंजिसि, पिलाति येसुन पलत पेहच ततोग, तचि नेयम कीयनद कुसति ओग उदतोग. इद कुर्स गोळा इनदनद जागातगा मता (तान इन्जि पोल्लोते “गब्बता” इन्हतोर).
- 14 अद दिया आवना पंडुमतेनाहक तयर आयनद दिया मता, जोक-जोक नेक निच मता. * अस्के पिलाति यहुदिरिन पास्कतप इतोग, “ऊळाट, वेग मीवा राजाल!”
- 15 अस्के ओर केयतोर, “वेन ओम! वेन ओम! हक्कनागुटातगा वेळहा!” इनजोर इतोर.✧ अस्के पिलाति ओरिन इतोग, “नना मीवा राजानु हक्कनागुटातगा वेळहतलाह उकुम ईकना?” अस्के पेर्मांलोर इतोर, “कयसर राजान विळिसि, माक बोगे राजाल इलेग!”
- 16 (ओरा पोल्लो केंज पगवाहकु,) आक्रिते पिलाति येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतलाह, ओरा कयदे विळिसीतोग.

येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतहतोर

(मत्याल 27:33-44; मार्कल 15:22-32; लूकाल 23:33-43)

सीपय्क पया येसुन पोसि ओतोर.

17 येसु तना हक्कनागुटातुन कांजिसि, तला-टाप्रा इनदनद जागातगा एवतोग (इन्जि पोल्लोते अद जागातुन “गुल्गुता” इन्हतोर).

✧ 18:40 18:40 बळयिर 3:14 ✧ 19:1 19:1 मत्याल 27:26 ✧ 19:3 19:2-3 मत्याल 27:27-30; मार्कल 15:16-19; योहन 18:22 ✧ 19:4 19:4 लूकाल 23:4; योहन 18:38; 19:6 ✧ 19:6 19:6 लूकाल 23:4; योहन 18:38; 19:4 ✧ 19:7 19:7 5:18; 10:33 ✧ 19:11 19:11 रोम सहरतोर 13:1 ✧ 19:11 19:11 मत्याल 20:17-19; लूकाल 18:32; बळयिर 2:23; 3:13 ✧ 19:11 19:11 18:13,28-30 ✧ 19:12 19:12 लूकाल 23:2-3; योहन 18:33-37 * 19:14 19:14 अदे दिया, पेसमुळि 12:6 वेहतपु, पंडुमतेनाहकु मोक आयनव गोरैपिलान अस्किंदुर. येस्सलेमते वेल्लाय मुल पंडुमतुहक वाताहकु, यहुदि बूमयालोर नेक नितगडाह इतेके पोळ्द अरनाहजोमु, लोकुराड गोरैपिलान अस्कसोरिन मंदुर. इतेके मंदिरतगा गोरैपिलान अस्किहपाने, येसुना हामुर आता. येसुये “मोक आयवाल देवुळता गोरैपिलालेहकाडोग” इन्जि सीता कीम्हट (इद पोल्लो 1:29 अगा दोर्किहता). ✧ 19:15 19:15 लूकाल 23:18; बळयिर 13:28

18 अगा (ओर ओनाड केगताड गेंदेड कुळहचि,) ओन हक्कनागुटातगा दोहचि, मोल्लाड कोहकिसि वेळहतेर. ✱ ओसो येसुन वेळहतस्के, इर्वुर कसुरतोरिनु, येसुन नडुम कीसि, इके ओर्विन, अके ओर्विन, हक्कनागुटानगा वेळहतेर.

19 पया पिलाति, “वेग नासरेततोग येसु यहुदिरा राजाल” इन्जि, इद्रमता कसुर तोहतनद बलाते रासिसि, येसुन वेळहतद गुटातगा कोटलाह वेहतोग.

20 येसुन वेळहतद जागा सहरता एरे मताहकु, पंडुमतुहक वातोरे वेल्लाटोर यहुदिर अद बलातुन अर्विदुर. अदु इब्रि, युनानि ओसो रोमि, इव मूंड बासाने रासतद मता.

21 अदिहके यहुदिराड पेर्मालोर पिलातिन इतोर, “ ‘यहुदिरा राजाल,’ इनजोर रासमा, मति ‘नना यहुदिरा राजानन, इद्रम इतोग,’ इनजोर रासा,” इन्जि पेर्मालोर कट्ला कीतोर.

22 अस्के पिलाति इतोग, “इजेके नना रासतने, रासतन. अहे मनि!”

23 सीपयक येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतेर अस्के, ओनाड गेंदेड पोयतोर, अह कीसि वगोहक-वगोहक उंद-उंदि, इद्रम नालुड बाटाड कीतोर. ओर ओना लोप्पाडा आडतुन वने पोयतोर. अद आडि कोटटद इले, मति पोगोटाहि काल्कनगा एवनाहि, पूरा अर्हतद मता.

24 अदिहक ओर सीपयक तमतमाय इतोर, “तेन माटु अहवल, मति इद आडि बोना नसिबते मन्हतायो, तेन माट सीटिड वाटिस ऊळकल, रा!” इतोर. इन्जि ओर अहे कीतोर. ओर अह कीतस्के, साङ्गमते मुने रासतद पोल्लो करल आता, अद साङ्गम इह मन्हता:

ओर नावाड गेंदेड तमाय तूसतोर,

ओसो नावा आडतेनाहकु सीटिड वाटोर. ✱

25 हक्कनागुटाता एरे येसुना तलोगि, ओसो तमकूचि, ओसो कोल्पाना मुते मरियालि, ओसो मगडला नाटेनद मरियालि, इव अगान निच मताड. ✱

26 अस्के बोन येसु पका जीवा कीतोग कगयवाल† इन्हतेर, ओगु येसुना तलिना बाजे निच मतोग. ओर इर्विरिन ऊळिसि, येसु तना तलिन इतोग, “वेग ऊळा बायि, इजेटाह नीवा मगि!”

27 पया ओग कगयवान इतोग, “ऊळा, इजेटाहि इद नीवा यायाल आंदु.” अस्केडाह पया येसुना तलिनु, ओगु तना लोन ओसि अय कीतोग.

येसुना हामुरि

28 अस्के पया, नावा कबळतुन नना कतम मारिह कीतन इन्जि, येसु पुतोग. ✱ अस्के, साङ्गमते रासतद पोल्लो करल आयना इन्जि, “नाक एग उनडा वसता,” इनजोर इतोग.

29 अगा ओयतद अंगुर जोमाते निहच मतद उंदि अळका मता. इनजोर ओरु अद अळकातगा बूबिलतुन मुळहचि, बळगातगा‡ तासिसि, येसुना तोड एरे ओसि, ओन ओयतद अंगुर जोमा ऊहतोर. ✱

30 अस्के येसु तानु ऊतिसि, “नना नावा कबळतुन कतम मारिह कीतन!” इनजोर इतोग. अह इतस्के, इळन तला वगहचि, ओग हातोग. ✱

31 इमा दिया वारमता पोल्लादिया मता (अद पोल्लादिया इतेके, आवना पंडुमता बेहरा पोल्लादिया आंदु). (यहुदिराड अडोड वेहतपु) पोल्लादियाते हक्कनागुटानगा सेताड मनदलाह पोलोड, ✱ अदिनेनाहकु ओराड पेदलकु पिलाति गुमसिनगा वासि, “(ओर मुवुरा जीवा चट्पिट अनि इनजोर,) ओराड काल्किन ओगहचि, सेतान रेहता वेहा,” इन्जि ताल्हकतोर.

32 अस्के गुमसि वेहताहकु, सीपयक वासि, येसुना संगे वेळहच मतोर ✱ इर्वुराड आसि काल्किन ओगहतेर.

33 मति येसुनगा एवतोर अस्के, वेग हातदिन ऊळिसि, वेनाड काल्किन ओगहोर.

34 मति येसु नितम हातोग इनदलाहि, ओर्वोग सीपय येसुना सेंकातुहकु गोकाते कोटटोग, अस्के चट्ने नेतुरि ओसो एग वाडता. ✱

35 इद पुस्तकतुन रासवाल कुदि अदिन ऊळतोग, ऊळिसि मीट येसुन नमना इन्जि वेहतहतोग. ✱ (देवुळ लोहतोग राजाल येसुना लोप्पा) इद ओना साक्सि करलताये आंदु इन्जि, ओन्क एकाये. ✱

36-37 ओना उंदाय बोकातुन ओगहोर आयनुर, ✱ ओसो ओन कोटटोरु ओन ऊळनुर ✱ इनजोर, देवुळ लोहवाल पिसिह केवाना लोप्पा, साङ्गमते रासिस मनदनव इव पोल्लोड करल आयना इन्जि, येसुहक इह आता.

येसुन गुमयातगा तासिहतोर

(मत्याल 27:57-61; मार्कल 15:42-47; लूकाल 23:50-56)

38 इव गोटिड आतापया, अरिमतया नाटेनोग ओर्वोगि, योसेपि इनवाल, पिलातिनगा अन्जि, “येसुना सेतातुन पोहतलाह ओयकन,” इनजोर ताल्हकतोग. (वेग योसेपि इतेके यहुदिराड पेदलकिन रेयिसि, येसुनु कुस्क्ने नर्मिदोग. ✱) अस्के गुमसि पिलाति ओम्हट इनजोर इताहकु, ओर पया येसुना सेतातुन रेहचि ओतोर.

✱ 19:18 19:18 बळयिर 2:23 ✱ 19:24 19:24 देवुळताड पाटाड 22:18 ✱ 19:25 19:25 मत्याल 27:55-56; मार्कल 15:40; लूकाल 23:49

† 19:26 19:26 येसु पका जीवा कीतोग कगयवाल वेल्लाटोर साङ्गमगूस्रा विचरते ओग कगयवाल, इद पुस्तकतुन रासवाल योहनिये आंदोग. ✱ 19:28 19:28 4:34;

‡ 19:29 19:29 बळगातगा मोदुल कागिदते, “एजेब इनदनद जपता कांदातगा”. ✱ 19:29 19:28-29 देवुळताड पाटाड 69:21; मत्याल 27:48; मार्कल

15:36; लूकाल 23:36-37 ✱ 19:30 19:30 मत्याल 27:50; मार्कल 15:37; लूकाल 23:46 ✱ 19:31 19:31 व्यवस्थाविवरण 21:22-23; यहेशू 8:29;

10:26-27 ✱ 19:32 19:32 19:18 ✱ 19:34 19:34 1 योहन 5:7-8 ✱ 19:35 19:35 20:31 ✱ 19:35 19:35 15:27; 21:24; 3 योहन

12 ✱ 19:36-37 19:36-37 पेसुळि 12:46; गिनती 9:12; देवुळताड पाटाड 34:20 ✱ 19:36-37 19:36-37 जकरीह 12:10; तोहचीतव पोल्लोड 1:7

✱ 19:38 19:38 7:13; 9:22; 12:42; 20:19

39 योसेपना संगे निकोदेमि इनवाल वने, येसुन पोहतलाह वातोग. (वेगे कोनि मुने उंद दिया नक्का, येसुन कलियलाह वास मतोग.)[§] वेगु सेतातुन ओकलाह डेडा वीसा मूंडु (33) किलोड, गब एस्कनद मराता पिंडि ओसो अतर्नेय, काल्वा कीसि तच मतोग.*

40 यहूदिरा पोहतना उतरते, हामुर-गेंदेनगा इद काल्वा कीतद अतर्नेयदनु सलिसि, येसुना सेतातुन ऊर्हतोर.

41 येसुन वेळहच मतद जागातगा, मराना पेंदाता उंद वाळुम मता. अगाने उंदि बेरा आदतगा, मन्कन पोहतलाह पूना पांजा तर्वतद मता. अद गुमयाते मुने बोने पोहवाय मतोर.

42 अद गुमया एरे मताहकु, येसुन अगान पोहतोर,* बाराहक इतेके यहूदिरा पोल्वादिया गय्क इतेके सुरु आयना मता, (दुस्सा जागा पर्हकलाह मोका इले आसि).*

20

येसु मल्स जीवा अरयहतोग

(मत्थ्याल 28:1-9; मार्कल 16:1-9; लूकाल 24:1-10)

1 मूंडु दियाने, इतेके वारमता मुनेता दिया ऐतारम,* कोग कूसेड पिडपड आयनामुनेने, मगडला नाटेनद मरियाल इनदनदु, गुमयातगा वाता. अस्के गुमयाता अगदहक तिळहप कीस मतद बंडा, ओर्के तेंडिस मतद तान्क दिसता.

2 अस्के सिमोन पत्रुनके ओसो येसु पका जीवा कीतोग कगयवानके, अद वित वाता, वासि इता, “ओरु सामिना सेतातुन गुमयातगडाह ओतोर, ओसो अदिन बेगा तासतोर, अद माक तेळियो” इता.

3 इदिन केंजिसि, ओर इर्वुर गुमयातके दायलाह पेसतोर.

4 अस्के ओर इर्वुर आसि ऐगे वित बोटटोर. इह वितेड, अह वितेड, पत्रुना तोळतोग गुमयातगा मुने एवतोग.

5 एक्सि, ओल्लिस ऊळनेके, ओन्क सिरपि हामुर-गेंदेड अर्स मतव दिसताड, मति ओग लोप्पा नेडोग.

6-7 गळक मनेके, सिमोन पत्रु वने ओना पयाह एवतोग. एक्सि तुर्मे लोप्पा नेडतोग, नेडिसि हामुर-गेंदेड अरतविन ऊळतोग. ओसो सेताता तलातगा ऊर्हच मतद दुपटि,* हामुर-गेंदेना एरे इले, मति ओर्केडा बाजे गीळ आसि अर्स मतदिन ओग ऊळतोग.

8 पया दुस्रोग कगयवाल वने लोप्पा नेडिसि अविन ऊळतोग, ऊळिसिये येसु जीवा अरतोग इन्जि, विस्वस कीयलाह आतोग.

9 बाराहक इतेके येसु हामुरताहि ओसो जीवा अरयनद गावले, इद्रम साङ्गमते रासिस मतद पोल्लो, ओरिहक अचानाहि तेळियवाय मता.*

10 पया ओर इर्वुर मल्सि, तमाड लोहक अतोर.*

11 अचोटेने मरियालि (गुमयातेहु मल्स वाता,) अगाने अळसोर पलते निच मता. पया अळसोर-अळसोर, अद गुमयातेह माळिकस ऊळता.

12 ऊळतस्के, येसुना सेतातुन तासिस मतद जागाते, पोळदलेहका मांजतप पांङ्गि गेंदेड केगतवु रेंड देवतुळ्कु उंद बारा तलावडातेके, उंद बारा कालवडातेके, उदिस मतव तान्क दिसताड.

13 अव पया तान इताड, “बाराहक अळयहनन बायि?” इताड. “ओरु नावा सामिना सेतातुन ओतोर, ओस अदिन बेगा तासतोर, पुनो इनजोर अळयहनन,” इन्जि मरियालि अविस्किन इता.

14 अह इन्जि अद पेगके मल्स ऊळता, मल्स ऊळनेके, अगा येसु निच मतद तान्क दिसतोग. मति ओग येसुये इनजोर अद पुनो.*

15 अस्के येसु तान इतोग, “बाराहक अळयहनन? बोन पर्हकिहनन?” ओग वाळुमतुन ऊळेवाळे केवाल मनदनोग बहे इन्जि, ओन इता, “दादा, निमा ओना सेतातुन इगडाह ओतेके, तान बेगा तासतिन, इद नाक वेहा. अस्के नना अदिन ओसि, (ओसो बेस पोहतकन),” इता.

16 येसु पया तान “मरिया!” इनजोर केयतोग, अस्के अद पेगके मिळिन्दस येसुन पुता, पुन्जि ओन इब्रि पोल्लोते “रबोनि!” (इतेके “नावा गुरू”) इनजोर इता.

17 अस्के (मरियालि ओनाड काल्क अरताहकु,) येसु इतोग “नावाड काल्किन ओगिस मनमा मरिया, बाराहक इतेके नना इंका वने बाबानेके पोगोन अनोने*. मति निमा मावोर कगयवालोरके अन्जि ओरिन वेहा, ‘मीवा-नावा बाबानेके,* मीवा-नावा देवुळतके नना पोगोन दायहनन,’ ” इन्जि येसु तान वेहतोग.

18 अस्के मगडला नाटेना मरियाल अन्जि, “नना येसुसामिन ऊळतन, ओग नाक इद्रम-इद्रमताड गोटिड वेहतोग,” इनजोर अद ओर कगयवालोरिहक वेहता.*

येसु तनाड कगयवालोरिहकु दिसिहतोग

19 अदे ऐतारमता दिया मुलतस्के, यहूदिराड पेदल्किन रेयिसि,* ओर कगयवालोर अरातगा तेल्लप केहच तालम ईसि मकिस मनदहपा, येसु अगा वासि लोप्पा नेडतोग. नेडिसि, ओरगा नडुम निचि, ओरिन इतोग, “मीक सुकम दोर्कि, रेयमाटु!”*

20 इनजोर वेहचि, ओरिन तनाड कय्कनाड ओसो सेंकाता देवान तोहतोग.* सामिन ऊळिसि ओरिहक गिर्दा वाता.

§ 19:39 19:39 अदुयय 3 ऊळाट. * 19:39 19:39 देवुळताड पाटाड 45:8; मार्कल 16:1 * 19:42 19:38-42 बळयिर 13:29 * 19:42 19:42 पोळद अरनेकेने यहूदिरा दिया सुरु आस्ता. * 20:1 20:1 बळयिर 20:7; 1 कुरिततोर 16:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:10 * 20:6-7 20:6-7 11:44 * 20:9 20:9 लूकाल 24:26-27,46; बळयिर 17:3 * 20:10 20:3-10 लूकाल 24:12 * 20:14 20:14 लूकाल 24:16; योहन 21:4 * 20:17 20:17 7:33; 14:12,28; 16:5,10,17,28; 17:11,13 * 20:17 20:17 इब्रितोर 2:11 * 20:18 20:18 मार्कल 16:10; लूकाल 24:10,23 * 20:19 20:19 7:13; 9:22; 12:42; 19:38 * 20:19 20:19 1 कुरिततोर 15:5 * 20:20 20:20 लूकाल 24:39-40; योहन 19:34; 20:27

21 ओसो उंद मल्का येसु ओरिन इतोग, “मीक सुकम दोर्कि, रेयमाटु! बहलेहका बाबाल नाक इद दुनियाते लोहतोग, अहलेहका नना वने मीक दुनियाते लोहतहनन.✱”

22 इद्रम वळ्हकिसि ओग ओरिन ऊकुर ऊरतोग, अह कीस इतोग, “नना मीकु देवुळता पवित्र जीवा इयहनन.

23 तेना अदिकरते मीटु बोनाय पापमतुन मापि कीतिर इतेके, देवुळ वने ओना पापमतुन मापि कीताये. ओसो पवित्र जीवाता अदिकरते बोना पापमतुन मीटु मापि केविर इतेके, ओग मापि आयवाय मनदनोग,” इन्जि इतोग.✱

तोमाल उन्क-मन्क आस्तोग

24 ओर बळयिर बारा मन्कलोरगडाहि, ओर्वोग तोमाल इनवाल मतोग, ओन दिदुमि (इतेके एमोह पेकाल) वने इंदुर.✱ येसु वातोग अस्के, ओग तोमाल ओरा संगे इलेग आसि.

25 अदिहक ओग वातस्के, “माट सामिन ऊळतोम, रा!” इनजोर ओन ओर वेहतोर. तेला मति ओग सेतेम पोयोग, ओग इतोग, “ओनाड कयकनगा मोल्लाना देबानु ऊळवालेवा, अगा वेळ्ज तोग्सि ऊळवालेवा, ओसो ओना सेंकाता देबातुन कय बोयिस ऊळवालेवा, ओग येसुसामिये आंदोग इन्जि, नना मुर्तिय नमोन,”✱ इनजोर इतोग.

26 पया वारममेटा पेगके, ओर कगयवालोर ओसो लोनलोप्पा मनेके, तोमाल वने ओराय संगे मतोग. अस्के तेल्लिड केहच तालम ईसाय मति, येसु ओरा नडुम वास निच इतोग, “मीक सुकम दोर्कि, रेयमाटु!”

27 पया ओग तोमान इतोग, “निमा नीवा वेळ्जतुन नावा कयदा देबातगा तोग्सि ऊळा. ओसो नीवा कय इके मुनेह कीसि, नावा सेंकातगा बोयिस ऊळा.✱ अह कीसि, निमा नमवोना लेहका मनमा, मति उन्क-मन्क आयवा, विस्वस कीमु,” इनजोर इतोग.

28 इतस्के “ओ नावा सामिनन, नावा देवुळतिन!” इन्जि तोमाल येसुन इतोग.

29 “निमा नाकु ऊळताहकु विस्वस कीतिन, तोमा. मति बोर नाक ऊळवाय विस्वस कीस्तोर, ओर देवुळतोसु!”✱ इन्जि येसु तोमान इतोग.

30 इद पुस्तकते रासववु, ओसो वेल्लाडे बामिह कीयनाड सीनाड, येसु तनाड कगयवालोर मुनेह कीस तोहतोग.✱

31 मति इव पोल्लोड बाराहक रासिस मन्हाताड इतेके, देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल राजाल येसुये आंदोग, ओसो ओगे देवुळता मग आंदोग इन्जि मीटु नमना.✱ इद्रम नमतेके, मीक येसुना संगे अमेसाता पिसमुळ दोर्कगा.✱

21

गालिल समदुरतगा येसु वास्तोग

1 इव इचोक गोटीड आतापया, येसु गालिल समदुरतगा (इतेके तिबिरिया समदुरतगा) कगयवालोरिन कलियतोग, अद इह आता.

2 अगा सिमोन पत्रु, दिदुमि इनवाल तोमाल, गालिल पटटा काना नाटेनोग नतन्याल, योहन, याकुबि, वेर तमोग इर्वुर* ओसो उयतुर इर्वुर येसुनाड कगयवालोर उंदिय जागा मतोर.

3 अस्के सिमोन पत्रु ओरिन इतोग, “नना मीन्क पोयतलाह दायहनन, डा,” इतोग. “माट वने नीवाय संगे वायहनोम, डा,” इन्जि ओर ओडाते पेसतोर. मति अद नग्का ओरिहक उंद मीन वन दोर्को!✱

4 पया पंडवियतस्के येसु वासि, समदुर दडटगा निच मतोग. तेला मति ओग येसु आंदोग इन्जि, कगयवालोर पुनोर.✱

5 अस्के येसु आळो कीतोग, “उचुक तेला मीन्क पोयविर रा, पेकोरिर?” “एंह-एंह, माकु उंदाय मीन दोर्को,” इनजोर ओर इतोर.

6 “मीटु ओडाता तिनळ बाजे वद वाटाट अले, अस्के मीन्क दोर्कनुड,” इन्जि येसु ओरिन वेहतोग. ओर पया अहे कीतोर, अस्के ऊळाट, वदमेंड मीन्क एकताहकु, ओरिहक वद पिळडलाह एल्लो!✱

7 अस्के ओग येसुसामिये आंदोग इन्जि, येसु जीवा कीतोग कगयवाल पुतोग, पुन्जि पत्रुन इतोग, “ओग सामिये, रा!” इतोग. ओग येसुसामि इनजोर केंजताहकु, सिमोन पत्रु तना जगातुन नंडटुहक मळहतोग (कबळते मताहकु, दुस्रा बेदे जगा केगवाय मतोग), अह कीसि समदुरलोप्पा एतगा बुर डेयिसि, दडटेके नारसोर अतोग.

8 ओर पिसतोर बारा, अद वदते एकतव मीन्किन पिळडसोर-पिळडसोर ओडात वातोर, बाराहक इतेके ओर वेल्ला जेक इलोर आसि, दडटाहि जोक-जोक रेंड नूहक कुटाड जेक मतोर.

9 पया ओर दडटेके पेसिस ऊळतस्के, अगा तळिमना किस मता, किसतगा बोळसतव मीन्क ओसो आरिड, इव दिसताड.

10 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीटु इजेक पोयतव मीन्कनगडाह उचुक इके ताट.”

11 अदिहक पया सिमोन पत्रु ओडाते तग्डिसि, वदतुन दडटेके पिळडिस ततोग. अवटे नूटा पनस मूंडु (153) बेराड-बेराड मीन्क मताड. इचोक मीन्क मन्जाय, वद इतेक अगवो.

✱ 20:21 20:21 मत्याल 10:16; लूकाल 10:3; योहन 4:38; 17:18 ✱ 20:23 20:23 मत्याल 16:19; 18:18 ✱ 20:24 20:24 11:16 ✱ 20:25 20:25 मार्कल 16:11; लूकाल 24:11 ✱ 20:27 20:27 लूकाल 24:40; योहन 20:20 ✱ 20:29 20:29 1 पत्रु 1:8 ✱ 20:30 20:30 21:25 ✱ 20:31 20:31 19:35 ✱ 20:31 20:31 3:15-16,36; 5:24; 6:47; 11:26 * 21:2 21:2 योहन, याकुबि, वेर तमोग इर्वुर मोदुल कागिदते “जेबेदिनाड मक्कु”. वेर तमोग इर्वुर तपे जेबेदि इनवाल मतोग. ✱ 21:3 21:3 लूकाल 5:5 ✱ 21:4 21:4 लूकाल 24:16; योहन 20:14 ✱ 21:6 21:6 लूकाल 5:4-6

12 पया येसु ओरिन इतोग, “इव मीन्कु, आरिड तिनदकल, वाट रा!” इतोग. वेग सामिय इनजोर, कगयवालोर पुन्ज मताहकु, निमा बोनिन आंदिन इनजोर ताल्हकलाहि, ओरगडाहि बोन्के दीरा वावो.

13 पया येसु वासि आरिनु, मीन्किनु ओरिहक वांटीसीतोग.

14 इद्रमलेहका येसु हासि जीवा अरतोग* अस्केडाहि, इद मुचा केपा कगयवालोरिहक दिसलाहि आतोग.*

येसु पत्रुहकु अदिकर ईस्तोग

15 ओर कगयवालोर कतम तितस्के, येसु सिमोन पत्रुन ताल्हकतोग, “योनाना मगनिन, सिमोनि, वेर पिसतोर कगयवालोर बेचोन नाक जीवा कीस्तोर, तान्काय वीळिस निमा नाक जीवा कीय्हनिना?*” इन्जि ताल्हकतोग. “इंगो सामि, नना नीक जीवा कीय्हनन इन्जि, नीक इतेक एर्काये,” इनजोर पत्रु इतोग. “अह इतेके नावाड गोरैपिलाना लेहकाडोरिन मेहा,” इन्जि येसु वेहतोग.

16 ओसो उंद मल्का, येसु पत्रुन ताल्हकतोग, “योनाना मगनिन, सिमोनि, निमा नाक जीवा कीय्हनिना?” “इंगो सामि, नना नीक जीवा कीय्हनन, इदिन इतेक निमा पुहनिने!” इन्जि पत्रु इतोग. “अह इतेक, नावाड गोरैना लेहकाडोरिन बेस रोसा,*” इन्जि येसु वेहतोग.

17 पया मुचा केपा येसु पत्रुन ताल्हकतोग, “योनाना मगनिन, सिमोनि, निमा नाक जीवा कीय्हनिना?” इद्रम येसु मुचा केपा ताल्हकताहकु, पत्रु पका जीवा नोतप आतोग. “सामि, नीक इतेक कतम एर्काय मन्हता.* नना नीक जीवा कीय्हनन इन्जि, निमा इतेक पुतिन,” इन्जि पत्रु इतोग. येसु ओन इतोग, “अह इतेक, नावाड गोरैना लेहकाडोरिन मेहा.

18 इह कैजा, नना सेतेम वेहतहनन, निमा लेयोग मतिन अस्के, निमा तयर आसि, बेगा विचर वांदु, अगा अंदिन. मति निमा मुय्तोग आयकिन अस्के, निमा नीवाड कय्किन आहतकिन, आहनेके दुशोग मन्कल नीकु दोहचि, नीक विचर वावा जागाते पोस ओयनोग,” इतोग.

19 (पत्रु बेद्रमता हामुरते हासि देवुळतुन मान ईयनोग, इदिन मुनेन वेहतलाह, येसु इह वळ्हकतोग.)* इचोन वळ्हकतस्के, येसु पत्रुन इतोग, “नावा सेवा कीसोर वय!”

20 पया पत्रु पेगके मल्स ऊळतोग अस्के, येसु जीवा कीतोग कगयवाल, ओरा पेंडेस वातदिन ओग ऊळतोग. (वेगे कगयवान कोनि येसु हायनामुने, कगयवालोर ऐंगेन तिनदहपा, सामिन पोस एवाल बोग आंदोग, इदिन पुनदलाह, पत्रु कौंडा चिन्चिह कीसि, येसुन ताल्हकलाह वेहक मतोग.)*

21 वेन पयाह पयाह वायनदिन ऊळिसि, पत्रु येसुन ताल्हकतोग, “सामि, वेना बह आयागा?” इतोग.

22 “नना इद बूमते मल्स वानाहजोमु, ओग पिसिस मनदना इन्जि, नावा विचर मतेकाय, तेना नीकु बाताल वास अरता? निमा नावा सेवा कीसोर वय!” इन्जि येसु पत्रुन इतोग.

23 येसु इह इताहकु, वेग कगयवाल बेस्केन हायोग आयनोग, इद्रमता पोल्लो विस्वसिरा नडुम आबुर आता. मति ओग हायोग आयनोग इन्जि येसु इनोग, सिरप “नना मल्स वानाहजोमु, ओग पिसिस मनदना इन्जि, नावा विचर मतेकाय, तेना नीकु बाताल वास अरता?” इचोने वळ्हकिस मतोग.

आक्रि मारेंगा

24 बोन कगयवान येसु जीवा कीतोग कगयवाल इन्हतोर, ओनन ननान आंदन; ननाने इव पोल्लोड वेहतहनन, ओसो रासिस तासतन. इव नना रासतव पोल्लोड करलताडे इन्जि, माक विस्वसिरिहक एर्काय मन्हता.*

25 येसु कीतवु ओसो वेल्लाडे कबस्क मन्हताड. नावा विचरते अव कतम उंद-उंद रासतेके, अव रासतव पुस्तकिड तासलाह, इद दुनियाते जागा आलो आवाल बहे!*

* 21:14 21:14 मत्याल 28:5-6; मार्कल 16:6; लूकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:32; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिससतोर 1:20; कुलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 * 21:14 21:14 20:19,26 * 21:15 21:15 मत्याल 26:33; मार्कल 14:29; योहन 13:37 * 21:16 21:16 बळयिर 20:28; 1 पत्रु 5:2 * 21:17 21:17 16:30 * 21:19 21:19 12:33; 18:32; 2 पत्रु 1:14 * 21:20 21:20 13:24-25 * 21:24 21:24 15:27; 19:35; 20:31; 3 योहन 12 * 21:25 21:25 20:30

येसु किर्स्तुनाड बळयिराड कबस्क

ईकळतगा बेटरिता बटनतुन आहचतस्के, वेहच अरवालेवा, केनकेने मांजतेके, तानगा वेल्ला पावर इले, बेटरिताड सेल्क मारताड इन्जि पुनमुळ आस्ता. बेस्के-बेस्के मावा विस्वसता मनमुळ वने इद्रमलेहकाने आस्ता. माट देवुळतेनाहक बेराड कबस्किन मारिह कीयलाह, वेहचते मांजलाह ऊळिहनल. मति सिरप इचुने जिगबग-जिगबग आय्हनल. मावा लाव, मावा गिर्दा कमि मन्हता, इद्रम बाराहकु? ताना उतर सीदा मन्हता, अद बाताल इतेके, माट पवित्र जीवाता लावते निंदिस मनवल, अह मनवा आपुना मन्कनाय लावता मेटे, विस्वसता अगदे ताकलाह ऊळिहनल. इद आया पगवो. “मियगा देवुळता जीवाता दळ्म अरतापया, मीक लाव दोर्कगा,” इन्जि येसु तनाड कगयवालोरिनु वेहच मतोग (1:8). मुनेतोर कगयवालोरु, पवित्र जीवा वातस्के, ताना लावतेने पिसलाह, अहे सेवा कीयलाह ऊळतोर. अस्के बाताल आता, अदु बळयिराड कबस्क पुस्तकतगा रासतद मन्हता.

इद पुस्तकतुन रासवाल डाक्टर लूकाल आंदोग. मुने ओगु “लूकाल रासतदु बेसता कबुरि,” इद पुस्तकतुन रासतोग, तेना पया इदु किर्स्तुनाड बळयिराड कबस्कना लोप्पाडा पुस्तकतुन रासतोग. रेंड आसि पुस्तकिन, ओगु तियुपिलु इनवाल युनानि सायबानेनाहक रासतोग. बेस्के-बेस्के लूकाल पोलुना संगे तिरियिंदोग. 20:4-5, इगा “इचुर मावा संगे वातोर,” अहे “माक केपतोर,” इद्रमताड पोल्लोड रासतव माक दिसिहताड. अस्के इव पोल्लोड आयनस्के, लूकाल अगा मतोग इन्जि, माक तेळियिहता. मति बेव जागानगा लूकाल पोलुना संगे मनोग, अगा इद्रमलेहका रासोग आंदोग.

इद पुस्तकतुनु, बळयिराड कबस्क इनजोर इन्हतोर. मति बळयिरा मेटे पवित्र जीवाये बेराड कबस्क कीता, इद्रम दिसिहता. इगा वळ्गा पत्रुना सेवाता लोप्पा मन्हता; वळ्गा बार पोलुना सेवाता लोप्पा मन्हता. ओसो बार्नबस, सीलास, इस्तिपन, पिलिप, वेर बेरा लावते कीतव कबस्कना लोप्पा वने माट अर्विहनल. वेर पळयोर लेहकाडोर मतोर, बह इतेके वेर देवुळता पवित्र जीवाता बेरा लावते निंदिस मतोर. माट वने देवुळता जीवाते निंदतेके, देवुळता वेहचते बेचोन मांजकल इन्जि, इद पुस्तक तोहतहता. ओसो इद पुस्तक, विस्वसिरा मुल बेद्रम पुटोर इन्जि वने वेहतहता. अहे विस्वसिर देवुळताड केंजिसि, बेसता कबुरतुन, लेसतोर मन्कलोरगा ओतेके, बाताल आस्ता इन्जि इद पुस्तक तोहतहता. मुने सिरप यहुदि जाततोर देवुळतुन पुन्जि विस्वस कीतोर, मति बेस्के देवुळता पोल्लो पूरा आबुर आता, अस्के दुम्राड वेल्लाडे जातिनोर वने, देवुळतुन विस्वस कीयलाह आतोर. अद्रमलेहकाने नेंड वने मावा जाततोर नडुम एवनाह, देवुळता पोल्लो आबुर आता.

ओसो मीवा पार्तनाते, मीवा ताकमुळते, मीवा साक्सिते, विस्वसि मुडा सेवाते, मियगा कमि मतेके, इलवेके मीवा अडम बेदाय तिपल मतेके, आपुना विस्वसता मनमुळतुन बेद्रम मेगिह कीयना इनजोर, बळयिराड कबस्किन अर्विस पुनदलाह, इद पुस्तक मन्हता.

बळयिरेनाहक आक्रिता पोल्लो

1-2 तियुपिलु सायब! ✨ नावा मुनेता कागिदते येसुसामिनाड कबस्किन रासिस तासतन, (तान निमा अर्वतिने). * येसुसामिन देवुळि (हामुरताहि तेगिह कीसि) पोगोन देवुळदीपतगा ओतद दिया एवनाह, ✨ इद बूमते मनदनस्के ओग बाताल बाताल कीतोग, बाताल बाताल काह्तोग, इव सबेटविन अगा रासतन. देवुळि येसुन पोगोन ओयनामुने, ओग आचतोर तनाड बळयिरिन, इद्रम इद्रम कीम्हटु इनजोर, देवुळता पवित्र जीवा वेहतपु उकुम इतोग.

3 ओग तिपल आस डोलिसि, ओसो जीवा अरतोग, अस्केडाहि रेंड वीसाड दियाड आनाहि, ओरिहक ऊक-ऊके नना जीवा अरतन, इंजेके जीवात महनन इन्जि, बेस नेहना तोहतोग. ✨ ओसो देवुळि लोकरगा तना राजेम ताकिह कीयनद पोल्लोतुन ओरा संगे वेहन्दोग. ✨

4-5 उंद दिया ओग ओरा संगे मतस्के, ओरिन जमा कीसि, इद्रम उकुम इतोग, “देवुळता पेदिरते मीहवाल योहन, लोकरिन एते मीहन्दोग. मति वेल्ला दिया आयो, देवुळि तना पवित्र जीवाते मीक मीहतगा. ✨ इदिन कीकन इन्जि, बाबाल पोल्लो विळिसस मतोग इनजोर, ✨ नना मुनेन मीक वेहच मतन. अदिहक मीट येस्सलेम सहरतुन विळिसमाट मति, अद जीवातेनाहकु केपाट,” इनजोर वेहतोग. ✨

देवुळि येसुन जीवात मनेके पोगोन ओस्ता

6 पया येसुनाड बळयिर ओनगा (जयतुन इनदनद मेटातगा जमा आसि,) इद्रम ताल्हकतोर, “सामि! बह निमा इदे तूकने (रोम राजेमतुनओरे कीसि,) मावा इस्रयेल जाततोर लोकरिहकु, मावा राजेमतुन मल्स निल्पिह कीकिना?” ✨ इनजोर इतोर.

7 येसु इतोग, “इव सबे पोल्लोड आयना वेलातुन, कालमतुन, नावा बाबाले तना अदिकरते तासतोग. तान मीक पुनदा एवोग.

8 मति मियगा देवुळता जीवाता दळ्म अरतापया, मीक लाव दोर्कगा. ✨ अद लावते येस्सलेम सहरतगा, पूरा यहुदा पटटगा, सामरिया पटटगा ✨, ओसो बूम मारेंगा एवनाह, नावा पोल्लोता साक्सितोरिन मनदकिर, ✨ इन्जि वेहतोग.

✨ 1:1-2 1:1-2 लूकाल 1:1-4 * 1:1-2 1:1-2 मुनेता कागिद इतेके लूकाल रासतदु बेसता कबुरि. ✨ 1:1-2 1:1-2 मार्कल 16:19; लूकाल 24:51; बळयिर 1:9,11,21-22 ✨ 1:3 1:3 मत्याल 28:17; मार्कल 16:12,14; लूकाल 24:33-34,36; योहन 20:19,26; 21:1,14; 1 कुरिततोर 15:5-7 ✨ 1:3 1:3 14:22; 19:8; 20:25; 28:23,31 ✨ 1:4-5 1:4-5 मत्याल 3:11; मार्कल 1:8; लूकाल 3:16; योहन 1:33; बळयिर 11:16 ✨ 1:4-5 1:4-5 इपिसुसतोर 1:13 ✨ 1:4-5 1:4-5 लूकाल 24:49; योहन 14:16,26; 15:26; बळयिर 2:33 ✨ 1:6 1:6 लूकाल 17:20; 19:11 ✨ 1:8 1:8 2:1-4 ✨ 1:8 1:8 सामरिया पटटगा 8:1,5,14 ✨ 1:8 1:8 लूकाल 24:48; योहन 15:27; 19:35; 21:24; बळयिर 10:39,41; 1 योहन 1:2; 4:14

9 ओग इद्रम वेहतापया, ओर ऊळनेक-ऊळनेके, देवुळि येसुन पोगोन देवुळदीपतगा ओता, ✨ ओतस्के मोयुल अडम आसि, ओनु ओरिहक दिसवाह मुचता. 10 ओग पोगोन दायहपा, ओरु कौंडा मिळहवा ऊळसोर मनेके, पांडि गेंदेड उहतोरु इर्वुर मन्कलोर दोम्हवने ओरगा नितोर. †

11 निचि ओरिन इद्रम इतोर: “ए गालिल पटोरिर! बाराहक पोगोन ऊळसोर नितिर? देवुळि येसुन पोगोन देवुळता जागातगा ओता. मीट ऊळनाह बेद्रम ओग पोगोन अतोग, अद्रमे उंद दिया ओसोवन मल्स वायनोग,” ✨ इतोर.

यहुदाना जागाते दुस्रो ग बळयि

12 पया येसुनाड बळयिर जयतुन इनदनद मेटाताहि, येस्सलेम सहरते मलतोर. (अद मेटा येस्सलेम सहरताहि वळगा कोस जेक मता.)

13 ओर सहरते मल्सि, तमा रोमनद लोते, पोगोटा मिदेता अरातगा अतोर. (ओर बळयिर अक्रा मुलु बोर आंदुर इतेके,) पत्रु, आंदुराल वेर तमोग इर्वुर, योहनि, याकुब वेर तमोग इर्वुर, पिलिप, तोमाल, बार्तोलोमि, मत्याल, अल्पुना मगि याकुबि, सिमोनि (ओग रोम सर्करता अडम पार्तिंतोग), दुस्रो ग याकुबना मगि यहुदाल, (इचुर बळयिर अगा मतोर). ✨

14 वेर सबेटोर बळयिर उंदिय विचरते, देवुळतुन पार्तना कीसोरिन मंदुर. ✨ ओसो वेरा संगे उचुक आस्कु, येसुना तलोग मरियाल, ओसो ओनाड तमोर मतोर.

15 अवे दियाने, उंद दिया येसुन विस्वस कीतोरु, सबेटोर जोक-जोक आरुड वीसाड मन्कलोर, अगा जमा आस मतोर. अस्के पत्रु ओरा नडुम निच वेहतलाह आतोग:

16-17 “मावोरिर, यहुदा इस्केर्योति बार, माट ऐगेन कलियिस सेवा कीदोम इन्जि, मीट पुतिर. तेला मति ओगे येसुन दोहच ओयलाह वातोरिहक तोळ ईतोग. ✨ अदिहके देवुळता पवित्र जीवा वेहतपु, दाविद राजाल मुनेन साङ्गमते यहुदाना लोप्पा बेद पोल्लो रासिस तासतोग, ✨ अद पोल्लो करल आयनदे मता.”

18 (यहुदाल तना कीतद लाग्वा कबळताड कोताड एतोग. ✨ अव कोताने उंद पोलम असिस मतोग. मति अदे पोलमतगा, ओग पोगोटाहि कप मुळिन्दस अरतोग, ‡, अरतस्के ओना पोटा पगक विरियिस, पोर्हक पेसताड.)

19 येस्सलेम सहरतोर सबेटोर लोकरिहक इद पोल्लो एका आता. अदिहके अद पोलमतुन ओरा पोल्लोते “हकलदमा” इतेके “नेतुरता पोलम” इन्जि, पेदिर तासतोर. §)

20 (पत्रु ओसो इतोग, “बेद पोल्लो दाविद राजाल यहुदाना लोप्पा) देवुळताड पाटानगा रासतोग अद इह मन्हता: ओना लोन पगलोन आयि! अगा बोगे मनमाकेग इन्जि रासतद मन्हता. ओसो दुस्रा पाटातगा: ओग कीयना सेवातुन दुस्रो ग कीयेग ✨ इनजोर रासतद मन्हता.

21-22 अदिहक येसुसामि हामुरताहि जीवा अरतोग इन्जि, मावा संगे साक्सि मनवाल बळयि आयलाहि, ✨ (डोलतोग यहुदाना जागातगा) ओवोर्ग मन्कन आचनदु. योहन लोकरिन देवुळता पेदिरते एग मीहतस्केडाहि, देवुळि येसुन मयगडाहि पोगोन ओनाहजोम, माट ओना संगे वेलियसोर मतोम. बेचोक दियाड माट वेलियसोर मतोम, अचोक दियाड मावा संगे मतोर मन्कलोरगडाहि, ओवोर्ग मन्कन आचनदु,” इनजोर इतोग.

23 पया जमा आतोर विस्वसिर इर्वुर मन्कलोराड पेदिक वेहतोर. ओर्विना पेदिर योसेपि बार्सबा आंदु, ओन युसतुस वने इंदुर. दुस्रोना पेदिर मतियाल आंदु.

24-25 ओराड पेदिक वेहचि, येसुसामिन इद्रम ताल्हकतोर, “सामि! यहुदाल बेसतल अगदुन विळिसिसि, लाग्वद अगदुन पोयतोग, अह आसि डोलतोग; डोलिसि तना दायना मतद सिक्साता जागातगा अतोग. सबे मन्कलोरा पोटालोप्पाडाड गोटिड निमा पुतिने. ✨ अदिनेनाहक ओना जागातगा इद सेवा कीयलाहि, नीवा बळयि आयलाहि, वेर इर्वुरगडाहि निमा बोन आचतिन, तेन माक तोहचीम,” इनजोर ताल्हकतोर.

26 पया ओर इर्वुराड पेदिक रासिसि सीटिड वाटटोर. बेद सीटि पेसता, अद सीटटगा मतियाना पेदिर मता. अदिहक मतियाल येसु किर्स्तुना अक्रा बळयिरगा कलियतोग.

2

देवुळता जीवा विस्वसिरा पोगोन रेगिहता

1 (येसु हातापया 50 दियाने,) यहुदिरा पंटाता पंडुमतस्के, ✨ सबेटोर विस्वसिर उंद लोतगा जमा आस मतोर.*

2 अचोटेन, पकाय दूद वातप लेहका पोगोटा बूमताहि नेकनद केंज वाता. ओर उदिस मतद लोन पूरा नेकता.

3 पया किसताड वेंजेहकना लेहकाडाड ओरिहक दिसताड. पया बाताल आता, अव ओवोर्ग-ओवोर्ग मन्कना पोगोन उंद-उंद वास उदताड.

✨ 1:9 1:9 लूकाल 24:50-51; बळयिर 1:1-2; 1 तिमोति 3:16; तोहचीतव पोल्लोड 11:12 † 1:10 1:10 ओर इर्वुर मन्कलोर इतेके, देवुळताड देवतुल्के. ✨ 1:11 1:11 3:21; इन्जितोर 9:28 ✨ 1:13 1:13 मत्याल 10:2-4; मार्कल 3:16-19; लूकाल 6:14-16 ✨ 1:14 1:14 2:42; 6:4; रोम सहरतोर 12:12; इपिसुसतोर 6:18; कुलुसितोर 4:2 ✨ 1:16-17 1:16-17 मत्याल 26:47; मार्कल 14:43; लूकाल 22:47; योहन 18:3 ✨ 1:16-17 1:16-17 2 पत्रु 1:21 ✨ 1:18 1:18 मत्याल 26:14-15; लूकाल 22:5 ‡ 1:18 1:18 मत्याल 27:3-10 ऊळट. § 1:19 1:18-19 अद्रा, एकोनिस, इव रेंड वचन्कनाड पोल्लोड पत्रु वेहतव आयोड, मति लूकाल इद कागिद रासिहपा, इव पोल्लोड जोळे कीतोग. ✨ 1:20 1:20 देवुळताड पाटाड 69:25; 109:8 ✨ 1:21-22 1:21-22 1:8; 2:32 ✨ 1:24-25 1:24-25 1 शमूल 16:7; यिर्मयाह 17:10; बळयिर 15:8; रोम सहरतोर 8:27 ✨ 2:1 2:1 लैव्यव्यवस्था 23:15-21; बळयिर 20:16; 1 कुरिततोर 16:8 * 2:1 2:1 पंटाता पंडुमतुन पनस वने इंदुर, बह इतेके आवना पंडुमता पया पनस दियाने, इद पंटाता पंडुम कीदुर, यहुदिर पूना पंटाता कोड देवुळतुहक वाटिंदुर. अद वर्सा येसुन आवना पंडुमतस्केन हक्किस मतोर.

4 वास उदतस्के ओर कतमतोर देवुळता पवित्र जीवाते निंदतोर. ✱ अस्के देवुळता जीवा ओरिहक (तमा पुनवव दुस्साड-दुस्साड देसेहकनाड पोल्लोने वळ्हकनद) बुद ईता. बुद ईतस्के ओर सबेटोर दुस्साड-दुस्साड देसेहकनाड पोल्लोने वळ्हक बोटोर. ✱

5 अस्के अगा देवुळताड अडोड माळवालोर यहुदि जातोर, पंडुम इनजोर, ईनाह-आनाह सबे देसेहकनाहि येस्सलेमते वास मतोर.

6 ओर मन्कलोर विस्वसिरा वळ्हकनद लेडतुन केंजतोर, अस्के ईनाह-आनाह वेल्लाय मुल जमा आतोर. जमा आता मुडगडाहि, ओर्वोग-ओर्वोग मन्कल तना-तना देसेमता पोल्लोते, विस्वसिर वळ्हकनदिन केंजिसि, मुडा मन्कलोर एक्बेक आतोर!

7 एक्बेक आसि, ओर पका बामिस इतोर; “वेर इतेक गालिल पटोरु!

8 मति माट इतेके ओर्वोग-ओर्वोग, बेद देसेम पुटटल, अदे देसेमता पोल्लोते वेर वळ्हकनद केंजिह्नल! इद बहु!

9-11 माट इतेके पारति, मेदि, एलामि, मेसोपोटामिया, यहुदा, कपदुकिया, ✱ पुंतुस, ✱ आसिया, पुरगिया, पंपूलिया, मिसर देसेम, लिबुवा देसेमता कुरेनि सहरतकेडा एरिया, ओसो रोम सहरतोर यहुदिर वने ओसो दुस्साड जातिनोर मावा दर्मते ओळियतोर ✱ वने, ओसो केरति, अरब, इव सबे देसेहकने मनवालोरल यहुदिरल मह्नल. मति आपुना-आपुना पोल्लोते, देवुळताड बामिह कीयनाड कबस्किन, वेर मन्कलोर वेहतनदिन केंजिह्नल अयो,” इन्जि इतोर.

12 ओर बामिसि, एक्बेक आतोर, ओर्विहक-ओर्वोग “इद बहु बहु आता?” इनजोर इंदुर.

13 मति उयतुर बार, विस्वसिरिन ऊळिसि, “वेर अंगुर कल उन्जि ओचतोर, अदिहक अह आस्तोर,” इनजोर कवतोर.

पत्रु मुडुन येसुना कबुर वेहततोग

14 अचोटेन पत्रु, किर्स्तुना अक्रा बळयिरा संगे निचि, जोरते इद्रम इतोग: “मावोर यहुदिरि ओसो येस्सलेमते मनवालोरिर, मीट ऊळतदिन पुनदलाह, मियेनाहक पोल्लो वेहचोर मह्नन, नावा पोल्लो केंजाट!

15 मीट बेद्रम विचर कीयह्निर, अद्रम वेर मन्कलोर कल ओचोर, इंजेके सकरताड नोव एगलाह आताड; ✱ इद वेलाते बोगाय बहु ओचनोग? †

16 अह आयो रा, (वेर मन्कलोर मीवाड देसेहकनाड पोल्लोने वेहतनदिन केंजितिर). इदिना लोप्पा देवुळता कबुरतोग योवेल, मुनेन कबुर वेहच मतोग, (अद मीवा मुनेह करल आता).

17 ओग इद्रम रासतोग: देवुळि इन्हता,

‘आक्रिताड दियाने नना नावा जीवातुन कतमतोरा पोगोन उदिह कीकन.

अस्के मीवाड मगक-मयास्क वने नावा कबुर वेहतनुर.

मियगडोर लेया मन्कलोर नना तोहतनद लेकातुन ऊळनुर.

मुयतो मन्कलोर बार नना ईतव कलाड कळस्कनुर.

18 नाक मोळकवालोर ओर्युलतोर, ओर्युलतविस्कना पोगोन इंका,

नना नावा जीवातुन उदिह कीकन; ओर वने नावा कबुरतोर आयनुर.

19-20 दुनियातुन नेयम कीयनद देवुळता बेरा दिया वायगाये.

अद दिया वायनामुने, पोगोटा बूमतगा बामनाह लेहकाडाड कबस्क कीकन.

पोळद ईकळ आयगा, नेला नेतुरता लेहका गंजगा.

ओसो इळता बूमतगा बेराड सीनाड तोहतकन.

नेतुरि, किस उंडुलता मोयुलि, इविनाड सीनाड तोहतकन.

21 अस्के बोर सामिना पेदिरतुन पोस केयनुर, ओर सबेटोर पिसनुर. ✱ ✱

22 “मावोर इस्रयेलतोरिर, नावा पोल्लो केंजाट. नासरेत नाटेनोग येसुना मेटे, देवुळि मीक रीतरीतिनाड बामनाह लेहकाडाड कबस्क कीस तोहता इनजोर, मीट बेस-नेहना पुतिर. ✱

23 ओग येसुनु यहुदाल मीवा कयदगा पोस ईतापया, मीट देवुळताड अडोड पुनवोरा संगे, हळकनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हामुरता सिक्सा ईतिर. ✱ इद देवुळता मुनेताहि विचर मता, ✱ (अद्रमे पनस दियाड मुने करल आता).

24 मति हामुर ओन मूर्तिथ पोस तास पगवो, अदिहक हामुरता तिपलताहि, देवुळि ओन पिसिह कीसि, जीवा अर्हचीता. ✱

25 ओना लोप्पा दाविद राजाल मुनेन देवुळताड पाटाने रासिस मतोग,

‘देवुळि अमेसा नावा ऐगे मन्हता इन्जि नना पुहनन,

✱ 2:4 2:4 लूकाल 1:15,67; 4:1; बळयिर 1:8; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9,52 ✱ 2:4 2:4 गिनती 11:25-26; 1 शमूल 10:10; 19:24; मार्कल 16:17; बळयिर 10:45-46; 19:6; 1 कुरिततोर 12:10,28,30; 13:1,8; 14:1-39 ✱ 2:9-11 2:9-11 1 पत्रु 1:1 ✱ 2:9-11 2:9-11 1 पत्रु 1:1 ✱ 2:9-11 2:9-11 दुस्साड जातिनोर मावा दर्मते ओळियतोर मत्याल 23:15; बळयिर 6:5; 13:43 ✱ 2:15 2:15 1 तिसलुनितोर 5:7 † 2:15 2:15 यहुदिर दहा एगतापयाने, जावा उटापया, अंगुर कल उंडुर. ✱ 2:21 2:21 रोम सहरतोर 10:13 ✱ 2:21 2:17-21 योएल 2:28-32 ✱ 2:22 2:22 योहन 3:2; 9:16; बळयिर 2:19,43; 3:6; 4:10 ✱ 2:23 2:23 मत्याल 27:52; मार्कल 15:24; लूकाल 23:33; 24:20; योहन 19:18; बळयिर 3:15; 5:30; 1 तिसलुनितोर 2:15 ✱ 2:23 2:23 लूकाल 22:22; बळयिर 3:18; 4:27-28; 1 पत्रु 1:20 ✱ 2:24 2:24 मत्याल 28:5-6; मार्कल 16:6; लूकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:32; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24-25; 6:2-4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:19-20; कुलसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; 2 तिमोति 2:8; इब्रितोर 13:20-21

अद नावा पकाते मन्हता, नना बेस्केन पेःके गुचोन आयकन.

26-27 अदिनेनाहक नावा जीवा सितुर आस्ता, नना गिर्दाते महनन,
नावा मेंदुल वने सुकमते मन्हता.

बाराहक इतेके निमा नावा जीवातुन हानादीपतगा विळसविन आयकिन.

नीवा पवित्र सेवकिना सेतातुन कळिय एविन आयकिन.✧

28 मति निमा नाकु पिसमुळता अग तोहचीतिन.

नीवा संगे मनदहपा नना पूरा गिर्दाते महनन,✧

इनजोर दाविद रासतोग.”

29 पत्रु ओसो इतोग, “मावोरिर! इद पोल्लोतुन रासवाल मावा पेदामुयतोग दाविद मुनेन हातोग. ओनु गुमयातगा मिसतोर, ओन मिसतद गुमया नेंड वने मयगा मन्हता इन्जि, नना सेतेम पोल्लोते वेहतहनन.✧(इतेके दाविद इद पाटाते कुद तना लोप्पा वेहोग).

30-31 मति ‘नीवा कळता मन्कन, नीवा लेहका नावा लोकरुगा राजाल कीकन’ इन्जि, देवुळि ओन किरिया कीस मता.✧ दाविद देवुळता कबुरतोग मन्जि, पेःके वावाल राजानु, इतेके किर्स्तुनु, देवुळि जीवा अर्हचीयगा इन्जि मुनेन ऊळिसि, ‘ओना जीवातुन हानादीपतगा विळिसस एवो, ओना सेता कळियो,’ इनजोर रासतोग.✧

32 “वेगे येसुन देवुळि जीवा अर्हचीता इनजोर, माट सबेटोर विस्वसिरोम इद पोल्लोता साक्सि महनोम.✧

33 देवुळि (ओन पोगोन ओसि,) तना तिनळ बाजे उदिह कीस, ओन्क पका कदर ईता.✧ देवुळबाबाल मुनेन पोल्लो विळिसस मतपु, पवित्र जीवातुन ओन्क इद बूमतगा लोहतलाह ईता.✧ अद जीवातुन येसु माक ईतोग.✧ ईतस्के बाताल बाताल आता, इदिन मीट इंजेके ऊळतिर, केंजतिर.✧

34-35 (नना येसुना लोप्पा इव सबे पोल्लोन बाराहक इहनन) इतेके, मेंदुल अःके देवुळदीपते पोगोन अनवाल दाविद आयोग, बह इतेके ओग कुदि पोगोन अनवाना लोप्पा मुनेन कबुर वेहतोग:

देवुळि नावा सामिन इता,

‘बेचानाह नना नीवा कोटुलतोरिन, नीवाड काल्कना इळन तच एवोन,

अचानाह नावा तिनळ बाजेता राजगादेतगा उदिस मन,’ इता,✧ इद्रम दाविद साङ्गमते रासतोग.

36 मीट बोन हळ्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हळ्कतिर, ओगे येसुन, देवुळि कतमतोरा माल्काल कीता,✧ ओसो मीवा पिसिह केवाल राजाल कीताये.✧ इद पोल्लोतुन सबेटोर इप्रयेलतोर बेस-नेहना पुनिर,” इनजोर पत्रु वेहतोग.

37 इदिन केंजिसि ओर मन्कलोरा जीवा काल्सता, अद्रम आतस्के पत्रुओ ओसो दुसोर बळयिरिन ताल्हकतोर, “मावोरिर! इंजेके मावा पापम एडलाहि बाताल कीकोम?✧ माक वेहाटु,” इतोर.

38 इतस्के पत्रु इतोग, “मीट ओर्वोग-ओर्वोग मन्कल पापमता अगदाहि जर मल्लिस,✧ देवुळ लोहतोग किर्स्तु इनवाल येसुराजाना पेदिरते एग मीम्हटु.✧ अस्के देवुळि मीवा पापमतुन मापि कीसि,✧ तना पवित्र जीवाता बर्कत ईयगा.✧

39 बाराहक इतेके तना जीवातुन ईकन इन्जि, देवुळि मुनेन पोल्लो विळसता.✧ अद पोल्लो मियेनाहके ओसो मीवा जालपिलतेनाहक, जेक-जेकताड देसेहकनोरेनाहक, बेचुरिन देवुळि तनगा केयिहता, अचुरिहक,” इनजोर इतोग.

40 ओरिन तेळियिह कीयलाहि, ओसो वेल्लाडे पोल्लोड बुदिड-एदिड वेहतोग. देवुळि येसुन नमवोरिहक सिक्सा ईयना मन्हता, अद सिक्साताहि पिहट अम्हटु इनजोर,✧ बुद कागहचोर मतोग.

41 पत्रुना कबुरतुन केंजिस वेल्लाटोर विस्वस कीतोर, विस्वस कीसि, येसुना पेदिरते एग मीतोर. अद दिया जोक-जोक मूड अजर्क मन्कलोर विस्वसिरा मुडगा कलियतोर.

विस्वसिरा दिनमता मनमुळि

42 विस्वसिर किर्स्तुनाड बळयिर कागहतनाड पोल्लोन केंजसोरे,✧ ऐगेन कलियसोरे,✧ किर्स्तुना मोकता सीता कीसि ऐगेन आरिड तिनजोरे,✧ पार्तना कीसोरे, इद्रम मंदुर.

✧ 2:26-27 2:26-27 2:31; 13:35 ✧ 2:28 2:25-28 देवुळताड पाटाड 16:8-11 ✧ 2:29 2:29 1 राजा 2:10; नहेम्याल 3:16; बळयिर 13:36
✧ 2:30-31 2:30-31 देवुळताड पाटाड 132:11; 2 शमूएल 7:12-13; देवुळताड पाटाड 89:3-4 ✧ 2:30-31 2:30-31 2:27; 1 कुरिततोर 15:4; इब्रितोर 1:1
✧ 2:32 2:32 1:8; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20;
2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:19-20; कुलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 ✧ 2:33 2:33 मार्कल 16:19; बळयिर 5:31;
7:55-56; इपिसुसतोर 1:19-20; पिलिपितोर 2:9; इब्रितोर 1:3; 2:9 ✧ 2:33 2:33 योहन 7:39; बळयिर 1:4; रोम सहरतोर 5:5; गलातितोर 3:14; इपिसुसतोर 1:13
✧ 2:33 2:33 गलातितोर 3:13-14 ✧ 2:33 2:33 2:17; 10:45 ✧ 2:34-35 2:34-35 देवुळताड पाटाड 110:1; मत्याल 22:44; मार्कल 12:36;
लूकाल 20:42-43; इब्रितोर 1:13 ✧ 2:36 2:36 मत्याल 28:18; बळयिर 10:36; रोम सहरतोर 10:12; पिलिपितोर 2:10-11 ✧ 2:36 2:36 लूकाल 2:11
✧ 2:37 2:37 लूकाल 3:10,12,14; योहन 6:28; बळयिर 16:30 ✧ 2:38 2:38 मार्कल 1:15; लूकाल 24:47; बळयिर 3:19; 5:31; 11:18; 13:38;
20:21; 26:20 † 2:38 2:38 येसुराजाना पेदिरते एग मीम्हटु इद रिबजतुन वेल्लाटोर “बप्तिस्मा” इन्हतोर. ✧ 2:38 2:38 मार्कल 16:16; बळयिर 8:12,16;
22:16 ✧ 2:38 2:38 इपिसुसतोर 1:7 ✧ 2:38 2:38 8:15-16; 19:2; रोम सहरतोर 6:2-4 ✧ 2:39 2:39 यशायाह 44:3; योएल 2:28; रोम सहरतोर
9:4 ✧ 2:40 2:40 पिलिपितोर 2:15 ✧ 2:42 2:42 1 कुरिततोर 14:6 ✧ 2:42 2:42 इब्रितोर 10:25 ✧ 2:42 2:42 लूकाल 24:30; बळयिर
2:46; 20:7,11; 1 कुरिततोर 10:16

- 43 किर्स्तुनाड बळयिर रीतरतीनाड बामिह कीयनाड वेल्लाडे कबस्क कीदुर. अविन ऊळिसि, येस्सलेमतोर मन्कलोर पका रेयिस मतोर.
 44 येसुन विस्वस कीतोर सबेटोर ऐगेन कलियिंदुर, ओसो तमा सामनतुन ओर्विना-ओर्वोग काळडसोर पिसिंदुर.
 45 इतेके तमा जागा-बूमतुन, मालसोमतुन वमिसि, बोन्काय गर्ज अरतेके, अवे कोतान तूसिस ईदुर.✧
 46 दिनम उंदिय एकाते मंदिरताड मंडानगा कलियिंदुर.✧ ओसो गिर्दाति, बेसतल बुदते, लोहक-लोहक जमा आसि, ऐगेन जावा उंडुर, अहे (किर्स्तुना मोकता सीता कीसि) आरिड तिदुर.✧
 47 देवुळतुन जोहर कीसोर मंदुर. सबेटोर मन्कलोर विस्वसिरिहक मान ईदुर.✧ दिनम येसुसामि वेल्लाटोर मन्कलोरिन पापमताहि पिसिह कीदोग. ओर मन्कलोर विस्वसिरा मुडगा कलियिस मंदुर. (इद्रमलेहका विस्वसिरा मुडुन देवुळि बोल्लिह कीदु.)✧

3

ताक पगवोग कूटाल सत्रेम आस्तोग

- 1 अद्रमे उंद दिया बाताल आता इतेके, पत्रु, योहन, वेर इर्वुर बहट अर्स मतस्के, देवुळता मंदिरतगा अनजोर मतोर. (दिनम अद तूकने यहुदि लोकर मंदिरतगा मोळिकंदुर.)
 2 मंदिरतगा एवतस्के ओर्वोग पुटिय ताक पगवोग मन्कल ओरिहक दिसतोग। ओग मंदिरतगा अनवालोर वावालोरिन ताल्हकिस तिनेग इन्जि, दिनम उयतुर ओन मंदिरतगा एवनाह काजिस तंदुर. तचि वेल्लाय सोबाता अग इनदनद अगदगा उदिह कीस अंदुर.*
 3 पत्रु, योहन मंदिरताड मंडानगा ओळियनदिन ऊळिसि, ओग ओरिन बिचेम ताल्हकतोग।
 4 अस्के पत्रु, योहनि, इर्वुर आसि ओनेके बेट-बेट ऊळसोरिने, पत्रु इतोग! “मयेक ऊळा!”
 5 इतस्के, बातालाय ईयनुर इनजोर आसा कीस, ओग ओरेकेन ऊळलाह आतोग।
 6 अस्के पत्रु इतोग, “नयगा बंगर-वेंडिड इतेक इलेड, मति बाताल मन्हता, अद नीक ईयहनन✧: अले नासरेत नाटेनोग येसु किर्स्तुना अदिकरते तेदिसनेहक ताका,✧” इतोग।
 7 इन्जि कूटाना तिनळ कयदुन पोस तेहतोग। अस्केन ओनाड काल्हिकहक, मेसबुटिहक लाव वाता।
 8 लाव वातस्के, ओगु तेदिस दिग नितोग, निचि ताक बोटटोग.✧ ताकसोर, डेहकसोर, देवुळतुन जोहर कीसोर, ओराय संगे मंदिरते ओळियतोग।
 9 अगा मतोर सबेटोर मन्कलोर ओग ताकनदिन, ओसो देवुळतुन जोहर कीयनदिन ऊळतोर.✧
 10 ऊळतस्के, मंदिरता सोबातद अगदगा उदिस मन्जि बिचेम ताल्हकवाल वेगे आंदोग इनजोर पुतोर. पुतस्के कूटाल सत्रेम आतोग अयो इन्जि, पका बामिस ओर एक्बेक आतोर.

पत्रु मंदिरतगा देवुळताड पोल्लोड वेहतहतोग

- 11 सत्रेम आतोग मन्कल पत्रुन, योहनिन पोस मतोग। मंदिरता बेद जागातुन साल्मोन राजाना मंडा इंदुर,✧ अदे मंडातगा वेर निच मतोर.† अद मंडातगा सबेटोर वित वासि, ऊळिस बामतोर.
 12 पत्रु ओर सबेटोरिन ऊळिस इतोग, “ए मावोर इय्येलतोरिर! बह आता, मीट इद्रम बाराहक बामलाह आतिर? मावाय लावतुहके, मावाय कोळवतुहके, वेग मन्कल ताकतोग इतपे, मयेकेन बेट-बेट बाराहक ऊळिहनिर?
 13 अब्रहम मुय्तोना, इसक मुय्तोना, याकुब मुय्तोना देवुळि,✧ मावाड तादोर-बाबोरा देवुळि,✧ इद्र तना सेवा केवाल येसुहक✧ मान ईता. मति मीट इतेके, ओन पिलाति गुमसिना कयदगा‡ पोस ईतिर.✧ पिलाति ओन विळसकन इनदहपा, ‘वेग मावा राजाल आयोग’ इनजोर, मीट पिलातिना मुनेह ओन पास्कतिर.
 14 देवुळता पवित्र, सेतेमते ताकवाल मगि येसुन✧ पास्किसि, ओर्वोग हक्के मन्कन विळिसस ईम इनजोर, पिलातिन इतिर.✧
 15 अमेसाता पिसमुळ एवाल माल्कान मीट हक्कलाह ईतिर, तेला मति हामुरताहि देवुळि ओन जीवा अर्हता.✧ इद्र पोल्लोता माट इर्वोम साक्सि महनोम.
 16 मीवा मुनेह निच मनवाल मन्कन मीट पुतिरे. वेग बह बेस आतोग इतेके, माट येसुन विस्वस कीताहके, ओना लाव वेनगा वाता. येसुनगा अदिकर मन्हता इन्जि, विस्वस कीताहके वेग पूरा सत्रेम आतोग.✧

✧ 2:45 2:44-45 4:32,34-35 ✧ 2:46 2:46 5:42 ✧ 2:46 2:46 लूकाल 24:30; बळयिर 2:42; 20:7,11; 1 कुरिततोर 10:16 ✧ 2:47 2:47 4:21-22; 5:13 ✧ 2:47 2:47 2:41; 4:4; 5:14; 6:1,7; 9:31,42; 11:21,23-24; 14:1,21; 16:5; 17:12 * 3:2 3:2 मंदिरताड मंडानगा ओळियनद मुनेता अगदुन सोबाता अगि इंदुर. ✧ 3:6 3:6 2 कुरिततोर 6:10 ✧ 3:6 3:6 2:22; 3:16; 4:10 ✧ 3:8 3:8 14:10 ✧ 3:9 3:9 4:16,21 ✧ 3:11 3:11 योहन 10:23; बळयिर 5:12 † 3:11 3:11 येसु पुटदिहकाय अजर वर्साड मुने, इय्येलतोग दाविद राजाना पया, ओना मगि साल्मोन राजाल राजेम कीदोग। वेगे साल्मोन राजाल येस्सलेमता मुनेता मंदिरतुन दोहता वेहतोग। ✧ 3:13 3:13 पेसमुळि 3:6,15; मत्याल 22:32; मार्कल 12:26; लूकाल 20:37; बळयिर 7:32 ✧ 3:13 3:13 रोम सहरतोर 9:5 ✧ 3:13 3:13 3:26; 4:27-28,30 ‡ 3:13 3:13 रोम राजेमता बेरोग राजाल तना राजेमता उंद-उंद पट्टन ताकिह कीयलाह, पट्टहक ओर्विन तासिदोग, ओन गुमसि इंदुर. ✧ 3:13 3:13 मत्याल 20:17-19; लूकाल 18:32; योहन 19:11; बळयिर 2:23 ✧ 3:14 3:14 2 कुरिततोर 5:21 ✧ 3:14 3:13-14 मत्याल 27:20-23; मार्कल 15:11-14; लूकाल 23:18-23; योहन 18:40—19:7; बळयिर 5:28; 7:52; 13:28 ✧ 3:15 3:15 मत्याल 28:5-6; मार्कल 16:6; लूकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:24,32; 3:26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:18; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:20; क्लुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 ✧ 3:16 3:16 2:22; 3:6; 4:10

- 17 “मावोरिर! मीट, मीवा मुक्यालोर बार कलियिस, (येसुन हक्कनाह कीतिर. मति ओग बोग आंदोग इनजोर) पुनवालेवा अह कीतिर, ✨ इद नाक एकाये.
- 18 किर्स्तु राजाल सिक्सा आयनोग इन्जि, देवुळि तना कबुरतोर कतमतोरा संगे, मुनेन वेहच मता. ✨ देवुळि ओन अद्रमे कीसि, अद पोल्लोतुन इद्रम करल कीता. ✨
- 19 अदिहक इंजेके मीट पापमता अगदाहि मिळिन्दसि देवुळतके मल्हट्ट, अस्के देवुळि मीवा पापमतुन एडिह कीयगा. ✨ एडिह कीसि अद मीवा जीवातुहक आरम ईयगा.
- 20 ओसो देवुळि मयेनाहके निल्पिह कीतोःग पिसिह केवानु (इतेके येसुन) ओसोवने लोहचीयगा.
- 21 पूरा दुनियातुन पूना कीकन इन्जि, देवुळि वेल्लाय मुने तना पवित्र कबुरतोरा संगे वेहच मता. ✨ पूना कीयनद कालम एवनाह, किर्स्तु पोगोन देवुळदीपते मनदनोग. ✨
- 22 “मोसा मुय्तोग (मावाड तादोर-बाबोरिन किर्स्तुना लोप्पा) इद्रम वेहच मतोग, ‘नावा लेहकाडोग ओवोर्गो कबुरतोन, देवुळि मीवा कूळतोरगडाहि मियेनाहक लोहचीयगा. ओग मीकु बाताड वेहतनोग, अव सबे पोल्लोन केंजाट. ✨
- 23 ओना पोल्लो केंजवोरिन, देवुळि तना मुडगडाहि एगिह कीसि ओरिन बूळे कीसीयगा,’ ✨ इतोग.
- 24 अद्रमे सामुवेल मुय्तोग ओसो ओना पया वातोर देवुळता कबुरतोर सबेटोर, मुनेन इव दियाना लोप्पा पोकुर कीतोर. ✨
- 25 इंजेके ‘नीवा कूळतोरा मेटे इद बूमता सबे जातिनोरिहक बर्कत दोर्कगा’ इन्जि, देवुळि अब्रहम मुय्तोन वेहच मता, ✨ इद्रम मावाड तादोर-बाबोरा संगे मुनेन इद पोल्लोतुन करल कीस मता. ✨ बेव पोल्लोड कबुरतोर पोकुर कीस मतोर, बेद बर्कत देवुळि ईकन इन्जि वेहच मता, अव सबे मियेनाहके मन्हताड.
- 26 अदिहक मीट सबेटोरा लाग्वद अगदाहि मीक मल्हचि बर्कत ईयलाह, देवुळि तना सेवक येसुन आचिसि, मावाय यहूदि जाततोरिहक मुनेन लोहचीस मता, ✨” इनजोर पत्रु वेहतोग.

4

पत्रुन, योहनिन, पंचता मुनेह निल्पिह कीस्तोर

- 1 पत्रु, योहन, वेरु लोकुरा संगे वळ्हकसोर मतोर अस्के, बूमयालोर, मंदिरता दरोगाल ओसो सदुकिरा तुंगातोर उय्तुर ओरगा वातोर. (सदुकिर इतेके यहूदिराड पेदल्कना उंद तुंगातोर आंदुर, वेर हामुरताहि जीवा अरयहतोर इन्जि नमोर आंदुर.)
- 2 ओर इर्वर लोकुरिन येसुनाड पोल्लोड काःहचोर मतोर, लोकुर येसुना लेहका डोलिसि जीवा अरयनुर इनजोर, पोकुर कीसोर मतोर. ✨ इद पोल्लोतेनाहक यहूदिराड पेदल्क पकाय ओड आतोर.
- 3 ओड आसि पत्रुन, योहनिन पोयतोर. पोळद अन्ज मता अदिहक, इमा दिया नेयम कीकल इनजोर, ओरिन जेलते वाटोर. ✨
- 4 मति पत्रुनाड पोल्लोड केंजतोर वेल्लाटोर लोकुर येसुन विस्वस कीतोर. अद्रम विस्वस कीतोर, वेट कोय्तोर कोनि एयुड अजर्क मतोर. ✨
- 5 इमा दिया यहूदिराड पेर्मालोर, साम्रमगूस, ओसो दुसोर पेदल्क येस्सलेम सहरते पंच उदतोर.
- 6 ओसो ओरा संगे मोदुल पेर्माल अनाल, ✨ तना अने कयपाल ✨ ओसो पेर्माना सटमतोर, ओरगा योहन ओसो सिकंदर, वेर इर्वर वने मतोर.
- 7 पया ओर पत्रुन, योहनिन, नडुम निल्पिह कीस ताल्हकतोर, “मीट वेग कूटानु बेद लावते, बोना अदिकरते ताकनाह कीतिर रा?” इतोर.
- 8 पया पत्रु देवुळता पवित्र जीवाते निंदतोग, ✨ निंदतस्के इद्रम वेहतोग, “ए मावोर पेर्मालोरिर, पेदल्कनिर!
- 9 रोगमतोनेनाहक माट बेसता कबळ कीतोम, अदिन वेग बह आस बेस आतोग इन्जि, मीट नैड माक पर्हकिस ऊळिहनिर.
- 10 मीट ओसो मावोर सबेटोर इघ्रयेलतोर बेस पुन्हट्ट, नासरेत नाटेनोग येसु किर्स्तुन हक्कनागुटातगा हक्कनाह कीतिर, मति देवुळि ओन जीवा अर्हचीता. ✨ ओगो येसु किर्स्तुना अदिकरते, ✨ वेग मन्कल सत्रेम आसि, मीवा मुनेह नितोग.
- 11 ‘बेद बंडातुन मुने बेल्दर्कु पोहचीतुर, अदे बंडा इंजेके आदरता मूला बंडा आता’ इन्जि, देवुळताड पाटानगा वेहतद मन्हता. ✨ अद बंडा इतेके येसुये, बेल्दर्क इतेके मीटे, ओन पोहचीतप ऊळतोरिर.
- 12 वेग येसुन विळिसस बोगे, मावा पापमता सिक्साताहि पिसिह कीया पगवोग. बाराहक इतेके माट पापमताह पिसलाहि, इद बूमतगा ओन विळिसस, दुसोग पिसिह केवान देवुळि मन्कलोरिहक एवो!” ✨ इतोग.

✨ 3:17 3:17 लुकाल 23:34; बळयिर 13:27; 1 कुरिततोर 2:8; इपिससतोर 4:18 ✨ 3:18 3:18 10:43 ✨ 3:18 3:18 लुकाल 24:25-27,44-46; बळयिर 2:23; 17:2-3; 26:22-23 ✨ 3:19 3:19 2:38; 5:31; 20:21; 26:20 ✨ 3:21 3:21 मत्याल 17:11; रोम सहरतोर 8:19-21; इब्रितोर 1:1; 2 पत्रु 3:2 ✨ 3:21 3:21 1:11 ✨ 3:22 3:22 व्यवस्थाविवरण 18:15,18; बळयिर 7:37 ✨ 3:23 3:23 व्यवस्थाविवरण 18:19 ✨ 3:24 3:24 लुकाल 24:27,44-46; बळयिर 13:27; 17:2-3; 26:22-23; 28:23 ✨ 3:25 3:25 पृटमुळि 22:18 ✨ 3:25 3:25 रोम सहरतोर 9:4 ✨ 3:26 3:26 मत्याल 15:24; मार्कल 7:27; योहन 4:22; बळयिर 13:46; रोम सहरतोर 1:16; 2:10; 15:8 ✨ 4:2 4:2 3:15; 17:18 ✨ 4:3 4:3 5:18 ✨ 4:4 4:4 2:41,47; 5:14; 6:1,7; 9:31,42; 11:21,24; 14:1,21; 16:5; 17:12 ✨ 4:6 4:6 लुकाल 3:2; योहन 18:12-13 ✨ 4:6 4:6 मत्याल 26:3; योहन 11:49; 18:12-14 ✨ 4:8 4:8 लुकाल 1:15,67; 4:1; बळयिर 1:8; 2:4; 4:31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9,52 ✨ 4:10 4:10 मत्याल 28:5-6; मार्कल 16:6; लुकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:24; 2:32; 3:15,26; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिससतोर 1:20; कलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 ✨ 4:10 4:10 2:22; 3:6 ✨ 4:11 4:11 देवुळताड पाटाड 118:22; मत्याल 21:42-43; 1 पत्रु 2:7 ✨ 4:12 4:12 मत्याल 1:21; बळयिर 5:20; 10:43; 13:26; 1 तिमोति 2:5

13 पन्हु, योहन, वेर इर्वुर कगयवोर केनकेनेतोर मन्ज तेला, दीराते वळ्हकिंदुर. वेरा दीरातुन ऊळिसि, तग्वाड केवालोर बयल आतोर. ✨ पया वेर इर्वुर येसुना संगतोर, (अदिहक इद्रमता दीरा वेरिहक वाता) इनजोर पुतोर.

14 मति सत्रेम आतोग मन्कल वेरा संगे नितदिन ऊळिसि, वेरा अडम बातय वळ्हक पगवोर.

15 पया बाताल कीतोर इतेके, पन्हुन, योहनिन, सत्रेम आतोग कूटान, पंचताहि पलते ओम्हटु इनजोर इतोर, इन्जि तमतमाय विचर कीयलाह बोटटोर.

16 “इंजेके वेरिन माट बाताल कीकल? वेर इद्रमता बेरा सीना तोहतोर इनजोर, पूरा येस्सलेम सहरतोर पुतोर. अदिन वेर केवोर इनजोर, माट बह इनदा पगयकल?”

17 आयो रा! इद्रम कीकल, (ओरिहक सिक्सा एवल); मति इद पोल्लो आबुर आयना आयो इनजोर, इंजेटगडाहि वेग येसुना पोल्लोतुन बेगान वेहमाट इनजोर, ओरिन रेयिह कीसि विळिसीकल,” इतोर.

18 पया ओर इर्वुरिन लोप्पा केयिसि, “मीट इंजेके येसुना पोल्लोतुन बेगान वेहमाट, बेगान कागहमाट,” इनजोर इतोर. ✨

19 मति पन्हु, योहन, वेर इद्रम इतोर, “देवुळता पोल्लोतुन विळिसस, मीवा पोल्लोतुन केंजना देवुळतुहक ओप्पगाया? ✨ मीटे विचर कीस ऊळट!

20 माट ऊळतव, केंजतव पोल्लोन वेहवालेवा, केमेन मनदा पगवोम, ✨” इनजोर इतोर.

21-22 इंजेके देवुळता लावते सत्रेम आतोग पुटकूटाल, रेंड वीसाड वर्साहकाय एक्वा वयसतोग आंदोग इनजोरे, सबेटोर लोकर देवुळतुन जोहर कीदुर. ✨ अदिहके लोकर माक विस्द आयनुर इन्जि, लोकरिहक रेयिस ✨ तग्वाड केवालोर ओरिन पका रेयिह कीस, विळिसस ईतोर.

विस्वसिर देवुळतुन केयिहतोर

23 पया पंचताहि पन्हु, योहन पेसिसि, ओर तमा तोळतोरगा अतोर. अस्के पेर्मालोर ओसो दुप्पोर पेदल्क बाताड बाताड इतोर, अव सबे पोल्लोड विस्वसिरिहक वेहतोर.

24 अदिन केंजिसि, विस्वसिर उंदिय एकाते जोरते, देवुळतुन इद्रम वळ्हकतोर, “जोहर सामि! पोगोटा बूमतुन, इळता बूमतुन, सम्दुरतुन, ओसो अविस्कनगा मनदनव सबेटविन निमान पुटिह कीतिन. ✨

25 नीवा सेवक मावा पेदामुय्तोग दाविद राजाल, नीवा पवित्र जीवाता बुदते इद्रम वेहतोग इतेके ‘यहुदि आयवोरइचोन रोदा पोयह्तोर, मति बार्किया?

यहुदिर, जमा आसि उगसताड आयडाड पंडिह्तोर, मति बार्किया?

26 ओराड राजालोर लळयतुहक तेदतोर,

ओराड मुक्यालोर वने जमा आसि, आयडाड पंडिह्तोर,

देवुळता अहे अद आचिस तासतोग राजाना वने अडम आस्तोर, ✨

इन्जि वेहतोग.

27-28 ओग वेहतद पोल्लो निटम करल आता. एरोद अंतपस राजाल, ✨ पिलाति गुमसि, ✨ वेरु इदे येस्सलेम सहरतगा, यहुदि आयवोरा संगे यहुदिर कलियिसि, निमा निल्लिह कीतिन ओग पवित्र सेवक येसुन ✨ अडम आतोर. मति निमा अचोन लावतोनिन इतेके, बेद नीवा मुनेताहि विचर मता, अचोने ओर कीया पगतोर. ✨

29 इंजेके देवुळबाबानिन, तग्वाड केवालोर माक रेयिह कीयनदिन सीता कीम, कीसि माट नीवा सेवकिरोम पका दीराते नीवा पोल्लोतुन वेहतलाह ईम, ✨

30 माट वेहतहपा, दुक्तोरिन सत्रे कीसि, नीवा पवित्र सेवक येसुना पेदिरते, ✨ नीवाड बामनाह लेहकाडाड सीनाड तोहचीम,” इन्जि देवुळतुन ताल्हकतोर.

31 ताल्हकतस्के, ओर जमा आस मतद लोन मेलियता. ✨ ओर कतमतोर पवित्र जीवाते निंदिसि, ✨ देवुळता पोल्लोतुन रेयवालेवा, कतमतोरिहक वेहता बोटटोर. ✨

विस्वसिर ओर्विना-ओर्वोग साय्ता कीस्तोर

32 सबेटोर विस्वसिर उंदिय एकाते मतोर. आपुना-आपुना मादुन बोरे नावा इनजोर इनोर आंदुर; मति सबेटोर मन्कलोर तमा सामनतुन, ओर्विना-ओर्वोग काळडसोर पिसिंदुर. ✨

33 किस्तु येसु जीवा अरतोग इन्जि, बळयिर साक्सि वेहन्दुर, वेहतनस्के देवुळता लाव ओरगा दिसिंदु. देवुळता दया सबेटोर विस्वसिरगा बेस मता.

34 बोन्के बातय कमि इलवा मता. जागा-बूमि बोरगा मता, ओर बेस्के-बेस्के वमिसि,

✨ 4:13 4:13 2 कुरिततोर 3:12 ✨ 4:18 4:18 5:28 ✨ 4:19 4:19 5:29 ✨ 4:20 4:20 1 कुरिततोर 9:16; 1 योहन 1:1 ✨ 4:21-22 4:21-22 2:47; 5:13 ✨ 4:21-22 4:21-22 5:26 ✨ 4:24 4:24 पेसमुळि 20:11; नहेम्याल 9:6; देवुळताड पाटाड 146:6; बळयिर 14:15; 17:24; तोहचीतव पोल्लोड 14:7 ✨ 4:26 4:25-26 देवुळताड पाटाड 2:1-2 ✨ 4:27-28 4:27-28 मत्याल 14:1; लूकाल 23:7-11 ✨ 4:27-28 4:27-28 मत्याल 27:2; मार्कल 15:1; लूकाल 23:1,12; योहन 18:28-29 ✨ 4:27-28 4:27-28 3:13,26; 4:30 ✨ 4:27-28 4:27-28 लूकाल 22:22; बळयिर 2:23 ✨ 4:29 4:29 4:13; 14:3; 2 कुरिततोर 3:12; पिलिपितोर 1:14 ✨ 4:30 4:30 3:13,26; 4:27-28 ✨ 4:31 4:31 16:26 ✨ 4:31 4:31 लूकाल 1:15,67; 4:1; बळयिर 1:8; 2:4; 4:27-28; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9,52 ✨ 4:31 4:31 पिलिपितोर 1:14 ✨ 4:32 4:32 2:44

35 अव कोताड तचि बळयिरा कयदे तूसलाह ईदुर. बोन्काय गर्ज अरतेके, अव कोताड पया तूसिस ईदुर. ✨ अदिहके बोन्के बातय कमि इलवा मता. ✨

36-37 अद्रमे योसेप पेदिरतोग ओर्वोग मतोग. ओग कुपस्स इनदनद देसेमतोग ✨ लेविना पुळगतोग (इतेके देवुळवडे) आंदोग. ओग बाताल कीतोग इतेके, तना बूमतुन वमिसि, कतम कोताड बळयिरगा तचि ईतोग. किर्स्तुनाड बळयिर ओन बार्नबस (इतेके दीरा एवाल) ईदुर. ✨

5

अनन्याल, सपिराल, वेरा पापमि

- 1 अद्रमे विस्वसिरा मुडगा अनन्याल पेदिरतोग मन्कल मतोग, ओना मुतेना पेदिर सपिराल आंदु. आळ इर्वुर आसि तमा उचुन जागातुन वमतोर.
- 2 पया अनन्याल बाताल कीतोग इतेके, वमतव कोतानगडाहि, वळगा कोताड तमेनाहक लोन तासतोग. इद पोल्लोतेनाहक तना मुते वने ओन्क तोळ आता. पया पिसतव कोतान बळयिरगा तचि ईतोग.
- 3 मति पत्रु ओन इतोग, “अनन्या! देयमदीपता विचरतुन नीवा बुदतगा बाराहक वाया ईतिन? जागातुन वमतव वळगा कोताड मियेनाहक तासतिन, वळगा कोताड ततिन, (पूराय कोताड ततप लेहका, अविस्किन मयगा तचि ईतिन). इद्रम निमा देवुळता पवित्र जीवाता मुनेह जोल आतिन. ✨
- 4 तान वमनामुने वने, अद नीवा कयदे मता, वमतापया वने अव कोतानगा पूरा नीवाय अदिकर मता. देवुळतुहक ओप्पवद कबळ कीयलाहि, बाराहक विचर कीतिन? निमा सिरप मन्कलोरिन आयो, मति देवुळतुने जोल वळहकतिन,” इनजोर इतोग.
- 5 पत्रु इतद पोल्लोतुन अनन्याल केंजताहे, नेल अर्सि अगान हातोग. इद पोल्लोतुन केंजतोर सबेटोर पका रेयतोर.
- 6 अगा मतोर लेयोर वासि, ओना सेत्तातुन गेंदेते ऊर्हतोर, ऊर्हचि पलते ओस गति कीतोर.
- 7 इद पोल्लो आस मूंड गंटाना पया, हातोना मुते सपिराल वाता. तना मुजो हातोग इन्जि, अद मुर्तिय पुनो आसि!
- 8 पया पत्रु तान इतोग, “अले! वेहा! मीवा बूमतुन इचोके कोताने वमतिरा?” “इंगो दादा! इचोके” इता.
- 9 पत्रु इतोग, “जोल वळहकतेके देवुळता जीवा पुनदगाया इन्जि, आळ इर्विर आस बाराहक इद्रम पट ऊळतिर? ✨ ऊळा! नीवा मुजोना सेत्तातुन पोहतोर अगदगा एवतोर, नीक वने अहे ओयनुर,” इनजोर इतोग.
- 10 पत्रु इद्रम इताहे, अद वने ओना मुनेह अर्सि हाता. अस्के ताना मुजोन पोहता मन्कलोर लोप्पा ओळियतोर. अद हातदिन ऊळिसि, ताना सेत्तातुन, ताना मुजोन पोहता जागातगा, कचुल ओस मिसतोर. *
- 11 विस्वसिरा पूरा मुलु, ओसो इद पोल्लोतुन केंजतोर सबेटोर पका रेयतोर.

बळयिरा कयदे बामनाह लेहकाडाड कबस्क

- 12 अद्रमे पया बळयिरा कयदे, देवुळताड बामनाह लेहकाडाड वेल्लाडे सीनाड, लोकुरा मुनेह आंदुड. (विस्वसिरा मुलु मंदिरता साल्मोन राजाना मंडातगा, ✨ उंदिय एकाते जमा आंदुर.
- 13 विस्वस केवोर ओरगा कलियलाह रेयिदुर, मति सबेटोर लोकुर विस्वसिरिन पका मान ईदुर. ✨
- 14 वेल्लाटोर आस्क-कोयतोर किर्स्तुन विस्वस कीसि, ओरगा वास कलियिदुर. अह आसि विस्वसिरा मुलु बोलिंगदुर. ✨)
- 15 बामनाह लेहकाडाड सीनाड ऊळिसि, पत्रु दायनद अगदे दुक अरतोर मन्कलोरिन कटुस्क अके, मागिड अके, अगदगा पेसिह कीस तासिंदुर. पत्रुना दळमतेला उयतुरगा अर्सि, ओर सत्रेम आयनुर इनजोर लोकुरा आसा मंदु. ✨
- 16 येस्सलेम सहरता एरे मतव नाहकनाहि, वेल्लाटोर दुक अरतोरिन, देयहक पोस मतोरिन, अगा पोस वांदुर. ओर सबेटोर बळयिरा कयदे बेस आंदुर. ✨

किर्स्तुनाड बळयिर जेलताहि पिहट अरयहतोर

- 17 अस्के लोकुर किर्स्तुनाड बळयिरिहक मान ईयनदिन ऊळिसि, मोदुल पेर्माल ओसो ओना तोळतोर सदुकिरा जीवा कर्विदु.
- 18 जीवा कर्विसि, बळयिरिन पोस जेलतगा वाटलाहि वेहतोर. ✨
- 19 पया ओर जेलते मनदहपा, नकाडा वेलाते बाताल आता इतेके, देवुळता देवतुल वासि, ✨ जेलता अगदुन तेगयता, ✨ तेगयिस (बोन्के दिसवाह,) ओरिन पेसिह कीता.
- 20 पेसिह कीसि ओरिन वेहता, “मंदिरताड मंडानगा अन्हटु, अगा निचि देवुळता पिसमुळता इद पूरा कबुरतुन, अगा मनवालोर सबेटोर लोकुरिहक वेहचीम्हट,” इता.
- 21 अस्के बळयिर देवतुल वेहतपु, पंडवियतस्के मंदिरतगा अतोर, अन्जि मंडानगा निचि, लोकुरिन काहता बोटोर.

✨ 4:35 4:34-35 2 कुरिततोर 8:14 ✨ 4:35 4:35 2:45 ✨ 4:36-37 4:36-37 11:19; 13:4 ✨ 4:36-37 4:36-37 9:27; 11:22-30; 13:2; रोम सहरतोर 12:8; गलातितोर 2:1,13 ✨ 5:3 5:3 इब्रितोर 10:29 ✨ 5:9 5:9 15:10 * 5:10 5:10 अनन्याल, सपिरालि तमा बूमि वमताड पूरा कोताड एवाहक डोलोर, मति पूरा कोताड देवुळतुहक वाटिहनेम इनजोर, ताना जीवातुन जोल वळहकतोर, अदिहक ओर आळ इर्वुर आसि डोलतोर. ✨ 5:12 5:12 योहन 10:23; बळयिर 3:11 ✨ 5:13 5:13 2:47; 4:21-22 ✨ 5:14 5:14 2:41,47; 4:4; 6:1,7; 9:31,42; 11:21,24; 14:1,21; 16:5; 17:12 ✨ 5:15 5:15 19:12 ✨ 5:16 5:15-16 इब्रितोर 2:3-4 ✨ 5:18 5:18 4:3 ✨ 5:19 5:19 8:26; 10:3; 12:7,23; 27:23 ✨ 5:19 5:19 12:10; 16:26

ओर कागहतहपा, मोदुल पेर्माँल, ओना तोळतोर बार बाताल कीतोर इतेके, यहुदिराड तगवाड केवालोरिन, सबेटोर पेदल्किन केयिसि, बळयिरिन जेलताहि तता वेहतोर.

22 मति मंदिरता पोलिसिर अन्ज ऊळतापया, बळयिर अगा इलोर! अदिहक ओर पंचतगा मल्स वासि इद्रम वेहतोर,

23 “जेलता अगदगा बेस तालम वाटिस मता, सीपय्क वने अगदगा राकातुहक मतोर; मति लोप्पा तेगयिस ऊळतापया बोर इलोर,” इतोर.

24 मंदिरता दरोगाल ओसो पेर्माँलोर इद पोल्लोतुन केंजिसि, इंजेके बह आयगा इनजोर, बळयिरेनाहक एक्बेक आतोर.

25 अचोटेन ओर्वोग मन्कल वासि, “मीट जेल वाटिस मतिर, ओर मन्कलोर मंदिरताड मंडानगा निचि, लोकरिन येसुना पोल्लो कागहतलाह आतोर,” इनजोर इतोग.

26 अस्के मंदिरता दरोगाल तनाड पोलिसिरिन पोस, मंदिरताड मंडानगा अतोग, अन्जि बळयिरिन पंचते ततोग. लोकर माक बंडाड उकिस हक्कना आयो इन्जि, जबरदस्ति केवा बळयिरिन ततोर.✱

27 पया ओरिन तचि तगवाड केवालोर मुनेह निल्पिह कीतोर. कीतस्के मोदुल पेर्माँल ओरिन इद्रम इतोग,

28 “येसुना पोल्लोतुन कागहतनद आयो इनजोर मीक वेहोमा?✱ मति मीट इतेके, येस्सलेमतगा कतमतोरिने ओना पोल्लोतुन कागहचीतिर. अचोने आयो मति, ओन माटे हक्कनाह कीतोम इनजोर, मावा पोगोन कसुर वाटलाह ऊळिहनिर?✱” इनजोर तप तोहतोर.

29 मति पत्रु ओसो दुसोर बळयिर इद्रम इतोर, “मन्कना पोल्लोतुन आयो, मति देवुळताये पोल्लोतुन माक केंज पोयहता.✱

30 येसुन मीट मराता हक्कनागुटातगा वेळहच हक्कनाह कीतिर,✱ मति मावाड तादोर-बाबोरा देवुळि ओन जीवा अर्हता.✱

31 जीवा अर्हचि, ओने सामि, पिसिह केवाल इन्जि, देवुळि निल्पिह कीता. मावा इस्सयेलतोरिन पापमता अगदाहि मल्हतलाहि, मावा पापमतुन मापि कीयलाहि,✱ ओने निल्पिह कीसि, तना तिनळ बाजे पका कदर ईसि उदिह कीता.✱

32 इव पोल्लोना माट साक्सितोरोम महनोम. तानाड पोल्लोड केंजिसि ताकवालोर पोगोन, देवुळि उदिह कीतद पवित्र जीवा वने, इव मावाड पोल्लोना साक्सि ईस्ता,” इतोग.

गमलियेल गून्नाड केंजिसि, बळयिरिन विळिसह्तोर

33 पत्रुना पोल्लोतुन केंजिसि, तगवाड केवालोर पका ओड आतोर. ओड आतस्के, बळयिरिन हक्कलाह तयर आतोर.✱

34 मति ओरगा गमलियेल पेदिरतोग वगोग मतोग, ओन यहुदिर पका कदर ईदुर.✱ ओग परसिरा तुंगातगडाहि देवुळता सास्त्रम कागहवाल गूर मतोग.† ओग तेदिसि बळयिरिन अगडाहि गळक पलते पेसिह कीयलाहि, सीपय्किन वेहतोग.

35 ओर अतस्के, तगवाड केवालोरिन इद्रम इतोग, “मावोर इस्सयेलतोरिर! मीट वेरिन बाताल कीयलाहि ऊळिहनिर, तान बेस आलिह कीम्हटु.

36 बाराहक इतेके, बेचोको वर्साना मुने, तियुदास पेदिरतोग ओर्वोग, नना बेरोनन इनजोर✱ नडुमिय पुटिस मतोग. अस्के नालुड नूहक मन्कलोर ओनेके आस मतोर, मति बाताल आता, रोम सर्करतोर सीपय्क ओन हक्कतोर. ओनेके आस मतोर सबेटोर बिरोबटो आतोर, ओना कबळ मायता.

37 “इद पोल्लो आतापया, रोम सर्करतोर सिरगंचि कीयलाह वेहच मतोर, अस्के गालिल पटटोग यहुदाल इनवाल सर्करता विस्द आतोग.‡ ओनाड केंजिसि उयतुर ओना पेके अतोर, पया ओन वने हक्कतोर. ओना पेके अनवालोर सबेटोर बिरोबटो आतोर.

38 अदिहक इंजेक वने, नना मीकु वेहतलाह आतन. मीट पोयतोरिन बाताले केमाट, ओरिन विळिसस इम्हटु. वेराड विचर्क, वेराड कबस्क, मन्कना बुदताड मतेके, तमाय मायनुड.

39 मति देवुळतगडाह मतेके, मीट तान माय्पिह कीया पगविर. माय्पिह कीयलाहि ऊळतिर इतेके, देवुळताये अडम लळेम आयवालोरिन आयकिर,✱ अद्रम आयमाट,” इनजोर बुदिड वेहतोग.

40 इतस्के, तगवाड केवालोर गमलियेलना पोल्लोतुन केंजतोर. पया बळयिरिन लोप्पा तता वेहतोर. ततापया ओरिन तोला जूताते नल्हता वेहचि,✱ येसुना पोल्लोतुन ओसो बोन्के वेहमाट इनजोर वेहचि, विळिसस ईतोर.

41 विळिसस ईतस्के बळयिर, येसुना पेदिरतेनाहक माक देबाड अरताड इनजोर, बेस गिर्दाते पंचताहि पेसिस अतोर.✱

42 ताना पया दिनम मंदिरताड मंडानगा, लोहक-लोहक वने देवुळ आचतोग पिसिह केवाल किर्स्तु राजाल येसुये आंदोग✱ इनजोर, रोमवालेवा कागहचौर, बेसतल कबुर वेहचौर मंदुर.

✱ 5:26 5:26 4:21-22 ✱ 5:28 5:28 4:18 ✱ 5:28 5:28 मत्याल 23:35; 27:25; बळयिर 2:23,36; 3:14-15; 7:52 ✱ 5:29 5:29 4:19 ✱ 5:30 5:30 10:39; गलातितोर 3:13; 1 पत्रु 2:24 ✱ 5:30 5:30 मत्याल 28:5-6; मार्कल 16:6; लूकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:24,32; 3:15,26; 4:10; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:20; कुलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 ✱ 5:31 5:31 लूकाल 24:47; बळयिर 2:38; 3:19 ✱ 5:31 5:31 मार्कल 16:19; बळयिर 2:33; 7:55-56; इपिसुसतोर 1:19-20; इब्रितोर 1:3 ✱ 5:33 5:33 7:54 ✱ 5:34 5:34 22:3 † 5:34 5:34 अद तुकने पूरा देवुळता सास्त्रम येसु वायनामुने रासतद मता. येसुना कबुरता सास्त्रम पया वाता. अबटे इद पुस्तक वने कलियता. ✱ 5:36 5:36 8:9; गलातितोर 2:6; 6:3 ‡ 5:37 5:37 येसु दहा-बारा वर्सानोम मतोग, अस्केडा इद पोल्लो. मावा यहुदिराड कोताड दुस्रा देसेमतोरिहक ईयना आयो इन्जि, वेग यहुदाल सर्करता विस्द आतोग. ✱ 5:39 5:39 बुदताड पोल्लोड 21:30; बळयिर 11:17 ✱ 5:40 5:40 मत्याल 10:17; मार्कल 13:9 ✱ 5:41 5:41 मत्याल 5:11-12; मार्कल 13:13; योहन 15:21; 1 पत्रु 4:14,16 ✱ 5:42 5:42 8:35; 9:22; 11:20; 17:3; 18:5,28

6

दर्मम कीयनद सेवातुहक एळवुरिन आचिहतोर

1 अद्रमे पया, येसुन विस्वस कीतोर लोकरु वेल्लाय बोल्लासोर अंदुर अस्के, ओरा नडुम इद्रमता कट्टला पुटटा. युनानि पोल्लो वळ्हकवालोर यहुदि विस्वसिर* इद्रम इतोर इतेके, दिनम गाटो तूसिहपा मावाड रांडे आस्किहक* बराबर एवोर इन्जि, इब्रि पोल्लो वळ्हकवालोर यहुदि विस्वसिरिन मुयोग आंदुर.*

2 अदिनेनाहक, बारा बळयिर बाताल कीतोर इतेके, सबेटोर विस्वसिरिन केयिस इद्रम इतोर, “माट देवुळता पोल्लोतुन पोकुर कीयनद विळिसिसि, गाटो तूसनद सेवा कीतेके, अद माक ओप्पो आयगा गोतो.

3 अदिनेनाहक मावोरिर! मियगडाह मीक विचर वातोर, पका तेल्वतोर, पवित्र जीवाते निंदतोर,* लोकरु कदर एवालोर,* एळवुर मन्कलोरिन आचाट्ट. ओरिन माटु गाटो तूसनद सेवातुहक निल्पिह कीकोम.*

4 मति माट बळयिरोम इतेके, पार्तना कीयनद ओसो देवुळता पोल्लोतुन पोकुर कीयनदे सेवाते मनदकोम,” इनजोर इतोर.

5 बळयिर इतद पोल्लो सबेटोर विस्वसिरिहक विचर वाता. अदिहक ओर इस्तिपन पेदिरतोन आचतोर, ओग पका विस्वस केवाल, ओसो पवित्र जीवाते निंदिस मनवाल. ओना संगे पिलिप*† पस्कुस्स, नीकानोर, तीमोन, परमिनाल, निकुलावुस, वेरिन आचतोर. (निकुलावुस इतेके अंताकिया इनदनद सहरतोग आंदोग. ओग मुनेटाहि यहुदि दर्मतोग आयोग मति, पया यहुदि दर्मते ओळियतोग.‡ ताना पया येसुन विस्वस कीतोग.)

6 विस्वसिरा मुडागडाहि वेरिन आचिसि, बळयिरा मुनेह निल्पिह कीतोर. ओर नितस्के, बळयिर तमाड कचिकेन ओरा पोगोन तासिसि,* देवुळता देव्या ताल्हकतोर, (ताल्हकिसि ओरिन गाटो तूसनद सेवातेनाहक निल्पिह कीतोर).

7 अद्रमे पया, देवुळता पोल्लो वेल्लाय पोकुर आसोर अता.*येस्सलेम सहरतगा विस्वसिर वेल्लाय बोल्लासोर. अहे यहुदि बूमयालोर वेल्लाटोर, येसुन विस्वस कीसि, ओना कबुर केंजलाह आतोर.

लोकरु इस्तिपनिन पोयहतोर

8 इस्तिपननगा इतेके देवुळता तोळ, ताना लाव मता. अदे लावते ओगु लोकरु मुनेह, बामनाह लेहकाडाड कबस्क कीदोग. देवुळता लावताड सीनाड वने तोहन्दोग.

9 अस्के पया इद्रम आता इतेके, उय्तर कुरेने सहरतोर, सिकंदरिया सहरतोर,* किलिकिया पटटोर,*आसिया पटटोर* मन्कलोर मतोर, वेर रोम सर्करतोर विळिसितीतोर यहुदिरा पार्तनाता लोतगा जमा आस मतोर.‡ ओरगडाहि उय्तर इस्तिपननगा वास तेल्वेड कीया बोटटोर.

10 मति इस्तिपन देवुळता जीवा ईतद बुदते वळ्हकनदिन ऊळिसि, ओर ओन तेल्वेने गेल्स पगवोर.

11 पया ओर बाताल कीतोर इतेके, दुसोरगा अन्जि, “वेग इस्तिपन मोसानाड अडोनो ओसो देवुळताड पोल्लोनु, पास्कसोर मनदनदिन केंजतोम इन्जि वेहाट रो!” इनजोर कुस्केन कागहतोर.

12 कागहतस्के ओर इद्रम कीतोर इतेके, लोकरुगा, पेदल्कनगा, साङ्गमगूरगा अन्जि, अद्रमे वेहचि ओरिन ओड तगहचीतोर. ओड तगहतस्के, ओर इस्तिपनिन अग-ओडतेन पोस, यहुदिराड तग्वाड केवालोरगा ओतोर.*

13 अहे जोल साक्सि एवालोरिन वने तचि, यहुदिराड तग्वाड केवालोर मुनेह निल्पिह कीतोर.* कीतस्के, “वेग इस्तिपन इद पवित्र गूडटुन, मोसानाड अडोनो, रोमवालेवा पास्कसोरिन मन्हतोग.*

14 ओसो ‘नासरेत नाटेनोग येसु इद मंदिरतुन बूळे कीयनोग,* ओसो मोसा मुय्तोग माक ईतव रीतरिवज्जिकेन मिळ्हचीयनोग,*’ इनजोर वेग वेहतनदिन माट केंजतोम,” इन्जि ओर इतोर.

15 पया अद पंचतगा उदिस मतोर सबेटोर इस्तिपननके ऊळतोर, अस्के ओना मोकम देवतुलता मोकमलेहका मांजतप दिसता.

7

इस्तिपन तग्वाड केवालोर मुनेह वळ्हकिहतोग

1 अस्के, “वेर वेहतनाड पोल्लोड सेतेमा? जोलिया?” इनजोर मोदुल पेर्माल इस्तिपनिन ताल्हकतोग.

* 6:1 6:1 2:10; 9:29 * 6:1 6:1 9:39,41; 1 तिमोति 5:3 * 6:1 6:1 युनानि पोल्लो वळ्हकवालोर यहुदि विस्वसिर, इय्येल देसेमते मनवालोर आयोर, अदिहक वेर इब्रि पोल्लो वळ्हकवालोर यहुदि विस्वसिर, ओराड रांडे आस्किहक गाटो तूसिहपा, बराबर एवोर आंदुर, एवाहक ओर मुयोग आंदुर. * 6:3 6:3 लूकाल 1:15,67; 4:1; बळयिर 1:8; 4:8,31; 6:5; 7:55; 9:17; 13:9,52 * 6:3 6:3 1 तिमोति 3:7; 3 योहन 12 * 6:3 6:3 रोम सहरतोर 12:7 * 6:5 6:5 8:5-6,12-13,26-40; 21:8 † 6:5 6:5 1:13 वचनते मनदनद पेदिरतोग पिलिप, वेग आयोग, ओग दुसोरगा आंदोग. ‡ 6:5 6:5 यहुदि दर्मतगा ओळियना इतेके, कोय्तोर डायना रिवज कीसि ओळिय पन्दुर; अद्रमे वेग निकुलावुस वने डायना रिवज कीसि, यहुदि दर्मतगा ओळियतोग. * 6:6 6:6 गिनती 8:10; 27:18; व्यवस्थाविवरण 34:9; बळयिर 8:17; 9:17; 13:3; 19:6; 1 तिमोति 4:14; 2 तिमोति 1:6; इब्रितोर 6:1-2 * 6:7 6:7 12:24; 19:20 * 6:9 6:9 18:24; 28:11 * 6:9 6:9 15:23,41; 21:39; 22:3; 23:34; 27:5; गलातितोर 1:21 * 6:9 6:9 16:6; 19:10; 21:27; 24:18 § 6:9 6:9 येसु पुटवाये मंड वीसाड मंड वर्साना मुने रोम सर्करतोर उचुर यहुदिरिन दोहच ओस मतोर, पया विळसतोर. ओर अलग-अलग जागातोर यहुदिरा पार्तनाता लोन, येस्सलेम सहरतगा मता. * 6:12 6:12 4:5 वचनते बोर तग्वाड केवालोर मन्हतोर, वेर ओर आंदुर. * 6:13 6:13 मत्याल 26:59-61; मार्कल 14:55-56; बळयिर 7:58 * 6:13 6:13 21:27-28; 25:8 * 6:14 6:14 मत्याल 26:60-61; 27:39-40; मार्कल 14:58; 15:29; योहन 2:19 * 6:14 6:14 15:1; 21:21; 28:17

2 इस्तिपन इतोग, “मावोरिर, पेदल्कनिर, नावा पोल्लो केंजाट. मावा पेदामुय्तोग अब्रहमना पोल्लो वेहतकन. ओग हारान सहरतगा अनवाय मतोग, अस्के कसदि जाततोर मनदनद मेसोपोटामिया इनदनद देसेमतगा मतोग. अगा मनदहपा तना डीसाते मांजन्द देवुळि ओनगा वाता.✧

3 वासि इता, ‘निमा नीवा देसेमतुन, नीवा जीवा-तलातोरिन विळिससि, नना तोहतकन अदु देसेमते दाकिन,’✧ इनजोर देवुळि वेहता.

4 अस्के अब्रहम कसदि जाततोर मनदनद मेसोपोटामिया देसेमताहि पेसिसि, हारान इनदनद सहरतगा अतोग.✧ अगा ओना तपे हातापया, देवुळि अब्रहमिन अद सहरताहि पेहचि, इंजेके माट महनल इद देसेमतगा तच उदिह कीता.✧

5 इद्रमलेहका ओग मग-मियाळलेवा, इद देसेमतगा वातोग. मति इद देसेमतगा इद नावा बूमि इन्जि वेहतलाहि, अब्रहमिहक इचुन वने बूम इलवा मता. देवुळि ओन्क उंद कुटामेंड वने बूम एवो आस मता, मति ‘नीकु अहे नीवा जालपिलतुहक इद देसेमता बूम ईकन,’✧ इनजोर पोल्लो विळिसस मता.✧

6 मति ‘नीवा जालपिल दुस्रा देसेमते पर्गेरा लेहका आसि मनदनुर. अगा ओरु नालुड नूहक वर्साड, अगडोरा कय इळनबेरा तिपलते मनदनुर.✧

7 मति, बेद देसेमतोर ओरिन कय इळन तासिस तिपल कीयनुर, ओरिहक नना सिक्सा ईकन. ✧पया नीवा जालपिल अद देसेमताहि पेसिस वायनुर, पेसिस वातापया इदे बूमतगा नाक मोळकनुर,’✧ इनजोर वेहता.

8 पया इद कीतद करलता सीना तोहतलाहि, ओन डायना रिवज* कीया वेहता.✧ पया अब्रहमिहक ओर्वोग पेकाल पुटटोग, ओना पेदिर इसक मता. ओग पुटटापया आट दियाने, अब्रहम ओना डायना रिवज कीतोग.✧ पया इसकिहक याकुब इनवाल पेकाल पुटटोग,✧(वेगे याकुबना दुस्रा पेदिर इस्येल आंदु,)✧ वेनगडाहे बारा मगक पुटटोर.✧ ओर मावा बारा कूळिनोर पेदामुय्तोर आंदुर.

9 “वेर बारा मगकिरगडाहि उय्तर बाताल कीतोर इतेके, तमा तमोग योसेपिन कुळसातुहक, मिसर देसेमते अनवालोर वीकुरतोरिहक अमेसातुहक ओर्युल आयलाह वमतोर.✧ मति देवुळि योसेपना तोळ मता.

10 अदिनेनाहक ओन सबे तिपल्कनगडाहि पिसिह कीता. ओसो योसेपिहक वेल्लाय बुद ईता.✧ वेना बुदतुन ऊळिसि, मिसर देसेमतोग पिरोन इनवाल राजाल वेनु मान ईसि, पूरा देसेमतुन, ओसो तना लोतुन वने, ताकिह कीयनद अदिकर योसेपना कयदगा ईतोग.✧

11 “अद तूकने मिसर देसेमतगा, ओसो योसेपना दादालोर मतद कनान देसेमतगा,† दुकळ अर्स मता.✧ अदिहक सबेटोर लोकर वेल्लाय तिपलते अरतोर. मावाड तादोर-बाबोरिहक तिनदलाह अनम दोर्को आस मता.

12 मति मिसर देसेमतगा अनम दोर्किहता इन्जि, याकुब मुय्तोग केंजतोग,✧ केंजिसि मावाड तादोरिन अगा अनम असिस ततलाह लोहतोग. अस्के अतोर, (मति इद देसेमतुन ताकिह केवाल मावाय तमोग इन्जि, पुनोर आस मतोर).

13 ततद अनम मारतापया, ओसो उंद मल्का ओर मिसर देसेमते अतोर. अस्के योसेपि नना मीवाय तमोन इनजोर ओरिन वेहतोग.✧ अस्के पिरोन राजाल वने योसेपना लोतोरिन पुतोग.✧

14 पया योसेपि तना तपे याकुब मुय्तोन ओसो ओना लोतोर सबेटोरिन, मिसर देसेमते वासि मनदकिर इनजोर, कबुर लोहच केयतोग.✧ ओर सबेटोर मूड वीसाड पंद्रा (75) इचुर मन्कलोर मतोर.✧

15 पया याकुब मुय्तोग मिसर देसेमतगा अतोग, अन्जि अगा वेल्लाडे वर्साड मन्जि डोलतोग;✧ ओसो मावोर बारा तादोर वने डोलतोर.✧

16 ओराड सेनानु सेकेम इनदनद नाग ओसि, अगान गति कीतोर. गति कीतद जागातुन, अब्रहम मुय्तोग सेकेम नाटेनोग अमोर पेदिरतोनाड मगकिरगडाहि, वेंडिड ईसि असिस मतोग.✧

17 “(तिपल कीयनद देसेमताहि, नीवा जालपिलतुन पेसिह कीसि, कनान देसेमते ततकन इन्जि,) अब्रहम मुय्तोहकु देवुळि मुनेन पोल्लो विळिसस मता.✧ अद पोल्लो करल आयनद वेला एक्सोर मता. मिसर देसेमतगा मावा लोकर वेल्लाटोर तेग आसोर अतोर.✧

18 अद तूकने योसेप हातापया वेल्लाडे वर्साने, ओन मुर्तिय पुनवोग ओर्वोग मन्कल मिसर देसेमते राजाल आतोग.✧

19 ओग राजाल इतेके, पका सत्रल बुदतोग मतोग. अदिहक मावा जाततोर लोकरिन इचोन तिपल कीतोग इतेके, आपुनाड बाला पेकोर डोलिर इनजोर, तलिस्क-तपेर ओरिन लोतगडाह पेसिह कीस विळिसस ईयनाह कीतोग.✧

20 अद तूकने मोसाल पुटटोग, ओग पका बेस सोबातोग पेकाल मतोग.✧ ओग पुटिस मूड नेलाड आनाहजोम, राजानाड केंजवालेवा, ओना तलोग-तपे ओन लोने अय कीतोर.

21 मति ताना पया ओन लोताहि पेसिह कीसि, बेरेटगा ओसि विळिसस ईया पोयता. अस्के पिरोन राजाना मयाळि ओन पेहकिस ओसि, नावा मग आयनोग इनजोर, ओन अय कीता.✧

✧ 7:2 7:2 पुटमुळि 11:31; 15:7 ✧ 7:3 7:3 पुटमुळि 12:1 ✧ 7:4 7:4 पुटमुळि 11:31; 15:7 ✧ 7:4 7:4 पुटमुळि 12:4-5 ✧ 7:5 7:5 पुटमुळि 12:7; 13:15; 15:18; 17:8 ✧ 7:5 7:5 इब्रितोर 11:9 ✧ 7:6 7:6 गलातितोर 3:17 ✧ 7:7 7:6-7 पुटमुळि 15:13-14 ✧ 7:7 7:7 पेसमुळि 3:12 * 7:8 7:8 इद बेद्रमता रिवज इन्जि पुनदलाह, पुस्तकता आक्रिते पुनवब पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळाट. ✧ 7:8 7:8 पुटमुळि 17:10-14 ✧ 7:8 7:8 पुटमुळि 21:2-4 ✧ 7:8 7:8 पुटमुळि 25:26 ✧ 7:8 7:8 पुटमुळि 32:28 ✧ 7:8 7:8 पुटमुळि 36:23-26 ✧ 7:9 7:9 पुटमुळि 37:11,28 ✧ 7:10 7:9-10 पुटमुळि 39:2-6,21-23 ✧ 7:10 7:10 पुटमुळि 41:40-46 † 7:11 7:11 इद देसेमतुहकु, नोहा मुय्तोन तादो इनवाल कनानना पेदिर उदता. (पुटमुळि 9:18-27 ऊळाट) ✧ 7:11 7:11 पुटमुळि 41:54-56 ✧ 7:12 7:12 पुटमुळि 42:2 ✧ 7:13 7:13 पुटमुळि 45:1-4 ✧ 7:13 7:13 पुटमुळि 45:16 ✧ 7:14 7:14 पुटमुळि 45:9-10,17-18 ✧ 7:14 7:14 पुटमुळि 46:26-27; पेसमुळि 1:5; व्यवस्थाविवरण 10:22 ✧ 7:15 7:15 पुटमुळि 46:1-7; 49:33 ✧ 7:15 7:15 पेसमुळि 1:6 ✧ 7:16 7:16 पुटमुळि 23:16-18; 33:18-19; 50:13; यहोशू 24:32 ✧ 7:17 7:17 पुटमुळि 15:13 ✧ 7:17 7:17 पेसमुळि 1:7,12,20 ✧ 7:18 7:18 पेसमुळि 1:8 ‡ 7:19 7:19 मिसर देसेमतोग राजाल, इस्येल लोकर वेल्लाटोर आतेके, माके विम्द कीसि हक्कनुर बह इनजोर, ओराड उड्लोर पेकोरिन हक्क वेहन्दोग. ✧ 7:19 7:19 पेसमुळि 1:10-22 ✧ 7:20 7:20 पेसमुळि 2:2; इब्रितोर 11:23 ✧ 7:21 7:21 पेसमुळि 2:5-10

22 मोसाल बेरोग आसि, मिसर देसेमताड सवे बुदिड-एदिड कगयतोग; तनाड वळ्हकनाड पोल्लोने, कीयनाड कबस्कने वने, पका उसर मतोग.

23 “पया मोसा मुय्तोग रेंड वीसाड वयसतोग आतोग, अस्के ओर्युल मन्जि कूल केवालोर नावा इस्त्रयेल जाततोरिन, कलियकन इन्जि विचर कीतोग.✧

24 कीसि अगा अतस्के, ओर्वोग मिसरि मन्कल इस्त्रयेल मन्कन उगसिन नलहतनदिन मोसाल ऊळतोग. ऊळिसि इस्त्रयेल मन्कन पिसिह कीसि, मिसर देसेमतोग मन्कन हक्किसि, देबाड तितोना बद्दला एतोग.✧

25 नावाय कयदे देवुळि मावा लोकरिन पिसिह कीयगा इनजोर, नावा लोकर पुनदनुर इन्जि, मोसाल विचर कीतोग. मति अद्रमता विचर वेर ओर्युलतोरि जीवातगा मुर्तिय वावो.

26 पया इमा दिया इर्वुर इस्त्रयेल मन्कलोर जग्ळा आयनदिन मोसाल ऊळतोग. ऊळिसि ‘मीट इतेके उंदिय जाततोरिर, दादाल-तमोग आयवालोरिर, बाराहक जग्ळा आयहनिर रा?’ इद्रम इन्जि, ओरिन गूनम कीयलाहि तेळियिह कीसोर मतोग.✧

27 मति जग्ळा आयवालोरिगडाहि, तना तोळतोग नलहवाल मोसा मुय्तोन दोबिस इतोग, ‘मावा नेयम कीसि, मावा पोगोन अदिकर ताकिह कीयलाहि, नीक बोग निल्पिह कीतोग रा?’

28 निने मिसर देसमतोन बेद्रम हक्कतिन, अद्रमे नाक वने हक्कलाह ऊळिहनिन अय?’ इतोग.✧

29 निने आतद पोल्लो इंजेक सबेटोरिहक एर्का आता इन्जि, मोसा मुय्तोग रेयतोग. रेयिसि मिसर देसेमताहि पेसिस विततोग, वितिसि मिदियन इनदनद देसेमतगा अन्जि, मनदलाह आतोग.✧ पया अगान मुतेन ततोग, ओन्क इर्वुर पेकोर पुटोर.✧

30 “इद्रम मोसा मुय्तोहक मिदियन देसेमतगा अन्जि, रेंड वीसाड वर्साड आताड. उंद दिया सीनयइनदनद मेटाकचुदा पेळ्हकल बूमतगा बाताल आता इतेके, किस पोतसोर मतद मरा जपताहि, देवुळता देवतुलिओन्क दिसता.✧

31 (अद मरा जपतगा किस पोतलाह पोतिंदु, मति अद जप मुर्तिय कर्वी आंदु.) तान ऊळिस मोसा मुय्तोग बामतोग, पया तान बेस ऊळलाहि अद जपता एरे अतोग. अगा अतस्के देवुळता आल्का ओन्क इद्रम केंज वाता इतेके,

32 ‘मोसा, नना नीवा तादोर-बाबोरा देवुळतन; अब्रहम, इसक, याकुब, वेर मोळकनद देवुळतन ननान आंदन,’ इनजोर इता.✧ अदिन केंजिसि मोसा मुय्तोग दिरदिर साडतोग, अगा ऊळलाह वने रेयतोग.

33 अस्के देवुळि ओन इद्रम इता, ‘इंजेक इद जागाते नना महनन. अदिहक निमा नीवाड एल्पुस्क तेंडा.✧

34 केंजा, मिसर देसेमतोर लोकर नावा लोकरिन बेद्रम तिपल कीस्तोर, अदिन नना बेस-नेहना ऊळतन. नावा लोकर ओरा कय इळन मन्जि अळयनदिन, केयनदिन केंजतन. ओरिन विळिसह कीयलाहि नना रेगतन. अदिनेनाहक निमा नावा इद कबळ कीयलाहि अन, नीक मिसर देसेमते लोहतकन,’ इनजोर देवळ इता. ✧

35 “अद्रमे ‘मावा नेयम कीसि, मावा पोगोन अदिकर ताकिह कीयलाहि, नीक बोग निल्पिह कीतोग?’ इनजोर, वेग मोसा मुय्तोन इस्त्रयेल मन्कलोर मुनेन पास्किस् मतोर,✧ इदिन सीता कीम्हट्ट. मति इंजेके वेगे मोसा मुय्तोहक देवुळि अदिकर ईसि, तना मन्कलोरिन मिसरतोर कयदाहि विळिसह कीस ततनोग इनजोर निल्पिह कीसि, किस पोतसोर मतद मरा जपतगा दिसतद देवतुलता मेटे, ओन मिसर देसेमतगा लोहता.

36 वेग मोसा मुय्तोग इस्त्रयेल मन्कलोरिन मिसर देसेमताहि पेसिह कीस ततोग.✧ अद देसेमतगा, एरल समदुरतगा, ओसो पेळ्हकल बूमतगा, रेंड वीसाड वर्साड आनाह, बामनाह लेहकाडाड सीनाड तोहचोर-तोहचोर, ओरिन ताकिह कीसोर ओतोग.✧

37 वेगे मोसा मुय्तोग ‘नावा लेहकाडोग कबुरतोग मन्कन, मीवा जालपिलताहि निल्पिह कीसि, देवुळि तना लोकरगा लोहचीयगा,’✧ इनजोर इस्त्रयेल मन्कलोरिन वेहच मतोग.

38 पेळ्हकल बूमतगा मावाड तादोर-बाबोरा संगे मतोग, वेगे मोसा मुय्तोग. ओसो सीनय मेटातगा देवुळता देवतुलि ओना संगे मता. अद देवतुलता मेटे मयगा एव्हिह कीयना इनजोर, ओन्के देवुळताड पोल्लोड दोर्कताड.✧ देवुळता मन्कलोर बेद्रम पिसना इन्जि, अव पोल्लोड तोहतहताड.

39 “मति मावाड तादोर-बाबोर ओना पोल्लोतुन केंजवालेवा, ओन विळिसिसि मिसर देसेमतेकेन मल्स अतेक तेला बेस आवालि इनजोर, सीता कीदुर.✧

40 अदिहक मोसा मुय्तोग सीनय मेटातगा मतोग अस्के, ओना दादाल आस्ननगावासि, ‘माक मिसर देसेमताहि ततोग मोसाल, बेके बह आतोगो, इदिन माट पुनवल. अदिनेनाहक इंजेके माक पेन बोमाड पंडिस ईम, अवे पेन्क माक मुनेह अग तोहतनुड,’ इनजोर इतोर.✧

41 अद्रमे पया ओर बंगरता पियो पंडिसि, अद पियोतुन पेन इन्जि, तान्क मोक ईसि मोळकतोर. मोळिकस तमा कयदे पंडटद बोमातेनाहक, कक्स-गोगिस तिन्जि-उन्जि गिर्दा कीतोर.✧

✧ 7:23 7:23 पेसमुळि 2:11; इब्रितोर 11:24-26 ✧ 7:24 7:24 पेसमुळि 2:11-12 ✧ 7:26 7:26 पेसमुळि 2:13 ✧ 7:28 7:27-28 पेसमुळि 2:14
 ✧ 7:29 7:29 पेसमुळि 2:15 ✧ 7:29 7:29 पेसमुळि 18:3-4 ✧ 7:30 7:30 पेसमुळि 3:2 ✧ 7:32 7:31-32 पेसमुळि 3:3,6; मत्याल 22:32;
 मार्कल 12:26; लूकाल 20:37 ✧ 7:33 7:33 पेसमुळि 3:5; यहेशू 5:15 ✧ 7:34 7:34 पेसमुळि 3:7-10 ✧ 7:35 7:35 पेसमुळि 2:14; बळयिर 7:27
 ✧ 7:36 7:36 पेसमुळि 12:41; 33:1 ✧ 7:36 7:36 पेसमुळि 16:35; गिनती 14:33-34; देवुळताड पाटाड 95:8-10; बळयिर 7:42; 13:18; इब्रितोर 3:8-9
 ✧ 7:37 7:37 व्यवस्थाविवरण 18:15,18; बळयिर 3:22 ✧ 7:38 7:38 7:53; रोम सहरतोर 3:2; गलातितोर 3:19; इब्रितोर 2:2; 4:12; 1 पत्रु 4:11 ✧ 7:39
 7:39 गिनती 14:3-4 ✧ 7:40 7:40 पेसमुळि 32:1,23 ✧ 7:41 7:41 पेसमुळि 32:4,6

42 अदिहक पोगोटा पोळदतुन, नेलातुन, उकान मोळिकर इन्जि, देवुळि ओरिन विळिसस ईता.☆ इद पोल्लो देवुळता कबुरतोरा साश्रमतगा, इद्रम रासतद मन्हाता इतेके,

‘ए इस्रयेल मन्कलोरिर, मीट रेंड वीसाड वर्साड पेळहकल बूमते जन्वर्कनाड मोकिकड ईतिर,
अविस्किन नयेनाहक ईतिरा? बार दुसाड-दुसाड पेन्कनेनाहक ईतिर?’

43 मोलेक पेदिरता पेनता रावुळतुन,

ओसो रिपान पेदिरता उका बोमातुन कांजिस वेलियतिर, §

मोळकलाह अविस्किन पंडटिर,

अदिहक मीवा कोटेतोरा कयदे मीक विळिसस ईकन, ओर मीक पोसि बेबिलोन देसेमता अबर ओयनुर,’

इनजोर देवुळ इता,☆ इद्रमलेहका रासतद मन्हाता.

44 “पेळहकल बूमतगा मावाड तादोर-बाबोर मनदहपा, देवुळि तना लोकुरा नडुम मनदनदिना साक्सि तोहतनद रावुळि, ओरा संगे मता.*
मोसा मुयतोना संगे देवुळि अद रावुळतुन इद्रम इद्रम पंडा इनजोर तोहच मता, अद्रमे मोसाल तान पंड वेहतोग.☆

45 मोसा मुयतोग हातापया, अद रावुळि पयाडोरा पीळता कयदे वाता. मोसाल हातस्के, ओना तोळतोग यहोसाल, इस्रयेलतोरा मुक्याल आतोग. वेगे यहोसाल मावाड तादोर-बाबोरिन इद देसेमते तचीतोग. ओरा मुनेह देवुळि दुसाड जातिनोरिन इद बूमतगडाह पंडटा, पंडटस्के इस्रयेलतोर इगा जागा आतोर.☆ अस्के अद रावुळतुन इगा तासतोर,☆ पया अद दाविद राजाना कालम एवनाह इगान मता.

46 दाविद राजाना पोगोन देवुळता गूम मताहकु, सबेटोर इस्रयेल मन्कलोर नीक मोळकना इन्जि, नियेनाहक उंद मंदिर पंडकन इन्जि, दाविद राजाल देवुळतुन ताल्हकतोग.☆

47 पया देवुळतेनाहक मंदिर पंडटोग मन्कल दाविद राजाल आयोग, ओना मगि साल्मोन राजाल आंदोग.☆

48 मति मन्कना कयदे पंडटा मंदिरतगा देवुळि मनो,☆ इद पोल्लोतुन देवुळता कबुरतोग ओवोर्ग मुनेन रासतोग.

49 देवुळि इद्रम इन्हाता,

‘पोगोटा बूमि नावा उदनद राजकुर्सि,

इळता बूमि नावाड कालक तासनद कुतुलि.

नयेनाहक बेद्रमता लोन पंडकिर?

नना रोमनद बेद्रमता जागा मनदगा?

50 इव सबेटविन ननान पुटिह कीतोन्न आयोना?’☆

इता.

51 “मीट कैंगम मन्कलोरिर! डायना रिवज कीतेक तेला, मीट देवुळतुन पुनवोरा लेहका, तान जीवा केवोरिर, तानाड पोल्लोड केंजवोरिर! बेद्रम मीवाड तादोर-बाबोर कीदुर, अद्रमलेहकान मीट वने देवुळता पवित्र जीवातुन अडम आय्हनिर.☆

52 देवुळता कबुरतोरगडाहि मीवा तादोर-बाबोर ओर्विन वने तिपल केवोरा, अले वेहाट?☆ देवुळ लोहवाल सेतेमतोग किस्तु वायनोग इनजोर, अद कबुरतुन मुनेन पोकुर कीतोरिन, मीवा तादोर-बाबोर हक्कतोर. अद्रमलेहका ओग किस्तु वातस्के, मीट ओना पोगोन उगसिन तप तोहचि, हक्कनाह कीतिर.☆

53 देवतुल्कना कयदगडाहि मोसानाड अडोड मीक दोर्कताड,☆ मति अव अडोन मीटे माळविर,” इन्जि इस्तिपन वेहच रोमतोग.

इस्तिपनिन बंडाड उकिस हक्किहतोर

54 इस्तिपन वळहकतद पोल्लोतुन केंजिसि, तग्वाड केवालोरिहक इचोन ओड वाता इतेके,☆ ओन ऊळिस तमाड पल्क कोकलाह बोटोर.

55 मति इस्तिपन देवुळता जीवाते पूरा निंदिसि,☆ पोगोन कौडा मिळहवा ऊळतोग. ऊळतस्के देवुळदीपते देवुळता जग-मळगना वेहचतुन, ओसो येसुन देवुळता तिनळ बाजे नितदिन☆ ऊळिसि इतोग,

56 “ओद ऊळाट! पोगोन देवुळदीप पड्ने आतदिन, ओसो मान्वना नडुम पुटटोग, देवुळता तिनळ बाजे नितदिन नना ऊळलाह आतन!”☆

इनजोर इतोग.

57 इतस्के तग्वाड केवालोर लोकुर, (वेग देवुळतुन पास्किहतोग इनजोर,) पकाय जोरते केयिसि तमाड केव्किन मुचतोर, मुचिस उंदि विचरते वित वासि ओन पोयतोर.

☆ 7:42 7:42 यहजेकेल 20:39 § 7:43 7:43 मोलेक इनदनद पेन, कनानि ओसो पिनिके जातिनोरा पेन आंदु, ओर अद पेनतुहक तमाड पेकोरिन मोकिकड ईदुर. ओसो रिपान इनदनद पेन बारा, मिसर देसेमतोरा पेन आंदु. ☆ 7:43 7:42-43 आमोस 5:25-27 * 7:44 7:44 देवुळि रेंड बंडानाड चेकानगा, दहा अडोड मोसाहक रासिस ईता. अव चेकान उंद संदुकतगा तासिस, मोळकनद रावुळतगा तासतोर (पेसमुळि 31:18; व्यवस्थाविवरण 10:5). अदिहक अद रावुळतुन साक्सिता रावुळि इनजोर इंदुर. ☆ 7:44 7:44 पेसमुळि 25:8,9,40; 38:21 ☆ 7:45 7:45 यहोशू 23:9; 24:18; देवुळताड पाटाड 44:1-3 ☆ 7:45 7:45 यहोशू 3:14-17; 4:11; 18:1 ☆ 7:46 7:46 2 शमूएल 7:1-16; 1 इतिहास 17:1-14 ☆ 7:47 7:47 1 राजा 6:1-38; 8:20; 2 इतिहास 3:1-17 ☆ 7:48 7:48 2 कुरिततोर 5:1 ☆ 7:50 7:49-50 यशायाह 66:1-2 ☆ 7:51 7:51 पेसमुळि 32:9; 33:3,5; लैव्यव्यवस्था 26:41; गिनती 27:14; यशायाह 63:10; यिर्मयाह 9:26 ☆ 7:52 7:52 2 इतिहास 36:15-16; मत्याल 5:12; 23:31,37; 1 तिसलुनितोर 2:15 ☆ 7:52 7:52 3:14; 5:28 ☆ 7:53 7:53 व्यवस्थाविवरण 33:2; बळयिर 7:38; गलातितोर 3:19; इब्रितोर 2:2 ☆ 7:54 7:54 5:33 ☆ 7:55 7:55 लुकाल 1:15,67; 4:1; बळयिर 1:8; 2:4; 4:8,31; 6:3,5; 9:17; 13:9,52 ☆ 7:55 7:55 मार्कल 16:19; बळयिर 2:33; 5:31; इपिसुसतोर 1:19-20; इब्रितोर 1:3 ☆ 7:56 7:56 मत्याल 8:20; योहन 1:51

58 पोसि सहरता पलते गुंजिस ओतोर. अगा सोलु पेदिरतोग लेयोग निच मतोग, ✨ ओनगाने जोल साक्सि एवालोर तमाडः पोगोटूक केगतव जगाडः तैडिस ईतोर. ✨ पया इस्तिपनना पोगोन बंडाडः उकलाह बोटोर. †

59 ओर बंडाडः उकलाह आंदुर अस्के इस्तिपन, “ए येसुसामि नावा जीवातुन एना,” इनजोर इतोग.

60 पया मिंडाडः कोटिसि बेरा लेडते “ए सामि, वेर मन्कलोर कीतद इद पापमता बद्ला ओरिहक एमा,” ✨ इनजोर वळ्हकिसि डोलतोग.

8

1 इस्तिपनिन हक्कतोर अस्के सोलु वने पूरा संग आतोग. ✨

सोलु विस्वसिरा मुडुन तिपल कीस्तोग

इस्तिपनिन हक्कतापया अदे दिया, येस्सलेम सहरतगा येसुना विस्वसिरा मुडुन पकाय तिपल कीया बोटोर. अदिहक बळयिरिन विळिसिसि, सबेटोर विस्वसिर येस्सलेम सहरताहि वितिसि पूरा यहूदा पटटे, सामरिया पटटे, बिरोबटो आतोर. ✨

2 देवुळतुन पकाय माळवालोर बोर मतोर, ओरू इस्तिपनना सेतातुन गुमयातगा ओस गति कीतोर, अस्के ओर पकाय जोरते अळतोर.

3 अद तूकने सोलु बाताल कीदोग इतेके, विस्वसिरा मुडुन बूळे कीयलाहि, लोहक-लोहक ओळियिसि, विस्वस केवालोर आस्क-कोयतोरिन पोसि, जेलतगा वाट वेहन्दोग. ✨

बेसतल कबुर सामरिया पटटे पोकुर कीस्तोर

4 पया बिरोबटो आतोर मन्कलोर, येसुना बेसता कबुरतुन वेल्लाय पोकुर कीसोर तिरियतोर. ✨

5 अद्रमे (मुने आचतोर एळ्वुर सेवकिरगडाहि) पिलिप इनवाल मतोग, ✨ वेग वने सामरिया पटटा उंद सहरतगा अन्जि, येसुये देवुळ लोहतोग किर्स्तु आंदोग इन्जि, ओना कबुरतुन पोकुर कीतोग. *

6-8 पोकुर कीसोर, देवुळताडः बामनाह लेहकाडाडः सीनाडः तोहन्दोग. देयहक पोस मतोर वेल्लाटोर लोकरिनु, देवुळि पिलिपना कयदे बेस कीता. अव देयहक पकाय जोरते केयसोर ओरगडाह पेसताडः, अद्रमे कयक-काल्क वाबोर, ताक पगवोर वेल्लाटोर मन्कलोर वने बेस आतोर. ✨ अविस्किन ऊळिसि, अद सहरतोर लोकर पकाय गिर्दा आसि, पिलिप वेहतनाडः पोल्लोडः बेस केंजिदुर.

9 इंजेके अदे सहरतगा, पूजर-गूनिडः केवाल ✨ सिमोन पेदिरतोग मन्कल मतोग. ओग तनाडः गूनिने सामरिया जाततोरिन पकाय बामिह कीसि, ननाय बेरोग गूनयानन ✨ इनजोर वेहचोर तिरियिंदोग.

10 वेल्लाटोर उड्लोर-बेरोर ओग वेहतनव पोल्लोन बेस केंजिंदुर, ओसो देवुळता बेरा लावतोग इतेक वेगे इनजोर, सबेटोर ओन इंदुर. ✨

11 ओग वेल्लाडे वर्साडः आनाहि तनाडः गूनिने, मन्कलोर बामनाह लेहकाडाडः कबस्क कीदोग. अदिनेनाहक कतमतोर लोकर ओना पोल्लो बेस केंजिंदुर.

12 मति पिलिप अगा अन्जि, देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद बेसता कबुरतुन, ओसो येसुये देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तु आंदोग इनजोर, वेहता बोटोग. अद पोल्लोतुन केंजिस विस्वस कीतोर, आस्क-कोयतोर येसुना पेदिरते एग मीया बोटोर. ✨

13 पया सिमोन वने विस्वस कीसि, येसुना पेदिरते एग मीतोग. पिलिप, देवुळता लावते बेराडः-बेराडः डीसाताडः कबस्क कीदोग. ✨ अव कबस्किन ऊळिसि, सिमोन बामिंदोग. अदिनेनाहक ओग पिलिपनाय संगे मंदोग.

सामरिया पटटोर विस्वसिरगा पवित्र जीवा रेगिहता

14 सामरिया पटटोर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन विस्वस कीतोर इनजोर, येस्सलेमते मतोर बळयिर केंजतोर. केंजिसि पत्रु, योहन, वेर इर्वुर बळयिरिन सामरिया पटटे लोहतोर.

15-16 अगडोर विस्वसिर येसुसामिना पेदिरते एग मीस मतोर, ✨ मति देवुळता पवित्र जीवा ओरा पोगोन उदवाय मता. अदिहक पत्रु, योहन, वेर ओरगा अन्जि सबेटोर विस्वसिरा पोगोन पवित्र जीवा उदि इनजोर, औरेनाहक देवुळतुन अर्जि कीतोर. ✨

17 पया ओर विस्वसिरा पोगोन तमाडः कयक तासिंदुर, ✨ अस्के पवित्र जीवा विस्वसिरा पोगोन उदिदु. ✨

18 वेर बळयिर विस्वसिरा पोगोन तमाडः कयकिन तासतस्के, पवित्र जीवा ओरा पोगोन उदनदिन सिमोन ऊळतोग. ऊळिसि ओरगा कोताडः तचि,

19 “नना वने बोनाय पोगोन नावा कय तासतेके, ओना पोगोन पवित्र जीवा उदना इनजोर, इद नाक अदिकर ईम्हटु,” इतोग.

✨ 7:58 7:58 8:1; 22:20; 26:10 ✨ 7:58 7:58 व्यवस्थाविवरण 13:9-10; 17:7; बळयिर 6:13 † 7:58 7:58 यहूदिराडः अडोने बोन्काय बंडाडः उक्सि हक्कनद सिक्सा इतेके, मुने साक्सि एवालोर बंडाडः उकतस्केने, पया सबेटोर बंडाडः उकिंदुर. ✨ 7:60 7:60 लूकाल 23:34; 2 तिमोति 4:16 ✨ 8:1 8:1 22:20; 26:10 ✨ 8:1 8:1 11:19 ✨ 8:3 8:3 9:1,13,21; 22:4,19; 26:10-11; 1 कुरिततोर 15:9; गलातितोर 1:13-14; पिलिपितोर 3:6; 1 तिमोति 1:13 ✨ 8:4 8:4 11:19 ✨ 8:5 8:5 6:5 * 8:5 8:5 सामरि लोकर दुसा जाततोर संगे कलियिसि, ओराडः पेन्किन मोळकना, ओरा संगे मर्मिडः आयना कीतोर. अदिनेनाहक सामरि लोकरिन यहूदिर विटळ तासिंदुर, मति पिलिप यहूदि आस तेला, विटळ तासवा, येसुना पोल्लो वेहतलाहि, सामरिया पटटे अतोग. ✨ 8:6-8 8:6-8 इब्रितोर 2:3-4 ✨ 8:9 8:9 13:6 ✨ 8:9 8:9 5:36 ✨ 8:10 8:10 14:11; 28:6 ✨ 8:12 8:12 8:15-16; 10:48; 19:5 ✨ 8:13 8:13 19:11 ✨ 8:15-16 8:15-16 2:38; 8:12; 10:48; 19:5 ✨ 8:15-16 8:15-16 2:38; 19:2 ✨ 8:17 8:17 गिनती 8:10; 27:18; व्यवस्थाविवरण 34:9; बळयिर 6:6; 9:17; 13:3; 19:6; 1 तिमोति 4:14; 2 तिमोति 1:6; इब्रितोर 6:2 ✨ 8:17 8:17 10:47; 11:15; 19:6; गलातितोर 3:5

20 अस्के पत्रु ओन इतोग, “नीवाड कोताड नीवाय संगे बूळेम आयिड! देवुळि पुनेम ईयनदिनु, कोताने असकन इनजोर, विचर कीतिन अय?

21 नीवा बुदि बेस इले इनजोर देवुळि ऊळता. अदिनेनाहक ताना सेवाते निमा मावा तोळ आया पगविन, मयगा कलिय पगविन.

22-23 नीवा जीवा कर्वनदिन, ओसो निमा पापमतगा एगिस मनदनदिन ऊळिहनन, अदिहक देवुळतुहक विचर वावद अगदाहि मल्लिस, तान पार्तना कीम; अस्के इद्रमता नीवा पापि विचरतुन, देवुळि मापि कीतेके कीयगा,” इनजोर इतोग.

24 इतस्के, “मीट इतद गोसा नावा पोगोन वामाकि इनजोर, नयेनाहक देवुळतुन मीट पार्तना कीम्हटु,” इनजोर वेग पत्रुनु, योहनिन इतोग.

25 अद्रमे पत्रु, योहन अगा किर्स्तुना पोल्लोतुन पोकुर कीसि, ओग बाताल बाताल कीतोग, अव कबस्कना साक्सि ईतोर. साक्सि ईसि, येस्सलेम सहरते मल्लस दायलाह आतोर. अनेके सामरियातोरड वेल्लाडे नाहकनगा, येसुना बेसता कबुरतुन पोकुर कीसोर-कीसोर अतोर.

कूस देसेमतोग मंत्रिहक बेसता कबुर

26 पया बेद्रम आता इतेके, देवुळता देवतुलि* पिलिपनगा वासि इद्रम इता, “निमा दक्सिन बाजेतेके पेसिसि, येस्सलेम सहरताहि गाजा इनदनद सहरतेक दायनद अग पोस अन,” इता. (अद अगि पेळहकल बूमतुहक दास्ता.)

27 इतस्के पिलिप दायहपा, ऊळाट कूस इनदनद देसेमतोग ओबोर्गो मन्कल वने, अदे अगदुहक अनजोर मतोग. ओग मन्कल बायलाल मन्जि, कूस देसेमता कन्दाके पेदिरतद रानिना मंत्रि आंदोग. ताना राजेमताड कोतान ऊळेवाळे केवाल आंदोग. ओग देवुळतुन मोळकलाहि येस्सलेम अन्जि,

28 तना देसेम मल्लस अनजोर मतोग. ओग तना कोडागाडातगा उदिसि, देवुळता कबुरतोग यसयाल इनवाल रासतद पुस्तकतुन अर्वसोर, अनजोर मतोग.

29 अस्के देवुळता जीवा पिलिपिन, “निमा अगा अन्जि, अद कोडागाडाता संगे अन,” इता.†

30 अस्के ओग अद कोडागाडातगा एवनाह विततोग, वितिसि कूस देसेमतोग मन्कल देवुळता कबुरतोग यसयाना पुस्तकतुन अर्वनदिन केंजतोग. केंजिसि, “निमा अर्विहनिन अद तेळियिहताया, तेळियोया?” इनजोर ताल्हकतोग.

31 अस्के मंत्रि, “बोगाय तेळियिह कीस वेहवालेवा, नाक बेद्रम तेळियगा?* वाय निमा वने नावा संगे कोडागाडातगा उदा,” इनजोर पिलिपिन इतोग.

32 ओग मंत्रि देवुळता सास्त्रमतगा इद वचन अर्विदोग इतेके,

अस्कलाह ओयनद गौरैता लेहका,

अहे केल्लक कोगियवाल कोगियिहपा, केमेन निच मनदनद गौरैपियोता लेहका,

देवुळता सेवक केमेन मतोग, बाताले इनोग.

33 ओना कदर रेहनेके, बोगे ओनेनाहक नेयम कीस एवोग.

ओर ओना जीवा तिताहक,

ओना जालपिलता पोल्लोय इले.*

इनजोर रासिस मता.

34 पया ओग मंत्रि इद पोल्लोतुन अर्विसि पिलिपिन ताल्हकतोग, “देवुळता कबुरतोग बोना पोल्लोतुन इगा रासतोग? तनाय पोल्लोतुना? बार बोग दुस्रोना पोल्लोतुना? अले नाक वेहा,” इतोग.

35 अस्के पिलिप, मंत्रि अर्वसोर मतद वचनतेनाह सरु कीसि, येसुना बेसतल कबुरतुन तेळियिह कीस वेहतोग.*

36 पया वेहचोर वेहचोर उंद वेच्चातगा एवतोर, एवतस्के मंत्रि इतोग, “इद ऊळा, एग मन्हता, इगा नाक येसुना पेदिरते एग मीयलाह बेस आयो आयगाया?*” इनजोर इतोग. [

37 इतस्के पिलिप, “निमा पूरा जीवाताहि येसु किर्स्तुन विस्वस कीतेके, नना नीक एग मीहतकन,” इतोग. पया मंत्रि, “इंगो, येसु किर्स्तु देवुळता मगि इनजोर, विस्वस कीय्हनन,” इतोग.]‡

38 पया कोडागाडातुन अगान निल्लिह कीया वेहतोग. निल्लिह कीसि पिलिप, ओग मंत्रि, इर्वुर आसि एतगा नेडतोर. अस्के पिलिप ओन येसुना पेदिरते एग मीहतोग.

39 पया ओर एतगडाहि पेसतस्के, देवुळता जीवा पिलिपिन माय्पिह कीस, अगडाहि ओता.* पया मंत्रिहक ओग दिसोग, अस्के देवुळि नाक पिसिह कीता इनजोर, बेस गिर्दा आसि ओग मंत्रि अतोग.

40 पया देवुळता जीवा पिलिपिन असदोद इनदनद सहरतगा* एव्हिसिह कीसीता. ओग अगडाहि केसरिया इनदनद सहरतके* दायहपा, अगाकचुल मनदनव सबे नाहकने, येसुना बेसता कबुरतुन पोकुर कीसोर अतोग.

* 8:26 8:26 5:19; 10:3; 12:7,23; 27:23 † 8:29 8:29 यहुदिर दुस्रा जाततोरगा कलियोर, मति देवुळता जीवा पिलिपिन कूस देसेमतोन कलिय वेहता. * 8:31 8:31 रोम सहरतोर 10:14 * 8:33 8:32-33 यशायाह 53:7-8; 1 कुरिततोर 15:3 * 8:35 8:35 5:42; 9:22; 11:20; 17:3; 18:5,28 * 8:36 8:36 10:47 ‡ 8:37 8:37 वेल्लाडे मोदुल काग्देहकनगा वचन 37ता पोल्लो वावो. * 8:39 8:39 2 कुरिततोर 12:2 * 8:40 8:40 यहोशू 11:22; 1 शमूएल 5:1 * 8:40 8:40 9:30; 10:1,24; 11:11; 12:19; 18:22; 21:8,16; 23:23,33; 25:1,4,6,13

9

सोलु येसु किर्स्तुन विस्वस कीस्तोग
(बळयिर 22:4-16; 26:10-18)

- 1 इद्रम आनेके, सोलु येसुना विस्वसिरिन हक्किहन्नन इनजोर, रेय्पिह कीदोग, ✧ रेय्पिह कीसोर, उंद दिया मोदुल पेर्मानगा अन्जि, इद्रम इतोग:
- 2 “इंजेके नना दमिस्क सहरते ✧ दाय्हन्नन. * येसुना अगदे ताकवालो आस्क-कोय्तोरिन दोहचि, येस्सलेम ततलाहि सोलुनगा अदिकर मन्हता इनजोर, सीटि रासिस ईम. नना अद सीटटुन पोस अन्जि, अगडोर यहुदिरा पार्तनाताड लोहकनाड मुक्क्यालोरिहक तोहतकन,” इनजोर इतोग.
- 3 पया सोलु अद सीटटुन पोसि, दमिस्क सहरते दायलाह आतोग. अद सहरता एरे-एरे एव्स मतोग, अस्के पोगोटाहि दोम्हक्ने ओना सर्ने वेहच अरता.
- 4 वेहच अरतस्के सोलु नेल अरतोग. अस्के “ए सोलु, निमा नाक बाराहक तिपल कीयलाह आतिन?” इनजोर ओन्क उंद आल्का केंज वाता.
- 5 अस्के सोलु इतोग, “सामि, निमा बोनिन आदिन?” इतस्के, येसु इतोग, “निमा बोन तिपल कीयलाह आतिन, ओगे येसुनन आंदन.
- 6 निमा इंजेक इगडाह तेदिस सहरते अन, बाताल कीयनद अद नीक अगान बोगाय वेहतनोग, ✧” इनजोर इतोग. ✧
- 7 सोलुना संगे अनवालो रिहक सिरप आल्का केंज वाता, मति ओरिहक बोगे बह दिसोग. अदिहक ओर रेयिस केमेन निच मतोर.
- 8 पया सोलु तेदिस कोंडाड नाहकिस ऊळनेके, ओग मुर्तिय तोवोग. अदिनेनाहक ओना तोळतोर ओनाड कय्किन पोसि, दमिस्क सहरतगा ओतोर.
- 9 अगा ओग मूंड दियाड आनाहि तोववालेवा, ओसो बाताले तिनवा-उनवालेवा मतोग.
- 10 पया इद्रम आता, दमिस्क सहरतगा ओवोर्ग विस्वसि मतोग. ओग अनन्याल पेदिरतोग आंदोग. येसुसामि तना तोहतनद लेकाते, ✧ ओनगा वासि इद्रम इतोग, “ए अनन्या!” इतस्के “बाताल सामि?” इनजोर अनन्याल इतोग.
- 11 येसुसामि इतोग, “इंजेके तेदिसि, सीदा इनदनद अगदे अन्जि, यहुदा पेदिरतोना लोन अन. अन्जि तरसुस सहरतोग ✧ सोलु बेगा मन्हतोग इनजोर ताल्हका. ओग सोलु इंजेके पार्तना कीयलाह आतोग.
- 12 पार्तना कीनेके ओगु देवुळ तोहतनद लेका ऊळतोग. ‘अनन्याल पेदिरतोग मन्कल वासि, नना तोवयना इन्जि, नावा पोगोन कय तासिहतोग, ✧’ इद्रम सोलु लेका ऊळतोग,” इनजोर येसु इतोग.
- 13 इतस्के अनन्याल इतोग, “अलो सामि, ओग मन्कल येस्सलेम सहरतगा बेद्रम नीवा मन्कलोरिन पकाय तिपल कीतोग इनजोर, ✧ वेल्लाटोर लोकर नाक वेहतोर.
- 14 इगा वने नीक मोळकवालो सबेटोरिन दोहच ओयलाह, पेर्मालो ओन्क अदिकर ईतोर ✧ इन्जि वने केंजतन,” इनजोर ओग इतोग.
- 15 इतस्के येसु इतोग, “आयो, निमा ओनगा अन. बाराहक इतेके, नावा पोल्लोतुन यहुदि आयवोर दुसाड जातिनोरगा, ✧ ओरा राजालोरगा, ✧ ओसो इस्येल लोकरगा इतेके यहुदिरगा एव्हिह कीयलाहि, ओग नावा आचतोग सेवक आंदोग. ✧
- 16 नयेनाहक ओन्क बेचोन तिपल एता पोयगा ✧ इन्जि, नना ओन तोहतकन,” इनजोर येसु इतोग.
- 17 ताना पया अनन्याल येसु वेहतद लोतगा अन्जि, सोलुना पोगोन कय तासिस, ✧ इद्रम इतोग, “ए सोलु तमो, निमा इगा वायहपा, अगदे नीक दिसिस मतोग, ओगे येसुसामि, ✧ निमा तोवयना ओसो देवुळता पवित्र जीवाते पूरा निदना इन्जि, ✧ नाक लोहतोग,” इनजोर इतोग.
- 18 अस्केडा अस्केन सोलुनाड कोंडानाहि, उय्का अरतप लेहका बातालो अरता. अस्के ओनाड कोडाड पड्ने आसि, ओग तोवयलाह आतोग. ताना पया येसुना पेदिरते एग मीतोग.
- 19 पया गाटो तितोग अस्के, ओन्क लाव वाता.

सोलु दमिस्कते येसुना पोल्लोतुन पोकर कीस्तोग

अद्रमे पया सोलु दमिस्क सहरतोर विस्वसिरा संगे, वेल्लाडे दियाड मतोग.

20 अगा मनेके, सोलु यहुदिरा पार्तनाताड लोहकनगा अन्जि, ✧ येसुये देवुळता मगि इन्जि, ✧ पोकर कीया बोटदोग. ✧

✧ 9:1 9:1 8:3; 9:13,21; 22:4,19; 26:10-11; 1 कुरिततोर 15:9; गलातितोर 1:13; पिलिपितोर 3:6; 1 तिमोति 1:13 ✧ 9:2 9:2 2 कुरिततोर 11:32; गलातितोर 1:17 * 9:2 9:2 दमिस्क सहर सुरिया देसेमतगा मता, इद देसेम वने रोम राजेमता लोप्पा मता. दमिस्क सहर येस्सलेमताहि 120 कोस्क मता. अगा वेल्लाटोर यहुदिर मतोर. ओरगा येस्सलेमताहि विततोर विस्वसिर वने मतोर. दुसाड देसेहक्ने मनवालो यहुदिरा नेयम कीयनद अदिकर, रोम सर्करतोर येस्सलेमता पेर्मालो रिहक ईतोर. ✧ 9:6 9:6 9:15-16 ✧ 9:6 9:3-6 1 कुरिततोर 15:8; पिलिपितोर 3:12 ✧ 9:10 9:10 10:3,10-17 ✧ 9:11 9:11 9:30; 11:25; 21:39; 22:3 ✧ 9:12 9:12 मार्कल 5:23; बळयिर 9:17 ✧ 9:13 9:13 8:3; 9:1,21; 22:4,19; 26:10-11; 1 कुरिततोर 15:9; गलातितोर 1:13; पिलिपितोर 3:6; 1 तिमोति 1:13 ✧ 9:14 9:14 9:2,21 ✧ 9:15 9:15 13:46; 15:14; 22:21; 26:20; 28:28; रोम सहरतोर 1:5; 11:13; 15:16; गलातितोर 1:15-16; 2:7; इपिसुसतोर 3:1,8; 1 तिमोति 2:7; 2 तिमोति 4:17 ✧ 9:15 9:15 25:23—26:29 ✧ 9:15 9:15 13:2; रोम सहरतोर 1:1; गलातितोर 1:15; इपिसुसतोर 3:7; 1 तिमोति 1:12; 2:7 ✧ 9:16 9:16 20:23; 21:11,13; 2 कुरिततोर 6:4-5; 11:23-27; 1 तिसलुनितोर 3:4 ✧ 9:17 9:17 मार्कल 5:23; बळयिर 9:12; इब्रितोर 6:1-2 ✧ 9:17 9:17 1 कुरिततोर 9:1 ✧ 9:17 9:17 लूकाल 1:15,67; 4:1; बळयिर 1:8; 2:4; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9,52 ✧ 9:20 9:20 13:5,14; 14:1; 17:1,10; 18:4,19,26; 19:8 ✧ 9:20 9:20 मत्याल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 1:1; 14:61; लूकाल 22:70; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 13:33 ✧ 9:20 9:20 गलातितोर 1:17

21 ओना पोल्लोतुन केंजतोर सबेटोर पका बामिसि, “वेगे आयोया, येस्सलेम सहरतगा येसुन मोळ्कवालोरीन बूळे कीदोग?✧ इगा वने येसुन मोळ्कवालोरीन पेर्मांलोरगा दोहच ओयलाह वास मतोग!✧” इनजोर तमतमाय इंदुर.✧

22 मति सोलुना दीरा वेल्लाय वीळसोर अता. येसुना पोल्लोतुन ओग वेहचोरे अंदोग. दमिस्क सहरतोर यहुदिरिन येसुये देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तु आंदोग✧ इन्जि, बेस-नेहना साम्रमताहि वेहतोग, अदिहक ओर पकाय एक्बेक आतोर.

23 अद्रमे वेल्लाडे दियाड आतापया, यहुदि मुक्यालोर सोलुन हक्कलाह कोहन्दुर.†

24 मति अद आयडा सोलुहक एका आता. ओरु ओग सहरताहि पेसतस्के, ओन हक्ककल इनजोर, सहरता अगादगा नग्का पिळ्विळ, पियल-पोळ्द केपिंदुर.✧

25 ओनाड कगयवालोर बाताल कीतोर इतेके, नग्का सोलुन ओसि उंद कुचातगा उदिह कीसि, सहरता सर्ने दोहतद किलेता किळ्कि-बूकातगडाहि, ओन पलते नेल रेहचीतोर.✧

सोलु येस्सलेमतगा येसुना पोल्लोतुन पोकर कीस्तोग

26 अस्के पया सोलु येस्सलेम मल्स वातोग, वासि अगा विस्वसिरिन कलियलाह ऊळतोग.✧ मति वेग सोलु वने येसुन विस्वस कीतोग इन्जि, वेन बोरे नमोर आंदुर; अदिहक सबेटोर वेन रेथिंदुर.

27 मति बार्नबस✧ सोलुन पोसि, बळयिरगा ओतोग. ओसि दमिस्क सहर दायनद अगादे सोलु येसुन बेद्रम ऊळतोग, येसु ओना संगे बेद्रम वळ्कतोग,✧ ओसो दमिस्क सहरतगा बेद्रम सोलु मुर्तिय रेयवालेवा, येसुना पोल्लोतुन पोकर कीतोग,✧ इव सबे पोल्लोन ओरिहक वेहतोग।

28 अस्के पया सोलु विस्वसिरा संगे कलियसोरेन मंदोग. कलियिसि येसुना पोल्लोतुन, रेयवालेवा पोकर कीसोरे, पूरा येस्सलेम सहरते तिरिथिंदोग.

29 पया सोलु युनानि पोल्लो वळ्कवालोरे विस्वस केवोर यहुदिरिहक✧ वने, येसुना पोल्लोतुन वेहचोरेन मंदोग. वेहनेके, युनानि पोल्लो वळ्कवालोरे यहुदिर वेना संगे ईनाह-आनाह पोल्लोने गिटोगटो आंदुर. अदिनेनाहक ओर ओन हक्कलाह अग ऊळिंदुर.

30 मति विस्वसिर इद पोल्लोतुन केंजिसि, सोलुन समदुरकचुल केसरिया सहर एवनाह ओसीतोर, पया (अगडाहि ओन ओडाते उदिह कीसि,)# ओना नाग तरसुस सहरते✧ लोहचीतोर.✧

31 अस्के पया, यहुदा पटटे, गालिल पटटे, सामरिया पटटे, विस्वसिरा मुडुन बोरे तिपल केवोर. अदिनेनाहक ओरिहक सुकम दोर्कता, ओर विस्वसते बेर्ससोर अंदुर. येसुसामिन रेथिस ताकिंदुर. पवित्र जीवा इतद तोळते ताकिंदुर. वेल्लाटोर येसुन विस्वस कीसि, ओरा मुडा संगे कलियिंदुर.✧

लुदा ओसो यापा नाहकने, पत्रु कीतव कबस्क

32 पया इद्रम आता इतेके, पत्रु इके-अके वेलियसोर, सारोन एरियाता लुदा नाटे येसुना लोकरगा अतोग.

33 अतस्के अगा एनियाल पेदिरतोग कय्क-काल्क वावोग मन्कल कलियतोग, ओग आट वर्साड कटुदगडाहि मुर्तिय तेदोग आसि.

34 पया पत्रु ओन इतोग, “ए एनिया, येसु किर्स्तु नीक सत्रे कीस्तोग. अले तेदिसि, नीवा कटुदुन उळ्हा,” इनजोर इतोग. इताहे एनियाल अस्केडा अस्केन तेदिस नितोग।

35 लुदा नाटेनोर, सारोन एरियातोर वेल्लाटोर, एनियाल सत्रेन आतदिन ऊळिसि, येसुन विस्वस कीतोर.

36 अद्रमे पया सारोन एरियाता यापा नाटेनगा✧, उंदि विस्वसि आंचाळ मता.‡ ताना पेदिर तबिताल आंदु, तान दोरकास वने इंदुर.* अद आंचाळि नाटेनगा आस्क-कोय्तोरिहक अमेसा बेसताड कबस्क कीसि ईदु, लेवोरिहक दर्म कीदु.✧

37 अद तूकने अद आंचाळि उंद दिया दुक अर्स डोलता. डोलतस्के नाटेनाड आस्कु ताना सेतातुन एग मीहचि, पोगोटा मिदेता अरातगा तासताड.

38 इजेके लुदा नाग इतेके, यापा नाटेनाहि ऐन मता. पत्रु लुदा नाटेनगान मन्हतोग इन्जि, अगडोर विस्वसिरिहक एका आता. इद पोल्लोतुन केंजिसि, इर्वुर मन्कलोरिन पत्रु चट्टिपट वायेग इन्जि, ओनेके कबुर लोहतोर.

39 अस्के पत्रु ओरा संगे अतोग. यापा नाटेनगा एवतस्के, ओन पोगोटा मिदेता अरातगा ओतोर. अगा मताड सबे रांडे आस्कु ओनगा जमा आसि, तबितालि जीवात मनदहपा, अविस्किहक कोटटव सबे जगाड, गेंदेनु तोहचोर अळ्न्दुड.✧

40 पया पत्रु सबेटोरिन पलते पेहचि, मिंडाड कोटिस देवुळतुन अर्जि कीतोग। कीसि पया सेतातके ऊळिस, “ए तबिता, तेदा,”✧ इतस्के, अद आंचाळि कौडाड नाहकिस पत्रुन ऊळता, ऊळिसि तेदिस उदता.

✧ 9:21 9:21 8:3; 9:13; गलातितोर 1:13-14,23 ✧ 9:21 9:21 9:2,14 ✧ 9:21 9:21 गलातितोर 1:23 ✧ 9:22 9:22 मत्याल 16:16; 26:63;

मार्कल 1:1; 14:61; लूकाल 2:11; 22:70; योहन 4:25-26; बळयिर 2:36; 3:20 † 9:23 9:23 इद तूकने सोलु अरब देसेम अन्जि, मल्स दमिस्क सहरतगा वातोग.

गलातितोर 1:18; 2 कुरिततोर 11:32-33 ऊळट. ✧ 9:24 9:24 20:3,19; 23:12-15; 25:3; 2 कुरिततोर 11:32 ✧ 9:25 9:25 2 कुरिततोर 11:33

✧ 9:26 9:26 22:17; 26:20; गलातितोर 1:18 ✧ 9:27 9:27 4:36-37 ✧ 9:27 9:27 9:3-6 ✧ 9:27 9:27 9:20,22 ✧ 9:29 9:29

6:1 ‡ 9:30 9:30 अद्रमता बेरा ओडाता चित्र अद्यय 27 अगा दोर्किहता. ✧ 9:30 9:30 9:11 ✧ 9:30 9:30 गलातितोर 1:21 ✧ 9:31 9:31

2:46-47; 12:24 ✧ 9:36 9:36 यहोशू 19:46; 2 इतिहास 2:16; एजा 3:7; योनाल 1:3; बळयिर 10:5,23,32 § 9:36 9:36 यापा नाग समदुरकचुल मता,

लुदा नाटेनाहि आट कोस्क आंदु. * 9:36 9:36 इन्जि पोल्लोते तबिताल इद पेदिरता अर्तमि चित्रलि आस्ता, तान युनानि पोल्लोते दोरकास इंदुर. ✧ 9:36 9:36 1 तिमोति 5:10

✧ 9:39 9:39 1 तिमोति 5:3 ✧ 9:40 9:40 मार्कल 5:41; लूकाल 8:54

41 पया पत्रु ताना कयदुन पोस तान निल्पिह कीतोग, कीसि रांडे आस्किनु, दुधोर विस्वसिरिन केयिसि, तबिताल इंजेक जीवा अर्सि निता इन्जि तोहतोग.

42 इद पोल्लो यापा नाटेनगा पूरा पोकर आता. आताहकु अगडोर वेल्लाटोर लोकुर येसुन विस्वस कीतोर.

43 ताना पया पत्रु यापा नाटेनगान, तोलाड ओळ्ळवाल ओर्वोग सिमोन पेदिरतोनगा, ✱ वेल्लाडे दियाड रोमिस मतोग. †

10

कुरनेलि देवुळ तोहतद लेकातुन ऊळिहतोग

1 सारोन एरियाता केसरिया सहरतगा ✱ (ओर्वोग रोमिमन्कल मतोग,) ओना पेदिर कुरनेलि आंदु. * ओग नूर सीपय्कना दरोगाल मतोग. ओना तुंगाता पेदिर इतालिया पटटा ✱ लळयमुल इनजोर मता.

2 ओग (यहुदि जाततोग आयोग, मति) यहुदिरा देवुळतुन दिनम मोळ्ळिकदोग, ओना लोते मनवालोर सबेटोर देवुळतुहक रेयिस तार्किंदुर ✱. लेवोरिहक दर्मम कीदोग, दिनम देवुळतुन पार्तना कीदोग.

3 अद्रमे उंद दिया पियल बहट अर्स मता. अस्के उंद देवतुलि ओनगा वासि नितदिन, देवुळ तोहतनद लेकाते ✱ पोळ्ळनेन कुरनेलि ऊळतोग. अस्के अदु "ए कुरनेलि!" इता.

4 इतस्के कुरनेलि तान ऊळिसि पका रेयतोग, रेयिसि "बाताल सामि?" इतोग. अस्के अद इता, "निमा पार्तना कीयहनिन, लेवोरिहक दर्मम कीयहनिन, इद देवुळतुहक बेसता कोड वाटटप लेहका गिर्दा वास्ता. ✱

5 इंजेके यापा नाटेनगा ✱ सिमोन पत्रु पेदिरतोग ओर्वोग मन्हतोग; उयतुर मन्कलोरिन लोहचि ओन नियगा केया.

6 ओग ओर्वोग तोलाना कबळ केवानगा मन्हतोग, ओना पेदिर वने सिमोने आंदु. ✱ ओना लोन समदुरकचुल मन्हता," इनजोर वेहता.

7 इद्रम वेहचि देवतुल अता. अतापया कुरनेलि बाताल कीतोग इतेके, तनाड इर्बुर ओर्युलतोरिन केयतोग, ओसो तना संगे मनवालोर सीपय्कनगडाहि ओर्वोग देवुळतुन मोळ्ळवाल सीपयिन केयतोग.

8 केयिसि ओरिन सबे पोल्लोड वेहचि, यापा नाटे पत्रुन ततलाह लोहतोग. †

पत्रु देवुळ तोहतनद उंद लेकातुन ऊळिहतोग

9 इमा दिया ओर यापा नाग ऐ-ऐ एक्स मतोर, अस्के पियलि पत्रु पार्तना कीयलाहि लोता पोगोन वेसळतगा तगडतोग. 10 अस्के ओन्क बातालाय दोर्कतेक तिनेननाय इनाह, पका कम्ब वसिस मता. अद लोतोर गाटो अटसोर मतोर, अचोटेन ओग इद्रम देवुळ तोहतनद लेकातुन ऊळतोग ✱ इतेके,

11 पोगोटा बूमि पम्क विरियिस, ✱ अगडाहि बेरा गेंदेता लेहका, तानाड नालुड कोडिन बातालो पोस नेल रेहतलाह आता.

12 अद गेंदेतगा, इद बूमतगा मनदनव तिनदलाह पोलनव, पोलवव, सबे जातिनाड नालुड काल्कनाड जन्वर्क, कोरियनाड-बेडनाड जन्वर्क, ओसो पिटेड वने मताड.

13 अस्के पत्रुहक उद आल्का इद्रम केंज वाता, "अले पत्रु, इविस्किन हव्किस तिन," इता.

14 मति पत्रु, "आयो सामि, मोसानाड अडोड वेहतपु पोल्वविन, कळवोग कीयनविन, बेस्केन नना तिनीन, ✱" इनजोर इतोग.

15 इतस्के दुस्मा मल्काता आल्का इद्रम केंज वाता इतेके, "नना देवुळतन पोलनाह कीतविन, निमा पोलोड इनजोर इनमा," इता. ✱

16 इद्रम मंड मल्काड आता, अस्के अद गेंदेतुन बातालो चट्नेन पोगोन ओता.

17 पया देवुळि नाक बेद्रमता लेका तोहता इन्जि, पत्रु पकाय एक्बेक आतोग. अस्केने कुरनेलि लोहतोर मन्कलोर, ✱ तोलाना कबळ केवाल सिमोनना लोन बेगा मन्हता इनजोर, पर्हकसोर-पर्हकसोर ओना लोता रेसातगा वासि नितोर.

18 निचि "इगा बोगाय सिमोन पत्रु इनवाल मन्कल मन्हतोगा?" इनजोर आळो कीतोर.

19 अदे तूकने पत्रु देवुळ तोहतद लेकातुन विचर कीयलाह आस मतोग; अस्केन देवुळता जीवा ओन वेहता, "पत्रु इके केंजा, मुवुर मन्कलोर नीक पर्हकसोर वातोर.

20 निमा तेदिस इळन रेगा, रेगिसि उन्क-मन्क आयवालेवा ओरा संगे अनु. ननाय ओरिन लोहतन," इता. ‡

21 अस्के पत्रु इळन रेगिसि ओरगा अतोग, अन्जि (ओरिन जोहर कीसि), "मीट बोग पत्रुन पर्हकलाह आतिर, ओग ननाय आंदन. अले वेहाट, बाताल कबळतुहक वातिर?" इनजोर इतोग.

✱ 9:43 9:43 10:6 † 9:43 9:43 यहुदिरा विचरते तोलाड ओळ्ळवानु विटळ आतोग इंदुर, मति पत्रु इद अडोतुन अचोन सीता केवोग. ✱ 10:1 10:1 8:40; 10:24; 11:11; 12:19; 18:22; 21:8,16; 23:33; 25:1,4,6,13 * 10:1 10:1 केसरिया सहर यहुदा पटटे मता. यहुदिरा मोदुल सहर येस्सलेम आंदु, मति अद पटटे रोम सर्करता मोदुल सहर केसरिया आंदु, अगाने पटटा गुमसि उदितोग, ओसो सर्करता सीपय्क मनदना डेरा आंदु. ✱ 10:1 10:1 18:2; 27:1,6; इन्नितोर 13:24 ✱ 10:2 10:2 10:22,35; 13:16,26 ✱ 10:3 10:3 9:10; 10:10-17 ✱ 10:4 10:4 इन्नितोर 6:10 ✱ 10:5 10:5 यहोशू 19:46; 2 इतिहास 2:16; एजा 3:7; योनाल 1:3; बळयिर 9:36; 10:23,32 ✱ 10:6 10:6 9:43 † 10:8 10:8 यापा नाग केसरियाताहि जोक-जोक वीसा नालुड (24) कोस्क आंदु. ✱ 10:10 10:10 11:5; 22:17 ✱ 10:11 10:11 मत्याल 3:16; मार्कल 1:10; लुकाल 3:19-22; योहन 1:51 ✱ 10:14 10:14 लैव्यव्यवस्था 11:13-32; व्यवस्थाविवरण 14:7-19; यहजेकेल 4:14; दानियेल 1:8 ✱ 10:15 10:15 मत्याल 15:11; मार्कल 7:19; रोम सहरतोर 14:14,20; 1 कुरिततोर 10:25-26; 1 तिमोति 4:4-5; तीतुस 1:15 ✱ 10:17 10:17 10:7-8 ‡ 10:20 10:20 पत्रुन केयलाह वातेर यहुदिरा आयोर मति, दुस्रा जाततोर मतोर. अदिहक पत्रु दाकना, अनोना इन्जि, उन्क-मन्क आतोग बहे.

22 पया ओर इतोर, “मावा माल्काल कुरनेलि इनवाल नूर सीपय्कना दरोगाल मन्हतोग. ओग मीवा देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि, तान्क रेयिसि ताकिह्तोग. ✪ सबेटोर यहुदिर ओन्क पका कदर ईस्तोर. ओनगा उंद दिया देवुळता देवतुल वासि, ‘सिमोन इनवाल पत्रुनगा कबुर लोहचि, ओन नीवा लोन केया. केयिसि ओग वेहतनाड सबे पोल्लोन बेस केंजा’ इता,” इनजोर वेहतोर.

23 पया पत्रु ओरिन लोप्पा ओसि, ओरिहक मनदलाह जागा कीतोग.

दुस्रा जाततोरिहक बेसता कबुरि

पया इमा दिया पत्रु ओसो यापा नाटेनोर उय्तर विस्वसिर, कुरनेलि लोहतोरा संगे अतोर.

24 वेर दुस्रा दिया केसरिया सहरतगा ✪ एवतोर, अस्के कुरनेलि जीवातोरिन, गोततोरिन तना लोतगा जमा कीसि, पत्रु वायनदिन अग ऊळसोर मतोग.

25 पया पत्रु ओना लोन एवतस्के, कुरनेलि ओन कलियिसि, ओनाड काल्क मोळिकसि जोहर कीतोग. ✪

26 अस्के पत्रु ओन तेहचि “निमा इद्रम केमा, नना वने नीवा लेहका मन्कनने,” इनजोर इतोग. ✪

27 पया ओर वळ्हकसोर-वळ्हकसोर लोप्पा नेडतोर, नेडतस्के पत्रु अगा वेल्लाटोर जमा आतदिन ऊळतोग.

28 ऊळिसि ओरिन इतोग, “यहुदि लोकरिहक, मीट दुस्राड जातिनोरगा दायनदु, मीवा संगे गोत आयनदु, पोलो इनजोर मीट पुतिरे. ✪ मति बोगे मन्कन विटळ इनजोर इनदना आयो इन्जि, देवुळि नाक तोहता. ✪

29 अदिनेनाहक मीट नाक केय लोहतिर अस्के, पेगके-मुनेह बाताले विचर केवालेवा नना वातन. मति बाराहक केयतिरो, अले वेहाट?” इनजोर पत्रु ताल्हकतोग.

30 अस्के कुरनेलि इतोग, “मूंड दियाड मुने, बहट अर्स मतस्के, नावा लोतगा पार्तना कीसोर मतन. अस्के ऊळा, तिर्मिळस्कना जगा केगतोग ओबोर्ग मन्कल, नावा मुनेह वास नितोग.

31 निचि इद्रम इतोग, ‘ए कुरनेलि, निमा पार्तना कीयनदिन देवुळ केंजता, लेवोरिहक दर्मम कीयनदिन ऊळता.

32 अदिनेनाहक यापा नाटेनगा कबुर लोहचि, सिमोन पत्रु पेदिरतोग मन्कन नियगा केया. ओग दुस्रोग सिमोन इनवाल तोलाना कबळ केवाना लोतगा मन्हतोग, अद लोन समदुरकचुल मन्हता,’ इनजोर इतोग.

33 अदिनेनाहक नना तोप्नेन नियेके कबुर लोहतन. निमा एवतिन अदिहक पकाय बेस कीतिन. इंजेके देवुळि नीक वेहतव सबे पोल्लोन केंजलाहि, माट देवुळता मुनेह जमा आतोम,” इनजोर कुरनेलि इतोग.

34 अस्के पत्रु इद्रम वेहता बोटोग इतेके, “देवुळि बेस्केन मन्कना मोकम ऊळिसि एरे केवो, ✪

35 मति बेदाय जाततोग मतेक तेला, तान्क रेयिसि, सेतेमते ताकवाल मन्कल, ✪ देवुळतुहक विचर वास्तोग इनजोर, ✪ इंजेके नाक बेस तेळियता.

36 (देवुळि आचतोग) येसु किर्स्तु, पापि मन्कलोरिन देवुळता संगे कलियिह कीतोग ✪ (ओगे येसु कतमतोरा माल्काल ✪). इदे बेसता कबुरतुन देवुळि तना इस्त्रेयल लोकरिहक लोहता, इदिन मीट पुतिर.

37-38 एते मीहवाल योहन इस्त्रेयल लोकरिन तमा पापमता अगदाहि मल्सि, देवुळता पेदिरते एग मीयलाहि पोकर कीदोग. ताना पया यहुदिरा बूमते बाताल बाताल आता, अदिन मीट पुतिरे. इतेके देवुळि नासरेत नाटेनोग येसुन निल्पिह कीसि, ओना तोळ मन्जि, तना पवित्र जीवाते, तना लावते ओन निहता. ✪ ओग गालिल पटटाहि सुरु कीसि, सबेटोर इस्त्रेयल मन्कलोरिनाहक, बेसताड कबस्क कीसोर, देयहकना मुक्यानाकय इळन मतोरगडाहि, देयहकिन पूंडसोर तिरीयतोग. ✪ इद पोल्लोतुन वने मीट पुतिरे.

39 मावा यहुदिर मनदनद देसेमतगा, अहे येस्सलेम सहरतगा, येसु कीतव सबे कबस्किन माटु ओनाड बळयिरोम मावाड कोंडाने ऊळतोम. ✪ पया ओन मराता गुटातगा मोल्लाड कोटिस हळ्कतोर. ✪

40 मति मूंड दियाने देवुळि ओन जीवा अर्हचि, ✪ लोकरा मुनेह दिसिह कीता.

41 येसु दिसनेके सबेटोर लोकरिहक दिसोग ✪ मति, सिरप माके दिसतोग. इतेके ओग जीवा अरतापया, ओना संगे कलियिस तितोम-उटोम. बाराहक इतेके इद पोल्लोता साक्सि मनदलाहि, देवुळि मुनेन माक आचिस मता. ✪

42 अद्रमे हातोरा-पिसतोरा नेयम कीयलाहि, देवुळि येसुने निल्पिह कीता ✪ इनजोर, साक्सि ईसोर पोकर कीयलाहि, येसु माक उकुम इतोग. ✪

43 येसुना मोकतेनाहक, येसुन विस्वस कीतोर कतमतोरा पापमतुन देवुळि मापि कीस्ता इन्जि, मुनेतोर देवुळताड सबेटोर कबुरतोरा साम्रम वेहतहता, ✪” इनजोर पत्रु इतोग.

✪ 10:22 10:22 10:2,35; 13:16,26 ✪ 10:24 10:24 8:40; 10:1 ✪ 10:25 10:25 मत्याल 8:2; 28:17; योहन 9:38; तोहचीतव पोल्लोड 19:10; 22:8 ✪ 10:26 10:26 14:15; तोहचीतव पोल्लोड 19:10; 22:9 ✪ 10:28 10:28 मत्याल 8:8-9; लूकाल 7:6; योहन 4:9; 18:28; बळयिर 11:3; गलातितोर 2:12,14 ✪ 10:28 10:28 10:34; 11:12; 15:9 ✪ 10:34 10:34 व्यवस्थाविवरण 10:17; 2 इतिहास 19:7; बळयिर 15:9; रोम सहरतोर 2:11; गलातितोर 2:6; इपिसुसतोर 6:9; क्लुसितोर 3:25; याकुब 2:1; 1 पत्रु 1:17 ✪ 10:35 10:35 10:2 ✪ 10:35 10:34-35 रोम सहरतोर 2:14-15; 3:29 ✪ 10:36 10:36 रोम सहरतोर 5:1; इपिसुसतोर 2:17 ✪ 10:36 10:36 मत्याल 28:18; बळयिर 2:36; रोम सहरतोर 10:12; पिलिपितोर 2:10-11 ✪ 10:37-38 10:37-38 लूकाल 3:19-22; 4:1,14,18-19 ✪ 10:37-38 10:37-38 मत्याल 4:23; मार्कल 1:39 ✪ 10:39 10:39 लूकाल 24:48; योहन 15:27; बळयिर 1:8; 10:41 ✪ 10:39 10:39 5:30 ✪ 10:40 10:40 2:24 ✪ 10:41 10:41 योहन 14:22; 1 कुरिततोर 15:5-8 ✪ 10:41 10:41 लूकाल 24:48; योहन 15:27; बळयिर 10:39 ✪ 10:42 10:42 योहन 5:22-23,25-27; बळयिर 17:31; रोम सहरतोर 2:16; 2 कुरिततोर 5:10; 2 तिमोति 4:1; 1 पत्रु 4:5 ✪ 10:42 10:42 मत्याल 28:19-20; मार्कल 16:15; लूकाल 24:47; बळयिर 1:2 ✪ 10:43 10:43 लूकाल 24:25-27,44-46; बळयिर 3:18; 13:39; 26:22-23; रोम सहरतोर 3:21-23

दुस्रा जाततोर पोगोन वने, पवित्र जीवा रेगिहता

44 पत्रु इव पोल्लोड वेहतहपा, ओनाड पोल्लोन केंजवालोर सबेटोरा पोगोन पवित्र जीवा रेगता.✱

45-46 रेगतस्के कुरनेलिना लोतगा मनवालोर, तमा मुर्तिय पुनवव बासाने वळ्हकलाह,✱ ओसो देवुळि बेरा डीसाता इनजोर जोहर कीयलाह आतोर. पत्रुना संगे यापा नाटेनाहि वास मतोर यहुदि विस्वसिर इव सबे ऊळतोर, केंजतोर. केंजिसि, डायना रिबज केवोर दुस्राड जातिनोरा पोगोन वने, पवित्र जीवा रेगिहता इन्जि,✱ ऊळिस बामतोर. S पया पत्रु तना तोळतोरिन इतोग,

47 “इंजेके वेर वने मावा लेहका पवित्र जीवाते निंदतोर.✱ अदिहक वेरिन येसुना पेदिरते एग मीमाकिर इनजोर, बोगाय रोमिह कीया पगयनोगा?✱” इतोग.

48 पया ओर पूना विस्वसिरिन, “येसु किर्स्तुना पेदिरते एग मीयिर,”✱ इनजोर वेहतोग. एग मीतापया कुरनेलिना लोतोर पत्रुन “रेंड दियाड रोमिस दाकिन,” इनजोर इतोर, इताहकु ओग तना तोळतोर संगे, अगान उचुक दियाड रोमतोग.*

11

येस्सलेमतोर विस्वसिर पत्रुना तप तोहतहतोर

1 अद्रमे पया, यहुदि आयवोर वने देवुळता पोल्लोतुन विस्वस कीतोर इन्जि, येसुनाड बळयिर ओसो पूरा यहुदा पटटा विस्वसिर केंजतोर.

2 पत्रु केसरिया सहरताहि येस्सलेम अतस्के, उयतुर यहुदि विस्वसिर ओना संगे, पोल्लोने उचुन गिटोगटो आसि.

3 देवुळ माक ईतव अडोन वेग माळोग इन्जि, “निमा डायना रिबज केवोरगा अन्ज मतिन, ओसो ओरा संगे तिनदना-उनडना वने कीतिन✱ अय?” इतोर.

पत्रु तना कबळतुन तेळियिह कीस्तोग

(10:9-32)

4 अस्के पत्रु मुनेताहि सुरु कीसि, मारनाहि बाताल बाताल आता, अदिन ओरिहक तेळियिह कीतोग.

5 कीसि ओग इद्रम इतोग, “नना यापा नाटे मतन अस्के, उंद दिया पार्तना कीसोर मतन. अस्के नना इद्रम देवुळ तोहतनद लेकातुन ऊळतन इतेके, बेरा गेंदेता लेहका बातालो मता. बोगो तानाड नालुड कोडिन पोसि, पोगोटा बूमतगडाहि दोम्हक्ने नावा मुनेह रेहतोग.

6 अस्के तान नना बेस ऊळतन, ऊळतस्के अगा नाटेनाड जन्वर्क, गेळाताड जन्वर्क, बूमतगा कोरियनाड-बेडनाड जन्वर्क, ओसो पिटेड इका मताड.

7 अस्के उंद आल्का इद्रम नाक केंज वाता इतेके, ‘अले पत्रु तेदा, इविस्किन हव्किस तिन,’ इता.

8 मति नना इतन, ‘आयो सामि, मोसानाड अडोड वेहतपु पोल्लविन, कळवोग कीयनविन, बेस्केन तिनीन,’ इतन.

9 इतस्के दुस्रा मल्का पोगोटाहि ओसो आल्का केंज वाता इतेके, ‘देवुळि पोलनाह कीतविन, निमा पोलोड इनजोर इनमा,’ इता.

10 इद्रम मूंड मल्काड आता अस्के, अद गेंदेतुन बातालो चट्टने पोगोन ओता.

11 “अस्केने मुखर मन्कलोर माट मतद लोतगा वासि नितोर. ओरिन केसरिया सहरतगडाहि नयगा लोहच मतोर.

12 पया देवुळता जीवा नाक इता, ‘ओर यहुदिर आयोर इन्जि, उन्क-मन्क आयवा, ओरा संगे अन,’ इनजोर इता.✱ पया नावा संगे वेर आगवुर यापा नाटेनोर विस्वसिर वने, केसरिया सहरते वातोर. पया माट कुरनेलिना लोन अतोम.

13 अतस्के कुरनेलि इतोग, ‘उंद देवतुलि नावा लोतगा वासि, नाक इद्रम वेहता इतेके, “यापा नाटे कबुर लोहचि, सिमोन पत्रु पेदिरतोग मन्कन मियगा केया.

14 ओग वासि मीक देवुळता पोल्लोतुन वेहतनोग, अद पोल्लोते देवुळि नीकु, नीवा लोते मनवालोर सबेटोरिन पिसिह कीयगा,✱” इनजोर वेहता,’ इतोग.

15 अद्रमे पया नना वेहता बोटटन अस्के, देवुळता पवित्र जीवा मुने मावा पोगोन बेद्रम रेगता, अद्रमे ओरा पोगोन वने रेगता.✱

16 रेगतस्के, येसु इतद इद पोल्लो नाक सीता वाता, ‘देवुळता पेदिरते मीहवाल योहन लोकरिन एते मीहन्दोग. मति देवुळि मीकु पवित्र जीवाते मीहतगा,’✱ इनजोर इतोग.

17 माट किर्स्तु येसुसामिन विस्वस कीतस्के, बेद्रम देवुळि पवित्र जीवातुन मावा पोगोन उदिह कीता, अद्रमे ओरा पोगोन वने उदिह कीता. कीताहकु इंजेक नना बोनिन आंदन, देवुळतुन रोमिह केवानन?✱” इनजोर इतोग.

18 पया पत्रुना संगे गिटोगटो आसोर मतोर मन्कलोर, इद पोल्लोतुन केंजिसि, केमेन आतोर. आसि ओर इतोर, “पापमता अगदाहि मल्सि, तना पिसमुळ दोर्किह कीयलाहि,✱ यहुदि आयवोरिहक इका, देवुळि अग इता,” इनजोर देवुळतुन जोहर कीतोर.

✱ 10:44 10:44 11:15; 15:8; 19:2,6 ✱ 10:45-46 10:45-46 मार्कल 16:17; बळयिर 2:4; 19:6 ✱ 10:45-46 10:45-46 रोम सहरतोर 5:5

§ 10:45-46 10:45-46 यहुदि विस्वसिरा विचरते, सिरप यहुदिरा पोगोने पवित्र जीवा रेगिहता. मति इगा दुस्राड जातिनोरा पोगोन वने, पवित्र जीवा रेगनदिन ऊळिसि, वेर बामतोर.

✱ 10:47 10:47 11:17; 15:8 ✱ 10:47 10:47 8:36 ✱ 10:48 10:48 2:38; 8:12,15-16; 19:5 * 10:48 10:48 वेर यहुदि विस्वसिर, दुस्रा

जाततोर लोन मन्जि, ओरगा तितोर-उटोर. मति इद यहुदिराड अडोना अडम मता. ✱ 11:3 11:3 योहन 4:40; 18:28; बळयिर 10:28,48; गलातितोर 2:12 ✱ 11:12

11:12 10:28,34; 15:9 ✱ 11:14 11:14 योहन 4:53; बळयिर 10:2; 16:15,31-34; 18:8; 1 कुरिततोर 1:16 ✱ 11:15 11:15 2:4; 10:44

✱ 11:16 11:16 मत्याल 3:11; मार्कल 1:8; लूकाल 3:16; योहन 1:33; बळयिर 1:4-5 ✱ 11:17 11:17 5:39 ✱ 11:18 11:18 2 कुरिततोर 7:10

अंताक्रिया सहरता विस्वसिरा मुलु

19 इद्रम आनेके इस्तिपनिन हक्कतापया, विस्वसिरिन तिपल कीतस्के, बिरोबटो आतोस्, उय्तरु पिनिके पटटे, उय्तरु कुपस्स देसेम, उय्तरु सुरिया पटटा अंताक्रिया सहर* एवनाह वितिस, बिरोबटो आतोर. ओर येसु किर्स्तुना पोल्लोतुन, यहुदिरिन विळिसस बोरिहके वेहोर.

20 मति ओरा संगे उय्तरु कुपस्स देसेमतोर विस्वसिर मतोर, उय्तरु कुरेने सहरतोर मतोर, ओर अंताक्रिया सहरते वासि, यहुदि आयवोरिहका वने येसुसामिना बेसता कबुरतुन वेहतोर.*

21 देवुळता लाव बेसता कबुरतुन वेहवालोरगा मता. अदिहक वेल्लाटोर यहुदि आयवोर, येसुसामिन विस्वस कीसि, येसुना अगदे ताकलाह आतोर.*

22 पया इद पोल्लो येस्सलेमता विस्वसिरा मुडुहक एका आता, आतस्के ओर बार्नबसिन अंताक्रिया सहरते लोहतोर.

23-24 बार्नबस अगा एवतोग अस्के, देवुळि अगडोर विस्वसिरिहक बेद्रम देय्वा ईता इनजोर, ओग ऊळिसि, पका गिर्दा आतोग. ओग इतेके सेतेमतोग मन्कल, पका विस्वस केवाल, ओसो देवुळता जीवाते निंदिस मनवाल. “मीवा पूरा जीवाताहि येसुन विळिसवालेवा निच मन्हटु” इन्जि, ओर विस्वसिरिन वेहतोग. पया बार्नबस अगा मनदहपा, वेल्लाटोर येसुन विस्वस कीतोर.*

25 पया बार्नबस सोलुन पर्हकलाहि, तरसुस सहरते अतोग.‡

26 अस्के ओन अगा दोर्किह कीसि, (येसुना सेवाते तना तोळ आयलाह,) ओन अंताक्रिया सहरते ततोग. पया वर्सामिंड ओर इर्वुर, विस्वसिरा मुडा संगे मन्जि, वेल्लाटोरिन येसुना पोल्लोतुन काहन्दुर. अस्के मुने-मुने अंताक्रिया सहरतगान, विस्वसिरिन किर्स्तुनोर इन्जि, लोकुर पेदिर तासतोर.

27 अवे दियाने देवुळता कबुरतोर उय्तरु, येस्सलेमताहि अंताक्रिया सहरते वातोर.

28 ओरगडाहि अगबुस इनवाल मन्कल मतोग. (उंद दिया विस्वसिर जमा आतस्के,) ओग तेदिसि “रोम राजाल ताकिह कीयनव सबे देसेहकनगा, पका दुकळ अरयगा” इनजोर, ओग देवुळता जीवाता बुदते वेहतलाह आतोग. (पया अद दुकळ कलोदियुस इनवाल रोम राजादेतगा उदतस्के आता.)

29 इदिन केंजिसि, अंताक्रिया सहरतोर विस्वसिर, वगोग-वगोग मन्कल बेचोक कोताड ईया पगयहतोग, अचोक अर्हीचि, यहुदा पटटोर विस्वसिरिहक लोहतकल इनजोर, विचर कीतोर.

30 पया अद्रमे कोताड अर्हीचि, अव कोतानु बार्नबसना, सोलुना कयदे ईसि, येस्सलेम मतोर विस्वसिराड पेदल्कनगा लोहतोर.*

12

विस्वसिरा मुडुन पका तिपल कीस्तोर

1 अद वेलाते येस्सलेमतगा बाताल आता इतेके, एरोद अग्रिपा राजाल* विस्वसिरा मुडगडाहि, उय्तरिन तिपल कीयलाहि, ओरिन पोयतलाह वेहतोग.

2 वेग राजाल येसुना बळयि योहनना दादाल याकुबिन, तल्वर कसेगते हक्कनाह कीतोग.

देवतुलि पन्नुन जेलतगडाहि पेसिह कीस्ता

3 इदिन ऊळिस, येसुन मोळकवोर यहुदिर पकाय गिर्दा आतोर. ओर गिर्दा आतदिन राजाल ऊळिसि, पन्नुन वने पोयतलाह वेहतोग. (इद पोल्लो आवना पंडुमतस्केडा आंदु, तान ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिड तिनदनद पंडुम वने इंदुर.)‡

4 पन्नुन पोसि, आवना पंडुम मारतापया, वेल्लाटोर लोकुरा मुनेह नेयम कीयना विचरतेनाहक, ओन जेल वाट वेहतोर. वेहचि, ओना पहरातुहक, नालुड तुंगानोर सीपय्किन पहरा तासतोर. उंद-उंद तुंगतगा नाल्वुर-नाल्वुर सीपय्क मतोर.

5 इद्रमलेहका पन्नुन उचुक दियाड जेलते तासतोर, अस्के विस्वसिरा मुलु ओनेनाहक, अमेसा रोमवालेवा, देवुळतुन पार्तना कीसोर मतोर.

6 (पया पंडुम मारिस इमा दिया,) एरोद राजाल पन्नुन जेलताहि पेसिह कीसि, लोकुरा मुनेह नेयम कीयना मता. अद नक्का, पन्नुन नडुम कीसि, पन्नुनाड कय्किन तमाड कय्कना संगे इके-अके रेंड गोल्स्कने दोहचि, इर्वुर सीपय्क उंजिस मतोर. ओसो जेलता अगदगा, उय्तरु सीपय्क वने ओना पहरातुहक मतोर. 7 अस्के बाताल आता इतेके, दोम्हक्नेन देवुळता देवतुलि पन्नुन दोहच मतद अरातगा वासि निता. नितस्के अद अरातगा

* 11:19 11:19 8:1,4 * 11:19 11:19 15:3; 21:2 * 11:19 11:19 4:36-37; 13:4; 21:3; 27:4 * 11:19 11:19 अंताक्रिया सहर अंताक्रिया इद सहर सुरिया पटटा मोदुल सहर मता. पूरा रोम राजेमते, रोम ओसो सिंन्दरिया इव सहर्किन विळिससि, अंताक्रिया सबेट्क बेरा सहर आंदु. * 11:19 11:19 6:5; 11:20-27; 13:1; 14:26; 15:22-23,30,35; 18:22; गलातितोर 2:11 * 11:20 11:20 मत्याल 27:32; बळयिर 13:1 † 11:20 11:20 यहुदि आयवोरिहक मोदुल कागिदते “युनानिरिहकु”. * 11:20 11:20 5:42; 8:35; 9:22; 17:3; 18:5,28 * 11:21 11:21 2:47; 4:4; 5:14; 6:1,7; 9:31,42; 11:24; 14:1,21; 16:5; 17:12 * 11:22 11:22 4:36-37 * 11:23-24 11:23-24 14:26; 15:40 * 11:23-24 11:23-24 लकाल 1:15,67; 4:1; बळयिर 4:8; 6:5; 7:55; 13:9 * 11:23-24 11:23-24 2:41,47; 4:4; 5:14; 6:1,7; 9:31,42; 11:21; 14:1,21; 16:5; 17:12 ‡ 11:25 11:25 सोलु तरसुस सहरतोग आंदोग; 9:30 ऊळाट. * 11:26 11:26 26:28; 1 पत्रु 4:16 * 11:28 11:28 21:10 * 11:28 11:28 18:2 * 11:30 11:30 12:25; गलातितोर 2:1 * 12:1 12:1 वेग एरोद अग्रिपाल इतेके, येसुसामि पट्टस्केडोग बेरोग एरोद राजानु, तादो इनवाल आंदोग. बेरोग एरोद राजाना पोल्लो मत्याल अदयय 2 अगा दोर्किहता. * 12:2 12:2 मत्याल 4:21; लकाल 5:10 * 12:3 12:3 24:27; 25:9 * 12:3 12:3 पेसमुळि 12:15; 23:15; बळयिर 20:6 † 12:3 12:3 इद पंडुमता लोप्पा पुनदलाहि, पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळाट. ‡ 12:4 12:4 इद पंडुमता लोप्पा पुनदलाहि, पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळाट.

वेहच आता. अस्के अद बाताल कीता इतेके, पत्रुना मेंदुदुन मेल्हचि, “अले पत्रु चटिपेट तेदा!” इनजोर इता. इतस्के पया, (सीपय्क तेदवाय,) पत्रुन दोहच मतव गोल्स्क ओनाड कय्कनाहि तमतमाय कुसताड.✱

8 अस्के देवतुलि, “नळहकोटुहक पटा दोहा, एल्पुस्क केम” इता, इतस्के ओग अद्रमे कीतोग. ओसो “पोगोटा जगा केम्स, नावा पयाह पयाह वाय,” इता.

9 इतस्के ओग ताना पयाह पयाह अनजोर, जेलताहि पेसतोग. देवतुल कीयनद निटमे इनजोर, ओन्क मुर्तिय एर्का इले आसि. “देवुळता देवतुल बाताल कीयलाह आता, इद सबे निटम आयो मति, नना कला कळिस्कहनन बहे,” इंदोग.

10 ओर इर्वुर अह आस पेसिस अनेके, मुनेह उंद जागातगा पहरातोर मतोर, ओरिन वीळतोर. ओसो इबर दुम्ना अगदगा उच्चुर पहरातोर मतोर, ओरिन वने वीळतोर. (मति पहरातोरिहक इतेक, ओर इर्वुर दिसोर.) अद्रमे जेलता कच-तेल्पता अगदगा एवतोर, अद अगि सहरतेके पेसिंदु, अद वने तेल्पि ओरिनाहक तनतनाय पडळक आता.✱ पया ओर पेसिस उचुन अबर अनेके, देवतुलि पत्रुन विळिसस बेकेयो मायता.

11 पया “हां इद सबे निटमे इन्जि, इंजेक कोन नना पुतन, देवुळि तना उंद देवतुलतुन लोहचि, एरोद अग्रिपाना कयदाहि नाक विळिसह कीता.✱(नाक राजाल हक्कलाह ऊळिस मतोग,) अद्रमे यहुदिरा आसा वने मता. मति अद्रम आयवाह, देवुळ नाक पिसिह कीता,” इनजोर पत्रु इतोग.

12 इद्रम एर्का आतापया, पत्रु बाताल कीतोग इतेके, मार्कल इनवाल योहनना✱ तलोग मरियाना लोन अतोग. § अगा वेल्लाटोरि विस्वसिर जमा आसि, पत्रुनेनाहक पार्तना कीसोर मतोर.

13 पत्रु अगा अतोग अस्के, अग केहतद मता. अगदगा निचि, (“बेह अतिर दादा?” इन्जि,) तेल्पतुन कोहकतोग. कोहकतस्के रुदे पेदिरता उंद ओर्युल पिला वित वाता.

14 अद पिला पत्रुना लेडतुन पुनदलाह पुता, मति अगदुन तेगयवाय, पका गिदांते लोप्पा वितता. वितिसि “अगदगा पत्रु वास नितोग,” इन्जि वेहता.

15 मति ओर (ताना पोल्लोतुन विस्वस केवालेवा,) तान “निमा कोन पिसाड आतिन रि?” इंदुर. मति अदु “आयो! पत्रुये आंदोग!” इनजोर इंदु, पया ओर, “अह इतेके अद पत्रुन राका कीयनद देवतुल मनदगा,”* इनजोर इतोर.

16 मति पत्रु इतेके अगदगा निचि, तेल्पतुन कोहकसोरिन मतोग. अस्के ओर मन्कलोर वासि, अगदुन तेगयिस ऊळतोर अस्के, (अगा निटमे पत्रुय मतोग). पया ओन ऊळिस वेर बामतोर.

17 अस्के पत्रु, केमेन मन्हटु इनदलाह कय अहतोग. अह कीसि, देवुळि नाक बह कीस जेलताहि पलत पेसिह कीता इनजोर, अव सबे पोल्लोन ओरिहक वेहतोग. वेहचि, “याकुबिहक✱ ओसो दुम्नोर विस्वसिरिहक इव पोल्लोन वेहचीम्हटु,”† इनजोर वेहचि, अगडाहि दुम्ना नाटे अतोग.

18 पया सकर पंडवियतस्के, जेलतगा पत्रुहक बाताल आता इनजोर, पहरातोर पकाय एवबेक आतोर.

19 अस्के एरोद अग्रिपाल पत्रुन पर्हकलाह, सीपय्किन वेहतोग. मति ओग दोर्कोग. दोर्कवाहकु, पहरा कीसोर मतोर सीपय्किन राजाल ताल्हक वेहचि, (“पत्रुन वितलाह ईतिर अय,” इनजोर,) ओरिन हक्कलाह वेहतोग.✱ पया राजाल यहुदा एरियाताहि, केसरिया सहरते✱ अन्जि मतोग.

एरोद अग्रिपा राजाल डोलिहतोग

20 ताना पया इद्रम आता इतेके, एरोद अग्रिपाल सोर-सिदोन सहर्कनोर✱ मन्कलोरा पोगोन, पका ओड आस मतोग. अदिनेनाहकु ओर जमा आसि, राजान कलियलाहि केसरियाते अतोर. बाराहक इतेके, ओरा एरियाता अनम राजाना देसेमताहि वांदु.‡✱(ओग राजाल माक कलियलाह एवोग आयनोग इन्जि,) ओर बलास्तुस इनवाल राजाना लोतुन ऊळवाल ओर्वोग अदिकरतोनगा अतोर. माक राजाना संगे कलियलाह ओम इनजोर, ओग अदिकरतोन गूनम कीसि, (पया ओना संगे राजानगा अतोर).

21 अस्के “पलाना दिया मीवा संगे कलियकन” इनजोर, एरोद राजाल वेहच मतोग. पया अद दिया एरोद राजाल तना सोबाता राजमलयळि केसि, नेयम कीयनद कुर्सतगा उदतोग. उदिसि जमा आस मतोर लोक्ुरिन, पोल्लोड वेहता बोटटोग.

22 अस्के ओग वेहतदिन केजिसि मन्कलोर, “इद कोनि मन्कना आल्का आयो, मति उंद देवुळता आंदु,” इनजोर केयसोर मतोर.

23 मति, राजाल (“आयो, नना मन्कनने,” इन्जि वेहोग,) देवुळतुहक मान एवोग. एवाहकु देवुळता देवतुल ओनगा पीळा लोहता.✱ अदिनेनाहक ओग बेमर आसि, पोटालोप्पा पुळक अर्सि डोलतोग.

✱ 12:7 12:7 16:26 ✱ 12:10 12:10 5:19; 16:26 ✱ 12:11 12:11 दानियेल 3:28; 6:22 ✱ 12:12 12:12 12:25; 13:5,13; 15:37,39; कुलुसितोर 4:10; 2 तिमोति 4:11; पिलेमोन 24; 1 पत्रु 5:13 § 12:12 12:12 मार्कना यहुदि पेदिर योहन मता. ओसो रोमि पेदिर मार्कल मता. ओगे मार्कल रासतद बेसता कबुर इद पुस्तकतुन रासतोग. * 12:15 12:15 देवुळि तनाड देवतुलिकिन, वगोग मन्कना पेके, उंदतुन राका कीयलाह तासिहता इन्जि, यहुदिरा विचर मता. मत्याल 18:10, इब्रितोर 1:14 ऊळट. ✱ 12:17 12:17 मत्याल 13:55; मार्कल 6:3; बळयिर 15:13; 21:18; 1 कुरिततोर 15:7; गलातितोर 1:19; 2:7,12; याकुब 1:1 † 12:17 12:17 वेग याकुब येसुना तमोग आंदोग, येस्लेमता विस्वसिरा मुक्याल मतोग. ✱ 12:19 12:19 मत्याल 28:14; बळयिर 16:27; 27:42 ✱ 12:19 12:19 8:40; 9:30; 10:1,24; 11:11; 18:22; 21:8,16; 23:33; 25:1,4,6,13 ✱ 12:20 12:20 मत्याल 11:21-22; 15:21; मार्कल 3:8; 7:24,31; लुकाल 4:26; 6:17; 10:13-14; बळयिर 27:3-4 ‡ 12:20 12:20 एरोद राजाल मावा एरियाता अनमतुन रोमिह कीयनोग इनजोर, सोर-सिदोन सहर्कनोर लोक्ुर, ओन गूनम कीयलाह, केसरियाते वातोर. ✱ 12:20 12:20 1 राजा 5:11; एजा 3:7; यहजेकल 27:17 ✱ 12:23 12:23 2 शम्पल 24:16; 2 राजा 19:35

24 इद्रम आनेके देवुळता पोल्लो आडसोर अता, वेल्लाटोर मन्कलोर येसुन विस्वस कीया बोटटोर.✧

सोलु ओसो बार्नबस, वेरु येस्सलेमताहि मलयहतोर

25 पया बार्नबस, सोलु, वेरु (यहुदा पटटोर विस्वसिरिहक दुकळतेनाहक दान इतव कोताड तचीतद) तमा सेवा✧ मारिह कीतोर. कीसि योहन-मार्कन✧ पोसि, येस्सलेमताहि अंताकिया सहरते मलतोर.✧

13

देवुळि बार्नबसिन, सोलुन सेवातुहक लोहतहता

1 सुरिया पटटा अंताकिया सहरतोर✧विस्वसिरा मुडगा, उयतुर देवुळता कबुरतोर,✧ ताना पोल्लोतुन कागहवालोर मंदुर.✧ ओर बोर आंदुर इतेके, बार्नबस,✧ सिमियोन (ओन निगर इतेके कार्यल मन्कल वने इंदुर), कुरेने सहरतोग✧ लुकियुस,✧एरोद अतिपस✧ राजाना संगे उड्लगडाह ऐगेन बेर्सतोग ओग मनाहेम, ओसो सोलु,

2 उंद दिया ओर देवुळतुन मोळकसोर, उपस-पार्तना कीसोर मतोर.✧ अस्के देवुळता जीवा ओरिन इद्रम वेहता इतेके, “नना बार्नबसिन, सोलुन बेद कबळतेनाहक आचतन, अद कबळतेनाहक ओरिन मियगडाह निल्पिह कीम्हटु,✧” इता.

3 इतस्के ओर उपस कीसि, तमाड कय्किन वेर इर्वुरा पोगोन तासिसि,✧पार्तना कीतोर. कीसि देवुळता कबळतेनाहक ओरिन लोहतोर.✧

बार्नबस, पोल्, वेरु कुपस्स देसेमते कीतद सेवा

4 पया देवुळता जीवा ओरिन ओसीतस्के, इर्वुर आसि अंताकियाताहि समदुरकचुदा सिलुकिया इनदनद नाग अतोर,* अन्जि अगडाहि ओडातागा उदिसि, कुपस्स देसेमते✧ अतोर.†

5 अन्जि अगडा सलमिस इनदना सहरते एवतोर. पया यहूदिरापार्तनाताड लोहकनगा अन्जि, देवुळता पोल्लोतुन पोकुर कीतोर✧. अस्के योहन-मार्कल वने ओरिहक तोळ ईदोग✧.

6 अद्रमे पया कुपस्स देसेमता उंद दुसा बाजेतके अन्जि, पापुस इनदनद सहरतगा एवतोर.‡ अगा ओर्वोग पूजर-गूनिड केवाल,✧ बार-येसु पेदिरतोग यहूदि मन्कल ओरिहक कलियतोग. (बार-येसुनु इलिमाल वने इंदुर, युनानि पोल्लोते बार-येसुना पेदिर इलिमाल मता.)§ ओगु “नना देवुळता कबुरतोनन” इन्जि, लोकरिन नाळेह कीदोग.✧

7 अद देसेमतगा सिरगियु-पोलु पेदिरतोग पका तेल्वतोग गुमसि मतोग; ओनाय संगे वेग इलिमाल वने मंदोग. ओग गुमसि, देवुळता पोल्लोतुन केंजकन इनजोर, बार्नबसिन, सोलुन तनगा केयतोग.

8 मति ओग गूनयाल बाताल कीतोग इतेके, बार्नबस, सोलु, वेर इर्वुरा अडम आसि, वेग गुमसि येसुन विस्वस कीयनायो इनजोर, ओन रोमिह कीसोर मतोग.✧

9 अस्के सोलु (ओन पोलु वने इंदुर),* देवुळता पवित्र जीवाते निदिसि,✧ इलिमान कोंडा मिळहवा ऊळिस, इद्रम तेर्हतोग,

10 “ए सत्रल मन्कनिन, पका नाळेमता कबळते निंदतद देयमतिन,✧ निमा सेतेमता अडम महनिन. बह निमा देवुळता सेतेमता पोल्लोतुन मिळहतनदिन विळसविना?✧

11 इद ऊळा, देवुळ तना लावते नीक इंजेके सिक्सा इयना मन्हता, निमा गळिकहक तोवविन आयकिन. पोळद दीचनद वने नीक दिसो आयागा,” इतोग. पोलु इद्रम इताहे, इलिमानाड कोंडाहक गंगा पोसि, ईकळ आयलाह आता, ओनाड कोंडाहक मुर्तिय दिसो. दिसवाहक बोगाय नावा कयदुन पोस ओयनोग इनजोर, इके-अके पर्हकसोर तिरियिंदोग.

12 पया इलिमाहक अद्रम आतादिन गुमसि ऊळिसि, येसुन विस्वस कीतोग, कीसि बार्नबस, पोल्, वेर येसुना पोल्लोतुन कागहतदिन केंजिसि बामतोग.

✧ 12:24 12:24 6:7; 19:20 ✧ 12:25 12:25 11:28-30 ✧ 12:25 12:25 12:12; कुलसितोर 4:10; पिलेमोन 24; 1 पत्र 5:13 ✧ 12:25 12:25 गलातितोर 2:1 ✧ 13:1 13:1 6:5; 11:19-27; 14:26; 15:22-23,30,35; 18:22; गलातितोर 2:11 ✧ 13:1 13:1 11:27; 15:32; 21:9; रोम सहरतोर 12:6; 1 कुरिततोर 13:2; 14:29,32,37 ✧ 13:1 13:1 रोम सहरतोर 12:7; 1 कुरिततोर 12:28; इपिसुसतोर 4:11-12 ✧ 13:1 13:1 4:36 ✧ 13:1 13:1 मत्याल 27:32; बळयिर 11:20 ✧ 13:1 13:1 रोम सहरतोर 16:21 ✧ 13:1 13:1 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1,19-22; 8:3; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28 ✧ 13:2 13:2 1:24-25; 14:23 ✧ 13:2 13:2 9:15; रोम सहरतोर 1:1 ✧ 13:3 13:3 गिनती 8:10; 27:18; व्यवस्थाविवरण 34:9; बळयिर 6:6; 8:17; 9:17; 19:6; 1 तिमोति 4:14; 2 तिमोति 1:6; इब्रितोर 6:1-2 ✧ 13:3 13:3 14:26; रोम सहरतोर 10:15 * 13:4 13:4 अंताकिया सहरताहि सिलुकिया सहर 13 कोस्क मता. ✧ 13:4 13:4 4:36-37; 11:19-20 † 13:4 13:4 सिलुकिया सहरताहि कुपस्स देसेम एवयलाह, पोळद मुल्न्दु अचोन जेक मता. कुपस्स देसेम बेरा उंदि तोगि मता. ओसो बार्नबस अदे देसेमते पुटटोग. ✧ 13:5 13:5 9:20; 13:14; 14:1; 17:1,10; 18:4,26; 19:8 ✧ 13:5 13:5 12:12,25 ‡ 13:6 13:6 पापुस सहर अद कुपस्स देसेमता गुमसिना नाग मता. पापुस सहर सलमिस सहरताहि, मूंड वीसाड दहा (70) कोस्क जेक मता. ✧ 13:6 13:6 8:9 § 13:6 13:6 यहूदि लोकरिहक पूजर-गूनिड कीयलाह पोल्, मति वेग बार-येसु जोल कबळतोग, लाग्वा बुदतोग मताहकु, अद्रम कीदोग. ✧ 13:6 13:6 मत्याल 7:15; 24:11,24; मार्कल 13:22; लूकाल 6:26; 2 पत्र 2:1; 1 योहन 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 16:13; 19:20; 20:10 ✧ 13:8 13:8 2 तिमोति 3:8 * 13:9 13:9 इद वचनताहि सोलुना पेदिर पोलु इनजोर मन्हता. वेल्लाटोर यहूदिरिहक रेंड पेदिक मताड. उंदि यहूदि पेदिर, उंद युनानि पेदिर. सोलुना युनानि पेदिर पोलु आंदु, सोलु इद ओना यहूदि पेदिर आंदु, ✧ 13:9 13:9 लूकाल 1:15,67; 4:1; बळयिर 1:8; 2:4; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:52 ✧ 13:10 13:10 मत्याल 13:38-39; 16:23; योहन 8:44 ✧ 13:10 13:10 2 पत्र 2:15

पिसिदिया एरियातगा येसुना कबुर एवयहता

13 पया पोलु तना तोळतोरा संगे पापुस सहरताहि ओडाते उदिसि, पंपूलिया पटटा पिरगा इनदनद सहरते* अतोर. (अगा एवनाह, योहन-मार्कल ओरा संगे मतोग.) मति पिरगा सहरते एवतस्के, ओग ओरिन विळिससि, येस्सलेमते मल्स अतोग.*

14 पया पोलु, बार्नबस, पिरगा सहरताहि पिसिदिया एरियाता उंद सहरते एवतोर; अद सहरता पेदिर वने अंताकिया* आंदु,† वारमता पोल्वादियाते,* देवुळता पार्तनाता लोतगा* अन्जि, अगडोरा संगे मोळकलाह उदतोर.

15 अगा बोरो मोसानाड अडोना सांमताहि, ओसो देवुळता कबुरतोरा सांमताहि अर्वतोर.* अर्वतापया पार्तनाता लोतुन ताकिह केवालोर मन्कलोर, “दादालोरिर, इगा जमा आतोरिनाहकु, बातालाय पोल्लो कागहतना मतेके कागहचीम्हटु,” इनजोर पोलुन, बार्नबसिन ताल्हकलाहि लोहतोर.

16 अस्के पोलु तेदिसि, जमा आतोर मन्कलोरिन, केमेन मन्हटु इनजोर, कय तेहतोग. पया इद्रम इतोग, “मावोर इस्त्रयेलतोर यहुदिरिर, ओसो यहुदिरा देवुळतुन मोळकवालोर दुसाड जातिनोरिर,* केंजाटु.*

17 माटु इस्त्रयेल मन्कलोरल मोळकनद देवुळि, मावा पेदामुयतोरिन आचता.* ओर मिसर देसेमतगा, दुसोरा कय इळन मनदहपा, ओरा बेरा उंदि तेगमुल कीता.* कीसि तना बेरा लावते, ओरिन मिसर देसेमतगाहि पेसिह कीस तता.*

18 मावाड तादोर-बाबोर देवुळता पोल्लोतुन केंजोर आंदुर, तेला मति जोक-जोक रेंड वीसाड वर्साड* पेळ्हकल बूमतगा ओरिन अय कीता.*

19-20 पया कनान^S देसेमते मतोर एळड जातिनोरिन देवुळि बूळे कीसि,* ओरा बूमतुनु इद इंजेके मीवा बूमि इनजोर, मावा लोकरिहक ईता.* (मावा पेदामुयतोर मिसर देसेमते जागा आतगडाह, मावा लोकरिहक तमा) बूमि दोर्कनाहजोम, जोक-जोक नालुड नूहक पनस (450) वर्साड आताड.*

“ताना पया देवुळि ओरिन ताकिह कीयलाहि, तग्वाड केवालोरिन निल्पिह कीता.* आक्रितोग तग्वाड केवाल सामुवेल पेर्माल आंदोग,* ओग देवुळता कबुरतोग वने आंदोग. ओना वेला एवनाह, तग्वाड केवालोर ओरिन ताकिह कीदुर.

21 सामुवेलना वेलातस्के, माक इंजेक राजाल गावले इनजोर, मावाड तादोर-बाबोर देवुळतुन ताल्हकतोर.* अदिहक देवुळि, बिन्यमिनना कूळतोग* कीस पेदिरतोना मगि सोलुनु, ओरिनाहक निल्पिह कीसीता.* ओग रेंड वीसाड वर्साड राजेम ताकिह कीतोग.

22 “पया देवुळि सोलुनगडाहि राजेम गुंजिसि, दाविदिहक ईता.* देवुळि दाविदना लोप्पा बेस-नेहना वेहता, ‘यीसाना मगि दाविद नाक विचर वातोन नना ऊळतन.* नना बाताल बाताल वेहतकन, ओग अव सबे कबस्क कीयनोग,’ इन्जि वेहता.

23 “अट्रेमे वेल्लाडे वर्साना पया, देवुळि (मावाड तादोर-बाबोरिहक मुनेन) पोल्लो विळसतपु, दाविदिनाये सटमते पुट वातोग मन्कल येसुनु,* इस्त्रयेल मन्कलोरिन पिसिह केवाल* इनजोर लोहता.

24 येसु तना कबळ सुरु केवाय, एते मीहवाल योहन सबेदोर इस्त्रयेल मन्कलोरिन, पापमता अगदाहि मल्सि देवुळता पेदिरते एग मीम्हटु इनजोर, पोकर कीतोग.*

25 योहन तना कबळतुन मारिह कीयनद वेला एवयहपा, मन्कलोरिन इद्रम इंदोग, ‘नना बोन्न इन्जि मीट विचर कीतिर? (मीट बोन्न केपतिर,) ओग नना आयोन, ओग पया वायनोग. नना ओना कादुन इटलाह वने ओप्पोन,’ इंदोग.*

26 “मावोर इस्त्रयेलतोरिर, अब्रहम मुयतोना पुळगतोरिर,† यहुदिरा देवुळतुन मोळकवालोरिर, येसुसामि लोकरिहक पिसिह कीयनद कबुरतुनु,* मयगाने देवुळि लोहचीता.

27 येस्सलेमते मनवालोर यहुदिर, ओसो ओरा मुक्यालोर, येसुये पिसिह केवाल इनजोर पुनोर आस मतोर. वारम-वारमता पोल्वादियाते, देवुळता कबुरतोरा सांमतुन अर्विदुर, मति तान ओर पुनोर. पुनवालेवा येसुन हक्कनाह कीसि, अदे सांम करल आता.*

* 13:13 13:13 14:25 * 13:13 13:13 15:38 * 13:14 13:14 14:19,21; 2 तिमोति 3:11 † 13:14 13:14 पिसिदिया एरियाता अंताकिया सहर पिरगा सहरताहि, नालुड वीसाड दहा (90) कोस्क जेक मता. * 13:14 13:14 16:13; 17:2; 18:4 * 13:14 13:14 9:20; 13:5; 14:1; 17:1,10; 18:4,26; 19:8 * 13:15 13:15 13:27; 15:21; 2 कुरिततोर 3:14-15 * 13:16 13:16 10:2,22,35; 13:26 ‡ 13:16 13:16 अद अंताकिया सहरतगा यहुदिर मतोर, ओसो यहुदि आयबोर वने वेल्लाटोर मतोर. यहुदि आयबोर वेल्लाटोर, यहुदिरा पार्तनाता लोतगा वासि, यहुदिरा देवुळतुन मोळिकेदुर, यहुदिराड अडोन माळिदुर, मति डायना रिक्ज केबोर. ओरिन यहुदिरा देवुळतुन मोळकवालोर इनजोर इंदुर. पोलु वेहता बोटोग अस्के, पार्तनाता लोतगा मतोर यहुदिर, ओसो यहुदि आयबोर, वेर येसुनाड विस्वसिर आयोर. * 13:17 13:17 व्यवस्थाविवरण 7:6-8 * 13:17 13:17 पेसमुळि 1:7 * 13:17 13:17 पेसमुळि 12:51 * 13:18 13:18 गिनती 14:34; देवुळताड पाटाड 95:8-10; बळयिर 7:36,42; इब्रितोर 3:8-9 * 13:18 13:18 व्यवस्थाविवरण 1:31 § 13:19-20 13:19-20 इस्त्रयेल मन्कलोर बेद कनान देसेमते जागा आतोर, अद देसेमतुन पया इस्त्रयेल देसेम इंदुर. * 13:19-20 13:19-20 व्यवस्थाविवरण 7:1 * 13:19-20 13:19-20 यहोशू 14:1; 19:51; देवुळताड पाटाड 78:55 * 13:19-20 13:19-20 1 राजा 6:1 * 13:19-20 13:19-20 न्यायियो 2:16 * 13:19-20 13:19-20 1 शमूएल 3:20; बळयिर 3:24 * 13:21 13:21 1 शमूएल 8:5 * 13:21 13:21 पूरा इस्त्रयेल देसेम याकुब मुयतोनाडहि पुट वाता. याकुब मुयतोनाड बारा मगक मतोर. ओरगडाहि इस्त्रयेलतोर बारा कूळिनोर पुट वातोर. वीसा मगना पेदिर बिन्यमिन आंदु. * 13:21 13:21 1 शमूएल 9:1-2; 10:1 * 13:22 13:22 1 शमूएल 15:23,26,28; 16:1,13 * 13:22 13:22 1 शमूएल 13:14; देवुळताड पाटाड 89:20 * 13:23 13:23 2 शमूएल 7:16; 1 इतिहास 17:14; मत्याल 1:1; 22:41-42; मार्कल 12:35; लूकाल 20:41 * 13:23 13:23 लूकाल 2:11; योहन 4:42; बळयिर 2:36 * 13:24 13:24 मत्याल 3:2; मार्कल 1:4; लूकाल 3:3; बळयिर 19:4 * 13:25 13:25 मत्याल 3:11; मार्कल 1:7; लूकाल 3:16; योहन 1:20,27 † 13:26 13:26 अब्रहम मुयतोना पुळगतोर इतेके, इस्त्रयेल लोकर आंदुर. * 13:26 13:26 मत्याल 1:21; बळयिर 4:12; 5:20; 13:46; 28:28; 1 तिमोति 2:5 * 13:27 13:27 लूकाल 24:27,44-46; योहन 5:39; 12:41; बळयिर 3:18,24; 17:2-3; 26:22-23; 28:23

28 येसुन हक्कना सिक्सा ईयना इद्रम, ओना पोगोन बातय कसुर दोर्किह कीया पगवोर. मति पिलाति इनवाल गुमसिनगा अन्जि, वेन हक्कनागुटातगा वेळहा इनजोर, अर्जि कीतोर.✧

29 अस्के वेल्लाय मुनेन, मन्कलोर देवुळ लोहवाल पिसिह केवान इद्रम इद्रम कीयनुर इनजोर, देवुळता कबुरतोर रासिस मतोर, अव सबे पोल्लोड करल आताड.✧ अस्के पया हक्कनागुटाताहि येसुना सेन्तातुन रेहचि, गुमयातगा मिसतोर.✧

30 मति देवुळि ओन हामुरताहि तेग्किह कीता.✧

31 येसु हामुरताहि तेग्कतापया, ओना संगे गालिल पटटाहि येस्सलेम सहरते अन्ज मतोरिहक, वेल्लाडे दियाड दिससोर मतोग.✧ इंजेके ओरे मन्कलोर मावा यहुदि लोकुरा मुनेह, येसुना साक्सितोर मन्हतोर.✧

32 देवुळि मावाड तादोर-बाबोरा संगे वेल्लाय मुनेन करल कीस मता.✧ अदे करलता बेसता कबुरतुन इंजेके, माट वने मीकु वेहतलाह आतोम.

33 इद्रमे देवुळि येसुन जीवा अरयनाह कीसि,✧ मावाड तादोर-बाबोरा संगे मुनेन विव्सतद पोल्लोतुन, मयेनाहक इंजेके निटम आनाहि कीता. इद्र, देवुळताड पाटाना पुस्तकता पाटा 2तगा इद्रम रासतद मन्हता इतेके,

निमा नावा मगनिन,

नेंडे नना नीवा तपेनन आतन✧

इनजोर रासतद मन्हता.

34 डोलिस मतोग किर्स्तुन, देवुळि जीवा अर्हचीता;✧ ताना पया ओग बेस्केन डोलोग. इद्र पोल्लोतुन देवुळि मावाड तादोर-बाबोरिन मुनेन वेहच मता. (देवुळि ओरिन वेहतद पोल्लो इद्रम रासतद मन्हता) इतेके,

‘(नना मीक बर्कत ईकन इन्जि,)दाविदिन करल कीस मतन;

अद करल सेतेम मन्हता, मियेनाहक मन्हता,’✧

इनजोर वेहता.

35 अदिहक देवुळताड पाटाना पुस्तकतगडा ओसो उंद पाटाते, दाविद राजाल देवुळतुन इद्रम इतोग, ‘नीवा पवित्र सेवकिना सेन्तातुन, कळिय एविन आयकिन,’✧ इतोग.

36 (पवित्र सेवकनन इनजोर, दाविद तन्क इनोग इन्जि माट पुतल. बाराहक इतेके,) दाविद तना वेलाते, देवुळि ओन्क ईतद कबळतुन, मारिह कीसि डोलतोग. डोलतस्के ओनाड तादोर-बाबोराड सेन्तानु बेगा मिसतोर, अगान ओना सेन्तातुन वने मिसतोर, अस्के ओना सेन्ता कळियता.

37 मति देवुळि जीवा अर्हचीतोग येसुना सेन्ता कळियो.

38 “अदिहक मावोरिर, इद्र पोल्लोतुन पुन्ज मन्हट. इद्रम देवुळि येसुना मेटे, मीवा पापमतुन मापि कीयगा✧ इन्जि, माट मीकु वेहतलाह आतोम.

39 मोसानाड अडोड माळतेके, मीकु पापमताहि मापि दोर्को आयगा.✧ मति सबेटोर येसुन विस्वस केवालोरिहके, तमा पापमताहि मापि दोर्कगा.✧

40-41 देवुळता कबुरतोर मुनेन (ताना पोल्लोतुन केंजवोरिहक) इद्रम रासतोर इतेके,

देवुळ इन्हता, ‘इद्र ऊळाट, नावा पोल्लोतुन पास्कवालोरिर,

नावा नेयमतस्के मीट बामिस डोलकिर,

बाराहक इतेके, मीवा वेलाते नना इद्रमता कबळ कीकन इतेके,

बोगाय वासि मीकु तेळियिह कीतेके,

नना इद्रम कीकन इन्जि, मीट मुर्तिय विस्वस केविर आयकिर,’ इनजोर देवुळि वेहता,✧

इन्जि रासतद मन्हता. ओर रासतद सिक्साता लेहका मीक आयमाकि इन्जि, पुन्ज मन्हटु,” इनजोर वेहचि पोलु रोमतोग.‡

42 पया पोलु, बार्नबस पार्तनाता लोताहि पेसिस वातस्के, “इव पोल्लोड वायना वारमता पोल्लादिया वने माक वेहाटु,” इनजोर अगा जमा आस मतोर, ओरिन अर्जि कीदुर.

43 मोळकनगडाह लेडतस्के, वेल्लाटोर यहुदिर, ओसो यहुदि दर्मते ओळियतोर दुसाड जातिनोर,✧ पोलुना, बार्नबसिना पयाह पयाह अतोर. अतस्के वेर ईरुं ओरा संगे गोर्टिड कीसोर, ओरिन “देवुळि मीकु ईयनद दयातुन नमसोर मन्हटु,” इनजोर वेहतोर.

44 पया दुसा वारमता पोल्लादियाते✧ देवुळताड पोल्लोड केंजलाहि, पार्तनाता लोतगा, जोक-जोक पूरा नाटेनोर इतपे, जमा आस मतोर.

45 मति वेल्ला मुडुन ऊळिसि, यहुदि मुक्यालोरा जीवा कर्वता. कर्वतस्के, पोलुन पास्किस, ओग इतव पोल्लोना विस्द वळहकतोर.✧

✧ 13:28 13:28 मत्याल 27:22-23; मार्कल 15:13-14; लूकाल 23:21-23; योहन 19:15; बळयिर 3:14 ✧ 13:29 13:29 लूकाल 24:25-27,44-46; योहन 5:39; 12:41; बळयिर 2:23; 3:18,24; 13:27; 17:2-3; 26:22-23 ✧ 13:29 13:29 मत्याल 27:59-60; मार्कल 15:46; लूकाल 23:53; योहन 19:38-42 ✧ 13:30 13:30 2:24; 13:33-34,37 ✧ 13:31 13:31 1:3; 1 कुरिततोर 15:5-7 ✧ 13:31 13:31 लूकाल 24:48; योहन 15:27; 19:35; 21:24; बळयिर 1:8; 10:39,41; 1 योहन 1:2; 4:14 ✧ 13:32 13:32 13:23; 26:6; रोम सहरतोर 1:2; 4:13; 9:4 ✧ 13:33 13:33 2:24; 13:30,34,37 ✧ 13:33 13:33 देवुळताड पाटाड 2:7; इब्रितोर 1:5; 5:5 ✧ 13:34 13:34 2:24; 13:30,33,37 ✧ 13:34 13:34 यशायाह 55:3 ✧ 13:35 13:35 देवुळताड पाटाड 16:10 ✧ 13:38 13:38 लूकाल 24:47; बळयिर 2:38; 1 योहन 2:12 ✧ 13:39 13:39 रोम सहरतोर 3:20; 8:3; इब्रितोर 7:18-19 ✧ 13:39 13:39 10:43; रोम सहरतोर 3:28; 10:4; गलातितोर 2:16 ✧ 13:40-41 13:40-41 हबक्कूक 1:5 ‡ 13:40-41 13:40-41 येसुन विस्वस केवेके, ओरिहक सिक्सा दोर्कगा इन्जि, पोलु इद्रम वेहतोग. ✧ 13:43 13:43 मत्याल 23:15; बळयिर 2:9-11; 6:5 ✧ 13:44 13:44 13:14 ✧ 13:45 13:45 13:50; 14:19; 1 तिसलुनितोर 2:14-16

46 मति पोलु, बार्नबस मुर्तिय रेयवालेवा इतोर, “मावोरिर, मीक यहुदिरिहके, देवुळता पोल्लोतुन मुने वेहतना मता. ✱ मति मीट कोनि तान पास्कि, अमेसाता पिसमुळतुन दोर्किह कीयना लेहकाडोर आयविर इन्जि तोहतिर. अदिहक इंजेके माट इगा यहुदि आयवोरगा दाय्हनोम. ✱

47 देवुळि माक इद्रम उकुम ईता इतेके,

‘नना लोकरिन बेद्रम पिसिह कीय्हनन इनजोर, निमा दुनियामेटोरिन वेहतकिन इन्जि,

नना नीक दुस्राड जातिनोरेनाहक, वेहच तोहवानिन आयकिन इनजोर निल्लिपिह कीतन’ ✱

इनजोर उकुम ईता,” इनजोर इतोग.

48 इदिन केंजिसि, अगडोर यहुदि आयवोर पका गिर्दा आसि, देवुळता कबुर बेसता इनजोर इंदुर. अमेसाता पिसमुळतुन दोर्किह कीयिर इनजोर, बय्त्तुरिन देवुळि मुनेन आचिस मता, ✱ अय्त्तुर येसुन विस्वस कीतोर.

49 अद्रमे पया लोकर येसुना पोल्लोतुन, पिसिदिया एरियाताड वेल्लाडे नाहकनगा पोकुर कीतोर.

50 मति सहरतगा, यहुदिरा देवुळतुन मोळकनव मोदुल आस्क मताड. ✱ अविनु ओसो सहरतोर पेदल्किनु, यहुदिर ओड तगहचीतोर. तगहचीतस्के सबेटोर कलियिसि, पोलुन, बार्नबसिन तिपल कीसि तमा एरियाताहि ओरिन पूंडटोर. ✱

51 अस्के (मीट देवुळता सिक्सातुहक ओजिहिनर इदिन तोहतलाहि,) पोलु, बार्नबस, तमाड काल्कनगा तुंडिस मतद दुरातुन, ओरा मुनेह दुल्पतोर; ✱ दुल्पिसि इकुनियुम इनदनद सहरते ✱ अतोर. §

52 मति पिसिदिया एरियाता अंताकिया सहरतोर विस्वसिर, देवुळता पवित्र जीवाते निदिसि, दिनम बेस गिर्दाते मंदुर. ✱

14

पोलु, बार्नबस, वेरा इकुनियुमते कीतद सेवा

1 इकुनियुम सहरतगा ✱ इद्रम आता इतेके, पोलु, बार्नबस, मुनेता लेहका यहुदिरा पार्तनाता लोन अतोर. ✱ अगा वेल्लाटोरा जीवातगा गडनाह, येसुना बेसता कबुरतुन वेहतोर. अदिहक यहुदिर ओसो दुस्राड जातिनोर वेल्लाटोरे लोकर, येसुन विस्वस कीतोर. ✱

2 मति येसुन विस्वस केवोर यहुदिर ✱ बाताल कीतोर इतेके, विस्वसिरिन जळम कीयलाहि, यहुदि आयवोरगा अन्जि, ओरिन ओड तगहचीतोर.

3 अस्के पोलु, बार्नबस, वेर इर्वुर बळयिर ✱ वेल्लाडे दियाड अगान मतोर. येसुसामिना पोऱोन विस्वस कीसि रेयवालेवा, ✱ ओना दयाता पोल्लोतुन पोकुर कीसोर मतोर. ✱ पोकुर कीनेके, येसु ओरा कयदे तना लावताड वेल्लाडे बामिह कीयनाड सीनाड तोहचि, ओर वेहतनाड पोल्लोड सेतेमे इनजोर तोहतोग.

4 मति सहरतोर लोकर रेंड तुंगाड आसि, उय्त्तुर बार बळयिरक्के आतोर, उय्त्तुर बार यहुदिरक्के आतोर.

5 पया यहुदि आयवोर ओसो उय्त्तुर यहुदिर, तमा मुक्यालोरा संगे कलियिसि, पोलुना, बार्नबसिना कदर रेहचि, बंडाड उकिस हक्कलाह तयर आतोर. ✱

6-7 इद पोल्लो पोल्लुहक, बार्नबसिहकु, एर्का आता. अदिनेनाहक ओर इकुनियुमताहि पेसिस, गलाति पट्टा लुकावनिया जिलाते ✱ विततोर. अद जिलाता लुक्का सहरते, ✱ दिरबे सहरते, ✱ ओसो ऐ-गूरेताड नाहकनगा अन्जि, बेसता कबुरतुन पोकुर कीदुर.

पोलु, बार्नबस, वेर लुक्का सहरतगा कीतद सेवा

8 अद्रमे लुक्का सहरतगा ✱ ओर्वोग काल्क वावोग पुटकूटाल मतोग, ओग पुटटगडाहि बेस्केन ताकवाय मतोग.

9 उंद दिया पोलु वेहतनाड पोल्लोड, ओग कूटाल उदिसि बेस केंजलाह आस मतोग. अस्के पोलु ओन कोडा मिळहवा ऊळतोग, ऊळिसि वेग कूटाल सत्रेम आयलाह, येसुन विस्वस कीस्तोग ✱ इन्जि पुतोग.

10 अदिनेनाहक जोरते इतोग, “अले कूटा, तेदिस दिग निल्म!” इतोग. इतस्के ओग कूटाल डेहकिस ताक बोटटोग. ✱

11 लोकर पोलु कीतदिन ऊळिसि, तमा लुकावनिया पोल्लोते ✱, “पेन्के मन्कल मारियिस, मावा नडुम वाताड रा!” ✱ इनजोर जोरते केयतोर.

12 पया बार्नबसिन तमा मोदुल पेन जेयुस आंदोग इनजोर इंदुर, पोलु पका वळ्हकिंदोग, अदिहक ओन तमाड पेन्कना कबुर वेहवाल इरमेस आंदोग इनजोर इंदुर.

✱ 13:46 13:46 मत्याल 15:24; मार्कल 7:27; योहन 4:22; बळयिर 3:26; 13:5,14; रोम सहरतोर 1:15 ✱ 13:46 13:46 यशायाह 42:6; 49:6; 60:3; लूकाल 2:29-32; बळयिर 18:6; 22:21; 26:20; 28:28 ✱ 13:47 13:47 यशायाह 49:6 ✱ 13:48 13:48 योहन 6:37,44,65; रोम सहरतोर 8:29-30; 9:11; इपिसुसतोर 1:4-5,11 ✱ 13:50 13:50 16:14; 17:4,12 ✱ 13:50 13:50 13:45; 14:19; 1 तिसलुनितोर 2:14-16 ✱ 13:51 13:51 मत्याल 10:14; मार्कल 6:11; लूकाल 9:5; 10:11; बळयिर 18:6 ✱ 13:51 13:51 14:1,19,21; 16:2; 2 तिमोति 3:11 § 13:51 13:51 इकुनियुम सहर गलाति पट्टे मता, पिसिदिया एरियाता अंताकिया सहरताहि, मूंड वीसाड एयुड (65) कोस्क जेक मता. ✱ 13:52 13:52 1 तिसलुनितोर 1:6 ✱ 14:1 14:1 13:51; 14:19,21; 16:2; 2 तिमोति 3:11 ✱ 14:1 14:1 9:20; 13:5,14; 17:1,10; 18:4,26; 19:8 ✱ 14:1 14:1 2:41,47; 4:4; 5:14; 6:1,7; 9:31,42; 11:21,23-24; 14:1,21; 16:5; 17:12 ✱ 14:2 14:2 13:45,50; 14:19; 1 तिसलुनितोर 2:14-16 ✱ 14:3 14:3 1 कुरित्तोर 9:1 ✱ 14:3 14:3 4:29-31; 18:26; पिल्लिपितोर 1:14 ✱ 14:3 14:3 20:24,32 ✱ 14:5 14:5 14:19 ✱ 14:6-7 14:6-7 14:11 ✱ 14:6-7 14:6-7 14:8,21; 16:1-2; 2 तिमोति 3:11 ✱ 14:6-7 14:6-7 14:20; 16:1; 20:4 ✱ 14:8 14:8 14:6,21; 16:1-2; 2 तिमोति 3:11 ✱ 14:9 14:9 मत्याल 9:28 ✱ 14:10 14:10 3:8 ✱ 14:11 14:11 14:6 ✱ 14:11 14:11 8:10; 28:6

13 जेयुस पेनता मंदिर सहरता पलते मता. अद मंदिरतगा मोळकवाल बूमयाल बाताल कीतोग इतेके, सहरतगा नेडनद अगदगा, कोंदाड ओसो नूदे काचताड पुंगेहकिन तचि, सहरता लोकरा संगे कलियिसि, बळयिरिहक मोक ईयलाह तयर कीसोर मतो.✱

14 ओर इद्रम कीस्तोर इनजोर बार्नबस, पोल् केंजतोर, केंजतस्के पकाय नारज आसि, तमाड जगान अहचि,✱ लोकरा नडुम वितिसि इद्रम इतोर,

15 “ए लुआ सहरतोरिर, मीट इद्रम बह कीयहनिर? अद्रम केमाटु! माटु बेवे पेन्कनोम आयोम, माट वने मीवाय लेहकान मन्कलोरोमे.✱ मीट इव अडळमताड पोल्लोन✱ विळिसिसि, जीवात मनदनद देवुळतके मलयना इन्जि,✱ मीक बेसता कबुर वेहतहोम. अदे देवुळि पोगोटा बूमतुन, इळता बूमतुन, सम्दुरतुन, ओसो अविस्कनगा मनदनव सबेटविन पुटिह कीता.✱

16 देवुळि मुने, मीट यहुदि आयवोर दुआड जातिनोरिहक, विचर वातविन मोळकलाह ईस मता.✱

17 ईसाय मति, नना सेतेम देवुळतन आंदन इनजोर, देवुळि अमेसा तनाड बेसताड कबस्कने, लोकरिहक तोहचीता.✱ मीकु पोगोटाहि पेगु अहचीता, अद्रमे बराबर कगोते अनम पुटिह कीसि, तिनदलाह गाटो ईसि, मीकु गिदाते तासता,✱” इनजोर वेहतोर.

18 अचोन वेहतोर तेला मति, लोकर ओरेनाहक मोकिड ईयलाह वातोर. मति पोल्, बार्नबस, पकाय मुस्किलते ओरिन रोमिह कीतोर.

19 (उचुक दियाना पया) पिसिदियाता अंताकिया सहरताहि✱ उयतुर यहुदिर, इकुनियुम सहरताहि✱ उयतुर यहुदिर, लुआ सहरते वातोर. वासि लुआतोर मन्कलोरगा कलियिसि, ओरिन तमा बाजेतेके कीतोर.✱ कीसि पोल्नुना विस्द आसि, ओन बंडाड उकतोर.✱ उकतस्के वेग इजेके डोलतोगा इन्जि, ओन सहरता पलते ईळिसस ओतोर.✱

20 पया लुआतोर पूनोर विस्वसिर, ओनगा वासि सर्ने नितोर. अस्के पोल् तेदिसि, ओरा संगे सहरतगा अतो. पया इमा दिया बार्नबस बार, दिरबे सहरते✱ अतोर.

पोल्, बार्नबस, सुरिया पट्टा अंताकिया सहरते मलयहतोर

21 पया पोल्, बार्नबस, वेर दिरबे सहरतोर लोकरिहक, येसुना बेसता कबुरतुन वेहतोर. वेरा पोल्लोतुन केंजिस, वेल्लाटोर येसुन विस्वस कीतोर. ताना पया वेर दिरबे सहरताहि लुआ सहरते✱ मलतोर, अगडाहि पया इकुनियुम सहरते✱ वातोर, इकुनियुमताहि पिसिदिया एरियाता अंताकिया सहरते✱ अतोर.

22 (ओर बेद-बेद सहरते मलतोर,) अगडोर विस्वसिरिन “बेचोन तिपल वातेक तेला, येसुन विळसवा विस्वसते मन्हट. देवुळदीपता राजेमते दायनामुने, माकु ऊक-ऊके विस्दतुन आप पोयगाये”✱ इनजोर, पका विस्वस कीयलाह वेहचि, ओरिहक दीरा ईतोर.

23 ओसो अव मूंड सहर्कनगा, अगडा विस्वसिरा मुडुन ताकिह कीयलाहि, मुक्यालोरिन निल्लिह कीतोर.✱ उपस-पार्तना कीसि,✱ विस्वसिर बोन नमिस मतो, ओगे येसुसामिना कयदे, सबेटोर विस्वसिरिन विळिसस ईतोर.✱

24 पया पिसिदिया एरियाताहि पंपुलिया पट्टे अतोर.✱

25 अन्जि अगडा पिरगा सहरतगा✱ येसुना पोल्लोतुन वेहचि, सम्दुरकचुल मतद अतलिया सहरते अतोर.

26 अगडाहि ओडातागा उदिसि, सुरिया पट्टा अंताकिया सहरते✱ मलस वातोर. अद सहरता विस्वसि लोकर, पोल्नु, बार्नबसिन, देवुळता कबुरतुन पोकर कीयलाह, देवुळता देव्या ओरगा मनि इनजोर, पार्तना कीसि लोहच मतो.✱ अदे कबळतुन मारिह कीस, ओर इर्वुर मलस वास मतो.

27 वातस्के विस्वसिरा मुडुन जमा कीतोर. जमा कीसि, देवुळि ओरा कयदे कीतव बेराड-बेराड कबस्किन वेहतोर. ओसो यहुदि आयवोरेनाहक वने, येसुन विस्वस कीयलाहि, देवुळि बेद्रम अगदुन तेगयिस ईता,✱ इन्जि वने वेहतोर.✱

28 अद्रमे पया पोल्, बार्नबस, विस्वसिरा संगे वेल्लाडे दियाड अगान मतो.

15

यहुदि आयवोर विस्वसिरा लोप्पा कट्टा

✱ 14:13 14:13 दानियेल 2:46 ✱ 14:14 14:14 गिनती 14:6; मत्याल 26:65; मार्कल 14:63 ✱ 14:15 14:15 10:26; याकुब 5:17; तोहचीतव पोल्लोड 19:10; 22:9 ✱ 14:15 14:15 व्यवस्थाविवरण 32:21; 1 शमएल 12:21; यिर्मयाह 8:19; 14:22; 1 कुरिततोर 8:4 ✱ 14:15 14:15 1 तिसलुनितोर 1:9 ✱ 14:15 14:15 पेसमुळि 20:11; नहेम्याल 9:6; देवुळताड पाटाड 146:6; बळयिर 4:24; 17:24; तोहचीतव पोल्लोड 4:11; 14:7 ✱ 14:16 14:16 17:30; रोम सहरतोर 3:25-26 ✱ 14:17 14:17 17:26-29; रोम सहरतोर 1:19-20 ✱ 14:17 14:17 अय्यूब 5:10; देवुळताड पाटाड 65:10-13; मत्याल 5:45; रोम सहरतोर 1:19; 1 तिमोति 6:17 ✱ 14:19 14:19 13:14; 14:21,26 ✱ 14:19 14:19 13:51; 14:1,21 ✱ 14:19 14:19 13:45,50; 14:2; 1 तिसलुनितोर 2:14-16 ✱ 14:19 14:19 14:5; 2 कुरिततोर 11:25; 2 तिमोति 3:11 ✱ 14:19 14:19 16:19; 17:6 ✱ 14:20 14:20 14:6-8; 16:1-2; 2 तिमोति 3:11 ✱ 14:21 14:21 14:6-7 ✱ 14:21 14:21 13:51; 14:1,19; 16:2; 2 तिमोति 3:11 ✱ 14:21 14:21 13:14; 14:19,26 ✱ 14:22 14:22 मार्कल 10:30; योहन 16:33; पिलिपितोर 1:29; 1 तिसलुनितोर 3:3; 2 तिमोति 3:12; 1 पत्र 2:21; तोहचीतव पोल्लोड 1:9 ✱ 14:23 14:23 तीतुस 1:5 ✱ 14:23 14:23 1:24-25; 13:2 ✱ 14:23 14:23 20:32 ✱ 14:24 14:24 13:13-14 ✱ 14:25 14:25 13:13 ✱ 14:26 14:26 6:5; 11:20-27; 13:1; 15:22-23,30,35; 18:22; गलातितोर 2:11 ✱ 14:26 14:26 13:2-4; रोम सहरतोर 10:15 ✱ 14:27 14:27 1 कुरिततोर 16:9; 2 कुरिततोर 2:12; कुलुसितोर 4:3; तोहचीतव पोल्लोड 3:8 ✱ 14:27 14:27 15:3-4,12; 21:19

1 अद्रमे पया उंद दिया, उयतुर यहुदि विस्वसिर, यहुदा पटटाहि(सुरिया पटटकेडा अंताकिया सहरते*) वासि, अगडोर विस्वसिरिन कलियतोर.* कलियिसि “मीट मोसानाड अडोड वेहतपु डायना रिबज केवेके,* देवुळ मीकु पिसिह केवो आयगा,” इनजोर कागहता बोटोर.*

2 इदिन केंजिसि पोल्, बार्नबस, वेर अद्रम कागहवाल्लोरा संगे पका जग्ळम आतपे, पोल्लोने गिटोगटो आतोर.* पया अंताकियातोर विस्वसिर बाताल इतोर, “पोल्, बार्नबस ओसो उयतुर विस्वसिर येस्सलेम अन्जि, बळयिरिन ओसो विस्वसिराड पेदल्किन इद पोल्लोतुन देहतलाहि, ताल्हकिस वायिर,”* इनजोर इतोर.*

3 ताना पया अंताकियातोर विस्वसिरा मुल् ओरिन येस्सलेम लोहतोर. लोहतस्के पोल् ओना तोळतोर बार, पिनिके* ओसो सामरिया पटिहक अनेके, यहुदि आयवोर बेद्रम देवुळतके वातोर, अदिन अगडोर विस्वसिरिहक पूरा वेहचोर अतोर.* तान केंजिसि सबेटोर विस्वसिर पका गिर्दा आतोर.

4 अद्रमे पया येस्सलेम एवतोर, एवतस्के विस्वसिरा मुल्, बळयिर, विस्वसिराड पेदल्कु, ओरिन गिर्दाते कलियतोर.* कलियतस्के पोल्, बार्नबस, तमा कयदे यहुदि आयवोरगा, देवुळि बाताल बाताल कबळ कीता इनजोर, कतम पोल्लोन ओरिहक वेहचीतोर.*

5 मति परसिरा तुंगातगडाहि,* येसुन विस्वस कीतोर अगा मतोर. ओर तेदिस इद्रम इतोर, “यहुदि आयवोरिन डायना रिबज कीया वेहचि, ओरिन मोसानाड अडोने ताकलाह, उकुम ईयना गावले,”* इतोर.

6 इतस्के बळयिर, विस्वसिराड पेदल्कु,* इद पोल्लोतुन विचर कीयलाह, जमा आतोर.

7 अस्के वेल्लाय जोम, पोल्लोने ईनाह-आनाह गिटोगटो आतोर.* पया पन्नु तेदिसि इद्रम इतोग, “मावोरिर वेल्लाडे दियाड मुने, देवुळि नावा तोडटे यहुदि आयवोर बेसता कबुरतुन केंजिसि, येसुन विस्वस कीयिर इनजोर, मयगडाहि नाक आचता,* इदिन मीट पुर्तिरे.*

8 सबेटोर लोकुरा पोतालोप्पाडाड पोल्लोन पुनदनद देवुळि,* माट यहुदि विस्वसिरा पोगोन तना पवित्र जीवातुन बेद्रम उदिह कीता, अद्रमे ओर यहुदि आयवोरा पोगोन वने तना पवित्र जीवातुन उदिह कीसि, ओरिन वने आचता इनजोर तोहता.*

9 ओर विस्वस कीतोर, देवुळि ओरा पापमतुन मापि कीस ईता.* अह कीसि माट यहुदिर आयि, दुस्साड जातिनोर आयि, सबेटोर विस्वसिरिन देवुळि उंदिय रीतते पिसिह कीता इनजोर तोहता.*

10 इचोन तोहचाय मति, मीट इंजेके मोसानाड अडोने ताकाट इनजोर वेहचि, ओरा पोगोन पूहतद मोतातुन वाटलाह, बाराहक देवुळता पट ऊळिहिनर?† मावाड तादोर-बाबोर ओसो माट वने, मोसानाड पूरा अडोने ताक पगवल.*

11 बेद्रमलेहका येसुसामि यहुदि आयवोरिहक ईतद दयातेनाहके, ओर ओन नमिस पिसिह्तोर,* अद्रमलेहकाने माट यहुदिरल वने पिसिह्नल; (मति अडोड नोमताहक पिसवल,)* इनजोर इतोग.

12 पन्नु इद्रम इतापया, पोल्, बार्नबस वने, तमा कयदे यहुदि आयवोरगा देवुळि बेव-बेव बामनव सीनाड तोहता, इनजोर वेहतोर.* वेहतहपा, सबेटोर केमेन आसि ओरा पोल्लो केंजतोर.

13 पोल्, बार्नबस, वेहतनद मारिह कीतोर अस्के, अगडा मुक्याल याकुब* इद्रम इतोग,† “मावोरिर, नावा पोल्लो केंजाटु.

14 देवुळि यहुदि आयवोरिन मुने सीता कीसि, ओरगडाहि उयतुर मन्कलोरिन तना मन्कलोर आयलाह आचता. अदु बेद्रम ओरिन सीता कीता, इनजोर सिमोन पन्नु इंजेके माक तेळियिह कीतोग.

15 इद पोल्लोतुन देवुळता कबुरतोर वने वेल्लाय मुने वेहच मतोर, अद इद्रम रासतद मन्हता,

16 देवुळि इद्रम वेहता,

‘दाविदनाराजेम बूळेम आतेक तेला, नना पया वासि तान ओसो निल्पिह कीकन,
पिळहपळ आतदिन पूना पंडकन.

17-18 अह आसि दुस्साड वेल्लाडे जातिनोर नाक पर्हकनुर,

इतेके नयेनाहक नना आचतोरु यहुदि आयवोरु,’

इनजोर देवुळि वेहता.*

इदिन वेल्लाय मुनेताहि तना मन्कलोरिन पुन्पिह कीसोर वाता,*

इनजोर रासिस मन्हता.

19 अदिहक नना बह इहनन इतेके, यहुदि आयवोरगडाहि, देवुळतगा वावालोरिन माट तिपल केवल.

* 15:1 15:1 गलातितोर 2:11 * 15:1 15:1 15:24 * 15:1 15:1 लैव्यव्यवस्था 12:3; बळयिर 15:5; 1 कुरिततोर 7:18; गलातितोर 2:14; 5:2-6
* 15:1 15:1 गलातितोर 2:4; 6:12 * 15:2 15:2 15:7 * 15:2 15:2 11:30; 15:4,6,22-23; 16:4 * 15:2 15:2 1 कुरिततोर 7:18
* 15:3 15:3 11:19; 21:2 * 15:3 15:3 14:27; 15:4,12 * 15:4 15:4 11:30; 15:6,22,23; 16:4 * 15:4 15:4 14:27; 15:12
* 15:5 15:5 मत्याल 3:7; 23:1-36; मार्कल 2:18; लूकाल 5:21; योहन 3:1; बळयिर 26:5; पिल्लिपितोर 3:5 * 15:5 15:5 15:1; 1 कुरिततोर 7:18;
गलातितोर 2:14; 5:2-6 * 15:6 15:6 11:30; 15:4,22,23; 16:4 * 15:7 15:7 15:2 * 15:7 15:7 10:19-22 * 15:7 15:7 इद
पोल्लो अद्रय 10 अगा दोर्किहता. * 15:8 15:8 1 शमूएल 16:7; यिर्मयाह 17:10; बळयिर 1:24-25; रोम सहरतोर 8:27 * 15:8 15:8 2:4; 10:44,47
* 15:9 15:9 10:43 * 15:9 15:9 10:28,34; 11:12 * 15:10 15:10 5:9; गलातितोर 5:1 * 15:10 15:10 मत्याल 23:4; लूकाल 11:46;
गलातितोर 5:1 * 15:11 15:11 इपिसुसतोर 2:5,8 * 15:11 15:11 रोम सहरतोर 3:24; 5:15; इपिसुसतोर 2:5-8 * 15:12 15:12 14:27; 15:3-4;
रोम सहरतोर 15:18-19 * 15:13 15:13 12:17 † 15:13 15:13 वेग याकुबि येसुना तमोग आंदोग, येस्सलेमतोर विस्वसिरा मुक्याल मतोग. * 15:17-18
15:16-18 आमोस 9:11-12 * 15:17-18 15:17-18 यशायाह 45:21

20 मति ओरगा इद्रम रासिस लोहतकल, 'पेन्किहक वाटटव कळ्वोग आस्ताड, अविस्किन तिनदनद आयो;✱ साद्याल कबस्क कीयनद आयो;✱ नेतुर पोववालेवा हळकतविनाड अविड तिनदनद आयो, अस्कतापया नेतुरतुन एच तिनदनद आयो,✱' इनजोर रासकल.

21 बाराहक इतेके वेल्लाय मुनेताहि सबे सहर्कनगा, देवुळताड पार्तनाताड लोहकनगा, वारमता पोल्वादियाते मोसानाड अडोन अर्विसि पोकुर कीस्तोर;✱(अद्रमे मावा यहुदि विस्वसिर माळिहतोर वने. अदिहक इंजेक वेहतनव पोल्लोन यहुदि आयवोर विस्वसिर केंजिसि ताकिर, आयवेक अचोन यहुदिरिहक ओड वायगा,)" इनजोर इतोग.

यहुदि आयवोर विस्वसिरिहक सीटि लोहतहतोर

22 पया बळयिर, विस्वसिराड पेदल्कु,✱ येस्सलेमतोर विस्वसिरा पूरा मुलु, बाताल इतोर इतेके, "इंजेके याकुब इतव पोल्लोन रासिसि, मयगडोर विस्वसिरा कयदे अंताकिया सहरते✱ लोहतकल. ओरु पोलुना, बार्नबसिना संगे दायनुर," इतोर. पया यहुदा बार्सबा इनवान आचतोर, ओसो सीलास इनवान✱ वने आचतोर. वेर इर्वुर आसि विस्वसिरगा पेदा मन्कलोर मतोर.

23 वेरा कयदे विस्वसिरिहक सीटि लोहतोर, अद सीटटगा इद्रम रासिस मता.

"अंताकिया सहरतगा, सुरिया पटटगा,✱ किलिकिया पटटगा✱ मनवालोर यहुदि आयवोर विस्वसिरिहक:

"माट मीवा ऐगेटोर विस्वसिरोम, इतेके येसुसामिनाड बळयिरोम, ओसो विस्वसिराड पेदल्कनोम,✱ सीटि रासलाह आतोम, मयेनाह मीक जोहर.

24 मयगडोर उयतुर विस्वसिर मियगा वासि, बाताड-बाताडो वेहचि, मीक लेसिह कीतप कीतोर, मीक पका तिपल ईतोर इनजोर, माट केंजतोम.✱ मति माट इतेके ओरिन लोहोम आसि.

25 अदिहक माट सबेटोरिम कलियिसि, इर्वुर मन्कलोरिन आचिसि, मियगा कबुर लोहतकल इनजोर, विचर कीतोम. ओर आचतोर, (यहुदाल ओसो सीलास,) मावा गोततोर बार्नबसना, पोलुना संगे मियगा वास्तोर.

26 वेर बार्नबस, पोलु इतेके, तमा जीवातुन सीता केवा, मावा किर्स्तु येसुसामिना सेवा कीतोर.✱

27 माट रासतदिन यहुदाल ओसो सीलास, वेर मीकु वेहतनुर.

28 अव पोल्लोन मीट केंजिसि ताकाटु. अविस्किन विळिसस दुस्रा मोतातुन, मीवा पोगोन वाटोम इनजोर,✱देवुळता पवित्र जीवा ओसो माटु कलियिसि विचर कीतोम. अव पोल्लोड इद्रम मन्हाताड.

29 "पेन्किहक वाटटव अविड तिनमाटु, अस्कतापया नेतुरतुन एच तिनमाटु, नेतुर पोववालेवा हळकतविनाड अविड तिनमाटु, साद्याल कबस्क केमाटु.✱ मीट इव पोल्लोन बेस पोस ताकतेक अचोन, बेस-नेहना मनदकिर. अचोने, मारता," इनजोर रासतोर.

30 अद्रमे पया यहुदाल, सीलास, पोलु, बार्नबस, वेर अंताकिया सहरते अतोर, अन्जि सबेटोर विस्वसिरिन जमा कीसि, सीटटुन ओरा कयदे ईतोर.

31 ईतस्के तान विस्वसिर अर्विसि, इद्र सीटटा पोल्लोतुन केंजिस कोनि, मावा जीवा सुकम आता इनजोर, पका गिर्दा आतोर.

32 यहुदाल, सीलासि देवुळता कबुरतोर✱ मताहकु, ओर वने विस्वसिरिन वेल्लाडे पोल्लोड वेहतोर. वेहचि ओरा जीवातुहक दीरा ईसि, ओरा विस्वसतुन बेसिह कीतोर.

33-34 अद्रमे पया ओर इर्वुर अगान उचुक दियाड मतोर. पया अगडोर विस्वसिर ओरिन बेस अन्हटु इन्जि, येस्सलेमतके मल्स दायलाह लोहतोर. अस्के ओर इर्वुर मल्स अतोर.‡

35 मति पोलु, बार्नबस, वेर उचुक दियाड अंताकिया सहरते मतोर. मन्जि दुस्रोर वेल्लाटोरा संगे, येसुसामिना पोल्लोतुन काहचोरे ओसो पोकुर कीसोर मतोर.

पोलु, बार्नबस, वेर इर्वुर एगिहतोर

36 अद्रमे पया उंद दिया पोलु बार्नबसिन इतोग, "माट येसुसामिना पोल्लोतुन, बेव-बेव सहर्कना लोकरिहक वेहतल, अव सबे सहर्कनगा अन्जि, ओर सबेटोर विस्वसते बेद्रम मन्हतोर इन्जि ऊळकल अय?" इनजोर इतोग.

37 इतस्के बार्नबस केंजतोम, केंजिसि "इंगो मति, योहन-मार्कन वने मावा संगे ओयकल,"✱ इनजोर इतोग.

38 मति पोलु, बार्नबस, वेर येसुना सेवातुन मारिह कीयनाहजोम, मार्कल ओरा संगे मनोग. पंपूलिया पटटाहि ओरिन विळिसस वास मतोग.✱ अदिहक "आयो, ओन ओयवल!" इनजोर पोलु इतोग.‡

✱ 15:20 15:20 पेसमुळि 34:15-17; दानियेल 1:8; बळयिर 15:29; 1 कुरिततोर 8:1,7,13; 10:14-28; तोहचीतव पोल्लोड 2:14,20 ✱ 15:20 15:20 लैच्यव्यवस्था 18:6-23 ✱ 15:20 15:20 पुटमुळि 9:4; लैच्यव्यवस्था 3:17; 7:26; 17:10,14; 19:26; व्यवस्थाविवरण 12:16,23; 15:23; 1 शमूएल 14:33 ✱ 15:21 15:21 13:15,27; 2 कुरिततोर 3:14-15 ✱ 15:22 15:22 15:2,4,6,23 ✱ 15:22 15:22 11:20 ✱ 15:22 15:22 15:27,32,40; 16:19,25,29; 17:4,10,14-15; 18:5; 2 कुरिततोर 1:19; 1 तिसलुनितोर 1:1; 2 तिसलुनितोर 1:1; 1 पत्र 5:12 ✱ 15:23 15:23 मल्लाल 4:24; लकाल 2:2; बळयिर 15:41; गलातितोर 1:21 ✱ 15:23 15:23 6:9; 15:41; 22:3; 23:34 ✱ 15:23 15:23 15:2,4,6,22 ✱ 15:24 15:24 15:1-2; गलातितोर 1:7; 2:4; 5:10 ✱ 15:26 15:26 9:23-25; 14:19; रोम सहरतोर 16:4 ✱ 15:28 15:28 तोहचीतव पोल्लोड 2:24 ✱ 15:29 15:29 15:20; तोहचीतव पोल्लोड 2:14,20 ✱ 15:32 15:32 13:1 ‡ 15:33-34 15:33-34 "मति सीलासिहक अगान मनदा वेसिस मता." इद्र वचन 34 उचुके मोदुल काग्देहकनगा दोर्किहता. ✱ 15:37 15:37 12:12; 13:5; कुलुसितोर 4:10; 1 पत्र 5:13 ✱ 15:38 15:38 13:13 § 15:38 15:38 मार्कल ओरिन विळिसस अतद पोल्लो 13:13 वचनतगा मन्हाता.

39 अदिनेनाहक पोल्, बार्नबस, पका जग्ळम आतप लेहका, पोल्लोने गिटोगटो आसि एगतोर. पया बार्नबस मार्कन पोसि, ✨ ओडाते उदिसि, तना देसेम इतेके कुपस्स देसेमते ✨ ओतोग.

40 ओसो पोल् बार, तना संगे दायलाह, सीलासिन आचतोग. पया अंताकियातोर विस्वसिर “देवुळता देव्या मियगा मनि” इनजोर, ओरिन देवुळता कयदे विळिससीतोर, अस्के ओर इर्बुर पेसतोर.

41 पया पोल्, सीलासिना संगे पूरा सुरिया पटटे, किलिकिया पटटे तिरियतोग. बेद-बेद नाग अंदुर, अगडोर विस्वसिरा मुडा विस्वसतुन मेग्किह कीसोर अंदुर.

16

तिमोति वने पोल्, सीलास, वेरा तोळतोग आस्तोग

1 पया पोल्, (सीलास, गलाति पटटा) दिरबे ओसो लुब्रा, ✨ इव सहर्कने अतोर. * लुब्रा सहरतगा तिमोति पेदिरतोग ओवोर्गो विस्वसि मतोग, ✨ ओना तपे युनानि जाततोग, मति तलोगि यहुदि आंचाळ आंदु, अद विस्वस वने कीदु. ✨

2 लुब्रा, इकुनियुम, इव सहर्कनोर विस्वसिर, तिमोतिन पका बेसतोग इनजोर, कदर ईदुर. ✨

3 पया पोल् बाताल कीतोग इतेके, तिमोतिन तना संगे सेवातुहक ओयलाह विचर कीतोग. ✨ मति तिमोतिना तपे यहुदि आयोग इनजोर, अगडोर वेल्लाटोर यहुदिर पुन्ज मतोर. अदिहक (तिमोतिन डायना रिवजकेवेक, ओना पोल्लोतुन यहुदिर केंजोर आयनुर इनजोर,) पोल् ओन ओस ओना डायना रिवज कीसीतोग.

4 अद्रमे पया पोल्, सीलास, तिमोति, वेर मुखुर अगडाड सहर्कनाड विस्वसिरिन कलियसोर, येस्सलेमताडबळयिर ओसो विस्वसिराड पेदल्क ईतव अडोन ओरिहक ईसोर, अव अडोने ताकलाह वेहतोर. †

5 अदिहक वेल्लाटोर विस्वसिरा विस्वस बेर्सिंदु. दिनम उय्तर विस्वस कीसोर अंदुर, इद्रमलेहका ओरा मुल् बेर्सोर अता.

देवुळ तोहतना लेकातुन पोल् ऊळिहतोग

6 पया वेर मुखुर सेवकिर, देवुळता पोल्लोतुन पोक्कुर कीयलाह, आसिया पटटे दायलाह ऊळतोर. मति देवुळता पवित्र जीवा ओरिन अगा दाय एवो. अदिहक ओर अके अनवा, गलाति पटटा पुरगिया एरियाते अतोर. ✨

7 पया मूसिया एरियाते एव्जि, बितुन्या पटटे ✨ दायलाह विचर कीतोर. मति येसुना जीवा ओरिन अगा दायलाह एवो.

8 अदिहक मूसिया एरियाताहि, सम्दुरकचुल मतद तरोवस सहरतगा ✨ वातोर.

9 ओर अगा मनदहपा, पोल् नग्का देवुळ तोहतना लेकातुन ऊळतोग. अद लेकाते मकिदुनिया पटटोग ओवोर्गो मन्कल ओन्क दिसतोग. ✨ ओग मन्कल निचि, “इबर दडटेके वासि, मावा मकिदुनिया पटटोर मन्कलोरिन काग्हा,” इनजोर अर्जि कीतोग. ‡

10 कीतस्के, पोल् अद देवुळ तोहतद लेकातुन, (सीलासिन, तिमोतिन ओसो नाक वने) वेहतोग (अगा नना लुकानन ओरा संगे मतन); वेहतस्के येसुना बेसता कबुरतुन पोक्कुर कीयलाहि, देवुळि माक मकिदुनिया पटटे लोहतलाह आता इनजोर, उंदिय विचर कीसि चट्पिट अगा दायलाह पेसतोग.

पिलिपितगा, लुदिया येसुन विस्वस कीस्ता

11 पया तरोवस सहरतगाहि ओडा उदिसि, सीदा सुमात्राके इनदनद तोगदगा अतोग. अगडाह इमा दिया, मकिदुनिया पटटा नियापोलिस इनदनद सहरते एवतोग.

12 पया अगडाहि ताकसोर अन्जि, पिलिपि सहरते ✨ एवतोग. § अद मकिदुनिया पटटा ✨ मुनेटा जिलाता सहर मता; अगा रोम सहरतोरैनाहक गूळा ✨ कीतद आंदु. * अद सहरतगा माट उचुक दियाड मतोग.

13 पया वारमता पोल्वादियाते, ✨ सहरता अगदा पलते, यहुदिरा देवुळतुन पार्तना कीयनद जागा बेगा मनदगा इनजोर, बेरेग दडिय अतोग. † अन्जि अद जागातुन दोर्किह कीसि, अगा जमा आस मतव आस्कना संगे, येसुसामिना पोल्लोतुन वेहतलाह आतोग.

✨ 15:39 15:37-39 कुलुसितोर 4:10; पिलेमोन 24; 1 पत्र 5:13 ✨ 15:39 15:39 13:4-12 ✨ 16:1 16:1 14:6-7 * 16:1 16:1 इव सहर्कने पोल्, बार्नबसिना संगे मुने सेवा कीस मतोग; 14:6-23 ऊळट. ✨ 16:1 16:1 17:14-15; 18:5; 19:22; 20:4; रोम सहरतोर 16:21; 1 कुरिततोर 4:17; 16:10; 2 कुरिततोर 1:1,19; पिलिपितोर 1:1; 2:19; 1 तिसलुनितोर 1:1 ✨ 16:1 16:1 2 तिमोति 1:5 ✨ 16:2 16:2 पिलिपितोर 2:22; 1 तिमोति 3:7 ✨ 16:3 16:3 पिलिपितोर 2:22 † 16:4 16:4 बळयिर 15:23-29 वचनते ऊळट. ✨ 16:6 16:6 18:23; 1 कुरिततोर 16:1; गलातितोर 1:2; 2 तिमोति 4:10; 1 पत्र 1:1 ✨ 16:7 16:7 1 पत्र 1:1 ✨ 16:8 16:8 16:11; 20:5-6; 2 कुरिततोर 2:12; 2 तिमोति 4:13 ✨ 16:9 16:9 9:10; 18:9-10 ‡ 16:9 16:9 लेका ऊळनस्के, पोल् सम्दुरकचुल मतद तरोवस सहरतगा मतोग. मकिदुनिया पट्टे सम्दुरता अबर दडटेके मता. ✨ 16:12 16:12 20:6; पिलिपितोर 1:1; 1 तिसलुनितोर 2:2 § 16:12 16:12 नियापोलिस सहरताहि पिलिपि सहर जोक-जोक आट कोस्क जेक मता. ✨ 16:12 16:12 16:9-10; 18:5; 19:21-22,29; 20:1,3; रोम सहरतोर 15:26; 2 कुरिततोर 8:1; पिलिपितोर 4:15 ✨ 16:12 16:12 16:21 * 16:12 16:12 रोम सहर इतेके इतालिया पटटे अन्दु, इतालिया पटटगा मनवालोरिहक, बेद्रम रोमि मन्कना अदिकर मंदु, अद्रमे इद पिलिपि सहरतगा मतोर मन्कलोरिहक वने, रोमि मन्कना अदिकर रोम सर्कतोर ईस मतोर. ✨ 16:13 16:13 13:14; 17:2; 18:4 † 16:13 16:13 पिलिपि सहरता लोप्पा, यहुदिरा पार्तनाता लोन इले. बारहक इतेके उंदि पार्तनाता लोत्तगा कमसेकम दहा यहुदि कोय्तोर गावले. अगा अचचुर इलेर, अदिहक वेर सहरता पलते अतोर.

14 अस्के अगा उंद यहुदि आयवदु लुदिया पेदिरता आंचाळ मता. अद आसिया पटटा तुवातिरा इनदनद सहरता आंदु, पका दाराताड, डुंगा पंडटा रंगलेहकाडाड गेदेना वीकुर कीदु. अदु यहुदिरा देवुळतुन मोळिकेंदु. पोलु वेहतनव पोल्लोन, अद बेस केंजसोर मता. अस्के ओग वेहतनव पोल्लोन विस्वस कीयनाह, देवुळि तान्क तेळियिह कीसीता.

15 पया अद आंचाळि, ओसो ताना लोते मनवालो, येसुना पेदिरते एग मीतोर. एग मीतापया, अद माक इता, “नाक येसुना सेतेम विस्वसि आंचाळि इनजोर मीट इतेके, मीट सबेटोरिर नावा लोन वास मन्हटु,” इनजोर इता. माट केंजनाहजोम अद पका गोंडगोंड आता, अस्के माट ताना लोन अतोम.

पोलुन, सीलासिन, जेलतगा वाटिह्तोर

16 अद्रमे उंद दिया, माट पार्तना कीयनद जागातगा अनजोर मतोम. अस्के उंद ओर्युल मनदनद पिला माक कलियता. तानु पोत ऊळनद देयम पोस मता, अदिहक लोकुर तानगा पोत ऊळलाह वांदुर. इद्रमि तानाड माल्कालोर ताना मेटे, पका कोताड कमय कीदुर.

17 अद पिला बेद्रम कीदु इतेके, “वेर सबेटूक बेरा देवुळताड सेवकिर आंदुर. देवुळ लोकुरिन बेद्रम पिसिह कीस्ता, अदिन मीक पोकर कीस्तोर” इनजोर, केयसोर-केयसोर मावा पयाह पयाह वांदु.

18 वेल्लाडे दियाड अद अद्रमे कीसोर मता. पया उंद दिया पोलु पका नारज आतोम. आसि पेगके मिळिन्दस तानगा मतद देयमतुन इतोम, “येसु किर्स्तुना पेदिरते नीक उकुम ईयहनन, इद पिलाताहि पेसिस अन!” इनजोर, देयमतुन दगाड इतोम. इताहे अद देयम पेसिस अता.

19 अस्के अद पिलातुन तासिस मतोर माल्कालोर, इंजेके माक कमय कीयलाहि अग दोर्को इनजोर, बेद्रम कीतोर इतेके, पोलुन, सीलासिन पोसि, बजरतगा गुजिस ओतोर.

20 पया ओरिन सहरता बेरोर तग्वाड केवालोरगा ओसि, इद्रम वेहतोर, “वेर यहुदिर मावा सहरतगा पकाय गळबळ कीस्तोर.

21 मावा रोमि मन्कलोरिहक पोलवव रीत-रिवज्जिन कागहतलाह बोटोर. वेर कागहतनव पोल्लोन माट नम पगवल, माळ पगवल!” इतोर.

22 इतस्के अगा जमा आस मतोर लोकुर वने ओरिहक तोळ आसि, इर्वुर सेवकिरा विस्द आतोर. आतस्के तग्वाड केवालोर पोलुनाड, सीलासनाड जगान एहच, डुडिने नल्हतलाह उकुम इतोर.

23 इतस्के ओरिन पका नल्हतोर, नल्हचि जेलते वाटिसीतोर. पया वेरिन बेस दोहच राका कीमु इनजोर, जेलता दरोगान उकुम इतोर.

24 उकुम इतस्के ओग पोलुन, सीलासिन लोप्पाडा अरातगा ओसि, ओराड काल्किन पूहतव बलाना संगे दोहतोर.

25 पया नडुमनगका पोलु, सीलास, वेर पार्तना कीसोर देवुळताड पाटाड ओसोर मतोर. अस्के अद जेलतगा दोहच मतोर मन्कलोर वने केंजसोर मतोर.

26 अचोटिन उंदियदेबा बूम गलजता, गलजतस्के जेलताड पाय्वाड पका जोरते मेलियताड. अस्के चटनेन जेलताड तेल्लिनाड तालहक, तमतमाय कुयह वाताड, ओसो जेलते मतोर मन्कलोरिन दोहच मतव गोल्स्क, ओराड कयकनाहि पिहट अरताड.

27 अस्के दरोगाल तेदिस ऊळनेके, जेलताड तेल्लिड पिडम-पडम आस मताड! (जेलतगा मतोर मन्कलोर विततोर, इंजेके नाक तग्वाड केवालोर निटम हक्कनुर, इद्रम आलिह कीसि) दरोगाल तन्के तल्वर कसेगते कोटलाह आस मतोग.

28 अस्केन पोलु जोरते केयिसि, “निमा अह केमा, सायब! माट सबेटोरिम इगान महनोम,” इतोम.

29 इतस्के दरोगाल चिमलिड तता वेहचि, लोप्पा अतोम. अन्जि पका रेयतुहक साडसौरिन पोलुना, सीलासना मुनेह अर्सि, काल्क मोळकतोम.

30 पया ओरिन पलते तचि, “दादालोरि! देवुळि नाक पिसिह कीयना इन्जि, नना बाताल कीकन?” इनजोर ताल्हकतोम.

31 ताल्हकतस्के ओर वेहतोर “येसुसामिन विस्वस कीम, अस्के नीकु, नीवा लोतोरिहक, अमेसाता पिसमुळ दोर्कगा,” इतोर.

32 पया ओर ओन्क ओसो ओना लोतोर सबेटोरिहक, देवुळता पोल्लोतुन वेहतोर.

33 पया नगकाडा नगकान दरोगाल ओरिन ओसि, ओराड देबान नोगातोर. नोगातस्के ओगु ओसो ओना लोतोर सबेटोर, येसुना पेदिरते एग मीतोर.

34 पया दरोगाल ओरिन तना लोन ओसि, ओरिहक गाटो इतोम. ओग तना लोतोर संगे, देवुळतुन विस्वस कीसि, पका गिर्दा आतोम.

35 पया इमा दिया तग्वाड केवालोर “ओर इर्वुरिन विळिसस ईम्हट” इनजोर, दरोगानगा तमा पोलिसिरा मेटे, कबुर लोहतोर.

36 अस्के जेलता दरोगाल पोलुन वेहतोम, “तग्वाड केवालोर मीकु विळिसस ईयलाह कबुर लोहतोर, इंजेके गिर्दाते लोन अन्हटु,” इतोम.

☆ 16:14 16:14 तोहचीतव पोल्लोड 1:11; 2:18,24 ☆ 16:14 16:14 13:43; 18:7 ☆ 16:14 16:14 लूकाल 24:45 ☆ 16:16 16:16 16:13
 ☆ 16:16 16:16 लैव्यव्यवस्था 19:31; 20:6,27; व्यवस्थाविवरण 18:11; 1 शमूएल 28:3; 2 राजा 21:6; 1 इतिहास 10:13; यशायाह 8:19 ☆ 16:16 16:16
 16:19; 19:24-25 ☆ 16:17 16:17 मार्कल 5:7-8 ☆ 16:18 16:18 मार्कल 16:17 ☆ 16:19 16:19 16:16; 19:25-27 ☆ 16:19
 16:19 8:3; 17:6; 21:30; याकुब 2:6 ☆ 16:21 16:21 16:12 ☆ 16:21 16:21 एस्तर 3:8 ☆ 16:22 16:22 2 कुरिततोर 11:25; 1 तिसलुनितोर
 2:2 ☆ 16:23 16:23 2 कुरिततोर 11:23 ☆ 16:23 16:23 2 कुरिततोर 6:5 ☆ 16:24 16:24 अय्यूब 13:27; 33:11; यिर्मयाह 20:2; 29:26
 ☆ 16:25 16:25 इपिससतोर 5:19; कुलुसितोर 3:16 ☆ 16:26 16:26 4:31 ☆ 16:26 16:26 12:10 ☆ 16:26 16:26 12:7 ☆ 16:27
 16:27 12:19 ☆ 16:30 16:30 योहन 6:28; बळयिर 2:37 ☆ 16:31 16:31 योहन 4:53; बळयिर 10:2; 11:14; 16:15; 18:8; 1 कुरिततोर 1:16
 ☆ 16:31 16:31 मार्कल 16:16; योहन 6:29; रोम सहरतोर 10:9

37 मति पोल् पोलिसिरिन इतोग, “माट रोमि मन्कलोरोम मन्ज तेला, मावा तपतुन तोहवालेवा, वेल्लाटोरा मुनेह नल्हता वेहचि, जेलते वाटटोर.‡ इद तग्वाड केवालोर कीतद कबळ मुर्तिय ओप्पो!‡ इंजेक इसि कुस्क्नेन माक विळिसस ईस्तोरा? अद्रम आयो! ओर तमाय माक पेहता वायिर,” इतोग.

38 पया पोलिसिर अन्जि, पोलुना पोल्लोतुन तग्वाड केवालोरिहक वेहतोर. पोल्, सीलास, वेर रोमि मन्कलोर इनजोर पुतापया, तग्वाड केवालोर पका रेयतोर.‡(बह इतेके रोमि मन्कलोरिन नल्हतना पोलो आंदु.)

39 अदिहक ओर तमाय वासि, “माक मापि कीम्हटु” इनजोर इतोर; पया पोलुन, सीलासिन जेलताहि पेहतोर. पेहचि, “मीट इंजेके इद सहरताहि पेसिस अन्हटु, माट मीवाड काल्काय मोळिकह्नोम,” इनजोर इंदुर.‡

40 पया पोल्, सीलास लुदियाना लोन‡ अतोर. अन्जि अगा विस्वसिरिन कलियतोर. येसुसामिन विळसवालेवा विस्वस कीसोर मन्हटु इनजोर, ओरिहक दीरा ईसि, पिलिपि सहरताहि पेसिस अतोर.

17

पोल्, सीलास, तिसलुनि सहरते दास्तोर

1 पोल्, सीलास, वेर (पिलिपि सहरताहि पेसिस,) अंपिपोलिस ओसो अपुलोनिया इव सहर्किहक अतापया, तिसलुनि सहरते‡ एवतोर.* अगा यहुदिरापार्तनाता लोन मता.

2 पोल् तना अल्वट मतपु, अद लोन अन्जि, वारमता पोल्लादियाते‡ अगा देवुळता साख्रमताड पोल्लोनु, जमा आस मतोरिहक कागहतोग. अद्रमे मूंड वारस्क एवनाह कीतोग.

3 देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तु तिपल आसि डोलनाये मता, डोलिस ओसोवने जीवा अरयना मता इनजोर, देवुळता साख्रमतगडाड पोल्लोन उंद-उंद वचन तोहचि, तेळियिह कीस वेहतोग.‡ ओसो “बोग येसुना लोप्पा मीक वेहतन ओगे येसु, पिसिह केवाल किर्स्तु आंदोग,”‡ इनजोर वेहतोग.

4 अद्रम वेहतस्के उय्तुर यहुदिर, पोल् वेहतद कबुरतुन नमतोर. नमिसि पोलुना, सीलासिना संगे कलियतोर. यहुदिरा देवुळतुन मोळकवालोर युनानि जाततोर‡ वेल्लाटोर, ओसो बेचोको मोदुल आस्क वने‡, येसुन विस्वस कीयलाह आतोर.

5 मति वेल्लाटोर लोकर पोलुना पेके दायलाह आतोर इन्जि, अगडोर यहुदिरा पका जीवा कर्वता. अस्के अग-ओडतेन, बजरते वेलियवालोर करब बुदतोर मन्कलोरिन जमा कीसि, पूरा सहरमेंड रोदा पोयतोर. रोदा पोसि पोल्, सीलास, वेर यासोन इनवाना‡ लोतगा मनदनुर बहे इनजोर विचर कीसि, ओरिन लोकरा पंचता मुनेह ततलाहि, यासोनना लोतुन पिळहपळ कीतोर.‡

6 मति ओरिहक वेर दोर्कोर, दोर्कवाहक यासोनिन ओसो उय्तुर विस्वसिरिन, सहरतोर मुक्यालोरा मुनेह ईळससोर ततोर.‡ तचि, “वेर दुनियामेटोरिन लेसिह केवालोर आंदुर, मावा सहरते वने वातोर.

7 ओरिहक वेग यासोन तना लोतगा जागा ईतोग. ओर येसु इनवाल दुस्रोग राजाल मन्हतोग इनजोर, कयसर राजानाड अडोना अडम वेहतलाह आतोर‡,‡” इनजोर रोदा पोयतोर.

8 अस्के वेरा पोल्लोतुन केंजिसि, जमा आतोर लोकर ओसो सहरताड मुक्यालोरे पकाय ओड आतोर.

9 अदिहक सहरतोर मुक्यालोरे, यासोननगडाह ओसो दुस्रोर विस्वसिरगडाह, जमानत एचि ओरिन विळिससीतोर.

पोल् तना तोळतोर बार, बिरिया सहरते दास्तोर

10 पया अदे नग्का विस्वसिर पोलुन, सीलासिन, तिसलुनि सहरताहि बिरिया सहरते लोहतोर. बिरिया सहरते‡ एवतस्के, ओर इर्वुर यहुदिरा पार्तनाता लोतगा अतोर‡.

11 बिरिया सहरतोर यहुदिर, तिसलुनि सहरतोर यहुदिरा लेहकाडोर केंगम बुदतोर आयोर. अदिनेनाहक पोल् वेहतद पोल्लोतुन, बेस केव वाटिस केंजिदुर. ओसो इव पोल्लोड निटमेया-जोलिया इनजोर, दिनमे पोल् वेहतदिन, साख्रमतगा पर्हकिस ऊळिंदुर.

12 पया वेल्लाटोर येसुन विस्वस कीतोर‡: यहुदिर ओसो युनानिरगा मोदुल आस्क‡ ओसो कोय्तोर वेल्लाटोर, येसुन विस्वस कीतोर.

13 पया बिरिया सहरते वने, पोल् देवुळता पोल्लोतुन पोकर कीयलाह आतोग इनजोर, तिसलुनितोर यहुदिरिहक‡ केंज वाता. अस्के ओर बिरिया सहरते अतोर, अगडोर मन्कलोरिन वने, ओड तगचि कट्टला कीया बोटटोर.

‡ 16:37 16:37 रोमि मन्कन कसुर तोहवालेवा नल्हतनद, रोम सर्करता कायदाता अडम मता. पोल्लुहक पुटटगडासि रोमि मन्कना अदिकर रोम सर्करतोर ईस मतोर, अदिहक पोल् इद्रम इतोग. ‡ 16:37 16:37 22:25-29 ‡ 16:38 16:38 22:29 ‡ 16:39 16:39 मत्याल 8:34; मार्कल 5:17; लूकाल 8:37 ‡ 16:40 16:40

6:14-15 ‡ 17:1 17:1 17:11,13; पिलिपितोर 4:16; 1 तिसलुनितोर 1:1; 2 तिसलुनितोर 1:1; 2 तिमोति 4:10 * 17:1 17:1 तिसलुनि सहर पिलिपि सहरताहि, जोक-जोक नालुड वीसाड कोस्क जेक मता. ओसो अदु मकिदुनिया पटटा मोदुल सहर आंदु. ‡ 17:2 17:2 9:20; 13:5,14; 14:1; 17:10; 18:4,26; 19:8 ‡ 17:3 17:3 लूकाल 24:26-27,46; योहन 20:9; बळयिर 3:18,24; 13:27; 26:22-23; 28:23; 1 कुरिततोर 15:3 ‡ 17:3 17:3 2:36; 9:22; 18:5,28 ‡ 17:4 17:4 13:43; 17:17 ‡ 17:4 17:4 13:50; 16:14; 17:12 ‡ 17:5 17:5 17:7,9; रोम सहरतोर 16:21 ‡ 17:5 17:5 1 तिसलुनितोर 2:14 ‡ 17:6 17:6 14:19; 16:19 ‡ 17:7 17:7 रोम राजेमता बेरोग राजानु कयसर इंदुर. वेल्लाडे देसेहक ओना कय इळन मताड. ‡ 17:7 17:7 लूकाल 23:2 ‡ 17:10 17:10 17:13; 20:4 ‡ 17:10 17:10 9:20; 13:5,14; 14:1; 17:1-2; 18:4,26; 19:8 ‡ 17:12 17:12 2:41,47; 4:4; 5:14; 6:1,7; 9:31,42; 11:21,23-24; 14:1,21; 16:5 ‡ 17:12 17:12 13:50; 16:14; 17:4 ‡ 17:13 17:13 17:1

14 अदिहक बिरियातोर विस्वसिर बाताल कीतोर इतेके, उयतुर विस्वसिरा संगे पोलुन ओडाते उदिस दायलाहि, समदुरकचुल लोहतोर. मति सीलास, तिमोति, वेर इर्वुर बिरिया सहरतगान मतोर.

15 पोलुन ओसीतोर मन्कलोर, अकाया पटटा* एतेंस सहरतगा एवनाह* ओतोर. पया ओर अगडाह बिरिया सहरतके मल्स दायहपा, “सीलास ओसो तिमोति, वेर इर्वुर आसि, चट्टिपट एतेंस सहरते नयगा वायिर*,” इनजोर पोलु ओरा संगे कबुर लोहतोग.

पोलु एतेंस सहरतगा देवुळता पोल्लो वेहतहतोग

16 पोलु एतेंस सहरतगा* सीलास, तिमोति, वेरेनाहक केपिस मतोग. पया अद सहरतगा तिरियनेके, ओग बेक ऊळतेकाय ओन्क पेन्कनाड बोमाडे दिसिंदुड. अविस्किन ऊळिसि, ओना जीवा चुहेम आयो.

17 अदिहक यहुदिरा पार्तनाता लोन अन्जि,* अगा यहुदिर ओसो देवुळतुन मोळकवालोर युनानिरा संगे*, देवुळता पोल्लोतुन वेहतलाह आतोग. ओसो दिनम बजरतगा अन्जि, ओन्क कलियवालोर संगे, देवुळता पोल्लोतुन वेहन्दोग.

18 अस्के इपिकुरि तुंगाता‡ ओसो इस्तोयिकि तुंगाता§ गूस वने, ओना संगे वेल्लाडे पोल्लोड वळहकतोर. ओसो उयतुर “वेग पोमाडेडि बाताड वेहतलाह आतोग रा?” इतोर.* येसुना लोप्पा, ओसो ओग डोलिस जीवा अरतद बेसतल कबुरतुन* वेहतहपा केंजिसि, “वेग, माट पुनवाड पेन्कनाड पोल्लोन पोकर कीस्तोग बहे,” इनजोर उयतुर इतोर.

19 अदिहक ओर ओन अरियुपगुस पेदिरता गुडातगा ओतोर.* अगा एतेंस सहरतोर पंच उदिदुर. पया पोलुन अगा निल्पिह कीसि, “निमा पोकर कीयनद पूना पोल्लोतुन,* माक तेळियिह कीम.

20 माक इचानाह पुनवव पोल्लोन वेहता बोटटिन. अदिहक इव पोल्लोड बाताड आंदुड इनजोर, अविस्किन पुनदकोम,” इनजोर इतोर.

21 (इंजेके एतेंस सहरतोर, ओसो पलतेनाह अगा वासि पिसवालोर लोकर, पूनाड-पूनाड पोल्लोड वेहतना ओसो केंजना, इदे कबळते अमेसा मंदुर.)

22 अदिनेनाहक पोलु तेदिस अरियुपगुस पंचता मन्कलोर मुनेह निचि इद्रम इतोग, “एतेंस सहरतोर लोकरिर,* मीट मीवाड पेन्किन पका माळवालोरिर इनजोर नना पुहनन.

23 इद्रम बाराहक इहनन इतेके, मीवाड रावुळिकन ऊळसोर तिरियनेके, उंद गर्यातुन ऊळतन. अगा ‘माट पुनवद पेनतेनाहक’ इनजोर रासिस मता. मीट पुनवालेवा मोळिकहनिर,* अदे देवुळता पोल्लोतुन नना इंजेके मीक वेहतहनन.

24 “इद पूरा बूमि, बूमतगा मनदनव सबेटविन पंडटद देवुळि, पोगोटा बूमता, इळता बूमता, माल्काल आंदु,* अदिहक अद मन्कलोर पंडटव रावुळकनगा मनो.*

25 मन्कलोरिनाहि तान्क बातय गावल आयो,* बह इतेके देवुळिये सबेटोरिहक पिसमुळ ईस्ता, जीवा ईस्ता, ओसो पिसवगतुहक सबे ईस्ता.

26 ओर्वोगे मन्कनाहि सबे जातिनोरिन पुटिह कीसि,* ओरिन पूरा बूममंड आनाह कीता. ओसो उंद-उंद जातता लोकर बेद कालमते इद बूमते मनदनुर, वेरा देसेमता अंद बेगा मनदगा इन्जि, मुनेन निल्पिह कीता.*

27 लोकर नाक पर्हकिर, नाक पर्हकनेके दोर्किह कीया वने पगयनुर इनजोर, देवुळ इद्रम कीता.* तेला मति निटमे अद देवुळि मयगडाहि जेक इले.

28 ‘बह इतेके अदे माक पिसनाह कीता, जीवात मनाह कीता’* इद्रम इनजोर, मीवाय मन्कलोर वने ‘निटम माट देवुळताड पिलाड-पेकोरल’ इनजोर, मीवाय सांमते रासतद मन्हाता.

29 मन्कलोर आपुना विचरते, आपुना बुदते बंगरताड, वेंडटाड, बंडानाड बोमान पंडिहतोर.* माट देवुळताड पेकोरल, अदिनेनाहक देवुळि अव बोमाना लेहकाडा इनजोर, विचर कीयना आयो.*

30 लोकर देवुळतुन पुनवालेवा मताहकु, अद कालमतस्के देवुळि ओरा पापमता नेयम केवो.* मति इंजेके दुनियामेटोर कतमतोर पापमता अगादुन विळिसिसि तानक्के वायना इनजोर, उकुम ईता.*

* 17:15 17:15 18:1,12,27; 19:21 * 17:15 17:15 17:16,21-22; 1 तिसलुनितोर 3:1 * 17:15 17:15 18:5 * 17:16 17:16 17:21-22; 1 तिसलुनितोर 3:1 * 17:17 17:17 9:20; 17:2,10 * 17:17 17:17 13:43; 17:4 ‡ 17:18 17:18 इपिकुरि तुंगातोर विचर इद्रम मंदु इतेके, देवुळि लोकरगडाहि जेक मन्हाता; तान्क माने-मन्कना पोगोन गिर्दा इले इंदुर. ओसो बह कीसाय रेयतुन, आल्सुळतुन गेलिसिसि, सुकम दोर्किह कीयना गावले इंदुर. § 17:18 17:18 इस्तोयिकि तुंगातोर विचर इद्रम मंदु इतेके, देवुळतुन केनकेनेन तमा जीवाते तासिंदुर. ओसो देवुळता तोळलेवाये दीरते, लावतेने, मन्कल आपुना पिसमुळते पिसिहतोग. * 17:18 17:18 1 कुरिततोर 1:20; 4:10 * 17:18 17:18 3:15; 4:2; 17:31-32 * 17:19 17:19 अरियुपगुस इतेके अरिस इनदनद पेनता गुडा आंदु, अगाने सहरता पंच उदिदु. * 17:19 17:19 मार्कल 1:27 * 17:22 17:22 17:15-16 * 17:23 17:23 योहन 4:22 * 17:24 17:24 व्यवस्थाविवरण 10:14; यशायाह 42:5; मत्थ्याल 11:25; बळयिर 14:15; तोहचीतव पोल्लोड 14:7 * 17:24 17:24 1 राजा 8:27; यशायाह 66:1; बळयिर 7:48-49 * 17:25 17:25 देवुळताड पाटाड 50:10-13 * 17:26 17:26 पुटमुळि 3:20 * 17:26 17:26 व्यवस्थाविवरण 32:8; अय्यब 12:23 * 17:27 17:27 यिर्मयाह 23:23-24; बळयिर 14:17; रोम सहरतोर 1:19-21 * 17:28 17:28 अय्यब 12:10; दानिय्येल 5:23 * 17:29 17:24-29 रोम सहरतोर 1:19 * 17:29 17:29 यशायाह 40:18-20; रोम सहरतोर 1:23 * 17:30 17:30 14:16; रोम सहरतोर 3:25-26; इपिसुसतोर 4:18 * 17:30 17:30 मार्कल 1:15; लूकाल 24:47; बळयिर 2:38; 3:19; 5:31; 13:38; 20:21; 26:20

31 बाराहक इतेके, बूममेटोरिन ओवोर्गे मन्कना कयदे, तपवालेवा नेयम कीयगा. अद नेयमता दियातुन मुनेन निल्पिह कीसि, ओग मन्कन वने मुनेन निल्पिह कीता. ✨ ओग डोलिस मतोग मति, ओन जीवा अर्हचि, ✨ ओना नेयम कीयनद अदिकर कतमतोरिहक कीस तोहता,” इनजोर पोल् वेहतोग.

32 हामुरताहि जीवा अरयना पोल्लोतुन केंजतापया, ✨ उय्तर बार ओन कवतोर. ✨ ओसो उय्तर बार “अले बेस्काय इद नीवा पोल्लोतुन, माट ओसो केंजकोम,” इनजोर इतोर.

33 अदिहक पोल् अगडाहि अतोग.

34 मति दियनुसियुस पेदिरतोग पंच उदवाल मन्कल, दमरि पेदिरता आंचाळि, ओसो उय्तर बोर-बोर, पोल्ना संगे वासि, येसुन विस्वस कीतोर.

18

पोल् कुरित सहरते दास्तोग

1 पया पोल् एतेंस सहरताहि ✨ अकाया पटटा ✨ कुरित सहरते ✨ अतोग.*

2 अतस्के अगा ओवोर्गे अक्विला पेदिरतोग यहुदि मन्कल कलियतोग. ओना मुतेना पेदिर पिरिस्किलाल आंदु ✨ ओग पुंतुस पटटोग आंदोग. रोम राजेमता कलोदियुस राजाल ✨ बाताल कीतोग इतेके, ओगु सबेटोर यहुदिरिन इतालिया पटटा ✨ रोम सहरताहि, पेसिस दायलाह उकुम ईस मतोग. अदिहक ओर आळ इर्वुर इतालिया पटटाहि ✨ पेसिस, कुरित सहरतगा वातोर. †

3 ओर आळ इर्वुर टमिड पंडिस वमना दंदा कीदुर. पोल् वने टमिड पंडिंदोग, अदिहक ओग वने ओरगा मन्जि, अद कबळ कीदोग. ✨

4 ओसो वारम-वारमता पोल्वादियाते ✨ देवुळता पार्तनाता लोन अंदोग ✨. अगा यहुदिरिहक, युनानिरिहक, यहुदिरा साङ्गमतुन अर्विसि, येसुना पोल्लोतुन तेळियिह कीस वेहन्दोग.

5 पया सीलासि, तिमोति, मकिदुनिया पटटाहि कुरित सहरते वातोर. ✨ ओर वातापया, पोल् (तना टमिना कबळतुन विळिसस,) देवुळता पोल्लोतुन दिनमे पोकुर कीदोग. साङ्गम वेहतपु, देवुळि बोग पिसिह केवान लोहतना मता, ओग येसुये आंदोग इनजोर, यहुदिरगा साक्सि वेहन्दोग. ✨

6 मति यहुदिर ओनाड केंजवा, ओन पास्किस् विस्द कीदुर. ✨ अदिहक (देवुळि ओड आता इनजोर तोहतलाहि,) पोल् तना जगातुन सायिसि, ✨ “येसुन विस्वस केवेके, देवुळि मीकु सिक्सा इयगा, ताना जबब्दर नना आयोन, मीटे आयकिर! ✨ इंजेटाहि नना यहुदि आयवोरिहक वेहतलाह दायहनन ✨,” इतोग.

7 इन्जि पया पार्तनाता लोताहि पेसिस, तीतुस युसतुस पेदिरतोना लोन अतोग. ओग यहुदि आयोग मति यहुदिरा देवुळतुन मोळिकंदोग. ✨ ओना लोन पार्तनाता लोता कचुल मता.

8 पया पार्तनाता लोतुन ताकिह केवाल, किरिस्पुस पेदिरतोग मुक्याना पूरा लोतोर येसुन विस्वस कीतोर. ✨ ओसो कुरित सहरतोर वेल्लाटोर पोल्ना पोल्लोतुन केंजिसि, येसुन विस्वस कीतोर, कीसि येसुना पेदिरते एग मीतोर.

9-10 उंद दिया नग्का देवुळ तोहतना लेकाते, ✨ येसुसामि पोल्हुक दिसिस, “नना नीवा तोळ महनन पोल्, नीक बोरे कय बोयोर आयनुर. इद सहरतगा वेल्लाटोरिन नना आचतन. अदिहक केमेन मनमा, रेयवालेवा पोकुर कीसोर अन,” इनजोर इतोग.

11 पया डेडा वर्सा आनाहि, पोल् कुरित सहरते मन्जि, देवुळता पोल्लोतुन वेहचोर मतोग.

लोकुर पोल्नु पोसि, गुमसिनगा ओस्तोर

12 पया गलियो पेदिरतोग मन्कल अकाया पटटा ✨ गुमसि आतोग. अस्के यहुदिर कलियिस पोल्नु जग्ळा कीतोर, कीसि ओन नेयम कीयनद जागातगा ओसि, गुमसिन इद्रम वेहतोर.

✨ 17:31 17:31 देवुळताड पाटाड 9:8; 96:13; 98:9; मत्याल 10:15; योहन 5:22-23,27; बळयिर 10:42; रोम सहरतोर 2:16; 2 तिमोति 4:1; 1 पत्र 4:5
 ✨ 17:31 17:31 मत्याल 28:5-6; मार्कल 16:6; लूकाल 24:5-7; योहन 21:14; बळयिर 2:24; 2:32; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:20; कुलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 ✨ 17:32 17:31-32 इब्रितोर 6:1-2 ✨ 17:32 17:32 1 कुरिततोर 15:12 ✨ 18:1 18:1 17:15 ✨ 18:1 18:1 17:15; 18:12,27; 19:21; रोम सहरतोर 15:26; 1 कुरिततोर 16:15; 2 कुरिततोर 1:1; 9:2; 11:10; 1 तिसलुनितोर 1:7-8 ✨ 18:1 18:1 18:8; 19:1; 1 कुरिततोर 1:2; 2 कुरिततोर 1:1,23; 6:11; 2 तिमोति 4:20 * 18:1 18:1 अकाया पटटा कुरित सहर, एजियन ओसो अदिया, इव रेंड सम्दुर्कना नडुम मता. इद कुरित सहरते पका ईनाह-आनाह वीकुरतोर लोकुर वांदुर, वासि पका लाग्वाड साद्याल कबस्क कीदुर. ✨ 18:2 18:2 18:18,26; रोम सहरतोर 16:3; 1 कुरिततोर 16:19; 2 तिमोति 4:19 ✨ 18:2 18:2 बळयिर 11:28 ✨ 18:2 18:2 27:1,6; इब्रितोर 13:24 ✨ 18:2 18:2 10:1; 27:1,6; इब्रितोर 13:24 † 18:2 18:2 रोम सहर इतालिया पटटा मोदुल सहर आंदु, ✨ 18:3 18:3 20:34; 1 कुरिततोर 4:12; 9:12; 2 कुरिततोर 11:7; 1 तिसलुनितोर 2:9; 4:11; 2 तिसलुनितोर 3:8 ✨ 18:4 18:4 13:14; 16:13; 17:2 ✨ 18:4 18:4 9:20; 13:5,14; 14:1; 17:1,10; 18:4,19,26; 19:8 ✨ 18:5 18:5 17:14-15; 2 कुरिततोर 11:9 ✨ 18:5 18:5 2:36; 9:22; 17:3; 18:28 ✨ 18:6 18:6 7:51; 19:9 ✨ 18:6 18:6 नहेम्याल 5:13; बळयिर 13:51 ✨ 18:6 18:6 2 शम्पूल 1:16; 1 राजा 2:33; यहजेकेल 18:13; 33:4,6,8; मत्याल 27:25; बळयिर 20:26-27 ✨ 18:6 18:6 यशायाह 42:6; 49:6; 60:3; लूकाल 2:29-32; बळयिर 13:46; 22:21; 26:20; 28:28 ✨ 18:7 18:7 13:43; 16:14 ✨ 18:8 18:8 1 कुरिततोर 1:14-15 ✨ 18:9-10 18:9-10 9:10; 16:9 ✨ 18:12 18:12 17:15; 18:1,27; 19:21; रोम सहरतोर 15:26; 1 कुरिततोर 16:15; 2 कुरिततोर 1:1; 9:2; 11:10; 1 तिसलुनितोर 1:7-8

13 “वेग मन्कल देवुळतुन बेद्रम मोळकना इनजोर, मन्कलोरिन कागहता बोटटोग, मति वेग वेहतनाड पोल्लोड कायदाता अडम मन्हाडा,” इतोर.

14 पया पोल् वळ्हकलाह आसोर मतोग, अस्केन गलियो यहुदिरिन इतोग, “ए यहुदिरि! वेग मन्कल बेदाय कसुर कीतेके, इलवेके बेद लागवा कबळ कीतेक, नना मीवा पोल्लोतुन केंजेनन.

15 मति इव सबे मीवाडे अडोनाड पोल्लोड कागहतना, पेदिर्क वेहतना आंदुड. ✱ इदिन मीटे ऊळाट, इद्रमताड पोल्लोन नना नेयम केवोन,” इनजोर इतोग.

16 इन्जि ओरिन नेयम कीयनद जागाताहि पंडटोग.

17 पया अगा मतोर युनानिर बाताल कीतोर इतेके, देवुळता पार्तनाता लोता मुक्याल सोस्तिनेस इनवान ✱ पोसि, नेयम कीयना जागाता मुनेह नल्हतेर. मति गलियो मुर्तिय पर्वा केवोग.

पोल् अंताक्रिया सहरते मलयहतोग

18 अद्रमे पया पोल् कुरित सहरतेर विस्वसिरा संगे, वेल्लाडे दियाड मतोग. पया दायहनन इनजोर वेहचि, मुने देवुळतुन किरिया कीस मताहकु, किंक्रिया नाटे ✱ अन्जि, तला कोगियतोग ✱. पया पोल्ना संगे पिरिस्किलालि ओसो अक्विलाल वने ✱ सुरिया पटटे दायलाह, ओडातगा उदतोर.

19 उदिसि आसिया पटटा इपिसुस सहरते ✱ रेगतोर. ‡ रेगातपया ओर आळ इर्वुर उंद अगदे अतोर. पोल् बार देवुळता पार्तनाता लोन अतोग, ✱ अन्जि यहुदिरिहक येसुनाड पोल्लोड वेहतोग.

20 पया ओर ओन रेंड दियाड मन्जि दायलाह अर्जि कीतोर, मति पोल् केंजोग.

21 “देवुळता विचर मतेके, नना ओसो मियगा वायकन” ✱ इनजोर वेहचि, इपिसुस सहरताहि (केसरिया सहरते दायलाह,) ओडातगा उदतोग.

22 उदिस यहुदा पटटा केसरिया सहरतगा ✱ रेगतोग. रेगिसि येस्सलेम अन्जि, अगडोर विस्वसिरा मुडुन कलियतोग. कलियिस पया, अगडाहि सुरिया पटटा अंताक्रिया सहरते ✱ अतोग.

23 अगा उचुक दियाड मन्जि, ओसोवने पेसिस, गलाति पटटा पुरगिया एरियातोर ✱ विस्वसिरिहक दीरा ईसोर तिरियतोग.

इपिसुस सहरते अपुलोस देवुळता पोल्लोतुन वेहतहतोग

24 पया उंद दिया ओर्वोग मिसर देसेमता सिंकंदरिया सहरते ✱ पुटटोग, अपुलोस पेदिरतोग यहुदि मन्कल, ✱ इपिसुस सहरते ✱ वातोग. ओग पका कागयिस मतोग, ओसो देवुळता साङ्गमताड पोल्लोन बेस पुन्ज मतोग.

25 बोगो ओन येसुसामिना कबुरतुन कागहच मतोग. अदिहक ओग पका जिदते, येसुनाड पोल्लोन चुकवालेवा वेहचोर, कागहचोर मतोग. मति देवुळता पेदिरते एते मीहवाल योहन मुने कागहतव पोल्लोड, ✱ अचोने ओग पुन्ज मतोग.

26 पया ओग इपिसुस सहरतगा देवुळता पार्तनाता लोन अतोग, अन्जि अगा पका दीराते पोल्लोड वेहन्दोग. उंद दिया पिरिस्किलालि, अक्विलाल, ✱ वेरु ओग वेहतनाड पोल्लोन केंजतोर. केंजिसि ओन तमा लोन ओसि, देवुळताड पोल्लोन ओसो बेस-नेहना तेळियिह कीसीतोर.

27 पया अपुलोस अकाया पटटे ✱ दायलाह विचर कीतोग. विचर कीतस्के, इपिसुसतोर विस्वसिर ओन गिर्दाते अगा लोहतोर. अकायातोर विस्वसिरिहक सीटि रासिस, अपुलोसिन बेस ऊळलाह वेहतोर. ✱ पया ओग अकायाते अतोग. अगा अतस्के, देवुळि देव्या ईताहकु, येसुन विस्वस कीतोर मन्कलोरिहक पका तोळ ईतोग.

28 बेद्रम इतेके, अगडोर यहुदिरिन येसुये पिसिह केवाल किर्स्तु आंदोग इनजोर, देवुळता साङ्गमतगडाहि ओरिन बेस-नेहना तोहतोग. ✱ ओर वळ्हकवाह, सबेटोरा मुनेह देवुळताड पोल्लोड वेहन्दोग. ✱

19

पोल् इपिसुस सहरते सेवा कीस्तोग

1 अद्रमे अपुलोस ✱ अकाया पटटा कुरित सहरतगा मनदहपा, पोल् गलाति पटटाहि पेसिस वानेके, इपिसुस सहरते ✱ एवतोग. एवतस्के अगा ओन्क उचचुर विस्वसिर कलियतोर.

✱ 18:15 18:15 23:29; 25:19; 1 तिमोति 6:4 ✱ 18:17 18:17 1 कुरिततोर 1:1 ✱ 18:18 18:18 रोम सहरतेर 16:1 ✱ 18:18 18:18 गिनती 6:2,5,9,18; बळयिर 21:24 ✱ 18:18 18:18 18:2,26; रोम सहरतेर 16:3; 1 कुरिततोर 16:19; 2 तिमोति 4:19 ✱ 18:19 18:19 18:21,24; 19:1,17,26; 20:16-17; 1 कुरिततोर 15:32; 16:8; इपिसुसतोर 1:1; 1 तिमोति 1:3; 2 तिमोति 1:18; 4:12; तोहचीतव पोल्लोड 1:11,18; 2:1 ‡ 18:19 18:19 इपिसुस इतेके आसिया पटटा मोदुल सहर आंदु. ✱ 18:19 18:19 9:20; 13:5,14; 14:1; 17:1,10; 18:4,26; 19:8 ✱ 18:21 18:21 याकुब 4:15 ✱ 18:22 18:22 8:40; 9:30; 10:1,24; 11:11; 12:19; 21:8,16; 23:23,33; 25:1,4,6,13 ✱ 18:22 18:22 6:5; 11:19-27; 13:1; 14:26; 15:22-23,30,35; गलातितोर 2:11 ✱ 18:23 18:23 16:6 ✱ 18:24 18:24 6:9; 28:11 ✱ 18:24 18:24 19:1; 1 कुरिततोर 1:12; 3:5,6,22; 4:6; 16:12; तीतुस 3:13 ✱ 18:24 18:24 18:19,21 ✱ 18:25 18:25 लूकाल 7:29; बळयिर 19:3 ✱ 18:26 18:26 18:2,18 ✱ 18:27 18:27 18:12 ✱ 18:27 18:27 2 कुरिततोर 3:1 ✱ 18:28 18:28 2:36; 9:22; 17:3; 18:5 ✱ 18:28 18:27-28 1 कुरिततोर 3:6 ✱ 19:1 19:1 18:24; 1 कुरिततोर 1:12; 3:5,6,22; 4:6; 16:12; तीतुस 3:13 ✱ 19:1 19:1 18:19,21,24; 19:17,26; 20:16-17; 1 कुरिततोर 15:32; 16:8; इपिसुसतोर 1:1; 1 तिमोति 1:3; 2 तिमोति 1:18; 4:12; तोहचीतव पोल्लोड 1:11,18; 2:1

2 कलियतस्के ओरिन ताल्हकतोग, “मीट येसुन विस्वस कीतिर अस्के, मीवा पोगोन देवुळता पवित्र जीवा रेगताया?✧” इतोग. इतस्के ओर इतोर, “पवित्र जीवा इतेके बातालि, इद पोल्लो माट बेस्कन केंजोम!” इतोर.

3 इतस्के पोलु ओसो ताल्हकतोग, “पया मीटु बोनाड कगयिस एग मीयना रिबज कीतिर?” इतोग. इतस्के ओर इतोर, “एते मीहवाल योहन वेहतपे माट कीतोम,”✧ इतोर.

4 अस्के पोलु ओरिन बेस तेळियिह कीस वेहतोग: “पापमता अगदाहि मलतोरिनु, योहन देवुळता पेदिरते एग मीहन्दोग. मति ‘नावा पेगके ओर्वोग येसु वावाल मन्हतोग, ओना पोगोन मीट विस्वस कीम्हट,’✧ इद्रम योहन कागहच मतोग” इनजोर ओर विस्वसिरिन पोलु वेहतोग.

5 वेहतस्के पया, ओर येसु किस्तुना पेदिरते एग मीतोर.✧

6 मीतापया, पोलु तनाड कय्किन ओरा पोगोन तासतस्के,✧देवुळता जीवा ओरा पोगोन रेगता. रेगतस्के ओर तमा कगयवव बासाने वळ्हक बोटटोर.✧ ओसो देवुळता कबुर वेहता बोटटोर.

7 अगा ओर जोक-जोक बारा मन्कलोर मतोर.

8 अद्रमे पया मूंड नेलाड आनाहि, पोलु देवुळता पार्तनाता लोन अंदोग.✧ अन्जि, अगडोर यहुदिरा संगे, देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद पोल्लोतुन,✧ रेयवालेवा दीराते तेळियिह कीसि वेहन्दोग.

9 मति उयतुर मन्कलोर कैगम आसि, पोलुनाड पोल्लोड केंजोर.✧ ओसो येसुना अग मुर्तिय लागो इनजोर, जमा आता मुडा मुनेह पास्क बोटटोर.✧ अदिनेनाहक अद पार्तनाता लोतुन विळिसस, विस्वसिरिन पोसि पोलु पेसिस अतोग. अन्जि तुरनुस इनवाल गुरू कागहतनद लोतगा, लोकुरिन येसुनाड पोल्लोड दिनमे वेहन्दोग.

10 अद्रमे रंड वर्साड आनाहि कीसोर मतोग. इद्रमि आसिया पटटोर✧ वेल्लाटोर यहुदिर ओसो युनानिर, येसुना पोल्लोतुन केंजतोर.

इस्किवा इनवानाड एळवुर मगकु

11 (पोलु इपिसुस सहरते मनदहपा,) लोकुर मुने बेस्केन ऊळवा-केंजवा मतोर, अद्रमताड देवुळि तना लावताड कबस्किन पोलुना कयदे तोहता.✧

12 अदिहकु लोकुर पोलुना मेंदुदगा दुपटिन ओसो गेंदेन बोय्पिह कीसि, दुक अरतोर पोगोन ओस तासिन्दुर.✧ अस्के दुकिनोर सत्रेम आंदुर. ओसो बोरिन देयहक पोस मंदुड, ओरगडाह वने देयहक पेसिस वितिदुड.✧

13 उयतुर यहुदिर मतोर, ओर नाहक-नाहक तिरियसोर, गूनिने देयहकिन पेसिह केवालोर मतोर.✧ ओर वने येसुसामिना पेदिरतुन पोसि, देयहकिन पेसिह कीयलाह ऊळिंदुर. ओर देयहकिन इद्रम इंदुर, “पोलु पोकुर कीस्तोग, ओग येसुना पेदिरते मीकु उकुम ईय्हनोम, पेसिस अन्हट!” इनजोर इंदुर.

14 इस्किवा पेदिरतोग ओर्वोग यहुदि मन्कल, पेर्माल मतोग. ओनाड एळवुर मगकु इद्रम कींदुर.

15 (मति उंद दिया बाताल आता इतेके,) देयम ओरिन इता, “नना येसुन पुतन,✧ ओसो पोलुन वने पुतन, मति मीट बोरिर आंदिर?” इता.

16 इतस्के देयम पोस मतोग मन्कल, ओग इस्किवानाड मकिरिन पोसि, ओराड गेंदेड अगनाह, ओरिन पका नल्हचि आरे कीतोग. अवे देबाने ओर पूरा नोमुर्क आसि, अद लोताहि पेसिस विततोर.

17 इपिसुस सहरतगा✧ मन्वालोर, वेल्लाटोर यहुदिरिहक ओसो युनानिरिहक वने, इद पोल्लो एर्का आता. ओर केंजिस पका रेयतोर. रेयिसि येसुसामिना पेदिरतुहक पकाय कदर ईंदुर.

18 वेल्लाटोर विस्वसिर बाताल कींदुर इतेके, ओरु (इद्रमताड पूजर-गूनिड माट कींदोम इनजोर,) तमाड लागवाड कबस्किन सबेटोरा मुनेह कबुल आंदुर.✧

19 मुनेन पूजर-गूनिड कीसोर मतोर मन्कलोर, तमाड पुस्तकिन जमा कीसि, जमा आतोर मुनेह बोळिसस इतोर. ओराड पुस्तकिना दारातुन लेका कीतोर, अस्के अविस्कना दारा पनस अजर्क वेंडटाड कोताड आताड.*

20 इद्रमि येसुना पोल्लो पकाय आबुर आसोर अंदु. वेल्लाटोरे लोकुर अद पोल्लोता पोगोन विस्वस कीसोर अंदुर.✧

इपिसुस सहरते रोदा पोयह्तोर

21 इव पोल्लोड आतापया, पोलु मकिदुनिया पटटे, अकाया पटटे अन्जि,✧ अगडाह येस्सलेम दाय्हनन इनजोर, तना विचर कीतोग.✧ “येस्सलेम अतापया, अगडाहि रोम सहरते वने नाक दाया पोयगा,✧” इतोग.

✧ 19:2 19:2 2:38; 8:15-17; 10:44-47; 19:6 ✧ 19:3 19:3 लकाल 7:29; बळयिर 18:25 ✧ 19:4 19:4 मत्याल 3:11; मार्कल 1:4,7-8; लकाल 3:16; योहन 1:26-27; बळयिर 13:24 ✧ 19:5 19:5 2:38; 8:12,15-16; 10:48 ✧ 19:6 19:6 8:17; 9:17; 1 तिमोति 4:14; 2 तिमोति 1:6 ✧ 19:6 19:6 मार्कल 16:17; बळयिर 2:4; 10:46 ✧ 19:8 19:8 9:20; 13:5,14; 14:1; 17:1,10; 18:4,19,26 ✧ 19:8 19:8 1:3; 14:22; 20:25; 28:23,31 ✧ 19:9 19:9 7:51; 18:6 ✧ 19:9 19:9 1 कुरिततोर 16:9 ✧ 19:10 19:10 16:6; 19:22,26-27; तोहचीतव पोल्लोड 1:4 ✧ 19:11 19:11 8:13 ✧ 19:12 19:12 5:15 ✧ 19:12 19:12 मार्कल 16:17 ✧ 19:13 19:13 मत्याल 12:27; लकाल 11:19 ✧ 19:15 19:15 याकुब 2:19 ✧ 19:17 19:17 18:19; 19:1 ✧ 19:18 19:18 याकुब 5:16 * 19:19 19:19 पोलुना कालमते उंद दियाता कलि, उंदि वेंडटा कोता मता. ✧ 19:20 19:20 6:7; 12:24 ✧ 19:21 19:21 20:1; 1 कुरिततोर 4:19; 11:34; 16:5 ✧ 19:21 19:21 20:16,22; 21:15; रोम सहरतोर 15:25; 2 कुरिततोर 1:16 ✧ 19:21 19:21 23:11; रोम सहरतोर 1:13; 15:23-24,28; 2 कुरिततोर 10:16

22 पया तना तोळतोर तिमोतिन* ओसो इरास्तुसिन* मुनेन मकिदुनिया पटटे लोहचि, आसिया पटटगान* तना उचुक दियाड मतोग.

23 अद तूकने इपिसुस सहरतगा, येसुसामिना कबुर आबुर आताहकु, बेरा गळ्बळ आता.*

24 इद्रम आता इतेके, देमेतिरियुस पेदिरतोग ओवोर्ग मन्कल मतोग, ओग वेंडिना कबळ कीदोग. ओग वेंडिने अरतिमिस पेदिरता पेनताड गूडिड पंडिसि, ओना संगे कबळ केवालोरिहक बेसता कमय दोर्किदु*† 25 ओग तनगा कबळ केवालोरिन, ओसो वेल्लाटोरे अद्रमताड गूडिड पंडवालोर दुसोरिन वने, जमा कीसि इद्रम इतोग, “केंजाट रा! इद दंदा केवालोरल माटु पका कमय कीयहनल इनजोर पुतले.

26 मति इंजेके वेग पोल्नु बाताल कीयलाह आतोग, अदिन मीट इतेके ऊळसोरिन-केंजसोरिन महनिर. कयदे पंडटव पेन्कु बाताड इलेड, उगसताडे मन्हताड* इनजोर, लोकरिन वेहता बोटटोग. अह इनजोर सिरप इपिसुस सहरतगान आयो, मति मावा आसिया पटटोर वेल्लाटोर मन्कलोरिन, तना पोल्लोतुन विस्वस कीयनाह वेहतोग.*

27 मति इंजेके वेग मावा दंदातुन बंद कीयनोग. ओसो इद इचोन बेरा अरतिमिस पेनता मंदिरतुन बोरे सीता केवोर आयनुर इन्जि, रेय मन्हता. इंजेके आसिया पटटोर ओसो दुनियातोर लोकर तान मोळिहकतोर, मति पया तान्क अचोन मान एवोर आयनुर,” इतोग.

28 इद पोल्लो केंजिसि, ओर मन्कलोरिहक पका ओड वाता. ओर अग-ओडतेन, “इपिसुसता अरतिमिस पेनतुहक जोहर!” इनजोर केयलाह आतोर.

29 अद्रमे ओरा सहरतगा पका रोदा पोसि, सहरता मुल बाताल कीतोर, पोल्नुना संगे नाहक-नाहक *तिरियवालोर गयुस ओसो अरिस्तरकुस*, वेर मकिदुनियातोर मन्कलोरिन पोयतोर. वेरिन पोसि कतमतोर गोटुदगा ओळियतोर. 30 अस्के पोल्नुना वने, अगा ओळियिसि ओरा मुनेह वळ्ळकना विचर मता. मति विस्वसिर ओन अगा दायलाह एवोर.

31 पोल्नुना गोत मनवालोर, ओर आसिया पटटाड सायबालोर वने ओनु, “निमा उगसलेवा अद गोटुदगा ओळियमा. (ओळियतिन इतेके नीवा पोगोन तिपल वायग बहा,)” इनजोर कबुर लोहतोर. अदिहक पोल्नु ओळियोग.

32 अद गोटुदगा जमा आतोर नडुम, पकाय गळ्बळ आता. ओसो माट इगा बाराहक जमा आतल इनजोर, मुडगा वेल्लाटोरिहक मुर्तिय एर्का बार इले आसि. अदिहक अगा जमा आतोर लोकर, तम्क विचर वाताड पोल्लोने रोदा पोस मतोर.*

33 उय्तर यहुदिर सिकंदर इनवाल मन्कनु निल्पिह कीसि,* लोकरिन वेहतलाह मुडा मुनेह लोहतोर. (अदिहक ओगे इद कट्टला पुटिह कीस मनदनोग इनजोर लोकर इंदुर.) अस्के जमा आता मुडुन केमेन आयनुर इनजोर, सिकंदर कय तोहतोग. तोहचि माट यहुदिरोग मीक कट्टला केवोम इनजोर वेहतलाह आतोग.

34 अस्के ओग यहुदि मन्कल इनजोर, मुडा मन्कलोरिहक एर्का आता. अदिनेनाहक ओसो रेंड गंटाड आनाहि “इपिसुसता अरतिमिस पेनतुहक जोहर!” इनजोर, बेरा लेडते केयसोर रोदा पोयंदुर.‡

35 अस्के बाताल आता, सहरतोग बाबु ओरिन केमेन कीस इतोग, “इपिसुस सहरतोर मन्कलोरिर,* बेस केंजाटु! बेरा अरतिमिस पेनता मंदिरतुन, ओसो ताना पोगोटाहि अरतद बंडातुनु, राका कीयनद जबब्दर मावा सहरतुहक अरता इनजोर, सबेटोरिहक एर्काये.

36 इव पोल्लोड जोलताड इनजोर, बोगे वेहता पगवोग. अदिहक मीट इंजेके केमेन आसि, बेस विचर केवालेवा, बातय केमाटु.

37 मीट इंजेके वेर इर्वुरिन इगा ततिर. मति वेर मावा मंदिरता सामनतुन कलवालोर आयोर.* ओसो मावा पेनतुन पास्कवालोर वने आयोर.

38 अदिहक देमेतिरियुस ओना तोळतोर बार, बोनातेल पोगोन कसुर वाटनद इतेके, कोरोट्टक चालु मन्हताड. ओसो नेयम केवालोर मुक्यालोर वने मन्हतोरे. ओरगा अन्जि ओर्विहक-ओवोर्ग कसुर तोहता पगयकिर.

39 मति तान्काय वीळिस पोल्लोड कीयना इतेके, सर्करता कायदा मतपु, माट नागमेटोरोग मीवा पोल्लोतुन मीटिड कीस देहतकोम.

40 नेंडु उगसताड पोल्लोनेनाहक, अचोन गळ्बळ कीतिर! इद कट्टलातेनाहकु मावा पोगोन रोदा पोयतनद कसुर वाटनुर बह इनजोर रेय मन्हता; अस्के ताना इसब माट बेद्रम ईकल?”

41 इनजोर वेहच जमा आता मुडुन लेड वेहतोग.

20

पोल्नु मकिदुनिया, अकाया, इव पटिने दास्तोग

1 अद्रमे विस्द कीयनद कट्टला रोमता. पया पोल्नु विस्वसिरिन तनगा केयतोग. ओर ओनगा वातस्के, ओरिहक दीरा वानाह वेहतोग. वेहचि, दायहनन इनजोर ओरिन कलियिस, इपिसुस सहरताहि मकिदुनिया पटटे* दायलाह बोटटोग.

* 19:22 19:22 16:1; 17:14-15; 18:5; 20:4; रोम सहरतोर 16:21; 1 कुरिततोर 4:17; 16:10; 2 कुरिततोर 1:1,19; पिलिपितोर 1:1; 2:19 * 19:22 19:22 रोम सहरतोर 16:23-24; 2 तिमोति 4:20 * 19:22 19:22 16:6; 19:10,26-27; तोहचीतव पोल्लोड 1:4 * 19:23 19:23 2 कुरिततोर 1:8 * 19:24 19:24 16:16,19 † 19:24 19:24 अरतिमिस पेनता बोमा पोगोटा बूमतगडाह इन्न अरता, इदु जीवाते मनदनद सबे नस्ळतुन अय कीयनद आंदु इनजोर, ओर इंदुर. इपिसुस सहरतगा इद पेनता पेदिर अतद पका बेरा मंदिर मता. * 19:26 19:26 व्यवस्थाविवरण 4:28; देवुळताड पाटाड 115:4; यशायाह 44:10-20; यिर्मयाह 10:3-5; बळयिर 17:29; 1 कुरिततोर 8:4; 10:19; तोहचीतव पोल्लोड 9:20 * 19:26 19:26 19:10 * 19:29 19:29 रोम सहरतोर 16:23-24 * 19:29 19:29 20:4; 27:2; कृत्तुसितोर 4:10; पिलेमोन 24 * 19:32 19:32 21:34 * 19:33 19:33 1 तिमोति 1:20; 2 तिमोति 4:14 ‡ 19:34 19:34 यहुदिर बोमान मोळकनदिन लागो इंदुर, अदिहक नाटेनोर ओरिन बेस ऊळोर. * 19:35 19:35 18:19; 19:10 * 19:37 19:37 रोम सहरतोर 2:22 * 20:1 20:1 16:9; 20:3

2 अगा पूरा वेलियतोग, वेलियसोर अगडोर विस्वसिरिन, ओरा विस्वस बेर्सलाह वेल्लाडे पोल्लोड वेहतोग. पया अगडाहि अकाया पटटे अतोग.*

3 अन्जि अगा मूंड नेलाड मतोग. पया सुरिया पटटे* दायलाह ओडातागा उदसोर मनेके, यहुदिर ओन हक्कलाह अग ऊळिहतोर* इनजोर केंजतोग.† केंजतस्के, (सम्दुरता अगादुन विळिसस,) नना मकिदुनिया पटदुहक अन्जि, बूमता अगादुन पोयतकन इन्जि, विचर कीतोग.*(अस्के मकिदुनियाते नना लूकानन, ओना तोळ मतन.)

4 बिरिया सहरतोग* पुस्स पेदिरतोना मगि सोपतर, तिसलुनि सहरतोर* अरिस्तरकुस* ओसो सिकुन्दुस, दिरबे सहरतोर* गयुस ओसो तिमोति*, आसिया पटटोर तुक्कुस* ओसो तुरपिमस*, इच्चुर मावा संगे वातोर.

5 ओरगडाहि बोरो बाताल कीतोर इतेके, मकिदुनियाताहि मुनेन तरोवस सहरते* अन्जि, अगा माक केपतोर.

6 माट ओग्यिह केवव आरिना पंडुम* आनाहि, मकिदुनिया पटटा पिलिपि सहरते* मतोग. पया पंडुम मारतस्के, अगडाहि ओडातागा उदतोम. उदिसि एयुड दियाने तरोवस सहरते एविस, माक केपतोरिन कलियतोम, पया माट वारममेंड तरोवस सहरतेन* मतोग.

युतुकुस पेदिरतोग पेकाल जीवा अरयहतोग

7 पया ऐतारम दिया,* किर्स्तुना मोकता सीता कीसि आरिड तिनदलाह,* विस्वसिरा संगे जमा आस मतोग.* अस्के पोल् इमा दिया अगडाहि दायना मताहकु, ओरिहक नडुमनाका एवनाह पोल्लोड वेहचौरन मतोग।

8 माट जमा आस मतोग अद पोगोटा मदलितगा, वेल्लाडे चिमलिड (पोतिह कीस मताहकु, कांका वीळिस मता).

9 पोल् पोल्लोड वेहचोर मनेके, अगा ओवोर्ग युतुकुस पेदिरतोग पेकाल, किळिकतगा उदिस कूर्हकसोर मतोग. कूर्हकनेके उंदियदेबा, मूंड मदलिना लोताहि इळन अरतोग। पया वेर रेगिस ऊळनेके, ओग डोलिस मतोग।

10 मति पोल् इळन रेगतोग, रेगिस ओन गळम ओग्डिस ओरिन इतोग, “बहे आयो रेयमाट! वेना जीवा वेनगान मन्हाता,” इतोग.*

11 पया ओर पोगोन अतोर, अन्जि किर्स्तुना मोकता सीता कीसि, आरिड किळहचि तितोर.* पया पोल् विस्वसिरा संगे पडवियनाह वळहकसोर मतोग. पया अगडाहि अतोग.

12 अद्रमे पया ओग पेकाना लोतोर ओन लोन ओतोर. ओग जीवा अरताहकु, ओर पका गिर्दा आतोर.

पोल् तरोवसताहि मिलेतुस सहरते दास्तोग

13 दायनामुने पोल् माक इद्रम इन्ज मतोग, “मीट ओडाते मुनेह पेसिस, मूसिया एरियाता असुस सहरते अन्जि मन्हट, नना इद तरोवसताहि बूमता अगादुन पोसि, अगा एवयहनन, पया अगडाहि मीवा संगे ओडातागा उदकन,” इनजोर वेहच मतोग. अदिहक माट मुनेन पेसिस, ओडातागा उदतोम.

14 अद्रमे पया पोल् माक असुस सहरतगा कलियतोग, कलियिस मावा संगे ओडातागा उदतोग. पया माट लेसबोस तोगदा मितुलेने सहरते एवतोम.

15 पया मावा ओडा अगडाहि पेसता, इमा दिया कियुस इनदना तोगदा एरे एवता. पया इमा दिया अगडाहि सामुस इनदना तोगदा वने एवता. ओसो इमा दिया आसिया पटटा* मिलेतुस सहरते* एवतोम, (अदु इपिसुस सहरता एरे मता).*

16 पंटाता पंडुमतुहक*येस्सलेम सहरते एवयलाह,* पोल् कंद्रेम आंदोग. अदिहक इपिसुस सहरते रोमतेक अचोन, इदे आसिया पटटगा पका आल्सेम आयगा इन्जि, इपिसुस सहरतुन एगिस दायनद ओडा पोयतकन इनजोर, मुने विचर कीस मतोग.

विस्वसिराड मुक्यालोरा संगे पोलुनाड आक्रि पोल्लोड

17 पया इपिसुस सहरतोर विस्वसिराड मुक्यालोरिहक “मीट मिलेतुस सहरते वासि नाक कलियाट,” इनजोर कबुर लोहतोग.‡

18 ओर वातस्के ओरिन इद्रम इतोग, “नना मुने आसिया पटटे वासि,* इगडाह पेसिस अनाहजोम, मीवा संगे बेद्रम मतन इनजोर, मीट पुतिरे.

19 यहुदिर नाक हक्कलाह कोहन्दुर,* अस्के नाक पका तिपल वाता. मति नना उड्ला बुदते ताकसोरे, कनिर पोहचोरे, येसुना सेवा कीसोर मतन.

* 20:2 20:2 अकाया पटटुन युनान वने इद्र. ✨ 20:3 20:3 मत्याल 4:24; मार्कल 7:26; लूकाल 2:2; बळयिर 15:23; 18:18; 21:3; गलातितोर 1:21 ✨ 20:3 20:3 9:23-24; 20:19; 23:12-15; 25:3 † 20:3 20:3 सुरिया पटटे ओडाताहि रेगिसि, नना अगडाहि बूमता अगादुहक येस्सलेम दाकन इन्जि, पोल्ना विचर मता बहे. ✨ 20:3 20:2-3 रोम सहरतोर 15:26 ✨ 20:4 20:4 17:10 ✨ 20:4 20:4 17:1,13; 1 तिसलुनितोर 1:1; 2 तिसलुनितोर 1:1 ✨ 20:4 20:4 19:29 ✨ 20:4 20:4 14:6,20; 16:1 ✨ 20:4 20:4 16:1; 17:14-15; 18:5; 19:22; रोम सहरतोर 16:21; 1 कुरिततोर 4:17; 16:10; 2 कुरिततोर 1:1,19; पिलिपितोर 1:1; 2:19 ✨ 20:4 20:4 इपिसुसतोर 6:21; कुलुसितोर 4:7-8; 2 तिमोति 4:12; तीतुस 3:12 ✨ 20:4 20:4 21:29; 2 तिमोति 4:20 ✨ 20:5 20:5 16:8; 20:13 ✨ 20:6 20:6 पेसमुळि 12:15; 23:15; बळयिर 12:3 ✨ 20:6 20:6 16:12; पिलिपितोर 1:1; 1 तिसलुनितोर 2:2 ✨ 20:6 20:6 16:8; 20:13 ✨ 20:7 20:7 मत्याल 28:1; मार्कल 16:2; लूकाल 24:1; योहन 20:1; 1 कुरिततोर 16:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:10 ✨ 20:7 20:7 लूकाल 24:30; बळयिर 2:42,46; 20:11; 1 कुरिततोर 10:16 ✨ 20:7 20:7 इब्रितोर 10:25 ✨ 20:10 20:10 मत्याल 9:24; मार्कल 5:39 ✨ 20:11 20:11 2:42; 20:7 ✨ 20:15 20:15 16:6; 20:4,18 ✨ 20:15 20:15 20:17; 2 तिमोति 4:20 ✨ 20:15 20:15 18:19,21,24; 19:1,17,26; 1 कुरिततोर 15:32; 16:8; इपिसुसतोर 1:1; 1 तिमोति 1:3; 2 तिमोति 1:18; 4:12; तोहचीतव पोल्लोड 1:18; 2:1 ✨ 20:16 20:16 लैव्यवस्था 23:15-21; बळयिर 2:1; 1 कुरिततोर 16:8 ✨ 20:16 20:16 19:21; 20:22 ‡ 20:17 20:17 इपिसुस सहर मिलेतुस सहरताहि जोक-जोक वीसा एयुड (25) कोस्क जेक मता. ✨ 20:18 20:18 18:19; 19:1 ✨ 20:19 20:19 9:23-24; 20:3; 23:12-15; 25:3

20 नना रेयवालेवा मीवा पायदाताड पोल्लोन बेविने, मीक वेहतलाह तपोन. ✧ लोकुरा मुनेह कागहतन, ओसो लोहक-लोहक अन्जि वने कागहतन इनजोर, मीट पुतिर.

21 पापमता अगदाहि जर मल्सि, ✧ देवुळता पोल्लो केंजिसि, मावा येसुसामिन विस्वस कीयना इनजोर, यहूदिरिहक ओसो युनानिरिहक वेहतन.

22 “इंजेके देवुळता जीवा नाक येस्सलेम ओयलाह आता. ✧ अगा नाक बाताल आयग इनजोर पुनोन.

23 मति इचोने पुतन: ‘मन्कलोर नीक तिपल कीयनुर ओसो जेलते वाटनुर’ इनजोर, नना तिरियनव सबे सहर्कने, देवुळता जीवा नाक मुनेन वेहचोरिन मन्हाता. ✧

24 मति हातेकाय, पिसतेकाय, नावा जीवाता नना पर्वा केवोन. ✧ देवुळता दयाता बेसता कबुरतुन पोकुर कीम इनजोर, येसुसामि नाक ईतद सेवातुन मारिह कीयनद, इदे नाक बेसु. ✧

25 “इंजेके नावा पोल्लोतुन केंजाट. देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद पोल्लोतुन पोकुर कीसोर, नना मियगा तिरियसोर मतन. मति इंजेटाहि मीट इपिसुसतोरिर, नावा मोकमतुन बेस्केन ऊळविर आयकिर इनजोर पुतन.

26-27 देवुळि मियेनाहक तासिस मतद बेदे पोल्लोतुन मकिह केवालेवा, पूराय वेहतन. ✧ अदिनेनाहक नेंड मीकु बेस वेहतलाह वातन, मियगडाह बोगाय देवुळता अगदाहि लेसतेके, ताना जबब्दर नना आयोन. ✧

28 ओसो आपुना, अहे मियगडोर विस्वसिरा मुडा, बेस राका कीसोर मन्हट्ट. बह इतेके ओराड मुक्यालोर आयना इन्जि, ✧ देवुळता जीवाये मीक निल्पिह कीता. ✧ देवुळि तना मगना नेतुरता कर्सा कीसि ओरिन असता, ✧ इदिन सीताते तासाट्ट. अदिहक मीवा नडुम मनदनदु देवुळता गोहडटुन, कोपालोरा लेहका मन्जि, ओरिन बेस ऊळाट. ✧

29 नना अतस्के, लोळडास्क एर्रेन पोस ओयना लेहका, जोल कागहवालोर मियगा वायनुर इनजोर, नना पुतन. ✧ ओर विस्वसिरिन विळसोर आयनुर.

30 ओसो मीवाय विस्वसिरगडाहि, उयतुर बाताल कीयनुर, विस्वसिरिन तमेह ओयलाह, देवुळता सेतेम पोल्लोतुन मिळहच-मिळहच कागहतनुर इनजोर, नना पुतन. ✧

31 अदिहक उसरते मन्हट्ट! नना मूड वर्साड मीकु नग्का पिळ्विळ पियल-पोळदु, वगोग-वगोग मन्कन, कनिर पोहच बुद कागहचोर मतदिन ✧ सीताते तासाट्ट.

32 “इंजेके नना मीकु देवुळता कयदे विळिसस इय्हनन. ✧ ताना दयाता पोल्लोतुन सीता कीसोर मन्हट्ट. ✧ अद्रम सीता कीतेके, अद मीवा विस्वसतुन बेर्सिह कीसोर दायगा. ओसो बेद बर्कत देवुळि तना पवित्र लोकुरेनाहक तासतद मन्हाता, अद बर्कत मीक दोर्कगा. ✧

33 ओसो नना बोनाड वेंडिना, बंगर्कना, गेंदेना बेस्केन लालुस केवोन. ✧

34 इव नावाड कय्किन ऊळाट, इवे कय्कने कबळ कीसि, नावा ओसो नावा तोळतोर मन्कलोरा पिसवग आता, इदिन मीट पुतिरे. ✧

35 इद्रम एपुर पेसनाह कबळ कीसि, कबळ कीया पगवोरिन सायता कीयनदु इनजोर, नना नावाड सबे कबस्कने कीस तोहतन. ✧ अह कीनेके, येसुसामि कुदि वेहतद इद पोल्लोतुन सीता कीयनदु: ‘दुसोनगडाहि एतनदिहकाय, ओन्क ईतेकेने एक्वा गिर्दा वास्ता,’ ” इनजोर पोल् इतोग.

36 इव पोल्लोड वेहचि, मिंडाड कोटिस, ओरा संगे पार्तना कीतोग.

37-38 पया इंजेके नावा मोकमतुन बेस्केन ऊळविर आयकिर इनजोर, पोल् वेहतद पोल्लोतुन सीता कीस, ✧ ओर मुक्यालोर पका अळतोर. ✧ अळसोर, ओरु पोलुन गळम ओग्डिस लोंडटोर. ताना पया ओर ओन ओडातगा एवनाह ओसीतोर.

21

पोल् येस्सलेमतके दास्तोग

1 पया अगा माट इपिसुसता विस्वसिरा मुक्यालोरिन दाय्हनोम इन्जि, ओडातगा उदतोम. ओडातगा उदिसि, सीदा अनेके कोस इनदनद तोगदगा एवतोम. ताना पया इमा दिया रूदुस इनदनद तोगदगा एवतोम, अगडाहि पया पतरा सहरते एवतोम.*

2 अगा अतस्के सुरिया पटटा पिनिंके एरियाते ✧ दायनद ओडा माक दोर्कता. तानगा उदिस माट पेसतोम.

✧ 20:20 20:20 20:26-27 ✧ 20:21 20:21 2:38; 3:19; 5:31; 11:18; 13:38; 26:20 ✧ 20:22 20:22 19:21; 20:16 ✧ 20:23 20:23 9:16; 21:4,11 ✧ 20:24 20:24 21:13; रोम सहरतोर 8:35-36; 2 कुरिततोर 5:8; पिलिपितोर 3:8-11 ✧ 20:24 20:24 13:25; 2 तिमोति 4:7 ✧ 20:26-27 20:26-27 20:20 ✧ 20:26-27 20:26-27 18:6 ✧ 20:28 20:28 पिलिपितोर 1:1 ✧ 20:28 20:28 इब्रितोर 13:17 ✧ 20:28 20:28 1 कुरिततोर 6:18-20; इपिसुसतोर 1:7; 1 पत्र 1:18-19; तोहचीतव पोल्लोड 5:9 ✧ 20:28 20:28 लूकाल 12:32; योहन 21:15-17; बळयिर 20:29; 1 तिमोति 3:9; 1 पत्र 5:2-4 ✧ 20:29 20:29 यहजेकल 22:27; मत्याल 7:15; यहदाल 18 ✧ 20:30 20:30 2 कुरिततोर 11:3 ✧ 20:31 20:31 कुलसितोर 1:28 ✧ 20:32 20:32 14:23 ✧ 20:32 20:32 14:3; 20:24 ✧ 20:32 20:32 26:18; रोम सहरतोर 8:17; इपिसुसतोर 1:14; कुलसितोर 1:11-12; 3:23-24; इब्रितोर 9:15; 1 पत्र 1:4-5 ✧ 20:33 20:33 1 कुरिततोर 9:4-18; 2 कुरिततोर 11:7-12; 12:14-18; 1 तिसलुनितोर 2:5-9 ✧ 20:34 20:34 18:3; 1 कुरिततोर 4:12; 1 तिसलुनितोर 2:9; 4:11; 2 तिसलुनितोर 3:8 ✧ 20:35 20:33-35 1 कुरिततोर 9:12,18; इपिसुसतोर 4:28 ✧ 20:37-38 20:37-38 20:25 ✧ 20:37-38 20:37-38 2 तिमोति 1:4 * 21:1 21:1 इद सहर लुसिया पटटे मता. ✧ 21:2 21:2 11:19; 15:3

3 अनेक अनेके मावा दावळ बाजे, माकु कुपस्स देसेम* दिसता. तान वीळिसि, सुरिया पटटेके मावा ओडातुन पेहतोम, अनेक अनेके अद पटटा सोर सहरते* एक्सि, अगा रेगतोम. अगा ओडातोरिहक ओडातगा मतद मादुन रेहतना मता.

4 अगा रेगतस्के, अगडोर विस्वसिरिन माट प्हकतोम अस्के, ओर माक दोर्कतोर, ओरगान माट वारममेंड रोमतोम. अस्के येस्सलेम सहरतगा पोल्नु पकाय तिपल आयनोग इनजोर, अगडोर विस्वसिर देवुळता पवित्र जीवाता बुदते पुतोर.* अदिनेनाहक निमा अगा अनमा इनजोर, पोल्नुगा वासि इतोर.

5 इन्जाय वारममेटा पया, माट मावा अगादे दायलाह ओडाड नितनद जागातेके पेसतोम. पेसनेके सबेटोर विस्वसिर तमाड लोहकनोर कतमतोरा संगे, माक सहरता पलत एवनाह ओतोर. अस्के माट सबेटोरोम अदे सम्दूरता उस्कोतगा, मिंडाड कोटिस पार्तना कीतोम.

6 पार्तना मारतापया, माट अनेके सबेटोरिन माट दायहनोम इन्जि, ओडातगा उदतोम. अस्के बेस अन्हटु इन्जि, ओर तमाड लोहक मल्स अतोर.

7 सोर सहरताहि* ओडाते अन्जि, पतुलिमयिस सहरतगा एवतोम. अगडोर विस्वसिरिन कलियिस, अगान उंद उस्कंड उंजतोम.

8 पया इमा दिया अगडाह पेसिसि, केसरिया सहरते* अन्जि, बेसता कबुरतुन पोकर केवाल* पिलिपना* लोन रोमतोम. (येस्सलेमतगा मुने आचतोर एळवुर सेवकिरगडाहि वेग ओवोर्ग मतोग.)* माट ओना लोन अन्जि अगा मतोग.

9 पिलिपनाड नालुड कुव्रा मयास्क मताड, अविनगा देवुळता कबुर वेहतनद बुद मता.*

10 माट उचुक दियाड पिलिपना लोन रोमतोम. अगा मनदहपा, यहुदा पटटाहि देवुळता कबुरतोम अगबुस इनवाल वातोम.†

11 ओग मयगा वासि, पोल्नुगा पेटातुन लेहचि, तनाड कय्किन-काल्किन तनाय दोहतोग. दोहचि, “बोना इद पेटा आंदु, ओग मन्कन येस्सलेमतोर यहुदिर इद्रमे दोहचि,*यहुदि आयवोरा कयदगा पोस ईयनुर* इनजोर, देवुळता पवित्र जीवा इद्रम इन्हता,” इतोग.

12 इद पोल्नुतोनु केंजिसि, माट ओसो अगडोर लोकर, “निमा इंजेक येस्सलेम अनमा, (माट नीवाड काल्काय मोळिकहनोम,)” इनजोर पोल्नु अर्जि कीतोम.

13 मति पोल्नु इतोग, “मीट इद्रम बाराहक इह्निर? मीट सबेटोरिर अळसि, नावा जीवातुन उडूला केमाट. नना येसु किस्तुनेनाहकु येस्सलेमतगा जेलते मनदकन, अचोने आयो, मति ओनेनाहक डोललाह वने तयरे महनन,” इनजोर इतोग.*

14 माट वेहतनव पोल्नुन पोल्नु मुर्तिय केंजोग, अदिनेनाहक देवुळताये विचर मतप आयि इनजोर, अचोके पोल्नुड इन्जि, माट केमेन आतोम.

15 अव दियाना पया माट मावा सबे सामनता संगे तयर आसि, येस्सलेम दायलाह पेसतोम.

16 केसरिया सहरतगडाहि* उय्तुर विस्वसिर वने, मावा संगे वातोर. येस्सलेमते एवतस्के, वेर माकु कुपस्स देसेमतोग ओवोर्ग मनासोन पेदिरतोना लोन ओसीतोर. ओग पाळ्नुग विस्वसि मतोग, ओनाय लोतगा माट रोमतोम.

पोल्नु येस्सलेमताड विस्वसिराड मुक्यालोरिन कलियिहतोग

17 पया येस्सलेमतोर विस्वसिरा मुलु, गिर्दाते माक कलियतोर.

18 इमा दिया पोल्नु माक पोसि, वेरा मुक्याल याकुबनगा ओतोम.* अगा दुसोर सबेटोर मुक्यालोर वने, जमा आस मतोर.

19 अस्के पोल्नु ओर सबेटोरिन जोहर कीसि, देवुळि पोल्नुगा सेवाते यहुदि आयवोरगा बाताड बाताड कबस्क कीस मता, अव सबेटविन मुर्तिय तपवालेवा वेहतोग.*

20 ओरु अद पोल्नुतोनु केंजिसि, देवुळतुहक मान ईसि, जोहर कीतोर. कीस पोल्नु इतोर, “तमो, मावा पोल्नु केंजा. इगा बेचोको अजर्क विस्वसते वातोर यहुदिर मन्हतोर इनजोर पुतिन. ओर सबेटोर मोसानाड अडोन पका माळिहतोर.*

21 मति नीवा लोप्पा ओर इद्रम केंजतोर इतेके, निमा दुप्पाड जातिनोरगा मनवालोर यहुदिरिन, मोसानाड अडोन विळसाट, मीवा पेकोरेनाहक डायना रिवज केमाट, यहुदिराड उतुर्किन मागडाट इनजोर कागहतिन अले,* इद्रम ओर इगडोर यहुदि विस्वसिर केंजतोर.

22 निमा इगा वातिन इनजोर, लोकर निटमे केंजनुर, इंजेके बह कीयना?

23 “अदिनेनाहक इंजेक माट बाताल वेहतहनोम, अद्रमे कीमु, मयगा इंजेक नालवुर देवुळतुन किरिया कीतोर मन्हतोर.

24 ओराय संगे निमा वने एडना रिवजतुन* मारिह कीम.‡ मारिह कीसि, मंदिरतगा ईयनव ओराड पूरा मोकिना कर्सा निमाने कीसीम. अस्के ओर तमाड तलाड कोगियनुर\$.* निमा इद्रम कीतिन इतेके, ‘माट पोल्नुगा लोप्पा केंजतव पोल्नुड उगसताडे, ओग वने मोसानाड अडोन माळिहतोग,’ इनजोर सबेटोर यहुदिर पुनदनुर.

* 21:3 21:3 13:4; 21:16 * 21:3 21:3 मत्याल 11:21-22; 15:21; मार्कल 3:8; 7:24,31; लुकाल 4:26; 6:17; 10:13-14; बळयिर 12:20; 21:7

* 21:4 21:4 20:23; 21:11 * 21:7 21:7 12:20; 21:3 * 21:8 21:8 8:40; 9:30; 10:1,24; 11:11; 12:19; 18:22; 21:16; 23:23,33;

25:1,4,6,13 * 21:8 21:8 इपिसुसतोर 4:11-12 * 21:8 21:8 6:5; 8:5-6,12-13,26-40 * 21:8 21:8 6:1-6 * 21:9 21:9 लुकाल

2:36-37; 1 कुरितोर 11:5 † 21:10 21:10 बळयिर 11:28 वचनेत वावाल अगबुस, वेगे आंदोग. * 21:11 21:11 9:16; 21:33 * 21:11 21:11

मत्याल 20:17-19; मार्कल 10:33; लुकाल 18:32 * 21:13 21:13 20:24 * 21:16 21:16 8:40; 21:8 * 21:18 21:18 बळयिर 15:13

* 21:19 21:19 15:12; रोम सहरतोर 15:18-19 * 21:20 21:20 15:1; 22:3; रोम सहरतोर 10:2; गलातितोर 1:14 * 21:21 21:21 21:28

* 21:24 21:24 योहन 11:55; बळयिर 21:26; 24:18 ‡ 21:24 21:24 यहुदि आयवोरा बूमते तिरियिस, पोल्नु कळ्वोग आस वातोग इन्जि, यहुदिरा विचरते पोल्नुहक

एडना रिवज कीयना मता. § 21:24 21:24 नाजरि इनदनद किरिया पोयतोग कळ्वोग आतेके, गिनती 6:9-12 वेहतपु, एळड दियाड एडना रिवज कीदोग. आक्रि दिया ओग

तला कोगियिदोग, इमा दिया मोक ईदोग. * 21:24 21:24 गिनती 6:13-21; 18:18

25 मति यहूदि आयवोर विस्वसिरिहक बार, इव अडोन नोम पोयो. ओरगा मुने लोहतद सीटटगा वेहतप लेहका, पेन्किहक वाटटव अविड ओसो नेतुरतुन एच तिनमाकिर, नेतुर पोववालेवा हक्कतविनाड अविड तिनमाकिर. साद्याल कबस्क केमाकिर इनजोर रासिस मतोम, * इन्जि विस्वसिराड मुक्यालोर पोलुन वेहतोर.

26 पया इमा दिया पोलु, ओर नालवुरा संगे मुनेटा दियाता एडना रिवजतुन कीसि, मंदिरतगा अतोम. अन्जि एडनाड दियाड बेस्के मारनुड, अस्के आक्रि दियाते ओर नालवुरेनाहि मोकि ईया पोयगा इनजोर, बूमयालोरिन वेहतोग.*

पोलुन मंदिरतगा पोयहतोर

27-28 बूमयालोरिन वेहतपु, अव एळुड एडनाड दियाड मारतापया,* पोलु मंदिरतगा ओसो अतोम. अस्के आसिया पटटोर उयतुर यहूदिर, पोलुन मंदिरता लोप्पा ऊळतोर. ऊळिसि मंदिरतगा मतोम कतमतोर लोकरुन, ओना पोगोन ओड तहचि, ओन पोयतोर.* पोयनेके इद्रम केयतोर, “ए इस्रयेलतोरिर, मावा तोळ आम्हटु. मावा जाततोरिनु, मोसानाड अडोनु, ओसो इद मंदिरतुन विस्व कीसोर, बेक अतेकाय मन्कलोरिन काःहचोरिन मनवाल, वेग ओगे मन्कल आदोग.* युनानि जाततोरिन वने मावा मंदिरता लोप्पा तचि, इद मंदिरतुन कळवोग कीतोम,*” इनजोर केयतोर.

29 ओर मन्कलोर इपिसुस सहरतोग युनानि जाततोग तुरुपिमसिन*, पोलुना संगे येस्सलेमते तिरियनेके, ऊळिस मतोम.* अदिहक वेन वने पोलु मंदिरता लोप्पा तच मनदनोग बहे, इनजोर विचर कीतोर. (मति पोलु इतेके अद्रम केवोग).

30 अस्केन पया पूरा सहरमंड लोकरिहक एका आता. अदिनेनाहक लोकरु वित वासि, अगा रोदा पोयलाह आतोर. आसि पोलुन पोसि ओन इळससोर मंदिरतगडाहि पलते पेहचि,* मंदिरता अगदुन केहतोर.

31 लोकरु ओन हक्कलाह नल्हचोर मनेके, पूरा येस्सलेमतगा गळबळ आयलाह आता इनजोर, रोमि लळयमुडा मुक्याहक कबुर दोर्कता.

32 ओग मुक्याल बाताल कीतोम, उयतुर सीपय्किन ओसो दरोगालोरिन पोसि, चट्टिपेट विततोग. अस्के मुक्याना संगे सीपय्क वातदिन ऊळिस, लोकरु पोलुन नल्हतलाह रोमतोर.

33 पया मुक्याल वासि पोलुन पोयतोग. पोसि ओन रेंड गोल्स्कने दोहता वेहतोग.* दोहचि वेग बोगु, बाताल कीतोम इनजोर, लोकरुन ताल्हक बोटटोग.

34 मति लोकरु विचर वाताड पोल्लोने रोदा पोस मतोम.* अदिनेनाहक सेतेम बाताल, इदिन बोरे बह बराबर पुनोर. अदिहक ओग मुक्याल पोलुन सीपय्कना किलेतगा ओया वेहतोग.

35-36 लोकरु पोलुना पोगोन पकाय ओड आसि, ओना पयाह पयाह वासोर, “ओन हक्ककल रा!” इनजोर केयसोर, ओरा पयाह पयाह वांदुर. अदिहक किलेताड पायरिड तःडनेके, सीपय्क पोलुनु कांजिस ओतोर.

37 सीपय्क पोलुन ओसोर मतोम अस्के, पोलु मुक्यान युनानि पोल्लोते इतोम, “निमा उकुम इतेके, नना उंद पोल्लो नीक ताल्हकेनन?” इतोम. इतस्के मुक्याल इतोम, “अरे निमा युनानि पोल्लो पुतिना?”

38 अस्के उंद देबा ओवोर्गा मिसर देसेमतोग मन्कल, रोम सर्करता विस्वतोर नालुड अजर्क लोकरुन, पेळहकल बूमते जमा कीतोम, ओगे मिसरि मन्कनिन बह आयविन?” इतोम.

39 इतस्के पोलु इतोम, “आयो सायब, आयो, नना यहूदि मन्कनन, किलिकिया पटटा पका पोकरु आतद तरसुस सहरतोन आंदन.* इंजेके वेर मन्कलोर संगे नाक वळहकलाह ईम इनजोर, नना नीक अर्जि कीयहनन,” इतोम.

40 इतस्के मुक्याल ओना अर्जतुन कबुल आतोम. पोलु पायरिनगा निचि, केमेन आयलाह ओर लोकरुन कय तोहतोग. लोकरु केमेन आतापया, ओग ओरा इन्जि पोल्लोते* वळहक बोटटोग.

22

पोलु तना साक्सि वेहतहतोग

(9:1-22; 26:9-18)

1 पोलु इद्रम वेहतोग, “मावोरिर, पेदल्कनिर! नावा साक्सितुन मीवा मुनेह नना इंजेक वेहतहनन, इदिन केंजाटु.”

2 इनजोर तमाये इन्जि पोल्लोते पोलु वळहकतस्के,* लोकरु पूराय मेक्ने आतोर.

3 अस्के पोलु वेहता बोटटोग, “नना यहूदि मन्कनन, किलिकिया पटटा तरसुस सहरते पुटटोनन,* मति इदे येस्सलेम सहरतगान बेर्सतन. इगा गमलियेल गूसनगा मन्जि कगयतन.* मावाड तादोर-बाबोराड अडोड-उतुर्कना उंद पोल्लो वने तपवा, ओग नाक कागहतोग. इंजेके मीट सबेटोरिर कीयना लेहका, नना वने देवुळतुन माळलाह पका जिदतोनन मतन.*

4 अदिहक येसुसामिना अगदे ताकवालोर आस्क-कोयतोरिन दोहच, जेलतगा वाटिंदन. ओरिन हक्कनाह तिपल कीसोर मतन.*

* 21:25 21:25 15:20,29 * 21:26 21:26 गिनती 6:13; बळयिर 24:18 * 21:27-28 21:27-28 गिनती 6:9,13-20 * 21:27-28 21:27-28 26:21 * 21:27-28 21:27-28 6:13; 24:12; 25:8; 28:17 * 21:27-28 21:27-28 24:6 * 21:29 21:29 20:4; 2 तिमोति 4:20 * 21:29 21:29 इपिसुस सहर आसिया पटटे मंदु, अदिहक ओर मन्कलोर वेन बेस पुतोर बहे. * 21:30 21:30 16:19; 26:21 * 21:33 21:33 20:23; 21:11; 22:29; 26:29; 28:20; इपिसुसतोर 6:20; 2 तिमोति 1:16; 2:9 * 21:34 21:34 19:32 * 21:39 21:39 9:11 * 21:40 21:40 22:2; 26:14 * 22:2 22:2 21:40 * 22:3 22:3 21:39 * 22:3 22:3 5:34 * 22:3 22:3 21:20; 26:5; रोम सहरतोर 10:2; गलातितोर 1:13-14; मिलिपितोर 3:5-6 * 22:4 22:4 8:3; 22:19-20; 26:9-11; मिलिपितोर 3:6

5 नना इद्रम कीदन इनजोर, मोदुल पेर्माल ओसो तग्वाड केवालोर मीवा मुनेह साक्सि मन्हतोर. वेरगडाहे नना दमिस्क सहरतोर, मावोर यहुदिरिहक रासतद सीटि ताल्हकिस, अगा दायलाह पेसिस मतन. अगा येसुना अगादे अतोर यहुदिरिहक सिक्सा इयलाहि, ओरिन दोहचि येस्सलेम ततलाह अनजोर मतन.✱

6 “अनेक अनेके नेक निच मता, अस्के नना दमिस्क सहरता ऐरे एक्स मतन. अचोटेन दोम्हक्नेन कौंडाड नाहक पगवाह, पोगोटाहि नावा सर्ने बेरा उंद वेहच अरता.

7 अस्के नना नेल अरतन, नेल अरतस्के ‘ए सोलु, ए सोलु, नाक बाराहक तिपल कीया बोटटिन?’ इनजोर इतद आल्का केंजतन.

8 केंजतस्के ‘निमा बोनिन आदिन, सामि?’ इनजोर इतन. अस्के ‘निमा बोन तिपल कीयलाह आतिन, ओग नासरेत नाटेनोग येसुनन आंदन,’ इतोग.

9 नावा तोळतोर सिरप वेहचतुन ऊळतोर, मति नावा संगे वळ्हकतद पोल्लो ओरिहक तेळियो.

10 पया नना ‘बाताल कीकन सामि?’ इन्जि ताल्हकतन. अस्के ओग नाक, ‘इंजेके तेदिस दमिस्क सहरते अन, देवुळि नीक बेद सेवातेनाहक निल्पिह कीता, अव सबे कबस्कना कबुर नीक अगा दोर्कगा,’ इनजोर इतोग.

11 पका वेहच आस मताहकु, नना तोवोन आस मतन. पया नावा तोळतोर नावा कयदुन पोसि, दमिस्क सहरतगा ओतोर.

12 “अद सहरतगा ओर्वोग अनन्याल पेदिरतोग मन्कल मतोग. ओग मोसानाड अडोने ताकसोर, देवुळतुन बेस मोळकवाल मन्कल मतोग. दमिस्क सहरतोर सबेटोर यहुदिर ओन्क पका कदर ईदुर.

13 ओग नयगा वास निचि ‘सोलु तमो, निमा तोव्म,’ इनजोर इतोग. ओग अह इताहे, नना तोव्स ओन ऊळतन.

14 अस्के ओग नाक इद्रम इतोग, ‘मावाड तादोर-बाबोरा देवुळता विचर बाताल मन्हता, अद नीक एर्का आयना, ताना सेतेमतोग मगिन ऊळना,✱ ओसो ओगे मगना तोडटे वेहतनद पोल्लो नीक केंजलाह दोर्कना, इदिनेनाहके देवुळ नीक आचता.

15 इतेके निमा अनेटस्के ऊळतद, केंजतद पोल्लोता, वेल्लाटोर लोकरिहक देवुळतेनाहक साक्सि ईकिन.✱

16 इंजेके निमा आल्सेम केमा. अले तेदिसि, येसुना पेदिरते एग मीयना रिचज कीम; ओना पेदिर पोस केयिस, पार्तना कीम. अस्के ओग नीवा पापमतुन नोगयनोग,✱ इनजोर इतोग. (अस्के नना येसुना पेदिरते एग मीतन.)

17 “पया नना येस्सलेम सहरतगा मल्सि,✱मंदिरतगापार्तना कीसोर मतन, अस्के देवुळ तोहतद लेकातुन ऊळतन.

18 अद लेकाते येसु नावा मुनेह निचि, ‘अले आल्सेम केवा, चट्टिपट येस्सलेमताहि पेसिस अन. ऊळा, निमा नावा लोप्पा बेद साक्सि इय्हनिन अदिन वेर यहुदिर नमोर आयनुर,’ इतोग.

19 अस्के नना इतन, ‘केंजनुर बहे सामि, बाराहक इतेके नना यहुदिराड वेल्लाडे पार्तनाताड लोहकनगा अन्जि, नीक विस्वस कीतोरिन, जेलतगा वाटिस नल्हता वेहन्दन.✱

20 ओसो नीवा लोप्पा साक्सि ईतोग, इस्तिपनिन लोकर बंडाड उकिस हक्किहपा, नना वने ओरा तोळ आसि, ओन हक्कवालोरड जगाना राका कीसोर मतन इनजोर, वेर यहुदिर बेस पुतोर,✱ इतन.

21 मति येसु इतोग, ‘आयो, यहुदि आयवोरिन नावा पोल्लोतुन वेहतलाह नना नीक जेक-जेक लोहतहनन,✱ इगडाहि अन!’✱ इतोग.”

22 इद पोल्लो एवनाह लोकर ओनाड केंजतोर. मति यहुदि आयवोरा पोल्लो इताहकु, “इद्रमतोग मन्कल जीवाते मनमाकेग, वेन हक्काट!”✱ इनजोर पका केयतोर.*

23 पका केयसोर तमा केम्स मतव जगान तेंडिस अग्गिसीदुर, ओसो दुरातुन पोगोन तूळहन्दुर.

24 इदिन ऊळिस, लळयमुडा मुक्याल पोलुन सीपयकना किलेता लोप्पा तता वेहतोग. वेहचि “वेन जूताते पका नल्हचि ताल्हकाटु, बाराहक लोकर इद्रम ओना अडम केयिहतोर,” इनजोर उकुम ईतोग.

25 पया सीपयक ओन जूताते नल्हतलाह दोहच मतोर, अस्के पोलु तना ऐरे निच मतोग दरोगान इतोग, “सायब, नना रोमि मन्कनन आंदन, नावा नेयमता पयसल आयवा, इद्रम जूताते नल्हतनद बेसेया?” इतोग.✱

26 इदिन केंजिसि, ओग दरोगाल सीपयकना मुक्यानगा अन्जि, “निमा बह कीयलाहि आय्हनिन? वेग इतेक रोमि मन्कल आंदोग,” इतोग.

27 पया सीपयकना मुक्याल पोलुनगा वासि, “बह निमा रोमि मन्कनिन रा?” इनजोर इतस्के, “इंगो सायब” इनजोर पोलु इतोग.

28 इतस्के सीपयकना मुक्याल इतोग, “नना रोमि मन्कल आयलाह, वेल्लाडे कोताड ईतन,” इतोग. इतस्के पोलु इतोग, “मति नना इतेके पुटगडाहि रोमि मन्कनन आंदन,” इनजोर इतोग.

29 इदिन केंजिसि, ओन ताल्हकवालोर सीपयक, चट्टने जूतान नेल विळिसीतोर, पया पोलुन इतोर. ओर्वोग रोमि मन्कन नना दोहता वेहतन✱ इनजोर, सीपयकना मुक्याल रेयतोग.✱

पोलु पंच उदतोर लोकरिन वेहतहतोग

✱ 22:5 22:4-5 गलातितोर 1:13-14 ✱ 22:14 22:14 1 कुरिततोर 9:1 ✱ 22:15 22:15 23:11 ✱ 22:16 22:16 2:38; 1 कुरिततोर 6:11; इपिसुसतोर 5:26; इब्रितोर 10:22 ✱ 22:17 22:17 9:26; 26:20 ✱ 22:19 22:19 8:3; 22:4 ✱ 22:20 22:20 7:58—8:1; 26:10 ✱ 22:21 22:21 9:15; 13:46; 15:14; रोम सहरतोर 1:5; 11:13; 15:16; गलातितोर 1:16; 2:7; इपिसुसतोर 3:1,8; 1 तिमोति 2:7; 2 तिमोति 4:17 ✱ 22:21 22:17-21 रोम सहरतोर 15:18-19 ✱ 22:22 22:22 21:36; 25:24 * 22:22 22:22 यहुदिर बेद्रम मोळिहकतोर, अद्रम दुग्गाड जातिनोर वने, देवुळता मुनेह निचि मोळकना इनजोर, यहुदिरिहक विचर वावो. अदिहक वेर यहुदिर पोलु इतद पोल्लोतुहक पका ओड आतोर. ✱ 22:25 22:25 16:37 ✱ 22:29 22:29 21:33 ✱ 22:29 22:29 16:38

30 पया इमा दिया यहुदिर पोलुन बाराहक कसुर ओपतोर इनजोर, निटम पुनदलाह, ✨ सीपयकना मुक्याल पेर्मालोरिन, यहुदिराड तग्वाड केवालोरिन, जमा आयलाह कबुर लोहतोग. ओर जमा आतस्के, पोलुन तचि पंचता मुनेह निल्पिह कीतोग.

23

1 पोलु पंचतगा जमा आतोर तग्वाड केवालोरिन, कौंडा मिळहवा ऊळतोग, ऊळिसि “मावोरिर, इद ऊळाट, नेंड एवनाहि नना जीवाताहि कसुरलेवप मन्जि, देवुळता मुनेह ताकसोर वायलाह आतन,” इनजोर इतोग. ✨

2 इतस्के अनन्याल पेदिरतोग मोदुल पेर्माल, ✨ पोलुना ऐ निच मतोरिन, “ओन चापुळ ईम्हट रा!” इनजोर उकुम इतोग. ✨

3 उकुम इतस्के पोलु इतोग, “निमा चुना ओकतद ग्रेता लेहकाडोनिन सोड केवानिन, ✨ देवुळि नीके सिक्सा ईयगा. बाराहक इतेके देवुळता सास्त्रमताड अडोड वेहतपु, नावा नेयम कीयलाहि, निमा उदिसाय मति, सास्त्रमता विस्दते नाक नलहतलाहि, उकुम ईयलाह आतिन अय? ✨” इतोग. *

4 पया अगा निच मतोर पोलुन इतोर, “उल्टा देवुळता मोदुल पेर्मनि मर्लबडिहनिन अय?” इतोर.

5 इतस्के पोलु इतोग, “दादालोरिर, वेग मोदुल पेर्माल इनजोर नना पुन्ज मतेके, अह वळहकोन आवेनन. मीवा मुक्यालोरा इद्रम कदर रेहतनद आयो ✨ इनजोर, देवुळता सास्त्रमतागा रासतद मन्हताये,” इनजोर इतोग.

6-8 अस्के पया इगा जमा आतोरगा, वळगा सदुकिरा तुंगातोर, ओसो वळगा परसिरा तुंगातोर मन्हतोर इनजोर, पोलुहक एर्का आता. सदुकिरा विचर इद्रम मन्हता, डोलतोर बेस्केन जीवा अरवोर, ✨ ओसो देवतुल्क इलेड, ओसो हानस्क वने इलेड इनजोर इन्हतोर. ✨ मति परसिरा बार, इव सबे पोल्लोना पोगोन आसा कीस्तोर. अदिनेनाहक पोलु बेसे मेग्सि कयलाह बोटटोग, “दादालोरिर, नना परसि मन्कनन! ✨ नावा तादोर-बाबोर वने परसिरे मतोर. मन्जाय, नना डोलतोर वने जीवा अरयहतोर इनजोर, विस्वस कीयनेनाहके, ✨ वेर नाक पर्हकिस ऊळिहतोर,” इनजोर इतोग. पोलु इव पोल्लोड इतस्के, उदतोर तग्वाड केवालोर रेंड तूस्क आसि, परसिरा, सदुकिरा नडुम वहचळ पुटटा.

9 वहचळ पुटटस्के, ओरा नडुम पकाय रोदा आता. अगा उदतोर परसिरा तुंगाताहि उयतुर सास्त्रमगूस ✨ तेदिसि, “माक इतेके वेग पोलुनगा बाताले तप दिसो. ✨ देवुळदीपताहि ओना संगे बेदाय हानाल तेला, इलवेके देवुळता देवतुलि, वेना संगे वळहकिस मनदगा, अद बेद्रमि?” इनजोर बेरा आल्काते इतोर.

10 ओरगा इचोटा जळम आता इतेके, वेन हक्किहतोर तेला इनजोर, सीपयकना मुक्याल रेयतोग. पया “पोलुन ओरगडाहि पेसिह कीसि, सीपयकना किलेतगा ओम्हटु,” इनजोर सीपयकिन उकुम इतोग.

11 पया अदे नक्का, येसुसामि पोलुनगा लेकाते वासि, “पोलु निमा रेयमा! बेद्रम इद येस्सलेम सहरतगा, नावा पोल्लोता साक्सि ईतिन, अद्रमे रोम सहरतगा वने, नावा पोल्लोता साक्सि नीक ईयना मन्हता,” इनजोर वेहतोग. ✨

पोलुन यहुदिर हक्कलाह डाव कीस्तोर

12 इमा दिया सकरि, पोलुन हक्कलाह, उयतुर यहुदिर जमा आस विचर कीतोर. ✨ विचर कीसि, “इंजेक पोलुन हक्कवालेवा, माट गाटो-जावा तिनवल-उनवल. माट अद्रम केवेके, देवुळ माक उंदियदेबा लेटनेन ईयि तेला,” इनजोर किरिया कीतोर.

13 इद्रम किरिया कीतोर, रेंड वीसाहकाय एक्वाय मतोर.

14 ओर मन्कलोर पेर्मालोरगा ओसो यहुदिराड पेदल्कनगा अन्जि, “माट पोलुन हक्कवालेवा, बाताले तिनोम-उनोम आयकोम, ओन हक्कवेके देवुळि माक उंदियदेबा लेटनेन ईयि तेला इनजोर, किरिया कीतोम. ✨

15 अदिहक मीट इद्रम कीम्हटु, इंजेक तग्वाड केवालोर संगे, सीपयकना मुक्यान बेस तेळियिह कीसि, इद्रम कबुर लोहाट. ‘माट पोलुन ओसोवने बेस ताल्हकना मन्हता. अदिहक ओन ओसो मयगा लोहचीम,’ इनजोर कबुर लोहाट. ओग मियगा एवयनामुनेन, ओन हक्कलाह माट नडुम अगदे मकिस, तयर आस मनदकोम,” इनजोर इतोर.

16 पया इद्रम अगदे केपिसि, पोलुन हक्कलाह आयडाड कीयहपा, पोलुना अनेमग केंजतोग. केंजिसि ओग सीपयकना किलेतगा अन्जि, पोलुन वेहतोग.

17 अस्के पोलु दरोगा साय्बान केयिसि, “वेग पेकान सीपयकना मुक्यानगा ओम साय्ब, वेग बातालो मति कबुर ततोग अले,” इनजोर इतोग.

18 अस्के ओग दरोगाल, सीपयकना मुक्यानगा वेग पेकान ओतोग. ओसि “माट दोहच तासतल ओग पोलु नाक केयिसि, वेग पेकान नियगा तता वेहतोग, वेग नियगा बातालो मति कबुर ततोग अले,” इतोग.

19 पया सीपयकना मुक्याल ओग पेकाना कयदुन पोसि, बोरे इलवा जागातगा ओसि, “बाताल पोल्लो मन्हता अले, वेहा?” इनजोर ताल्हकतोग.

✨ 22:30 22:30 23:28 ✨ 23:1 23:1 24:16; 1 कुरिततोर 4:3-4; 2 कुरिततोर 1:12; 2 तिमोति 1:3 ✨ 23:2 23:2 24:1 ✨ 23:2 23:2 योहन 18:22 ✨ 23:3 23:3 मत्याल 23:27 ✨ 23:3 23:3 व्यवस्थाविवरण 25:2 * 23:3 23:3 मोसानाड अडोड वेहतपु, बोना तेला तोहतद तपु करल आयवालेवा, ओन्कु सिक्सा ईयनद आयो. ✨ 23:5 23:5 पेमसुळि 22:28 ✨ 23:6-8 23:6-8 1 कुरिततोर 15:12 ✨ 23:6-8 23:6-8 मत्याल 3:7; 22:23-24; मार्कल 12:18; लूकल 20:27 ✨ 23:6-8 23:6-8 26:5; पिलिपितोर 3:5 ✨ 23:6-8 23:6-8 24:15,21; 26:8; कुलुसितोर 1:3-5 ✨ 23:9 23:9 मार्कल 2:16; लूकल 5:30 ✨ 23:9 23:9 23:29; 25:25; 26:31; 28:18 ✨ 23:11 23:11 27:24 ✨ 23:12 23:12 9:23; 23:30 ✨ 23:14 23:14 23:21

20 अस्के ओग पेकाल इतोग, “यहुदिराड पेदल्क जमा आसि, इद्रम विचर कीदुर: नाळि पोलु मामान ओसोवने तग्वाड केवालोरगा तचि, ओसोवने ओन बेस ताल्हकना मन्हता इनजोर, नियगा अर्जि कीयनुर.

21 मति निमा ओरा पोल्लोतुन विस्वस कीस, मामान ओरगा लोहमा सायब. रेंड वीसाहकाय एक्वा मन्कलोर, पोलुन हक्कवालेवा, गाटो-जावा तिनवल-उनवल, ओन हक्कवालेवा तितेके, देवुळि माक लेट्नेन ईथि तेला इनजोर, किरिया कीतोर. ✱ अदिनेनाहक ओर मकिस केपिह्तोर, इंजेक ओन हक्कलाह तयरे मन्हतोर. ओन पंचतगा ओम्हट्ट इनजोर, निमा उकुम ईयनदिने केपिह्तोर,” इनजोर ओग पेकाल ओरा पोल्लोतुन सीपय्कना मुक्यान वेहतोग.

22 वेहतस्के सीपय्कना मुक्याल इतोग, “निमा नाक मुनेन इव पोल्लोड वेहतिन, मति ओन वेहतन इनजोर बोने वेहमा बहा” इन्जि, ओग पेकान अगडाह लोहचीतोग.

सीपय्क पोलुन पेलिक्स गुमसिनगा ओस्तोर

23 पया वेग मुक्याल इर्वुर दरोगालोरिन केयिस इतोग. “पोलुना संगे दायलाह, रेंड नूहक सीपय्कु, कोडाने उदिस अनवालोर मूंड वीसाड दहा (70) मुल, ओसो रेंड नूहक गोम्काड पोयवालोरिन तयर तासाट्ट. ओर नग्का नव एगनेके केसरिया सहरते ✱ अनिर.

24 ओसो पोलुहक दायलाह, कोडाड तयर कीस तासाट्ट. अविस्कने पेलिक्स गुमसिनगा ✱ पोलुन सुकमते एक्सिह कीयिर,” इनजोर वेहतोग. †

25 वेहचि गुमसिहक सीटि वने रासतोग. अद सीटटगा इद पोल्लो रासतद मता.

26 “नना कलोदियुस लूसियानन, गुमसि पेलिक्स महरज साय्बाहक सीटि रासलाह आतन, नीक जोहर.

27 नना पोलु इनवाल मन्कन नियगा लोहतलाह आतन. यहुदिर वेग मन्कन पोसि हक्कसोर मतोर, मति वेग रोमि मन्कल इनजोर नना केंजतस्के, ✱ सीपय्कना संगे अगा अन्जि, ओरगडाहि वेन एहतन. ✱

28 एहचि, वेना पोगोन ओर बेद पोल्लोता कसुर ओपतोर इनजोर पुनदलाह, ओराड तग्वाड केवालोरगा ओतन. ✱

29 मति मावा रोमि कायदाता लेहका, जेलतगा तासना तेला, आयवेके हक्कना सिक्सा तेला, इद्रमता लायकता वेना लोप्पा बाताले कसुर दिसो. ✱ इव सबे ओराड अडोड-उतुर्कनाड कसुर्क तासतोर ✱ इनजोर, नना पुतन.

30 वेन बोरो यहुदिर हक्कलाह डाव तेंडटोर इनजोर, नाक एर्का आताहकु, ✱ वेन चटिपेट नियगा लोहतन. पेलिक्स गुमसिना मुनेह वेनगा मनदनव कसुर्किन तोहाट इनजोर, वेना पोगोन कसुर ओपवालोरिन वेहतन,” इन्जि अद सीटटगा रासतोग.

31 अद्रमे पया नग्का, सीपय्क तमा मुक्याल वेहतप लेहका, पोलुन नग्काडा-नग्काने ओतोर. अनेक अनेके अतिपत्रि सहरते एवतोर. ‡

32 पया इमा दिया “पोलुन, माट केसरिया सहरतगा ओयकोम” इनजोर, कोडानोर सीपय्क वेहतोर. ओर इद्रम वेहतस्के, पिसतोर सीपय्क येस्सलेमता किलेतगा मलतोर.

33 कोडानोर सीपय्क केसरिया सहरते एवतोर, एवताहे गुमसिनगा सीटटुन ईसि, पोलुन ओना मुनेह ततोर.

34 गुमसि सीटटुन अर्वताहे “निमा बेद पटोनिन” इनजोर पोलुन ताल्हकतोग। ताल्हकतस्के ओग किलिकिया पटटोग ✱ इनजोर एर्का आता.

35 एर्का आतस्के, “नीवा पोगोन कसुर वाटवालोर वातस्के, नीवा नेयम कीकन,” इनजोर इतोग. पया पोलुन बेरोग एरोद राजाल § पंडटद सर्करि लोतगा तास वेहचि, “वेना राका मन्हट्ट,” इनजोर गुमसि सीपय्किन उकुम इतोग.

24

गुमसिना मुनेह पोलुनगा कसुर्क वाटिह्तोर

1 पया एयुड दियाड आनेके, अनन्या पेर्माल ✱ ओसो यहुदिराड उय्तुर पेदल्कु, वेरु तिरतुलु पेदिरतोग वकिलिन पोसि, केसरिया सहरते वातोर. वासि पेलिक्स गुमसिना मुनेह, ✱ पोलुना पोगोन कसुर तोहतोर. ✱

2-3 पया पेलिक्स पोलुन तता वेहतोग. ततस्के तिरतुलु वकिल ओना पोगोन इद्रम कसुर वाट बोटटोग इतेके, “ओ पेलिक्स महरज, निमा राजेम ताकिह कीयनस्केडाह, माट यहुदा पटटोरोग मुर्तिय लळय आयवा मतोम. नीवाय तेल्वतेनाहकु, मावा जाततोर सुद्रेम आसोर दास्तोर, तानेनाहकु नीक जोहर आयि. माट बेक अतेकाय, नीवा मयगा मनदनद इद गूनमता अमेसा सीता कीय्हनोम.

4 नना नीक वेल्लाडे पोल्लोड वेहच तिपल केवोन मति, नीवा गूनमते मावाड रेंड पोल्लोना अर्जतुन केंजा.

5 वेग मन्कल जग्ळा पुटिह केवाल, ब्रूमेंड मनवालोर सबेटोर यहुदिरा नडुम कोंटेड पुटिह केवाल. ओसो वेग नासरिरा लाग्वद तुंगाता पेदामन्कल आंदोग. *

6 मावा मंदिरतुनकळवोग कीयलाह आसोर मतोग, ✱ मति अद्रम केवाह माट वेन पोयतोम. [अस्के माट मावाड अडोना लेकाते वेन सिक्सा ईस मनेरोम.

✱ 23:21 23:21 23:12,14 ✱ 23:23 23:23 8:40; 9:30; 10:1,24; 11:11; 12:19; 18:22; 21:8,16; 23:33; 25:1,4,6,13 ✱ 23:24

23:24 23:26,33; 24:1,3; 25:14 † 23:24 23:24 पेलिक्स येसु पुटटापया 52-60 वर्सिने यहुदा पटटा गुमसि मतोग. ✱ 23:27 23:27 22:25-29

✱ 23:27 23:27 21:32-36 ✱ 23:28 23:28 22:30 ✱ 23:29 23:29 23:9; 25:25; 26:31; 28:18 ✱ 23:29 23:29 18:15; 25:19

✱ 23:30 23:30 23:19-21 ‡ 23:31 23:31 इदु जोक-जोक डेडा वीसा कोस्कना पयनम आंदु. ✱ 23:34 23:34 21:39; 22:3 § 23:35 23:35

येसु पुटटस्के बोग राजाल बेल्लेहेम नाटेनोरिन तिपल कीस मतोग, वेगे बेरोग एरोद राजाल आंदोग. (मत्याल अद्रय 2 ऊळाट्ट) ✱ 24:1 24:1 23:2 ✱ 24:1 24:1 23:24

✱ 24:1 24:1 25:1,15 * 24:5 24:5 येसु नासरेत नाटे बेर्सिस मतोग, अदिहक ओन विस्वस केवोर यहुदिर, येसुना विस्वसिरिन नासरिर इंदुर. ✱ 24:6 24:6 21:28

7 मति सीपय्कना मुक्याल लूसियाल* वासि, मयगडाहि वेन ऊंदिस ओतोग.*

8 ओसि वेना पोगोन कसुर वाटोरिन, नियगा वायलाह वेहतोग.†] इंजेके निमान वेन ताल्हकिस ऊळा, अस्के माट कसुर्क वाटटव सवे पोल्लोन निमा पुनदकिन,” इतोग.

9 अस्के अगा वास मतोर यहुदिर वने वकिलनेह आसि, इव पोल्लोड निटमे इनजोर इंदुर.

पोलु तनाड पोल्लोड पेलिक्स गुमसिन वेहतहतोग

10 पया गुमसि पोलुन निमा वेहा इनजोर कय तोहतोग. अस्के पोलु इद्रम वेहतलाह बोटटोग इतेके, “महरज, निमा वेल्लाडे वर्साड, मावा यहुदा पटटगा नेयम कीसोर मतिन इनजोर पुतन. अदिनेनाहक गिर्दाति नना कसुरलेवोनन इन्जि तोहतहनन.

11 बारा दियाना मुने, नना देवुळतुन मोळकलाह येस्सलेमतगा अन्ज मतन. इद पोल्लो निटम इनजोर, निमा वने ताल्हकिस पुनदा पगयकिन.

12 देवुळता पार्तनाताड लोहकनगा आयि, मंदिरतगा आयि, सहरतगा आयि, नना बोनाय संगे गिटोगटो आयनदिन वेर ऊळोर. ओसो लोकुरिन जमा कीसि, रोदा पोथिह कीयनदिन वने ऊळोर.*

13 नावा पोगोन वेर वाटोर अव कसुर्कनाड पोल्लोड निटमे इनजोर तोहतलाह, वेरगा साक्सि वने इले.*

14 “मति इद उंद पोल्लो नना कबुल आयहनन. बेद अगदुन वेर लाग्वा अगदा तुंगा इन्हतोर, अदे येसुसामिन विस्वस कीयनद अगदे नना ताकिस, मावाड तादोर-बाबोरा देवुळतुन माळिहनन. मोसानाड अडोनगा, ओसो देवुळता कबुरतोर सास्त्रमतगा रासतव सवे पोल्लोन माळिहनन.*

15 देवुळि उंद दिया हातोरगडाहि सेतेमतोरिन, लाग्वोरिन तेक्किह कीयगा इनजोर, वेर देवुळता पोगोन आसा तासतप लेहका, नना वने आसा तासिहनन.*

16 अदिहक देवुळता मुनेह आयि, लोकुरा मुनेह आयि, अमेसा जीवाताहि कसुरलेवप मन्जि, ताकलाह ऊळिहनन.*

17 “नना वेल्लाडे वर्साड येस्सलेम इलवा मतन, मति इंजेके मावा गरिब यहुदि जाततोरिनाहक, जमा कीतद दर्म एक्सिह कीयलाह,* ओसो मंदिरतगा देवुळतुहक मोक ईयलाहि, येस्सलेम वास मतन.

18 मंदिरतगा एडना रिबजतुन मारिह कीतापया, ओर नाक मंदिरतगा ऊळतोर.* अस्के अगा नावा संगे वेल्लाय मुल इलोर आसि, बातय रोदा वने इलो.*

19 मति आसिया पटटोर उय्तर यहुदिर अगा वास मतोर, ओरे रोदा पोयलाह बोटटोर.* नावा बातालाय तप मतेक अचोन, नयगा कसुर वाटलाहि ओर इगा वास मनेर.

20 अले वेर इगा नितोरे वेहिर, येस्सलेमते तग्वाड केवालोर अद दिया नावा बाताल कसुर दोर्किह कीतोर.

21 आं “डोलतोर वने जीवा अरयहतोर इनजोर, नना विस्वस कीताहकु, नाक पर्हकिस ऊळिहनिर अय!” इनजोर इद उंद पोल्लोतुन मात्रम, निटमे ओरा मुनेह जोरते केयिस वेहतन,”* इनजोर पोलु इतोग.

22 पेलिक्स इतेके येसुसामिन विस्वस कीयनद पोल्लोतुन बेस केंजिस मतोग, अदिहक “सीपय्कना मुक्याल लूसियाल* वातापया, नीवा पोल्लोता पयसल कीकन,” इनजोर वेहच मारिह कीतोग.

23 पया दरोगान इद्रम उकुम ईतोग, “पोलुन दोहवालेवा जेलतगा तासा. ओसो ओना तोळतोर बातालाय ईयलाह वातेके, ओरिन रोमिह केमा,”* इनजोर इतोग.

पेलिक्सिहकु दुरुसिलाहकु, येसुना कबुरि

24 उचुक दियाना पया, पेलिक्स तना मुते, यहुदि आंचाळ दुरुसिलान पोस वातोग.‡ पया पोलुन केय लोहतोग, पोलु वातस्के येसु किर्स्तुन विस्वस कीयनद पोल्लोतुन, आळ इर्वर केंजसोर मतोर.

25 अस्के देवुळता सेतेमते बेद्रम ताकना, मेंदुदा उळ्बेतुन बेद्रम आव्रे कीयना,* देवुळ आक्रिते दुनियामेटोरा नेयम बेद्रम कीयगा, इव पोल्लोन पोलु वेहतोग. पया इव पोल्लोड केंजिस, पेलिक्स पकाय रेयिस पोलुन इतोग, “इंजेके आस्ता, निमा अन, नाक पुर्सत दोर्कतेक, अचोन नीक केयकन” इनजोर, ओन लोहतोग.

26 पोलु जेलतगडाह पेसलाह, कुस्क्ने नावा कयदे कोताड ईयनोग, इद्रम गुमसिना आसा वने मंदु.* अदिहक ऊक-ऊके ओन केयिस गोटीड कीदोग.

27 मति रेंड वर्साड आनेके, पुर्कियुस पेस्तुस पेदिरतोग,* पेलिक्सना जागातगा गुमसि आतोग.§ पया पेलिक्स दायहपा, पोलु कसुरलेवोग इनजोर पुन्ज तेला, यहुदिरिन गिर्दा कीयलाह,* पोलुन जेलतगडाह विळसवाय अतोग.

* 24:7 24:7 23:26; 24:22 * 24:7 24:7 21:33 † 24:8 24:6-8 अस्के माट मावाड अडोना लेकाते वेन सिक्सा ईस मनेरोम. मति सीपय्कना मुक्याल लूसियाल वासि, मयगडाहि वेन ऊंदिस ओतोग. ओसि वेना पोगोन कसुर वाटोरिन, नियगा वायलाह वेहतोग. वेल्लाडे पाळ्नाड मोदुल काग्देहकनगा इद पोल्लो वावो. * 24:12 24:12 24:18; 25:8 * 24:13 24:13 25:7 * 24:14 24:14 25:8; 26:4-7,22-23; 28:23 * 24:15 24:15 दानियेल 12:2; मत्याल 25:46; योहन 5:28-29; 11:24; बळयिर 23:6-8; 26:6 * 24:16 24:16 23:1; 1 कुरिततोर 10:32; 2 कुरिततोर 1:12; 2 तिमोति 1:3; इब्रितोर 13:18 * 24:17 24:17 रोम सहरतोर 15:25-28; 1 कुरिततोर 16:1-4; 2 कुरिततोर 8:1-4; गलातितोर 2:10 * 24:18 24:18 21:26-28 * 24:18 24:18 24:12 * 24:19 24:19 21:27-28 * 24:21 24:21 23:6 * 24:22 24:22 23:26; 24:7 * 24:23 24:23 27:3; 28:16 ‡ 24:24 24:24 इद दुरुसिलाल, मुने हातोग एरोद अग्रिपा राजाना वीसा मयाळ आंद. ओसो अदय्य 25 अगा वावाल दुरोग अग्रिपा राजाना एलाळ आंद. * 24:25 24:25 2 पत्रु 1:6 * 24:26 24:26 24:17 * 24:27 24:27 25:1,4,9,12; 26:24-25,32 § 24:27 24:27 येसु पुट्टापया 60-62 वसनि पेलिक्स गुमसिना जागाते, वेग पुर्कियुस पेस्तुस गुमसि आतोग. * 24:27 24:27 12:3; 25:9

25

कयसर राजानके दायलाहि पोलुना अर्जि

- 1 पेस्तुस गुमसि यहूदा पटटा केसरिया सहरते* एक्सि, मूंड दियाना पया, अगडाह येस्सलेम सहरते अतोग.
- 2 अगा पेर्मांलोर ओसो यहूदिराड पेदल्लुकु ओनगा वासि, पोलुना पोगोन कसुर तासलाह आतोर.*
- 3 पोलुन नडुम अगदगान हक्कना मता,* अदिनेनाहक “मुर्बत कीसि पोलुन केसरियाताहि येस्सलेम लोहचीम, सायब” इनजोर, पेस्तुस गुमसिन अर्जि कीतोर.
- 4 अस्के गुमसि इतोग, “पोलु इंजेके केसरिया सहरता जेलते मन्हतोग. इंजेक उचुक दियाने, नना वने अगा दाकन.
- 5 अदिहक मियगडाह मुक्या मन्कलोर नावा संगे वायिर! ओग मन्कना पोगोन बाताल कसुर मतेके, ओना कसुरतुन मीटे तोहतकिर,” इतोग.
- 6 अद्रुमे पया पेस्तुस गुमसि आट-दहा दियाना लेहका ओरा संगे मन्जि, येस्सलेमताहि केसरिया सहरते मलतोग. अस्के ओना संगे, यहूदिरा मुक्या मन्कलोर वने वातोर. इमा दिया नेयम कीयनद जागातगा उदिसि, पोलुन तता वेहतोग.
- 7 पोलु वातस्के, येस्सलेमताहि वातोर यहूदिर पोलुना सर्ने निचि, ओना पोगोन वेल्लाडे बेराड कसुरक वाटटोर.* मति अव कसुरकिन ओर करल कीया पगवोर.*
- 8 अस्के पोलु इतोग, “नना यहूदिराड अडोन बूळे केवोन, मंदिरतगा बाताले तप कबळ केवोन, ओसो रोम राजेमताकयसर राजाना अडम वने, बाताले पोल्लो वळ्हकीन,” इतोग.*
- 9 पोलु अद्रुम इतापया, यहूदिर गिर्दा आयिर इनजोर,* पेस्तुस पोलुन इतोग, “इव पोल्लोना नेयम, येस्सलेमतगा नावा मुनेह आयि इनजोर, निमा तयर महनिना?”* इतोग.
- 10 मति पोलु इतोग, “निमा कयसर राजाना रोमि सर्करता अदिकरते नेयम कीयहनिन. इंजेक रोम सर्करता कोरोटटे नना नितन, अदिनेनाहक इगाने नावा नेयम आयना गावले. यहूदिराड अडोना बातालतुने बूळे केवोन इनजोर, निमा बेस पुतिन.
- 11 नना हक्कना सिक्सा लायकता कसुर कीतेके, डोललाह तयरे महनन. मति बेव पोल्लोना लोप्पा, वेर यहूदिर नावा पोगोन कसुर वाटलाह आतोर, अव पोल्लोड जोल मतेक, बोगे नाक वेरा कयदे पोस ईया पगवोग. (इंजेके इगा केसरियाते नावा नेयम आयवेके, नाकु रोम सहरतगालोहचीम.) अगाने कयसर राजाना मुनेह, नावा नेयम आयि इनजोर अर्जि कीयहनन,* सायब,” इतोग.*
- 12 पया पेस्तुस तनाड मंत्रिना संगे वळ्हकिस “निमा कयसर राजाना मुनेह नावा नेयम आयि इनजोर अर्जि कीतिन, ओनगान निमा दाकिन,” इनजोर पोलुन इतोग.*

अग्रिपा राजान, पोलुना लोप्पा, पेस्तुस वेहतहतोग

- 13 बेचोको दियाना पया बाताल आता इतेके, एरेटा पटटा गुमसि अग्रिपा राजाल,† तना एलाळि बेर्निके बार अगा वातोर. वेर केसरिया सहरतगा,* पूनोग गुमसि पेस्तुसिन कलियलाहि वातोर.
- 14 एलाग इर्वुर अगा वेल्लाडे दियाड मतोर. अद तूकने पेस्तुस पोलुना नेयमता लोप्पा, अग्रिपा राजानु वेहतोग. “मुनेतोग गुमसि पेलिक्स बाताल कीतोग, ओर्वोग मन्कन इगान जेलते वाटिस अतोग.*
- 15 बेस्के नना येस्सलेमतगा मतन, अस्के अगडोर पेर्मांलोर ओसो यहूदिराड पेदल्लुकु, ओना पोगोन कसुर वाटिसि, ‘वेग कसुर कीतोग, वेन्क हामुरता सिक्सा ईम’ इनजोर, नाक ताल्हकतोर.*
- 16 ताल्हकतस्के नना ओरिन इतन, ‘बेचानाह कसुर तोहवालोर मुनेह, कसुरतोग मन्कल निचि, तना कसुरता लोप्पा बयन एवोग, अचानाह ओन्क सिक्सा ईयना, अद्रुमता रोम सर्करता उत्तर इले,’ इतन.*
- 17 अद्रुम इतस्के, ओर यहूदिर इगा वातोर, वातस्के नना आलसेम केवालेवा, इमा दिया नेयम कीयनद जागातगा उदतन. उदिसि, ओग पोलु इनवाल मन्कन, नावा मुनेह तता वेहतन.
- 18 ओना पोगोन कसुर वाटवालोर निचि, कसुरताड पोल्लोड वेहतोर. मति बेद्रुम नना विचर कीस मतन, अद्रुमता कसुरताड पोल्लोड वेर वेहोर.
- 19 मति ओर तमाय दर्मताड पोल्लोना लोप्पा, ओसो बोगो येसु पेदिरतोग मन्कना लोप्पा, वेर यहूदिर पोलुन कट्टला कीदुर.* वेग येसु डोलिसाय मति जीवात मन्हतोग, इद्रुम पोलुना इनमुळ मन्हता.
- 20 इद्रुमताड पोल्लोन बेद्रुम नेयम कीयनद इनजोर, नना एक्बेक आस मतन. अस्के ‘इव पोल्लोना नेयम येस्सलेमतगा बेस आयना इन्जि, निमा अगा दाकिना?’ इनजोर पोलुन इतन.*

* 25:1 25:1 8:40; 9:30; 10:1,24; 11:11; 12:19; 18:22; 21:8,16; 23:23,33; 25:4,6,13 * 25:2 25:2 24:1; 25:15 * 25:3 25:3 9:24; 20:3,19; 23:12-15 * 25:7 25:7 24:5-6 * 25:7 25:7 24:13 * 25:8 25:8 6:13; 21:27-28; 24:12; 28:17 * 25:9 25:9 12:3; 24:27 * 25:9 25:9 25:20 * 25:11 25:11 25:21,25; 26:32; 28:19 * 25:11 25:11 पोलु रोमि मन्कल मताहकु, ओनगा इद्रुमता अर्जि कीयनद अदिकर मता. * 25:12 25:12 25:25; 27:1 † 25:13 25:13 बळयिर 12:1 वचनते मनवाल एरोद अग्रिपाना मगि, वेग अग्रिपाल आंदोग. ओन राजाल इतेक तेला, रोम सहरते मनवाल बेरोग कयसर राजाल ओन्क अदिकर ईताहके, राजेम कीदोग. * 25:13 25:13 8:40; 25:1,4,6 * 25:14 25:14 24:27 * 25:15 25:15 25:2-3 * 25:16 25:16 25:4-5 * 25:19 25:19 18:15; 23:29 * 25:20 25:20 25:9

21 इतस्के पोल् इतोग, 'आयो, क्यसर राजानाये मुनेह, नावा नेयम आयि. ✧ ओग नाक नेयम कीसीयनाह, नना जेलतगान मनदकन,' इनजोर इतोग. अदिहक नना ओन क्यसर राजानगा लोहनाहजोम, जेलतगान मनेग इनजोर उकुम ईतन✧," इतोग.

22 अस्के अग्रिपा राजाल पेस्तुसिन इतोग, "अले, ओग मन्कल वेहतनदिन, नना वने केंजकन," इतोग. इतस्के पेस्तुस इतोग, "अले, अह इतेके नाळिय केंजकिन," इतोग.

पोलुन अग्रिपा राजाना मुनेह ततहतोर

23 अद्रमे पया इमा दिया, अग्रिपा राजाल, बेर्निके, वेर एलाग इर्वुर, ✧ बेरा गिजुरते वातोर. वासि मीटिड कीयनद बेरा अराते ओळियतोर. सीपयकना मुक्यालोर ओसो सहरतोर साव्कर मन्कलोर अगा वातोर. अस्के "पोलुन पोस वाट" इनजोर, पेस्तुस उकुम ईतस्के, पोलुन ततोर.

24 ततस्के पेस्तुस इतोग, "ओ अग्रिपा राजा ओसो इगा जमा आतोर लोकुरिर, वेग मन्कन ऊळलाह आतिर. येस्सलेमतगा वने, इगा वने, वेल्लाटोर यहुदिर नयगा वासि, वेना पोगोन कसुर वाटोर. ✧ वेन जीवात तासनायो इनजोर केयतोर. ✧

25 नना इसि वेन हव्कना लेहकाडा, वेग बाताले कसुर केवोग इनजोर पुतन. ✧ मति क्यसर राजाना मुनेह, नावा नेयम आयि इनजोर, वेग तनाय अर्जि कीतोग. अदिहक नना वेन रोम सहरते क्यसर राजानगा लोहतलाह विचर कीतन. ✧

26 मति वेन लोहनेके, नावा क्यसरसामिहक वेना कसुरता लोप्पा बाताल रासिस लोहतकन इनजोर, नना पुनोन. अदिहक मीट वेनाड केंजतापया, बेदाय पोल्लो नाक रासलाह दोर्कगा बहा इनजोर, इगा मीवा मुनेह वेन ततन. कासा इतेके नीवाड बुदिड ताल्हकिहनन, अग्रिपा राजानिन.

27 जेलते मतोग मन्कन, क्यसर राजानगा लोहनेके, ओग बाताल तप कीतोग इनजोर रासवालेवा, उंदियदेबा लोहतनद ओप्पगाया?" इतोग.

26

अग्रिपा राजाहकु पोल् तना साक्सि वेहतहतोग
(9:1-22; 22:3-16)

1 पया अग्रिपा राजाल पोलुन इतोग, "इंजेके नीवाड पोल्लोड वेहता पगयहनन." इतस्के पोल् (नना वळहकलाह आतन इन्जि तोहतलाह,) तना कय अहचि, इद्रम पोल्लोड वेहता बोटटोग इतेके,

2-3 "ए अग्रिपा राजानिन, यहुदिर नावा पोगोन वाटटव कसुरताड पोल्लोना लोप्पा, नाक नीवा लेहकाडोग मन्कना मुनेह वेहतलाह अग दोर्कता इतेके, नना नेंड पका गिर्दा आतन. बह इतेके मावा यहुदिरा मनमुळतुन, ओसो मावाड अलग-अलग विचर्किन, निमा बेस पुतिन.* इंजेके नना वेहतनाड पोल्लोन, दया कीसि केंजा इनजोर, नीक जोहर कीयहनन.

4 "मुने नावाय जाततोर नडुम मन्जि, अहे पया येस्सलेमते वने, उड्लस्केडाहि नावा मनमुळ बेद्रम मता, इदिन वेल्लाटोर यहुदिर पुतोर. ✧

5 मावा यहुदि दर्मताड अडोन, सबेटकाय पका नोमनद तुंगातोनन आंदन, इतेके परसिरा तुंगातोनन, इदिन यहुदिर बेस पुतोर. ✧ इद्र पोल्लो निटम इनजोर तमा विचर मतेके, साक्सि ईयिर.

6 इंजेक इसि इद्रम आता इतेके, देवुळि मावाड तादोर-बाबोरिहक मुनेन बेद पोल्लो विळिसस मता, ✧ अदे पोल्लो निटम आयगा इन्जि, नना आसा तासतन. ✧ तासताहके नावा नेयम आस्ता.

7 देवुळ इदे पोल्लोतुन निटम कीयनद आसाते, मावाड बारा कूळिनोर इप्रयेल लोकुर, देवुळतुन नग्का पिळिवळ, पियल-पोळद मोळकसोरे, पोल्लो विळसतदिन अद निटम कीयगाये इनजोर, माळसोरेन केपिहतोर. ✧ ओ राजा, नना वने अद्रमे आसा तासतन, ✧ इदिना लोप्पा यहुदिर नावा पोगोन कसुर वाटोर.

8 देवुळि हातोरिन जीवा अर्हतनद पोल्लोतुन ✧ नना पोकर कीसोर महनन, इदिन मीट बाराहक नमविर?

9 "नना वने मुने अद्रमे, नासरेत नाटेनोग येसुन विस्वस केवालोरिन, पका तिपल कीयना इनजोर, विचर कीसोर मतन. ✧

10 पया नना अद्रमे येस्सलेमतगा कीतन. सामिना वेल्लाटोर मन्कलोरिन जेलते वाटलाहि, नना पेर्मांलोरगडाहि अदिकर ताल्हकिस जेलते वाटन. ✧ तग्वाड केवालोर ओरिन हव्कना सिक्सा ईयहपा, ओरिन हव्काट इनजोर इंदन. ✧

11 बेगा बेगा देवुळता पार्तनाताड लोहक मताड, अगा बेचानाह किर्स्तुनोर येसुन पास्कोर, अचानाह नना ओरिन पका सिक्सा कीदन. ओसो यहुदिरा बूमतुहक अबर मतव सहर्कनगा वने अन्जि, ओरिन तिपल कीदन, ✧ अचोन ओरा पोगोन ओड आंदन. ✧

12 "अद्रमे उंद देवा, पेर्मांलोर नाक दमिस्क सहरते, येसुनाड विस्वसिरिन पोयतलाह, अन इनजोर वेहचि, अद कबळतुन कीयलाहि अदिकर ईतोर. अस्के नना अनजोर मतन.

✧ 25:21 25:21 25:11,25; 26:32; 28:19 ✧ 25:21 25:21 25:11-12 ✧ 25:23 25:23 25:13; 26:30 ✧ 25:24 25:24 25:2,7

✧ 25:24 25:24 22:22 ✧ 25:25 25:25 लुकाल 23:4; बळयिर 23:9,29; 26:31; 28:18 ✧ 25:25 25:25 25:11-12,21; 27:1 * 26:2-3

26:2-3 अग्रिपा राजाहकु, यहुदिरा मोदुल पेर्मानि लिपिह कीयनद अदिकर, रोम सर्करताहि ईतद मता. अदिहक यहुदिराड पोल्लोड बेस पुदोग बहे. ✧ 26:4 26:4 गलातितोर

1:13-14; पिलिपितोर 3:5-6 ✧ 26:5 26:5 22:3; 23:6-8; गलातितोर 1:13-14; पिलिपितोर 3:5 ✧ 26:6 26:6 13:32; रोम सहरतोर 1:2; 4:13; 9:4

✧ 26:6 26:6 24:15; 28:20 ✧ 26:7 26:7 पिलिपितोर 3:10-11 ✧ 26:7 26:7 24:15; 28:20 ✧ 26:8 26:8 23:6-8; 24:15 ✧ 26:9

26:9 गलातितोर 1:13; 1 तिमेति 1:13 ✧ 26:10 26:10 8:3; 9:1-2,13 ✧ 26:10 26:10 7:58; 8:1; 22:20 ✧ 26:11 26:9-11 पिलिपितोर

3:6 ✧ 26:11 26:11 मत्याल 10:17; बळयिर 22:19

13 अनेके नेक निच मता, अस्के पोगोटाहि पोळ्दता वेहचतुहकाय एक्वा दीचतद वेहच, नावा ओसो नावा तोळतोर पोगोन, सर्ने वेहच अरतदिन ऊळतन.

14 अद वेहच अरतस्के, माट सबेटोरोग नेल देळ्ब अरतोम. अरतस्के नना उंद आल्का इब्रि पोल्लोते* इद्रम केंजतन इतेके, 'ए सोलु, निमा नाक बाराहक तिपल कीयलाह आतिन? कौदा तूतिरतुन लाता इतेक बेद्रम गडिहता,†(अद्रमलेहका नावा पोल्लोतुन अडम आसोर मतेके,) निमान आरेम आयकिन,' इता.

15 पया 'सामि निमा बोनिन आंदिन?' इनजोर नना इतन. अस्के ओग इतोग, 'निमा बोन तिपल कीयलाह आतिन, ओगे येसुनन आंदन.

16 अले तेदिस निल्म, बह इतेके निमा नाक ऊळतद पोल्लोतुनु, ओसो नीक तोहतकन अव पोल्लोनु, लोकुरिहक वेहतलाह नावा सेवक इनजोर, नीक इंजेक निल्पिह कीयहनन.

17 यहुदिरगा ओसो यहुदि आयवोरगा नीक लोहतहनन. नीक बाताले आयवाह, ओरा कयदाहि पिसिह कीकन.

18 ओरिन ईकळताहि देवुळता वेहचतगा वायनदु,*देयमदीपता लावताहि देवुळतके वायनदु, अग तोहतलाह नीक लोहतहनन. ओर नाक विस्वस कीतेके, ओरा पापमता मापि आयगा, अहे देवुळ आचतोर लोकुरा संगे ओरिहक जागा दोर्कगा,' इनजोर इतोग.

पोलु तना सेवाता पोल्लोतुन वेहतहतोग

19 "अद्रमे अग्रिपा राजा, पोगोटाहि देवुळि नाक तोहतद लेकाते वेहतदिन बेस केंजिसि, येसु नाक ईतद उकुमतुन माळतन.

20 अदिहक मुने दमिस्क सहरतोर यहुदिरिहकु,* पया येस्सलेमतोर यहुदिरिहकु,* पया पूरा यहुदिरा बूमतगा ओसो यहुदि आयवोरिहक इंका* 'पापमता अगदाहि मल्सि देवुळतगा वाटु,* वासि माट मलतोम इन्जि, बेसताड कबस्क कीस तोहाटु' * इनजोर, इद पोल्लोतुन पोकर कीसोर मतन.

21 इदिनेनाहके उय्दुर यहुदिर नाक मंदिरतगा पोसि हक्कलाह आसोर मतोर.*

22 मति नेंड एवनाह देवुळि नाक तोळ ईता, अदिहक उडूलोर-बेरोर सबेटोरिहक साक्सि ईयलाह आतन. देवुळता कबुरतोर ओसो मोसा मुय्तोना साझम, (येसुसामि बाताल कीयनोग इन्जि,) मुनेन वेहच मतोर. अद साझमतुन विळिसस, नना बेदे वेहोन.

23 अद साझम बाताल वेहतहता इतेके, 'देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तु तिपल आस डोलनोग.* डोलिसि ओसोवने डोलतोरगडाहि सबेटोरिहक मुने जीवा अर्सि,* ओगे यहुदिरिहक, यहुदि आयवोरिहक, बेसतल कबुरता वेहच तोहवाल आयनोग* इनजोर, साझमते रासतद मन्हता," इनजोर पोलु इतोग.

पोलु अग्रिपा राजाना बुदतुन मिळहतलाह ऊळिहतोग

24 इद्रम पोलु तना बयन वेहतहपा, पेस्तुस इतोग, "ए पोलु, निमा कोन बयमाड आतिन डा!* पका कगायतिन अदिहक पिसाड आतिन बहे," इनजोर जोरते केयतोग.

25 अस्के पोलु इतोग, "आयो पेस्तुस महरज, नना पिसानन आयोन, सेतेमतुन बेसता बुदते वेहतलाह आतन.

26 इव पोल्लोड बोगे पुनवाह आतव आयोड इन्जि, अग्रिपा राजाल वने इव पोल्लोन बेस पुतोग,* इद्रम नाक आसा मन्हता. अदिहक मुर्तिय रेयवालेवा, ओना मुनेह वेहतलाह आतन.

27 ओ अग्रिपा राजानिन, निमा बाताल इहनिन? देवुळता कबुरतोर मुने रासतव पोल्लोन विस्वस कीयहनना, केविन? निमा विस्वस कीयहनन इनजोर, नना पुतन," इतोग.

28 अस्के अग्रिपा राजाल पोलुन इतोग, "गळिकहके नाक किर्स्तुना विस्वसि कीयलाहि ऊळिहनन अय?"

29 इतस्के पोलु इतोग, "गळिकहक आयि, वेल्लाय जोमतुहक आयि, सिरप निमान आयो, इंजेके इगा नावा पोल्लोतुन केंजतोर सबेटोर, इव गोल्ल्स्कने दोहवप मन्जि, नावा लेहका येसु किर्स्तुना विस्वसिर आयिर इनजोर, देवुळतुन अर्जि कीयहनन," इतोग.

30 पोलु इद्रम इतापया राजाल, गुमसि, बेर्निके, ओसो ओरा संगे उदिस मतोर सबेटोर तेदतोर.

31 तेदिस अगडाह अबर अन्जि, तमतमा इद्रम वळ्हकलाह आतोर, "वेन हक्कना इलवेक जेलते वाटना लायकता, बाताले वेग कसुर केवोग," इतोर.*

32 अग्रिपा राजाल पेस्तुसिन इतोग, "कयसर राजाना मुनेह नावा नेयम आयि इनजोर, वेग नीक अर्ज केवेक अचोन,* वेन विळसनाह आस मनालि," इतोग.

27

पोलु ओडाते रोम सहरतके दायलाह पेसिहतोग

* 26:14 26:14 21:40 † 26:14 26:14 युनानिर बोगाय, बेदे तेला पोल्लो वेहतस्के, केंजवोन इद्रम इद्र. * 26:18 26:18 योहन 1:5; 2 कुरिततोर 4:4,6; इपिससतोर 5:8; कुलुसितोर 1:12-13; 1 तिसलुनितोर 5:5; 1 पबु 2:9 * 26:20 26:20 9:19-22 * 26:20 26:20 9:26-29; 22:17-20 * 26:20 26:20 9:15; 13:46 * 26:20 26:20 3:19 * 26:20 26:20 मत्याल 3:8; लूकाल 3:8 * 26:21 26:21 21:27-28,30-31 * 26:23 26:22-23 मत्याल 26:24; लूकाल 24:25-27,44-46; योहन 5:39; बळयिर 3:18,24; 10:43; 13:27,39; 17:3; 28:23; 1 कुरिततोर 15:3-4 * 26:23 26:23 1 कुरिततोर 15:20,23; कुलुसितोर 1:18; तोहचीतव पोल्लोड 1:5 * 26:23 26:23 यशायाह 42:6; 49:6; लूकाल 2:29-32; 2 कुरिततोर 4:4 * 26:24 26:24 1 कुरिततोर 4:10 * 26:26 26:26 26:2-3 * 26:31 26:31 23:9,29; 25:25; 28:18 * 26:32 26:32 25:11,21,25; 28:19 * 26:32 26:32 28:18

1 पया अगडाहि माकु ओडाते इतालिया पटटे☆ लोहतलाह, गुमसि विचर कीतोम.☆ अदिनेनाहक सायबालोर बाताल कीतोर इतेके, पोल्नुना संगे जेलतगा मतोर उय्तुरिन, यूलियुस पेदिरतोम दरोगाना कयदे विळिससीतोर. वेग यूलियुस इतेके, कयसर राजाना लळयमुडोग आंदोग.

2 माट आसिया पटटा अद्रमुतियुम सहरताहि वातद ओडातगा उदतोम. अद ओडा आसिया पटटा कचुल मतव सहर्कनगा दायलाह, पेसिस मता. मकिदुनिया पटटा तिसलुनि सहरतोम अरिस्तरकुस☆ वने, मावा संगे वातोम. (पया केसरिया सहरताहि) पेसतोम.

3 इमा दिया सिदोन सहरतगा☆ एवतोम. अगा एवतस्के यूलियुस दरोगाल पोल्नुन गूनम तोहचि,☆ “वेना गोततोर वेना पिसवगतुहक बाताल गावले इतेक ईयिर” इनजोर, ओगु “अन नीवा गोततोरगा अन्ज वाय” इन्जि, वेन दायलाह ईतोम.

4 पया माट सिदोन सहरताह पेसनेके, मावा मुनेहतेनाह पका वळय वासोरिन मंदु. अदिनेनाहक कुपस्स तोगदे☆ कमि वळय वायनद बाजेतुहक, ओडातुन वगहवालोर पेहतोर.

5 पया किलिक्रिया☆ ओसो पंपूलिया☆ पटटा कचुल अन्जि, लुसिया पटटा मूरा इनदनद सहरतगा रेगतोम.*

6 अगा सिकंदरिया सहरताहि वासि, इतालिया पटटके दायलाह पेसनद☆ दुस्ना ओडातुन, माक ओयवाल दरोगाल ऊळतोम.† अस्के माक तानगा उदलाह वेहतोम.

7 वळयु मावा मुनेहतेनाह वासोरिन मंदु, अदिनेनाहक माक तिपल आंदु. मति जम्ने-जम्ने अनेके वेल्लाडे दियाने, आसिया पटटा कनिदुस सहरता एरे एवतोम. वळयु माक दिग्ने दायलाह एवाहकु, करेते तोम-देसेमता☆ अबर बाजेतुहक अतोम. बाराहक इतेके आनाह पका वळय वायो आंदु. अनेक अनेके सलमोने सहरतुन वीळतोम.

8 वीळनेके, अद तोमदा कचुल-कचुल अनेके, तिपलते मावा ओडातुन, “बेसतल ओडा रेव” इनदनद जागातगा एवतोम. अगडाहि लासेया सहर एरेन मता.

9 अगा मनेक मनेके वेल्लाडे दियाना पया, पापमताह एडना पोल्वाता दिया वने मारिस मता.‡ अद पोल्वाता दिया मारतापया, सम्दुरतगा दोकाड वासोरिन मंदुड.§ अदिहक पोल् ओरिन इद्रम इतोम:

10 “इके केंजाटु! इगडाह पेसतल इतेके, माट पका तिपल आयकल इनजोर, नाक तेळियलाह आता. सिरप ओडातगा मनदनद माले आयो, मति ओडा वने बूळेम आयगा, ओसो माट वने डोलकल बहे,” इतोम.

11 मति पोल् इतद पोल्लोतुन दरोगाल केंजवालेवा, ओडा पूंडवाना ओसो ओडाता मालकाना पोल्लोतुन केंजतोम. केजिसि माट इगडाहि पेसकल इतोम.☆

12 इद जागा ईईमते मनदलाह अचोन बेस इले इन्जि, वेल्लाटोरे विचर कीस इतोर, “माट इगडाह पेसिसि, बेचोन जल्दि एवया पगयहनल, अचोन जल्दि इदे देसेमता पिनिक्स सहरतगा एक्सि रोमतेके, बेस आयगा,” इतोर. अगडा ओडा रेव, पोळद अरयनद बाजेताहि वायनद वळयता अडम मता.* अदिहक अगा ईईमतस्के रोमलाह, बाताले तिपल इले आसि.

सम्दुरतगा दूंद वाया बोटटा

13 पया पोळद पेसनद अंगुमता तिनळ बाजेतेनाहि, वळय जम्ने-जम्ने वानेके “माट बाताल विचर कीतल, अद्रमलेहकान आयलाह आता” इन्जि, ओडातुन निल्पिह कीयनद कचतुन तेहचि, करेते देसेमताये☆ दडकचुल, ओडातुन ओयलाह आस मतोर.

14 पया अबर अन्जि गळक मनेके, तोमदेनाहि पोळद पेसनद अंगुमता दावळ बाजेतेनाहि बेरा वळय-दूंद तेदता.†

15 अद पका बेरा दूंदि मावा मुनेहतेनाह वांदु, अदिहक ओडातुन पूंड पगवोम. पया माट ओरेम आसि, इंजेक वळये ओयि इतोम.

16 अनेक अनेके कलोदा पेदिरता तोमदा कचुल एवतोम. ताना कमि वळय वायनद बाजेतुहक पेससोर मतोम. अस्के कोनि पकाय तिपलते मावा बेरा ओडाता पेके दोहतद उडुला ओडातुन लेहचि, तान पोगोन गुंज पगतोम.‡

17 गुंजिस बेरा ओडातगा वाटटोम. पया वेल्लाडे आयडाड कीसि, ओडातगा उदतोर पकाय तिपलते तान आदर ईयलाह, इळतेनाह बेस दोहतोर. पया (इद्रमलेहका दूंदि ओडातुन ओसोर मनेके,) सुरतिस इनदनद पका दोकाता उस्कोतगा,§ ओडा एगिस मुळन्दगा बहा इनजोर रेयतोम. रेयिसि, ओडाता बेदो सामनतुन रेहतोर. अदिहक वळय बेके पांदु, अकेने ओडा जम्ने-जम्ने अंदु.

18 वळयतेनाहक पका जोरते लच्छाड वांदुड, अदिनेनाहक ओडा मुळन्दगा बहा इन्जि, इमा दिया ओडातगा मतद वेल्लाय मादुन, लोकर एतगा अगिसीया बोटटोर.☆

☆ 27:1 27:1 18:2; 27:6 ☆ 27:1 27:1 25:12,25 ☆ 27:2 27:2 19:29; 20:4; क्लुसितोर 4:10; पिलेमोन 24 ☆ 27:3 27:3 मत्याल 11:21

☆ 27:3 27:3 27:43 ☆ 27:4 27:4 11:19; 13:4; 21:3 ☆ 27:5 27:5 6:9; 15:23,41; 21:39; 22:3; 23:34; गलातितोर 1:21 ☆ 27:5

27:5 13:13 * 27:5 27:5 सिदोन सहरताहि ओडाते मूरा सहरते दायलाह, 10-15 दियाड दल्लिंदुड. ☆ 27:6 27:6 28:10-11 † 27:6 27:6 सिकंदरिया सहर

मिसर देसेमते मता. अद देसेमताहि वेल्लाडे ओडाड, अनमता मादुन पोसि, दुस्नाड देसेहकनेके अंदुड. ☆ 27:7 27:7 2:9-11; 27:12-13,21; तीतुस 1:5,12 ‡ 27:9

27:9 यहूदि लोकर वर्सातुहक उंद दिया उपस कीदुर, अद दियातुन पापमताहि एडना पोल्वादिया इंदुर. (लैब्यव्यवस्था 16:29-31; 23:27-29; गिनती 29:7 ऊळटा.) § 27:9

27:9 अद सम्दुरते ईईमताड दियाने, बेरा-बेरा दूंद वायनेनाहकु, ओडाते दायना पका दोकाता पयनम आंदु. अदिहके ईईमतस्केडाड कमसेकम मूंड नेलाड, अगा ओडाड मूर्तिय ताकोड.

☆ 27:11 27:10-11 27:21 * 27:12 27:12 अद जागातगा ओडाड नितलाहि, रेंड बेसताड कसा मूलाड मताड. ☆ 27:13 27:13 2:9-11; 27:7,21;

तीतुस 1:5,12 † 27:14 27:14 अद वळय दंदतुन “यूकलिन” इनजोर इंदुर. ‡ 27:16 27:16 वेल्लाटोर उदिस दायनद बेरा ओडा मता. अद ओडा मुळन्दतेके, उडुला

ओडातगा उदिस पेसलाहि, उंद उडुला ओडातुन, ताना लोप्पा तेला इलवेक पेके तेला दोहच तासिंदुर. पोगोटा चित्र ऊळटा. § 27:17 27:17 लिबुवा देसेमकचुल सम्दुरतगा, पका

बेरा उस्को जमा आंदु, अगा वेल्लाडे ओडाड बूळेम आंदुड. ☆ 27:18 27:18 योनाल 1:5; बळयिर 27:38

- 19 रेंड दियाना पया वेर ओडा वगहवालो वने, तमाडे कयकने ओडातुन वगहतनद वेल्लाय सामनतुन एतगा अगिसीतोर.
- 20 माकु वेल्लाडे दियाड पोळ्दु, उकाड दिसोड, ओसो दूंदते पका लच्काड वांदुड. अदिहक इंजेक मावा ओडा वने मुळ्दगा, माट पिसोम आयकोम इन्जि, मावा आसातगा आसा इले आस मता.
- 21 ओडातगा मतोऱु वेल्लाडे दियाड, गाटो तिनदा वसवाहक उपसिय मतोऱ. अस्के पोलु ओरा नडुम निचि इतोग, “इके केंजाट! नावा पोल्लो केंजिसि, करेते देसेमताहि पेसवेके बेस आस मनालि. ✨ माट इचोन तिपल आयवल आवेलल, ओसो नुस्कन वने आयो आवालि.
- 22 मति इंजेक दीरा पोस मन्हट्ट. मयगडाहि ओवोर्ग वन डोलोग आयनोग; मति ओडा मात्रम बूळेम आयगा.
- 23 बेद देवुळ नाक पोयता, बेद देवुळतुन नना माळिहनन, अदे नावा देवुळि नका तना देवतुलतुन लोहचि, ✨ इद कबुर नाक वेहता:
- 24 ‘पोलु! मूर्तिय रेयमा, बाराहक इतेके कयसर राजाना मुनेह नीकु नितनाय मन्हता. ✨ देवुळि तना दयाते, नीवा संगे ओडाते मनवालोऱ सबेटोरिन वने पिसिह कीयगा, ✨ इनजोर इता.
- 25 अदिहक मीट बेस दीरा पोय्महट्ट, देवुळि नाक बेद्रम वेहता, अद्रमे आयगाये इनजोर, नना विस्वस कीतन.
- 26 मति माट इतेके, बेदाय तोगदा उस्कोतगा अन्ज, बराबर एक्कल, ✨” इनजोर इतोग.
- 27 दूंद वासि रेंड वारस्क आस मताड, मति वळ्य माक विळसवालेवा, अदे अद्रिया समदुरतगा तिर्हचोरेन मता. नडुमनका आस मता, अस्के ऊळाट माट इंजेक बेदो देसेमता ऐ एवयलाह आतल बहे इनजोर, ओडातुन वगहवालोऱ पुतोऱ.
- 28 पया वेर, इगा बेचोवेलाह कसा मन्हता इनजोर, एतुन लोदिस ऊळलाह, उंद नोंडेते कचतुन दोहचि, तान एतगा विळसतोऱ. विळसनेके नूटा वीसा (120) कुटाड मता. ओसो उचुन अबर अन्जि लोदनेके, सिरप नालुड वीसाड दहा (90) कुटाड मता.*
- 29 बेराड-बेराड आद बंडानगा ओडा दल्यगा बहा इनजोर ओर रेयतोऱ. अदिहक ओडातुन आब्रे कीयलाह, रोमिह कीयनव नालुड कचिन ओडाता पेगके दोहचि एतगा रेहतोर. रेहचि बेस्के पडवियतगा इनजोर, अग ऊळसोरेन मतोऱ.
- 30 ओडातुन वगहवालोऱ ओडाताह वितलाहि “माट मुनेहता बाजेताड वने रोमिह कीयनाड कचिड रेहचीय्हनोम” इनजोर नाळेह कीसि, अगा मतद उडुला ओडातुन ✨ तेंडिस, एतगा रेहचोर मतोऱ.
- 31 रेहनेके पोलु दरोगान ओसो सीपय्किन इतोग, “वेर वगहवालोऱ ओडातगा मनवेके, मीट वने पिसविर आयकिर.”
- 32 इतस्के सीपय्क उडुला ओडातुन दोहतव नोंडेन देहचि, अद ओडातुन एतगा अर्हचीतोऱ.
- 33 पडवियना वेला, पोलु ओडातगा मतोरिन इतोग, “अले मीट जावा उन्हट्ट. दूंद वायनद विळसो इनजोर, केपिस-केपिस रेंड वारस्क आताड. मीट इचोक दियाड बाताले तिनविर.
- 34 मीट तितेकेन पिसकिर इन्जि, नना मीकु अर्जि कीय्हनन. इगा मतोऱगडाहि, बोना उंद तलाता केल वने बूळेम आयो आयगा,” इतोग.
- 35 इन्जि तना सबेटोरा मुनेह आरतुन पोसि, देवुळतुन जोहर कीतोऱ. कीसि आरतुन किळहच, तिनदलाह बोटोऱोऱ.
- 36 इदिन ऊळिसि, सबेटोरा जीवातुहक दीरा वाता. ✨ पया ओर वने तिनदा बोटोऱोऱ.
- 37 (माट सबेटोरोम कलियिसि ओडातगा 276 इचवोम लोकुरोम मतोम.)
- 38 पोटामेंड तिन्जि, ओडाता मोतातुन अल्को कीयलाहि, अगा मतव पिसतव कतम गोहकिन, समदुरतगा अगिसीतोऱ ✨. †

पोलु उदतद ओडा विरियिहता

- 39 पया पंडवियतस्के, ओरिहक बेदो देसेम दिसता. ओर इद बेद देसेम इनजोर पुनोर, मति ओरिहक समदुरता उंद कसा मूला दिसता; कसा मूलातगा ओडातुन रोमिह कीयलाह बेसता दडि मता. ओडातुन अद दडटेक तेला ओसि, निल्लिपिह कीतेक बेस आयगा इनजोर विचर कीतोऱ.
- 40 अदिहक ओडातुन रोमिह कीयनव कचिन लेहचि, ✨ अविस्किन समदुरतगा विळिस ईतोऱ. ओसो ओडा उकुस्किन दोहतव नोंडेन लेहतोर. पया वळ्यु ओडातुन दडटेके ओयि इनजोर, ओडातगा मुनेह मतद गेंदेतुन वेर पोगोन तगहचि, ओडातुन दडटेके ओयलाह वगहनदुर.
- 41 मति बेगा रेंड समदुर्क कलियिहताड, अद्रमता किंडटगा ओडा अता. अस्के एता लोप्पा मतद उस्को पर्वतगा, ओडाता मुनेहता मूंदोऱ इळता बाजेतेनाहि दुर्दुर अन्ज रोमता, मूर्तिय मेलियो. अस्के ओडाता पेगकेडेनाह वायनाड लच्काने, अद ओडा विरियलाह आता.
- 42 अस्के ओडातगा मतोऱ कसुरतोऱ नार्स वितनुर इनजोर, सीपय्क ओरिन हक्कलाह विचर कीतोऱ. ✨
- 43 मति दरोगाल पोलुन पिसिह कीयना विचरतेनाहक, माट अह केवल इनजोर, सीपय्किन रोमिह कीतोऱ. ✨ पया ओडातगा मतोरिन इद्रम उकुम ईतोऱ, “बोर नारता पुहनिर, ओरि चट्टिपट ओडाताहि डेहकिस नारसोरे, दडटगा एव्स मन्हट्ट.
- 44 बोर नारता पुनविर, ओरि ओडाताड बलानगाय, इलवेक बातानगाय, उदिस पेसाटु,” इतोऱ. इद्रमलेहका सबेटोरोम सुकमतेन, एतगडाह पलते दडटगा एवतोम. ✨

✨ 27:21 27:21 27:10-11 ✨ 27:23 27:23 5:19; 8:26; 10:3; 12:7,23 ✨ 27:24 27:24 23:11 ✨ 27:24 27:24 27:44 ✨ 27:26 27:26 27:41; 28:1 * 27:28 27:28 हिदीते पुरसा इन्जि रासतद मन्हता, उंदि पुरसा इतेके जोक-जोक आसड कुटाड इतेके, बारामेंड लेहका आस्ता. ✨ 27:30 27:30 27:16 ✨ 27:36 27:33-36 रोम सहरतोऱ 12:8 ✨ 27:38 27:38 योनाल 1:5; बळयिर 27:18 † 27:38 27:38 ओडाता मोतातुन कमि कीतेके, अद इचुन पोगोन तेलसोर अन्जि, दडटगा एवयगा बहे इनजोर, ओर अह कीतोऱ. ✨ 27:40 27:40 27:29 ✨ 27:42 27:42 12:19; 16:27 ✨ 27:43 27:43 27:3 ✨ 27:44 27:44 27:22,34

28

पोलुर माल्टा तोगदे एवयहतोर

- 1 माट दडटगा एवतस्के अगडोरिन कलियिसि, इद माल्टा इनदनद तोगि* इनजोर पुतोम.
- 2 अद नाटेनोर मन्कलोर माक बेस गूनम तोहतोर. ओर बेद्रम कीतोर, पेग वांदु अदिहक इर्डम पोस मता, अस्के किस आगलाह, मयेनाहक किस पोतिह कीसि, माक बेस उदिह कीतोर.
- 3 पया पोलु एर्कमेंड वगकिड गुम कीसि, किसतगा तचि तोरियसोर मतोग. अस्के किस तेगताहकु, वगक तोलातगडाहि उंद वीसमता तरस पेसता. पेसिस पोलुना कयदुन कस्किस ऊर्सता.
- 4 नाटेनोर पोलुना कयदगा तरसि ऊर्सतदिन ऊळतोर, ऊळिसि ओर तमतमा इद्रम इतोर, “वेग बोनो निटम हक्कतोग, अदिहक सम्दुरताहि पिसिस वातेकाय, नेयम कीयनद पेनु वेन जीवात मनदलाह एवो,” इतोर.
- 5 मति पोलु अद तरसतुन किसतगा सायिस ईतोग. तरस कस्किसाय मति, ओन्क वीसम तगडो.*
- 6 वेर बार ओना मेंदुल तोयिस डोलनोग, इलवेके उंदियदेबा नेल अर्सि डोलनोग इनजोर, नाटेनोर ऊळसोर मतोर. अद्रम वेल्लाय जोम ऊळतोर, मति पोलुहक बाताले आयो. अदिहक पया अद्रमता तमा विचरतुन बद्दले कीसि, वेग कोन पेन आंदोग इनजोर, इनदा बोटटोर.*
- 7 पया अद तोगदा गाय्ताल पुबलियुस पेदिरतोना बूमि अगा ऐन मता. ओगु माक तना लोन ओतोग. ओसि मूंड दियाड गाटो ईसि बेस-नेहना ऊळतोग.
- 8 ओना तपेहक दंड पोस विळसवाये मता, ओसो नेतुर पोटा वने दल्गिस मता. अस्के पोलु ओन ऊळलाह, लोप्पा अन्जि, तना कयदुन ओना तलापोगोन तासतोग. तासिस देवुळतुन पार्तना कीसि, ओन सत्रे कीतोग.*
- 9 इद्रम आतस्के, अद तोगदोर बोर बोर बेमरतोर मतोर, ओर वने पोलुनगा वातोर. पया पोलु पार्तना कीतस्के, ओर वने सत्रे आतोर.
- 10-11 नाटेनोर माक पका कदर ईसि, इनम वने ईतोर.

पोलुर माल्टा तोगदाहि रोम सहरते दास्तोर

- माट अद तोगदगा मूंड नेलाड मतोम. पया सिकंदरिया सहरताहि वास मतद ओडाते अगडाहि पेसतोम.* इर्डमताड दियाड मारनाहि, अद ओडा माल्टा तोगदगान रोमिस मता. (ताना मुनेहता तलातगा एमोह पेन्कना सीना मता.)* पया माट अगडाहि ओडाते पेसतस्के, अगदे माक बाताल बाताल गावले आस्ताड, अविस्किन नाटेनोर ओडातगा तचि वाटटोर.
- 12 अद ओडाते सुरकुस सहरते एविसि, अगा मूंड दियाड मतोम.
- 13 पया मावा ओडा अगडाह पेसता, पेसतस्के दडटुन तिरियिसि, इतालिया पटटा रेगियुम सहरते एवतोम. ओसो इमा दिया पोळद पेसनद अंगुमता तिनळ बाजेतेनाह वळ्य वाता. अस्के ओडा अगडाहि पेसिस, दुप्पा दिया माट पुतियुलि सहरते एवतोम.
- 14 एवतस्के माट कतमतोरोग ओडाताहि रेगतोम. रेगिसि माट विस्वसिरोम अद सहरता विस्वसिरिन कलियतोम. ओर मावा संगे वारममेंड मन्हटु इनजोर इतोर. अदिहक ओरा संगे वारममेंड बार मन्जि, अगडाहि ओसो रोम सहरता अगदुन पोयतोम.
- 15 रोम सहरतोर विस्वसिर, मयगा वायलाह आतोर इनजोर केंजतोर. अदिनेनाहक उयतुर मन्कलोर माक कलियलाह, अपियुस बजर एवनाह वास मतोर; उयतुर मूंड गोटुस्क इनदनद नाग एवनाह वास मतोर.† ओरिन ऊळिसि पोलु गिर्दा आतोग, देवुळतुन जोहर कीतोग.
- 16 पया माट रोम सहरते एवतोम. एवतस्के (दरोगाल पोलुन जेलते तासवा, उंद लोते तासतोग.) अद लोतगा ओग वगोगे मंदोग, ओसो ओना पहरातुहक ओर्वोग सीपय वने मतोग.

रोम सहरतोर यहुदिरिहक, येसुना बेसता कबुर

- 17 मूंड दियाना पया बाताल आता इतेके, पोलु अगडोर यहुदि मोदुल मन्कलोरिन तनगा केयतोग, केयिसि इद्रम इतोग, “मावोरिर, नना मावा यहुदि मन्कलोरिन बाताले केवोन.* ओसो मावाड तादोर-बाबोर वेहताड अडोन वने देहोन.* तेला मति येस्सलेमतगा वेल्लाटोर यहुदिर नाक पोसि, रोमि सीपयकना कयदगा ईतोर.
- 18 पया रोमि साख्वालोर नावा नेयम कीतोर, अस्के नाक हक्कना लेहकाडा बातय कसुर इले इनजोर पुतोर.* अदिहक नाक विळिसिस ईयलाह आस मतोर.*
- 19 मति यहुदिर वेन विळसना आयो इनजोर, गुमसिन कयर कीदुर. अदिहक कयसर राजाना मुनेह नावा नेयम आयि इनजोर, नाकु अर्जि कीयाय पोयता.* मति नना नावा जाततोर कसुर तोहतना इनजोर, इद्रमता अर्जि केवोन.
- 20 मावा इम्पयेल मन्कलोर बोन आसा कीसोर मतोर, ओनाये सेवा कीयनेनाहक, नाक इव गोल्स्कने दोहतोर.* इदिनेनाहके इव पोल्लोन मीवा संगे कलियिस वेहतलाह, मीक कबुर लोहच मतन,” इनजोर पोलु इतोग.

* 28:1 28:1 27:26 * 28:5 28:5 मार्कल 16:18 * 28:6 28:6 14:11-13 * 28:8 28:8 मत्याल 9:18; मार्कल 5:23; 6:5; 16:18
 * 28:10-11 28:10-11 27:6 * 28:10-11 28:10-11 ओडातोर माक राका कीयनव इनजोर, जेयुस पेनता एमोह पेकोरा बोमातुन तासिस मतोर. † 28:15
 28:15 अपियुस बजरताहि रोम सहर डेडा वीसा एयुड (35) कोस्क मता. ओसो मूंड गोटुस्क इनदनद नाटेनाहि रोम सहर वीसा आरुड (26) कोस्क मता. * 28:17 28:17 25:8
 * 28:17 28:17 6:14 * 28:18 28:18 23:29; 25:25; 26:31 * 28:18 28:18 26:32 * 28:19 28:19 25:11,21,25; 26:32
 * 28:20 28:20 26:6,7

21 अस्के ओर मोदुल मन्कलोर इतोर, “मति माक यहुदा पटोरगडाहि नीवा लोप्पा बेदे सीटि दोर्को. अगडाहि वावालोर यहुदिर वने, नीवा लोप्पा बातय कबुर तवोर, ओसो नीवा बेदे कसुर वने वेहोर.

22 मति निमा बेद तुंगाते महनिन, तान सबे देसेहकना लोकर विरुद कीस्तोर* इनजोर, माट पुतोमे. अदिहक निमा माक बाताल वेहतना मन्हता, तान माट केंजकोम,” इनजोर इतोर.

23 पया ओरु पलाना दिया नियगा केंजलाह माट वायकोम इनजोर, वेहच अतोर. अद्रमे पया अद वेहच मतद दियाते, वेल्लाटोर यहुदिर ओना लोन वातोर. वातस्के पोलु सकरताहि नुल्ये आनाहि, ओरिन देवुळि बेद्रम मन्कलोरगा राजेम कीयलाह आता, अदिन वेहतोग.* अद्रमे मोसानाड अडोना सास्त्रमते, ओसो देवुळता कबुरतोरा सास्त्रमते रासतपु, येसुये (देवुळ लोहतोग किर्स्तु राजाल आंदोग, ओने विस्वस कीयना इनजोर,) साक्सि वेहतोग.* इद्रमलेहका पोलु ओरिन येसुना कबुर तेळियिह कीस वेहतोग.

24 पया उयतुर मन्कलोर ओग वेहतद पोल्लो सेतेमे बहे इन्जि इंदुर, उयतुर बारा नमोर आंदुर.

25 पया ओर ओर्विनाड-ओर्विहक पोल्लोड अरवाहकु, ओना लोताहि पेससोर मतोर. ओर पेसिहपा, पोलु ओरिहक उंद पोल्लोतुन वेहतोग, “देवुळता कबुरतोग यसयाना तोडटे, देवुळता जीवा मीवा तादोर-बाबोरिन उंद सेतेमता पोल्लो वेहच मता,* यसयान इद्रम वेहता.

26 ‘ए यसया, इस्त्रयेल मन्कलोरगा अन्जि, इद्रम वेहा इतेके,

“मीट निटम केंजसोर मनदकिर, मति मीक तेळियो आयगा.

मीट ऊळसोर मनदकिर, मति पुनविर आयकिर.

27 बाराहक इतेके, देवुळता पोल्लो तेळियलाह, वेरा बुद गळस आता.

तमाड केक्कने केनकेनेन केंजिहतोर,

ओसो ऊळवाह कौडान पिहतलाह आतोर.

अद्रम केवेक कोनि, तमाड कौडाने सेतेमतुन ऊळेर,

तमाड केक्कने नावाड केंजेर, तमा बुदते पुनेर,

पुन्जि नयके मलस वावेर, अस्के नना वेरिन बेस केवेनन,”

इनजोर वेहा’* इता.

28 इंजेके नावा पोल्लोतुन केंजाटु! देवुळि मन्कलोरिन पिसिह कीयनद कबुरतुन, (मीट यहुदिरिण पास्कतिर. अदिहक अद कबुरतुन) यहुदि आयवोरगा लोहता, ओर तान केंजनुर,* इदिन पुन्ज मन्हटु,” इनजोर पोलु इतोग. [

29 ओग इद्रम इतापया, यहुदिर तमतमा पका गिटोगटो आसोर, अगडाहि अतोर.]‡

30 अद्रमे पया पोलु रोम सहरते पूरा रेंड वर्साड किरयता लोतगा मनेके, ओना लोन बोर बोर कलियलाह वांदुर, ओरिन लोप्पा ओसि, बेस गूनमते ऊळिंदोग.

31 ओसो बोन्के रेयवालेवा, दीराते देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद पोल्लोतुन लोकरिहक वेहन्दोग.* ओसो किर्स्तु येसुसामिनाड पोल्लोन बेदे एकुळलेवा काहन्दोग.*

* 28:22 28:22 1 पत्रु 2:12; 3:16; 4:14,16 * 28:23 28:23 1:3; 19:8; 20:25; 23:11; 28:31 * 28:23 28:23 लूकाल 24:27,44-46; योहन 5:39; 12:41; बळयिर 3:18,24; 13:27; 17:3; 26:22-23 * 28:25 28:25 इब्रितोर 3:7 * 28:27 28:26-27 यशायाह 6:9-10; मत्याल 13:14-15; मार्कल 4:12; लूकाल 8:10; योहन 12:40 * 28:28 28:28 यशायाह 42:6; 49:6; 60:3; लूकाल 2:29-32; बळयिर 9:15; 13:46; 18:6; 22:21; 26:20; रोम सहरतोर 11:11 ‡ 28:29 28:29 वेल्लाडे मोदुल काग्देहकने इद वचन इले. * 28:31 28:31 मत्याल 4:23; बळयिर 1:3; 14:22; 19:8; 20:25; 28:23 * 28:31 28:31 2 तिमोति 2:9

रोम सहरतोर विस्वसिरिनाहक, किर्स्तुना बळयि पोल् लोहतद सीटि

येसु डोलिसि ओसो जीवा अरतस्के, जोक-जोक 30 वर्साना पया, पोल् कुरित सहरते मतोग. अस्के येसु किर्स्तुना बेसता कबुरतुन, सबेटोर लोकुरिहक वेहतलाहि, पोल् मुचाकेपाते जेकताड देसेहकने तिरियसोर मतोग. अद तूकने तना मुने बेस्केन अनवद, रोम सहरते दायलाह, विचर कीस मतोग.

पोल् इद सीटुन, रोम सहरतोर विस्वसिरिहक बाराहक रासतोग इतेके, पोल् मतद कुरित सहरता बाजेताड नाहकनके, सेवाता कबळ मारिह कीतोग. ओसो वेल्लाडे वर्सानाहि, रोम सहरते दायलाह विचर कीदोग. अदिनेनाहक रोम सहरता अबरता बाजेता इस्पानिया देसेम दायहपा, रोम सहरतोर विस्वसिरिन कलियिस, रेंड-मूड दियाड ओरा संगे मनदना मता; ओरा संगे मन्जि, पोल्हकु ओसो ओर विस्वसिरिहक, देवुळता बर्कतता गिर्दा दोर्कगा इन्जि, ओना आसा मता. पया ओग अगडाह दायहपा, पयनमतुहक गर्ज अरयनद ओर ईयनुर इनजोर, पोल्ना आसा मता. अदिहके पोल् इद सीटुन, अगडोर विस्वसिरिहक रासतोग.

ओसो इद सीटटे देवुळि बेद्रम लोकुरिन पिसिह कीस्ता इन्जि, पोल् बेस-नेहना वेहतहतोग. देवुळता सेतेमि इव एयुड पोल्लोनगा दिसिहता: (1) मन्कलोरा पापमता नेयम कीयनदिनगा (1:18—3:23); (2) पापि मन्कलोरिन किर्स्तुना मेटे, सेतेमतोर कीयनदिनगा (3:23—5:21); (3) देवुळता जीवाता तोळते, मन्कलोरिन तमा पापमता लावताहि विळिसह कीयनदिनगा (6-8); (4) तनाय विचरते मन्कलोरिन आचनदिनगा (9-11); (5) विस्वसिरा बद् लेम आतद ताकमुळतगा (12-15). देवुळता सेतेमता लोप्पाडाड इव पोल्लोड कागहतलाह, पोल् इद सीटुन रासतोग. रोम सहरतोर विस्वसिरगा उय्तुर यहुदि जाततोर मंदुर. देवुळि जात-कुलमतुन ऊळवालेवा, किर्स्तुना पोगोन विस्वस कीताहके, सबे जातिनोर विस्वसिरिन पिसिह कीस्ता इन्जि पोल् कागहतोग. अदिहके यहुदिर आयिर, दुष्पाड जातिनोर आयिर, सबेटोर विस्वसिर गूनमते ऐगेन मनदना इन्जि पोल् वेहतहतोग.

मुनेता पोल्लो

1 नना पोलुनन, येसु किर्स्तुना कय इळन मनवानन;✧ ओना बळयि आयलाह देवुळि नाक आचता.✧ तना बेसता कबुर वेहतलाह नाक एगिह कीता.✧

2 अद कबुर निटम आयगा इन्जि, देवुळि वेल्लाय मुने तना कबुरतोर मेटे, पोल्लो विळिसस मता,✧ अद माकु पवित्र साम्रमतगा दोर्किहता.*

3-4 अद बेसता कबुर इतेके, निटम देवुळता मगि, मावा सामि येसु किर्स्तुना पोल्लो आंदु, मन्कना इसबते, ओगु दाविद राजाना कळते पुट वातोग.✧ मति देवुळता पवित्र जीवा बार, तना लावते ओन हामुरतगडाहि जीवा अर्हता, अह कीसि ओग देवुळता मगि आंदोग इन्जि तोहता.✧

5 सबे जातिनोर ओना पोल्लोतुन विस्वस कीसि, ओनाड केंजिर,✧ अह कीसि ओना पेदिरतुन मान ईयिर इनजोर, देवुळि येसुना मेटे, नाक ओना बळयि आयलाहि देव्वा ईता.✧ इव सबे पोल्लोड मीट इतेके पुहनिरे.

6-7 रोम सहरतगा मनवालोर सबेटोर विस्वसिरि! येसु किर्स्तुना पवित्र मन्कलोर आयलाहि, देवुळि सबे जातिनाहि लोकुरिन केयता.✧ अहे अद मुडगा, देवुळि मीक वने जीवा कीसि, कलियिह कीता. मावा देवुळबाबानाहि ओसो किर्स्तु येसुसामिनाहि, मीक सुकामि, देव्वा दोर्कि.✧

रोम सहरतोर विस्वसिरिन ऊळलाह, पोल्ना विचर

8 नना इद वेहतलाह आतन: मीट येसुन विस्वस कीतद पोल्लोतुन, पूरा दुनियामेटोर लोकुर केंजतोर.✧ अदिहक मीट येसु किर्स्तुना लोकुर आतिर इनजोर, मावा देवुळतुन जोहर कीयहनन.✧

9-10 देवुळता मगाना बेसता कबुरतुन पोक्कुर कीसोर, नना पूरा जीवाताहि ताना सेवा कीयहनन. नना देवुळतुन पार्तना कीयहपा, ऊक-ऊके मीवा सीता कीयहनन इनजोर,✧ देवुळिये साक्सि मन्हता. ओसो “ए देवुळबाबा, नीवा विचर मतेके, रोम सहरतोर विस्वसिरगा दायलाह, इद मल्का तेला नाक अग दोर्कि” इनजोर, इह वने पार्तना कीयहनन.✧

11 बाराहक इतेके, नावा सेवाता मेटे, मीकु देवुळता जीवाताहि बुद दोर्किसि, मीवा विस्वस बेस मेगकना इन्जि, नना मियगा वायलाह ऊळिहनन.

12 इतेके नना मीवा संगे मनदकन अस्के, मीवा विस्वसतुन ऊळिस, नना गिर्दा आयकन. अहे नावा विस्वसतुन ऊळिस मीट वने गिर्दा आयकिर. (इद्रम माट ऐगेने गिर्दा आयकल.)

✧ 1:1 1:1 गलातितोर 1:10; तीतुस 1:1-4 ✧ 1:1 1:1 बळयिर 14:3; 1 कुरिततोर 1:1; 9:1; 2 कुरिततोर 1:1; गलातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:1; कुलुसितोर 1:1-2; 2 तिमोति 1:1-2 ✧ 1:1 1:1 बळयिर 9:15; 13:2; गलातितोर 1:15-16 ✧ 1:2 1:2 लूकाल 1:69-70; रोम सहरतोर 3:21-23; 16:26 * 1:2 1:2 पोल् वेहतव इव पोल्लोड, पूरा सीटटे पया दोर्किहताड. ✧ 1:3-4 1:3-4 मत्याल 1:1; रोम सहरतोर 9:5; गलातितोर 4:4; 1 तिमोति 2:5 ✧ 1:3-4 1:3-4 मत्याल 4:3; मार्कल 1:1; 2 कुरिततोर 13:4 ✧ 1:5 1:5 16:26 ✧ 1:5 1:5 बळयिर 9:15; रोम सहरतोर 15:18-19 ✧ 1:6-7 1:6-7 यहुदाल 1; तोहचीतव पोल्लोड 17:14 ✧ 1:6-7 1:6-7 1 कुरिततोर 1:3; 2 कुरिततोर 1:2; गलातितोर 1:3; इपिसुसतोर 1:2; पिलिपितोर 1:2; कुलुसितोर 1:1-2; 1 तिसलुनितोर 1:1; 2 तिसलुनितोर 1:1-2; 1 तिमोति 1:2; 2 तिमोति 1:1-2; तीतुस 1:1-4; पिलेमोन 3; 2 पत्र 1:2; 2 योहन 3; तोहचीतव पोल्लोड 1:4-5 ✧ 1:8 1:8 1 तिसलुनितोर 1:8 ✧ 1:8 1:8 1 कुरिततोर 1:4; इपिसुसतोर 1:15-16; 5:20; पिलिपितोर 1:3-5; कुलुसितोर 1:3-5; 1 तिसलुनितोर 1:2-3; 2:13; 2 तिसलुनितोर 1:3 ✧ 1:9-10 1:8-10 इपिसुसतोर 1:16; 2 तिमोति 1:3; पिलेमोन 4-5 ✧ 1:9-10 1:9-10 15:23,32

13 यहूदि आयवोरिन बेसता कबुरतुन वेहचि, उय्तरिन विस्वसते ततन. अद्रमे मियग्डोर उय्तर मन्कलोरिन वने, विस्वसते ततकन इनजोर, मियगा ऊक-ऊके वायलाह ऊळिंदन, मावोरिर;✧ मति इचानाह बेदाय अडम आसोर मता.✧ इद पोल्लोतुन मीट पुनदना इनजोर, नना वेहतलाह आतन.

14 सर्कर मन्कलोर आयिर, गेळा-माळातोर आयिर, कगयतोर आयिर, कगयवोर आयिर, सबेटोरिहक किर्स्तुना बेसता कबुरतुन एक्सिह कीयनद मोता, नावा पोगोन मन्हता.✧

15 अदिनेनाहक मीक रोम सहरतोरिहक वने, बेसता कबुरतुन वेहतलाह नावा गिर्दा मन्हता.

16 मुने यहूदिरीन,✧ पया यहूदि आयवोरिन, किर्स्तुन विस्वस केवालोर सबेटोरिन पिसिह कीयलाहि, इद कबुरतगा देवुळता लाव मन्हता.✧ अदिनेनाहक नना दीराते इदिन वेहतलाह पेक्के-मुने आयोन.✧

17 देवुळि बेद्रम मन्कलोरिन तना लेहका सेतेमतोर कीसीस्ता इनजोर, इद कबुर वेहतहता.✧ सुस्ताहि मारेंगा एवनाह, अद पोल्लो विस्वसता लोप्पाडाये!✧ देवुळता साङ्गमते वेहतपु: बोर देवुळतुन विस्वस कीसि सेतेमतोर आयलाह ऊळिहतोर, ओरे पिसनुर, ✧ इनजोर रासतद मन्हता.

पापम केवालोरिन देवुळ ओड कीस्ता

18 (किर्स्तुना बेसता कबुर सबेटोरिहके गर्ज मन्हता.) बह इतेके, देवुळतुन सीता केवोर लाग्वोर बह कीस्तोर, तमा लाग्वा बुदते सेतेमतुन मिसिहतोर. अद्रमतोगा पोगोन देवुळि पका ओड आसि, देवुळदीपताह तना सिक्सा अर्हचीयगा इन्जि, तोहतलाह आता.✧

19 बाराहक इतेके, देवुळता लोप्पाडाड पोल्लोड ओरिहक पोळ्कने दिसिहताड. देवुळिये ओरिहक इव पोल्लोड बेस-नेहना पुन्पिह कीता.✧

20 इतेके देवुळ पंडटव सबेटव, बूम पुटटस्केडाहि लोक्किरिहक दिसिहताड. देवुळता बेस्केन मारवद लावु, ताना बुदि, इद मन्कलोरिहक दिसवेक तेला, देवुळ पंडटविन ऊळतेके, इव पोल्लोड ओरिहक बेस-नेहना पुनदनाह आस्ताड.✧ अदिनेनाहक देवुळतुन पुनोम इनजोर, ओर इंजेक इनदा पगवोर.✧

21-22 ओर तान पुतोर निटमे, मति अद देवुळि इनजोर मानेम आयोर. ओसो देवुळ माक बेस ऊळिहता इनजोर, तान जोहर वने केवोर. मति (देवुळि इद्रमता, अद्रमता इनजोर,) उगसताड विचर्क कीयलाह आतोर. माट बुदतोरुम, तेल्वतोरुम इन्हतोर, मति बुदलेवोर आतोर.✧ ओर बुदलेवोरा जीवातगा, गंगा पोयतप लेहका आता.✧

23 अमेसा मनदनद देवुळतुन, निमान बेरा डीसातोनिन इनजोर मोळकना वाटो, रेंड दियाड मनवालोर मन्कलोर, पिटेना, जन्वर्कना, तरस्कना लेहकाडाड बोमाड पंडटोर; ओसो अविस्किन पेन्क इनजोर मोळिकहतोर.✧

24-26 देवुळिये अमेसा-अमेसातुहक जोहर कीयना लायकता मन्हता, इंगो निटमे! मति ओर सबेटविन पंडटद देवुळतुन माळवा, देवुळ पुटिह कीतविन माळिहतोर. अह कीसि, देवुळता सेतेमता अगदुन विळिससि, जोलता अगदुन पोयतोर.✧

अदिनेनाहक ओर ओर्विहक-ओर्वोग तमाड मेंदुस्कने लजालेवा करबताड कबस्क कीयिर, ओर्विहक-ओर्वोग साद्यालोर लेहका आसि, विचर वातप लेहका कीयिर इनजोर, देवुळि ओरिन विळिससीता.✧ बह इतेके वेल्लाडे आस्क वने, आळ इर्वुर उंजतप लेहका, दुस्राड आस्कना संगे उंजिहताड.

27 अद्रमे वेल्लाटोर कोयतोर वने, मुनेस्क ततना विळिससि, आळ इर्वुर उंजतप लेहका, लजालेवा दुसोर कोयतोर संगे उंजिहतोर. इद्रमतोर आस्क-कोयतोर तमा कीतव लाग्वाड कबस्कना इसबते, देवुळ ईयनद सिक्सातुन दोर्किह कीस्तोर.✧

28 ओरिहक देवुळतुन सीता कीयलाह, मुर्तिय विचर वावो. अदिनेनाहक ओरा बुद करबता मनि, ओपुवव कबस्क कीयिर इनजोर, देवुळि ओरिन विळिससीता.✧

29-30 अदिनेनाहक ओर अमेसा सबे लाग्वाड कबस्क कीस्तोर, कोटुल कीस्तोर, दुसोरिन कौंडा कीस्तोर, हक्किहतोर, कूदिड दास्तोर,✧ नाळेह कीस्तोर, जग्ळाड पुटिह कीस्तोर, देवुळता अडम मन्हतोर, पका पोगयिहतोर, लाग्वाड आयडाड पुटिह कीसोरिन मन्हतोर, तलोग-तपेराड पोल्लोड केंजोर.✧ ओराड जीवाड लालुस, मोर्दीप, पोमाडेड, कुळसा, इविस्कने निंदिस मन्हताड.✧

31 ओर बुदलेवोर, नाळेह केवालोर, जीवा केवोर, जीवा लोपवोर.✧

32 देवुळता अडो मतपु, इद्रमतोर हामुरता सिक्साता लायक मन्हतोर इनजोर, वेर तमा पुतोर.✧ पुन्जाय मति तमाये अद्रम ताकिहतोर. ओसो अद्रम ताकवालोरिन बेसतोर इनजोर वने गिर्दा आस्तोर.

2

देवुळि लोक्कुरा नेयम कीयगा

✧ 1:13 1:13 बळयिर 19:21 ✧ 1:13 1:13 15:22-23 ✧ 1:14 1:14 1 कुरिततोर 9:16 ✧ 1:16 1:16 बळयिर 3:26; रोम सहरतोर 2:9 ✧ 1:16 1:16 1 कुरिततोर 1:18,24 ✧ 1:16 1:16 मार्कल 8:38; 2 तिमोति 1:8,12 ✧ 1:17 1:17 2 कुरिततोर 3:9 ✧ 1:17 1:17 3:21-23; 9:30; पिलिपितोर 3:9 ✧ 1:17 1:17 हबक्कूक 2:4; गलातितोर 3:11; इब्रितोर 10:38 ✧ 1:18 1:18 5:9; इपिसुसतोर 2:3; 5:6; कुलुसितोर 3:6 ✧ 1:19 1:19 बळयिर 14:17; 17:24-29; रोम सहरतोर 2:14-15 ✧ 1:20 1:19-20 10:18 ✧ 1:20 1:20 अय्युब 12:7-9; देवुळताड पाटाड 19:1-6; यिर्मयाह 5:21-22 ✧ 1:21-22 1:21-22 यिर्मयाह 10:14; 1 कुरिततोर 1:20 ✧ 1:21-22 1:21-22 2 राजा 17:15; यिर्मयाह 2:5; इपिसुसतोर 4:17-18 ✧ 1:23 1:23 व्यवस्थाविवरण 4:16-18; देवुळताड पाटाड 106:20; यिर्मयाह 2:11; बळयिर 17:29 ✧ 1:24-26 1:24-26 यशायाह 44:20; यिर्मयाह 10:14; 13:25; 16:19 ✧ 1:24-26 1:24-26 इपिसुसतोर 4:19; 1 तिसलुनितोर 4:5 ✧ 1:27 1:27 लैव्यव्यवस्था 18:22; 20:13; 1 कुरिततोर 6:9 ✧ 1:28 1:28 2 तिसलुनितोर 2:11 ✧ 1:29-30 1:29-30 2 कुरिततोर 12:20 ✧ 1:29-30 1:29-30 2 तिमोति 3:2 ✧ 1:29-30 1:29-30 तीतुस 3:3 ✧ 1:31 1:31 2 तिमोति 3:3 ✧ 1:32 1:32 6:21-22

1 दुस्रो मन्कलोर इद्रमताड लाग्वाड कबस्क कीस्तोर इनजोर, बोर-बोर दुसरोराड कसुर्क तोहतहतोर. ✪ ओरगडाह ओवोर्ग-ओवोर्ग मन्कन, इंजेक वेहतलाह आतन: निमा वने अवे लाग्वाड कबस्क केविना? बेद्रम निमा ओराड कसुर्क तोहतलाह आतिन, अद्रमलेहकाने निमा नीवाड वने कसुर्किन तोहतलाह आतिन. ✪ अदिनेनाहक देवुळता मुनेह, नना कसुरलेवोनन इनदा पगविन.

2 ऊळा, बोर लोकर इद्रमताड लाग्वाड कबस्क कीस्तोर, ओरिन देवुळि सेतेमते नेयम कीसि सिक्सा ईस्ता इनजोर, माट पुतल.

3 निमा लाग्वाड कबस्क केवालोरड कसुर्किन तोहतलाह आतिन, मति अवे कबस्क निमा वने कीयलाह आतिन. इतेके देवुळि नेयम कीयहपा, नना पिहट अरयकन इनजोर, बेद्रम इहनिन?

4 देवुळि नीक बेचोन गूनम तोहतहता, उंदिय देबा नीक सिक्सा एवो, मति निमा तानेके मिळन्दलाहि, अद नीक केपिहता. ✪ इव पोल्लोना निमा सीता केविना? केंजा, देवुळता गूनमतुन ऊळिसि, नीवा पापमतुन विळिसिसि, नीक देवुळतेके वाया पोयहता.

5 मति निमा इतेके कैगम आसि, पापमता अगदाहि मलवोन इहनिन. ✪ देवुळि तना ओडतुन उंद दिया तोहतगा. अस्के ताना सेतेमता नेयमतुन, सबेटोर ऊळनुर. ✪ नेंड निमा ताना पोल्लोतुन केंजविन इतेके, अद दिया नीवा सिक्सातुन बेर्सिह कीयना लेहकान आतिन.

6 बह इतेके, ओवोर्ग-ओवोर्ग मन्कनाड कबस्किन ऊळिसि, देवुळि ओना नेयम कीयगा. ✪

7 बोर मन्कलोर ओरम आयवा, बेसताड कबस्क कीसि, ✪ देवुळतगडाहे मान, कदर, ✪ अमेसाता पिसमुळ दोर्किह कीयलाह ऊळिहतोर, ओरिहक देवुळि अमेसाता पिसमुळ इयगा. ✪

8 बोर बार तमेनाहके कदर पर्हीकितोर, ✪ सेतेमतुन केंजोर, मति लाग्वाड पोल्लोड केंजिहतोर, ✪ ओरा पोगोन देवुळ ओड आसि, पका सिक्सा इयगा. ✪

9 लाग्वाड कबस्क कीसोर अनवालोरिहक, देवुळि पका सिक्सा इयगा. मुने यहुदिरिहक इयगा, ✪ ओरा संगे यहुदि आयवोरिहक वने.

10 मति बेसताड कबस्क कीसोर अनवालोरिहक बार मान, कदर, सुकम इयगा; मुने यहुदिरिहक इयगा, ओरा संगे यहुदि आयवोरिहक वने.

11 बह इतेके, देवुळि बोने मोकम ऊळिसि नेयम केवो. ✪

12-13 इतेके मोसानाड अडोड पुन्ज, पापम कीतोर सबेटोर यहुदिरिहक, अवे अडोड वेहतपु, देवुळ सिक्सा इयगा. ✪ बाराहक इतेके, सिरप अडोड केंजवालोर मन्कलोरिन देवुळि सेतेमतोर इनो. अडोड वेहतप ताकवालोरिने, सेतेमतोर इन्हता. ✪ अहे मोसानाड अडोड पुनवोर यहुदि आयवोरिन वने, ओरा पापमतेनाहक देवुळि सिक्सा इयगा.

14-15 बाराहक इतेके, ओर तमाय बुदते अडोड वेहतप कीस्तोर. अस्के ओर मोसानाड अडोन पुनवेकाय, आपुना जीवातगा अव अडोन तासतप लेहका मन्हतोर. मोसानाड अडोना लेहकाडाड पोल्लोड, ओरा जीवातगा रासिस मन्हताड इनजोर, ओर तोहतहतोर. ✪ ओरा जीवातगा मनदनव अडोना इसबते, ओर कीयनाड कबस्क सेतेमताडा, इलवेक लाग्वाडा इनजोर, ओराड विचर्क वेहतहताड. ✪

16 इव सबे पोल्लोड बेस्के आयनुड इतेके, नना पोकुर कीयनद बेसता कबुरता इसबते, देवुळता अदिकरते येसु किर्स्तु उंद दिया लोकरा नेयम कीयनोग अस्के. ओरा जीवातगा मकतव पोल्लोन पुन्जि, ओरा नेयम कीयनोग. ✪

यहुदिरगा अडोड मन्जाय, अह ताकोर

17 इंजेके मियगडाहि उय्तर यहुदिरोग इहनिन. ओसो मयगा मोसानाड अडोड मन्हताड, माटे देवुळता लोकरोम, (अदिहक माक देवुळताहि सिक्सा दोर्की) इनजोर, मीट पोगयिहनिन. ✪

18 मोसानाड अडोड कगयताहकु, देवुळता विचर मतपु बेद्रम ताकना, ओसो बेसतल अगि बेदु इनजोर, मीट पुतिर.

19 निटमे तोववोरिन देवुळता अग तोहवालोरोग, ईकळते ताकवालोरिहक वेहच एवालोरोग इनजोर, मीट इहनिन. ✪

20 मोसानाड अडोड माकु पूरा तेल्व ईस्ताड, सेतेम तोहतहताड इनजोर, माटु तेळियवोरिन कागवालोरोग, देवुळतुन पुनवोरा गूस्रोग इनजोर, मीट इहनिन.

21 मति बेद मीट दुस्रोर्गिन कागहतहनिन, अद मीट कुद बाराहक कगयविर? ✪ कलनद आयो इनजोर दुस्रोर्गिन वेहतहनिन, मति मीट कुद बाराहक कलिहनिन?

22 साट्याल कबळ केमाट इनजोर दुस्रोर्गिन कागहतहनिन, मति मीट कुद बाराहक साट्याल कबळ कीयहनिन? पेन-बोमान लागोड इनजोर इहनिन, मति अविस्कनाड रावुळकनगा मनदनद सामनतुन बाराहक कलिस ओयहनिन? ✪

23 मयगा देवुळताड अडोड मन्हताड इनजोर, मीट पोगयिहनिन. ✪ मति अवे अडोन माळवा, बाराहक देवुळता बदनम कीयहनिन? ✪

24 देवुळता साख्रम मीवा लोप्पा करल वेहतहता: यहुदि आयवोरमन्कलोर मीक ऊळिसि देवुळतुन पास्किहतोर. ✪

✪ 2:1 2:1 1 कुरिततोर 4:5 ✪ 2:1 2:1 2 शमूएल 12:5-7; मत्याल 7:1; लूकाल 6:37 ✪ 2:4 2:4 पेसमुळि 34:6; रोम सहरतोर 3:25-26; 9:22; 11:22; इपिसुसतोर 1:7; 2:7; 1 तिमेति 1:16; तीतुस 3:4-5; 1 पत्र 3:20; 2 पत्र 3:9,15 ✪ 2:5 2:5 तोहचीतव पोल्लोड 2:21 ✪ 2:5 2:5 2 कुरिततोर 5:10; यहुदाल 6 ✪ 2:6 2:6 देवुळताड पाटाड 62:12; मत्याल 16:27 ✪ 2:7 2:7 लूकाल 8:15; इब्रितोर 10:36 ✪ 2:7 2:7 इब्रितोर 2:7; 1 पत्र 1:7 ✪ 2:7 2:7 मत्याल 25:46 ✪ 2:8 2:8 2 कुरिततोर 12:20; ग्लातितोर 5:19-21; पिलिपितोर 1:15-17; 2:3; याकुब 3:14,16 ✪ 2:8 2:8 2 तिसलुनितोर 2:12 ✪ 2:8 2:8 2 तिसलुनितोर 1:8 ✪ 2:9 2:9 1:16 ✪ 2:11 2:11 व्यवस्थाविवरण 10:17; बळयिर 10:34; रोम सहरतोर 9:14 ✪ 2:12-13 2:12-13 3:19 ✪ 2:12-13 2:12-13 मत्याल 7:21,24-27; याकुब 1:22-25 ✪ 2:14-15 2:14-15 बळयिर 10:35; रोम सहरतोर 1:19 ✪ 2:14-15 2:12-15 1 कुरिततोर 9:21 ✪ 2:16 2:16 बळयिर 10:42; 17:31; रोम सहरतोर 3:6; 14:10; 2 कुरिततोर 5:10 ✪ 2:17 2:17 मीका 3:11; योहन 5:45; रोम सहरतोर 3:27; 9:4 ✪ 2:19 2:19 मत्याल 23:16-17,19,24,26; योहन 9:40-41 ✪ 2:21 2:21 मत्याल 23:3 ✪ 2:22 2:22 बळयिर 19:37 ✪ 2:23 2:23 2:17 ✪ 2:23 2:20-23 याकुब 3:1 ✪ 2:24 2:24 यशायाह 52:5; यहजेकेल 36:20-21; 2 पत्र 2:2

25 मीट मोसानाड अडोड वेहतप ताकतिर इतेके, मीट निटम देवुळता मन्कलोरिर आतिर, मीवा डायना रिबज कीतदिना पायदा मन्हता.*
मति मीट अव अडोड माळवेके, डायना रिबजता बाताल पायदा?*

26 अद्रमे डायना रिबज केवोर यहुदि आयवोर, अडोड वेहतप ताकतेके, ओर वने देवुळता लोकुरगा कलियनुर,* कलियिसि डायना रिबज कीतपे आयनुर.*

27 अद्रमतोरे मीवा पोगोन कसुर वाटनुर. बह इतेके मीट डायना रिबज कीतिर, ओसो मोसाल रासतव अडोड मियगा मन्हताड, मति अव अडोन मीट माळविर.*

28 नना इद्रम बाराहक इहनन इतेके, सिरप यहुदि जातते पुटटोर, पोग-पोगोन मेंदुलते डायना रिबज कीतो, निटम यहुदि मन्कलोर (इतेके देवुळता मन्कलोर) आयोर.*

29 निटम यहुदि मन्कल आयना इतेके, जीवाता पोल्लो आंदु. निटमता डायना रिबज कीयनद इतेके, रासतव अडोन नोमनद आयो. मति देवुळतुहक विचर वायनद डायना रिबज इद आंदु: इतेके देवुळता जीवा मन्कना जीवाता पाळना बुदतुन डायिस पोहचीस्ता.* अद्रमतोग मन्कल लोकुराहि आयो मति, देवुळताहि कदर पर्हकिहतोग.*

3

1 (नावाड इव पोल्लोन केंजिसि, मीट यहुदिरिरइद्रम ताल्हकेरिर:.) अह इतेके, यहुदिरोम आस बाताल पायदा? डायना रिबज कीस बाताल पायदा?

2 (अस्के नना इनेनन: यहुदि मन्कल आसि डायना रिबज कीतोग इतेके,) पका पायदा दोर्किहता. मोदुल पोल्लो इद इतेके, देवुळि तना साङ्गमतुन, माक यहुदिरिहके ईस मता*.

3 मति उयतुर यहुदि मन्कलोर, तमा किरिया कीतपु, अद साङ्गम वेहतप ताकोर.* ओर अद्रम कीताहकु, बह देवुळ वने, तना करल कीतपु, केवो आयगाया?

4 आयो! निटम कीयगाये. देवुळि! नीवा पोल्लो चुक्वा सेतेम दिसगा. निमा नेयम कीयहपा, नीवाय पोल्लो ताकगा,* इनजोर रासतप लेहका, सबेटोर जोल मतेक तेला, देवुळि सेतेमे मन्हता.*

5 उयतुर तमा मन्कना बुदते इद्रम इनेर, “मावा पापमतेनाहकु, देवुळि पका सेतेम दिसिहता. पापमता इद्रम पायदा आस्ता इतेके, देवुळि माक सिक्सा ईसि, सेतेमते नेयम केवो,” इनेर.

6 मति अद्रम इनदनद पका बयतळ पोल्लो आंदु! देवुळि सेतेमते नेयम केवेक अचोन, पूरा बूममेटोरा बेद्रम नेयम कीयगा?*

7 “माट लाग्वाड कबस्क कीताहकु, देवुळता सेतेम बेस-नेहना दिसिहता. अदिहक तान्क एक्वा मान दोर्किहता. इतेके मावा पापमतेनाहक, देवुळि बाराहक मावा नेयम कीयगा?” इनजोर मीट ताल्हकेरिर.*

8 इद्रम विचर केवालोर, “माट लाग्वाड कबस्क कीसोर दाकल, अस्के देवुळतुहक मान दोर्कसोर दायगा,” इन्हतोर.* ओसो पोलुर वने अद्रमे कागहतहोर इनजोर, उयतुर मावाड कूदिड दास्तोर.* मति वेर कूदिड अनवालोरिहक, देवुळ सिक्सा ईयगा. वेर कतमतोरे अद सिक्साता लायक मन्हतोर.

इद बूमते कसुरलेवोग बोगे इलेग

9 पया बह कीयना? बह माट यहुदिरल, दुसाड जातिनोरिहकाय कमि कसुरतोरल महनला? आयो, इलवल! यहुदिर मनिर, यहुदि आयवोर मनिर, सबेटोरे पापमते मन्हतोर इनजोर,* नना इंजेकेन मीक तेळियिह कीस मतन.†

10 देवुळता साङ्गम इद्रमे वेहतहता:

सेतेमतोग बोगे इलेग, ओर्वोग वने इलेग.

11 तेळियतोग ओर्वोग वने इलेग.

देवुळतुन पुनदलाह बोगे विचर केवोग.

12 सबेटोरे देवुळतगडाहि लेसतोर. कतमतोर बेदे कबळतुहक अरवोर.

बेसता कबळ केवाल बोगे इलेग, ओर्वोग वने इलेग.*

13 ओर कयमुल तोडिनोर, ओराड वेंजेहक अमेसा जोल वळ्हकिहताड,*

* 2:25 2:25 गलातितोर 6:13 * 2:25 2:25 यहुदिरा पेदामुयतोग अब्रहमिहकु, देवुळि वेहतद करलता सीना इद डायना रिबज आंदु. अदिहके यहुदि लोकुर पेकाल पुटटापया, आट दियाने पेकाना कोड तोलातुन डायिहतोर. (पुटमुळि 17:9-14) * 2:25 2:25 यिर्मयाह 4:4; 9:25-26; 1 कुरिततोर 7:19; गलातितोर 5:3 * 2:26 2:26 2:14-15 * 2:26 2:26 3:30; 8:4; गलातितोर 6:15; इपिसुसतोर 2:11 * 2:27 2:27 मत्याल 12:41; 1 कुरिततोर 7:19 * 2:28 2:28 योहन 8:39; रोम सहरतोर 9:6; गलातितोर 6:15; इपिसुसतोर 2:11 * 2:29 2:29 7:6; 1 कुरिततोर 7:19; 2 कुरिततोर 3:6; पिलिपितोर 3:3; कुलुसितोर 2:11 * 2:29 2:29 योहन 5:44; 12:43; 1 कुरिततोर 4:5; 2 कुरिततोर 10:18 * 3:2 3:2 व्यवस्थाविवरण 4:8; देवुळताड पाटाड 147:19; बळयिर 7:38; रोम सहरतोर 9:4 * 3:2 3:2 पोलु वने यहुदि मन्कल आंदोग. बेदिन माट पाळना साङ्गम इहनन, अदे यहुदिरा पूरा साङ्गम आंदु, अद वेलाते पूना साङ्गम इले आस मता. * 3:3 3:3 10:16; इब्रितोर 4:2 * 3:4 3:4 देवुळताड पाटाड 51:4 * 3:4 3:3-4 देवुळताड पाटाड 116:11; 2 तिमोति 2:13 * 3:6 3:6 2:16 * 3:7 3:7 9:19 * 3:8 3:8 6:1 * 3:8 3:8 2 कुरिततोर 6:8 * 3:9 3:9 7:14; 11:32 † 3:9 3:9 1:18-32 अगा पोलु यहुदि आयवोरा पापमतुन तोहतहतोग; 2:1-29 अगा यहुदि जाततोर पापमतुन तोहतहतोग. * 3:12 3:10-12 देवुळताड पाटाड 14:1-3; 53:1-3 * 3:13 3:13 देवुळताड पाटाड 5:9

ओराड तोडिने वळ्ळकनाड पोल्लोड, तरसता वीसमलेहकाने मन्हाताड.✱

14 ओराड तोडिनाहि, सरपताड ओसो कुळसाताड पोल्लोड पेससौरन मन्हाताड.✱

15 दुस्रोरीन हळ्ळलाहि, पका सुर्निस आस्तोर.

16 ओर बेक अतेकाय, अगडा सामनतुन बूळे कीसोर दास्तोर. दुस्रोरीन तिपल कीसोर दास्तोर.

17 दुस्रोरा संगे कलियिस, गूनमते मनदनदिन पुनोर.✱

18 देवुळतुहक रेयिस मनदनद पोल्लोतुन, ओर मुर्तिय सीता केवोर,✱

इनजोर वेहतहता.✱

19 इंजेके माक यहुदिरिहके, देवुळि तनाड अडोना साख्रम ईता इनजोर पुहनल. इतेके साख्रमते रासतव इव पोल्लोड, मावाय कसुरतुन तोहतहताड.✱

इद्रमलेहका देवुळि नेयम कीयहपा, तान बोगे कसुरलेवोनन इनदा पगवोग. पूरा बूममेटोर तमाड लाग्वाड कबस्कनेनाह देवुळता मुनेह जबब्दर आयनुर.

20 बाराहक इतेके, अडोना इसबते ताकलाह ऊळतेके, बोगे मन्कल देवुळता मुनेह सेतेमतोग आयोग.✱ मति इव अडोडे मावा पापमतुन, माक बेस पुन्पिह कीसीस्ताड.✱

देवुळि लोकरिन बेद्रम सेतेमतोर कीस्ता

21-23 इद्रमि, यहुदिर आयिर, यहुदि आयवोर आयिर, सबेटोरे पापम कीतोर. कीताहकु, देवुळताहि दोर्कनद मान, कदरतगा एवया पगवोर.‡ मति इंजेके, अडोड माळवालेवा, मन्कलोरिन सेतेमतोर कीयलाहि, देवुळि ओरिहक दुसा अग तयर कीता.✱ अद अगदा लोप्पा, मोसानाड अडोना साख्रम, अहे देवुळता कबुरतोर साख्रम वने, मुने वेहता.✱ अद अग इद्रम मन्हाता इतेके, मन्कलोर येसु किर्स्तुन विस्वस कीतेके, देवुळि ओरिन सेतेमतोर इनजोर इन्हाता.✱ विस्वस केवालोर बोरे मनिर, देवुळि ओरा जात-कुलमतुन ऊळवा, ओरिन सेतेमतोर इनदगा.✱

24 किर्स्तु येसु मन्कलोरिन पापमताहि विळिसह कीतोग,✱ इद्रम देवुळि तना दयाते, मन्कलोरिन सेतेमतोर कीस्ता.✱ इद पोल्लोतेनाहक, मन्कलोर देवुळतुहक बाताले ईयना गर्ज इले.✱

25-26 मन्कलोर तना संगे गूनम आयना इनजोर देवुळि, येसुन मावा पापमता सिक्सातेनाहक मोक आयलाह, निल्पिह कीता.✱ येसु तना जीवा ईसि, नेतुर पोहतोग इन्जि,✱ माट विस्वस कीताहकु, देवुळि माक सेतेमतोर इन्हाता.✱ येसु वायनामुने, मन्कलोरिहक ओरा पापमता सिक्सा देवुळि एवो. बाराहक इतेके, पया येसु ओरा पापमतेनाहकु, मोक अरयनोगा इनजोर पुन्जि, देवुळि केपिद्.✱ इद्रमि, देवुळि सेतेमता मन्हाता, अहे येसुन विस्वस केवालोरिन, सेतेमतोर कीयनद मन्हाता इनजोर, माट इंजेक पुहनल.

27 अदिनेनाहक इंजेक, नना अडोड वेहतप ताकताहकु, देवुळता मुनेह सेतेमतोनन आतन इनजोर, बोगे पोगयसोर तिरिय पगवोग.✱ बह इतेके, माट विस्वस कीयनद इसबतेने, सेतेमतोरल आय्हनल, मावाड कबस्कना इसबते आयो.✱

28 इदे मोदुल पोल्लो माट कागहतहनोम:‡ अडोन माळतेक आयो, मति किर्स्तुना पोगोन विस्वस तासतेकेने, देवुळि माकु सेतेमतोर इन्हाता.✱

29 (इद पोल्लो वने विचर कीस ऊळाट,) देवुळि सिरप यहुदिराय देवुळिया? आयो! अदु यहुदिरा वने, यहुदि आयवोरा वने देवुळि.✱

30 बह इतेके कतमतोरा उंदिय देवुळ मन्हाता.✱ यहुदिर मनिर, यहुदि आयवोर मनिर, ओरा विस्वसता मेटेने, देवुळि ओरिन सेतेमतोर कीस्ता.✱

31 अह इतेके, माट अडोन माडतप लेहका आतला? आयो! विस्वस कीतेकेने, देवुळता जीवा माकु अडोड वेहतप ताकिह कीस्ता.✱

4

अब्रहम बेद्रम सेतेमतोग आतोग

1 इंजेके मावा यहुदि मन्कलोरा पेदामुय्तोग अब्रहमना पोल्लो वेहतकन: अब्रहम मुय्तोन देवुळि बेद्रम सेतेमतोनिन इता?

2 ओनाड कबस्कने देवुळ ओन सेतेमतोनिन इता इतेके, नना बेरोनन इन्जि, ओग पोगयसोर तिरिय पगवेग.✱ (मति देवुळता मुनेह बोगे अद्रम पोगय पगवोग.)✱

✱ 3:13 3:13 देवुळताड पाटाड 140:3; याकुब 3:8 ✱ 3:14 3:14 देवुळताड पाटाड 10:7; इपिसुसतोर 4:31 ✱ 3:17 3:15-17 यशायाह 59:7-8 ✱ 3:18 3:18 देवुळताड पाटाड 36:1 ✱ 3:18 3:10-18 1 योहन 1:8 ✱ 3:19 3:19 2:12-13 ✱ 3:20 3:20 देवुळताड पाटाड 143:2; बळयिर 13:39 ✱ 3:20 3:20 4:14-15; 5:20; 7:7-8; 1 कुरिततोर 15:56; 2 कुरिततोर 3:7; गलातितोर 3:22 ‡ 3:21-23 3:21-23 2:7 ऊळाट. ✱ 3:21-23 3:21-23 1:17; 4:5; 9:30 ✱ 3:21-23 3:21-23 बळयिर 10:43; रोम सहरतोर 1:2 ✱ 3:21-23 3:21-23 2 कुरिततोर 5:21; गलातितोर 2:16,20; 3:22; इपिसुसतोर 3:12 ✱ 3:21-23 3:21-23 4:11,16-17; 10:3-4,12; 1 कुरिततोर 12:13; 2 कुरिततोर 3:9; गलातितोर 3:28; कुलुसितोर 3:11 ✱ 3:24 3:24 1 कुरिततोर 1:30; इपिसुसतोर 1:7; कुलुसितोर 1:14; इब्रितोर 9:15 ✱ 3:24 3:24 8:30; 1 कुरिततोर 6:11 ✱ 3:24 3:24 4:4-5,16-17; इपिसुसतोर 2:8 ✱ 3:25-26 3:25-26 इब्रितोर 2:17; 1 योहन 2:2; 4:10 ✱ 3:25-26 3:25-26 1 कुरिततोर 5:7; इपिसुसतोर 1:7; इब्रितोर 9:14,28; 1 पत्रु 1:18-19; तोहचीतव पोल्लोड 1:4-5 ✱ 3:25-26 3:25-26 5:9,18; 2 कुरिततोर 5:21; इपिसुसतोर 2:13 ✱ 3:25-26 3:25-26 बळयिर 14:16; 17:30; रोम सहरतोर 2:4 ✱ 3:27 3:27 2:17,23; 4:2; 1 कुरिततोर 1:29-31 ✱ 3:27 3:27 9:31 § 3:28 3:28 “माट” इतेके पोल् ओसो तना तोळतोस्. ✱ 3:28 3:28 बळयिर 13:39; रोम सहरतोर 5:1; इपिसुसतोर 2:9 ✱ 3:29 3:29 बळयिर 10:34-35; रोम सहरतोर 9:24; 10:12; 15:9; गलातितोर 3:28 ✱ 3:30 3:30 1 तिमोति 2:5 ✱ 3:30 3:30 2:26; 4:9-12,16-17; गलातितोर 3:8 ✱ 3:31 3:31 मत्याल 5:17; रोम सहरतोर 8:4 ✱ 4:2 4:2 3:27 ✱ 4:2 4:2 1 कुरिततोर 1:31

3 देवुळता साङ्गमते रासतपु, अब्रहम देवुळता पोल्लोतुन नमतोग. ओग नमनदिन ऊळिसि, देवुळि ओन सेतेमतोनिन इता. ✨ इनजोर रासतद मन्हता, इदिन पुतिरे.

4 इंजेके कबळतुहक अनवाहकु, दोर्कनव कोतानु कूलि इन्हतोर. दर्मम कोताड दोर्कताड इनजोर इनोर. ओग कबळ कीताहके, अव कोताड ओन्क दोर्कताड. ✨

5 अद्रमे बोगे मन्कल बेसताड कबस्क कीसि, (कमय कीतप लेहका, देवुळता मुनेह) सेतेमतोग आया पगवोग. मति लाग्वोरिन सेतेमतोर कीयनद देवुळतुन नमिस, ओन्क ताक पोयतगा. अस्केने देवुळि ओन सेतेमतोनिन इन्हता. ✨ (इतेके ओन्क कूलि ईयना लेहका आयो, मति दर्मम कोताड ईयना लेहका आस्ता.) ✨

6 वेल्लाय मुने दाविद राजाल वने इद्रमे वेहतोग, देवुळि बोर मन्कलोराड कबस्किन ऊळवा, ओरा विस्वसतुहके ओरिन सेतेमतोर इन्हता, ओर देखातोर. देवुळताड पाटानगा दाविद इद्रम रासतोग:

7 बोनाड कसुर्किन देवुळ मापि कीता, ओग देखातोग.

8 बोना पापमतुनदेवुळि सीता केवो, ओग गिर्दातोग. ✨

इनजोर रासतोग. ✨

9-10 बह सिरप डायना रिबज कीतोर यहुदिरिहके, अद देखा दोर्किहताया? डायना रिबज केवोरिहक दोर्कीया? ✨ ओसोवने अब्रहम मुय्तोना पोल्लो तेहतहनन: अब्रहमना विस्वसतुहके, देवुळि ओन सेतेमतोनिन इता इनजोर, माट ऊळतल. इद ऊळाट, देवुळि अब्रहमिन बेस्के सेतेमतोनिन इता? डायना रिबज कीतस्केया, केवस्के? डायना रिबज केवस्केने इता. *

11 ओग डायना रिबज केवस्केन, देवुळतुन विस्वस कीतोग. अदिनेनाहक अद ओन सेतेमतोनिन इता. ओना विस्वसते ओग देवुळता मुनेह सेतेमतोग आतोग इनजोर तोहतलाह, देवुळि ओन डायना रिबजता सीना कीया वेहता. ✨ इंजेके वने डायना रिबज केवा, देवुळतुन विस्वस केवालोर सबेटोरिन, अद सेतेमतोर इन्हता. ✨ अदिनेनाहक विस्वसतेनाह ऊळिसि, ओरा वने अब्रहम पेदामुय्तोग आस्तोग.

12 इंजेके अब्रहम डायना रिबज केवस्के, बेद्रम विस्वसता अगदे तार्किदोग, अद्रमे डायना रिबज कीतोर यहुदिर वने, विस्वसता अगदे ताकतेक अचोन, विस्वसतेनाह ऊळिसि, ओरा वने अब्रहम पेदामुय्तोग आस्तोग. ✨

करल कीस ईयनद बर्कत, विस्वसतेने दोर्किहता

13 पूरा बूम मीके आयगा इनजोर, देवुळि अब्रहमिहकु, ओना कळतोरिहकु, पोल्लो विळिसस मता. ✨ मोसानाड अडोन अब्रहम माळताहकु, अद्रम पोल्लो विळसो; मति ओग विस्वस कीताहकु सेतेमतोग आतोग, अदिहके कीता ✨ (अब्रहम इतेक मोसाहकाय मुनेता कालमतोग आंदोग).

14-15 देवुळि पोल्लो विळसतद बर्कततुन, मोसानाड अडोड माळवालोर दोर्किह कीस्तोर इतेके, विस्वसता बाताल गर्ज? देवुळ विळसतद पोल्लो वने उगसिन आवालि, ✨ (बह इतेके, मोसानाड अडोड वेहतप, बोगे ताक पगवोग.) ✨ अदिहक अविस्किन माळलाह ऊळवालोरिहक, देवुळता सिक्साये दोर्किहता. ✨ मति देवुळि अब्रहमिन पोल्लो विळसतस्के, देवुळताड अडोड इलवाय मताड. अदिहक अडोड देहतनद पोल्लो अस्के मुर्तिय पेसो. ✨

16-17 देवुळि बेदिन ईकन इन्जि पोल्लो विळिसस मता, ✨ अदिन देवुळतुन विस्वस केवालोर दोर्किह कीस्तोर. अदु देवुळता दयातेने, सबेटोर विस्वस केवालोरिहक निटमे दोर्कगा. ✨ सिरप मोसानाड अडोन मानेम आयवालोर यहुदि विस्वसिरिहके आयो, मति अब्रहमना लेहका विस्वस केवालोर सबेटोरिहके दोर्कगा. ✨ देवुळि अब्रहमिहक विळसतद पोल्लो साङ्गमतगा इद्रम रासतद मन्हता: नना नीक वेल्लाडे जातिनोर पेदामुय्तोग कीतन, ✨ इनजोर रासतद मन्हता. इद्रम विस्वस केवालोर माट सबे जातिनोर मन्कलोरीहक, देवुळता मुनेह अब्रहमे पेदामुय्तोग आतोग. ✨

हातोरिन जीवा अर्हतनदु, लेवविन मनाह कीयनद देवुळतुन, ✨ अब्रहम विस्वस कीतोग.

18-19 नीवा जालापिल लेक पगवप आडगा, ✨ इनजोर देवुळि ओन करल कीस मता. अस्के ओना वयस नूर वर्साड लेहका आस मता, ✨ ओना मेंदुल वने कुलिस मता. ✨ ओना मुते साराल वने वंजो मता. ✨ इंजेके माक जालापिल आयलाह बाताल आसा मनदगा इन्जि, ओग विचर कीतोग. तेला मति ओग विस्वसते कमजोर आयवा, देवुळता करलतगा आसा ताससोरिन मंदोग. ✨

20 देवुळि पोल्लो विळसतप कीस्ताया, केवो इनजोर, रेंड विचर्क केवोग, विस्वसतुन विळसोग, मति ओग विस्वसते पका मेगसोर अतोग. अद विस्वसते ओग देवुळतुहक मान ईतोग.

21 देवुळि पोल्लो विळसतप लेहका कीया पगयहता इनजोर, देवुळता पोगोन ओना पका बर्वस मता. ✨

22 इद पोल्लोतेनाहके देवुळि ओन सेतेमतोनिन इता. ✨

✨ 4:3 4:3 पुटमुळि 15:6; गलातितोर 3:6; याकुब 2:23 ✨ 4:4 4:4 11:6 ✨ 4:5 4:5 योहन 6:29; रोम सहरतोर 3:21-23 ✨ 4:5 4:4-5 3:24 ✨ 4:8 4:7-8 देवुळताड पाटाड 32:1-2 ✨ 4:8 4:8 2 कुरिततोर 5:19 ✨ 4:9-10 4:9-10 3:30; गलातितोर 3:13-14 * 4:9-10 4:9-10 अब्रहम डायना रिबज कीतदिहकाय, 14 वर्साना मुने, देवुळि ओन सेतेमतोग इता (पुटमुळि 15-17 अद्रयय). ✨ 4:11 4:11 पुटमुळि 17:10-11,24 ✨ 4:11 4:11 3:21-23 ✨ 4:12 4:11-12 3:30 ✨ 4:13 4:13 पुटमुळि 17:4-6; 22:17-18; इब्रितोर 7:6 ✨ 4:13 4:13 9:7-9; गलातितोर 3:16,29; इब्रितोर 11:7 ✨ 4:14-15 4:14-15 गलातितोर 3:18 ✨ 4:14-15 4:14-15 7:7 ✨ 4:14-15 4:14-15 3:20; 7:10-13; गलातितोर 3:10 ✨ 4:14-15 4:14-15 5:13 ✨ 4:16-17 4:16-17 15:8 ✨ 4:16-17 4:16-17 3:24 ✨ 4:16-17 4:16-17 3:21-23; गलातितोर 3:7,13-14 ✨ 4:16-17 4:16-17 पुटमुळि 17:5 ✨ 4:16-17 4:16-17 3:30; 9:7-9; गलातितोर 3:16 ✨ 4:16-17 4:16-17 यशायाह 48:13; 51:2; योहन 5:21; इब्रितोर 11:3 ✨ 4:18-19 4:18-19 पुटमुळि 15:5 ✨ 4:18-19 4:18-19 पुटमुळि 17:17 ✨ 4:18-19 4:18-19 इब्रितोर 11:12 ✨ 4:18-19 4:18-19 पुटमुळि 18:11 ✨ 4:18-19 4:18-19 8:24 ✨ 4:21 4:21 पुटमुळि 18:14; इब्रितोर 10:22; 11:19 ✨ 4:22 4:22 पुटमुळि 15:6

23 साङ्गमते रासतद इद पोल्लो सिरप अब्रहमनेनाहके इले,

24-25 मति मयेनाहक वने रासतद मन्हता. ✱ मावा पापमतेनाहके, येसुसामिन हक्कलाह, लोकुरा कयदे देवुळ विळिससीता. ✱ अदिहक माट ताना मुनेह सेतेमतोरल आतल. ✱ ओसो माक सेतेमतोर कीतद पोल्लोतुन करल कीयलाहिये, अद येसुन हामुरतगडाह तेकिह कीता. ✱ † मावा येसुसामिन हामुरतगडाह जीवा अर्हतद देवुळता पोगोन, माट विस्वस कीतल. ✱ अदिनेनाहक माक वने अद सेतेमतोर इनदगा.

5

देवुळि सेतेमतोर इताहकु, बेद्रमता बर्कत दोर्किहता

1 मावा विस्वसतेनाहकु, देवुळि माक सेतेमतोर कीता इनजोर, ✱ मावा किर्स्तु येसुसामिना मोकतेनाहकु, माट देवुळता संगे गूनम आतल. ✱

2 माट विस्वस कीताहकु, येसुसामि माकु देवुळता दया दोर्किह कीसीतोग, ✱ अद दयाते माट इंजेक पिसिह्नल. ✱ ओसो आक्रिते माट देवुळता डीसातुन ऊळसोर, ताना संगे मनदकल इनजोर, इद आसाते बेस-नेहना गिर्दा आतल. ✱

3 वेट आसातेन आयो, मति मावाड तिपल्कने वने, बेस-नेहना गिर्दा आतल. ✱ बह इतेके, बेस्के माट तिपल्कने अरयहनल, अस्के माट दीरा पोस मनदनदिन कगयिह्नल. ✱

4 अद्रम दीरा पोस मतेके, मावा विस्वस बेस मेगिहता. अस्के देवुळि माक करल कीसीयनद बर्कत, माक दोर्कगा इनजोर, माट आसा तासिह्नल. ✱

5 मावा इद आसातुन, देवुळि बेस्केन देहो आयगा इनजोर, माट पुहनल. ✱ बाराहक इतेके, मावा जीवातगा निदिस बल्क अरनाह, देवुळि तना जीवातुन वळता, ✱ वळसि अद माक बेचोन जीवा कीस्ता, इदिन तोहता.

6 मुने माट मावा पापमताहि मुर्तिय पिस पगवल, मति देवुळ तासतद कगोते, ✱ माट पापि मन्कलारेनाहक, किर्स्तु तना जीवा ईतोग. ✱

7 केंजाट, कर्तुळ मन्कनेनाहक, तना जीवा ईयलाह, बोगाय तयर मनदनोगा? आंह बेस गूनमतोग मन्कनेनाहक इसि डोललाह, बोगो ओवोर्ग दीरा कीसि तयर आतेक आयनोग.

8 मति माट पापिरल मतल अस्के, देवुळि किर्स्तुन मयेनाहक डोललाह लोहच मता, अचोन देवुळ माक जीवा कीता ऊळाट! ✱

9 मुने माट पापिरल मन्जाय मति, देवुळि अचोन जीवा कीसि, माक पिसिह कीता. मति इंजेके किर्स्तु मयेनाहक नेतुर पोहच डोलताहकु, माट देवुळता मुनेह सेतेमतोरल आतल. ✱ अदिहक देवुळि निटमे, माक तना मारेंगा सिक्साताहि पिसिह कीयगा. ✱

10 नना ओसो तेळियिह कीस वेहतहनन, माट देवुळता कोंटेतोरल मतल अस्केने, मयेनाहक डोललाह अद तना मगिन लोहच मता. इद्रमलेहका माट ताना संगे गूनम आतल. ✱ इंजेके गूनम आतापया देवुळि, तना मगि किर्स्तु जीवात मनाहकु, माक सिक्साताहि निटमे पिसिह कीयगा. ✱

11 अचोने आयो मति, मावा येसुसामि किर्स्तु, माक देवुळता संगे गूनम कीसीतोग. ✱ अदिनेनाहक देवुळतुन सीता कीसि, माट बेस-नेहना गिर्दा आह्नल.

आदम बार एगिह कीतोग, किर्स्तु बार कलियिह कीस्तोग

12 मुनेतोग मान्वल आदम पापम कीताहकु, इद बूमते पापम पुटटा. ✱ वेगे वगोग मन्कना पापमतेनाहक हामुर पुटटा. अदिहके आदमना जालपिलतोर, इतेके सबेटो, पापम कीताहकु डोलिह्तोर. ✱

13 देवुळि मोसाना कयदे अडोड ईयनामुने, पूरा बूममेटोर पापम कीदुरे. मति अस्के मोसानाड अडोड लेवाहकु, बोन्के अडोन देहतनद कसुर दल्गो. ✱

14 अस्के वने आदमनगडाह इतेके, मोसाना वेला एवनाह, लोकुर पापम कीदुर, अदिहक डोलिदुर. ✱ बेद्रम देवुळता तोडटाहि पेसतद अडोतुन आदम देहतोग, ओना लेहका ओर पोल्लोतुन देहोर. ✱ तेला मति ओर तमा कीतद पापमतेनाहकु डोलिदुर.

वेग आदम इतेके, पेगके वावाल किर्स्तुना सीना मतोग. ✱

15 सीना मतेक वने, आदमना कर्मम ओसो देवुळता दर्मम, इव रेंडिना नडुम, वेल्लाय परक मन्हता. इद्रमे वगोग मन्कल आदम कर्मम कीताहकु, वेल्लाटोर डोलतोर. मति तान्काय वीळिसि, बेचोनो देवुळता दया, दर्मम आंदु! अद दर्मम बेद इतेके, वगोगे मन्कल येसु किर्स्तुना दयाता मेटे, वेल्लाटोरा पापमता मापि आता. ✱

✱ 4:24-25 4:23-25 15:4; 1 कुरिततोर 9:9-10; 10:11; 2 तिमोति 3:16-17 ✱ 4:24-25 4:24-25 यशायाह 53:4-5; रोम सहरतोर 5:6,8; 8:32; इपिसुसतोर 5:2 ✱ 4:24-25 4:24-25 5:18 ✱ 4:24-25 4:24-25 लैव्यवस्था 16:17; 1 कुरिततोर 15:17; 2 कुरिततोर 5:21 † 4:24-25 4:24-25 8:30 ऊळाट ✱ 4:24-25 4:24-25 बळयिर 2:24; रोम सहरतोर 10:9; 1 पत्र 1:21 ✱ 5:1 5:1 3:28 ✱ 5:1 5:1 कुलुसितोर 1:20 ✱ 5:2 5:2 इपिसुसतोर 2:8,18; 1 पत्र 3:18 ✱ 5:2 5:2 1 कुरिततोर 15:1 ✱ 5:2 5:2 12:12; 1 पत्र 1:6 ✱ 5:3 5:3 मत्याल 5:11-12; 2 कुरिततोर 12:10; याकुब 1:2-3 ✱ 5:3 5:3 लूकाल 21:19; 2 पत्र 1:6 ✱ 5:4 5:4 याकुब 1:12 ✱ 5:5 5:5 देवुळताड पाटाड 119:116; रोम सहरतोर 9:33; इब्रितोर 6:18-19 ✱ 5:5 5:5 बळयिर 2:33; 10:45-46; गलातितोर 4:6; 1 तिसलुनितोर 4:8; तीतुस 3:6 ✱ 5:6 5:6 गलातितोर 4:4 ✱ 5:6 5:6 4:24-25; गलातितोर 2:20 ✱ 5:8 5:8 योहन 3:16; 15:13; रोम सहरतोर 4:24-25; 8:38-39; गलातितोर 2:20; 1 योहन 4:10 ✱ 5:9 5:9 3:25-26 ✱ 5:9 5:9 1:18; 1 तिसलुनितोर 1:10 ✱ 5:10 5:10 2 कुरिततोर 5:18,20; कुलुसितोर 1:21-22; 1 योहन 4:10 ✱ 5:10 5:10 8:34; इब्रितोर 7:25; 1 योहन 2:1 ✱ 5:11 5:11 11:15 ✱ 5:12 5:12 पुटमुळि 3:1-7 ✱ 5:12 5:12 पुटमुळि 3:19; रोम सहरतोर 6:21-23; 1 कुरिततोर 15:21-22,56; याकुब 1:15 ✱ 5:13 5:13 4:14-15 ✱ 5:14 5:12-14 1 कुरिततोर 15:22 ✱ 5:14 5:14 होशे 6:7 ✱ 5:14 5:14 1 कुरिततोर 15:45 ✱ 5:15 5:15 बळयिर 15:11; 2 कुरिततोर 5:14; 1 तिमोति 2:5

16 आदमना कर्मम ओसो देवुळता दर्मम, इव रेंडिनगा इद ओसो परक दिसिहता इतेके, वगोना कर्ममतेनाहकु, सबेटोर देवुळता मुनेह कसुरतोर आतोर. मति देवुळता दर्ममतेनाहकु, माट वेल्लाडे पापमताड कबस्क कीसाय मति, देवुळता मुनेह सेतेमतोरल आतल.*

17 वगोग मन्कना कर्ममतेनाहकु, कतमतोर हामुरता कय इळन मन्हतोर. मति दुप्रोग मन्कल येसु किर्स्तु कीतद कबळतेनाहकु, माक तान्काय वीळिसि, बर्कत दोर्किहता.* बह इतेके देवुळता बेरा दयाते, ओसो ताना दर्ममते, बोर सेतेमतोर आतोर, ओर सबेटोर पापमतुन, हामुरतुन गेल्लिसि, अमेसा पिसनुर.*

18 इद्रमलेहका आदमना उंदिय पापम कबळतेनाहक, सबेटोर कसुरतोर आतोर. अद्रमे किर्स्तुना उंदिय सेतेम कबळतेनाहकु,* सबेटोर देवुळता मुनेह सेतेमतोर आया पगयहतोर,* अहे पूना पिसमुळ दोर्किह कीया पगयहतोर.*

19 वगोग मन्कल आदम, देवुळ वेहतदिन केंजवाहकु, वेल्लाटोर लोकुर पापिर आतोर.* मति दुप्रोग मन्कल येसु किर्स्तु इसि, देवुळ वेहतदिन केंजताहकु,* देवुळि वेल्लाटोर मन्कलोरिन सेतेमतोर कीस्ता.

20 देवुळि लोकुरिहक अडोड बाराहकु ईता इतेके, ओर अडोड देहचोर, तमा पापम बुदतुन बेस पुनदना इनजोर.* मति लोकुर बेचोन पापम कीसोर अतोर, अचोने देवुळता दया वीळसोर अता.*

21 (बाराहक इद्रम आता?) सबेटोर मन्कलोरिन, पापम ताकिह कीसोर, हामुरतेके ओसीदु; मति इंजेके देवुळता दया माक ताकिह कीस्ता, मावा किर्स्तु येसुसामिना मेटे, देवुळि माक सेतेमतोर कीस्ता.* माट सेतेमतोरल आताहकु, माक अमेसाता पिसमुळ दोर्किहता.

6

विस्वसिरा पोगोन पापमता बाताले अदिकर इले

1 (लोकुर बेचोन पापमकीसोर अतोर, अचोने देवुळता दया वीळसोर अता इन्जि, नना मीक वेहच मतन.)* अह इतेके, देवुळि इंका ओसो पका दया कीयनाह, माट पापम कीसोरिन दाकल इनजोर, नाक इनैरि.*

2-4 मति नना वेहेनन, अद्रम मूर्तिय विचर कीयना आयो! माट सबेटोरल येसु किर्स्तुना संगे जोळेम आतल इनजोर तोहतलाह, ओना पेदिरते एतगा मुळिन्दस तेदतल.* अस्केने माट ओना संगे डोलतप लेहका आतल.* अहे ओना संगे गुमयातगा मिसतप लेहका आतल.* इद पोल्लोतुन मागडतिरा? ओसो देवुळबाबाल तना बेरा डीसाते, किर्स्तुन हामुरतगडाहि जीवा अर्हतप लेहका,* माट वने इंजेके पूना पिसमुळते ताक पगयहनल.* अदिनेनाहक पापम कीयनदिना लोप्पा ऊळतेके, माट इंजेके डोलतप लेहका महनल.* इतेके पापम बेद्रम कीसोरिन मनदकल?*

5 ओना हामुरतगा माट ओना संगे कलियतप आतल इतेके, ओना तेगमुळते वने निटमे ओना संगे कलियतप आतल, इद्रम माकु पूना पिसमुळ दोर्किहता.*

6 मयगा मनदनद पापमता अदिकर बूळेम आयना इनजोर, मावा पाळना बुदि किर्स्तुना संगे हव्कनागुटातगा डोलता इनजोर पुतल.* अह आसि, माट इंजेके मुनेता लेहका, पापमता कय इळन मनवल.*

7 बाराहक इतेके, डोलतोरा पोगोन पापमता बातय अदिकर इले.*

8 किर्स्तुना संगे डोलतप लेहका आतल,* अदिनेनाहक इंजेके, किर्स्तुना संगे अमेसा पिससोर दायहनल* इनजोर वने नमिहनल.

9-10 ओग पापमता विचरते ताकवालेवा, उंदिय मल्का डोलतोग; मति इंजेके ओग देवुळता विचर मतप पिसिहतोग. अदिहक किर्स्तु हामुरतगडाहि जीवा अरतोग, इंजेके ओग ओसो बेस्केन डोलोग आयनोग इनजोर, माट पुतल. इंजेके ओना पोगोन हामुरता बातय अदिकर इले.*

11 अद्रमे मीट वने किर्स्तु येसुना संगे जोळेम आताहकु, पापमता विचरते ताकवा, डोलतप लेहका आतिर, मति देवुळता विचर मतपु ताकसोर पिसिहनिर, इदिन मीट पुन्हटु.

12 अदिनेनाहक मीवाड रेंड दियाड मनदनव मेंदुस्किन, पापम आव्रे कीयि इनजोर, पापमता कयदे एमाट. अविस्किन पापम आव्रे कीतेके, मीक पापमताड लालुस्कना लेहकाने कीया पोयगा.

13 मीवाड मेंदुस्किन लागवाड कबस्क कीयलाह, पापमता कयदे विळिसस एमाट. मति पापमतुहक डोलिसि, माट पूना जीवा दोर्किह कीतोम इनजोर पुन्जि,* मीवाड मेंदुस्किन सेतेमताड कबस्क कीयलाहि, देवुळता कयदे इम्हटु.*

14 इंजेके मोसानाड अडोड आयो, मति देवुळता दयाये मीक ताकिह कीस्ता, इदिन सीता कीम्हटु.* अदिनेनाहक पापम मीवा माल्काना लेहका आयनद आयो.*

पापमता कय इळन मनदनद आयो

* 5:16 5:15-16 8:1-2; 2 कुरिततोर 9:15 * 5:17 5:17 पुटमुळि 3:6,19 * 5:17 5:17 6:14 * 5:18 5:18 3:25-26 * 5:18 5:18 4:24-25 * 5:18 5:17-18 1 कुरिततोर 15:22 * 5:19 5:19 11:32 * 5:19 5:19 पिलिपितोर 2:8 * 5:20 5:20 3:20; गलातितोर 3:19 * 5:20 5:20 6:1; 1 तिमोति 1:13-14 * 5:21 5:21 योहन 1:17; रोम सहरतोर 6:14,23 * 6:1 6:1 5:20 * 6:1 6:1 3:8 * 6:2-4 6:2-4 मत्याल 28:19; बळयिर 2:38; गलातितोर 3:27; 1 पत्र 3:21 * 6:2-4 6:2-4 7:4; कुलुसितोर 2:20-22; 3:2-3; 1 पत्र 2:24 * 6:2-4 6:2-4 कुलुसितोर 2:12 * 6:2-4 6:2-4 बळयिर 2:24 * 6:2-4 6:2-4 7:6; 2 कुरिततोर 5:17; 13:4; गलातितोर 6:15; इपिसुसतोर 4:23-24; कुलुसितोर 3:10 * 6:2-4 6:2-4 1 पत्र 2:24 * 6:2-4 6:2-4 1 पत्र 4:2 * 6:5 6:5 2 कुरिततोर 4:10; पिलिपितोर 3:10-11; कुलुसितोर 2:12; 3:1 * 6:6 6:6 गलातितोर 2:20; 5:24; 6:14; इपिसुसतोर 4:22; कुलुसितोर 3:9 * 6:6 6:6 7:14,24 * 6:7 6:7 1 पत्र 4:1 * 6:8 6:6-8 2 कुरिततोर 5:14 * 6:8 6:8 2 कुरिततोर 4:10; 2 तिमोति 2:11 * 6:9-10 6:9-10 तोहचीतव पोल्लोड 1:18 * 6:13 6:13 1 पत्र 2:24 * 6:13 6:13 7:5; 12:1; कुलुसितोर 3:5; 2 तिमोति 2:15 * 6:14 6:14 5:17,21; 7:4,6; गलातितोर 4:21; 5:18 * 6:14 6:14 8:1-2,12

15 इंजेके देवुळता दया माक दोर्कताहकु, मोसानाड अडोड वेहतप, माक ताक पोयो. अदिनेनाहक इंजेके माट पापम कीतेक बाताल आयो इनदा पगयहनला? आयो, अद्रम मुर्तिय आयो.

16 इंजेके पापमताड केंजिसाय, देवुळताड केंजिसाय, बेदिनाड केंजिस मीट वरेम आसि महनिर, अदिना कय इळन मनवालोरीर आतिर, इदिन पुनविरा? पापमताड केंजतेक अचोन, अद मीक देवुळताहि एगिह कीसि, हामुरतेके ओसीस्ता. देवुळताड केंजतेक अचोन, अद मीक सेतेमतोर इन्हता.

17-18 मुने मीट पापमता कय इळन मतिर, मति इंजेके मीक काहवत देवुळताड पोल्लोन केंजिसि, अव पोल्लोड वेहतप, मीट मीवा जीवाताहि ताकिहनिर. ओसो देवुळि मीक पापमता कयदाहि विळिसह कीता. इंजेके मीट देवुळता कय इळन मन्जि, सेतेमते ताकलाह आतिर, देवुळतुहक जोहर आयि!

19-20 मीक इव पोल्लोड तेळियलाह तिपल मताहकु, नना इद्रम पुन्पिह कीयनव पोल्लोने वेहतहनन. मुने मीट पापमता कय इळन मतिर अस्के, मीक सेतेमता अगदे ताकलाह विचर वावो. मीवाड मेंदुस्किन करबताड विचर्कना कय इळन मनदलाह ईतिर, अह कीसि देवुळताड अडोन देहचोरेन अतिर. मति इंजेके मीट मीवाड मेंदुस्किन, सेतेमताड विचर्कना कय इळन मनदलाह इन्हट. अस्के मीट देवुळता पवित्र लोकरिर आयकिर.

21-22 मुने मीट कीतव पापमताड कबस्कना मीक बाताले पायदा दोर्को. इंजेके अविस्किन सीता कीतेक, मीक लजा वास्ता. अव कबस्कना कमय इतेके हामुरिये. अद बेद्रमता हामुर इतेके, अमेसा देवुळता जीवालेवा मनदनु. मति इंजेके देवुळि मीक पापमता कयदाहि विळिसह कीता. कीसि मीक तनाये कय इळन मनवालोरीर कीता. कीताहकु, मीक इद पायदा दोर्किहता: देवुळि मीकु तना पवित्र अगदे ताकिह कीसि, अमेसाता पिसमुळतेके ओसीस्ता.

23 (अदिहकु माट पापम कीसोरेन दाकल इन्जि इनमाट.) बह इतेके, पापमता कमय इतेके, हामुरिये दोर्किहता. मति मावा किर्स्तु येसुसामि मयेनाहक कीतद कबळतेनाहकु, देवुळि माक तना संगे अमेसा पिसनद दर्मम ईस्ता.

7

मर्मिना पोल्लोतुन पोसि, पोल् तेळियिह कीस्तोग

1 इंजेके मोसानाड अडोड पुनवालोरीर मावोर यहुदिरिर, मीक नना वेहतलाह आतन. मन्कल जीवात मनेकेने, ओना पोगोन अडोना अदिकर ताकिहता, इद पोल्लोतुन मीट सबेटोरिर पुतिरे.

2 मर्मता अडो वने अहे: आंचाळि तना मुजोना संगेन, जोळ आस मनदना इनजोर, अडो मन्हता, दुस्रोन्क दायलाह पोलो. मति मुजो डोलतेक अचोन, तान्क अद अडो दल्गो.

3 अदिनेनाहक ताना मुजो जीवात मनेकेन, अद दुस्रोन्क अतेके, तान सिङ्गि आंचाळ इन्हतोर. मति ताना मुजो डोलतेके, ओनाय संगे जोळ मनदना अडो ताको. इतेके अद रांडे आतापया, दुस्रोन्क अतेके, अद सिङ्गि आंचाळ आयो.

4 अद्रमलेहकाने मावोरिर, (मुने माट यहुदिरल मोसानाड अडोना संगे जोळ आस मतल). किर्स्तु डोलतस्के, माट वने ओना संगे डोलतप लेहकान आसि, अडोना अदिकरताहि पसतल. (रांडे आंचाळ दुस्रोन्क दाया पगतप लेहकाने,) माट वने इंजेके किर्स्तुना संगे हामुरतगडाहि जीवा अरतप आसि, ओना संगे जोळ आतल; जोळ आसि, ओनाय संगे देवुळता बेसता सेवा कीया पगयहनल.

5 माट मुने मन्कना बुदते ताकसोर मतल अस्के, मावाड मेंदुस्किन पापम कीयलाह, लालुस्क ताकिह कीदुड. मोसानाड अडोड पुताहकु, अव लालुस्क नेका वीळसोर अताड. अदिनेनाहक माट पापम कबस्क कीसोरे, अमेसाता हामुरता लायकतोरल मतल.

6 मति इंजेके माट किर्स्तुना संगे डोलतप लेहका आताहकु, मावा पोगोन अडोना बातय अदिकर इले. अदिनेनाहक इंजेक माट पाळना रीतते, रासतव अडोना इसबते सेवा केवल. मति देवुळता जीवा वेहतपु, पूना रीतते कीयहनल.

मोसानाड अडोड पापमतुन पुन्पिह कीस्ताड

7 नना इचोन वेहतस्के, मोसानाड अडोड ओसो पापमि, इव उंदिय पोल्लो इनदनाया? आयो, मुर्तिय आयो! साङ्गमतगा अडोड रासतव लेवेके, नना पापमतुन पुनोन आवेनन. दुस्रोना मालसोमतगा कौडा कीयनद आयो इनजोर, मोसाना अडो उकुम एवेके, कौडा कीयनद पापम इनजोर, नना बह पुनेनन?

☆ 6:16 6:16 योहन 8:34; 2 पत्रु 2:19 ☆ 6:17-18 6:17-18 2 तिमोति 1:13 ☆ 6:17-18 6:17-18 योहन 8:32; रोम सहरतोर 8:1-2 ☆ 6:19-20 6:19-20 मत्याल 6:24; रोम सहरतोर 6:16 ☆ 6:19-20 6:19-20 7:23 ☆ 6:21-22 6:21-22 यहजेकेल 16:63; रोम सहरतोर 7:5; 2 कुरिततोर 4:2 ☆ 6:21-22 6:21-22 पिलिपितोर 3:19 ☆ 6:21-22 6:21-22 1:32; 5:12; 8:6,13; गलातितोर 6:8 ☆ 6:21-22 6:21-22 योहन 8:32 ☆ 6:23 6:23 5:12 ☆ 6:23 6:23 मत्याल 25:46; रोम सहरतोर 5:21 ☆ 7:2 7:2 1 कुरिततोर 7:39 ☆ 7:4 7:4 6:2-4,14; 8:1-2; 10:3-4; गलातितोर 2:19 ☆ 7:5 7:5 8:8 ☆ 7:5 7:5 6:13 * 7:5 7:5 मोसानाड अडोड वावस्के वने, मन्कलोर पापम कीयलाहि विचर कीदुड; मति अडोड वास, पापम केमाट इनजोर इतापया, मन्कलोरिहक तमा कैगम बुदते अडोड देहतलाह, पका विचर वास्ता. अदिनेनाहक अडोन पुताहकु, मावाड लालुस्क नेका वीळसोर अताड इनजोर, पोल् वेहतलाह आतोग. ☆ 7:5 7:5 6:21-22 ☆ 7:6 7:6 2:29; 6:2-4,14 ☆ 7:7 7:7 3:20; 4:14-15; 5:20 ☆ 7:7 7:7 पिसमुळि 20:17; व्यवस्थाविवरण 5:21

8 मति अडोता मेटे, पापम अग दोर्किह कीता; * कीसि नावा जीवातगा, सबे रीतिनाड कोंडा कीयनव विचर्क पुटिह कीता. * बाराहक इतेके, पापम केमा इनजोर अडो मतेकेने, मावा जीवातगा, अद पापम कीयनद विचर पुटिहता. *

9 मुनेन नना मोसानाड अडोनाड पोल्लोड पुनवा मतन, अस्के नना पर्वालेवा पिसिंदन. मति अडोन पुतापया, कसुर कीतोनन आंदन इनजोर पुतन.

10 ओसो (देवुळताहि एगिसि, ताना मुनेह) डोलतप लेहका आतोनन इन्जि पुतन. लोकुर अमेसाता पिसमुळता अगदुन पुनिर इनजोर, देवुळि माक अडोड ईता. * मति (अविस्किन देहताहकु,) अवे अडोड नाकु हामुरता अगदे ओसीतप मन्हताड.

11 बह इतेके अडोना उकुमता मेटे, पापम अग दोर्किह कीता, कीसि नाक नाळेह कीता; ओसो नाक हामुरता अगदे ओसीता.

12 इद्रमलेहका देवुळ ईतव अडोड लागोड इन्जि इनोन. अव सबे देवुळताहि वाताड, सेतेमताड ओसो बेसताड आंदुड. *

13 अह इतेके, इव बेसताड अडोड नाक डोलनाह कीस्ताडा? अद्रम मुर्तिय केवोड! नावा पापम बुदिये बेसताड अडोना मेटे, नाक हामुरता अगदेके ओसीता. इद्रमलेहका देवुळताड अडोड, नावा पापम बुदतुन पुन्पिह कीताड; ओसो पापम बेचोन लाग्वा मन्हता इनजोर तोहताड.

अडोड वेहतपु माट बाराहक ताक पगवल

14 निटमे, मोसानाड अडोड इतेके, देवुळतगडाड आंदुड इनजोर, माट पुतल. मति नना इसि मन्कना बुदतोनन, * पापमता कय इळन मनवानन. *

15 नना बेदिन कीकन इनजोर विचर कीयहनन, अदिन केवोन. मति नना बेदिन केवोन इनजोर विचर कीयहनन, अदिने कीयहनन. नना बेद्रम ताकलाह आतन, अद नाके तेळियो. *

16 नना कीयनद कबळतुन लाग्वाद कबळ इन्जि, कबुल आयहनन इतेके, अडोड बेसताड इनजोर मानेम आयहनन. *

17-20 मति नयगा मनदनद बुदतगा, बेदे बेसता पोल्लो इले इनजोर पुतन. बेसता कबळ कीयलाहि नाक विचर वास्ताये, मति अदिन नना कीया पगवोन. अदिहक नना बेद बेसता कबळ कीकन इनजोर विचर कीयहनन, अदिन केवोन. मति नना बेद लाग्वा कबळ केवोन इनजोर विचर कीयहनन, अदिने कीयहनन. * अह इतेके लाग्वाड कबस्किन, नना नावा विचरते केवानन आयोन, मति नयगा जागा आस मनदनद पापम बुदिये, नाक अद्रम कीयनाह कीस्ता. *

21 इद्रमि बेस्के नना बेसताड कबस्क कीयलाह ऊळिहनन, अस्के अमेसा नावा लोप्पा मनदनद लाग्वा बुदि, नाक रोमिह कीस्ता इनजोर नना पुतन. *

22 देवुळताड अडोना लोप्पा, नावा जीवातगा पका गिर्दा आस्ता. *

23 मति नावा मेंदुलतगा उंद अलगता बुद दिसिहता, अद नाक देवुळताड अडोन केंजवाह कीस्ता. इद पापमता बुदि नाक दोहतप लेहका कीसि, नावा मेंदुलतुन ताकिह कीस्ता. *

24 अलो देवन! इद नावा बेचोटा गोसा! हामुरता अगदे दायनद इद पापि मेंदुलताहि, नाक बोग विळिसह कीयनोग?†*

25 मावा किर्स्तु येसुसामिये, नाक विळिसह केवाल आंदोग, देवुळतुहक जोहर आयि! इद्रमलेहका इंजेके नावा जीवाते, देवुळताड अडोन नना माळिहनन. मति बेद बुदि नावा मेंदुलतगा मन्हता, अद पापमता कय इळन मन्हता. *

8

देवुळता जीवा इयनद पिसमुळ

1-2 (मुने नाक पापमताकिह कीसि, अमेसाता हामुरतेके ओसीदु,) मति इंजेके नना येसु किर्स्तुन विस्वस कीताहकु, नयगा मनदनद देवुळता जीवा पापमता, हामुरता कयदगडाहि नाक विळिसह कीता. * अदे जीवा इंजेके नाक ताकिह कीस्ता. (अदिनेनाहक देवुळि कसुरतोरिर इन्जि, मावा नेयम कीयगा इनजोर, माक बातय रेय इले.) * येसु किर्स्तुन विस्वस केवालोरिहक, [मन्कना बुदते ताकवा, देवुळता जीवा वेहतप ताकवालोरिहक, *] देवुळि बेस्केन सिक्सा एवो.

3 माट मन्कना बुदते ताकसोर मताहकु, मोसानाड अडोड केंज पगवा मतल. अद इसबते, अडोड माक पापमता लावताहि विळिसह कीया पगबोड. * मति अडोड कीया पगवदिन, देवुळिये कीता. बेद्रम इतेके, तना वगोग मगिन लोहचीता. ताना मगि, माट पापि मन्कलोरा लेहका मन्कल मारियिस, इद बूमतगा वास मतोग. * अदे मेंदुलते, ओग मावा पापमता सिक्सातुन, तना पोगोन एतोग. *

* 7:8 7:8 3:20 * 7:8 7:7-8 5:20 * 7:8 7:8 1 कुरिततोर 15:56 * 7:10 7:10 लैव्यवस्था 18:5; लुकाल 10:28; रोम सहरतोर 10:5; गलातितोर 3:12 * 7:12 7:12 1 तिमोति 1:8 * 7:14 7:14 1 कुरिततोर 3:1 * 7:14 7:14 1 राजा 21:20,25; 2 राजा 17:17; योहन 8:34; रोम सहरतोर 3:9; 6:6; गलातितोर 4:3 * 7:15 7:15 गलातितोर 5:17 * 7:16 7:16 1 तिमोति 1:8 * 7:17-20 7:17-20 गलातितोर 5:17 * 7:17-20 7:17-20 8:3 * 7:21 7:21 8:2 * 7:22 7:22 2 कुरिततोर 4:16; इपिसुसतोर 3:16; 1 पत्र 3:3-4 * 7:23 7:23 6:19-20; गलातितोर 5:17; याकुब 4:1; 1 पत्र 2:11 † 7:24 7:24 इद वचनतगा पोल्लु सिरप तनाय लोप्पा इनेग, मति सबेटोर विस्वसि लोप्पा वेहततोग. * 7:24 7:24 6:6; कुलसितोर 2:11 * 7:25 7:25 8:1-2 * 8:1-2 8:1-2 योहन 8:32,36; रोम सहरतोर 6:17-18,21-22; 7:4; 1 कुरिततोर 15:45; याकुब 1:25 * 8:1-2 8:1-2 5:16; 8:34 * 8:1-2 8:1-2 मन्कना बुदते ताकवा, देवुळता जीवा वेहतप ताकवालोरिहक इद पोल्लो सबे मोदुल काग्देहकनगा दोर्को. * 8:3 8:3 बळयिर 13:39; रोम सहरतोर 7:17-20; इब्रितोर 7:18-19; 10:1-4 * 8:3 8:3 गलातितोर 4:4 * 8:3 8:3 2 कुरिततोर 5:21; पिलिपितोर 2:7; 1 तिमोति 1:15; इब्रितोर 2:14-15,17; 4:15; 10:8

4 देवुळि बाराहक इद्रम कीता? इंजेके माट मन्कना बुदते ताकवालेवा, देवुळता जीवा वेहतप ताक पगयहनल. ✨ इद्रम ताकसोरे, उंद पूना रीतते अडोडः वेहतप कीयलाह आतल. ✨

5 मन्कना बुदते ताकवालोर बार, मन्कनाडेः पोल्लोनगा सीता कीसोर मन्हूतोर. ✨ मति देवुळता जीवा वेहतप ताकवालोर बार, देवुळताडः पोल्लोनगा सीता कीसोर मन्हूतोर. ✨

6 मन्कना बुदि मीवाडः विचर्किन ताकिह कीतेके, मीक देवुळ ईयनद पिसमुळ दोर्को आयगा. ✨ मति देवुळता जीवा मीवाडः विचर्किन ताकिह कीतेक बार, मीट देवुळता संगे पिसकिर, ओसो सुकमते मनदकिर.

7 बह इतेके मन्कना बुदते विचर केवालोर देवुळताडः अडोन केंजोर, केंज पगवोर वने. अदिनेनाहक अद्रम विचर केवालोर, देवुळता विस्द मन्हूतोर. ✨

8 मन्कना बुदते ताकवालोर, देवुळतुहक विचर वातप, मुर्तिय ताक पगवोर. ✨

9 मीवा जीवातगा मात्रम, देवुळता जीवा जागा आताहकु, ✨ मीट मन्कना बुद मतप लेहका पिसविर, मति पवित्र जीवा वेहतप लेहका पिसिहनिर. (बोरगा किर्स्तुना जीवा इले, ओर ओना मन्कलोर आयोर, ✨ इदिन सीता कीम्हटु.)

10 किर्स्तु मीवाडः जीवानगा मतेक अचोन, मीवाडः मेंदुस्क पापमतुहक डोलतेक तेला, देवुळि मीक सेतेमतोर कीताहकु, ताना जीवा मीक अमेसाता पिसमुळ ईस्ता. ✨

11 बेद देवुळि येसुन हामुरतगडाहि तेगिह कीता, ✨ अदे देवुळता जीवा, मीवा जीवातगा जागा आता. ✨ अदे जीवाता लावते, मीट डोलतापया वने, देवुळि येसु किर्स्तुन कीतप लेहका, मीवाडः मेंदुस्किहक वने उंद दिया जीवा ईयगा. ✨

12 अदिनेनाहक मावोरिर! देवुळता जीवा वेहतपु, माक ताक पोयहता. मन्कना बुद मतप ताकनदायो. ✨

13 मन्कना बुदते माट ताकतेक अचोन, अद अमेसाता हामुरतेकेन ओसीस्ता. ✨ मति देवुळता जीवाता तोळते, मावाडः मेंदुस्क विचर कीयनव कबस्किन विळसतेके, ✨ माट देवुळता संगे पिसकल. ✨

14 बाराहक इतेके, बोर मन्कलोरिन देवुळता जीवा ताकिह कीस्ता, ✨ ओरे देवुळताडः मगक-मयास्क मन्हूतोर. ✨

15 बहु साकुर केवाल तना मालकाहक रेथिस मनदना लेहका, माकु देवुळताहि रेय वसनद जीवा दोर्कताया? ✨ आयो! ✨ मावा जीवातगा मनदनद पवित्र जीवा, माकु देवुळताडः मगक-मयास्क आनाह कीता. ✨ अदिनेनाहक देवुळतुनु, ए नावा बाबानिन इनजोर, केय पगयहनल. ✨

16 इंगो, देवुळता जीवा मावा जीवातुन, मीट निटमे देवुळताडः मगक-मयस्कनिर इनजोर, ✨ साक्सि ईयलाह आता. ✨

17 इद्रमि किर्स्तुना लेहका, माट वने देवुळताडः मगक-मयास्कनल आंदल, अहे ओना लेहका माक वने देवुळबाबाल तनाडः मगक-मयास्किहक तासतद बर्कत दोर्कगा. ✨ माट इद बूमते किर्स्तुना संगे तिपल आयहनल इतेके, पया देवुळदीपते ओना संगे, देवुळताहि मान वने दोर्किह कीकल. ✨

वायनद कालमते विस्वसिरिहक दोर्कनद गिर्दा

18 किर्स्तुनेनाहक विस्वसिरिहक इंजेक तिपल वास्ताये. मति वायनद कालमते, देवुळि तना डीसा तोहचि, बेचोन माक मान ईयगा, ✨ ताना सीता कीतेके, मावा इंजेटा तिपल ओसोय अल्को मन्हूता ✨ इन्जि, नना पुहनन.

19-21 (आदम-अवाल बेस्के पापम कीतोर अस्के,) देवुळि ओरिन सरप ईता, ओसो पूरा बूमतगा पीळा अर्हता. ✨ (मन्कलोरिहक इतेके, ओरा कसुरतेनाहक सरप दलगाता, मति) देवुळ पुटिह कीतव सबेटविस्किहक बार, कसुर केवाये पीळा दोर्कता. मति अविस्किहक वने आसा मन्हूता. उंद दिया देवुळि तनाडः मगक-मयास्किन, अद सरपताहि विळिसह कीसि, ओरिहक मान ईयगा, अद मान पोळकने दिसगा. ✨ अदे दिया, देवुळि तना पुटिह कीतव सबेटविन वने, अविस्कना पीळाताहि विळिसह कीयगा. ✨ अद दियातुन अवु अग ऊळसोरेन मन्हूताडः.

22 आंचाळि रिकम आयहपा, नोयनद तेदतस्के बेद्रम ऊल्लिहता, अद्रमे अव सबेटव इंजेक एवनाह, ऊल्लगतप आंदुड ✨ इनजोर पुतल.

23 अविस्कना संगे माट वने ऊल्लगलाह आतले. ओसो पया दोर्कनद बर्कत बेद्रम मनदगा इनजोर तोहतलाहि, देवुळि इंजेकेन माक तना जीवातुन ईता. अद जीवा वेहतपु, उंद दिया मयगा देवुळताडः मगक-मयास्क आयनद, पूरा अदिकर दिसगा. ✨ अस्के मावाडः मेंदुस्किन तिपल्कनाहि विळिसह कीसि, पूनाडः मेंदुस्क माक ईयगा. अद दियातेनाहक, माट पका ऊल्लगसोर केपलाह आतल. ✨

✨ 8:4 8:4 गलातितोर 5:16,25 ✨ 8:4 8:4 2:26; 3:31 ✨ 8:5 8:5 गलातितोर 5:19-21 ✨ 8:5 8:5 गलातितोर 5:22-25 ✨ 8:6 8:6 6:21-22 ✨ 8:7 8:7 कुलसितोर 2:18; याकुब 4:4 ✨ 8:8 8:5-8 7:5; गलातितोर 5:17 ✨ 8:9 8:9 योहन 14:23; 1 कुरिततोर 3:16; 6:18-20; 2 कुरिततोर 6:16; गलातितोर 4:6; 2 तिमोति 1:14; 1 योहन 3:24; 4:13 ✨ 8:9 8:9 योहन 14:17 ✨ 8:10 8:10 गलातितोर 2:20; इपिसुसतोर 3:17; कुलसितोर 1:25-27 ✨ 8:11 8:11 बळयिर 2:24 ✨ 8:11 8:9-11 1 कुरिततोर 6:17; पिलिपितोर 2:1-2 ✨ 8:11 8:11 योहन 5:21; गलातितोर 6:8 ✨ 8:12 8:12 6:14 ✨ 8:13 8:13 6:21-22 ✨ 8:13 8:13 कुलसितोर 3:5 ✨ 8:13 8:13 1 कुरिततोर 9:27 ✨ 8:14 8:14 गलातितोर 5:18 ✨ 8:14 8:14 होशे 1:10; मत्याल 5:9; योहन 1:12; रोम सहरतोर 9:26; 2 कुरिततोर 4:5; 6:18; 1 योहन 3:24; तोहचीतव पोल्लोड 21:7 ✨ 8:15 8:15 गलातितोर 5:1 ✨ 8:15 8:15 गलातितोर 2:4; 2 तिमोति 1:7; इन्जितोर 2:14-15 ✨ 8:15 8:15 1 कुरिततोर 2:12; 2 कुरिततोर 11:4; इपिसुसतोर 1:5; 1 योहन 4:17-18 ✨ 8:15 8:15 गलातितोर 4:5-6; 1 पत्र 1:17 ✨ 8:16 8:15-16 8:26 ✨ 8:16 8:16 2 कुरिततोर 1:22; गलातितोर 4:6; 1 योहन 3:1,24; 5:10 ✨ 8:17 8:17 बळयिर 20:32; गलातितोर 3:29; 4:7; इपिसुसतोर 3:5-6; तीतुस 3:7; इन्जितोर 1:2,14 ✨ 8:17 8:17 2 कुरिततोर 1:5,7; पिलिपितोर 3:10-11; कुलसितोर 1:24; 1 पत्र 4:12-13 ✨ 8:18 8:18 कुलसितोर 3:4; तीतुस 2:13 ✨ 8:18 8:18 2 कुरिततोर 4:17; 1 पत्र 4:12-13; 5:1 ✨ 8:19-21 8:19-21 पुटमुळि 3:16-19 ✨ 8:19-21 8:19-21 कुलसितोर 3:4; 1 पत्र 1:7,13; 1 योहन 3:2 ✨ 8:19-21 8:19-21 बळयिर 3:21; 1 कुरिततोर 15:42; कुलसितोर 1:20; 2 पत्र 3:13; तोहचीतव पोल्लोड 21:1 ✨ 8:22 8:22 यिर्मयाह 12:4,11 ✨ 8:23 8:23 2 कुरिततोर 1:22; 5:5 ✨ 8:23 8:23 2 कुरिततोर 5:2,4; गलातितोर 5:5

- 24 देवुळि माक पिसिह कीतस्के, माक इद आसा दोर्कता. ✨ मति बातालतुनाय कोंडाने ऊळतेके, ताना पोगोन बोगाय बाराहक आसा तासेग? ✨
- 25 माट इसि कोंडाने ऊळवद बर्कततुन आसा कीयहनल. अदिहक अद बर्कत माक दोर्कनाहजोम, माट ओरेम आयवा, केपसोर महनल. ✨
- 26 अचोने आयो मति, माक तेळियवाहकु, देवुळता जीवा माक तोळ मन्हता. पार्तना कीयनस्के, देवुळतुन माट बाताल ताल्हकना, बेद्रम ताल्हकना इन्जि पुनवल. मावा तोडटाहि, माट देवुळतुन पोल्लोड वळहक पुनवल, मति ताना जीवा मावा लोप्पाडाहि ऊल्गसोर केयिहता. केयिसि, मावा पार्तनातुन देवुळतगा बराबर एव्हिह कीसीस्ता. ✨
- 27 देवुळता विचर मतपे, पवित्र जीवा देवुळता लोकुरेनाहक अर्ज कीस्ता. ✨ अदिनेनाहक मावाड पोटालोप्पाडाड पोल्लोन पुनदनद देवुळि, ✨ तना जीवाताड विचर्किन पुन्हता.
- 28 देवुळि मुनेन विचर कीस तासतपु, ✨ बोन-बोन केयता, ✨ ओरे तान जीवा कीस्तोर. ओरिहक बेवे आयिड, देवुळि अव सबेटविना मेटे, ओरेनाहक बेसताडे पोल्लोन पुटिह कीसीस्ता इनजोर, ✨ माट पुतल.
- 29 बाराहक इतेके, बोर बोर नयगा विस्वस तासनुर इनजोर, देवुळि मुनेन पुन्ज मता. ✨ नावा मगि येसु ओर सबेटोरा दादाल आयेग इनजोर, ✨ देवुळि ओरिन येसुना लेहकाडोर आयलाह, ✨ मुनेन आचता. ✨
- 30 बोर-बोरिन आचता, ओरिन तना अगदे ताकलाह, केयता वने. बोर-बोरिन केयता, ओरिन सेतेमतोर कीता वने. ✨ बोर-बोरिन सेतेमतोर कीता, ओरिहक पका मान ईयगा वने. ✨

देवुळता गूनमताहि माक बेदे एगिह कीया पगवो

- 31 इचानाह वेहचोर वातन, अव सबे पोल्लोन ऊळिसि, इंजेके उंदिय पोल्लो पेसिहता: देवुळि मावा तोळ मतेके, मावा विस्दतोर बेचवुर मतेकाय, माक बाताले आयो! ✨
- 32 देवुळि किर्स्तुन मयेनाहक डोललाह वने विळिसीता, वेग नावा वगोगे मगि इनजोर, विचर वने केवो, अचोन ताना गूनमि! ✨ इतेके तना करल कीस मतपु, इव सबेटविन चिष्टम आयवा, माक निटमे ईयगा. ✨
- 33 देवुळिये माक आचिसि सेतेमतोरिन इन्हता. इतेके मन्कलोर मावा पोगोन कसुर वाटटेकाय, बाताल आयो. ✨
- 34 पया देवुळि माक सिक्सा ईया पगयहताया? आयो, अद्रम बेस्केन केवो! ✨ येसु किर्स्तुये मयेनाहक डोलिस मतोग. अचोने आयो मति, देवुळि ओन जीवा अर्हचि, तना तिनळ बाजे ओन उदिह कीता. ✨ ओग मावा तोळ मन्जि, अगा मयेनाहक देवुळतुन वळहकिहतोग. ✨
- 35-36 मुनेन दाविद राजाल साङ्गमतगा इद्रम रासतोग:
ए देवुळि! माट नीवा मन्कलोरोम इनजोर, लोकुर माक जर्मिने हक्कलाह ऊळिहतोर.
एरेन अस्कलाह ओतप लेहका, माक ओयलाह ऊळिहतोर. ✨
इनजोर रासतोग. माक तिपल वावालि, ✨ लोकुरा विस्द वावालि, दुकळ आवालि, गेंदेड दोर्कोड आवेस्कु, दोकाता जागातगा मनेलल, लोकुर माक कसेहक-मस्केने हक्केर. इद्रमताड तिपल्क वातेके, किर्स्तु माक जीवा केवोग इनजोर इनदकला? (आयो! ओग माक जीवा कीसोरेन मन्हतोग.) ✨
- 37 इव तिपल्क माक वातेक तेला, माक जीवा कीतोगु किर्स्तु मावा तोळ मनाहकु, ✨ माक ओरे कीया पगवोड, माटे पूरा गेल्लिहहनल. ✨
- 38-39 मावा सामि येसु किर्स्तुन मयेनाहक डोललाह लोहचि, माक इचोन जीवा कीता इनजोर, देवुळि तोहता. ✨ हामुर आयि, पिसमुळ आयि, पोगोटाड देवतुल्क आयिड, देयहक-बूतहक आयिड, नेटा रेयि आयि, नाळता आल्लुळ आयि, पेन्क-हानास्क आयिड, पोगोटा बूमतगा ओसो इळता बूमतगा देवुळि पुटिह कीतव बेवे आयिड, मयगा मनदनद देवुळता गूनमताहि, माक बेवे एगिह कीया पगवोड इनजोर, ✨ नना बेस-नेहना पुतन.

9

यहुदिर किर्स्तुन पास्कताहकु, पोल् नारज आस्तोग

- 1-3 (देवुळता गूनमताहि माक बेवे एगिह कीया पगवोड इतेके,) नावा इप्रयेलतोर यहुदि जाततोर बाराहक एगतोर? ओरेनाहकु नना पका आल्लुळते महनन, उंद दिया तपवा, नावा जीवा नोस्ता. येसुन विस्वस केवाहकु, ओरिहक दोर्कनद सिक्सा नाक दोर्कि! ओरा बद्लातुहक,

✨ 8:24 8:24 1 तिसलुनितोर 5:8; तीतुस 3:7 ✨ 8:24 8:23-24 4:18-19; 2 कुरिततोर 5:7; इब्रितोर 11:1; 1 योहन 3:2 ✨ 8:25 8:25 1 तिसलुनितोर 1:2-3 ✨ 8:26 8:26 योहन 14:16; इपिसुसतोर 6:18 ✨ 8:27 8:27 लूकाल 22:32; इब्रितोर 7:25 ✨ 8:27 8:27 देवुळताड पाटाड 139:1-2; लूकाल 16:15; बळयिर 1:24-25; 1 तिसलुनितोर 2:4 ✨ 8:28 8:28 इपिसुसतोर 1:9 ✨ 8:28 8:28 9:24; 11:29; 1 कुरिततोर 1:9; गलातितोर 1:6,15-16; 5:8; इपिसुसतोर 1:11; 1 तिसलुनितोर 2:11-12; 2 तिसलुनितोर 2:14; 1 पत्र 2:9 ✨ 8:28 8:28 2 कुरिततोर 4:15 ✨ 8:29 8:29 11:2 ✨ 8:29 8:29 कुलुसितोर 1:18; इब्रितोर 1:6 ✨ 8:29 8:29 1 कुरिततोर 15:49; पिलिपितोर 3:21; कुलुसितोर 3:10 ✨ 8:29 8:29 9:23; 1 कुरिततोर 2:7; 2 कुरिततोर 3:18; इपिसुसतोर 1:5,11; 1 पत्र 1:2; 1 योहन 3:2 ✨ 8:30 8:30 3:24 ✨ 8:30 8:30 योहन 17:22-23; रोम सहरतोर 9:23 ✨ 8:31 8:31 देवुळताड पाटाड 118:6; 1 योहन 4:4 ✨ 8:32 8:32 योहन 3:16; रोम सहरतोर 4:24-25 ✨ 8:32 8:32 2 कुरिततोर 6:10 ✨ 8:33 8:33 यशायाह 50:8-9; लूकाल 18:7 ✨ 8:34 8:34 8:1-2 ✨ 8:34 8:34 मार्कल 16:19 ✨ 8:34 8:34 5:10 ✨ 8:35-36 8:35-36 देवुळताड पाटाड 44:22; बळयिर 20:24; 1 कुरिततोर 4:9; 15:30-31; 2 कुरिततोर 1:9; 4:10; 6:9; 11:23 ✨ 8:35-36 8:35-36 2 कुरिततोर 4:8 ✨ 8:35-36 8:35-36 2 कुरिततोर 12:10; इपिसुसतोर 3:18-19 ✨ 8:37 8:37 गलातितोर 2:20; इपिसुसतोर 5:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:4-5 ✨ 8:37 8:37 योहन 16:33; 1 कुरिततोर 15:57 ✨ 8:38-39 8:38-39 5:8 ✨ 8:38-39 8:38-39 इपिसुसतोर 3:18-19; 1 पत्र 3:22

देवुळि नाके सरप ईसि, किर्स्तुनगडाह एगिह कीतेक तेला बेसे! ✨ मति ओर पिसिर इनजोर, ओरेनाहक अचोन नना आलिह कीयहनन. ✨ किर्स्तुना मुनेह किरिया, इद निटमे, नना जोल वळ्हकोन, ✨ देवुळता जीवा वने इद पोल्लोता साक्सि मन्हता.

4 ओरिन देवुळि तनाड पिलाड-पेकोर आयलाह आचता, ✨ ओरिहके तना सोबा ओसो डीसा दिसिह कीता. ✨ ओरा संगे करल कीसि, ✨ तनाड अडोना साख्रम ईता. ✨ तन्क बेद्रम माळना इनजोर, ओरिने वेहच मता. ✨ ओसो ओरिहक वेल्लाडे बेसताड पोल्लोन विळिसस मता. ✨

5 देवुळ आचतोर अब्रहम, इसक, याकुब इनवालोर मावा पेदामुयोरगडाहिये, ✨ मावा इस्येल लोकर पुट वातोर. * ओराय कूळते, देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तु, मन्कल मारियिस पुट वातोग. ✨ ओग किर्स्तु कतमतोरा देवुळ आंदोग, ✨ ओन्क अमेसा-अमेसातुहक जोहर आयि. ✨ आमेन.

6 (मीवा जालपिलतुहक नना बर्कत ईकन इनजोर, देवुळि इस्येललोकरा तादोर-बाबोरिन किरिया कीस मता. मति इंजेके किर्स्तुनु इस्येलतोर पास्किहतोर इतेके,) देवुळि ओरा संगे कीतद किरियातुन देहता इनजोर, नना इनोन. ✨ मति इस्येल देसेमते पुटोर सबेटोर, देवुळता लोकर आयोर, इंचोने इहनन. ✨

7-9 अद बह इतेके, अब्रहम मुयतोना जालपिलतोर सबेटोर देवुळताड पिलाड-पेकोर आयोर. ✨ देवुळि अब्रहमिहक इद्रम पोल्लो विळिसस मता: “पेगेंडु इदे वेलाते ओसोवने नना नियगा मल्लस वायकन, अस्के नीवा मुते साराहक, ओबोर्ग पेकाल पुटिस मनदनोग,” ✨ इनजोर इता. (ताना पोल्लो विळिसतपे, इसकपुटोग.) अब्रहमिहक ओसो दुसोर पेकोर मन्जाय, देवुळि ओनु, “नीवा जालपिलतुन इसकनगडाहे लेकनुर” ✨ इनजोर इता. इव पोल्लोड बाताल तेळियिह कीस्ताड इतेके, अब्रहमनगा पुटोर सबेटोर, देवुळताड पिलाड-पेकोर आयोर; मति देवुळताड मक-मयास्क, तना पोल्लो विळिसतप पुटोग पेकाना कूळताहिये, पुट वायनुर. ✨ †

10 अचोने आयो मति, इद पोल्लो वने मन्हता. मावा तादो इसक मुयतोग, ओना मुते रिबका सेळो, वेरिहक एमोह पेकोर पुटोर. ✨

11-12 केंजाट, वेर पेकोर पुटानामुनेन, ओसो ओरु बेदाय नेहना-लाग्वा कीयनामुनेन, देवुळि तलिन बाताल वेहच मता, तान सीता कीमहटु: मुने पुटवाल पेकाल, पया पुटवाना सेवा कीयनोग, ✨ इनजोर इता. देवुळि मन्कनाड कबस्कना इसबते आयो, मति तनाय विचर मतप, मन्कलोरिन आचिहता इनजोर तोहतलाहि, ओर एमोह पेकोरगडाहि, मुनेन ओर्विन बार आचता, ओर्विन बार आचो.

13 ताना साख्रमतगा इहे मन्हता: देवुळि इन्हता, “नना उड्लोग याकुबिन एरे कीतन, मति तमदादाल एसान बार जेक कीतन,” ✨ इनजोर रासतद मन्हता.

देवुळतुहक तनाय विचरते कीयलाह अदिकर मन्हता

14 (ओर एमोह पेकोर बातालाय नेहना-लाग्वा कीयनामुनेने, देवुळि ओर्विन बार आचता, ओर्विन बार जेक कीता इनजोर,) माटु देवुळतगा बाताले सेतेम इले इनदा पगयकला? ✨ आयो! अद्रम मुतिय इनदा पगवल!

15 मोसान देवुळि बाताल इता, मीक सीता मन्हताया: “बोना पोगोन दया कीयना, बोना पोगोन जीवा लोपना, अद नावाय विचरते कीयहनन,” ✨ इनजोर इता.

16 इद्रमलेहका बोगाय मन्कना पोगोन देवुळि दया कीस्ता इतेके, ओग मन्कना विचरतुन ऊळिस केवो, ओनाड कबस्किन ऊळिस केवो, मति तनाय विचरते कीस्ता.

17 ताना साख्रमते रासतपु, मोसाना कालमते, देवुळि पिरोन राजान इद्रम इता: “नीवा पोगोन वायनव पीळाना मेटे, नावा डीसातुन तोहतकन. अस्के पूरा ब्रममंड नावा पेदिर दायगा, इद पोल्लोतेनाहके, नीक राजाल इनजोर निल्पिह कीतन” ✨ इनजोर रासतद मन्हता.

18 इद पोल्लोताहि बाताल तेळियनाह आस्ता? देवुळि बोन दया कीयलाह विचर कीस्ता, ओन दया कीस्ता; बोनु (पिरोना लेहका), कैगम आनाह विचर कीस्ता, ओन कैगम आनाह कीस्ता. ✨

19 इंजेके मीट नाक ताल्हकेरि, “(मयगा बोरा-बोरा कैगम बुदि मनदना इनजोर, देवुळता विचर मता इतेके,) देवुळि मावा पोगोन बाराहक कसुर वाटिहता? ✨ ताना विचरतुन बोग रोमिह कीया पगयह्तोग? ✨” इनजोर इनेरि.

20 मति इद्रमलेहका देवुळतुन मर्लाबडनद ओपिहताया? माट इतेक वेत मन्कलोरले आंदल, इदिन सीता कीयिड. कुमाल पंडटद अळका, “चेह! नाक इद्रम बाराहक पंडटिन डा?” इनजोर ओन इन्हताया? ✨

✨ 9:1-3 9:1-3 पिसुसुळि 32:32 ✨ 9:1-3 9:1-3 2 कुरिततोर 12:15 ✨ 9:1-3 9:1-3 2 कुरिततोर 11:10; गलातितोर 1:20; 1 तिमोति 2:7 ✨ 9:4 9:4 पिसुसुळि 4:22 ✨ 9:4 9:4 पिसुसुळि 40:34; 1 राजा 8:11 ✨ 9:4 9:4 पुटमुळि 17:2; व्यवस्थाविवरण 29:14; लुकाल 1:72; बळयिर 3:25; इपिसुसुळि 2:12 ✨ 9:4 9:4 व्यवस्थाविवरण 4:13-14; देवुळताड पाटाड 147:19 ✨ 9:4 9:4 इब्रितोर 9:1 ✨ 9:4 9:4 बळयिर 2:39; 13:32; रोम सहरतोर 2:17; 3:2; गलातितोर 3:16; इपिसुसुळि 2:12 ✨ 9:5 9:5 बळयिर 3:13; रोम सहरतोर 11:28 * 9:5 9:5 याकुबना दुसा पेदिर “इस्येल” मता (पुटमुळि 32:28). ओनाय कूळतोर इस्येल देसेमतोर आतोर. ✨ 9:5 9:5 मत्याल 1:1-16; रोम सहरतोर 1:3-4 ✨ 9:5 9:5 कुलुसितोर 1:16-19 ✨ 9:5 9:5 इब्रितोर 7:24 ✨ 9:6 9:6 गिनती 23:19 ✨ 9:6 9:6 2:28-29 ✨ 9:7-9 9:7-9 योहन 8:39; गलातितोर 4:23 ✨ 9:7-9 9:7-9 पुटमुळि 18:10,14 ✨ 9:7-9 9:7-9 पुटमुळि 21:12; इब्रितोर 11:17-18 ✨ 9:7-9 9:7-9 4:13,16-17; गलातितोर 4:28; इब्रितोर 11:11 † 9:7-9 9:7-9 अब्रहमना मुते साराहक मग पुटनोग इनजोर, देवुळि मुनेन किरिया कीस मता. मति वेल्लाडे दियाड आतापया वने, अद नेलाड हळक्वा मता. अदिनेनाहक अब्रहम, तनमुतेना ओर्युलतदिन ततस्के, तानक पुटवाल पेकाना पेदिर इस्मालि इनजोर तासतोग. ओग इस्मालना जालपिल मन्कना रीतते पुटोर आंदुर इनजोर, पोलु वेहता बोटोग. ✨ 9:10 9:10 पुटमुळि 25:21 ✨ 9:11-12 9:11-12 पुटमुळि 25:23 ✨ 9:13 9:13 मलाकी 1:2-3 ✨ 9:14 9:14 2 इतिहास 19:7; रोम सहरतोर 2:11 ✨ 9:15 9:15 पिसुसुळि 33:19 ✨ 9:17 9:17 पिसुसुळि 9:16 ✨ 9:18 9:18 पिसुसुळि 4:21; 7:3; 9:12; 10:20,27; 11:10; 14:4,17; व्यवस्थाविवरण 2:30; यहोशू 11:20; योहन 12:40; रोम सहरतोर 11:7,25 ✨ 9:19 9:19 3:7 ✨ 9:19 9:19 2 इतिहास 20:6; अन्युब 9:12; दानिय्येल 4:35 ✨ 9:20 9:20 यशायाह 29:16; 45:9; 64:8; यिर्मयाह 18:6

21 कुमाल तना विचर वातप अळका पंडेग; उंदिय तोळ्यो गोमाताहि, रेंड तुक्ळेड कीसि, उंदतुन बार बेस सोबाता अळका, उंदतुन बार केनकेनेता अळका इद्रम पंडलाह, ओन्क अदिकर मन्हताया, इले?*

22 अद्रमलेहकाने देवुळतुहक वने, तना विचर मतप कीयलाह अदिकर मन्हता. तमा पापमते बूळेम आयना लायक मनवाल्लोरा पोगोन, देवुळि ओड आस्ता.* मति ओरिन अस्केडस्केन सिक्सा कीसि, तना लावतुन तोहो. ओरा लाग्वातनमतुन आपसोर, वेल्लाजोम केपसोर मन्हता.*

23 बाराहक इद्रम केपसोर मन्हता इतेके, बोर लोकरिन तना संगे, तना मान-डीसाता जागाते तासना इन्जि, सुस्मुनेन आचता,* ओरा पोगोन इंजेके दया कीसि, नना बेचोटा बेरा देवुळतन इनजोर, सबेटोर लोकरिहक तोहतलाह आता; अदिनेनाहके केपिहता.

24 अद आचतोर मन्कलोरल माटे आंदल रा! मावा मुडगा मनदलाहि, सिरप माट यहुदिरिने आचो, मति यहुदि आयवोरिन वने आचता.*

25 यहुदि आयवोरा लोप्पा देवुळि तना कबुरतोग होसेना संगे इह वेहता:

“बोर मुने नावा मन्कलोर आयोर आस मतोर,
ओरिन इंजेके नावा मन्कलोरि इनदकन;

बोर मुने नावा गूनमतुन पुनोर आस मतोर,
ओरिहक नावा गूनम तोहतकन. *

26 ओसो, बेद जागाते मीट नावा लोकरि आयविर इनजोर वेहतद मन्हता,
अदे जागाते ओरिन वेर जीवात मनदनद देवुळताड मगक-मयास्कु इनजोर इनदनुर,” *

देवुळ वेहतव इव पोल्लोन होसे रासतोग.

27-28 अद्रमे देवुळता कबुरतोग यसयाल वेल्लाय मुनेन, इस्रयेलतोर लोप्पा इद्रम वेहतोग:
देवुळि तना मुनेन वेहच मतप लेहकान

इद बूमतोर सबेटोरा अदु चट्पिटे नेयम कीयगा, पूराय नेयम कीयगा,
इस्रयेल मन्कलोर समदुरता उस्कोता लेहका, लेक पगवप मन्हतोर,
तेला मति ओरगडाहि उच्चुरे, देवुळता सिक्साताहि पिसनुर. *

इनजोर इतोग.

29 ओसो यसयाल इद्रम वने वेहच मतोग:

बेरा डीसाता देवुळि मावा जालपिलतोरगडाहि, उच्चुरिनाय पिसिह केवेके,
माट वने सोदोम-गोमोरा नाहकनोर मन्कलोरा लेहकान, पूरा बूळेम आवेलल, *

इनजोर वेहतोग.

यहुदिर तमाड कबस्कना पोगोन विस्वस कीतोर

30 इंजेके बाताल इनदकल? यहुदि आयवोर देवुळता सेतेमतुन पर्हकोर. तेला मति उच्चुर किस्तुन विस्वस कीताहकु, देवुळि ओरिन सेतेमतोर कीता.*

31 मति इस्रयेल लोकर बह आंदुर, मोसानाड अडोड केंजिसि, इवे अडोन कर्तुळते माळतेके, माट सेतेमतोरुम आयकोम इंदुर. मति अद्रम ओर ताना मुनेह, सेतेमतोर आया पगवोर.*

32 बाराहक आया पगवोर इतेके, ओर इस्रयेल लोकर किस्तुन विस्वस केवा, मावाडे बेसताड कबस्कने सेतेमतोरल आयकल इनजोर ऊळिंदुर.
इद्रमतोरैनाहकु किस्तु कोदुर ईस अर्हतनद बंडालेहका मन्हतोग. ‡

33 किस्तुना लोप्पा मुनेने देवुळि वेहतदु साख्रमतगा इद्रम रासतद मन्हता:

इद ऊळाट! नना येस्सलेम सहरते बंडालेहकाडोन ओर्विन तासिहनन,
ओनगा वेल्लाटोर कोदुर ईस मुटनुर*

मति ओना पोगोन बोर आसा तासनुर, ओर बेस्केने मेसेहने आयोर आयनुर. *

इनजोर रासतद मन्हता.

10

1 मावोर विस्वसिरि! नावा इस्रयेल लोकरिन देवुळि पिसिह कीयि इनजोर, नावा पूरा जीवाताहि विचर कीसि, इद पोल्लोतेनाहक देवुळतुन अमेसा पार्तना कीसोरिन महनन.

* 9:21 9:21 2 तिमोति 2:20 * 9:22 9:22 बुदताड पोल्लोड 16:4; 1 पत्र 2:8 * 9:22 9:22 2:4 * 9:23 9:23 8:29-30 * 9:24 9:24 3:29; 8:28 * 9:25 9:25 होशे 2:23; 1 पत्र 2:10 * 9:26 9:26 होशे 1:10; रोम सहरतोर 8:14 * 9:27-28 9:27-28 पुटमुळि 22:17; यशायाह 10:22-23; होशे 1:10; रोम सहरतोर 11:5 * 9:29 9:29 व्यवस्थाविवरण 29:23; यशायाह 1:9; 13:19; यिर्मयाह 49:18; 50:40; आमोस 4:11; 2 पत्र 2:6 * 9:30 9:30 1:17; 3:21-23; 10:6-8; गलातितोर 3:24; इब्रितोर 11:7 * 9:31 9:31 3:27; 10:2-4; 11:7; गलातितोर 5:4 ‡ 9:32 9:32 किस्तु वाताहकु, यहुदिर बेस-नेहना गिर्दा आयना मता; मति ओर अडोड वेहतप पिसलाहि विचर कीताहकु, किस्तु वातस्के ओन सीता केवोर. ओग हक्कनागुटातगा डोलतद वने, ओरिहक उगस उगस मंदु. अदिनेनाहक किस्तु ओरिहक कोदुर ईयलाह कीतद बंडाता लेहकान आतोग. * 9:33 9:33 गलातितोर 5:12 * 9:33 9:33 यशायाह 8:14; 28:16; रोम सहरतोर 5:5; 10:11; 1 पत्र 2:6,8

2 देवुळतुन माळलाहि, ओरा पका जिद मन्हता इनजोर, नना ऊळतन. ✨ मति ओर देवुळ वेहता अगदुन पुनोर.

3-4 बह इतेके, देवुळि लोकुरिन बेद्रम सेतेमतोर कीस्ता इनजोर, ओर पुनोर. पुनवाहक, ओर मोसानाड अडोड केंजिसि ताकतेके, देवुळि माक सेतेमतोर इनदगा इनजोर, विचर कीस्तोर. मति किर्स्तु मयेनाहक मोक आसि, पाळनाड अडोन मारिह कीसि, अद अगदुन बंद कीतोग. ✨ कीसि, लोकुर सेतेमतोर आयलाहि, विस्वसता अग तोहतोग. मति इद अगदे, इस्रयेलतोर ताकोम इन्हतोर. ✨

देवुळि तन्क केयवालोर सबेटोरिने पिसिह कीस्ता

5 साङ्गमतेमोसाल बह रासतोग इतेके, बोर बोर अडोड माळसोर पिसलाह ऊळिहतोर, ओरिहक सबे अडोन, बेदिने चुकवालेवा माळ पोयतगा. ✨

6-8 मति बोर बोर विस्वस कीसि सेतेमतोर आयलाह ऊळिहतोर, ✨ ओरा लोप्पा मोसाल इद्रम वेहतोग इतेके, देवुळता पोल्लो नियगा मन्हता, इतेके नीवा जीवातगा, नीवा तोडटगा मन्हता. अदिनेनाहक “माक पिसिह केवाल किर्स्तुन ततलाहि देवुळदीपतगाबोग तगड पगयनोग?” इनजोर इनमाटु. बह इतेके किर्स्तु कुदि माक पिसिह कीयलाहि, इद बूमतगा वातोग. अद्रमे ओसो “किर्स्तुन हामुरताह तेगिह कीयलाह, हानादीपते बोग रेग पगयनोग?” इनजोर वने मीट इनमाटु; ✨ बह इतेके, देवुळिये किर्स्तुन हामुरतगडाह तेगिह कीता. अदिनेनाहक देवुळता मुनेह सेतेमतोर आयलाह, माक बाताले कीया पोयो, सिरप विस्वस कीयना अचोने. इजेके माट इद कबुरतुन पोकर कीयलाह आतोम.

9 अद कबुर इद्रम इतेके, येसुये नावा सामि इनजोर, निमा नीवा तोडटे कबुल आसि, ✨ देवुळि ओन हामुरतगडाहि जीवा अर्हता इनजोर, नीवा जीवाताहि विस्वस कीतेक अचोन, देवुळि नीक पिसिह कीयगा. ✨

10 बोगे आयि, आपुना जीवाताहि विस्वस कीतेकेने, ओग देवुळता मुनेह सेतेमतोग आस्तोग. अद्रमे आपुना तोडटे कबुल आतेकेने, ओग तना पापमता सिक्साताहि पिसिहतोग.

11 देवुळता साङ्गमतगा वने, इद्रम रासतद मन्हता: “किर्स्तुन विस्वस केवाल बोगे मनेग, ओग मेसेहने आयोग आयनोग.” ✨

12 विस्वस केवालोर यहूदिर मनिर, ओसो बोर दुसा जाततोर मनिर, कतमतोग सामि इतेके येसुये! ओन केयवालोर सबेटोरिन, ओग पका बेस ऊळिहतोग. ✨

13 बोर बोर सामिनु दया कीम इनजोर केयिहतोर, ओर सबेटोर पिसनुर, ✨ इनजोर रासतद मन्हता.

14 मति बोर लोकुर किर्स्तुन विस्वस केवोर, ओर बह केयेर? ओरिहक ओना पोल्लोतुन बोगे एव्हिह केवालेवा, ओर बह विस्वस केवेर? ✨ ओरगा बोगे अनवालेवा, किर्स्तुना कबुर बह एवयगा? ✨

15 लोहवालोर लेवेके, ओरगा बोग दायनोग? ✨ अदिनेनाहक देवुळता साङ्गमतगा इद्रम रासतद मन्हता: बेसता कबुरतुन तवालोर वायनदिन ऊळिसि, बेचोन गिर्दा वास्ता! ✨ इनजोर देवुळता कबुरतोग यसयाल वेहतोग. ✨ अद्रमे देवुळि तना कबुरतोरिन पोकर कीयलाहि लोहताये.

16 मति केंजतोरगडाहि उच्चुर अद बेसता कबुरतुन विस्वस केवोर. ✨ इदिने यसयाल इतोग, “ए सामि! माट वेहतद कबुरतुन बोगाय विस्वस कीतोगा?” ✨ इनजोर इतोग.

17 इद्रमलेहका लोकुर किर्स्तुना बेसता कबुरतुन केंजतेकेने, विस्वस कीया पगयहतोर. ✨ बोगाय अद कबुरतुन पोकर कीतेकेने, ओर केंजिहतोर.

18 पया इस्रयेल लोकुर इद कबुरतुन केंजोरा? आयो, ओर केंजतोर. देवुळता साङ्गमतगा इद्रम रासतद मन्हता:

ओरा कबुर पूरा बूममंड एवता.

ओरा पोल्लो दुनियाता कोड एवनाह पोकर आता, ✨

इनजोर रासतद मन्हता. अद्रमे ओर निटम केंजतोर.

19 केंजिसाय ओरिहक तेळियोया? तेळियहताये! मुनेन मोसाना साङ्गमते रासतपु, देवुळि इस्रयेल लोकुरिन इद्रम इता:

“दुसाड जातिनोरिहक बर्कत ईसि, मीवा जीवा कर्वनाह कीकन.

नाक पुनवोरिहक देखा ईसि, मियगा कोटुल पुटिह कीकन,” ✨

इनजोर देवुळि इता.

20 मोसाना पेकेडोग यसयाल, (दुसाड जातिनोरा लोप्पा रासिहपा,) देवुळता दीराते इद्रम रासतोग:

नाक पर्हकवोर, नाक दोर्किह कीतोर.

नाक पुनदलाह ऊळवोर, नाक पुनदलाह आतोर, ✨

इनजोर रासतोग.

✨ 10:2 10:2 बळयिर 21:20 ✨ 10:3-4 10:3-4 3:21-23; 7:1-4; 11:7; गलातितोर 3:24; 4:5 ✨ 10:3-4 10:2-4 9:31 ✨ 10:5 10:5 लैव्यव्यवस्था 18:5; नहेम्याल 9:29; यहजेकल 20:11,13,21; पिलिपितोर 3:9 ✨ 10:6-8 10:6-8 9:30 ✨ 10:6-8 10:6-8 व्यवस्थाविवरण 30:12-14 ✨ 10:9 10:9 मत्थ्याल 10:32; लूकाल 12:8; 1 कुरिततोर 12:3; पिलिपितोर 2:11; 1 योहन 4:15 ✨ 10:9 10:9 बळयिर 16:31; रोम सहरतोर 4:24-25; 1 पत्र 1:21 ✨ 10:11 10:11 यशायाह 28:16; रोम सहरतोर 9:33 ✨ 10:12 10:12 बळयिर 10:36; रोम सहरतोर 3:21-23,29 ✨ 10:13 10:13 योएल 2:32; बळयिर 2:21 ✨ 10:14 10:14 यशायाह 52:15; रोम सहरतोर 15:20-21; इपिसुसतोर 4:21 ✨ 10:14 10:14 बळयिर 8:31; तीतुस 1:1-4 ✨ 10:15 10:15 बळयिर 13:3; रोम सहरतोर 15:24; 3 योहन 6-8 ✨ 10:15 10:15 यशायाह 52:7 ✨ 10:15 10:15 इपिसुसतोर 6:15 ✨ 10:16 10:16 3:3 ✨ 10:16 10:16 यशायाह 53:1; योहन 12:38 ✨ 10:17 10:17 गलातितोर 3:2,5; 1 तिसलुनितोर 2:13; इब्रितोर 4:2 ✨ 10:18 10:18 देवुळताड पाटाड 19:4; रोम सहरतोर 1:19-20; कुलुसितोर 1:6-8 ✨ 10:19 10:19 व्यवस्थाविवरण 32:21; रोम सहरतोर 11:11,14 ✨ 10:20 10:20 यशायाह 65:1; रोम सहरतोर 9:30

21 इस्त्रयेल लोकुरा लोप्पा बार, देवुळि इद्रम इता: “नयगा मल्स वाथिर इनजोर, वेल्लाय जोम ओरा अग ऊळतन. मति ओर कैंगम आसि, नावा पोल्लोतुन कैजोर,” ✨ इता, इनजोर यसयाल रासतोग.

11

देवुळि तना इस्त्रयेल लोकुरिन जीवा लोपता

1 अदिनेनाहक नना ताल्हकिहनन, देवुळि तना इस्त्रयेल लोकुरिन पूराय विळिससीताया? ✨ आयो! अद्रम विळसो! विळसवाहके कोनि, नावा लेहकाडोरिन वने आचता. नना वने इस्त्रयेल मन्कनने आंदन, अब्रहमना जालपिलतोग ✨ बिन्धमिनना कूळतोनन. *

2 इतेके बोर नयगा विस्वस तासनुर इनजोर, देवुळि मुनेन पुन्ज मता, ✨ ओर इस्त्रयेल लोकुरिन देवुळ विळसो. ✨ सास्त्रमतगा रासतदु देवुळता कबुरतोग एलियाना पोल्लोतुन, मीट पुतिर इसि! ओग देवुळतुन पार्तना कानिके, इस्त्रयेल लोकुरगा इद्रम कसुर वाटटोग:

3 “ए सामि! नीवा कबुरतोरिन ओर हक्कतोर. नियेनाहक मोकिड ईयनव गर्यान, पिळहपळ कीतोर. बहाल पेनतुन मोळकवोनन, नना वगोनने पिसतन. इंजेके नाक वने हक्कलाह ऊळिहतोर!” ✨ इतोग.

4 अस्के देवुळि ओन बाताल पोल्लो मल्हता, सीता मन्हताया? “आयो एलिया, बहाल पेनतुन मोळकवोनिन निमा वगोनिन आयविन; अद पेनतुन मोळकवा, नाक मोळकवालोर एळुड अजर्क मन्कलोरिन, ओरा कयदाहि नना पिसिह कीस तासतन,” ✨ इनजोर देवुळि वेहता.

5 अद्रमलेहकाने इंजेके वने, देवुळि दया कीस आचिस तासताहकु, माट उच्चुरे यहुदि लोकुरोम, ✨ किस्तुन विस्वस कीतोरोम महनोम. ✨

6 माट कीतव बेसताड कबस्किन ऊळिस आयो, मति अद दया कीताहके, तान विस्वस कीयलाहि, उच्चुरिन आचता. मावाड कबस्किन ऊळिस आचता इतेके, देवुळता पिसमुळ माक कमय कीतप दोर्कालि, ताना दयाता पोल्लो आयो आवालि. ✨

7 इंजेके ओरा इद्रम आता: वेल्लाटोर इस्त्रयेल लोकुर देवुळता मुनेह सेतेमतोर आयलाह ऊळतोर, मति आया पगवोर. देवुळ आचतोर उच्चुर इस्त्रयेलतोर सेतेमतोर आतोर; पिसतोरिन बार, तना पोल्लोतुन कैजवाह, कैंगम आनाह विळसता. ✨

8 वेर कैंगम आयवालोर लोप्पा, देवुळता सास्त्रमतगा इद्रम रासतद मन्हता: देवुळ ओरिन पका उस्कंडते मतप लेहका, कीस तासता. अदिहके ओर कौडाड मन्जाय, ताना सेतेमतुन ऊळ पगवोर; केव्क मन्जाय ताना सेतेमता पोल्लोतुन वेनदा पगवोर. नैड एवनाह वेर अहे मन्हतोर, ✨ इनजोर रासतद मन्हता. अद्रमलेहकाने आता.

9 दाविद राजाल वने इदे पोल्लोतुन वेहतोग; (ओग तना कोटुलतोर पोल्लोतुन वेहतहपा,) इद्रम इतोग:

“ए देवुळि! ओयकता वदतगा दोम्हकने एकतप लेहका,

ओर सुकमते गाटो तिनदकल इनदहपा, ओरा पोगोन तिपल वास अरयि.

ओर कोदुर ईसि, बौदातगा अरयिर,

ओरा पापमता बूति ओरिहक दोर्कि.

10 देवुळता सेतेमतुन ऊळ पगवाह, ओर गंगाते मनिर.

मोताते ओरा मोळहकोग अमेसा वगिडिस मनि,” ✨

इनजोर इतोग.

11 पया इस्त्रयेलतोर यहुदिर, किस्तुन विस्वस केवस्के, देवुळतागडाहि अमेसा-अमेसातुहक एगतोर इनजोर, नना इनोन. अद्रम आयमाकि वने! यहुदिर किस्तुनाड कैजवाहकु, देवुळता पिसमुळ यहुदि आयवोरगा एवता. ✨ इदिन ऊळिसि, यहुदिरा जीवा कर्विसाय नयगा वाथिर इन्जि, ✨ देवुळता विचर मन्हता. †

12 ओर किस्तुन पास्कतद पापम कीताहकु, दुस्साड जातिनोरिहक देवुळता बर्कत दोर्कता. अह इतेके यहुदिर बेस्के किस्तुनके पूरा मलयनुर, अस्के इंजेटदिहकाय वीळिसि, दुनियामेटोरिहक बेचोनो वेल्ला बर्कत दोर्कगा!

उच्चुर तेला यहुदिर विस्वस कीयनुर इन्जि, पोलुना आसा

13 यहुदि आयवोर विस्वसिरिर! इंजेके नना मीक वेहतलाह आतन: बेसता कबुर यहुदि आयवोरगा ओम इन्जि, देवुळि नाक बळयि इनजोर मियगा लोहता. ✨ इद पका बेरा सेवा इनजोर, कहटेम कीयहनन.

14 इद्रम कीस, नना नावाय यहुदि जाततोरिन जीवा कर्वनाह केवेनन. अस्के मियगा मनदनद बर्कततुन ऊळिसि, ओर उच्चुर तेला किस्तुन विस्वस कीसि पिसिर. ✨

✨ 10:21 10:21 यशायाह 65:2 ✨ 11:1 11:1 1 शमएल 12:22; यिर्मयाह 31:37; 33:24-26 ✨ 11:1 11:1 2 कुरिततोर 11:22; पिलिपितोर 3:5

* 11:1 11:1 याकुब मुयोनडाहे पूरा इस्त्रयेल देसेम पुटटा. ओनाड बारा मक मतोर, ओरगडाहि इस्त्रयेलतोर बारा कूळिनोर आतोर. वेरे बारा मगकिरगडाहि बिन्धमिन वीसा पेकाल मतोग.

✨ 11:2 11:2 8:29 ✨ 11:2 11:2 देवुळताड पाटाड 9:4:14 ✨ 11:3 11:3 1 राजा 19:10,14 ✨ 11:4 11:4 1 राजा 19:18 ✨ 11:5 11:5

2 राजा 19:4; रोम सहरतोर 9:27-28 ✨ 11:5 11:5 9:27-28 ✨ 11:6 11:6 4:4 ✨ 11:7 11:7 मार्कल 6:52; रोम सहरतोर 9:18,31; 11:25; 2

कुरिततोर 3:14; इपिससतोर 4:18 ✨ 11:8 11:8 व्यवस्थाविवरण 29:4; यशायाह 29:10; मत्याल 13:13-14 ✨ 11:10 11:10 देवुळताड पाटाड 69:22-23

✨ 11:11 11:11 बळयिर 28:28 ✨ 11:11 11:11 10:19 † 11:11 11:11 इस्त्रयेल मन्कलोर इतेके वने, यहुदि मन्कलोर इतेके वने, उदिये ✨ 11:13

11:13 बळयिर 9:15; रोम सहरतोर 15:16 ✨ 11:14 11:14 10:19; 1 कुरिततोर 9:22

15 इतेके देवुळि यहुदिरिन जेक कीताहकु, दुनियामेटोर लोकुरिहक, देवुळता संगे कलियलाह दोर्कता. ✨ इतेके इंजेके अद ओसोवने यहुदिरिन तनगा ऐ कीयगा, अस्के अद बेचोन गिर्दाता पोल्लो आयगा! डोलतोर ओसो जीवा अरतप लेहका आयगा. ✨

16 इह केंजाट, कोडि इन्जि इचुने इतेकाय, पूरा अनम देवुळताय आंदु. ✨ ओसो मराताड मडाड देवुळताड इतेके, तानाड कांदाड वने देवुळताडे आंदुड. (अद्रमे यहुदिराड तादोर-बाबोरिन देवुळ आचताहकु, ओरा जालपिल वने देवुळता लोकुरे मन्हतोर.)

17 (यहुदिर इतेके देवुळता वाळुमतगा ओगसतद मराताड कोमाना लेहकाडोर आंदुर. मीट यहुदि आयवोरिर बारा, टुटाता मराताड कोमाना लेहकाडोरिर.) ओगसतद मराताहि वळगा कोमान एळिपस अर्हतप लेहकान, (देवुळि विस्वस केवोर यहुदिरिन पोहता.) पोहचि, टुटातगडाहि कोमान तचि, अविस्कना जागातगा जोळे कीतप लेहका, देवुळि मीकु ओरगा कलियिह कीता. अह आसि, मुनेताड कोमाड आयिड, ओसो जोळे कीतव कोमाड आयिड, इव सबेटव उंदिय मराताड मडाड एग गुंजनाहके पिसिहताड. ✨

18 अदिहक (मीट जोळेम आतोर यहुदि आयवोरिर,) देवुळ एळिपस पोहतोर यहुदिरिन पास्कमाट. मीक पास्क वसनेके, इद पोल्लोतुन सीता कीम्हटु: कोमाड मडानेनाहक एग गुंजोड, मति मडाडे कोमानेनाहक एग गुंजिहताड. ✨

19 मति मीट इनेरि, “माक जागा कीयलाह कोनि, देवुळि अव कोमान एळिपस पोहता,” इनजोर इनेरि.

20 नना वेहतहनन, निटमे! मति इद पोल्लोतुन सीता कीम्हटु: ओर विस्वस केवाहके, देवुळि ओरिन एळिपस पोहतप लेहका कीता; मति मीट विस्वस कीताहके, मीक कलियिह कीता. अदिनेनाहक पोगयसोर तिरियमाट! देवुळतुहक रेयिस मन्हटु. ✨

21 देवुळि ओगसता मराताहि, कोळसतव कोमान वने तासवा, एळिपस पोहता इतेके, मीट टुटाताहि ततव कोमाना लेहकाडोरिर, मीट विस्वसतुन विळसतेके, मीवा बह आयगा?

22 इद ऊळाट, देवुळि दया कीयनद वने आंदु, सिक्सा ईयनद वने आंदु, इद पोल्लोतुन सीता कीस ऊळाट! विस्वस केवा तानाड केंजवोरिन सिक्सा ईता. मति मीवा पोगोन बार दया कीता. ✨ मीट विस्वस कीसोर अतेकेने, अद मीक दया कीसोरिन मनदगा. मीट विस्वसतुन विळसतेके, मीक वने एळिपस पोहचीयगा. ✨

23 अद्रमे देवुळि एळिपस पोहतविन, ओसोवने मरातगा जोळे कीया पगयहता; अदिनेनाहक यहुदिर वने देवुळतेके मल्सि, किस्तुन विस्वस कीतेक अचोन, देवुळि ओरिन ओसो तना लोकुर कीया पगयहता. ✨

24 मीट यहुदि आयवोर विस्वसिरि इतेके, टुटाता मराताहि एळपतव कोमाना लेहकाडोरिर आदिर. मति यहुदिर बार ओगसतद मराताड कोमाना लेहकाडोर आंदुर. मीक देवुळि तना लोकुरगा कलियिह कीता इतेके, सुम्मुनेताहि देवुळता लोकुर मतोर यहुदिरिन, तनगा ओसोवने मल्हच ततना, इद देवुळतुहक ओसोय अल्को पोल्लो आंदु! (अदिनेनाहक विस्वस केवोर यहुदिरिन पास्किसि, पोगयसोर तिरियमाट.)

इस्रयेल लोकुर सबेटोर पिसनुर

25 मावोर विस्वसिरि! माटे पका तेल्वतोरुम इन्जि, मीट पोगयनदायो इनजोर, ✨ देवुळि इंजेके इस्रयेलतोर लोप्पा पुन्पिह कीतद, इद पोल्लोतुन मीक वेहतलाह आतन: ✨ यहुदि आयवोर बेचुर किस्तुन विस्वस कीयनुर इनजोर, देवुळि विचर कीता, अचुर कतमतोर देवुळतेके वानाहजोम, उचुर इस्रयेल मन्कलोर बुदि, देवुळताड केंजवाह कैगम मनदगा. ✨

26 मति ताना पया इस्रयेल लोकुर सबेटोरिन देवुळि पिसिह कीयगा. इदे पोल्लो वेल्लाड वर्साना मुने, अद वेहच मता: नना लोहवाल विळिसह केवाल, येस्सलेमता सियोन मेटाताहि वायनोग.

ओग नावा इस्रयेल लोकुराऽपापि बुदतुन मायिह कीयनोग.

27 नना ओरा संगे मुने करलकीतपु,

ओरा पापमतुनमापि कीसीकन, ✨

इनजोर साख्रमते रासतद मन्हता.

28 इंजेके वेल्लाटोर इस्रयेल लोकुर बेसता कबुरतुन नमवाहकु, देवुळि ओरिन कोटुलतोर इन्हता. ओर नमवाहकु, इद बेसता कबुर मियगा वाता, इद मीक पायदा आता. मति देवुळ ओरा पेदामुयतोर अब्रहम, इसक, याकुब, वेरिन आचताहकु, इंजेक वने इस्रयेलतोरिन जीवा कीस्ता. ✨

29 बाराहक इतेके, “मीवा जालपिलतुन नना नावा लोकुर आयना इन्जि आचतन, ✨ ओरिहक बर्कत ईकन” इन्जि, देवुळि ओर पेदामुयतोरिन करल कीस मता, अद पोल्लोतुन देवुळि बेस्केन माडो.

30 यहुदि आयवोर विस्वसिरि! मीट मुने देवुळता पोल्लोतुन केंजवा मतिर, ✨ मति यहुदिर ताना पोल्लोतुन केंजवाहकु, देवुळि मीक सीता कीसि, मीवा पोगोन दया कीता. ✨

31 मीक सीता कीसि दया कीतप लेहकान, ओर यहुदिरिन वने, उंद दिया सीता कीसि दया कीयगा.

✨ 11:15 11:15 5:11; 2 कुरिततोर 5:19 ✨ 11:15 11:15 लूकाल 15:24,32 ✨ 11:16 11:16 गिनती 15:18-21; नहेम्याल 10:27; यहजेकल 44:30 ✨ 11:17 11:17 इपिसुसतोर 2:11-14 ✨ 11:18 11:18 योहन 4:22 † 11:18 11:18 पोल्लु मडाड इनजोर, यहुदिराड पेदामुयतोर लोप्पा इतोग (इतेके अब्रहम, इसक, याकुब वेरा लोप्पा). कोमाड इतेके पेदामुयतोर जालपिल इनजोर इतोग. ✨ 11:20 11:20 12:3,16; 1 कुरिततोर 10:12; 2 कुरिततोर 1:24; 1 तिमोति 6:17; 1 पत्र 1:17 ✨ 11:22 11:22 2:4 ✨ 11:22 11:22 योहन 15:2; 1 कुरिततोर 15:2; इब्रितोर 3:6,14 ✨ 11:23 11:23 2 कुरिततोर 3:16; इब्रितोर 3:19 ✨ 11:25 11:25 12:16 ✨ 11:25 11:25 इपिसुसतोर 1:9; 3:3,9 ✨ 11:25 11:25 लूकाल 21:24; योहन 10:16; रोम सहरतोर 9:18; इपिसुसतोर 4:18 § 11:26 11:26 नावा इस्रयेल लोकुरा मोदुल कागिदते “याकुबना”; इस्रयेल लोकुर इतेके, याकुब मुयतोर कळतोर आंदुर. ✨ 11:27 11:27 यशायाह 59:20-21; 27:9; इब्रितोर 8:12 ✨ 11:28 11:28 व्यवस्थाविवरण 7:8; 10:15; रोम सहरतोर 9:5 ✨ 11:29 11:29 8:28; 2 पत्र 1:10 ✨ 11:30 11:30 तीतुस 3:3 ✨ 11:30 11:30 15:9

32 इद्रमलेहका, यहुदिर आयिर, यहुदि आयवोर आयिर, सबेटोर नावा पोल्लोतुन केंजवाह, तमाय कैगम बुदते ताकिर अस्के, सबेटोरिन सीता कीसि, दया कीकन इनजोर, देवुळता विचर मन्हता. ✨

पोलु देवुळतुन जोहर कीस्तोग

33 देवुळता बुदि बेचोन बेरा मन्हता, अद पुनवद पोल्लो बेदे इले! ✨ अदिना लेका-जोका मुर्तिय कीया वावो. अद बेद्रम नेयम कीस्ता, बह बह कीस्ता, इदिन बोगे पुनदा पगवोग. ✨

34 देवुळताड विचर्किन बोग पुनदा पगयहतोग?

तान बोगाय बुद वेहता पगयहतोगा? ✨

35 बोगाय देवुळतुन नाक मल्हच ईम इनदलाहि,

मुने बातालाय करा ईस मतोगा? एवोग! ✨

36 बाराहक इतेके, सबे देवुळतगडाहिये पुटटाड, तानाय कयदे सबे ताकिहताड, तानेनाहके सबेटव मन्हताड. ✨ तान्के अमेसा-अमेसातुहक मान आयि! आमैन. ✨

12

मीवा जीवातुन देवुळता कयदे ईम्हटु

1 मावोर विस्वसिरि! मीक इंजेक एवनाह वेहतव, देवुळता दयाताड पोल्लोन सीता कीसीसि, मीट बाताल कीयना इनजोर, मीक अर्जि कीयहनन: नावा मनमुळ इंजेके नयेनाहक इले मति, देवुळतेनाहके मन्हता इन्जि, मीवाड मेंदुस्किन देवुळता सेवातेनाहकु ताना कयदे विळिससीम्हटु. इद्रमताये मोकि देवुळतुहक विचर वास्ता, इदिने देवुळतुन निटम माळना इनजोर इनदना. ✨

2 इद दुनियातोर लेहका ताकलाह मीट ऊळमाटु, ✨ मति देवुळ मीवाड विचर्किन मिळहचि, मीक पूना बुद ईयि. ✨ अस्के बेद्रम ताकना इन्जि देवुळता विचर मन्हता, अदिन मीट पुनदकिर. ✨ इद्रमता ताकमुळि नेहनलि, ओसो देवुळतुहक विचर वायनदु, बाताले तपलेवद आंदु.

3 देवुळि नाक देयवा ईस, तना बळयि इनजोर निल्पिह कीता. ✨ अद अदिकरते मियगडाह ओर्विन-ओर्विन नना वेहतहनन: नना विस्वसते बेरोन इनजोर पोमाडेड कीयनदायो, मति देवुळि नाक बेद्रमता बुदि ईता, ✨ अदिना इसबते नना बेद्रमतोग विस्वसिनन इन्जि, ✨ बेसतल बुदते विचर कीम्हटु. ✨

4 बह इतेके, मावा मेंदुगा कयकु, कालकु, कौडाड बाताड मन्हताड, अव सबे अलग-अलग कबळ कीस्ताड.

5 अद्रमे माट विस्वसिरल वने, वेल्लाटोरल मतेक तेला, किर्स्तुना संगे जोळेम आताहकु, उंदिय मेंदुलता लेहका आतल. ✨ अहे माट ओर्विहक-ओर्वीग वने, तुंडिस मतप लेहका महनल.

6 देवुळि माक देयवा ईताहकु, मयगा ओर्वीग-ओर्वीग मन्कहक, अलग-अलग रीतता कबळ कीयलाह बुद ईता. ✨ अद बुद मतपु, माट ताना सेवा कीयना गावले. ✨ देवुळि तना कासा कबुरतुन नीक पुन्पिह कीता इन्जि, ✨ नीवा विस्वस मन्हता इतेके, अद कबुरतुन पोकर कीम.

7 सेवा-साकुर कीयनद बुद दोर्कतोरिर, गिर्दाते सेवा-साकुर कीसोर मन्हटु. ✨ देवुळता पोल्लो कागहतनद बुद दोर्कतोरिर, बेस-नेहना कागहचोर मन्हटु. ✨

8 दुसोरिहक दीरा ईयनद बुद दोर्कतोरिर, अहे दीरा ईसोर मन्हटु. ✨ दुसोरिहक दर्मम कीयनद बुद दोर्कतोरिर, चिष्टम आयवा दर्मम कीसोर मन्हटु. ✨ दुसोरा मुक्याल आस ताकिह कीयनद बुद दोर्कतोरिर, पूरा जीवाताहि ओरिन ताकिह कीसोर मन्हटु. ✨ दुसोरिन जीवा लोपिस तोळ ईयनद बुद दोर्कतोरिर, मीट गिर्दाते तोळ ईसोर मन्हटु. ✨

9 दुसोर विस्वसिरिन जीवा कीयहनम इनजोर, मीट सोड केमाटु, मति जीवाताहि जीवा कीम्हटु. ✨ लाग्वाड पोल्लोनगडाह जेक मन्हटु, नेहनाड पोल्लोन अमेसा पोस मन्हटु. ✨

10 तमोग-दादाना लेहकान, ओर्विहक-ओर्वीग जीवा कीम्हटु. ✨ ओर्विहक-ओर्वीग उड्ला बुदते मान ईयलाह उसर आम्हटु. ✨

11 कबळ कीयलाह लंडा आयमाटु, मति पूरा जीवाताहि देवुळता सेवा कीम्हटु.

✨ 11:32 11:32 3:9; गलातितोर 3:22-23 ✨ 11:32 11:32 5:19; इब्रितोर 3:18 ✨ 11:33 11:33 इपिसुसतोर 3:10; कुलुसितोर 2:1-3 ✨ 11:33 11:33 अय्युब 5:9; 11:7; 15:8 ✨ 11:34 11:34 1 कुरिततोर 2:16 ✨ 11:35 11:34-35 यशायाह 40:13; अय्युब 35:7; 41:11 ✨ 11:36 11:36 1 कुरिततोर 8:6; 11:12; इपिसुसतोर 4:6; कुलुसितोर 1:16; इब्रितोर 2:10 ✨ 11:36 11:36 गलातितोर 1:5; इपिसुसतोर 3:21; पिलिपितोर 4:20; 1 तिमोति 1:17; 2 तिमोति 4:18; इब्रितोर 13:20-21; 1 पत्र 4:11; 5:11; 2 पत्र 3:18; यहुदाल 25; तोहचीतव पोल्लोड 1:6; 5:13 ✨ 12:1 12:1 6:13; 1 कुरिततोर 6:18-20; इब्रितोर 12:28; 13:15; 1 पत्र 2:5 ✨ 12:2 12:2 मल्याल 13:22; मार्कल 4:19; लुकाल 8:14; गलातितोर 1:4; याकुब 1:27; 1 पत्र 1:14; 1 योहन 2:15-16 ✨ 12:2 12:2 इपिसुसतोर 4:23-24 ✨ 12:2 12:2 इपिसुसतोर 5:10,17; कुलुसितोर 1:9-10 ✨ 12:3 12:3 15:15; 1 कुरिततोर 3:10 ✨ 12:3 12:3 पिलिपितोर 2:13 ✨ 12:3 12:3 इपिसुसतोर 4:7 ✨ 12:3 12:3 11:20; 2 कुरिततोर 10:13; गलातितोर 6:3 ✨ 12:5 12:4-5 1 कुरिततोर 6:15; 10:17; 12:12-14,27; इपिसुसतोर 4:4,16,25 ✨ 12:6 12:6 1 कुरिततोर 3:5; 4:7 ✨ 12:6 12:6 1 कुरिततोर 7:7; 12:4; 1 पत्र 4:10 ✨ 12:6 12:6 बळयिर 13:1; 1 कुरिततोर 12:10 ✨ 12:7 12:7 बळयिर 6:3; 1 कुरिततोर 12:28 ✨ 12:7 12:7 बळयिर 13:1; 1 कुरिततोर 14:6,26 ✨ 12:8 12:8 बळयिर 4:36-37; 27:33-36 ✨ 12:8 12:8 2 कुरिततोर 8:2; 9:7,11,13; 1 तिमोति 6:18 ✨ 12:8 12:8 1 कुरिततोर 12:28; 1 तिमोति 5:17 ✨ 12:8 12:6-8 1 कुरिततोर 12:4; 1 पत्र 4:11 ✨ 12:9 12:9 2 कुरिततोर 6:6; याकुब 3:17 ✨ 12:9 12:9 1 तिसलुनितोर 5:15,21-22 ✨ 12:10 12:10 योहन 13:34; इब्रितोर 13:1; 2 पत्र 1:7 ✨ 12:10 12:10 पिलिपितोर 2:3

- 12 देवुळि मीक ईतद आसाते, गिर्दा आस मन्हट्टु. ✨ तिपल्क वातस्के, ओरेम आयवा निच मन्हट्टु. ✨ अमेसा पार्तना कीसोर मन्हट्टु. ✨
- 13 देवुळता मन्कलोरिहक गर्ज अरतेक अचोन, तोळ ईम्हट्टु. ✨ बोराय विस्वसिर जेकताहि मीवा लोन वातोर इतेके, ओरिहक गिर्दाते जावा-एग कीयलाह, अमेसा तयर मन्हट्टु. ✨
- 14 मीक तिपल केवालोरिन, देवुळ मीक सुकमते तासि इनजोर, बर्कतताड पोल्लोड वळ्ळकाट्टु, सरप एमाट्टु. ✨
- 15 गिर्दा केवालोरा संगे मीट वने गिर्दा कीम्हट्टु. अळवालोरा संगे मीट वने अळम्हट्टु. ✨
- 16 मीवा मुडोरगा उंद एकाते मन्हट्टु. ✨ पोमाडेड कीसोर तिरियमाट्टु, मति पोहचीतप लेहका मनवालोरा संगे गोत आम्हट्टु*. नाक सबे एर्का मन्हता, नना बुदतोनन इनजोर इनमाट्टु. ✨
- 17-18 सबेटोरिहक बेस ओप्पनव पोल्लोना विचर कीसोर ताकाट्टु. ✨ मीवा मेटे बेचोन आया पणयहता अचोन, सबेटोरा संगे गूनमते मन्हट्टु. ✨ बोराय मीवा नुस्कन कीतेके, ओरिन कोदा पोयमाट्टु. ✨
- 19 देवुळता साम्रमतगा इद्रम रासतद मन्हता: “बद्ला एतनद नावा कबळ. लाग्वाड कबस्क केवालोरिन ननाने बद्ला एतकन” इन्जि देवुळि इन्हता, ✨ इनजोर रासतद मन्हता. अदिनेनाहक नावा गोततोरिर! मीट बद्ला एनमाट्टु, ओरिन देवुळ ऊळगा. ✨
- 20 मति साम्रमते रासतपु: मीवा विस्दतोर कवते मतेके, ओरिहक गाटो ईम्हट्टु. ओरिहक एग उनडा वसतेके, एग ईम्हट्टु. अद्रम कीतेके, ओरिहक पका लजा वायगा†.
- 21 इद्रमलेहका मीवा जीवातगा कोंटे बुदि उदमाकि, मति नेहनल कबळ कीसि, अद कोंटे बुदतुन माय्पिह कीम्हट्टु. ✨

13

अदिकरते मनवालोरिहक वग्डिस मनदना

- 1 केंजाट, सबे अदिकर देवुळताहि वाता. इंजेटा सर्करतुन वने, अदे निल्पिह कीता. ✨ अदिनेनाहक मीट सर्करताड सबे पोल्लोन केंजिसि ताकाट्टु. ✨
- 2 अद्रमता अदिकर मनवालोरा विस्द आयना इतेके, देवुळता विस्द आतप आस्ता. अद्रम विस्द आयवाल, देवुळताहि सिक्सातुन दोर्किह कीस्तोग.
- 3 बेसताड कबस्क केवाल सर्करतुहक बाराहक रेयनोग? लाग्वाड कबस्क केवाले रेयनोग. सर्करतुहक रेयवालेवा मनदना इतेके, मीट बेसताड कबस्क कीम्हट्टु. अस्के ओर मीक बेसतोर इनजोर इनदनु.
- 4 ओर मीवा पाय्दातेनाहक, देवुळताड सेवकिर आंदुर. मति लाग्वाड कबस्क केवालोरिहक, सिक्सा ईयनद अदिकर ओरगा मन्हताये. अदिनेनाहक मीट लाग्वाड कबस्क कीतेके, ओरिहक रेयाट्टु. लाग्वाड सिक्सा ईयलाहिये, सर्कर ताकिह केवालोरिनु देवुळि निल्पिह कीता. ✨
- 5 अदिनेनाहक मीट ओरा पोल्लोते वग्डिस मनदना, मनवेके मीक सिक्सा वने दोर्किहता, मीवा जीवा वने चुहेम आयो आस्ता. ✨
- 6 सर्करतुन ताकिह केवालोर देवुळता सेवार्ते. अदिनेनाहक मीट ओरिहक सिद्वा दोहाट्टु. दोहवेके, ओर तमा कबळतुन बह रोमवा कीयनुर?
- 7 बोन्क बाताल ईयनद ओप्पिहता, अदिन ईम्हट्टु. इतेके सिद्वा एनवालोरिहक सिद्वा दोहाट्टु, गरपटि एनवालोरिहक गरपटि दोहाट्टु, ✨ अदिकरते मनवालोरिहक रेयिस मान ईम्हट्टु.

ओर्विहक-ओर्वोग बह जीवा कीयना

- 8-9 देवुळि माक लेकालेवा जीवा कीताहक, माट वने दुसोरिन जीवा कीयनाय गावले. इद करातुन विळिसिसि, दुस्रा बेदे कराता मोता मियगा मनमाकि. साम्रमतगा रासतव मोसानाड अडोन मीट पुतिरे: सात्याल कबळ केमा, दुस्रोन हक्कमा, कलमा, दुस्रोना मादगा कोंडा केमा ✨ इनजोर रासतद मन्हता. मोसानाड सबे अडोड, साम्रमता उंदिय पोल्लोते माळतप आताड. अद बेद इतेके, निमा कुदतुन जीवा कीयना लेहका, दुसोरिन वने जीवा कीम. ✨

✨ 12:12 12:12 5:2 ✨ 12:12 12:12 इब्रितोर 10:32-33,36; याकुब 1:3,12; 5:11 ✨ 12:12 12:12 बळयिर 1:14; 1 तिसलुनितोर 5:17 ✨ 12:13 12:13 15:25; 1 कुरिततोर 16:15-16; 2 कुरिततोर 9:1; गलातितोर 6:2; पिलेमोन 7; इब्रितोर 6:10; 13:16 ✨ 12:13 12:13 मत्याल 25:35; 1 तिमोति 3:2; 1 पत्र 4:9; 3 योहन 5 ✨ 12:14 12:14 मत्याल 5:44; लूकाल 6:28; 1 कुरिततोर 4:12; 1 पत्र 3:9 ✨ 12:15 12:15 अय्युब 30:25; इब्रितोर 13:3 ✨ 12:16 12:16 15:5; 1 कुरिततोर 1:10; 2 कुरिततोर 13:11; पिलिपितोर 2:1-2; 1 पत्र 3:8 ✨ 12:16 12:16 पोहचीतप लेहका मनवालोरा संगे गोत आम्हट्टु “साकुर केवालोर कीयनाड कबस्कना लेहकाडाड कबस्क कीयलाह, लजा आयना आयो,” इद्रम वने अर्तम पेसिहता. ✨ 12:16 12:16 बुदताड पोल्लोड 3:7; रोम सहरतोर 11:20,25 ✨ 12:17-18 12:17-18 2 कुरिततोर 8:21 ✨ 12:17-18 12:17-18 मार्कल 9:50; रोम सहरतोर 14:19 ✨ 12:17-18 12:17-18 बुदताड पोल्लोड 20:22; 24:29; 1 तिसलुनितोर 5:15; 1 पत्र 3:9 ✨ 12:19 12:19 व्यवस्थाविवरण 32:35; देवुळताड पाटाड 94:1; 1 तिसलुनितोर 4:6; इब्रितोर 10:30 ✨ 12:19 12:19 2 तिमोति 4:14 † 12:20 12:20 ओरिहक पका लजा वायगा बुदताड पोल्लोड 25:21-22. मोदुल कागिदते “ओरा तलातगा किसतळ्मिड तासतप आस्ता,” इतेके लाग्वाड कबस्क कीतोन्क बेसताड कबस्क कीसीतेक अचोन, लाग्वाड कबस्क कीतोन्क लजा वास्ता. अद्रम लजा वायनदु, तलातगा किसतळ्मिड तासतप लेहकान आस्ता. ✨ 12:21 12:20-21 2 राजा 6:22; बुदताड पोल्लोड 25:21-22; मत्याल 5:44; लूकाल 6:27-28; 1 कुरिततोर 4:12; 1 पत्र 3:9 ✨ 13:1 13:1 दानियेल 2:21; 4:17; योहन 19:11 ✨ 13:1 13:1 1 तिमोति 2:2; तीतुस 3:1; 1 पत्र 2:13-14 ✨ 13:4 13:3-4 1 पत्र 2:13-14 ✨ 13:5 13:5 1 पत्र 2:19 ✨ 13:7 13:7 मत्याल 22:21; मार्कल 12:17; लूकाल 20:25 ✨ 13:8-9 13:8-9 पेसुळि 20:13-17; व्यवस्थाविवरण 5:17-21 ✨ 13:8-9 13:8-9 लैव्यवस्था 19:18; मत्याल 7:12; 19:19; 22:39-40; याकुब 2:8

- 10 दुस्रोरीन जीवा कीतेके, ओरिन बाताले कोटुल कीया वावो. इद्रमलेहका माट जीवा कीतल इतेके, देवुळताड पूरा अडोन माळतप आतल.✱
- 11 माट मुने किस्तुन विस्वस कीयलाह आतल अस्के, देवुळि माक इद ईकळता दुनियाताहि पिसिह कीयनद कगो बेस्के एवयगा इनजोर, अग ऊळिंदल. इंजेके अद कगो एरे एवता.✱ अदिहक मीट मीवा निद्रताहि तेदिसि, उसर आम्हटु.✱ नना वेहतप लेहका ताकाटु.
- 12 इंजेके ईकळ मारलाह आसि, वियतलाह आता.✱ अदिनेनाहक माट ईकळता लेहकाडाड लाग्वाड कबस्किन पोहचि, देवुळता वेहचते ताकसोरे, ईकळतुन आरे कीयलाह तयर आयिड.✱
- 13 ओसो माट वेहचते मनाहकु, बेसता बुदते ताकिड. अद्रमे ओचेरा लेहका केवा, साट्याल बुदते विचर वातप केवा, वहचळ केवा, ओसो दुस्रोरा जीवा कर्ववा,✱ बेसता अगदे ताकिड.✱
- 14 मीटु मन्कना बुदताड लालुस्किन मुर्तिय सीता केवाह,✱किस्तु येसुसामिये मीक आव्रे कीयेग.✱

14

विस्वसते मेगकतोरु, मेगकवोरु गूनमते मनदना

- 1 मियगा बोर बोर विस्वसिर, (इद तिनदलाह पोलिहता, अद तिनदलाह पोलो इनजोर नोमिहतोर,) ओरु विस्वसते मेगकवोर आंदुर.✱ ओरिन मीवा ऐगे ओम्हटु, जेक तासमाटु.✱ मीवाड विचर्क, मावाड विचर्क, कलियोड इनजोर, ओरा संगे गिटोगटो आयमाटु.✱
- 2 विस्वसते मेगकतोर विस्वसिरिहक, बेदाय तिनदलाह पोलिहता इनजोर, विस्वस कीस्तोर. मति विस्वसते मेगकवोर विस्वसिर जाळिड-जबाडे तिन्हतोर.*
- 3 अविड तिनवालोरु, तिनबोरिन मीवा विस्वस कमि मन्हता इनजोर पास्कमाकिर.✱ अहे तिनवोरु, तिनवालोरिन मीट तपतिर इनजोर, कसुर ओपमाकिर.✱ बह इतेके मीक सबेटोरिन, देवुळिये तना लोकर कीता.
- 4 दुस्रोना सेवा-साकुर केवानगा, कसुर ओपनद कबळ मीवा आयो. ओग कसुर कीतद, केवद, ओनाय माल्काल वेहतनोग. अद्रमलेहकाने बोगाय विस्वसि, कसुर कीतद, केवद, ओना माल्काल देवुळिये वेहतगा. देवुळिये ओना तोळ आताहकु, ओग तना विस्वसताहि अरवालेवा, देवुळता मुनेह बेस नितनोग. अदिहक अद्रमतोन कसुर ओपनदायो.✱
- 5 अद्रमलेहकाने बोर बोर विस्वसिर, बेदो उंद दियातुन नोमिहतोर.✱ बोर बोर बार, कतमे दियाड बेसताडे इनजोर इन्हतोर. मति (आपुना नोमळि देवुळतुहक विचर वास्ता इनजोर,) ओवोर्ग-ओवोर्ग मन्कना विस्वस मनदना गावले.
- 6 दियाड नोमवालोर, सामिनेनाहक नोमिहतोर, अहे सबेटविन तिनवालोर वने, देवुळतुन जोहर कीस तिन्हतोर. इद्रम ओर सामिहक मान ईसि तिन्हतोर.✱ अविड तिनवोर वने, सामिहक मान ईसि तिनेर आस्तोर. ओर वने सामिन जोहर कीसिये, (तम्क पोलनव जाळिड-जबान तिन्हतोर. इतेके सामिहक मान ईथना, इदे मोदुल पोल्लो आंदु.)
- 7-8 नना इद्रम बाराहक इहनन इतेके, माटु मावाय अदिकरते ताकवल, मति सामिनाये अदिकरता इळन महनल. हातेकाय पिसतेकाय, सामिनाये मन्कलोरल आंदल. हातेके, तान्के मान ईसि हायनल, पिसतेके तान्के मान ईसि पिसिहनल.✱
- 9 डोलतोर ओसो जीवात मनवालोर विस्वसिरा माल्काल आयलाहिये, किस्तु डोलिस ओसो जीवा अरतोग.✱
- 10 उंद दिया देवुळ नेयम कीयनद जागाता मुनेह, माक सबेटोरिहक नितना मन्हता,✱ इदिन पुनविरा? (अस्के मावा मनमुळ देवुळतुहक ओप्पगाया, ओप्पो इनजोर, तान्के वेहतनद अदिकर मन्हता.) अदिनेनाहक इंजेके मीवा ऐगेटोग विस्वसिन कसुरतोग इनजोर, बाराहक मीट इहनिर? ओन उडुलोग-बेरोग इनजोर बाराहक पास्किहनिर?✱
- 11 सामि वेहतद पोल्लो ताना साम्रमतगा मन्हता, इदिन सीता कीम्हटु: “नना किरिया कीस वेहतहनन, उंद दिया सबेटोर नावा मुनेह मिंडाड कोटिस नाक मोळकनुर, सबेटोर नाकु देवुळि इनजोर कबुल आयनुर, इद निटम आयगा,”✱ इनजोर रासतद मन्हता.
- 12 इतेके माट ओवोर्ग-ओवोर्ग मन्कल देवुळता मुनेह निचि, आपुनाड कबस्कना इसब ईकल, अदे मावा नेयम कीसीयगा.✱
- 13 अदिनेनाहक मीवा ऐगेटोग विस्वसिनगा कसुर ओपमाटु.✱

दुस्रोरीन विस्वसतुन विळसनाह केमाट

मति ऐगेटोर विस्वसिरिन विस्वसताहि लेसिह कीसि, पापमते अर्हतना लेहका, बाताले कीयनद आयो इनजोर सीता कीम्हटु.✱

✱ 13:10 13:8-10 गलातितोर 5:14; 1 योहन 3:10 ✱ 13:11 13:11 1 पत्रु 4:7; 2 पत्रु 3:9 ✱ 13:11 13:11 मार्कल 13:37; 1 कुरिततोर 15:34; इपिसुसतोर 5:14; 1 तिसलुनितोर 5:6 ✱ 13:12 13:11-12 1 कुरिततोर 7:29 ✱ 13:12 13:12 इपिसुसतोर 5:11; 6:11-13; 1 तिसलुनितोर 5:8; इब्रितोर 10:25; 12:1; याकुब 5:8; 1 योहन 2:8,18; तोहचीतव पोल्लोड 1:3; 22:10 ✱ 13:13 13:13 1 कुरिततोर 3:3 ✱ 13:13 13:13 लुकाल 21:34; गलातितोर 5:19-21; इपिसुसतोर 5:18; 1 तिसलुनितोर 4:12; 1 पत्रु 4:3; 2 पत्रु 2:13 ✱ 13:14 13:14 गलातितोर 5:16; 1 पत्रु 2:11 ✱ 13:14 13:14 इपिसुसतोर 4:24; कुलुसितोर 2:23; 1 योहन 2:15-16 ✱ 14:1 14:1 15:1; 1 कुरिततोर 8:9-12 ✱ 14:1 14:1 15:7 ✱ 14:1 14:1 1 तिसलुनितोर 5:14 * 14:2 14:2 अद देसेमते, आटुमतगा दोर्कनव अविड, पेन बोमाहक मोक ईतविनगडाहि मंदुड. अदिहक बोर बोर विस्वसिर अविन तिनेर आंदुर. ✱ 14:3 14:3 लुकाल 18:9 ✱ 14:3 14:3 कुलुसितोर 2:16 ✱ 14:4 14:4 याकुब 4:11 ✱ 14:5 14:5 गलातितोर 4:10 ✱ 14:6 14:6 1 तिमोति 4:3-4 ✱ 14:7-8 14:7-8 1 कुरिततोर 6:18-20; गलातितोर 2:20; पिलिपितोर 1:20-21; 1 तिसलुनितोर 5:10 ✱ 14:9 14:9 पिलिपितोर 2:11; 1 तिसलुनितोर 4:14; तोहचीतव पोल्लोड 1:18; 2:8 ✱ 14:9 14:7-9 2 कुरिततोर 5:15 ✱ 14:10 14:10 2:16 ✱ 14:10 14:10 लुकाल 18:9 ✱ 14:11 14:11 यशायाह 45:23; पिलिपितोर 2:10-11 ✱ 14:12 14:12 मत्याल 12:36; 16:27; गलातितोर 6:5; 1 पत्रु 4:5 ✱ 14:13 14:13 मत्याल 7:13 ✱ 14:13 14:13 1 कुरिततोर 8:9,13

14 येसुसामिना जीवा नाक पुन्पिह कीताहकु, नाक सबे तिनदलाह पोलिहता इनजोर नना पुतन. ✨ मति बोग मन्कल बेदाय तिनदनदिन पोलो इनजोर विचर कीस्तोग, कीसि तान तिन्हतोग इतेके, ओग कळवोग आस्तोग. ✨

15 नावा विस्वस पका मेगकता, नना विचर वातद तिनदा पगयहनन इनजोर इहनिर, मति मीवा तिनमुळते मीवा ऐंगेटोग विस्वसिहकु एकुळ आतेके, इद बहु? ओन वने पिसिह कीयलाह, किर्स्तु तना जीवा ईतोग, अदिनेनाहक मीवा तिनदना तिडटे, ओना विस्वसतुन बूळे केमाटु. ✨ अद्रम कीतिर इतेके, मीट मीवा ऐंगेटोन निटमे जीवा केविर. ✨

16 इतेके नना बेसे कीयहनन, मुर्तिय तपोन इनजोर इहनिर, मति (दुस्रोरा विचरते मीट तपिहनिर, अदिनेनाहके) मीवा बदनम आस्ता. अदिहक मीवा तिनदनद तिडटुन आवे कीम्हटु. ✨

17 केंजाट, देवुळि मीवा नडुम राजेम कीयना इतेके, तिनदनव-उनडनव पोल्लोनेके अचोन सीता केमाटु. ✨ सेतेमते ताकना, ओर्विना संगे ओर्वोग गूनमते मनदना, पवित्र जीवाता गिर्दाते निदिस मनदना, इवे मोदुल पोल्लोड आंदुड. ✨

18 इद्रम कीस किर्स्तुना सेवा कीतिर इतेके, मीवा ताकमुळ देवुळतुहक विचर वायगा, ✨ अहे मन्कलोर वने मीक कदर ईयनुर. ✨

19 अदिनेनाहक माट ओर्विहक-ओर्वोग गूनमते मन्जि, ✨ ओर्विहक-ओर्वोना विस्वसतुन मेगिह कीयलाह ऊळिड. ✨

20 देवुळि मीवा मुडगा बेद कबळ कीयलाह आता, तान मीवा तिनदनद पोल्लोतेनाहक बूळे केमाटु. देवुळता मुनेह कतमे तिनदलाह पोलिहताड निटमे, ✨ मति मीवा तिडटेनाहकु, ऐंगेटोर विस्वसिर पापमते अरयहतोर इतेके, तान तितेके मीट तपिहनिर. ✨

21 मीट अविड, अंगुर जोमा तितेक-उटेक बाताल आयो, मति मीवा तिनमुळता मेटे, मीवा ऐंगेटोग विस्वसि विस्वसताह लेसतेक अचोन, मीट तान तिनवेकेन बेसु. ✨

22 मीवा विस्वसता इसबते मीट तपविर, मति तान मीट देवुळता मुनेह मीवाय जीवातगा तासाटु, दुस्रोरा संगे गोटिड केमाटु. बोगु नना तपोन इन्जि कसुरलेवप ताकिहतोग, ओग देवुवातोग. ✨

23 मति नना बेद तिहनन, अद देवुळता मुनेह पोलिहताया पोलोया इनजोर, रेंड विचर्क कीस तिनवाल मात्रम, निटमे देवुळता मुनेह तपिहतोग. बह इतेके, ओग देवुळतुन विस्वस केवाय तिन्हतोग. ✨ इद्रमलेहका बेदाय कबळि देवुळतगा विस्वस केवाय कीतेके, अद पापम आस्ता.

15

विस्वसते मेगकवोरा तोळ आयना

1 माट उयतुर विस्वसिरल विस्वसते बेस मेगकताहकु, माक विचर वातप ताकनदायो, मति मेगकवोरा नोमळतुन वने, माट सीता कीयना गावले. ✨

2 ओरिन लजा केवा, ओरा विस्वसतुन मेगिह कीयना गावले. ✨

3 (माट बह ताकना इनजोर, किर्स्तुमाक तोहचीतोग. ओग इद बूमतगा मनदहपा,) तन्क विचर वातव कबस्क कीसोर तिरियोग. अद्रमे मन्कलोरा कदर वने पर्हकोग. ✨ (मति देवुळबाबाहक विचर वातव कबस्किने कीदोग.) ✨ साङ्गमतगा ओना लोप्पा इद्रम रासतद मन्हता इतेके, ए देवुळतिन, नीक पास्कताड पोल्लोड नाक तोकताड, ✨ इनजोर रासतद मन्हता.

4 इद्रमलेहका देवुळता साङ्गमतगा बाताड बाताड पोल्लोड मुने रासतव मन्हताड, अव पोल्लोड माक कागहतलाहि, रासतव मन्हताड. अविस्किन अर्वतेके माक दीरा दोर्किहता. अद्रमे माट तिपल्कने आरम आयवा, देवुळता पोगोन आसा तास पगयहननल. ✨

5 इद दीरा, आसा, देवुळतगडाहि वास्ता. ✨ इदे देवुळि, किर्स्तुना विचर मतपु, मीक उंद एकाते मनदलाहि, तोळ ईयि! ✨

6 अस्के मीट सबेटोरिर उंदिय विचरते, उंदिय लेडते, मावा येसुसामि किर्स्तुना देवुळबाबाहकु मान ईसि, जोहर कीया पगयकिर. ✨

किर्स्तुनगा सबे जातिनोर कलियिहतोर

7 किर्स्तु बेद्रमलेहका मीक एरे कीतोग, अद्रमलेहकाने मीट वने ओर्विन-ओर्वोग एरे कीसि, देवुळतुहक मान ईम्हटु. ✨

8 बह इतेके, किर्स्तुना राजेमते यहुदिरिहक वने, ओसो यहुदि आयवोरिहक वने, जागा मन्हता. वेल्लाडे वर्साना मुने, देवुळि यहुदिरा तादोर-बाबोरिहक पोल्लो विळिसस मता. ✨ अद पोल्लो करल आयना इन्जि, यहुदिरगा ओर्वोग सेवा केवाना लेहका आसि, किर्स्तु इद बूमते वातोग, ✨ इदिन सीता कीम्हटु.

9 (ओसो उंद पोल्लोतेनाहक वने, इद बूमते वातोग. अद बाताल इतेके,) यहुदि आयवोर वने, देवुळि ओरा पोगोन कीतद दयातेनाहकु, तान जोहर कीथिर. अदिना लोप्पा (देवुळताड पाटानगा, दाविद राजाल) इद्रम रासतोग: ए देवुळि! नना दुसाड जातिनोरासंगे कलियिसि,

✨ 14:14 14:14 बळयिर 10:15 ✨ 14:14 14:14 1 कुरिततोर 8:7 ✨ 14:15 14:15 1 कुरिततोर 8:11 ✨ 14:15 14:15 इपिसुसतोर 5:2 ✨ 14:16 14:16 1 कुरिततोर 10:28-30 ✨ 14:17 14:17 1 कुरिततोर 8:8 ✨ 14:17 14:17 15:13; गलातितोर 5:22-23 ✨ 14:18 14:18 2 कुरिततोर 5:9 ✨ 14:18 14:18 लूकाल 2:52; 2 कुरिततोर 8:21; मिलिपितोर 4:8; 1 पत्र 2:12 ✨ 14:19 14:19 देवुळताड पाटाड 34:14; 1 कुरिततोर 7:15; 2 तिमोति 2:22; इब्रितोर 12:14 ✨ 14:19 14:19 12:17-18; 15:2; 1 कुरिततोर 8:1; 10:23; 14:2-3,26; 2 कुरिततोर 12:19; इपिसुसतोर 4:11-12,29 ✨ 14:20 14:20 बळयिर 10:15 ✨ 14:20 14:20 1 कुरिततोर 8:11-12 ✨ 14:21 14:21 1 कुरिततोर 8:9,13 ✨ 14:22 14:22 1 योहन 3:21 ✨ 14:23 14:22-23 1 कुरिततोर 8:7 ✨ 15:1 15:1 14:1 ✨ 15:2 15:2 14:19; 1 कुरिततोर 9:22; 10:33; 2 कुरिततोर 13:9; मिलिपितोर 2:3-4 ✨ 15:3 15:3 मिलिपितोर 2:5 ✨ 15:3 15:3 2 कुरिततोर 8:9 ✨ 15:3 15:3 देवुळताड पाटाड 69:9 ✨ 15:4 15:4 4:23-25; 1 तिसलुनितोर 1:2-3 ✨ 15:5 15:5 2 कुरिततोर 1:3 ✨ 15:5 15:5 12:16 ✨ 15:6 15:6 तोहचीतव पोल्लोड 1:6 ✨ 15:7 15:7 14:1; कुलुसितोर 3:13 ✨ 15:8 15:8 4:16-17 ✨ 15:8 15:8 मत्याल 15:24; बळयिर 3:26; 2 कुरिततोर 1:20

- नीक पाटाड ओसि जोहर कीकन, ✨
 इनजोर रासतोग. ✨
 10 ओसो इद्रम वने रासतद मन्हता.
 ए सबे जातिनोरिर! देवुळता मन्कलोरा संगे मीट वने गिर्दा आम्हटु. ✨
 11 ओसो उंद पाटातगा, इद्र रासतद मन्हता:
 ए इस्त्रयेलतोर आयवोरिर! मीट सबेटोरिर देवुळतुन जोहर कीम्हटु!
 इद्र बूमताड सबे जातिनोर तान जोहर कीयिर. ✨
 12 ओसो यसयाल कबुरतोग वने इद्रम रासतोग:
 दाविद राजाना कूळतोग* ओर्वोग पुटनोग, ✨
 ओग सबे जातिनोरा पोगोन तना राजेम ताकिह कीयिनोग,
 ओना पोगोन सबे जातिनोर आसा तासनुर, ✨
 इनजोर रासतद मन्हता.
 13 मीक आसा ईयनद देवुळतुन मीट विस्वस कीयनाहकु, गिर्दाते ओसो सुकमते अद मीवा जीवातुन निहचीयि. अस्के ताना पवित्र जीवाता लावते, ✨ मीवा आसा वीळसोर दायगा. ✨
 14 मावोरिर! मीट पका बेस गूमनतोरिर, ओसो देवुळता पोल्लोतुन बेस पुन्जि, ओर्विहक-ओर्वोग बुदिङ-एदिङ बेस वेहता पगयहनिर ✨
 इनजोर, नाक पूरा विस्वस मन्हता.
 15 मीट देवुळता पोल्लोतुन बेस पुतिर, तेला मति इव सबेटविन मीक ओसो सीता कीस ईयलाहि, पिङम-पङम रासतन. देवुळि नाक देव्या ईसि, ✨
 16 यहुदि आयवोरिहक बेसता कबुर वेहतलाहि, नाक किर्स्तु येसुना बळयि आयना इन्जि लोहता. ✨ बेद्रम देवुळता बूमयाल ताना मुनेह, तान्क विचर वायनद कोड वाटिहतोग, अद्रमलेहकाने नना पोकुर कीतद कबुरतुन नमवालोर यहुदि आयवोर विस्वसिर, नावा कयदाहि देवुळतुहक वाटदद कोडलेहका मन्हतोर. ✨ देवुळता पवित्र जीवा ओरिन एडिह कीताहकु, ओर वने देवुळता मुनेह पवित्र आतोर.
 17 अदिनेनाहक नावा मेटे, किर्स्तु येसु कीतद इद्र सेवाता बेचोटा बेरा पायदा आस्ता, इद्र पोल्लोतुन वेहतलाह नना मुर्तिय लजा आयोन.
 18-19 यहुदि आयवोरु नना वेहतव पोल्लोन केंजतोर; नावा कयदे कीतवु, बामनाह लेहकाडाड सीनान ऊळतोर. ऊळिसि, केंजिसि, किर्स्तुन विस्वस कीतोर. ✨ इद्रमलेहका देवुळता जीवाता लावते, येस्सलेम सहरताहि ✨ इलुरिकुम पट एवनाह, † नना किर्स्तुना बेसता कबुरताड सबे पोल्लोन तपवालेवा वेहतन. ✨ इद्रम किर्स्तु नावा कयदे कीतव पोल्लोनु दीराते वेहतहनन, ✨ अविस्किन विळिसिसि दुस्सा बेदे वेहोन.
 20 इद्रमलेहका बेसता कबुरतुन ओयहपा, (किर्स्तुना पोल्लोतुन मुनेन मुर्तिय केंजवोरगा दायलाह विचर कीदन.) दुस्सोग दोहतद जोतातगा नना लोन पंडनद ओप्पो, ✨ अद्रमलेहका दुस्सोर पोकुर कीतद नाटेनगा दायलाह, नाक विचर वावो. ✨
 21 देवुळता साम्रमतगा किर्स्तुना लोप्पा रासतप लेहका कीयहनन, अद इद्रमलेहका:
 मुने बेगा ओना कबुर एव्वो, अगा ओना कबुर एवयगा,
 मुने बोर केंजोर, ओर केंजिस पुनदनुर, ✨
 इनजोर रासतद मन्हता. ✨

पोलु रोम सहरते दायलाह विचर कीस्तोग

- 22 (इद्रम बेसता कबुर एवव जागानगा तिरियसोर मंदन,) अदिहक इचानाह मियगा वायलाह, नाक अग दोर्को आस मता. ✨
 23 मति इंजेके इकेडाड नाहकनगा, नावा कबळ मारिह कीतन. ओसो वेल्लाडे वर्सानाहि मियगा वायलाह, नना अग ऊळिंदन. ✨
 24 अदिनेनाहक इद्र मल्का, मीवा अबरता इस्पानिया देसेम दायहपा, ‡ मियगा वायकन इनजोर, आसा कीयलाह आतन. मियगा रेंड-मूंड दियाड रोमतेके, नावा जीवातुहक गिर्दा आयगा, पया अगडाह नना पेसकन. इस्पानिया देसेम दायलाहि, नाक गर्ज अरयनद मीट ईकिर इनजोर, नावा आसा मन्हता. ✨
 25 मति मियगा वायनामुने, येस्सलेमते मनवालोर सामिना मन्कलोरा सेवा कीयलाह, नाक अगा दाय्या पोयहता. ✨

✨ 15:9 15:9 2 शमएल 22:50; देवुळताड पाटाड 18:49 ✨ 15:9 15:9 3:29; 11:30 ✨ 15:10 15:10 व्यवस्थाविवरण 32:43 ✨ 15:11 15:11 देवुळताड पाटाड 117:1 * 15:12 15:12 दाविद राजाना कूळतोग मोदुल कागिदते “यीसा मुय्तोना कूळतोग.” यीसा मुय्तोग इतेके, दाविद राजाना तपे आंदोग. ओराय कूळते येसु किर्स्तु पट वातोग. ✨ 15:12 15:12 तोहचीतव पोल्लोड 5:5; 22:16 ✨ 15:12 15:12 यशायाह 11:10; मत्याल 12:21; 1 योहन 3:3 ✨ 15:13 15:13 15:18-19; 1 कुरिततोर 2:4-5; 1 तिसलुनितोर 1:4-5 ✨ 15:13 15:13 14:17 ✨ 15:14 15:14 1 कुरिततोर 8:1; 2 कुरिततोर 8:7 ✨ 15:15 15:15 12:3 ✨ 15:16 15:16 बळयिर 9:15 ✨ 15:16 15:16 1 कुरिततोर 3:5; पिलिपितोर 2:17; 1 पत्र 2:5 ✨ 15:18-19 15:18-19 2 कुरिततोर 12:12 ✨ 15:18-19 15:18-19 बळयिर 22:17-21 † 15:18-19 15:18-19 इलुरिकुम पट इतेके, मकिदुनिया पटदुहक दल्लिस मता. ✨ 15:18-19 15:18-19 1 कुरिततोर 2:4-5; 1 तिसलुनितोर 1:4-5 ✨ 15:18-19 15:18-19 बळयिर 15:12; 21:19; रोम सहरतोर 1:5; 2 कुरिततोर 3:5 ✨ 15:20 15:20 1 कुरिततोर 3:10 ✨ 15:20 15:20 2 कुरिततोर 10:15 ✨ 15:21 15:21 यशायाह 52:15 ✨ 15:21 15:20-21 10:14 ✨ 15:22 15:22 1:13; 1 तिसलुनितोर 2:17-18 ✨ 15:23 15:23 बळयिर 19:21; रोम सहरतोर 1:9-11 ‡ 15:24 15:24 इद्र देसेम बेगा मन्हता इनजोर पुनदलाहि, रोम राजेमता नक्सातुन ऊळाट. ✨ 15:24 15:24 10:15 ✨ 15:25 15:25 बळयिर 19:21; 24:17; रोम सहरतोर 12:13

26 येस्सलेमते मनवालोर मावा ऐंगेटोर गरिब विस्वसिर तिपलते मन्हतोर इन्जि, मकिदुनिया पटटोर ओसो अकाया पटटोर यहुदि आयवोर विस्वसिर, ओरेनाहक कोताड अर्हचि लोहचीयना इनजोर, विचर कीतोर. इवे कोताड एव्हिह कीयलाहि, नना इंजेके दायलाह आतन.*

27 मुने यहुदि आयवोरिहक देवुळता पोल्लोता गर्ज मता, अस्के येस्सलेमता यहुदि जाततोर विस्वसिर, ओरगा देवुळता पोल्लोतुन एव्हिह कीसीतोर. मति इंजेके येस्सलेमतोर विस्वसिरिहक तिंड-बंडटा गर्ज मन्हता. मुने ओरगडाहि माक देवुळता पोल्लो दोर्कता, इदिन सीता कीसि, इकेडोर यहुदि आयवोर विस्वसिर अद गर्जतुन निहतलाहि, पका गिर्दा आस्तोर.*

28 इंजेके नना ओर अर्हतव कोतानु येस्सलेमतोर विस्वसिरगा ओसीयनद कबळतुन मारिह कीसि, ओरा कयदगा बेस-नेहना एव्हिह कीस ईतापया, मियगाहके इस्पानियाता अग पोयतकन.

29 नना मियगा वास कलियकन अस्के, लेकालेवा किर्स्तुना बर्कत माक दोर्कगा इनजोर, नाक एर्का मन्हता.

30-31 मावोर विस्वसिरि! माट मावा येसुसामि किर्स्तुना संगे जोळेम आताहकु, ओसो देवुळता जीवा माक ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयनाह कीताहकु,* नना मीक उंद अर्जि कीयहनन: यहुदा पटटगा विस्वस केवोरा कयदाहि नना पिसना इनजोर, पार्तना कीयहनन.* ओसो येस्सलेमतगा नना ओसीयनव दर्मम कोतान अडोर एनिर,§ इनजोर पार्तना कीयहनन.* मीट वने बेस्केन मागडवालेवा, इव पोल्लोनेनाहक पार्तना कीसोर मन्हटु.*

32 देवुळि माट ताल्हकतप कीतेके, नना सुकमते मियगा एवयकन.* एवतस्के मीवा संगे कलियिस, नावा जीवातुहक आरम दोर्कगा.

33 सुकम ईयनद देवुळि मीवा सबेटोरा तोळ मनि.*आमेन.

16

रोम सहरतोर विस्वसिरिहक पोलुना जोहर

1 इद सीटटुन नना पीबे पेदिरतद विस्वसि आंचाना कयदे लोहतहनन, अद किंक्रिया* नाटे विस्वसिरा मुडगा, देवुळता सेवा कीस्ता.

2 अद बेस बुदता आंचाळि, वेल्लाटोरिहक तोळ ईता, अहे नाक वने तोळ ईता. अदिनेनाहक अद देवुळता मयाळ आंदु इनजोर, तान बेस-नेहना उळाटु. ओसो तान्क बातालाय गर्ज अरतेक, मीट तोळ इम्हट.*

3 पिरिस्किलाल, अक्विलाल, वेर आळ इर्विरिन आस, नना सीता कीयहनन इनजोर ओरिन वेहाटु.* ओर नावा संगे किर्स्तु येसुना सेवा केवालोर आंदुर इनजोर पुतिरे.

4 ओर तमा जीवाता पर्वा केवा, नाक पिसिह कीयलाहि तयर आस मतोर. इद पोल्लोतुन नना बेस्केन मागडोन, अहे यहुदि आयवोर विस्वसिरा मुडोर वने मागडोर.

5 ओरा लोतगा जमा आयवालोर विस्वसिरा मुडुहक* नना जय येसु इहनन.

ओसो मियगडोर दुसोर विस्वसिरा वने सीता वास्ता. नावा गोतयाल इपनिनुसिहक जय येसु इहनन. पूरा आसिया पटटगा किर्स्तुन मुने विस्वस कीतोरा ओगे आंदोग.

6 मारियाल मीक तोळ ईयलाहि, पका एपुर पोहच सेवा कीता,* तान्क वने नना जय येसु इहनन.

7 नावा यहुदि जाततोर अन्दुनिकुस, यूनिया, वेर इर्वुरिहक नना जय येसु इहनन. किर्स्तुनाड बळयिरगडाहि ओर कम आयोर. नना विस्वस कीयनामुनेन, ओर विस्वस कीतोर, ओसो नावा संगे जेलते वने मतोर.*

8 सामिनेनाहक नावा गोतयाल अम्पलियातुसिहक, नना जय येसु इहनन.

9 ओसो नावा गोतयाल इस्तुकुसिना सीता कीयहनन. किर्स्तुना सेवाते मावा ऐंगेटोग उरबानुसिहक नना जय येसु इहनन.

10 अपिलेसिहक नना जय येसु इहनन. ओग तिपल्कने विस्वसतुन विळसवा, किर्स्तुन पोस मंदोग. अरिस्तुबुलुसना लोते मनवालोर सबेटोर विस्वसिरिहक, नना जय येसु इहनन.

11 नावा जाततोरा एरोदियोनिहक, नना जय येसु इहनन. नरकियुसिना लोतोर विस्वसिरिहक, नना जय येसु इहनन.

12 तुस्पेनि ओसो तुस्पेसि, इव रेंड आस सामिना सेवा कीयनविस्किहक, नना जय येसु इहनन. परसिसिहक वने नना जय येसु इहनन, अद बेस गूनमता आंचाळि. पका एपुर पोहचि सामिना सेवा कीता.*

13 रूपुस ओसो ओना तलोग, वेरिहक नना जय येसु इहनन.† ओग पका बेसतोरा विस्वसि आंदोग. ओना तलोग इतेके नावा अवाना लेहकाने.

* 15:26 15:26 बळयिर 20:2-3; 1 कुरिततोर 16:1,5; 2 कुरिततोर 1:16; 8—9; पिलिपितोर 4:15; 1 तिमोति 1:3-4 * 15:27 15:27 1 कुरिततोर 9:11

* 15:30-31 15:30-31 कुलुसितोर 1:6-8 * 15:30-31 15:30-31 2 कुरिततोर 1:10; 2 तिसलुनितोर 3:2; 2 तिमोति 3:11; 4:17 § 15:30-31

15:30-31 दुसा जाततोराड कोताड एतलाहि, माक विचर वावो इनजोर, उच्चुर पका नोमवालोर यहुदिर इंदुर. अदिनेनाहक ओर एनिर इनजोर, पोलु पार्तना ताल्हकतोरा. * 15:30-31

15:30-31 2 कुरिततोर 8:4; 9:1 * 15:30-31 15:30-31 2 कुरिततोर 1:11; इपिसुसतोर 6:19-20; कुलुसितोर 4:12 * 15:32 15:32 1:9-10

* 15:33 15:33 16:20; 2 कुरिततोर 13:11; पिलिपितोर 4:9; 1 तिसलुनितोर 5:23; 2 तिसलुनितोर 3:16; इब्रितोर 13:20-21 * 16:1 16:1 बळयिर 18:18

* 16:2 16:2 पिलिपितोर 2:29-30 * 16:3 16:3 बळयिर 18:2-3 अगा वेहतपु, रोम राजेमता कलोदियुस राजाल सबेटोर यहुदिरिन, इतालिया पटटा रोम सहरताहि पेसिस

दायलाह उकुम ईस मतोग. अदिहक ओर आळ इर्वुर इतालिया पटटाहि पेसिसि, कुरित सहरतगा वातोर. अगाने पोलु येसुना पोल्लो वेहतलाह वातोग, वातस्के ओरिन कलियतोग. कलियतस्के,

ओर पोलुना सेवातुहक तोळ आया बोटोर. बेचोको वर्साना पया, कलोदियुस राजाल हातापया, ओर इर्वुर रोम सहरते मलतोर. * 16:5 16:5 1 कुरिततोर 16:19; कुलुसितोर 4:15;

पिलेमोन 1-2 * 16:6 16:6 1 तिसलुनितोर 5:12-13 * 16:7 16:7 पिलेमोन 23 * 16:12 16:12 1 तिसलुनितोर 5:12-13 † 16:13 16:13

येसुना हक्कनागुटा कांजवाल सिमोन, रूपुसिना तपे आंदोग बहे (मार्कल 15:21).

- 14 असुकिरितुस, पिलगोन, हिरमेस, पत्रुबास, हिरमोस ओसो ओरा संगे कलियवालो विस्वसिरिहक नना जय येसु इहनन.
 15 पिलुलगुस, यूलिया, उलुम्पास, नेर्युस ओसो ओना एलाळि, अहे ओरा संगे कलियवालो येसुना लोकरु सबेटोरिहक, नना जय येसु इहनन.
 16 मीट लोकरुर ओर्विहक-ओर्वीग येसुना पेदिरते जीवा वाटसोरे जोहर कीम्हटु. ✨ अहे सबे नाहकने मनवालो किरुर्तुना मुलु वने, मीक जय येसु इनदलाह आतोर.

आक्रि उकुम

17 इंजेके, मावोरिर! इद उंद पोल्लोतुन अर्जि कीस वेहतलाह आतन. उयतुर मन्कलोर मन्हतोर, ओरु मीट कगयतव पोल्लोन नमवा, दुसाडे पोल्लोन कागहचि, विस्वसिरा मुडोरगा कोंटेड पुटिह कीस्तोर. ओसो बोर-बोरिन विस्वसतुन विस्सनाह कीस्तोर. ✨ अदिहक मीट उसरते मन्हटु, ओरगडाहि जेक मन्हटु. ✨

18 अदुमतोर मावा सामि किरुर्तुना सेवा केवोर, मति तमाडे लालुस्क मतप कीसोर तिरियिहतोर. ✨ मिडताड-मिडताड पोल्लोड वेहचि, तेळियवोर लोकरुरिन नाळेह कीसि, लेसिह कीस्तोर. ✨

19 मीट देवुळता पोल्लोतुन केंजिस ताकिहनिर इनजोर, सबेटोर केंजतोर. ✨ अदिनेनाहक नना गिर्दा आतन. बेसताड पोल्लोनेनाहक बुदतोर मन्हटु, मति लाग्वाड पोल्लोने बार, पुनवोरा लेहका मन्हटु. ✨

20 दीरा पोस मन्हटु, माक सुकम ईयनद देवुळि, ✨ चट्टिपेटे देयहकना मुक्याना लावतुन बूळे कीस, तान मीवा काल इळन वाटगा. मावा येसुसामि किरुर्तुना देव्या मियगा मनि, ✨ आमेन.

21 नावा संगे किरुर्तुना सेवा केवाल तिमोति, मीक जय येसु इन्हतोग. ✨ मावा यहदि विस्वसिर लुकियुस, ✨ यासोन, ✨ सोसिपत्रुस † वने मीक जय येसु इन्हतोर.

22 बोना कयदे इद सीटटुन रास वेहतन, ओग तिरितियुस मीक जय येसु इन्हतोग.

23-24 गयुसना लोतगा माट इर्वीम आस महनोम, ओनाय लोते इद कुरित सहरता विस्वसिरा पूरा मुलु जमा आस्तोर. ✨ ओग वने मीक जय येसु इन्हतोग. मावा तोळतोर विस्वसिर कवारतुस, ओसो इद सहरताड कोतान ऊळेवाळे केवाल इरास्तुस, ✨ वेर वने मीक जय येसु इन्हतोर. §

पोलु देवुळतुन मान ईस मोळिकहतोग

25 देवुळतुहक जोहर आयि! नना कागहतनद येसु किरुर्तुना बेसता कबुर वेहतपु, देवुळतगा मीवा विस्वसतुन बेस मेगिह कीयनद लाव मन्हता. ✨ इद कबुरता पोल्लो वेल्लाय जोम आनाह, मकिस मता. ✨

26 मति इंजेके अमेसा मनदनद देवुळि, तना कबुरतोर साङ्गमता मेटे, इद मकतद कबुरतुन, माक पुन्पिह कीयलाह आता. ✨ सबे जातिनोर मन्कलोर इद कबुरतुन विस्वस कीसि, देवुळताड केंजिर इनजोर, ✨ तान पोकरु कीयलाह, देवुळि उकुम ईता. ✨

27 ताना बुदतगा बातय कमि इले, अद येसु किरुर्तुन मयगा लोहाताहकु, इदे देवुळतुन माट अमेसा-अमेसातुहक जोहर कीकल. आमेन.

✨ **16:16 16:16** 1 कुरिततोर 16:20; 2 कुरिततोर 13:12; 1 तिसलुनितोर 5:26; 1 पत्रु 5:14 ✨ **16:17 16:17** 1 तिमोति 1:3-4; 6:3 ✨ **16:17 16:17** मत्याल 7:15; गलातितोर 1:8-9; 2 तिसलुनितोर 3:6,14; तीतुस 3:10; 2 योहन 10 ✨ **16:18 16:18** पिलिपितोर 3:19 ✨ **16:18 16:18** कुलुसितोर 2:4; 2 पत्रु 2:3 ✨ **16:19 16:19** 1 तिसलुनितोर 1:8 ✨ **16:19 16:19** यिर्मयाह 4:22; मत्याल 10:16; 1 कुरिततोर 14:20 ✨ **16:20 16:20** 15:33 ✨ **16:20 16:20** 1 कुरिततोर 16:23; 2 कुरिततोर 13:14; गलातितोर 6:18; पिलिपितोर 4:23; 1 तिसलुनितोर 5:28; 2 तिसलुनितोर 3:18; तोहचीतव पोल्लोड 22:21 ✨ **16:21 16:21** बळयिर 16:1 ✨ **16:21 16:21** बळयिर 13:1 ✨ **16:21 16:21** बळयिर 17:5-9 † **16:21 16:21** सोसिपत्रुस ओन "सोपतस" वने इंदुर; बळयिर 20:4 उळाट. ✨ **16:23-24 16:23-24** बळयिर 19:29; 1 कुरिततोर 1:14-15 ✨ **16:23-24 16:23-24** बळयिर 19:22; 2 तिमोति 4:20 § **16:23-24 16:23-24** वचन 24ता पोल्लो "किरुर्तु येसुसामिना देव्या मीट सबेटोरगा मनि, आमेन," इद पोल्लो उचुके मोदुल कागदेहकने दोकिहता. ✨ **16:25 16:25** इपिसुसतोर 3:19-20; 1 पत्रु 5:10; यहदाल 24 ✨ **16:25 16:25** मत्याल 13:35; रोम सहरतोर 11:25; 1 कुरिततोर 2:7; 4:1; इपिसुसतोर 1:9; 3:3,9; 6:19-20; कुलुसितोर 1:25-27; 2:1-3; 4:3; 1 तिमोति 3:16; 2 तिमोति 1:9 ✨ **16:26 16:25-26** 1:2; 2 तिमोति 1:10; तोहचीतव पोल्लोड 10:6-7 ✨ **16:26 16:26** 1:5 ✨ **16:26 16:26** 1 तिमोति 3:16

कुरित सहरतोर विस्वसिरेनाहकु, किर्स्तुना बळयि पोल् लोहतदु मुनेता सीटि

इद सीटटुन रासवाल येसु किर्स्तुना बळयि पोल् आंदोग. पोल् इपिसुस सहरते मतस्के, इद सीटटुन कुरिततोर विस्वसिरेनाहकु रासतोग. पोल् दुस्सा मल्का किर्स्तुना बेसता कबुर वेहचोर तिरियिहपा, कुरित सहरते विस्वसिरा मुडुन तयर कीतोग. इद पोल्लो किर्स्तुनाड बळयिराड कबस्क 18:1-18 वचनतगा मन्हता.

पोल् इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, ओग अगडोर विस्वसिरा मुडगा मतव, बेव-बेव लागवव पोल्लो न केंजतोग. ओसो अगडा मुडोर मुक्यालोरगडाहि, उंद सीटि पोल्हक दोर्किस मता. अद सीटटगा उचुक पोल्लो न, बह कीयना बह पुनदना इनजोर, रासिसि ताल्हकिस मतोर. अव पोल्लोना लोप्पा वेहतव पोल्लो न, पोल् इद सीटटगा रासतोग. ओसो माट किर्स्तुना मन्कलोरोम इनजोर, उगस इनदनद आयो; मति किर्स्तुना मन्कलोरा लेहकान ताकना इनजोर, इद सीटटगा रासतद मन्हता. ओसो मावा मनमुळि दिनम पवित्रते बेर्सोर दायना, ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयनदे बेरा पोल्लो इनजोर रासतोग. अहे विस्वसिर जमा आतस्के, बह मनदना इनजोर वने रासतोग.

मुनेता पोल्लो

1 देवुळि तना विचरते, किर्स्तु येसुना बळयि आयलाह, निल्पिह कीतोग पोल्नुन* इद सीटटुन रासिहनन. नना मावा तोळतोग विस्वसि सोस्तिनेसना संगे इगा महनन.*

2 कुरित सहरते मनवालोरिर मीक देवुळता मुडुहक* सीटि रासलाह आतन. देवुळि मीक किर्स्तु येसुना संगे जोळे कीसि, तनेनाहक अलग कीता. तना मन्कलोर आयलाह आचता.* पूरा बूमतगा मावा येसुसामि किर्स्तुन मोळकवालोर, सबेटोर मन्कलोरिन वने, अद्रमलेहकाने आचता. येसु किर्स्तु ओरा वने, मावा वने सामिये.*

3 मावा देवुळबाबाल ओसो येसुसामि किर्स्तु मीक देव्या ईयिर, सुकम ईयिर.*

किर्स्तुना मेटे देवुळि बुदि ईता

4 देवुळि मीक किर्स्तु येसुना मेटे देव्या ईता. अदिनेनाहक नना मियेनाहक, नावा देवुळतुन अमेसा जोहर कीयहनन.*

5-7 देवुळता लोप्पा मीट वळहकनव सबे पोल्लोने, ताना लोप्पा मीट पुतव पूरा पोल्लोने, सबे रीतिने, मीट किर्स्तुना संगे जोळेम आताहकु, देवुळि मीक आलिस पिसनाह बुद ईता.* इद बुदि ताना जीवा ईतद बुद आंद. किर्स्तुना लोप्पा माट मियगा ततद कबुर, निटम इनजोर इद तोहचीता.* इंजेके मावा येसुसामि किर्स्तु ओसोवने वायनद दियातुन केपतिर,* मीक बेदे बुदता कमि इले.

8 तना ओसोवने वायनद दियाते,* मीट बाताले कसुरलेवाह दिसना इन्जि, मावा येसुसामि किर्स्तु मीक आकि एवनाह, मेकिह कीस तासिहतोग.*

9 देवुळि तना मगि, मावा येसुसामि किर्स्तुना संगे, मीक कलियिस मनदलाह केयता.* अद देवुळि बर्वस लायकता आंद.*

विस्वसिरा मुडगा कोटेड पुतनद ओप्पो

10 मावोर विस्वसिरिर! मीट सबेटोरिर उंद पोल्लोते मन्हट, मीट कोटेड आयमाटु;* मति मीट उंद विचरते, उंद एकाते मन्जि, ओर्विहक-ओर्वोग कलियिस मन्हट इनजोर,* मावा येसुसामि किर्स्तुना पेदिरते मीक अर्जि कीयहनन.

11 मावोर विस्वसिरिर! नना इद्रम बाराहकु इहनन इतेके, मीट ओर्विहक-ओर्वोग जगळम आयहनिर इनजोर, नाक कलोये इनदनदिना लोतोर मीवा लोप्पा वेहतोर.*

12 अद इद्रमि: मीवा मन्कलोरगडाहि ओर्वोग इन्हतोग “नना पोलुनकेडोनन,” ओर्वोग इन्हतोग “नना अपुलोसनकेडोनन,”* ओर्वोग इन्हतोग “नना पन्नकेडोनन*,” ओर्वोग इन्हतोग “नना किर्स्तुनकेडोनन,” इद्रम इन्जि, मीट वळहकलाह आतिर!*

13 इद बेद्रमि? किर्स्तुन तुक्ळेड-तुक्ळेड कीतप लेहका आता अले! हक्कनागुटातगा मियेनाहक नना पोलुन डोलतना? बह नावाय पेदिरते, मीट एग मीतिरा?

14-15 मियगडोर किरिस्पुस* ओसो गयुस*, वेर इर्वुरिन विळिसिसि, नना बोने येसुना पेदिरते एग मीहोन. मीहच मतेके, पोल्नुना पेदिरते माट एग मीतोम इनजोर, मन्कलोर इन्ज मनेर. नना अद्रम केवाहकु बेस आता, नना देवुळतुन जोहर कीयहनन.

* 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:1; कुल्सितोर 1:1-2; 2 तिमोति 1:1-2 * 1:1 1:1 बळयिर 18:17 * 1:2 1:2 बळयिर 18:1-8 * 1:2 1:2 1:30; 6:11; 1 तिसलुनितोर 5:23 * 1:2 1:2 8:6 * 1:3 1:3 रोम सहरतोर 1:6-7 * 1:4 1:4 रोम सहरतोर 1:8 * 1:5-7 1:5-7 2 कुरिततोर 6:10; 8:7; 9:11 * 1:5-7 1:5-7 2 तिसलुनितोर 1:10 * 1:5-7 1:5-7 लुकाल 17:30; रोम सहरतोर 8:19-21,23; गलातितोर 5:5; पिलिपितोर 3:20; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 9:28; 2 पत्र 3:11-12 * 1:8 1:8 1 तिसलुनितोर 5:1-2 * 1:8 1:8 1 तिसलुनितोर 3:12-13 * 1:9 1:9 रोम सहरतोर 8:28; 1 पत्र 5:10; 1 योहन 1:3 * 1:9 1:9 व्यवस्थाविवरण 7:9; यशायाह 49:7; 1 कुरिततोर 10:13; 1 तिसलुनितोर 5:24; 2 तिसलुनितोर 3:3; 2 तिमोति 2:13; इब्रितोर 10:23 * 1:10 1:10 11:18 * 1:10 1:10 रोम सहरतोर 12:16; पिलिपितोर 1:27 * 1:11 1:11 2 कुरिततोर 12:20 * 1:12 1:12 बळयिर 18:24 * 1:12 1:12 पन्नकेडोनन मोदुल कागिदते “कयानकेडोनन”. पन्नहक रेंड पेदिर्क मताड: इब्रि पोल्लोते कय्या; युनानि पोल्लोते पत्र. * 1:12 1:12 3:4; गलातितोर 5:19-21 * 1:14-15 1:14-15 बळयिर 18:8 * 1:14-15 1:14-15 रोम सहरतोर 16:23-24

16 (आं! नना इस्तिपनासना लोतोरिन वने, ✨ येसुना पेदिरते एग मीहतन निटमे. मति ओसो मियगा बोन येसुना पेदिरते एग मीहतन, नाक सीता इले.)

17 किर्स्तु नाक तना पेदिरते एग मीहतलाह लोहोग मति, तना बेसता कबुरतुन पोकर कीयलाह लोहतोग. मन्कलोरा लेहकाडा बुद कीसि, दुप्पोरिहक विचर वानाह पोकर कीयलाहि आयो. ✨ अद्रम पोकर कीस मतेक अचोन, किर्स्तु हक्कनागुटातगा डोलतद पोल्लो कबळतुहक अरवप आवालि. ✨

देवुळता लावतुन, बुदतुन, किर्स्तु तोहतोग

18 मन्कलोरिन पिसिह कीयलाहि, किर्स्तु हक्कनागुटातगा डोलतद पोल्लोतुन, अद तेल्वलेवद पोल्लो इनजोर, विस्वसलेवोर बूळेम आयवालोर इन्हतोर. ✨ देवुळि पिसिह कीतोरल माट बारा, अद पोल्लोतगा देवुळता पिसिह कीयनद लाव मन्हता इनजोर इन्हनल. ✨

19 इदिना लोप्पा, देवुळि तना साङ्गमते माक इद्रम वेहतहता:

“बुदतोरोग इनजोर इनवालोर मन्कलोरा बुदतुन बूळे कीकन.

तेल्वतोरोग इनजोर वेहवालोर तेल्वतुन कबळतुहक अरवाह कीकन” ✨

इनजोर रासतप लेहकान आता.

20 अद इसबते देवुळता मुनेह, बुदतोरोग तेल्वतोरोग इनजोर इनवालोर, बाताले कबळतुहक अरवोर. साङ्गमगूस बाताले कबळतुहक अरवोर. दुनियातगा बेस-नेहना वळहकवालोर, बाताले कबळतुहक अरवोर. दुनियातोर बेदिन बुदि इन्हतोर, तान देवुळि बुदलेवद इनजोर तोहता. ✨

21 इतेके देवुळि मुनेन तना बुदते इद्रम विचर कीता: इद दुनियाता बुदते, मन्कलोर नाक पुनमाकिर इता. माट किर्स्तुना बेसता कबुरतुन पोकर कीयह्नोम. अद पोल्लो बुदता, तेल्वता आयो इनजोर, लोकर पास्किह्तोर. मति मन्कलोर पास्कनद पोल्लोतेन, विस्वस केवालोरिन पिसिह कीकन इनजोर, देवुळतुहक विचर वाता. ✨

22 मावा यहुदि लोकर इतेके, बामनाड सीनाड तोहचीम्हट, अस्के विस्वस कीकोम इन्हतोर. ✨ यहुदि आयवोर बार बुदता, तेल्वता पोल्लो वेहक ऊळाट, अस्के विस्वस कीकोम इन्हतोर.

23 माट कोनि हक्कनागुटातगा डोलतोग येसुना पोल्लोतुन पोकर कीयह्नोम. ✨ अद पोल्लो यहुदिरिन विस्वस कीया पगवप लेहका कीता. ✨ (बाराहक इतेके देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल, अद्रम लजा वानाह डोलवाल आयोग इनजोर, ओर विचर कीतोर.) ✨ यहुदि आयवोरिहक बारा, मावा कबुर बुदलेवद पोल्लो दिसिहता. ✨

24 मति देवुळि बोरिन-बोरिन केयता, ओर यहुदिर आयिर, यहुदि आयवोर आयिर, ओरिहक देवुळता लावतुन, ✨ ताना बुदतुन ✨ तोहच एवाल किर्स्तुये.

25 (इद बहु? किर्स्तु डोलतद पोल्लोतुन केंजिसि, देवुळि बुद कीस केवो इनजोर, मन्कलोर इन्हतोर. मति) बेदिन बुद कीस केवद पोल्लो इन्हतोर, अद मन्कलोरा बुदतुहकाय एक्वा बुदता आता. ✨ अहे (किर्स्तु डोलतद पोल्लोतुन केंजिसि, देवुळता लाव गुचता इनजोर वने, मन्कलोर इन्हतोर. मति) बेदिन लाव गुचता इन्हतोर, अद पोल्लो मन्कलोरा लावतुहकाय एक्वा लावता आता. ✨

26 मावोर विस्वसिरि! इद पोल्लोतुन विचर कीस ऊळाट: मियगा वेल्लाटोरिर, मन्कलोरा इसबते बुदतोरिर आयविर, लावतोरिर आयविर, बेरा लोतोरिर आयविर! तेल्ला मति देवुळि मीक केयिसि, तना मन्कलोर कीता. ✨

27 बुदतोर मन्कलोरा लजा रेहतलाहि, दुनियातोर बोरिन-बोरिन बुदलेवोर इन्हतोर, ओरिन देवुळि आचता. ✨ लावतोर मन्कलोरा लजा रेहतलाहि, दुनियातोर बोरिन-बोरिन कबळतुहक ओजवोर इन्हतोर, ओरिन आचता.

28 दुनियातोर बोरिन-बोरिन उड्लोर इन्हतोर, बोरिन-बोरिन पास्किह्तोर, ओरिन देवुळि आचता. दुनियातोर बोरिन-बोरिन बेरोर इन्हतोर, ओरिन इळन रेहतना इन्जि, देवुळि कदरलेवोर, पोहचीतप ऊळतोरिन आचता.

29 बोगे मन्कल देवुळता मुनेह पोगयना आयो इनजोर, अद्रम कीता. ✨

30 मति देवुळि मीक किर्स्तु येसुना संगे जोळे कीता. किर्स्तुना मेटे माट देवुळतुन पुनदनद बुदि दोर्किह कीतल. किर्स्तुना मेटे माक देवुळ सेतेमतोर कीता, ✨ पवित्र मन्कलोर कीता ✨. किर्स्तुये माक पापमता सिक्साताहि विळिसिह कीतोग. ✨

31 अदिनेनाहक मुनेन देवुळता साङ्गमतगा रासतप लेहकान, बोगाय पोगयना इतेके, सामि तनेनाहक कीतदिन सीता कीस पोगयेग. ✨

2

पोल्लु मन्कलोरा बुदते पोकर केवोग

✨ 1:16 1:16 16:15-17 ✨ 1:17 1:17 2:1-2,4-5,13; 2 कुरित्तोर 1:12; 10:10; 11:6 ✨ 1:17 1:17 गलातितोर 2:21 ✨ 1:18 1:18 2:14; 4:10; 2 तिसलुनितोर 2:10; इब्रितोर 12:2 ✨ 1:18 1:18 रोम सहरतोर 1:16; 1 कुरित्तोर 1:24 ✨ 1:19 1:19 यशायाह 29:14 ✨ 1:20 1:20 रोम सहरतोर 1:20-23; 1 कुरित्तोर 3:19 ✨ 1:21 1:21 1 तिमोति 4:16; 2 तिमोति 3:15 ✨ 1:22 1:22 मत्याल 12:38; योहन 6:30 ✨ 1:23 1:23 2:2; गलातितोर 3:1-2; 5:11 ✨ 1:23 1:23 लूकाल 2:34 ✨ 1:23 1:23 इब्रितोर 12:2 ✨ 1:23 1:23 2:14; 4:10 ✨ 1:24 1:24 रोम सहरतोर 1:16; 1 कुरित्तोर 1:18 ✨ 1:24 1:24 लूकाल 11:49; 1 कुरित्तोर 1:30 ✨ 1:25 1:25 2:14; 4:10 ✨ 1:25 1:25 2 कुरित्तोर 13:4 ✨ 1:26 1:26 मत्याल 11:25; 1 कुरित्तोर 1:20; 2:8 ✨ 1:27 1:27 याकुब 2:5 ✨ 1:29 1:29 रोम सहरतोर 3:27; इपिसुसतोर 2:9 ✨ 1:30 1:30 यिर्मयाह 23:5-6; 33:16; 2 कुरित्तोर 5:21; पिलिपितोर 3:9 ✨ 1:30 1:30 1:2; 6:11; 1 तिसलुनितोर 5:23 ✨ 1:30 1:30 रोम सहरतोर 3:24 ✨ 1:31 1:31 यिर्मयाह 9:24; रोम सहरतोर 3:27; 4:2; 2 कुरित्तोर 10:17

1-2 मावोर विस्वसिररि! नना मियगा देवुळता पोल्लोतुन पोक्कुर कीयलाहि वास मतन अस्के, नावा बुदतुन तोहतना लेहकान, बामनाह वेहवा मतन; * मति येसु किर्स्तु, ओसो हक्कनागुटाता ओना हामुरि, इवे पोल्लोन सीता कीयहनन इनजोर, जिद कीस मतन.*

3 ओसो मुने मीवा सहरते वातस्के, बेस पोक्कुर कीयलाह पगवा मतन; * इगा किर्स्तुना सेवा बेद्रम कीकन इन्जि, रेयते साडसोर मतन.*

4-5 मीवा विस्वस, मन्कलोर बुदते आयो, मति देवुळता लावते निलि इनजोर, * नना मीक पोक्कुर कीयहपा ओसो वळ्हकिहपा, मन्कलोर लेहकाडा बुदताड पोल्लोड वेहच, मीक लेसिह केवोन. * मति देवुळि तना जीवाता लावते, नना वेहतनव पोल्लोन निटम इनजोर तोहता.*

देवुळता पोल्लोतुन, ताना जीवाये तेळियिह कीस्ता

6 आं! विस्वसते मेगकतोरगा * बुदताड पोल्लोन वेहतहोनोमे! * मति देवुळतुन पुनवोरा लेहकाडा बुदि आयो, दुनियातोर मुक्यालोरा लेहकाडा बुदि आयो, * ओरा राजेम कोनि इंजेके मायलाह आता!

7 मति देवुळताये बुदता पोल्लोतुन वेहतहोनोम. आकिते माट ताना संगेन पिसना इन्जि, अद पोल्लोतुन देवुळि बूमतुन पुटिह केवस्केन, विचर कीस तासिस मता. * इचानाह पुन्पिह केवा मता. * मुनेता कालमते तना पोटातगा तासिस मता.

8 अद ताना बुदता पोल्लोतुन, इद दुनियाता मुक्यालोरा पुनोर. पुन्ज मतेके, बेरा डीसातोग सामिन हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हक्कोर आवेर. *

9-10 मति माक बार अद पोल्लोतुन, देवुळि तना जीवाते तोहचीता. * देवुळता सास्त्रमतगा इद्रम रासतद मन्हता:

बोगे बेस्केन ऊळवव,

बोगे बेस्केन केंजवव,

बोना बुदते पुटवव, वेहता वावव पोल्लोन,

तन्क जीवा केवालोर मन्कलोरिनाहक, देवुळि तयर कीस तासता. *

इनजोर रासतद मन्हता. * देवुळता जीवा सबे पोल्लोन पर्हकिहता. देवुळतगडाड पुनवव पोल्लोन इंका पर्हकिहता.

11 बह इतेके मन्कना विचरताड पोल्लोन, सिरप ओग मन्कना जीवाये पुन्हता. अद्रमलेहकाने देवुळता जीवाये, ताना लोप्पाडाड पोल्लोन पुन्हता.

12 अद तना माक बेचोन देय्वा ईता इनजोर पुनदलाहि, तना जीवातुन माक ईता. देवुळ माक ईतद जीवा, इद दुनियातगडा आयो. *

13 इदे देय्वाता लोप्पा मन्कलोर बुदि माक कागहो, * मति देवुळता जीवा कागहता. तानाड विचकिंन माट अद कागहतव पोल्लोने, तेळियिह कीस वेहतहोनोम. †

14 मति बोगु मन्कना बुदते ताकिहतोग, ओग देवुळता जीवाताड पोल्लोन केंजोग. * ओग अव पोल्लोन बुदलेवव पोल्लोड इन्हतोग. * बाराहक इतेके, देवुळता जीवातेने, अव पोल्लोन बेस-नेहना पर्हकिस ऊळनद. ओग अद्रम केवाहकु, अविस्किन पुनदा पगवोग.

15 मति बोग देवुळता जीवाते ताकलाह आतोग, * ओग मन्कल सबे पोल्लोन पर्हकिस ऊळिहतोग. मति ओना बुदतुन, बोगे दुस्रोग मन्कल, देवुळता जीवालेवा पुनदा पगवोग.

16 देवुळता सास्त्रमतगा रासतप लेहकान, सामिन कागहता पगयनाह, तानाड विचकिंन बोग पुनदा पगयहतोग? * मति बेद्रमता विचर किर्स्तुनगा मन्हता, अद्रमता विचर मयगा मन्हता. *

3

अलग आस मनदना आयो

1 मावोर विस्वसिररि! मुने नना मीवा संगे मनदहपा, देवुळता जीवाते ताकवालोरिन * वेहतना लेहकान, मीक वेहता पगवोन. मति मन्कना बुदते ताकवालोरिन, * किर्स्तुन विस्वस कीयनद पोल्लोतुन, पूनाड-पूनाड कगयवालोरिन वेहतना लेहकान, मीक वेहमुळ आता. *

2 मीट गाटो तिनदा पगवोरिर, पाल उनवालोर बाला पेकोरा लेहका मंदिर. * अदिहक मीकु, पूना विस्वसिररिहक ओप्पनव अल्को पोल्लोन कागहतन. अविस्किहकाय एक्वा बुदताड पोल्लोन, पुनदा पगविर आंदिर. मति नेंड वने पुनदा पगविर, मुर्तिय बेसविर इतेके!

3 इंजेक वने मीट मन्कना बुदते ताकलाह आतिर, अदिनेनाहक मियगा कुळसा मन्हता, गिटोगटो आयनद मन्हता. * पया मीट मन्कना बुदते ताकवालोरिर आयविरा? देवुळतुन पुनवोरा लेहका ताकविरा?

* 2:1-2 2:1-2 1:17 * 2:1-2 2:1-2 1:23 * 2:3 2:3 4:10; 2 कुरित्तोर 11:30; 12:5,9-10; 13:4,9 * 2:3 2:3 बळयिर 18:9-10, 2 कुरित्तोर 10:10 ऊळाट. * 2:4-5 2:4-5 2 कुरित्तोर 4:7; 12:9; 2 तिमोति 3:5 * 2:4-5 2:4-5 1:17 * 2:4-5 2:4-5 रोम सहरतोर 15:13,18-19; 1 कुरित्तोर 4:20; 2 कुरित्तोर 6:6-7 * 2:6 2:6 इपिसुसतोर 4:13; पिलिपितोर 3:15; इब्रितोर 5:14; 6:1-2 * 2:6 2:6 12:8 * 2:6 2:6 याकुब 3:15 * 2:7 2:7 रोम सहरतोर 8:29 * 2:7 2:7 रोम सहरतोर 16:25; इपिसुसतोर 3:10 * 2:8 2:8 मत्याल 11:25; 1 कुरित्तोर 1:20,26; इपिसुसतोर 4:18 * 2:9-10 2:9-10 मत्याल 11:25; 13:11; 16:17; गलातितोर 1:12; इपिसुसतोर 3:3,5-6 * 2:9-10 2:9-10 यशायाह 64:4; 65:17; याकुब 1:12 * 2:9-10 2:8-10 2 कुरित्तोर 4:3 * 2:12 2:12 रोम सहरतोर 8:15 * 2:13 2:13 1:17 † 2:13 2:13 अद कागहतव पोल्लोने, तेळियिह कीस वेहतहोनोम "अद कागहतव पोल्लोन, माट पवित्र जीवा वेहतप ताकवालोरिन, तेळियिह कीस वेहतहोनोम," इद अर्तम वने आया पगयहतता. * 2:14 2:14 योहन 14:17; याकुब 3:15; यहूदाल 19 * 2:14 2:14 1:18,21,23,25 * 2:15 2:15 3:1; 14:37 * 2:16 2:16 यशायाह 40:13; रोम सहरतोर 11:34 * 2:16 2:16 12:8 * 3:1 3:1 2:15; गलातितोर 6:1 * 3:1 3:1 रोम सहरतोर 7:14; 1 कुरित्तोर 2:14 * 3:1 3:1 इब्रितोर 5:13 * 3:2 3:2 इब्रितोर 5:12-13; 1 पत्र 2:1-3 * 3:3 3:3 रोम सहरतोर 13:13; 1 कुरित्तोर 1:10-11; 11:18; 2 कुरित्तोर 12:20

4 नना बाराहक इद्रम इनदलाह आतन? मीवा मुडगा उच्चुर इन्हतोर, माट पोलुनकेडोरोम, उच्चुर इन्हतोर, माट अपुलोसनकेडोरोम.* इद्रम अलग मनाहकु, मीट देवुळतुन पुनवोरा लेहका ताकलाह आयन्हनिर!*

5 अले अह इतेके, अपुलोस बोग आंदोग? पोलु बोग आंदोग? वेहाट, माट इतेक वेट देवुळता सेवकिरोम!* माट वेहताहकु, मीट विस्वस कीतिर. माक ओर्विन-ओर्विन येसुसामि बेद कबळतुहक निल्पिह कीतोग,* अदे कबळ कीतोम.

6 बह इतेके, (मीट विस्वसिरिण पोर्हकाना लेहकान महनिर.) नना वीतवाना लेहकान, कबळ सुरु कीतोमन,* अपुलोस पेगके एग अर्हतोना लेहकान, (मीक येसुनाड पोल्लोन कगयलाह सायता) कीतोग.* मति मीक बेर्सिह कीतद इतेके देवुळिये!*

7 इतेक तेना बाताल अर्तमि? वीतवाल ओसो एग अर्हवाल बातोरे आयोर,* मति बेर्सिह कीयनद देवुळिये मोदुल आंदु.

8 वीतवाल वने पंटा पंडि इनजोर वीतिह्तोग, एग अर्हवाल वने पंटा पंडि इनजोर एग अर्हतह्तोग. इद्रम ओर्वोग-ओर्वोग मन्कहक, आपुना-आपुना कबळता इसबते, बूति दोर्कगा.*

9 इंजेके पोलम माल्कानाये आंदु, बूततोर आयो.* अहे बेदाय लोन माल्काले जागा आयलाह दोहतद मन्हता, बेल्दकिहक (लोन दोहवालोरिहक) आयो.* अद्रमलेहकाने मीट देवुळताये लोकरिर आंदिर, तानेनाहके पिसिह्निर. माट बारा सिरप देवुळता कबळ ऐगेन केवालोरोग.

10 देवुळि नाक तना देव्वाते ईतद बुदता इसबते,* बेस तेल्वतोग बेल्दर जोता दोहतना लेहकान, नना मुने मीक किर्स्तुना पोल्लो वेहतन.* दुसोर मन्कलोर बार ताना पोगोन तेहचोर दायना लेहका, मीक कागहतह्तोर. मति ताना पोगोन तेहचोर अनवाल मन्कल, तना बेद रीतते दोहतह्तोग इनजोर, उसरते सीता कीयना गावले.

11 देवुळि मुनेन जोता दोहता. अद जोता येसु किर्स्तु आंदोग, ओगे पिसिह केवाल आंदोग. अदिहक बोगे दुसा जोता दोहता पगवोग!*

12 मति बोर बोर ताना पोगोन तेहतहपा बंगर, वैडि, पका मोलाताड बंडाड इविस्कने तेहतनुर, ओसो बोर बोर बूळेम आयनव मराड, रोंडाड, ईन्दिड इविस्कने तेहतनुर.

13 किर्स्तु बेद दिया तना लोकरा नेयम कीयलाह वायनोग, अद दिया तना ओर्वोग-ओर्वोग सेवकना कबळतुन, किसते पट ऊळनोग.* इद्रमि ओरा कबळ बेद्रमता इनजोर, पुनाह आयगा.* अस्के ओर कीतद कबळ बेद्रमता इनजोर, किसते पर्हकिस ऊळनद आयगा.

14 अद जोताता पोगोन, ओग मन्कल पंडटद कर्ववालेवा मतेके, ओग मन्कहक देवुळि इनम इयगा.*

15 ओग पंडटद कर्वतिके बारा, ओना नुस्कन आयगा. अद्रम किर्स्तुनेनाहक कीतद कबळता बाताले पायदा मनो, ओग कोनि तना पिसनोग. मति किसताहि पकाय तिपल आस पेसतप लेहकान पिसनोग.*

16 मीट विस्वसिरा मुडगा देवुळता जीवा जागा आस्ता इतेके, मीट देवुळता मंदिर आंदिर.* इद पोल्लोतुन पुनविरा?

17 मीट सबेटोरिण कलिथिसि देवुळता मंदिर आंदिर. देवुळता मंदिर पवित्र मन्हता. अदिनेनाहक बोगाय मीक ओर्विहक-ओर्वोन अलग कीसि, अद मंदिरतुन बूळे कीतिके अचोन, देवुळि ओन बूळे कीयगा.

18 बोगे नना बुदतोमन इन्जि नाळेम आयमाकेग. दुनियातोर लेहकान विचर कीसि, नना बुदतोमन इनजोर इतेक अचोन,* ओग दुनियातोर विचरते बुदलेवोग आयेग. अस्के ओग देवुळता विचरते बुदतोग आयनोग.

19 बाराहक इतेके दुनियातोर बेदिन बुदि इन्हतोर, तान देवुळि बुदलेवद इन्हता.* तेना लोप्पा देवुळता साश्रमतगा इद्रम रासतद मन्हता: देवुळि, बुदतोर मन्कलोरिन तमा सत्रल बुदतेने एकनाह कीस्ता,*

इनजोर रासतद मन्हता.

20 ओसो इद्रम वने रासतद मन्हता:

तम्क बुदतोरोग इनवालोरुड विचकिर्न, अव उगसताड इनजोर सामि पुन्हता,*

इनजोर रासतद मन्हता.

21 अदिनेनाहक नना मुनेन वेहतप लेहका, नना वेनक्केडोनन, नना ओनक्केडोनन इन्जि, मन्कलोर लोप्पा बोगे पोगयनद आयो.* देवुळि तनाड सबेटोर सेवकिरिन मीवाय पायदातेनाहक ईता.

22 नना पोलुनन आयि, अपुलोस आयेग, पत्रु आयेग, माट मीवाय पायदातेनाहक सेवा कीय्हनोम.* मीवाय पायदातेनाहक देवुळि दुनियाते मनदनविन पंडटा. मीवा जीवात मनदनदु, मीवा हामुरि, नेंड आयनव पोल्लोड, नाळ आयनव पोल्लोड, कतमतविन देवुळि मीके तना बर्कत दोर्कनाह कीस्ता.*

* 3:4 3:4 1:12 ऊळट. ✨ 3:4 3:4 गलातितोर 1:11 ✨ 3:5 3:5 रोम सहरतोर 15:16; 2 कुरित्तोर 3:6; 4:1; 5:18; 6:4; इपिसुसतोर 3:7; कुलुसितोर 1:25-27; 1 तिमोति 1:12 ✨ 3:5 3:5 रोम सहरतोर 12:6 ✨ 3:6 3:6 4:15; 9:1; 15:1; 2 कुरित्तोर 10:14 ✨ 3:6 3:6 बळयिर 18:27-28; 1 कुरित्तोर 1:12 ✨ 3:6 3:6 15:10; इपिसुसतोर 3:17 ✨ 3:7 3:7 2 कुरित्तोर 12:11 ✨ 3:8 3:8 4:5; 9:17; गलातितोर 6:5 ✨ 3:9 3:9 यशायाह 61:3; मत्याल 15:13 ✨ 3:9 3:9 इपिसुसतोर 2:20-22; 1 पत्रु 2:5 ✨ 3:10 3:10 रोम सहरतोर 12:3; 1 कुरित्तोर 15:10; 1 तिमोति 1:13-14; 2 पत्रु 3:15 ✨ 3:10 3:10 रोम सहरतोर 15:20; इपिसुसतोर 2:20 ✨ 3:11 3:11 यशायाह 28:16; इपिसुसतोर 2:20; 1 पत्रु 2:4-6 ✨ 3:13 3:13 2 तिसलुनितोर 1:8; 1 पत्रु 1:7 ✨ 3:13 3:13 4:5 ✨ 3:14 3:14 4:5 ✨ 3:15 3:15 अय्यूब 23:10; देवुळताड पाटाड 66:10,12; यहूदाल 23 ✨ 3:16 3:16 रोम सहरतोर 8:9; 1 कुरित्तोर 6:18-20; इपिसुसतोर 2:21-22; इब्रितोर 3:6 ✨ 3:18 3:18 4:10; 8:2; गलातितोर 6:3 ✨ 3:19 3:19 1:20; याकुब 3:15 ✨ 3:19 3:19 अय्यूब 5:13; इपिसुसतोर 4:14 ✨ 3:20 3:20 देवुळताड पाटाड 94:11 ✨ 3:21 3:21 4:6 ✨ 3:22 3:22 1:12; 3:5-6 ✨ 3:22 3:22 2 कुरित्तोर 6:10

23 अदिहक मीट बोगे मन्कनोरिर आयविर, मति किर्स्तुनोरिर आय्हनिर; अहे किर्स्तु बार देवुळतगडोग आंदोग. *

4

किर्स्तुनाड सेवकिराड तिपल्कु

1 अदिनेनाहक माट सेवकिरा लोप्पा, मीट विचर कीयहपा, वेर किर्स्तुना सेवा केवालोर आंदुर, देवुळि तनाड मकिह कीस तासिस मतव पोल्लोन * वेहतनद कबळतुन, वेरिहक ईता इनजोर, * सीता कीम्हट.

2 ओसो बोन्क बेदाय कबळ ईतद मन्हता, ओग तना माल्काल वेहतपे, कीयना गावले.

3-4 नाक इतेके नावा सेवातगा बातय गल्लि दिसो. * मति नावा कुदता विचर बह ताकगा? सामिये नावा कबळतुन ऊळिसि, नावा नेयम कीयनद अदिकर मनवाल. अदिहक नावा सेवा बेद्रमता इनजोर, नना कुद वने पर्हकिस ऊळोन. अद्रमे निमा तपतिन इनजोर नाक मीटाय, इलवेके मन्कलोरा पंचाय इतेके, नाक पर्वा इले!

5 अदिनेनाहक मीट इंजेकेन बोने पर्हकिस ऊळमाट. * सामि वानाह केपाट. ईकळतगा मनदनविन वेहचतगा ततना लेहका, मन्कलोरा तमा पोटालोप्पा मकिह कीस तासतव पोल्लोन, ओगे पेसिह कीयनोग. * अस्के मन्कलोरा तमा कीतद कबळता इसबते, निमा बेस कीतिन इनजोर, ओर्विन-ओर्विन देवुळि वेहतगा. *

6 मावोर विस्वसिरि! साम्रमते रासतव पोल्लोहकु वीळिस दायनद आयो इनजोर इन्हतोर. इद पोल्लोता अर्तमतुन मीट कगयना इन्जि, नना अपुलोसना ओसो नावा लोप्पाडाड पोल्लोन पोगोन रासिस तोहतन. अव पोल्लोन बेस केंजतिर इतेके, माट सेवकिरगडाहि ओर्विना लोप्पा बार पोगयना, * दुस्रोना बार कदर रेहतना, इद्रम मीट केविर आयकिर. *

7 पोगयवानिन! निमा दुसोरिहक बेरोनिन इन्जि, बोग वेहतोग? नियगा मनदनद बुदि, पूरा देवुळि ईताहके कोनि मन्हता! पूरा देवुळिये ईता इतेके, बाराहक पोगय बोटटिन? *

8 आयो! पोटा पंजनाह तितोरा लेहकान, किर्स्तुना पोल्लोता लोप्पा, सबे पुतप लेहकान आतिर! देवुळता जीवाताड सबे बुदिड मयगा मन्हताड इनजोर इह्निर! * माट सेवकिरिन पोहचीतप लेहका ऊळिसि, मीट राजालोरा लेहका ताकिह्निर! (गलत विचर कीयलाह आतिर रा!) मीट नितम राजालोर आतेक अचोन ओप्पालि! माट वने मीवा संगे राजेम ताकिह केवेरोम!

9 (रोम सर्करतोगसायबाल तिरियिहपा, तना गेल्सतोरि विस्दतोरिन दोहचि, तना पेके तासिस तिर्हत्तहोग, अद्रम) येसु किर्स्तुनाड बळयिरोम माक देवुळि पूरा पेकेडोर कीता. * माक हामुरता सिक्सा ईतप लेहका आता. * दुनियातोर मन्कलोरा ओसो पोगोटाड देवतुल्क ऊळनाह, देवुळि माक तिर्हतप लेहकान आता, इद्रम नावा विचर मन्हता.

10 किर्स्तुना सेवा कीयनाहकु, वेल्लाटोर माक बुदलेवोर इनजोर इन्हतोर. * मीट बार पका बुदतोर किर्स्तुनोरोग इनजोर इह्निर! * मीवा पका अदिकर ताकिहता, लोकुर मीक मान ईस्तोर. माट बारा उडूलोर मन्कलोरा लेहकान आतोम, माक बातय मान दोर्को! *

11 नेंड एवनाह माक जावा-एग दोर्को, * उहतलाह गेंदे दोर्को, मन्कलोरा माक कुळिमहतोर, इके-अके वेलियसोर महनोम. *

12 मावाडे क्यकने कबळ कीस पिसिह्नोम. * मन्कलोरा माक पळिमड ईस्तोर, मति माट ओरिन देवुळि मीक बर्कत ईयि इनजोर वेहतह्नोम. * माक तिपल कीस्तोर, मति माट केमेन मन्जि आपिह्नोम.

13 मन्कलोरा माक बदनम कीस्तोर, मति माट ओरा संगे बेस-नेहना वळ्हकिह्नोम. नेंड एवनाह दुनियातोरिहक माट वियेगलेहका, माचलेहका आतोम. *

14 मीवा लजा रेहतलाह, इव पोल्लोन रासोन. * मति नना जीवा कीतोर पिलाड-पेकोरि इनजोर, मीक बुदि काहत्तलाह आतन. *

15 मीट किर्स्तुन विस्वस कीतोरिर, मीक दहा अजर्क काहवालोरा गूस मनेर, तेला मति वेल्लाटोर तपेर इलेर. बाराहक इतेके, मुने ननाय मियगा किर्स्तु येसुना बेसता कबुर तताहकु, मीट ओना संगे जोळेम आतिर. अदिनेनाहक ननाय मीवा तपेना लेहका आतन. *

16 अदिहक नावा लेहकान ताकाटु इनजोर, मीक वेहतलाह आतन. *

17 इदे पोल्लोतेनाहक नना तिमोतिन * मियगा लोहतन. * ओग नावा जीवा कीतोरा मगना लेहकान आतोम. * ओग किर्स्तुना सेवाते, मुर्तिय नाळेह केवोग. किर्स्तुना अगदे नना बेद्रम ताकलाह आतन इनजोर, ओग मीक सीता अर्हचीयनोग. * नना सबे जागाने, सबेटोर विस्वसिरा मुडोरगा वने, अवे पोल्लोन काहत्तह्नन. *

* 3:23 3:23 15:23; 2 कुरित्तोर 10:7 * 3:23 3:23 11:3; 15:28 * 4:14 4:1 रोम सहरतोर 16:25 * 4:14 4:1 9:17; 1 पत्र 4:10 * 4:3-4 4:3-4 बळयि 23:1; 2 कुरित्तोर 1:12; 2 तिमोति 1:3 * 4:5 4:5 मत्याल 7:1; लुकाल 6:37 * 4:5 4:5 3:13; 2 कुरित्तोर 4:2; याकुब 5:9 * 4:5 4:5 रोम सहरतोर 2:29; 1 कुरित्तोर 3:8,13-14 * 4:6 4:6 8:1; 13:4; 2 कुरित्तोर 12:20 * 4:6 4:6 3:21 * 4:7 4:7 योहन 3:27; रोम सहरतोर 12:6 * 4:8 4:8 तोहचीतव पोल्लोड 3:17-18 * 4:9 4:9 इब्बितोर 10:32-33 * 4:9 4:9 रोम सहरतोर 8:35-36; 1 कुरित्तोर 15:31 * 4:10 4:10 बळयि 17:18; 26:24; 1 कुरित्तोर 1:18-25; 2:14 * 4:10 4:10 3:18; 2 कुरित्तोर 11:19 * 4:10 4:10 2:3; 2 कुरित्तोर 6:8 * 4:11 4:11 2 कुरित्तोर 6:5; 11:27 * 4:11 4:11 रोम सहरतोर 8:35-36; 2 कुरित्तोर 11:23-27 * 4:12 4:12 बळयि 18:3; इपिसुसतोर 4:28 * 4:12 4:12 मत्याल 5:44; लुकाल 6:27-28 * 4:13 4:13 विलापर्गीत 3:45; 2 कुरित्तोर 6:8 * 4:14 4:14 6:5; 15:34 * 4:14 4:14 2 कुरित्तोर 6:13; 12:14; 1 तिसलुनितोर 2:11-12; पिलेमोन 10; 1 योहन 2:1; 3 योहन 4 * 4:15 4:15 3:6; 2 कुरित्तोर 12:14; गलातितोर 4:19; पिलेमोन 10 * 4:16 4:16 11:1; पिलिपितोर 3:17; 4:9; 1 तिसलुनितोर 1:6; 2 तिसलुनितोर 3:9 * 4:17 4:17 बळयि 16:1 * 4:17 4:17 16:10 * 4:17 4:17 पिलिपितोर 2:22 * 4:17 4:17 11:2 * 4:17 4:17 7:17; 14:33; 16:1

- 18 नना मियगा वावोन आयकन इनजोर, मियगडाहि उच्चुर पोगयसोर तिरियलाह आतोर.*
 19 नना वायकने, सामिना विचर मतेक अचोन, जल्दि वायकन.* अस्के पोगयसोर तिरियवाल्लोरा सिरप तोडटाड पोल्लोन ऊळोन, मति ओरगा देवुळता लाव बेचोन मन्हता इनजोर वने ऊळकन.
 20 देवुळि ओरा जीवातगा राजेम ताकिह कीतेके, अद ओरा तोडटाड पोल्लोने आयो, ओरगडा लावतेन दिसनाह आस्ता!.*
 21 नना मियगा वातस्के, बह कीकन? मीक सिक्सा ईसि सुदे कीयलाह वायकना?.* बार जीवा कीसि, कुल्लु जीवाते वायकन?.* मीट बह इह्निर?

5

विस्वसिर साद्याल कबळ कीयनद आयो

- 1 इंजेके ओसो उंद पोल्लो तेहतहनन: मियगा बोगो मति मन्कल साद्याल कबळ कीस्तोग इनजोर, निटम केंज वायलाह आता. ओग तना तपे ततद आंचान तासतोग अले!.* देवुळतुन पुनवोरिहक वने, इद्रमता कबळ मुर्तिय ओप्पो.
 2 ओग मन्कल अद्रमता कबळ कीतोग इनजोर, मीट मुडोर मन्कलोरिर दुकम आसि,* ओन मुडगडाहि पेसिह कीयना मता. मति मीट कोनि पोगयसोर तिरियलाह आतिर!.*
 3 नना मियगा मेंदुल अक्के इलोन निटमे! मति सीताते मीवाय संगे महनन.* सीताते मीवाय संगे मन्जि, अद्रमता कबळ कीतोन, मावा येसुसामिना अदिकरते मुनेन नेयम कीतन.
 4 इतेके मावा येसुसामिना पेदिरते मीट जमा आयहपा,* नना वने सीताते मीवा संगे महनन. ओसो मावा येसुसामिना लाव मावा संगे मन्हता.*
 5 अस्के येसुसामि ओसोवने पोगोटाहि वायनद दियाते, ओग मन्कना जीवा पिसना इन्जि, ओना पापम बुदि बूळेम आयि. अदिहक देयहकना मुक्याना कयदे विळसतपु,* ओनु मीवा मुडाहि पेहचीम्हटु.
 6 मीट इतेके बेसतोर विस्वसिरोम इनजोर पोगयलाह आतिर, इद ओप्पो.* ओय्पिह कीतद इचुने पिंडटुन, कोपामेंड नाहतद पिंडटगा काल्हपतेके, पूरा कोपामेंड पिंडटुन अद ओय्पिह कीस्ता इनजोर पुतिर.* अद्रमे मीवा मुडगा वगोग मन्कल पापम कीसोर मतेके, मुडोर सबेटोरिन पापमतगा ओस अर्हतहतोग.
 7 निटम मीट ओयवद पिंडटा लेहकान मह्निर. ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिना पंडुमतस्के, मोक आयनद गौरपियोता लेहकान, किस्तुं मयेनाहक मोक आतोग.* अदिनेनाहक ओयता पिंडटा लेहका मनवाल ओप्पवोग मन्कन, पेसिह कीसीम्हटु. अस्के मीट ओयवद पिंडटा लेहकान बेस मनदकिर.
 8 ओयता पिंडटुन आवना पंडुमतस्के पोहतना लेहकान,* विस्वस केवस्के मयगा मतद लाग्वा बुदतुन, कोटे बुदतुन पोहिड. आवना पंडुमतुन ओयवव आरिन तिन्जि माळतप लेहका, नाळेह केवद बुदि ओसो सेतेम बुदि तासिस ताकिड.*
 9 साद्याल मन्कलोरा संगे कलियमाट इनजोर,* नना मुनेन सीटटे रासिस मतन.
 10 इतेके साद्याल कबळ केवालोर, लालुस मन्कलोर, नाळेह कीस तिनवालोर, बोमान मोळकवालोर संगे कलियनद आयो इन्जि, इद दुनियातोर पापम केवालोर लोप्पा रासोन. अह मतेके मीक इद बूमतुन विळिससि, बेकेयो दुष्पा बूमतेके दाया पोस मनालि.
 11 आयो, (सीटटे नना विस्वसिरा मुडोराये लोप्पा रासतन.) बोगाय विस्वसिनन इन्जि, साद्याल कबळ कीतेक, लालुस कीतेके, बोमान मोळकतेके,* कदर रेहतनव पोल्लोड वळहकवाल मतेके, कल लोटि मतेके, नाळेह कीस तिनवाल मतेके, ओना संगे कलियमाट. ओसो ओना संगे तिनदना-उनडना वने केमाट इनजोर वेहतन.*
 12-13 विस्वस केवोरिन माट नेयम केवालोरल आयवल, ओरिन देवुळि नेयम कीयगा. मति विस्वसिरा मुडोरिन नेयम कीयनद कबळ मीवा आंद,* अदिनेनाहक देवुळता साङ्गमतगा रासतप लेहका: मीवा मुडगडाहि करब कबळ कीतोन पेसिह कीसीम्हटु.*

6

ऐंगेटोर विस्वसिरिन दुनियाता पंचतगा ओयनद ओप्पो

- 1 इंजेके ओसो उंद पोल्लो तेहतहनन: मीवा मुडगा बोगाय तना ऐंगेटोग विस्वसिना संगे जग्ळम आतेके, नेयमतुहक देवुळता मन्कलोरगा अनवा,* देवुळतुन पुनवोरगा दायलाह आतिरा?
 2 बह आक्रिता नेयमता दियाते, मीट देवुळता मन्कलोरिर दुनियातोर नेयम कीकिर,* इदिन पुनविरा? पूरा दुनियातोर नेयम केवालोरिर मीटि,

* 4:18 4:18 2 कुरित्तोर 12:20 * 4:19 4:19 बळयिर 19:21; 1 कुरित्तोर 11:34 * 4:20 4:20 2:4-5; 1 तिसलुनितोर 1:4-5 * 4:21 4:21 2 कुरित्तोर 1:23; 2:1; 10:2; 12:20; 13:1-2,10 * 4:21 4:21 गलातितोर 6:1 * 5:1 5:1 लैव्यव्यवस्था 18:8; व्यवस्थाविवरण 22:30; 27:20 * 5:2 5:2 2 कुरित्तोर 7:8-10 * 5:2 5:2 4:6; 2 कुरित्तोर 12:20 * 5:3 5:3 कुलुसितोर 2:5; 1 तिसलुनितोर 2:17-18 * 5:4 5:4 2 तिसलुनितोर 3:6; इब्रितोर 10:25 * 5:4 5:4 2 कुरित्तोर 13:3,10 * 5:5 5:5 2 कुरित्तोर 12:6-7; 1 तिमोति 1:20 * 5:6 5:6 याकुब 4:16 * 5:6 5:6 मत्याल 16:6,12; गलातितोर 5:9 * 5:7 5:7 मार्कल 14:12; रोम सहरतोर 3:25-26 * 5:8 5:8 पेसमुळि 12:19; 13:7; व्यवस्थाविवरण 16:3 * 5:8 5:8 2 कुरित्तोर 2:17 * 5:8 5:8 इय्येल लोकर आवना पंडुमतस्के, ओय्पिह कीतद पिंडटुन पोहचीदु. अद पंडुमते, ओयवद पिंडटाडे आरिड त्तिदु. * 5:9 5:9 2 कुरित्तोर 6:14; 2 तिसलुनितोर 3:6 * 5:11 5:11 10:7 * 5:11 5:11 इप्सिसतोर 5:18; 2 तिसलुनितोर 3:6 * 5:12-13 5:12-13 6:1-4 * 5:12-13 5:12-13 व्यवस्थाविवरण 17:7; 19:19; 22:21,24; 24:7; 1 कुरित्तोर 5:2 * 6:1 6:1 मत्याल 18:17 * 6:2 6:2 दानियेल 7:18,22,27; मत्याल 19:28; तोहचीतव पोल्लोड 20:4

इतेके इव उड्लाड-उड्लाड पोल्लोना नेयम कीसीया पगविरा?

3 माट पोगोटाड देवतुलकना इका बेरा नेयम कीकल इनजोर पुह्निर. इतेके दिनमताड पोल्लोना कट्टलातुन बह नेयम कीसीया पगविर?

4 अद्रमताड कट्टलाना नेयम कीसीयालाह, बह मीट विस्वसिरा मुडोर आयवोरिन निल्पिह कीकिरा?

5 मीक लजा वायि इनजोर, इद्रम वेहतलाह आतन! ✨ विस्वसिरा कट्टलातुन बेस-नेहना नेयम कीसीयालाह, बुदतोग मन्कल मीवा मुडगा बोगे इलेग?

6 ओवोग विस्वसि तना ऐगेटोग विस्वसिन पंचतगा ओस्तोग; अचोने आयो, पंच उदवालोर वने विस्वसलेवोरे! इद नेका ओप्पो!

7 मीवा मुडगा बोगाय विस्वसि तना ऐगेटोन पंचतगा ओयलाह आतोग इतेके, इद्रम देवुळता बदनम कीसि, मीट अस्केन ओरेम आतिरे! इद्रम कीयना बद्दला, नीवा ऐगेटोग विस्वसि, नीक तिपल कीतदिन केमेन आपतेक वने नेका ओप्पालि. ओग नीक नाळेह कीतदिन, निमा मापि कीतिक वने नेका ओप्पालि.

8 मीट अद्रम केवा, मीवाय मुडोर विस्वसिरिन तिपल कीय्हनिर, नाळेह कीय्हनिर. ✨

9 देवुळतुहक विचर वावाह ताकवालोर मन्कलोर, अद राजेम कीयनगा मनदा पगवोर इनजोर मीट पुतिर. मीट नाळेम आयमाटु. साट्याल कबस्क केवालोर, बोमान मोळकवालोर, दुसोरराड मुतेस्किन कवालोर, मुजोन विळिससि दुसोन कवयनद आंचाळि, आंचाळ-कोय्तोना लेहका कोय्तोग कोय्तोना संगे उंजवालोर, ✨

10 कलेर, लालुस मन्कलोर, कल लोटिर, कदर रेहतनव पोल्लोड वळहकवालोर, नाळेह कीस तिनवालोर, वेर सबेटोर देवुळि राजेम कीयनगा मनदा पगवोर. ✨

11 मीवा मुडगडाहि उच्चुर मन्कलोरि मने अद्रमे मतिर. ✨ मति येसुसामि किर्स्तु मयेनाहक डोलताहकु, मावा देवुळि तना जीवाते मीवा जीवातुन नोगता, ✨ नोग्गि मीक तनेनाहक एगिह कीता, ✨ सेतेमतोर कीता. ✨

देवुळतुहक मान दोर्कनाह, आपुनाड मेंदुस्किन काळडना

12 मीट उच्चुर मन्कलोरि, माक सबे कीयलाह पोलिहता इह्निर. अद निटमे, मति सबे कबस्कनाहि पायदा दोर्को इह्नन. ✨ नाक सबे कीयलाह पोलिहताये, मति बेदिने नाक आव्रे कीयलाह एवोन.

13 मीट उच्चुरि इह्निर, पोटातेनाहक तिंडि मन्हता, तिंडटेनाहक पोटा मन्हता, मति देवुळि इव रेंडिन आसि मायिह कीयगा, ✨ इह्निर. (अदिहक इद बूमतगा मनेके, माक बेदिनाय तिनदलाह पोलिहता इनजोर इह्निर. अद तिनदनद तिंडटा लेहकाने, मावा मेंदुदे वने साट्याल कबळ कीयनद पोलिहता इनजोर, मीट मुर्तिय विचर केमाटु.) मावा मेंदुलि साट्याल कबळ कीयलाह आयो, मति सामिन माळना इन्जि, पंडटद मन्हता. (अहे ओसो सामि मावा मेंदुलतगा जागा आयलाह ऊळिहतोग.) ✨

14 देवुळि (मेंदुलतुन मायिह कीयगा इनजोर इनमाटु; अदु) येसुसामिना मेंदुलतुन, तना लावते जीवा अर्हचीता; ✨ अद्रमे मावाड मेंदुस्किन वने जीवा अर्हचीयगा. ✨

15 मीवाड मेंदुस्क किर्स्तुना संगे जोळेम आस मन्हताड, ✨ पुनविरा? अद्रम मनदहपा, अव मेंदुस्किन बोगे आस्कना संगे जोळे कीयनद ओप्पिहताया? मुर्तिय ओप्पो!

16 वेर आळ इर्वर जोळेम आसि, उंदिय आस मनदनुर ✨ इनजोर देवुळता साख्रम वेहतहता. अदिनेनाहक बोगे आंचान कय बोयवाल मन्कल, ताना संगे जोळेम आसि, इर्वर आस उंदिय मेंदुल आस्तोर इनजोर मीट पुतिर.

17 मति बोग सामिना संगे जोळेम आतोग, ओना जीवा, सामिना जीवा उंदिये! ✨

18-20 देवुळि मियगा तना जीवातुन उदिह कीता, अद जीवा मियगा मन्हता, पुनविरा? अद जीवा मनदनद मंदिर मीवा मेंदुलि. ✨ देवुळता मगि मियेनाहक तना जीवा ईयलाह वातोग, अचोटा कर्सा ईसि देवुळि मीक असता. ✨ इतेके मीवा मेंदुलि इंजेके मीवा कुदता आयो, ✨ इव सबे पोल्लोन माण्डमाट! ✨ अदिहक साट्याल कबळतगडाह जेक मन्हटु. ✨ बोगाय मन्कल तना कीतव सबे पापि कबस्क, मेंदुदा पलते कीस्तोग. मति साट्याल कबळता पापम कीतिके, तनाय मेंदुदा विस्वते पापम कीस्तोग. इव सबे पोल्लोनेनाहक, मेंदुलते बाताल बाताल कीकिर, अव सबे देवुळतुहक मान दोर्कनाह कीम्हटु. ✨

7

मुते-मुजोना लोप्पाडाड पोल्लोड

✨ 6:5 6:5 4:14 ✨ 6:8 6:8 1 तिसलुनितोर 4:6 ✨ 6:9 6:9 रोम सहरतोर 1:27; 2 कुरित्तोर 12:21; 1 तिमोति 1:9-10; इब्रितोर 13:4 ✨ 6:10 6:9-10 15:50; गलातितोर 5:19-21; इपिसुसतोर 5:5; कुलुसितोर 3:5; तोहचीतव पोल्लोड 21:8; 22:15 ✨ 6:11 6:11 12:2; इपिसुसतोर 2:2-3; कुलुसितोर 3:7; तीतुस 3:3 ✨ 6:11 6:11 बळयिर 22:16; 1 योहन 2:12 ✨ 6:11 6:11 1:2 ✨ 6:11 6:11 रोम सहरतोर 3:24; 8:30 ✨ 6:12 6:12 10:23 ✨ 6:13 6:13 कुलुसितोर 2:20-22 ✨ 6:13 6:13 1 तिसलुनितोर 4:7 ✨ 6:14 6:14 बळयिर 2:24; 2 कुरित्तोर 13:4 ✨ 6:14 6:14 योहन 6:39-40; 1 कुरित्तोर 15:22-23 ✨ 6:15 6:15 रोम सहरतोर 12:5; इपिसुसतोर 5:30 ✨ 6:16 6:16 पुटमुळि 2:24; मत्याल 19:5; मार्कल 10:8 ✨ 6:17 6:17 योहन 17:21-23; रोम सहरतोर 8:9-11 ✨ 6:18-20 6:18-20 रोम सहरतोर 8:9; 1 कुरित्तोर 3:16 ✨ 6:18-20 6:18-20 बळयिर 20:28; 1 कुरित्तोर 7:23; 2 पत्र 2:1 ✨ 6:18-20 6:18-20 रोम सहरतोर 14:7-8 ✨ 6:18-20 6:18-20 याकुब 4:5 ✨ 6:18-20 6:18-20 2 कुरित्तोर 12:21; गलातितोर 5:19-21; इपिसुसतोर 5:3; कुलुसितोर 3:5; 1 तिसलुनितोर 4:3; 2 तिमोति 2:22; इब्रितोर 13:4 ✨ 6:18-20 6:18-20 रोम सहरतोर 12:1

- 1 विस्वसते मनवालोर मुते-मुजोना लोप्पाडाडः पोल्लोन, मीट नाक रासिस मतिर. अविस्किन इंजेके तेळियिह कीसीकन. मुतेन तवा मतेके, मन्कहक ओप्पालि.✱
- 2 मति साट्याल कबळ कीयलाह, मीक ओयनव पोल्लोडः मन्हताडः. अदिनेनाहक ओर्वोग-ओर्वोग कोयतोन्क, तनाय मुते मनदना. ओसो उंद-उंद आंचाहक, तनाय मुजो मनदना.
- 3 मुजो तना मुतेना मेंदुदा गर्जतुन निहतना. अद्रमे मुते वने, तना मुजोना मेंदुदा गर्जतुन निहतना.
- 4 तना मेंदुलता पोगोन मुतेहक अदिकर इले, तना मुजोना मन्हता. अद्रमे मुजोहक वने, तना मेंदुलता पोगोन अदिकर इले, तना मुतेना मन्हता.
- 5 अदिनेनाहक मीवाडः मेंदुस्कने, ओर्विहक-ओर्वोग अलग मनमाट. रेंड-मूंड दियाडः पार्तनातेने मनदकल, अलग मनदकल इनजोर, मुनेन आळ इर्वि विचर आतिर इतेके, गळिकहक अलग मन्हट. मति ताना पया ओसो कलियिस मन्हट. इद्रम मनवेके, कुदतुन आव्रे कीयलाह पगविर आयकिर. अस्के देयहकना मुक्याल मीक साट्याल कबळ कीया वेसनाह कीयगा.
- 6 अलग आस मनदलाह मीक उकुम एवोन,✱ मति मीक विचर मतेके, गयक अलग मन्हट इहनन.
- 7 मीट सबेटोरि र नावा लेहकान, कुव्रा मन्ज वने गिर्दा आस मनदना इतेक, बेस ओप्पालि इनजोर, नना विचर कीयहनन.✱ मति देवुळि ओर्वोग-ओर्वोग मन्कहक अलग-अलग बुदि ईता:✱ बोन्क-बोन्क कुव्रा मनदलाहि, बोन्क-बोन्क मर्मिडः आस मनदलाहि.
- 8 इंजेके मीट कुव्रा मनवालोरिन, ओसो रांडे आस्किन, इद पोल्लो वेहतहननः मीट वने नावा लेहकान मर्मिडः आयवा मतेक अचोन, बेस ओप्पगा इहनन.
- 9 मति कुदतुन मीट आव्रे कीयलाह पगवेक अचोन, मर्मिडः आम्हट.✱ आंचाळ-कोयतोग कलियनद लालुस कीसोर मनदना वाटो, मर्मिडः कीयनद बेस ओप्पिहता.
- 10 मति मर्मिडः कीतोरिन इद उकुम ईयहनन, मुते तना मुजोनाहि एगिस मनदनद आयो. (नना इतेके इद उकुमतुन एवोन, इद सामिनाहे वाता.)✱
- 11 मुते तना मुजोन विळिसस अतेके, दुप्पोन्क दायनद आयो; इलवेके तनाय मुजोनगा मल्स अनि. अहे मुजो वने मुतेन विळसनद आयो.
- 12 इंजेके दुप्पोर विस्वसिरिन वेहतलाह आतन, इव पोल्लोडः सामिनगडाह वावोडः, ननाय वेहतहननः बोगाय विस्वसि मन्कना मुते विस्वस केवो, मति तान्क ओना संगे मनदलाह गिर्दा मन्हता इतेके, ओग तान विळसनद आयो.
- 13 अद्रमे विस्वसि आंचाना मुजो विस्वस केवोग, मति ओन्क ताना संगे मनदलाह गिर्दा मन्हता इतेके, अद ओन विळसनद आयो.
- 14 विस्वस केवोग मुजो तना मुतेन कळवोग कीस्तोग इनजोर इनमाट. आयो, मुतेना विस्वसतेनाहक, ओरा जोळजंतुर पवित्र मन्हता. अद्रमे मुते विस्वस केवेकाय, मुजोना विस्वसतेनाहक, ओरा जोळजंतुर पवित्र मन्हता. अद्रम आयवेके, ओराडः पिलाडः-पेकोर कळवोग आवेर, मति इंजेके ओर देवुळता मुनेह पवित्र मन्हतोर.
- 15 मति विस्वस केवोग मुजो, विस्वस कीतद तना मुतेन विळसना विचर कीतेके विळसेग. अद्रमे विस्वस केवद मुते वने, विस्वस कीतोग तना मुजोन विळसना विचर कीतेके विळिस. माट विस्वसिरल दुप्पोरा संगे कट्टला आयवा मनदना इन्जि, देवुळता विचर मन्हता, इदिन पुन्हट.✱(बहे आयि, जबरदास्ति कीसि, मुजो-मुते ऐगेन मनदनाये इन्जि इनमाट.)
- 16 ए विस्वसि आंचानिन, नावा मुजो नाक विळसमाकेग, नावा संगे मन्जि-मन्जि, ओग वने विस्वसते वायनोग इन्जि इनमा. नीवा मुजो निटम विस्वस कीयनोग इन्जि, नीक बह एर्का मन्हता? अद्रमे विस्वसि मुजोनिन, नीवा मुते नीवा संगे मन्जि, विस्वस कीयगा इन्जि, नीक बह एर्का मन्हता?

देवुळि केयतस्के मतप, अहलेहकाने मन्हट

- 17 सबेटोर विस्वसिरा मुडोरिन नना इद्रम कायहतहननः✱ सामिनगडाहि मीक बेद्रमता मनमुळ दोर्कता, अद्रमलेहकाने पिसाट. देवुळि मीक तना मन्कलोर आयलाहि आचता अस्के, मीट बेद्रम मतिर, अद्रमलेहकाने मन्हट इहनन.
- 18 इद्रमिः देवुळि विस्वस कीयलाह आचनामुने, बोगाय डायना रिवज कीस मतेके, देवुळ आचतापया वने, अद्रमलेहकाने मनेग. ओग तना नोमुर मिलितुन मायिह कीयनद आयो. देवुळि आचनामुने बोगाय डायना रिवज केवा मतेके, देवुळ आचतापया वने, ओग अद्रमलेहकाने मनेग. डायना रिवज केमाकेग!✱
- 19 डायना रिवज कीतेक वने, केवेक वने बार आयो,✱ देवुळि ईतव उकुमतुन माळनदे मोदुल पोल्लो.✱
- 20 देवुळि विस्वस कीयलाह आचतस्के, ओर्वोग-ओर्वोग मन्कल बेद्रम मतोग, अद्रमलेहकाने इंजेक वने पिससोर अनेग.
- 21 ए ओर्युलतोग विस्वसिननि! निमा ओर्युल मतस्के, देवुळि नीक आचता इतेके, नना ओर्युल कबळ कीयहनन इनजोर आलिह केमा! मति नीवा माल्काल नीक पेसना मोका इतेके, बेस-नेहना पेसा!
- 22 ओर्युल मन्कन, सामि तना मन्कल आयलाह आचतस्के, ओग ओर्युल मतेक वने, पापमता इसबते सामि विळिसह कीतपे ओग मन्हतोग.✱ अद्रमलेहकाने ओर्युल आयवोग मन्कन, तना मन्कल आयलाहि देवुळि आचता. ओग किर्स्तुना कय इळन मनवाल आतोगे.✱
- 23 किर्स्तु हक्कनागुटातगा डोलतदिना कर्सा ईसि, देवुळि मीक असता.✱ अदिनेनाहक मीट मन्कलोरा कय इळन मनमाट.

✱ 7:1 7:1 7:27 ✱ 7:6 7:6 2 कुरित्तोर 8:8 ✱ 7:7 7:7 9:5 ✱ 7:7 7:7 रोम सहरतोर 12:6 ✱ 7:9 7:9 1 तिमेति 5:14 ✱ 7:10 7:10 मलाकी 2:16; मत्याल 5:32; 19:3-9; मार्कल 10:2-12 ✱ 7:15 7:15 रोम सहरतोर 14:19 ✱ 7:17 7:17 4:17; 11:16 ✱ 7:18 7:18 बळयिर 15:1-2; गलातितोर 5:3-4 ✱ 7:19 7:19 रोम सहरतोर 2:27,29; गलातितोर 5:6 ✱ 7:19 7:19 रोम सहरतोर 2:25 ✱ 7:22 7:22 योहन 8:32,36; पिलेमोन 16 ✱ 7:22 7:22 रोम सहरतोर 6:21-22; इपिसुसतोर 6:6; कुलुसितोर 3:23-24 ✱ 7:23 7:23 6:18-20

24 मावोर विस्वसिरिर! ओसो वेहतलाह आतन: देवुळि मीक आचता अस्के, मीट ओर्वोग-ओर्वोग बेद्रम मतिर, अद्रमलेहकाने इंजेके वने, देवुळता संगे पिससोर अन्हटु.

कुव्रा मनवालोराइ ओसो रांडे आस्कनाड पोल्लोड

25 कुव्रा मनवालोर पोल्लोतुन ताल्हकिस मतिर, तान रासकन: इद पोल्लोता लोप्पा, नाक सामि ईतद उकुम दोर्को. मति सामि नाक दया कीताहकु, नना वेहतनद पोल्लो कैजना लायकता आंदु.

26 इंजेटा तिपलतुन ऊळिसि, कोय्तोग ओसो आंचाळि तमा बेद्रम मन्हतोर, अद्रमलेहकाने मतेके ओप्पालि इनजोर, नावा विचर मन्हता.

27 निमा मुतेन ततिन इतेके, तान विळसमा. निमा मुतेन तविन इतेके, मुतेन ततलाह पर्हकमा.*

28 मति निमा कुव्रा मन्कनिन, मुतेन ततेके पापम केविन. कुव्रा पिला मुजोहक अतेक वने, पापम केवो. मति मर्मिड आतो, दिनमता पिसमुळते पकाय तिपल आस्तोर. अदिनेनाहक मर्मिड आयवा मन्जि, अद तिपलते अरमाटु इहनन.

29 मावोर विस्वसिरिर! नना इद्रम वेहतहनन: माक इद बूमतगा पिसलाह, वेल्लाड दियाड इलेड. (किर्स्तु जल्दि मल्स वायनोग, माट मनदनद इद बूमि मायना मन्हता. अदिनेनाहक पिसतव दियाने, इद बूमता मनमुळतगा वेल्ला सीता कीयनदायो.)* मुतेन ततोरिर, मीवा लोतोरिन सुकमते तासनदिन, मोदुल पोल्लो इनदनदायो.

30 बेद पोल्लोतेनाहक अळयहनिर, तान इदे बूमता पोल्लो इन्जि, अळसोर मनदनदायो. अहे बेद पोल्लोतेनाहक गिर्दा आयहनिर, तान इदे बूमता पोल्लो इन्जि, गिर्दा आसोर मनदनदायो. ओसो बेद मादुन असतिर, तान रेंड दियाना माल इन्जि, पोयसोर मनदनदायो.

31 सबे मालसोम मनवालोर मन्कलोर, अदे सीताते मनदनद आयो, अव पोल्लोन विळिससि, देवुळतुहक विचर वानाह पिसना. बह इतेके, इंजेके इद दुनियाते मनदनव बूळेम आयनव मन्हताड.*

32 ओसो उंद पोल्लो वेहतहनन: मीट आल्लसुळलेवा मनदना इनजोर, नावा विचर मन्हता. मुतेन तवोर मन्कलोर, सिरप सामि गिर्दा आनाह बेद्रम पिसना इनजोर, सामिनाड पोल्लोना सीता कीसोर मन्हतोर.

33 मति मुतेन ततोर मन्कलोर, आपुना मुतेन बेद्रम गिर्दाते तासना इनजोर, इद दुनियाताड पोल्लोनु आलिह कीस्तोर.

34 अदिनेनाहक ओरु रेंड विचर्क आतप लेहका आस्तोर. अद्रमे मुजोरलेवव आस्कु, ओसो कुव्रा मनदनव पिलाड, तमाड मेंदुस्कने ओसो विचर्कने पवित्र मनदना इनजोर, सामिनाड पोल्लोना लोप्पा आलिह कीस्ताड.* मति मुजोहक अतद आंचाळि, तना मुजोन बेद्रम गिर्दाते तासना इनजोर, इद दुनियाताड पोल्लोनु आलिह कीस्ता.

35 मीवाय पाय्दातेनाहक इनजोर, इद पोल्लोतुन वेहतलाह आतन. पोलु माक उकुम ईतोग इन्जि इनमाटु. मति मीट रेंड विचर्कने मनवालेवा, ओप्पनद रीतते देवुळतुन माळना इनजोर, इविस्किन मीक बुद काहहतपु वेहतलाह आतन.

36 इंजेके बोगाय मन्कल तना जीवातगा इद्रम विचर केवेग: नना मुदा कर्सा ईतद पिला मुवयलाह आता, तान्क इंजेके आळ इर्वुर आयनद विचर पुट्टा. माट इर्वोम मर्मिड कीयना गावले इनजोर, विचर केवेग. अद्रमता विचर कीतेके, ओग तना विचर मतप मर्मिड कीयना गावले. अद पापम आयो.

37 मति पेकाल-पिला तमा विचर आसि, मर्मिड आयलाह गर्ज इले इनजोर ओरा जिद मन्हता, ओरिन बोर कयर केवोर, आळ इर्वुर आयवालेवा तम्क आत्रे कीया पगायहतोर इतेके, ओर मर्मिड केवेकेन बेस कीस्तोर.

38 इद्रमि तना कर्सा ईतद पिलाता संगे, मर्मिड आयवाल मन्कल वने बेस-नेहना कीस्तोग. ओसो ताना संगे मर्मिड आयवा मनवाल मन्कल वने, इंका ओसो बेस-नेहना कीस्तोग.

39 अद्रमे ओसो आंचाळि तना मुजो जीवात मनाहजोम, ओना संगेन मनदना. ओकावेला ओग डोलतोग इतेके, तना विचरते बोन्काय दाया पगायहता, मति विस्वस केवाल मन्कहके.*

40 मति नावा विचरते, अद दुसोग मुजोहक अनवा मतेक अचोन, बेस ओप्पगा. ओसो बेद्रम माट देवुळता जीवाता बुदते वळ्हकिहनोम इनजोर इहनिर, अद्रमे इव सबे पोल्लोन वेहनेके, नाक वने देवुळता जीवा ताकिह कीस्ता इहनन.*

8

ऐंगेटोग विस्वसिन पापमते अरनाह कीयनद आयो

1 इंजेके पेन-बोमानेनाहक वाटटव अविना* लोप्पा ताल्हकिस मतिर. इद पोल्लोता लोप्पा माट बेस-नेहना पुतोम इन्जि, उच्चुरिर इहनिर.* अद निटमे मति, माट पका पुतोरुम इनवालोर, माट बेरोरोम इन्जि पोगयसोर तिरियिहतोर.* जीवा केवालोर बारा, दुसोरा पाय्दातुन ऊळिहतोर.*

2 माट सबे पुतोम इनजोर, बोर बोर इतेक तेला,* देवुळता मुनेह ओर इंका वने बेदे पोल्लोतुन पुनोर.*

3 बोर बारा जीवा कीसोर मन्हतोर, देवुळता विचरते ओरगाने निटमता पुनदनद बुद मन्हता.*

* 7:27 7:27 7:1,8 * 7:29 7:29 रोम सहरतोर 13:11-12 * 7:31 7:31 इब्रितोर 12:27; 1 योहन 2:17 * 7:34 7:34 1 तिमोति 5:5 * 7:39 7:39 रोम सहरतोर 7:2; 2 कुरित्तोर 6:14 * 7:40 7:40 2 कुरित्तोर 13:3 * 8:1 8:1 बळयिर 15:20; 1 कुरित्तोर 10:14-28 * 8:1 8:1 रोम सहरतोर 15:14 * 8:1 8:1 4:6 * 8:1 8:1 रोम सहरतोर 14:19; 1 कुरित्तोर 13:4 * 8:2 8:2 3:18 * 8:2 8:2 13:9 * 8:3 8:3 बोर बारा जीवा कीसोर मन्हतोर, देवुळता विचरते ओरगाने निटमता पुनदनद बुद मन्हता. वेल्लाडे मोदुल काग्देहकने "देवुळतुन जीवा केवालोरिन बारा, देवुळि बेस-नेहना पुन्हाता," इनजोर रासतद मन्हता.

4 इंजेके बोमानेनाहक वाटटव अविड तिनदनदिना लोप्पा, इद्रम इहनिर इतेके: दुनियातगा मनदनव बोमाड बाताडे आयोड, अव उगसताडे. निटम देवुळि उंदिय मन्हता, तान विळिससि दुसा देवुळि इले, इनजोर मीट इहनिर.

5 पोगोटा बूमतगा इलवेके इळता बूमतगा, निटम वेल्लाडे देवुळकु ओसो वेल्लाडे सामिड मन्हताड इनजोर, मन्कलोर इन्हतोर.

6 अह इतेकाय, माट विस्वसिरेनाहक उंदिय देवुळ मन्हता इतेके मावा देवुळबाबाले. ओगे सबेटविन पुटिह कीतोग. माट ओनेनाहके पिसिहनल. अद्रमलेहकाने मावा सामि इतेके किर्स्तु येसुसामि वगोगे! देवुळि ओना कयदे सबेटविन पुटिह कीता. ओनाय कयदे माक वने पिसिह कीता.

7 मति सबेटोर विस्वसिर इद पोल्लोतुन पुनोर. उच्चुर मन्कलोर मुने पेन-बोमानु मोळिकस मर्सताहकु, नेटा दिया एवनाह, पेन-बोमानेनाहक मोळकतव अविड तिनदहपा, अव पेन-बोमाहक वाटटव इनजोर, सीता कीस तिन्हतोर. (ओरा नेहना-लाग्वा पुनदनद बुद बेर्सवा मताहकु, इविन तिनदनद पोलिहताया, पोलो इनजोर पुनोर.) अदिनेनाहक अद्रमताड अविड तिताहकु, कळवोग आतोम इनजोर, ओरा जीवा चुहेम आयो.

8 इंजेके तिनदनद तिडि माक देवुळतुहक ओप्पनाह केवो इनजोर पुन्हट. माट अदिन नोमतेके, बाताले नुस्कन आयो, ओसो नोमवेक वने बाताले पायदा आयो.

9 उंद पोल्लोतुन सीताते तासाट: मीट विस्वसते बेस मेगकताहकु, मीवा विचरते सबे पोलिहताड. मति इद पोल्लोता मेटे, पोलिहताया पोलो इनजोर, विस्वसते मेगकवोरिन पापमते अरनाह कीयनद आयो.

10 अद इद्रमि: (पेन बोमाड निटम देवुळक आयोड इनजोर,) पुतन इनवानिन; निमा बोमाना मंदिरतगा गाटो तिनदकिन. अस्के विस्वसते मेगकवोग मन्कल नीक ऊळनोग. नीक ऊळतस्के, ओग वने बोमानेनाहक मोक ईतविस्कनाड अविड तिनदलाह रेयोग आयनोग बहे. (बेद कबळतुन ओग पापम कबळ इन्हतोग, अदिने कीयलाह ओन्क दीरा वास्ता.)

11 अद्रम पुतोनिन, निमा कीतद कबळतेनाहकु, विस्वसते मेगकवोग नीवा ऐंगेटोग विस्वसि, देवुळताहि पूरा जेक आयनोग. निमा अद्रम अग एमा. ओनेनाहक वने किर्स्तु डोलतोग कोनि.

12 इद्रम विस्वसते मेगकवोर ऐंगेटोर विस्वसिर, बेदिन पोलो इनजोर इन्हतोर, तान ओर कीयनाह कीसि, ओरा विस्व पापम कीयहनिर. अह कीतेके, किर्स्तुना विस्व वने अद पापम आस्ता.

13 अदिनेनाहक नना तिनदनद तिडटा मेटे, नावा ऐंगेटोग विस्वसि पापमते अरतेके, ओग पापमते अरमाकेग इनजोर, नना जीवात मनाह, मुर्तिय अविड तिनीन आयकन. मीट वने इदे विचर कीमहट.

9

किर्स्तुनाड बळयिरा अदिकर

1 किर्स्तु मीक कीतप लेहका, नाक वने उगसताड अडोनाहि विळिसह केवोगा? नना किर्स्तुना बळयिनन आयोना? मावा येसुसामिन ऊळतोनन आयोना? सामि नावा मेटे कबळ कीताहकु, मीट नयगडाहि येसुना कबुर केंजिसि, विस्वसिर आतिर.

2 (नना मियगा किर्स्तुना बळयि आस वाताहके, मीट इंजेके सामिना संगे जोळेम आतिर.) अदिनेनाहक मीट नावा कबळता सीनालेहकान महनिर. अदिहक दुसोर नाक किर्स्तुना बळयि इनजोर इनवेकाय, मियेनाहक तेला नना किर्स्तुना बळयिनने.

3 मति (किर्स्तुना बळयिना लेहका केवोन इनजोर,) नाक उच्चुर पर्हकिस ऊळलाह आस्तोर. ओरिन नना इद्रम पोल्लो मल्हतहनन, बेस केंजाट:

4 माट मीवा नडुम सेवा कीताहकु, मावा पिसना-पिसवगता जबब्दर मियगा इलेया?

5 अद्रमे किर्स्तुनाड दुसोर बळयिर, सामिनाड तमोर, पत्र, वेर बेक अतेकाय तमाड मुतेस्किन, ऐगे ओयना लेहकान, विस्वसि मुतेन पोस वेलियलाहि, माक वने अदिकर मन्हता.

6 कबळ केवालेवा मियगा उदिस तिनदलाह नना, बार्नबस, सिरप माक इर्वुरिहके अदिकर इलेया? (मीक बेसता कबुरतुन पोकर कीयलाहि, मावाडे कोताड बाराहक कर्सा केवेरोम?)

7 सीपय कबळ केवाल मन्कल, तनाडे कोताड कर्सा कीसि, अद कबळ कीस्तोगा? लका ओगसतोग, अगडाड पडिड तिनवा मनदनोगा? कौदाड-एरेड अय केवाल, अविस्कना पाल उनवा मनदनोगा?

✧ 8:4 8:4 बळयिर 15:20 ✧ 8:4 8:4 10:19 ✧ 8:4 8:4 व्यवस्थाविवरण 4:35,39; 6:4; 1 तिमोति 2:5 ✧ 8:5 8:5 2 तिसलुनितोर 2:4 ✧ 8:6 8:6 व्यवस्थाविवरण 4:35,39; 6:4; यशायाह 46:9; यिर्मयाह 10:6-7 ✧ 8:6 8:6 रोम सहरतोर 11:36 ✧ 8:6 8:6 योहन 13:13-16; 1 कुरित्तोर 1:2; इपिसुसतोर 4:5; 1 तिमोति 2:5 ✧ 8:6 8:6 योहन 1:3; कुलुसितोर 1:16; इब्रितोर 1:2 ✧ 8:6 8:6 1 तिमोति 2:5 ✧ 8:7 8:7 रोम सहरतोर 14:14,22-23; 1 कुरित्तोर 10:28-30 ✧ 8:8 8:8 रोम सहरतोर 14:17 ✧ 8:9 8:9 रोम सहरतोर 14:13,21; 1 कुरित्तोर 10:28-30; 2 कुरित्तोर 11:29; गलातितोर 5:13 ✧ 8:11 8:11 रोम सहरतोर 14:15,20 ✧ 8:12 8:12 मन्याल 18:6; रोम सहरतोर 14:20; 1 कुरित्तोर 10:28-30 ✧ 8:12 8:9-12 रोम सहरतोर 14:1 ✧ 8:13 8:13 2 कुरित्तोर 11:29 ✧ 8:13 8:13 रोम सहरतोर 14:13,21; 1 कुरित्तोर 10:32; 2 कुरित्तोर 6:3 ✧ 9:1 9:1 बळयिर 14:3; रोम सहरतोर 1:1; 2 कुरित्तोर 12:12; 1 तिसलुनितोर 2:6-7; 1 तिमोति 2:7; 2 तिमोति 1:11 ✧ 9:1 9:1 इद सीटटे कुरित्तोर विस्वसिर पोलुन ताल्हकतव पोल्लोनु, ओग मल्हतहनन, पोलु तना कागहतनद कबळतेनाहक, मयगडाहि कोताड एनोग इतेके, ओनगा बळयिना अदिकर इले बहे, इनजोर कुरित्तोर इंदुर. ✧ 9:1 9:1 बळयिर 9:1-7,17; 22:14; 1 कुरित्तोर 15:8 ✧ 9:1 9:1 बळयिर 18:1-11; 1 कुरित्तोर 3:6 ✧ 9:2 9:2 2 कुरित्तोर 3:2 ✧ 9:4 9:4 1 तिसलुनितोर 2:9; 2 तिसलुनितोर 3:7-9 ✧ 9:5 9:5 मन्याल 12:46 ✧ 9:5 9:5 7:7-8 ✧ 9:7 9:7 व्यवस्थाविवरण 20:6; बुदताड पोल्लोड 27:18

8 नना सिरप मन्कलोरा विचरतेन वेहोन;*

9 मोसानाड अडोनगा वने इदे पोल्लो रासतद मन्हता: विसनद कौंदा कळातगा विसिहपा तिनि,* इनजोर रासतद मन्हता. सिरप कौंदानेनाहक देवुळि इद पोल्लो वेहो.

10 मयेनाहक वने इद पोल्लो वेहतहता.* वीतवालो मन्कलोर ओसो विसवालो मन्कलोर, अनम तिनदकन इनजोरेने, आसा कीसोर तमा कहेटेम कीस्तोर.* अद्रम किर्स्तुना कबळ केवालो वने, बोर मन्कलोरगा सेवा कीस्तोर, ओरा कयदे तिनदनद आसातेने कबळ कीस्तोर.

11 (बूमतगा वंजिड वीतना लेहकान,) मीवा जीवातगा विस्वसताड पोल्लोन वीततोम. इतेके ताना बद्दला, मीट माक पंटा इनजोर कोताड ईस तोळ ईकिर इनजोर ऊळतोम.* इद बह मीक मोतालेहका मन्हताया?

12 किर्स्तुनाड दुसोर सेवकिर मीवाड कोतान तिनदलाह, मावा अदिकर मन्हता इन्हतोर. ओर अद्रम आस्तोर इतेक, ओरिहकाय वीळिसि माक पकाय अदिकर मन्हता. तेला मति मीवाड कोताना अग ऊळिस मनोम.* किर्स्तुना बेसता कबुरतुन नमलाह एकुळ आयनदायो इनजोर, माट सबे तिपल्किन आपिसि, केमेन महनोम.*

13 इह केंजाट, यहुदिरा मंदिरता सेवा केवालो बूमयालोरिहक ओसो वडेरिहक, मोक ईतद ओसो कोड वाटटद मादगडाहिये, तमा पिसवगतुहक दोर्किहताड इनजोर पुतिर!*

14 अद्रमलेहकाने किर्स्तुना बेसता कबुरतुन पोकुर केवालोरिहक, अद कबुरतुन केंजिसि विस्वस केवालो तीहतना इनजोर, सामिना उकुम मन्हता.*

15 (नाक तीहाट इनजोर मीक वेहतलाह,) नाक अदिकर मन्हता. मति नना इचानाह बोने अद्रम इनोन. इंजेक मन्कलोर नाक तीहिर इनजोर वने, इव पोल्लोड रासोन.* (कोताड एनवालेवा सामिना कबळ कीतन इनजोर,) नना निटम पोगयसोर तिरियलाह आतन. बोगाय नना पोगयनद पोल्लोतुन माथिह कीयना बद्दला, नना डोलतेक तेला बेसु.*

16 किर्स्तुना बेसता कबुरतुन पोकुर कीयलाह आतन इनजोर, नना पोगयसोर तिरिय पगवोन. अद कबळतुन देवुळि नावा पोगोन वाटटा, नाक तान कीयाय पोयहता.* केवेक अचोन देवुळि नाक पकाय सिक्सा ईयगा.

17 नना नावा विचरते बेसता कबुरतुन वेहतना इतेके, नाक बूत दोर्कालि.* मति इद कबळतुन देवुळि नावा कयदे कीसीता.* अदिनेनाहक नाक विचर वावेक वने, इद कबळतुन कीयाय पोयहता.

18 पया नावा बूत बातालि? नावा अदिकरतुन पोहचि, किर्स्तुना बेसता कबुरतुन पुनेमते पोकुर कीयहनन इन्जि, नाक पोगयलाह दोर्किहता. अदे नावा बूति.*

बेसता कबुरतासाटि पोल बेद्रम पिसिह्तोग?

19 नना कोताड एनवाहकु, बोनाये ओर्युलतोन्न आयोन. तेला मति वेल्लाटोर मन्कलोरिन किर्स्तुनगा ततनेनाहक, सबेटोर मन्कलोरिनाहक ओर्युलतोना लेहकान आतन.*

20 नावा ऐगेटोर यहुदिरा संगे मनदहपा, ओर कीयना लेहकान कीयहनन. मोसानाड अडोने ताकवालोर संगे मनदहपा, नना वने अव अडोना लेहकान कीयहनन. नाक इतेक अडोन नोमवेक वन बार आयो,* मति ओरिन किर्स्तुनगा ततनेनाहक, नना वने ओरा लेहकान कीयहनन.

21 मोसानाड अडोन नोमवोस्* यहुदि आयवोरा संगे मनदहपा, नना वने ओरिन किर्स्तुनगा ततनेनाहक, मोसानाड अडोन पुनवप लेहकान महनन. देवुळताड अडोन पास्कोन, मति निटम किर्स्तुनाड अडोन माळिहनन.*

22 पोहचीतप मनवालोर मन्कलोरिन किर्स्तुनगा ततलाहि, नना ओरा लेहकान आतन. बह आयि, उच्चुर तेला पिसिर इन्जि, बोर बह मन्हतोर, अहलेहकाने नना वन आतन.*

23 बेसता कबुर मतपु नावा ताकमुळ आयि इनजोर, बेसता कबुरतासाटि सबे कीयहनन.

24 कःसनगा वेल्लाटोर मन्कलोर कःसलाहि दास्तोर, मति गेल्सवाहके इनम दोर्किहता इनजोर पुतिर. मीट वने देवुळताहि इनम एतना लेहकान पिसाट.* 25 कःसनगा गेल्सवालोरिहकु, आकिने पंडटद सोबाता गीळि केगिह कीस्तोर. अद वतनव आकिने पंडटद आंदु, तान दोर्किह कीयलाहि, ओर तमाड मैदुस्किन आव्रे कीस ताकिह्तोर.* माट बारा बेस्केन वागवद गीळता इनम दोर्किह कीयहननल.*

26 अदिनेनाहक नना सीनातगा एवयकन इन्जि, जिदते वितिहनन.* निसान लेवगा एसवाना लेहका आयोन.†*

27 मति दुसोरिहक पोकुर केवानन नाके देवुळि इनम एवा मनमाकि इनजोर, नना कुदतुन आव्रे कीसि, बेसता कबुरतुन पोकुर कीयनद सेवा बेस आयना इन्जि, नावा मैदुलतुन कय इळन तासिहनन.*

* 9:8 9:8 गलातितोर 1:11 * 9:9 9:9 व्यवस्थाविवरण 25:4; 1 तिमोति 5:18 * 9:10 9:9-10 रोम सहरतोर 4:23-25 * 9:10 9:10 2 तिमोति 2:6 * 9:11 9:11 रोम सहरतोर 15:27; गलातितोर 6:6 * 9:12 9:12 बळयिर 18:3; 20:33-35; 2 कुरित्तोर 12:13; पिलिपितोर 4:17 * 9:12 9:12 2 कुरित्तोर 6:3; 11:12 * 9:13 9:13 लैव्यव्यवस्था 6:16,26; 7:6,31-35; गिनती 5:9-10; 18:8-19,31; व्यवस्थाविवरण 18:1 * 9:14 9:14 मत्याल 10:10; लकाल 10:7 * 9:15 9:15 बळयिर 18:3; 20:33-35 * 9:15 9:15 2 कुरित्तोर 11:10 * 9:16 9:16 बळयिर 9:15; रोम सहरतोर 1:14 * 9:17 9:17 3:8 * 9:17 9:17 4:1; गलातितोर 2:7; इपिसुसतोर 3:2; कुलुसितोर 1:25 * 9:18 9:18 बळयिर 18:3; 20:33-35; 2 कुरित्तोर 11:7; 12:13 * 9:19 9:19 10:28-30; 2 कुरित्तोर 4:5; गलातितोर 5:13 * 9:20 9:20 गलातितोर 2:19 * 9:21 9:21 रोम सहरतोर 2:12-15 * 9:21 9:21 गलातितोर 6:2 * 9:22 9:22 रोम सहरतोर 11:14; 15:2; 2 कुरित्तोर 11:29; गलातितोर 4:12; 2 तिमोति 2:10 * 9:24 9:24 पिलिपितोर 3:14; 2 तिमोति 4:7; इब्रितोर 12:1 * 9:25 9:25 2 तिमोति 2:5 * 9:25 9:25 2 तिमोति 4:8; याकुब 1:12; 1 पत्र 5:4; तोहचीतव पोल्लोड 2:10; 3:11 * 9:26 9:26 2 तिमोति 4:7; इब्रितोर 12:1 † 9:26 9:26 निसान लेवगा एसवाना लेहका आयोन "नना चुकिस मुट्काड एवोन," इद्रम मोदुल कागिदते रासतद मन्हता. * 9:26 9:25-26 1 तिमोति 6:12 * 9:27 9:27 रोम सहरतोर 8:13

10

मुनेतोर इस्रयेलतोर लेहकान पेन-बोमान मोळकमाट

1 मावोर विस्वसिरिर! मावाड तादोर-बाबोरा पोल्लोतुन वने, मीक सीता कीसीकन: ओर मिसर देसेमताहि पेसतापया, देवुळता मोयुल ओरिन मुळहचि, सबेटोरिन राका कीदु, ✨ ओर सबेटोर एरल सम्दुरता नडुमतुहक अतोर. ✨

2 मोयुल सबेटोरिन मुळहच मता, ओसो देवुळि सम्दुरतुहक अग कीसीताहके, सम्दुरता नडुमतुहक ताकतोर. इद्रमि देवुळि ओर सबेटोरिन मोसा मुयतोना अदिकरते ताकवालोर कीता.

3 देवुळि ओरेनाहक पोगोटाहि अर्हचीतद मना इनदनद तिडि, ✨ ओर सबेटोर तिन्जि पिसतोर. ✨

4 देवुळि ओर सबेटोर मन्कलोरिनाहक, बंडातगडाहि एग पेसिह कीसीस मता. सबेटोर अद एतुन उटोर. ✨ अद बंडा, निटम किर्स्तुन तोहतनद सीना आंदु. ओगे ओरा ऐगे-ऐगे अंदोग.

5 मति ओर सबेटोर देवुळि ईतद तिडि तिन्जाय, अद ईतद एग उन्जाय, ओर पापम कीताहकु, देवुळि ओरगडाह वेल्लाटोर मन्कलोरिन ओड आता. ओराड सेताड अद पेळहकल बूमतगा चेंपबटिड आनाह, देवुळि ओरिन बूळे कीता. ✨

6 ओर लागवव पोल्लोन लालुस कीताहकु, ✨ बूळेम आतोर. ओर कीतप लेहका, माट वने कीयनद आयो इनजोर माक कागहतलाहि, अव पोल्लोड आताड.

7 ओरगडाहि उच्चुर पेन-बोमान मोळकतोर. अविना मुनेह गाटो तितोर, ओसो ओचतोर, अहे लजालेवा कगसलाहि तेदतोर, ✨ इनजोर वने, देवुळता साम्रमतगा रासतद मन्हता. माट ओरा लेहकान पेन-बोमान मोळकनद आयो इनजोर, इव पोल्लोड रासतव मन्हताड. ✨

8 उच्चुर मोवब देसेमतविस्कना संगे साट्याल कबळ कीदुर. ✨ अदिनेनाहक उंदिय दियाते वीसा मूड अजर्क (23,000) मन्कलोर डोलतोर. ओर कीतप लेहका, माट साट्याल कबळ कीयनद आयो.

9 इस्रयेलतोर उच्चुर पापम कीसोर मतोर, ओसो देवुळि बेचानाह केमेन मन्हता इनजोर, ताना पट ऊळिंदुर. अदिनेनाहक देवुळि ओरिन तरस्क कस्किह कीसि, बूळे कीता. ✨ माट ओरा लेहकान देवुळता पट ऊळनद आयो.

10 ओसो उच्चुर देवुळता लोप्पा मुयोग-मुयोग आंदुर. अदिनेनाहक बूळे कीयनद देवतुलता कयदे बूळेम आतोर. ✨ माट वने अद्रम मुयोग-मुयोग आयनद आयो. ✨

11 दुप्पोरिहक तेळियिह कीयनेनाहक, इव पोल्लोड मावाड तादोर-बाबोरिहक आताड. ✨ माट इंजेके बूमता आक्रिता वेलाते पिसलाह आतल. अदिहक माक बुद कागहतलाहि, इव पोल्लोड रासतव मन्हताड. ✨

12 अदिनेनाहक नना बेस-नेहना विस्वसते मेगिस महनन इनवालोर मन्कलोर, अद्रमलेहकाने तमा विस्वसताहि अरयनद आयो इन्जि, उसरते मानिर. ✨

13 बेस्के मियगा पापमताड विचर्क पुटिह कीयनव तिपल्क वास्ताड, अस्के इवे तिपल्कु सबेटोर मन्कलोरिहक वास्ताड इनजोर, सीता कीम्हटु. मति देवुळि बर्वस लायकता आंदु, ✨ मीट बेचोन आप पगयहनिर, तान्काय एक्वा तिपलतुन लोहो. ✨ अद्रमताड तिपल्क वातस्के, मीक पापमते अरवाह अग तोहतगा, अस्के दीरा पोयता पगयकिर.

मोक ईतदिन तिनदना लोप्पा

14 गोततोरिर! अदिनेनाहक नना वेहतहनन, (मावाड तादोर-बाबोरा लेहकान आयवा,) पेन-बोमान मोळकनगडाहि जेक मन्हटु. ✨

15 मीट बुद पुतोर मन्कलोरिर इनजोर पुन्जि, नना वेहतलाह आतन. नना वेहतनव पोल्लोन, मीटि बेस-नेहना विचर कीस ऊळाट.

16 सामिना कुळिपि तिनदहपा, माट उंदिय बटिकिताहि अंगुर जोमा उहनल. तानेनाहक सामिन जोहर कीयहनल. माट उंदिय बटिकिताहि उनडहपा, किर्स्तुना नेतुरता मेटे, माट ओना संगे जोळेम आतल इनजोर तोहतहनल. ✨ अहे माट उंदिय आरताड किळकेन तिनदहपा, किर्स्तुना मेंदुलता मेटे, माट ओना संगे जोळेम आतल इनजोर तोहतहनल. ✨

17 माट वेल्लाटोर मन्कलोरल महनल, मति उंदिय आरताहि तिनाहकु, माट उंदिय मेंदुलता लेहका आतल. ✨

18 इंजेके इस्रयेल मन्कलोरिन सीता कीस ऊळाट! मोळकनद जागातगा मोक ईतविन तिन्हतोर. ✨ तिनाहकु ओर सबेटोर अगा गर्यातगा मोळकनदिनगा कलियिहतोर. ✨

19 नना बह इहनन इतेके: बोमानेनाहक मोक ईयनव अविड, वेत अविडे मन्हताड, बोमानगा वने बेदे जीवा इले. ✨

✨ 10:1 10:1 पेसमुळि 13:21; देवुळताड पाटाड 105:39 ✨ 10:1 10:1 पेसमुळि 14:21-22,29; नहेम्याल 9:11; देवुळताड पाटाड 66:6 * 10:3 10:3 इद मनाता लोप्पा पुनदना इतेके, पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि अगा ऊळाट. ✨ 10:3 10:3 पेसमुळि 16:35; व्यवस्थाविवरण 8:3; नहेम्याल 9:20; योहन 6:31 ✨ 10:4 10:4 पेसमुळि 17:6; गिनती 20:11; देवुळताड पाटाड 78:15 ✨ 10:5 10:5 गिनती 14:26-35,37; 26:65; इब्रितोर 3:17; यहूदाल 5 ✨ 10:6 10:6 गिनती 11:4,34; देवुळताड पाटाड 106:14 ✨ 10:7 10:7 पेसमुळि 32:6 ✨ 10:7 10:7 पेसमुळि 32:4; 1 कुरित्तोर 5:11 ✨ 10:8 10:8 गिनती 25:1-9 ✨ 10:9 10:9 गिनती 21:5-9 ✨ 10:10 10:10 गिनती 16:41-50; 17:5,10 ✨ 10:10 10:10 पिलिपितोर 2:14 ✨ 10:11 10:11 गलातितोर 4:24 ✨ 10:11 10:11 रोम सहरतोर 4:23-25 ✨ 10:12 10:12 रोम सहरतोर 11:20; 2 पत्र 3:17 ✨ 10:13 10:13 1:9 ✨ 10:13 10:13 2 पत्र 2:9 ✨ 10:14 10:14 1 योहन 5:21 ✨ 10:16 10:16 मत्याल 26:27-28; मार्कल 14:23-24; लूकाल 22:20 ✨ 10:16 10:16 मत्याल 26:26; लूकाल 22:19; बळयिर 2:42 ✨ 10:17 10:17 रोम सहरतोर 12:5; 1 कुरित्तोर 12:12-14,27; इपिसुसतोर 4:4,16 ✨ 10:18 10:18 लैव्यव्यवस्था 7:6,14-16; व्यवस्थाविवरण 12:17-18 ✨ 10:18 10:18 इब्रितोर 13:10 ✨ 10:19 10:19 8:4

20 मति बोमानेनाहक मोळकवालो मन्कलोर, निटम ऊळतेके, देयहकिकहक मोक ईस्तोर, देवुळतुहक आयो. ✨ अदिनेनाहक मीट अविस्किन तिन्जि, देयहकना संगे कलियमाट इहनन. अद नाक ओप्पो.

21 सामिना कुळपतस्के वने, तिनदना-उनडनगा कलियना, ओसो देयहकनेनाहक मोळकतस्के वने, तिनदना-उनडनगा कलियना, अद्रम मनदनद मीक पोलो. ✨

22 अद्रम कीस सामिनु ओड वानाह कीयहनिर! सामि ईयनद सिक्साताहि, बह पिहट अरयकिर? ✨ बह माट ओन्काय एक्वा लावतोरल इनजोर इहनिरा? ✨

23 मीट वेहतहनिर, “माक सबे कीयलाह पोलिहता” इहनिर, मति नना वेहतहनन, “सबे कीयलाह पोलिहता, मति सबे कबळतुहक अरवोड” इहनन. ✨ सबे कीयलाह पोलिहताये, मति विस्वसिरा मुडोरिर मीक विस्वसते बेर्सलाहि, सबे कबळतुहक अरवोड. ✨

24 विस्वसि मन्कल तनाय पायदातुन ऊळमाकेग, मति ऐगेटोना पायदातुन वने ऊळेग. ✨

25-26 देवुळता साङ्गमतागा रासतदिन सीता कीम्हट: इद बूमि देवुळताय आंदु, इग्डा सबे मालु तानाय आंदु. ✨ अदिनेनाहक आटुमते वमनव अविड असिस तिन्हट. ✨ अव बेगडाड इनजोर ताल्हकमाट. कतम सामिनाये आंदु इतेके, अगा पोलनद-पोलवद पोल्लो पेसो.

27 विस्वस केवोग मन्कल मीक गाटो तिनदलाह तना लोन केयतेके, मीक दायलाह विचर वातेक अन्हट. ओग मीक बेद तिनदलाह इतेके, इद पेन-बोमातुहक वाटटद आंदुया इनजोर ताल्हकमाट. पोलनद-पोलवद पोल्लो पेसमाकि.

28-30 मति तिनवालोरगा बोगाय, इद पेन-बोमानेनाहक वाटटदु इनजोर वेहतेक अचोन, तान तिनमाट. ✨ मीट इद्रम इनेरिर, “दुस्रोन्क पोलिहताया पोलो इनजोर, माट बाराहक तिनेम आयकोम? माट बातालाय तिनदा पगयहनोम. माट देवुळतुन जोहर कीसि, तान तितेक अचोन, मावा पोगोन तिपल बाराहक वास्ता?” इनेरिर. ✨ इद सामिनाहि वाता, तितेके बाताल आयो इन्जि, मीट पुतिरे. मति मीक वेहवाल मन्कल, पोलिहताया पोलो इनजोर पुनोग. पुनवाहकु मीट तिनदनदिन ऊळिसि, ओग विस्वसताहि लेसनोग बहे. ✨

31 नना बह इहनन, मीट बाताल तितेकाय, उटेकाय, बाताल कीतेकाय, मन्कलोरगडाह देवुळतुहक मान दोर्कनाह सबेटविन कीम्हट. ✨

32 यहूदिरा, यहूदि आयवोरा, ओसो देवुळता विस्वसि मुडोरा बेस्केन अडम आयवालेवा पिसाट. ✨

33 नना वने ओर पिसिर इनजोरे, नावाय पायदातुन ऊळवा, सबे पोल्लोने वेल्लाटोर मन्कलोरा पायदातुन ऊळिहनन. ✨ अहे सबेटोर मन्कलोरिहक बेस गिर्दा वानाह पिसिहनन. ✨

11

1 नना किस्तु ताकतद अगदे ताकिहनन. अद्रमलेहका मीट वने नना ताकनद अगदे ताकाट. ✨

तला मुस्क वाटनद पोल्लो

2 मीट नाक सबे पोल्लोने सीता कीयहनिर, अहे नना मीक कागहतव पोल्लोना लेहकाने ताकिहनिर, बेस-नेहना कीयहनिर. ✨

3 मति ओसो उंद पोल्लो मन्हता, इदिन मीट पुन्हटु: किस्तु इतेके ओर्वोग-ओर्वोग कोयतोना तलालेहका आंदोग, ✨ कोयतोग बारा आंचाना तलालेहका आंदोग, ✨ अहे देवुळि बार किस्तुना तलालेहकान आंदु. ✨

4 मीट मोळकलाहि जमा आयहनिर अस्के, बोगाय कोयतोग पार्तना कीनेके, इलवेके देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकिहपा, ✨ तना तला मुस्क वाटटेके, तना तलातुन, इतेके किस्तुन मान एवप लेहका कीस्तोग.

5 मति आंचाना पोल्लो दुसा: पार्तना कीयहपा, इलवेके देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकिहपा, आंचाळि तला मुस्क वाटवेक अचोन, तना तलातुन, इतेके मुजोन, मान एवप लेहका कीस्ता. ✨ अद तनाड केल्लिन कोगियतप लेहका, लजाता पोल्लो मन्हता. ✨

6 अदिनेनाहक पार्तना कीयहपा, देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकिहपा, आंचाळि तला मुस्क वाटवेके, तनाड केल्लिन कोगियि! केल्लिन कोगियनद, बोळकल कीयनद आंचाहक लजाता पोल्लो मतेके, तना तला मुस्क वाटवद वने, अचोने लजाता पोल्लो आंदु. †

7-9 देवुळि कोयतोना तना लेहका पंडटा. ✨ मुनेतोग कोयतोग आंचानाहि पुटिस वावोग, (मति देवुळिये ओन पंडटा; पंडटाहकु) ओनेनाहक देवुळतुहक मान दोर्किहता. अदिनेनाहक ओग पार्तना कीयहपा, तला मुस्क वाटनद आयो, (वाटटेके देवुळता मानतुन मुचतप लेहका आयगा).

✨ 10:20 10:20 व्यवस्थाविवरण 32:17; देवुळताड पाटाड 106:37; तोहचीतव पोल्लोड 2:14,20; 9:20 ✨ 10:21 10:21 2 कुरित्तोर 6:16 ✨ 10:22 10:22 व्यवस्थाविवरण 32:21 ✨ 10:22 10:22 सभोपदेशक 6:10; यशायाह 45:9 ✨ 10:23 10:23 6:12 ✨ 10:23 10:23 रोम सहरतोर 14:19 ✨ 10:24 10:24 रोम सहरतोर 15:2; 1 कुरित्तोर 13:5; 2 कुरित्तोर 12:14; पिलिपितोर 2:21 ✨ 10:25-26 10:25-26 देवुळताड पाटाड 24:1; 50:12; 1 तिमोति 4:4 ✨ 10:25-26 10:25-26 बळयिर 10:15 ✨ 10:28-30 10:28-30 8:7,10-12 ✨ 10:28-30 10:28-30 रोम सहरतोर 14:16; 1 कुरित्तोर 9:19 ✨ 10:28-30 10:28-30 8:9 ✨ 10:31 10:31 कुलुसितोर 3:17; 1 तिमोति 4:3-4; 1 पत्र 4:11 ✨ 10:32 10:32 बळयिर 24:16; 1 कुरित्तोर 8:13 ✨ 10:33 10:33 2 कुरित्तोर 12:14 ✨ 10:33 10:33 रोम सहरतोर 15:2 ✨ 11:1 11:1 4:16 ✨ 11:2 11:2 4:17; 15:2; 1 तिसलुनितोर 1:6; 3:6; 2 तिसलुनितोर 2:15 ✨ 11:3 11:3 इपिसुसतोर 1:23; 4:15; 5:23; कुलुसितोर 1:18; 2:19 ✨ 11:3 11:3 पुटमुळि 3:16 ✨ 11:3 11:3 3:23 ✨ 11:4 11:4 12:10 ✨ 11:5 11:5 आस्क-कोयतोरिन पोल् इद्रमताड अडोड बाराहक वेहतोग इन्जि, नैड माक तेळियो, मति सीटुन अर्ववालोरिहक बेस तेळियता. ओरा जाततोरड रीत-रिवज्क मतपु, येसुना मुल मोळिकहपा, बेद्रमता मलयळि ओप्पिहता, बेद्रमता ओप्पो इनजोर, पोल् वेहनदोग. ✨ 11:5 11:5 व्यवस्थाविवरण 21:12 † 11:6 11:6 अद तुकने बेदाय आंचाळि सिङ्गि-बोगे कीयनद कसुरते दोर्कतेके, तान बोळकल कीसि, सबेटोरा मुनेह लजा कीदुर. ✨ 11:7-9 11:7-9 पुटमुळि 1:26-27; 5:1; 9:6; याकुब 3:9

आंचान बारा देवुळि कोय्तोनगडाहि पंडटा. देवुळ आंचानेनाहक कोय्तोन पंडो, मति कोय्तोनेनाहक आंचान पंडटा.✱ अदिहक आंचानेनाहक कोय्तोन्क मान दोर्किहता. (अह आसि अद पार्तना कीयहपा, तना तला मुस्क वाटनदे.)

10 विस्वसिरा मुल जमा आतस्के, सबेटोर ओप्पनद रीतते मोळिकहहोर इन्जि, पोगोटाड देवतुल्क वने ऊळसोर मन्हताड, इदिन सीता कीम्हट. अविस्कनेनाहक वने आंचाळि, नावा तलाता पोगोन नावा अदिकर मन्हता इन्जि, ओप्पनद रीतते तना तलातुन मुचिस मोळकना.

11 बह मतेकाय, सामिना संगे जोळेम आतोरगा, कोय्तोगलेवा आंचाळ मनदा पगवो, आंचाळलेवा कोय्तोग मनदा पगवोग.

12 सुस्मुनेतद आंचाळि कोय्तोनगडाह तयर आता. इंजेक कोय्तोग आंचानगडाह पुटिहहोग. मति सबेटव देवुळता मेटे तयर आताड.✱

13 आंचाळि देवुळतुन पार्तना कीयहपा, तला मुस्क वाटवा मनदनद ओप्पिहताया? मीटे विचर कीस ऊळाट.

14-15 कोय्तोग आंचाना लेहकान केल्लिन लाट बेर्सिह कीयनद, ओन्क लजा वास्ता. मति आंचाळि तनाड केल्लिन लाट बेर्सिह कीयनद, तान्क सोबा आस्ता इनजोर, सबेटोर पुतोर. तना तलातुन मुचलाह इनजोर, देवुळि तान्क केल्ल ईता.

16 इद पोल्लोता लोप्पा बोगाय नावा संगे गिटोगटो आयना इतेके, ओग पुनेग: नना इद्रमे कागहतहनन, सबे नाहकने देवुळता मुडोर वने इद्रमे कीस्तोर.✱

सामिना कुळिपि

17 इंजेके ओसो उंद पोल्लो मन्हता. मीट मोळकलाह जमा आयहनिर, मति जमा आयनद पायदा आयवालेवा, मीवा नुस्कन आसोर मन्हता अले. मीट इद्रम कीयनद नाक विचर वावो.

18 मुने इद पोल्लो: मीट विस्वसिरा मुलु जमा आतस्के,✱ मीवाड ओर्विहक-ओर्वोनाड पोल्लोड अरवोड इनजोर, नना केंजतन.✱ नना केंजतद पोल्लोतगा उचुन सेतेम मनदगा इनजोर इहनन.

19 मियगा पोल्लोड अरवोर मनदनुरे, अस्केन बोर देवुळतुहक नितम विचर वानाह ताकिहहोर इनजोर, मीट सबेटोर मन्कलोरिहक एर्का आयगा.✱

20-21 मीट सामिन सीता कीयनद कुळिपि इनजोर जमा आयहनिर, अस्के मीट दुसोरिन केपवा, आपुना-आपुना गाटोतुन तिनदलाह गाबरते महनिर. बोग-बोग कवते मन्हतोग! बोग-बोग तिन्जि-उन्जि मन्हतोग!✱ इद्रम आतेके, तेन सामिना कुळप इनजोर बह इहनिर?

22 इद बह कीतिर? लेवोर विस्वसिरिहक बेसता गाटो तूसवा, ओरिन लजा कीयहनिर,✱ इद्रम कीस देवुळता मुडुन पास्किहनिर! इद्रम कीयना वाटो, जमा आयनामुने, मीवाड लोहकने तिन्ज वातेक बेसु. इद पोल्लोतुन नना बाताल इनजोर वेहतकन? बेस-नेहना कीयलाह आतिर इनदकना? आयो! मुर्तिय अद्रम इनोन.

23 इदिना लोप्पा नना मीक कागहतव पोल्लोड सामिनाहि नयगा वाताड.✱ अद इद्रमि: येसु किस्तुन तना ऐगेटोग नाळेह कीस पोसीतोग, अद नका येसुसामि आरतुन पोयतोग.

24 पोसि देवुळतुन जोहर कीतोग. पया आरतुन किळहचि, तनाड कगयवालोरिहक तूसिस ईयहपा, इद्रम वेहतोग, “इदु! मियेनाहक नना ईयनद नावा मेंदुलि! नाक सीता कीयलाह, मीट वने आरतुन किळहचि तिनदनद कीसोर मन्हटु,” इनजोर वेहतोग.

25 अद्रमलेहकाने तितापया, अंगुर जोमा मतद बट्टिकेतुन पोयतोग, पोसि “इदिन उन्हटु! इद बट्टिकता अंगुर जोमा, नावा नेतुरता सीना आंदु, देवुळि लोकुरा संगे कीयनद पूना करलतुन, अद नेतुर निल्लिह कीस्ता.✱ मीट इद्रम बेस्के उनडकिर, अस्के (नावा नेतुर मियेनाहक पोवता इन्जि,) सीता कीस उन्हटु,” इतोग.✱

26 बह इतेके सामि वानाहजोम, बेस्के-बेस्के जमा आस आरतुन तिहनिर, बट्टिकता अंगुर जोमातुन उहनिर, अस्के मियेनाहक आतद सामिना हामुरता लोप्पा पोकर कीकिर.

27 अदिनेनाहक नना पोगोन रासतपु, सामि डोलतदिन तोहतनद आरतुन, अंगुर जोमातुन बोगाय ओप्पवद रीतते तितेक-उटेके, ओग सामिना मेंदुलतुन, ओना नेतुरतुन पास्किहहोग.✱

28 अदिनेनाहक ओर्वोगा-ओर्वोगा मन्कल, मुने तन्क पर्हकिस ऊळेग.✱ ऊळिस पया सामिन सीता कीयनद आरतुन तिनेग, अंगुर जोमातुन उनेग.

29 सामिन सीता कीयनद आरतुन, अंगुर जोमातुन तिनवालोर-उनवालोर, ताना अर्तमतुन बेस पुनिर. बाराहक इतेके सामिना मेंदुलतुन पास्कवालोर, तमाय पोगोन सिक्सा वानाह कीस्तोर.

30 अदिनेनाहक मियगडाहि वेल्लाटोर मन्कलोर लावलेवप आतोर, दुक अरतोर, वेल्लाटोर डोलतोर वने.

31 मति माट कुदतुन बेस-नेहना पर्हकिस ऊळतेके, देवुळि मावा पोगोन सिक्सा वाटो.

32 मति उंद पोल्लो मन्हता: विस्वस केवोर मन्कलोर संगे माट बूळेम आयना आयो इनजोरे, सामिनाहि माक सुद्रे कीयनद सिक्सा वास्ता.✱

33 अदिहक मावोर विस्वसिरिर! सामिना कुळप तिनदलाह जमा आयहनिर अस्के, ओर्विहक-ओर्वोगा केपाट.

✱ 11:7-9 11:7-9 पुटमुळि 2:18,20-23; 1 तिमोति 2:13 ✱ 11:12 11:12 रोम सहरतोर 11:36 ✱ 11:16 11:16 4:17; 7:17; 14:33 ✱ 11:18 11:18 इन्जितोर 10:25 ✱ 11:18 11:18 3:3-4 ✱ 11:19 11:19 1 योहन 2:19 ✱ 11:20-21 11:20-21 2 पत्रु 2:13 ✱ 11:22 11:22 याकुब 2:6 ✱ 11:23 11:23 15:3; गलातितोर 1:12 ‡ 11:25 11:25 मुने मोसाना मेटे, देवुळि करल कीस मता. मति इंजेके येसु ईयनद मोकता मेटे, देवुळि पूना करल कीयलाह आता. ✱ 11:25 11:25 2 कुरित्तोर 3:6 ✱ 11:25 11:23-25 मत्याल 26:26-28; मार्कल 14:22-24; लूकाल 22:17-20; 1 कुरित्तोर 10:16 ✱ 11:27 11:27 इन्जितोर 10:29 ✱ 11:28 11:28 2 कुरित्तोर 13:5; गलातितोर 6:4 ✱ 11:32 11:32 2 शम्पूल 7:14; देवुळताड पाटाड 94:12; 1 तिमोति 1:20; इन्जितोर 12:7-10; तोहचीतव पोल्लोड 3:19

34 बोन्काय कम्ब वसतेके, ओग तना लोन तिन्ज वायेग. अस्के मीट जमा आतस्के, सबेटोरिहक आलनाह तिनदा दोर्कगा. अद्रम केवेके, देवुळताहि सिक्सा दोर्कगा. इंजेके पिसताड पोल्लोन बह कीयनद, नना मियगा वातस्केन* वेहतकन.

12

देवुळता जीवा ईयनव बुदिड

1 मावोर विस्वसिररि! देवुळता जीवा ईयनव बुदिनाड पोल्लोन* ताल्हकिस मतिर, अविस्किन मीट पुनदना इनजोर, मीक तेळियिह कीस वेहतहनन.

2 मीट बेस्के देवुळतुन पुनवा मतिर, अस्के अलग-अलग रीतिने, वळ्हक पुनवव बोमानके लेससोर मतिर, इदिन मीट पुतिर.*

3 (अस्के देयम पोस वळ्हकवालोरिन ऊळतिर. पया देवुळता जीवाता दळ्मते वळ्हकवालोरिन बह पुनदकिर? अदिनेनाहक बेद नितम देवुळता जीवाता बुदि इनजोर, मीट पुनदना. अद इद्रमि:)* बोगाय मन्कन देवुळता जीवा ताकिह कीतिके, ओग मन्कल बेस्केन येसुन सरप एवोग. अहे देवुळता जीवालेवा बोगे मन्कल येसुन, सामि इनजोर इनोग.*

4 विस्वसिरगा अलग-अलग रीतताड बुदिड मन्हाताड, मति अविस्किन ईयनद जीवा इतेके उंदिय मन्हाता.*

5 विस्वसिर अलग-अलग रीतता सेवा कीस्तोर. मति सबेटोर ओर्विनाये सेवा कीस्तोर, इतेके येसुसामिना.

6 देवुळता पेदिरते विस्वसिर अलग-अलग रीतताड कबस्क कीस्तोर, मति उंदिय देवुळ ओर सबेटोराड कय्कने, सबे कबस्क कीयनाह कीस्ता.*

7 सबेटोर मुडोरिहक पायदा आयना इनजोर,* ओर्वोग-ओर्वोग विस्वसिहक, देवुळता जीवा बुदि ईस्ता.

8 अद बेद्रम बुद ईस्ता इनजोर वेहतहनन: देवुळता जीवा ओर्विहक बुदताड पोल्लोड वळ्हकनद बुदि ईस्ता,* अदे जीवा दुस्रोन्क, पुनवव पोल्लोन पुन्ज वेहतनद बुदि ईस्ता.*

9 अदे जीवा ओर्विहक बेराड-बेराड पोल्लोनेनाहक देवुळतगा विस्वस कीयनद बुदि ईस्ता,* अदे जीवा दुस्रोन्क बारा दुकतुन सवे कीसीयनद बुदि ईस्ता.

10 अदे जीवा ओर्विहक बामिह कीयनाड कबस्क कीयलाह लाव ईस्ता,* दुस्रोना पोगोन बार दळ्म अरिं वळ्हकनाह कीस्ता.* ओर्विहक बेव देवुळता जीवाताड कबस्क, बेव तानाड आयोड इनजोर पुनदनद बुदि ईस्ता.* ओर्विहक तन्क तेळियवव बासाने* वळ्हकनद बुदि ईस्ता,* दुस्रोन्क बार अव बासानाड पोल्लोन पुन्जि, दुसोरिहक तेळियिह कीसीयनद बुदि ईस्ता.

11 इव सबे उंदिय जीवाताड बुदिड मन्हाताड. अद तना विचरते इव बुदिनु, ओर्वोग-ओर्वोग विस्वसिहक तूसिस ईस्ता.*

विस्वसिरा मुलु मेंदुलता लेहकाडोर

12 मावा मेंदुलि उंदिय मन्हाता, मति तानगा कय्क, काल्क, कौडाड मन्हाताड. इव सबेटव दुस्राड-दुस्राड मतेक तेला, उंदिय मेंदुलतगा कलियिस मन्हाताड.* अद्रमे किर्स्तु वने मेंदुलता लेहकान मन्हतोग.

13 अद इद्रमि: माट यहूदिर आयि, यहूदि आयवोर आयि, ओर्युलतोर आयि, ओर्युल आयवोर आयि, माट सबेटोराड जीवानगा, देवुळ उंदिय जीवातुन वळता.* विस्वसि मन्कल बेस्के येसुना पेदिरते एग मीस्तोग, अस्केने देवुळता जीवा ओन दुसोर विस्वसिरा संगे जोळे कीस्ता.* माट सबेटोरल किर्स्तुना मेंदुलताड कय्क-काल्क आतपु, इद्रम कीस्ता.

14 मेंदुलतगा सिरप कय्के मनोड, काल्क, कौडाड मन्हाताड, इद्रम वेल्लाडे मन्हाताड.*

15 इंजेके काल इनालि, “नना कय आयोन, अदिनेनाहक नना मेंदुलतोनन आयोन” इनजोर इनालि. अद्रम इतेक तेला अद मेंदुलतगडाय आंद.

16 अद्रमे केव इनालि, “नना कौडा आयोन, अदिनेनाहक नना मेंदुलतोनन आयोन” इनजोर इनालि, अद्रम इतेक तेला अद मेंदुलतगडाय आंद.

17 पूरा मेंदुलतगा कौडाडे मतेके, बेद्रम वेनेरल? पूरा मेंदुलतगा केव्के मतेके, बेद्रम मूस्केरल?

18 मति देवुळि तनाय विचरते, कय्किन, काल्किन, कौडान, केव्किन, मेंदुलतगा आपुना-आपुना जागातगा तासता.

19 सबेटव उंदिरित मतेके, मेंदुल बेद्रम मनदगा?

20 इद्रमलेहका कय्क, काल्क, कौडाड, केव्क अलग-अलग मतेक तेला, मेंदुल उंदिये मन्हाता.

21 निमा नाक कबळतुहक अरविन इनजोर कौडा, कयदुन इनदा पगवो. अहे निमा नाक कबळतुहक अरविन इनजोर तला, कादुन इनदा पगवो.

* 11:34 11:34 बळयिर 19:21; 1 कुरित्तोर 4:19; 16:5-7; 2 कुरित्तोर 1:15-16 * 12:1 12:1 14:1 * 12:2 12:2 6:11; इपिसुसतोर 2:11-12; 1 तिसलुनितोर 1:9; 1 पत्र 4:3 * 12:3 12:3 मत्याल 22:43; 1 योहन 4:2-3 * 12:3 12:3 रोम सहरतोर 10:9 * 12:4 12:4 रोम सहरतोर 12:6-8; इपिसुसतोर 4:4-8,11-12; इब्रितोर 2:3-4 * 12:6 12:4-6 इपिसुसतोर 4:4; पिलिपितोर 2:13 * 12:7 12:7 14:26; इपिसुसतोर 4:11-12 * 12:8 12:8 2:6 * 12:8 12:8 2:11,16; 14:6 * 12:9 12:9 मत्याल 17:20; 21:21; 1 कुरित्तोर 13:2 * 12:10 12:10 गलातितोर 3:5 * 12:10 12:10 रोम सहरतोर 12:6; 1 कुरित्तोर 11:4; 13:2,8; 14:1 * 12:10 12:10 1 योहन 4:1 * 12:10 12:10 मावा गाथा पोल्लो उंद बासा मन्हाता. अद्रमे दुनियाते वेल्लाडे बासाड मन्हाताड: गोंडि, हिंदि, मराटि, उरावि, बंगालि, इद्रमलेहका. * 12:10 12:10 मार्कल 16:17; 1 कुरित्तोर 13:1; 14:2-28 * 12:11 12:11 इब्रितोर 2:3-4 * 12:12 12:12 रोम सहरतोर 12:4-5; 1 कुरित्तोर 10:17 * 12:13 12:13 योहन 7:37-39 * 12:13 12:13 रोम सहरतोर 3:21-23; इपिसुसतोर 2:14,18 * 12:14 12:12-14 10:17

- 22 मति मावा मेंदुद्गा कबळतुहक ओजवप लेहका दिसनवु, माक पका कबळतुहक ओजनव मन्हताड.
- 23 मावा मेंदुद्गा बेविस्किन लजाताड इहनल, अविस्किने एक्वा कदर ईसि, गेंदेने बेस-नेहना मुचिहनल. बेव दुस्रोरिहक दिसनदायो, अविस्कना एक्वा पर्वा कीयहनल.
- 24 मति मुनेताहि कदर मनदनविन, बाराहक कदर एवलल? माट लजाताड इनदनविस्किन मान ईयना इनजोरे, मावा मेंदुलतुन देवुळि पंडटा.
- 25 मेंदुदाड कयक, कालक वने तमतमा कोटुल आयवा, तमेनाहक उंदतुहक उंदि तोळ आयिड इनजोर, अद्रम पंडटा.
- 26 अदिनेनाहक मावा मेंदुद्गडा बेदाय उंदतुहक दुकम पुटटेके, ताना संगे सबेटविहक दुकमे आस्ता. उंदतुहक मान दोर्कतेके, सबेटव ताना संगे गिर्दा आस्ताड.
- 27 अद्रमलेहकाने मीट सबेटोरि कलियिस, किर्स्तुना मेंदुदा लेहकान महनिर. ओर्वोग-ओर्वोग मन्जि, ओनाड कयक-कालकना लेहकान महनिर.*
- 28 विस्वसिरा मुडगा, देवुळि मुनेन किर्स्तुनाड बळयिरिन निल्पिह कीता. ओरा पेगके देवुळता कबुरतोरिन निल्पिह कीता. ओरा पेगके देवुळता पोल्लोतुन कागहवालोरिन निल्पिह कीता.* पया देवुळता लावताड कबस्क कीयनद बुदतोरिन निल्पिह कीता. अहे ओसो दुकतोरिन सत्रे कीसीयनद बुदतोरिन निल्पिह कीता. अहे सायता कीयनद बुदतोरिन निल्पिह कीता. ओसो विस्वसिरा मुडुन ताकिह कीयनद बुदतोरिन* निल्पिह कीता. ओसो तमा तेळियवव बासाने वळ्हकनद बुदतोरिन निल्पिह कीता.*
- 29 विस्वसिरा मुडगा सबेटोर, किर्स्तुनाड बळयिर आयोर, सबेटोर देवुळता कबुरतोर आयोर, ओसो सबेटोर देवुळता पोल्लोतुन कागहवालोर आयोर, सबेटोर बामिह कीयनाड कबस्क केवालोर आयोर.
- 30 अहे सबेटोर दुकतोरिन सत्रे कीसीयनद बुदतोर आयोर, सबेटोर तेळियवव बासाने वळ्हकवालोर आयोर. ओसो सबेटोर अव बासानाड पोल्लोन पुन्जि, तेळियिह कीसीया पगवोर.
- 31 मति मीट एक्वा कबळतुहक अरयनव बुदिनु, दोर्किह कीयलाह ऊळसोर मन्हटु.* अहे नना इंजेके मीक ओसो बेसतल अगदुन तोहतकन.

13

जीवा कीयनदे सबेटूक मोदुल पोल्लो

- 1 अद इद्रम मन्हता: नाक दुनियातोर मन्कलोर वळ्हकनव सबे बासाड, ओसो पोगोटाड देवतुल्क वळ्हकनव सबे बासाड वळ्हकनद बुदि मनालि.* मति नना दुस्रोरिन जीवा केवोन इतेके, वेट किळिंगाळ इनाह, नेकनद गिनेता लेहकाडोनन, ओसो डेडेड-डेडेड नेकनद डपता लेहकाडोनन आवेनन.
- 2 नना देवुळता जीवाता दळमते वळ्हक पगवेनन,* ओसो देवुळि इंजेक एवनाह पेसिह केवा तासतव सबे पोल्लोनु, अहे बुदताड सबे पोल्लोन पुनेनन. मेटान इंका जर्गिह कीयनाह, अचोटा विस्वसते पार्तना केवेनन.* मति नना दुस्रोरिन जीवा केवेक अचोन, देवुळता मुनेह बाताले कबळतोनन आयोन आवेनन.*
- 3 नावा जागा-बूमतुन वमिसि, लेवोरिहक तीहेनन,* ओसो किर्स्तुनेनाहक मेंदुलते तिपल आयहनन इन्जि, पोगयसोर मनेनन.* मति नना दुस्रोरिन जीवा केवेक अचोन, नावा बाताले पायदा इले आवालि.
- 4 दुस्रोरिन निटम जीवा केवाल, ओराड तपुल्किन आपसोर मन्हतोग,* दुस्रोरिन गूनम तोहतहतोग, दुस्रोरिन कुळसा केवोग,* ननाय बेरोनन इनजोर वळ्हकसोर तिरियोग,* पोमाडेड केवोग.*
- 5 दुस्रोरा संगे ओप्पनद रीतते ताकिहतोग, तनाय पायदातुन ऊळोग,* चट्पिट ओड आयोग,* दुस्रोरा तपतुन सीताते तासिस मनोग.*
- 6 लागवाड कबस्कने गिर्दा आयोग,* मति सेतेमताड कबस्कने गिर्दा आस्तोग.*
- 7 बेदे आतेकाय, बेस्केन आरेम आयोग, सबे पोल्लोन नमसोर मन्हतोग, आसा कीसोर मन्हतोग, सबे तिपल्किन आपसोर मन्हतोग.*
- 8 देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकनद बुदि मायगा. तेळियवव बासाने वळ्हकनद बुदि मायगा. मुने पुनवव पोल्लोन पुनदनद बुदि मायगा. मति जीवा कीयनद बेस्केन मायो.
- 9 इद कालमते माक वेल्लाडे पोल्लोड तेळियोड. पोल्लोड पुनदनद बुदि, अहे देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकनद बुदि, माक वळगाय तोहतहताड.*
- 10 मति इद कालमता मारेंगाते माक पूरा तेळियगा. अद तूकने वळगा तोहतनदिना गर्ज अरवो आयगा.

* 12:27 12:27 रोम सहरतोर 12:5; 1 कुरित्तोर 6:15; 10:17; इपिससतोर 1:23; 5:30; कुलसितोर 1:18,24; 2:19 * 12:28 12:28 बळयिर 13:1; इपिससतोर 3:5-6 * 12:28 12:28 रोम सहरतोर 12:7-8 * 12:28 12:28 14:2-3 * 12:31 12:31 14:1,39 * 13:1 13:1 12:10; 14:2-3; 2 कुरित्तोर 12:4 * 13:2 13:2 मत्याल 7:22; बळयिर 13:1; 1 कुरित्तोर 12:10; 14:39 * 13:2 13:2 मत्याल 17:20; 1 कुरित्तोर 12:8-9 * 13:2 13:2 2 कुरित्तोर 12:11 * 13:3 13:3 मत्याल 6:2 * 13:3 13:3 नावा जागा-बूमतुन वमिसि, लेवोरिहक तीहेनन, ओसो किर्स्तुनेनाहक मेंदुलते तिपल आयहनन इन्जि, पोगयसोर मनेनन. बेव-बेव मोदुल कागदेहकने इद पोल्लो दोर्किहता: “नावा जागा-बूमतुन वमिसि लेवोरिहक तीहेनन, ओसो मन्कलोर नाक जीवात मनाह बोळसनुर इतेके, तानेनाहक वने तयर आवेनन.” * 13:4 13:4 बुदताड पोल्लोड 10:12; 17:9; 1 तिसलुनितोर 5:14; 1 पत्र 4:8 * 13:4 13:4 इपिससतोर 4:32 * 13:4 13:4 8:1 * 13:4 13:4 4:6 * 13:5 13:5 10:24,33; पिलिपितोर 2:21 * 13:5 13:4-5 कुलसितोर 3:12 * 13:5 13:5 2 कुरित्तोर 5:19 * 13:6 13:6 2 तिसलुनितोर 2:12 * 13:6 13:6 2 योहन 4; 3 योहन 3-4 * 13:7 13:7 9:12 * 13:9 13:9 8:2

11 केंजाट, उड्लस्के, नना उड्लोर पेकोरा लेहकान वळ्हकिदन, पेकोरा लेहकान विचर कीदन, पेकोरा लेहकाडाय तेल्व मता. मति बेरोनन आतस्के, पेकोरा लेहकाडाड पोल्लोन विळिसीतन. अद्रमे माट वने इंजेके देवुळताड कतम पोल्लोन पुनदा पगवल.

12 अदमतगा ऊळना लेहकान, माट इंजेके बगाड-बगाड ऊळहनल.† मति पया पिडम-पडम ऊळकल. इंजेक नना वळ्गाय पुतन. मति देवुळि नाक पुतप लेहकान, * पया सबेटविन पूरा पुनदकन.

13 इंजेके, विस्वस कीयनदु, आसा कीयनदु, जीवा कीयनदु, इव मूंड पोल्लोड अमेसा मनदनव मन्हताड. मति इविस्कनगडाहि जीवा कीयनदे, सबेटक मोदुल पोल्लो आंदु.*

14

देवुळता जीवाते वळ्हकनद बुदतुन पर्हकाटु

1 अदिनेनाहक दुसोरिन जीवा कीयलाह ऊळसोर मन्हटु.*देवुळता जीवाताड बुदिन पर्हकाटु.* कासा इतेके, देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकनद बुदतुन* पका पर्हकाटु.

2-3 बाराहक इतेके, देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकवाल, विस्वसिरा विस्वसतुन बेस मेगिह कीयलाहि, ओरिहक दीरा इयलाहि, ओरा जीवातुन सितुर कीयलाहि वळ्हकिहतोग.* तेळियवद बासाते वळ्हकनद बुदतोग* बारा, मन्कलोरा संगे आयो, मति देवुळता संगे वळ्हकिहतोग. ओग देवुळता जीवा ईतद, पुनवद बासाते वळ्हकताहकु, अद पोल्लो बोन्के तेळियो.

4 तेळियवद बासाते वळ्हकतेके, वळ्हकवानाय पायदा आस्ता. मति देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकतेके, विस्वसिरा मुडा पायदा आस्ता.*

5 मीट सबेटोरिन वने तेळियवव बासाने वळ्हकतेके, नना गिर्दा आवेनन. मति तान्काय एक्वा, मीट देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकना इनजोर, पका विचर कीयहनन. बाराहक इतेके, बोगाय तना तेळियवद बासाते वळ्हकिहपा, विस्वसिरा मुडा विस्वस बेस मेगिह इनजोर, तान मुडोरा बासाते तेळियिह कीस वेहवेक अचोन, ओरिहक बाताले पायदा इले. अदिनेनाहक तेळियवव बासाने वळ्हकवाहकाय, देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकवाले बेरोग.

6 मावोर विस्वसिरि! नना मियगा वासि देवुळि नाक वेहतद पोल्लो वेहेनन,* इलवेके मीट मुने पुनवव पोल्लोन वेहेनन,* इलवेके देवुळता जीवाता दळमते वेहेनन, इलवेके मीक काहेनन,* अस्के मीक पायदा आयगा! मति इद्रम कीयनद विळिसिसि, नना पुनवद बासाते वळ्हकतेके, मीक बाताल पायदा आयगा?

7 अद्रमे तुर्जतगा ओसो जेतुरतगा जीवा इले. तेला मति अविस्किन बराबर नेकिह केवेके, बेद पाटाते नेकलाह आता इनजोर, बह पुनाह आस्ता?

8 अद्रमे ओसो अकुम ऊरतस्के, सीप्यक लळय कीयलाह तयर आस्तोर,* मति बराबर केंजनाह तान ऊरवेके, सीप्यक बह तयर आयनुर?*

9 अद्रमे मीट वने दुसोर पुनदा पगयनद बासाते वेहवेके, मीवा पोल्लोतुन केंजवालोर बह पुनदनुर? इद्रम आतेक पया, मीवा पोल्लो वळ्दे तूळतप लेहका आयोया?

10 दुनियाते बेचोको अलग-अलग रीतिनाड बासाड वळ्हकिहतोर. अविस्कनगडाह बेदे अर्तमलेवद इले.

11 मति अद बासाता अर्तमतुन नना पुनवेके, नावा संगे वळ्हकवाल मन्कना नद्रते, नना दुसा जाततोना लेहका दिसकन; अहे नावा नद्रते वने, ओग दुसा जाततोना लेहका दिसनोग.

12 अदिनेनाहक मीट देवुळता जीवाताड बुदिन दोर्किह कीयलाह ऊळवालोरिन, विस्वसिरा मुडा विस्वसतुन पूरा मेगिह कीयनद बुदतुन, दोर्किह कीयलाह ऊळाटु!*

13 अदिनेनाहक तना तेळियवद बासाते वळ्हकवाल, ताना अर्तमतुन वने तेळियिह कीसीयनद बुदतेनाहक पार्तना कीयेग.

14 बाराहक इतेके, नना तेळियवद बासाते पार्तना कीयहपा, नावा जीवाये पार्तना केवालि, मति (अद पार्तनाता अर्तम नाक तेळियवाहकु,) नावा बुदतुहक पायदा इले.

15 पया बह कीकन? नना तेळियवद बासाते नावा जीवाते पार्तना कीकन, ओसो नना तेळियतद बासाते नावा बुदते वने पार्तना कीकन. अहे नना नावा जीवाते पाटा वागकन, नावा बुदते वने पाटा वागकन.*

16 अद्रम केवालेवा, नावा जीवाते मोळिकहनन इनजोर, निमा तेळियवद बासाते देवुळतुन जोहर कीयहनन. इतेके अगा उदतोग नीवा पोल्लोतुन पुनवोग मन्कल, नीवा संगे बह जोहर कीयनोग? बह इतेके निमा बेद बासाते वळ्हकतिन, अदिन ओग पुनोग कोनि.

17 निमा इतेके देवुळतुन बेस-नेहना जोहर कीयहनन, मति इदिने नीक केंजवालोर विस्वस बेस-नेहना मेगको!*

18 नयगा इतेके मीट सबेटोरिहकाय वीळिसि, तेळियवद बासाते वळ्हकनद बुद मन्हता. अद बुदतेनाहक नना देवुळतुन जोहर कीयहनन.

† 13:12 13:12 अस्केडाड अदहकु काचताहि पंडटव इलेड, मति कचताहि, इतुळताहि पंडटव मताड. अदिहक ओरिहक तमा मोकम बगाड-बगाड दिसिंदु. * 13:12 13:12 8:3 * 13:13 13:13 गलातितोर 5:6 * 14:1 14:1 16:14 * 14:1 14:1 12:1,31 * 14:1 14:1 12:10; 13:2 * 14:2-3 14:2-3 रोम सहरतोर 14:19 * 14:2-3 14:2-3 मार्कल 16:17; 1 कुरित्तोर 12:10; 13:1 * 14:4 14:2-4 रोम सहरतोर 15:2 * 14:6 14:6 इपिसुसतोर 1:17 * 14:6 14:6 12:8; 2 कुरित्तोर 12:1 * 14:6 14:6 बळयिर 2:42; रोम सहरतोर 12:7; इपिसुसतोर 4:11-12 * 14:8 14:8 गिनती 10:9; यिर्मयाह 4:19; यहजेकल 33:3-6; योएल 2:1 * 14:8 14:8 मुनेता कालमते सीप्यक लळयतुहक दायलाह तयर आयना इतेके, सबेटोर सीप्यक केंजनाह अकुम ऊरिदुर. * 14:12 14:12 रोम सहरतोर 14:19 * 14:15 14:15 इपिसुसतोर 5:19; कुलुसितोर 3:16 * 14:17 14:17 रोम सहरतोर 14:19

19 मति विस्वसिरा मुल जमा आतस्के, तेळियवव बासाने दहा अजर्क पोल्लोड वळ्हकना वाटो, दुसोर विस्वसिरिन काःहतलाहि, नना पुनदनद बासाते रेंड पोल्लोड वळ्हकनदे नाक ओप्पिहता.

विस्वसिरा मुल जमा आतस्के बह मनदना?

20 मावोर विस्वसिरि! मीट इद तेल्वता लोप्पा, उड्लोर पिलाड-पेकोरा लेहका विचर केमाट. ✨ लाग्वाड पोल्लोना लोप्पा, पिलाड-पेकोरा लेहकान पुनवप मन्हट. ✨ मति मीवा तेल्वते, मीट बेरोरा लेहकान मन्हट. ✨

21 साम्रमतगा रासतद मन्हता:

“पुनवद बासा वळ्हकवालोर मेटे,
पुनवोराड तोडिना मेटे, नना वेरिन वळ्हककन,
तेला मति वेर नावाड केंजोर आयनुर,” ✨

इनजोर सामि इन्हता, इन्जि रासतद मन्हता.

22 इतेके तेळियवव बासाने वळ्हकनदु, विस्वस केवोरनाहक सीना मन्हता, विस्वसिरेनाहक सीना आयो. मति तेळियतद बासाते देवुळता जीवाता दळ्मते वळ्हकनदु, विस्वस केवालोरिहक सीना मन्हता, विस्वस केवोरिहक आयो. इद बहु?

23 मीट विस्वसि मुल जमा आतस्के, मीट सबेटोरि तेळियवव बासाने वळ्हकेरि. अस्के मीट वळ्हकिहपा, येसुना लोप्पा तेळियवोग मन्कल, इलवेके येसुन विस्वस केवोग मन्कल, मियगा ओळियेग. अस्के मीट वळ्हकनदिन केंजिसि, वेर कोन पिसाड आतोर इनजोर इनोगा? (अह इन्जि, मीवा संगे कलियोग आयनोग बहे. इद्रमलेहका मीट तेळियवव बासाने वळ्हकनदु, विस्वसलेवोरिहक देवुळताहि जेक आयनद सीना मन्हता.)

24 मति तेळियतद बासाते मीट देवुळता जीवाता दळ्मते वळ्हकतेक अचोन, येसुन विस्वस केवोग, इलवेके येसुना लोप्पा तेळियवोग मन्कल, तान केंजिहतोग. केंजिसि तना पापम कीतद निटम इनजोर कबुल आयनोग, ओग केंजतव सबे पोल्लोड ओन पर्हकिस ऊळनुड. ✨

25 ओना पोटालोप्पाडाड मकिह कीतव पोल्लोड पड्ने आयनुड. ✨ पया ओग दंडुम अर्सि, देवुळतुन मोळ्कनोग, ओसो निटम देवुळि मीवा नडुम मन्हता इनजोर, मीक इनदनोग. ✨ (इद्रमलेहका मीट तेळियतद बासाते वळ्हकतेके, मीट विस्वसिरिहक देवुळता पिसिह कीयनद सीना ऊळलाह दोर्किहता.)

26 मावोर विस्वसिरि! इंजेके इदे पोल्लो मन्हता: मीट देवुळतुन मोळ्कलाह जमा आतस्के, ✨ ओर्वोग पाटा ओयेग, ✨ ओर्वोग काःहेग, ✨ ओर्वोग मकतव पोल्लोन पेसिह कीसीयेग, ओर्वोग तना तेळियवद बासाते वेहेग, ओर्वोग तान तेळियिह कीसीयेग, इव सबे विस्वसिरा मुडा विस्वसतुन बेस-नेहना मेगिह कीयलाह कीयनदु. ✨

27 तेळियवव बासाने वळ्हकना इतेके, इर्वुर-मुवुर मन्कलोर ओर्वोना पेके ओर्वोग वळ्हकिर. ओसो ओर्वोग तान पुनदनद बासाते, तेळियिह कीस वेहेग.

28 मति तेळियिह कीसेवाल लेवेके, ✨ तेळियवद बासाते वळ्हकवाल, विस्वसिरा मुल जमा आतगा वळ्हकमाकेग. तनतनाय देवुळता संगे वळ्हकेग.

29 देवुळता जीवाता दळ्मते वळ्हकवालोर इर्वुर-मुवुर वळ्हकिर. दुसोर मन्कलोर बार, बेस-नेहना केंजिसि, वेहतव पोल्लोना सेतेम पर्हकिस ऊळि. ✨

30 ओर्वोग वेहनेक, अगा एरे उदतोरगडाह बोनाय, देवुळि बातालाय पोल्लो वेहतेक अचोन, मुनेतोग केमेन आयेग, पेकेडोग वळ्हकेग.

31 इद्रम कीसि, सबेटोर मन्कलोरि कगयना, ओसो सबेटोरा जीवा सितुर आयना इन्जि, मीट सबेटोरि ओर्वोग-ओर्वोग देवुळता जीवाता दळ्मते वळ्हक पगयकिर.

32 देवुळता जीवा बोनाय पोगोन दळ्म अरतेक तेला, ओग तना वळ्हकनदिन आवे कीया पगयहतोग.

33 बह इतेके देवुळि गळ्बळ कीयनद आयो, मति तना लोकुर तान सुकमते मोळ्कना इनजोर, अद विचर कीस्ता.

बेगा बेगा देवुळता मुल जमा आस्तोर† ✨,

34 अगा विस्वसिरा मुल मोळ्कलाह कलियिहतोर, अस्के आस्क केमेन मनदना. अव वेल्लाड पोल्लोड ताल्हकनद ओप्पो. ✨ गळ्बळ आयनदायो इन्जि, मोसानाड अडोना साम्रम वेहतपु, अव तमाड तोडिनु आवे कीसोर, पोल्लोड केंजिस मनदना.

35 अविस्किहक बातालाय ताल्हकना मतेके, लोन अन्जि तमाड मुजोरिन ताल्हकिड. ✨ मति मोळ्कनद मुडगा, आस्क विचर वातपु वळ्हकतेके, किर्तुना मुडुन बदनम कीतप आस्ता.

✨ 14:20 14:20 इन्नितोर 5:12-13 ✨ 14:20 14:20 देवुळताड पाटाड 131:2; मत्याल 18:3 ✨ 14:20 14:20 रोम सहरतोर 16:19; इपिसुसतोर 4:13-14
✨ 14:21 14:21 यशायाह 28:11-12 ✨ 14:24 14:24 योहन 16:8 ✨ 14:25 14:24-25 इन्नितोर 4:12 ✨ 14:25 14:25 यशायाह 45:14;
दानियेल 2:47; जकर्याह 8:23 ✨ 14:26 14:26 इन्नितोर 10:25 ✨ 14:26 14:26 इपिसुसतोर 5:19; कुलुसितोर 3:16 ✨ 14:26 14:26 रोम सहरतोर
12:7 ✨ 14:26 14:26 रोम सहरतोर 14:19; 1 कुरित्तोर 12:7 ✨ 14:28 14:26-28 12:10 ✨ 14:29 14:29 1 तिसलुनितोर 5:19-21 † 14:33
14:33 बेगा बेगा देवुळता मुल जमा आस्तोर इद पोगोटा पोल्लोता संगे वने जोळेम आया पगयहता. अह इतेके वचन 33 इद्रमलेहका मनदना: बह इतेके देवुळि गळ्बळ कीयनद आयो, मति
बेगा बेगा देवुळता मुल जमा आस्तोर, अगा तना लोकुर तान सुकमते मोळ्कना इनजोर, अद विचर कीस्ता. ✨ 14:33 14:33 4:17; 7:17; 11:16; 16:1 ✨ 14:34
14:34 1 तिमोति 2:11-12 ✨ 14:35 14:35 इपिसुसतोर 5:22

36 देवुळता बेसता कबुर बह, मीट कुरित्तोरगडाहिये पेसताया? इलवेके सिरप मियगान एवताया? (अद्रम मुर्तिय आयो! अदिनेनाहक सबेटोर विस्वसिर कीयना लेहकान, मीट कीयना.)

37 बोगाय तन्क देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकनद बुदि दोर्कतोनन इनजोर इनेग, इलवेके देवुळता जीवा ईतद दुस्रा बुदि दोर्कतोनन इनजोर इनेग. ✨ इतेके अद्रमतोग मन्कल, इद सीटटे नना रासनव पोल्लोड, सामि ईतव उकुम आंदुड इन्जि पुनेग.

38 मति बोगाय इद उकुमतुन सीता केवेक अचोन, देवुळ वने ओन सीता केवप लेहका आयगा.

39 अदिनेनाहक मावोर विस्वसिररि! नना वेहतहनन, देवुळता जीवाता दळमते वळ्हकनद बुदतुनु, दोर्किह कीयलाह ऊळसोर मन्हटु. ✨ बोगाय तेळियवव बासाने वळ्हकतेक अचोन, ओन रोमिह केमाट. अद वने आयि.

40 मति सबे पोल्लोड बेस-नेहना कीयना, ओसो ओर्कुलते कीयना गावले.

15

किर्स्तु जीवा अरयनद पोल्लो

1 मावोर विस्वसिररि! नना मियगा पोकुर कीतद किर्स्तुना बेसता कबुरतुन, इंजेके ओसो सीता कीसीयलाह आतन. अद कबुरतुन मीट केंजिस नमतिर. ✨ ताना पोगोन विस्वस तासिसि, इंजेके निच महनिर. ✨

2 नना मीक वेहतद बेसता कबुरता पोल्लोतुन, मीट मेगिस पोस मतेके, ✨ देवुळि मीक पिसिह कीस्ता. ✨ अद्रम केवेक अचोन, मीट विस्वस कीतद उगसे आस्ता. ✨

3 अद कबुरता सबेटूक मोदुल पोल्लोतुन, नाक मुने वेहतपे, मीक काहचीतन; ✨ अद पोल्लो इदे आंदु: देवुळता साझमतगा मुनेन रासतप लेहका, किर्स्तु मावा पापमतेनाहक मोक आसि डोलतोग. ✨

4 ओग डोलतस्के, मन्कलोर ओना सेत्तातुन गुमयातगा मिसतोर. देवुळता साझमतगा मुनेन रासतप लेहका, मूंड दियाने देवुळि ओन जीवा अर्हचीता. ✨

5 जीवा अरतस्के किर्स्तु पन्हुहक दिसतोग. ✨ पया बारा बळयिरिहक दिसतोग. ✨

6 ताना पया एयुड नूहकिहकाय एक्वा, मावोर विस्वसि मन्कलोरिहक उंदिय देबा दिसतोग. ओर मन्कलोरगडाहि उच्चुर डोलतोर, मति वेल्लाटोर इंका जीवात मन्हतोर.

7 ताना पया तनतमोग याकुबिहक दिसतोग. अहे ओसो तनाड सबेटोर बळयिरिहक दिसतोग. ✨

8 सबेटोरिहकाय पया नाक वने दिसतोग. ✨ नना दुस्रा रीतते किर्स्तुना बळयिनन आतन. * डोलिस पुटटप लेहका, नना देवुळतुहक बातय कबळतुहक अरवोन आंदन.

9 बाराहक इतेके, मुने देवुळता मुडुन नलहतना-कोहकना कीसोर मतन. ✨ अदिनेनाहक बोगो नाक किर्स्तुना बळयि इनदना लायक इलोन. नना किर्स्तुनाड बळयिरगडाह सबेटूक उड्लोनन इनजोर पुतन. ✨

10 मति नना इंजेके बळयिनन महनन इतेके, देवुळता दयाते महनन! देवुळि नाक ईतद दया उगस अनो. किर्स्तुनाड बळयिर दुसोरिहकाय एक्वा, नना एपुर पेसनाह कह्तेम कीतन. ✨ तेला मति निटम इतेके, नावाय लावते नना केवोन, देवुळि तना देय्वाते नयगडाहि कह्तेम कीता. ✨

11 अदिनेनाहक नना पोकुर कीतेकाय, किर्स्तुनाड दुसोर बळयिर पोकुर कीतेकाय, माट पोकुर कीयनद पोल्लो उंदिये: अद किर्स्तु हामुरताहि जीवा अरयनद पोल्लो आंदु, ताने मीट विस्वस कीतिर.

डोलतोर विस्वसिर जीवा अरयहतोर

12 किर्स्तु डोलतोरगडाह जीवा अरतोग इनजोर मीक पोकुर कीतोम! अह इतेके डोलतोर विस्वसिर ओसोवने जीवा अरवोर इनजोर, ✨ इद्रम मियगडाह उच्चुरि बाराहक इहनिर? †

13 डोलतोर ओसोवने जीवा अरवोर इतेके, देवुळि किर्स्तुन वने जीवा अर्हो.

14 किर्स्तु ओसोवने जीवा अरवेक अचोन, माट मीक ओना बेसता कबुर पोकुर कीयनद उगसे आता. मीवा विस्वस वने उगसे आता. ✨

15 ओसो उंद पोल्लो: देवुळि किर्स्तुन ओसोवने जीवा अर्हता इनजोर, मुनेन मीक वेहच मतोम. डोलतोर जीवा अरवेक अचोन, देवुळि किर्स्तुन वने जीवा अर्हता पगवो. इतेके माट देवुळता लोप्पा जोल साक्सि ईतप लेहकान आता.

16 बाराहक इतेके, डोलतोर जीवा अरवोर इतेके, किर्स्तु वने जीवा अरवोग इतप आता.

✨ 14:37 14:37 2:15; गलातितोर 6:1 ✨ 14:39 14:39 12:31; 13:2 ✨ 15:1 15:1 3:6 ✨ 15:1 15:1 रोम सहरतोर 5:2; 1 कुरित्तोर 16:13; 2 कुरित्तोर 1:24; 1 पत्र 5:12 ✨ 15:2 15:2 11:2 ✨ 15:2 15:2 रोम सहरतोर 11:22 ✨ 15:2 15:2 गलातितोर 3:4 ✨ 15:3 15:3 11:23 ✨ 15:3 15:3 यशायाह 53:5-12; मत्याल 26:24; योहन 1:29; बळयिर 8:32-33; 17:3; 1 पत्र 2:24 ✨ 15:4 15:4 देवुळताड पाटाड 16:8-10; मत्याल 16:21; बळयिर 2:24,30-31; 26:22-23 ✨ 15:5 15:5 लूकाल 24:33-34 ✨ 15:5 15:5 मार्कल 16:14; लूकाल 24:36; योहन 20:19 ✨ 15:7 15:7 लूकाल 24:36; बळयिर 1:3 ✨ 15:8 15:8 बळयिर 22:6-11; 26:12-18; 1 कुरित्तोर 9:1 * 15:8 15:8 बळयिर 9:1-16 ऊळट. ✨ 15:9 15:9 बळयिर 8:3 ✨ 15:9 15:9 2 कुरित्तोर 12:11; इपिसुसतोर 3:8; 1 तिमोति 1:15 ✨ 15:10 15:10 2 कुरित्तोर 11:23; कुलुसितोर 1:29; 1 तिमोति 4:10 ✨ 15:10 15:10 3:6,10; 2 कुरित्तोर 3:5; पिलिपितोर 2:13 ✨ 15:12 15:12 बळयिर 17:32; 23:6-8; 2 तिमोति 2:18 † 15:12 15:12 कुरित्तोर सहरतोर युनानि जाततोर आंदु. मन्कल डोलतस्के, ओना जीवा अमेसातुहक पिसिहता, मति मेंदुल बेस्केन जीवा अरवो इन्जि, युनानि जाततोर इंदु. येसुन विस्वस कीतापया वने, उच्चुरा विचर अद्रमे मता. ✨ 15:14 15:14 1 तिसलुनितोर 4:14

- 17 देवुळि किर्स्तुन जीवा अर्हवेके, मीवा विस्वस उगसिन आता, इंका वने मीट पापमता कयदेन महनिर;✧
- 18 ओसो किर्स्तुन विस्वस कीस डोलतोर वने, पूरा देवुळताहि एगतोर.✧
- 19 सिरप इद बूमतगा पिसनद पिसमुळतेनाहक, किर्स्तुना पोगोन आसा तासतल इतेके, माट सबेटोर मन्कलोरिहकाय, एक्वा आरेम आतोरल आंदल.
- 20 मति निटम पोल्लो इद आंदु: किर्स्तुन डोलतोरगडाह देवुळि ओसोवने जीवा अर्हता!✧ डोलतोरगडाहि जीवा अरतोग ओगे मुनेतोग आंदोग.✧
- 21 अद इद्रमि मन्हता: ओर्वोग मन्कना मेटे, हामुर वाता.✧ अहे दुस्रोग मन्कना मेटे बार, डोलतोर ओसोवने जीवा अरयनद वाता.
- 22 इतेके आदम मुस्तोनाहि पुटोरल, माट सबेटोरल हायनल.✧ मति किर्स्तुना संगे जोळेम आतोर मन्कलोरिन बार, देवुळि ओसोवने जीवा अर्हतागा.✧
- 23 मति ओर्वोग-ओर्वोग मन्कल, ओर्कुलते जीवा अरयनुर. जीवा अरवालोरगडाहि किर्स्तुये मुनेतोग,✧ पया ओग ओसोवने वायनोग अस्के, ओना मन्कलोर✧ जीवा अरयनुर.✧
- 24 पया इळता बूमते आयिड, पोगोटा बूमते आयिड, देवुळता विस्द मनदनव सबे राजेहकिन, सबे अदिकरते मनदनविन, सबे लावताड देयहक-बूतहकिन, किर्स्तु ओरे कीसि, तना राजेम कीयनद अदिकरतुन, देवुळबाबाना कयदे ईयनोग;✧ अस्के बूम मारंगा आयगा.
- 25 विस्दतव सबेटविन ओरे कीयनाहजोम, किर्स्तु राजेम कीसोर मनदनद गर्ज मन्हता.✧
- 26 हामुरि, इद वने मावा पका विस्द मनदनद आंदु, आक्रिते किर्स्तु तान वने बूळे कीयनोग.✧
- 27 देवुळि सबेटविन ओना अदिकरते कीसीता✧ इनजोर, साझमतगा रासतद मन्हता. “सबेटविन” इनजोर रासतेके, देवुळतुन विळिसि सबेटविन इनजोर, बराबर एका आस्ता. इतेके देवुळि सबेटविन किर्स्तुना अदिकरते कीसीतेक तेला, देवुळि तना ओना कयदे इले.
- 28 सबेटविन ओना अदिकरते कीसीता, मति सबे ओना अदिकरते आतापया, देवुळिये सबेटविन पूरा ताकिह कीयि इनजोर, देवुळता मग इंका ताना अदिकरते मनदनेग.✧
- 29 डोलतोर विस्वसिर ओसोवने जीवा अरवेके, डोलतोरनाहक येसुना पेदिरते एग मीवालोर पया बह कीयनुर? डोलतोर जीवा अरवेके, ओरेनाहक मन्कलोर बाराहक येसुना पेदिरते एग मीस्तोर?‡
- 30 ओसो माट सेवकिरोम इतेके, दोकाते मन्जि, बेसता कबुरतुन बाराहक पोकर कीयलाह आतोम?✧(डोलतोर ओसोवने जीवा अरवेके, नका-पियलि अद्रम बाराहक तिपल आवेरोम?)
- 31 मावोर विस्वसिरि! मावा किर्स्तु येसुसामि नावा मेटे, मियगा बेचोटा बेरा कबळ कीतो! इन्जि, नना पोगयसोर महनन, इद करलता पोल्लो. ओसो नावा सेवातेनाहक दिनमे हामुरता दोका नाक वास्ता,✧ इद अचोने करलता पोल्लो.✧
- 32 इपिसुस सहरतगा, गेळा जन्वर्कना बुदलेहकाडोर मन्कलोरा संगे लळेम आतन.✧ डोलतोर ओसोवने जीवा अरवोर इतेके, ओरा संगे नना लळेम आस, नाक बाताल पायदा दोर्कालि? अह इतेके, इस्येलतोर मुने इनदना लेहकान, “नाळ कोनि डोलना मन्हता, अदिनेनाहक तिनदकल, उनडकल, गिर्दाते मनदकल,”✧ इनजोर मनाह आवालि.
- 33 अद्रम इनवालोरिन मीक नाळेह कीयलाह एमाट. लाग्वेरा संगे गोत आतेके, देवुळतुहक विचर वानाह, ओर मीक पिसलाह एवोर.
- 34 इव पोल्लोना लोप्पा पुन्ज मन्हट. देवुळतुहक विचर वातप बेस बुदते मन्हट, पापम कीयनद विळसाट.✧ मीक लजा वानाह उंद पोल्लो इहनन,✧ मियगा उच्चुर मन्कलोरिर देवुळतुन इंका पुनविरे.

जीवा अरतापयाडा मेंदुलि

- 35 मियगडाहि बोगाय इद्रम इनेग: डोलतोर ओसोवने बेद्रम जीवा अरयहतोर? जीवा अरतापया, ओरिहक बेद्रमता मेंदुल मनदगा इनजोर ताल्हकेग!
- 36 अद्रम ताल्हकवानिन बुदलेवोनिन! निमा वीतिहनिन अद पेनेमि, डोलतप लेहका बूमता इळन मतेक कोनि, ओसो मोळियहता!✧
- 37 निमा गोहकाय, इलवेके बेव दुसाड विजाड वीततस्के, मोदुदुन वीतविन, वेट पेनेहकिने वीतिहनिन.
- 38 मति अद मोळियहपा, देवुळि तना विचरते अद पेनेमतुहक मोदुल ईस्ता. उंद-उंद पेनेमतुहक, अलग-अलग मोदुल मन्हता.✧
- 39 अद्रमे मन्कलोरा मेंदुल दुसाये, जन्वर्कना मेंदुल दुसाये, पिटेना मेंदुल दुसाये, मीन्कना मेंदुल दुसाये.

✧ 15:17 15:17 रोम सहरतोर 4:24-25 ✧ 15:18 15:18 तिसलुनितोर 4:14,16; तोहचीतव पोल्लोड 14:13 ✧ 15:20 15:20 बळयिर 2:24; 1 पत्र 1:3 ✧ 15:20 15:20 बळयिर 26:23; कुलुसितोर 1:18; तोहचीतव पोल्लोड 1:4-5 ✧ 15:21 15:21 रोम सहरतोर 5:12 ✧ 15:22 15:22 रोम सहरतोर 5:12-14 ✧ 15:22 15:22 रोम सहरतोर 5:17-18 ✧ 15:23 15:23 बळयिर 26:23 ✧ 15:23 15:23 3:23 ✧ 15:23 15:22-23 6:14; 15:51-52; पिलिपितोर 3:10-11; 1 तिसलुनितोर 4:16 ✧ 15:24 15:24 दानियेल 2:44; 7:14,27; 2 पत्र 1:11 ✧ 15:25 15:25 देवुळताड पाटाड 110:1; मत्याल 22:44; इब्रितोर 2:8 ✧ 15:26 15:26 2 तिमोति 1:10; तोहचीतव पोल्लोड 20:14; 21:4 ✧ 15:27 15:27 देवुळताड पाटाड 8:6; मत्याल 28:18; इपिसुसतोर 1:22; इब्रितोर 2:8 ✧ 15:28 15:28 3:23; पिलिपितोर 3:21 ‡ 15:29 15:29 उय्तुर कुरित्तोर इद्रम कीदुर, ओरा इद रिजता लोप्पा माक इंजेक तेळियो. बेस्के-बेस्के हायना वेलाते, विस्वसि मन्कल तना अविस्वसि लोतोरिन येसुनके वाट इनजोर, आक्रिता अर्ज कीदुर. ओग हातापया, पिसतोर बोसु येसुन विस्वस कीसि, येसुना पेदिरते एग मीयना रिजत कीदुर. कीतस्के हातोग विस्वसिना सीता कीदुर. इद्रमता पोल्लो आस मनदगा बहे. ✧ 15:30 15:30 2 कुरित्तोर 11:26 ✧ 15:31 15:30-31 रोम सहरतोर 8:35-36 ✧ 15:31 15:31 4:9 ✧ 15:32 15:32 2 कुरित्तोर 1:8 ✧ 15:32 15:32 यशायाह 22:13; 56:12 ✧ 15:34 15:34 रोम सहरतोर 13:11 ✧ 15:34 15:34 4:14; 6:5 ✧ 15:36 15:36 योहन 12:24 ✧ 15:38 15:38 पुटमुळि 1:11

40 ओसो पोगोटा बूमतगा मनदनव मन्हताड, इद बूमतगा मनदनव मन्हताड. पोगोन मनदनविस्कना सोबा दुस्राये, इद बूमतगा मनदनविस्कना सोबा दुस्राये.

41 पोगोन पोळदता वेहच दुस्राये, नेलाता वेहच दुस्राये, उकाना वेहच दुस्राये. उकाना वेहच वने अलग-अलग मन्हता.

42 डोलतोर ओसोवने जीवा अरयनद अद्रमे. इद मेंदुलि आक्रिते कळियगा, मति देवुळि तान ओसोवने जीवा अर्हतस्के, अद मेंदुल बेस्केन बूळेम आयो आयगा.✱

43 इद मेंदुलता अचोन कदर मनो, तान्क तक्वा लाव मन्हता. मति देवुळि तान ओसोवने जीवा अर्हतस्के ताना पका सोबा मनदगा, तान्क पकाय लाव मनदगा.✱

44 मावा मन्कना लावतद मेंदुलतुन मन्कलोर पोहतहतोर, मति देवुळि तान ओसोवने जीवा अर्हतस्के, अद देवुळता लावतद मनदगा. मन्कना लावतद मेंदुल माक इंजेक मन्हता. अद्रमे देवुळता लावतद मेंदुल वने मनदगा.

45 देवुळता साभ्रमतगा इद्रम रासतद मन्हता: मुनेतोग मन्कल आदम जीवाता मान्वल आतोग✱ इनजोर रासतद मन्हता. अद्रमे पयाडोग आदम, इतेके किर्स्तु, देवुळता पिसमुळ ईयनद जीवा आतोग.✱

46 मति देवुळता लावतद मेंदुलि, मुनेता मेंदुल आयो. मुने मनदनद मेंदुलि इतेके मन्कना लावतद. पयाडा मेंदुलि देवुळता लावतद.

47 मुनेतोग मन्कल बूमता तोळ्योते पंडटोग, मति पेकेडोग मन्कल किर्स्तु, पोगोटोग आंदोग.✱

48 बूमतोर सबेटोर मन्कलोर, तोळ्योते पंडटोग मन्कना लेहकान आतोर. देवुळता पिसमुळ दोर्कतोर मन्कलोरगा बारा, पोगोटोग मन्कना बुद मन्हता.✱ ओरिहक, पोगोटोग मन्कना लेहकान मेंदुस्क वने मनदनुड.✱

49 इद बूमते माट तोळ्योते पंडटोग आदमना लेहकान महनल.✱ तेला मति इंजेके मावा ताकमुळि, पोगोटोग मन्कल किर्स्तुना लेहकान मनि.✱

50 मावोर विस्वसिरर! इदे पोल्लो वेहतलाह आतन: मन्कना लावतद मावा मेंदुलि, देवुळ राजेम ताकिह कीयनगा मनदा पगवो.✱ इतेके कळियनद मेंदुलि, कळियवदिनगा मनदा पगवो.

51-52 इद केंजाट! इचानाह मन्कलोर पुनवद पोल्लोतुन मीक वेहतहनन: माट मन्कलोरगडाहि उच्चुर मन्कलोरल डोलवल, मति आक्रिता अकुम ऊरतस्के, माट सबेटोरल बद्रुलेम आयकल. आक्रिता अकुम केंज वायगा.✱ अस्के देवुळि डोलतोर विस्वसिरिन, बेस्केन कळियवद मेंदुल अके, अस्केडा अस्केन ओसोवने जीवा अर्हतगा.✱ अस्के माट जीवात मनवालोरल बद्रुलेम आयकल.✱

53 मावा इद मेंदुलि डोलनदु, ताना पया कळियनदु; मति इद डोलवद, कळियवद मेंदुल मारियना गावले.✱

54-55 अद्रम आतस्के देवुळता साभ्रमतगा मुनेन रासतद पोल्लो करल आयगा:

देवुळि हामुरतुन मायिह कीसि गेल्सता.✱

इंजेके हामुर माक बाराहक रेयिह कीयना? अद माक बाराहक आरे कीयना?✱

इनजोर ताना साभ्रमतगा रासतद मन्हता.

56 पापम कीयनाहकु, हामुरतुहक रेयनाह आस्ता.✱ मावा पापमि पका लावता इनजोर, मोसानाड अडोड तोहतहताड. (इतेके मोसानाड अडोडलेवा पापमतुन पुनमुळ आयो.)✱

57 मति मावा येसुसामि किर्स्तुना मेटे देवुळि, माक पापमतुन ओसो हामुरतुन गेल्सनाह कीस्ता.✱ अदिनेनाहक तान्क जोहर!

58 अदिनेनाहक मावोर गोतोरिरर! मीवा विस्वसते इळन अरवालेवा, मेगिकिस मन्हट्ट. मीट सामिनेनाहक कहटेम कीयनद कबळ उगस अनो इनजोर पुतिर, अदिनेनाहक सामिना कबळते बेर्सोर अन्हट्ट.✱

16

गर्जतोरिहक कोताड ईयनद पोल्लो

1 कोताड अर्हतनद पोल्लोतुन ताल्हकिस मतिर, अदिन वेहतहनन: येसुसलेम सहरतोर देवुळता मन्कलोरिनाहक, कोताड अर्हतनद पोल्लोता लोप्पा,✱ गलाति पटोर✱विस्वसिरा मुडुन नना बह वेहतन, अद्रम मीट वने कीम्हट्ट.✱

2 नना मियगा वानाहजोम केपमाट, मति मीट ओर्वीग-ओर्वीग मन्कल, आपुना-आपुना कमयता इसबते, ऐतारम दिया✱ उच्चुक कोताड मुनेन अलग कीस तासिस मन्हट्ट.✱

✱ 15:42 15:42 रोम सहरतोर 8:19-21 ✱ 15:43 15:43 पिलिपितोर 3:21 ✱ 15:45 15:45 प्टमुळि 2:7 ✱ 15:45 15:45 योहन 5:21; 6:57-58; रोम सहरतोर 5:14; 8:1-2 ✱ 15:47 15:47 प्टमुळि 2:7; 3:19; योहन 3:31; 2 कुरित्तोर 5:1 ✱ 15:48 15:48 2:16 ✱ 15:48 15:48 पिलिपितोर 3:20-21 ✱ 15:49 15:49 प्टमुळि 5:3 ✱ 15:49 15:49 तेला मति इंजेके मावा ताकमुळि, पोगोटोग मन्कल किर्स्तुना लेहकान मनि. उच्चुक मोदुल काग्देहकनगा, "उंद दिया पोगोटोग मन्कना लेहकान माक मेंदुल मनदगा," इद्रम मन्हता. ✱ 15:49 15:49 रोम सहरतोर 8:29 ✱ 15:50 15:50 योहन 3:5-6; 1 कुरित्तोर 6:9-10 ✱ 15:51-52 15:51-52 मत्थ्याल 24:31 ✱ 15:51-52 15:51-52 योहन 5:28-29; 1 कुरित्तोर 15:22-23 ✱ 15:51-52 15:51-52 1 तिसलुनितोर 4:15,17 ✱ 15:53 15:51-53 2 कुरित्तोर 5:2-4 ✱ 15:54-55 15:54-55 यशायाह 25:8 ✱ 15:54-55 15:54-55 होसे 13:14 ✱ 15:56 15:56 रोम सहरतोर 5:12 ✱ 15:56 15:56 रोम सहरतोर 3:20 ✱ 15:57 15:57 रोम सहरतोर 8:37; इब्रितोर 2:14-15; 1 योहन 5:4 ✱ 15:58 15:58 16:10; गलातितोर 6:9 ✱ 16:1 16:1 बळयिर 24:17 ✱ 16:1 16:1 गलातितोर 1:2 ✱ 16:1 16:1 4:17 ✱ 16:2 16:2 बळयिर 20:7; तोहचीतव पोल्लोड 1:10 ✱ 16:2 16:2 2 कुरित्तोर 8:3; 9:4-5

3 पया मियगा वातस्के, मीवा दान लोहतलाह, बोर मन्कलोरिन आचिह्निर, ओर मन्कलोरिन कोताड अग्के येस्सलेम लोहतकन. ✨ (ओर बेस गूनमतोर विस्वसिर इन्जि, येस्सलेमतोर विस्वसिरिहक वेहचि,) सीटि रासिस ओरा कयदे लोहतकन. ✨

4 इलवेक ननाय येस्सलेम दायना इतेके, ओर नावा संगे वायनुर.

पोलु कुरित्तगा वायलाह ऊळिहतोग

5 नाक मकिदुनिया पटटगाहक दायना मन्हता. अगडाह पया मियगा वायकन. ✨

6 आया पगातेके, मियगा वासि मीवा संगे गळक मनदकन. इलवेके इर्डम मारनाह मियगा मनदकन, ताना पया नना बेके दायना मन्हता, अके नाक गर्ज अरयनद ईसि लोहतकिर.

7 इद मल्का वाताहे अनोन. सामिना विचर मतेक अचोन, मीवा संगे गळक मनदकन इनजोर, आसा कीयलाह आतन. ✨

8 मति पंटाता पंडुम* एवनाह, इगा इपिसुस सहरतेन मनदकन. ✨

9 बाराहक इतेके, इगा वेल्लाटोरा पायदा आनाह, सेवा कीयलाह बेस-नेहना अग दोर्कता. ✨ मति विस्व केवालोर मन्कलोर वने वेल्लाटोर मन्हतोर. ✨

10 ओसो उंद पोल्लो: तिमोति मियगा वातेके, ओन रेयिह केवालेवा तासाट. ✨ ओग वने नावा लेहकान, सामिना कबळ केवाल आंदोग. ✨

11 अदिनेनाहक मियगा बोगे ओन पास्कमाकेग, ✨ मति ओन सुकमते नयगा लोहचीम्हटु. ऐंगेटोर विस्वसिरा संगे ओग इगा वायनोग इनजोर केपतन.

12 मावा ऐंगेटोग विस्वसि अपुलोसना पोल्लो ✨ इद्रमि: “दुसोर विस्वसिरा संगे कुरित्त सहरते अन” इनजोर नना ओन पकाय वेहच ऊळतन. मति इंजेके मियगा वायलाह, ओन्क मुर्तिय विचर इले. पया मोका दोर्कतेक वायनोग.

13 इंजेके मीट उसरते मन्हटु. विस्वसते मेगिस मन्हटु. ✨ दीरा पोस मन्हटु. आरेम आयमाटु. ✨

14 बाताल कीतेकाय, गूनमते कीम्हटु. ✨

15-16 मावोर विस्वसिरि! मीवा अकाया पटटे, मुनेतोर विस्वसिर इतेके इस्तिपनासना लोतोर ✨ विस्वस कीतोर, ओर देवुळता मन्कलोरा सेवा कीयनद कबळतेने मन्हतोर इनजोर पुतिर. ✨ ओरा लेहकाडोर मन्कलोरा पोल्लोतुन केंजिसि मन्हटु इनजोर, नना मीक अर्जि कीयहनन. अहे ओसो सामिना कबळते तोळ आसि, कहटेम केवालोर सबेटोर मन्कलोरा पोल्लोतुन केंजिसि मन्हटु. ✨

17 मियगडाहि इस्तिपनास, पुरतुनातुस, अकयकुस, वेर मुवुर आसि इगा वाताहकु, नना गिर्दा आतन. जेक मनाहक मीट इगा वाया पगविर, मति वेर वाताहकु, मीटे वातप लेहका आता. ✨

18 वेर वाताहकु, नावा जीवा ओसो मीवा जीवा वने सुकम आता. ✨ अदिनेनाहक वेरा लेहकाडोर मन्कलोरिन मान ईम्हटु. ✨

19 इगा आसिया पटटे मनवालोर विस्वसिरा मुलु, मीक जय येसु इन्हतोर. अक्विलाल, पिरिस्किलाल, वेर आळ इर्वुरा लोतगा ✨ जमा आयवालोर विस्वसिर ✨ सबेटोर वने, मीक जय येसु इन्हतोर.

20 इगडोर मावोर विस्वसिर सबेटोर, मीक जय येसु इन्हतोर. मीट ओर्विहक-ओर्वोग येसुना पेदिरते जीवा वाटसोरे जोहर कीम्हटु. ✨

21 (इचानाह नना वेहचोर वातन, ओर्वोग राससोर अतोग.) इंजेके नना पोल्लुनन, नावा कयदे जय येसु इनजोर रासिसि, इद सीटटुन मारिह कीयहनन ✨:

22 बोगाय येसुसामिन जीवा केवेके, ओन्क सरप दल्लि!

ए सामि, वय! ✨

23 येसुसामि मीक देयवा इयेग. ✨

24 किर्स्तु येसुना संगे माट जोळेम आताहकु, नना मीट सबेटोरिन जीवा कीयहनन. आमेन.

✨ 16:3 16:3 2 कुरित्तोर 8:10-11,18-19 ✨ 16:3 16:3 2 कुरित्तोर 3:1 ✨ 16:5 16:5 रोम सहरतोर 15:26 ✨ 16:7 16:5-7 बळयिर 19:21;
1 कुरित्तोर 4:19; 11:34 * 16:8 16:8 बळयिर 2:1 वचनता कालनोट ऊळट. ✨ 16:8 16:8 बळयिर 18:19 ✨ 16:9 16:9 तोहचीतव पोल्लोड
3:8 ✨ 16:9 16:9 बळयिर 19:9 ✨ 16:10 16:10 4:17 ✨ 16:10 16:10 15:58; पिलिपितोर 2:20,22 ✨ 16:11 16:11 1 तिमोति 4:12
✨ 16:12 16:12 1:12 ✨ 16:13 16:13 15:1; पिलिपितोर 1:27; 1 तिसलुनितोर 3:8; 2 तिसलुनितोर 2:15 ✨ 16:13 16:13 देवुळताड पाटाड 31:24;
इपिसुसतोर 3:16; 6:10; कुलुसितोर 1:11-12 ✨ 16:14 16:14 14:1 ✨ 16:15-16 16:15-16 1:16 ✨ 16:15-16 16:15-16 रोम सहरतोर
12:13 ✨ 16:15-16 16:15-16 1 तिसलुनितोर 5:12-13; इब्रितोर 13:17 ✨ 16:17 16:17 2 कुरित्तोर 11:9; पिलिपितोर 2:29-30 ✨ 16:18
16:18 2 कुरित्तोर 7:13; पिलेमोन 7 ✨ 16:18 16:18 पिलिपितोर 2:29-30; 1 तिसलुनितोर 5:12-13 ✨ 16:19 16:19 बळयिर 18:2 ✨ 16:19
16:19 रोम सहरतोर 16:3-5 ✨ 16:20 16:20 रोम सहरतोर 16:16 ✨ 16:21 16:21 गलातितोर 6:11; कुलुसितोर 4:18; 2 तिसलुनितोर 3:17; पिलेमोन 19
✨ 16:22 16:22 पिलिपितोर 4:5; तोहचीतव पोल्लोड 22:20 ✨ 16:23 16:23 रोम सहरतोर 16:20

कुरित्त सहरतोर विस्वसिरेनाहक, किर्स्तुना बळयि पोल् लोहतदु पयाडा सीटि

इद सीट्टुन रासवाल येसु किर्स्तुना बळयि पोल् आंदोग. पोल् इद सीट्टुन मकिदुनिया पटटाहि रासतोग. कुरित्त सहरते मतोर विस्वसिरा मुडोरिहक, पोल् रासतद इद दुस्रा मल्काता सीटि आंदु.

पोल् इद सीट्टुन बाराहक रासतोग इतेके, पोल् मुनेता सीट्टे रासतव पोल्लोड, अगडाडः सबे कट्टलानु माय्पिह कीयलाह, कबळतुहक अरवोडः. अदिनेनाहक पोल् तना किर्स्तुना बळयि मताहक, तन्क दोर्कतद अदिकरतुन, इद सीट्टगा तोहतलाह आतोग. ओसो बेचोन तिपल वातेक तेला, विस्वसिर तान आपिसि बेस-नेहना पिसना इनजोर, इद सीट्टे रासतोग.

मुनेता पोल्लो

1 देवुळता विचरते किर्स्तु येसुना बळयि आयलाह, अद निल्पिह कीतोन्न पोल्लुन. * नना कुरित्त सहरते मनवालोर देवुळता मुडोरि मीक, ओसो मीवा अकाया पट्टोर सबेटोर देवुळता मन्कलोरिहक, * इद सीट्टुन रासिहन्न. मावा तोळतोग विस्वसि तिमोति, * नावा संगे इगा मन्हतोग.

2 मावा देवुळबाबाल ओसो येसुसामि किर्स्तु, वेर इर्वर मीक देव्वा ईयिर, सुकम ईयिर. *

पोल् देवुळतुन जोहर कीस्तोग

3 मावा सामि येसु किर्स्तुना देवुळबाबाहक जोहर आयि! * ओग मावा जीवा लोपवाल बाबाल आंदोग. ओग अमेसा जीवातुहक सुकम एवाल देवुळबाबाल आंदोग. *

4 ओग मावाडः सबे तिपल्कना वेलाते, मावा जीवातुन सितुर कीस्तोग. * बह इतेके ओग बेद्रम मावा जीवातुन सितुर कीस्तोग, अद्रम माट वने बेदाय तिपलते मनवालोर जीवातुन, सितुर कीयना इनजोर.

5 माट किर्स्तुनेनाहक बेचोन एक्वा तिपल आय्हनोम, * अचोन एक्वा किर्स्तुना मेटे, देवुळि मावा जीवातुन सितुर कीस्ता. * अदिनेनाहक माट दुस्रोर मन्कलोर जीवातुन सितुर कीया पगयह्नोम.

6 इंजेके वने माट तिपल आयलाह आतोम इतेके, अद मीवा जीवातुन देवुळ सितुर कीयि, मीक पिसिह कीयि इनजोर. अद मावा जीवातुन सितुर कीस्ता इतेके, मीवा जीवातुन वने सितुर कीस्ता. * अस्के मावा लेहकान मीट वने तिपल आयहपा, तिपल्किन आपिस मनदा पगयह्निर.

7 मावा तिपलते मीट वने कलियिह्निर. * अद्रमे देवुळि मावा जीवातुन सितुर कीयनदिनगा वने, मीट कलियकिर इनजोर पुतोम. * अदिनेनाहक मीट विस्वसते मेक्सिस मनदकिर इन्जि आसा तासतोम, अद आसा देगवाय मन्हता.

8 मावोर विस्वसिर. आसिया पट्टगा, माट बेद्रम तिपल आतोम इनजोर, मीट पुनदना: मुर्तिय आप पगवप लेहकान, पकाय तिपल वास माक अहचिस मता; ओसोय मेसेहने आस मतोम. मावा जीवा पिसगा इनजोर वने, मुर्तिय आसा इलवा मता. *

9 निटम इंजेक अचोने, माक हामुरता सिक्सा दोर्कता इनजोर, विचर कीस मतोम. * माट मावा कुदता पोगोन बर्वस तासवा, डोलतोरिन जीवा अर्हतनद देवुळता पोगोन बर्वस तासना इनजोर, इद्रम आस मता.

10 अद्रम डोलना लेहकाडा तिपल माक वास मता. अद तिपलताहि देवुळि माक पिसिह कीता, ओसो मुनेह वने पिसिह कीसोर मनदगा इनजोर, मावा आसा मन्हता. *

11 मीट वने मावा तोळ आसि, मयेनाहक पार्तना कीय्ह्निर. * बह इतेके मावासाटि वेल्लाटोर मन्कलोर पार्तना कीयनदिन केंजिस, देवुळि तना देव्वाते माक पिसिह कीता. तानासाटि वेल्लाटोर मन्कलोर मयेनाह देवुळतुन जोहर कीयिर. *

पोल्लुना विचर मिळन्दता

12 दुनियाते माट बाताल बाताल कीतोम, देवुळ ईतद सेतेम बुदते, नाळेह केवद बुदते कीतोम * इन्जि, मावा जीवा वेहतहता * कासा इतेके मीवा संगे ताकिहपा. इदिना लोप्पा माट पोगयिह्नोम. मति अमेसा माट देवुळता देव्वाते कीतोम, मन्कना बुदते आयो. *

13-14 मीट अर्विस पुनदनव पोल्लोने, माट पडुने रासलाह आतोम, बेदिने मकिह केवोम. इंजेके माक केनकेने पुतिर, आकि एवनाह माक पूरा पुनजोर दाकिर इनजोर, आसा कीतन. अस्के मावा येसुसामि ओसोवने वायनद दियाते, माट मीवा लोप्पा पोगयकोम, अद्रमे मीट वने मावा लोप्पा पोगय पगयकिर. *

15 इद्रमे बर्वस कीसि, नयगडाहि मीक रेंड मल्काडः पाय्दा दोर्कि इनजोर, मुने मियगाने वायलाह विचर कीस मतन. *

* 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:1; तीतुस 1:1-4 * 1:1 1:1 कुरित्त सहर इतेके अकाया पट्टा मोदुल सहर आंदु. * 1:1 1:1 बळयिर 16:1; पिलेमोन 1-2 * 1:2 1:2 रोम सहरतोर 1:6-7 * 1:3 1:3 इपिसुसतोर 1:3; 1 पत्र 1:3 * 1:3 1:3 रोम सहरतोर 15:5 * 1:4 1:4 यशायाह 51:12; 66:13; 2 कुरित्तोर 7:4-7,13 * 1:5 1:5 4:10; पिलिपितोर 3:10-11 * 1:5 1:5 रोम सहरतोर 8:17; 2 तिमोति 3:11 * 1:6 1:6 4:15; 12:15; इपिसुसतोर 3:1,13; 2 तिमोति 2:10 * 1:7 1:7 तोहचीतव पोल्लोड 1:9 * 1:7 1:7 रोम सहरतोर 8:17; 2 तिमोति 3:11 * 1:8 1:8 बळयिर 19:23; 1 कुरित्तोर 15:32; 2 कुरित्तोर 4:8 * 1:9 1:9 रोम सहरतोर 8:35-36 * 1:10 1:10 रोम सहरतोर 15:30-31; 2 कुरित्तोर 6:9; 1 तिमोति 4:10 * 1:11 1:11 रोम सहरतोर 15:30-31; पिलिपितोर 1:19; पिलेमोन 22 * 1:11 1:11 4:15; 9:11-12 * 1:12 1:12 2:17 * 1:12 1:12 बळयिर 23:1; 1 तिसलुनितोर 2:10; इन्नितोर 13:18 * 1:12 1:12 1 कुरित्तोर 1:17; याकुब 3:15 * 1:13-14 1:13-14 5:12; 1 तिसलुनितोर 2:20 * 1:15 1:15 1 कुरित्तोर 4:19; 2 कुरित्तोर 12:14; 13:1-2

16 अद इद्रम मता: मियगाहके मकिदुनिया पटटे दाकन, अहे अगडाहि ओसोवने मियगा मलयकन; अस्के मीट नाक यहुदा पटटे दायनद अगदे लोहतकिर इनजोर, विचर कीस मतन.✧

17 मति इंजेके मियगा वावोन! अदिनेनाहक रेंड विचर्क केवाल इनजोर, नाक इनेरिर! नना अद्रमतोनन आयोन. मन्कना बुदते ताकवालोर लेहका,✧ मीक इंगो वायहनन इनदना, मति जीवातगा आयो वावोन इनदना, इद्रमलेहका रेंड वेंजेहकना बुदतोनन आयोन.

18 नना रेंड विचर्कनोनन आयोन✧ इन्जि, देवुळ नावा सेतेमता साक्सि मन्हता.✧

19 बह इतेके देवुळता मगि येसु किर्स्तुना पोल्लोतुन, नना, सीलास,✧ तिमोति, माट मुवोन आस मियगा पोकुर कीतोम.✧ अगा येसु किर्स्तु वने इंगो, आयो इनजोर, इद्रम रेंड विचर्कने वेहोग. ओग अमेसा तोडटा पोल्लो पेसतपु, अहे केवाल आंदोग.✧

20 देवुळि वेल्लाडे पोल्लोड विळिसस मता; अव सबे पोल्लोड येसुनगाने करल आताड.✧ अदिनेनाहक येसुनेनाहके माट आमोन (इतेके इंगो, निटमे) इनजोर, देवुळतुन मान ईयहनल.✧

21 माक मीवा संगे किर्स्तुनगा जोळे कीसि, विस्वसते मेगिह कीयनदु, ओसो माक तनेनाहक आचतदु, देवुळिये आंदु.

22 माट ताना मन्कलोरल इनजोर, तना जीवातुन मयगा सीना लेहका तासता.✧ तान मावा जीवातगा इसर ईतप लेहका ईता.✧

पोलु कुरित्तोरगा अनवदिना लोप्पा

23 मीक तेर्हिचि लजा वानाह केवोन इनजोर, मियगा वावोन.✧ नावा इद पोल्लो सेतेम इलवेके, देवुळिये नाक एळिह.✧

24 मीट विस्वसते मेगिस नितिर इनजोर पुतोम,✧ अदिनेनाहक मीट बह विस्वस कीयना इनजोर वेहचि, मीवा पोगोन अदिकर ताकिह कीयलाह ऊळोम.✧ मति मीट बेस गिर्दाते पिसलाह, माट वने तोळ आयहनोम, अचोने!

2

1 मियगा वासि, मीक ओसोवने दुकम आनाह केवोन इनजोर, उंदिय विचर कीतन, अदिहक मियगा वावोन.✧

2 ननाये मीक दुकम आनाह कीतन इतेके,✧ मीट नाक गिर्दा आनाह कीया पगयकिर.

3 मीट नाक गिर्दा आनाह कीतिके, मीट वने गिर्दा आयकिर इनजोर, मीट सबेटोरा पोगोन नावा बर्वस मन्हता. मति नना वातस्के, नाक गिर्दा आनाह कीयना वाटो, नाक दुकम आनाह कीकिर बहे इनजोर रेयतन.✧ अदिनेनाहक चट्पिट मियगा वावा मुने, उंद सीटि लोहच मतन.✧

4 अद सीटि रासिहपा, नावा जीवा चुहेम आयो मति वेल्लाय दुकमते, कनिक पोहच-पोहच रासतन.✧ मति मीक नारज कीयलाह तान लोहोन, मीक पकाय जीवा कीतन इनजोर, मीट पुनदना इन्जि, लोहतन.✧

गल्लि कीतोन मापि कीयना

5 मियडोग दुकम आनाह केवाल मन्कल, ओग नाके आयो, मति मीक सबेटोरिन वने, दुकम आनाह कीतोम,✧ बोरिहक एक्वा, बोरिहक तक्वा.* (ओना तप वीळिस तोहतलाह ऊळोन.)

6 मीवा मुडोर वेल्लाटोर मन्कलोर वेहचि, ओन्क बेद सिक्सा ईतिर, अद इंजेके आस्ता.✧

7 अदिहक ओना कसुरतुन मापि कीम्हट, कीसि ओन मानेह कीम्हट.✧ इलवेके ओग पकाय दुकम आसि, पूरा आसालेवप आयनोग बहे.

8 अदिनेनाहक ओन निटम जीवा कीतिर इनजोर तोहचीम्हट.

9 मुनेता सीटटे, मीट ओन सिक्सा ईयना इन्जि, वेहच मतन. नना वेहतनव सबे पोल्लोन, मीट केंजिहनिरा, केंजविरा इनजोर ऊळलाह✧ वने, नना सीटि लोहच मतन.

10 मीट बोनाय, बेदाय गल्लितुन मापि कीतिके, तान नना वने मापि कीयहनन. बेदिनाय मापि कीतन, इतेके अद मीवा पायदातेनाहक नना कीतन इनजोर, किर्स्तु पुतोम.

11 मापि केवेक अचोन, देयहकना मुक्याल माक एगिह कीस्ता. बह इतेके ताना सत्रलतनमतुन माट पुतले.✧

तरोवस सहरतगा, पोलुना जीवा चुहेम आयो

12 मीक अद सीटटुन रासतापया, नना किर्स्तुना बेसता कबुरतुन पोकुर कीयलाह, तरोवस सहरते✧ अन्ज मतन. अगा सामिना कबळ कीयलाहि, ओना मेटे नाक अग दोर्किस मता.

13 नावा ऐंगेतोग विस्वसि तीतुस वने✧ अगा वासि, मियकेडा कबुर ततनोग इनजोर, अग ऊळसोर मतन.✧ मति ओग अगा वावोग; वावाहक

✧ 1:16 1:16 बळयिर 19:21; रोम सहरतोर 15:26; 1 कुरित्तोर 11:34 ✧ 1:17 1:17 10:2-3; 11:18 ✧ 1:18 1:18 2:17 ✧ 1:18 1:18 6:8
 ✧ 1:19 1:19 1 पृ 5:12 ✧ 1:19 1:19 2 तिसलुनितोर 1:1-2 ✧ 1:19 1:19 इन्नितोर 13:8 ✧ 1:20 1:20 रोम सहरतोर 15:8 ✧ 1:20 1:20
 तोहचीतव पोल्लोड 3:14 ✧ 1:22 1:22 1 तिसलुनितोर 4:8 ✧ 1:22 1:22 रोम सहरतोर 8:16,23; 2 कुरित्तोर 5:5; इपिसुसतोर 1:14 ✧ 1:23 1:23
 1 कुरित्तोर 4:21; 2 कुरित्तोर 2:1 ✧ 1:23 1:23 11:10; गलातितोर 1:20 ✧ 1:24 1:24 1 कुरित्तोर 15:1 ✧ 1:24 1:24 रोम सहरतोर 11:20; 2
 कुरित्तोर 4:5; 11:20-21; 1 पृ 5:3 ✧ 2:1 2:1 1 कुरित्तोर 4:21; 2 कुरित्तोर 1:23; 12:21 ✧ 2:2 2:2 7:8 ✧ 2:3 2:3 13:10 ✧ 2:3
 2:3 1:23 ✧ 2:4 2:4 7:8,12 ✧ 2:4 2:1-4 12:20 ✧ 2:5 2:5 1 कुरित्तोर 5:1-2 * 2:5 2:5 विस्वसिरा मुडगा वेग कसुरतोग बोग आंदोग इन्जि,
 माक एर्का इले. 1 कुरित्तोर अद्रय 5 अगा, पोलु बोगो साखाल कबळ कीतोना लोप्पा, रासिस मतोग; पोलु ओनाय लोप्पा इगा रासिहतोग इन्जि, बोर-बोरा विचर मन्हता. दुस्रोरा विचरते,
 बोगो दुस्रोरा कसुरतोग मनदनोग. ✧ 2:6 2:6 1 कुरित्तोर 5:4-5; 2 कुरित्तोर 7:11 ✧ 2:7 2:7 गलातितोर 6:1; इपिसुसतोर 4:32 ✧ 2:9 2:9 7:15;
 10:6 ✧ 2:11 2:11 लुकाल 22:31; 2 कुरित्तोर 4:4; इपिसुसतोर 6:11-13; 1 पृ 5:8-9 ✧ 2:12 2:12 बळयिर 16:8 ✧ 2:13 2:13 तीतुस 1:1-4
 ✧ 2:13 2:13 7:13-14; 8:6,16,23; 12:18; गलातितोर 2:1,3; 2 तिमोति 4:9-11; तीतुस 1:1-4

नावा जीवा चुहेम आयो.✱ जीवा चुहेम आयवाहकु, नना तरोवस सहरतोरिन दाय्हनन इनजोर वेहचि, मकिदुनिया पटटे वातन.†

पोलु पोकर कीयनद पोल्लोता गबु

14 देवुळतुहक जोहर आयि! अद माट सेवकिरिन, तना गेल्समुळते किर्स्तुना संगे पोल्ला आयलाह, कलियिह कीता.✱ ओसो बेद्रम अतर्नेयदा गब, बेके अतेकाय गम-गम एस्किहता, अद्रम माट बेके अतेकाय, देवुळि मावा पोल्लोतुन केंजवालोर मन्कलोरगा किर्स्तुन पुनाह कीस्ता.

15 (इतेके गम-गम एस्कनद गबता लेहकान आतोम.) किर्स्तु माक देवुळतेनाहक, दूपम उंडिह कीयना लेहकान आतोम.✱ गबु पूरा गमरेम आयना लेहकान, देवुळतुन विस्वस कीसि पिसवालोर वने, विस्वस केवा तानगडाह जेक आयवालोर वने, माट वेहतस्के, किर्स्तुना पोल्लोतुन केंजिहतोर.

16 विस्वस केवा देवुळतगडाहि जेक आयवालोरिहक, मावा पोल्लो हामुरता गबता लेहकान आस्ता. किर्स्तुन विस्वस कीस पिसवालोरिहक बारा, पिसनदिना गबता लेहकान आस्ता.✱ मति देवुळि लाव एवेक अचोन, इद्रम ताना कबळ कीयलाह, बोगे लायक इलोग.✱

17 वेल्लाटोर नाळेह केवालोर माट लायकतोरुम इन्जि, तम्क पायदा दोर्कि इनजोरेने, देवुळता पोल्लोतुन पोकर कीस्तोर. माट बार अद्रमतोरुम आयोम.✱ देवुळिये माक इद कबळ कीयलाह लोहता. माट ताना मुनेह सेतेमते पोकर कीय्हनोम, किर्स्तुना अदिकरते वळ्हकिह्नोम.✱

3

पूना करलतुन पोकर केवालोर बळयिर

1 इद्रम रासताहकु, माट मावाय लोप्पा ओसोवने पोगयिह्नोम इनजोर इह्निर बहे?✱ अद्रम आयो! पोलुर सेतेम मन्कलोर इनजोर, दुप्पोर मन्कलोर मावा लोप्पा रासतद सीटटुनु, मियगा ततलाहि माक गर्ज इले. माट दुप्पा नाग दायहपा, मियगडाहि अद्रमता सीटटा गर्ज वन इले.✱ उच्चुर मन्कलोर अद्रम कीस्तोर, मति माट केवोम.

2 मावा मेटे मीट विस्वस कीताहकु, माट सेतेम मन्कलोरुम इनजोर तोहतनद, सीटटा लेहकाडोरिर मीटे,✱ पुनविरा? मीट मावा जीवातगा रासतद सीटटा लेहकान आतिर. माट मीक बेचोन जीवा कीय्हनोम, मीवा बेचोन पर्वा कीय्हनोम इन्जि, माट बेक अतेकाय, सबेटोर ऊळिसि पुन्हतोर.

3 किर्स्तु रासिसि, मावा कयदे लोहतद सीटटा लेहकान मीट मह्निर इनजोर, सबेटोर पुतोर. अद सीटि सयते रासतद आयो, मति जीवात मनदनद देवुळता जीवाते रासतद मन्हता. मोसानाड अडोना लेहका तेप्ले बंडानगा✱ रासतद आयो, मति मन्कलोर जीवातगा रासतद मन्हता.✱

4 किर्स्तुना मेटे देवुळतगा मावा पूरा बर्वस मताहके, माकु इव पोल्लोन वेहतलाह दीरा दोर्कता.✱

5 माट इव सबे कबस्क मावा बुदते कीया पगवोम, अदिनेनाहक माटे इविन कीतोम इनजोर इनोम. देवुळिये मावा कयदे सबे आया पगनाह कीता.✱

6 देवुळि इंजेके मन्कलोर संगे पूना करल कीता. अद करलतुन पोकर कीयनद सेवा कीयलाह, माक ओप्पे कीता.✱ अद पूना करल मोसाल रासतव अडोना इसबते आयो, मति देवुळता जीवाता इसबते आंदु.✱(बोगे रासतव अडोन पूरा नोम पगवोग,) अदिहक अवु माक हामुरतेके ओसीस्ताड. देवुळता जीवा बार, माक अमेसाता पिसमुळतके ओसीस्ता.✱

7 मुनेता करलताड अडोड तेप्ले बंडानगा✱ रासतव मताड. अविस्किन इप्पयेल मन्कलोरगा ईयहपा, मोसाना मोकमतगा देवुळता डीसाता वेहच मांजसोर मता. मति अद वेहच कमि आनेक वने, ओर ओनगा मांजनदिन ऊळ पगवोर.✱ अडोना सेवा मन्कलोरिन कसुरतोर कीसि, ओरिन हामुरतेके ओसीस्ता✱ इनजोर वेहतने. हामुरतेके ओसीयनद सेवातगा इचोन लाव मतेक अचोन,

8 देवुळता जीवाता सेवातगा, तान्काय एक्वा लाव मनो? मन्हताये.

9 मन्कलोरिन कसुरतोर कीयनद सेवातुहक,✱ इचोन लाव मतेक अचोन, मन्कलोरिन देवुळता मुनेह, सेतेमतोर कीयनद सेवातगा,✱ तान्काय बेचोन वीळिस लाव मन्हता!

10 बाराहक इतेके, मोसानाड अडोना लावु, इंजेटा करलता लावतगा एव्वो. रेंडिन आसि ऊळतेक अचोन, निटम मुनेता लाव मायतप लेहकान आता.

11 अडोना पोल्लो मायनद मता. मति अदे अचोन लाव अग्के मता, इतेके अमेसातुहक मनदनद बेसता कबुरता पोल्लो, बेचोन वीळिस लाव अग्के मनदगा?

12 अदिनेनाहक माट इद्रमता आसा तासताहके, पका दीराते पोकर कीय्हनोम.✱

✱ 2:13 2:13 7:4-7 † 2:13 2:13 2:14 इगडाहि 7:3 एवनाह, तीतुसना पोल्लोतुन विळिसिसि, पोलु तनाय सेवाता लोप्पा, वेल्लाडे पोल्लोन तेळियिह कीस वेहतहतोम.
 ✱ 2:14 2:14 कुलुसितोर 2:15 ✱ 2:15 2:15 इपिससतोर 5:2; पिलिपितोर 4:18 ✱ 2:16 2:15-16 पिलिपितोर 1:28 ✱ 2:16 2:16 3:5 ✱ 2:17 2:17 4:2; गलातितोर 1:6-9; 2 पत्र 2:3 ✱ 2:17 2:17 1 कुरित्तोर 5:8; 2 कुरित्तोर 1:12,18; 6:7; 1 तिसलुनितोर 2:4; 1 पत्र 4:11 ✱ 3:1 3:1 5:12; 10:12,18; 12:11 ✱ 3:1 3:1 बळयिर 18:27; 1 कुरित्तोर 16:3 ✱ 3:2 3:2 1 कुरित्तोर 9:2 ✱ 3:3 3:3 पिसमुळि 24:12; 31:18; 32:15-16 ✱ 3:3 3:3 यिर्मयाह 31:33; यहजेकेल 11:19; 36:26 ✱ 3:4 3:4 इपिससतोर 3:12 ✱ 3:5 3:5 रोम सहरतोर 15:18-19; 1 कुरित्तोर 15:10; 2 कुरित्तोर 2:16 ✱ 3:6 3:6 यिर्मयाह 31:31; लूकाल 22:20; 1 कुरित्तोर 3:5 ✱ 3:6 3:6 1 कुरित्तोर 11:25 ✱ 3:6 3:6 योहन 6:63; रोम सहरतोर 2:29 ✱ 3:7 3:7 पिसमुळि 31:18 ✱ 3:7 3:7 पिसमुळि 34:29-35 ✱ 3:7 3:7 रोम सहरतोर 3:20; गलातितोर 3:10 ✱ 3:9 3:9 इब्रितोर 12:18-21 ✱ 3:9 3:9 रोम सहरतोर 1:17; 3:21-23 ✱ 3:12 3:12 बळयिर 4:13,29; इपिससतोर 6:19-20; 1 तिसलुनितोर 2:2

13 मोसा मुय्तोग कीतप लेहका, (माट काऱहतव पोल्लोड मुळहतव, मिसतव पोल्लोड इलेड). ओग इस्त्रयेलतोरिहक देवुळताड पोल्लोड वेहतहपा, ओना मोकम मांजिंदु, मति अद वेहच मायनदिन लोकरु ऊळमाकिर इनजोर, ओग तना मोकमतुन गेंदेते मुळहच मतोग.*

14 मति देवुळता वेहच मोसानाड केंजतोर बुदते ओळियो, ओर गळस आतोर.* नेंड वने इस्त्रयेलतोर यहूदि मन्कलोर, तमा जमा आयनगा, देवुळि ईस मतद पाळना करलता अर्वनदिन केंजिहतोर.* मति ओरा बुदतुन बातालो मुळहतप लेहकान मताहकु, ओर सेतेम पोल्लोतुन पुनोर.* किस्तुये ओरा बुदतुन तेगिय पगयहतोग.

15 इंगो निटमे, नेंड एवनाह ओर तमा जमा आयनगा, मोसाल रासतव पोल्लोड अर्वनद केंजतेक तेला मति, गेंदे मुळहतप लेहकान ओरा बुदतुन बातालो मुळहच मन्हता. मताहकु, अव पोल्लोना अर्तम ओरिहक तेळियो.

16 मति ओकावेला बोगाय येसुसामिनके मिळिन्दहतोग, अस्के येसुसामि अद गेंदेतुन तेंडिसि, ओन्कु देवुळतुन पुनदनद बुद ईस्तोग.*

17 सामिना जीवा मयगा जागा आस्ता. बेगा सामिना जीवा मन्हता, अद मन्कलोरिन विळिसह कीस्ता.*

18 इंजेके माट सबेटोर विस्वसि मन्कलोरल, मोसाना लेहका आयवल. मावा मोकमतुन मुळहच मतद गेंदे तेंडटप लेहकान आता. अदमतगा ऊळना लेहकान, माट इंजेके येसुसामिना मान-डीसातुन ऊळिहनल.* ओसो ओग तना जीवाता मेटे, माक बदूले कीसोर दायलाह आतोग. माट ओना लेहकान आयना इन्जि, बेस-नेहना बदूलेम आसोर दायलाह आतल.*

4

मावा कयदे पका मोलाता विस्वसता पोल्लो

1 माक दया कीसि, तना ईतद पूना पोल्लोतुन पोकरु कीयनद सेवातुन, देवुळि माक ईता.* अदिनेनाहक माट दीरा विळसोम.*

2 मति इद्रम कीयह्नोमः मकिस मकिस लजा वानाह कीयनव कबस्कनगा सीता केवोम,* सत्रल बुदते ताकोम, देवुळता पोल्लोतुन एल्लम मिळहच वेहोम,* मति देवुळता मुनेह सेतेम पोल्लोतुन पड्ने पोकरु कीयह्नोम. मावाड केंजवालोर, ओर सेतेमतोर इनजोर, मावा पोल्लोतुन नमिर इन्जि, माट इद्रम ताकिह्नोम.*

3 माट पोकरु कीयह्नोम अद बेसता कबुरता पोल्लो, मिसतप लेहका मतेके, अद सिरप देवुळतगडाहि सिक्सा दोर्कवालोरिहक अद्रम मन्हता.*

4 ओरु किस्तुन विस्वस केवा, इद दुनियातुन राजेम कीयनद देयहकना मुक्यानु,* देवुळ इनजोर ताना कय इळन मन्हतोर. ओरिहक बेसता कबुर तेळियमाकि इनजोर, अदु ओरा बुदतुन गंगा पोथिह कीता. अदिहक ओरिहकु बेसता कबुरता वेहच दिसो.* अद बेसता कबुर इतेके, किस्तुना मान-डीसातुन तोहतहता, ओन ऊळतेके देवुळतुन ऊळतप आंदु.*

5 अदिहक येसु किस्तुये सामि आंदोग इनजोर, माट पोकरु कीयह्नोम, मावाय लोप्पाडा पोल्लोतुन केवोम.* माट इतेके ओना पोल्लो केंजताहकु, मीवाडः सेवकिरोम आंदोम.*

6 देवुळि तना इद बूमतुन पुटिह कीयहपा, ईकळताहि वेहच दीचि इन्जि, वेहचतुन पुटिह कीता.* अदे देवुळि तना लावतुन माट पुनदना इनजोर, मावा जीवातगा तना वेहचतुन पोतिह कीता.* तना लावतुन येसु किस्तुना मेटे तोहचीता.*

7 बंगर-वेंडिन रेंड दियाना अळकातगा तासना लेहकान,* बेसता कबुरतुन देवुळि मयगा ईता. इद बेसता कबुरता वेहता वावप मनदनद लावु, मयगडाह आयो, मति तानगडाहिये मन्हता इनजोर तोहतलाह, अद्रम कीता.*

8 ईनाह-आनाह माक तिपलक वासोरैन मन्हताड,* मति माट इळन अरवोम.* वेल्लाडे मल्काड बह कीयना इनजोर गाबर आतोम,* मति पूरा आसालेवप आयोम.

9 मन्कलोर माक पकाय तिपल ईस्तोर,* मति देवुळि माक विळिसस एवो.* माक इळन अर्हतहतोर, मति ओसोवने तेदिह्नोम.*

10 येसुनेनाहकु माट अमेसा हामुरता दोकाते अरयह्नोम.* इद्रमलेहका ओना जीवा मावाडः मेंदुस्कनगा मन्जि, माक पिसिह कीस्ता इनजोर,* मन्कलोर ऊळिहतोर.

11 निटमे माट जीवात मनाहजोम, येसुनेनाहकु अमेसा हामुरता दोकाते अरयह्नोम. ओना जीवा मावाडः रेंड दियानाडः मेंदुस्कनगा मन्जि, माक पिसिह कीस्ता इनजोर, मन्कलोर ऊळना इन्जि, माट दोकाते अरयह्नोम.*

12 इद्रम मीक बेसता कबुरतुन पोकरु कीयनाहकु, माक हामुरता दोका मन्हता. मति अद कबुर मियगा एवताहकु, मीक देवुळ ईयनद पिसमुळ मन्हता.

* 3:13 3:13 पेसमुळि 34:33-35 * 3:14 3:14 रोम सहरतोर 11:7; 2 कुरित्तोर 4:4 * 3:14 3:14 बळयिर 13:15; 15:21 * 3:14 3:14 4:3 * 3:16 3:16 पेसमुळि 34:34; रोम सहरतोर 11:23 * 3:17 3:17 यशयाह 61:1-2; योहन 8:32; गलातितोर 4:6; 5:13 * 3:18 3:18 योहन 17:22-24; 2 कुरित्तोर 4:4,6 * 3:18 3:18 रोम सहरतोर 8:29 * 4:1 4:1 कुरित्तोर 3:5 * 4:1 4:1 लूकाल 18:1; इपिसुसतोर 3:13; 2 तिसलुनितोर 3:13 * 4:2 4:2 रोम सहरतोर 6:21-22; 1 कुरित्तोर 4:5 * 4:2 4:2 इपिसुसतोर 4:14 * 4:2 4:2 2:17; 5:11-12; 1 तिसलुनितोर 2:3 * 4:3 4:3 1 कुरित्तोर 2:8-10; 2 कुरित्तोर 3:14 * 4:4 4:4 योहन 12:31 * 4:4 4:4 बळयिर 26:18; 2 कुरित्तोर 2:11; 3:14; इब्रितोर 6:4-6; 1 योहन 2:11 * 4:4 4:4 योहन 1:18; 2 कुरित्तोर 3:18; मिलिपितोर 2:6; 1 तिमोति 1:11; इब्रितोर 1:3 * 4:5 4:5 1 तिसलुनितोर 2:6-7 * 4:5 4:5 1 कुरित्तोर 9:19; 2 कुरित्तोर 1:24 * 4:6 4:6 पुटमुळि 1:3; इब्रितोर 6:4-6 * 4:6 4:6 बळयिर 26:18; 2 पत्रु 1:19 * 4:6 4:6 3:18 * 4:7 4:7 अय्यूब 4:19; 10:9; 33:6; विलापगीत 4:2; 2 कुरित्तोर 5:1 * 4:7 4:7 न्यायियों 7:2; 1 कुरित्तोर 2:4-5 * 4:8 4:8 1:8; 7:4-7 * 4:8 4:8 रोम सहरतोर 8:35-36 * 4:8 4:8 गलातितोर 4:20 * 4:9 4:9 योहन 15:20-21; रोम सहरतोर 8:35-36 * 4:9 4:9 देवुळताड पाटाड 129:2; इब्रितोर 13:5 * 4:9 4:9 देवुळताड पाटाड 37:24; बुदताड पोल्लोड 24:16; मीका 7:8 * 4:10 4:10 रोम सहरतोर 6:5; 8:35-36; गलातितोर 6:17; 1 पत्रु 4:12-13 * 4:10 4:10 रोम सहरतोर 6:8 * 4:11 4:8-11 6:4,9; 1 पत्रु 4:14

13 देवुळता साख्रमतगा बोगो ओवोर्ग, “नना देवुळतुन विस्वस कीतन, अदिनेनाहक वळ्हकतन”✱ इनजोर रासतोग. अदे बुदते माट वने देवुळता पोल्लोतुन विस्वस कीसि, अद पोल्लोतुन मन्कलोरिन पोकर कीयलाह आतोम.

14 येसुसामि डोलतस्के, देवुळि ओन ओसोवने जीवा अर्हता इनजोर, माट पुहनल.✱ माट येसुना संगे जोळेम आताहकु, माक वने जीवा अर्हता,✱ ओसो मीवा संगे माक वने तना मुनेह निल्पिह कीयगा इनजोर पुतोम.✱(पुन्जि माकु वळ्हकलाह दीरा दोर्किहता.)

15 इव सबे पोल्लोड मियेनाहके आयलाह आताड; देवुळता दया वेल्लाटोरगा पोकर आयि इनजोर, आयलाह आताड.✱ पोकर आतेक अचोन, वेल्लाटोर मन्कलोर देवुळता डीसातेनाहक तान जोहर कीयनुर, अदिनेनाहक वेल्लाटोर मन्कलोर देवुळतुन मान ईसि मोळिकहतोर.✱

विस्वसता मनमुळि

16 अदिनेनाहक माट आरेम आयोम. मावा मेंदुल दिनम मुवसोर दायलाह आता, मति मावा लोप्पा मनदनद जीवा, दिनम पूना आसोर दायलाह आता.✱

17 बाराहक इतेके, इव गळकनाड तिपल्किन माट आपताहकु, माक देवुळताहि बेस्केन मायवद बर्कत दोर्किगा.✱ अद बर्कत अचोन बेरा मनदगा इतेके, ताना मुनेह इंजेटाड तिपल्क ओसोय अल्को दिसिहताड.✱

18 बाराहक इतेके, माटु दिसनव पोल्लोना पोगोन आयो, मति दिसवव पोल्लोना पोगोन कौंडा कीतल.✱ दिसनव पोल्लोड गळके मन्हाताड, दिसवव पोल्लोड बारा अमेसातेनाहक मन्हाताड.

5

1 केंजाट! मावा मेंदुलि इद बूमतगा माट मनदनद गुळसेलेहकाडा मन्हाता. गुळसेतुन मुटिह कीयना लेहकान, मावा मेंदुल वने बूळेम आयगा.✱ मति अद्रम आतेक वने, माक मनदलाहि कयदे पंडवद, अमेसा मनदनद, पूना लोन देवुळि ईयगा इन्जि माट पुतल.✱ अद दिसवद लोन देवुळता जागाता मन्हाता.*

2 माट इद मेंदुलते मनदहपा, पूना गेदे उहपिह कीयना लेहकान, देवुळि पोगोटा तना जागाता पूना मेंदुलतुन, माक बेस्के उहपिह कीयगा इनजोर ऊल्गिहनल.†

3 देवुळि माक तान उहपिह कीतस्के, मेंदुललेवा वेट जीवाये आस मनवल.

4 इद मेंदुलते मनदहपा, माट मोताते मन्जि ऊल्गिहनल. इतेके डोलतस्के इद मेंदुलतुन विळिसि दाकल इनजोर ऊल्गवल. मति इद मेंदुलता बद्ला, पोगोटा पूना मेंदुल दोर्कि इनजोर, ऊल्गलाह आतल.✱ अस्के हामुरतुन पिसमुळ गेल्सता इतप लेहका आस्ता.

5 इद पोल्लोतेनाहक माक तयर कीतद देवुळिये. अदे इसबते, इसर ईतप लेहकान, तना जीवातुन माक मुनेन ईता.✱

6 अदिनेनाहक माट दीरा पोयसोर महनोम. ओसो इद बूमता मेंदुलते मनाहकु, माट सामि मनदनगा मनदा पगवल इनजोर पुहनल.✱

7 (बह इतेके ऊळनव पोल्लोना इसबते माट पिसवल, मति विस्वस कीयनव ऊळवव पोल्लोनाये इसबते पिसिहनल.)✱

8 अदिनेनाहक दीरा पोस महनोमे, मति इद मेंदुलतुन विळिसि, पोगोन किर्स्तुनगा मनदनदिन पका विचर कीयह्नोम, इद मेंदुलते मनदनदिन आयो!✱

9 अदिनेनाहक माट इद मेंदुलते मतेकाय, मनवेकाय, सामिहक विचर वानाह पिसना✱ इनजोर ऊळिह्नोम.‡

10 बाराहक इतेके, किर्स्तु नेयम कीयनद जागाता मुनेह, माट सबेटोरल नितना मन्हाता.✱ इद बूमतगा मनदहपा, माट कीतव कबस्क बेसताड आयिड, लागवव आयिड, अविस्कना इसबते, माक ओर्विहक-ओर्विहक ओग बर्कत ईयनोग, इलवेके सिक्सा ईयनोग.✱

किर्स्तु डोलताहकु, देवुळता संगे गुनमि

11 अदिनेनाहक सामिहक रेयिस पिसनदिन पुतोम. पुताहकु, मावा पोल्लोतुन विस्वस कीमहट इनजोर, मन्कलोरिन तेळियिह कीयह्नोम.✱ मावाड विचर्क देवुळतुहक पोळ्कने दिसिहताड! मीवा जीवातुहक वने, मावाड विचर्क पोळ्कने दिसिस मनदनुड इन्जि, नना आसा कीतन.✱

12 माट बेसतोरोग इनजोर, ओसो उंद मल्का तोहतलाह, इद पोल्लो इनोम.✱ मति उच्चुर मन्हतोर, ओर उगस मन्कलोरिहक दिसनव पोल्लोना इसबतेने वळ्हकिहतोर. मति तमा जीवालोप्पाडा पोल्लोतुन सीता केवोर. अद्रमतोर मन्कलोरा मुनेह, मावा लोप्पा मीट पोगयलाह, मीक अग ईयलाह आतोम.✱

13 उच्चुर मन्कलोर माक ऊळिस पिसाड आतोर इनजोर इतेके,✱ देवुळतेनाहक अद्रमलेहकाने मनि. उच्चुर माक बेस बुदतोर इनजोर इतेके,

✱ 4:13 4:13 देवुळताड पाटाड 116:10 ✱ 4:14 4:14 बळयिर 2:24 ✱ 4:14 4:14 1 तिसलुनितोर 4:14 ✱ 4:14 4:14 इपिसुसतोर 5:27; यहूदाल 24 ✱ 4:15 4:15 रोम सहरतोर 8:28; 2 कुरित्तोर 1:6 ✱ 4:15 4:15 1:11 ✱ 4:16 4:16 यशायाह 40:29,31; रोम सहरतोर 7:22; कुलुसितोर 3:10; 1 पत्र 4:14 ✱ 4:17 4:17 2 तिमोति 2:10; 1 पत्र 5:10 ✱ 4:17 4:17 रोम सहरतोर 8:18 ✱ 4:18 4:18 5:7; इब्रितोर 11:1 ✱ 5:1 5:1 अय्यब 4:19; 1 कुरित्तोर 15:47; 2 कुरित्तोर 4:7 ✱ 5:1 5:1 मार्कल 14:58; बळयिर 7:48; इब्रितोर 9:11,24 * 5:1 5:1 देवुळ ईयनद लोन इतेके, माट डोलतापया, देवुळि माक ईयनद पूना मेंदुलि. ✱ 5:2 5:2 रोम सहरतोर 8:23; 1 कुरित्तोर 15:51-52 † 5:2 5:2 किर्स्तु ओसोवने वातस्के, इद बूमते जीवात मनदनद मेंदुलि चटने बद्लेम आसि, पोगोटा मेंदुलतुन केगनाह आयगा इनजोर, पोल्हक विचर वायलाह आता. ✱ 5:4 5:4 रोम सहरतोर 8:23; 1 कुरित्तोर 15:51-54 ✱ 5:5 5:5 रोम सहरतोर 8:23; 2 कुरित्तोर 1:22 ✱ 5:6 5:6 इब्रितोर 11:13-14 ✱ 5:7 5:7 रोम सहरतोर 8:24; 2 कुरित्तोर 4:18 ✱ 5:8 5:8 योहन 12:26; पिलिपितोर 1:23 ✱ 5:9 5:9 रोम सहरतोर 14:18; कुलुसितोर 1:9-10; 1 तिसलुनितोर 4:1 ‡ 5:9 5:9 इद वचनता अर्तम इद्रम वने आया पगयहता: सामि ओसोवने वातस्के, माट जीवात मतेकाय, डोलिस मतेकाय, ओन्क विचर वानाह पिसना इनजोर ऊळिह्नोम. ✱ 5:10 5:10 इब्रितोर 9:27 ✱ 5:10 5:10 मत्याल 16:27; रोम सहरतोर 2:16; इपिसुसतोर 6:8 ✱ 5:11 5:11 इब्रितोर 10:31; 12:29; यहूदाल 23 ✱ 5:11 5:11 4:2 ✱ 5:12 5:12 3:1 ✱ 5:12 5:12 1:13-14; पिलिपितोर 1:26 ✱ 5:13 5:13 मार्कल 3:21; 2 कुरित्तोर 11:1,16-21; 12:6-7,11

मीवा पायदातेनाहक अद्रमलेहकाने मनि.

14 माट बह मतेकाय, किर्स्तु माक जीवा कीतोग, अदे पोल्लो माक पूरा ताकिह कीस्ता. अदिहक इद्रम विचर कीतोम: ओग वगोग सबेटोर मन्कलोरा जागाते डोलिस मतोग. अदिहक ओना हामुरते माट सबेटोरल कलियतल, ओना संगे हातप आतल.*

15 बेद्रम इतेके, पूना पिसमुळ दोर्किह कीतोर मन्कलोर, इंजेटाहि तमेनाहक पिसमाकिर. मति किर्स्तु डोलिस ओसोवने जीवा अरतोग, ओनेनाहक पिसिर इनजोर,* ओग सबेटोरेनाहक डोलिस मतोग.*

16 अदिनेनाहक इंजेटाहि मुनेह, बोने माट मन्कना विचर मतपु, ऊळनद आयो.* इद्रम मुने माट किर्स्तुन वने, मन्कना विचर मतपु ऊळिस मतोम. मति इंजेके ओन माट अद्रम ऊळोम.

17 बह इतेके, इंजेके बोर बोर किर्स्तुना संगे जोळेम आतोर, ओर पूना मन्कलोर आतोर. ओरगा मतव पाळनाड पोल्लोड मायताड. इंजेके ओरा पूरा पिसमुळ पूना आता.*

18 इव सबे पोल्लोड देवुळताहि वाताड. किर्स्तुना हामुरता मेटे, अद माक तना संगे कलियिह कीता.* ओसो मन्कलोरिन तना संगे कलियिह कीयनद सेवातुन, माक ईता.*

19 अद इद्रमि: देवुळि पूरा बूमतोर मन्कलोरा पापमता इसब तासवा,* ओरिन किर्स्तुना हामुरता मेटे, तना संगे कलियिह कीता.* कलियिह कीयनद कबुरतुन मन्कलोरगा ओयलाह, माक निल्पिह कीता.

20 अदिनेनाहक माट किर्स्तुनेनाहक वळहकवालोर मन्कलोरोम आतोम.* देवुळि माक मियगा लोहचि, अर्ज कीयना लेहका आता.* अदिनेनाहक माट किर्स्तुनेनाह मीक अर्जि कीयह्नोम, देवुळता संगे गूनम आम्हटु.*

21 किर्स्तु पापमलेवा मतोग.* मतेक तेला माट ओना संगे जोळेम आसि, देवुळता मुनेह सेतेमतोर आयना इनजोर, देवुळि मावा पापमतुन ओना पोगोन वाटिसि, मावा बद्दलाते ओन्क सिक्सा ईता.*

6

माक जीवा कीम्हटु इन्जि पोलुना अर्जि

1 माट देवुळता संगे कबळ कीयह्नोम, अदिनेनाहक मीक अर्जि कीस वेहतह्नोम.* मीट देवुळता दयातुन दोर्किह कीतिर, ताना लेहकान पिसाट. तान सीता केवालेवा मनमाट.*

2 देवुळता साङ्गमतगा अद तना वेहतद पोल्लो इद्रम रासतद मन्हता:

“ओप्पनद कगोते नना मीवाड केंजतन,

मीक पिसिह कीयनद दियाते, नना सायता कीयलाह वातन,”*

इनजोर इता, इदिन सीता कीम्हटु. नना मीक वेहतलाह आतन, देवुळता ओप्पनद कगो इदे आंदु, अद पिसिह कीयनद दिया इदे आंदु.

3 मावा सेवातुन बोरे पास्कनद आयो इन्जि, बेदे पोल्लोते, दुस्रोरिहक एकुळ आयमाकि इनजोर पिसिह्नोम.*

4 मति सबे पोल्लोने, माट देवुळता सेवातोरोम इनजोर तोहतह्नोम.* रीतरीतिनाड तिपल्कने, दोकाने, कंडिसतनमते, दीरा पोस मह्नोम.*

5 मन्कलोर माक नल्हतह्नोते, जेलते वाटिह्नोते,* लोकरिन जमा कीसि, मावा विस्द रोदा पोयह्नोते,* बागिस-दोगिस कह्णोम कीयह्नोम, उस्कंडलेवा मह्नोम, कवते मह्नोम.*

6 इद्रम मन्जाय मति, माट कसुरलेवा पिससोरे, देवुळता बुदतुन पुनजोरे,* बेदे पोल्लोते मुयोग आयवा, दुस्रोरिन गूनम तोहचोरे,* ओरिन जीवाताहि जीवा कीसोरे,* देवुळता जीवा वेहतप ताकसोरे,*

7 सेतेम पोल्लोतुन पोकुर कीसोरे,* देवुळता लाव माक ताकिह कीतप ताकसोरे,* ईनाह-आनाह विस्द वातेक तेला, देवुळ माक ईतद सेतेमि मावा कयदे तल्वरलेहकाडा, अहे माक राका कीयनद वने मन्हता.*

8 दुस्रोर माक मान ईतैकाय, पास्कतेकाय,* माक लागोर इतेकाय, बेसतोर इतेकाय* उच्चुर माक नाळेह केवालोर इतेकाय, माट सेतेमतेन ताकिह्नोम.*

* 5:14 5:14 रोम सहरतोर 5:15; 6:6-8; गलातितोर 2:20; कुलुसितोर 3:2-3 * 5:15 5:15 2 कुरित्तोर 12:10 * 5:15 5:15 रोम सहरतोर 14:7-9
 * 5:16 5:16 योहन 8:15; 2 कुरित्तोर 11:18; पिलिपितोर 3:4 * 5:17 5:17 यशायाह 65:17; योहन 3:3; रोम सहरतोर 6:2-4; इब्रितोर 8:13; तोहचीतव पोल्लोड 21:4-5 * 5:18 5:18 रोम सहरतोर 5:10; इपिसुसतोर 2:16 * 5:18 5:18 1 कुरित्तोर 3:5 * 5:19 5:19 देवुळताड पाटाड 32:1-2; रोम सहरतोर 4:8; 1 कुरित्तोर 13:5 * 5:19 5:19 रोम सहरतोर 11:15 * 5:20 5:20 इपिसुसतोर 6:19-20 * 5:20 5:20 6:1 * 5:20 5:20 रोम सहरतोर 5:10
 * 5:21 5:21 बळयिर 3:14; इब्रितोर 4:14-15; 7:26; 1 पत्रु 2:22; 1 योहन 3:5 * 5:21 5:21 रोम सहरतोर 3:21-23,25-26; 4:24-25; 8:3; 1 कुरित्तोर 1:30; गलातितोर 3:13-14 * 6:1 6:1 5:20 * 6:1 6:1 इब्रितोर 4:1; 12:15 * 6:2 6:2 यशायाह 49:8 * 6:3 6:3 1 कुरित्तोर 8:9,13; 9:12 * 6:4 6:4 1 कुरित्तोर 3:5 * 6:4 6:4 बळयिर 9:16; 2 कुरित्तोर 4:8-11; 11:23-27; 12:10 * 6:5 6:5 बळयिर 16:23; 2 कुरित्तोर 11:23 * 6:5 6:5 बळयिर 19:23-34 * 6:5 6:5 1 कुरित्तोर 4:11; 2 कुरित्तोर 11:27 * 6:6 6:6 11:6 * 6:6 6:6 1:23; 2:10; 13:10
 * 6:6 6:6 रोम सहरतोर 12:9 * 6:6 6:6 1 कुरित्तोर 2:4-5; कुलुसितोर 3:12; 1 तिसलुनितोर 1:4-5 * 6:7 6:7 2:17; 4:2; याकुब 1:18 * 6:7 6:7 1 कुरित्तोर 2:4-5 * 6:7 6:7 10:4; इपिसुसतोर 6:11-17 * 6:8 6:8 1 कुरित्तोर 4:10 * 6:8 6:8 रोम सहरतोर 3:8; 1 कुरित्तोर 4:13; 2 कुरित्तोर 12:16 * 6:8 6:8 1:18; 4:2; 1 तिसलुनितोर 2:3-4

9 उच्चुर माक अदिकरलेवोर इन्हतोर, वेल्लाटोर बार माक किर्स्तुनाड बळयिर इन्जि, बेस पुन्हतोर. डोललाह आतोर इनजोर, मन्कलोर माक इन्हतोर, ✨ मति इट्टु! माट जीवातेन महनोम. ✨ देवुळि माक सुद्रे कीसोर मन्हताये, मति मावा जीवातुन ओयो.

10 दुकम आतेक तेला, बेस गिर्दा आस महनोम. ✨ माट कोताड-लेवोरोम महनोम, मति वेल्लाटोर मन्कलोर देवुळता बेरा बर्कततुन दोर्किह कीयनाह कीय्हनोम. ✨ मयगा बाताले इलवेक तेला, किर्स्तुनगडाह दोर्कनव सबेटव मयेनाहके मन्हताड. ✨

11 कुरित सहरतोरिर! मीक पकाय जीवा कीय्हनोम, मीक मकिह कीतद पोल्लो बेदे मावा जीवातगा इले.

12 माट मीक जेक तासोम, मीक बारा मावा ऐ वाया वसो. ✨

13 तपेना लेहकान मीक वेहतलाह आतन: माट बेद्रम मीक जीवा कीय्हनोम, अद्रम माक वने कीम्हटु! ✨

विस्वसिराड, विस्वस केवोराड, पोल्लोड कलियोड

14 विस्वस केवोरा संगे, उंदिय जुवाते जोळ आस मनमाट. ✨ बेसता पोल्लो लाग्वा पोल्लोता संगे, जोळेम आया पगयहताया? वेहच ओसो ईकळ गोत आया पगयहताडा? ✨

15 किर्स्तु ओसो देयहकना मुक्याल* बह गोत आस मन्हतोर? विस्वस कीतोना, विस्वस केवोना संगे, बाताल कबळ मन्हता?

16 देवुळ मनदनद मंदिरतगा बह बोमाड मन्हताडा? ✨ साम्रमतगा देवुळि वेहतद इद पोल्लो रासतद मन्हता:

नना नावा मन्कलोर मनदनगा जागा आयकन. ✨ ओरा नडुम तिरियकन. ✨

नना ओरा देवुळ आयकन. ओर नावा मन्कलोर आयनुर, ✨

इनजोर रासतद मन्हता. अद इसबते माटे जीवात मनदनद देवुळता मंदिर! ✨

17 इद्रम वने रासतद मन्हता:

“अदिनेनाहक ओरगडाहि पेसिस वाटु,

ओरगडाह एगिस मन्हटु. ✨

कळवोगआतदिन इटमाट, ✨

अस्के नना मीक ऐ कीकन.

18 नना मीवा बाबानन आयकन.

मीट नावाड मगक-मयास्क आयकिर” इनजोर, बेरा डीसाता सामि इन्हता, ✨

इनजोर रासतद मन्हता.

7

1 गोततोरिर! इद्रम देवुळि मावा संगे मनदलाह पोल्लो विळसताहकु, मावा मेंदुलतुन ओसो मावा जीवातुन, सिरसिर कीस मनदकल, कळवोग आयवा! देवुळतुन रेयिस, पूरा पवित्र आसोर दाकल. ✨

2 अलेट रा! मावा संगे गोत आम्हटु! माट बोनाय संगे लाग्वाड केवोम, बोने एळहोम, बोने नाळेह कीस तिनीम. ✨

3 मीट माक इद्रम इतिर इनजोर, नना मीक कसुर वाटोन. नना मुनेन वेहतपु, मीक इचोन जीवा कीय्हनोम इतेके, ✨ हातेकाय पिसतेकाय, माट मीवा ऐगेन महनोम. ✨

पोलु गिर्दा आस्तोग

4-7 मकिदुनिया पटटे एव्स मतोम अस्के, माक मुर्तिय आरम दोर्को आसि. ✨ मावा सर्ने तिल्लेके मताड. मन्कलोर माक जग्ळम कींदुर. मावा जीवा वने पका रेयिस मता. ✨ मति मेसेहने मनवालोर जीवातुन सितुर कीयनद देवुळि, तीतुसिन मयगा लोहचि, मावा जीवातुन सितुर कीसीता. ✨ सिरप ओग वाताहके आयो, मति ओग मियगडा कबुर वने ततोम. मीट ओना जीवातुन सितुर कीसीतिर. नाक ऊळलाह पकाय मीवा जीवा पर्हकिहता; ओसो मीट गल्लि कीताहकु, आलिह कीय्हनिर; अहे नावा संगे गूनम आयलाह, पकाय मीवा जीवा पर्हकिहता इनजोर वने वेहतोग. मीट माक जीवा कीतिर इनजोर नना पुताहकु, बाताले मकिह केवालेवा, वेहतलाह आतन. मीवा लोप्पा नना पोगयिहनन. ✨ मीट नावा जीवातुन सितुर कीतिर. ✨ माट पकाय तिल्ल आतेक तेला, नना ओसोय गिर्दाते महनन. ✨

✨ 6:9 6:9 रोम सहरतोर 8:35-36 ✨ 6:9 6:9 1:10; 4:11 ✨ 6:10 6:10 योहन 16:22; 2 कुरित्तोर 7:4-7; पिलिपितोर 2:17; 4:4; कुलुसितोर 1:24; 1 तिसलुनितोर 1:6 ✨ 6:10 6:10 1 कुरित्तोर 1:5-7; 2 कुरित्तोर 8:9; तोहचीतव पोल्लोड 2:9 ✨ 6:10 6:10 बळयिर 3:6; रोम सहरतोर 8:32; 1 कुरित्तोर 3:21-22 ✨ 6:12 6:11-12 7:2-3 ✨ 6:13 6:13 1 कुरित्तोर 4:14 ✨ 6:14 6:14 व्यवस्थाविवरण 22:10 ✨ 6:14 6:14 1 कुरित्तोर 5:9; 7:39; इपिसुसतोर 5:6-7,11; 1 योहन 1:6 ✨ 6:15 6:15 देयहकना मुक्यान “बलियाल” इनजोर वने इन्हतोर. ✨ 6:16 6:15-16 1 कुरित्तोर 10:21 ✨ 6:16 6:16 पिसमुळि 25:8; योहन 14:23 ✨ 6:16 6:16 तोहचीतव पोल्लोड 2:1 ✨ 6:16 6:16 पिसमुळि 29:45; लैव्यव्यवस्था 26:11-12; यिर्मयाह 31:1; यहजेकेल 37:27; तोहचीतव पोल्लोड 21:7 ✨ 6:16 6:16 रोम सहरतोर 8:9 ✨ 6:17 6:17 तोहचीतव पोल्लोड 18:4 ✨ 6:17 6:17 यशायाह 52:11 ✨ 6:18 6:18 2 शमएल 7:14; 1 इतिहास 17:13; यशायाह 43:6; रोम सहरतोर 8:14 ✨ 7:1 7:1 1 पत्र 1:17; 1 योहन 3:3 ✨ 7:2 7:2 12:15 ✨ 7:3 7:3 पिलिपितोर 1:7 ✨ 7:3 7:2-3 6:11-13 ✨ 7:4-7 7:4-7 तीतुसिन कलियालाह, पोलु मकिदुनिया पटटे अन्ज मतोग इन्जि, 2:13 अगा वेहतद मता. 2:14 अम्हाहि 7:3 एवनाह, तीतुसना पोल्लोतुन विळिसिस, पोलु तनाय सेवाता लोप्पा, वेल्लाडे पोल्लोन तेळियिह कीस वेहतहता. इगा मकिदुनिया पटटे बाताल आता इन्जि, पोलु ओसो वेहचोर दास्तोग. ✨ 7:4-7 7:4-7 4:8 ✨ 7:4-7 7:4-7 2:13 ✨ 7:4-7 7:4-7 8:24; 9:2-3; 10:8; पिलिपितोर 1:26; 2 तिसलुनितोर 1:4 ✨ 7:4-7 7:4-7 1:3-4 ✨ 7:4-7 7:4-7 6:10

8 नना मीक रासतद सीट्टन अर्विसि, गळक मीट दुकम आस मतिर. विस्वसिरिन दुकम आनाह कीतन इनजोर, मुने आल्सिंदन, मति इंजेक आल्सोन. ✨

9 इंजेके गिर्दा आतन, मीट दुकम आतिर इनजोर आयो, मति मीवा दुकमतेनाहकु, मीट पापमता अगदाहि देवुळतके मलतिर इनजोर. मीट देवुळतुहक विचर वातप दुकम आस मतिर. अदिनेनाहक इंजेके मयेनाह मीवा विस्वसता बाताले नुस्कन आयो.

10 माट देवुळतुहक विचर वातप दुकम आतेकेने, पापमता अगदाहि देवुळतके मलयहनल. अद इसबते देवुळि माक पिसिह कीस्ता. अद्रमता दुकम आतेक, ताना लोप्पा आल्समुळ आयो. ✨ मति देवुळतगा मलवा, उगस दुकम आतेक बारा, इद्रमता दुकमि माक देवुळता पिसमुळताहि जेक कीस्ता.

11 देवुळतुहक विचर वातप दुकम आस मतिर. अदिनेनाहक मीक बेस-नेहना आता ऊळाट! इंजेके मीट सेतेम मन्कलोरिन इनजोर तोहतलाह आतिर, गल्लि कीतोन ऊळिस, ओड आतिर. ओना सिक्साते कलियकोम इनजोर रेयतिर. ✨ इंजेके नाक ऊळलाहि, पकाय मीवा जीवा पर्हकिहता. नावा संगे गूनम आयलाह, मीवा जीवा पर्हकिहता. गल्लि कीतोन नेयम कीयलाह आतिर. ओसो मीट सबे पोल्लोने, मुर्तिय कसुरलेवोरिन इनजोर तोहतिर.

12 नना मुने मीक सीटि रासिस मतन, तान कसुर कीतोनेनाहक रासोन. अहे ओग बोना विस्व कसुर कीतोग, ओनेनाहक वने रासोन. मति देवुळता मुनेह, मीट मावा बेचोन पर्वा कीयहनिर, इदिन तोहतलाह मीक मोका दोर्कि इन्जि, रासिस मतन. ✨

13 अदिनेनाहक माक दीरा दोर्कता.

अचोने आयो मति, मीट सबेटोरा गूनमतुन ऊळिस, तीतुसना जीवा वने सितुर आता. अदिनेनाहक ओग गिर्दा आतोग. ओग गिर्दा आतदिन ऊळिसि, माट इंका पका गिर्दा आतोम. ✨

14 नना तीतुसनगा मीवा लोप्पा पोगयिस मतन. नना पोगयतद निटमे इनजोर, मीट तोहतिर. अदिनेनाहक पोगयिस मतन इनजोर, इंजेक नाक लजा वावो. ✨ माट अमेसा मीक निटमे वेहतना लेहकान, नना मीवा लोप्पा तीतुसिन वेहतद वने, निटम इनजोर करल आता. ✨

15 ओग मियगा वास मतोग अस्के, मीक कागहतोग अद पोल्लोतुन मीट सबेटोरिन केंजतिर. केंजिसि तान मानेम आतिर, ओसो रेयसोर, ओना पोल्लोतुहक वरेम आसोर, ओन बेस-नेहना ऊळतिर इनजोर, ओग सीता कीस्तोग. ✨ कीसि मीक ओसोय जीवा कीस्तोग.

16 सबे पोल्लोने नाक मियगा पूरा बर्वस मन्हता इनजोर, नना गिर्दा आतन.

8

गरिब विस्वसिरिहक दान ईयनद पोल्लो

1 मावोर विस्वसिरिर! मकिदुनिया पट्टोर सबेटोर विस्वसिरा मुडोरिहकु देवुळि देव्या ईताहकु, * ओर बह कीतोर, अदिन मीक वेहतहनन:

2 अद इद्रमि: ओर पकाय तिपलते मतोर. ओसो पकाय गरिब आस मतोर, तेला मति ओर पका गिर्दा आस मताहकु, दुसोर गरिब विस्वसिरेनाहक, मुर्तिय चिच्टम आयवा, कोताड ईतोर. ✨

3 ओर तमा बेचोक ईया पगतोर, अचोक कोताड ईतोर, ✨ तान्काय वीळिस वने, तमाय कुसिते ईतोर. ओर ईतदिना ननाय साक्सि महनन.

4 देवुळता मन्कलोरिन सायता कीयनद सेवातगा, माक वने कलियलाह ईम्हट, देव्या ईम्हटु इनजोर, ओर माक पकाय अर्जि कीतोर. ✨

5 माट बेद्रम विचर कीस मतोग, तान्काय एक्वा ओर कीतोर. इतेके माट सामिनेनाहके पिसकोम इन्जि, मुनेन करल कीस मतोर. पया देवुळता विचर मतप, मावा पोल्लो केंजलाह वने, तयर आतोर.

6 इंजेके मीवा मुडगा अळन्दम दान ईया वेहतोगु, ओग तीतुसिये! ✨ अदिनेनाहक अद कबळतुन मारिह कीयलाह वने, मीक वेहेग इनजोर, माट ओन अर्ज कीतोम. ✨

7 मीट विस्वस कीयलाह, पोल्लोड वळहकलाह, देवुळताड विचकिर्कन पुनदलाहि, जिदते सेवा कीयलाहि, माट कागहतपु जीवा कीयलाहि, बेस-नेहना कागयतिर. ✨ इंजेके देवुळता मन्कलोरिहक दान ईयनद कबळ वने, बेस-नेहना कीम्हट. ✨

8 इद पोल्लोतुन उकुम ईयना लेहका इनोन, ✨ मति दुसाड नाहकनोर विस्वसिर इद कबळते मीक वीळतोर. ओरा अचोन, मीट वने निटम जीवा कीयहनिरा बहु इनजोर, पर्हकिस ऊळलाह वेहतलाह आतन.

9 मावा येसुसामि किर्स्तु माक बेचोन गूनम तोहतोग इनजोर पुतिर. इतेके ओग कतमतविना माल्काल मन्जि, ओनगा सबे मताड; मति मीक देवुळता बेरा बर्कत दोर्कना इन्जि, मियेनाहक मन्कल आस गरिब आतोग, ✨ इदिन सीता कीम्हट. ✨

10-11 अदिनेनाहक इंजेके नावा विचरतुन, मीक वेहतलाह आतन: मीट कोताड अर्हतना इनजोर, नीरिताहि विचर कीयलाह आतिर, कोताड ईयलाह वने सुरु कीतिर. ✨ इंजेके अद कबळतुन मारिह कीम्हट. इद मीक बेस आस्ता. कोताड अर्हतना इनजोर, मीवा विचर मता, अद्रमे बेचोक अर्हता पगयहनिर, अचोक अर्हाट. ✨

✨ 7:8 7:8 2:2,4 ✨ 7:10 7:8-10 1 कुरित्तोर 5:2 ✨ 7:11 7:11 2:6 ✨ 7:12 7:12 2:4,9 ✨ 7:13 7:13 1 कुरित्तोर 16:18; 1:4; 7:4-7 ✨ 7:14 7:14 8:24; 9:2-3; 10:8; 2 तिसलुनितोर 1:4 ✨ 7:14 7:13-14 2:13 ✨ 7:15 7:15 2:9 * 8:1 8:1 बळयिर 16-17 ऊळतेके, मकिदुनिया पट्टे कमसेकम मंड सहर्कनगा विस्वसिरा मुल मतोर इन्जि, माक तेळियिहता: पिल्लिपि, तिसलुनि, बिरिया. इद पटि कुरित सहर मननद अकाया पट्टुहक दल्लिस मता. ✨ 8:2 8:2 रोम सहरतोर 2:4; 12:8 ✨ 8:3 8:3 1 कुरित्तोर 16:2; 2 कुरित्तोर 8:10-11 ✨ 8:4 8:4 बळयिर 24:17; रोम सहरतोर 15:30-31; 2 कुरित्तोर 9:1,12-13 ✨ 8:6 8:6 2:13 ✨ 8:6 8:6 12:18 ✨ 8:7 8:7 रोम सहरतोर 15:14; 1 कुरित्तोर 1:5-7 ✨ 8:7 8:7 9:8 ✨ 8:8 8:8 1 कुरित्तोर 7:6 ✨ 8:9 8:9 मत्याल 20:28; रोम सहरतोर 15:3; पिल्लिपितोर 2:6-8 ✨ 8:9 8:9 6:10 ✨ 8:10-11 8:10-11 1 कुरित्तोर 16:2-3; 2 कुरित्तोर 9:2 ✨ 8:10-11 8:10-11 8:3,19

12 कोताड ईयना इनजोर विचर मतेके, मियगा लेवेक आयो, मति मियगा बेचोक मन्हताड, ताना इसबते ईयनद इन्जि, देवुळतुहक विचर वास्ता.*

13 मीट दुस्रोरेनाहक ईयनाहकु, ओरिहक सुकम दोर्कालि, मति मीक इतेके गर्ज अर्वालि, इन्जि इनोन. इद्रम आयवा, बोगे एक्वा-तक्वा आयवालेवा, सबेटोर बराबर मनदना इन्जि, मावा विचर मन्हता.

14 इंजेके मियगा आलिस पिसनाह मन्हता, अदिनेनाहक गर्ज अरतोरिहक ईयना.* बेस्के उंद दिया मीक गर्ज अरतेके, अस्के ओरगा आलिस पिसनाह मतेके, ओर मीवा गर्जतुन निहतनुर बहे. इद्रम बोगे एक्वा-तक्वा आयवालेवा, सबेटोर बराबर मनदना.

15 इदे पोल्लो देवुळता साख्रमतगा रासतद मन्हता:
बोग वेल्लाडे जमा कीतोग, ओन्क आलिस पिसोड;
बोग उचुके जमा कीतोग, ओन्क कामि आयोड,*
इनजोर रासतद मन्हता. †

तीतुस ओसो ओना तोळतोस

16 माट मियेनाहक बेचोन आलिह कीय्दहोम, अचोन तीतुस वने आलिह कीस्तोग.* अद आल्सुळतुन ओना जीवातगा वाटटद देवुळतुन जोहर कीय्दहोम.

17 माट ओन मियगा वायलाह अर्जि कीतस्के, ओग केंजतोग। केंजिसि तनाय विचरते, गिर्दा आसि, मियगा वायलाह आतोग.*

18 ओना संगे ओर्वोग ऐंगेटोग विस्वसिन वने लोहतहोम. बेसता कबुरतुन पोक्कुर कीयनद सेवाते, सबेटोर विस्वसिरा मुडगा, ओना पेदिर दास्ता.

19 ओसो विस्वसिरा मुडोर वने, माट दान कोतान ओयनस्के, वेने मावा तोळ वायेग इनजोर निल्पिह कीतोर.* माट इव दान कोताड ओयनद दर्ममता सेवा कीयलाह आतोम, इदिन ऊळिसि, मन्कलोर सामिन मान ईयिर इनजोर, कीयलाह आतोम. ओसो देवुळता मन्कलोरिहक तोळ ईयलाह, मावा बेचोन जिद मन्हता इनजोर तोहतलाह,* कीयलाह आतोम.

20 माट वेल्लाडे दान कोतान ओपे कीयलाह आतोम, इद कबळते माक बोगे कसुर ओपना आयो इन्जि, उसरते मह्नोम.

21 सिरप देवुळता मुनेह मावाड कबस्क ओप्पनव आयो, मति मन्कलोरा मुनेह वने, माट कसुरलेवप दिसना इन्जि, सीता कीसोर मह्नोम.*

22 तीतुसना ओसो ओना तोळतोना संगे, ओसो ओर्वोग मावा ऐंगेटोग विस्वसिन लोहतलाह आतोम. ओग देवुळता सेवातगा गिर्दति मनवाल इनजोर वेल्लाडे पोल्लोने, वेल्लाडे मल्काड पर्हकिस ऊळतोम. मियगा ओग पका आसा कीताहकु, इंजेके मियगा वायलाह ओना ओसोय जिद मन्हता.

23 तीतुसना लोप्पा बोगाय ताल्हकतेक, इद्रम वेहाट: ओग नावा तोळतोग आंदोग; अहे नावा संगे मियगा सेवा कीयलाह आतोग.* ओना संगे वावालोर इर्वुर मन्कलोरा लोप्पा, इद्रम वेहाट: ओर मावा ऐंगेटोर विस्वसिर आंदुर, विस्वसिरा मुडोर आचिस लोहतोर. ओरा सेवातेनाहक किर्स्तुहकु मान दोर्किहता.

24 अदिहक मीट ओरिन जीवा कीतिर इनजोर तोहचीम्हट. इदिन ऊळिसि, माट बाराहकु मीवा लोप्पा पोगयिह्नोम इन्जि,* सबेटोर विस्वसिरा मुडोर पुनदनुर.

9

गिर्दति दान ईयना इन्जि, पोल् वेहतहतोग

1 देवुळता मन्कलोरिहक कोताड अर्हचि, सेवा कीयनद पोल्लोतुन, मीक रासना नाक गर्ज इले.*

2 बह इतेके कोताड ईयलाह, मीट पका विचर आतिर इनजोर, नना पुतन. नीरताहि अकाया पटोर विस्वसिर, कोताड ईयलाह तयर मन्हतोर इनजोर, मीवा लोप्पा मकिदुनिया पटोर विस्वसिरिन वेहतन.* मीट गिर्दा आतदिन केंजिसि, अगडोर वेल्लाटोर मन्कलोर वने, कोताड ईयलाह तयर आतोर.

3 मीट तयर मह्निर इनजोर, नना मकिदुनियातोरिन वेहच मतन. मीवा लोप्पा माट पोगयनद पोल्लो, जोल आयमाकि इनजोर, नना विचर कीयहनन.* अदिनेनाहक मीट कोताड अर्हचि तयर मनदकिर इनजोर करल कीयलाहि, वेर तोळतोर विस्वसिरिन मुनेन लोहतलाह आतन.

4 मकिदुनियातोर बोराय नावा संगे मियगा वातस्के, मीट कोताड लोहतलाह तयर इलवेके, मीवा पोगोन बर्वस कीस मतोम इनजोर, माक लजा वायगा. अहे मीक वने लजा वायगा.

5 बेस-नेहना दान कोताड ईकोम इनजोर, मुनेन पोल्लो विळिसस मतिर. अविस्किन मीट चिन्टम आयवा, ओपे कीस तासना इन्जि, वेर तोळतोर विस्वसिरिन, मुनेन मियगा कबुर लोहतना इनजोर, विचर कीतन.* पया माट मियगा वातस्के, अद दान तयर मनदगा. अव दान कोतान जबरदस्ति मियगडाह ऊंदना लेहका आयो, मति मीवा विचरतेन, मीट ओपे कीस तासना इन्जि, नना वेरिन लोहतहनन.*

* 8:12 8:12 मार्कल 12:43-44; लूकाल 21:3-4; 2 कुरित्तोर 9:7 * 8:14 8:14 बळयिर 4:34-35; 2 कुरित्तोर 9:12 * 8:15 8:15 पेसमुळि 16:18

† 8:15 8:15 इस्रयेलतोर पेळकल बूमते तिरियनेके, ओर मना तिडि त्तिदुर. अस्के अद तिडटुन पेहकतस्के, ओर्विहक-ओर्विहक तमा लोता मुडा इसबते, बराबर आलनाह दोर्कता.

* 8:16 8:16 2:13 * 8:17 8:17 12:18 * 8:19 8:18-19 1 कुरित्तोर 16:3; 2 कुरित्तोर 12:18 * 8:19 8:19 8:10-11; 9:2 * 8:21

8:21 बुदताड पोल्लोड 3:4; रोम सहरतोर 12:17-18; 1 तिमोति 3:7; 1 पत्र 2:12 * 8:23 8:23 2:13; पिलेमोन 17 * 8:24 8:24 7:4-7,14 * 9:1

9:1 रोम सहरतोर 15:30-31; 2 कुरित्तोर 8:4 * 9:2 9:2 8:10-11,19 * 9:3 9:2-3 7:4-7,14 * 9:5 9:5 12:17 * 9:5 9:4-5 1 कुरित्तोर

16:2

6 इद पोल्लोतुन सीता कीम्हटुः बोग उचुने विजा वीतिह्तोग, ओन्क उचुने अनम दोर्कगा. ओसो बोग वेल्ला विजा वीतिह्तोग, ओन्क वेल्ला अनम दोर्कगा.*

7 अदिनेनाहक बोगे पेःके-मुनेह आसोर एमाकेग, अहे दान ईयनद अडोटुन नोमिय पोयतगा इनजोर वने एमाकेग. बेस गिर्दते दान ईयनद, देवुळतुहक विचर वास्ता.* अदिहकु ओर्वोग-ओर्वोग मन्कल, बेचोक ईकन इनजोर विचर कीतोग, अचोके ईयेग.*

8 मीट सबे बेसताड कबस्किन कीसोर दायनाह, सबे पोल्लोने मीक गर्ज अरयनव, सबेटव अमेसा मियगा मनदलाह, सबे बर्कततुन आलिस पिसनाह, देवुळि मीक ईया पगयहता.*

9 इदे पोल्लो देवुळता साम्रमतगा रासतद मन्हताः
सेतेमतोग मन्कल चिच्टम आयवा, लेवोरिहक पकाय ईस्तोग,
ओना दर्ममतुन मन्कलोर अमेसा सीता कीस्तोर,*
इनजोर रासतद मन्हता.

10 देवुळि वीतवाल मन्कहक विजा ईस्ता, ओसो ओन्क तिनदलाह, अनम पुटिह कीस्ता.* अदे देवुळि मीवा वने मालसोमतुन बोल्गिह कीयगा, कीसि वेल्लाटोरिहक मीवा दर्ममता पायदा दोर्कगा.

11 मीट अमेसा चिच्टम आयवा ईयलाह, मीक सबे रीतिना बर्कत ईयगा.* अहे मीट मावा कयदे लोहतनव कोताड दोर्कवालोर मन्कलोर, अविस्कनेनाहक देवुळतुन जोहर कीयनुर.

12 बह इतेके, दान कोताड अर्हतनद सेवा कीतेके, देवुळता मन्कलोर गर्जते, ओरिहक तोळ ईयनाह आस्ता.* अचोने आयो मति, ओरिहक तोळ ईतस्के, ओरा जीवाताहि देवुळतुहक जोहरता पोल्लो पेससोरिन दास्ता.*

13 मीट इद सेवा कीसि, निटम मीट विस्वसिरि इनजोर, देवुळता मन्कलोरिहक तोहतिर. कुरित सहरतोर विस्वसिर, किर्स्तुना बेसता कबुरतुन नमवालोरम इतोर. अहे अद कबुरतुन केजिसि, माकु ओसो दुस्रोर विस्वसिरिहक, चिच्टम आयवा कोताड अर्हचीतोर इनजोर, ओर देवुळतुन जोहर कीयनुर.*

14 ओसो देवुळि मीक पकाय देव्या ईता इनजोर, मीवा पोगोन जीवा वाटिसि, मियेनाहक पार्तना कीयनुर.

15 देवुळ माक ईतद देव्या बेचोन बेरा मन्हता, अद वेहता वावो!* तान्क जोहर आयि.

10

पोलु तना सेवाता लोप्पा वेहतह्तोग

1 पोलु मावा संगे मनदहपा, उड्ला बुदते मन्ह्तोग, मयगडाहि जेक मनदहपा बारा, पका कळक मन्ह्तोग इनजोर,* नाक मन्कलोर इन्ह्तोर. इंजेके ननाय पोलुनन, गूनमते वळ्हकवाल, कुल्ल बुदते मनवाल किर्स्तुना पेदिरते,* मीक उंद पोल्लो वेहतहनन,

2 अद इद्रम मन्हताः पोलुर दुनियातोर लेहकान ताकिह्तोर इनजोर, मियगा वावालोर उचुर मन्कलोर माक पास्किह्तोर.* नना अके वातस्के, ओरिन कळकते वळ्हककन इनजोर, विचर कीयलाह आतन.* मति मीवा संगे नना अद्रम वळ्हकनाह आयमाकि! नना मीक अर्जि कीयहनन.*

3 इह केजाट! माट वने दुस्रोर लेहका दुनियातेन महनोम! मति दुनियातोर लेहका लळेम आयोम.

4 माट इद दुनियाता बुदते, तेल्वते वने, लळेम आयोम, मति देवुळता लावते लळेम आयहनोम. लळेम आसि, मन्कना बुदते बेसता कबुरता अडम मेगिस मनदनव, सबे विचर्किन बूळे कीयहनोम.*

5 मन्कना बुदते विचर कीयनदिन ओरे कीयहनोम, अहे देवुळतुन पुनवाह कीयनद, मोर्दीप बुदताड सबे पोल्लोन ओरे कीयहनोम.* मन्कलोर उंद-उंद कैगम विचरतुन मिळहि, किर्स्तुना पोल्लोतुन केजनाह कीयहनोम.

6 मीट किर्स्तुना उकुमता लेहकान, पूरा ताकलाह आयकिर अस्के, माट अद्रम ताकोम इनवालोर सबेटोरिन, सिक्सा ईयलाह माट तयर महनोम.*

7 मीवा मोकम मुनेह बेव पोल्लोड दिसिहताड, अविना लोप्पा बेस विचर कीम्हटु.* नना किर्स्तुना मन्कन इनजोर इनवाल मन्कल, तना किर्स्तुना मन्कल आतप लेहकान, माट वने किर्स्तुनोरम आंदोम, इदिन पुनेग!*

8 मीवा विस्वसतुन बेर्सिह कीयलाह, सामिनाहि माक अदिकर दोर्कता, तान बूळे कीयलाह आयो.* इद्रमता अदिकर इतोग इनजोर, नना पका पोगयतेक तेला, ताना लोप्पा लजा आयोन.*

9 पोलु तना सीटटाड पोल्लोने, माक रेय्पिह बह केवोग इनजोर, विचर केमाट. नना अद्रम केवोन.

* 9:6 9:6 बुदताड पोल्लोड 11:24; 22:9; गलातितोर 6:7,9 * 9:7 9:7 पेसमुळि 25:2; मिलेमोन 14 * 9:7 9:7 व्यवस्थाविवरण 15:10; 1 इतिहास 29:17; रोम सहरतोर 12:8; 2 कुरित्तोर 8:12 * 9:8 9:8 8:7; इपिससतोर 3:20; पिलिपितोर 4:11,19 * 9:9 9:9 देवुळताड पाटाड 112:9 * 9:10 9:10 यशायाह 55:10 * 9:11 9:11 रोम सहरतोर 12:8; 1 कुरित्तोर 1:5-7 * 9:12 9:12 8:14 * 9:12 9:11-12 1:11 * 9:13 9:12-13 मत्याल 5:16; रोम सहरतोर 12:8; 2 कुरित्तोर 8:4 * 9:15 9:15 रोम सहरतोर 5:15-16 * 10:1 10:1 1 कुरित्तोर 2:3-5; 2 कुरित्तोर 10:10 * 10:1 10:1 मत्याल 11:29 * 10:2 10:2 रोम सहरतोर 8:4; 2 कुरित्तोर 1:17 * 10:2 10:2 11:21 * 10:2 10:2 1 कुरित्तोर 4:21; 2 कुरित्तोर 13:1-2,10 * 10:4 10:4 6:7; इपिससतोर 6:11-13; 1 तिमोति 1:18 * 10:5 10:5 यशायाह 2:11-12 * 10:6 10:6 2:9 * 10:7 10:7 योहन 7:24 * 10:7 10:7 मीवा मोकम मुनेह बेव पोल्लोड दिसिहताड, अविना लोप्पा बेस विचर कीम्हटु. "मीट मोकम ऊळिसि माट बेद्रमतोरम इनजोर इहनिर," इद अर्तम वने आया पगयहता. * 10:7 10:7 1 कुरित्तोर 3:23 * 10:8 10:8 12:19; 13:10 * 10:8 10:8 7:4-7

10 नना इद्रम बाराहकुकु वेहतहनन इतेके, “पोलु तनाडः सीटिने बेराड-बेराडः, पका कळक पोल्लोडः रासिहतोग, मति मावा संगे मनदहपा, लावलेवप लेहकान दिसिहतोग, ओग बेस-नेहना वळहक पुनोग” इनजोर, उच्चुर इन्हतोर.✧

11 अद्रम इनवालोर मन्कलोर इद्र पोल्लोतुन पुनिरः मियगडाहि जेक मनदहपा, मावाडः सीटिनाडः पोल्लोने, बेद्रम मावा अदिकर तोहतहनोम, अद्रमलेहकाने मीवा संगे मनदहपा वने, मावा अदिकर अचोने ताकिहता.✧

12 उच्चुर तम्क बेचोन बेरोरोम इनजोर, तमाय कबळतुन ऊळिस इन्हतोर. तमतमाय निच जोकिस ऊळिहतोर, ओसो तम्क बेरोरोम इनजोर इन्हतोर. अद्रमतोर मन्कलोर तेल्वलेवोर आंदुर. माट कोनि ओरा मुडोरोम आयोम, ओरा संगे निच जोकिस ऊळवालोरोम आयोम. ओरे तेला बेरोर आयिर, माट अचोटोरोम आयोम!✧

13 मति मावा लोप्पा वेहतहननः माट केवद कबळता लोप्पा पोगयवालोरोम आयोम! मियगा एक्स मन्जि, बेसता कबुरतुन पोकर कीतोम, इद्र देवुळि ईतद कबळ आंदुर, बेचोन कबळ देवुळि माक ईता, अचोने कबळता लोप्पा माट पोगयवालोरोम आंदोम.✧

14 माटे मुने मियगा किर्स्तुना बेसता कबुरतुन ततोम.✧ अदिनेनाहक मियगा माट कीसीतद कबळता लोप्पा, माट पोगयतेक वने बार आयो, मावा अंदतुन वेंडिस अतप लेहका आयो.

15 दुस्रोर कीतद कबळतुन, माटे कीतोम इनजोर पोगयवालोरोम आयोम;✧ मीवा विस्वस बेसनेक-बेसनेके, मीवा पटटगा मावा सेवा वने पका बेसगा इनजोर, इद्रम आसा मन्हता. मति देवुळि बेचोन अंद ईयगा, अचोने कीकोम.

16 पेक्के मीवा पटटा अबर वने, बेसता कबुरतुन पोकर कीयनाह आयगा.✧ अगा बोगे सेवा केवव पटिनगा माट अतेके, दुस्रोर कीतद कबळतुन, माटे कीतोम इनजोर पोगयनद पोल्लो पेसो.

17 मति देवुळता साम्रमतगा रासतप लेहका, पोगयवाल मन्कल सामि तनेनाहक कीतदिन, सीता कीस पोगयेग.✧

18 अदिकरतोनन इनवाल मन्कनगा, सामि ईतद अदिकर इले;✧ मति बोन्क सामिनाहि अदिकर दोर्किहता,✧ ओगे निटम अदिकरतोग आंदोम.✧

11

जोल काहवालोर लोप्पा पोल्लुना रेयि

1 नना बुदलेवोना लेहकान वेहचोर मनाहक,✧ ओड आयमाट, गळक आपिस केंजाट. मुर्बत कीसि केंजसोर मन्हट.

2 (ओवोर्ग मन्कल तना मयान मुदा कर्सा कीयना लेहकान,) इंजेके मीट किर्स्तुनाये मुडोरिर इनजोर, ओना संगे नना मीवा मुदा कर्सा कीसीतप लेहका आतन.✧ अदिनेनाहक मीट ओना तपलेवद मर्मपिलातिन मनदना इनजोर, देवुळि उसरते मतप लेहका, नना अचोने उसरते महनन.

3 मति बेद्रम एदेन वाळुमते तरस वासि, मुनेता आंचाळ अवानु, तना सत्रल बुदते एक्किह कीता,✧ अद्रमलेहकान बोराय वासि, मीक पवित्रते, उंद विचरते मन्जि, किर्स्तुन मोळकवाह लेसिह कीयनुर बहा✧ इनजोर रेयतन.

4 अद्र बह इतेके, माट मीक येसुना पोल्लोतुन पोकर कीतोम, मति पूनोर मन्कलोर वासि, माट वेहतदिन विळिससि, ओना लोप्पा दुस्राडः पोल्लोन पोकर कीयहपा, बेस केंजतिर!✧ मीट मुने देवुळता जीवातुन दोर्किह कीतिर, मति ओर दुस्रा जीवाता पोल्लोतुन वेहनेके, मीट अदे पोल्लोतुन नमतोर.✧ माट मीक वेहतद बेसता कबुरतुन विळिससि, ओर वेहतद दुस्रा कबुरतुन बेस केंजतिर!✧ अदिनेनाहक मीट लेसतिरा बहु इनजोर रेयतन.

5 किर्स्तुनाडः बळयिरगाहक माट सबेटोरिहक बेरोरोम इनजोर, ओर तम्क इन्हतोर, मति नना इतेके, ओरिहकाय कमितोनन आयोन!✧

6 नाक वळहकलाह कोनि तेळियो,✧ मति सेतेम पोल्लोता लोप्पा, नना बुद पुनवोनन आयोन.✧ इदिन माट सबे पोल्लोने, सबे रीतिने, मीक पोळक्ने तोहतोम.

7 मियगडाहि कोताडः एनवा, पुनेमते देवुळता बेसता कबुरतुन मियगा पोकर कीतन;✧ मीट बेरोर आयना इनजोर, नाके उडूलोनन कीतन! इद्र बह पापम आताया?

8 मियगा सेवा कीयलाह, नना दुस्राडः नाहकनोर विस्वसिरा मुडोरगडाहि दान एतन, पुतिरा?✧

9 नना मियगा मतन अस्के, नाक कोताना गर्ज अर्स मताये! मति नना बोनाय पोगोन मोता वाटोन.✧ मकिदुनिया पटटाहि वास मतोर विस्वसिर,✧ नावा गर्जतेनाहक पूरा तोळ ईतोर.✧ इचानाह नना मियगडोग बोनाय पोगोन मोता वाटोन, इंजेक मुनेह वने अद्रमलेहकान मोता वाटोन.✧

10 इद्र पोल्लोतुन नना पोगयसोर तिरियिहने. किर्स्तु नाक ईतद सेतेमते वेहतहनन रा✧: मीवा अकाया पटटोग बोगे नाक पोगयवाह कीया पगवोग.✧

✧ 10:10 10:10 1 कुरित्तोर 1:17; 2 कुरित्तोर 11:6,21; 12:6-7; गलातितोर 4:13-14 ✧ 10:11 10:11 13:1-2 ✧ 10:12 10:12 3:1 ✧ 10:13 10:13 रोम सहरतोर 12:3 ✧ 10:14 10:14 1 कुरित्तोर 3:6 ✧ 10:15 10:15 रोम सहरतोर 15:20 ✧ 10:16 10:16 बळयिर 19:21 ✧ 10:17 10:17 यिर्मयाह 9:24; 1 कुरित्तोर 1:31 ✧ 10:18 10:18 3:1 ✧ 10:18 10:18 1 कुरित्तोर 4:5 ✧ 10:18 10:18 रोम सहरतोर 2:29 ✧ 11:1 11:1 5:13 ✧ 11:2 11:2 होशे 2:19-20; इपिससतोर 5:26-27; तोहचीतव पोल्लोडः 14:3-4 ✧ 11:3 11:3 पुटमुळि 3:1-7,13; योहन 8:44; 1 तिसलुनितोर 3:5; 1 तिमोति 2:14; तोहचीतव पोल्लोडः 12:9 ✧ 11:3 11:3 इपिससतोर 4:14,22 ✧ 11:4 11:4 1 कुरित्तोर 3:11; 1 तिमोति 1:3-4 ✧ 11:4 11:4 रोम सहरतोर 8:15 ✧ 11:4 11:4 गलातितोर 1:6 ✧ 11:5 11:5 12:11; गलातितोर 2:6 ✧ 11:6 11:6 1 कुरित्तोर 1:17; 2 कुरित्तोर 10:10 ✧ 11:6 11:6 6:6; इपिससतोर 3:4 ✧ 11:7 11:7 बळयिर 18:3; 1 कुरित्तोर 9:18; 2 कुरित्तोर 12:13 ✧ 11:8 11:8 1 कुरित्तोर 4:12; 9:6; पिल्लिपितोर 4:15,18 ✧ 11:9 11:9 1 तिसलुनितोर 2:9 ✧ 11:9 11:9 बळयिर 18:5 ✧ 11:9 11:9 पिल्लिपितोर 4:10 ✧ 11:9 11:9 12:13-14,16 ✧ 11:10 11:10 रोम सहरतोर 9:1-3; 2 कुरित्तोर 1:23 ✧ 11:10 11:10 1 कुरित्तोर 9:15

- 11 नना मियगा बोनाय पोगोन मोता वाटोन इनजोर, मीक जीवा केवाहक इहनना? अद्रम आयो! मीक जीवा कीयहनन इन्जि, देवुळिये पुन्हता.
 12 पोल्नुना ओसो ओना गोततोर लेहकान, माट वने कबळ कीतोम इनजोर पोगयलाह, जोल पोल्लोड कागहवालोर अग ऊळिहूतोर. अद्रम पोगयलाह, नना ओरिहूक अग एवोन. अदिनेनाहक बेद्रम इचानाह बोनाडे कोताड एनवा मतन, अद्रमलेहकाने मुनेह वने मनदकन.✧(मति ओर अद्रम मनदा पगवोर; बह इतेके ओर लोकराड कोताड तिन्जिये पिसिहूतोर.)
 13 ओर येसु किर्स्तुनाड बळयिरोम इनजोर, नाळेह कीस्तोर. किर्स्तुनाड बळयिर आयनद सोड कीसोर, दुसोरिन लेसिह केवालोर आंदुर.✧
 14 इद बामनाह लेहकाडा पोल्लो आयो, बह इतेके देयहकना मुख्याल वने, देवुळता दीचनद देवतुलता लेहकान मारियिस, नाळेह कीस्ता.✧
 15 अदिनेनाहक ताना सेवातोर वने, सेतेमते ताकवालोर सेवातोर लेहकान मारियिहूतोर इतेके, इद बेरा पोल्लो आयो! मति आक्रिते ओरिहूक तमा कीयनद कबळता इसबते, सिक्सा दोर्कगाये.

किर्स्तुना बळयि आताहकु, पोल्नुना तिपलि

- 16 ओसो वेहतहनन: नाक बुदलेवोग इनजोर, बोगे विचर केमाकेग. अद्रम विचर कीतिक वने बार आयो, कीम्हटु; अह इतेके नाक इंका उचुन एक्वा पोगयलाह अग दोर्कि!✧
 17 इंजेक नना वेहतलाह आतन, अद पोल्लो सामिना विचर मतप आयो; ओर्वोग बुदलेवोना लेहकान, पोमाडेडते इनदलाह आतन.✧
 18 वेल्लाटोर मन्कलोर, तमा कीतव कबस्कना लोप्पा, मन्कना बुदते पोगयिहूतोर इतेके,✧ नना वने पोगयकन.✧
 19 बाराहक इतेके, मीट बुद मतोरोग इहनिर;✧ मति बुदलेवोराड पोल्लोन, ओड आयवा आपिस, बेस केंजिहनिर.
 20 इतेके ओर मीक ओर्युलतोर लेहका ऊळतेक तेला,✧ रेयिह कीस तितेके तेला, नाळेह कीस तितेक तेला,✧ केमेन महनिर. तम्क बेरोरोम इन्हूतोर, लजा वानाह मीक चापुळ ईस्तोर, अस्के वने बाताले इनविर, केमेन महनिर.
 21 (माट बारा मीक अद्रम केवोम, अचोन अदिकर तोहोम,✧ नाक लजा वानाह इनदलाह आतन!)✧ मति जोल मन्कलोर पोगयलाह दीरा कीस्तोर, नना वने दीरा कीस पोगयिहनन.✧ (इंगो! बुदलेवोना लेहकान इनदलाह आतन!)✧
 22 ओर तम्क इब्रि जाततोर मन्कलोरोम इनजोर इन्हूतोर, नना वने इब्रि मन्कनने. ओर, इस्रयेल मन्कलोरोम इन्हूतोर, नना वने इस्रयेल मन्कनने.✧ ओर, अब्रहमना कूळतोरोग इन्हूतोर, नना वने अब्रहमना कूळतोनने.✧
 23 ओर तम्क किर्स्तुना सेवकिरोम इन्हूतोर, (नना पिसाड आतप लेहकान इहनन,) नना कोनि ओरिहूकाय एक्वा महनन! नना एक्वा कहटेम कीतन, एक्वा जेलते मतन, एक्वा देबाड तितन, ऊक-ऊके हामुर एवतप लेहकान आस मतन;✧
 24 यहूदिर नाक उंद कामि रेंड वीसाड देबाड,✧ जूटे रोमवालेवा, एयुड मल्काड नल्हूतोर.
 25 रोमि मन्कलोर मूंड मल्काड नाक बळगाते नल्हूतोर.✧ उंद मल्का लोकर नाक बंडाड उकिस हक्कसोर मतोर.✧ नना सम्दुरतगा पयनम अनेके, मूंड मल्काड ओडाड विरियताड. अस्के उंद मल्का नग्का पिळिळ पियल-पोळु, सम्दुरतगान एगिस मतन.
 26 अमेसा नाहक-नाहक तिरियिंदन, अनेके बेरेहक वने ओसोर मताड, कलेरा रेय मंदु, नावाय यहूदि जाततोर ओसो यहूदि आयवोर मन्कलोर वने, नाक कोटुल कीदुर. सहर्कनगा वने तिपल आंदन, पेळहकल बूमतुहक अनेक वने तिपल आंदन, सम्दुर वेंडिस अनेक वने तिपल आंदन, विस्वसिरोम इनजोर नाळेह केवालोर मन्कलोर वने, नाक तिपल कीदुर.✧
 27 बेसता कबुरतुन पोकर कीयनदिना लोप्पा तिपल आसि, एपुर पेसनाह कहटेम कीतन.✧ वेल्लाडे मल्काड, निदूलेवा तिपल आस मतन. जावा-एग दोर्कवा तिपल आंदन.✧ वेल्लाडे मल्काड सेवा कीसोर, गाटो तिनदलाह पुरसत दोर्को. ईडमते मुचलाह, वेल्लाडे मल्काड गेंदेड आलोड.✧
 28 इंका ओसो बाताड वेहतकन, सबे नाहकना विस्वसिरा मुडा लोप्पा वने, दिनम नाक आल्सुळ वासोर मन्हता.
 29 बोगाय विस्वसि मन्कल कमजोर आतेके, नना वने अद्रमे आतप लेहका आयहनन.✧ ओर्वोग विस्वसि मन्कन, बोराय पापमतके लेसिह कीतिके, नावा जीवा चुहेम आयो.
 30 नना पोगयिहनन इतेके, नावा लावते कीया पगवव कबस्कना लोप्पा पोगयिहनन.✧
 31 येसुसामिना बाबाल (ओन्क अमेसातुहक जोहर आयि!), मावा देवुळबाबाना किरिया रा, नना जोल वळहकोन!✧
 32 दमिस्क सहरतगा मतन अस्के, अरितास राजाना गुमसि बह कीतोम इतेके, नना पेसतस्के, नाक पोयतना इनजोर, सहरता अगदगा सीपय्किन निल्पिह कीस मतोग.✧
 33 मति विस्वसिर नाक बेरा कुचातगा उदिह कीसि, सहरता किले गूरेता किळिकताहि पलते रेहूतोर.✧ इद्रमलेहका नना गुमसिना कयदाहि

✧ 11:12 11:12 1 कुरित्तोर 9:12 ✧ 11:13 11:13 बळयिर 20:30; गलातितोर 1:7; 2:4; पिलिपितोर 3:2,18; तीतुस 1:10-11; 2 पत्र 2:1; तोहचीतव पोल्लोड 2:2 ✧ 11:14 11:14 गलातितोर 1:8 ✧ 11:16 11:16 12:1 ✧ 11:17 11:17 12:6-7,11 ✧ 11:18 11:18 1:17; 5:16; पिलिपितोर 3:3-4 ✧ 11:18 11:18 12:1 ✧ 11:19 11:19 1 कुरित्तोर 4:10 ✧ 11:20 11:20 गलातितोर 2:4; 4:3,9 ✧ 11:20 11:20 मार्कल 12:40; 2 कुरित्तोर 12:16 ✧ 11:21 11:21 10:10 ✧ 11:21 11:20-21 1:24 ✧ 11:21 11:21 10:2 ✧ 11:21 11:16-21 5:13 ✧ 11:22 11:22 पिलिपितोर 3:5 ✧ 11:22 11:22 रोम सहरतोर 11:1 ✧ 11:23 11:23 बळयिर 16:23; रोम सहरतोर 8:35-36; 1 कुरित्तोर 15:10; 2 कुरित्तोर 6:5 ✧ 11:24 11:24 व्यवस्थाविवरण 25:3 ✧ 11:25 11:25 बळयिर 16:22 ✧ 11:25 11:23-25 बळयिर 14:19; गलातितोर 6:17 ✧ 11:26 11:26 1 कुरित्तोर 15:30; गलातितोर 2:4 ✧ 11:27 11:27 1 तिसलुनितोर 2:9; 2 तिसलुनितोर 3:7-8 ✧ 11:27 11:27 पिलिपितोर 4:12 ✧ 11:27 11:23-27 रोम सहरतोर 8:35-36; 1 कुरित्तोर 4:11; 2 कुरित्तोर 6:4 ✧ 11:29 11:29 1 कुरित्तोर 8:9,13; 9:22 ✧ 11:30 11:30 1 कुरित्तोर 2:3; 2 कुरित्तोर 12:1 ✧ 11:31 11:31 1:23; गलातितोर 1:20 ✧ 11:32 11:32 बळयिर 9:24 ✧ 11:33 11:33 बळयिर 9:25

पिसतन.

12

देवुळता लावतेनाहक पोगयना

1 इद्रम पोगयतेके, नाक बाताले पायदा दोर्को, दोर्कवेकाय नाक पोगाय पोयतहताये, * सामि नाक लेकाते पुन्पिह कीतव पोल्लोनु, ओसो नाक तोहतव पोल्लोन वेहतकन:*

2 किस्तुन विस्वस कीतोग, ओवोर्ग मन्कन पुतन. चोव्दा वर्साना मुने, देवुळि सबेटक पोगोटा बूमतगा, ओन ओस मता. * ओग मन्कल मेंदुल अगके अतोगा, बार ओना जीवा गळक पोगोन अन्ज मता, नना पुनोन, देवुळिये पुन्हता. *

3 ओग मन्कल मेंदुल अगके अतोगा, बार ओना जीवा गळक पोगोन सुकमता जागातगा अन्ज मता, नना पुनोन, देवुळिये पुन्हता.

4 ओग मन्कन देवुळि सिंगदीपतगा * ओस मता. ओग अगा मन्कलोर वळ्हकलाह पोलवव, वेहता वावव, पोल्लोन केंजतोग.

5 इद्रमतोग मन्कना पोल्लोतुन वेहचि, नना पोगयकन! मति नावा लोप्पा वेहतना इतेके, सिरप नावा लावते कीया पगवव पोल्लोने वेहच पोगयकन. * दुस्राड पोल्लोन वेहचि पोगयोन.

6-7 नयगा पोगयलाह वेल्लाडे पोल्लोड मन्हाताड; अविस्किन पोगयतेके, नना बुदलेवोनन आयोन आवेनन; * सेतेमतोनने आवेनन; मति नना पोगयोन. बाराहक इतेके, नना कीयनव कबस्किन, ओसो वेहतनव पोल्लोन, मन्कलोर ऊळिहतोर. अविस्किन ऊळिसि, नना बेद्रमतोनन इनजोर पुनिर, अदे बेस. मति देवुळि नाक पका बेराड-बेराड पोल्लोन लेकाते तोहता इन्जि, मन्कलोर नाक मान ईयनद ओप्पो.

अदिनेनाहक अविस्किना लोप्पा, नना पका पोमाडेड कीयनद आयो इनजोर, देवुळि नाक दुकम ईयनद उंद तिपल ईता. * देयहकना मुख्याल लोहतपु, * इद तिपल नाक अमेसा सिकसा कीसोरेन मन्हाता. †

8 अद तिपल नयगडाहि जेक आयि इनजोर, मूंड मल्काड सामिन अर्जि कीस ऊळतन. *

9 मति येसुसामि नाक इद्रम इतोग: “इद तिपलता संगे नना नीक देखा ईतन, अदे आस्ता. बाराहक इतेके नीक लाव लेवस्केन, नावा लाव नियगा पका ताकिहता,” * इनजोर इतोग. अदिनेनाहक इंजेके नाक लाव लेवस्के, किस्तुना लाव नयगा ताकना इनजोर, बेस-नेहना गिर्दति पोगयिहनन.

10 नाक लाव लेवस्केन, नना किस्तुना लावते मेकिहनन. * अदिनेनाहक नना लाव लेवस्के गोसा आयहपा, मन्कलोर नाक लजा कीयहपा, नाक नल्हतना-कोहकना कीयहपा, तिपल आयहपा, इव सबे पोल्लोड किस्तुनेनाहक आयहपा, नना बेस गिर्दा आयहनन. *

पोलु कुरित्तोर विस्वसिरेनाहक आलिह कीस्तोग

11 नना बेदिहक ओजोन! * मति माटे किस्तुनाड बळयिरगा पका बेरोरोम इनजोर, उच्चुर जोल वेहचोर तिरियिहतोर. निटमे ओरिहकाय नना बेदे पोल्लोते उड्लोनन आयोन. * अदिहक नावा लोप्पा मीट पोगयना मता! मति मीट केमेन मताहकु, ननाय पोगयतन, * ओसो बुदलेवोना लेहकान आतन! * पोगयलाह मीटे नाक तगहतप लेहका कीतिर!

12 नना मियगा मनदहपा, तिपल्किन आपसोरे, देवुळता सेवा कीतन. अस्के देवुळ तोहतव सीनाड, मन्कलोर बामनाह लेहकाडाड कबस्कु, देवुळता लावताड कबस्कु, नावा कयदे आताड. नना निटम येसु किस्तुना बळयिनन * इनजोर, इव पोल्लोड तोहंदुड. *

13 इचोन कबळ मियगा आता. नना मियगा बाताल कबळ विळसतन? बेदिना लोप्पा, दुस्रो विस्वसिरा मुडुहकाय कमि आतिर? सिरप उंदिय विळसतन! मियगा मोता अरवा मतन! * इदे तप आता अय? अले नावा तपतुन मापि कीम्हटु!

14 ऊळाट! इंजेक मुचाकेपाते, मियगा वायलाह तयर आतन. * इंजेक वने मियगा मोता अरवोन आयकन! * विस्वसता मेटे, मीट नावाड पिलाड-पेकोरा लेहकान आतिर. पिलाड-पेकोर तलोग-तपेरेनाहक मालसोम जमा केवोर, मति तलोग-तपेरे पिलाड-पेकोरेनाहक जमा केमुळ आस्ता. * अदिनेनाहक नाक मियगडा मालसोम गावल आयो, * मीवा जीवाये नाक गावले.

15 मीवा पायदातेनाहक कोताड आयिड, लाव आयि, बेदे आयि, कर्सा कीयलाह तयर महनन; नना बेचोन कीया पगयहनन, अचोन सबे कीयलाह तयर महनन. * मति नना मीक बेचोन एक्वा जीवा कीतन, * अचोने कमि मीट नाक जीवा कीतिर अले. *

16 अद पोल्लो मनि! नना मियगा मोता वाटोन; * मति पोलु तना सत्रल बुदते माक नाळेह केवाल इनजोर इहनिरा? *

* 12:1 12:1 11:16,18,30 * 12:1 12:1 1 कुरित्तोर 14:6; गलातितोर 1:12; इपिसुसतोर 3:3 * 12:2 12:2 यहजेकेल 8:3; बळयिर 8:39; 1 तिसलुनितोर 4:17; तोहचीतव पोल्लोड 12:5 * 12:2 12:2 पोल्लुहक पोगयनद विचर वावो. अदिनेनाहक इद लेकातुन वेहतहपा, दुस्रो मन्कल कलात वातप लेहका वेहतहतोम. मति तनाय पोल्लोतुन वेहतलाह आतोग इनजोर, वचन 1 ओसो 6-7, इविस्किनाहि माक दिसिहता. * 12:4 12:4 लुकाल 23:43; तोहचीतव पोल्लोड 2:7 * 12:5 12:5 1 कुरित्तोर 2:3 * 12:6-7 12:6-7 5:13; 11:16-17 * 12:6-7 12:6-7 10:10 * 12:6-7 12:6-7 अय्यूब 2:6; मत्याल 4:1; मार्कल 1:13; 1 कुरित्तोर 5:5 † 12:6-7 12:6-7 इद बेद्रमता तिपल इन्जि पोलु वेहोम. मेंदुलता दुक आया पगयहता, दुस्रो विस्व वने आया पगयहता. * 12:8 12:8 मत्याल 26:44 * 12:9 12:9 1 कुरित्तोर 2:4-5; इपिसुसतोर 3:16; पिलिपितोर 4:13 * 12:10 12:10 13:4 * 12:10 12:10 रोम सहरतोर 5:3; 8:35-36; 1 कुरित्तोर 2:3; 2 कुरित्तोर 5:15; 6:4; 2 तिसलुनितोर 1:4; 2 तिमोति 3:11 * 12:11 12:11 1 कुरित्तोर 3:7; 13:2 * 12:11 12:11 1 कुरित्तोर 15:9-10; 2 कुरित्तोर 11:5 * 12:11 12:11 3:1 * 12:11 12:11 5:13; 11:16-17 * 12:12 12:12 बळयिर 14:3; 1 कुरित्तोर 9:1 * 12:12 12:12 रोम सहरतोर 15:19; इब्रितोर 2:3-4 * 12:13 12:13 1 कुरित्तोर 9:12,18; 2 कुरित्तोर 11:7,9 * 12:14 12:14 1:15; 13:1-2 * 12:14 12:14 11:9 * 12:14 12:14 1 कुरित्तोर 4:14-15 * 12:14 12:14 1 कुरित्तोर 10:24,33 * 12:15 12:15 रोम सहरतोर 9:1-3; 2 कुरित्तोर 1:6; पिलिपितोर 2:17; कुलुसितोर 1:24; 1 तिसलुनितोर 2:8 * 12:15 12:15 11:11 * 12:15 12:15 7:2 * 12:16 12:16 11:9 * 12:16 12:16 6:8; 11:20

17 नना उच्चुर मन्कलोरिन मियगा लोहच मतन, ✨ ओरा मेटे मीक कोताना लोप्पा नाळेह कीस मतना? आयो!

18 मियगा वायलाह, नना तीतुसिन लोहच मतन. ओगु ओर्वोग तोळतोग विस्वसिना संगे, मियगा वास मतोग. ✨ तीतुस मियगा कोताड ताल्हकिस मतोगा? ताल्हकोग. तीतुस ओसो नना उंदिय विचरतोरोग मतोग, ओसो उंदिय रीतते ताकतोग. ✨

19 मयगा कसुर इले इन्जि, मीक तोहतलाह इचोन वेहतोग इनजोर, विचर कीय्हनिरा? अद्रम आयो! माट इतेके देवुळता मुनेह, किर्स्तुना अदिकरते वळ्हकलाह आतोग. नावा गोततोरिर! माट बाताल कीय्हनोग, अद सवे मीवा विस्वस बेर्सना इनजोर, कीयलाह आतोग. ✨

20 बाराहक इतेके, नना मियगा वातस्के, मीक विचर वावदिन नना कीयनाह आयो बहा; नाक विचर वावदिन मीट कीकिर बहा इनजोर रेयतन. इतेके जगळम, ✨ कुळसा, ओडु, ✨ कुदता पायदा ऊळना, ✨ कूदिड, ✨ गुरागुरा वळ्हकसोर तिरियना, मोर्दोप, ✨ रोदा पोयतना, इव पोल्लोड मियगा दिसनुड बहे इनजोर रेयतन. ✨

21 ओसो इद्रम वने रेयतन: मियगोर विस्वसिर उच्चुर, ओर्विहक-ओर्वोग साखाल कबस्क, लजालेवा करब कबस्क, इद्रमता पापम कीदुर. ✨ ओर तमा पापमता अगदाहि मलवदिन ऊळिसि, नाक दुकम आनाह आयो बहा; ✨ इद्रम नावा देवुळि नाक मीवा मुनेह, लजा वानाह केवो बहा इनजोर रेयतन. ✨

13

पोलुनाड आक्रि पोल्लोड

1-2 देवुळता साख्रम वेहतपु, कमसेकम इर्वुर-मुवुर मन्कलोरा साक्सिते, नीवा पोल्लो करल आयि. ✨ अद्रमलेहकाने मीक रेंड मल्काड, मीवा पापमतुन विळसाट इन्जि, वेहच मतन. * नना दुस्रा मल्काते मियगा वास मतन, अस्के पापम कीतोरिन, अहे सबेटोरिन, रेयिह कीस मतन. इंजेक नना मियगडाह जेक महनन. मति केंजाट, इद सीटटे मीट सबेटोरिन वेहतलाह आतन, नना मुचाकेपाते मियगा वायकन. ✨ वातस्के मीट अद्रमलेहकाने पापमते मतेके, नना बोने विळसोन आयकन! ✨

3 “नीवा तोडटे किर्स्तु वळ्हकित्तोग इनजोर, बह पुतोग?” इह्निर. नना ओना अदिकरते पापम कीतोरिन सिक्सा ईकन, अस्के किर्स्तु नावा तोडटे वळ्हकित्तोग इनजोर पुनदकिर. ✨ मीक सिक्सा ईया पगवाह, किर्स्तु लावलेवोग आयोग.

4 निटमे किर्स्तुन लाव लेवस्के, हव्कनागुटातगा वेळहतोर; ✨ मति इंजेके ओग देवुळता लावते जीवात मन्हतोग. ✨ किर्स्तु मतप लेहकान, माट वने लावलेवोरोगे. ✨ मति माट मियगा वासि, मीक सुद्रे कीकोम अस्के, माट वने देवुळता लावते, किर्स्तुना संगे जीवात महनोग ✨ इन्जि ऊळकिर.

5 मीट नाक पर्हकिस ऊळना वाटो, मीवा विस्वस निटम मन्हताया इन्जि, मीट कुदतुने पर्हकिस ऊळाट. ✨ अद्रम ऊळतस्के, मीवा जीवातगा येसु किर्स्तु मन्हतोग इनजोर, पुनमुळ आस्ता. अद्रम लेवेके, मीट ओना लोकरिर आयविरे कोनि.

6 अद्रम पर्हकिस ऊळतेके, मयगा वने बळयिरा अदिकर निटम मन्हता इनजोर, मीट पुनदकिर बहे.

7 मीट मावाड केंजवा, बाताले लाग्वा कबळ कीयना आयो इनजोर, मियेनाहक देवुळतुन पार्तना कीय्हनोग. मयगा किर्स्तुनाड बळयिरा अदिकर मन्हता इनजोर, मीट रेयिस ताकलाह, इदिन इनोन. अद अदिकर माट मीक तोहवेक वने बार आयो, मति मीट सेतेमते ताकनदे, माक विचर वास्ता.

8 मीट सेतेम कागहमुळतुन माळतेके, माट मीवा विस्व बेद्रम आयकोम? माट अद्रम आयवा, मीवा तोळे मनदकोम!

9 माट लावलेवोरोगे दिसतेक बार आयो, मीट लावतोर मतेक, माट गिर्दा आय्हनोग. ✨ मीट मीवा ताकमुळते तपतव पोल्लोन सुद्रे कीसि, देवुळतुहक विचर वानाह पिसना इनजोर, ✨ पार्तना कीय्हनोग.

10 मीवा विस्वसतुन बेर्सिह कीयलाहि, सामिनाहि माक अदिकर दोर्कता, तान बूळे कीयलाहि आयो. मियगा वातस्के, इद अदिकरते मीक कळकते वेहतनाह आयमाकि इनजोर, ✨ इंजेक मियगडाह जेक मनदहपा, इव पोल्लोन रासलाह आतन. ✨

11 मावोर विस्वसिरिर! इव नावाड आक्रिताड पोल्लोड आंदुड: बेस गिर्दाते मन्हटु, सुद्रेम आसोर मन्हटु, सुकमते मन्हटु, उंदिय विचरते मन्हटु, ओर्विहक-ओर्वोग कलियिस-मेलियिस मन्हटु. ✨ अस्के माक जीवा कीयनद, सुकम ईयनद देवुळि, मीवा ऐगे मनदगा. ✨

12 मीट देवुळता लोकरिर इन्जि, ओर्विहक-ओर्वोग जीवा वाटसोर जोहर कीमहटु. ✨

13 इगोर देवुळता मन्कलोर सबेटोर, मीक जय येसु इन्हतोर.

✨ 12:17 12:17 9:5 ✨ 12:18 12:18 8:17-19 ✨ 12:18 12:18 2:13; 8:6 ✨ 12:19 12:19 रोम सहरतोर 14:19; 2 कुरित्तोर 10:8; 1 तिसलुनितोर 5:11 ✨ 12:20 12:20 1 कुरित्तोर 3:3 ✨ 12:20 12:20 गलातितोर 5:19-21 ✨ 12:20 12:20 रोम सहरतोर 2:8 ✨ 12:20 12:20 रोम सहरतोर 1:29-30; याकुब 4:11; 1 पत्र 2:1-3 ✨ 12:20 12:20 1 कुरित्तोर 4:18; 5:2 ✨ 12:20 12:20 2 कुरित्तोर 2:1-4; याकुब 3:14 ✨ 12:21 12:21 1 कुरित्तोर 6:9 ✨ 12:21 12:21 1 कुरित्तोर 6:18-20; 2 कुरित्तोर 2:1 ✨ 12:21 12:21 13:1-2 ✨ 13:1-2 13:1-2 व्यवस्थाविवरण 17:6; 19:15; मत्याल 18:16 * 13:1-2 13:1-2 व्यवस्थाविवरण 19:15, इद वचनता लोप्पा, पोलुना कालमते यहूदि लोकर इद्रमलेहका इंदुर: पापम केवानु सिक्सा ईयनामुने, निमा पापम कीयनदिन विळसा इन्जि, ओन 2-3 मल्काड वेहतनदु, ✨ 13:1-2 13:1-2 12:14 ✨ 13:1-2 13:1-2 1:23 ✨ 13:3 13:3 मत्याल 10:19-20; 1 कुरित्तोर 5:4; 7:40 ✨ 13:4 13:4 पित्तितोर 2:7-8; 1 पत्र 3:18 ✨ 13:4 13:4 रोम सहरतोर 1:3-4; 6:2-4; 1 कुरित्तोर 1:25; 6:14 ✨ 13:4 13:4 1 कुरित्तोर 2:3 ✨ 13:4 13:4 12:10 ✨ 13:5 13:5 1 कुरित्तोर 11:28 ✨ 13:9 13:9 1 कुरित्तोर 4:10 ✨ 13:9 13:9 रोम सहरतोर 15:2; इपिसुसतोर 4:11-12; 1 तिसलुनितोर 3:10 ✨ 13:10 13:10 2:3 ✨ 13:10 13:10 1 कुरित्तोर 4:21; 5:4; 2 कुरित्तोर 10:8,10 ✨ 13:11 13:11 मार्कल 9:50; रोम सहरतोर 12:16 ✨ 13:11 13:11 रोम सहरतोर 15:33; इपिसुसतोर 6:23 ✨ 13:12 13:12 रोम सहरतोर 16:16; 1 कुरित्तोर 16:20

14 मीक सबेटोरिहक येसुसामि किस्तु देव्वा ईयेग, ☆ देवुळि जीवा कीसोर मनि. ताना पवित्र जीवा मियगा कलियसोर मनि☆.

गलाति पटटोर विस्वसिरेनाहक, किर्स्तुना बळयि पोलु लोहतद सीटि

इद सीटटुन रासवाल येसुना बळयि पोलु आंदोग. पोलु इद सीटटुन, गलाति पटटोर विस्वसिरिहक रासतोग. ओरगा वेल्लाटोर यहूदि आयवोर मतोरे. इद सीटि बाराहक रासतोग इतेके, अद तूकने जोल काऱहवालोर यहूदिर, गलाति पटटोर विस्वसिरगा वातोरे. वासि, तमाड अडोड (मोसा मुय्तोग वेहच मतपु, तमाड मँदुस्कने डायना रिवज कीयनद, तिडटाड अडोड, पोल्वा-पंडुमताड अडोड) माळलाह पोकुर कीदुर. माळवालेवा मीटु देवुळता मुनेह सेतेमतोरि आया पगविर इनजोर ओर इंदुर. अदिनेनाहक पोलु यहूदि काऱहवालोर पोगोन ओड आतोग. ओसो गलातितोर विस्वसिर ओराड केंजिस नमिस मतोरे, इदिन केंजिसि पोलुहक पका दुकम आता. अदिनेनाहक पोलु गलातितोरिन तेळियिह कीयलाह, इद सीटि रासतोग.

पोलु सीटटगा इह इन्हतोग इतेके, नना पोकुर कीयनद कबुरिये, बेसता कबुर आंदु; इद कबुर नाकु मन्कना मेटे दोर्को मति, किर्स्तुये नाक तेन पुन्पिह कीतोग. ओसो येसु किर्स्तुन विस्वस केवालोर, मोसानाड अडोना कय इळन इलेर; अव अडोड सिरप मन्कना पापमतुने तोहतहताड. मति मन्कलोर येसु किर्स्तुन विस्वस कीतेकेन, सेतेमतोर आस्तोर. येसुना मेटेने ओर विस्वसिर विस्वसते निच मन्हतोर इनजोर, पोलु इद सीटटगा वेहतहतोग. ओसो देवुळता जीवा माक ताकिह कीतपु, माट ताना पेगे ताकना गावले, ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीसि सेवा-साकुर कीयना गावले.

1 नना पोलुनन, येसु किर्स्तुना बळयिनन, ✨ ननाये इद सीटि रासवानन. नना मन्कना कयदे बळयिनन आयोन, ओसो मन्कना मेटे वने बळयिनन आयोन; मति येसु किर्स्तु, ओसो वेन हामुरताहि तेक्किह कीतोग देवुळबाबाल, वेरे इर्वुर नाकु बळयि आयनोग इन्जि तासतोर. ✨

2 मीट गलाति पटटे मनवालोर किर्स्तुना मुडोरि, ✨ मीके इद सीटि रासिहनन, इगा मनवालोर विस्वसिरा संगे ऐगेन कलियिस, इद सीटि रासिस लोहतहनन.

3 मावा देवुळबाबाल, ओसो मावा सामि येसु किर्स्तु, वेरे इर्वुर मीकु देव्या ईयिर, सुकम ईयिर. ✨

4 येसु किर्स्तु मावा पापमता सिक्सा एचि, हक्कनागुटातगा तना जीवा ईतोग इन्जि, मीट पुतिर. ✨ माट इद दुनियाताड लाग्वाड विचर्कनाहि, लाग्वाड कबस्कनाहि पिहट अरयना इन्जि, मावा देवुळबाबाना विचर मता. ✨ अदिनेनाहक येसुसामि तना जीवा ईतोग.

5 ओन्क सबेटोर अमेसा-अमेसातुहक मान ईयिर. ✨ आमेन!

उंदिय बेसता कबुर आंदु

6 पया अचोन चट्टिपट मीटु देवुळतुन पेगे कीतिर इतेके! बेद देवुळ मीकु किर्स्तुना दयाते मनदलाह केयता, ✨ ताना बेसता कबुरतुन पोहचि, बेदो दुस्राय अलगता कबुरतुन नमतिर अले! ✨

7 अद कबुर इतेके बेसतल आयो मति, मीक लेसिह केवालोर बोर मन्हतोर, ओर तान बेसता कबुर इन्जि, किर्स्तुना सेतेमता कबुरतुन मिळहतलाह ऊळिहतोर. ✨

8 मति माट मीक काऱहतद पोल्लोतुन विळिससि, दुस्रा अलगता पोल्लो बोगाय मीक काऱहतेके, देवुळ ओन बूळे कीयि! माट काऱहतेक वने, पोगोटा देवतुल काऱहतेक वने, ✨ अद्रमतोन देवुळि बूळे कीयि!

9 माट मुने मीक वेहच मतोम, इंजेक ओसो नना सीता कीसीयहनन, बेस केंजाट. मीट मुने नमतद बेसता कबुरतुन विळिससि, अलगता कबुर मीक बोर वेहतहतोर, ओरिन देवुळि बूळे कीयि. ✨

10 बह इंजेके लोकराहि मान दोर्कना इन्जि, नना ऊळिहनना? बारा देवुळता देव्या दोर्कना? ✨ बह मन्कलोरिन नना गिर्दा केवानन आयहनना? मन्कलोरिन नना गिर्दा केवानन आस मतेके, किर्स्तुना कय इळन ✨ नना मनोन आवेनन.

पोलु वेहतद कबुर देवुळता आंदु

11 मावोरि, बेस केंजाट! बेद बेसता कबुरतुन नना मीक वेहच मतन, अद मन्कना बुदता आयो. ✨

12 मन्कनगडाहि नना इद कबुरतुन केंजोन, मन्कनगडाहि नना कगयोन वने. मति नाकु येसु किर्स्तुये अदिन पुन्पिह कीतोग. ✨

13-14 (नाकु मन्कनगडाहि इद बेसता कबुर दोर्को, मति किर्स्तुनगडाहे दोर्कता इतेके,) यहूदि जाततोरगा नावा मुनेटा मनमुळता लोप्पा मीट केंजिस मतिर. ✨ नना अस्के देवुळता मुडुन पकाय कुळसा अंदन. ओरिन बूळे कीयलाह ओरा पेगे दल्लिस मंदन. ✨ मावा यहूदि रीतरिवजतुन माळलाहि, नावा ऐगेटोरिहकाय वीळिस बेचोनो मुनेह मंदन. इतेके नावाड मुनेतोर तादोर-बाबोर काऱहतनाड उतुर्क कगयलाहि, नावा पकाय जिदि मंदु, इदिन मीट पुतिर. ✨

✨ 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:1; तीतुस 1:1-4 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 9:15 ✨ 1:2 1:2 बळयिर 16:6; 1 कुरिततोर 16:1 ✨ 1:3 1:3 रोम सहरतोर 1:6-7 ✨ 1:4 1:4 योहन 1:29; गलातितोर 2:20; 1 तिमोति 2:6 ✨ 1:4 1:4 रोम सहरतोर 12:2; इपिसुसतोर 5:16; 1 योहन 5:19 ✨ 1:5 1:5 रोम सहरतोर 11:36 ✨ 1:6 1:6 रोम सहरतोर 8:28; गलातितोर 5:8 ✨ 1:6 1:6 2 कुरिततोर 11:4; गलातितोर 2:2,5,14; 1 तिमोति 1:3-4 ✨ 1:7 1:7 बळयिर 15:24; 2 कुरिततोर 11:13; गलातितोर 2:4; 5:10 ✨ 1:8 1:8 2 कुरिततोर 11:14 ✨ 1:9 1:6-9 रोम सहरतोर 16:17; 2 कुरिततोर 2:17 ✨ 1:10 1:10 1 तिसलुनितोर 2:4 ✨ 1:10 1:10 रोम सहरतोर 1:1; पिलिपितोर 1:1 ✨ 1:11 1:11 1 कुरिततोर 3:4; 9:8 ✨ 1:12 1:12 1 कुरिततोर 2:9-10; 11:23; 2 कुरिततोर 12:1; गलातितोर 2:2 ✨ 1:13-14 1:13-14 बळयिर 26:4-5 ✨ 1:13-14 1:13-14 बळयिर 8:3; 9:21 ✨ 1:13-14 1:13-14 बळयिर 22:3-5

15-16 पया बेद देवुळि तना देव्याते नना पुटनामुनेन नाक आचता, आचिसि दुस्राड-दुस्राड देसेहकनोरगा, ताना मगि येसु किर्स्तुना बेसता कबुर वेहतना इन्जि नाकु केयता, * इदे देवुळि नाकु तना मगिन पुन्पिह कीयलाह, विचर कीता इन्जि, मीट पुतिर. * अस्के नना बोनगाने बुदिड ताल्हकलाह अनोन;

17 अहे नाकाय मुने बळयिर आतोरिन कलियलाह, येस्सलेम सहरतके अनोन. * मति दमिस्क सहरताहि अरब देसेमते अन्जि, * अगा गळके बह मन्जि, दमिस्क सहरतके ओसो मल्स वातन.

18 ताना पया मूड वर्साड आनेके, पन्नुन कलियलाह नना येस्सलेमतके अन्जि, * ओनगा पंद्रा दियाड मतन.

19 दुस्रो येसुनाड बळयिरिन इतेके, नना ऊळोन मति, सिरप येसुना तमोग याकुबिये कलियतोम. *

20 देवुळता मुनेह किरिया कीस वेहतहनन, नना बेव मीक रासतन, अवु जोल आयोड, निटमताडे! *

21 ताना पया नना सुरिया, किलिकिया, अव पटिनके अतन. *

22 इंजेके नाकु यहुदा पटटे मनवालोर किर्स्तुना मुल * बेस्केन कलियोर आसि, ओसो ओर नाक पुनोर वन आसि.

23 नाक पुनोर तेला मति, “बोग मुने माक विस्वसिरिन पका तिपल कीदोग, येसुना कबुरतुन माय्पिह कीयलाह ऊळिंदोग, अदे कबुरता पोकर इंजेक ओग कीसोर मन्ह्तोग!” * इनजोर, नावा लोप्पा यहुदा पटटोर विस्वसिर केंजिदुरे.

24 केंजिसि, नावा साक्सितुहक देवुळतुन जोहर कीदुर.

2

मुनेतोर बळयिर पोलुन बळयि इनजोर मानेम आस्तोर

1 ताना पया चोव्दा वर्साड आनेके, नावा ऐंगेटोग बार्नबसना संगे, * नना ओसो येस्सलेमतके अतन, * अस्के नावा तोळतोग तीतुसिन वने माट पोस अतोम. *

2 अगा देवुळिये नाक ओसीताहकु नना अतन. * अन्जि अगडोर विस्वसिरगा, बोर मोदुल मन्कलोर मन्ह्तोर, ओरगा अतन. दुस्राड जातिनोरगा नना कागहतद बेसता कबुरतुन, * ओरिन ओर्के एगिह कीस वेहतन. निमा कागहतद कबुर देवुळतगडाहे वाता इनजोर, ओर पेदल्क नाक इनदनुर बहे; अस्के नावा पूरा कहटेम उगसे अनो आयगा इन्जि, नावा आसा मता. *

3 मति नावा तोळतोग तीतुस, * यहुदि आयवोग मतोग तेला मति, वेन इंका यहुदिरा डायना रिबज नोमलाह जर्बर्दस्ति केवोर.

4 इद पोल्लो बह पुटटा इतेके, अगा सोड केवालोर जोल विस्वसिर वास मतोर. * किर्स्तु येसु बेद्रम माकु यहुदिराड अडोनगडाहि विळिसह कीतोग, * ताना आयडा गुंजलाहि, ओर कुस्केने नेडिस मतोर. * माटु ओरा पोल्लोतुन केंजिसि, अव अडोने ओसो ताकना, इद्रमताये विचरते वातोर. *

5 मति ओरा पोल्लोतुन माट मुर्तिय केंजोम! मीट गलातितोरि येसुसामिना सेतेम कबुरतुन विळसनदायो इन्जि, * ओरा पोल्लोतुन माट मुर्तिय केंजोम!

6 पया ओर मोदुल मन्कलोर इतेके — ओर मुनेताहि पेदल्क आंदुर, तान नना मुर्तिय सीता केवोन. * अहे मोकम ऊळिसि, देवुळि मन्कहक कदर एवो. * नना कागहतद बेसता कबुरतगा, ओर बेदे पोल्लो मिळहतलाह वेहोर.

7 (मति याकुब, * पन्नु, योहन, वेर मुवुरिन येस्सलेमते येसुसामिना मुडगा मुक्यालोर इन्ह्तोर, वेर बाताल कीतोर?) बेद्रम पन्नुहकु, देवुळि यहुदिरिहक * बेसता कबुर वेहतलाह अदिकर ईता, अद्रम नाकु यहुदि आयवोर दुस्राड जातिनोरिहक वेहतलाह अदिकर ईता * इन्जि, वेर मुवुर ऊळतोर.

8 इतेके बेद देवुळि डायना रिबज माळवालोर यहुदिरगा, तना बळयि आयलाह पन्नुहक लाव ईता, अदे देवुळि दुस्राड जातिनोरगा दायलाह, नाक वने लाव ईता.

9 ओसो बेद्रमता देव्या नाकु देवुळ ईता इन्जि, * वेर मुवुर मुक्यालोर पुतोर. देवुळ नाकु इद्रमता अदिकर ईता, देव्या ईता इन्जि, वेर नाकु ओसो बार्नबसिनु गोत ओडिसि, मावा संगे करल कीतोर. इतेके माट इर्वोम दुस्राड जातिनोरगा सेवा कीयना, * ओर बार यहुदिरगा सेवा कीयना इनजोर.

10 “(मीट यहुदि आयवोरकके अन्हटु,) मति मावोर गरिब यहुदिरिन मात्रम सीता कीम्हटु,” इन्जि ओर इतोर. अद्रमे कीयलाह, नाक वने गिर्दा मंदु. * (इद्रम ओर मुवुर मुक्यालोर नाक करल कीतोर.)

* 1:15-16 1:15-16 यशायाह 49:1,5; यिर्मयाह 1:5; बळयिर 9:15; रोम सहरतोर 1:1; 8:28; गलातितोर 2:9 * 1:15-16 1:15-16 1 तिमोति 1:13-14

* 1:17 1:17 बळयिर 9:20 * 1:17 1:17 इद अरब देसेम बेगा मन्हता इनजोर पुनदलाहि, रोम राजेमता नक्सातुन ऊळट. इगा वेल्लाटोर नोहाना कुट्टमळतोर, अब्रहमना कुट्टमळतोर, एसाना कुट्टमळतोर मतोर. वेर अरब देसेमते अलग-अलग एरियाने मतोर. अद देसेमता बूमि पेळहकल बूमि मता, पोलम कीयलाह ओप्पो आंदु, अदिनेनाहक अगडोर लोकुर, उंद जागातगडाहि दुस्रा जागाते अन्जि, तमाड एँड-गोरिन मेहवालोर-कोपालोर मतोर. * 1:18 1:18 बळयिर 9:22-26 * 1:19 1:19 मार्कल 6:2-3; बळयिर 12:17

* 1:20 1:20 रोम सहरतोर 9:1-3; 2 कुरिततोर 1:23; 11:31 † 1:21 1:21 किलिकिया पोलुना नाग, तरसुस सहर, किलिकिया पटटे मता. * 1:21 1:21 बळयिर 9:30 * 1:22 1:22 1 तिसलुनितोर 2:14 * 1:23 1:23 बळयिर 9:21 * 2:1 2:1 बळयिर 4:36-37 * 2:1 2:1 बळयिर 11:30; 12:25

* 2:1 2:1 2 कुरिततोर 2:13 * 2:2 2:2 1:12 * 2:2 2:2 1:6 * 2:2 2:2 पिलिपितोर 2:16 * 2:3 2:3 2 कुरिततोर 2:3; 8:23 * 2:4 2:4 बळयिर 15:1; 2 कुरिततोर 11:26; गलातितोर 1:7 * 2:4 2:4 5:1,13; याकुब 1:25 * 2:4 2:4 2 पन्नु 2:1; यहुदाल 3-4 * 2:4 2:4 रोम सहरतोर 8:15; 2 कुरिततोर 11:13,20 * 2:5 2:5 1:6; कुलुसितोर 1:3-5 * 2:6 2:6 2 कुरिततोर 11:5; 12:11 * 2:6 2:6 बळयिर 10:34 * 2:7

2:7 बळयिर 12:17 * 2:7 2:7 यहुदिरिहक मोदुल कागिदते “डायना रिबज कीतोरिहक”. * 2:7 2:7 1 कुरिततोर 9:17; 1 तिसलुनितोर 2:4; 1 तिमोति 1:11 * 2:9 2:9 रोम सहरतोर 12:3 * 2:9 2:9 1:15-16 * 2:10 2:10 बळयिर 24:17

पोलु पत्रुन तेर्हतह्तोग

11 मनेक मनेक पया पत्रुं अंताकिया सहरते* वातोग। ओग (अगा बेचोको दियाड मनेके) बेरा उंद तप कीतोग! ओग तपिस मताहकु, ओना मोकम मुनेह नना ओना अडम वळहकतन.

12 इद बेद्रम आता इतेके, अस्के येस्सलेम सहरताहि याकुबनेनाह वातोर उयतुर मन्कलोर अगा वास मतोर. ओर वायनामुने, पत्रु यहुदि आयवोर विस्वसिरा बतते उदिस गाटो तिंदोग।* मति ओर येस्सलेमतोर वातापया, ओग यहुदि आयवोरिन जेक तासलाह बोटटोग, ओरा संगे उदोग आंदोग। डायना रिबजता पोकुर केवालोरा तुंगातोरिहक रेयिस,* ओग इद्रम कींदोग।

13 ओसो ओन ऊळिसि, मावा यहुदि जाततोर दुसोर विस्वसिर वने, अद्रमे सोड कीतोर. अदिहकु बार्नबस इंका सोड केवालोरा संगे कलियलाह बोटटोग।

14 कलियिस तेला मति, वेर देवुळता सेतेम कबुर वेहतपु ताकोर आंदुर,* तेन ऊळिसि नना कतमतोरा मुनेह पत्रुन तेर्हतन.* “निमा इतेक यहुदिनिन आस तेला, किर्स्तुनगा वाताहकु यहुदिराड अडोन विळिसिसि, यहुदि आयवोरा लेहकाने तार्किदिन;* मति इंजेके दुस्रा जाततोरिन निमा बेद्रमि मावा यहुदिराड अडोड नोमलाह जबर्दस्त कीय्हनिन?‡

15 “माट यहुदिरल दुस्रा जाततोरल आयवल (ओरिन पाप्यहलोर इन्हतोर, ऊळविन!),* माट यहुदि जातते पुटटल, अयो?*

16 इंजेके मोसानाड अडोन माळतेक आयो, मति किर्स्तुना पोगोन विस्वस तासतेकेने, देवुळि माकु सेतेमतोर इन्हता.* बह इतेके अडोन माळताहकु, बोगे देवुळता मुनेह सेतेमतोग आयोग इन्जि, सास्त्रम वेहतहता.* अडोन माळतेक आयो, मति येसु किर्स्तुना पोगोन विस्वस तासतेकेने, देवुळि मन्कनु सेतेमतोग इन्हता इन्जि पुताहकु,* माट यहुदि विस्वसिरल इंका किर्स्तु येसुना पोगोन विस्वस कीतल.

17 पया किर्स्तुन विस्वस कीसि, माट सेतेमतोर आयलाह ऊळिहनल, (अह आसि माट किर्स्तुन विस्वस केवालोरल, दुस्राड जातिनोरा संगे उदना-तेदना कीय्हनल. इद्रम कीसोर मनाहकु,) लोकुर माकु पाप्यहलोर इन्हतोर इतेके,* बह किर्स्तु पापमतुन बोल्गिह कीयलाह वातोग इनजोर इहनिना? अद्रम मुर्तिय आयो!

18 बेदिन नना मुने लेहच पोहतन, अदिन ओसो नना निल्पिह कीतन इतेके, नना कसुरतोने इन्जि तोहतहनन.

19 बह इतेके, मुने यहुदिराड अडोन माळसोर-माळसोर, नना पिसलाह ऊळिदन. मति इंजेके देवुळतेनाहके पिसना इन्जि, नना अव अडोन लेहच पोहतन. इतेके नना अडोहकु डोलतप लेहकाने आतन.* किर्स्तुना संगे हक्कनागुटातगा वेळहतप लेहकाने आतन.*

20 हक्कनागुटातगा वेळहतप आतन इतेके, नना जीवात बह मनदकन? आयो, नावा पाळना जीवा हाता,* इंजेके किर्स्तुना जीवाये नावा लोप्पा जागा आता.* पया इद मेंदुदगा नना जीवात महनन इतेके, देवुळता मगि किर्स्तुना पोगोन विस्वस कीसिये पिसिहनन.* ओगे नाकु जीवा केवाल,* नयेनाहकु तना जीवा एवाल आंदोग.*

21 यहुदिराड अडोन नोमताहकु, देवुळ माकु सेतेमतोर इता इतेके, किर्स्तु मयेनाहकु हास पया बाताल पायदा? मति ओग हाताहके, देवुळता दया माकु दोर्कता इन्जि, अद दयातुनु पेगके तासिसि, नना मल्स अडोनके अनोन.” (इद्रमि येसुसामि नाकु पुन्पिह कीतव इव पोल्लोड नना पत्रुन वेहतन.)

3

विस्वस कीतेकेने मन्कलोर सेतेमतोर आस्तोर

1 ए गलातितोर बुदलेवोरिर! येसु किर्स्तुहकु बेद्रम हक्कनागुटाता सिक्सा दोर्कता, अवटे माक बह अमेसाता पिसमुळ दोर्किहता,* इदिन मीकु नना पिडम-पडम वेहच मतन. इतेके बोरो मति (मीक अडोने ताकलाह काहचि) मूसेड कीतोर, इद बेस आयो!

2 इद उंदिय पोल्लो नाक मीट वेहाटु! देवुळि तना पवित्र जीवातुन मीक बह ईता, मीट अडोन माळताहकु ईताया, बारा किर्स्तुनाड केंजिसि, विस्वस तासताहकु ईता?*

3 मीवा लोप्पा देवुळता जीवा बेद कबळ सुरु कीता, अद कबळतुन इंजेक बह मीट मीवाय लावते मारिह कीय्हनिरा? अचोन मीट बुदलेवोरिरा?

4 (अडोन नोमिसि सेतेमतोरि आयलाह ऊळिहनिर इतेके,) मीट किर्स्तुनगा आसा कीताहकु, अचोन तिपल एतिर; अद पूरा उगसेन अताया?*

5 इतेके देवुळि तना पवित्र जीवा मीक ईस्ता, मियेनाहकु बामिह कीयनाड कबस्क कीस्ता* बहु? मीट अडोन माळताहकु कीस्ताया, बार किर्स्तुनाड केंजिसि, विस्वस तासताहकु कीस्ताया?*

† 2:11 2:11 पत्रु मोदुल कागिदते “कय्या”. पत्रुहक रेंड पेदिर्क मताड: इब्रि पोल्लोते कय्या; युनानि पोल्लोते पत्रु. * 2:11 2:11 बळयिर 11:19; 15:1 * 2:12 2:12 बळयिर 11:3 * 2:12 2:12 बळयिर 11:2 * 2:14 2:14 1:6; कुलुसितोर 1:3-5 * 2:14 2:14 1 तिमतो 5:20 * 2:14 2:14 बळयिर 10:28 ‡ 2:14 2:14 यहुदिराड अडोड वेहतपु, यहुदि आयवोरा संगे तिनदना पोलो आंदु. * 2:15 2:15 1 शमूएल 15:18; लूकाल 24:6-7 * 2:15 2:15 पिलिपितोर 3:5 * 2:16 2:16 रोम सहरतोर 3:21-23; 9:30 * 2:16 2:16 देवुळताड पाटाड 143:2; रोम सहरतोर 3:20 * 2:16 2:16 बळयिर 13:39; गलातितोर 3:11,24; इब्रितोर 7:18-19 * 2:17 2:17 बळयिर 11:2-3 * 2:19 2:19 रोम सहरतोर 7:4,6; 1 कुरिततोर 9:20 * 2:19 2:19 5:24; 6:14 * 2:20 2:20 2 कुरिततोर 5:14; पिलिपितोर 3:10-11 * 2:20 2:20 रोम सहरतोर 6:6; 8:10; गलातितोर 5:24; कुलुसितोर 3:4 * 2:20 2:20 रोम सहरतोर 3:21-23; 8:10; 14:7-8 * 2:20 2:20 रोम सहरतोर 8:37 * 2:20 2:20 रोम सहरतोर 5:6,8; 8:37; गलातितोर 1:4 * 2:21 2:21 1 कुरिततोर 1:17; गलातितोर 3:21 * 3:1 3:1 1 कुरिततोर 1:23; गलातितोर 5:11 * 3:2 3:2 रोम सहरतोर 10:17; इब्रितोर 4:2; 6:4-6 * 3:4 3:4 1 कुरिततोर 15:2 * 3:5 3:5 1 कुरिततोर 12:10; इब्रितोर 2:3-4 * 3:5 3:5 रोम सहरतोर 10:17

6 (अब्रहममुय्तोग बाताल कीतोग, ऊळविर?)अब्रहम देवुळता पोल्लोतुन नमतोग. ओग नमनदिन ऊळिसि, देवुळि ओन सेतेमतोनिन इता,✧ इन्जि सांमते रासतद मन्हता.

7 इतेके देवुळता पोल्लोतुन नमवालो, विस्वस केवालो, वेर अब्रहमना कूळतोरे आंदुर,✧ इदिन सीताते तासाट.

8 इंजेके विस्वसतुहके, सबे जातिनोर सेतेमतोर आयना इन्जि, मुनेताहि देवुळता विचर मता. मताहकु, अद अब्रहम मुय्तोनु मुनेने इद बेसता कबुर वेहता, सबे जातिनोरिहकु नीवा मेटे बर्कत दोर्कगा,✧ इद्रम सांमते रासतद मन्हता.✧

9 इतेके अडोन नोमवालोरिहकु आयो, मति अब्रहम मुय्तोना लेहका विस्वसते ताकवालोरिहके, देवुळता बर्कत दोर्किहता.

10 बोर अडोन नोमिसि सेतेमतोर आयलाह ऊळिहते, ओर कतमतोरिहकु सरपे दल्गिहता. बाराहक इतेके बोर अडोना पुस्तकते रासतव, कतम अडोनु नोमसोर मनोर, ओरिहकु सरपे दल्गिहता,✧ इन्जि सांमते रासतद मन्हता.✧ इद्रमलेहका विस्वसते ताकवालोरिहकु बर्कत दोर्किहता, अडोन नोमवालोरिहकु बार सरपे दल्गिहता.✧

11 इंजेके बोर देवुळतुन नमिसि, सेतेमतोर आयलाह ऊळिहते, ओरे पिसनुर,✧ इन्जि सांमते वेहतहता. अदिनेनाहकु अडोन नोमवालोरगा ओर्विन वने, देवुळि सेतेमतोग इनो, इद्रम सबेटोरिहकु दिसिहता.✧

12 अडोन नोमवालोर इतेके, देवुळतगा विस्वस केवाये नोमिहते; बोर अडोन नोमिहते, अविस्कनेन ताकनुर,✧ इद्रम सांमते वेहतहता.

13-14 मति दुसाड जातिनोरिहकु इंका, किर्स्तु येसुनगा विस्वस कीताहकु, अब्रहमिहकु ईतद बर्कत दोर्कगा.✧ ओसो देवुळ मुने पोल्लो विळसतपे, ताना पवित्र जीवा माक विस्वसिरिहकु दोर्कगा,✧ इद्रमता विचरते, किर्स्तुये माकु अडोना संगे वातद सरपताहि पिसिह कीतोग. माक सरपताहि पिसिह कीयलाहि, ओग तनाय पोगोन सरपे एतोग.✧ बह इतेके बोगाय मरातगा वेळहतेगु सरपतोग आस्तोग✧ इन्जि, सांमते रासतद मन्हता.

मोसानाड अडोड ओसो देवुळता करल

15 मावोरिर, पुन्पिह कीयनद उंद पोल्लो नना मीक वेहतकन. मन्कलोर कीतद करलतुन वने ताको इनदा वावो, अगा पूनाड पोल्लोड एक्वा वाटिसि ताकगा इनदा वन वावो.✧

16 इंजेके अब्रहम मुय्तोहकु, देवुळि पोल्लो विळिसस वेहन्दु, “नीकु ओसो नीवा कूळतोन्कु* बर्कत ईकन” इन्जि.✧ इतेके नीवाड कूळतोरिहकु† ईकन इन्जि, देवुळ वेळलाटोरा लोप्पा वेहो, मति नीवा कूळतोन्कु‡ इन्जि, ओर्विनाये लोप्पा वेहचि. ओग कूळतोग बोग इतेके, येसु किर्स्तुये आंदोग.

17 बेस केंजाटु! अब्रहम मुय्तोहकु देवुळ कीतद इद करलतुन इतेके, नालुड नूहकु डेडा वीसा (430) वर्साना पया✧ ईतव मोसानाड अडोड, बह माय्पिह कीस्ताडा? माय्पिह केवाहकु, देवुळ विळसतद पोल्लो इंजेक वने ताकिहता.✧

18 अडोन माळताहकु देवुळता बर्कत दोर्कता इतेके, अद बर्कत देवुळ विळसतद पोल्लोतुहकु दोर्को आवालि.✧ अब्रहमिहकु इतेके, देवुळि ओन पोल्लो विळसताहके, ताना बर्कत दोर्कता,✧ बेद उंद अडोतुन माळताहकु आयो.

19 मोसानाड अडोन पया देवुळि बाराहकु ईता इतेके, अब्रहम मुय्तोना कूळतोन्क, इतेके किर्स्तुहकु, देवुळि पोल्लो विळिसस मता, अयो? ओग वानाहजोम, माट पापमतोरल आय्हनल इदिन पुनदलाहिये, देवुळि माक अडोड वने ईता.✧ इव अडोनु देवुळ तनाड देवतुल्कना मेटे ईता,✧ मोसा मुय्तोग अस्के कलियिह केवाल मतोग.✧

20 कलियिह केवाना गर्ज इंजेके ईवुराये नडुम अरयहता.✧ देवुळ बारा वगये मन्जि, (बोगे कलियिह केवाल लेवस्के, तनाय कुसिते अब्रहम मुय्तोहकु पोल्लो विळसता).

मोसानाड अडोड ऊळेवाळे केवानलेहकाडाड

21 अह इतेके मोसानाड अडोड, देवुळ विळसतव पोल्लोना विस्व मन्हताडा? अद्रम मुर्तिय आयो! माक पिसिह कीया पगायहता, इद्रमता बेदाय अडो मतेके, निटमे अडोन नोमिसिये, माट सेतेमतोरल आवेरल.✧

22 मति सांमते वेहतपु, पूरा दुनिया पापमते दोहतद मन्हता.✧ पोल्लो विळिसस मतद बर्कत येसु किर्स्तुनगा विस्वस तासतेकेने, माक विस्वसिरिहकु दोर्कना इन्जि,✧ इद्रम आता.

23 मति विस्वसता कालम वायनामुने, माकु यहुदिराड अडोड राका कीतप आंदुड. इतेके विस्वसता अगि पुनाहजोमु, माट दोहतप लेहका मंदल.✧

✧ 3:6 3:6 पुटमुळि 15:6; रोम सहरतोर 4:3,22 ✧ 3:7 3:7 लूकाल 19:9; रोम सहरतोर 4:16-17; 9:7-9; गलातितोर 6:16 ✧ 3:8 3:8 पुटमुळि 12:3; 18:18 ✧ 3:8 3:8 रोम सहरतोर 3:30 ✧ 3:10 3:10 व्यवस्थाविवरण 27:26 ✧ 3:10 3:10 रोम सहरतोर 4:14-15 ✧ 3:10 3:10 2 कुरिततोर 3:7 ✧ 3:11 3:11 हबक्कुक 2:4; रोम सहरतोर 1:17; इब्रितोर 10:38 ✧ 3:11 3:11 2:16 ✧ 3:12 3:12 लैव्यवस्था 18:5; रोम सहरतोर 7:10 ✧ 3:13-14 3:13-14 रोम सहरतोर 4:9-10,16-17 ✧ 3:13-14 3:13-14 बळयिर 2:33 ✧ 3:13-14 3:13-14 2 कुरिततोर 5:21; गलातितोर 4:5 ✧ 3:13-14 3:13-14 व्यवस्थाविवरण 21:23 ✧ 3:15 3:15 इब्रितोर 6:16 * 3:16 3:16 कूळतोन्कु मोदुल कागिदते पेनेमतुहकु ✧ 3:16 3:16 पुटमुळि 22:18; लूकाल 1:54-55; रोम सहरतोर 4:13,16-17; 9:4 † 3:16 3:16 कूळतोरिहकु मोदुल कागिदते पेनेहकिहकु ‡ 3:16 3:16 कूळतोन्कु मोदुल कागिदते पेनेमतुहकु ✧ 3:17 3:17 पुटमुळि 15:13; पेसमुळि 12:40; बळयिर 7:6 ✧ 3:17 3:17 इपिसुसतोर 2:12 ✧ 3:18 3:18 रोम सहरतोर 4:14-15 ✧ 3:18 3:18 इब्रितोर 6:13-14 ✧ 3:19 3:19 रोम सहरतोर 5:20 ✧ 3:19 3:19 बळयिर 7:53 ✧ 3:19 3:19 पेसमुळि 20:19; व्यवस्थाविवरण 5:5 ✧ 3:20 3:20 1 तिमोति 2:5; इब्रितोर 8:6; 9:15; 12:24 ✧ 3:21 3:21 2:21; इब्रितोर 7:18-19 ✧ 3:22 3:21-22 रोम सहरतोर 3:20 ✧ 3:22 3:22 रोम सहरतोर 3:21-23 ✧ 3:23 3:22-23 रोम सहरतोर 11:32

24 इतेके किर्स्तुन नमिसिये माट सेतेमतोरल आयना☆ इन्जि, ओग वानाहजोम, अडोड इतेके माक ओवोर्ग ऊळेवाळे केवानलेहकाने आंदुङ☆. §

25 पया विस्वसता कालम वातस्के, इंजेके ऊळेवाळे केवाना इळन माट इलवल.

26 मीट कतमतोरिर इतेके, किर्स्तु येसुन नमताहकु, देवुळताड मगक-मयास्कनिर आयह्निर.☆

27 इतेके किर्स्तुना पेदिरते एतगा मुळिन्दस तेदतोर, ओर कतमतोर किर्स्तुना संगे जोळेम आसि, ओन केगतप लेहका आस्तोर.☆

28 यहुदि जाततोर्ग आयेग, दुस्मा जाततोर्ग आयेग, ओर्युलतोर्ग आयेग, माल्काल आयेग, आंचाळ आयि, कोयतोर्ग आयेग, इद्रम उड्लोग-बेरोग बातय इले; मीट सबेटोर विस्वसिरिर इतेके, किर्स्तु येसुना राजेमते उंदिय मह्निर, इदिन सीता कीम्हटु.☆

29 मीट किर्स्तुना संगे जोळेम आतोरिर इतेके, मीट अब्रहम मुय्तोना कूळतोरिर आदिर, अहे देवुळ अब्रहमिन पोल्लो विळसतपु, तानाड मगक-मयास्किहक तासतद बर्कत दोर्कतोरिर.☆

4

माट ओर्युलतोर्ल आयवल, देवुळताड मगकनले

1 देवुळता बर्कत दोर्कतोरिर इतेके बहु? इंजेके साव्करना त्स एनवाल मगि, बेचानाह उड्लोग मन्हतोग, अचानाह ओग पूरा लोता सम्सरमता माल्काल मन्ज तेला, तान काळडलाह ओन्क बातय अदिकर इले, ओर्युलतोना लेहकाने मन्हतोग.

2 तपे वेहतद कगो एवनाहजोम, ओना पोगोन ऊळेवाळे केवालोर, मालसोमता जबदर एनवालोर मन्हतोर.

3 अद्रमलेहका माट वने, उड्लोरा लेहका पुनवोरल मतस्के, दुनियाताड अडळमताड उतुर्कना लेकाने,☆ माट एगिस मंदल.☆

4 पया देवुळ वेहतद कगो एवतस्के, अदु तना मगिन इद बूमते लोहता.☆ ओग आंचाना पोटाताहि पुटटोग,☆मोसानाड अडोड नोमवालोर यहुदि जाततोरगा पुट वातोर्ग☆.

5 अडोना नोमळते दोहतप मतोरिरु लेहतना इन्जिये, देवुळता मगि वासि, तना जीवा ईतोर्ग.☆ माट वने देवुळताड मगक-मयास्क आयना इन्जिये, ओगु माक विळिसह कीतोर्ग.☆

6 माट देवुळताड मगकनल आताहकु, देवुळि तना मगना जीवातुन, मावा जीवातगा लोहता.☆ अद जीवा अगा देवुळतुन “बाबा! बाबा!” इनजोर केयसोर मन्हता.☆

7 अदिनेनाहक माट इंजेके ओर्युललेहकाडोरल मुर्तिय आयवल, मति मगकनल. माट मगकनल आतल इतेके, देवुळबावाना बर्कत माक दोर्कगाये!☆ इद पूरा कबळ देवुळिये कीता.

पोलु गलातितोरेनाहक आलिह कीस्तोग

8 मति मुने मीट सेतेम देवुळतुन पुनवाहकु, जोल देवुळकना कय इळन मतिर.☆

9 इंजेके बार मीट देवुळता एरे वातिर (आयो, देवुळिये मीक एरे कीता), मीट बेद्रमि दुनियाताड अडळमताड पायदालेवाड उतुर्कना पेके,☆ ओसो मल्स दायलाह आतिर? अविस्कना लेकाने बेद्रम मीटु ओसो एकलाह ऊळिह्निर?☆

10 इतेके वारमतुनु, नेलानु, पोल्वानाड कगोन, वर्सानु, मीट नोमिह्निर.☆

11 नना मियगा बेद कहटेम कीतन, अद पूरा उगसे अता बहे इन्जि, नना मियेनाहक आलिह कीयहनन.☆

12 मति बेद्रम नना मीवा लेहका अडोन नोमवोनन आतन,☆ अद्रमे मावोरिर, मीट वने नावा लेहका आम्हटु. अडोनेके मलमाटु इन्जि, नना मीवाड काल्क अरयहनन.

इचानाह नाक बेस्केन मियेनाहि तिपल वावो.

13 नाकु दुक अरताहके, नना मियगा मुने वास मतन. वासि मीकु किर्स्तुना बेसता कबुर वेहता पगतन, इदिन मीट पुतिर.

14 अस्के नावा दुकतेनाहक, मीकु तिपल आस तेला, मीट नाक सेट्बेट ऊळविर.☆ मति लोन देवतुल वातपे, नाकु बेस ऊळतिर, किर्स्तु येसु कुदि लोन वातपे ऊळतिर.☆

15 नयेनाहकु मीटु बेदाय सेवा कीयलाह तयर मंदिर, अचोन नावा पोगोन जीवा कीदिर इन्जि, नना मीवा लोप्पा वेहता पगयकन! आया पगतेके, मीट मीवाड कोडाड इंका तेंडिस नाक एवेरिर! मीवा अद मुनेता गिर्दा बह आसि मायता?

☆ 3:24 3:24 रोम सहरतोर 9:30; गलातितोर 2:16 ☆ 3:24 3:24 रोम सहरतोर 10:3-4 § 3:24 3:24 रोमि साव्कर लोकर तमाड उड्लोर पिलाड-पेकोरिहक बुद तेळियनाहजोम, ओरिन ऊळेवाळे कीयलाह, ओसो ओरिन बुद कागहतलाह ओर्युलतोर्न तासिदुर. अद्रमलेहकाने साङ्गमताड अडोड वने, येसु किर्स्तु वानाहजोम, ऊळेवाळे केवाना लेहका मताड. ☆ 3:26 3:26 रोम सहरतोर 8:14; गलातितोर 4:5 ☆ 3:27 3:27 रोम सहरतोर 6:2-4 ☆ 3:28 3:28 योहन 17:11; रोम सहरतोर 3:21-23,29; इपिसुसतोर 2:14-15; पिलेमोन 16 ☆ 3:29 3:29 रोम सहरतोर 4:13; 8:17; गलातितोर 4:28; 6:16 ☆ 4:3 4:3 कुलुसितोर 2:8,20-22; इब्रितोर 5:12 ☆ 4:3 4:3 रोम सहरतोर 7:14; 2 कुरिततोर 11:20; गलातितोर 4:24-25 ☆ 4:4 4:4 मार्कल 1:15; रोम सहरतोर 5:6 ☆ 4:4 4:4 योहन 1:14; रोम सहरतोर 1:3-4; 8:3 ☆ 4:4 4:4 लूकाल 2:21-24,27 ☆ 4:5 4:5 रोम सहरतोर 10:3-4 ☆ 4:5 4:5 रोम सहरतोर 8:14; गलातितोर 3:13-14,26 ☆ 4:6 4:6 रोम सहरतोर 5:5; 8:9,16; 2 कुरिततोर 3:17 ☆ 4:6 4:6 मार्कल 14:36; रोम सहरतोर 8:15 ☆ 4:7 4:7 रोम सहरतोर 8:17 ☆ 4:8 4:8 इपिसुसतोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 4:5; 2 तिसलुनितोर 1:8 ☆ 4:9 4:9 4:3; कुलुसितोर 2:20-22 ☆ 4:9 4:8-9 2 कुरिततोर 11:20 ☆ 4:10 4:10 रोम सहरतोर 14:5; कुलुसितोर 2:16 ☆ 4:11 4:11 पिलिपितोर 2:16 ☆ 4:12 4:12 1 कुरिततोर 9:22 ☆ 4:14 4:13-14 2 कुरिततोर 10:10 ☆ 4:14 4:14 मत्याल 10:40; 1 तिसलुनितोर 2:13; इब्रितोर 13:2

16 इतेके नना मीकु सेतेमताडः पोल्लोडः वेहचि, मीवा कोंटेतोन्न आतन बहे!*

17 ओर जोल कबुर वेहवालोर बार, मीक गोत कीयलाह ऊळिहहोर, मति मीवा पायदातेनाहक आयो; मीट ओराये मुडगा कलियना इन्जि, मयगडाहि मीकु अलग कीयलाह ओर ऊळिहहोर.

18 मीक गोत कीयना इतेके, मीवा पायदातेनाहक कीतेके बेसु! नना मियगा मतस्के, अहे कीदन. मति नना अगा मनवेक वने, दुसोर मीवा पायदातेनाहक गोत कीतेके बेस आवालि.

19 इंगो रा, इह केंजाट बाबा, किर्स्तुना बुदि मियगा पुटनाहजोम,* रिक्म आयनद मगतलिना पोटातगा आतप लेहका, नावा पोटातगा मळमळ आस्ता.*

20 इंजेके मीवा इद कट्लातेनाहकु, नना एक्बेक आतन.* अदिहकु मियगा वासि अलग रीते वळ्हेकेनन, इद्रम नावा गिर्दा मन्हता.

अब्रहमनाडः मुतेस्क माक बाताल तोहतहताडः

21 मीट मोसानाडः अडोडः माळवालोरिर केंजाट, सास्त्रमते मोसा मुय्तोग बाताल रासतोग, तान पुनविरा?*

22 अब्रहम मुय्तोहकु ईवुर पेकोर पुटोर, ओर्वोंग इतेके ओर्युल आंचाना पोटाताहि पुटोग, दुसोग बार ओर्युल आयवद मोदुल मुतेना पोटाताहि पुटोग* इन्जि, सास्त्रम वेहतहता.

23 मति ओर्युल आंचाना पेकाल इस्मालि इतेके, मन्कना विचरतेने पुटोग आंदोग; मोदुल मुतेना पेकाल बार, देवुळ विळसतद पोल्लोतुहक पुटोग आंदोग, (ओग मावा पेदामुय्तोग इसकि).*

24 इव पोल्लोडः इतेके, पुन्पिह कीयनव पोल्लोडः आंदुडः* इतेके इव रेंड आस्कु, रेंड करलकना लेहका आंदुडः. उंद करल इतेके, सीनय इनदनद मेटाता करल आंदु* (अगाने देवुळि इस्त्रेल लोकरिहक दहा अडोडः ईसि करल कीता)*. इद करल इतेके, आगर इनदनद ओर्युल आंचाना लेहका, ओर्युल पेकोरिने पुटिह कीस्ता.

25 (इद सीनय मेटा इतेके, अरब देसेमते मन्हता.) अद ओर्युलतद आगर इतेके, इद दुनियाता येस्सलेमतोरा लेहका आंदु. बह इतेके, येस्सलेमतोर यहुदिर वने, सीनय मेटातगा ईतव अडोना कय इळन मन्हतोर.*

26 देवुळदीपता येस्सलेम बार, ओर्युल आयवद मोदुल मुतेनलेहका मन्हता, (तानाडः पेकोर ओर्युलतोर आयोर). अदु माट विस्वसिरा तलोग आंदु, देवुळदीपता येस्सलेम.*

27 सास्त्रमते रासतपु,

एय मगमियाळ आयवद वंजो आंचानिन, निमा गिर्दा कीम.

ओ पुटिह केवद आंचानिन, निमा गिर्दाते केया.

बह इतेके वंजो आयवद आंचानाडः पेकोरिहकाय वीळिसि,

वंजो आंचानाडः पेकोर वेल्लाटोर मन्हतोर.*

28 मावोरिर, मीट वने इंजेके इसकिनलेहका देवुळ विळसतद पोल्लोतेनाहके, तानाडः मगनिर आतिर, मन्कना विचरतेनाहक आयो.*

29 मति अस्के मन्कना विचरते पुटोग पेकाल, देवुळ विळसतद पोल्लोते पुटोग पेकानु, बेद्रम कुळसा अंदोग*, अद्रम नेंड वने मन्हता.*

30 मति सास्त्रम बाताल वेहतहता? ओर्युल आंचाना पेकाहकु, मोदुल मुतेना पेकाना संगे तपेना तूस मुर्तिय दोर्को आयगा. अदिहकु ओर्युलतदिन, ताना पेकानु पलत पेहचीम!* इनजोर वेहतहता.

31 इतेके मावोरिर, माट ओर्युलता लेहकाडाडः अडोनाडः मगनल आयवल, मति ओर्युल आयवद लेहकाडा विस्वसताडः मगनल आंदल.

5

1 ओसो माट अडोना इळन ओर्युलतोरा लेहका मनदनदायो इन्जिये, किर्स्तु माक पिहट अर्हतोग. अदिनेनाहकु मीवा विस्वसते मीटु मेग्सिस मन्हटु,* मति मीट ओर्युलतोरा लेहका, पूहतद अडोना जुवा कांजमाटु.*

डायना रिवज केमाटु!

2 ननान पोल्लुन मीक वेहतहनन, बेस केंजाटु! मीट यहुदिरा डायना रिवजतुन नोममाटु. अह कीसि सेतेमतोर आयलाह ऊळतेके, किर्स्तुना मोकि मीकु बातय पायदाता आयो आयगा.*

3 पया डायना रिवज माळवालोरिहक सिरप इद अडोतुन आयो, मति यहुदिराडः कतमे अडोन नोमिय पोयतगा इन्जि, नना सेतेम वेहतहनन.*

4 मीट अडोन नोमिसि सेतेमतोर आयलाह ऊळवालोरिर, किर्स्तुनाहि अलग आतिर, ओना दयातुन पोहचीतिरे!*

* 4:16 4:16 आमोस 5:10 * 4:19 4:19 इपिससतोर 4:13 * 4:19 4:19 1 कुरिततोर 4:15; 1 तिसलुनितोर 2:6-7 * 4:20 4:20 2 कुरिततोर 4:8
 * 4:21 4:21 रोम सहरतोर 6:14 * 4:22 4:22 पुटमुळि 21 ऊळट. * 4:23 4:23 पुटमुळि 17:16-19; 18:10-14; 21:1; रोम सहरतोर 9:7-9; इब्रितोर
 11:11 * 4:24 4:24 1 कुरिततोर 10:11 * 4:24 4:24 व्यवस्थाविवरण 33:2 * 4:24 4:24 पेसमुळि 19—20 ऊळट. * 4:25 4:24-25 4:3
 * 4:26 4:26 इब्रितोर 12:22; तोहचीतव पोल्लोडः 3:12; 21:2,10 * 4:27 4:27 यशायाह 54:1 * 4:28 4:28 रोम सहरतोर 9:7-11; गलातितोर 3:29
 * 4:29 4:29 पुटमुळि 21:9; योहन 8:35 * 4:29 4:29 5:11 * 4:30 4:30 पुटमुळि 21:10,12 * 5:1 5:1 1 कुरिततोर 16:13 * 5:1
 5:1 योहन 8:32,36; बळयिर 15:10; रोम सहरतोर 8:15; 11:20; गलातितोर 2:4 * 5:2 5:2 बळयिर 15:1 * 5:3 5:3 रोम सहरतोर 2:25; याकुब 2:10
 * 5:4 5:4 रोम सहरतोर 9:31; 1 कुरिततोर 7:18; इब्रितोर 4:1; 12:15; 2 पत्र 3:17

5 नना इद्रम बाराहक इहनन? माट विस्वसिरल इतेके किर्स्तुन नमिसिये सेतेमतोरल आतल; सेतेमतोरेनाहकु देवुळि तासतद बर्कतता आसाते माट महनल. ✨ इद आसा देवुळता जीवातगडाहिये वास्ता.

6 इतेके किर्स्तु येसुन नमतेके, डायना रिबज कीयनदु बार आयो, केवद वन बार आयो; ✨ येसुनगा विस्वस तासिसि, दुसोरिन जीवा कीयना, इदे मोदुल पोल्लो आंदु. ✨

7 मीट मुने विस्वसते बेस विततप आदिर. मति इंजेक इसि, बोगो मीवा अगदे अडम वाताहके, येसुना सेतेम अगदे मीट ताकविर, इद बेस आयो!

8 इद्रमता नाळेह कीयनद बुदि इतेके, मीक आचतद देवुळताहि ✨ वावो.

9 ओय्पिह कीतद इचुने पिंडटुन, कोपामेंड नाहतद पिंडटगा काल्हपतेके, पूरा पिंडि ओयिहता, इद पोल्लो इतेके मीट केंजतिर; ✨ (ओरा जोल कबुरतुन नमतेके अहे आयगा.)

10 मीट वने नावा पोल्लोतुन कबुल कीकिरे इन्जि, देवुळतेनाहि नावा बर्वस मन्हता. ✨ मीक तिपल केवाल पया, बोगो मनेग, ओन्क देवुळता सिक्सा दोर्कगाये. ✨

11 इंजेके नाक इंका डायना रिबजता पोकुर कीस्तोग इन्जि, उय्तुर इन्हतोर. मावोरिर, नना इद्रम पोकुर कीतन इतेके, यहुदिर नाक विस्व केवोर आवेर. ✨ हक्कनागुटातगा येसुसामि ईतद मोकतेनाहके पिसमुळ दोर्किहता इन्जि, नना पोकुर कीताहकेने, यहुदिर नाक पका ओड आस्तोर. ✨

12 मीक डायना रिबज कीम्हटु इनजोर तिपल केवालोर, तम्क कुदिय कतमे डायिस पोहतेके, बाय्तालोर लेहका आतेक बेस आवालि!

मन्कना बुदि ओसो देवुळता जीवाता बुदि

13 मति मावोरिर, मीक इतेके, अडोना जुवाताहि पिहट अरयलाह देवुळ केयता. ✨ अदिहकु नना इद्रम रासिहनन. मीट मात्रम माट विचर वातप कीकोम, इद्रम इनदनदायो मति, जीवा कीसि मीट ओर्विना-ओर्वोग सेवा-साकुर कीम्हटु. ✨

14 बाराहक इतेके, मोसानाडः सबे अडोडः साङ्गमता उंदिय पोल्लोते माळतप आताड, अद बेद इतेके निमा कुदतुन जीवा कीतप, दुसोरिन जीवा कीम. ✨

15 मति मीट ओर्विहक-ओर्वोग नल्हतना, कोहकना, वहचना कीसोर महनिर! इदिनेनाहकु आक्रिते मीट ओर्विन-ओर्वोग बूळे कीयनदायो इन्जि, उसरते मन्हटु.

16 इंजेके नना वेहतहनन, बेस केंजाटु! देवुळता जीवा मीक बह ताकिह कीस्ता, अहे ताकाटु; अस्के मीवा मन्कना बुदते, मीट मुर्तिय ताकविर आयकिर. ✨

17 बह इतेके मावा मन्कना बुदि, देवुळता जीवाता अडम मन्हता; ओसो देवुळता जीवा इतेके, मावा मन्कना बुदता अडम मन्हता. इव रेंड इतेके बेस्केन ओडोडः, अदिहकु मीक बेद कीयना विचर मन्हता, अदिन मीट कीया पगविर. ✨

18 पया बेचानाह मीक देवुळता जीवा ताकिह कीस्ता, ✨ अचानाह मीट अडोना इळन इलविर. ✨

19-21 इंजेके मावा मन्कना बुदताडः कबस्किन माट पुहनले. अव आंदुडः सिङ्गि-साट्याल आयना, लजालेवा विचर वातप कीयना, ✨ बोमापूजा, ओदे, कोटोडः, वहचळि, कोडा वेयना, ओडु; ✨ दुसोरा सीता केवा कुदताये पाय्दातुन ऊळनदु, ✨ मुडा नडुम पटपट कीयना, ✨ कुळसा, कल लोटि आयना, इद्रमताडः वेल्लाडेः पोल्लोडः मन्हताडः. ✨ इद्रमताडः कबस्किन केवालोरिहक इतेके, देवुळता राजेमते जागा मुर्तिय दोर्को आयगा. ✨ इद पोल्लो नना मुनेन वेहतन, अद्रम इंजेक ओसो मीक वेहतहनन.

22-23 देवुळता जीवा बारा, मावा जीवातगा मोन्हटटेके, मयगा इद्रमता पंटा पुटिहता: ✨ माट दुसोरिन जीवा कीयहनल, माट गिदीते महनल, ✨ सुकमते महनल, ✨ बेदाय पोल्लोतुहक चट्ने ओडः आयवा महनल, दुसोरिन जीवा वाटिहनल, माट चिच्टमलेवा महनल, माट पोल्लो विळसतपे कीयहनल, कुलुल बुदते ताकिहनल, कुदतुन आव्रे कीयहनल. ✨ इद्रम ताकतेके, माक यहुदिराडः अडोडः अडम आयोडः. ✨

24 इंजेके किर्स्तु येसुन नमवालोर इतेके, तमा मन्कना बुदतुन, हक्कनागुटातगा बूळे कीतपे मन्हतोर; अद मन्कना बुद डोलता इतेके, माट तानाडः लाग्वाडः विचर्कने ताकवल. ✨

पवित्र जीवाता पेगके ताकना

25 इद्रमलेहका देवुळता पवित्र जीवाते माट पिसिहनल, अहे अद जीवा माक ताकिह कीतपु, माट ताना पेगके ताकिडः वने. ✨

26 नना बेरोनन इन्जि, माट मनवल आयकल, इतेके ओर्विन-ओर्वोग लजा केवल, ओर्विहक-ओर्वोग कुळसा केवल. ✨

✨ 5:5 5:5 1 कुरिततोर 1:5-7 ✨ 5:6 5:6 6:15; कुलुसितोर 3:11 ✨ 5:6 5:6 1 कुरिततोर 7:19; 13:13; कुलुसितोर 1:3-5; 1 तिसलुनितोर 1:2-3; याकुब 2:17 ✨ 5:8 5:8 रोम सहरतोर 8:28; गलातितोर 1:6 ✨ 5:9 5:9 मत्याल 16:6,12; 1 कुरिततोर 5:6 ✨ 5:10 5:10 पिलिपितोर 3:15 ✨ 5:10 5:10 1:7 ✨ 5:11 5:11 4:29; 6:12 ✨ 5:11 5:11 रोम सहरतोर 9:33; 1 कुरिततोर 1:23; गलातितोर 3:1 ✨ 5:13 5:13 2 कुरिततोर 3:17; गलातितोर 2:4 ✨ 5:13 5:13 1 कुरिततोर 8:9; 9:19; इपिसुसतोर 5:21; 1 पत्र 2:16 ✨ 5:14 5:14 लैव्यव्यवस्था 19:18; मत्याल 7:12; 22:40; रोम सहरतोर 13:8-9,10; गलातितोर 6:2 ✨ 5:16 5:16 रोम सहरतोर 8:4; 13:14; इपिसुसतोर 2:3 ✨ 5:17 5:17 रोम सहरतोर 7:15,17-20,23; 8:5-8 ✨ 5:18 5:18 रोम सहरतोर 8:14 ✨ 5:18 5:18 रोम सहरतोर 6:14; 1 तिमोति 1:9-10 ✨ 5:19-21 5:19-21 1 कुरिततोर 6:9,18-20 ✨ 5:19-21 5:19-21 2 कुरिततोर 12:20; 1 योहन 3:15 ✨ 5:19-21 5:19-21 रोम सहरतोर 2:8 ✨ 5:19-21 5:19-21 1 कुरिततोर 1:11-12 ✨ 5:19-21 5:19-21 रोम सहरतोर 13:13 ✨ 5:19-21 5:19-21 1 कुरिततोर 6:9-10 ✨ 5:22-23 5:22-23 मत्याल 7:16-20 ✨ 5:22-23 5:22-23 1 तिसलुनितोर 1:6 ✨ 5:22-23 5:22-23 रोम सहरतोर 14:17 ✨ 5:22-23 5:22-23 रोम सहरतोर 5:1-5; कुलुसितोर 3:12-15 ✨ 5:22-23 5:22-23 1 तिमोति 1:9-10 ✨ 5:24 5:24 रोम सहरतोर 6:6; गलातितोर 2:20; 6:14; 1 पत्र 2:11 ✨ 5:25 5:25 रोम सहरतोर 8:4; पिलिपितोर 3:3 ✨ 5:26 5:26 पिलिपितोर 2:3

6

1 मति मावोरिर, ओर्विना-ओर्वोग सेवा कीम्हटु. बोगाय मीवा ऐंगेतोग विस्वसि पापमते एकतदिन ऊळतेके, बोर पवित्र जीवाता पेगके ताकवालो रिर महनिर, ✨ मीट ओनगा अन्जि, कुलुल बुदते ओनु सेतेमता अगदे ताटु. ✨ मति ततहपा, मीट वने अद्रमता पापमते एकनदायो इन्जि, उसरते मन्हटु.

2 मीट ओर्विना-ओर्वोग तिपलतुन-मोतातुन कांजाटु. इदे रीतते किर्स्तु वेहतद अडोतुन माळकिर ✨.

3 बोगाय विस्वसि केनकेनेतोग मन्जि, नना दुस्रोकाय बेरोनन इन्जि, दुस्रोरा सीता केवोग इतेके, ओना विचर चुकिहता. ✨

4 मति मीट ओर्वोग-ओर्वोग दुस्रोनाड कबस्किन जोकवा, आप-आपुनाड कुदताड कबस्किन जोकनदु. ✨ अस्के नीवाडे कबस्किन ऊळिसि, नना बेद्रमतोनन इन्जि पुनदकिन. मति दुस्रोकाय बेरोनन इनदा वावो.

5 बाराहक इतेके देवुळ नीके ईतद जबब्दरतुन, निमा एतना गावले. ✨

6 देवुळता पोल्लो केंजवालो, तमा सबे बेसता मालसोमता कोडि, पोल्लो कागहवालोरिहक ईयिर. ✨

7 ओसो मीट नाळेम आयमाटु. देवुळि मावाड कबस्किन ऊळो, नेयम केवो इन्जि, देवुळतुन बोगे नाळेह कीया पगवोग. ✨ इतेके मीट बेव वीतिहनिर, अविने कोयकिर. ✨

8 इतेके बोर तमा मन्कना बुद वेहतपु, लाग्वाड कबस्क वीतिहतोर, ओरिहक अदे मन्कना बुदतुहकु, बळेम आयनद सिक्साता पंटा दोर्कगा. ✨ बोर बार देवुळता जीवा वेहतपु बेसताड कबस्क वीतिहतोर, ओरिहक देवुळता जीवाये ईतदु अमेसाता पिसमुळता पंटा दोर्कगा. ✨

9 अद्रमे माट बेसताड कबस्क कीयलाह, बेस्के लंडा आयनदायो. इद्रम माट आरेम आयवेके, ✨ देवुळ तासतद कगोते माक अव कबस्कना पायदा दोर्कगा. ✨

10 अदिनेनाहकु माक बह मोका दोर्किहता, अह माट सबेटोरैनाहक बेसताड कबस्क कीयिड, ✨ कास कीसि मावोर विस्वसिरेनाहकु. (इद्रमलेहका माट देवुळता जीवाता पेगके ताकना गावले.)

देवुळतागडाहे कदर पर्हकनदु

11 इंजेके इव आक्रिताड पोल्लोड, नना नावाय कुदता कयदे रासिहनन. ✨ अदिहक मीक इगा बेराड-बेराडे अक्सर्क दिसिहताड.

12 बोर यहुदिरा मान दोर्किह कीयलाह ऊळिहतोर, ओरे मीकु डायना रिबज कीयलाह जबर्दस्त कीस्तोर. ✨ हक्कनागुटातगा ईतद मोकतेनाहके माट देवुळताग सेतेमतोरल आयहनल, इद्रम पोकरु कीतेके, यहुदिर माक विस्द कीयनुर इन्जिये, ओर मीकु इद्रम कीया वेहतहतोर. ✨

13 बह इतेके डायना रिबज नोमवालोर कुदि मोसानाड अडोन माळोर आस्तोर. ✨ मीट ओराड केंजिसि, डायना रिबज कीतिर इतेके, ओर पोगयना इन्जिये ओरु मीकु डायलाह वेहतहतोर. ✨

14 नाक बार अद्रमता दुनियातोर कदर मुर्तिय गावल आयो; मति नना हक्कनागुटातगा हातोग सामि येसु किर्स्तुन नमवानन इन्जिये पोगयिहनन. अद हक्कनागुटातेनाहके, इद दुनियाताड पोल्लोड नाक पट अरवोड, अहे नावा ताकमुळि दुनियातोरिहकु पट अरवो. ✨

15 नाक अद्रमता कदर गावल आयो, बह इतेके डायना रिबज कीयनद वन बार आयो, केवद वन बार आयो; देवुळि मावा लोप्पा पूना जीवा पुटिह कीता, अदे मोदुल पोल्लो आंदु. ✨

16 इद पोल्लोते बोर ताकनुर, ओर सबेटोरिहकु देवुळि सुकम ईयि, ओसो किर्स्तुन नमवालोर इस्येलतोर पोगोन इंका, ✨ देवुळि दया कीयि. ✨

17 ओसो इंजेटाहि मियगडाहि बोगे जोल कागहमुळतुन केंजिसि, नाक तिपल कीयनदायो. बाराहक इतेके येसुसामिना कबुरतुन पोकरु कीताहकु, विस्दतोर देबाना सीना नावा मेंदुदगा मन्हता. ✨

18 मावोरिर, येसुसामि किर्स्तुना देव्वा मियगा मनि. ✨ आमेन.

✨ 6:1 6:1 1 कुरिततोर 2:15; 3:1 ✨ 6:1 6:1 1 कुरिततोर 4:21; 2 कुरिततोर 2:7; 2 तिसलुनितोर 3:15; 2 तिमाति 2:25; इब्रितोर 12:13; याकुब 5:19
 ✨ 6:2 6:2 योहन 13:34; रोम सहरतोर 12:13; 1 कुरिततोर 9:21; गलातितोर 5:14; याकुब 1:25; 2:12 ✨ 6:3 6:3 बळयिर 5:36; रोम सहरतोर 12:3; 1 कुरिततोर 3:18; पिलिपितोर 2:3-4 ✨ 6:4 6:4 1 कुरिततोर 11:28 ✨ 6:5 6:5 रोम सहरतोर 14:12; 1 कुरिततोर 3:8 ✨ 6:6 6:6 1 कुरिततोर 9:11,14
 ✨ 6:7 6:7 अय्युब 13:9 ✨ 6:7 6:7 2 कुरिततोर 9:6 ✨ 6:8 6:8 अय्युब 4:8; होशे 8:7; रोम सहरतोर 6:21-22 ✨ 6:8 6:8 रोम सहरतोर 8:11; याकुब 3:18 ✨ 6:9 6:9 2 तिसलुनितोर 3:13 ✨ 6:9 6:9 मत्याल 10:22; मार्कल 13:13; लूकाल 21:19; 1 कुरिततोर 15:58; 2 कुरिततोर 4:1; 9:6; इब्रितोर 12:3 ✨ 6:10 6:10 बुदताड पोल्लोड 3:27; 1 तिसलुनितोर 5:15 ✨ 6:11 6:11 1 कुरिततोर 16:21; कुलुसितोर 4:18; 2 तिसलुनितोर 3:17; पिलेमोन 19 ✨ 6:12 6:12 बळयिर 15:1 ✨ 6:12 6:12 5:11 ✨ 6:13 6:13 रोम सहरतोर 2:25 ✨ 6:13 6:13 पिलिपितोर 3:3 ✨ 6:14 6:14 रोम सहरतोर 6:6; गलातितोर 2:20; 5:24; पिलिपितोर 3:18; कुलुसितोर 2:20-22 ✨ 6:15 6:15 रोम सहरतोर 2:26,28; 6:2-4; गलातितोर 5:6; इपिसुसतोर 2:10,15; पिलिपितोर 3:3 ✨ 6:16 6:16 रोम सहरतोर 9:6; गलातितोर 3:7,29 ✨ 6:16 6:16 1 पत्रु 1:3; यहुदाल 2 ✨ 6:17 6:17 2 कुरिततोर 4:10; 11:23-25
 ✨ 6:18 6:18 रोम सहरतोर 16:20

इपिसुस सहरतोर विस्वसिरेनाहक, किर्स्तुना बळयि पोल् लोहतद सीटि

इद सीटटुन रासवाल येसुना बळयि पोल् आंदोग. पोल् इद सीटटुन रोम सहरता जेलतगा मतस्के, इपिसुस सहरतोर विस्वसिरेनाहक रासतोग. इपिसुस सहर आसिया पटटा मोदुल सहर मता. अद पका बेरा सहर मता. अद सहरतगा पोल् कीतद सेवाताड पोल्लोड बळयिराड कबस्क इद पुस्तकता 19 अद ययतगा मन्हाताड.

पोल् इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, पोगोटा बूमतगा मनदनव ओसो इळता बूमतगा मनदनव सबेटविन येसु किर्स्तुना कयदे ईयलाहि, देवुळि मुनेन विचर कीस तासता. इद पोल्लोतुन पोकुर कीयलाहि, पोल् इद सीटि रासतोग. ओसो यहुदिर, यहुदि आयवोर उंदिय आया पगवोर इनजोर, इपिसुसतोर विस्वसिर इंदुर. मति किर्स्तुन विस्वस कीतोर उंदिय मुल आतोर. ओर उंदिय मेंदुल आतोर. किर्स्तुना मेंदुलता लेहकाडोर आतोर. देवुळता जीवा मनदनद जागा आतोर. ओसो विस्वसिर देवुळताड पिलाड-पेकोर आताहक, ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीम्हट्ट इनजोर, पोल् इद सीटटगा रासलाह आतोग.

मुनेताड पोल्लोड

1 नना पोल्नुन, देवुळता विचर मतपु, येसु किर्स्तुना बळयिनन आतन. ✱ मीट इपिसुस सहरते मनवालोर देवुळता मन्कलोरिहक इद सीटि रासलाह आतन. मीट किर्स्तु येसुन विस्वस कीसोर दायलाह आतिर.

2 मावा देवुळबाबानाहि ओसो किर्स्तु येसुसामिनाहि मीक सुकमि, देखा दोर्कि. ✱

किर्स्तुना मेटे माक दोर्कतद बर्कत

3 देवुळतुहक जोहर आयि! अद तना मगि किर्स्तुना मेटे, पोगोन देवुळदीपतगा मनदनव सबे देखान माक ईता. ✱

4 इतेके ताना मुनेह माट पवित्र मनदना, बाताले कसुरलेवा मनदना इनजोर, ✱ इद बूमतुन पुटिह कीयनामुनेन, माक किर्स्तुना मेटे आचता. ✱

5 माक जीवा कीसि, येसु किर्स्तुना मेटे तनाड पिलाड-पेकोर कीयलाहि, ✱ माक मुनेन आचता. ✱ इद्रम कीयलाहि मुनेन विचर कीस मता, अहे ताना गिर्दा मता.

6 ताना जीवा कीतोग मगि ✱ किर्स्तुना लोकुरल माट आताहक, अद मावा पोगोन लेकालेवा दया कीता. माट तान मान ईसि जोहर कीयना इनजोर, माक अद्रम दया कीता.

7 मावा पोगोन पका दया कीता, ✱ अदिनेनाहक तना मगि नेतुर पोहच डोलताहक, ✱ मावा पापमतुन मापि कीसि, ✱ ओना मेटे माक पापमताहि विळिसह कीता. ✱

8 माक आलिस पिसनाह दया कीता, अदिनेनाहक सबे रीतिना बुदि ओसो तेल्व ईता.

9 देवुळि मुने मकिह कीस तासिस मतद पोल्लोतुन, इंजेके माक पुनाह कीता. ✱ इद्रम कीयलाहि ताना गिर्दा मता. मुनेन तना विचर कीस मतपु, ✱ किर्स्तुना मेटे इंजेके अद पोल्लोतुन पेसिह कीता.

10 अद पोल्लो इद्रम मन्हाता: देवुळि तना विचर कीतद कगो एवतस्के, ✱ पोगोटा बूमतगा मनदनव, ओसो इळता बूमतगा मनदनव, सबेटविन जमा आनाह कीसि, येसु किर्स्तुना कयदे ईयनद. ✱

11 ओना संगे माक जोळे कीसि, तना मन्कलोर कीयलाहि माक आचता. ✱ तना विचर कीस मतपु, माक मुनेन आचता. ✱ अद तना बेद्रम विचर कीता, अद इसबते सबे कीता. ✱

12 इतेके मुनेन किर्स्तुना पोगोन आसा तासतोरल माट, देवुळतुहक मान ईसि जोहर कीयना इनजोर, अद्रम कीता.

13 मीक पिसिह कीयनद बेसता कबुरता सेतेमतुन, मीट केंजिसि किर्स्तुन विस्वस कीतिर. ✱ विस्वस कीताहक, देवुळि पोल्लो विळिसस मतपु, तना पवित्र जीवातुन मीवा पोगोन वने उदिह कीता. ✱ कीसि मीवा पोगोन किर्स्तुना मन्कलोर इनजोर, सीना तासतप लेहका कीता. ✱

14 अद मयेनाहक तासतव बेसताड पोल्लोनु, पेगके माट दोर्किह कीकल इनजोर, ✱ तना जीवातुन इंजेकेन इसर ईतप लेहका माक ईता. देवुळि माक पूरा विळिसह कीयनद दिया एवनाह, ✱ अद इसर मन्हाता. ✱ माट तान्क मान ईसि जोहर कीयना इनजोर, देवुळि अद्रम कीता.

पोल् विस्वसिरेनाहक पार्तना कीस्तोग

✱ 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:1; तीतुस 1:1-4 ✱ 1:2 1:2 रोम सहरतोर 1:6-7 ✱ 1:3 1:3 2 कुरिततोर 1:3 ✱ 1:4 1:4 5:27; कुलुसितोर 1:22 ✱ 1:4 1:4 2:10; 2 तिसलुनितोर 2:13-14; 2 तिमोति 1:9; 1 पत्र 1:20 ✱ 1:5 1:5 रोम सहरतोर 8:14-15 ✱ 1:5 1:5 रोम सहरतोर 8:29 ✱ 1:6 1:6 मत्याल 3:17; मार्कल 1:11; लूकाल 3:19-22; कुलुसितोर 1:13 ✱ 1:7 1:7 रोम सहरतोर 2:4; इपिसुसतोर 2:4,7; 3:8 ✱ 1:7 1:7 बळयिर 20:28; रोम सहरतोर 3:25-26 ✱ 1:7 1:7 बळयिर 2:38 ✱ 1:7 1:7 रोम सहरतोर 3:24 ✱ 1:9 1:9 रोम सहरतोर 11:25; 16:25; इपिसुसतोर 3:5-6 ✱ 1:9 1:9 रोम सहरतोर 8:28 ✱ 1:10 1:10 मार्कल 1:15; गलातितोर 4:4 ✱ 1:10 1:10 पिलिपितोर 2:10; कुलुसितोर 1:15-16,20 ✱ 1:11 1:11 व्यवस्थाविवरण 4:20; तीतुस 2:14 ✱ 1:11 1:11 रोम सहरतोर 8:29 ✱ 1:11 1:11 3:11 ✱ 1:13 1:13 4:21; कुलुसितोर 1:3-5; याकूब 1:18 ✱ 1:13 1:13 लूकाल 24:49; बळयिर 1:4-5; गलातितोर 3:13-14 ✱ 1:13 1:13 4:30 ✱ 1:14 1:14 बळयिर 20:32 ✱ 1:14 1:14 1 कुरिततोर 1:30 ✱ 1:14 1:14 2 कुरिततोर 1:22

15 अदिनेनाहक देवुळि माक इचोन कीसीताहकु, मीट येसुसामिन विस्वस कीतदिन, ओसो देवुळता सबेटोर लोकुरिन मीट जीवा कीयनदिन, नना केंजताहकु,✧

16 नना पार्तना कीयहपा, मियेनाहक ऊक-ऊके पार्तना कीसोर महनन.✧ ओसो देवुळतुन जोहर कीसोर महनन.✧

17 नना इद्रम पार्तना कीयहनन: मावा येसुसामि किर्स्तुना देवुळतुन, डीसातोग बाबान मीट पूरा पुनदना इन्जि,✧ ओग मीक तना बुदि इयेग, तनाड विचर्किन मीक पुन्पिह कीयेग.✧

18 बेचोक बेसताड पोल्लोन आसा कीयलाहि तना माक केयता,✧ अचोकिन पुनदलाहि; ओसो मीट नावा पका मोलातोर मन्कलोरि इन्जि, देवुळ मीक इन्हता.✧ इदिन पुनदलाहि, देवुळि मीवा बुदतगा पुन्पिह कीयि.✧

19-20 ओसो हामुरतगडाहि किर्स्तुन जीवा अर्हीचि,✧ देवुळदीपतगा तना तिनळ बाजे राजेम ताकिह कीयलाहि उदिह कीयहपा,✧ अद बेरा लाव तोहता. माट विस्वस कीतोरा तोळ आयलाह, तानगा अदे बेरा लाव मन्हता, ताना लाव बेस्केन मारो,✧ इदिन मीक पुन्पिह कीयि इनजोर, पार्तना कीयहनन.✧

21 अदिकर ताकिह कीयनव देवतुलकु, देयहकु, इव सबेटविहकाय किर्स्तुय बेरोग आंदोग.✧ इंजेके वने, वायनद कालमते वने, अदिकरताड पेदिर्क बेचोक मन्हताड, अव सबेटविहकाय ओनाय पेदिर बेरा आंदु.✧

22 सबेटविन ओग ताकिह कीयेग इनजोर, देवुळि ओना कयदे ईता.✧ ओने सबेटविन ताकिह केवाल कीसि, विस्वसिरा मुडुन ताकिह कीयलाह वने, ओने निल्पिह कीता.✧

23 किर्स्तु विस्वसिरा मुडा तलाता लेहकाडोगु,✧ विस्वसिर बार ओना मेंदुलता लेहकाडोर.✧ विस्वसिरा मुलु ओसो किर्स्तु, उंदिय मेंदुल आतोर. ओसो सबे पोल्लोन पूरा कीसेवाल किर्स्तुये.✧

2

विस्वसिरा पिसमुळि बेद्रम बद्लेम आता

1 मीट मुने देवुळताड अडोनू बूळे कीसोर मतिर, ओसो पापम कीसोर मतिर. अदिनेनाहक डोलतप लेहका मतिर.✧

2 देवुळतुन पुनवोर ताकिहतोर, अदे अगदे मीट मुने ताकिदिर.✧ पोगोन वळदे मनदनव देयहकना मुक्याल बह ताकिह कीदु, अद्रमलेहकाने ताकिदिर. इंजेक वने देवुळताड पोल्लोड केंजवोरिन, अवे देयहकना मुक्याल ताकिह कीस्ता.✧

3 निटमे माट सबेटोरल वने, ओरा लेहकाने ताकिदल. मावा लाग्वा बुदि बेद्रम लालुस कीदु, अद्रमे कीदल.✧ मावा मेंदुलि ओसो मावा बुदि बेद्रम ओसोर मंदु, अद्रमे लाग्वाड कबस्क कीसोर मंदल.✧ लाग्वाड कबस्क कीसोर मनाहकु, देवुळि लाग्वोर सबेटोरिहक निटम सिक्सा ईयना लेहका, माक वने सिक्सा ईस मनालि.✧

4 मति मावा पोगोन देवुळ वेल्लाय वीळिस जीवा लोपता.✧ माक अद पका जीवा कीताहकु,✧

5 बह कीता इतेके, मावा पापमते माट डोलतोर लेहकान मतल, मति माक पूना पिसमुळ ईसि, किर्स्तुना संगे माक वने जीवा अर्हता. देवुळि दया कीताहके, मीट पिसतिर.✧

6 किर्स्तु येसुना संगे माक जोळे कीसि, ओना संगे माक वने जीवा अर्हता,✧ अर्हीचि पोगोन देवुळदीपतगा किर्स्तु उदिस राजेम ताकिह कीयनद जागातगा,✧ माक उदिह कीता.

7 किर्स्तु येसुन लोहचि, माक पका जीवा कीसि, माक वेहता वावप वेल्लाय दया कीता इनजोर,✧ वायनद कालमते सबेटोरिन तोहतलाह, अद्रम कीता.✧

8 देवुळि मीक दया कीताहकु, मीट किर्स्तुन विस्वस कीतिर, अदिनेनाहक मीक पिसिह कीता.✧ देवुळता पिसमुळतुन दोर्किह कीयलाह, मीट बाताले केविर; इद पूरा देवुळता दर्मम आंदु.✧

9 अदिनेनाहक नना बेसताड कबस्क कीताहकु, देवुळि नाक पिसिह कीता इनजोर, मियगा बोगे बह पोगयमाकेग.✧

10 निटमे देवुळिये माक किर्स्तु येसुना संगे जोळे कीसि, माक पूना पुटमुळ, पूना जीवा ईता.✧ किर्स्तुना संगे जोळेम आसि, माट बेसताड कबस्क कीसोर ताकना इनजोर, ताना विचर मता.✧ अव कबस्किन अद मुनेन तयर कीता.

✧ 1:15 1:15 पिलेमोन 4-5 ✧ 1:16 1:16 रोम सहरतोर 1:9-10; कुलुसितोर 1:9-10 ✧ 1:16 1:16 रोम सहरतोर 1:8 ✧ 1:17 1:17 4:13 ✧ 1:17 1:17 1 कुरिततोर 14:6 ✧ 1:18 1:18 4:4; कुलुसितोर 1:25-27; 2:1-3 ✧ 1:18 1:18 3:16 ✧ 1:18 1:18 कुलुसितोर 1:9-10 ✧ 1:19-20 1:19-20 बळयिर 2:24 ✧ 1:19-20 1:19-20 मार्कल 16:19; बळयिर 2:33; इपिसुसतोर 2:6 ✧ 1:19-20 1:19-20 3:7; पिलिपितोर 3:21; 1 पत्रु 4:11 ✧ 1:19-20 1:19-20 3:7; 6:10; कुलुसितोर 1:29 ✧ 1:21 1:21 3:10; 6:11-13 ✧ 1:21 1:21 मत्याल 28:18; इपिसुसतोर 4:10; कुलुसितोर 1:16; 2:10 ✧ 1:22 1:22 देवुळताड पाटाड 8:6; 1 कुरिततोर 15:27 ✧ 1:22 1:22 4:15; 5:23; कुलुसितोर 1:18; 2:19 ✧ 1:23 1:23 1 कुरिततोर 11:3 ✧ 1:23 1:23 1 कुरिततोर 12:27 ✧ 1:23 1:23 3:18-19; 4:10; कुलुसितोर 3:11 ✧ 2:1 2:1 4:18; कुलुसितोर 2:13-14 ✧ 2:2 2:2 5:6; कुलुसितोर 3:7 ✧ 2:2 2:2 योहन 12:31; इपिसुसतोर 4:17; 6:11-13; 1 पत्रु 4:3 ✧ 2:3 2:3 1 योहन 2:15-16 ✧ 2:3 2:3 1 कुरिततोर 6:11; गलातितोर 5:16-17 ✧ 2:3 2:3 रोम सहरतोर 1:18; कुलुसितोर 1:21; 2 पत्रु 2:14 ✧ 2:4 2:4 1:7; तीतुस 3:4-5 ✧ 2:4 2:4 योहन 3:16 ✧ 2:5 2:5 2:5 बळयिर 15:11 ✧ 2:6 2:6 कुलुसितोर 2:12 ✧ 2:6 2:6 1:19-20 ✧ 2:7 2:7 रोम सहरतोर 2:4; इपिसुसतोर 1:7 ✧ 2:7 2:7 1 तिमोति 1:16; तीतुस 3:4-5 ✧ 2:8 2:8 बळयिर 15:11; रोम सहरतोर 5:2; 1 पत्रु 1:4-5 ✧ 2:8 2:8 रोम सहरतोर 3:24; इब्रितोर 6:4-6 ✧ 2:9 2:9 रोम सहरतोर 3:28; 1 कुरिततोर 1:29; 2 तिमोति 1:9 ✧ 2:10 2:10 गलातितोर 6:15 ✧ 2:10 2:10 1:4; 4:1,24; 2 तिमोति 2:21; तीतुस 2:14

किर्स्तुना मेटे सबेटोर विस्वसिर उंदिये

11 पुटटगडाहि मीट यहुदि आयवाहकु, डायना रिबज केविर. डायना रिबज कीतोम इनजोर इनवालोरु, यहुदि मन्कलोर आंदुर. मीक डायना रिबज केवोर इनजोर, वेर यहुदिर पास्किहतोर. (डायना रिबज वने तमा मेंदुलतगा, मन्कना कयदे कीयनद कबळ आंदुर.) * किर्स्तुन विस्वस केवस्के, मीट बेद्रम मतिर, अदिन सीता कीस ऊळाटु. *

12 अस्के मीट किर्स्तुना संगे कलियवा मतिर; इप्रयेल मन्कलोर मुल आयवा मताहकु, मीक देवुळता साख्रम दोर्को. * देवुळि इप्रयेल मन्कलोरिन वेल्लाडे मल्काड तना पोल्लो करल कीस मता, * मीट अव करल्कनगा कलियविर आस मतिर. इद भूमतगा आसालेवा, देवुळलेवा मतिर. *

13 मुने देवुळतगडाहि मीट जेक मतिर. मति इंजेके किर्स्तु येसुना मेटे, देवुळि मीक तना एरे तता. * किर्स्तु तना नेतुर पोहच डोलताहकु, देवुळ अद्रम कीता. *

14 यहुदिरिन ओसो यहुदि आयवोरिन ओग कलियिह कीसि, माक उंदिय मुल कीतोम. मावा नडुम गूरे अडम आतप लेहका, माट रेंड तुंगाड आसि, कलियवा मतल. मति किर्स्तु तना डोलिसि, मावा नडुम गूरेता लेहका, अडम मतद कोटुलतुन पिळहपळ कीतोम. *

15 यहुदिरिन ओसो यहुदि आयवोरिन, पूना मन्कन पुटिह कीतप लेहका, कतमतोरिन उंदिय कीतोम. इद्रम रेंड आसि तुंगाना मुडुन कलियिह कीतोम. * अद्रम काल्हपलाहि, मोसानाड अडोना रीतरिवज्जिन मायिह कीतोम. इद्रम यहुदिर ओसो यहुदि आयवोरिन कलियिह कीतोम. *

16 हक्कनागुटातगा डोलताहकु, रेंड आस तुंगाना मुडोर ओर्विहक-ओर्वोग पोस मतद कोटुलतुन मायिह कीतोम. अद्रम डोलताहकु, इकेडा-अकेडा मुडुन, देवुळता संगे कलियिह कीस, उंदिय मेंदुलतोर कीसीतोम. *

17 किर्स्तु वासि, देवुळता संगे कलियनद कबुरतुन पोकर कीतोम. * तानगडाहि जेक मतोरिर, मीक वने अदे कबुर पोकर कीतोम. ताना एरे मतोरिहक वने अदे कबुरतुन पोकर कीतोम. *

18 बह इतेके, इंजेके देवुळतगडा जीवा, यहुदिरगा ओसो यहुदि आयवोरगा वने मन्हता. अदिनेनाहक इंजेके माट रेंड आस तुंगाना मन्कलोरल, किर्स्तुना मेटे देवुळबाबानगा दाय पगयहनल. *

19 यहुदि आयवोरिर, मीट मुने देवुळतुन पुनवालेवा, ताना मन्कलोरगा कलियवा मतिर. * इंजेके ओरा संगे देवुळता मन्कलोरिर आतिर, ओरा संगे ताना लोतोरिर वने आतिर. *

20 जोता दोहचि ताना पोगोन लोन पंडटप लेहकाने, किर्स्तुनाड बळयिर ओसो देवुळता जीवाते वळहकवालोर काहतव पोल्लोनाहि, देवुळ वने मीट विस्वसि मुडुन निल्पिह कीयलाह आता. * किर्स्तु येसुये ताना मूलाता आदर बंडालेहका आतोम. *

21 (मीट विस्वसि मुलु ओना संगे जोळेम आस महनिर.) लोन पंडिहपा, पूरा लोतुन बेस जोळे कीसोर अतप लेहका, मीट सामि मनदनद पवित्र लोन आयलाहि, किर्स्तु मीक तगहचोर दायलाह आतोम. *

22 किर्स्तुना संगे मीट जोळेम आताहकु, ओग मीक वने दुप्रोर विस्वसिरा संगे, जोळे कीसोर दायलाह आतोम. ओसो मीट देवुळता जीवा मनदनद जागा आयलाहि, * मीक विस्वसि मुडुन पंडसोर दायलाह आतोम. *

3

यहुदि आयवोरगा सेवा कीयलाहि, देवुळि पोलुन आचता

1 इव सबे पोल्लोन सीता कीसि, नना पोलुनन (मियेनाहक पार्तना कीयहनन) ... * नना मीट यहुदि आयवोरगा, किर्स्तु येसुना कबळ कीताहके, * जेलते महनन. *

2 मियेनाहक इद कबळ कीयलाहि, देवुळि नाक देय्वा ईता, * इद पोल्लोतुन वने मीट केंजिस मनदकिर.

3 देवुळि तना मकिस मतद पोल्लोतुन नाक तोहचीता, * अद पोल्लोता लोप्पा नना पोगोन उचुन-उचुन रासतन. *

4 नना रासतन अव पोल्लोन मीट अर्वतस्के, किर्स्तुना लोप्पा मकिस मतद पोल्लो, नाक बेद्रम तेळियता इनजोर, मीट पुनदकिर. *

5-6 अद पोल्लो इद्रम मन्हता: यहुदि आयवोर बेसता कबुरतुन विस्वस कीतोर, कीताहकु देवुळता बर्कत किर्स्तुन विस्वस कीतोर यहुदिरा संगे, ओरिहक वने दोर्किहता. * ओर ओसो यहुदि विस्वसिर, उंदिय मेंदुलतोर आतोर. * अदिनेनाहक किर्स्तु येसुनोरनाहक, देवुळि पोल्लो विळिसस

* 2:11 2:11 रोम सहरतोर 2:26,28 * 2:11 2:11 5:8 * 2:12 2:12 रोम सहरतोर 9:4; कुलुसितोर 1:21 * 2:12 2:12 गलातितोर 3:17; इब्रितोर 8:6 * 2:12 2:11-12 1 कुरिततोर 12:2; गलातितोर 4:8; इपिसुसतोर 4:18; 1 तिसलुनितोर 4:13 * 2:13 2:13 यशायाह 57:19; बळयिर 2:39 * 2:13 2:13 रोम सहरतोर 3:25-26; कुलुसितोर 1:20 * 2:14 2:11-14 यशायाह 9:6; रोम सहरतोर 11:17; 1 कुरिततोर 12:13; गलातितोर 3:28; कुलुसितोर 3:11,15 * 2:15 2:15 गलातितोर 3:28; 6:15; कुलुसितोर 1:21-22; 3:10-11 * 2:15 2:15 कुलुसितोर 2:13-14 * 2:16 2:16 2 कुरिततोर 5:18; इपिसुसतोर 3:5-6; 4:4; कुलुसितोर 1:20,22; 3:15 * 2:17 2:17 बळयिर 10:36 * 2:17 2:17 यशायाह 57:19 * 2:18 2:18 रोम सहरतोर 5:2; 1 कुरिततोर 12:13; इपिसुसतोर 3:12; 4:4; इब्रितोर 4:16; 7:25; 10:19-20,22 * 2:19 2:19 1 पत्र 2:11 * 2:19 2:19 पिल्लिपितोर 3:20; इब्रितोर 12:22-23 * 2:20 2:20 मत्याल 16:18; 1 कुरिततोर 3:10; इपिसुसतोर 3:5-6 * 2:20 2:20 देवुळताड पाटाड 118:22; लूकाल 20:17; 1 कुरिततोर 3:11 * 2:21 2:21 4:15-16; कुलुसितोर 2:19 * 2:22 2:22 3:17 * 2:22 2:20-22 1 कुरिततोर 3:9,16 * 3:1 3:1 पोलु इगा पार्तनाता पोल्लोतुन रोमिह कीस्तोग, दुग्राड पोल्लोन वेहता बोटिहता. पया वचन 14 अगा पार्तनाता पोल्लोतगा मल्स वास्तोग. * 3:1 3:1 2 कुरिततोर 1:6 * 3:1 3:1 4:1; 2 तिमेति 1:8; पिलेमोन 1-2,8-9,23 * 3:2 3:2 1 कुरिततोर 9:17; कुलुसितोर 1:25-27 * 3:3 3:3 रोम सहरतोर 11:25; 16:25; 1 कुरिततोर 2:9-10; 2 कुरिततोर 12:1; इपिसुसतोर 6:19-20; 2 पत्र 3:15 * 3:3 3:3 1:9-10 * 3:4 3:4 2 कुरिततोर 11:6 * 3:5-6 3:5-6 गलातितोर 3:29 * 3:5-6 3:5-6 2:16

मतविन, पूरा दोर्किह कीतोर. ✨ देवुळि तासिस मतद इद पोल्लोतुन, मुनेटा कालमतोर मन्कलोरिहक तोहवा मता. मति इंजेके किर्स्तुनाड पवित्र बळयिरिहक, ओसो देवुळता कबुरतोरिहक, तना जीवाता मेटे तोहचीता. ✨

7 देवुळि नयगा तना लावतुन पका ताकिह कीताहकु, ✨ नाक इद बेसता कबुरतुन पोकर कीयनद सेवाता देव्या दोर्कता. ✨

8 देवुळता मन्कलोर सबेटोरिहकाय, ननाय ओसोय उड्लोनन. ✨ तेला मति देवुळि नाक इद देव्या ईता: इतेके किर्स्तुनगा बेचोन लेकालेवा बर्कत दोर्किहता इनजोर, ✨ यहुदि आयवोरगा अन्जि, कबुर वेहतनद सेवा नावा कयदे ईता. ✨

9 सबेटविन पुटिह कीतद देवुळि, ✨ इद पोल्लोतुन मुने वेल्लाय जोम आनाह, पुन्पिह केवा तासिस मता. मति इंजेके अद पोल्लोतुन सबेटोर मन्कलोरिहक तोहतनद कबळतुन वने, नाक देव्या कीसि ईता. ✨

10 इद्रम आसि विस्वसिरा मुडा मेटे, पोगोटा बूमतगा मन्जि अदिकर ताकिह कीयनव देवतुल्किनु, देयहकिनु, ✨ देवुळि उंद पोल्लो तोहतना मता. अद बेद इतेके, सबे पोल्लोने ताना बुदि बेचोटा बेरा मन्हता इन्जि, अव पुनिड इनजोरे. ✨

11 सुम्मुनेताहि देवुळि इद्रम कीयलाहि, विचर कीस मता. ✨ इंजेके मावा सामि किर्स्तु येसुना कयदे तान पूरा कीता.

12 येसु किर्स्तुना संगे माट जोळेम आताहकु, ओन विस्वस कीताहकु, इंजेके रेयवालेवा, दीराते, बर्वसते, देवुळता एरे माट दाया पगयहनल. ✨

13 अदिनेनाहक नना जेलतगा मियेनाहक सिक्सा आयनदिन ऊळिस, मीट ओरेम आयमाटु इनजोर, मीक वेहतहनन. ✨ (किर्स्तुनगा मनदनद बर्कततुन, मीट यहुदि आयवोरगा एन्सिह कीताहके, नाक इद्रम आता इतेके,) नावा तिपलतेनाहक वने, मीवाय पायदा आस्ता. ✨

किर्स्तु माक बेचोन जीवा कीतोग

14 (अद्रमलेहकाने देवुळि मीट यहुदि आयवोरिहक कीतव) सबेटविन सीता कीसि, नना मिडाड कोटिसि, पोगोटोग देवुळबाबान (मियेनाहक पार्तना कीयहनन):

15 पोगोटाड आयिड, बूमतोर आयिर, सबेटोराड लोहकना पेदल इतेके पोगोटोग देवुळबाबाले.

16 ओन इद्रम पार्तना कीयहनन: ओना पका बेरा डीसाता इसबते, ✨ मीवा जीवातुहक, तना जीवाता मेटे, पका लाव ईयेग. ✨

17 ओसो मीट किर्स्तुन विस्वस कीताहकु, मीट ओना गूनमते ऊटिस, मेगिस मनदना इन्जि, ✨ ओग मीवा जीवातगा जागा आयेग. ✨

18-19 अह मतेके, वेहता वावप अचोन लेकालेवा, ✨ किर्स्तु माक जीवा कीस्तोग इनजोर, ✨ मीट ओसो देवुळता मन्कलोर सबेटोर पुनजोर दाकिर. अद्रम आसोर, मीवा गून देवुळता गूनता लेहका बाताले कमिलेवा मनदगा. ✨

20 इंजेके देवुळि मावा जीवातगा तना लावते कबळ कीसोरेन मन्हता. ✨ माट बेचोन ताल्हकिहनल, विचर कीयहनल, तान्काय वीळिस-वीळिसि कबळ कीसीया पगयहता. ✨

21 विस्वसिरा मुडगा ओसो किर्स्तु येसुनगा, तान्क अमेसा-अमेसातुहक मान दोर्कसोरेन मनि. ✨ आमैन.

4

उंदिय मेंदुलि मति दुसाड-दुसाड कबस्कु

1 इव सबे पोल्लोनेनाहकु, देवुळि मीक तना मन्कलोर आयना इन्जि केयता, तेन सीता कीसि, तान्क विचर वातपु ताकाटु. ✨ मीट इद्रम ताकना इन्जि, नना सामिनेनाहक जेलते मनवानन, ✨ मीवाड काल्काय अरयहनन.

2 इतेके मीट उड्ला बुदतोरिर आम्हटु, कुल्ल बुदते मन्हटु, दुस्रो मीक तिपल कीतेक वने, ओड आयवा केमेन मन्हटु. ✨ दुस्रो तपतुन गूनमते आपिसि, ओर्विहक-ओर्वो ग जीवा कीम्हटु. ✨

3 देवुळता गूनमते ताना जीवा मीक कलियिह कीता, अदिहक मीट पूरा जीवाताहि, उंदि एकाते मनदलाह ऊळाटु. ✨

4 सबेटोर विस्वसिरा मुल उंदिय मेंदुलि. ✨ अद मुडगा मनदनद देवुळता जीवा उंदिय आंदु, सबेटोर विस्वसिरिन देवुळ उंदिय आसाते पिसलाह केयता. ✨

5 येसुसामि वगोगे मावा सामि. ✨ माट कतमतोरल ओनाय पेदिरते एग मीतल. ओसो विस्वसता उंदिय अगदे ताकिहनल.

6 मावा कतमतोरा ओर्वो देवुळबाबाल आंदोग. ओग माक कतमतोरिन ताकिह कीस्तोग. मावा कतमतोरा मेटे तना बुदतुन पुन्पिह कीस्तोग. मयगा कतमतोरगा जागा वने आस्तोग. ✨

✨ 3:5-6 3:5-6 रोम सहरतोर 8:17 ✨ 3:5-6 3:5-6 1 कुरिततोर 2:9-10; 12:28; इपिसुसतोर 1:9; 2:20; 2 पत्र 3:2 ✨ 3:7 3:7 1:19-20 ✨ 3:7 3:7 1 कुरिततोर 3:5; इपिसुसतोर 1:19-20; कुलुसितोर 1:23 ✨ 3:8 3:8 1 कुरिततोर 15:9 ✨ 3:8 3:8 1:7 ✨ 3:8 3:8 बळयिर 9:15; 1 तिमोति 2:7 ✨ 3:9 3:9 तोहचीतव पोल्लोड 4:11 ✨ 3:9 3:9 रोम सहरतोर 11:25; 16:25; इपिसुसतोर 6:19-20 ✨ 3:10 3:10 1:21; 6:11-13; कुलुसितोर 2:10,15 ✨ 3:10 3:10 रोम सहरतोर 11:33; 1 कुरिततोर 2:7 ✨ 3:11 3:11 1:11 ✨ 3:12 3:12 रोम सहरतोर 3:21-23; 2 कुरिततोर 3:4; इपिसुसतोर 2:18; इब्रितोर 10:35; 1 पत्र 3:18; 1 योहन 2:28 ✨ 3:13 3:13 2 कुरिततोर 4:1 ✨ 3:13 3:13 2 कुरिततोर 1:6 ✨ 3:16 3:16 1:18 ✨ 3:16 3:16 रोम सहरतोर 7:22; 1 कुरिततोर 16:13; 2 कुरिततोर 12:9 ✨ 3:17 3:17 1 कुरिततोर 3:6; कुलुसितोर 1:23; 2:7 ✨ 3:17 3:17 योहन 14:23; इपिसुसतोर 2:22 ✨ 3:18-19 3:18-19 पिलिपितोर 4:7 ✨ 3:18-19 3:18-19 रोम सहरतोर 8:35-36,38-39 ✨ 3:18-19 3:18-19 1:23; कुलुसितोर 2:10 ✨ 3:20 3:20 रोम सहरतोर 16:25 ✨ 3:20 3:20 2 कुरिततोर 9:8 ✨ 3:21 3:21 रोम सहरतोर 11:36 ✨ 4:1 4:1 2:10; पिलिपितोर 1:27; कुलुसितोर 1:9-10; 2:6; 1 तिसलुनितोर 2:11-12; 4:1 ✨ 4:1 4:1 3:1 ✨ 4:2 4:2 1 पत्र 3:8 ✨ 4:2 4:2 कुलुसितोर 3:12-13 ✨ 4:3 4:3 कुलुसितोर 3:14-15 ✨ 4:4 4:4 रोम सहरतोर 12:4-5 ✨ 4:4 4:4 1 कुरिततोर 12:4-6; इपिसुसतोर 1:18; 2:16,18 ✨ 4:5 4:5 1 कुरिततोर 8:6 ✨ 4:6 4:6 रोम सहरतोर 11:36

7 मति किर्स्तु तना विचर कीतद इसबते, अलग-अलग सेवातेनाहक, माक ओवोर्ग-ओवोर्ग मन्कहक देव्या तूसिस ईतोग.✧

8 देवुळता साम्रमतगा, तेना लोप्पा मुनेन रासतद मन्हता:

ओग पोगोन अतोग अद वेलाते,

तना पोस दोहतोर कोंटेतोरिन तना पेग्के वाटिस ओतोग. ✧

लोकुरिहक बेसतल माल ईतोग✧*

इनजोर रासतद मन्हता.✧

9 (पोगोन अतोग इनजोर इतेके, मुनेन ओग इळता बूम एवनाह रेगतोग इनजोर आस्ता.

10 इळन रेगतोग, पोगोन तगड-तोग, ओवोर्गे आंदोग, ओग किर्स्तुये. सबेटविन पूरा ताकिह कीयलाहि,✧ पोगोटा बूमतुहकाय अबर अतोग.✧)

11-12 देवुळता मन्कलोरिन ताना सेवातेनाहक ओप्पे कीयलाहि, किर्स्तुन विस्वस कीतोगा मुलु, विस्वसते बेस मेगिस मनदलाहि,✧ अलग-अलग सेवातेनाहक, विस्वसिरिन निल्पिह कीतोग.✧ उच्चुरिन ओनाड बळयिर आयलाह निल्पिह कीतोग; उच्चुरिन देवुळता जीवाते वळहकवालोरे आयलाह, उच्चुरिन बेसता कबुर पोकर कीसोर तिरियलाह,✧ उच्चुरिन विस्वसिरा मुडुन ऊळेवाळे कीसोर ओरिन कागहतलाह✧ निल्पिह कीतोग.✧

13 माट सबेटोरल उंदिय एकाते, देवुळता मगिन विस्वस कीसोर ओन पुनजोर मनदना,✧ सबे पोल्लोने किर्स्तु बेद्रम बाताले कमिलेवा मन्हतोग, अद्रमलेहकाने माट वने आयना इन्जि,✧ ओना विचर मन्हता.

14 अदिनेनाहक वायनव दियाने, माट उडुलोरा लेहका मनवल.✧ बोळसे मन्कलोर तमा सत्रल बुदते, माक लेसिह कीयनदायो.✧ ओर कागहतव दुसाड-दुसाड पोल्लोन केंजिसि, वळ्यु इके-अके तिर्हतनद ओडाता लेहका माट आयनदायो.✧

15 अद्रम आयवा, माट ओर्विहक-ओवोर्ग जीवा कीसोर, देवुळता सेतेमता पोल्लो वळहककल. इद्रमलेहका माट बेर्सिसि सबे पोल्लोने, मावा तलाता लेहकाडोग✧ किर्स्तुना लेहका आयकल.✧

16 बेद्रम पूरा मेंदुलि सीराना मेटेने जोळेम आस मन्हता; ओसो कयक-कालक, कोंडाड बाताड, आपुना-आपुना कबळतुन बेस कीतेकेन, मेंदुलि बेस बेर्सिहता; अद्रमलेहकाने विस्वसिरा मुल वने, ओर्विहक-ओवोर्ग जीवा कीसि, तम्क देवुळि ईतद कबळतुन बेस-नेहना कीतेकेन, विस्वसते बेर्ससोर दास्तोर.✧

किर्स्तुनगाने पूना पिसमुळ दोर्किहता

17 अदिनेनाहक नना सामिना अदिकरते मीक इद्रम वेहतलाह आतन: देवुळतुन पुनवोर ताकनद अगदे ताकमाट.✧ ओर बेव विचर्कने ताकिहतोर, अव सबे उगसताड आंदुड.✧

18 ओरा बुद कैगम आसि,✧ गंगा पोयतप लेहका आता. देवुळता अगदुन, ताना पोल्लोतुन, मुर्तिय पुनोर.✧ अदिनेनाहक तानगडाह एगिसि, देवुळ ईयनद पिसमुळतुन दोर्किह केवोर.✧

19 ओरिहक मुर्तिय लजा वावो, ओरु विचर वातपु करबताड कबस्क कीयलाह गिर्दा आस्तोर. सबे रीतिनाड साद्याल बुदताड कबस्किन कीसोरिन मन्हतोर. ओरा लालुस बेस्केन मारो.✧

20 मति किर्स्तुना लोप्पा मीट कगयतिर, अव पोल्लोड इद्रमताड आयोड,✧(अदिनेनाहक ओरा लेहका माट पिसनद आयो).

21 मीट किर्स्तुना लोप्पाडाड पोल्लोन निटम केंजतिर, ओसो येसु वेहतद सेतेम पोल्लोतुन ओनाड सेवकिरगडाहि कगयतिर.✧

22 इद कागहमुळता इसबते, मीट मुने ताकिदिर अद पाळना बुदतुन पोहचीम्हट.✧ मीट अद मुनेता बुदते मनदहपा, लाग्वाड कबस्क कीयलाह लालुस कीदिर. अद लालुस मीक लेसिह कीसि बूळे कीदु.✧

23 ओसो मीट कगयतप, देवुळ मीक पूना बुदि, पूनाड विचर्क ईयि.✧

24 अद पूना बुदतुन, देवुळि तना सेतेम पोल्लोता मेटे, तना लेहका सेतेम कीता, पवित्र कीता.✧ अदिनेनाहक मीवा पाळना बुदतुन पोहचि, देवुळ ईतद पूना बुदते ताकाट.✧

✧ 4:7 4:7 रोम सहरतोर 12:3; इब्रितोर 2:3-4 ✧ 4:8 4:8 कुलुसितोर 2:15 ✧ 4:8 4:8 देवुळताड पाटाड 68:18 * 4:8 4:8 मुनेता कालमते लळयतुहक अतोर सीपय्कु, तम्क ओरेम आतोरिन दोहचि तंदुर, ओसो ओरेम आतोर लोकुरगडाह दोर्कतद मादुन तमा लोकुरिहक तूसिस ईदुर. अद्रमलेहकाने देवुळता कोंटेतोरिन, किर्स्तु ओरे कीसि माक देव्या ईतोग. ✧ 4:8 4:4-8 1 कुरिततोर 12:4 ✧ 4:10 4:10 1:23 ✧ 4:10 4:10 1:19-21; इब्रितोर 4:14-15; 7:26 ✧ 4:11-12 4:11-12 रोम सहरतोर 14:19; 2 कुरिततोर 13:9 ✧ 4:11-12 4:11-12 1 कुरिततोर 12:7 ✧ 4:11-12 4:11-12 बळयिर 21:8 ✧ 4:11-12 4:11-12 1 कुरिततोर 14:6 ✧ 4:11-12 4:11-12 बळयिर 13:1; 1 कुरिततोर 12:4 ✧ 4:13 4:13 योहन 6:69; इपिसुसतोर 1:17; पिलिपितोर 3:8,10-11 ✧ 4:13 4:13 1 कुरिततोर 2:6; 14:20; गलातितोर 4:19; कुलुसितोर 1:28; 2 पत्र 1:4 ✧ 4:14 4:14 1 कुरिततोर 14:20 ✧ 4:14 4:14 1 कुरिततोर 3:19; 2 कुरिततोर 4:2; 11:3 ✧ 4:14 4:14 इब्रितोर 13:9; याकुब 1:6; यहुदाल 12 ✧ 4:15 4:15 1:22 ✧ 4:15 4:15 1 कुरिततोर 11:3; 1 पत्र 2:1-3 ✧ 4:16 4:16 रोम सहरतोर 12:4-5; इपिसुसतोर 2:21; 1 पत्र 2:1-3 ✧ 4:17 4:17 2:2 ✧ 4:17 4:17 कुलुसितोर 2:18; 1 पत्र 1:18-19; 2 पत्र 2:18 ✧ 4:18 4:18 मार्कल 3:5; रोम सहरतोर 11:7 ✧ 4:18 4:17-18 बळयिर 3:17; 17:30; रोम सहरतोर 1:21-22; इब्रितोर 5:2; 9:7; 1 पत्र 1:14 ✧ 4:18 4:18 2:1,12 ✧ 4:19 4:19 रोम सहरतोर 1:24-26,28; कुलुसितोर 3:5; 1 तिमोति 4:2 ✧ 4:20 4:20 मत्याल 11:29 ✧ 4:21 4:21 रोम सहरतोर 10:14; इपिसुसतोर 1:13; कुलुसितोर 1:6-8; 2:7 ✧ 4:22 4:22 रोम सहरतोर 6:6; इब्रितोर 12:1; याकुब 1:21; 1 पत्र 2:1-3 ✧ 4:22 4:22 2 कुरिततोर 11:3; इब्रितोर 3:13 ✧ 4:23 4:23 रोम सहरतोर 12:2; कुलुसितोर 3:10 ✧ 4:24 4:24 2 पत्र 1:4 ✧ 4:24 4:24 रोम सहरतोर 6:2-4; 12:2; 13:14; इपिसुसतोर 2:10; कुलुसितोर 3:12

- 25 इंजेके पूनोर मन्कलोर आताहकु, इद्रमलेहका मन्हटु: माट उंदिय मेंदुलतोरल महनल, अदिनेनाहक जोल वळहकनदिन विळिसिसि, ओर्विहक-ओर्वीना संगे सेतेम वळहकाटु. ✨
- 26 बेचोन ओड वातेक तेला, अद ओड मीक पापमते अर्हमाकि. ✨ पोळद अनवाये मीवा ओड रेगि!
- 27 मीवा जीवातगा देयहकना मुक्यान नेडलाह अग एमाटु. ✨
- 28 मियगा बेर बेर मुने कलसोर वातोर, ओर इंजेके कलमाकिर. मति तमाड कयकने नाळेह केवालेवा, कबळ कीयिर. अस्के ओर तमा कहेटेमते कमय कीसि, गर्ज अरतोरिहक ईया वने पगयनुर. ✨
- 29 बेदे लाग्वा पोल्लो मीवा तोडटगडाहि पेसमाकि, ✨ मति केंजवालोरिहकु पायदा आयनव पोल्लोड पेसिड! ओरिहक बातालता गर्ज मन्हता, तान ऊळिसि, ओरा कबळतुहक अरयनव पोल्लोड वळहकाटु. ✨
- 30 मीट देवुळता मन्कलोरिर आतिर, आकि दियाते देवुळि मीक पूरा विळिसिह कीयगा इनजोर तोहतलाहि, तना पवित्र जीवातुन, मीक उंद सीनाता लेहका ईता. ✨ अदिनेनाहक देवुळता पवित्र जीवातुन दुकम आनाह केमाटु. ✨
- 31 कोटुल कीयना, ओड आयना, कुळसा आयना, वर्केयना, लजा कीयना, इव सबेटविस्किन लाग्वाड पोल्लोना संगे, मीवा जीवातगडाह जेक कीम्हटु. ✨
- 32 ओर्विहक-ओर्वीग गूनमते मन्हटु, ओसो दुप्रोरिन ऊळिस जीवा लोपवालोरिर आम्हटु. किर्स्तुना मेटे देवुळि मीवा पापमतुन मापि कीता. ✨ अद्रमे मीट वने ओर्वीना-ओर्वीग कीतव कसुकिन मापि कीसीम्हटु. ✨

5

वेहचता पिसमुळि

- 1 मीट देवुळताड पिलाड-पेकोरिर आतिर, अद मीक जीवा कीता, अदिनेनाहक देवुळ कीयना लेहका, मीट वने कीम्हटु. ✨
- 2 किर्स्तु माक जीवा कीसि, मयेनाहक डोलिस मन्जि, तना मेंदुलतुन गम-गम एस्कतद, देवुळतुहक विचर वायनद मोक ईतोग. ✨ बेद्रम किर्स्तु माक जीवा कीतोग, अद्रम मीट वने ओर्विहक-ओर्वीग जीवा कीसोर मन्हटु. ✨
- 3 साद्याल कबळि, करब बुदताड सबे कबस्कु, लालुसि, इव कबस्किन मीट कीयनद आयो. इविस्कना लोप्पा वळहकनद वन आयो. इव पोल्लोड देवुळता मन्कलोरिहक ओप्पना लेहकाडाड आयोड. ✨
- 4 लजाताड पोल्लोड, बुदलेव पोल्लोड, करबताड कळडे पोल्लोड, इव मीक ओप्पना लेहकाडाड आयोड. ✨ मति देवुळतुन जोहर कीयनव पोल्लोडे, मीक ओप्पनव पोल्लोड आंदुड.
- 5 साद्याल मन्कल, करब बुदतोग मन्कल, कोताना, सामनता लालुस आयवाल मन्कल (अद्रम कीयना इतेके, बोमापूजा कीतपे आस्ता), किर्स्तु ओसो देवुळि राजेम ताकिह कीयनगडा मुडोग आया पगवोग, ✨ इद पोल्लोतुन बेस-नेहना पुनदकिर!
- 6 बोगे कबळतुहक अरवव पोल्लोड काहच, मीक लेसिह कीयलाह एमाटु. ✨ देवुळता पोल्लो केंजवोर अद्रमताड कबस्कु कीस्तोर, ✨ अदिनेनाहक अद ओरिहक निटम पका सिक्सा ईस्ता. ✨
- 7 अदिनेनाहक ओर अद्रमताड कबस्कु कीयहपा, मीट कलियमाटु. ✨
- 8 मुने मीट ईकळते मतप लेहका तार्किदिर, ✨ मति इंजेके मीट सामिना लोकरिर आताहकु, देवुळता वेहच मियगा मन्हता. ✨ अदिनेनाहक वेहचतगा मनवालोरि लेहकान ताकाटु. ✨
- 9 अह ताकतेके मीट बेसताड केवालोरिर, कर्तुळते मनवालोरिर, सेतेमते पिसवालोरिर आयकिर.
- 10 अमेसा सामिहक विचर वायनव पोल्लोड बेव इनजोर पुन्हटु. ✨
- 11 ईकळते ताकवालोरिड पायदालेवाड कबस्किनगा कलियमाटु. ✨ मति ओराड कबस्किन पिडम-पडम तेळियिह कीम्हटु. ✨
- 12 ओर मकिस मकिस कीयनव कबस्किन वळहकलाह वने लजा वास्ता.
- 13 ईकळते मनदनद मादुन वेहचतगा ततस्के, अद निटम बाताल मालु इनजोर दिसिहता. ✨ अद्रमे मकिस मकिस कीयनव कबस्किन पेसिह कीयहपा, अव बेद्रमताड इनजोर दिसिहताड.

✨ 4:25 4:25 रोम सहरतोर 12:4-5 ✨ 4:25 4:25 जकर्याह 8:16; कुलुसितोर 3:9 ✨ 4:26 4:26 देवुळताड पाटाड 4:4; याकुब 1:20 ✨ 4:27 4:27 याकुब 4:7 ✨ 4:28 4:28 लूकाल 3:11; बळयिर 20:35; 1 कुरिततोर 4:12; 1 तिसलुनितोर 4:11-12; 2 तिसलुनितोर 3:7-8,11-12; 1 तिमोति 6:18; तीतुस 3:14 ✨ 4:29 4:29 मत्याल 12:34; इपिसुसतोर 5:4; कुलुसितोर 3:8 ✨ 4:29 4:29 सभोपदेशक 10:12; रोम सहरतोर 14:19; कुलुसितोर 4:6; 1 तिसलुनितोर 5:11 ✨ 4:30 4:30 1:13 ✨ 4:30 4:30 यशायाह 63:10 ✨ 4:31 4:31 रोम सहरतोर 3:14; कुलुसितोर 3:8,19; 1 पत्र 2:1-3 ✨ 4:32 4:32 मत्याल 6:14-15 ✨ 4:32 4:32 1 कुरिततोर 13:4; 2 कुरिततोर 2:7; इपिसुसतोर 5:1; कुलुसितोर 3:12-13; 1 पत्र 3:8 ✨ 5:1 5:1 मत्याल 5:48; लूकाल 6:36; इपिसुसतोर 4:32; पिलिपितोर 2:15 ✨ 5:2 5:2 पेसमुळि 29:18,25; योहन 6:51; 13:34; रोम सहरतोर 4:24-25; 8:37; 2 कुरिततोर 2:15; इपिसुसतोर 5:25; इब्रितोर 7:27; 9:14; 10:12 ✨ 5:2 5:2 रोम सहरतोर 14:15; कुलुसितोर 3:14 ✨ 5:3 5:3 1 कुरिततोर 6:18-20 ✨ 5:4 5:4 इपिसुसतोर 4:29 ✨ 5:5 5:5 1 कुरिततोर 6:9-10 ✨ 5:6 5:6 कुलुसितोर 2:8 ✨ 5:6 5:6 2:2 ✨ 5:6 5:6 रोम सहरतोर 1:18; कुलुसितोर 3:6 ✨ 5:7 5:6-7 2 कुरिततोर 6:14 ✨ 5:8 5:8 2:11 ✨ 5:8 5:8 बळयिर 26:18; कुलुसितोर 1:11-13 ✨ 5:8 5:8 1 योहन 2:8 ✨ 5:10 5:10 रोम सहरतोर 12:2 ✨ 5:11 5:11 2 कुरिततोर 6:14; 2 योहन 11 ✨ 5:11 5:11 रोम सहरतोर 13:12; 1 तिमोति 5:20,22 ✨ 5:13 5:13 योहन 3:20-21

14 बेव कबस्कनगा वेहच दीचिहता, अव वने दीचिहताड. अदिनेनाहक इद्रम वेहतद मन्हता:
“ए पापमते उंजवानिन! तेदा!

देवुळतगडाहि एगिसि, डोलतप लेहका मनवानिन.
इंजेके जीवा अर्मु! ✧

किर्स्तु तना वेहचतुन नीवा पोगोन अर्हतनोग ✧”
इनजोर वेहतद मन्हता.*

15 अदिनेनाहक नना वेहतलाह आतन: मीट बेद्रम ताकलाह आतिर इनजोर, बेस-नेहना ऊळाट! बुदलेवोरा लेहका ताकमाटु! बुदतोर,
तेल्वतोरा लेहका ताकाटु!

16 इद्र कालमतोर लोकुर लागोर, ✧ अदिनेनाहक किर्स्तुना साक्सि आयलाह, मीक मोका दोर्कतेके, तान विळसमाट. (पया मीक मोका दोर्का
आयगा.) ✧

17 तेल्वलेवा मनमाटु, मति सामिहक विचर वायनद पोल्लो बाताल इनजोर, बेस पुन्हटु. ✧

18 कल उन्जि ओचिस मनमाट. अद्रम मतेक अचोन, मीवा रिमाते तिरियसोर, ओप्पवव कबस्क कीकिर. ✧ मति मीट अद्रम मनवा, देवुळता
जीवाते पूरा निदिस मन्हटु. ✧

19 निदिस मन्जि, देवुळता साश्मताड पाटाड ओसो रीतरितीनाड पाटाड, इविस्कने सामिना जोहर कीसोर, मीवा पूरा जीवाताहि ओसोर
मन्हटु. ✧

20 ओसो मावा येसुसामि किर्स्तुना पेदिरते, सबे पोल्लोनेनाहक, देवुळबाबान अमेसा जोहर कीसोर मन्हटु. ✧

21 मीट किर्स्तुन मान ईयनाहक, मीवा मुडोर सबेटोरिर ओर्विहक-ओर्वोग वरेम आस मन्हटु. ✧

मुजोर-मुतेस्क बेद्रम मनदना

22 अद्रमे मीट मुतेस्कनिर, सामिहक वरेम आस मतप लेहका, मीवाड मुजोरिहक वरेम आस मन्हटु. ✧

23 बाराहक इतेके, तला मेंदुलतुन ताकिह कीतप लेहका, किर्स्तु विस्वसिरा मुडुन ताकिह कीस्तोग. ✧ अद मुडुन पिसिह वन कीतोग ओगे.
मुजो वने तनमुतेना तलालेहकान मन्हतोग. ✧

24 विस्वसिरा मुलु किर्स्तुहक वरेम आस मनदना लेहकान, मुतेस्क वने सबे पोल्लोने तमाड मुजोरिहक वरेम आस मनदना.

25 मुजोरिर! किर्स्तु विस्वसिरा मुडुन जीवा कीतप लेहकान, मीट वने मीवाड मुतेस्किन जीवा कीम्हटु. ✧ ओग विस्वसिरा मुडुन जीवा
कीतोग, ओसो ओरेनाहक तना कुदि जीवा ईतोग. ✧

26 ओरिन एगलेहकाडा तना पोल्लोते एडिह कीस, ✧ तनेनाहक एगिह कीयलाहि, ✧

27 मुर्तिय कसुरलेवा, बाताले कमिलेवा, बाताले डागिललेवा, पूरा पवित्रता सोबा अगके तनगा ततलाहि, ✧ तना जीवा ईतोग. ✧

28 मुजोर आपुनाड-आपुनाड मेंदुस्किन बेद्रम जीवा कीस्तोर, अद्रम तमाड मुतेस्किन वने जीवा कीयना. ✧ तमाड मुतेस्किन जीवा केवालोर,
तम्क वने जीवा कीस्तोर.

29 माट मावाड मेंदुस्किन जीवा कीयहनले. किर्स्तु विस्वसिरा मुडुन अय कीयना लेहका, माट वने मावाड मेंदुस्किन तीहतहनल, अय
कीयहनल.

30 माट सबेटोरल किर्स्तुना मेंदुलतोरल, ✧ अदिनेनाहक किर्स्तु माक अय कीस्तोग.

31 मुजो ओसो मुतेना पोल्लोता लोप्पा देवुळता साश्म इद्रम वेहतहता: अदिनेनाहक मुतेन ततस्के, कोयतोग तनाड तलोग-तपेना अदिकरते
मनवा, वेर आळ इर्वु जोळेम आसि, उंदिय आस मनदनुर, ✧ इनजोर वेहतहता.

32 इद्र वचनतगा मकिस मतदु, पका मोदुल पोल्लो आंदु, नना किर्स्तुना ओसो विस्वसिरा मुडा लोप्पाडा पोल्लोतुन वेहतलाह आतन. ✧

33 मति देवुळता साश्मताड पोल्लोड मिथेनाहक वने रासतव मन्हताड. मीट ओर्वोग-ओर्वोग मुजो कुदतुन जीवा कीयना लेहका, आपुना-
आपुना मुतेन जीवा कीयना. ✧ उंद-उंद मुते वने आपुना-आपुना मुजोहक मान ईयि. ✧

6

पिलाड-पेकोर बेद्रम पिसना

✧ 5:14 5:14 यशायाह 26:19; 60:1; रोम सहरतोर 13:11 ✧ 5:14 5:14 लूकाल 1:76-79 * 5:14 5:14 पोगोटा पोल्लो साश्मता वचन आयो, मति पोल्लुना
कालमता बेदो उंद पाटा मनदगा बहे. ✧ 5:16 5:16 गलातितोर 1:4 ✧ 5:16 5:15-16 कुलुसितोर 4:5 ✧ 5:17 5:17 रोम सहरतोर 12:2; 1 तिसलुनितोर 4:3
✧ 5:18 5:18 बुदताड पोल्लोड 20:1; 23:31-32; 1 कुरिततोर 5:11; 1 तिसलुनितोर 5:7 ✧ 5:18 5:18 रोम सहरतोर 13:13 ✧ 5:19 5:19 1 कुरिततोर
14:15,26 ✧ 5:20 5:20 रोम सहरतोर 1:8 ✧ 5:21 5:21 गलातितोर 5:13; पिलिपितोर 2:3 ✧ 5:22 5:22 1 कुरिततोर 14:34-35; कुलुसितोर 3:18;
तीतुस 2:5; 1 पत्रु 3:1 ✧ 5:23 5:23 1:22 ✧ 5:23 5:23 1 कुरिततोर 11:3 ✧ 5:25 5:25 कुलुसितोर 3:19; 1 पत्रु 3:7 ✧ 5:25 5:25 5:2
✧ 5:26 5:26 योहन 15:3; 17:17; बळथिर 22:16; कुलुसितोर 3:16; तीतुस 3:4-5; 2 पत्रु 1:9 ✧ 5:26 5:26 तीतुस 2:14; इब्रितोर 10:9-10,14,22,29;
13:12 ✧ 5:27 5:27 2 कुरिततोर 4:14; इपिसुसतोर 1:4 ✧ 5:27 5:26-27 2 कुरिततोर 11:2; तोहचीतव पोल्लोड 14:3-4 ✧ 5:28 5:28 1 पत्रु 3:7
✧ 5:30 5:30 1 कुरिततोर 6:15; 12:27 ✧ 5:31 5:31 पुटमुळि 2:24; मत्याल 19:5; मार्कल 10:7-8; 1 कुरिततोर 6:16 ✧ 5:32 5:32 तोहचीतव
पोल्लोड 19:7 ✧ 5:33 5:33 1 पत्रु 3:7 ✧ 5:33 5:33 1 पत्रु 3:2,5-6

1 पेकोरिर! मीट सामिना संगे जोळेम आताहक, मीवाड तलोग-तपेराड पोल्लोने वरेम आस मन्हटु! अद्रम कीयनदे ओपिहता.*

2-3 नीवा तलोग-तपेहक मान ईम इनजोर, देवुळि उकुम ईता. अद्रम कीतेक अचोन नियेनाहक सबे बेस मनदनुड, इद बूमतगा वेल्लाडे दियाड पिसकिन इनजोर वने, करल कीता.* करलता संगे कलियतद इद मुनेता उकुम आंदु.*

4 तपेरिर! मीवाड पिलाड-पेकोरिन उगस ओड वानाह केमाटु,* मति ओरिन सामिनाड पोल्लोड काहचि, अविस्कने बुदि वेहचोर अय कीम्हटु.*

ओर्युलतोग ओसो माल्काल बेद्रम मनदना

5 ओर्युलतोरिर! इद बूमतगा मीवाड माल्कालोर मनवालोग पोल्लोते, वरेम आसि ताकाट. मीट किर्स्तुना पोल्लोतुन केंजिस मतप लेहकान, ओरिहक रेयिस मन्जि, बेरोर इनजोर मान ईसि, आपुना जीवाताहि ओरा पोल्लोतुन केंजिस ताकाट.*

6 सिरप ओर ऊळिहपा, बेसता कबळ कीकन इनजोरिन, मीट कबळ केमाटु,* मति माट किर्स्तुना ओर्युलतोरिम इन्जि,* मीवा जीवाताहि देवुळता विचर मतप कीम्हटु.

7 लोकुरा सेवा कीयना लेहका आयो, मति सामिना सेवा कीयना लेहका, जिदते मीवा कबळतुन कीम्हटु.*

8 ओर्युलतोग आयेग, ओर्युल आयवोग आयेग, तना कीयनद बेसता कबळता इसबते, देवुळि ओन्क बूति ईयगा इनजोर,* मीट पुतिरे.

9 माल्कालोरिर! मीट वने मीवा ओर्युलतोरिन बेस-नेहना तासाट. मीवा ओसो ओरा माल्काल पोगोन मन्हतोग,* ओग मोकम ऊळिस नेयम केवाल आयोग* इदिन पुन्जि, ओरिन रेयिह कीयना, दगाड ईयना, इद्रम केमाटु.*

देयहकिकन बेद्रम लळय कीयना

10 इंजेके आक्रिते इव पोल्लोड रासिहनन: बेरा लावता सामिनाहि, मीवा जीवातुहक लाव दोर्कि.*

11-13 केंजाट, मन्कलोगा संगे मावा लळय इले,* मति इद बूमतगा ईकळता राजेमतुन* ताकिह कीयनव, देयमदीपते मनदनव लाग्वाड देयहक, इविस्कना संगे मन्हता.* अदिहक (लळय केवाल सीपय, तना संगे वीसाड पोयतना लेहका,) मीट वने देयहकना मुख्याना संगे लळय कीयलाहि, देवुळताड सबे वीसान पोयहटु. अस्के मीट देयहकना मुख्यानाड नाळेह कीयनव आयडाना अडम निचि, तान गेल्स पगयकिर.* बेस्के अद मीक बूळे कीयलाहि ऊळगा, अस्के ताना मुनेह निचि, तान गेल्स पगयकिर. लळयतेनाहक मीट पूरा तयर आस मन्जि, देवुळताड वीसान पोस मन्जि निता पगयकिर.*

14 इद्रमलेहका तयर मन्हटु: (लळयतस्के सीपयक बेस वितना इन्जि,) नंडटगा पेटा दोहतप लेहकान, मीट देवुळता सेतेम पोल्लोतुन पोस ताकाट.* अर्युलतुन राका कीयलाहि, कचता जगा केगतप लेहकान, मीवा कर्तुळ मीक देयहकना डावताहि राका कीयि.* 15 किर्स्तु माक देवुळता संगे कलियिह कीतोग, इद बेसता कबुरतुन नमिसि, सुकमते निच मन्हटु. सीपयकनाड काल्क बळस अनवाह, बेस मेक्किह कीस तासनव बूटकना लेहकान,* (इद पोल्लो मीक मीवा विस्वसते कोदुर ईस अरयलाह एवो).

16 तम्क राका कीयलाहि सीपयक बेरा डालि पोयहतोर, अद्रमलेहकान मीट विस्वसतुन पोस मन्हटु. देयहकना मुख्यानाड* किसताड कानिनलेहकाडाड आयडानाहि,* मीवा विस्वसिये मीक राका कीस्ता.†

17 सीपयक तमा तलातुन राका कीयलाहि कचता टोपि मुचिहतोर, अद्रमलेहकाने देवुळि मीक गेल्सिह कीयनद पोल्लोतुन बेस-नेहना पोस मन्हटु.* (देयहकना मुख्याल मीवा अडम वास्ता अस्के, सीपयक तमाड तल्वर्क पोयतपु) देवुळता पोल्लोतुन मीट वळहकाटु, अद पोल्लो देवुळता जीवा मीक ईतद तल्वर आंदु.*

18 अद जीवा मीक ताकिह कीयना लेहका, अमेसा सबे पोल्लोनेनाहक, पार्तना कीसि देवुळतुन वेहाटु.* देवुळता मन्कलोर सबेटोरिनाहक, ओरेम आयवा पार्तना कीसोर मन्हटु.*

19-20 मन्कलोर मुने पुनवालेवा मंदुर, अद पोल्लोतुन बेसता कबुरते, देवुळि इंजेके पुन्पिह कीता. तान पोकर कीयलाहि, किर्स्तु नाक लोहतोग.* अदिनेनाहक कोनि इंजेके नना जेलतगा महनन. नना तान पोकर कीयनाये, अद नावा कबळ आंदु. अद इसबते देवुळि नावा तोडटगा पोल्लोड ईयि, नना रेयवालेवा वेहतलाहि, नयेनाहक वने पार्तना कीम्हटु.*

* 6:1 6:1 बुदताड पोल्लोड 6:20; 23:22; कुलुसितोर 3:20 * 6:2-3 6:2-3 पेसमुळि 20:12; व्यवस्थाविवरण 5:16 * 6:2-3 6:2-3 1 तिमोति 5:4 * 6:4 6:4 कुलुसितोर 3:21 * 6:4 6:4 पुटमुळि 18:19; व्यवस्थाविवरण 6:7; 11:19; देवुळताड पाटाड 78:4; बुदताड पोल्लोड 22:6; 2 तिमोति 3:15 * 6:5 6:5 1 तिमोति 6:1; तीतुस 2:9; 1 पत्र 2:18 * 6:6 6:5-6 कुलुसितोर 3:22 * 6:6 6:6 1 कुरिततोर 7:22 * 6:7 6:7 कुलुसितोर 3:23-24 * 6:8 6:8 2 कुरिततोर 5:10; कुलुसितोर 3:11,23-25 * 6:9 6:9 अय्युब 31:13-14; योहन 13:13-16; कुलुसितोर 4:1 * 6:9 6:9 व्यवस्थाविवरण 10:17; बळयिर 10:34 * 6:9 6:9 लैव्यव्यवस्था 25:43 * 6:10 6:10 1 कुरिततोर 16:13; इपिसुसतोर 1:19-20; 2 तिमोति 2:1; 1 पत्र 4:11 * 6:11-13 6:11-13 2 कुरिततोर 10:4 * 6:11-13 6:11-13 बळयिर 26:18; कुलुसितोर 1:13 * 6:11-13 6:11-13 1:21; 2:2; 3:10 * 6:11-13 6:11-13 2 कुरिततोर 2:11 * 6:11-13 6:11-13 रोम सहरतोर 13:12; याकुब 4:7 * 6:14 6:14 यशायाह 11:5 * 6:14 6:14 यशायाह 59:17; 1 तिसलुनितोर 5:8 * 6:15 6:15 यशायाह 52:7; रोम सहरतोर 10:15 * 6:16 6:16 देयहकना मुख्यानाड मोदुल कागिदते "लाग्वदिनाड". * 6:16 6:16 देवुळताड पाटाड 7:13; 120:4 † 6:16 6:16 मुनेटा कालमते सीपयक लळय आयनामुने, राकातुहक पोयनव डालिनु, एतगा बेस नाहचि तासिंदुर. अदिनेनाहक लळय आतस्के, विस्दतोर एसतव किसताड कानिड अविस्किन दल्लिसि पिन्दुड. * 6:17 6:17 यशायाह 59:17 * 6:17 6:16-17 1 तिसलुनितोर 5:8 * 6:17 6:17 यशायाह 49:2; होशे 6:5; इब्रितोर 4:12 * 6:18 6:18 लुकाल 18:1; रोम सहरतोर 8:26; कुलुसितोर 1:3-5; 1 तिसलुनितोर 5:17; यहूदाल 20 * 6:18 6:18 रोम सहरतोर 12:12; पिलिपितोर 4:6; कुलुसितोर 4:2; 1 तिमोति 2:1 * 6:19-20 6:19-20 रोम सहरतोर 16:25; 2 कुरिततोर 5:20; इपिसुसतोर 3:3,9 * 6:19-20 6:19-20 रोम सहरतोर 15:30-31; 2 कुरिततोर 3:12; पिलिपितोर 1:20; कुलुसितोर 4:3-4; 1 तिसलुनितोर 5:25

सीटटा आक्रिता पोल्लो

21-22 तुक्कुस इनवाल☆ नयगडा सबे कबुरतुन मीक वेहतनोग, ओसो मीवा जीवातुहक दीरा ईयनोग, अदे कबळतेनाहक ओन मियगा लोहतन.☆ ओग सामिना सेवाते मावा ऐंगेटोग ओसो बेस गोततोग आंदोग, अहे बर्वस लायकतोग आंदोग.

23 मावोर विस्वसिरिर, मीक सबेटोरिहक सुकम दोर्कि! देवुळबाबाल ओसो येसुसामि किर्स्तु मीक ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयनाह, किर्स्तुनगा विस्वस ताससोरैन मनदनाह कीयिर.☆

24 मावा येसुसामि किर्स्तुन रोमवालेवा जीवा केवालोर सबेटोरा पोगोन देवुळि देय्वा ईयि.

पिलिपि सहरतोर विस्वसिरेनाहकु, किर्स्तुना बळयि पोल् लोहतद सीटि

इद सीटटुन रासवाल, येसुना बळयि पोल् आंदोग. ओग रोम सहरता जेलतगा मतोग, अस्के इद सीटटुन रासतोग. पिलिपि सहरतोर विस्वसिरा मुल्, पोल्ना मेटेन विस्वसते वातोर. इद पोल्लो बळयिराड कबस्क 16:12-40 वचनतगा रासतद मन्हता.

पोल् इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, पिलिपितोर विस्वसिर ओनेनाहक कोताड लोहच मतोर. अव कोताड दोर्कताड इनजोर वेहतलाहि, ओसो रोम सहरतगा ओन्क बाताल बाताल तिपल आता, इदिन वने वेहतलाहि, इद सीटटुन रासतोग. अहे ओसो सबेटोर विस्वसिर ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयलाहि, किर्स्तुना बुद मतपु सबेटोर विस्वसिर उड्ला बुदतोर आस मनदलाहि, ओसो उंद एकाते मनदलाहि, पोल् इद सीटटे पिलिपितोर विस्वसिरगा इद्रमलेहका कमि मनदनव पोल्लोना लोप्पा रासिहतोग. बेदे आयि, माट अमेसा देवुळ ईयनद गिर्दति निंदसोर मनदना इन्जि, इद सीटि माक काहहतता.

मुनेताड पोल्लोड

1 नना येसु किर्स्तुना कय इळन मनवानन पोल्नुन आंदन. ✨ नावा तोळतोग सेवक तिमोति बार ✨ इद सीटि, पिलिपि सहरते मनवालोर ✨ येसु किर्स्तुन विस्वस कीतोर देवुळता मन्कलोरिहक रासलाह आतोग. मीट विस्वसिरेनाहकु, मीवा मुडगा मनवालोर मुक्यालोरिनाहकु, ✨ ओसो सेवा केवालोरिनाहकु, ✨ इद सीटि लोहतलाह आतोग.

2 मावा देवुळबाबानाहि ओसो किर्स्तु येसुसामिनाहि, मीक सुकमि, देखा दोर्कि. ✨

पिलिपितोर विस्वसिरेनाहक पोल् पार्तना कीस्तोग

3-5 मीट बेसता कबुरतुन केंजिसि विस्वस कीतिर, अस्केडाह इतेके, इंजेक एवनाह, तान पोक्कुर कीयनद कबळते, मीट नाक तोळ ईसोर वायलाह आतिर. ✨ अदिहक बेस्के मीक सीता कीयहनन, अस्के मावा देवुळतुन जोहर कीयहनन. ✨ ओसो मीट सबेटोरिनाहक नना अमेसा देवुळतुन पका गिर्दति पार्तना कीयहनन. ✨

6 देवुळि मियगा इद बेसतल कबळ कीयलाह सुरु कीता, अद कबळतुन कीसोरिन मनदगा. अद्रमे येसु किर्स्तु ओसो वायनद दिया एवनाह, तान मारिह कीयगाये, इद पोल्लोतगा नावा पूरा बर्वस मन्हता.

7 मीट सबेटोरिन इद्रम सीता कीयनद नाक बेस ओप्पिहता. बह इतेके नना इगा जेलते मनदहपा, ✨ मीट सबेटोरिन नावा तोळ आतिर. ओसो किर्स्तुना विस्वसोरिन पोल्लो मल्हचि, ओना बेसता कबुर सेतेम मन्हता इनजोर करल कीयनद, इद नावा कबळते वने, मीट तोळ आतिर. अदिनेनाहक मीक नना जीवा कीयहनन. ✨

8 येसु किर्स्तु मीक जीवा कीतपे, नना वने मीक जीवा कीयहनन, देवुळिये इद पोल्लोता साक्सि मन्हता. अदिहक मीक ऊळलाह पका नावा जीवा पर्हकिहता. ✨

9 मीट ओर्विहक-ओर्वोग वीळिसि जीवा कीसोर दायना, ✨ देवुळतुन बेस पुनदना, ✨ देवुळतुहक विचर वायनव पोल्लोड बेव इनजोर, पुनदनद बुद दोर्कना इन्जि, ✨ नना पार्तना कीयलाह आतन. ✨

10 इद्रम आतेके, बेसताड-बेसताड पोल्लोड बेव इनजोर पुनदा पगयकिर. इद्रमलेहका किर्स्तु वायनोग अस्के, मीट नेहनोरिन ओसो कसुरलेवोरिन मनदकिर.

11 बेद्रम इतेके, येसु किर्स्तु मीक देवुळता मुनेह सेतेमतोर कीताहकु, मीवा ताकमुळतुन ऊळिसि, ✨ वेल्लाटोर मन्कलोर तान बेरा डीसाता इन्जि, मान ईस जोहर कीयिर इनजोर, इह वने नना पार्तना कीयलाह आतन.

पोल् जेलते मनाहकु, बेसता कबुर पोक्कुर आस्ता

12 मावोर विस्वसिरिर! नना जेलते महनन निटमे, मति इद पोल्लोतुन पुन्हटु: नना जेलते महनन तेला मति, नाक इद्रम आताहकु, किर्स्तुना बेसता कबुर इका नेका पोक्कुर आयलाह आता. ✨

13 बह आता इतेके, नना किर्स्तुना सेवातेनाहके जेलते महनन इनजोर, ✨ बेरोग राजानाड सबेटोर पहरातोर, ✨ ओसो इडोर सबेटोर लोक्कुर पुतोर.

14 अद्रमे नना जेलते मनाहकु, वेल्लाटोर विस्वसिर सामिनेनाहक दीरा कीतोर. कीसि मुर्तिय रेयवालेवा दीराते देवुळता पोल्लोतुन बेस पोक्कुर कीस्तोर. ✨

15-17 उच्चुर बार नाक कुळसा आसि, नावा जीवातुन कर्विह कीयलाहि, किर्स्तुना पोल्लोतुन पोक्कुर कीस्तोर. निटम पोक्कुर आयि इनजोर पोक्कुर केवोर, मति तमेनाहक कदर पर्हकलाहि ✨ पोक्कुर कीस्तोर. नना जेलते मनेके, नावा जीवातुन नोय्पिह कीयलाहि, ओर अह कीस्तोर. उच्चुर

✨ 1:1 1:1 गलातितोर 1:10 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 16:1 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 16:12 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 20:28; 1 तिमोति 3:1; तीतुस 1:7 ✨ 1:1 1:1 तिमोति 3:8 ✨ 1:2 1:2 रोम सहरतोर 1:6-7 ✨ 1:3-5 1:3-5 4:15 ✨ 1:3-5 1:3-5 रोम सहरतोर 1:8 ✨ 1:3-5 1:3-5 इपिसुसतोर 1:16 ✨ 1:7 1:7 इपिसुसतोर 6:20; 2 तिमोति 2:9; फिलेमोन 10,13 ✨ 1:7 1:7 2 कुरिततोर 7:3 ✨ 1:8 1:8 4:1 ✨ 1:9 1:9 1 तिसलुनितोर 3:12-13 ✨ 1:9 1:9 कुलुसितोर 1:9-10 ✨ 1:9 1:9 फिलेमोन 6 ✨ 1:9 1:9 1 तिसलुनितोर 4:1 ✨ 1:11 1:11 याकुब 3:18 ✨ 1:12 1:12 मत्याल 10:18; मार्कल 13:9; लुकाल 21:13 ✨ 1:13 1:13 2 तिमोति 2:9 ✨ 1:13 1:13 राजानाड वेर पहरातोर तुंगाते 9000 पहरातोर मतोर. रोम सहरतोर पोलिसिरा तुंगा अलगता मता. ✨ 1:14 1:14 बळयिर 4:31; 2 कुरिततोर 3:12 ✨ 1:15-17 1:15-17 रोम सहरतोर 2:8; पिलिपितोर 2:3

बार बेसतल बुदते पोकुर कीस्तोर. बेसता कबुरतुन वेहतलाहि, देवुळि नाक निल्पिह कीता इनजोर, ओरिहक एर्का आता. अदिनेनाहक ओर नाक जीवा कीसि, बेसता कबुरतुन पोकुर कीस्तोर.

18 बहे आयि. सोडते आयि, सेतेमते आयि! बह तेला किर्स्तुना पोल्लो पोकुर आयलाह आता इनजोर, नना पका गिर्दा आयहनन.

किर्स्तुना पेदिरतुन बेरा कीयलाहिये पोल् पिसिह्तोग

इद ओसो उंद पोल्लोते नना गिर्दा आयकन:

19 मीट नयेनाहक पार्तना कीयलाह आतिर. ✧ ओसो येसु किर्स्तुना जीवा नाक पका तोळ ईस्ता, अदिहक देवुळि नावा सेतेमतुन तोहतगाये इनजोर पुतन.

20 अद दिया नावा सेवाते बेदे लजाता पोल्लो दिसो आयगा इनजोर, नावा पूरा आसा मन्हता. बह इतेके, इचानाह बेद्रम नना दीराते किर्स्तुना सेवा कीतन, अद्रमे इंजेक वने कीयलाह आतन. ✧ नना हातेकाय, पिसतेकाय, नावा सेवाते किर्स्तुना पेदिर बेरा आयगा.

21 बाराहक इतेके, नावा विचरते पिसना इतेके, किर्स्तुने मान ईस पिसना. हायना इतेक बार, ओनेकेन दायना, इद नावा पायदाये आयगा. ✧

22 इंजेके नना इद मेंदुलते जीवात मतेकेने, किर्स्तुनेनाहक बेस-नेहना कबळ केमुळ आस्ता. अदिनेनाहक पिसलाह विचर कीकना, बार डोललाह विचर कीकन, वेहता पुनोन.

23 नडुम एकतप लेहका आतन. नाक इतेके, इद मेंदुलतुन विळिसस किर्स्तुनके दायना, इदे पका विचर वास्ता. ✧

24 मति इंजेके नावा सेवाता मीक गर्ज अरयहता, अदिहक नना इद मेंदुलते जीवात मनदनदे बेसु.

25 इदिन पुन्जि, मीट मीवा विस्वसते बेसिसि, पका गिर्दा आसोर दायना इन्जि, नना पिसकने, इद पोल्लोतगा नावा पूरा बर्वस मन्हता. ✧

26 अदिनेनाहक नना मियगा वायकन अस्के, किर्स्तु येसुना देव्याते पोल् पिहट अरतोग इनजोर, मीट किर्स्तु येसुहकु पका मान ईकिर. ✧

विस्वसते मेगिस निच मनदना

27 उंद पोल्लो मात्रम सीता कीम्हटु: किर्स्तुना बेसता कबुर वेहतपे मीट ताकाटु. ✧ अस्के मीट विस्वसते मेगिसि, उंदि विचरते निच महनिर इनजोर, ✧ नना मियगा वातेकाय, वावेकाय केंजकन. अहे बोगे अद विस्वसतुन विळिसनाह कीयनद आयो इन्जि, मीट उंदिय एकाते कहटेम कीयहनिर इनजोर, इदिन वने नना केंजकन. ✧

28 अह कीनेके, बेदे पोल्लोतेनाहकु मीट मीवा विस्वसतोरिन ऊळिसि रेयमाटु. मीट रेयवालेवा मतेके, देवुळ मीक पिसिह कीयगा, मति ओरिन निटमे बूळे कीयगा इनजोर, अदे पोल्लो ओरिहक सीना मन्हता. इद सीना देवुळतगडाहिये वाता. ✧

29 बह इतेके देवुळि मीक देव्या ईता, सिरप किर्स्तुन विस्वस कीयलाहिये आयो, मति ओनेनाहक तिपल आयलाह वने देव्या ईता. ✧

30 किर्स्तुनेनाहक इंजेके माट ऐंगे लळेम आयलाह आतल. मुने वने नना इद्रम तिपल आयनदिन ऊळतिर. ✧ इंजेक वने नना बेद्रम तिपलते महनन इनजोर, केंजलाह आतिर. ✧

2

उड्ला बुदते ताकाटु

1-2 मीट इंजेके किर्स्तुना संगे जोळेम आताहकु, मीक दीरा वास्ता. देवुळि मीक जीवा कीसि, मीवा जीवातुहक सितुर ईयलाह आता. ओसो मीक तना जीवा ईसि, मियगा जागा आता. ✧ अह कीसि मीकु तना दया कीयनद, जीवा वाटनद बुदि ईता. इव सबे पोल्लोड निटम आताहकु, मीवाड विचर्क अमेसा ओर्विहक-ओर्वोना संगे कलियिस मनिड. देवुळि मीक जीवा कीतपु, मीट वने ओर्विहक-ओर्वोना जीवा कीम्हटु. मीट सबेटोरिर उंदिय एकाते मन्जि, देवुळता अगदे ऐंगेन ताकाटु. ✧ अह ताकतिर इतेके, नावा गिर्दा पूरा आयगा.

3 मियगडाहि बोगे तना कुदता कदर पर्हकमाकेग, ✧ अहे उगसताड पोमाडेड केमाकेग. मति कुदि उड्ला बुदतोग आसि, दुसोरिन आपुहकाय वीळिसि, कदरतोर लेहकाने ऊळना. ✧

4 सिरप आपुनाय पायदातेनाहक बोगे बाताले केमाकेग, मति दुसोरि पायदातेनाहक वने ऊळेग. ✧

5 बेद्रम येसु किर्स्तुना बुद मता, अद्रमे मीवा वने बुद मनि. ✧

6 ओग पूरा देवुळिय मतोग. ✧

अद्रम मन्ज तेला, देवुळता बराबरतोनन इनजोर ✧

अद अदिकरतुन पोस मनोग.

✧ 1:19 1:19 2 कुरिततोर 1:11 ✧ 1:20 1:20 इपिसुसतोर 6:19-20 ✧ 1:21 1:21 रोम सहरतोर 14:7-8 ✧ 1:23 1:23 योहन 12:26; 2 कुरिततोर 5:8; 2 तिमोति 4:6 ✧ 1:25 1:25 2:24; पिलेमोन 22 ✧ 1:26 1:26 2 कुरिततोर 5:12; 7:4-7; पिलिपितोर 2:16 ✧ 1:27 1:27 इपिसुसतोर 4:1 ✧ 1:27 1:27 1 कुरिततोर 16:13; पिलिपितोर 4:1 ✧ 1:27 1:27 1 कुरिततोर 1:10 ✧ 1:28 1:28 2 कुरिततोर 2:15-16; 2 तिसलुनितोर 1:5-7 ✧ 1:29 1:29 मत्याल 5:11-12; बळयिर 14:22 ✧ 1:30 1:30 बळयिर 16:14-40 ✧ 1:30 1:30 कुलुसितोर 1:29; 1 तिसलुनितोर 2:2; 1 तिमोति 6:12; 2 तिमोति 4:7; इब्दितोर 10:32-33; 12:1 ✧ 2:1-2 2:1-2 योहन 14:17; 17:22-23; रोम सहरतोर 8:9-11; 2 कुरिततोर 13:14; याकुब 4:5 ✧ 2:1-2 2:1-2 रोम सहरतोर 12:16; पिलिपितोर 4:2; कुलुसितोर 3:12 ✧ 2:3 2:3 रोम सहरतोर 2:8; पिलिपितोर 1:15-17 ✧ 2:3 2:3 रोम सहरतोर 12:10; गलातितोर 5:26; इपिसुसतोर 5:21; कुलुसितोर 3:12; 1 पत्र 3:8 ✧ 2:4 2:3-4 रोम सहरतोर 15:1-2; गलातितोर 6:3 ✧ 2:5 2:5 मत्याल 11:29; रोम सहरतोर 15:3 ✧ 2:6 2:6 योहन 1:1; 2 कुरिततोर 4:4 ✧ 2:6 2:6 योहन 5:18; 10:33

- 7 मति ओग अद अदिकरतुन पूरा विळसतोग,
विळिससि ओर्युलतोना लेहका आतोग.✱
आसि मन्कल मारियिस, इद बूमतगा वातोग.✱
- 8 मन्कल आसि, ओग इचोन उडूला बुदतोग आतोग इतेके,✱
देवुळबाबाना पोल्लोतुन केंजिसि, तना जीवा वने ईतोग.✱
हक्कनागुटाता हामुर ओसोय लजाता मन्ज तेला*, अदिन वने ओग तना पोगोन एतोग.✱
- 9 अदिनेनाहक देवुळि ओन सबेटोरिहक बेरोग कीता,
ओसो सबे पेदिकिहकाय, ओनाय पेदिरतुन बेरा कीता.✱
- 10 देवुळदीपते मनवालोर, हानादीपते मनवालोर,
इद बूमते मनवालोर✱सबेटोर, येसुन दंडुम अरयिर.
- 11 अहे सबेटोराड वेंजेहकु, “येसु किस्तुये कतमतोरा सामि” इनजोर कबुल आसि,✱
देवुळबाबाहक मान ईयिर इनजोर,✱ देवुळि येसुन इद्रम कीता.✱

इद बूमतगा वेहचता लेहका मीट दींचाट

- 12 अदिनेनाहक गोततोरिर, मीक वेहतलाह आतन: नना मियगा मतन अस्के, बेद्रम मीट नना कागहतव पोल्लोन केंजिस ताकतिर, अद्रमलेहका इंजेक वने नना मियगडाहि जेक मनदहपा, इंका पका जिदते मीट अव पोल्लोन केंजिस ताकाटु. बेद पिसमुळता अगदे देवुळि मीक ताकिह कीयलाह आता, अदे अगदे मीट तान रेयिसि, उडूला बुदते ताकसोर मन्हटु.
- 13 बाराहक इतेके देवुळिये इद्रम ताकलाह, मियगा विचर्क पुटिह कीस्ता, ओसो तान्क विचर वायनव कबस्क कीयलाह, तोळ वने ईस्ता.✱
- 14 बाताल कीतेक तेला मुयोग आयवा, गिटोगटो आयवा कीसोर मन्हटु.✱
- 15 अस्के मीट कसुरलेवोरिर, लाग्वदिन पुनवोरिर, देवुळताड पेकोरिर दिसकिर.✱ तेल्वेरा ओसो करब बुदतोर मन्कलोरा नडुम मन्जि,✱ पोगोटाड उकाना लेहका, ईकळते मांजवालोरिर दिसकिर.✱
- 16 मीट देवुळता पिसमुळ ईयनद पोल्लोतुन पोस विळसमाटु. अद्रम मीट मतेके, नना मियगा पूरा दोगनाह, कहटेम कीतद उगसिन अनो इनजोर,✱ किस्तु वायनद दिया वेहता पगयकन. वेर मावोर बेसतोर विस्वसिर इनजोर, मीवा लोप्पा इनदा पगयकन.✱
- 17 बूमयालोर देवुळतुहक जन्वरता पूरा मोक ईतप लेहका, मीट अगा पिलिपि सहरते, मीवा विस्वसतेनाहकु, तिपल आसोरेन महनिर, अद्रम मीट देवुळतुन माळिहनिर. (नाक इगा रोम सहरतेहक्कतेक वने,) नावा नेतुर मीवा मोकतगा वळपतप आयगा.✱ अदिहक नना बेस गिर्दा आयकन.✱ इंगो! मीवा संगे बेस गिर्दा आयकन.✱
- 18 अद्रम मीट वने बेस गिर्दा आम्हटु. नावा संगे बेस गिर्दा आम्हटु.✱

तिमोति ओसो इपप्रुदितुस, वेरा पोल्लो

- 19 येसुसामिना विचर मतेके, नना नावा तोळतोग तिमोतिन✱ मियगा चट्टिपेटे लोहतकन इनजोर, आसा कीयलाह आतन. ओग मल्स नयेके वायनोग अस्के, मियगडा कबुरतुन केंजिसि, निटमे नावा जीवातुहक सितुर आयगा.
- 20 नावा लेहकान मीक निटम आलिह केवाल,✱ ओन विळिससि इगा बोगे इलेग. मीट बेस महनिरो, इलविरो इनजोर, ओग इगा अमेसा आलिह कीसोर मन्हतोग.
- 21 दुसोर आपुनाड-आपुनाड विचर्कने ताकिहतोर, किस्तुना विचर बाताल मन्हता, तान बोरे सीता केवोर.✱
- 22 मति तिमोति अद्रमतोग आयोग. ओग सेतेम बुदतोग आंदोग, इदिन मीट इतेके पुतिरे.✱ मगि तपेना सेवा कीतप लेहका,✱ किस्तुना बेसता कबुरतुन पोकर कीयलाह, नावा संगे कबळ कीतोग.✱
- 23 जेलताहि नाक विळसनुरा, विळसोरा, इद पोल्लो एर्का आतस्के, ओन नना मियगा लोहचीकन इनजोर, विचर कीयलाह आतन.
- 24 मति नाक मियगा वायलाह चट्टिपेटे अग दोर्कगा इनजोर, सामिना पोगोन नना आसा तासतन.✱

✱ 2:7 2:7 मत्याल 20:28; मार्कल 10:45 ✱ 2:7 2:7 योहन 1:14; रोम सहरतोर 8:3 ✱ 2:8 2:8 मत्याल 11:29 ✱ 2:8 2:8 मत्याल 26:39; मार्कल 14:36; लूकाल 22:42; योहन 10:18; रोम सहरतोर 5:19; इब्रितोर 5:8 * 2:8 2:8 हक्कनागुटातगा वेळतोग मन्कन लोकुर उस्किदुर-पास्किदुर. ओसो सबेटोर ऊळनाह, ओन कूळल कीसि वेळहंदुर. ✱ 2:8 2:6-8 2 कुरिततोर 8:9; 13:4; इब्रितोर 12:2,4 ✱ 2:9 2:9 मत्याल 28:18; बळयिर 2:33; इब्रितोर 1:9; 2:9 ✱ 2:10 2:10 इपिसुसतोर 1:10; तोहचीतव पोल्लोड 5:3,13 ✱ 2:11 2:11 योहन 13:13-16; रोम सहरतोर 10:9; 14:9 ✱ 2:11 2:10-11 यशायाह 45:23; रोम सहरतोर 14:11 ✱ 2:11 2:9-11 इपिसुसतोर 1:21 ✱ 2:13 2:13 रोम सहरतोर 12:3; 1 कुरिततोर 12:6; 15:10; इब्रितोर 13:20-21 ✱ 2:14 2:14 1 कुरिततोर 10:10; 1 पत्रु 4:9 ✱ 2:15 2:15 मत्याल 5:45; इपिसुसतोर 5:1 ✱ 2:15 2:15 व्यवस्थाविवरण 32:5; बळयिर 2:40 ✱ 2:15 2:15 मत्याल 5:14-16; 2 पत्रु 3:14 ✱ 2:16 2:16 यशायाह 49:4; गलातितोर 2:2; 4:11; 1 तिसलुनितोर 3:5 ✱ 2:16 2:16 1:26 ✱ 2:17 2:17 गिनती 28:6-7; रोम सहरतोर 15:16; 2 कुरिततोर 12:15; 2 तिमोति 4:6 ✱ 2:17 2:17 1 योहन 3:16 ✱ 2:17 2:17 2 कुरिततोर 6:10; 12:15 ✱ 2:18 2:18 3:1 ✱ 2:19 2:19 1:1 ✱ 2:20 2:20 1 कुरिततोर 16:10; 2 तिमोति 3:10 ✱ 2:21 2:21 1 कुरिततोर 10:24,33; 13:5; 2 तिमोति 3:2 ✱ 2:22 2:22 बळयिर 16:2 ✱ 2:22 2:22 1 कुरिततोर 4:17 ✱ 2:22 2:22 बळयिर 16:3; 1 कुरिततोर 16:10; 2 तिमोति 3:10 ✱ 2:24 2:24 1:25; पिलेमोन 22

25 (तिमोति मियेके पया वायनोग निटमे, मति) इंजेके मावा तोळतोग विस्वसि मियडोग इपप्रुदितुन* मियगा मल्हच लोहतलाह, विचर कीयलाह आतन. ओग बेसता कबुर वेहतलाह नावा संगे तोळ आंदोग, ओसो अद कबुरतेनाहक नावा संगे लळेम आयवाल वने आंदोग. नावा सायता कीयलाह, मीट ओन लोहच मतिर.

26 मति ओग मीक ऊळलाह पका आलिह कींदोग. ओग बेमरते मतदिन मीट केंजतिर, केंजिसि मीट पका आलिह कीयहनिर इनजोर ओन्क एर्का आतस्के, ओना जीवा चुहेम आयो.

27 ओग निटम इचोन बेमरते मतोग इतेके, पूरा डोलनाह आस मतोग. मति देवुळि ओना पोगोन दया कीताहकु सव्रेम आतोग. ओग सव्रेम बार आयवा मतेके, जेलते मनदनद नावा दुकमता पोगोन, इद ओसो दुकम अर्स मनालि. मति अद्रम आयवा, देवुळि नावा पोगोन वने दया कीता.

28 अदिहक ओन मियगा चट्पिट लोहतलाह, विचर कीयलाह आतन. ओन ऊळकिर अस्के, मीक बेस गिर्दा आयगा; ओसो नावा जीवातुहक वने सितुर आयगा.

29-30 बेद सेवातुन जेकताहि मीट नयेनाहक कीया पगविर, अद सेवातुन ओग इगा वासि नयेनाहक कीसीतोग.* अद सेवा कीनेके, ओना जीवा दोकाते अर्स मता, किर्स्तुना कबळतेनाहक डोलसोर मतोग. अदिनेनाहक ओग मियगा वायनोग अस्के, सामिना सेवक इनजोर, ओन मीट बेस गिर्दाते कलियाट. ओना लेहका सेवा केवालोरिहक बेस कदर ईम्हट.*

3

सेतेमता अगि बेद्रमता

1 मावोर विस्वसिरि! इव सबे पोल्लोन वेहचि, इद उंद पोल्लो इहनन: मीट सामिना देव्वाते गिर्दा आसोर मन्हटु.* मुने वेहतव पोल्लोन ओसो वेहतलाहि, नाक कयर वावो,* मीट विस्वसताह इळन अरयनद आयो इनजोर वेहतहनन.

2 देवुळता मुनेह सेतेमतोर आयलाह, डायना रिबज* कीम्हटु इनजोर, मीक विस्वसिरिन काहवालोर वातोर. उसरते मन्हटु! ओर पोटागंजिर कतमतोर लाग्वाड कबस्क केवालोर आंदुर.*

3 (ओर मन्कलोर डायना रिबज कीयनद पोल्लो वेहतलाह आतोर.) माट बारा येसुन विस्वस कीतोरले, निटम डायना रिबज कीतोरल आंदल,* ओर आयोर. बाराहक इतेके, माट देवुळता जीवा वेहतपु तान मोळिकहनल.* ओसो किर्स्तु येसु माक पका बेरा गूनम तोहतोग इनजोर, गिर्दा आयहनल. ओसो मावा मन्कना बुदतगा बर्वस तासवा, तान डायिस पोहतप लेहका पिसिहनल.*

4 मन्कना बुदता पोगोन बर्वस तासना इतेके, नना पका तासेनन.* आपुनाड कबस्कनगा बर्वस तासिस, बोगाय पोगयसोर तिरियतेके, नना ओन्काय पका पोगयसोर तिरियेन.

5 मोसानाड अडोन तपवालेवा नोमवालोर परसिरा† तुंगातोनन आंदन.* नना पुटिस वारममेंड आतापया, अवे अडोड वेहतपु, नावा डायना रिबज कीतोर.* नना इम्रयेल जाततोनन, बिन्धमिनना कूळतोनन आंदन, नावाड तादोर-बाबोर कतमतोर इम्रयेल जाततोर.*

6 अडोड नोमलाहि नना इचोन जिदतोनन मतन इतेके, विस्वसिरा मुडुन तिपल कीसोर मंदन.* अहे बोर अडोड नोमिसि सेतेमतोर आयलाह ऊळिंदुर, ओर नावा बेदे तप तोहता पगवोर.*

7 इव सबे पोल्लोन नना मुने पका पायदाताड इनजोर इंदन, मति इंजेके किर्स्तुन पुताहकु, इव सबे नुस्कनताडे इनजोर नना पुतन.*

8 अचोने आयो मति, नावा सामि येसु किर्स्तुन पुनदनदे मोदुल पोल्लो आंदु.* तान्काय एक्वा पायदाता पोल्लो बेदे इले. निटम ओनेनाहक सबे पोल्लोन दुरा इहनन, किर्स्तुने दोर्किह कीयलाहि, नना इद्रम इहनन.*

9 ओना संगे जोळेम आस मनदलाहि, नना अव पोल्लोन वियेग इनजोर नेहच पोहतन. मोसानाड अडोन नोमिस, देवुळता मुनेह नना सेतेमतोग आयलाह ऊळोन.* मति नना किर्स्तुन विस्वस कीताहके, देवुळि नाक सेतेमतोनिन इता.*

10-11 सेतेमता अगि बेद इतेके, किर्स्तुन पुनदना;* बेद लावते किर्स्तुन देवुळि जीवा अर्हता, अद लावतुन पुनदना;* ओग तिपल आतप लेहकान, नना वने तिपल आसि, ओना तिपलतगा कलियना;* बह आयि, देवुळि नाक जीवा अर्हचीयि* इनजोर किर्स्तु डोलतोग, अद्रमलेहका नावा मन्कना बुद डोलिस मनदना;* इव पोल्लोना पोगोन नावा विचर मन्हता.* (अदिनेनाहक बेव पोल्लोन मुने पका पायदाताड इंदन, अविस्किन इंजेके विळसलाह आतन.)

* 2:25 2:25 4:18 * 2:29-30 2:29-30 1 कुरिततोर 16:17; पिलिपितोर 4:10 * 2:29-30 2:29-30 रोम सहरतोर 16:2; 1 कुरिततोर 16:18
 * 3:1 3:1 2:18; 4:4 * 3:1 3:1 2 पत्रु 1:12 * 3:2 3:2 "डायना रिबज" इद पोल्लोता अर्तम पुनदना इतेके, बायबलता आकि पुनवव पोल्लोना अर्तमि मन्हता, इदिन अर्वाट. * 3:2 3:2 2 कुरिततोर 11:13 * 3:3 3:3 गलातितोर 6:16 * 3:3 3:3 गलातितोर 5:25 * 3:3 3:3 रोम सहरतोर 2:29; 9:6; गलातितोर 6:13,15 * 3:4 3:4 2 कुरिततोर 5:16; 11:18 † 3:5 3:5 "परसिर" इद पोल्लोतुन पुनदना इतेके, बायबलता आकिते मनदनद पुनवव पोल्लोना अर्तमि मन्हता, इदिन अर्वाट. * 3:5 3:5 बळयिर 22:3; 23:6-8 * 3:5 3:5 पुटमुळि 17:12 * 3:5 3:5 रोम सहरतोर 11:1; गलातितोर 2:15 * 3:6 3:6 बळयिर 8:3; 22:4-5; 26:9-11 * 3:6 3:6 गलातितोर 1:13-14 * 3:7 3:7 लूकाल 14:33 * 3:8 3:8 यिर्मयाह 9:24; योहन 17:3; इपिसुसतोर 4:13 * 3:8 3:7-8 इन्जितोर 11:25-26 * 3:9 3:9 रोम सहरतोर 10:5 * 3:9 3:9 रोम सहरतोर 1:17; 9:30; 1 कुरिततोर 1:30 * 3:10-11 3:10-11 यिर्मयाह 9:24; योहन 17:3; इपिसुसतोर 4:13; 2 पत्रु 1:3 * 3:10-11 3:10-11 इपिसुसतोर 4:13 * 3:10-11 3:10-11 रोम सहरतोर 8:17 * 3:10-11 3:10-11 बळयिर 26:7; 1 कुरिततोर 15:23; तोहचीतव पोल्लोड 20:5 * 3:10-11 3:10-11 रोम सहरतोर 6:5; 8:35-36; गलातितोर 2:20; कुलुसितोर 2:20-22; 3:2-3 * 3:10-11 3:10-11 रोम सहरतोर 6:5; 8:17

12 पोगोन बेव पोल्लोन रासतन, अव नावा मनमुळतगा पूरा आताड इनजोर वेहोन. अगा एवतन इनजोर इनोन, मति बेगा एव्हिह कीयलाह किस्तु नाक पोयतोग, * अगा एवयलाह नना वितलाह आतन. *

13 मावोर विस्वसिरर! अगा नना एवतन इनजोर इनोन, मति इद कबळ कीयहनन: पेगके अरतव पोल्लोन सीता केवा, * नावा मुनेह मनदनद सीनातगा एवयलाहि वितलाह आतन.

14 सीनातगा एवालोरिहक देवुळि बेद इनम ईकन इनजोर केयिहता, * अद इनमतुन किस्तु येसुना मेटे दोर्किह कीयलाह, नना वितलाह आतन. *

15 माट देवुळतुन बेस पुतोरल, * इदे विचरते मनदकल. ओसो बेदाय पोल्लोते मीवा दुम्ना विचर मतेके, ताना लोप्पा वने देवुळि मीक सेतेम तोहता. *

16 तेला मति, मीट देवुळता लोप्पा इचानाह बेव पोल्लोन पुतिर, अव पोल्लोन पोसि मीट ताकसोर मन्हट.

सेतेम कागहवालोर ओसो जोल कागहवालोर

17 मावोर विस्वसिरर! बेद्रम ताकना इनजोर, माट मीक तोहचीतोम. मीट सबेटोरिर नाक ऊळिसि, उंदिय विचरते नावा लेहकान ताकाट. * ओसो मावा लेहका ताकवालोरिन बेस-नेहना ऊळिसि, ओरा लेहकाने कीम्हट.

18 नना इद्रम बाराहक इहनन इतेके, किस्तु हक्कनागुटातगा डोलतद पोल्लोतुन, वेल्लाटोर मन्कलोर पास्कसोर ताकिहतोर. * ओरा पोल्लोतुन नना अमेसा मीक वेहचोर मतन. इजेक वने अळसोर-अळसोर वेहतलाह आतन.

19 ओर दायनद अगि बूळेम आयनेके ओस ईस्ता. * ओर तमा पोटातेनाहक लालुस्क कीसोर ताकिहतोर. * तमाड करबताड विचर्कने पोगयसोर तिरिथिहतोर. * ओर दुनियाताड पोल्लोनगाने सीता कीसोर मन्हतोर. *

20 मति माट बार इद दुनियाता लोकरल आयवल, माट पोगोटा देवुळदीपता लोकरल आंदल. * अगडाहिये माक पिसिह केवाल येसुसामि किस्तु वायनोग इनजोर, ओना अग ऊळसोर महनल. *

21 सबेटविन ताकिह कीयलाहि, ओनगान लाव मन्हता. * अद लावते * मावा मेंदुलतुन बद्दे ले कीसीयनोग. इतेके इद कळियनद मावा मेंदुलतुन, तना बेस्केन बूळेम आयवद मेंदुलता लेहकान, पूरा बद्दे ले कीसीयनोग. *

4

सुकमते बेद्रम मनदना

1 अदिनेनाहक मावोरिर, नना रासतन अद इसबते, सामिनाड पोल्लोड केंजिस मेक्सिस मन्हट. * गोततोरिर, मीक ऊळलाह पका नावा जीवा पर्हकिहता. मिथेनाहके नाक गिर्दा वास्ता, नावा कहटेमता पायदा मीटे आंदिर. *

2 यूवादिया! सुनतुके! मीट रेंड आसि आस्कनिर, सामिना मेटे एलाग रेंडिस्कनिर महनिर. अदिनेनाहक मीट रेंडिस्कनिर आसि, उंदिय एकाते गूनम आस मन्हट इनजोर, मीक वेहतहनन. *

3 नावा सेतेमतोग तोळतोनिन *! अव रेंड आसि आस्क उंदिय एकाते मनदलाहि, अविस्किहक तोळ आमू. बाराहक इतेके किलेमेन्सना ओसो नावा ऐगे कबळ केवालोर संगे कलियिसि, अव रेंड आसि आस्क, बेसता कबुरतुन पोकुर कीयलाहि कहटेम कीताड. ओर सबेटोराड पेदिर्क, देवुळतगा मनदनद अमेसातुहक पिसवालोर पुस्तकतगा रासतव मन्हताड, इदिन सीता कीम्हट. *

4 मीट सबेटोरिर सामिना देव्याते गिर्दा आसोर मन्हट. ओसो वेहतलाह आतन, गिर्दा आसोर मन्हट. *

5 सामि वायनद दिया ऐन एवता, * इदिन सीता कीसि, मीट कुलुल बुदता मन्कलोरिर इनजोर, सबेटोर पुनदना गावले, अद्रम पिसाट.

6 बेदे पोल्लोतेनाहक आलिह केमाट, * मति सबे पोल्लोतेनाहक पार्तनाते देवुळतुन अर्जि कीस, मीवा गर्जतुन वेहाट. * देवुळि माक बेस ऊळिहता इनजोर, मीट तान जोहर कीसोर ताल्हकाट.

7 अस्के मीवा तिपलता नडुम वने, देवुळि तना सुकम मीक ईयगा, इद पोल्लो बोन्के तेळियो. * अह कीसि मीवा जीवातुन, मीवा बुदतुन आल्लुळते अरवाह राका कीयगा. * मीट किस्तु येसुना संगे जोळेम आताहकु, देवुळ अद्रम कीयगा.

* 3:12 3:12 बळयिर 9:5-6 * 3:12 3:12 1 तिमोति 6:12 * 3:13 3:13 लुकाल 9:62 * 3:14 3:14 इब्रितोर 3:1 * 3:14 3:14 1 कुरिततोर 9:24; इब्रितोर 6:1-2 * 3:15 3:15 1 कुरिततोर 2:6 * 3:15 3:15 योहन 6:45; गलातितोर 5:10; 1 तिसलुनितोर 4:9 * 3:17 3:17 1 कुरिततोर 4:16; पिलिपितोर 4:9; 1 पत्र 5:3 * 3:18 3:18 2 कुरिततोर 11:13; गलातितोर 6:14; इब्रितोर 10:29 * 3:19 3:19 2 तिसलुनितोर 1:9 * 3:19 3:19 रोम सहरतोर 16:18; तीतुस 1:12 * 3:19 3:19 रोम सहरतोर 6:21-22; यहदाल 13 * 3:19 3:19 रोम सहरतोर 8:5-6; कुलुसितोर 3:2-3; 2 तिमोति 3:4 * 3:20 3:20 इपिसुसतोर 2:19; कुलुसितोर 3:1; इब्रितोर 12:22 * 3:20 3:20 1 कुरिततोर 1:5-7 * 3:21 3:21 1 कुरिततोर 15:28 * 3:21 3:21 इपिसुसतोर 1:19-20 * 3:21 3:21 रोम सहरतोर 8:29; 1 कुरिततोर 15:43,48; कुलुसितोर 3:4 * 4:1 4:1 1 कुरिततोर 16:13; पिलिपितोर 1:27 * 4:1 4:1 1:8; 1 तिसलुनितोर 2:19 * 4:2 4:2 पिलिपितोर 2:1-2 * 4:3 4:3 पिलिपितोर विस्वसिरा मुडगा बोनो ओर्विन पोलु वेहतहतोग, मति ओना पेदिर वेहोग. * 4:3 4:3 लुकाल 10:20; तोहचीतव पोल्लोड 3:5; 20:15 * 4:4 4:4 2 कुरिततोर 6:10; पिलिपितोर 2:18; 3:1; 1 तिसलुनितोर 5:16 * 4:5 4:5 1 कुरिततोर 16:22; इब्रितोर 10:37; याकुब 5:8-9 * 4:6 4:6 मत्याल 6:25; 1 पत्र 5:7 * 4:6 4:6 इपिसुसतोर 6:18; 1 तिमोति 5:5 * 4:7 4:7 यशायाह 26:3; योहन 14:27; इपिसुसतोर 3:18-19 * 4:7 4:7 1 पत्र 1:4-5

8 मावोरिर! इद उंद पोल्लो पिसता, बेव पोल्लोड बेस-नेहना, असलताड मन्हताड, अवे पोल्लोने सीता कीसोर मन्हटु: इतेके बर्वस लायकताड पोल्लोड, मानेम आयना लेहकाडाड पोल्लोड, सेतेमताड पोल्लोड, पवित्र पोल्लोड, गिर्दाताड पोल्लोड, बेस विचर वायनव पोल्लोड, इविस्किने सीता कीसोर मन्हटु.✧

9 मीट नयगडाहि कगयिसि दोर्किह कीतिर, नयगडाह केंजतिर, नयगा ऊळतिर, अव पोल्लोड वेहतपु, काळडसोर मन्हटु.✧ अस्के मीक सुकम ईयनद देवुळि मीवा तोळ मनदगा.✧

पोलु विस्वसिरिन जोहर कीस्तोग

10 नाक (दान लोहचि तोळ ईयना इनजोर,) मीट इंजेक सीता कीतिर.✧ अदिनेनाहक सामिना इद देव्यातुन ऊळिसि, नना पकाय गिर्दा आतन. मुनेतगडाह मीवा इद्रमताये बुद मता, मति अस्के मीक अग दोर्को आस मता,✧ मति बाताल आयो.

11 नाक गर्ज अरताहकु नना इद्रम इनोन, बाराहक इतेके नना बह मतेक तेला, बेस सुकमते मनदलाह कगयतन.✧

12 बाताले लेवस्के बह पिसना, अद वने पुतन; मतस्के बह पिसना, इदिन वने पुतन. बेद्रम आतेकाय, बेदे वेला आयि, कगवते मतेक वने, पोटा निदिस मतेक वने, मतस्के पिसलाह वने, गर्ज अरतस्के पिसलाह वने, नना कगयतन.✧

13 किर्स्तु नाक लाव ईस्तोग,✧ अदिनेनाहक नना बह तेला पिस पगयहनन.✧

14 तेला मति नाक अळसन पुटटस्के, मीट नाक तोळ ईतिर, बेस कीतिर.✧

15 ए मावोर पिलिपितोरिर! नना मुने बेसता कबुर मियगा पोकरु कीसोर मतन, अस्के नना मीवाय मकिदुनिया पटटाहि पेसिस मतन.✧ पेसतस्के मीवाय मुलु नाक कोताड ईस तोळ ईतोर.✧ दुसोर बोरे विस्वसिरा मुलु नाक तोळ एवोर. इद पोल्लोतुन मीट इतेके पुतिरे.

16 अचोने आयो मति, नना तिसलुनि सहरते मतन अस्के वने,✧ नावा गर्जतेनाहक मीट रेंड-मूड मल्काड कोताड लोहचि, नाक तोळ ईतिर.

17 मियगडाहि नाक दान गावले इनजोर इनोन,✧ मति मीट कीयनव बेसताड कबस्केनेनाह, मीक देवुळता बर्कत दोर्कसोरिन मनि इनजोर, नावा विचर मन्हता.

18 इपप्रुदितुना कयदे✧ मीट लोहतिर, अव नाक दोर्कताहकु, इंजेके नयगा सबे मन्हता, आलिसि पिसनाह वने मन्हता. मीट ईतद दान, देवुळतुहक विचर वायनद, बेस गम-गम एस्कतद मोकलेहका आता.✧

19 नना सेवा कीतद देवुळतगा आलनाह पिसनाह बर्कत मन्हता. अदिनेनाहक मीक बाताल गर्ज अरतेक तेला, माट किर्स्तु येसुना लोकरु आताहकु, देवुळिये अदिन पूरा कीसीयगा.✧

20 मावा देवुळबाबाहकु अमेसा-अमेसातुहक मान आयि, आमेन.✧

21 किर्स्तु येसुना मन्कलोर सबेटोर मियगडोरिन “पोलु जय येसु वेहतोग” इनजोर वेहचीम्हट. इगा नावा संगे मनवालोर विस्वसिर वने मीक जय येसु वेहतलाह आतोर.

22 इगडोर सबेटोर देवुळता मन्कलोर, मीक जय येसु वेहतलाह आतोर — कासा इतेके बेरोग राजाना राजमिदेतगा सेवा केवालोर विस्वसिर.

23 येसुसामि किर्स्तुना देव्या मियगा सबेटोरगा मनि.✧

✧ 4:8 4:8 रोम सहरतोर 14:18 ✧ 4:9 4:9 1 कुरिततोर 4:16; पिलिपितोर 3:17 ✧ 4:9 4:9 रोम सहरतोर 15:33 ✧ 4:10 4:10 2 कुरिततोर 11:9 ✧ 4:10 4:10 2:29-30 ✧ 4:11 4:11 2 कुरिततोर 9:8; 1 तिमोति 6:6,8; इब्रितोर 13:5 ✧ 4:12 4:12 2 कुरिततोर 11:27 ✧ 4:13 4:13 1 तिमोति 1:12 ✧ 4:13 4:13 2 कुरिततोर 12:9; इपिसुसतोर 3:16; कुलुसितोर 1:11-12 ✧ 4:14 4:14 इब्रितोर 10:32-33; तोहचीतव पोल्लोड 1:9 ✧ 4:15 4:15 रोम सहरतोर 15:26 ✧ 4:15 4:15 2 कुरिततोर 11:8-9; पिलिपितोर 1:3-5 ✧ 4:16 4:16 बळयिर 17:1; 1 तिसलुनितोर 2:9 ✧ 4:17 4:17 1 कुरिततोर 9:11-12 ✧ 4:18 4:18 2:25 ✧ 4:18 4:18 पेसमुळि 29:18; 2 कुरिततोर 2:14-15; 11:8; इब्रितोर 13:16 ✧ 4:19 4:19 2 कुरिततोर 9:8 ✧ 4:20 4:20 रोम सहरतोर 11:36 ✧ 4:23 4:23 रोम सहरतोर 16:20

कुलुसि सहरतोर विस्वसिरेनाहकु, किर्स्तुना बळयि पोलु लोहतद सीटि

मावा मेंदुल बेस पिसना इन्जि, तलाये मोदुल आंदु. तला इलवा मतेके, माट बेद्रम विचर केवेरल? विचर केवालेवा, माट जन्वर्कना लेहका मनेलल! अद्रमे विस्वसिरा मुलु बेस पिसना, बेस ताकना इन्जि, मुडा तला, इतेके किर्स्तु, बेचोन मोदुल मनदगा! कुलुसि पुस्तकता मोदुल कबुर बेद इतेके, किर्स्तुये विस्वसिरा मुडा तला आंदोग. सबे पोल्लोने ओगे मुनेतोग आंदोग (1:18). किर्स्तु माट विस्वसि मुडा तला आंदोग, मावा जीवाता पिसमुळता मोदुल ओगे, माक अगा तोहवाल, माक बुदिड वेहवाल, माक आसा एवाल ओगे आंदोग. विस्वसिरा मुलु ओनाय आंदु, ओनाय पेदिर मावा पोगोन उदताहकु, माट बोना मुडोरोग आंदोग इन्जि लोकर पुन्हतोर. माट ओना लोकरल आसि, ओना संगे उंदिय मेंदुल आतप जोळेम आसि, ओर्विना संगे ओर्वोग बह ताकना इन्जि, ओगे माक कागहतहतोग.

कुलुसितोर विस्वसिर इद सेतेम पोल्लोता लोप्पा रेंड विचर्क आंदुर. ओर किर्स्तुन पिसिह केवाल इनजोर नमिस मतोर, मति मावा लेहका, ओरा सीता वेल्लाडे गलत पोल्लोनागा वने अंदु. जोल कागहवालोरऱड केंजिसि, ओरगा बोर देवतुल्किन मोळकलाह आतोर, बोर दुस्साड रीत-रिवज्कनेके सीता कीयलाह आतोर, बोर दुस्साड दर्मनाड पोल्लोन येसुना बेसता कबुरतगा काल्हपलाह आतोर. मति किर्स्तु मावा पिसमुळता सिरप उंद तूस अचोने आयोग, मावा पूना पिसमुळ ओनगाने मन्हता, ओनेनाहके माट दिनमे पिसिहनल (3:11). किर्स्तु मावा तलालेहका नितमे मन्हतोग इतेके, दुसोर माक किर्स्तुनोर इनजोर पुन्हतोर. मीट किर्स्तुन दोर्किह कीतिर इतेके, पोलु कुलुसितोरिन वेहतपु, किर्स्तुना संगे ताकाटु, ओना पोल्लोते, ओनाड अडोने ऊटिस मन्हटु (2:6-7). इद्रम मतेके, मीट देवुळता पोल्लोते अमेसा निंदिस मनदकिर (3:16). बोगाय विस्वसि आयना इतेके, पाळना पिसमुळतुन पोहचि, किर्स्तुनागा पूना पिसमुळतुन पोयतना. विस्वसते वातस्के, मीवा पापम बुदतुन, किर्स्तुना संगे गुमयाते मिसतप लेहका आता, अह आसि देवुळि मीक पूना पिसमुळ ईता. अदिनेनाहक सबे पापमताड कबस्किन, हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटटपु बूळे कीयनद वने, मीवा विचर मनदना गावले.

मुनेता पोल्लो

1-2 नना पोल्लन, देवुळता विचर मतपु, येसु किर्स्तुना बळयिनन आंदन. ✱ कुलुसि सहरते मनवालोर देवुळता मन्कलोरिर मीक इद सीटि रासलाह आतन. मावा तोळतोग विस्वसि तिमोति वने, ✱ इगा नावा संगे मीक जय येसु वेहतहतोग. मीट किर्स्तुन विळसवा विस्वस कीय्हनिर इनजोर माट पुतोम. मावा देवुळबाबानाहि मीक सुकमि, देखा दोर्कि. ✱

कुलुसितोरेनाहक पोलु पार्तना कीस्तोग

3-5 देवुळता बेसता कबुरि, सेतेमता पोल्लो आंदु. ✱ अद पोल्लोतुन मीट मुने केंजतिर, केंजताहकु पोगोन देवुळदीपतगा जागा दोर्कनद आसा मियगा पुटटा. ✱ अद आसातेनाहकु, येसु किर्स्तुन विस्वस कीसोरिन महनिर, ओसो देवुळता सबेटोर लोकरिन जीवा कीय्हनिर. ✱ अदिनेनाहक माट मियेनाहक ऊक-ऊके पार्तना कीय्हनोम ✱ अस्के, मावा येसुसामि किर्स्तुना बाबाल देवुळतुन अमेसा जोहर कीय्हनोम. ✱

6-8 अद बेसता कबुरतुन, इपपरास इनवाल ✱ मियगा एव्हिह कीसीतोग. ओग सामिना सेवाते मावा ऐंगेतोग ओसो बेस गोततोग आंदोग, अहे बर्वसलायकतोग आंदोग. (माट मीवा सहरतगा एवया पगवोम,) मति मावा जागाते ओग मीक सेतेम बुदते किर्स्तुना कबुरतुन कागहचि, मीवा सेवा कीतोग. देवुळता जीवा मियगा जागा आताहकु, मीट ताना मन्कलोरिन जीवा कीय्हनिर इनजोर, ओगे माक वेहतोग. ✱ मीट ओनगडाहि बेसता कबुरतुन केंजतिर, ओसो देवुळता दयाता पोल्लो सेतेम मन्हता इनजोर पुतिर. ✱ पुतस्के, अद कबुरता पोल्लो मीवा जीवातुन बद्दले कीयलाह आता. अद्रमलेहकाने अद कबुर बूममेंड आबुर आसि, वेल्लाटोर आस्क-कोय्तोरा जीवातुन बद्दले कीयलाह आता. ✱

9-10 अदिनेनाहक माट इपपरासनाहि मीवा कबुरतुन केंजतगडाहि, मियेनाहक ऊक-ऊके पार्तना कीसोर महनोम. ✱ मियेनाहक देवुळता बाताल विचर मन्हता, इद मीक तेळियना इन्जि, देवुळता जीवा मीक पूरा बुदि ईयि इनजोर, पार्तना कीयलाह आतोम. ✱ बाराहक इतेके, देवुळि मियेनाहक विचर कीस तासतद पोल्लोतुन पुतेक अचोन, सबे पोल्लोने येसुसामिन मान ईसि, ओन्क विचर वानाह ताककिर. ✱ इतेके मीट सबे रीतिनाड बेसताड कबस्क कीसोर, देवुळतुन बेस पुनजोर दाकिर. ✱

11-12 ओसो इद्रम वने पार्तना कीयलाह आतोम: मीक बेदाय तिपल वातेक वने, मीट ओरेम आयवा, ओड आयवा, विस्वसते निच मनदलाहि, देवुळि तना पका बेरा डीसाते मीक लाव ईयि. ✱ ओसो मीट बेस गिर्दाते देवुळतुन जोहर कीसोर मनदना इनजोर, पार्तना कीयलाह आतोम. बाराहक इतेके, पोगोन तना वेहचतगा पिसवालोर ओना मन्कलोरिनाहक, मावा देवुळबाबाल वेल्लाय बर्कत तासतोग. ओसो मीक वने अगडा तूस दोर्कना लायकतोर कीतोग. ✱

✱ 1:1-2 1:1-2 रोम सहरतोर 1:1; तीतुस 1:1-4 ✱ 1:1-2 1:1-2 पिलेमोन 1-2 ✱ 1:1-2 1:1-2 रोम सहरतोर 1:6-7 ✱ 1:3-5 1:3-5 गलातितोर 2:5,14 ✱ 1:3-5 1:3-5 बळयिर 23:6-8; इपिसुसतोर 1:13; 2 तिमोति 4:8; 2 पत्र 1:12 ✱ 1:3-5 1:3-5 गलातितोर 5:6; इपिसुसतोर 1:15 ✱ 1:3-5 1:3-5 इपिसुसतोर 6:18 ✱ 1:3-5 1:3-5 रोम सहरतोर 1:8 ✱ 1:6-8 1:6-8 4:12 ✱ 1:6-8 1:6-8 रोम सहरतोर 15:30-31 ✱ 1:6-8 1:6-8 इपिसुसतोर 4:21 ✱ 1:6-8 1:6-8 रोम सहरतोर 10:18 ✱ 1:9-10 1:9-10 इपिसुसतोर 1:16; 2 तिसलुनितोर 1:11 ✱ 1:9-10 1:9-10 रोम सहरतोर 12:2; इपिसुसतोर 1:17-18; पिलेमोन 6 ✱ 1:9-10 1:9-10 2 कुरिततोर 5:9; इपिसुसतोर 4:1 ✱ 1:9-10 1:9-10 मिलिपितोर 1:9; 2 पत्र 1:8 ✱ 1:11-12 1:11-12 1 कुरिततोर 16:13; मिलिपितोर 4:13 ✱ 1:11-12 1:11-12 बळयिर 20:32

13 ईकळते मतप लेहकान, देयहकना कयदे मतल. मति देवुळि माक देयहकना कयदाहि विळिसह कीसि, तना पका जीवा कीतोग मगना राजेमतगा तचीता.✧

14 ओगे माक विळिसह केवाल आंदोग,✧ ओनाय मोकतेनाहकु मावा पापमता मापि आता.

किर्स्तु बोग? ओग माक बाताल कीसीतोग?

15 देवुळबाबाल दिसोग✧ मति, ओना मगि येसुन ऊळतस्के, देवुळबाबान ऊळतपे आंदु.✧ दुनियाते पंडटव सबेटविना पोगोन येसुनाय अदिकर मन्हता.

16 बाराहक इतेके, देवुळि ओनाय मेटे सबे पुटिह कीता.✧ पोगोटा बूमताड, इळता बूमतगडाड, दिसनवु, दिसववु, राजेम कीयनव देयहक-बूतहक, लाव तोहतनव देवतुल्लुक, अदिकरते मनदनव पेन्कु,✧ इव सबेटविन ओनाय मेटे पुटिह कीता.✧ ओन्के मान दोर्कना इन्जि, देवुळि इद्रम कीता.✧

17 सबेटकाय ओगे मुनेतोगु,✧ ओना मेटेन सबे पंडटव निच मन्हताड.✧

18 ओसो माट विस्वसिरा मुलु मेंदुलता लेहकाडोरल, किर्स्तु तान ताकिह कीयनद तलाता लेहकाडोगु,✧ ओनाय मेटे माट पिसिहनल. हामुरताहि जीवा अरवालोरगडाहि, ओगे मुनेतोग आंदोग,✧ इद्रमलेहका सबे पोल्लोने ओगे मुनेतोग.✧

19 देवुळता पूरा बुदि ओनगा जागा आयना इन्जि, देवुळता गिर्दा मता.✧

20 मन्कना पापमतेनाहकु, इद बूमता सबे नस्ळ आयि, ओसो पोगोटा बूमताड आयिड, सबेटव देवुळताहि जेक आताड. मति ताना मगि किर्स्तु, हक्कनागुटातगा नेतुर पोहच डोलताहकु, इव सबेटविन ओना मोकतेनाहकु, तना संगे कलियिह कीयलाहि, देवुळि विचर कीता.✧

21 मीट मुने मीवाड लाग्वाड विचर्कने, देवुळता संगे विस्द आस एगतप लेहका मंदिर, अहे लाग्वाड कबस्क कीसोर मंदिर.✧

22 अद्रम मन्जाय मति, ताना मगि मन्कना मेंदुल अगके, बूमतगा वास मियेनाहक डोलताहकु, देवुळि मीक तना संगे कलियिह कीता.✧ मीट ताना मुनेह नितस्के पवित्र मनदना, बाताले डागिललेवा मनदना, बाताले कसुरलेवा मनदना इनजोर, तना संगे कलियिह कीता.✧

23 मति मीट मेलियवालेवा, मेगिकिसि विस्वस कीसोर मनदना गावले,✧ ओसो बेसतल कबुरतुन केंजताहकु, मीवा जीवातगा पुटटद आसातुन, विळसवालेवा मनदना गावले. मीट केंजतद बेसतल कबुर पूरा बूमतगा पोकुर आयलाह आता.✧ नाक वने, अदे सेवा कीयलाहि देवुळि निल्पिह कीता.✧

विस्वसिरेनाहक पोलु पळ्ळेम आस्तोग

24 माट विस्वसिरा मुलु, किर्स्तुना मेंदुलता लेहकान महनल.✧ तना मेंदुलतेनाहकु, किर्स्तुना तिपल इंका मारोये, ओना तिपलते नना वने कलियिहनन.✧ अदिनेनाहक नावा मेंदुदगा तिपल आतेक तेला, गिर्दातेन महनन.✧

25-27 नना सबे जातिनोरगा वेहतलाह आतन, अद पोल्लोतुन मुनेता कालमते, अस्केडोर मन्कलोरिहक, देवुळि पुन्पिह केवा मता. मति इंजेके अद पोल्लोतुन, तना मन्कलोरिहक पुन्पिह कीयलाह विचर कीता.✧ इद बाताल पोल्लो आंदु इतेके, किर्स्तु मीवाड जीवानगा जागा आस्तोग; अदिनेनाहक देवुळि मियेनाहक, पोगोन तासतद पका बेसतल बर्कतता त्स मीक दोर्किहता इनजोर,✧ मीक वने इंजेके आसा दोर्कता, इदे अद पोल्लो आंदु.✧ मीवा पायदातेनाहकु देवुळि तना पूरा पोल्लोतुन तपवालेवा पोकुर कीयनद कबळतुनु, नावा कयदे कीसीता.✧ कीसीताहके नना विस्वसिरा मुडा सेवकनन आतन.✧

28 ओगे किर्स्तुन माट सबे जातिनोरिहक, पोकुर कीयलाह आतोम. किर्स्तुना संगे तुडिस मनवालोर सबेटोरिन किर्स्तुनगा बेस विस्वसते मेगिकिह कीसि, देवुळता मुनेह निल्पिह कीयना इनजोर,✧ माट देवुळ इतद बुदते सबेटोरिन कागहतहोम, सुद्रे कीयहोम.✧

29 इदे पोल्लोतेनाहक नना एपुर पेसनाह कबळ कीसि, पळ्ळेम आयलाह आतन. किर्स्तुना बेरा लाव नाक ताकिह कीताहकु, नना कहटेम कीयलाह आतन.✧

2

1-3 मीट कुलुसि नाटेनोर विस्वसिरर, इद पोल्लोतुन बेस पुन्हटु. मीट नावा मोकमतुन ऊळवेक तेला मीकु, लोदिकिया सहरतोर विस्वसिरेनाहकु,✧ ओसो मीवा पटटोर सबेटोर विस्वसिरेनाहकु, नना पका पळ्ळेम आयलाह आतन. मीवा जीवातगा दीरा वायना,✧ मीट

✧ 1:13 1:13 इपिसुसतोर 1:6; 5:8; 6:11-13 ✧ 1:14 1:14 रोम सहरतोर 3:24; 1 कुरिततोर 1:30; इपिसुसतोर 1:7 ✧ 1:15 1:15 1 तिमोति 1:17; इब्रितोर 11:27 ✧ 1:15 1:15 योहन 1:18; 14:9 ✧ 1:16 1:15-16 योहन 1:3; इपिसुसतोर 1:10 ✧ 1:16 1:16 इपिसुसतोर 1:21; कुलुसितोर 2:15 ✧ 1:16 1:16 रोम सहरतोर 11:36; इब्रितोर 1:2 ✧ 1:16 1:16 तोहचीतव पोल्लोड 3:14 ✧ 1:17 1:17 योहन 1:1; 8:58 ✧ 1:17 1:17 इब्रितोर 1:3 ✧ 1:18 1:18 इपिसुसतोर 1:22-23 ✧ 1:18 1:18 बळयिर 26:23; 1 कुरिततोर 15:20 ✧ 1:18 1:18 रोम सहरतोर 8:29 ✧ 1:19 1:16-19 रोम सहरतोर 9:5; कुलुसितोर 2:9 ✧ 1:20 1:20 रोम सहरतोर 5:1; 8:19-21; 2 कुरिततोर 5:18,20; इपिसुसतोर 1:10; 2:13-14,16 ✧ 1:21 1:21 इपिसुसतोर 2:3,12 ✧ 1:22 1:21-22 2 कुरिततोर 5:18; इपिसुसतोर 2:15-16; 1 पत्र 3:18 ✧ 1:22 1:21-22 रोम सहरतोर 5:10; इपिसुसतोर 1:4 ✧ 1:23 1:23 इपिसुसतोर 3:17; कुलुसितोर 2:7 ✧ 1:23 1:23 1 तिमोति 3:16 ✧ 1:23 1:23 इपिसुसतोर 3:7 ✧ 1:24 1:24 1 कुरिततोर 12:27 ✧ 1:24 1:24 2 कुरिततोर 1:5 ✧ 1:24 1:24 रोम सहरतोर 8:17; 2 कुरिततोर 6:10; 12:15; 2 तिमोति 2:10 ✧ 1:25-27 1:25-27 मत्याल 13:11; रोम सहरतोर 16:25; कुलुसितोर 2:1-3; 4:3 ✧ 1:25-27 1:25-27 इपिसुसतोर 1:18; 3:16 ✧ 1:25-27 1:25-27 रोम सहरतोर 8:10 ✧ 1:25-27 1:25-27 इपिसुसतोर 3:2 ✧ 1:25-27 1:25-27 1 कुरिततोर 3:5 ✧ 1:28 1:28 4:12 ✧ 1:28 1:28 बळयिर 20:31; इपिसुसतोर 4:13; कुलुसितोर 3:16 ✧ 1:29 1:29 1 कुरिततोर 15:10; इपिसुसतोर 1:19-20; पिलिपितोर 1:30; कुलुसितोर 2:1-3,12 ✧ 2:1-3 2:1-3 4:13,15-16; तोहचीतव पोल्लोड 1:11 ✧ 2:1-3 2:1-3 इपिसुसतोर 6:21-22; कुलुसितोर 4:7-8

सबेटोरिर ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीसोर कलियिस मनदना, ओसो देवुळतगा मकतद पोल्लो, मीक पका बेस-नेहना तेळियना इन्जि, ✨ नना पळेम आयलाह आतन. ✨ देवुळतगा मकतद पोल्लो इतेके किर्स्तुये आंदोग. ✨ देवुळता पूरा बुदि ओसो ताना जीवाताड कतम पोल्लोड, बेरा मालसोमलेहका किर्स्तुनगा जमा आस मन्हाताड. ✨

4 नना इद पोल्लोतुन बाराहक रासलाह आतन इतेके, मीक बोरे मिडताड-मिडताड पोल्लोने नाळेह कीस लेसिह कीयनायो. ✨

5 नना कोंडाने दिसलाह मियगा इलेन; मति सीताते मीवा संगेन महनन. ✨ मीट मीवा पिसमुळते बेस-नेहना पिसलाह आतिर इनजोर, ओसो किर्स्तुन पका मेगिकिस विस्वस कीतिर इनजोर केंजिसि, ✨ पका गिर्दा आयलाह आतन.

किर्स्तुना संगे तुंडिस मनदना

6 मीट किर्स्तु येसुन मावा मालकाल इनजोर, ओनाड पोल्लोड केंजलाह आतिर, अद्रमलेहकान येसुना अगदे ताकसोर मन्हुट. ✨

7 मरानाड मडाड ऊटटप लेहका, मीट विस्वसते ओनगा बेस ऊटिस मन्हुट; ✨ ओसो मीट ओनाड पोल्लोने बेर्ससोर मन्हुट. अस्के इपपरासनाहि मीट येसुना सेतेम पोल्लो कगयतपु, विस्वसताहि इळन अरवा, मेगिकिस मनदकिर; ✨ देवुळतुन अमेसा पका जोहर कीसोर मनदकिर.

8 इदिन पुन्ज मन्हुट! मन्कलोर वासि, मन्कना बुदताहि पुटटव पोल्लोनु, (देवुळताड पोल्लोड इनजोर) कागहतहोर. ओर पका बुदतोर दिसतेक तेला, ओराड पोल्लोड उगसताड ओसो जोल पोल्लोड आंदुड. लोकुर वेहतव अव इद दुनियाताड अडळमताड पाय्दालेवाड उतुर्कनाड पोल्लोड आंदुड; ✨ किर्स्तुनगडाह वातव आयोड. अदिनेनाहक अव पोल्लोड कागहचि तमा कयदे कीयलाहि, ओरिहक मीट अग एमाटु. ✨

9 बाराहक इतेके, देवुळता पूरा बुदि किर्स्तु इनजोर मेंदुल अगके मन्हाता. ✨

10 राजेम कीयनव पेन्कु, ओसो अदिकर ताकिह कीयनव देवतुल्लुकु, इविस्कना पोगोन किर्स्तुनाये अदिकर मन्हाता. ✨ मीट ओना संगे जोळेम आतिर, अदिहक इंजेके मियगा बाताले कमि इले. ✨

11 (माट यहुदिरोम इतेके, मन्कना तोलातुन डायिसि, डायना रिवजकीयह्नोम;) विस्वसिरा डायना रिवज बार, मन्कना कयदे कीतद आयो. (किर्स्तुहकु हक्कनागुटातासिक्सा आतस्के,) मीवा पापम बुदि ओना मेंदुलता संगे जोळेम आता, अस्केने ओना संगे मीवा वने डायना रिवज आतप आता. ✨

12 मीट येसुना पेदिरेते एतगा मुळिन्दस तेदतस्के, मीवा पापम बुदतुन, किर्स्तुना संगे गुमयाते मिसतप लेहका आता. ✨ देवुळि बेद बेरा लावते ओन डोलतोरगडाहि जीवा अर्हता, अदे लावता पोगोन मीट विस्वस कीतिर. ✨ कीताहकु (अद मीक पूना पिसमुळ ईता. पूना पिसमुळ दोर्कताहके,) मीट वने किर्स्तुना संगे जीवा अरतप लेहका आतिर. ✨

13-14 मीट मुने पुन्जि कसुर्क कीतिर, मीट यहुदिर आयवाहकु, देवुळता लोकुर आयवा मतिर, अदिनेनाहक देवुळता मुनेह डोलतप मतिर. ✨ मति देवुळि मावाड सबे कसुर्किन मापि कीता. ओसो माक सिक्सा आयना इन्जि, मावाड कसुर्क तोहतनद सीटि मावा विस्द मता. मति अद सीटटुनु, देवुळि किर्स्तुना संगे हक्कनागुटातगा माल्लाड कोटटप लेहका मायिह कीता. ✨ इद्रमलेहका देवुळि माक कसुरलेवोर कीसि, किर्स्तुना संगे जीवा अर्हता.

15 इंजेके इद्रम आता इतेके, अदिकरते ताकिह कीयनव देयहकना लावतुन, देवुळि अविस्कनगडाहि किर्स्तुना हक्कनागुटाता मेटे, पूरा तेंडिस पोहता. ✨ पोहचि अव देयहक पूरा ओरम आताड इन्जि, अविस्किन सबेटोर ऊळनाह, दोहच तिर्हतप लेहका कीता. ✨

16 (अदिनेनाहक इद दुनियाताड अडोड-उतुर्क कागहवालोरिहक, मीट अग एमाट इनजोर वेहतन.) इतेके तिनदना-उनडना नोमळतुन माळविर, ✨ वसामेटा पोल्वा केविर, आम्स आयनस्के पोल्वा केविर, पोल्वादियातुन नोमविर इनजोर, ✨ बोने बह मीवा पोगोन कसुर पुटिह कीयलाह एमाटु. ✨

17 (किर्स्तु वावस्के, देवुळि तना लोकुरिहक इव अडोड ईस मता.) इविस्किन बाराहक ईता इतेके, वायना कालमते देवुळि तना लोकुरा संगे बेद्रम कलियना इन्जि तोहतलाह, ईस मता. मति इंजेके किर्स्तुना मेटे, देवुळि माक गट्ने कलियिहता. ✨ (अदिहक इंजेके इद्रमताड अडोड वेहवालोरिहक पोल्लोन केंजमाटु.)

18 मीक जोल कागहवालोर इद्रम वेहतहोर, “मावा लेहका तिपलता नोमळ कीयना, पोगोटाड देवतुल्लिकन मोळकना,” इन्हतोर. इद्रम वेहचि, मीट देवुळता राजेमता लायकतोरिर आयविर इनजोर, मीवा पोगोन कसुर ओपलाह एमाटु. अद्रमतोर मन्कलोर इद्रम-इद्रमताड लेकाड ऊळतोम इनजोर, तमाय मन्कना बुदते उगसे पोगयसोर तिरियिहतोर. ✨

✨ 2:1-3 2:1-3 1 तिसलुनितोर 1:4-5 ✨ 2:1-3 2:1-3 कुलुसितोर 1:29 ✨ 2:1-3 2:1-3 रोम सहरतोर 16:25-26; कुलुसितोर 1:25-27; 4:3 ✨ 2:1-3 2:1-3 यशायाह 11:2; रोम सहरतोर 11:33; इपिसुसतोर 1:18; 2 पत्र 1:5 ✨ 2:4 2:4 रोम सहरतोर 16:18 ✨ 2:5 2:5 1 कुरिततोर 5:3 ✨ 2:5 2:5 1 पत्र 5:9 ✨ 2:6 2:6 इपिसुसतोर 4:1 ✨ 2:7 2:7 इपिसुसतोर 3:17 ✨ 2:7 2:7 इपिसुसतोर 4:21; इब्रितोर 13:9; यहुदाल 20 ✨ 2:8 2:8 गलातितोर 4:3,9 ✨ 2:8 2:8 इपिसुसतोर 5:6; 1 तिमोति 6:20; इब्रितोर 3:12 ✨ 2:9 2:9 कुलुसितोर 1:19 ✨ 2:10 2:10 इपिसुसतोर 1:21-22; 3:10 ✨ 2:10 2:10 इपिसुसतोर 3:18-19 ✨ 2:11 2:11 रोम सहरतोर 2:29; 7:24; कुलुसितोर 3:5 ✨ 2:12 2:12 रोम सहरतोर 6:2-4 ✨ 2:12 2:12 बळयिर 2:24; कुलुसितोर 1:29 ✨ 2:12 2:12 रोम सहरतोर 6:5; इपिसुसतोर 2:6; कुलुसितोर 3:1 ✨ 2:13-14 2:13-14 इपिसुसतोर 2:1,5 ✨ 2:13-14 2:13-14 इपिसुसतोर 2:15; 1 पत्र 2:24 ✨ 2:15 2:15 1:16 ✨ 2:15 2:15 2 कुरिततोर 2:14; इपिसुसतोर 3:10; 4:8; 1 योहन 4:4 ✨ 2:16 2:16 1 तिमोति 4:3; इब्रितोर 9:8-10 ✨ 2:16 2:16 1 इतिहास 23:31; 2 इतिहास 31:3; नहेम्याल 10:33; गलातितोर 4:10 ✨ 2:16 2:16 रोम सहरतोर 14:3 ✨ 2:17 2:17 इब्रितोर 8:5; 10:1 ✨ 2:18 2:18 रोम सहरतोर 8:7; इपिसुसतोर 4:17

19 (बेद्रम तला मेंदुलतुन ताकिह कीस्ता, अद्रमे किर्स्तु माक विस्वसिरिन ताकिह कीस्तोग,*) अविड, सीराड, पूरा मेंदुलतुन जोळे कीस तासिहताड, ओसो अद्रमे मेंदुलताड कयक-काल्क बाताड, ऐगेन बेर्सिहताड वने. अद्रमलेहकाने माट विस्वसि मन्कलोरल, ओर्विहक-ओर्वोगा तुंडिस महनल. ओसो देवुळता देव्या दोर्कताहकु, ऐगेन बेर्सिहनल.* मति जोल कागहवालोर, मावा तलालेहकाडोग किर्स्तुनाड केंजवाहकु, मावोर आयोर.

दुनियाताड अडोड-उतुर्कने ताकनद आयो

20-22 तेन बोयमाटु, तान तिनमाटु, इदिन इटमाटु इनजोर मीट नोममाटु. तिनदनद मालु कबळतुहक अरयहताये; मति तितापया, अद कबळतुहक अरवो.* अद्रमता मादा पोगोन, मन्कलोर अडोड पुटिह कीसि, दुसोरिन कागहतहोर.* मीवा मन्कना बुदि किर्स्तुना संगे डोलताहकु,* इद दुनियाताड अडुळमताड अडोड-उतुर्क* मीक दोहच तास पगवोड. पया मीट दुनियातोर लेहका अद्रमताड पोल्लोने केंजिसि बाराहक पिसलाह आतिर?*

23 इद्रमताड अडोड-उतुर्क पुटिह केवालोर पका बुदतोर, देवुळतुन कर्तुळते नोमवालोर लेहका दिसिहतोर. बह इतेके माट उडुला बुदतोरोग इन्जि, ओरु सबेटोरिन तोहतहोर, ओसो तमाड मेंदुस्किन पकाय तिपल कीसि आत्रे कीस्तोर.* मति निटम ऊळतेके, इव अडोड-उतुर्क मावा पापम बुदतुन आव्रे कीयलाह,* मूर्तिय कबळतुहक अरवोड.

3

1 नना मुने रासतप, मीट विस्वसिरिन देवुळताहि पूना पिसमुळ दोर्किह कीसि, किर्स्तुना संगे जीवा अरतप लेहका आतिर.* इजेके ओग पोगोन देवुळदीपते देवुळता तिनळ बाजे उदिस मन्हतोग.* अदिहक मीट देवुळदीपताड पोल्लोनेगाने, सीता कीसोर मन्हटु.*

2-3 ओग डोलतस्के, मीट वने मीवा पाळना पिसमुळतुहक डोलतप लेहकान आतिर.* इजेके मीट ओना संगे, पूना पिसमुळते पिसलाह आतिर. अद पिसमुळतुन किर्स्तु, देवुळदीपतगा बेस तासिहतोग; तान बोगे बूळे कीया पगवोग. अदिनेनाहक इद बूमतगडाड पोल्लोने आयो, मति देवुळदीपतगडाड पोल्लोने, सीता कीसोर मन्हटु.*

4 मावा पिसमुळ किर्स्तुनेगाने मन्हता.* ओग सबेटोर ऊळनाह, पका डीसाते ओसो दिसनोग अस्के, मीट वने ओना डीसाते कलियकिर.*

पाळना बुदि ओसो पूना बुदि

5 मावा पिसमुळ किर्स्तुनेगाने मनाहकु, इद बूमताड विचर्किन हव्विस पोहाटु: इतेके साट्याल कबळ, साट्याल बुदि, लाग्वाड विचर्क, लालुस कीयना.* बेदिनेनाहक मीवा लालुस मन्हता, अदिने मीट मोळिकहनिर.*

6 देवुळता पोल्लो केंजवोर, इद्रमताड कबस्क कीस्तोर. अद ओरिहक निटम सिक्सा इयगा,* इदिन सीताते तासाटु.

7 मीट वने मुने अद्रमतोर ताकनद अगदे तार्किदिर, अस्के अद्रमताड कबस्क कीसोर मतिर.*

8 मति इजेके, ओड आयना, गुरागुरा आयना, कुळसा कीयना, बदनम कीयना, करब पोल्लोड तोडटाह पेहतना, इव सबे विळसाटु.*

9 अहे ओर्विहक-ओर्वोगा जोल वळहकमाटु. बाराहक इतेके मीट किर्स्तुनेगा वातस्के, मीवा पाळना बुदतुन, ओसो तानाड लाग्वाड कबस्किनु, कतम पोहतिर.*

10 अह कीसि, देवुळ मीक ईतद पूना बुदतुन पोयतिर. इद पूना बुदतुन, देवुळिये पुटिह कीता.* मीट तान बेस पुन्जि, ताना लेहका आयना इन्जि, देवुळि अद बुदतुन बद् ले कीसोरिन मन्हता.*

11 पूना पिसमुळ दोर्किह कीताहकु, डायना रिबज कीतोग यहुदि मन्कल मनेग, डायना केवोग यहुदि आयवोग मनेग,* कगयतोग मनेग, गेळा-माळातोग मनेग, ओर्युलतोग मनेग, मता मन्कल मनेग,* इव पोल्लोड देवुळता मुनेह बेराड आयोड. बाराहक इतेके किर्स्तुये मोदुल आंदोग, ओग माट सबेटोर विस्वसिरगा मन्हतोग.*

12 देवुळि मीक आचता, आचिसि तना मन्कलोर इनजोर अलग कीता,* अहे मीक जीवा कीता. अदिनेनाहक पूना गेंदे उहतप लेहका, (मीवा पूना पिसमुळतुन पोय्हटु; इतेके) दुसोरिन जीवा लोपाटु, दुसोरिन गूनम तोहाटु, उडुला बुदते ताकाटु, कुलुल बुदते मन्हटु, बेदाय पोल्लोतुहक चटने ओड आयमाटु.*

* 2:19 2:19 1 कुरिततोर 11:3; 12:27 * 2:19 2:19 इपिसुसतोर 2:21; 4:16 * 2:20-22 2:20-22 1 कुरिततोर 6:13 * 2:20-22 2:20-22 यशायाह 29:13; मत्याल 15:9; मार्कल 7:7; तीतुस 1:13-14 * 2:20-22 2:20-22 रोम सहरतोर 6:2-4,11; पिलिपितोर 3:10-11; कुलुसितोर 3:2-3 * 2:20-22 2:20-22 गलातितोर 4:3,9 * 2:20-22 2:20-22 गलातितोर 4:8; 6:14 * 2:23 2:23 1 तिमोति 4:3,8 * 2:23 2:23 रोम सहरतोर 13:14 * 3:1 3:1 रोम सहरतोर 6:5 * 3:1 3:1 2:12 ऊळाट. * 3:1 3:1 देवुळताड पाटाड 110:1; मार्कल 16:19 * 3:1 3:1 पिलिपितोर 3:20 * 3:2-3 3:2-3 रोम सहरतोर 6:2-4,11; 2 कुरिततोर 5:14; कुलुसितोर 2:20-22; पिलिपितोर 3:10-11 * 3:2-3 3:2-3 मत्याल 16:23; पिलिपितोर 3:19-20; 1 पवु 4:2 * 3:4 3:4 योहन 11:25-26; गलातितोर 2:20 * 3:4 3:4 रोम सहरतोर 8:18,19-21; पिलिपितोर 3:21; 1 योहन 2:28 * 3:5 3:5 मत्याल 15:19; मार्कल 7:21-22; रोम सहरतोर 6:13; 8:13; 1 कुरिततोर 6:9-10,18-20; इपिसुसतोर 4:19; कुलुसितोर 2:11 * 3:5 3:5 इपिसुसतोर 5:5; 1 तिमोति 6:9-10; इब्रितोर 13:5 * 3:6 3:6 रोम सहरतोर 1:18; इपिसुसतोर 5:6 * 3:7 3:7 1 कुरिततोर 6:11 * 3:8 3:8 इपिसुसतोर 4:22,29,31; 5:4 * 3:9 3:9 रोम सहरतोर 6:6; इपिसुसतोर 4:22,25 * 3:10 3:10 गलातितोर 6:15; इपिसुसतोर 4:24 * 3:10 3:10 रोम सहरतोर 6:2-4; 8:29; 12:2; 2 कुरिततोर 4:16 * 3:11 3:11 1 कुरिततोर 7:19 * 3:11 3:11 इपिसुसतोर 6:8 * 3:11 3:11 रोम सहरतोर 3:21-23; इपिसुसतोर 1:23; 2:14-15 * 3:12 3:12 लूकाल 18:7 * 3:12 3:12 1 कुरिततोर 13:4-5; 2 कुरिततोर 6:6; गलातितोर 5:22-23; इपिसुसतोर 4:24; पिलिपितोर 2:1-3

13 दुस्रो मीक तप तासतेक तेला, कोदा पोयमाट, गूनमते आपाट. ओर्विहक-ओर्वोनागा कसुर मतेके, सामि मीवा कसुरतुन मापि कीतप लेहका, मीट वने मापि कीम्हट.✧

14 इव सबे कीम्हट, मति इविस्किन वीळिसि, ओर्विहक-ओर्वोनागा जीवा कीम्हट.✧ अह कीसोर मतेके, माट विस्वसिरल उंदिय विचरते पूरा कलियिस मनदकल.✧

15 मीट सबेटोरि उंदिय मेंदुललेहका महनिर,✧ देवुळ मीक ऐगेन गूनमते मनदलाह केयता. अदिहक किर्स्तु ईतद गूनम मीक ताकिह कीयि.✧ देवुळता बेरा दयातुन, सीता कीसोर मन्हट.✧

16 अद्रमे किर्स्तुना पोल्लो मीवा जीवातगा गडि, अदे मीक ताकिह कीयि.✧ देवुळ ईतद बुदते, ओर्विहक-ओर्वोनागा बुदिङ-एदिङ काःहचोर मन्हट.✧ देवुळता साःमताड पाटाड, ओसो रीतरीतिनाड पाटाड, इविस्कने देवुळतुन जोहर कीसोर, मीवा पूरा जीवाताहि ओसोर मन्हट.✧

17 बाताल कीतेकाय, बाताल वळ्हकतेकाय, सबे येसुसामिना पेदिरतुन मान ईसि कीम्हट.✧ ओना मेटे माक देवुळबाबाना दया दोर्कता इन्जि, देवुळतुन जोहर कीसोर मन्हट.✧

विस्वसिरा मनमुळि

18 मुतेस्कनिर! मीवाड मुजोरा पोल्लोते वरेम आस मन्हट.✧ सामिन विस्वस कीयनव आस्किहक, अद्रम कीयनद ओपिहता.

19 मुजोरि! मीवाड मुतेस्कन जीवा कीम्हट.✧ अविस्कना मुनेह कोकळमते मनमाट.✧

20 पेकोरि! सबे पोल्लोने मीवाड तलिस्क-तपेराड पोल्लोड केंजाट! पेकोर अद्रम मनदनदे, देवुळतुहक विचर वास्ता.✧

21 तपेरि! मीवाड पिलाड-पेकोरिन ओड वानाह केमाट. अद्रम कीतेके, पेकोर बाताले केवा, आरेम आस्तोर.✧

22 ओर्युलतोरि! इद भूमतगा मनवालोर मीवाड माल्कालोराड सबे पोल्लोन केंजाट. सिरप ओर ऊळिहपान, ओरिन गिर्दा कीयलाह कबळ केमाट, मति देवुळतुन रेयिसि, मीवा जीवाताहि कबळ कीम्हट.✧

23-24 मियेनाहक पोगोन तासतद तूसतुन इनम इनजोर, देवुळि मीक ईयगा, इदिन पुतिरे.✧ अदिनेनाहक मीट बेदाय कबळ कीतेके, मन्कलोरेनाहक आयो मति सामिनेनाहक कीतल इनजोर, अद कबळतुन पूरा जीवाताह कीम्हट. मीट सामि किर्स्तुनाये ओर्युलतोरि आंदिर, इदिन पुन्हट.✧

25 देवुळि बोनाये मोकम ऊळिस नेयम केवो.✧ अदिनेनाहक माल्काल मनेग, ओर्युलतोग मनेग, लाग्वा कबळ केवाना कबळता इसबतेन, देवुळि सिक्सा ईयगाये.✧

4

1 माल्कालोरि! मीक वने देवुळदीपतगा ओर्वोनागा माल्काल मन्हतोग इनजोर, सीता कीम्हट. अदिनेनाहक मीवा ओर्युलतोरि संगे सेतेमते ताकाट, मुर्तिय सेट्बेट केवा बेस ऊळाट.✧

पार्तना बह कीयना, साक्सि बह वेहतना

2 मीट अमेसा रोमवालेवा पार्तना कीसोर मन्हट. बेस बुदते मन्जि, देवुळता बेरा दयातुन सीता कीसोर पार्तना कीम्हट.✧

3 अद्रमे ओसो मयेनाहक वने पार्तना कीम्हट. किर्स्तुना लोप्पा मन्कलोर मुने पुनवा मंदुर, अद पोल्लोतुन पोकर कीताहक,✧ नना जेलते महनन.✧ अदे पोल्लोतुन सबेटोरिहक माट पोकर कीयलाहि, देवुळि अग तेगयि इनजोर,✧ पार्तना कीम्हट.

4 तान पोकर कीयनद नावा कबळ आंदु, नना तान बेस तेळियनाह, पड्ने पोकर कीयना इनजोर, पार्तना कीम्हट.✧

5 किर्स्तुन पुनवोरा संगे मनदहपा, बेस बुदते मन्हट.✧ ओरिन किर्स्तुना लोप्पा साक्सि वेहतलाह, मीक मोका दोर्कतेके, तान विळसमाट.✧

6 मीवा तोडटाड पोल्लोड अमेसा गूनमताड, लोकुरिहक विचर वायनव मनिङ. अस्के मीक रीतरीतिनाड पोल्लोड ताल्हकवालोरिन, बराबर पोल्लोड मल्हता पगयकिर.✧

आक्रिताड पोल्लोड

7-8 तुकिकुस इनवाल✧ नयगडा सबे कबुरतुन मीक वेहतनोग, ओसो मीवा जीवातुहक दीरा ईयनोग. अदे कबळतेनाहक ओन मियगा लोहतन.✧ ओग सामिना सेवाते मावा ऐगोटोग ओसो बेस गोततोग आंदोग, अहे बर्वसलायकतोग आंदोग.

✧ 3:13 3:12-13 रोम सहरतोर 15:7; इपिसुसतोर 4:2,32 ✧ 3:14 3:14 इपिसुसतोर 5:2; 1 योहन 3:10 ✧ 3:14 3:14 योहन 17:23; इपिसुसतोर 4:3 ✧ 3:15 3:15 इपिसुसतोर 2:16 ✧ 3:15 3:15 इपिसुसतोर 2:14; पिलिपितोर 4:7 ✧ 3:15 3:12-15 गलातितोर 5:22-23; इपिसुसतोर 4:3 ✧ 3:16 3:16 इपिसुसतोर 5:26; याकुब 1:21 ✧ 3:16 3:16 1:28 ✧ 3:16 3:16 1 कुरिततोर 14:15 ✧ 3:17 3:17 1 कुरिततोर 10:31 ✧ 3:17 3:17 इपिसुसतोर 5:20 ✧ 3:18 3:18 इपिसुसतोर 5:22; तीतुस 2:5; 1 पत्र 3:1 ✧ 3:19 3:19 इपिसुसतोर 5:25 ✧ 3:19 3:19 1 पत्र 3:7 ✧ 3:20 3:20 इपिसुसतोर 6:1 ✧ 3:21 3:21 इपिसुसतोर 6:4 ✧ 3:22 3:22 इपिसुसतोर 6:5-6; 1 तिमोति 6:1; तीतुस 2:9; 1 पत्र 2:18 ✧ 3:23-24 3:23-24 बळयिर 20:32; 1 पत्र 1:4-5 ✧ 3:23-24 3:23-24 1 कुरिततोर 7:22; इपिसुसतोर 6:7 ✧ 3:25 3:25 व्यवस्थाविवरण 10:17; बळयिर 10:34; इपिसुसतोर 6:9 ✧ 3:25 3:23-25 इपिसुसतोर 6:8 ✧ 4:1 4:1 इपिसुसतोर 6:9 ✧ 4:2 4:2 बळयिर 1:14; इपिसुसतोर 6:18 ✧ 4:3 4:3 कुलुसितोर 1:25-27; 2:1-3 ✧ 4:3 4:3 रोम सहरतोर 16:25 ✧ 4:3 4:3 बळयिर 14:27; 2 तिमोति 4:2 ✧ 4:4 4:4 इपिसुसतोर 6:19-20 ✧ 4:5 4:5 1 तिसलुनितोर 4:12 ✧ 4:5 4:5 इपिसुसतोर 5:15-16 ✧ 4:6 4:6 इपिसुसतोर 4:29; 1 पत्र 3:15 ✧ 4:7-8 4:7-8 बळयिर 20:4 ✧ 4:7-8 4:7-8 2:1-3

9 ओना संगे मियगडोग उनेसिसुसिन वने, मियगा लोहतलाह आतन. ओग नावा संगे मन्जि, इंजेके बेस बर्वसलायकतोग विस्वसि आतोग, नावा गोततोग वने आतोग. ✧ ओग तुकिकुस बार मियगा वासि, इगडाड सबे पोल्लोन मीक वेहतनुर.

10 अरिस्तरकुस ✧ नावा संगे जेलते मन्हतोग. ओग मीक जय येसु इन्हतोग. बार्नबसना कुटुमतोग मार्कल वने, ✧ मीक जय येसु इन्हतोग. (नना मीक मुनेन वेहतप लेहका, मार्कल मियगाहक वातेके, ओन बेस ऊळाट.)

11 युसतुस येसु इनवाल वने, मीक जय येसु इन्हतोग. देवुळता राजेमता कबुरतुन पोकुर कीयनद कबळते, वेर मुवुरे यहुदि विस्वसिर नावा संगे सेवा कीस्तोर. वेर नावा संगे मनाहक, नावा जीवातुहक पका दीरा वास्ता.

12 मियगडोग इपपरास, येसु किर्स्तुना सेवक आंदोग, इंजेके नावा संगे मन्हतोग. ✧ ओग वने मीक जय येसु इन्हतोग. मीट विस्वसते मेगिस मनदना, देवुळि मियेनाहक तासिस मतव पोल्लोन मीट बेस-नेहना पुनदना, देवुळताड विचकिन पूरा पुन्जि, अद्रमलेहका ताकना इनजोर, ✧ अमेसा आरेम आयवा मियेनाहक पार्तना कीस्तोग. ✧

13 मियेनाहक, ओसो लोदिकियातोर विस्वसिरेनाहक, ✧ ओसो हियरापुलिसतोर विस्वसिरेनाहक, ओग पका कहटेम कीयलाह आतोग. इद पोल्लोता साक्सि नना महनन.

14 नावा गोततोग डाक्टर ल्काल ओसो देमस ✧ इगा मन्हतोर. ओर वने मीक जय येसु इन्हतोर.

15 लोदिकियातोर विस्वसिरिन ओसो नुंपान, अहे ताना लोतगा जमा आयवालोर विस्वसिरा मुडुन, ✧ नयेनाह जय येसु वेहाट.

16 इह केंजाट. इद सीटटुन मीट अर्वतापया, तेन लोदिकिया सहरतोर विस्वसिरिहक लोहचि, अगा वने अर्वलाह वेहाट. ✧ मीट बार लोदिकियातोर विस्वसिरा मुडुहक, ✧ नना लोहतद सीटटुन ताल्हकाट. ताल्हकिसि तान मीवा कुलुसितोर विस्वसिरगा अर्वलाह वेहच केंजाट.

17 ओसो अरकिपुसिन ✧ इद्रम वेहाट: “सामि नीवा कयदे ईतद सेवातुन मारिह कीमु,” ✧ इनजोर वेहाट.

18 इंजेके नना पोलुनन, नावाय कयदे मीक जय येसु इनजोर ✧ रासलाह आतन. * नना जेलते महनन इनजोर सीता कीसि, नयेनाहक पार्तना कीम्हट. ✧ देवुळि मीक देव्या ईयि. ✧

✧ 4:9 4:9 पिलेमोन 10-16 ✧ 4:10 4:10 बळयिर 19:29 ✧ 4:10 4:10 बळयिर 12:12; 2 तिमोति 4:9-11 ✧ 4:12 4:12 1:6-8; पिलेमोन 23
 ✧ 4:12 4:12 1:28 ✧ 4:12 4:12 रोम सहरतोर 15:30-31; याकुब 1:4 ✧ 4:13 4:13 2:1-3 ✧ 4:14 4:14 2 तिमोति 4:9-11; पिलेमोन 24
 ✧ 4:15 4:15 रोम सहरतोर 16:5 ✧ 4:16 4:16 1 तिसलुनितोर 5:27 ✧ 4:16 4:15-16 2:1-3 ✧ 4:17 4:17 पिलेमोन 1-2 ✧ 4:17 4:17
 2 तिमोति 4:5 ✧ 4:18 4:18 1 कुरिततोर 16:21 * 4:18 4:18 इचानाह पोलु वेहतव पोल्लोनु, दुस्रोग रासिंदोग. ✧ 4:18 4:18 इब्रितोर 13:3 ✧ 4:18
 4:18 1 तिमोति 6:21; तीतुस 3:15

तिसलुनि सहरतोर विस्वसिरेनाहकु, किर्स्तुना बळयि पोलु लोहतदु मुनेता सीटि

“आक्रिता परिकसा एप्रिल 3 तारिक बेसतारम दिया 10 एगसोरे मनदगा” इनजोरे गुरजि आबुर कीतोग. बराबर अदे वेलाते तासतद मता. पिसिह केवाल किर्स्तु येसु इद दुनियाते वायनेनाहक वने, बूम पुटनामुनेने देवुळि बराबर कगो तासता. तान कगो एवता इन्हतोर, बराबर कगो, निल्पिह कीतद कगो (गलातितोर 4:4). ओना निल्पिह कीतद बराबर कगोते, बेत्लेहेम इनदनद जागाते बराबर ओग पुटटोग.

येसु किर्स्तु ओसो वने वास्तोग. अद दुस्रा कगो निल्पिह कीतद मन्हता, मति अद निल्पिह कीतद कगोतुन, देवुळतुन विळिससि बोगे पुनोग. इद 1 तिसलुनितोर पुस्तकता उंद मोदुल कबुर आंद. इद केपा येसु कुस्वने वावोग आयनोग. 4:16-17 वेहतपु, ओग मोदुल देवतुलता आल्का, ओसो देवुळता अकुम ऊरनद लेडता संगे, देवुळदीपतगडाह वायनोग. ओग मोयुलपोगोन वायनोग, अस्के किर्स्तुन विस्वस कीस डोलतोर, मुने जीवा अरयनुर. ताना पयाये जीवात मनवालोर विस्वसिर, ओरा संगे सामिन कलियलाह, मेंदुल अस्के मोयुलपोगोन वळ्दे दायनुर, इद्रमे येसुना लोकर अमेसा ओना संगे मनदनुर.

तिसलुनितोर विस्वसिर यहुदि आयवोर मतोर. ओर विस्वस कीतस्केडाहे, तमा विस्वसतेनाहक तिपलते अन्दुर. अगडोर येसुना विस्वसोर, पोलुन वने सहरताहि पूडिस मतोर. ओरिहक किर्स्तुनाड पोल्लोन कागहता पगवाहकु, पोलु इद सीटटुन रासिस लोहतोग. देवुळतुहक विचर वानाह ताकना, दिनमे बेस कबळ कीस पिसना, येसु ओसो वायनेनाहक तयर मनदना, ओना अग ऊळसोर मनदना, इव पोल्लोन कागहतलाह इद सीटि रासतोग. इव पोल्लोड मयेनाहक वने मन्हताड. येसुन केपसोर इद बूमते माट मनाहजोम, आपुना ऐंगेओर विस्वसिरिन दीरा ईयना, ओसो माट येसुनेनाहके पिसिह्नल इनजोर, दुस्रोरा मुनेह मावा बेसतल साक्सि मनदना गावले.

जोहरता पोल्लो

1 नना पोलुनन, सीलास* ओसो तिमोति*, माटु इद सीटटुन मीक तिसलुनि सहरते मनवालोर विस्वसिरा मुडुहक* रासलाह आतोम. मीट देवुळबाबाना संगे, ओसो येसुसामि किर्स्तुना संगे जोळेम आतोरिर, मीक देवुळताहि सुकामि, देव्या दोर्कि.*

तिसलुनितोर विस्वसिरा ताकमुळि

2-3 मीट येसु किर्स्तुन विस्वस कीताहकु, बाताल बाताल कबळ कीतिर, ओसो दुस्रो विस्वसिरिन जीवा कीताहकु,* ओरा संगे बह कहटेम कीतिर, अहे ओसो मावा येसुसामि किर्स्तुना पोगोन बह मेक्सि आसा तासतिर इनजोर,* मावा देवुळबाबाना मुनेह सीता कीसोर महनोम. ओसो मियेनाहक पार्तना कीयहपा, मीट सबेटोरैनाहक अमेसा देवुळतुन जोहर कीय्हनोम.*

4-5 देवुळि जीवा कीतोर मावोर विस्वसिरिर! येसु किर्स्तुना बेसता कबुरतुन मियगा पोकुर कीतोम अस्के, अद सिरप तोडटा पोल्लोय आयो. मति अद कबुरता मेटे, देवुळता जीवा तना लाव तोहता.* अह आसि, अद कबुर देवुळताहे वाता इन्जि, मीवा पूरा बर्वस मता.* इदिन ऊळिसि, अद मीक तना मन्कलोर आयना इन्जि आचता इनजोर,* माट पुतोम. अदिनेनाहक वने जोहर कीय्हनोम.

मीट विस्वस कीसि बेद्रमतोरिर आतिर इन्जि, माट ऊळतोम. अद्रमे माट मियगा मनदहपा बेद्रमलेहका ताकतोम, अदिन मीट वने पुतिर;* मीवा पाय्दातेनाहक माट अद्रम ताकतोम.

6 मीट वने येसुन विस्वस कीताहकु, पकाय तिपलते अरतिर. तेला मति देवुळता जीवा, मीक ईतद गिदीते, बेसता कबुरतुन नमतिर.* अचोन तिपलते वने, बेसता कबुरतुन नमताहकु, मावा लेहका ओसो सामिना लेहका ताकलाह आतिर.*

7 अदिनेनाहक इंजेके मीवा मकिदुनिया पटटोर सबेटोर विस्वसिर, ओसो अकाया पटटोर सबेटोर विस्वसिर, मीक ऊळिस ताकना लेहकान आतिर.*

8 बह इतेके, सामिना पोल्लो मियगडाहिये, ईनाह-आनाह मन्कलोरगा पोकुर आसोर एवता. ओसो मीट देवुळतुन बेद्रम विस्वस कीतिर, अद पोल्लो वने पोकुर आता. सिरप मकिदुनिया पटटे ओसो अकाया पटटेन आयो, मति सबे जागाने पोकुर आता.* अदिनेनाहक इंजेके, मीवा विस्वसता लोप्पा माक बाताले वेहतलाह गर्ज इले.

9 माट मियगा वातोम अस्के, मीट बह माक बेस-नेहना ऊळतिर,* ओसो बह पेन-बोमान मोळकना विळिससि, जीवात मनदनद निटम देवुळतुन माळलाह, तानेके मिळन्दतिर;*

10 बह मीट देवुळता मगि, तना जागाताहि ओसो वायनद दियातुन, अग ऊळसोर महनिर,* इव सबे पोल्लोन लोकर वेहतलाह आतोर. देवुळ जीवा अर्हतोग ताना मगि येसुये,* देवुळ ईयनद आक्रिता सिक्साताहि माक पिसिह कीस्तोग.*

* 1:1 1:1 सीलासिन सिलवानुस वने इंदुर. ओसो ओना लोप्पा बळयिरा पुस्तकते 15:22—18:5 इव अदूयकने अर्वलाह दोर्किहता. * 1:1 1:1 बळयिर 16:1 * 1:1 1:1 बळयिर 17:1-4 * 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:6-7 * 1:2-3 1:2-3 गलातितोर 5:6; 1 तिसलुनितोर 3:6; 1 तिमोति 1:13-14; इब्रितोर 6:10 * 1:2-3 1:2-3 रोम सहरतोर 8:25; 15:4 * 1:2-3 1:2-3 रोम सहरतोर 1:8-9 * 1:4-5 1:4-5 रोम सहरतोर 15:13; 1 कुरिततोर 4:20; 2 कुरिततोर 6:6 * 1:4-5 1:4-5 कुलुसितोर 2:1-3 * 1:4-5 1:4-5 2 पत्र 1:10 * 1:4-5 1:4-5 2:10 * 1:6 1:6 बळयिर 13:52; 2 कुरिततोर 6:10; गलातितोर 5:22-23 * 1:6 1:6 बळयिर 17:5-10; 1 कुरिततोर 4:16 * 1:7 1:7 4:10; 1 पत्र 5:3 * 1:8 1:8 रोम सहरतोर 1:8; 16:19; 2 तिमोति 2:9 * 1:9 1:9 2:1 * 1:9 1:9 बळयिर 14:15; 1 कुरिततोर 12:2; 1 योहन 5:21 * 1:10 1:10 मत्याल 16:27; 1 कुरिततोर 1:5-7; 1 तिसलुनितोर 4:16 * 1:10 1:10 बळयिर 2:24 * 1:10 1:10 रोम सहरतोर 5:9; 1 तिसलुनितोर 2:16; 5:9

2

पोलु विस्वसिरा संगे बेद्रम मंदोग

1 मावोर विस्वसिरिर! माट मियगा वास मतद उगसिन आयो इनजोर, ✨ मीट वने पुतिरे.

2 मीवा सहरते वावस्के, पिलिपि सहरतगा पकाय तिपल आतोम. अगडोर मन्कलोर माक बेद्रम उस्कतोर-पास्कतोर, इद मीट पुतिरे. ✨ अद्रमलेहका मियगडोर लोकर वने माक पकाय विस्व कीसाय मति, देवुळता बेसता कबुरतुन मीक वेहतलाहि, दीरा पोस मतोम; मावा देवुळि माक दीरा ईस मता. ✨

3 मीक विस्वस कीया वेहतोम, अद वेलाते माट लेसिस मतोम इन्जि आयो, ✨ अहे लाग्वा विचरते कीतोम इन्जि वने आयो, ✨ ओसो मीक नाळेह कीयलाह इन्जि वने, अद्रम वेहोम. ✨

4 मति देवुळि माक सेतेम ऊळिस आचता, ओसो बेसता कबुरतुन मावा कयदे ईता, अदिहक वेहतह्नोम. ✨ माट मन्कलोरिहक गिर्दा वानाह वेहोम, मति मावा विचरतुन पर्हकिस ऊळनद देवुळतुहक, ✨ गिर्दा वानाह वेहतह्नोम. ✨

5 मीक गिर्दा वानाह वेहचि, नाळेह कीयलाहि मियगा वावोम. मावा लालुसतुन मकिह कीसि, मीक नाळेह कीयलाहि वने वावोम, ✨ देवुळिये मावा साक्सि मन्हता. इदिन मीट वने पुतिर.

6-7 मियगा मनदहपा, माट येसु किर्स्तुनाड बळयिरोम, ✨ अदिनेनाहक मीट माक मान ईयना इनजोर वेहतलाह, माक अदिकर मताये. मति मीट आयि, बोर दुसोर आयिर, मन्कलोर माक इद्रम मान ईयिर इनजोर, माट विचर केवोम. ✨ मति पाल ऊहतनद तलोग, तनाड पिलाड-पेकोरिन बेद्रम बेस-नेहना अय कीस्ता, ✨ अद्रम माट वने मीवा संगे उड्लोरा लेहका, कुलुल बुदते मतोम. ✨

8 मीक पकाय जीवा कीस मताहकु, देवुळता बेसता कबुरतुन मीक गिर्दाते काहगतोम. अचोने आयो मति, मीवा पायदातेनाहक, मीवा संगे पोत्ला आयलाह ऊळिंदोम, अचोन मीक जीवा कीतोम. ✨

9 मावोर विस्वसिरिर! मियगा मनदहपा, माट बेद्रम एपुर पेसनाह कहटेम कीतोम, इदिन मीट सीता कीय्हनिर! ✨ मियगडाहि बोनगाने माट ताल्हकिस तिनदनद आयो इन्जि, ✨ नग्का पिळ्विळ पियल-पोळु, कबळ कीस तितोम! ✨ अद्रम मनजोर मीक देवुळता बेसता कबुरतुन पोकर कीतोम.

10 मीट विस्वसिरिर पुतप लेहका, माट मीवा संगे मनदहपा, मावा ताकमुळ पवित्र, सेतेमता ओसो कसुरलेवा मता, ✨ इदिना मीट साक्सि महनिर, ओसो देवुळ वने साक्सि मन्हता. ✨

11-12 देवुळि मीकु तना राजेमतोर मन्कलोर कीयलाहि, तना डीसातगा काल्हपलाहि केयलाह आता. ✨ अदिनेनाहक तान्क विचर वानाह ताकाट इनजोर वेहतोम. ✨ वेहचि, तपे तनाड पिलाड-पेकोरिन कीयना लेहकान, मीवा ओर्वोग-ओर्वोग मन्कना जीवातुहक दीरा ईसोर, बुद काहचोर, तेळियिह कीसोर मतोम, इदिन मीट पुतिरे. ✨

13 माट मीक देवुळता पोल्लोतुन वेहतोम अस्के, मीट तान मन्कलोरा आयो, मति देवुळता पोल्लो इनजोर केंजतिर. ✨ अदिनेनाहक वने, माट अमेसा देवुळतुन जोहर कीय्हनोम, ✨ अद नितम देवुळता पोल्लोये! अद पोल्लो इंजेके मीक विस्वस कीतोरिन, देवुळतुहक विचर वानाह पिसलाह, बद् ले कीयलाह आता. ✨

14 इतेके बेद्रम यहदा पटटगा, किर्स्तु येसुना विस्वसिरा मुडुन, ✨ तमाय यहदि मन्कलोर पकाय तिपल कीतोर, अद्रमे मीवा देसेमतोर वने मीक तिपल कीतोर. ✨ अदिनेनाहक यहदि विस्वसिरिहक आतप लेहकान, मीक वने आता. ✨

15 यहदिरे देवुळता कबुरतोर उय्तरिन हक्कतोर, ✨ ओसो येसुसामिन वने हक्कतोर! ✨ ओसो माट बेगा बेगा सामिना कबुर पोकर कीतोम, अव नाहकनाहि ओर माक पंडोर. इद्रम कीस मन्जि, ओर देवुळतुहक विचर वावोर. ओर सबे जातिनोर मन्कलोरिन वने कोटुल कीस्तोर.

16 बेद्रम इतेके, यहदि आयवोर पिसनासाटि, ओरिहक देवुळता पोल्लो वेहतकोम इह्नोम, मति यहदिरे माक वेहतलाह एवोर. ✨ इद्रम कीसि ओरा पापम वीळसोर दास्ता, ✨ इंजेक देवुळि ओड आता. अद ओरिहक सिक्सा ईयगाये. ✨

विस्वसिरिन ऊळलाह पोल्ना जीवा पर्हकिहता

17-18 मावोर विस्वसिरिर! नना पोगोन रासतपु, † गळिकहक मन्कलोर मियगडाहि माक एगिह कीस मतोर, अस्के ओर्विहक-ओर्वोग सिरप मोकम ऊळवा मतल, मति मावा सीता मीवाय संगे मंदु. ✨ अदिहक ओसोवने मीवा मोकम ऊळलाह, मावा पकाय जीवा पर्हकिहदु, मियगा वायलाह

✨ 2:1 2:1 1:9; 2 तिसलुनितोर 1:10 ✨ 2:2 2:2 बळयिर 16:19-24; पिलिपितोर 1:30 ✨ 2:2 2:2 बळयिर 17:1-9; 2 कुरिततोर 3:12 ✨ 2:3 2:3 2 तिसलुनितोर 2:11 ✨ 2:3 2:3 4:7 ✨ 2:3 2:3 2 कुरिततोर 4:2 ✨ 2:4 2:3-4 2 कुरिततोर 6:8; गलातितोर 2:7 ✨ 2:4 2:4 रोम सहरतोर 8:27 ✨ 2:4 2:4 2 कुरिततोर 2:17; गलातितोर 1:10 ✨ 2:5 2:5 बळयिर 20:33; 2 पत्र 2:3 ✨ 2:6-7 2:6-7 1 कुरिततोर 9:1-2 ✨ 2:6-7 2:6-7 योहन 5:41,44; 2 कुरिततोर 4:5 ✨ 2:6-7 2:6-7 गलातितोर 4:19 ✨ 2:6-7 2:6-7 2 तिमोति 2:24 ✨ 2:8 2:8 2 कुरिततोर 12:15 ✨ 2:9 2:9 2 कुरिततोर 11:27 ✨ 2:9 2:9 1 कुरिततोर 9:4; पिलिपितोर 4:16 * 2:9 2:9 बळयिर 18:3 वचनतगा रासतपु, पोल्न अगा टमिड पंडनद दंदा कीदुर. ✨ 2:9 2:9 बळयिर 18:3; 1 कुरिततोर 9:4-10; 2 कुरिततोर 11:9 ✨ 2:10 2:10 1:4-5 ✨ 2:10 2:10 2 कुरिततोर 1:12 ✨ 2:11-12 2:11-12 रोम सहरतोर 8:28; 1 तिसलुनितोर 5:24; 2 तिसलुनितोर 1:10; 1 पत्र 5:10 ✨ 2:11-12 2:11-12 इपिसुसतोर 4:1 ✨ 2:11-12 2:11-12 1 कुरिततोर 4:14 ✨ 2:13 2:13 रोम सहरतोर 10:17; गलातितोर 4:14 ✨ 2:13 2:13 रोम सहरतोर 1:8 ✨ 2:13 2:13 इब्रितोर 4:2,12 ✨ 2:14 2:14 गलातितोर 1:22 ✨ 2:14 2:14 बळयिर 17:5; 1 तिसलुनितोर 3:4; 2 तिसलुनितोर 1:4-5 ✨ 2:14 2:14 इब्रितोर 10:32-34 ✨ 2:15 2:15 मत्याल 5:12; बळयिर 7:52 ✨ 2:15 2:15 लूकाल 24:20; बळयिर 2:23 ✨ 2:16 2:16 बळयिर 9:23; 13:45; 14:2,5; 17:5,13; 18:12; 21:21-22,27-28; 25:2,7 ✨ 2:16 2:16 पुटुळि 15:16; दानियेल 8:23; मत्याल 23:32-33 ✨ 2:16 2:16 1:10 † 2:17-18 2:17-18 वचन 2 ऊळट. ✨ 2:17-18 2:17-18 1 कुरिततोर 5:3

अग ऊळसोरन मंदोम. ✨ नना पोलुनन रेंड-मूंड मल्काड वायलाह ऊळतन, मति देयहकना मुक्याल अडम आस मता. ✨ ‡

19 मीक पकाय ऊळ वसिस मता. बाराहक इतेके, मावा येसुसामि वायनोग अस्के, ओना मुनेह मीट वने मावा संगे मनदकिर इनजोर, माक आसा तासनाह कीतिर. ✨ अस्के मीट माक गिर्दा आनाह कीकिर. ✨ माट मावा कबळतुन बेस-नेहना मारिह कीतोम इनजोर, पोगयनाह केवालोरिर मीट! ✨

20 इंगो! माक पोगयनाह केवालोरिर, माक गिर्दा आनाह केवालोरिर मीट! ✨

3

तिमोति पोलुनगा तिसलुनितोरा कबुर ततहतोग

1 अदिनेनाहक ताना पया मीक ऊळवालेवा मनदा पगवाहके, नना ओसो सीलास एतेंस सहरते मन्जि,*

2-3 मावा तोळतोग तिमोतिन मियगा लोहतलाह विचर कीतोम. ओग किर्स्तुना बेसता कबुर पोकुर कीयनद कबळते, मावा ऐगोटोग देवुळता सेवा केवाल आंदोग; इंजेके किर्स्तुनेनाहक वायनव तिपल्कनेनाहक, बोगे पेगके-मुनेह आयमाकेग इनजोर, मीवा विस्वसतुन मेगिह कीसीयलाह, मीवा जीवातुन सितुर कीसीयलाह, ओन लोहतोम. माट विस्वसिरल किर्स्तुनेनाहक तिपल आयना इन्जि, देवुळता विचर मन्हाता इनजोर, मीट पुतिरे. ✨

4 माट मियगा मनदहपा, माक तिपल वायना मन्हाता इनजोर, मुनेन मीक वेहचोर मतोम, ✨ अद्रमलेहकाने आता, ✨ इदिन मीट पुतिरे.

5 अदिनेनाहक मीट विस्वसते महनिरो, इलविरो इनजोर, नावा जीवा गाबर आताहक, तान पुनदलाहि, तिमोतिन मियगा लोहतन. लोकरगा पापमता विचर पुटिह कीयनद देयहकना मुक्याल, मीक वने विस्वस विळसनाह कीता बहे, माट पका कहटेम कीस, मीक देवुळता पोल्लो कागहतद कबळ उगसिन आता बहे इनजोर, रेयिस मतन. ✨

6 मति इंजेके तिमोति मियगडाहि मलतोग, ओसो मीट विस्वसतुन विळसविर, इंजेके वने लोकरिन जीवा कीसोर महनिर इनजोर, ✨ बेसता कबुर ततोग. मीक ऊळलाह पकाय मावा जीवा पर्हकना लेहकान, माक ऊळलाह पकाय मीवा वने जीवा पर्हकिहता इनजोर वेहतोग, अद्रमलेहका मीट बेस-नेहना मावा सीता कीसोर महनिर. ✨

7 अदिनेनाहक मावोर विस्वसिरि! मीट विस्वस विळसवदिन ऊळिस मन्जि, मावा तिपलते ओसो दुकमते वने, मावा जीवातुहक सुकम आता.

8 इंजेके मीट सामिन मेगिस विस्वस कीताहक, ✨ मावा जीवातगा जीवा वातप लेहकान आता.

9 मीवा लोप्पा देवुळता मुनेह बेस-नेहना गिर्दा आतोम, अद माक बेस-नेहना गिर्दा आनाह कीताहक, माट तान बेचोन जोहर कीतेके वने आलो! ✨

10 मुने मियगडाहि दरिमरिते पेसतोम, मीक विस्वसता लोप्पा कागहतलाह, वेल्लाडे पोल्लोड पिसिस मताड. ✨ अदिहक मीक ओसो ऊळलाहि इनजोर, माट नगका पिळ्विळ पियल-पोळु, देवुळतुन पका पार्तना कीयलाह आतोम. ✨

11 इंजेके मियगा वासि मीक कलियलाहि, मावा देवुळबाबाल ओसो मावा येसुसामि, वेर इर्वुर माक अग दोर्किह कीयिर. ✨

12-13 माट मीक जीवा कीतप लेहका, मीट वने विस्वसिरि, ओर्विहक-ओवोंग जीवा कीयनद, ओसो सबेटोर मन्कलोरिन वने जीवा कीयनद पका वीळसोर अनि, बेर्ससोर अनि इनजोर, पार्तना कीयलाह आतोम. ✨ मावा सामि येसु तनाड सबे पवित्र देवतुल्लकना संगे † ओसोवने वायहपा, ✨ मावा देवुळबाबाना मुनेह मीट बाताले कसुरलेवा, पापमलेवा मनदना, अद्रम मनदलाहि, येसुसामि मीवा जीवातुन मेगिह कीयेग ✨ इनजोर वने, पार्तना कीयलाह आतोम.

4

देवुळतुहक गिर्दा वानाह मनदनद मनमुळि

1 मावोर विस्वसिरि! नना इंजेके आक्रिताड पोल्लोड वेहतहनन; देवुळतुहक गिर्दा वानाह ताकना इनजोर, ✨ मीक कागहच मतोम. अहे मीट मनदलाह आतिरे. मति इंका ओसो मीट अद्रमलेहकाने, मुनेह वने बेर्ससोर अन्हट इनजोर, माट येसुसामिना पेदिरते मीक अर्ज कीयलाह आतोम. ✨

2 येसुसामि माक अदिकर ईताहक, मीक बाताल बाताल उकुम ईस मतोम, अदिन मीट पुतिर.

✨ 2:17-18 2:17-18 3:10-11 ✨ 2:17-18 2:17-18 रोम सहरते 15:22-23 ‡ 2:17-18 2:17-18 पोलु मुने तिसलुनि सहरते, येसुना कबुरतुन पोकुर कीतस्के, वेल्लाटोर येसुन विस्वस कीतोर. इदिन ऊळिसि अगडोर यहदिरा जीवा कर्वता, अदिहक ओर पोलुना विस्वते लोकरिन तगचि, सहरते कट्टला पुटिह कीतोर. कीसि पोलुन पंचतगा ततलाह ऊळतोर, मति पोलु ओरिहक दोर्कोग. दोर्कवाहक, विस्वसिरिन पंचतगा ततोर, पया मुक्यालोर विस्वसिरगडाह जमानत एचि, ओरिन विळसतोर. पोलु अदे नगका सहरताहि पेसिस अतोम. अदिनेनाहक पया, पोलुहक अगा ओसो दायलाह एकुळ आंदु. बळयिर 17:1-10 ऊळाट. ✨ 2:19 2:19 3:12-13; 5:23; 2 तिसलुनितोर 2:1; 2 पत्र 1:16

✨ 2:19 2:19 पिलिपितोर 4:1 ✨ 2:19 2:19 2 तिसलुनितोर 1:4 ✨ 2:20 2:20 2 कुरिततोर 1:13-14 * 3:1 3:1 पोलुन तिसलुनि सहरताहि पंडटापया, ओग बिरिया सहरते अतोम, ताना पया एतेंस सहरते वातोम. सीलास, तिमोति इर्वुर आसि अगा वासि, ओन कलियतोर. (बळयिर 17:10-15) ✨ 3:2-3 3:2-3 बळयिर 9:16; 14:22 ✨ 3:4 3:4 2 तिसलुनितोर 2:5 ✨ 3:4 3:4 2:14 ✨ 3:5 3:5 2 कुरिततोर 11:3; पिलिपितोर 2:16 ✨ 3:6 3:6 1:2-3; पिलेमोन 4-5 ✨ 3:6 3:6 1 कुरिततोर 11:2 ✨ 3:8 3:8 1 कुरिततोर 16:13 ✨ 3:9 3:9 1:2-3 ✨ 3:10 3:10 2 कुरिततोर 13:9 ✨ 3:10 3:10 2:17-18; 2 तिमोति 1:3 ✨ 3:11 3:11 2:17-18 ✨ 3:12-13 3:12-13 पिलिपितोर 1:9; 1 तिसलुनितोर 4:1 † 3:12-13 3:12-13 सबे पवित्र देवतुल्लकना संगे "सबेटोर पवित्र लोकरा संगे," इद अर्तम वने आया पगयहता. ✨ 3:12-13 3:12-13 जकर्याह 14:5; 1 तिसलुनितोर 2:19 ✨ 3:12-13 3:12-13 1 कुरिततोर 1:8; 2 तिसलुनितोर 2:17; याकुब 5:8 ✨ 4:1 4:1 2 कुरिततोर 5:9; इपिसुसतोर 4:1 ✨ 4:1 4:1 पिलिपितोर 1:9; 1 तिसलुनितोर 3:12-13; 2 तिसलुनितोर 1:3

- 3 मीट पापमलेवा पवित्र आसोर दायना इनजोर, देवुळता विचर मन्हता. ✨ इतेके: साट्याल कबळताहि जेक मनदना; ✨
- 4 पवित्रते मन्जि, दुस्रो मुनेह मीट कदरलेवा मनदनद आयो इन्जि, मीट ओर्वोग-ओर्वोग मन्कल साट्याल बुदते ताकवा, आपुना मेंदुलतुन आवे कीयना.
- 5 देवुळतुन पुनवोर लोकर ✨ साट्याल विचर्कने ताकिहतोर, अद्रमलेहका मीट कीयनद आयो. ✨
- 6 बोगे तना तोळतोग विस्वसिना (मुतेन कव्स मन्जि,) मावोग विस्वसिय कोनि इनजोर, ओना अडम पापम कीयनद आयो. ✨ इद्रमताड कबस्क केवालोरिहक, सामिनाहि सिक्सा दोर्किहता; ✨ अदिहक अद्रम बेस्केन केमाट इनजोर, माट मीक मुनेन कळक पोल्लोते वेहच मतोम.
- 7 बाराहक इतेके देवुळि माक पवित्रते मनदलाह केयता; साट्याल कबळ कीयलाह आयो. ✨
- 8 अदिनेनाहक इद पोल्लोतुन बोग पास्किहतोग, ओग मन्कनु पास्कोग मति, देवुळतुन पास्किहतोग. इतेके, तना पवित्र जीवातुन मीवा जीवातगा उदिह कीयनदु, ✨ अद देवुळतुन पास्किहतोग.
- 9 इंजेके ओर्विहक-ओर्वोग तमोग-दादाना लेहका जीवा कीयनद पोल्लोतुन, मीक रासलाहि गर्ज इले. ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीम्हट इनजोर, देवुळि तनाय मीक काहता. ✨
- 10 मीवा मकिदुनिया पटटोर सबेटोर विस्वसिरिन, मीट जीवा कीयन्हनिरे. ✨ मति मावोर विस्वसिरिन! इंका ओसो पका जीवा कीसोर मन्हट इनजोर, माट मीक वेहतलाह आतोम. ✨
- 11 माट मीवा संगे मनदहपा, मीक उकुम ईतप लेहकान, दुसोरिहक तिपल एवा, आपुना-आपुना कबळ-कामतुन ऊळाट, ✨ लंडा आयवा कहटेम कीम्हट. ✨
- 12 इद्रम मतेके, मीवा ताकमुळि विस्वस केवोरिहक विचर वानाह मनदगा, अहे मीट बोनाय पोगोन मोता आयविर. ✨

डोलतोर विस्वसिरे बेगा दास्तोर?

- 13 मावोरिर, मीट डोलतोर विस्वसिरेनाहक, आसालेवोरा लेहका दुकम आयनद आयो इन्जि, ✨ माट मीकु तेळियिह कीस वेहतहोनोम.
- 14 डोलतोर विस्वसिरा बह आस्ता इतेके, येसु डोलिसि जीवा अरतोग, ओसो मल्स वायनोग इन्जि, माट विस्वस कीयन्हनल. अद्रमे डोलतोर विस्वसिरिन, देवुळि मेंदुल अगके जीवा अर्हचि, ओरिन येसुना संगे देवुळदीपते ततगा. ✨
- 15 माटु सामि वेहतद पोल्लोते मीक इद्रम वेहतहोनोम इतेके, येसु मल्स वायनस्के, इद बूमते जीवात मनवालोर विस्वसिर, डोलतोर विस्वसिरिहकाय मुने देवुळदीपते अनोर. ✨
- 16 येसुसामि देवुळदीपताहि इळन रेगनोग, रेगतस्के बेरा लेडते उकुम ईयनदु, मोदुल देवतुलता आल्का, ✨ देवुळता अकुम ऊरनदु, ✨ इव सबे केंज वायनुड. ✨ अस्के किस्तुन विस्वस कीस डोलतो, मुने जीवा अरयनुर. ✨
- 17 ताना पयाये माट जीवात मनवालोरल, ओरा संगे सामिन कलियलाह, मेंदुल अगके मोयुलपोगोन वळदे दाकल, ✨ * इद्रमे माट अमेसा ओना संगे मनदकल. ✨
- 18 इव पोल्लोड वेहचि पया, ओर्विहक-ओर्वोग दीरा ईसोर मन्हट.

5

सामि ओसो वायनेनाहकु तयर मन्हट

- 1-2 कले नगका कुस्केने वायना लेहकान, सामि ओसो वायनद दिया ✨ वने मनदगा इनजोर, ✨ मीट बेस पुतिर. अदिनेनाहक मावोर विस्वसिरिन! इंजेके येसुसामि बेस्के मल्स वायनोग, अस्के बह बह आस्ता इनजोर, मियेनाहक रासलाहि गर्ज इले.
- 3 इंजेके सुकम मन्हता, रेय इले इनजोर मन्कलोर इनदहपा, ✨ दोम्हक्ने ओरा पोगोन बेरा गोसा वायगा. ✨ पोटात मनदनद आंचाहक दोम्हक्ने नोयनद सुरु आस्ता, अद्रमलेहकाने आयगा. मन्कलोर बेगाने मकिस पिस पगवोर.
- 4 मति मावोर विस्वसिरिन, मीट ईकळते मतप, देवुळतुन पुनवोरा लेहका मनविर. अदिनेनाहक कले कुस्केने वातस्के, जीवा गाबर आयना लेहकान, अद दिया वातस्के, मीट गाबर आयविर आयकिर.

✨ 4:3 4:3 इपिसुसतोर 5:17 ✨ 4:3 4:3 1 कुरिततोर 6:18-20 ✨ 4:5 4:5 गलातितोर 4:8; इपिसुसतोर 2:12 ✨ 4:5 4:5 रोम सहरतोर 1:24-26 ✨ 4:6 4:6 लैव्यव्यवस्था 18:20; मत्याल 14:3-4; 1 कुरिततोर 6:8 ✨ 4:6 4:6 रोम सहरतोर 12:19; इब्रितोर 13:4 ✨ 4:7 4:7 1 कुरिततोर 6:13; 1 तिसलुनितोर 2:3; 2 तिसलुनितोर 2:13; 1 पत्र 1:15 ✨ 4:8 4:8 रोम सहरतोर 5:5; 2 कुरिततोर 1:22; गलातितोर 4:6; 1 योहन 3:24 ✨ 4:9 4:9 यशायाह 54:13; यिर्मयाह 31:33-34; योहन 6:45; 13:34; 1 योहन 2:27 ✨ 4:10 4:10 1:7 ✨ 4:10 4:10 3:12-13 ✨ 4:11 4:11 1 पत्र 4:15 ✨ 4:11 4:11 बळथिर 18:3; इपिसुसतोर 4:28 ✨ 4:12 4:12 रोम सहरतोर 13:13; इपिसुसतोर 4:28; कुलुसितोर 4:5 ✨ 4:13 4:13 इपिसुसतोर 2:12 ✨ 4:14 4:14 रोम सहरतोर 14:9; 1 कुरिततोर 15:14,18; 2 कुरिततोर 4:14 ✨ 4:15 4:15 1 कुरिततोर 15:51-52; 1 तिसलुनितोर 5:10 ✨ 4:16 4:16 यहूदाल 9 ✨ 4:16 4:16 मत्याल 24:31 ✨ 4:16 4:16 1:10; 2 तिसलुनितोर 1:5-7 ✨ 4:16 4:16 1 कुरिततोर 15:18,22-23; तोहचीतव पोल्लोड 20:5 ✨ 4:17 4:17 2 कुरिततोर 12:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:7 * 4:17 4:17 नना जीवात मनेकेने, येसुसामि मल्स वायनोग इन्जि, पोल्ना आसा मता बहे, अदिहक इद्रम रासतोम. ✨ 4:17 4:15-17 योहन 12:26; 1 कुरिततोर 15:51-52; 1 तिसलुनितोर 5:10; 2 तिसलुनितोर 2:1 ✨ 5:1-2 5:1-2 1 कुरिततोर 1:8 ✨ 5:1-2 5:1-2 मत्याल 24:43-44; लूकाल 21:34; 2 पत्र 3:10 ✨ 5:3 5:3 यिर्मयाह 6:14; 8:11; यहजेकल 13:10 ✨ 5:3 5:3 2 तिसलुनितोर 1:9

5 मीट सबेटोर विस्वसिररि वेहचते मतप लेहकान, पियलते मतप लेहकान, बेस बुदते मनवालोररि आंदिर. उच्चुर मन्कलोर कीयना लेहकान, माट नग्का ईकळते मतप लेहका, उंजिस मनवालोर दुनियाता मन्कलोरल आयवल.✧

6 अदिनेनाहक विस्वस केवोरा लेहका, बाताले पुनवा उंजतप मनवल. मति सामिना अग ऊळसोर उसरते मनदकल, बेसतल बुदते मनदकल.✧

7 उंजवालोर इतेके नग्का उंजिहतोर, ओचवालोर नग्का ओचिहतोर;✧

8 माट बारा पियलता वेहचते पिसवालोर मन्कलोरल, माट ओचवा, बेसतल बुदते मनदकल.✧ सीपय तना अर्युलतुन राका कीयलाहि, कचता जगा केगयना लेहकान, विस्वसतुन ओसो जीवा कीयनद पोल्लोतुन, अमेसा पोस मनदकल.✧ ओसो सीपय तना तलातुन राका कीयलाहि, कचता टोपि मुचना लेहकान, देवुळि माक पिसिह कीयनद पोल्लोतुन आसा कीकल.✧ इवु (विस्वस, जीवा कीयनद, आसा कीयनद) माक ईकळताडः सबे आकाड-दोकानाहि राका कीयनुड.✧

9 नना इव पोल्लोन बाराहक रासतन इतेके, सिक्सा ईयलाहि देवुळि माक निल्पिह केवो,✧ मति मावा येसुसामि किर्स्तु मयेनाहक डोलताहकु, माक पिसिह कीयलाहि निल्पिह कीता.✧

10 मावा येसुसामि ओसो वायहपा, माट जीवात मतेकाय, डोलिस मतेकाय, माट ओना संगे पिसना इनजोर, ओग मयेनाहक डोलिस मतोग.✧

11 अदिनेनाहक मीट इंजेके कीयहनिर अद्रमलेहकान, ओर्विहक-ओर्वोग दीरा ईम्हटु, ओसो ओर्विहक-ओर्वोना विस्वसतुन बेर्सिह कीम्हटु.✧

आक्रिताडः पोल्लोडः

12-13 मावोर विस्वसिररि! मियगा उच्चुर कहटेम कीसोर, मीक सामिना अगदे ताकिह कीस्तोर,✧ अहे मीक सेतेमता अग तोहतहतोर. ओरिन मान ईम्हटु. ओर अद्रमता सेवा कीयनाहकु, ओरिन जीवा कीसि, ओरिहक पूरा कदर ईम्हटु.✧ ओर्विहक-ओर्वोग गूनमते मन्हटु इनजोर, मीक अर्जि कीयहनोम.✧

14 मावोर विस्वसिररि! ओसो उंद पोल्लो वेहतहननः कबळतुहक लंडालोरिन बुदि कागहाटु,✧ ओरेम आतोर जीवातुहक दीरा ईम्हटु,✧ विस्वसते मेगकवोरिहक तोळ ईम्हटु,✧ सबेटोर मन्कलोर संगे ओडः आयवा मन्हटु.✧

15 उसरते मन्हटु, बोगे बोना लाग्वाता बद्दला लाग्वाडः कीयनदायो.✧ मति ओर्विहक-ओर्वोग ओसो सबेटोर मन्कलोरिहक वने, बेसताडः कबस्क कीसीयलाह, अग ऊळसोर मन्हटु.✧

16 अमेसा बेस गिर्दा आसोर मन्हटु.✧

17 दिनम पार्तना कीसोर मन्हटु.✧

18 मीक बाताल आतेकाय, देवुळतुन जोहर कीम्हटु.✧ मीट किर्स्तु येसुना मुडगा मनवालोररि, अद्रमलेहकाने कीयना इनजोर, देवुळता विचर मन्हता.

19-20 देवुळता जीवाता दळमते बोगाय वळहकनदिन पास्कमाट. पास्कतेके देवुळता जीवाता कबळतुन रोमिह कीतप आस्ता.

21 मति सबे पोल्लोडः (देवुळतगडाह मन्हताडा, इलेड इनजोर,) सेतेम पर्हकिस ऊळाट. बेव सेतेम पोल्लोडः मन्हताडः, अविस्किन पोस मन्हटु.✧

22 सबे रीतिनाडः लाग्वाडः पोल्लोनगडाहि जेक मन्हटु.✧

23 सुकम ईयनद देवुळि मीक पूरा पवित्र कीयि;✧ मीवा बुदतुन, मीवा जीवातुन, मीवा मेंदुलतुन पूरा राका कीयि; अस्के मावा येसुसामि किर्स्तु ओसो वायहपा,✧ मीट बेदे कसुरलेवा मनदकिर.✧

24 मीक केयतद देवुळि✧ अद्रमलेहकाने मीक तासिहता, बाराहक इतेके, ताना वेहतद पोल्लो अमेसा करलताये.✧

25 मावोर विस्वसिररि! मयेनाहक वने पार्तना कीम्हटु.✧

26 मीट सबेटोरि ओर्विहक-ओर्वोग येसुना पेदिरते जीवा वाटसोर जोहर कीम्हटु.✧

27 इद सीटुन अगडोर सबेटोर विस्वसिररि केंजनाह अर्वाटु इनजोर,✧ नना सामिना अदिकरते वेहतलाह आतन.

28 मावा येसुसामि किर्स्तुना देव्वा मियगा मनि.✧

✧ 5:5 5:4-5 बळयिर 26:18; 1 योहन 2:8 ✧ 5:6 5:6 रोम सहरतोर 13:11; 1 पत्र 1:13 ✧ 5:7 5:7 बळयिर 2:15; इपिसुसतोर 5:18; 2 पत्र 2:13 ✧ 5:8 5:8 1 पत्र 1:13 ✧ 5:8 5:8 यशायाह 59:17; इपिसुसतोर 6:14 ✧ 5:8 5:8 रोम सहरतोर 8:24 ✧ 5:8 5:8 रोम सहरतोर 13:12; इपिसुसतोर 6:16-17 ✧ 5:9 5:9 1:10 ✧ 5:9 5:9 2 तिसलुनितोर 2:13-14 ✧ 5:10 5:10 रोम सहरतोर 14:7-9; 1 तिसलुनितोर 4:17; 2 तिमोति 2:11 ✧ 5:11 5:11 2 कुरिततोर 12:19; इपिसुसतोर 4:29; यहूदाल 20 ✧ 5:12-13 5:12-13 रोम सहरतोर 16:6,12; 1 कुरिततोर 15:10 ✧ 5:12-13 5:12-13 1 कुरिततोर 16:15-16,18; 1 तिमोति 5:17 ✧ 5:12-13 5:12-13 मार्कल 9:50 ✧ 5:14 5:14 2 तिसलुनितोर 3:6,11,15 ✧ 5:14 5:14 यशायाह 35:4 ✧ 5:14 5:14 रोम सहरतोर 14:1 ✧ 5:14 5:14 1 कुरिततोर 13:4 ✧ 5:15 5:15 मत्थ्याल 5:44; लूकाल 6:27-28; रोम सहरतोर 12:17-18 ✧ 5:15 5:15 रोम सहरतोर 12:9; गलातितोर 6:10 ✧ 5:16 5:16 पिलिपितोर 4:4 ✧ 5:17 5:17 रोम सहरतोर 12:12; इपिसुसतोर 6:18 ✧ 5:18 5:18 इपिसुसतोर 5:20 ✧ 5:21 5:19-21 1 कुरिततोर 14:29; 1 योहन 4:1 ✧ 5:22 5:21-22 रोम सहरतोर 12:9 ✧ 5:23 5:23 रोम सहरतोर 15:33; 1 कुरिततोर 1:2,30 ✧ 5:23 5:23 2:19 ✧ 5:23 5:23 2 पत्र 3:14 ✧ 5:24 5:24 2:11-12 ✧ 5:24 5:24 1 कुरिततोर 1:9 ✧ 5:25 5:25 इपिसुसतोर 6:19-20; 2 तिसलुनितोर 3:1; इब्रितोर 13:18 ✧ 5:26 5:26 रोम सहरतोर 16:16; 1 कुरिततोर 16:20; 2 कुरिततोर 13:12; 1 पत्र 5:14 ✧ 5:27 5:27 कुलुसितोर 4:16 ✧ 5:28 5:28 रोम सहरतोर 16:20

तिसलुनि सहरतोर विस्वसिरेनाहक, किर्स्तुना बळयि पोल् लोहतदु पयाडा सीटि

इद सीटि रासवाल, किर्स्तुना बळयि पोल् आंदोग. पोल् इद सीटटुन, तिसलुनि सहरतोर विस्वसिरेनाहक रासतोग. तिसलुनितोर विस्वसिरेनाहक लोहतद, इद पोल्ना दुसा मल्काता सीटि आंदु.

इद सीटि पोल् बाराहक रासतोग इतेके, किर्स्तु ओसो मल्स वायनद पोल्लोता लोप्पा, तिसलुनि सहरतोर विस्वसिरेनाहक एकबेक आंदुर. पोल् मुने लोहतद सीटटा पोल्लो, ओरिहक बराबर तेळियो. किर्स्तु दोम्हक्ने वायनोग इनजोर, पोल् वेहच मतोग. मति ओरिहक, किर्स्तु चट्टिपट वायनोग इनजोर तेळियता. अदिहक इद पोल्लो निटम आतेके, कबळ कीस बाताल पायदा इनजोर, उच्चुर मन्कलोर कबळ केवोर आंदुर, लंडा आस मंदुर. अदिनेनाहक ओरा इद्रमता गलत विचरतुन जेक कीयलाह, पोल् इद दुसा मल्काता सीटि रासतोग. ओसो मुनेता सीटटे, किर्स्तु वातस्के जीवात मनवालोर विस्वसिरे, वळ्दे अन्जि ओन कलियनुर इन्जि, पोल् रासिस मतोग (1 तिसलुनितोर 4:17). मति उच्चुर मन्कलोस, अद दिया वाता इनजोर इंदुर, अदिहक अगडोर विस्वसिरे कंद्रेम आस मतोर. इद पोल्लोतुन ओसो बेस-नेहना तेळियिह कीयलाह, पोल् ओरिहक इद सीटि रासतोग.

जोहरता पोल्लो

1-2 नना पोल्नुन, सीलास ओसो तिमोति, ✨ माटु इद सीटटुन मीक तिसलुनि सहरते मनवालोर, विस्वसिरेनाहक मुडुहक ✨ रासलाह आतोम. मीट देवुळबाबाना संगे, ओसो येसुसामि किर्स्तुना संगे जोळेम आतोरिर, मीक ओरगडाहि सुकामि, देव्या दोर्कि. ✨

किर्स्तु वायहपा, देवुळि सबेटोरा नेयम कीयगा

3 मावोर विस्वसिरेरि! मीवा विस्वस पकाय बेर्ससोर दायलाह आता. ओसो मीट ओर्विहक-ओर्वोग पका जीवा कीसोर दायलाह आतिर. ✨ अदिनेनाहक मीवासाटि माट देवुळतुन अमेसा जोहर कीयना गावले. ✨ अद्रम कीयनद ओजिहता वने.

4 अदिनेनाहक माट (नाहक-नाहक वेलियिहपा,) इद पोल्लोतुन वेहतहोम: तिसलुनितोर विस्वसिरेन, लोकर पकाय तिपल कीस्तोर, पकाय सिक्सा कीस्तोर. ✨ तेला मति ओर दीरा पोस मन्हतोर, विस्वस कीसोरेन मन्हतोर इनजोर, ✨ देवुळता विस्वसिरेनाहक मुडा मुनेह, मीवा लोप्पा पोगयिहोम. ✨

5-7 मीट येसुनेनाहक तिपल आताहक, देवुळता राजेमता लायकतोरिर आतिर. मति बेस्के येसुसामि तना लावतव देवतुल्कना संगे, ✨ देवुळदीपताहि रेगतद दिसनोग ✨ अस्के, देवुळि सबेटोर मन्कलोरा नेयम कीयगा. अद तूकने मीट येसुनेनाहक तिपल आयवालोरिर ओसो माट वने, ताना राजेमते दायना लायक महनल इन्जि, देवुळि माक आरम इयगा. ✨ मीक तिपल केवालोरिहक बारा, देवुळि निटम सिक्सा इयगा. ✨ इद्रमलेहका (मीवा पोगोन इचोन विस्व वातेक तेला, मीट दीरा पोस महनिर,) इद पोल्लो देवुळता नेयम सेतेम मन्हता इन्जि, पोळक्नेन तोहतहता.

8 देवुळतुन पुनवोर, ✨ येसुसामिना बेसता कबुरतुन केंजोरिहक ✨ सिक्सा इयलाह, येसु मळगनद किसते ओसो वायनोग. ✨

9 इद बेद्रमता सिक्सा इतेके, ओर सामिनाहि जेक मन्जि, ओना बेरा डीसातुन बेस्केन उळवा, अमेसा-अमेसातुहक बूळेम आयनद जागाते मनदनुर. ✨

10 येसुसामि ओसो मल्स वायनोग अस्के, पवित्र लोकरगा तना डीसातुन तोहतनोग. ✨ ओन विस्वस कीतोर सबेटोर, ओन बामनाह उळनुर. माट ओना लोप्पा वेहतद साक्सितुन, मीट विस्वस कीतिर, ✨ अदिनेनाहक मीट वने ओरगा कलियकिर. ✨

11 इव पोल्लोन सीता कीसि, माट अमेसा मियेनाहक पार्तना कीयहोम. ✨ देवुळि मीक बह मनदलाह केयता, अहे मनदलाहि, मीट येसुन विस्वस कीताहक, मीक विचर वातव सबे बेसताड कबस्क कीयलाहि, देवुळि मीक लाव ईयि इनजोर, पार्तना कीयहोम.

12 अह आसि, मावा देवुळता ओसो येसुसामि किर्स्तुना देव्याते, मीवा ताकमुळतेनाहक येसुसामिहक मान दोर्कागा; अहे ओग वने मीक मान इयनोग. ✨

2

किर्स्तु वायनामुने, लाग्वोग मन्कल दिसनोग

1 मावोर विस्वसिरेरि! इजेके मावा येसुसामि किर्स्तु ओसोवने वायनदिना लोप्पा, अहे माट ओनगा जमा आयनदिना लोप्पा, ✨ उंद पोल्लो वेहतहनन:

✨ 1:1-2 1:1-2 2 कुरिततोर 1:19 ✨ 1:1-2 1:1-2 बळयिरे 17:1-4; 1 तिसलुनितोर 1:1 ✨ 1:1-2 1:1-2 रोम सहरतोर 1:6-7 ✨ 1:3 1:3 1 तिसलुनितोर 3:12-13; 4:10 ✨ 1:3 1:3 रोम सहरतोर 1:8 ✨ 1:4 1:4 1 तिसलुनितोर 2:14 ✨ 1:4 1:4 2 कुरिततोर 12:10 ✨ 1:4 1:4 2 कुरिततोर 7:4-7; 1 तिसलुनितोर 2:19 ✨ 1:5-7 1:5-7 यहूदाल 14 ✨ 1:5-7 1:5-7 लूकाल 17:30; 1 तिसलुनितोर 4:16 ✨ 1:5-7 1:5-7 पिलिपितोर 1:28 ✨ 1:5-7 1:5-7 पेसमुळि 23:22; तोहचीतव पोल्लोड 19:2 ✨ 1:8 1:8 गलातितोर 4:8 ✨ 1:8 1:8 रोम सहरतोर 2:8 ✨ 1:8 1:8 पेसमुळि 3:2; 19:18; यशायाह 66:15; यहजेकेल 1:13; दानियेल् 7:9; 1 कुरिततोर 3:13; इब्रितोर 10:27; 1 पत्र 4:17; 2 पत्र 3:7; तोहचीतव पोल्लोड 14:10 ✨ 1:9 1:9 यशायाह 2:10,19,21; पिलिपितोर 3:19; 1 तिसलुनितोर 5:3 ✨ 1:10 1:10 यशायाह 49:3; योहन 17:10; 1 तिसलुनितोर 2:11-12 ✨ 1:10 1:10 1 कुरिततोर 1:5-7; 1 तिसलुनितोर 2:1 ✨ 1:10 1:10 1 तिमोति 3:16 ✨ 1:11 1:11 कुलुसितोर 1:9-10 ✨ 1:12 1:12 यशायाह 24:15; 66:5; मलाकी 1:11; मत्याल 5:16; योहन 17:22-23 ✨ 2:1 2:1 मार्कल 13:27; 1 तिसलुनितोर 2:19; 4:15-17

2 सामि ओसो मल्स वायनद दिया वाताये इनजोर, माट देवुळता लेकाते वेहतोम, इलवेके कागहतोम, इलवेके सीटटे रासिस लोहतोम इनजोर, मीट केंजतेके, जल्दि कंद्रेम आयमाटु, रेयमाटु. ✧

3 इद्रम बेदाय रीतते, बोगे मन्कनाडः पोल्लोने मीट लेसमाटु. मुने सबेटोर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन केंजोम इनजोर, विस्द कीयनद कालम वायगा. ✧ पया देवुळताडः अडोन पास्कवाल मन्कल दिसनोग. ✧ (ओना लाग्वा बुदि, ओन पूरा बूळेम आयनेकेन ओसीयगा.) ताना पयाये सामि वायनद दिया वायगा.

4 ओग लाग्वोग मन्कल ननाये नितम देवुळतन इनजोर वेहचि, ✧ देवुळता मंदिरतगा उदनोग. मन्कलोर मोळकनव सबे पेन्क-हानास्क, सबे देवुळक ✧ नावा मुनेह बाताडः इलेडः इनजोर, ओग पोगयनोग. ✧

5 नना मीवा संगे मतस्के, मीक इव पोल्लोन वेहतन, सीता इलेया? ✧

6-7 इंजेके वने देवुळताडः अडोन केंजवद बुदि, दुनियाता मन्कलोरिन कुस्के ताकिह कीस्ता इनजोर, मीट पुतिर. ✧ इदे बुदतेनाहकु ओग देवुळताडः अडोन पास्कवाल मन्कल, तनाय कगोते सबेटोरिहक दिसनोग. ✧ इंजेके ओर्विना राजेम ताकिहता, * मति उंद दिया ओग मायनोग.

8 ओग मायतस्केने, देवुळताडः अडोन पास्कवाल दिसनोग. ✧ मति येसुसामि वातस्के, ओग अडोन पास्कवान तना ऊकुरते हव्कनोग. ✧ येसुसामि वायनदिन ऊळिसिये, ✧ ओग लाग्वोग बूळेम आयनोग.

9 ओग अडोन पास्कवाल देयहकना मुक्याना सबे लाव अके वायनोग. बामनाह लेहकाडाडः कबस्किन सीनाडः इनजोर तोहतनोग, ✧ ओसो इव देवुळतगडाडः इनजोर, मन्कलोर इनाह ओरिन नाळेह कीयनोग. ✧

10 सबे रीतिनाडः लाग्वाडः कबस्क तोहतनोग; ओनाडः कबस्क, बूळेम आयनद अगदे अनवालोरिन ✧ नाळेह कीयनुड. ओरु येसु किर्स्तुना पिसिह कीयनद सेतेम पोल्लोतुन केंजोर.

11 ओर सेतेम पोल्लोतुन केंजवाहकु, जोलतुन नमिर इनजोर, देवुळि ओरिन पूरा लेसनाह कीयगा. ✧

12 अस्के सेतेम पोल्लोतुन नमवा, लाग्वा कबळते गिर्दा आतोर सबेटोर मन्कलोरिन, देवुळि कसुर तोहतगा. ✧

बेसता कबुरतुन विस्वस कीसोर दायना

13 मति मावोर विस्वसिरर, सामि जीवा कीतोरर! मीट पवित्र जीवाता मेटे सिरसिर आसि, सेतेम पोल्लोतुन नमिसि पिसना इन्जि, ✧ देवुळि मुनेताहि मीक आचता. अदिनेनाहक मीवासाटि माकु देवुळतुन अमेसा जोहर कीयलाह ओपिहता. ✧

14 बेद बेसता कबुरतुन माट मीक पोकुर कीतोम, ताना मेटेने देवुळि मीक केयता. ✧ मावा येसुसामि किर्स्तुना डीसाते मीट कलियना इनजोर, मीक केयता. ✧

15 अदिनेनाहक मावोर विस्वसिरर! मीवा विस्वसते मेग्विस मन्हटु. ✧ माट मावा तोडटे आयि, सीटटे आयि, कागहतव पोल्लोन पोस ताकाटु. ✧

16 माक जीवा कीतोग, माक दया कीसि, बेस्केन मायवद दीरा, अहे बेसतल आसा ईतोग, मावा देवुळबाबाल ओसो मावा येसुसामि किर्स्तु. ✧

17 वेरु मीवा जीवातुन सितुर कीयिर, मीट अमेसा बेसताडः कबस्क कीयलाहि, बेसताडः पोल्लोडः वळहकलाहि मीक मेग्विह कीयिर. ✧

3

पोलु तिसलुनितोरिन पार्तना कीयलाह वेहतहतोग

1 मावोर विस्वसिरर! आक्रिते इद पोल्लो वेहतहननः माट येसुसामिना पोल्लोतुन पोकुर कीयलाह आतोम. अदिनेनाहक अद पोल्लो चट्टिपट दुनियामेंड पोकुर आयि, ओसो मियगा आतप लेहका, सबेटोर लोकुर वने तान मान ईसि केंजिर इनजोर, मयेनाहक पार्तना कीम्हटु. ✧

2 अहे ओसो सबेटोरु विस्वस केवोर, अदिनेनाहक विस्द केवालोर मन्कलोरगडाहि, तेल्वे मन्कलोरगडाहि, देवुळि माक पिसिह कीयना इनजोर वने पार्तना कीम्हटु. ✧

3 मति सामि किर्स्तु सेतेमतोग आंदोग. ओग मीक मेग्विह कीयनोग, ✧ ओसो देयहकना मुक्याल* मियगा वावाह, मीक राका कीयनोग. ✧

4 मीक माट उकुम ईतप लेहका, मीट कीयलाह आतिर. मुनेह ओसो सामि मीक ताकिह कीताहकु, मीट कीसोरेन मनदकिर इन्जि, सामिनगा नावा बर्वस मन्हता.

✧ 2:2 2:2 1 योहन 4:1 ✧ 2:3 2:3 1 तिमोति 4:1 ✧ 2:3 2:3 दानियेल 7:25; 8:25; 11:36; तोहचीतव पोल्लोडः 13:5-8 ✧ 2:4 2:4 यशायाह 14:14; यहजेकेल 28:2 ✧ 2:4 2:4 1 कुरिततोर 8:5 ✧ 2:4 2:4 तोहचीतव पोल्लोडः 13:5 ✧ 2:5 2:5 1 तिसलुनितोर 3:4 ✧ 2:6-7 2:6-7 तोहचीतव पोल्लोडः 17:5,7 ✧ 2:6-7 2:3-7 1 योहन 4:3 * 2:6-7 2:6-7 पोलु बोना लोप्पा वेहन्दोग इन्जि माक एर्का इले, मति पोलुना सीटटुन अर्वालोरीहक एर्का मता. ✧ 2:8 2:8 दानियेल 7:25; 8:25; 11:36; तोहचीतव पोल्लोडः 13:5-8 ✧ 2:8 2:8 यशायाह 11:4; तोहचीतव पोल्लोडः 2:16; 19:15 ✧ 2:8 2:8 1 तिमोति 6:14; 2 तिमोति 4:1,8; तीतुस 2:13 ✧ 2:9 2:9 मत्याल 24:24; मार्कल 13:22 ✧ 2:9 2:9 याकुब 3:15 ✧ 2:10 2:10 1 कुरिततोर 1:18 ✧ 2:11 2:11 1 राजा 22:22; रोम सहरतोर 1:28; 1 तिसलुनितोर 2:3; 2 तिमोति 4:4 ✧ 2:12 2:12 रोम सहरतोर 2:8; 1 कुरिततोर 13:6 ✧ 2:13 2:13 1 तिसलुनितोर 4:7; 1 पत्र 1:2 ✧ 2:13 2:13 1:3 ✧ 2:14 2:13-14 इपिसुसतोर 1:4; 1 तिसलुनितोर 5:9; 1 पत्र 1:4-5 ✧ 2:14 2:14 रोम सहरतोर 8:28; 2 पत्र 1:3 ✧ 2:15 2:15 1 कुरिततोर 16:13 ✧ 2:15 2:15 1 कुरिततोर 11:2; 2 तिसलुनितोर 3:6; तीतुस 1:9 ✧ 2:16 2:16 योहन 3:16 ✧ 2:17 2:17 1 तिसलुनितोर 3:12-13; 2 तिसलुनितोर 3:3; 1 पत्र 5:10 ✧ 3:1 3:1 1 तिसलुनितोर 5:25 ✧ 3:2 3:2 रोम सहरतोर 15:30-31 ✧ 3:3 3:3 1 कुरिततोर 1:9; 2 तिसलुनितोर 2:17 * 3:3 3:3 देयहकना मुक्याल मोदुल कागिदते "लाग्वटु". ✧ 3:3 3:3 1 तिसलुनितोर 5:24

5 देवुळि मीक बेचोन जीवा कीता इनजोर पुनदलाहि, ओसो येसु किर्स्तु बेद्रम तिपलते दीरा पोस मेग्निस मतोग, अद्रम मीट वने तिपलते दीरा पोस मेग्निस मनदलाहि, ✧ सामि मीक ताकिह कीयनदु.

कबळ कीयलाह लंडा आयवालोरिन पोल् तेर्हतहोग

6 इंजेके मावोर विस्वसिरि! मावा येसुसामि किर्स्तुना पेदिरते, मीक उकुम ईयलाह आतोम ✧: उच्चुर विस्वसिरि कबळतुहक लंडालोर आतोर, माट मीक कागहतव पोल्लोना लेहका ताकोर. ✧ अद्रम मनवालोर संगे गोत आयमाट. ✧

7-8 माट मियगा मतस्के, बेद्रम मनदना इन्जे तोहतोम. बोनगान ताल्हकिसि तिनीम. मति बोनगान मोता आयनद आयो इनजोर, नग्का पिळ्विळ पियल-पोळद तिपल आसि, एपुर पोहच कबळ कीस तितोम. ✧ मीट वने मावा लेहकान मनदना ✧ इनजोर पुतिरे.

9 (मियगा मोता आयलाह,) माक अदिकर मताये, मति माट अद्रम आयोम. ✧ मीट वने मावा लेहकान मनदना इनजोर, ✧ मीक तोहतलाहि, (मावाड कय्कने कबळ कीस तितोम).

10 कबळतुहक लंडा आयवाल मन्कल तिनमाकेग इनजोर, माट मियगा मनदहपा उकुम एवोमा?

11 माट इद्रम बाराहक रासिह्नोम इतेके, मियगा उच्चुर विस्वसिरि कबळतुहक लंडा आसि तिरिथिह्तोर. आपुना कबळ-काम केवा, दुसोराड कबस्कनगा कय्क वाटिह्तोर इनजोर, ✧ माट केंजतोम. ✧

12 अद्रमतोर मन्कलोर केमेन आस कबळ कीसि, आपुना कहटेमतुन तिनिर इनजोर, ✧ येसुसामि किर्स्तुना पेदिरते, ओरिन अर्ज कीसि उकुम ईयह्नोम. ✧

13 मति मावोर विस्वसिरि! मीट इतेके आरेम आयवा, बेसताड कबस्क कीसोर मन्हटु. ✧

14 इद सीटटे माट रासतद पोल्लोतुन बोगाय केंजवेके, ओन ऊळिस मन्हटु, ओन्क लजा वानाह ओना संगे कलियमाट. ✧

15 मति ओन कोटुलतोना लेहका वने ऊळमाटु, मावोग विस्वसि इनजोर सीता कीसि, ओन बुद वेहाटु. ✧

आक्रिताड पोल्लोड

16 सुकम एवाल सामिनाहि मीक अमेसा सबे रीतिने सुकम दोर्कि. ✧ सामि मीट सबेटोरा तोळ मनदना ✧ इनजोर, पार्तना कीयह्नोम.

17 इचानाह नना वेहचोर वातन, ओर्वोग राससोर अतोम. इंजेके नना पोल्लुनन, नावाय कयदे मीक जय येसु इनजोर, रासलाह आतन. ✧ नना इद्रमे सबे सीटिनगा, ननाय रास वेहतन इनजोर, मारिह कीयह्नन. †

18 मावा येसुसामि किर्स्तुना देव्वा मियगा मनि. ✧

✧ 3:5 3:5 तोहचीतव पोल्लोड 1:9 ✧ 3:6 3:6 1 कुरिततोर 5:9 ✧ 3:6 3:6 2:15 ✧ 3:6 3:6 रोम सहरतोर 16:17; 1 कुरिततोर 5:11; 1 तिसलुनितोर 5:14; 2 तिमोति 3:5 ✧ 3:7-8 3:7-8 2 कुरिततोर 11:27; इपिसुसतोर 4:28 ✧ 3:7-8 3:7-8 1 तिसलुनितोर 1:6 ✧ 3:9 3:9 1 कुरिततोर 9:4; 1 तिसलुनितोर 2:6-7 ✧ 3:9 3:9 1 कुरिततोर 4:16; 1 पत्रु 5:3 ✧ 3:11 3:11 1 तिमोति 5:13; 1 पत्रु 4:15 ✧ 3:11 3:11 1 तिसलुनितोर 5:14 ✧ 3:12 3:10-12 1 तिसलुनितोर 4:11 ✧ 3:12 3:11-12 इपिसुसतोर 4:28 ✧ 3:13 3:13 2 कुरिततोर 4:1; गलातितोर 6:9 ✧ 3:14 3:14 रोम सहरतोर 16:17; तीतुस 2:7-8; 2 योहन 10 ✧ 3:15 3:15 गलातितोर 6:1; 1 तिसलुनितोर 5:14 ✧ 3:16 3:16 रोम सहरतोर 15:33 ✧ 3:16 3:16 रूति 2:4 ✧ 3:17 3:17 1 कुरिततोर 16:21; गलातितोर 6:11; कुलुसितोर 4:18; पिलेमोन 19 † 3:17 3:17 पोल् सीटि लोहन्दोग अस्के, सीटटाड पोल्लोन वेहचोर अंदोग, दुसोराड बार राससोर अंदोग. सीटि मारिहपा, पोल् तनाय कयदे रासिस मारिह कीदोग. ✧ 3:18 3:18 रोम सहरतोर 16:20

तिमोतिनेनाहक किर्स्तुना बळयि पोलु लोहतदु मुनेता सीटि

इद सीटटुन रासवाल किर्स्तुना बळयि पोलु आंदोग. पोलु इद सीटटुन, तिमोति इनवाल लेयोनेनाहक रासिहतोग. वेग तिमोतिना तपे युनानि जाततोग मतोग, ओना तलोग बार यहुदि जातता मता. वेग तिमोतिना नाटे, पोलु तना सेवातुहक वातस्के, इर्वुरा कलियमुळ आता (बळयिर 16:1-3 ऊळाट). ताना पया तिमोति पोलुना सेवाते तोळ आंदोग. पया पोलु तिमोतिन इपिसुसतोर विस्वसिरा मुडुन ताकिह कीयलाह तासतोग.

पोलु इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, इपिसुस सहरता विस्वसिरा मुडा नडुम, जोल कागहवालोर मतोर. ओरा लोप्पा बेद्रम उसर मनदना, येसुना सेवा बेद्रम कीयना इनजोर, पोलु तिमोतिन वेहतहतोग. ओसो विस्वसिरा मुडगा आस्क-कोय्तोर बेद्रम मनदना, मुक्यालोर ओसो सेवा केवालोर बेद्रमतोर मनदना, रांडे आस्कना बेद्रम तोळ ईयना इनजोर वेहतहतोग. अहे ओसो किर्स्तुनाड पोल्लोन विस्वसिरिहक बेस-नेहना कागहतलाह, पोलु इद सीटटुगा तिमोतिन वेहतहतोग.

तिमोतिहक पोलुना जोहर

1 नना पोलुनन इद सीटि रासवानन. माक पिसिह कीतद देवुळि, ओसो माक आसा एवाल येसु किर्स्तु, वेर इर्वुर नाकु येसु किर्स्तुना बळयि आयना इन्जि तासतोर. ✨

2 तिमोति, नीके नना इद सीटि रासिहनन. विस्वसताड पोल्लोन निमा नयगडाहि कगयसोर वातिन इन्जि, निमा नावाये मगना लेहकाडोनिन. ✨ मावा देवुळबाबाल ओसो मावा येसुसामि किर्स्तु, नीकु देव्या ईयिर, जीवा लोपिर, अह आसि निमा सुकमते पिसा. ✨

जोल कागहवालोरिन रोमिह कीयनदु

3-4 इंजेके इपिसुस सहरते उयतुर लोकुर जोल कागहवालोर मन्हतोर. ✨ ओरु जोला-जमाताड लेकाड-जोकाड कीसि, लाट-लाट साख्हक पुटिह कीस वेहतहतोर. ✨ अवटे जगळा-बोबाये पुटिहता. ✨ मति विस्वस कीतेकेने, देवुळताड विचर्कु करल आयनुड. अदिनेनाहक इपिसुस सहरताहि, मकिदुनिया पटटके दायलाह पेसतन अस्के, ✨ “तिमोति, निमा इगाने मन्जि, वेर जोल कागहवालोरिन रोमिह कीम,” इनजोर नीक वेहच मतन.

5 ओरिन बाराहक रोमिह कीयलाह वेहतन इतेके, अगा विस्वसिर जगळा-बोबा केवालेवा, गूनमते मनदना गावले. गूनमते मनदना इन्जि, बेसताड विचर्कु, नेहना-लाग्वा पुन्जि ताकनद बुदि, ✨ ओसो देवुळतगा सेतेमता विस्वस मनदना गावले. ✨

6 इविन विळिसि, ओर जोलताड कागहवालोर उगसता वळ्हकमुळतके मिळन्दतोर. ✨

7 ओरु मोसानाड अडोड कागहवालोर गूर आयलाह ऊळिहतोर. मति ओर पका पुतोर लेहका वळ्हकतेकाय, ओर बाताड कागहतहतोर, अद ओरिहके तेळियो. ✨

8 मोसानाड अडोड बेसे मन्हताड इनजोर माट पुहनल, ✨ मति अविस्किन बराबर कागहतना गावले.

9-10 इद पोल्लो माक एर्का मन्हता इतेके, सेतेमतोर मन्कलोरनाहक कायदा तासोर. ✨ मति कायदातुन माळवोर, कैगम आयवालोर, ✨ देवुळतुन नमवोर, पाप्यहलोर, ✨ देवुळतके सीता केवोर, देवुळतुन मान एवोर, ✨ तलोग-तपेन हक्कवालोर, मन्कन हक्केर, सिङ्गि-साट्याल आयवालोर, ✨ आंचाळ-कोय्तोग कलियतपु कोय्तोना संगे कोय्तोग मनवालोर, ✨ मन्कन कलिस वमवालोर, ✨ जोलहालोर, जोल साक्सि एवालोर, ✨ ओसो बोराय सेतेमता कागहमुळतुन ✨ माळवोर, वेरा लेहकाडोरनाहके कायदा तासिहतोर. ✨

11 इद सेतेमता कागहमुळ इतेके, मावा कूब असलता, डीसाता देवुळता बेसता कबुर आंदु, ✨ इद बेसता कबुर दुसोरिन वेहतलाहि, देवुळ नाकु निल्पिह कीता. ✨

पोलु देवुळता बेरा देव्याता लोप्पा वेहतहतोग

12 नीवा पोगोन नना बर्वस तास पगयकन इन्जि, मावा येसुसामि किर्स्तु तना बेसता कबुर वेहतनद सेवातेनाहक, नाक निल्पिह कीतोग. ✨ अद सेवा कीयलाह, लाव वने ईतोग. ✨ अदिहक निमा बेचोनु गूनम तोहवानिन सामि इन्जि, ओन इहनन.

13 ननान कोनि मुने येसुन उस्किस-पास्किस वळ्हकतोनन, येसुनोरिनु तिपल कीतोनन, ✨ पका मोर्दोप मन्कनन मतन. तेला मति, पुनवालेवा ओग इद्रमताड कबस्क कीस्तोग, इकातेला ओग नाक नमोग इन्जि, ✨ किर्स्तु येसुसामि नाक दया कीतोग.

✨ 1:1 1:1 तीतुस 1:1-4 ✨ 1:1 1:1 तीतुस 2:13 ✨ 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:1; तीतुस 1:1-4 ✨ 1:2 1:2 2 तिमोति 1:1-2 ✨ 1:2 1:2 रोम सहरतोर 1:6-7; यहुदाल 2 ✨ 1:3-4 1:3-4 रोम सहरतोर 16:17; 2 कुरिततोर 11:4; गलातितोर 1:6-7 ✨ 1:3-4 1:3-4 4:7; 2 तिमोति 4:4; 2 पत्रु 1:16 ✨ 1:3-4 1:3-4 6:3-4; 2 तिमोति 2:23 ✨ 1:3-4 1:3-4 रोम सहरतोर 15:26 ✨ 1:5 1:5 3:9; 2 तिमोति 1:3; इब्रितोर 13:18; 1 पत्रु 3:16,21 ✨ 1:5 1:5 2 तिमोति 1:5; 2:22 ✨ 1:6 1:6 तीतुस 1:10 ✨ 1:7 1:7 याकुब 3:1 ✨ 1:8 1:8 रोम सहरतोर 7:12,16 ✨ 1:9-10 1:9-10 गलातितोर 5:22-23 ✨ 1:9-10 1:9-10 तीतुस 1:10 ✨ 1:9-10 1:9-10 1 पत्रु 4:18; यहुदाल 15 ✨ 1:9-10 1:9-10 2 तिमोति 3:2 ✨ 1:9-10 1:9-10 1 कुरिततोर 6:9 ✨ 1:9-10 1:9-10 लैव्यवस्था 18:22 ✨ 1:9-10 1:9-10 मन्कन कलिस वमवालोर पेसमुळि 21:16; यहजेकल 27:13; तोहचीतव पोल्लोड 18:13 ✨ 1:9-10 1:9-10 तोहचीतव पोल्लोड 21:8,27; 22:15 ✨ 1:9-10 1:9-10 4:6 ✨ 1:9-10 1:9-10 यहुदाल 15 ✨ 1:11 1:11 2 कुरिततोर 4:4 ✨ 1:11 1:11 गलातितोर 2:7; 1 तिमोति 2:7; तीतुस 1:1-4 ✨ 1:12 1:12 बळयिर 9:15; 1 कुरिततोर 3:5 ✨ 1:12 1:12 पिल्पितोर 4:13; 2 तिमोति 4:17 ✨ 1:13 1:13 बळयिर 8:3; 9:1 ✨ 1:13 1:13 बळयिर 26:9

- 14 ओसो बल्क अरतपु, ओग नाक देखा ईतोग, अह आसि इंजेक नावा ओनगा विस्वस मन्हाता, ओनगडाहि जीवा कीयनद बुद वाता.✱
- 15 इदिन बह सीता कीमः पापि लोकरिन पिसिह कीयलाहि, येसु किर्स्तु इद ब्रूते वास मतोग.✱ इद पोल्लो सेतेमताये, इदिन माट पेःके-मुने आयवा, नम पगयहनल. पापि लोकरगडाहि, ननान कोनि मुक्यानन आंदन.✱
- 16 मति अदिनेनाहके येसुसामि नाक दया कीतोग. नना पापि लोकरगडाह मुक्यानन मन्ज तेला, नावा पापमताहि नना मल्स वायलाह, येसु किर्स्तु वेल्लाजोमताह केपसोर मतोग.✱ पया नयिद्रमतोर पापि लोकरिन इंका, येसुसामि मापि कीस्तोग, तान ऊळिसि दुसोर वने ओन नमलाह आयनुर. नमिसि ओरिहक ओना संगे अमेसाता पिसमुळ दोर्कसोर दायगा, इद्रम येसुसामिना विचर मता. अदिनेनाहक नाक इंका ओग गूनम तोहतोग.
- 17 अदिहकु मावा अमेसा मनदनद, बेस्केन मायवदु, मन्कहक दिसवदु देवुळराजाल, अदे सेतेम देवुळ इनजोरे,✱ तान्कु अमेसा-अमेसातुहक मान आयि, जोहर आयि. अहे आयि.✱

तिमोतिना जबब्दरि

- 18 इंजेके तिमोति नावा पेकानिन, पोगोन रासतद बेद जबब्दरि नीक ईतन, अद पूना पोल्लो आयो. इतेके मुने देवुळता कबुरतोर नीवा लोप्पा बाताड बाताड वेहतोर,✱ अहलेहकाने नना नीकु इव पोल्लोड वेहतहनन. इव पोल्लोनु सीता कीतेके, निमा जोल काःहमुळतुनु विस्द कीसोर मनदा पगयकिन.✱
- 19 येसुनगा कीतद विस्वसतुन विळसवा, नेहना-लाग्वा पुन्जि ताकनद बुदतुन पोसि, निमा वेहचोर अन.✱ इद्रमता बुदतुन विळिसिसि, उयतुर लोकर तमा विस्वसतुन मुळहचीतुर.✱
- 20 ओरा नडुमि अगा उमनेयाल,✱ सिकंदर,✱ वेर ईवुर मन्कलोर मन्हतोर. ओरु किर्स्तुना मुडुन कलियना आयो इनजोरे, नना ओरिनु गळिकहकु पेहचीतन. देयहकना मुक्याल ओरिन बह कीयना, कीयि,✱ अस्के देवुळतुन उस्किस-पास्किस वळहकनदायो इन्जि, ओरिहक बुद वायगा.✱

2

मोळकनदिना लोप्पा अडोड

- 1 इह केंजा, नीक नना वेहतहनन. सबेटोरेनाहक पार्तना कीयना, सबेटोर पापमताहि पिसना इन्जि देवुळतुन ताल्हकना,✱ देवुळ माक बेस ऊळता इन्जि जोहर कीयना, इदे मोदुल पोल्लो आंदु.✱ इदिन निमा काःहतना गावले.
- 2 राजालोर ओसो अदिकरते मनवालोर सबेटोर, बेसता बुदते राजेमतुन काळडना इन्जि, ओरेनाहक वने पार्तना कीयना गावले.✱ अस्के माट रेयलेवा देवुळ वेहतव अडोने तिरिय पगयकल, दुसोरिहक विचर वानाह ताक पगयकल, अह आसि मावा मनमुळ सुकमते दायगा.
- 3-4 कतमतोरे देवुळता सेतेम पोल्लोतुन पुन्जि,✱ पापमताहि पिसलाह तनेके मिळन्दना इन्जि, देवुळता विचर मन्हाता.✱ अदिहकु इद्रमलेहका पार्तना कीयनद, माक पिसिह कीयनद देवुळतुहकु बेस विचर वास्ता.
- 5 उंदिय देवुळ मन्हाता,✱ ओसो मन्कलोरिन देवुळतगा कलियिह केवाल, वगोगे मन्कल मन्हतोग, इतेके येसु किर्स्तु.✱
- 6 माट पापमते दोहतप मतल, मति वेग तना जीवाता कर्सा ईसि, माक विळिसिह कीतोग.✱(अदिनेनाहक कतमतोर पापमताहि पिसना इन्जि, देवुळता विचर मन्हाता.) इद पोल्लो सबेटोर लोकरिन पुन्पिह कीयनद कगो इंजेक एवता.✱
- 7 अदिनेनाहक इद सेतेम पोल्लोतुनु, यहुदि आयवोर वने नमना इन्जि, निमा ओरेके अन्जि वेहवाल-काःहवाल, नावा बळयिनिन आयकिन, इह इनजोरे देवुळ नाक लोहता;✱ नना जोल वळहकोन, सेतेमे वेहतहनन.✱
- 8 पया बेगा बेगा मावोर विस्वसिर मोळकलाह कलियिहतोर, मोळकनस्के कोयतोर ओड आयवा, वहचळ आयवा, सेतेमता जीवाते, कय्किन तेहचि,✱ देवुळतुन पार्तना कीयना इन्जि, नावा विचर मन्हाता.
- 9 अद्रमलेहका आस्क बारा नना मलियकन इन्जि, गेंदेड उहतनद आयो, सिंडिड-पोहळेस्कना लेहका उहतनद आयो. केल्किन एंडिसि सोनोड-कूरोड, मोतिड केगयना ओसो मिळस्कनव गेंदेड उहतना, इद्रमता सोबाता पोमाडेड केमाकिड.✱
- 10 अद्रम मलियवा, माट देवुळतुन नमिस ताकनविस्कनोम इन्जि, अवु नेहनाड कबस्क कीयनद. इद्रमतेने अविस्किहक सोबा आयगा.
- 11 मीट मोळकलाह जमा आध्निर अस्के, बोगाय देवुळता पोल्लो काःहतनस्के, आस्कु पूरा वाडिसि, केमेन मन्जि काःयिड.✱

✱ 1:14 1:13-14 रोम सहरतोर 5:20; 1 कुरिततोर 3:10; गलातितोर 1:13-16; 1 तिसलुनितोर 1:2-3; 1 तिमोति 2:15; 4:12; 6:11; 2 तिमोति 1:13; 2:22; तीतुस 2:2 ✱ 1:15 1:15 मत्याल 1:21; मार्कल 2:17; लूकाल 15:1-32; 19:10; रोम सहरतोर 8:3 ✱ 1:15 1:15 1 कुरिततोर 15:9 ✱ 1:16 1:16 रोम सहरतोर 2:4; इपिसुसतोर 2:7 ✱ 1:17 1:17 कुलुसितोर 1:15 ✱ 1:17 1:17 योहन 5:44; 1 तिमोति 6:15 ✱ 1:17 1:17 रोम सहरतोर 11:36; 1 तिमोति 6:16 ✱ 1:18 1:18 4:14 ✱ 1:18 1:18 2 कुरिततोर 10:4; 1 तिमोति 6:12; 2 तिमोति 2:3-4; 4:7 ✱ 1:19 1:19 3:9; तीतुस 1:9 ✱ 1:19 1:19 2 तिमोति 2:18 ✱ 1:20 1:20 2 तिमोति 2:17 ✱ 1:20 1:20 2 तिमोति 4:14 ✱ 1:20 1:20 1 कुरिततोर 5:5 ✱ 1:20 1:20 1 कुरिततोर 11:32 ✱ 2:1 2:1 इपिसुसतोर 6:18 ✱ 2:1 2:1 पिलिपितोर 4:6 ✱ 2:2 2:2 एजा 6:10; रोम सहरतोर 13:1 ✱ 2:3-4 2:3-4 2 तिमोति 2:25; तीतुस 1:1-4; इब्रितोर 10:26 ✱ 2:3-4 2:3-4 यहजेकल 18:23,32; योहन 3:17; 1 तिमोति 4:10; तीतुस 2:11; 2 पत्रु 3:9 ✱ 2:5 2:5 रोम सहरतोर 3:30; 1 कुरिततोर 8:4 ✱ 2:5 2:5 मत्याल 1:1; रोम सहरतोर 1:3-4; 5:15; 1 कुरिततोर 8:6; गलातितोर 3:20; 1 योहन 2:1 ✱ 2:6 2:6 मत्याल 20:28; मार्कल 10:45; गलातितोर 1:4; तीतुस 2:14 ✱ 2:6 2:6 मार्कल 1:15; गलातितोर 4:4; 1 तिमोति 6:15; तीतुस 1:1-4 ✱ 2:7 2:7 बळयिर 9:15; 1 कुरिततोर 9:1; 1 तिमोति 1:11 ✱ 2:7 2:7 रोम सहरतोर 9:1-3 ✱ 2:8 2:8 देवुळताड पाटाड 24:4; 63:4; लूकाल 24:50; याकुब 4:8 ✱ 2:9 2:9 1 पत्रु 3:3-4 ✱ 2:11 2:11 1 पत्रु 3:2

12 मीटु कोय्तोरिन कागहमाटु, ओरा पोगोन अदिकर ताकिह केमाटु, कोय्तोर देवुळता पोल्लो कागहतनस्के, मीटु केमेन उदिसि केंजाटु इन्जि, नना आस्किन वेहतहनन.*

13 नना इद बाराहकु वेहतहनन इतेके, आदमिन देवुळ मुने पंडटा, अवान बारा पया पंडटा.*

14 ओसो आदम कोनि नाळेम आयोग, आंचाळ बारा नाळेम आसि कसुरतद आता*†

15 मति आस्कु कुदताड विचकिंन आत्रे कीसि, येसुसामिन नमसोरे, दुसोरिन गूनम तोहचोरे,* देवुळतुन रेयिस ताकसोर मतुड इतेके, अविस्किहक देवुळता पिसमुळ दोर्कगा. तमाड पिलाड-पेकोरिन बेस आयहपा, (मुनेता आंचाहक ईतद नोपता सरप दलगतक तेला,)# अबु तमा विस्वसतेनाहक पिसनुड.

3

विस्वसिरा मुडगा बेद्रमतोर मुक्यालोर तासना

1 बोराय विस्वसिरा मुडगा मुक्यानन आयकन इनजोर ऊळिहतोर, ओरा विचर बेसतलिये, इद पोल्लो सेतेमताये.*

2 बेद्रमतोग मुक्यान निल्पिह कीयना इतेके, ओनगा कसुर दिसवप मनवाल, दुसाड बेविस्किने ऊळवा उंदिय मुतेन पोस मनवाल,* बेस बुदते तिरियवाल, तनाड विचकिंन आत्रे कीस ताकवाल, सबेटोरिहक विचर वानाह ताकवाल,* बोरे आयि ओना लोन वातेके ओरिन बेस ऊळवाल,* देवुळता पोल्लो बेस कागहवाल,* इद्रमलेहका मनदना गावले.

3 ओग कल लोटि मनदनद आयो, नल्हतना-कोहकना केवाल मनदनद आयो, वहचळ केवाल मनदनद आयो,* मति गूनमते वळहकवाल मनदना,* ओसो कोताना लालुस मनदनद आयो.*

4 मुक्यानाड पिलाड-पेकोर इतेके, ओना पोल्लोते वरेम आसि, ओन पूरा कदर ईसि ताकना, इद्रमलेहका ओगु तना लोतोरिन बेस तिर्हतना गावले.

5 (तनाय लोतोरिन ओन्क तिर्हतलाह वायो इतेके, देवुळता मुडुन ओग बह तिर्हता पगयनोग?)

6 ओगु वेल्लाजोमताहि येसुसामिन नमिस ताकवाल मनदना गावले. पूना-पूना विस्वसते वातोनु मुक्याल तासमा. तासतेके (“नना सबेटोरिहकाय नेहना मन्कनन इन्जि, ओर नाक मुक्याल आयलाह तासतोर,” इद्रम इनजोरे,) ओग पोमाडेड आयनोग बहे.* अस्के देयहकना मुक्याहक ईतद सिक्सा इद्रमतोन्कु वने दोर्कगा, (बह इतेके अद वने नना बेरोनन इन्जि, देवुळताहि एता).

7 येसुन नमवोर वने, ओग कर्तुळ मन्कल इन्जि ऊळनुर, इद्रमलेहका मुक्याल ताकना गावले.* अद्रम ताकवेके, ओना लजा दायगा, (अस्के ओनाड बोरे केंजोर आयनुर). इद्रम आयना इन्जि, देयहकना मुक्याल ऊळसोर मन्हता.*

विस्वसिरा मुडगा बेद्रमतोर सेवा केवालोर तासना

8 अद्रमलेहका विस्वसिरा मुडगा, सेवा केवालोरिन* वने तासनद,* बेद्रमतोर सेवा केवालोरिन निल्पिह कीयना इतेके, नाटेनोर ओरिन कदर एवालोर मनदना गावले. ओरु कल लोटिर मनदनद आयो,* नाळेह कीस तिनवालोर मनदनद आयो.* ओसो ओरगा रेंड वेंजेहकना बुद मनदनद आयो.

9 ओरु किर्स्तुना लोप्पा देवुळ पुन्पिह कीतव पोल्लोन पोसि नमसोरे, जीवाताहि सेतेमते ताकना गावले.*

10 मुक्यालोर लेहका, सेवा केवालोरिन वने, मुने पर्हकिस ऊळना गावले. पया ओरगा बाताले तप दोर्कवेकेने, ओर विस्वसिरा मुडगा सेवा केवालोर आयिर.*

11 अद्रमलेहका सेवा कीयनवु†, नाटेनोर कदर ईधनव मनदना, कूदिड अनववु,* बेस बुदते तिरियनवु, सबे पोल्लोने सेतेमते मनदना गावले.

12 सेवा केवालोर इतेके, दुसाड बेविस्किने ऊळवा उंदिय मुतेन पोस मनवालोर, तमाड पिलाड-पेकोरिन, तमाड लोहकने मनवालोरिन बेस ताकिह केवालोर आयिर.

13 विस्वसिरा मुडगा बोर बेस-नेहना सेवा कीस्तोर, ओरा पेदिर पेसगा, किर्स्तु येसुनगा ओरा विस्वस पका मेगकागा.*

इद सीटटा लोप्पा पोलु वेहतहतोग

14-15 इंजेके नियके चट्टिपट वायकन इन्जि, नावा आसा मन्हता.* मति बहाय आसि, आल्सेम आतेक बारा, इद सीटि नीक रासिसीयहनन. देवुळता लोतोर बेद्रम ताकना, तेन निमा पुनदना इन्जि, इव पोल्लोड नीक वेहतहनन. देवुळता लोतोर बोर इतेके, किर्स्तुन नमवालोर जीवात

* 2:12 2:11-12 1 कुरिततोर 14:34; तीतुस 2:5 * 2:13 2:13 पुटमुळि 2:18-23 ऊळट. * 2:13 2:13 पुटमुळि 2:7,22; 1 कुरिततोर 11:7-9

* 2:14 2:14 पुटमुळि 3:6,13; 2 कुरिततोर 11:3 † 2:14 2:14 आदम इतेके, पुन्जि-वेन्जि कसुर कीस मतोग. * 2:15 2:15 1:14 ‡ 2:15 2:15 पुटमुळि 3:16 ऊळट. * 3:1 3:1 बळयिर 20:28 * 3:2 3:2 5:9 * 3:2 3:2 तीतुस 2:2 * 3:2 3:2 रोम सहरतोर 12:13; 1 तिमोति 5:10; इब्रितोर 13:2

* 3:2 3:2 2 तिमोति 2:24; तीतुस 1:6-8 * 3:3 3:3 2 तिमोति 2:24 * 3:3 3:3 तीतुस 3:2 * 3:3 3:3 6:9-10; 2 तिमोति 3:2; इब्रितोर 13:5

* 3:6 3:6 6:4; 2 तिमोति 3:4 * 3:7 3:7 बळयिर 6:3; 16:2; 2 कुरिततोर 8:21 * 3:7 3:7 6:9-10; 2 तिमोति 2:26 * 3:8 3:8 सेवा केवालोरिन

इंग्रजिते अद्रमतोरिन “डीकन” इन्हतोर. * 3:8 3:8 पिलिपितोर 1:1 * 3:8 3:8 तीतुस 2:3 * 3:8 3:8 तीतुस 1:7; 1 पत्र 5:2 * 3:9 3:9 1:5,19

* 3:10 3:10 5:22 † 3:11 3:11 सेवा कीयनवु “ओराड मुत्सेकु” इद वने आया पगयहता. * 3:11 3:11 2 तिमोति 3:3; तीतुस 2:3 * 3:13 3:13

मत्याल 25:21 * 3:14-15 3:14-15 4:13

मनदनद देवुळता मुलु. ✨ बेद्रमलेहका रायिना, जोताना, आदरते लोन नितहता, अद्रमलेहकाने विस्वसिरा मुल बेगा बेस ताकिहतोर, अगा देवुळता सेतेम पोल्लो नितहता. ✨

16 ओसो किस्तुना लोप्पा, देवुळ पड्ने कीतव पोल्लोड पका असलताड मन्हताड, इद करलिये. ✨

“किस्तु मान्वल आसि माक दिसतोग. ✨

ओगु देवुळता मग इन्जि, पवित्र जीवा तोहता.

ओग हामुरताहि तेकतस्के, देवतुल्क साक्सि मताड. ✨

ओग तना डीसाते कलियनाहु, देवुळि ओन पोगोन ओता. ✨

ओना कबुर दुस्राड जातिनोरगा आबुर आता.

दुनियामेटोर लोकर ओन नमतोर.” ✨

4

जोलताड कागहवालोर लोप्पा

1 इंजेके इव आक्रिताड दियाने बह बह आयगा, तेना लोप्पा देवुळता जीवा पड्ने वेहतहता, ✨ केंजा. उच्चुर लोकर जोलताड कागहवालोरड केंजिसि, विस्वसताहि लेसनुर. ✨ नाळेह कीयनव देयहक कागहतपु, वेर कागहवालोर अविस्कनाड अडोड-उतुर्किन वेहतनुर. ✨

2 वेर इतेके, नाळेह केवालोर जोलहालोरु. बेद्रम कासता कच दलगाताहकु, (मेंदुल कर्विस बातय पुनो,) अद्रम वेर नेहना-लाग्वा बुदतुन मुर्तिय पुनोर. ✨

3 मर्मिड कीयलाह लागो, ✨ ओसो बेव उचुक तिडिनु तिनदलाह पोलो, इद्रम वेर कागहतहतोर. ✨ (देवुळता विचर बारा अह इले.) अव तिडिनु, देवुळता सेतेम पोल्लोतुन पुनवालोर विस्वसिर, तान जोहर कीसि तिनदना इन्जि, देवुळ अविस्किन पुटिह कीता. ✨

4 बह इतेके, नना पुटिह कीतव कतमे बेस मन्हताड इन्जि, देवुळ इन्हता. (इवु देवुळता कयदाहि वाताड इन्जि,) माट तान जोहर कीसि अविस्किन तिनदना, ✨ (अस्के माट कळवोगआयवल). अदिहक बेदाय तिडटुन पोलो इनदनद आयो. ✨

5 देवुळता पोल्लोते ओसो पार्तनाते, अद तिडि देवुळता मुनेह बेस पोलिहता. (बह इतेके, सबे तिनदनव तिडिड बेसताडे इनजोर, ताना पोल्लो वेहतहता.) ✨

तिमोति बह मनदना

6 नना वेहतव इव पोल्लोड विस्वसिरिन कागहा. निमा विस्वसताड पोल्लोनु, ओसो इचानाह केंजसोर वातिन अव बेसताड पोल्लोन कागयिसि, विस्वसते बेसतिन. ✨ बेसिताहकु किस्तु येसुना बेसतोग सेवक आयकिन. ✨

7 सेळोस्क वेहतनव पीटोना लेहकाडाड, देवुळतुन सीता केवव पोल्लोनु, ओसो बुदलेवव पोल्लोन केंजमा. ✨ मति निमा देवुळतुहक विचर वानाह पिसलाह, कागयसोर मनु. ✨

8 मेंदुलतुन बेस तासतेके, माक उचुने पायदा आस्ता, ✨ मति देवुळतुहक विचर वानाह पिसतेके, सबे रीतिने पायदा आस्ता. ✨ बह इतेक, अद्रम मतेके इंजेके वने, पया वने, देवुळता पिसमुळ दोर्किह कीयहनल इनजोर, ✨ बेस-नेहना पुन्ज महनल.

9 इद पोल्लो सेतेमताये ओसो सबेटोर केंजना लायकता आंदु.

10 इद पोल्लोतेनाहक माट एपुर पेसनाह कहटेम कीतोम, ओसो लळेम आयलाह आतोम. ✨ जीवात मनदनद देवुळता पोगोन आसा तासतोम. ✨ अद सबेटोरिन पिसिह कीस्ता, कासा इतेके विस्वसिरिनु. ✨

11 इव पोल्लोना उकुम ईस कागहा. ✨

12 निमा लेयोनिन इनजोर, बोगे नीक पास्कमाकेग. ✨ मति निमा बेद्रम वळहकिहनिन, बेद्रम देवुळतुहक विचर वातप ताकिहनिन, बेद्रम जीवा कीयहनिन, बेद्रम विस्वस कीयहनिन, ✨ विस्वसिर इविन ऊळिसि, बेस कागयिर. ✨

13 नना अके वानाहजोम, ✨ देवुळता साम्रमताड पोल्लोन विस्वसिरा मुनेह अर्वना, ओरिहक दीरा वानाह वेहतना, ओरिन कागहतना, ✨ इद कबळते मन.

✨ 3:14-15 3:14-15 इब्रितोर 10:21; 1 पत्र 2:5 ✨ 3:14-15 3:14-15 2 तिमोति 2:19 ✨ 3:16 3:16 रोम सहरतोर 16:25 ✨ 3:16 3:16 योहन 1:14; 1 पत्र 1:20 ✨ 3:16 3:16 लूकाल 24:4; 1 पत्र 1:12 ✨ 3:16 3:16 मार्कल 16:19; 1 पत्र 1:21 ✨ 3:16 3:16 रोम सहरतोर 16:26; कुलुसितोर 1:23; 2 तिसलुनितोर 1:10 ✨ 4:1 4:1 बळयिर 28:25; इब्रितोर 3:7 ✨ 4:1 4:1 2 तिसलुनितोर 2:3-7; 2 तिमोति 3:1; 2 पत्र 3:3 ✨ 4:1 4:1 याकुब 3:15; 1 योहन 4:6 ✨ 4:2 4:2 इपिसुसतोर 4:19 ✨ 4:3 4:3 इब्रितोर 13:4 ✨ 4:3 4:3 कुलुसितोर 2:16,23 ✨ 4:3 4:3 पुटमुळि 1:29; 9:3; रोम सहरतोर 14:6; 1 कुरिततोर 10:31 ✨ 4:4 4:4 रोम सहरतोर 14:6; 1 कुरिततोर 10:31 ✨ 4:4 4:4 1 कुरिततोर 10:25-26 ✨ 4:5 4:5 पुटमुळि 1:25,31; इब्रितोर 11:3 ✨ 4:6 4:6 1:9-10 ✨ 4:6 4:6 2 तिमोति 3:10 ✨ 4:7 4:7 1:3-4 ✨ 4:7 4:7 इब्रितोर 5:14 ✨ 4:8 4:8 कुलुसितोर 2:23 ✨ 4:8 4:8 6:3,5-6; 2 तिमोति 3:5 ✨ 4:8 4:8 देवुळताड पाटाड 37:9; बुदताड पोल्लोड 19:23; मत्याल 6:33 ✨ 4:10 4:10 1 कुरिततोर 15:10 ✨ 4:10 4:10 6:17 ✨ 4:10 4:10 योहन 4:42; 2 कुरिततोर 1:10; 1 तिमोति 2:3-4; 6:17 ✨ 4:11 4:11 5:7; 6:2 ✨ 4:12 4:12 1 कुरिततोर 16:11; तीतुस 2:15 ✨ 4:12 4:12 1:14 ✨ 4:12 4:12 तीतुस 2:7-8 ✨ 4:13 4:13 3:14-15 ✨ 4:13 4:13 2 तिमोति 3:15-17

14 विस्वसिराडः मुक्यालोर नीवा पोगोन तमाडः कय्क तासतोर, ✨ अह कीसि देवुळि इतद पोल्लो वेहचि, नीक ताना कबळतेनाहक निल्पिह कीतोर. ✨ अस्के देवुळता जीवाते नीक दोर्कतद बुदतुन माग्डमा.

15 इवे पोल्लोन सीता कीसोर मन. इवे पोल्लोडः वेहतप ताका. अस्के निमा विस्वसते बेर्ससोर दायनद सबेटोर मन्कलोरिहक दिसगा.

16 निमा बह पिसिहनिन, बेव पोल्लोडः काग्हतहनिन, इदिन सीतात तासा. अस्के नीकु ओसो नीवाडः केंजवालोरिन वने, पिसिह कीया पगायकिन. ✨

5

तिमोति विस्वसिरा संगे बेद्रम मनदना

1 मुय्तोरिन दगाडः एमा, मति ओरिन नीवा बाबाना लेहकाडोर इन्जि वळहका. ✨ लेयोर कोय्तोरिन, नीवाडः दादाल-तमोरा लेहकाडोर इन्जि, ✨

2 सेळोस्किन नीवा तलिना लेहकाडाडः इन्जि वळहका. लेया आस्किन नीवाडः एलास्क-अकास्क इन्जि, बेदे गलत विचर केवा, बेसतल बुदते वळहका.

रांडे आस्किन ऊळेवाळे कीयनदिना लोप्पा

3 गतलेवव रांडे आस्किहक मान-दान ईम. ✨

4 मति बेदाय रांडे आंचानाडः पिलाडः-पेकोर आयि, बापि इनवालोर पिलाडः-पेकोर आयि मतेके, ओर मुने तमाय लोता रांडे आंचान अय कीयलाह कगायना. इद्रमलेहका मुने तम्क अय कीतदु तमा तलिन, काकोन, बापिन वने अय कीयना. इद्रम कीतेके, देवुळि गिर्दा आस्ता. ✨

5 मति बोगे लेवा नितम वगाय मनदनद रांडे आंचाळि, देवुळता पोगोन आसा तासिहता. ✨ ओसो नग्का पिळ्विळ पियल-पोळ्दु, नाक सायता कीम सामि इनजोर, देवुळतुन अर्जि कीसोर ओसो पार्तना कीसोर मन्हाता. ✨

6 मति तमाय कुसितेनाहक पिसनव रांडे आस्कु, जीवात मतेक वने, डोलतप लेहकान मन्हाताडः. ✨

7 अदिनेनाहक विस्वसिर बोन्के कसुर दिसवप मनदलाह, ओरिन उकुम ईम. ✨

8 अहे ओसो बोगाय मन्कल, तना जीवातोरिन ओसो तना लोतोरिन अय केवेक अचोन, ओग विस्वस विळसतप लेहकान आतोग, ओग विस्वस केवोरिहकाय एक्वा लाग्वोग आंदोग. ✨

9 दर्मम दोर्कतव आस्कनाडः पेदिर्क रासतद सीटटगा, सबेटव रांडे आस्कनाडः पेदिर्क रासनद आयो. सिरप मूंड वीसाडः वर्साडः वयस मन्जि, ओर्वोगे मुजोहक अन्ज मतद ✨ आंचाना पेदिर रासनदु.

10 ओसो, बेद्रमतविस्कनाडः पेदिर्क रासना इनजोर वेहतहननः बेसता कबळ कीस्ता इनजोर दुप्पोर वळहकनदु, ✨ पिलाडः-पेकोरिन अय कीतदु, दुप्पोरिन लोन केयिस जावा-एग ईतदु, ✨ देवुळता मन्कलोरिन ओर्युलतदिना लेहका सेवा कीतदु, तिपलते मतोरिहक तोळ आतदु, बेसताडः कबस्क कीयना विचरते मतदु, इद्रमता आंचाना पेदिरतुने रासनदु.

11 लेया आस्क रांडे आतेक अचोन, अविस्कनाडः पेदिर्किन रासमा. बाराहक इतेके, अविस्कनगा मुनेता लेहकान किर्स्तुना सीता मनो. मति बेस्के मुजोहक दायनद गिर्दाता सीता पुर्टहता, अस्के अव मुजोहक दायलाह विचर कीस्ताडः.

12 अद्रम कीसि, मुने करल कीस मतदिन मिळहतहताडः. ✨ अदिनेनाहक कसुरतव आस्ताडः.

13 ओसो अव आस्क लोन बाताले कबळ केवोडः, लोहक-लोहक वेलियिहताडः. पकाय लंडाते मन्हाताडः, सिरप कबळतेन लंडा आयो मति, टेटे-टेटे वळहकसोर वने मन्हाताडः. दुप्पोना कबळतगा कय वाटिहताडः, ✨ ओसो लाग्वाडः पोल्लोडः वळहकिहताडः.

14 अदिनेनाहक लेया आंचाळ रांडे आतेक अचोन, कोटुलतोरिहक वळहकलाह अग दोर्कवाह, ✨ इद्रम कीयिः मुजोहक अनि, पिलाडः-पेकोर कंजि, लोन पोस मनि. ✨

15 इद्रम बाराहक इहनन इतेके, इंजेकेन उचुक लेया रांडे आस्कु, किर्स्तुनग्डाहि लेसिसि देयहकना मुक्यानेके मिळन्दताडः.

16 बेदाय विस्वसि आंचाना लोताडः आस्क रांडे मतेके, अद अव आस्किन अय कीयना. विस्वसिरा मुडा पोगोन मोता वाटनद आयो. बेव रांडे आस्किन अय कीयलाह बोगे इलेग, अविस्किन विस्वसिरा मुलु अय कीयिर.

विस्वसिराडः मुक्यालोरा लोप्पाडा पोल्लो

17 बोगाय विस्वसिरा मुक्याल, विस्वसिरा मुडुन बेस-नेहना ताकिह कीतोग इतेके, ओन्क बेस मान ईयना, ओसो बेस दान ईयना. ✨ कासा इतेके, देवुळता पोल्लोतुन वेहतना, काग्हतना कीयनद कहटेम केवालोरिहक पका मान ईयना. ✨

✨ 4:14 4:14 बळयिर 6:6; 1 तिमोति 5:22; 2 तिमोति 1:6 ✨ 4:14 4:14 1:18 ✨ 4:16 4:16 1 कुरिततोर 1:21 ✨ 5:1 5:1 तीतुस 2:2 ✨ 5:1 5:1 तीतुस 2:6 ✨ 5:3 5:3 बळयिर 6:1; 9:39 ✨ 5:4 5:4 इपिसुसतोर 6:2-3 ✨ 5:5 5:5 1 कुरिततोर 7:34; 1 पत्र 3:5 ✨ 5:5 5:5 लुकाल 2:36-37; पिल्लिपितोर 4:6; 2 तिमोति 1:3 ✨ 5:6 5:6 2 तिमोति 3:6; तोहचैतव पोल्लोडः 3:1 ✨ 5:7 5:7 4:11 ✨ 5:8 5:8 तीतुस 1:16 ✨ 5:9 5:9 3:2 ✨ 5:10 5:10 बळयिर 9:36; 1 तिमोति 6:18; तीतुस 2:7-8; 3:8; 1 पत्र 2:12 ✨ 5:10 5:10 3:2 ✨ 5:12 5:12 बह इतेके: इव लेया रांडे आस्कु, विस्वसिरा मुडा सेवा कीयलाह, ओसोवने मर्मिडः केवोम इन्जि, करल कीस मताडः. ✨ 5:13 5:13 2 तिसलुनितोर 3:11; 1 पत्र 4:15 ✨ 5:14 5:14 6:1 ✨ 5:14 5:14 1 कुरिततोर 7:9; तीतुस 2:5 ✨ 5:17 5:17 रोम सहरतोर 12:8 ✨ 5:17 5:17 1 तिसलुनितोर 5:12-13

- 18 देवुळता साङ्गमतगा इद्रम रासतद मन्हता: विसनद कोंदा कळातगा विसिहपा तिनि* इनजोर रासतद मन्हता. अद्रमलेहकाने कबळ केवाहकु, बूति दोर्कना गावले.* अदिनेनाहक विस्वसिरिन ताकिह केवालोर मुख्यालोरिहक, विस्वसिरा मुल बूति ईयना.
- 19 बोगाय विस्वसिरा मुख्याना पोगोन, कसुर ओपतेक अचोन, कमसेकम इर्वुर-मुवुर साक्सि एवालेवा, तान केंजमा.*
- 20 पापम कीतोर मुख्यालोरिन, विस्वसिरा मुडा मुनेह तेर्हा.* अस्के दुप्पोर पापम केवा, रेयिस मनदनुर.
- 21 देवुळि, किस्तु येसु, ओसो देवुळ आचतव देवतुल्कु, वेरा मुनेह नना नीक वेहतलाह आतन:* नना वेहतनव इव पोल्लोन पोस मन. मन्कलोरा मोकम ऊळिस, बेदे कबळ केमा. सबेटोरिन उदिय विचरते ताकिह कीम.
- 22 ओसो विस्वसिरा मुडुन ऊळेवाळे कीयलाह, मुख्यान निल्पिह कीकन इनजोरे, बोनाय पोगोन विचर केवालेवा, कंद्रेमते कयक तासिस निल्पिह कीयलाह ऊळमा.* पया इद्रमतोग लागवोग पेसतेके, निमा ओना पापमतगा कलियकिन.* निमा इतेक, पापमताहि जेक आम.*
- 23 (तिमोति, पवित्रते मनदकन इन्जि, वेट एगे उनजोर मनमा. निमा अमेसा बेमर आनाहकु, ओसो नीवा पोटा नोयनाहकु, उचुन ओयतद अंगुर जोमा वने उनु.)
- 24 (इद्रम चट्टिपट मुख्यालोरिन निल्पिह केमा इनजोर, नना बाराहक वेहतहनन इतेके:.) उच्चुर मन्कलोरा पापम, दुसोरिहक पोळ्कने दिसिहता. ओरिन पर्हीकिस एर्का कीयनामुनेन, ओरा पापम बुदतुन पुनदनाह आस्ता. मति उच्चुर मन्कलोरा पापम बार, अस्केडस्केन दिसो, पया पेगेके दिसिहता इनजोरे.
- 25 ओसो अद्रमलेहकाने वेल्लाटोराड बेसताड कबस्क वने, दुसोरिहक पोळ्कने दिसिहताड, दिसवेक तेला पया पेगेके लोकुरिहक एर्का आयनुड.*

6

ओर्युलतोर विस्वसिर बह मनदना

- 1 दुसोरा कय इळन मनवालोर ओर्युलतोर विस्वसिर, तमा माल्कालोरिहक मान ईसि, अमेसा ओरा पोल्लोते वेरम आस मनदना.* अह मतेके, मन्कलोरे ओरा बेसता कबळतुन ऊळिहतोर, अस्के देवुळता पेदिरतुन, ताना पोल्लोतुन बोगे पास्कोग.*
- 2 विस्वसि ओर्युलतोना माल्काल वने, विस्वसि मतेक अचोन, नावा माल्काल नावा ऐगेटोग विस्वसि आंदोग, ओना पोल्लो केंजवेक बाताले आयो इनजोर, विचर कीयनद आयो. ओर्युलतोग बेस-नेहना कबळ कीतेक अचोन, माल्काहक पायदा दोर्किहता. ओग वने विस्वसि, देवुळि ओन जीवा कीता, अदिनेनाहक ओन्क इंका एक्वा सेवा कीसीयना.
- निमा इव पोल्लोन कागहचि, ओर्युलतोरिन इद्रम ताकलाह वेहा.*
- कोतान जीवा केवालोर लेसिहतोर
- 3 इंजेके बोगाय माट कागहतव पोल्लोन विळिससि, दुस्राड पोल्लोड कागहतहतोग, मावा येसुसामि किस्तुनाड सेतेम पोल्लोन* केंजोग आस्तोग, अमेसा देवुळतुहक विचर वानाह, पिसिह कीयनव सेतेम पोल्लोन* वने केंजोग आस्तोग.*
- 4 अद्रमतोग पकाय पोमाडेड आतोग, मुर्तिय बातय पुनोग, ओना बुदि करब आताहकु, पोल्लोने गिटोगटो आस्तोग.* ओसो उड्लाड-उड्लाड पोल्लोन बेराड कीसि जगळम पुटिह कीयलाह आस्तोग.* अदिनेनाहक ओनगडाह कुळसा पुटिहता, ओड पुटिहता, उस्कना-पास्कना पुटिहता, लागवा विचर कीयनद पुटिहता.*
- 5 इद्रमतोर लागवा बुदतोर आंदुर, ओसो सेतेम पोल्लोताहि जेक आतोर,* रोमवालेवा जगळम आसोर मन्हतोर. इद्रमतोर देवुळतुन माळिसि, पका कोताड कमय कीसि माक पायदा आस्ता इनजोर, विचर कीस्तोर.*
- 6 मति मतेकाय, लेवेकाय, सुकमते मनदनेदे बेसु.* अह मन्जि, देवुळतुहक विचर वानाह ताकतेकेने, बेरा पायदा दोर्किहता.*
- 7 बह इतेके, माट ब्रूमतगा पुटटस्के बाताले पोस वावल, अद्रमे हातस्के बाताले पोस दाया पगवल.*
- 8 अदिनेनाहक मयगा तिनदलाह तिडि ओसो केगयलाह गेंदेड मतेक अचोन, इवटेन गिर्दा आस मनदना.*
- 9-10 कोतान जीवा कीयनाहके, सबे रीतिनाड लागवाड कबस्क पुटिहताड.* उच्चुर कोतानगा जीवा वाटटाहके, विस्वसताहि लेसतोर. ओसो वेल्लाय दुकमतुन, तमा जीवातगा ततोर. अदिहक मता मन्कलोरे आयलाह विचर केवालोरगा, पापमते अर्हतनद दोका पुटिहता.* (मोलुल वदतगा एकना लेहकान,) इद्रमता मनमुळ पापमता वदतके ओसीस्ता.* ओरा जीवातगा बुदलेवव, दोकाताड विचर्क पुटिहताड, अव ओरिन पूरा बूळेम आयनके ओसीस्ताड.*

* 5:18 5:18 व्यवस्थाविवरण 25:4; 1 कुरिततोर 9:9 * 5:18 5:18 लैव्यव्यवस्था 19:13; व्यवस्थाविवरण 24:15; मत्याल 10:10; लूकाल 10:7 * 5:19 5:19 व्यवस्थाविवरण 17:6; 19:15; मत्याल 18:16 * 5:20 5:20 गलातितोर 2:14; इपिसुसतोर 5:11; 2 तिमोति 4:2 * 5:21 5:21 6:13; 2 तिमोति 2:14 * 5:22 5:22 3:10; 4:14 * 5:22 5:22 इपिसुसतोर 5:11 * 5:22 5:22 2 योहन 11 * 5:25 5:25 तोहचीतव पोल्लोड 14:13 * 6:1 6:1 इपिसुसतोर 6:5; कुलुसितोर 3:22 * 6:1 6:1 अद कालमते ओर्युल कबळ बेद्रम मंदु, इदिन पुनदलाह पुस्तकता आक्रिते पुनव पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळाट. * 6:1 6:1 5:14; तीतुस 2:5 * 6:2 6:2 4:11; 5:7 * 6:3 6:3 1:9-10 * 6:3 6:3 तीतुस 1:1-4 * 6:3 6:3 रोम सहरतोर 16:17; 1 तिमोति 1:3-4; 4:8 * 6:4 6:4 3:6 * 6:4 6:4 बळपिर 18:15; 2 तिमोति 2:14 * 6:4 6:4 1:3-4 * 6:5 6:5 2 तिमोति 3:8; तीतुस 1:15 * 6:5 6:5 तीतुस 1:11; 2 पत्र 2:3 * 6:6 6:6 पिलिपितोर 4:11; इब्रितोर 13:5 * 6:6 6:5-6 4:8 * 6:7 6:7 अग्र्यूब 1:21; सभोपदेशक 5:15 * 6:8 6:8 बुदताड पोल्लोड 30:8; मत्याल 6:31; पिलिपितोर 4:11 * 6:9-10 6:9-10 कुलुसितोर 3:5; 1 तिमोति 3:3 * 6:9-10 6:9-10 बुदताड पोल्लोड 15:27; 23:4; 28:20; लूकाल 12:21 * 6:9-10 6:9-10 3:7 * 6:9-10 6:9-10 तीतुस 2:12; याकुब 5:1

तिमोति बेद्रम मनदना इनजोर पोलु वेहतहतोग

11 मति तिमोति! (निमा वेर मन्कलोरा लेहका आयविन,) निमा देवुळता मन्कनिन. अदिनेनाहक इव लाग्वाड पोल्लोनाहि अबर विता. ✨ अविस्कनगडाह जेक मन्जि, इद्रमलेहका मनदलाह पर्हका: सेतेमते पिसना, देवुळतुहक विचर वानाह पिसना, ✨ विस्वसते ताकना, जीवा कीयना, ✨ तिपलते विस्वसतुन विळसवा मनदना, ✨ कुल्लु बुदते मनदना.

12 विस्वसतेनाहक (बेचोन तिपल वातेक तेला, अदिना संगे) ओरेम आयवा लळेम आम. ✨ अमेसाता पिसमुळतुन पका पोयम, इदे पिसमुळतुहक देवुळि नीक केयता. ✨ इद पिसमुळ दोर्किह कीतन इनजोर, निमा वेल्लाटोर मन्कलोरा मुनेह साक्सि वेहतिन वने. ✨

13 सबेटविस्किहक जीवा ईयनद देवुळता मुनेह, ओसो पुन्तियु पिलाति गुमसिहक सेतेम पोल्लोता साक्सि ईतोग किर्स्तु येसुना मुनेह, ✨ इंजेके नना नीक उंद उकुम ईयलाह आतन. ✨

14 इतेके, नना नीक वेहतव पोल्लोन तपवालेवा, नियगा कसुर दिसवपु, केंजिस ताका. मावा येसुसामि किर्स्तु ओसो वानाहजोम, ✨ केंजसोर मन.

15 ओग वायनद कगोते, ✨ देवुळि ओन दिसिह कीयगा. डीसाता देवुळि पूरा दुनियातुन ताकिह कीयनद अदे, राजालोरा राजाल अदे, सामिरा सामि अदे आंद. ✨

16 बेस्केन डोलवदु अदे, ✨ अद बोगे एवया पगवद वेहचतगा मन्हता, ✨ तान बोगे मन्कल ऊळोग, ओसो बेस्केन ऊळ वने पगवोग, ✨ ताने सबेटोर मान ईयिर. राजेम कीयनद लाव, अमेसा-अमेसातुहक तानाय मनि. अहे आयि. ✨

17 इद दुनियातोर मता मन्कलोरिन ✨ इद्रम उकुम ईम: ओर पोगयसोर तिरियमाकिर. ✨ कोताड नेंड मन्हताड, नाळि मनोड. अदिनेनाहक कोताना पोगोन आसा तासमाकिर, मति देवुळता पोगोन आसा तासिर. ✨ माट सुकमते मनदलाहि, अदे माक सबे मादुन आलिस पिसनाह ईस्ता. ✨

18 मता मन्कलोर बेसताड कबस्क कीसोर मनिर. (कोताने मता मन्कल आयना लेहका,) बेसताड कबस्कने मता मन्कलोर आयिर, चिक्टम आयमाकिर. बेदाय मादुन दुसोरिहक तूसिसीयिर. ✨ (तिमोति! इद्रम मनदलाहि, ओरिन उकुम ईम.)

19 ओर इद्रम मतेक अचोन, पोगोन देवुळता जागातगा, पका बर्कत जमा कीतप आस्ता. ✨ (लोता जोता दोहतना लेहकान,) अगा मनदलाह जोता दोहतप लेहकान आस्ता. अस्के बह पिसना इन्जि, देवुळता विचर मन्हता, अद्रमे ओर पिसनुर.

20 मन्कलोर देवुळतुन सीता केवा, लाग्वाड-लाग्वाड वेहतहतोर. (माट कागहतद पोल्लोतुन विळिसस,) एल्लम पोल्लो कागहतहतोर; ओसो अदिन निटम बुदता पोल्लो इन्हतोर. तिमोति, निमा ओरगा अनमा, ✨ मति देवुळि नीवा कयदे ईतद कबळतुन बेस-नेहना तासा. ✨

21 उचुर अद बुदता पोल्लो दोर्किह कीतोम इनजोर इन्हतोर, मति तमा विस्वसताहि पेके अरतोर; ✨ (ओरगा निमा अनमा.) देवुळि मीक देव्वा ईयि. ✨

✨ 6:11 6:11 2 तिमोति 2:21-22 ✨ 6:11 6:11 2 तिमोति 3:17 ✨ 6:11 6:11 1:14 ✨ 6:11 6:11 2 तिमोति 3:10 ✨ 6:12 6:12 1 कुरिततोर 9:25-26; पिलिपितोर 1:30; 1 तिमोति 1:18; यहूदाल 3-4 ✨ 6:12 6:12 पिलिपितोर 3:12 ✨ 6:12 6:12 2 तिमोति 2:2 ✨ 6:13 6:13 मत्याल 27:2; योहन 18:37 ✨ 6:13 6:13 5:21 ✨ 6:14 6:14 2 तिसलुनितोर 2:8 ✨ 6:15 6:15 2:6 ✨ 6:15 6:15 1:17; तोहचीतव पोल्लोड 17:14; 19:16 ✨ 6:16 6:16 1:17 ✨ 6:16 6:16 देवुळताड पाटाड 104:2; याकुब 1:17; 1 योहन 1:5,7 ✨ 6:16 6:16 योहन 1:18; 1 योहन 4:12 ✨ 6:16 6:16 1:17 ✨ 6:17 6:17 2 तिमोति 4:9-11 ✨ 6:17 6:17 देवुळताड पाटाड 62:10; लूकाल 12:20; रोम सहरतोर 11:20 ✨ 6:17 6:17 4:10; 6:9-10 ✨ 6:17 6:17 बळयिर 14:17 ✨ 6:18 6:18 रोम सहरतोर 12:8; इपिसुसतोर 4:28; 1 तिमोति 5:10 ✨ 6:19 6:19 मत्याल 6:20 ✨ 6:20 6:20 कुलुसितोर 2:8; 2 तिमोति 2:16 ✨ 6:20 6:20 2 तिमोति 1:12,14 ✨ 6:21 6:21 2 तिमोति 2:18 ✨ 6:21 6:21 कुलुसितोर 4:18; 2 तिमोति 4:22

तिमोतिनेनाहकु किर्स्तुना बळयि पोलु लोहतदु पयाडा सीटि

इद सीटटुन रासवाल, किर्स्तुना बळयि पोलु आंदोग. पोलु तिमोतिहक इद सीटि लोहतस्के, रोम सहरता जेलतगा मतोग. तिमोति बेसता कबुरतुन पोकर कीयलाहि, पोलुना संगे तिरिथिंदोग. पया पोलु ओनु, इपिसुस सहरता विस्वसिरा मुडुन ताकिह कीयलाह, अद सहरते मनदलाह वेहतोग.

पोलु इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, रोम सर्करतोर तन्क हक्कलाह ऊळिहतोर इनजोर, पोलु पुन्ज मतोग. अदिनेनाहक तना डोलनामुनेन, तिमोति तनगा वायेग इनजोर, इद सीटि रासतोग. ओसो देवुळता सेवा बेद्रम कीसोर दायना इनजोर ओन कागहतलाह, ओसो इपिसुस सहरतोर विस्वसिरगा मतव, लाग्वाड पोल्लोना लोप्पा बह कीयना इनजोर, ओन वेहतलाहि इद सीटि रासिस लोहच मतोग.

मुनेटा पोल्लो

1-2 तिमोति, नना पोलुनन, नीक सीटि रासलाह आतन. मन्कलोर किर्स्तु येसुन विस्वस कीतेके, अमेसाता पिसमुळतुन दोर्किह कीस्तोर इनजोर, देवुळि मुनेन पोल्लो विळसता. अद पोल्लोता कबुर ओयलाहि नना पोलुनन, देवुळता विचर मतपु, किर्स्तु येसुना बळयिनन आतन, * इदिन सीता कीमु. नीक नना नावा मगना लेहका जीवा कीयहनन. * मावा देवुळबाबाल ओसो मावा येसुसामि किर्स्तु, नीकु देव्या ईयिर, जीवा लोपिर, अह आसि निमा सुकमते पिसा. *

किर्स्तुनेनाहक लजा आयनद आयो

3 नना देवुळता मुनेह आयि, लोकरा मुनेह आयि, अमेसा जीवाताहि कसुरलेवप मन्जि, देवुळतुन माळलाह ऊळिहनन. * मावाड तादोर-बाबोर वने, अद्रमलेहकाने देवुळतुन माळतोर. ओसो नीक सीता कीयहपा, देवुळतुन नना जोहर कीयहनन. नमका पिळ्विळ पियल-पोळद पार्तना कीयहपा, * मागडवालेवा नीक सीता कीयहनन, तिमोति. *

4 नना नियगडाहि पेसतस्के, नीवा कनिरतुन सीता कीतन, * नीक ऊळलाह नावा जीवा पर्हकिहता. नीक ऊळतेक अचोन, नाक बेस-नेहना गिर्दा आस्ता. *

5 नीवा विस्वस निटमता विस्वस इनजोर, नना सीता कीतन. * मुने नीवा काको लोयिस, अद्रमे विस्वसता मता. पया नीवा यायालि यूनिके वने, अद्रमे विस्वसता मता. * निमा वने अद्रमताय विस्वसतोनिन इनजोर, नावा बर्वस मन्हता.

6 अदिनेनाहक नना नीक इद पोल्लो वेहतहनन. मुने नीवा पोगोन नना कयक तासिस पार्तना कीतन, अस्के देवुळि नीक सेवा कीयनद बुदि ईता. * अद बुदतुन काळडा इनजोर, नीक सीता कीसीयलाह आतन.

7 बाराहक इतेके, देवुळि माक रेयिस मनदनद जीवा एवो, * मति माक लावता, दुसोरिन जीवा कीयनद, कुदतुन आत्रे कीयनद जीवा ईता. *

8 अदिनेनाहक मावा सामिना साक्सि ईयलाह, निमा लजा आयमा. अद्रमलेहकाने ओना सेवा कीयनाहक, नना जेलते महनन; इद पोल्लोतेनाहक वने निमा लजा आयमा. * मति देवुळि नीक ईतद लावते, बेसता कबुरतेनाहक नावा संगे तिपल आम. *

9 देवुळि माक पिसिह कीसि, तनाय पवित्र लोकर आयलाह माक आचता. * माट बेसताड कबस्क कीताहकु आयो, मति तना मुनेन विचर कीस मतद पोल्लोता इसबते, माक आचता. * किर्स्तु येसुना मेटे, माक ताना दया दोर्कना इन्जि, अद सुम्मुनेताहि विचर कीस मता. *

10 इंजेके माक पिसिह केवाल किर्स्तु येसु बूमतगा वास मताहकु, देवुळि मावा पोगोन दया कीता इनजोर तोहचीता. * किर्स्तु हामुरता लावतुन बूळे कीतोग, ओसो बेसता कबुरतुन विस्वस केवालोर मन्कलोर, अमेसा-अमेसातुहक देवुळता संगे पिसिहतोर इनजोर तोहतोग. *

11 इदे बेसता कबुरतुन पोकर कीयलाह, कागहतलाह इनजोर, देवुळि नाक किर्स्तुना बळयि इनजोर निल्पिह कीता. *

12 अदिनेनाहक नाकु इव तिपल्क वाताड, वातेक तेला नना लजा आयोन. * बाराहक इतेके, नना बोन विस्वस कीतन इनजोर पुतन. (नना देवुळतुन विस्वस कीतन,) नना ताना कयदे तासिसीतद नावा जीवातुन*, अदु किर्स्तु मल्स वायनद दिया एवनाह, राका कीस तास पगयहता† इनजोर, बेस-नेहना पुतन. *

13 निमा नयगडाहि केंजतव पोल्लोडे चुकवव आंदुड. अविस्किने पोस मन. * ओसो निमा किर्स्तु येसुना संगे जोळेम आताहकु, ओन विस्वस कीसोर मन, दुसोरिन जीवा कीसोर मन. *

* 1:1-2 1:1-2 रोम सहरतोर 1:1 * 1:1-2 1:1-2 तीतुस 1:1-4 * 1:1-2 1:1-2 रोम सहरतोर 1:6-7; 1 तिमोति 1:2 * 1:3 1:3 बळयिर 23:1; 1 तिमोति 1:5 * 1:3 1:3 1 तिमोति 5:5 * 1:3 1:3 रोम सहरतोर 1:9-10; 1 तिसलुनितोर 3:10 * 1:4 1:4 बळयिर 20:37-38 * 1:4 1:4 4:9-11,21 * 1:5 1:5 1 तिमोति 1:5 * 1:5 1:5 बळयिर 16:1; 2 तिमोति 3:15 * 1:6 1:6 1 तिमोति 4:14; इब्रितोर 6:1-2 * 1:7 1:7 योहन 14:27; रोम सहरतोर 8:15 * 1:7 1:7 2 पत्र 1:6 * 1:8 1:8 मार्कल 8:38; इपिसुसतोर 3:1 * 1:8 1:8 2:3,9; 4:5 * 1:9 1:9 रोम सहरतोर 8:28-30 * 1:9 1:9 इपिसुसतोर 2:9 * 1:9 1:9 रोम सहरतोर 16:25; इपिसुसतोर 1:4; तीतुस 1:1-4 * 1:10 1:10 रोम सहरतोर 16:26; तीतुस 2:11 * 1:10 1:10 1 कुरिततोर 15:26; इब्रितोर 2:14-15 * 1:11 1:11 1 कुरिततोर 9:1 * 1:12 1:12 रोम सहरतोर 1:16 * 1:12 1:12 नना ताना कयदे तासिसीतद नावा जीवातुन “अद नावा कयदे कीसीतद सेवातुन” इद अर्तम वने आया पगयहता. † 1:12 1:12 (नना देवुळतुन विस्वस कीतन,) नना ताना कयदे तासिसीतद नावा जीवातुन, अदु किर्स्तु मल्स वायनद दिया एवनाह, राका कीस तास पगयहता “नना किर्स्तुन विस्वस कीतन, नना ओना कयदे तासिसीतद नावा जीवातुन, ओग मल्स वायनद दिया एवनाह, राका कीस तासलाह पगयहतोग,” इद अर्तम वने आया पगयहता. * 1:12 1:12 1 तिमोति 6:20 * 1:13 1:13 रोम सहरतोर 6:17-18; 2 तिमोति 2:2; 3:14; तीतुस 1:9 * 1:13 1:13 1 तिमोति 1:14

- 14 देवुळि बेसता पोल्लोतुन नीवा कयदगा ईता. अद पोल्लोतुन बोगे मिळहतनद आयो इन्जि, मयगा मनदनद देवुळता पवित्र जीवाता मेटे, ✨ तान बेस-नेहना राका कीस मन. ✨
- 15 आसिया पट्टोर वेल्लाटोर विस्वसिर नाक तोळ एवोर. ✨ अगडोर पुगिल्लुस ओसो इरमुगिनेस इनवालोर वने, नाक तोळ एवोर इनजोर पुतिन.
- 16 उनेसिपुस्स इनवाना लोतोर पोगोन, सामिना दया वाधि. ✨ नना जेलते मनदनदिन ऊळिस, ओग लजा आयवा, नाक ऊळलाह वातोग. ओसो वेल्लाडे मल्काड नाक तोळ ईतोग.
- 17 ओग इगा रोम सहरते वातस्केन, रोमवालेवा नाक पर्हकिस दोर्किह कीतोग.
- 18 तना नेयम कीयनद दियाते, सामिनाहि ओन्क दया दोर्कि. नना इपिसुस सहरते मतस्के वने, ओग नाक बेद-बेद सेवा कीसीतोग, इदिन निमा बेस-नेहना पुतिन.

2

किर्स्तु येसुना कबळतुन नाळेह केवा कीम

- 1 अदिनेनाहक बाबा, किर्स्तु येसुना मेटे, देवुळि माक देखा ईता. अद देखाते, दीराते सेवा कीसोर मन. ✨
- 2 नना कागहतव पोल्लोन, वेल्लाटोर मन्कलोरा मुनेह निमा केंजतिन. ✨ अव पोल्लोन काळडलाहि, दुसोरिन कागहतना लायकतोर सेतेमतोरिहक वेहा.
- 3 किर्स्तु येसुना सेवा कीदोम, आदिनेनाहक माट तिपल आतोम. ओवोर्ग बेसतोग सीपय तिपल आस्तोग, अद्रमलेहका निमा वने ओना सेवा कीयनाहक, मावा संगे तिपल आम. ✨
- 4 लळय केवाल सीपयि तन्क कबळ ईतोग साखान, गिर्दा कीयलाहि ऊळिहतोग, अदिनेनाहक दुस्राड कबस्केने एकोग. ✨
- 5 अहे कसवाल मन्कल, अगडा अडो मतप वितवेक अचोन, ओन्क इनम दोर्को. ✨
- 6 अद्रमे ओसो एपुर पेसनाह कास्तकारि केवाल मन्कहके, मुनेता पंटा दोर्कना गावले. ✨
- 7 नना वेहतहनन अव पोल्लोना लोप्पा सीता कीम, देवुळि सबे पोल्लोने नीक तेल्व ईयगा.
- 8 दाविद राजाना कूळतोग, येसु किर्स्तुन सीता कीम. ✨ हामुरतगडाहि देवुळि ओन जीवा अर्हता. ✨ नना पोकुर कीयनद इदे बेसता कबुर आंदु.
- 9 इदे बेसता कबुरतुन पोकुर कीयनाहक, नना तिपल आयलाह आतन; लागवोग मन्कन दोहतप लेहकान, नाक दोहचि जेलते वाट्टोर. ✨ मति देवुळता पोल्लोतुन इतेके, बोगे दोहच तास पगवोग. ✨
- 10 अदिनेनाहक देवुळि आचतोर लोकुरेनाहक, ✨ सबे तिपल्किन आपसोर केमेन महनन. ✨ ओर किर्स्तु येसुन विस्वस कीताहक, देवुळि ओरिन पिसिह कीयि, ओसो ओर अमेसातुहक मनदनद, ताना डीसाता वेहचतगा मनिर इनजोर, ✨ इव तिपल्किन आपिहनन. ✨
- 11 इद पोल्लो सेतेमताये:
माट किर्स्तुना संगे डोलतप लेहकान आतल,
इतेके ओनाय संगे जीवात मनदकल. ✨
- 12 तिपल्किन आपसोर केमेन मतेक अचोन,
ओना संगे राजेम ताकिह कीकल, ✨
- मति ओन पुनोम इनजोर इतेक अचोन,
ओग वने माक पुनोन इनजोर इनदनोग. ✨
- 13 ओनगा मावा बर्वस कम मतेकाय, ओग बर्वसतोगे मनदनोग, ✨
ओग मावा लेहका आयोग, ओना गूनम बेस्केन मिळन्दो. ✨

सामिहक विचर वानाह ओना कबळ कीम

- 14 मियगडोर विस्वसिरिन नना वेहतन, अव पोल्लोन सीता कीसीसोर मन. पोल्लोने गिटोगटो आयमाट इनजोर, देवुळता मुनेह ओरिन बेस वेहा. ✨ अद्रम आतेके, बाताले पायदा दोर्की, मति केंजवालोर विस्वस बूळेम आस्ता. ✨
- 15 निमा इद्रम मन: देवुळि नीक ऊळिस बेस गिर्दा आनाह मनदलाह, अद्रम मन. ✨ बेस-नेहना कबळ कीतेके, लजा अरनाह आयो. निमा देवुळता सेतेम पोल्लोतुन तपवालेवा कागहचि, ✨ बेस-नेहना कबळ केवाल मन्कना लेहकान मन.
- 16 देवुळतुन सीता केवा, उगस-उगसताड पोल्लोड वळहकवालोरगा अनमा. अद्रम वळहकवालोर देवुळतगडाहि पका जेक आसोर दास्तोर. ✨

✨ 1:14 1:14 रोम सहरतोर 8:9 ✨ 1:14 1:14 तिमोति 6:20 ✨ 1:15 1:15 4:9-11,16 ✨ 1:16 1:16 4:19 ✨ 2:1 2:1 इपिसुसतोर 6:10
✨ 2:2 2:2 1 तिमोति 6:12; 2 तिमोति 1:13 ✨ 2:3 2:3 1:8 ✨ 2:4 2:3-4 1 तिमोति 1:18; 2 पत्र 2:20 ✨ 2:5 2:5 1 कुरिततोर 9:25; 2 तिमोति 4:8 ✨ 2:6 2:6 1 कुरिततोर 9:10 ✨ 2:8 2:8 मत्थाल 1:1 ✨ 2:8 2:8 बळयिर 2:24 ✨ 2:9 2:9 पिलिपितोर 1:7,13; 2 तिमोति 1:8 ✨ 2:9 2:9 बळयिर 28:31; 1 तिसलुनितोर 1:8; 2 तिमोति 4:17 ✨ 2:10 2:10 तीतुस 1:1-4 ✨ 2:10 2:10 कुलुसितोर 1:24 ✨ 2:10 2:10 2 कुरिततोर 4:17 ✨ 2:10 2:10 1 कुरिततोर 9:22; 2 कुरिततोर 1:6 ✨ 2:11 2:11 रोम सहरतोर 6:8; 1 तिसलुनितोर 5:10 ✨ 2:12 2:12 मत्थाल 19:28; लूकाल 22:29 ✨ 2:12 2:12 मत्थाल 10:33; लूकाल 12:9; यहूदाल 3-4 ✨ 2:13 2:13 रोम सहरतोर 3:3-4; 1 कुरिततोर 1:9 ✨ 2:13 2:13 गिनती 23:19; तीतुस 1:1-4; इब्रितोर 6:18; याकुब 1:17 ✨ 2:14 2:14 1 तिमोति 5:21; 2 तिमोति 4:1 ✨ 2:14 2:14 1 तिमोति 6:4; तीतुस 3:9 ✨ 2:15 2:15 रोम सहरतोर 6:13 ✨ 2:15 2:15 याकुब 1:18 ✨ 2:16 2:16 1 तिमोति 6:20; 2 तिमोति 3:13; तीतुस 3:9

17 ओर वेहतनव पोल्लोड, कळियनद नोमुरता लेहकान, पूरा पोकुर आस मन्कलोरा विस्वसतुन बूळे कीस्ताड. उमनेयाल* ओसो पिलेतुस इनवालोर, अद्रमताड पोल्लोड कागहतहतोर.

18 डोलतोर जीवा अरयनद कगो मारता इनजोर वेर कागहचि, सेतेम पोल्लोताहि लेसतोर.* अदिनेनाहक उच्चुर मन्कलोरा विस्वसतुन बूळे कीयलाह आतोर.*

19 (अद्रम कीतेक तेला, लोतुन मेग्हिह कीयनद जोताता लेहकान,) देवुळताड निटम विस्वसिर, विस्वसते मेग्हिस निच मन्हतोर.* जोतातगा माल्काना पेदिर रासतपु, (ओरा ताकमुळ इव पोल्लोड तोहतहता:)सामि तना मन्कलोरिन पुन्हता* ओसो “बोर सामिनोरोम इन्हतोर, ओर लाग्वाड कबस्कनाहि जेक मनिर,”* इनजोर तोहतहता.

20 इदिन सीता कीम्हटु: उंद बेरा लोतगा बंगर-वेंडिनाड गिनेड-कस्लाड मन्हताड, अहे मराताड, तोळ्योताड वने मन्हताड. बंगरतविन, वेंडटविन, एळमतोर वातस्के काळिडहहोर, दुस्मान बार केनकेनेता कबळतेनाहक काळिडहहोर.*

21 (विस्वसिरा लोप्पा वने इद्रमलेहकाने.) नना पोगोन वेहतव लाग्वाड कबस्कनाहि, बोग तन्क सुद्रे कीस्तोग,* ओग एळमतोर वातस्के काळडनद मादा लेहकान, तना माल्काल देवुळता कबळतेनाहक एगिस मन्हतोग. ओसो देवुळता कबळतुहक अरयहतोग, सबे बेसताड कबस्क कीयलाह तयर आस मन्हतोग.*

22 अदिनेनाहक तिमोति, लेयोर मन्कलोरगा मनदनव लालुस्कनाहि जेक विता.* बेसता विचरते सामिना पेदिरतुन केयवालोर संगे मन्जि, सेतेमते पिसलाह, सामिन विस्वस कीस पिसलाह, जीवा कीसोर मनदलाह,* ओर्विहक-ओर्वोग कलियिस मनदलाह पर्हका.*

23 बुदलेवव, उगसताड पोल्लोने गिटोगटो आयनगडाह जेक मन. अद्रमताड पोल्लोड सिरप जग्ळम पुटिह कीस्ताड इनजोर पुतिने.*

24 सामिना सेवक मन्कल जग्ळम आयनद आयो,* मति सबेटोर मन्कलोरा संगे कुल्लु बुदते मनदना.* दुस्मोरिन देवुळता पोल्लो कागहतलाह उसर मनदना,* तिपलते दीरा पोस मनदना.

25 ओसो विस्द केवालोरिन, कुल्लु बुदते तेळियिह कीयना.* अद्रम कीतेके, देवुळि ओरिन वने पापमता अगदाहि मल्हचि, सेतेमतुन पुनाह कीतेक कीयगा बहे.*

26 ओसो नाक विचर वायनदिन कीथिर इनजोर, देयहकना मुक्याल ओरिन एग्हिह कीस तासता. ओर वने बुदि दोर्किह कीसि, देयहकना मुक्याना वदताहि, पिहट अरतेक अरयनुर बहे.*

3

आक्रिताड दियाने मन्कलोर बह मनदनुर

1 मति इद पोल्लोतुन पुन्ज मन: आक्रिताड दियाने* वेल्लाय तिपल वायगा.*

2 मन्कलोर दुस्मोरिन सीता केवा, कुदतासाटिये आलिह कीयनुर,* कोताना लालुस कीयनुर,* पोगयसोर तिरियनुर, मोर्दोप आयनुर, देवुळतुन पास्कनुर,* तलोग-तपेरा पोल्लो केजोर आयनुर,* दुस्मोर बेस कीतदिन सीता केवोर आयनुर, देवुळतुन मुर्तिय सीता केवोर आयनुर,*

3 ओर्विहक-ओर्वोग जीवा केवोर आयनुर, ओर्विहक-ओर्वोग मापि केवोर आयनुर,* कृदिड दायनुर,* विचर वातप कीयनुर, गेळा जन्वरता लेहका बोनाडे केजोर आयनुर, बेसताड पोल्लोन विस्द कीयनुर,*

4 तम्क नमवालोरिन नाळेह कीयनुर, विचर केवालेवा कंद्रेमते बातालाय कीयनुर, वळहकनुर, पोमाडेड कीसोर तिरियनुर.* देवुळतुन जीवा केवा, कुदता गिर्दातुन जीवा कीयनुर.*

5 वेर अमेसा देवुळतुन सेवा कीतप लेहका, सोड कीयनुर; मति ताना लावतुन निटम मानेम आयोर आयनुर.* तिमोति, निमा इद्रमतोर मन्कलोरगडाह जेक मन.*

6 वेरगडाहि उच्चुर बह कीस्तोर: तेल्वलेवव, पका पापम कीताहक, जीवा चुहेम आयवव, दुस्माड-दुस्माड लाग्वाड लालुस्कनगा सीता कीस मनदनव आस्कनाड* लोहक-लोहक तिरियिहहोर, ओसो अव आस्किन तमाड कय्कने कीस्तोर.*

7 अद्रमताड आस्क अमेसा कगयसोर मन्हताड, मति सेतेमतुन बेस्केन पुनदा पगवोड.*

* 2:17 2:17 1 तिमोति 1:20 * 2:18 2:18 1 कुरिततोर 15:12; 1 तिमोति 6:21 * 2:18 2:18 1 तिमोति 1:19; तीतुस 1:11 * 2:18 2:18 ओर मन्कलोर जीवा अरयनदिना लोप्पा बाताड कागहनुर इन्जि, नेंड बोन्के तेळियो. मति ओर येसुना सेतेम कबुरतुन मिळहचि, तमाय बुदते कागहचि, लोकुरिन लेसिह कीदुर. * 2:19 2:19 यशायाह 28:16-17; 1 तिमोति 3:14-15 * 2:19 2:19 गिनती 16:5; योहन 10:14-15 * 2:19 2:19 लूकाल 13:25-27 * 2:20 2:20 रोम सहरतोर 9:21 * 2:21 2:21 1 तिमोति 6:11 * 2:21 2:21 इपिसुसतोर 2:10; 2 तिमोति 3:17; 4:9-11; तीतुस 3:1 * 2:22 2:22 1 कुरिततोर 6:18-20; 1 तिमोति 6:11 * 2:22 2:22 1 तिमोति 1:14 * 2:22 2:22 रोम सहरतोर 14:19; 1 तिमोति 1:5 * 2:23 2:23 1 तिमोति 1:3-4; 6:4; तीतुस 3:9; याकुब 4:1 * 2:24 2:24 1 तिमोति 3:3; तीतुस 1:7 * 2:24 2:24 1 तिसलुनितोर 2:6-7 * 2:24 2:24 1 तिमोति 3:2 * 2:25 2:25 गलातितोर 6:1; 1 पत्र 3:16 * 2:25 2:25 1 तिमोति 2:3-4; 2 तिमोति 3:7 * 2:26 2:26 1 तिमोति 3:7 * 3:1 3:1 इब्रितोर 1:2 * 3:1 3:1 1 तिमोति 4:1; 2 तिमोति 4:3 * 3:2 3:2 पिलिपितोर 2:21 * 3:2 3:2 लूकाल 16:14; 1 तिमोति 3:3 * 3:2 3:2 2 पत्र 2:10-12 * 3:2 3:2 रोम सहरतोर 1:29-30 * 3:2 3:2 1 तिमोति 1:9-10; यहूदाल 18 * 3:3 3:3 रोम सहरतोर 1:31 * 3:3 3:3 1 तिमोति 3:11 * 3:3 3:3 तीतुस 1:8 * 3:4 3:4 1 तिमोति 3:6 * 3:4 3:4 पिलिपितोर 3:19 * 3:5 3:5 1 कुरिततोर 2:4-5; 1 तिमोति 4:8 * 3:5 3:5 मत्याल 7:15; 2 तिसलुनितोर 3:6 * 3:6 3:6 1 तिमोति 5:6; तीतुस 3:3 * 3:6 3:6 यहूदाल 3-4 * 3:7 3:7 1 तिमोति 2:3-4; 2 तिमोति 2:25

8 बेद्रम मुनेटा कालमते यनेस ओसो यम्बरेस इनवालोर, (मिसर देसेमतोर गूनयालोर) मोसा मुय्तोन* विस्व कीस मतोर, अद्रमे इंजेटा कालमते वेर मन्कलोर सेतेमता विस्व कीस्तोर.* वेर ओसोय लाग्वा बुदतोर आंदुर; येसुन विस्वस कीयनद पोल्लो वेरिहक मुर्तिय तेळियो.*

9 मति बेद्रम मिसरतोर गूनयालोर बुदलेवद कबळि मन्कलोरिहक पोळ्कने दिसता,* अद्रमे वेरा वने बुदलेवद कबळि सबेटोर मन्कलोरिहक दिसगा. अदिनेनाहक मन्कलोरिन वेर नाळेह कीसोरिन दाया पगवोर.

तिमोति बेद्रम पिसना

10 मति तिमोति, निमा इतेके नना बाताल कागहतन, बेद्रम ताकतन, बेद पोल्लोतेनाहक पिसलाह आतन, इदिन बेस-नेहना पुतिन; नावा विस्वसतुन, नना तिपल्किन आपनदिन, जीवा कीयनदिन, तिपलते ओरेम आयवा मनदनदिन वने, बेस-नेहना पुतिन.*

11 पिसिदिया एरियाता अंताकिया सहरतगा,* इकुनियुम सहरतगा,* लुङ्गा सहरतगा,* मन्कलोर नाक तिपल कीतदिन, नना सिक्सा आतदिन, मन्कलोर नाक बेद्रमताड तिपल्क ईतोर, इव तिपल्किन नना आपतदिन वने पुतिन.* सामि नाक तोळ आताहकु, नना अव सबे तिपल्कनाहि पिसतन.*

12 अद्रमे बोर बोर किर्स्तु येसुन विस्वस कीसि, देवुळतुहक विचर वातप लेहका पिसलाह ऊळिह्तोर, ओर सबेटोरिन लोकर तिपल कीयनुरे.*

13 मति लाग्वोर ओसो सोड केवालोर, दुसोरिन नाळेह कीसोर दास्तोर; ओसो दुसोर वने वेरिन नाळेह कीसोर दास्तोर; अद्रम वेर पका लाग्वोर आसोर दास्तोर.*

14 मति निमा मात्रम सेतेम पोल्लोन कगयतिन, नीक कागहवालोर बर्वस लायकतोर आंदुर इनजोर पुतिन, पुन्जि निमा अव पोल्लोन नमतिन; अव पोल्लोड वेहतप ताकसोर मन.*

15 उडुलस्केडाह देवुळता साङ्गमताड पूरा पवित्र पोल्लोन पुतिन.* येसु किर्स्तुन विस्वस कीतिके, देवुळि पिसिह कीस्ता इनजोर, अव पोल्लोड नीक बुदि ईया पगयहताड.*

16 देवुळता साङ्गमताड सबे पोल्लोन रासतोर जीवाते, अव पोल्लोड देवुळता जीवाताहि पुटटाड. अवे पोल्लोने, दुसोरिहक सेतेम कागहतनाह आस्ता; लाग्वाड केवालोरिन तेळियिह कीयनाह आस्ता; गलति केवालोरिन सुद्रे कीयनाह आस्ता; देवुळतुहक विचर वानाह पिसलाहि, बुदि कागहतनाह आस्ता.*

17 देवुळता मन्कल बोगे मनेग, सबे बेसताड कबस्क कीयनेनाहक, ओन पूरा तयर कीयलाहि,* देवुळता साङ्गमताड पोल्लोड कबळतुहक अरयहताड.*

4

बेसता कबुरतुन पोकर कीम

1 देवुळि ओसो किर्स्तु येसु (ओगे किर्स्तु उंद दिया तना राजेमतुन निल्पिह कीयलाह मल्स वायनोग;* अस्के हातोर-पिसतोर नेयम केवाल आयनोग*); वेरा अदिकरते नना नीक इद उकुम ईयहनन:*

2 बेसता कबुरतुन पोकर कीम.* मन्कलोरिहक केंजलाह विचर वातेकाय, वावेकाय, वेहचोर मन. मुर्तिय ओड आयवा, मन्कलोरिन सुद्रे कीसोर,* लाग्वा कबळ कीतिके तेहचोर, दीरा ईसोर, देवुळता पोल्लोतुन बेस-नेहना कागहचीम.*

3 बह इतेके, वायनाड दियाने सेतेम पोल्लोतुन, मन्कलोर केंजोर आयनुर.* मति तमाय विचरतेनाहक, तमाड केव्किहक बेद पोल्लो केंज वसिहता, अद पोल्लो कागहवालोर वेल्लाटोर मन्कलोरिन, तमगा जमा कीयनुर.*

4 कीसि सेतेमतुन केंजलाह, केव पायवा मनदनुर, मति मन्कलोर पुटिह कीतव पीटोड केंजलाह, केव ओगनुर.*

5 निमा मात्रम अमेसा सबे पोल्लोने उसर मन.* तिपल आयहपा ओरेम आयमा,* बेसता कबुरतुन वेहचोर मन. नीवा कयदे ईतद सेवातुन मारिह कीम.*

6 बेद्रम देवुळतुहक मोक ईयहपा, अंगुर जोमातुन वळिपहतोर, अद्रमलेहकान नावा जीवातुन वने देवुळतेनाहक ईयनद दिया एवता, नावा हायना वेला एवता.*

7 (ओर्विहक-ओर्वोग लळेम आयवालोर, पूरा लाव कीस लळेम आयना लेहकान,) नना पूरा लाव कीसि, बेचोको तिपल्कना नडुम, नावा सेवातुन विळसोन.* (कग्सवाल मन्कल जेक वितिसि, सीनातगा एवयना लेहकान,) देवुळ नाक ईतद कबळतुन नना मारिह कीतन.* देवुळ नावा पोगोन बर्वस तासतपु, नना सेतेमते ताकतन, (बेस्केन पेगके अरवोन).*

* 3:8 3:8 पेसमुळि 7:11 * 3:8 3:8 बळयिर 13:8 * 3:8 3:8 1 तिमोति 6:5 * 3:9 3:9 पेसमुळि 7:11-12; 8:18; 9:11 * 3:10 3:10 पिलिपितोर 2:20,22; 1 तिमोति 4:6; 6:11; 2 तिमोति 4:2 * 3:11 3:11 बळयिर 13:14,45,50 * 3:11 3:11 बळयिर 14:1-7,19 * 3:11 3:11 बळयिर 14:8-20 * 3:11 3:11 2 कुरिततोर 1:5,7; 12:10 * 3:11 3:11 रोम सहरतोर 15:30-31; 2 तिमोति 4:17 * 3:12 3:12 योहन 15:20; बळयिर 14:22 * 3:13 3:13 2:16; तीतुस 3:3 * 3:14 3:14 1:13; तीतुस 1:9 * 3:15 3:15 इपिसुसतोर 6:4; 2 तिमोति 1:5 * 3:15 3:15 देवुळताड पाटाड 119:98-99; 1 कुरिततोर 1:21 * 3:16 3:16 रोम सहरतोर 15:4; 2 पत्रु 1:20-21 * 3:17 3:17 1 तिमोति 6:11; 2 तिमोति 2:21; इब्रितोर 13:20-21 * 3:17 3:16-17 रोम सहरतोर 4:23-25; 1 तिमोति 4:13 * 4:1 4:1 2 तिसलुनितोर 2:8 * 4:1 4:1 बळयिर 10:42 * 4:1 4:1 1 तिमोति 5:21; 2 तिमोति 2:14 * 4:2 4:2 कुलुसितोर 4:3 * 4:2 4:2 3:10 * 4:2 4:2 1 तिमोति 5:20; तीतुस 1:13-14; 2:15 * 4:3 4:3 3:1 * 4:3 4:3 यहूदाल 18 * 4:4 4:4 2 तिसलुनितोर 2:11; 1 तिमोति 1:3-4; तीतुस 1:13-14 * 4:5 4:5 1 पत्रु 1:13 * 4:5 4:5 1:8 * 4:5 4:5 कुलुसितोर 4:17 * 4:6 4:6 पिलिपितोर 1:23; 2:17; 2 पत्रु 1:14 * 4:7 4:7 पिलिपितोर 1:30; 1 तिमोति 1:18 * 4:7 4:7 बळयिर 20:24; 1 कुरिततोर 9:24,26; पिलिपितोर 3:14 * 4:7 4:7 तोहचीतव पोल्लोड 2:10

8 (गोल्सवालोरिहक दोर्कना लेहकान,) देवुळि इंजेटाहि नयेनाहक उंद राजटोपि तासता, अदु सेतेमते पिसवालोरिहक ईयनद इनम आंदु, ✨ सेतेमते नेयम केवाल येसुसामि, तना नेयम कीयनद दियाते, अद राजटोपतुन नाक ईयनोग. सिरप नाके आयो, सामि ओसोवने मल्स वायनदिन ✨ गिर्दाते केपवालोर सबेटोर मन्कलोरिहक ईयनोग. ✨

पोलु तिमोतिन जल्दि वायलाह वेहतहतोग

9-11 देमस इनवाल दुनियाता गिर्दातुन पसंद कीसि, ✨ नाक विळिससि तिसलुनि सहरते अतोग. * किरिस्केन्सु इनवाल गलाति पटटे अतोग. तीतुस बार दलमतिया पटटे अतोग. ✨ सिरप लुकाले नावा संगे मन्हतोग. ✨ अदिहक निमा नयगा बेचोन चट्टिपेट वाया पगयहनिन, अचोन चट्टिपेट वायलाह तयर आम. ✨ देवुळता सेवाते मार्कल नाक पका कबळतुहक अरयनोग, ✨ अदिनेनाहक निमा नयगा वायहपा, मार्कन पोस वाय. ✨ †

12 नना तुकिक्कुसिन ✨ इपिसुस सहरते लोहतन.

13 निमा वानेके तरोवस सहरते ✨ करपुसना लोतगा, नना विळिसस वातद कोटजगा तय. ओसो नावाड सीटिड तय, कासा इतेके तोलानगा रासतव सीटिड ततलाहि मुर्तिय माण्डमा.

14 ओसो कोल्से कबळ केवाल सिकंदर पेदिरतोग, ✨ नाक पका लाग्वाड कीतोग. ओग कीतव कबस्कना इसबते, येसुसामि ओन्क बद्ला ईयनोग. ✨

15 ओना लोप्पा निमा वने उसरते मन. माट कागहतव पोल्लोन ओप्पोड इनजोर, ओग पका माक विस्द कीतोग.

16 नावा मुनेता नेयमतस्के, नना नावा लोप्पा कोरोटटे वेहतलाह अतन, अस्के नयेनाह साक्सि ईयलाह बोगे तोळ वावोग. ✨ सबेटोर नाक विळिसस अतोर. देवुळि इद पोल्लोतुन सीताते तासिस ओरिहक सिक्सा एमाकि. ✨

17 मति येसुसामि नावा संगे निचि, नाक लाव ईतोग. ✨ बह इतेके नावा नेयम कीयनगा, यहूदि आयवोर सबेटोर केंजनाह, नावा मेटे बेसता कबुर पूरा पोकर आयना इनजोर. (ओसो नेयम केवाल बेरोग साख्वाल, नाक हामुरता सिक्सा ईस मनेग,) मति सामि नाक तोळ आताहकु, नना पिसतन. ✨

18 अदुमे सबे लाग्वाड पोल्लोनाहि येसुसामि नाक पिसिह कीयनोग, ओसो नाक पोगोन तना राजेम ताकिह कीयनगा, बेस-नेहना ओयनोग. ✨ ओन्के अमेसा-अमेसातुहक मान आयि. आमैन! ✨

19 पिरिस्किलान ओसो ताना मुजो अक्विलान जय येसु वेहा, ‡ अहे उनेसिपुस्स इनवाना लोतोरिहक जय येसु वेहा. ✨

20 इरास्तुस ✨ कुरित सहरतगान महनन इतोग. तुरपिमसु ✨ बेमर मताहकु, ओन मिलेतुस सहरतगान विळिसस वातन.

21 निमा ईर्दमताड दियाड वायनामुनेन, इके वायलाह तयर आम. ✨ यबुलुस, पूदेन्स, लीनुस ओसो कलोदिया वेरु, ओसो इगडोर सबेटोर विस्वसिर, नीक जय येसु वेहतलाह आतोर.

22 सामिना जीवा नीवा संगे मनि. देवुळि मीक सबेटोरिहक देव्वा इयि. ✨

✨ 4:8 4:8 1 कुरिततोर 9:25; 2 तिमोति 2:5; याकूब 1:12 ✨ 4:8 4:8 2 तिसलुनितोर 2:8 ✨ 4:8 4:8 कुलुसितोर 1:3-5 ✨ 4:9-11 4:9-11 1 तिमोति 6:17 * 4:9-11 4:9-11 देमस पोलुना संगे कबळ केवाल आंदोग. वेग तिसलुनि सहरतोग मतोग बहे, अदिहक पोलुन विळसतस्के अकेन अतोग. ✨ 4:9-11 4:9-11 2 कुरिततोर 2:13 ✨ 4:9-11 4:9-11 कुलुसितोर 4:14 ✨ 4:9-11 4:9-11 1:4 ✨ 4:9-11 4:9-11 2:21 ✨ 4:9-11 4:9-11 कुलुसितोर 4:10; पिलेमोन 24 † 4:9-11 4:9-11 मार्कना लोप्पा पुनदना इतेके बळयिर 12:12, 12:25, 13:13, 15:36-40 अर्वाट. ✨ 4:12 4:12 बळयिर 20:4; इपिसुसतोर 6:21-22; कुलुसितोर 4:7-8 ✨ 4:13 4:13 बळयिर 16:8 ✨ 4:14 4:14 बळयिर 19:33; 1 तिमोति 1:20 ✨ 4:14 4:14 देवुळताड पाटाड 62:12; रोम सहरतोर 12:19 ✨ 4:16 4:16 1:15 ✨ 4:16 4:16 बळयिर 7:60 ✨ 4:17 4:17 1 तिमोति 1:12 ✨ 4:17 4:17 रोम सहरतोर 15:30-31; 2 तिमोति 2:9; 3:11 ✨ 4:18 4:18 इब्रितोर 11:16; 2 पत्रु 1:11 ✨ 4:18 4:18 रोम सहरतोर 11:36 ‡ 4:19 4:19 वेर अळ इर्कुग लोप्पा पुनदना इतेके, बळयिर 18:1-3 अर्वाट. ✨ 4:19 4:19 1:16 ✨ 4:20 4:20 बळयिर 19:22; रोम सहरतोर 16:23-24 ✨ 4:20 4:20 बळयिर 20:4; 21:29 ✨ 4:21 4:21 1:4 ✨ 4:22 4:22 कुलुसितोर 4:18; 1 तिमोति 6:21

तीतुसनेनाहकु किर्स्तुना बळयि पोल् लोहतद सीटि

इद सीट्टुन रासवाल किर्स्तुना बळयि पोल् आंदोग. इद सीट्टुन पोल् तीतुस इनवाहक रासतोग. तीतुस यहूदि आयवोग मतोग; पोल् सेवा कीनिके, वेग येसुन विस्वस कीतोग. कीसि पोल्नुना संगे सेवाते तोळ आंदोग. पोल् तिमतोना मुनेता सीटि रासतस्के, तीतुसिहक वने इद सीटि रासतोग.

पोल् इद सीट्टुन बाराहक रासतोग इतेके, पोल् ओसो तीतुस करते तोग-देसेमतगा, बेसता कबुरतुन ऐंगे पोकुर कीतोर, अस्के अगा विस्वसिरा मुल तयर आतोर. पया “पूनोर विस्वसिरिन ऊळेवाळे कीसोर मनदलाह, विस्वसिराड मुक्यालोरिन निल्पिह कीम” इनजोर, पोल् तीतुसिन अगान विळिसस अतोग. ओसो ओर मुक्यालोर बेद्रमतोर मनदना, इद वने वेहतोग. इद सीट्टुगा विस्वसिरिन सेतेमताड पोल्लोड बेद्रम कागहतना, विस्वसिर बेद्रम मनदना इनजोर, पोल् तीतुसिन वेहतहतोग. ओसो उगसताड पोल्लोने गिटोगटो आयवालेवा मनदलाह वने, पोल् तीतुसिन इद सीट्टुगा वेहतहतोग.

सुस्ताड पोल्लोड

1-4 तीतुस, नना पोल्नुन, देवुळता कय इळन मन्जि, ✱ येसु किर्स्तुना बळयिनन, ✱ नीक इद सीटि रासलाह आतन. ✱ माट इर्वल उंदिय पोल्लोतुन विस्वस कीताहकु, ✱ निमा नावा निटम मगना लेहकान आतिन. ✱ देवुळबाबानाहि ओसो माक पिसिह केवाल किर्स्तु येसुनाहि ✱ नीक सुकमि, देव्वा दोर्कसोर मनि! ✱ नना अमेसाता पिसमुळता आसातेनाहक, ✱ येसुना सेवा कीर्यहनन. देवुळ आचतोर मन्कलोर विस्वसते बेर्सना, अहे देवुळता अगदे ओसीयनद सेतेमतुन पुनदना इन्जि. ✱ येसुसामि नाक बळयि इनजोर निल्पिह कीतोग. इद पिसमुळतुन देवुळ आचतोर मन्कलोर दोर्किह कीयनुर इनजोर, ✱ ब्रमतुन पुटिह केवस्केन, देवुळि पोल्लो विळसता; ✱ देवुळि बेस्केन जोल वळहको. मति इंजेके देवुळि तना कगोते, तना पोल्लोतुन पिसिह कीता. ✱ माक पिसिह कीयनद देवुळि, ✱ तना पोल्लोतुन पोकुर कीयनद कबळतुन, नावा कयदे ईसि, नाक उकुम ईता. ✱

मुक्यालोरिन निल्पिह कीयनद पोल्लो

5 करते इननद तोग-देसेमतगा ✱ पिसिस मतद कबळतुन बेस-नेहना ओर्कुल कीकिन, ओसो सबे नाहकनगा विस्वसिरा मुडुन ताकिह कीयलाहि, मुक्यालोरिन निल्पिह कीकिन इनजोर वेहचि, ✱ नना नीक करते देसेमतगा विळिसस वातन. इद्रम कीम इनजोर, मुनेन नीक उकुम ईतन.

6 इद्रमतोर मन्कलोरिन मुक्यालोर इन्जि निल्पिह कीम: ओर बाताले कसुर दोर्कवप मनदना, दुसाड बेविस्किने ऊळवा उंदिय मुतेन पोस मनवालोर, ओराड पिलाड-पेकोर विस्वसिर मनदना, ओरु लजालेवा करब कबस्क केवालोर, कैगम आयवालोरु इनजोर, ओरिन बोगे इनवोग मनदना. (अद्रमतोर मन्कलोर मतेक अचोन, ओरिन विस्वसिरा मुक्यालोरइनजोर, निल्पिह कीम.)

7 विस्वसिरा मुडुन ताकिह केवाल मन्कल, देवुळता लोतुन ताकिह केवाना लेहकान आंदोग. ✱ अदिहक ओग बाताले कसुर दिसवोग, कैगम आयवोग, केनेन ओड आयवोग, कल लोटि आयवोग, जळम केवोग, ✱ कोताना लालुस केवोग मनदना गावले. ✱

8 अहे ओसो बोराय ओना लोन वातेके बेस ऊळवाल, बेसता पोल्लोतुन विचर केवाल, ✱ बेस बुद कीसि तिरियवाल, सेतेमते मनवाल, देवुळतुहक रेयसोर मनवाल, कुदतुन आत्रे केवाल मनदना गावले. ✱

9 येसुनाड बळयिर कागहतद बेस्केन चुकवद कबुरतुन बेस-नेहना पोस मनवाल मनदना. ✱ अस्केन चुकवाड पोल्लोन कागहचि, केंजवालोरिहक दीरा ईया पगयहतोर, ओसो सेतेम पोल्लोतुन ✱ पास्कवालोर मन्कलोरिन सुद्रे कीया पगयहतोर.

जोल कागहवालोर पोल्लो

10 नना इद्रम बाराहक रासिहनन इतेके, करते तोग-देसेमतगा कैगम आयवालोर वेल्लाटोर मन्हतोर. ✱ अहे उगसताड वेहतहतोर, ✱ ओसो मन्कलोरिन नाळेह कीस्तोर. उच्चुर यहूदि विस्वसिर कोनि, इद्रम पका कीस्तोर. ओर बह इन्हतोर इतेके, सबेटोर विस्वसिर डायना रिबज कीयना इनजोर इन्हतोर.

11 इद्रमलेहका ओप्पवव पोल्लोन कागहचि, वेल्लाडे लोहकनोरिन लेसिह कीस्तोर. ✱ लाग्वा कबळते कोताड कमय कीयलाह, इद्रम कीस्तोर. ✱ इद्रमताड ओप्पवव पोल्लोड कागहवालोरिन, केमेन कीयना गावले. ✱

12 करते देसेमतोग ओर्वोग सेहनाल, तनाय देसेमतोर मन्कलोरिन इद्रम वेहतोग: “करेतेतोर मन्कलोर जोलहालोरु, जन्वरता बुदतोरु, लंडालोरु, उळबेर,” ✱ इतोग.

13-14 ओग सेहनाल वेहतद पोल्लो निटमे. अदिनेनाहक यहूदिर वेहतनव उगसताड पीटोन, सेतेमतुन पास्कवालोर उकुमतुन केंजवा, ✱ सेतेम

✱ 1:1-4 1:1-4 याकब 1:1; तोहचीतव पोल्लोड 1:1 ✱ 1:1-4 1:1-4 रोम सहरतोर 1:1 ✱ 1:1-4 1:1-4 2 कुरिततोर 2:13 ✱ 1:1-4 1:1-4 यहूदाल 3-4 ✱ 1:1-4 1:1-4 2 तिमोति 1:1-2 ✱ 1:1-4 1:1-4 2:13 ✱ 1:1-4 1:1-4 रोम सहरतोर 1:7 ✱ 1:1-4 1:1-4 3:7 ✱ 1:1-4 1:1-4 1 तिमोति 2:3-4; 6:3 ✱ 1:1-4 1:1-4 2 तिमोति 2:10 ✱ 1:1-4 1:1-4 रोम सहरतोर 1:2; 2 तिमोति 1:9 ✱ 1:1-4 1:1-4 1 तिमोति 2:6; 2 तिमोति 2:13 ✱ 1:1-4 1:1-4 लुकाल 1:47; तीतुस 2:10; 3:4-5 ✱ 1:1-4 1:1-4 रोम सहरतोर 10:14; 1 तिमोति 1:11 ✱ 1:5 1:5 बळयिर 27:7 ✱ 1:5 1:5 बळयिर 14:23 ✱ 1:7 1:7 पिलिपितोर 1:1 ✱ 1:7 1:7 2 तिमोति 2:24 ✱ 1:7 1:7 1 तिमोति 3:3,8 ✱ 1:8 1:8 2 तिमोति 3:3 ✱ 1:8 1:6-8 1 तिमोति 3:2-4 ✱ 1:9 1:9 2 तिसलुनितोर 2:15; 1 तिमोति 1:19; 2 तिमोति 1:13 ✱ 1:9 1:9 2:1 ✱ 1:10 1:10 1 तिमोति 1:9-10 ✱ 1:10 1:10 1 तिमोति 1:6 ✱ 1:11 1:11 2 तिमोति 2:18 ✱ 1:11 1:11 1 तिमोति 6:5 ✱ 1:11 1:10-11 2 कुरिततोर 11:13 ✱ 1:12 1:12 पिलिपितोर 3:19 ✱ 1:13-14 1:13-14 3:11

कागहमुळतुन पोस नमिर ✨ इनजोर, विस्वसिरिन तेर्हचोर मन! ✨

15 देवुळता मन्कलोरिहक सबे तिनदलाह पोलिहता. ✨ मति पापमते करब आसि, किर्स्तुन विस्वस केवा मनवालोरिहक, बाताले पोलो. ओराड विचर्क करबे, अहे ओरा नेहना-लाग्वदिन पुनदनद बुद वने करबे! ✨

16 देवुळतुन पुतोम इनजोर, सबेटोरा मुनेह ओर वेहतहोर. ✨ मति ओर जोल कीयलाह आतोर इनजोर, ओराड कबस्क तोहतहताड. ✨ ओर देवुळतुहक एण्ड वानाह मन्होर, ओर ताना पोल्लोतुन केंजवोर आंदुर, अहे बेदे बेसता कबळतुहक ओजोर. ✨

2

मुडगा अलग-अलग मन्कलोरिन कागहतनद पोल्लो

1 मति निमा मात्रम अद्रम मनमा. निमा देवुळताड सेतेम पोल्लोना इसबते, विस्वसिरिन वेहा. ✨

2 ओसो मुयतोरिन इद्रम कागहा: बेस बुदते मनिर, दुसोरिहक ओप्पनाह ताकिर, कुदतुन आव्रे कीयिर, विस्वसते मेगिस मनिर, ✨ दुसोरिन बेस जीवा कीयिर, ✨ तिपलते ओरेम आयवा निच मनिर. ✨

3 अद्रमे सेळो आस्किन वने इद्रम कागहा: अमेसा देवुळतुन रेयसोर ताकिड, बोनाडे कूदिड अनमाकिड, ✨ कल लोटि आयमाकिड, ✨ बेसताड पोल्लोड कागहतनव आयिड.

4 अस्के अवु लेया आस्किन इद्रम कागहा पगयहताड: “नीवा मुजोन, नीवाड पिलाड-पेकोरिन जीवा कीम;

5 कुदतुन आव्रे कीम, दुसोन कवमा, लोता कबळते लंडा आयमा, ✨ गूनमते ताका, नीवा मुजोना पोल्लोते वरेम आस मन, ✨” इनजोर लेया आस्किन कागहा पगयहताड. आंचाळ इद्रम मतेक अचोन, दुसोर देवुळता पोल्लोतुन पास्कोर. ✨

6 अद्रमे लेयोर मन्कलोरिन वने, कुदतुन आव्रे कीम्हटु इनजोर कागहा. ✨

7-8 सबे पोल्लोने मन्कलोर नीक ऊळिस कगयना लेहका, निमाये बेसताड कबस्क कीस तोहा. ✨ मावा लोप्पा बेदे लाग्वा पोल्लो वळ्हक पगवाह, नीक विस्व केवालोर मन्कलोरिहक लजा वायना लेहका, ✨ जोल इनजोर वेहता पगवपे, निमा सेतेमते कागहा. मन्कलोर नीवा पोल्लोतुन केंजना लेहका बेस कागहा.

9 ओर्युलतोरिन इद्रम कागहा: ओर तमा माल्कालोरा पोल्लोते वरेम आस मनिर, ओरिहक गिर्दा वायना लेहका कबळ कीयिर, ओरिन पोल्लो मल्हमाकिर. ✨

10 कले कबळ केमाकिर, मति माल्काल ओरगा बर्वस कीतप लेहका, नाळेह केवालेवा कबळ कीयिर. इद्रम सबे पोल्लोने, माक पिसिह कीयनद देवुळि ✨ कागहतद पोल्लोतुन, मन्कलोर मान ईयना लेहका कबळ कीयिर.

देवुळि मयेनाहक बाताल कीस्ता?

11 सबेटोर मन्कलोरिन पापमताहि पिसिह कीयलाहि, देवुळि तना दयातुन पुन्पिह कीयलाह आता. ✨

12 ओसो देवुळता दया माक इद्रम बुदि कागहतलाह आता इतेके: माट देवुळतुन सीता केवा मनदनद आयो, इद दुनियाताड विचर्कनगा सीता वाटनद आयो. ✨ मति कुदतुन आव्रे कीसि, देवुळतुहक विचर वानाह मनदना, अमेसा कर्तुळते इद बूमतगा पिसना इनजोर, कागहतलाह आता.

13 माट इद्रम पिससोर, पका बेसता पोल्लोतुन आसा कीयलाह आतल इतेके: माक पिसिह केवाल बेरोग येसु किर्स्तु देवुळि, ✨ तना डीसाते बूमतगा वायनद दिसगा इनजोर, ✨ आसा कीयलाह आतल. ✨

14 मुने माट देवुळता अडोतुन पास्कनव कबस्क कीसोर मतल. मति अव कबस्कनाहि, किर्स्तु माक विळिसह कीतोग. ✨ अह कीसि, माक तना मन्कलोर कीयलाह, ✨ एडिह कीतोग. ✨ कीसि माक बेसताड कबस्कने गिर्दा आयवालोर कीयलाहि, किर्स्तु मावासाटि तनाय विचरते, तना जीवा ईतोग. ✨

15 अदिनेनाहक तीतुस नना वेहतहनन, इव सबे पोल्लोन विस्वसिरिन वेहचि, ओरिहक दीरा ईम. पूरा अदिकरते कळक पोल्लोते वेहचोर मन. बोगे नीक पास्कमाकेग. ✨

3

विस्वसिर बह मनदना

✨ 1:13-14 1:13-14 कुलुसितोर 2:20-22; 2 तिमोति 4:4; तीतुस 2:2 ✨ 1:13-14 1:13-14 2 तिमोति 4:2; तीतुस 2:15 ✨ 1:15 1:15 रोम सहरतोर 14:20 ✨ 1:15 1:15 1 तिमोति 6:5 ✨ 1:16 1:16 1 योहन 2:4 ✨ 1:16 1:16 1 तिमोति 5:8 ✨ 1:16 1:16 3:3; यहूदाल 3-4 ✨ 2:1 2:1 1:9 ✨ 2:2 2:2 1:13-14 ✨ 2:2 2:2 1 तिमोति 1:14 ✨ 2:2 2:2 1 तिमोति 5:1 ✨ 2:3 2:3 1 तिमोति 3:11 ✨ 2:3 2:3 1 तिमोति 3:8 ✨ 2:5 2:5 1 तिमोति 5:14 ✨ 2:5 2:5 इपिसुसतोर 5:22; 1 तिमोति 2:11-12 ✨ 2:5 2:5 1 तिमोति 6:1 ✨ 2:6 2:6 1 तिमोति 5:1 ✨ 2:7-8 2:7-8 1 तिमोति 4:12; 5:10; 1 पत्र 5:3 ✨ 2:7-8 2:7-8 2 तिसलुनितोर 3:14; 1 पत्र 2:12 ✨ 2:9 2:9 इपिसुसतोर 6:5; कुलुसितोर 3:22; 1 तिमोति 6:1 ✨ 2:10 2:10 तीतुस 1:1-4; 3:4-5 ✨ 2:11 2:11 1 तिमोति 2:3-4; 2 तिमोति 1:10; तीतुस 3:4-5 ✨ 2:12 2:12 1 तिमोति 6:9-10; तीतुस 3:3; याकुब 1:27 ✨ 2:13 2:13 1 तिमोति 1:1; तीतुस 1:1-4; 2 पत्र 1:1 ✨ 2:13 2:13 रोम सहरतोर 8:18; 2 तिसलुनितोर 2:8 ✨ 2:13 2:13 इब्रितोर 9:28; यहूदाल 21 ✨ 2:14 2:14 देवुळताड पाटाड 130:8; 1 पत्र 1:18-19 ✨ 2:14 2:14 पेसमुळि 19:5; व्यवस्थाविवरण 4:20; 7:6; 14:2; 1 पत्र 2:9 ✨ 2:14 2:14 यहजेकल 37:23; इपिसुसतोर 1:11; 5:26; इब्रितोर 1:3; 2 पत्र 1:9; 1 योहन 1:7,9 ✨ 2:14 2:14 इपिसुसतोर 2:10; 1 तिमोति 2:6; तीतुस 3:8; 1 पत्र 3:13 ✨ 2:15 2:15 1 तिमोति 4:12; 5:20; 2 तिमोति 4:2; तीतुस 1:13-14; 1 पत्र 4:11

1 विस्वसि मन्कलोरु, मुक्यालोरिन ओसो अदिकरते मनवालोरिन सीता कीसि, ओरा पोल्लो केंजिसि मनिर. ✨ सबे बेसताड कबस्क कीयलाहि तयर मनिर. ✨

2 बोनाडे कूदिड अनमाकिर, जग्ळम केमाकिर, ओड आयमाकिर, सबेटोरा संगे गूनमते मनिर इनजोर, ओरिहक सीता कीसीम. ✨

3 मुने माट वने बुद तेळियवोरल मतल. पोल्लोड केंजवोरल मतल. माट नाळेम आस मतल. दुस्राड-दुस्राड लागवाड लालुस्कना कय इळन मन्जि, विचर वातप कीदल. ✨ लागवाड कीदल, कुळसा अंदल. दुसोरिहक एड वावालोरल मंदल, ओसो माट वने ओर्विहक-ओर्वोंग कोटुल कीदल. ✨

4-5 मति देवुळि तना मगिन लोहचि, मन्कन बेचोन जीवा कीस्ता इन्जि, तना गूनम तोहचीता. ✨ ओसो माक पिसिह कीता. ✨ माट बेसताड कबस्क कीतल इनजोर, माक पिसिह केवो; ✨ मति माक ऊळिस, तनाय दयाते पिसिह कीता. ✨ पापम एडनाह मावा जीवातुन नोगता, ✨ ओसो तना पवित्र जीवाते मावा जीवातुन पूना कीसि, माक पूना पुटमुळ ईता. ✨

6 माक पिसिह केवाल येसु किर्स्तुना मेटे, मावा जीवातगा निदिस बल्क अरनाह, देवुळि तना जीवातुन वळता. ✨

7 इद्रमलेहका देवुळि माक दया कीसि सेतेमतोर कीता, कीताहकु माट इंजेके तानगडाहि अमेसाता पिसमुळता तूस दोर्किह कीकल इनजोर, आसा कीयलाह आतल. ✨

8 इंजेके नना रासतन अव पोल्लोड जोलताड आयोड. नना नीक वेहतहनन, इव मोदुल पोल्लोड इन्जि, इविस्किन तेळियिह कीसोर मन. अस्के देवुळतुन विस्वस कीतोसु, बेसताड कबस्क कीयना सीतातेन मनदनुर. ✨ नना वेहतव पोल्लोड सबेटूकाय बेसताड, ओसो मन्कलोरिहक पायदाताड पोल्लोड आंदुड.

पोलु तीतुसिन बुदि कागहतहतोग

9 मति उगसताड पोल्लोने गिटोगटो आयनगा, जोला-जमाताड लेकाड-जोकाड कीयनगा, यहुदिराड अडोना लोप्पा जग्ळा-बोबा कीयनगा अनमा. ✨ अव पोल्लोड उगसताड, पायदालेवाड आंदुड. ✨

10 विस्वसिरा संगे गिटोगटो आसि, कोटेड पुटिह केवाल मन्कन, उंद-रेंड मल्काड अद्रम केमा इनजोर, वेहच ऊळा. ओग केंजवेके, ओन जेक तासा. ✨

11 इद्रमतोग बेसता अगदाहि लेसतोग, ओग कुदि कसुर आतोग इनजोर, ओनाय पापम तोहता, ✨ इदिन निमा पुतिन.

आक्रिताड पोल्लोड

12 नना नीवा बद्लाते, ओर्विन कबळ कीयलाहि लोहतकन: अरतिमास* इनवान, इलवेके आसिया पटटोग तुकिकुसिन. ✨ ओरगडाह बोगाय अके वातेके, निमा नयगा नीकुपुलिस† सहरते वायलाह तयर आयकिन. नना इडमतस्के नीकुपुलिस सहरते मनदलाह, विचर कीतन.

13 जेनास‡ इनवाल वकिल ओसो अपुलोस§, वेर इर्वुर मियेके वासि रोमनुर. वेरा पयनमते वेरिहक बेस-नेहना सार-बार कीस लोहा. वेरिहक बातालताये कमि आयमाकि. ✨

14 इद्रमलेहका मावोर विस्वसिर बाताले कबळतुहक अरवा मनदनद आयो. पका गर्ज मता मन्कलोरा गर्जतुन निहतलाह, बेसताड कबस्क कीयलाह कगयसोर मनिर. ✨

15 इगा नयगा मनवालोर सबेटोर नीक जय येसु वेहतलाह आतोर. ओसो माक जीवा केवालोर, (मावा तोळतोर विस्वसिरिन,) पोलु जय येसु वेहतोग इनजोर वेहा. मीट सबेटोरिहक देवुळि देय्वा ईयि. ✨

✨ 3:1 3:1 रोम सहरतोर 13:1 ✨ 3:1 3:1 2 तिमोति 2:21 ✨ 3:2 3:2 1 तिमोति 3:3; याकुब 3:17 ✨ 3:3 3:3 रोम सहरतोर 11:30; कुलुसितोर 3:7; 2 तिमोति 3:6;; तीतुस 1:16; 2:12 ✨ 3:3 3:3 रोम सहरतोर 1:29-30; 1 कुरिततोर 6:11; 2 तिमोति 3:13 ✨ 3:4-5 3:4-5 रोम सहरतोर 2:4; तीतुस 2:11; 1 पत्रु 2:1-3 ✨ 3:4-5 3:4-5 1:1-4; 2:10 ✨ 3:4-5 3:4-5 इपिसुसतोर 2:9 ✨ 3:4-5 3:4-5 इपिसुसतोर 2:4; 1 पत्रु 1:3 ✨ 3:4-5 3:4-5 योहन 3:5; इपिसुसतोर 5:26 ✨ 3:4-5 3:4-5 योहन 3:3,7; 1 पत्रु 3:21 ✨ 3:6 3:6 रोम सहरतोर 5:5 ✨ 3:7 3:7 मत्याल 25:34; मार्कल 10:17; रोम सहरतोर 8:17,24; तीतुस 1:1-4 ✨ 3:8 3:8 1 तिमोति 5:10; तीतुस 2:7-8,14 ✨ 3:9 3:9 1 तिमोति 1:3-4; 2 तिमोति 2:14 ✨ 3:9 3:9 2 तिमोति 2:16,23 ✨ 3:10 3:10 मत्याल 18:15-16; रोम सहरतोर 16:17; 2 योहन 10 ✨ 3:11 3:11 1:13-14 * 3:12 3:12 अरतिमास, वेना लोप्पा पूना साम्रमते बाताले एक्वा वेहतद इले. ✨ 3:12 3:12 बळयिर 20:4; इपिसुसतोर 6:21-22; कुलुसितोर 4:7-8; 2 तिमोति 4:12 † 3:12 3:12 नीकुपुलिस, इदु एपिसस इनदनद पटटा उंद सहर आंदु. तान दोहवाल रोम राजेमता ओगुरस्तुस कय्सर राजाल आंदोग, ओगे येसु पुटटस्के सिरगंचि कीयलाह वेहच मतोग (लुकाल 2:1). ‡ 3:13 3:13 जेनास, वेना लोप्पा पूना साम्रमते बाताले एक्वा वेहतद इले. § 3:13 3:13 अपुलोस, वेना लोप्पा बळयिर 18:24 वचनते ऊळाट, वेग पोलुना बेस तोळतोग मतोग. ✨ 3:13 3:13 3 योहन 6 ✨ 3:14 3:14 इपिसुसतोर 4:28 ✨ 3:15 3:15 कुलुसितोर 4:18

पिलेमोनिहक किर्तुना बळयि पोल् लोहतद सीटि

इद सीटटुन रासवाल येसुना बळयि पोल् आंदोग. पोल् कुलुसि सहरतोर विस्वसिरिहक सीटि लोहतस्के, इद सीटटुन वने रासतोग. इद सीटटुन पोल् पिलेमोनिहक रासतोग. पिलेमोन कुलुसि सहरते मतोग. पोल् ओन कलियिसि, बेसता कबुर वेहतस्के, ओग विस्वसि आतोग.

पोल् इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, पिलेमोन उनेसिमुस इनवान ओर्युल तासिस मतोग, मति उनेसिमुस तना माल्कानगडाहि रोम सहरते विततोग. विततस्के, अगा ओग पोल्न कलियिसि विस्वस कीतोग, कीसि पोल् जेलते मनदहपा, ओना सेवा कीसीतोग. पया ओसोवने नीवा माल्कानगा मल्स अन इनजोर, पोल् वेहच ऊळतोग, मति उनेसिमुस रेयतहकु केंजोग. रोम सर्करताड अडोना इसबते, विततोर ओर्युलतोरिन, तमाड माल्कालोर हक्किदूर. अदिनेनाहक पोल् पिलेमोनिहक सीटि लोहचि, उनेसिमुसिन ऐगोटोग विस्वसि इनजोर ओसो तासा, ओन्क सिक्सा एमा इनजोर, इद सीटटे वेहतलाह आतोग.

मुनेताड पोल्लोड

1-2 नना पोल्नन, किर्तु येसुना सेवा कीयनाहक जेलते महनन, ✨ मावा तोळतोग तिमोति बार, ✨ इद सीटटुन पिलेमोनिहक रासलाह आतोम: पिलेमोन, मावा गोतयानिन ओसो ऐगोटोग सेवकनिन, (नीक जय येसु)! ओसो मियगडद विस्वसि अपियाहक, मावा संगे बेसता कबुरतासाटि लळेम आयवाल अरकिपुसिहक, ✨ अहे नीवा लोतगा जमा आयवालोर विस्वसिरा मुडुहक, ✨ (मयेनाह जय येसु)!

3 मावा देवुळबाबानाहि ओसो किर्तु येसुसामिनाहि, मीक सुकमि, देव्या दोर्कि. ✨

पिलेमोन बह जीवा कीतोग, बह विस्वस कीतोग

4-5 पिलेमोन तमो! निमा येसु किर्तुन विस्वस कीतदिन, सबेटोर देवुळता मन्कलोरिन जीवा कीयनदिन केंजतन. ✨ अदिनेनाहक बेस्के नियेनाहक पार्तना कीयहनन, अस्के नीक सीता कीस, नियेनाहक देवुळतुन जोहर कीयहनन. ✨

6 नीवा विस्वसतेनाहक, बेद्रम निमा दुप्पेर विस्वसिरिन सायता कीयहनन इनजोर केंजतन. अह कीताहक, किर्तुनिनाहक माक दोर्कनव सबे बेसताड देव्यान, निमा पुनजोरेन दाकिन इन्जि, ✨ नना पार्तना कीयहनन.

7 तमो! देवुळता मन्कलोरिन जीवा कीसि, ओरा जीवातुन पकाय दळदळ आनाह कीतिन. ✨ अद्रम कीसि, निमा नाक बेस-नेहना गिर्दा आनाह कीतिन, नावा जीवातुहक सुकम आनाह कीतिन.

पिलेमोनिहक पोल्ना अर्जि

8-9 अदिनेनाहक बेद ओप्पिहता, तान कीकिन इन्जि, नीक जीवा कीसि, नना पोल्नन अर्जि कीयलाह आतन. ✨ नना किर्तुना (बळयिनन इनजोरे, अदिकरते) नीक उकुम इया पगयहनन. मति नना मुय्तोनन आतन, किर्तु येसुना सेवा कीयनाहक, जेलते महनन इन्जि, ✨ नावा अर्जतुन केंजा.

10 (नीवा वित वातोग ओर्युलतोग) उनेसिमुसना लोप्पा, ✨ नीक अर्जि कीयलाह आतन; * ओग नावा मगना लेहका आतोग. ✨ नना इगा जेलते मनदहपा, ओग विस्वस कीताहक, नना ओना तपेना लेहका आतन. ✨

11 मुने ओग नीक बेदे कबळतुहक ओजोग, मति इंजेके ओग माक इर्वुरिहक आसि, पका कबळतुहक ओजवाल आतोग. †

12 उनेसिमुसिन नना पका जीवा वाटिहनन, ओन मुर्तिय विळस वसो. तेला मति इंजेके मल्हच नियगा लोहतलाह आतन.

13 नना बेसता कबुरतुन पोकर कीयनाहक, जेलते महनन. ✨ (इगा नावा संगे निमा मतेके, नाक सेवा-साकुर कीसेवेनिन.) नीवा जागाते ओग नाक सेवा-साकुर कीस इयेग इनजोर, ओन इगा नावा संगे तासलाह ऊळतन.

14 मति नीवा पोल्लोलेवा, नना बाताले कीयलाह विचर केवोन. बाराहक इतेके निमा कीयनद बेसतल कबळि जबरदस्तिते केवा, नीवा कुसिते कीयना इनजोर, नना ऊळिहनन. ✨

15 उनेसिमुस अमेसा-अमेसातुहक नियगा मनदलाहि, ओग गळिकहक नियगडाहि एगतोग बहे! ✨

16 इंजेके निमा ओन ओर्युलतोग इनजोर तासमा, मति ओग किर्तुन विस्वस कीताहक, मावा तमोनलेहका आतोग. ✨ नना ओन जीवा कीतन, इंजेके निमा ओन ओर्युलतोग इनजोर वने, सामिन विस्वस कीताहक तमोग इनजोर वने, पका जीवा कीमु. ✨

✨ 1:1-2 1:1-2 इपिसुसतोर 3:1 ✨ 1:1-2 1:1-2 2 कुरिततोर 1:1; कुलुसितोर 1:1-2 ✨ 1:1-2 1:1-2 कुलुसितोर 4:17 ✨ 1:1-2 1:1-2 रोम सहरतोर

16:5 ✨ 1:3 1:3 रोम सहरतोर 1:6-7 ✨ 1:4-5 1:4-5 इपिसुसतोर 1:15; कुलुसितोर 1:3-5; 1 तिसलुनितोर 3:6 ✨ 1:4-5 1:4-5 रोम सहरतोर 1:8-10

✨ 1:6 1:6 पिलिपितोर 1:9; कुलुसितोर 1:9-10 ✨ 1:7 1:7 रोम सहरतोर 12:13; 1 कुरिततोर 16:18; पिलेमोन 20 ✨ 1:8-9 1:8-9 रोम सहरतोर 12:1

✨ 1:8-9 1:8-9 इपिसुसतोर 3:1 ✨ 1:10 1:10 कुलुसितोर 4:9 * 1:10 1:10 पोल्ना कालमते बोर ओर्युलतोर मंदुर, ओरिहक बूति दोर्को आंद, ओर पूरा माल्कालोराय

मालसोमलेहका मंदुर. माल्कालोर ओरिन बेचानाह विळसोर आंदुर, अचानाह ओर पूरा माल्कालोराय कय इळन मंदुर. ✨ 1:10 1:10 1 कुरिततोर 4:14 ✨ 1:10 1:10 1

कुरिततोर 4:15 † 1:11 1:11 उनेसिमुस इद पेदिरता अर्तमि "कबळतुहक ओजवाल" इद्रम आस्ता. ✨ 1:13 1:13 पिलिपितोर 1:7 ✨ 1:14 1:14 2 कुरिततोर

9:7; 1 पत्र 5:2 ✨ 1:15 1:15 पुटमुळि 45:5,8 ✨ 1:16 1:16 मत्याल 23:8; गलातितोर 3:28 ✨ 1:16 1:16 1 कुरिततोर 7:22

17 सामिना कबळते निमा नाक नीवा ऐंगेटोग इनजोर इतेक अचोन, ✨ नीवा लोतगा नाक बेस-नेहना केयिस उदिह कीयना लेहकान, ओन वने केया.

18 मति ओग नीवा बेदाय नुस्कन कीतोग इतेके, नियगडाहि बातालाय तेंडतोग इतेके, अद नावा करा आयि.

19 नना नीक निहच ईय्हनन इनजोर, नना पोलुनन नावाय कयदे रासिसि करल कीय्हनन. ✨ मति उंद पोल्लो मागडमा, (नना पोकुर कीताहकु, निमा किर्स्तुन विस्वस कीसि, पूना पिसमुळतुन दोर्किह कीतिन. अदिनेनाहक) निमाने नाक करा महनिन.

20 इंगो रा तमो! सामिनेनाहकु, उनेसिमुसना पोल्लोते नाक गिर्दा ईम! किर्स्तुनगा निमा नावा ऐंगेटोग विस्वसिनिन इनजोर, नावा जीवातुन दळदळ आनाह कीम. ✨

21 नावा पोल्लोतुन केंजिहनिन इनजोर, बर्वस कीस रासलाह आतन. नना वेहता पोल्लोतुहकाय, एक्वा वने कीकिन इनजोर पुतन.

22 मीट नयेनाहक पार्तना कीयलाह आतिर. अदिहक देवुळि मीवा पार्तनातुन केंजिसि, नाक जेलतगडाह विळिसह कीयगा इनजोर, नावा आसा मन्हता. ✨ नाक विळसतस्के मियगा वायकन, नयेनाहक रोमलाह उंद अरा तयर कीस तासा.

अक्रिता पोल्लो

23 किर्स्तु येसुना सेवा कीयनाहक, इपपरास ✨ नावा संगे जेलते मन्हतोग, ✨ ओग नीक जय येसु वेहतोग.

24 अद्रमलेहकाने नावा संगे कबळ केवालोर मार्कल, ✨ अरिस्तरकुस, ✨ देमस, लूकाल, ✨ वेर वने नीक जय येसु वेहतलाह आतोर.

25 येसुसामि किर्स्तुना देव्या मियगा मनि. आमेन. ✨

✨ 1:17 1:17 2 कुरिततोर 8:23 ✨ 1:19 1:19 1 कुरिततोर 16:21; गलातितोर 6:11; कुलुसितोर 4:18; 2 तिसलुनितोर 3:17 ✨ 1:20 1:20 1:7
 ✨ 1:22 1:22 2 कुरिततोर 1:11; पिलिपितोर 1:25; 2:24; इब्रितोर 13:19 ✨ 1:23 1:23 कुलुसितोर 1:6-8; 4:12 ✨ 1:23 1:23 रोम सहरतोर 16:7;
 इपिसुसतोर 3:1 ✨ 1:24 1:24 बळयिर 12:12; 2 तिमोति 4:9-11 ✨ 1:24 1:24 बळयिर 19:29 ✨ 1:24 1:24 कुलुसितोर 4:14 ✨ 1:25 1:25
 गलातितोर 6:18

इब्रितोरेनाहक रासतद सीटि

इद सीटटुन बोग रासतोग, अद पोल्लो सीटटे वेहतद इले. इद सीटि रासवाल तिपलते मतोर, यहुदि (इतेके इब्रितोर) विस्वसिरिहक रासतोग. इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, यहुदि विस्वसिरिहकु येसुना विस्दतोरगडाहि, पका तिपल वाताहकु, वेल्लाटोर यहुदि विस्वसिर येसुन विळिसिसि, यहुदिराड रीत-रिवज्किन ओसोवन नोमकोम इन्जि, विचर कीयलाह आतोर. अदिहक मीट आरेम आयवा, येसुन पोयसोर मन्हटु इनजोर, ओरिहक दीरा इयलाह, सीटि रासवाल वेल्लाडे पोल्लोड रासतोग. येसु, देवुळता मगि मन्ज तेला, तिपल वातस्के आपिसि, तना बाबाना पोल्लो केजिंदोग; देवुळबाबाना मगि मताहकु, मुनेतोर कबुरतोरिहकाय, पोगोटाड देवतुल्किहकाय, मोसाहकाय वने एक्वा बेरोग आंदोग. अमेसातुहक ओगे पेर्माळ; पाळना सास्त्रमतोर सबेटोर पेर्माळोरिहकाय एक्वा बेरोग. ओग मावासाटि तनाय जीवाता मोक ईतोग, अदु देवुळतुहक विचर वातप आलनद मोक आंदु. आलताहकु, इंजेक बेदे दुस्सा मोक इयलाह गर्ज इले. ओन विस्वस कीतिक अचोन, पापमताहि, रेयताहि, हामुरताहि विळिसिह कीस्तोग; इनजोर इद सीटि रासवाल विस्वसिरिहक तोहचीयलाह आतोग. इस्त्रयेल मन्कलोर तादोर-बाबोरा विस्वसतुन तोहच मन्जि, मीट वने आक्रि एवनाह विस्वस विळसवा निच मन्हटु इनजोर, इनदलाह आतोग.

देवुळि तना पूरा कबुरतुन तना मगना मेटे मारिह कीता

1 मुनेता कालमते देवुळि मावाड तादोर-बाबोरा संगे वळ्हकिंदु. ✨ ओरिन (पिडम-पडम वळ्हको; मति) तना कबुरतोर मेटे, ऊक-ऊके अलग-अलग रीतिने, ✨ तना पोल्लो वेहंदु. ✨

2 मति इंजेके, इद आक्रिता कालमते बार, ✨ तना मगिन लोहता, लोहचि ओना मेटे मावा संगे वळ्हकता. ✨ ओनाय मेटे इळता, पोगोटा बूमतगा मनदनव सबेटविस्किन पंडटा. ✨ पंडिसि ओनाये अदिकरते सबेटविन ईसीता. ✨

3 ओनगा देवुळता डीसा दीचिहता, देवुळि बेद्रमता इन्जि, ओनगाने माक बराबर दिसिहता. ✨ ओग तना पोल्लोता लावते सबेटविन आत्रे कीस्तोग. ✨ मन्कलोर पापमतुन एडिह कीतापया, ✨ पोगोन मनदनद बेरा डीसाता देवुळता तिनळ बाजे, राजेम ताकिह कीयलाहि उदतोग. ✨

देवुळता मगिये सबे देवतुल्किहकाय बेरोग

4 इद्रमलेहका देवुळि तना मगिहकु, देवतुल्किहकाय एक्वा अदिकर ईता, इतेके ओगे देवतुल्किहकाय पका बेरोग.

5 देवुळि तना मगना लोप्पा इद्रम इता:

“निमा नावा मगनिन,

नेटाहि नना नीवा तपेनन.” ✨

इनजोरे ओसो,

“नना ओना बाबानन मनदकन,

ओग नावा मग मनदनोग.” ✨

इनजोर वने पोगोटाड देवतुल्किन, बेदिने बेस्केन देवुळि इनो.

6 ओसो, तना बेरा अदिकरता मगिन, ✨ देवुळता जागातगा ततहपा, देवुळि इता,

“नावाड सबे देवतुल्क ओन दंडुम अरयिड,” ✨

इनजोर इता.

7 देवतुल्कना लोप्पा बारा इद्रम इन्हता:

“नावा सेवा कीयनव नावाड देवतुल्किन,

वळ्दा लेहकान पंडटन, मळगनद किसता लेहकान पंडटन,” ✨

इनजोर इन्हता.

8 मति तना मगिन बार इद्रम इता:

“ए देवुळतिन, नीवा राजकुर्सि अमेसातेनाहक मनदगा,

नीवा राजेम कीयनद सेतेम मन्हता.

9 सेतेम नीक बेस विचर वास्ता,

लाग्वद नीक मुर्तिय विचर वावो.

अदिनेनाहक नना नीवा देवुळतन,

✨ 1:1 1:1 योहन 9:29; इब्रितोर 11:17-18; 12:25 ✨ 1:1 1:1 गिनती 12:6,8; योएल 2:28 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 2:30-31; 3:21; इब्रितोर 9:19; 1 पत्र 1:10-12 ✨ 1:2 1:2 2 तिमोति 3:1; इब्रितोर 9:26 ✨ 1:2 1:2 योहन 1:14; 12:49; इब्रितोर 2:3-4; 5:8; तोहचीतव पोल्लोड 19:13 ✨ 1:2 1:2 योहन 1:3; इब्रितोर 11:3 ✨ 1:2 1:2 देवुळताड पाटाड 2:8; मत्याल 28:18; रोम सहरतोर 8:17; इब्रितोर 2:8 ✨ 1:3 1:3 2 कुरिततोर 4:4; कुलुसितोर 1:15 ✨ 1:3 1:3 कुलुसितोर 1:17 ✨ 1:3 1:3 तीतुस 2:14; इब्रितोर 9:14 ✨ 1:3 1:3 देवुळताड पाटाड 110:1; मार्कल 16:19; इब्रितोर 8:1; 10:12; 12:2 ✨ 1:5 1:5 देवुळताड पाटाड 2:7; बळयिर 13:33; इब्रितोर 5:5 ✨ 1:5 1:5 2 शमूएल 7:14 ✨ 1:6 1:6 रोम सहरतोर 8:29 ✨ 1:6 1:6 देवुळताड पाटाड 97:7; 1 पत्र 3:22 ✨ 1:7 1:7 देवुळताड पाटाड 104:4

- नीवा संगेतोरगडाहि, नीके गिर्दा वानाह राजाल आयलाह आचतन. ✱
 10 सामि! सुस्मुने निमान पूरा बूमता जोता दोहतोनिन,
 निमान पोगोटा बूमतगा मनदनव सबेटविन पंडटोनिन. ✱
 11 निमा अमेसा मनदकिन; मति निमा पुटिह कीतव मायनुड.
 सबे पाळनाड गेंदेन पोहतना लेहका, अविस्किन पोहमुळ आयगा; ✱
 12 पाळना गेंदेतुन ऊर्हतना लेहका,
 निमा अविस्किन ऊर्हचि मळता वाटकिन.
 गेंदेनु बद् ले कीयना लेहका, अविस्किन बद् ले कीकिन ✱
 मति निमा मुर्तिय बद् लेम आयविन आयकिन. ✱
 निमा अमेसा-अमेसातुहक मनदकिन. ” ✱

इनजोर इता.

- 13 इदिन ओसो सीता कीम्हट्ट: देवुळि तना मगिन इतद इद पोल्लोतुन, तनाड बेवे देवतुल्किन बेस्केन इद्रम इनो:
 “बेचानाह नना नीवा कोटुलतोरिन, नीवाड कालकना इळन तच एवोन, ✱
 अचानाह नावा तिनळ बाजेता राजगादेतगा उदिस मन, ” ✱

इनजोर इनो.

- 14 पोगोटाड देवतुल्क राजेम कीयनव आयोड, देवुळता सेवा कीयनव जीवाड. बोर-बोरिहक देवुळता पिसमुळ दोर्किहता, ✱ ओरा सेवा कीयलाहे,
 अद लोहतनव जीवाड आंदुड. ✱

2

माक पिसिह कीतद पोल्लोतुन पास्कनद आयो

- 1 देवुळता मगि इचोन बेरोग आताहकु, माट केंजतव ओना लोप्पाडाड सेतेम पोल्लोन, पका मेगिस विस्वस कीसोर दायना. अस्के माट
 विस्वसताहि लेसवल.
 2 पोगोटाड देवतुल्कना मेटे, देवुळि मावाड तादोर-बाबोरिहक पका करलता पोल्लो काग्हता. ✱ अद अचोन करलता मता इतेके, बोगाय अद
 पोल्लोता बेदाय अडोतुन देहतेक अचोन, कसुरतोन्क ओप्पनद सिक्सा दोर्किदु. ✱
 3-4 (देवतुल्क ततद कबुरतुन केंजवोर, सिक्साताहि पिस पगवा मतोर;) इतेके मन्कलोर पिसना लोप्पाडा बेरा कबुरतुन, माट पास्कतेक अचोन,
 बेद्रम पिस पगायकल? ✱ मुने तान वेहतोग, मावा येसुसामिये. ✱ पया सामिनाड केंजतोर, अद पोल्लो निटमे इनजोर, माक तोहचीतोर. ✱ ओरा
 साक्सि सेतेम मन्हता इन्जि तोहत्लाहि, देवुळि ओरा कयदे बामिह कीयनाड सीनाड, बेरा लावताड कबस्क कीस तोहता. ✱ ओसो तना जीवाता
 मेटे, तना विचर मतपु, विस्वसिरिहक अलग-अलग बुदिड तूसीसाता; ✱ इद्रमता बेरा कबुरतुन, मुर्तिय पास्कनद आयो.

मन्कलोरिन पिसिह कीयलाहि, येसु मन्कल मारियिस वातोग

- 5 इंजेके पूना दुनिया आयगा इनजोर, माट इहनल. अद दुनियातुन ताकिह कीयलाहि, देवतुल्किन देवुळि निल्पिह केवो.
 6 मति देवुळता साखमतगा, अद दुनियातुन ताकिह कीयलाहि, मन्कने निल्पिह कीता इनजोर, रासतद मन्हता. अद इह मन्हता:
 मन्कलोर नीवा मुनेह बेद्रमतोर, निमा ओरा सीता कीय्हनिन?
 माने-मन्कल बेचोटोग, ओन निमा पर्वा कीय्हनिन?
 7 मन्कलोर नीवा मुनेह बातय इलेर,
 तेला मति, निमा मान्वनु मान-डीसाते निल्पिह कीतिन, ✱
 ओनु देवतुल्किहकाय इचुने कामि कीतिन.

- 8 निमा पुटिह कीतव सबेटविन, ओना अदिकरते कीसीतिन. ✱

इनजोर रासतद मन्हता. ✱ सबेटविना पोगोन इनजोर इतेके, देवुळि बेदिने विळसो; मति इंजेके सबेटविना पोगोन अदिकर मन्कना कयदे दिसो. ✱

- 9 मति ओर्विन माट पुतल. देवुळि गळिकहक, ओन पोगोटाड देवतुल्किहकाय, उचुने उड्लोग कीस मता. ओग आंदोग येसु. मावा पोगोन देवुळि
 दया कीताहकु, सबेटोर मन्कलोरैनाहक, येसु डोलिस मतोग. ओग पकाय तिपल आस डोलताहकु, देवुळि ओन मान-डीसाते निल्पिह कीता. ✱

✱ 1:9 1:8-9 देवुळताड पाटाड 45:6-7; पिलिपितोर 2:9; इब्रितोर 2:9 ✱ 1:10 1:10 देवुळताड पाटाड 102:25 ✱ 1:11 1:11 यशायाह 51:6; इब्रितोर
 8:13 ✱ 1:12 1:11-12 12:27; तोहचीतव पोल्लोड 6:14 ✱ 1:12 1:12 इब्रितोर 13:8 ✱ 1:12 1:11-12 देवुळताड पाटाड 102:26,27 ✱ 1:13
 1:13 10:13 ✱ 1:13 1:13 देवुळताड पाटाड 110:1; मत्याल 22:44; मार्कल 12:36; लूकाल 20:42-43 ✱ 1:14 1:14 मत्याल 25:34; मार्कल 10:17;
 रोम सहरतोर 8:17; इब्रितोर 6:12 ✱ 1:14 1:14 देवुळताड पाटाड 103:20-21; दानिय्येल 7:10 ✱ 2:2 2:2 बळयिर 7:53; गलातितोर 3:19 ✱ 2:2
 2:2 10:28 ✱ 2:3-4 2:3-4 10:29; 12:25 ✱ 2:3-4 2:3-4 1:2 ✱ 2:3-4 2:3-4 मार्कल 16:20; लूकाल 1:1-4; 1 योहन 1:1 ✱ 2:3-4
 2:3-4 योहन 5:36; 14:12; बळयिर 5:15-16; 8:6-8; 2 कुरिततोर 12:12; यहुदाल 17 ✱ 2:3-4 2:3-4 1 कुरिततोर 12:4,11; गलातितोर 3:5; इब्रितोर 6:4-6
 ✱ 2:7 2:7 रोम सहरतोर 2:7,10 ✱ 2:8 2:6-8 देवुळताड पाटाड 8:4-6 ✱ 2:8 2:8 1 कुरिततोर 15:27; इब्रितोर 1:2 ✱ 2:8 2:8 1 कुरिततोर 15:25
 ✱ 2:9 2:9 बळयिर 2:30-33; 3:13-14; इब्रितोर 1:9; 12:2; 1 पत्र 1:21

10 सबेटव देवुळतेनाहक मन्हताड; ताना मेटे सबे तयर आताड. ✨ वेल्लाटोर मन्कलोरिन तनाड मगक-मयास्क कीसि, पोगोन तना मान-डीसाते काल्हपलाहि, अद विचर कीस मता. मन्कलोरिन तनाड मगक-मयास्क कीयलाहि, देवुळि तना मगि येसुन निल्पिह कीता. माक पिसिह कीयनद सेवातेनाहक, येसुन पूरा ओपे कीयना इन्जि, ✨ देवुळि ओन पका तिपल अरनाह कीता. ✨ इद्रम कीयनद देवुळतुहक बेस ओप्पता.

11 माट पापि मन्कलोरिन, येसु पूरा पवित्र कीतो. ✨ कीताहकु ओना बाबाल, मावा वने देवुळबाबाल आतो. ✨ अदिनेनाहक नावाड तमोर-एलास्क इनजोर माक इनदलाह, येसुहक लजा वावो. ✨

12 अदिहक देवुळतुन येसु इतद पोल्लो, ताना साभ्रमतगा इद्रम रासिस मन्हता:

नना नावाड तमोर-एलास्किहक, नीवा डीसाता लोप्पा वेहतकन,

लोकुर जमा आस मोळकना जागातगा अन्जि, नना पाटाड ओसि, नीक जोहर कीकन. ✨

इनजोर रासिस मन्हता.

13 ओसो रासिस मन्हता:

नना देवुळता पोगोन बर्वस तासकन;

इद्रु! नना वातन! देवुळि नाक ईतोर पिलाड-पेकोरा संगे, नना वातन. ✨

इनजोर रासिस मन्हता.

14-15 (वेर पिलाड-पेकोर इतेके माटे!) माट कयक-कालक मनवालोरल मताहकु, येसु वने मावा लेहका कय-कादोग आसि वातो. ✨ जीवात मनाहजोम, मयगा हामुरता रेय मताहकु, देयहकना मुक्याना अदिकर मावा पोगोन मता. मति येसु तना हामुरता मेटे, ताना अदिकरतुन बूळे कीतो. ✨ कीसि माकु हामुरता रेयताहि विळिसह कीतो. ✨

16 निटमे येसु पोगोटाड देवतुलिकन सायता कीयलाह वावोग; मति अब्रहम मुयतोना जालपिलतोरिहके, सायता कीयलाह वातो. *

17 अदिनेनाहक ओग सबे पोल्लोनगा, तनाड तमोर-एलास्कना लेहकान आयनद गर्ज मता. ✨ इद्रमलेहका ओग देवुळता सेवाते, दया केवाल बर्वसलायकतो. ✨ पेर्माल आसि, ✨ मन्कलोरा पापमतेनाहकु, तनाय जीवाता मोक ईतो. ✨

18 बेरा तिपलते ओन्क वने आरेम आयनद विचर वास मता. ✨ अदिनेनाहक बेस्के तिपलते माक अद्रमता विचर वास्ता, अस्के ओग माकु सायता कीया पगयहतो. ✨

3

येसु मोसाहकाय बेरोग

1 अदिनेनाहक मावोर पवित्र विस्वसिरि! ✨ देवुळि मीक बेद पिसमुळते केयता, ✨ अवटे मीट वने कलियतिर. अदिनेनाहक येसुना लोप्पाडा पोल्लोतुन बेस-नेहना विचर कीस ऊळाट! ✨ ओग देवुळ लोहतोग (माक पिसिह केवाल), ✨ ओसो मावा पेर्माल इन्जि, ✨ माट कबुल आयहनल. ✨

2 बेद सेवातेनाहक देवुळि मोसान केयता, अदिन ओग देवुळता लोतोरगा तपवालेवा कीतो. ✨ अद्रमे बेद सेवातेनाहक देवुळि येसुन निल्पिह कीता, अदिन ओग वने तपवालेवा कीतो. ✨

3-4 लोतुन पंडवाल इतेके मन्कले मन्हतोग. मति देवुळ बारा सबेटविन पंडटा. बेद्रम लोतुन पंडवाल अद लोतुहकाय एक्वा मान-कदरतोग आस्तोग, अद्रमे येसु मोसाहकाय एक्वा, पका मान-कदरता लायकतो. ✨ आंदोग. ✨

5 मोसाल देवुळता लोतोरगा, सबे पोल्लोने तपवालेवा सेवा कीतो. ✨ मति ओग सिरप सेवके मतो. ✨ वायनद कालमते देवुळि पुन्पिह कीयनद सेतेम पोल्लोनु, ओना कबळ मुनेन तोहचीता. ✨

6 मति किर्स्तु बारा, देवुळता मग मन्जि, देवुळता लोतोरिन ऊळसोर मनवाल आतो. ✨ अदिहक माट आसा कीतल अद पोल्लोतगा रेयवालेवा, आक्रि एवनाह मेगिस आसा ताससोर मतेके, ✨ माट वने ताना लोतोरल आयहनल. ✨

इस्रयेलतोर लेहका विस्वस केवा मनदनद आयो

7 अदिनेनाहक देवुळता जीवा इतद पोल्लो, ✨ देवुळता साभ्रमतगा इद्रम रासिस मन्हता:

नेड देवुळि वेहतनदिन केंजतेक अचोन,

8 केंजोम इनजोर कैगम आयमाट. ✨

✨ 2:10 2:10 रोम सहरतोर 11:36 ✨ 2:10 2:10 12:2 ✨ 2:10 2:10 5:9; 7:28 ✨ 2:11 2:11 10:9-10 ✨ 2:11 2:11 3:1 ✨ 2:11 2:11 मत्याल 12:49-50; मार्कल 3:34-35; लूकाल 8:21; योहन 20:17 ✨ 2:12 2:12 देवुळताड पाटाड 22:22 ✨ 2:13 2:13 यशायाह 8:17-18 ✨ 2:14-15 2:14-15 योहन 1:14; इब्रितोर 10:5 ✨ 2:14-15 2:14-15 योहन 12:31; रोम सहरतोर 8:3; 2 तिमोति 1:10 ✨ 2:14-15 2:14-15 रोम सहरतोर 8:15; 1 कुरिततोर 15:57 * 2:16 2:16 माट यहूदि आयवोर विस्वसिरल वने, अब्रहमना जालपिलतोर लेहका आयहनल. रोम सहरतोर 4:9-16 ओसो 9:6-8 ऊळाट. ✨ 2:17 2:17 पिलिपितोर 2:7 ✨ 2:17 2:17 3:1; 5:10; 6:20; 7:26; 8:1; 9:11; 10:21 ✨ 2:17 2:17 रोम सहरतोर 3:25-26; 8:3; इब्रितोर 5:2 ✨ 2:18 2:17-18 4:14-16 ✨ 3:1 3:1 2:11; 10:19-20 ✨ 3:1 3:1 पिलिपितोर 3:14 ✨ 3:1 3:1 13:22 ✨ 3:1 3:1 योहन 17:3 ✨ 3:1 3:1 2:17; 4:14-15; 5:5; 6:20; 7:26; 8:1; 9:11; 10:21 ✨ 3:1 3:1 10:23 ✨ 3:2 3:2 पेसमुळि 40:16; गिनती 12:7 ✨ 3:3-4 3:3-4 2 कुरिततोर 3:7-11 ✨ 3:5 3:5 पेसमुळि 40:16; गिनती 12:7 ✨ 3:5 3:5 पेसमुळि 14:31; गिनती 12:7 ✨ 3:5 3:5 व्यवस्थाविवरण 18:18-19 ✨ 3:6 3:6 1:2 ✨ 3:6 3:6 10:19-21,23; 11:1 ✨ 3:6 3:6 रोम सहरतोर 11:22; 1 कुरिततोर 3:16; 1 तिमोति 3:14-15; इब्रितोर 4:14-15; 6:11,18; 7:18-19 ✨ 3:7 3:7 1 तिमोति 4:1; इब्रितोर 9:8-10; 10:15-17 ✨ 3:8 3:7-8 4:7

मीवाड तादोर-बाबोर पेळ्हकल बूमतगाहक दायहपा, अद्रम कोनि कीतोर;
ओसो नना बेचानाह आपसोर मनवानन इनजोर, नावा पट ऊळतोर, ओसो नाक ओड तगहचीतोर.

9 रेंड वीसाड वर्साड आनाह, नना कीतव बेसताड कबस्किन ऊळतोर. ✧

अस्के वने, नना बेचानाह आपसोर मनवानन,

नना बेद्रमतोनन इनजोर, पट ऊळिंदुर.

10 अदिनेनाहक नना वेर मन्कलोरिन ओड आतन ओसो इतन,

“वेरा बुदि सेतेम पोल्लोताहि अमेसा लेससोर मन्हता;

नना तोहतनद अगदे ताकवालोर आयोर” इनजोर इतन, ओसो;

11 “आरम कीथिर इनजोर, नना वेरेनाहक तासतद जागातगा, वेर मुर्तिय एव्वोर आयनुर,” ✧ इनजोर ओडते किरिया कीतन, ✧

इनजोर रासिस मन्हता.

12 अदिनेनाहक मावोर विस्वसिरिर, जीवात मनदनद देवुळतुन विळिसस दायना लेहकाडा लाग्वद बुदि, विस्वस केवद बुदि, मियगा मनमाकि! ✧

13 देवुळता साख्रमतगा, “नेंडु” इनजोर रासिस मन्हता. उंद-उंद दिया वायहपा, तान “नेंड” इहनल. अदिनेनाहक पापमि मीवा विचरतुन नाळेह कीसि, गद्रम कीयनद आयो इन्जि, दिनम मीट ओर्विहक-ओर्वीग दीरा ईसोर मन्हटु. ✧

14 अहे माट मुने कीतद विस्वसतुन, आक्रि एवनाह विळिसवालेवा मतल इतेकेने, माट किर्स्तुनाड सबे पोल्लोने पोत्ला आयकल. ✧

15 पोगोन रासतपु:

“नेंड देवुळि वेहतनदिन केंजतेक अचोन,

केंजोम इनजोर कैंगम आयमाट,” ✧

इनजोर रासतद इद पोल्लोतुन ओसो ऊळकल.

16 देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि, तान ओड वानाह कीस मतोर बोर? ✧ मिसर देसेमताहि मोसाल पेहच ततो, ओरे सबेटोर! ✧

17 रेंड वीसाड वर्साड देवुळि बोरिन ओड आस मता? पापम कीतोर मन्कलोरिन ओड आस मता. ओर पापम कीताहकु, पेळ्हकल बूमतगाने डोलतोर! ✧

18 आरम कीयलाह, ओरेनाहक तासतद जागातगा एवमाकिर इनजोर, देवुळि बोर मन्कलोरा लोप्पा ओडते किरिया कीता? ✧ ताना पोल्लोतुन केंजवोराय लोप्पा. ✧

19 ओर मन्कलोर देवुळतुन विस्वस केवाहकु, ✧ आरम दोर्कनद देसेमतगा ओळिय पगवोर इनजोर, माक एर्का आस्ता.

4

1 मीक आरम ईकन इनजोर, देवुळि मुनेन पोल्लो विळिसस मता. अद पोल्लो इंजेक वने अरयहता. अदिनेनाहकु आरम दोर्कनगा एव्वोम आयकोम बहा इनजोर, मीट ओर्वीग-ओर्वीग रेयिस मन्हटु. ✧

2 बेसतल कबुरतुन इम्येलतोर केंजतप लेहकान, माट वने केंजतल; मति ओर केंजतस्के, अद कबुरतुन विस्वस केवोर. अदिनेनाहक केंजिसाय, ओरिहक बाताले पायदा इले. ✧

3-4 मति माट विस्वस कीतोरल, देवुळ ईतद आरम कीयनगा एवयहनल. ✧ देवुळता साख्रमतगा,

देवुळि तना पूरा कबळतुन मारिह कीस, वारमता आक्रि दियाते रोमता. ✧

इनजोर वारमता आक्रि दियाता पोल्लो रासिस मन्हता. इद्रमि तना पूरा बूमतुन पंडटस्केडाहि, आरम कीयनद जागा तासताये! (मति विस्वस केवोरिन)

“आरम कीथिर इनजोर नना वेरेनाहक तासतद जागातगा,

वेर मुर्तिय एव्वोर आयनुर इनजोर, ओडते किरिया कीतन,” ✧

इनजोर इता.

5 “आरम कीथिर इनजोर नना वेरेनाहक तासतद जागातगा, वेर मुर्तिय एव्वोर आयनुर,” ✧

इनजोर आरम कीयनद पोल्लोतुन, देवुळि ओसोवने इता. ✧

6 ओसो, बेसतल कबुरतुन पोकुर कीतदिन केंजतोर मुनेतोर मन्कलोर, देवुळता पोल्लो केंजवाहकु, आरम कीयनगा एवया पगवोर; ✧ मति उयतुर अगा ओळियना इन्जि, अद आरम कीयनद जागा नेंड वने दोर्किहता.

✧ 3:9 3:9 बळयिर 7:36 ✧ 3:11 3:11 4:3-4,5 ✧ 3:11 3:7-11 देवुळताड पाटाड 95:7-11 ✧ 3:12 3:12 कुलुसितोर 2:8; इब्रितोर 12:25

✧ 3:13 3:13 इपिससतोर 4:22; इब्रितोर 10:24-25 ✧ 3:14 3:14 रोम सहरतोर 11:22 ✧ 3:15 3:15 देवुळताड पाटाड 95:7-8 ✧ 3:16 3:16

यिर्मयाह 32:29; 44:3,8 ✧ 3:16 3:16 गिनती 14:2,11,30; व्यवस्थाविवरण 1:35; यहुदाल 5 ✧ 3:17 3:17 गिनती 14:29; 1 कुरिततोर 10:5 ✧ 3:18

3:18 गिनती 14:23; व्यवस्थाविवरण 1:34-35; इब्रितोर 4:2 ✧ 3:18 3:18 रोम सहरतोर 11:30-32; इब्रितोर 4:6,11 ✧ 3:19 3:19 योहन 3:18,36; रोम

सहरतोर 11:23 ✧ 4:1 4:1 2 कुरिततोर 6:1; गलातितोर 5:4; इब्रितोर 12:15 ✧ 4:2 4:2 रोम सहरतोर 3:3; 10:17; गलातितोर 3:2; 1 तिसलुनितोर 2:13;

इब्रितोर 3:18 ✧ 4:3 4:3 4:3 11 ✧ 4:3 4:3 4:3 4 पुटमुळि 2:2 ✧ 4:3 4:3 4:3 4 देवुळताड पाटाड 95:11 ✧ 4:5 4:5 देवुळताड पाटाड 95:11

✧ 4:5 4:5 3:11 ✧ 4:6 4:6 3:18

7 अदिनेनाहक ओसो उंद दियातुन देवुळि आचता. तान “नेंडु” इनजोर इन्हता. (पेळ्हकल बूमते देवुळताड केंजवोरा पोल्लोता पया,) वेल्लाडे वर्साना पेगके, दाविद राजाना तोडटे देवुळि इता:

नेंड देवुळि वेहतनदिन केंजतेक अचोन,

केंजोम इनजोर केंगम आयमाट.*

इनजोर इता. इद पोल्लोतुन पोगोन रासतन.

8 आरम कीयनद जागा ईकन इनजोर, देवुळि पोल्लो विळिसस मता. इद पोल्लोतुन अर्विसि, माक बाताल तेळियिहता? कनान इनदनद देसेमते, मावाड तादोर-बाबोरिन यहोसा मुय्तोग ओस मतोग.* अद देसेम आरम कीयनद जागा आया पगवो.* आस मतेके, आरमतेनाहक ओसो उंद दियातुन देवुळि वेहो आवालि.

9 अदिनेनाहक इदे पोल्लो मन्हता: देवुळि बेद्रम वारमता आक्रि दियाते तना कबळताहि रोमता,* अद्रम तना मन्कलोरैनाहक वने, आरम कीयनद जागा मन्हता.

10 बेद्रम देवुळि तनाड कबस्कनाहि रोमता,* अद्रमे ताना मन्कलोर, देवुळि तासतद आरम कीयनगा ओळियिसि, तमाड कबस्कनाहि रोमिहता.*

11 अदिनेनाहक माट वने अगा, आरम कीयनद जागातगा एवयलाहि जिद कीयिड. मयगडाहि बोगे, मुनेतोर मन्कलोरा लेहकान, देवुळता पोल्लो केंजवाहक, बूळेम आयनद आयो.*

12 बाराहक इतेके, देवुळ वेहतद पोल्लो जीवात मन्हता. मावा लोप्पा कबळ कीस्ता.* रेंड बाजेड वायव मनदनद तल्वर कसेग बेद्रम बोकातुन, मुळगुंजतुन पगक पहतना लेहका गडिहता,* तान्काय एक्वा वीळिस, देवुळता पोल्लो मन्कलोरा जीवातुन, बुदतुन पगक पहतना लेहका गडिहता.* अद मन्कलोरा सीतातुन, विचरतुन पर्हकिस ऊळिहता.*

13 देवुळि पुटिह कीतद बेदे आयि, तानाड कौडानाहि मक पगवो;* मति सबेटव तान्क पोळ्क्ने दिसिहताड.* तान्के माक पूरा इसब ईया पोयहता.

येसु मावा बेरोग पेर्माल

14-15 मति मयेनाहक बेरोग पेर्माल मन्हतोग; ओग आंदोग देवुळता मगि येसु. ओग देवुळदीपते देवुळबाबाना बाजे उदिस मन्हतोग.* मावा लेहकान ओन्क वने, पापम कीया वेसनाह सबे रीतिनाड विचर्क वाताड, तेला मति ओग बेस्केन पापम केवोग.* अदिहक ओग मावा कमजोरतुन ऊळिस, जीवा लोपवाल आंदोग.* अदिनेनाहक येसुनगा विस्वस कीयनद बेद पोल्लोतुन माट कबुल आयहनल, अद पोल्लोतुन विळिसवालेवा, मेगिस पोस मनदना गावले.*

16 माक बेस्के गर्ज अरयहता, अस्के देवुळ माक ऊळिस जीवा लोपि, दया कीस तोळ ईयि इनजोर, दया कीयनद देवुळता एरे, माट दीरा पोस दाकल.*

5

1 देवुळता साङ्गमतुन ऊळतेके, बोगाय पेर्मानु, ओना ऐगेटोर बूमयालोरगडाहि आचिस, देवुळ निल्लिह कीस्ता. देवुळि मन्कलोरा पापमतुन मापि कीयि इनजोर, ओग पेर्माल मन्कलोरैनाह देवुळतुहक मोक ईस्तोग, कोड वाटिहताग.*

2 पेर्माल तनाय कमजोर मनाहकु,* पुनवालेवा गल्लि केवालोरा संगे, ओग कुलुल बुदते ताक पगयहताग.*

3 अदिनेनाहक ओन्क दुषोरा पापमतेनाहक वने, तनाय पापमतेनाहक वने, मोक ईया पोयहता.*

4 यहुदिरा पेर्माल आयनद कबळ, पकाय बेरा मन्हता. बोगे तनाय विचरते पेर्माल आया पगवोग;* मति मुनेतोग पेर्माल, मोसाना दादाल आस्न पेर्माल निल्लिह कीतप लेहका,* अद कबळ कीयलाहि, देवुळि ओन निल्लिह कीतेकेने आया पगयहताग.

5 अद्रमलेहकाने किर्स्तु वने पेर्मा कबळ कीयलाहि, बेरातनम पर्हकोग.*

“निमा नावा मगानिने;

नेटाहि नना नीवा तपेनन,”*

इनजोर देवुळि ओन इता. अद इसबते पेर्मा कबळ कीयलाह, ओन निल्लिह कीता.*

6 देवुळता साङ्गमतगा ओसो उंद जागातगा,

“निमा इतेके मेल्लिकसेदेकना लेहकान, अमेसातुहक बूमयाल मनदकिन,”*

* 4:7 4:7 3:7-8,15 * 4:8 4:8 इद पोल्लोतुन पुनदलाहि यहोशू पुस्तकतुन अर्वाट. * 4:8 4:8 यहोशू 22:4 * 4:9 4:9 पुटमुळि 2:2-3 * 4:10 4:10 पुटमुळि 2:2-3 * 4:10 4:9-10 तोहचीतव पोल्लोड 14:13 * 4:11 4:11 3:18; 2 पत्र 2:6 * 4:12 4:12 1 तिसलुनितोर 2:13 * 4:12 4:12 थिर्मयाह 23:29; बळयिर 7:38 * 4:12 4:12 इपिसुसतोर 6:17; तोहचीतव पोल्लोड 1:16 * 4:12 4:12 योहन 12:48; 1 कुरिततोर 14:24-25 * 4:13 4:13 2 इतिहास 16:9; देवुळताड पाटाड 33:13-15 * 4:13 4:13 अय्यब 26:6 * 4:14-15 4:14-15 इपिसुसतोर 4:10; इब्रितोर 3:1; 6:20; 8:1; 9:24; 1 पत्र 3:22 * 4:14-15 4:14-15 योहन 8:46; 2 कुरिततोर 5:21; इब्रितोर 7:26 * 4:14-15 4:14-15 2:17-18; 5:2 * 4:14-15 4:14-15 3:6 * 4:16 4:16 इपिसुसतोर 2:18; इब्रितोर 2:17; 7:18-19 * 5:1 5:1 7:27; 8:3; 9:8-10; 10:11 * 5:2 5:2 7:28 * 5:2 5:2 इपिसुसतोर 4:18; इब्रितोर 2:17-18; 4:14-15; 9:7; याकुब 5:19; 1 पत्र 2:25 * 5:3 5:3 लैयव्यवस्था 9:7; 16:6; इब्रितोर 7:27; 9:7 * 5:4 5:4 गिनती 16:40; 18:7; 1 शमूल 13:9-13; 2 इतिहास 26:18 * 5:4 5:4 पेसमुळि 28:1; 1 इतिहास 23:13 * 5:5 5:5 योहन 8:54 * 5:5 5:5 देवुळताड पाटाड 2:7; इब्रितोर 1:5 * 5:5 5:5 3:1 * 5:6 5:6 पुटमुळि 14:18; देवुळताड पाटाड 110:4; इब्रितोर 6:20; 7:17,20-21

इनजोर देवुळि ओन वेहतद रासिस मन्हता.

7 येसु इद बूमतगा मतोग अस्के, तनाहक हामुरताहि पिसिह कीया पगयनद देवुळतुन जोरते केयसोर, अळसोर पार्तना कीदोग, अर्जि कीदोग. ✨
ओग देवुळतुन मान ईताहकु, अद ओना पार्तनातुन केंजता.

8 ओग तना देवुळता मगि मन्जाय मति, ✨ तिपल आसोर ताना पोल्लो केंजलाह कगयतोग. ✨

9 देवुळि येसुनेनाहक तासतव सबे कबस्किन, ओग पूरा मारिह कीतोग; कीसि तना पोल्लो केंजवालोर सबेटोरिन, अमेसातुहक पिसिह केवाल आतोग. ✨

10 अहे मेल्लिकसेदेक पेर्माना लेहकान, देवुळि ओन पेर्माल कीता. ✨

मीट विस्वसते बेसर्वि

11 वेग मेल्लिकसेदेकना लोप्पाडाड पोल्लोड वेल्लाडे मन्हताड. वेहेनन; मति मीट केंजलाह लंडा आदिर. अदिनेनाहक मीक तेळियिह कीयलाह तिपल मन्हता. ✨

12 मीट वेल्लाय मुने विस्वसरिर आतिर. ✨ इचोटे विस्वसता पोल्लोतुन, दुसोरिहक कागहवालोर आयना मता. मति देवुळताड पोल्लोनु, ओसोवने सुस्ताहि मीक कागहतना लेहका आता अले! ✨ इंका वने पाल उनवालोर पिलाड-पेकोरा लेहकान महनिर, गाटो तिनदा पुतोर लेहका आयविरि. ✨

13 इंजेके पाल उनवालोर पिलाड-पेकोरा लेहकाडोर मन्कलोर, विस्वसताड पोल्लोने कगयवोरा लेहकान मन्हतोर. ✨ अदिनेनाहक ओरिहक सेतेमते ताकनव पोल्लोड तेळियोड.

14 मति विस्वसते बुद पुतोरि, ✨ गाटो तिनवालोर लेहकान मन्हतोर. ओर तमा विचरते बेसतल बेदु, लाग्वद बेदु इनजोर, पुनदनद कगयतोर. ✨

6

मीवा विस्वसतुन विळसमाट

1-2 अदिनेनाहक नना बह इहनन: माट किर्स्तुना लोप्पाडाड सुस्तव पोल्लोन विळसकल; इतेके अड्ळमताड पायदालेव कबस्किन पोहचीयना, ✨ देवुळतुन विस्वस कीयना, एडिह कीयनव रिवज्क, कयक तासिस बर्कत ईयना, ✨ डोलतोर ओसोवने जीवा अरयना, ✨ अमेसातुहक ताकनद देवुळता आक्रि नेयम, ✨ इव सबे पोल्लोड माट सुस्ते कगयतव पोल्लोड आंदुड. (माट इविस्किने ओसो कगयसोर मनवल;) इविन विळिसस अबर दाकल, ओसो विस्वसते बुद पुतोर कगयनव पोल्लोन ✨ कगयकल. ✨

3 देवुळता विचर मतेके, माट अद्रमे कीकल.

4-6 बोर देवुळतगा विस्वस कीसि, पया तमा विस्वसतुन विळिसहतोर, ओरिन माट बेद्रम जर मल्हतकल? ओर देवुळता सेतेमता वेहचतगा वास मतोर, ✨ पोगोटाहि देवुळ ईयनद बर्कततुन दोर्किह कीस, तान पुन्ज मतोर; ✨ दुसोर विस्वसिरा संगे, ओर वने देवुळता जीवातुन दोर्किह कीस मतोर. ✨ देवुळता पोल्लो बेसतल इनजोर पुतोर; ✨ वायनद कालमते देवुळि तोहचीयनद लावतुन, बेस-नेहना पुतोर. अद्रमतोर तमा विस्वसतुन विळिसतेक अचोन, देवुळता मगिन ओसोवने हक्कनागुटातगा वेळहतप लेहका, ओसोवने दुसोरा मुनेह, ओना लजा रेहतप लेहका कीस्तोर. ✨ अदिनेनाहक ओरिन विस्वसलेवद अगादाहि ओसोवने जर मल्हतलाह, मुर्तिय पगनाह आयो. ✨

7 मुसर पेगदुन ऊतिस मन्जि, अगा कास्तकारि केवालोर मन्कलोरिनाहकु, बेस अनम पंडिह कीयनद बूमतगा, देवुळता बर्कत मन्हता; (उच्चुर विस्वसिर वने अद्रमता बूमलेहकाडोरै.)

8 मति अद बूमि अकल रौंडा ओसो कोये जपिड पुटिह कीता इतेके, अद बाताले कबळतुहक अरवो. अद बूमता माल्काल तान सरप ईयनोग, अस्के अद बोळसना लायक मनदगा. ✨ (वेर विस्वसताहि पेके अरतोर मन्कलोर, अद्रमता बूमलेहकाडोरै.)

9 माट जीवा कीतोर विस्वसिरि! माट इद्रमताड रेय वेसनाड पोल्लोड इहनोम, तेला मति मीवा ताकमुळतुन ऊळिसि, मीक देवुळता पिसमुळ नितम दोर्कता इन्जि, माक बर्वस मन्हता.

10 बाराहक इतेके मीट देवुळतेनाहक कबळ कीतिर; तान जीवा कीसि, ताना मन्कलोरा सेवा कीतिर; इंजेक वने कीयलाह आतिरे. ✨ देवुळि सेतेमता मनाहकु, इव पोल्लोन अद माण्डो. ✨

11 मीट इद्रम कीसोर मनदना इनजोर, मावा जीवा पर्हकिहता: आक्रि एवनाह मीट आसा कीयनव पोल्लोन दोर्किह कीयनासाटि, इद्रमताये जिद कीस मनदना. ✨

✨ 5:7 5:7 मत्याल 26:39,42,44; 27:46,50; मार्कल 14:36,39; 15:34,37; लूकाल 22:41,44; 23:46 ✨ 5:8 5:8 1:2 ✨ 5:8 5:8 पिलिपितोर 2:8 ✨ 5:9 5:9 2:10; 9:12 ✨ 5:10 5:10 2:17; 3:15 ✨ 5:11 5:11 2 पत्र 3:16 ✨ 5:12 5:12 10:32-33 ✨ 5:12 5:12 गलातितोर 4:9; इब्रितोर 6:1-2 ✨ 5:12 5:12 1 कुरिततोर 3:2 ✨ 5:13 5:13 1 कुरिततोर 3:1; 14:20 ✨ 5:14 5:14 1 कुरिततोर 2:6; इपिसुसतोर 4:13; इब्रितोर 6:1-2 ✨ 5:14 5:14 1 तिमोति 4:7 ✨ 6:1-2 6:1-2 9:14 ✨ 6:1-2 6:1-2 बळयिर 6:6 ✨ 6:1-2 6:1-2 बळयिर 17:31-32 ✨ 6:1-2 6:1-2 तोहचीयन पोल्लोड 20:11-15 ✨ 6:1-2 6:1-2 1 कुरिततोर 2:6 ✨ 6:1-2 6:1-2 पिलिपितोर 3:14; इब्रितोर 5:14 ✨ 6:4-6 6:4-6 2 कुरिततोर 4:4,6; इब्रितोर 10:32-33 ✨ 6:4-6 6:4-6 योहन 4:10; इपिसुसतोर 2:8 ✨ 6:4-6 6:4-6 गलातितोर 3:2; इब्रितोर 2:3-4 ✨ 6:4-6 6:4-6 1 पत्र 1:24-25; 2:1-3 ✨ 6:4-6 6:4-6 10:29 ✨ 6:4-6 6:4-6 मत्याल 19:26; इब्रितोर 10:26-27; 2 पत्र 2:21-22 ✨ 6:8 6:8 पट्टुळि 3:17-18; व्यवस्थाविवरण 29:22-25 ✨ 6:10 6:10 रोम सहरतोर 12:13; 1 तिसलुनितोर 1:2-3; इब्रितोर 10:32-34 ✨ 6:10 6:10 मत्याल 10:42; 25:40; बळयिर 10:4 ✨ 6:11 6:11 3:6; 10:22

12 अदिनेनाहक लंडा आयमाटु; मति बोर मन्कलोर तिपल्किन आपसोर, देवुळतगा विस्वस ताससोर, ✨ अद पोल्लो विळिसस मतविन दोर्किह कीस्तोर, ✨ ओरा लेहकाने ताकना. ✨

देवुळि करल कीस वेहतद पोल्लो

13-14 (तिपल्किन आपसोरे देवुळतगा बह विस्वस तासना इनजोरे, माक अब्रहममुय्तोग बेस-नेहना तोहतोगः) “नीक निटमे वेल्लाय करयि-बर्कत ईकन. नीवा जालापिलतनु बोल्लिह कीकन,” इन्जि, तन्काय बेरोग इलवाहकु, देवुळि तनाय पेदिरते ओतिसि, अब्रहमिहकु पोल्लो विळिसता. ✨

15 अब्रहम पया आरेम आयवा केमेन केपतोग, केपिसि देवुळि पोल्लो विळिसस मतदिन दोर्किह कीतोग. ✨

16 मन्कलोर ओतिहपा, तन्काय बेरोर मन्कलोरा पेदिर पोसिये ओतिहतोर; अद्रम ओततस्के, पोल्लो दोहतहतोर. ✨ ताना पेम्के पोल्लो करल आता इनजोर, अद तोहतहता. ✨

17 नना विळिसनद पोल्लोतुन बेस्केन देहोन आयकन इन्जि, ✨ देवुळि तना पोल्लो विळिसतदिन, दोर्किह केवालोर मन्कलोरिहक तोहतना मता. ✨ अदिनेनाहक अद (तनाय पेदिर पोस) ओतता.

18 मावा मुनेह तासतद आसाता पोल्लोतुन पोसि, ✨ अद माक राका कीयि इनजोर, माट देवुळतगा वित वातल. तनगा वित वावालोरिहक दीरा ईयना इन्जि, देवुळि पोल्लो वने विळिसता, ओसो ओतता वने. देवुळि पोल्लो विळिसनेक वने मुर्तिय जोल वळ्ळक पगवो, ओतनेक वने मुर्तिय जोल वळ्ळक पगवो. ✨ इव रेंड आस पोल्लोड बद् लेम आयनव आयोड. ✨

19 माट आसा तासतल अद पोल्लो, रेय वेसवाह मावा जीवातुन तासिहता; अद बेस्केन देगो, बेस्केन मायो. अद आसा माक देवुळताहि लेसलाह एवो, मति सबेट्क पवित्र गूडटगा* मनदनद देवुळतके सीदा ओसीस्ता. ✨

20 अद जागातगा येसु मयेनाहकु मुनेने ओळियतोग. ✨ मेल्किसेदेकना लेहकान, ओग मावा अमेसातुहक पेर्माल आतोग. ✨

7

मेल्किसेदेक बूमयाल वने, राजाल वने मतोग

1-3 वेग मेल्किसेदेक इनवाल इतेके, सालेम सहरता राजाल मतोग. ओसो सबेट्क बेरा डीसाता देवुळता बूमयाल मतोग. ओना पेदिरता अर्तम इतेके “सेतेमतोग राजाल,” ओसो इब्रि पोल्लोते सालेमता अर्तमि “सुकम” आंदु. इतेके ओन सुकमता राजाल वने इनदा पगयहनल. मेल्किसेदेकना तलोग-तपे बोर आंदुर, ओनाड तादोर-बाबोर बोर आंदुर, ओना पुटद ओसो डोलतदिना लोप्पा वने, देवुळता साम्रमतगा बाताले रासतद इले. ओग देवुळता मगना लेहकान, अमेसा बूमयाल मन्हतोग. अब्रहम मुय्तोग नालवुर राजालोरा संगे लळय आसि, ओरिन आरे कीस मल्स वायहपा, वेग मेल्किसेदेक ओन कलियतोग, ओसो ओन बर्कतताड पोल्लोड वळ्ळकतोग. अस्के अब्रहम (तना आरे कीतोरगडाहि ततद) सबे मादुन, दहा तूस्क कीसि, अगडाह उंद तूस ओन्क ईतोग. ✨

4 अदिनेनाहक मेल्किसेदेक बेचोन बेरोग मन्कल मतोग, विचर कीस ऊळिड अले! मावा पेदामुय्तोग अब्रहम इका, लळयते गेल्सतद बेसतल मादा तूस ओन्क ईतोग. ✨

5 मोसानाड अडोनगा उंद उकुम मन्हता: बूमयालोर आयवालोर लेवि तेगदोरगडाहे वायनदु; * दुसोर इस्त्रयेलतोर, तमा कमयता दहा तूस्कनाहि उंद तूस, बूमयालोर आतोरिहक कोड ईयनदे. ✨ ओर सबेटोर, लेवि तेगदोर इका, अब्रहमना कूळतोर आंदुर. (आतेक तेला कोड ईयनदे.)

6 मति मेल्किसेदेक इतेके, लेविना कूळतोग आयोग. † आयवेक वने, अब्रहम मुय्तोग ओन्क दहा तूस्कनाहि उंद तूस ईतोग. (इतेके मेल्किसेदेक अब्रहमिहक बेरोग.) दुसा पोल्लो: अब्रहमिने देवुळि मुनेन पोल्लो विळिसस मता; ✨ मति मेल्किसेदेक अब्रहमिहक वने बर्कतताड पोल्लोड इतोग. ✨

7 इंजेके बेरोग उडुलोन्क बर्कतताड पोल्लोड इन्हतोग इन्जि माट पुतले, (इतेके मेल्किसेदेक अब्रहमिहकाय बेरोग).

8 ओसो उंद पोल्लो: इंजेक मावोर यहुदिर मावा बूमयालोरिहक कोड ईस्तोर; ओर बूमयालोर आक्रि डोलवालोर मन्हतोर. मति मेल्किसेदेक बार डोलतोग इनजोर, देवुळता साम्रमतगा रासतद इले.

9-10 ओसो उंद पोल्लो: लेविना तेगदोर बूमयालोर कोड एतहतोर. (अब्रहम इतेके लेविना तादोना तपे.) अदिनेनाहक अब्रहमना मेंदुलतगा लेविना विजा मता. इतेके अब्रहम मेल्किसेदेकिहक कोड वाटिहपा, लेवि वने तमपेपिना मेटे, मेल्किसेदेकिहक कोड वाटटोग इतप आता. (कोड एनवाल तनाय कोड वाटटोग; इतेके मेल्किसेदेक लेविहकाय बेरोग बूमयाल.)

✨ 6:12 6:12 2 तिसलुनितोर 1:4; याकुब 1:3; तोहचीतव पोल्लोड 13:10 ✨ 6:12 6:12 1:14 ✨ 6:12 6:12 13:7 ✨ 6:13-14 6:13-14 पटमुळि 22:16-17; लूकाल 1:73; गलातितोर 3:18 ✨ 6:15 6:15 पटमुळि 12:4-5; 21:5; इब्रितोर 9:15 ✨ 6:16 6:16 पेसमुळि 22:11 ✨ 6:16 6:16 गलातितोर 3:15 ✨ 6:17 6:17 देवुळताड पाटाड 110:4; बुदताड पोल्लोड 19:21 ✨ 6:17 6:17 11:9 ✨ 6:18 6:18 3:6; 7:18-19 ✨ 6:18 6:18 गिनती 23:19 ✨ 6:18 6:18 2 तिमोति 2:13 * 6:19 6:19 सबेट्क पवित्र गूडि बेदमता, तेना लोप्पा 9:1-5 अर्वाट. ✨ 6:19 6:18-19 लैव्यवस्था 16:2,15; रोम सहरतोर 5:5; इब्रितोर 9:3,7; 10:19-20 ✨ 6:20 6:20 योहन 14:2; इब्रितोर 4:14-15 ✨ 6:20 6:20 देवुळताड पाटाड 110:4; इब्रितोर 2:17; 3:1; 5:6; 7:17 ✨ 7:1-3 7:1-3 पटमुळि 14:17-20 ✨ 7:4 7:4 पटमुळि 14:20 * 7:5 7:5 लेविना तपे याकुब मुय्तोग आंदोग, ओनगडाहे सबेटोर इस्त्रयेलतोर पट्टोर. अब्रहम इतेके याकुबना तादो आंदोग. ✨ 7:5 7:5 गिनती 18:21-28; 2 इतिहास 31:4-5 † 7:6 7:6 मेल्किसेदेकना कालमते लेवि पुटवाय मतोग. ✨ 7:6 7:6 रोम सहरतोर 4:13 ✨ 7:6 7:6 पटमुळि 14:19-20

मेलिकसेदेकना लेहकान बूमयाल, येसुसामि

11 लेवि तेगदोरगडाहि देवुळि (आस्नमुय्तोन आचता. आचिसि आस्नना तेगदोरिन,) बूमयालोर आयलाहि निल्पिह कीता. ओराय सेवाता जोतातगा, मोसानाड अडोड नितहताड. ✧ अस्के वने ओरा सेवा मोळ्कवालोरिन पूरा एडिह कीया पगवो. अदिनेनाहक आस्नना लेहकान आयवा, मेलिकसेदेकना लेहकान ओर्वोग बूमयाना गर्ज अरयहता. ✧

12 बूमयालोरिन निल्पिह कीयनद अडो मिळन्दतेके, सबे अडोड वने मिळन्दना गावले. ✧

13-14 अदिनेनाहक (इजेके मेलिकसेदेकना लेहकान, दुस्रोण बूमयाल) मावा येसुसामि वातोग. ओनाय लोप्पा माट वळ्हकिह्नोम; येसु इतेके (लेविना कूळतोग आयोग, ओग) यहुदाना कूळते पुट वातोग. ✧ यहुदाना कूळतोर बूमयालोर आयनदिना लोप्पा, मोसाल बाताले इनोग. ओसो अद कूळतोग बोगे बेस्केन वने बूमयाल मनोग.

15 मति मेलिकसेदेकना लेहकान ओर्वोग बूमयाल वातस्के, (अडोनाड पोल्लोड बद् लेम आताड इनजोर,) इजेक माक पोळ्कने दिसिहताड.

16 पलाना कूळतोग बूमयाल मनदना इनजोर, मोसानाड अडोनागा रासतद मन्हता; येसु अद इसबते बूमयाल आयोग; मति ओनगा अमेसातुहक पिसनद लाव मन्हता, अद इसबते बूमयाल आतोग.

17 ओना लोप्पा देवुळता साख्रम इह वेहतहता:

निमा मेलिकसेदेकना लेहकान अमेसातुहक बूमयाल मनदकिन, ✧

इनजोर साख्रमतगा रासतद मन्हता. ✧

18-19 इद्रमलेहका मुनेता अडो मोळ्कवालोरिन, पूरा एडिह कीया पगवाहकु, अद कबळतुहक अरवो; अदिनेनाहक अद इजेक बेद्रम ताकगा? ✧ मति ताना बदलाते माकु तान्काय एक्वा बेसतल आसा दोर्कता. इजेके माट (येसुन आसा कीसि,) देवुळता एरे दाया पगयहनल. ✧

20-21 ओसो उंद पोल्लो मन्हता: आस्नना कूळतोर बेदे किरियालेवा बूमयालोर आतोर; मति येसु बूमयाल आयहपा, सामि ओन इद्रम इता: "निमा अमेसातुहक बूमयाल मनदकिन इनजोर, सामि किरिया कीता, ✧

अद तना पोल्लोतुन बेस्केन मिळहो," ✧

इनजोर रासतद मन्हता. अद्रम देवुळि किरिया कीताहकु, ओग बूमयाल आतोग.

22 अदिनेनाहक इजेके देवुळता पूना करल, मुनेता करल कीतद पाळना पोल्लोतुहकाय, एक्वा बेसतल इनजोर, येसु इसर ईतप आतोग. ✧

23 ओसो उंद पोल्लो मन्हता: बूमयालोर अमेसा मनदा पगवोर, ओर मुय्तोर आसि डोलिह्तोर. अदिनेनाहक (कबळ रोमनद आयो इनजोर,) वेल्लाटोर बूमयालोर मन्हतोर.

24 येसु बार बेस्केन डोलोग, ✧ अदिनेनाहक ओना बूमयातनम बेस्केन दुस्रोना कयदे अनो.

25 ओसो माट येसुना मेटे, देवुळता एरे अनवालोरैनाहक, ओग अमेसाये देवुळतुन अर्ज कीसोर मन्हतोग. ✧ इद्रमलेहका ओग माक पूरा कतम पिसिह कीयलाह पगयहतोग. ✧

26 येसु पवित्र मनवाल, बाताले कसुरलेवोग, पापमता डागिल आयवोग, पापि मन्कलोरगडाहि एगिस मन्जि, ✧ इजेके पोगोन देवुळदीपतगा, सबेट्क बेरा कदरता जागाते उदवाल. ✧ इद्रमतोग पेर्माल मयेनाहक बेस ओपिह्तोग. ✧

27 आस्नना कूळतोर पेर्मालोर बारा, मुने तमाय पापमतेनाहकु मोक ईस्तोर, पेस्के दुस्रो मन्कलोरा पापमतेनाहकु मोक ईस्तोर; अद्रम दिनम कीस्तोर. ✧ मति येसु अद्रम आयोग; ओग कतमतोरा पापमतेनाहकु, उंदिय देबाह्वकनागुटातगा तनाय जीवा ईतोग. ✧

28 मोसानाड अडोना इसबते, लावलेवोर मन्कलोर पेर्मालोर आस्तोर; ✧ मति मोसानाड अडोना वेल्लाडे वर्साना पया, देवुळि किरिया कीसि, तना मगिन पेर्माल इन्जि निल्पिह कीता. वेग मगि बाताले कमिलेवोग मन्जि, अमेसातुहक पेर्माल आंदोग. ✧

8

येसु पूना करलता पेर्माल आंदोग

1 इचानाह वेहचोर वातदिना मोदुल पोल्लो इदे: बोग पोगोन बेरा डीसाता देवुळता तिनळ बाजे राजेम कीयलाहि उदतोग, ✧ ओगो मयेनाहक पेर्माल मन्हतोग. ✧

2 (बेद रावुळतुनदेवुळि मोसा मुय्तोन पंड वेहता, अद इद्र बूमतगा मन्कलोरा कयदे पंडटदु.) ✧ निटमता रावुळ बारा देवुळदीपतगा मन्हता, तान देवुळिये पंडटा. ✧ अदे रावुळता सबेट्क पवित्र गूडटगा, मावा येसु पेर्माल सेवा कीस्तोग. ✧

✧ 7:11 7:11 9:6; 10:1 ✧ 7:11 7:11 8:7 ✧ 7:12 7:12 9:8-10 † 7:13-14 7:13-14 यहुदाल, लेविना तमोग मतोग. पुटमुळि 29:34-35 ऊळट. ✧ 7:13-14 7:13-14 यशायाह 11:1; मीका 5:2; मत्याल 2:5-6; तोहचीतव पोल्लोड 5:5 ✧ 7:17 7:17 देवुळताड पाटाड 110:4 ✧ 7:17 7:17 5:6; 6:20 ✧ 7:18-19 7:18-19 बळयिर 13:39; गलातितोर 2:16; 3:21; इब्रितोर 9:8-10 ✧ 7:18-19 7:18-19 3:6; 4:16; 6:18; 10:1,22; याकुब 4:8 ✧ 7:20-21 7:20-21 5:6 ✧ 7:20-21 7:20-21 देवुळताड पाटाड 110:4 ✧ 7:22 7:22 8:6,8 ✧ 7:24 7:24 यशायाह 9:7; योहन 12:34; रोम सहरतोर 9:5 ✧ 7:25 7:25 रोम सहरतोर 8:27,34; इपिसुसतोर 2:18; इब्रितोर 9:24; 1 पत्र 3:18; 1 योहन 2:1 ✧ 7:25 7:25 रोम सहरतोर 5:10 ✧ 7:26 7:26 2 कुरिततोर 5:21; इब्रितोर 4:14-15 ✧ 7:26 7:26 इपिसुसतोर 4:10 ✧ 7:26 7:26 2:17; 3:1 ✧ 7:27 7:27 लैव्यवस्था 9:7; इब्रितोर 5:1,3; 8:3 ✧ 7:27 7:27 9:12,26,28; 10:9-10 ✧ 7:27 7:27 9:14; 10:12 ✧ 7:28 7:28 5:2 ✧ 7:28 7:28 2:10; 3:1 ✧ 8:1 8:1 देवुळताड पाटाड 110:1; इब्रितोर 1:3 ✧ 8:1 8:1 2:17; 3:1; 4:14-15 ✧ 8:2 8:2 9:1 ✧ 8:2 8:2 इब्रितोर 9:11,24; तोहचीतव पोल्लोड 21:3 ✧ 8:2 8:2 10:11

- 3 पेर्माळोरा कबळ इतेके, देवुळतुहक मोक ईयनद, कोड वाटनद इन्जिये, माट पुतल.☆ अद इसबते, मावा येसु पेर्माळ वने बातालाय ईयना.☆
- 4 बूमतगा पया मोसानाड अडोड वेहतप लेहका, कोड वाटलाहि, वेल्लाटोर बूमयाळोर मन्हतोर. अदिनेनाहक येसु इंजेके बूमते मन्ज मतेके, बूमयाळ वने आयोग आवेग.
- 5 मोसाल देवुळता रावुळतुन निल्पिह कीयनामुने, देवुळि ओन वेहच मता, “निमा नावा संगे मेटातगा मतिन, अस्के नना नीक बाताल बाताल तोहतन, बराबर अद्रमलेहकाने, नावा रावुळतुन पंडकिर,”☆ इनजोर इता. इतेके इद बूमतगा बूमयाळोर सेवा कीयनद जागा, पोगोन देवुळदीपते मनदनद रावुळ बेद्रम मन्हता इन्जि तोहतहता;☆ ताना दळमता लेहकान मन्हता.☆
- 6 मति इंजेके देवुळता पूना करलते, माक कलियिह केवाल येसुये आंदोग.☆ इद करल इतेके, मुनेता करलतुहकाय पका बेसतल आंदु, बह इतेके इद पूना करलते, देवुळि विळिसस मतव पोल्लोड, मुनेता करलताड पोल्लोहकाय एक्वा बेसताड.☆ इद्रमलेहका इद बूमतोर पेर्माळोरिहकाय, येसुहकु पका बेसतल सेवा दोर्कता.
- 7 मुनेता करलतगा बाताले तप इलवेक अचोन, पूना करलता बाताले गर्ज मनो आवालि.☆
- 8 मति देवुळि तना मन्कलोरगा तप ऊळता इन्जि, साख्रम माक इद्रम वेहतहता:
“इदु! नना इस्येलराजेमता संगे, अहे यहुदा राजेमता संगे
पूना करल कीयनव दियाड एवयलाह आताड. ☆*
9 ओराड तादोर-बाबोरा कयदुन पोस, मिसर देसेमताहिनना तच मतन,
अस्केडा करलता लेहकान, इद पूना करल मनो. ☆
पाळना करल वेहतप ओर ताकोर; अदिनेनाहक नना ओरिन सीता केवोन.
10 मति पेगके इस्येलतोर संगे, इद्रमता करल कीकन:
नना नावाड अडोनु, ओरा सीतातगा तासकन;
ओरा जीवातगा, अव अडोनु नना रासकन;
नना ओरा देवुळतन मनदकन; ओर नावा मन्कलोर मनदनुर; ☆
11 उड्लोर आयिर, बेरोर आयिर, सबेटोर नाक पुनदनुर; ☆
अदिनेनाहक ओर तमा तमा नाटेनोर मन्कलोरिन,
तमा तमा जीवा-तलातोरिन,
देवुळतुन पुन्हट इन्जि, काहचीयनद गर्ज इले आयगा;
12 ओराड लाग्वाड कबस्किन, नना मापि कीकन;
ओरा पापमतुन, नना बेस्केन सीतात तासोन आयकन,” इनजोर सामि इता,☆☆
इन्जि साख्रम वेहतहता.
13 देवुळि पूना करल कीयहनन इनजोर इता. इतेके मुनेता करलतुन कबळतुहक ओजवाह कीता. कबळतुहक ओजवद बेदे आयि, तान पोहमुळ आस्ताये.☆

9

इद बूमता रावुळि ओसो पोगोटा रावुळि

- 1 इस्येलतोर संगे कीतद मुनेता करलतगा, देवुळतुन मोळकनव अडोड मताड. अव अडोन माळलाह, इद बूमतगा उंद रावुळ पंडटद मता.*☆
- 2 अद रावुळि इद्रम मता: (उंद पळ्दा गेदेतुन अडम वेळहच मन्जि,☆ अद रावुळतुन रेंड अराड कीस मतोर.☆) मुनेहता अरातगा चिमलिना गुटा मता,☆ ओसो मेजा मता☆. मेजापोगोन देवुळतुहक वाटटव आरिड तासिस मताड.☆ इद अरातुन पवित्र गूड इंद्र.☆ 3 पळ्दा गेदेता पेगकेडा अरातुन, सबेटक पवित्र गूड इंद्र.☆

☆ 8:3 8:3 5:1; 7:27; 9:8-10; 10:11 ☆ 8:3 8:3 3:1 ☆ 8:5 8:5 पेसमुळि 25:40 ☆ 8:5 8:5 तोहचीतव पोल्लोड 15:5 ☆ 8:5 8:5 कुलसितोर 2:17; इब्रितोर 9:23; 10:1; 13:10 ☆ 8:6 8:6 लूकाल 22:20; 1 तिमोति 2:5; इब्रितोर 7:22; 9:15; 12:24 ☆ 8:6 8:6 इपिसुसतोर 2:12; इब्रितोर 7:22 ☆ 8:7 8:7 7:11 ☆ 8:8 8:8 लूकाल 22:20; इब्रितोर 7:22; 9:15; 12:24 * 8:8 8:8 देवुळता कबुरतोग यिर्मयाळ इव पोल्लोन रासतोग. अद त्कने इस्येलतोरारड रेंड राजेहक मताड: उतर बाजे इस्येल राजेम, दक्खिन बाजे यहुदा राजेम. देवुळता मंदिर यहुदा राजेमते मता. ☆ 8:9 8:9 पेसमुळि 19:5; 24:6-8; व्यवस्थाविवरण 5:2-3 ☆ 8:10 8:10 इब्रितोर 10:15-17 ☆ 8:11 8:11 यशायाह 54:13; योहन 6:45; 1 योहन 2:27 ☆ 8:12 8:12 यशायाह 43:25; यिर्मयाह 50:20; मीका 7:18-19; रोम सहरतोर 11:27; इब्रितोर 10:15-17 ☆ 8:12 8:8-12 यिर्मयाह 31:31-34 ☆ 8:13 8:13 2 कुरिततोर 5:17; इब्रितोर 1:11 * 9:1 9:1 अद रावुळ मोसाना कालमते पंडटद मता. इद सीटि रासनद कालमते, रावुळता बदलाते येस्सलेम सहरतगा यहुदिरा मंदिर मता. ☆ 9:1 9:1 पेसमुळि 25:8; रोम सहरतोर 9:4; इब्रितोर 8:2; 9:24 ☆ 9:2 9:2 पेसमुळि 26:31-33; 40:3; मत्याल 27:51 ☆ 9:2 9:2 पेसमुळि 26:1-30 ☆ 9:2 9:2 पेसमुळि 25:31-39 ☆ 9:2 9:2 पेसमुळि 25:23-29 ☆ 9:2 9:2 पेसमुळि 25:30; लैव्यव्यवस्था 24:5-9; मत्याल 12:4; मार्कल 2:26; लूकाल 6:4 ☆ 9:2 9:2 पेसमुळि 40:22-25 ☆ 9:3 9:3 पेसमुळि 26:33; इब्रितोर 6:18-19; 10:19-20

4 तानगा बंगरते माचतद दूपम बोळसनद मेजा मता. ✨ ओसो बंगरते माचतद संदुक वने मता, अदु देवुळता करलता सीना मता. ✨ अद संदुकता लोप्पा बंगरता कोपा मता. कोपाता लोप्पा पोगोटाहि अरतद मना तिडि मता. ✨† ओसो संदुकता लोप्पा आस्नना डुडि मता. अद डुडि कोळिसस मता. ✨ ओसो देवुळताड अडोड कोटिस मतव, रेंड तेच्छे बंडाड मताड. ✨ 5 संदुकता पोगोन (देवुळि अगा मनदनदिना सीना इनजोरे, रेंड) राका कीयनविस्कनाड बोमाड मताड. ‡ संदुकता पोगोन, पापमतुन मापि कीयनद जागातुन, तमाड मारेने मुळहच मताड. ✨ अव पोल्लोन इंजेके ओर्कुलते वेहतलाह, पुर्सत इले. §

6 इद्रम देवुळता रावुळतुन तयर कीस मतोर. मुनेहता अरातगा, बूमयालोर अमेसा ओळियसोर, ओसो सेवा कीसोर मंदुर. ✨

7 मति पेकेडा अरातगा, (सबेटोर बूमयालोरा पोगोन मनवाल)पेर्माल ओगे अंदोग, वर्सातुहक उंदिय मल्का. ✨ ओळियिहपा पया, तना कीता पापमतेनाहक, ओसो इप्रयेल मन्कलोर चुकिस कीता पापमतेनाहक वने, ✨ मोकता नेतुर अग्के अंदोग. ✨(अन्जि तान देवुळतेनाहक वळहपिंदोग.) नेतुरलेवा ओळियनद ओन्क पोलो आंदु.

8-10 देवुळता रावुळतगा मोळकनद पोल्लो उंदि सीना आंदु, इवटे देवुळता जीवा माकु, इद कालमता लोप्पा कागहतलाह ऊळिहता. ✨ मोळकनस्के तिनदनव-उनडनव, ✨ एडिह कीयनव रिवज्कनाड ✨ अडोड मन्हाताड. मति इवटे माट सिरप पलतेनाहे एडिहनल. माटु कोडिड वाटिहनल, मोकिड ईधहनल, ✨ मति इव मावा जीवातुन एडिह कीया पगवोड. ✨ बाराहक इतेके, इद रावुळताड अडोड मनाहजोम, माटु सबेट्क पवित्र गूडटे ओळिय पगवल. ✨ मति देवुळता पूना करल निताहकु, अव अडोड इंजेक दल्गोड. ✨

11 मति इंजेके बह आता? पूना करलताड बेसताड पोल्लोन पोसि, ✨किर्स्तु मावा पेर्माल आस वातोग. ✨ मन्कलोरा कयदे तयर आतद, इद बूमतगा मनदनद रावुळते ✨ ओळियोग; मति पोगोन मनदनद रावुळते ओळियतोग. अद पोगोटा रावुळिये निटमता आंदु, बूमता रावुळतुहकाय ओसोय बेसतलि. ✨

12 मावोर बूमयालोर कीयना लेहकान, एर्ने नेतुर, कोंदा पियोता नेतुर अग्के ✨ ओळियोग; मति (तना हक्कनागुटातगा डोलताहकु,) तनाय नेतुर अग्के, उंदिय मल्का, ✨ सबेट्क पवित्र गूडटगा ओळियतोग. ✨ ओसो अद इसबते, माक कतम पापमताहि, अमेसातुहक विळिसह कीतोग. ✨

13 डागिललेवा मनदनद एर्नेता नेतुर, कोंदाता नेतुर, ✨ बोळसतद पडा पियोता नेगु, ✨ इविस्किन इल्हकतेके, कळ्वोग आतोग मन्कल एडिहतोग इनजोर मुनेता अडो इन्हता.

14 अह इतेके, किर्स्तुना नेतुर बेचोन वीळिस एडिह कीया पगयहता! ✨ देवुळता अमेसा मनदनद जीवा, ओन तना जीवातुन देवुळतुहक मुर्तिय डागिललेवद मोक इयनाह कीता. ✨ मावा जीवातुन हामुरतके ओसीयनव लाग्वाड कबस्कनाहि, ओना नेतुर एडिह कीस्ता. ✨ कीयनाहकु, माट जीवात मनदनद देवुळतुन माळ पगयहनल. ✨

15 देवुळि ईस मतद पाळना करलतुन देहतोर पाप्यहलोरिन विळिसह कीयलाह, किर्स्तु डोलतोग. ✨ डोलताहकु, ओग देवुळि आचतोरगा पूना करल ततहतोग। देवुळि मुनेन पोल्लो विळिसतपु, ताना अमेसा मनदनद बर्कतता तूस, ✨ पूना करलते कलियवालोरिहक दोर्किहता. ✨

16-17 बोगाय मन्कल तना डोलतापया, तना जागा-बूम बोन्क आयना इनजोर, रासिस तासेग; ओग डोलतस्केन, अद कागिद ताकिहता. ओग जीवात मनदहपा, अद ताको. देवुळ कीतद करल अद्रमलेहकाने मन्हता.

18 अदिहक देवुळ कीतद पाळना करल वने, नेतुरतेने निल्पिह कीतद आंदु.

19 अदिनेनाहक मोसाल इद्रम कीतोग. अडोना इसबतव सबे उकुम्किन, सबेटोर इप्रयेल मन्कलोरिहक वेहतोग. ✨ वेहचि कोंदा पियोता ओसो एर्नेता नेतुरतुन, एता संगे काल्हपिस, तुल्स* कोमातगा रेंगाल गौरे केल्लक दोहचि, ✨ अडोड रासिस मतद साङ्गमता पोगोन, ओसो सबेटोर मन्कलोरा पोगोन वने, नेतुर इल्हकतोग. ✨

20 इल्हकिसि, “देवुळि मीवा संगे कीतद करलतुन, इदे नेतुरता मेटे निल्पिह कीस्ता,” ✨ इनजोर वेहतोग.

21 इद्रमे रावुळता पोगोन, ओसो मोळकलाह काळडनव कस्लाड-कोपाना पोगोन वने, नेतुरतुन इल्हकतोग. ✨

✨ 9:4 9:4 पेसमुळि 30:1-8; 37:25-26 ✨ 9:4 9:4 पेसमुळि 25:10-22; 37:1-9; तोहचीतव पोल्लोड 11:19 ✨ 9:4 9:4 पेसमुळि 16:32-34 † 9:4 9:4 इद मनाता लोप्पा पुनदना इतेके, पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि अगा ऊळाट. ✨ 9:4 9:4 गिनती 17:8-10 ✨ 9:4 9:4 पेसमुळि 25:16; 31:18; 32:15; व्यवस्थाविवरण 9:9,11,15; 10:3-5 ‡ 9:5 9:5 इविस्किन इब्रि पोल्लोते “कस्बिम” इंदुर. अव उंद रीतताड देवतुल्क मताड. ✨ 9:5 9:5 पेसमुळि 25:17-22; लैव्यव्यवस्था 16:2; 1 राजा 8:7 § 9:5 9:5 देवुळि पापमतुन मापि कीयनद जागा, संदुकता पोगोटा बाजे मता. तान बंगरते माचिस मता. देवुळता पेर्माल ताना पोगोन, मोक ईतव जन्वर्कना नेतुर इल्हकितोग; तान ऊळिस देवुळि तना मन्कलोरा पापमतुन मापि कीदु. ✨ 9:6 9:6 गिनती 18:2-6; इब्रितोर 7:11 ✨ 9:7 9:7 पेसमुळि 30:10; लैव्यव्यवस्था 16:12-17,34; इब्रितोर 6:18-19; 10:3-4 ✨ 9:7 9:7 गिनती 15:25; इपिसुसतोर 4:18 ✨ 9:7 9:7 लैव्यव्यवस्था 16:11,14; इब्रितोर 5:2-3 ✨ 9:8-10 9:8-10 3:7 ✨ 9:8-10 9:8-10 लैव्यव्यवस्था 11:2-47; गिनती 6:3; कुलसितोर 2:16; इब्रितोर 13:9 ✨ 9:8-10 9:8-10 लैव्यव्यवस्था 11:25; गिनती 19:13; मार्कल 7:4 ✨ 9:8-10 9:8-10 5:1; 8:3 ✨ 9:8-10 9:8-10 10:1 ✨ 9:8-10 9:8-10 7:18-19 ✨ 9:8-10 9:8-10 योहन 14:6; इब्रितोर 7:12; 10:19-20 ✨ 9:11 9:11 10:1 ✨ 9:11 9:11 2:17; 3:1 ✨ 9:11 9:11 मार्कल 14:58; 2 कुरिततोर 5:1; इब्रितोर 9:1 ✨ 9:11 9:11 8:2 ✨ 9:12 9:12 लैव्यव्यवस्था 4:3; 16:6,15 ✨ 9:12 9:12 7:27 ✨ 9:12 9:12 13:12 ✨ 9:12 9:12 5:9; 1 पत्र 1:18-19 ✨ 9:13 9:13 लैव्यव्यवस्था 16:15; इब्रितोर 10:3-4 ✨ 9:13 9:13 गिनती 19:9,17-18 ✨ 9:14 9:14 इपिसुसतोर 1:7; इब्रितोर 13:12 ✨ 9:14 9:14 इपिसुसतोर 5:2; इब्रितोर 7:27; 10:9-10,12 ✨ 9:14 9:14 रोम सहरतोर 3:25-26; इब्रितोर 1:3; 6:1-2; तोहचीतव पोल्लोड 7:14; 14:5 ✨ 9:14 9:13-14 10:29 ✨ 9:15 9:15 रोम सहरतोर 3:24 ✨ 9:15 9:15 बळयिर 20:32 ✨ 9:15 9:15 गलातितोर 3:20; इब्रितोर 6:15; 8:6,8; 10:34,36; 11:39; 12:24 ✨ 9:19 9:19 1:1 * 9:19 9:19 तुल्स मराटिते “एजोब” इनजोर मन्हता. ✨ 9:19 9:19 गिनती 19:6,18 ✨ 9:19 9:19 10:22; 12:24 ✨ 9:20 9:19-20 पेसमुळि 24:7-8; मत्याल 26:28; मार्कल 14:22-24; लूकाल 22:19-20 ✨ 9:21 9:21 पेसमुळि 24:6; 40:9; लैव्यव्यवस्था 8:15,19; 16:14-16

22 निटमे मोसानाड अडोड वेहतपु, जोक-जोक सबे मालु नेतुरतेने एडनदु, नेतुर पोववालेवा पापमता मापि आयो.✧

किर्स्तु डोलताहक पापमता मापि आस्ता

23 इद बूमतगा मोळकनव सबेटव, पोगोन देवुळता जागातगा मनदनविस्कना दळमलेहकाने मन्हताड.✧ इगा मनदनविस्किन जन्वरता नेतुरते एडिह कीयना गर्ज मन्हता; मति पोगोन देवुळता जागातगा मनदनव निटमताड. अविस्किन एडिह कीयलाहि (जन्वरता नेतुर ओप्पो;) तान्काय बेसताड मोकिड गावल आस्ताड.

24 अदिनेनाहक मन्कलोर पंडटद सबेटक पवित्र गूडटगा, किर्स्तु ओळियोग. मन्कलोर पंडटद जागा, पोगोन मनदनद सबेटक पवित्र गूडटा वेट दळिम, अचोने!✧ निटमता सबेटक पवित्र गूड इतेके देवुळदीपि, ओग अगाने ओळियतोग.✧ मयेनाह वेहतलाहि,✧ देवुळता मुनेह नितलाहि ओळियतोग.✧

25 बूमतगा मनदनद रावुळता सबेटक पवित्र गूडटगा, यहुदिरा पेर्माळ वर्सा-वर्सातुहक नेतुर पोस ओळियिहतोग, मति अद जन्वरता नेतुरि; तना कुदता आयो. ओग ओळियना लेहकान, किर्स्तु वर्सा-वर्सातुहक तना जीवाता मोक ईयलाह ओळियोग.

26 अद्रम आस मतेके, ओग बूम पुटटस्केडाहि, वेल्लाडे मल्काड तिपल आस डोलिस मनेग. अद्रम आयो, पापमतुन मायिह कीयनेनाहक,✧ तना नेतुर ईस मोक आयलाह, इद आक्रिता वेलाते,✧ उंदिय मल्का वातोग.✧

27 सबेटोर मन्कलोर उंदिय मल्का डोलनदु;✧ ताना पेग्के देवुळि ओरा नेयम कीयगा.✧

28 अद्रमे किर्स्तु उंदिय मल्का,✧ वेल्लाटोर मन्कलोरा पापमतुन ओयलाह,✧ तना नेतुर पोहच डोलतोग.✧ ओग ओसोवने दिसनोग;✧ इद मल्का पापमतुन ओयलाह वावोग, मति तनेनाहक केपतोरिन,✧ पूरा पिसिह कीयलाहि वायनोग.

10

1 मोसानाड अडोना इसबते, मन्कलोर वर्सा-वर्सातुहक जन्वर मोक ईस्तोर. मोक ईयनद बेस्केन रोमो, अमेसा ईसोरेन मन्हतोर; इतेके अव अडोनाड पोल्लोड, पयाडाड बेसताड पोल्लोना दळमलेहका मन्हताड.✧ अव निटम पोल्लोड आयोड. अदिनेनाहक देवुळतगा अनवालोर मन्कलोरिन,✧ ओरा पापमताहि पूरा एडिह कीया पगवोड.✧

2 पूरा एडिह कीस मतेके, ओर उंदिय मल्काते सिरसिर आवेर. इका वने पापम मन्हता इनजोर, तमा जीवा इनो आवालि. अदिनेनाहक अचोटके, पया मोक ईयनद गर्ज मनो आवालि.

3-4 मति कौदाना, एर्ना नेतुरि, पापमतुन मुर्तिय मायिह कीया पगवो.✧ मायिह कीयना वाटो, इव मोकिड वर्सातुहक,✧ इका वने पापम मन्हता इन्जि, सीता कीसीसोरेन मन्हताड.✧

5 अदिनेनाहक किर्स्तु बूमते वातोग, अस्के देवुळतुन इद्रम इतोग:

“मन्कलोर मोक ईयनदिन, कोड वाटनदिन, निमा विचर केविन;

मति नयेनाहक उंद मेंदुल तयर कीतिन.✧

6 बोळसतद जन्वरता मोकि, नीक गिर्दा वावो,

पापम मायि इनजोर ईयनद मोकते, निमा गिर्दा आयविन,

7 अस्के नना इतन,

‘ए देवुळि! सांभ्रमतगानावा लोप्पा रासतप लेहकान,

नीक विचर वायनदिन कीयलाह वातन,’ ✧

इनजोर इतोग.*

8 इंजेके इद पोल्लोतुन पुनदकल: मोसानाड अडोना इसबते, पापमता मापि आयलाह, रीतरीतिनाड मोकिड ईयना, कोडिड वाटना गावले. तेला मति इविस्कनगा देवुळि गिर्दा आयो इन्जि, किर्स्तु इन्हतोग.✧

9-10 ओसो इन्हतोग: “नीक विचर वायनदिन कीयलाह वातन,”✧ इन्हतोग. देवुळता विचर मतपु, येसु किर्स्तु उंदिय मल्का, तना मेंदुलतुन मोक आयलाह इतोग.✧ इद मोकता मेटे, देवुळि माक पवित्र कीता.✧ इद्रमलेहका किर्स्तु मुनेता करलतुन मायिह कीसि, पूना करलतुन निल्पिह कीस्तोग.

✧ 9:22 9:22 लैव्यवस्था 17:11; 1 योहन 1:7 ✧ 9:23 9:23 8:5 ✧ 9:24 9:24 9:1 ✧ 9:24 9:24 2 कुरिततोर 5:1; इब्रितोर 8:2 ✧ 9:24 9:24 7:25 ✧ 9:24 9:24 4:14-15; 1 योहन 2:1 ✧ 9:26 9:26 1 योहन 3:5,8 ✧ 9:26 9:26 1:2; 1 पत्र 1:20; 4:7 ✧ 9:26 9:26 7:27; 1 पत्र 3:18 ✧ 9:27 9:27 पुटमुळि 3:19 ✧ 9:27 9:27 2 कुरिततोर 5:10; इब्रितोर 10:27; 1 योहन 4:17-18 ✧ 9:28 9:28 7:27; 1 पत्र 3:18 ✧ 9:28 9:28 यशायाह 53:12; 1 पत्र 2:24 ✧ 9:28 9:28 रोम सहरतोर 3:25-26; इब्रितोर 10:9-10 ✧ 9:28 9:28 बळयिर 1:11 ✧ 9:28 9:28 1 कुरिततोर 1:5-7; तीतुस 2:13 ✧ 10:1 10:1 कुलसितोर 2:17; इब्रितोर 7:11; 8:5; 9:11 ✧ 10:1 10:1 10:22 ✧ 10:1 10:1 रोम सहरतोर 8:3; इब्रितोर 7:18-19; 9:8-10 ✧ 10:3-4 10:3-4 9:12-13 ✧ 10:3-4 10:3-4 9:7 ✧ 10:3-4 10:1-4 रोम सहरतोर 8:3 ✧ 10:5 10:5 इब्रितोर 2:14-15; 1 पत्र 2:24 ✧ 10:7 10:5-7 देवुळताड पाटाड 40:6-8 * 10:7 10:7 इद सीटि रासवाल, देवुळताड पाटाड पुस्तकताहि, किर्स्तु इतद पोल्लोतुन तेंडिस मन्जि, इगा रासतोग. ✧ 10:8 10:8 मार्कल 12:33; रोम सहरतोर 8:3 ✧ 10:9-10 10:9-10 देवुळताड पाटाड 40:7-8 ✧ 10:9-10 10:9-10 योहन 6:51; इब्रितोर 7:27; 9:14,28; 1 पत्र 3:18 ✧ 10:9-10 10:9-10 योहन 17:19; इपिसुसतोर 5:26; इब्रितोर 2:11; 13:12

11 मुनेता करलता इसबते, बूमयालोर जर्मिने गर्याता मुनेह निचि सेवा कीस्तोर, ओसो अमेसा अवे मोकिड ईसोरेन मन्हतोर;✧ ओरा सेवा बेस्केन मारो.✧ मति अद्रमताड मोकिड ईयनदु, पापमतुन मायिह कीया पगवो.✧

12 मति किर्स्तु पापमतुन मायिह कीयलाहि, उंदिय मल्का अमेसातुहक तना मेंदुलतुन मोकि इन्जि ईतोग.✧ ओसो (राजेम ताकिह कीयलाहि,) देवुळता तिनळ बाजे (पका कदरता जागाते) उदतोग.✧

13 ओसो अस्केडाहि तना कोटुलतोरिन देवुळि ओना काल इळन तच ईयनाहजोम केपतोग.✧

14 बाराहक इतेके किर्स्तु उंदिय मल्का, तना मेंदुलतुन मोक ईसि, तना सेवातुन मारिह कीतोग. अह कीसि, देवुळि तनेनाहक अलग कीतोर मन्कलोरा पापमतुन, ओग अमेसातुहक पूरा मायिह कीतोग.✧

15-17 देवुळता जीवा वने इद निटम इनजोर, साख्रमते इद्रम साक्सि ईस्ता:✧

“पेगके ओरा संगे इद्रमता करलकीकन:

ओरा जीवातगा नावाड अडोनु नना रासकन;

नना अव अडोनु, ओरा सीतातगा तासकन,”

इनजोर सामि इन्हता, ✧

इद्रम साख्रमते रासतद मन्हता.

पया “ओरा पापमतुन, ओर अडोन देहतदिन,

नना बेस्केन सीतात तासोन आयकन,”✧

इनजोर वने इता.

18 देवुळि इद्रमलेहका मावा पापमतुन मापि कीतेके, पापमतुन मायिह कीयलाहि (बाराहक मोक ईयनाह आयगा?) मोक ईयलाह मुर्तिय गर्ज इले.

रेयवालेवा देवुळतगा दाकल

19-20 अदिनेनाहक मावोर विस्वसिरिर! येसु किर्स्तु नेतुर पोहच डोलिस मताहकु, माट देवुळतके दायलाह, मयेनाहकु पूना, जीवा ईयनद अग तयर कीसीतोग.✧(पोगोटा सबेटक पवित्र गूडटगा,) पळदा गेंदेतगाहक अतप लेहका, ओग तना मेंदुदा मोक ईसि ओळियतोग.✧ ओना मेटे, माट वने अद पवित्र गूडटगा ओळियलाह, दीरा पोयतल.✧

21 किर्स्तुये मावा बेरोग पेर्माल;✧ ओग देवुळता लोतोरिन ताकिह केवाल आंदोग.✧

22 मावा जीवा माक कसुर तोहवा, मावा जीवातगा किर्स्तुना नेतुर इल्हकतप लेहका आता.✧ माट पवित्र एते बिळबिळ एग मीतप लेहका आतल.✧ इव सबे पोल्लोन पुन्जि, मावा विस्वस मेग्सि मन्जि,✧ माट पूरा जीवाताहि देवुळता एरे अनिड.✧

23 माक पोल्लो विळसतद देवुळि, माक नाळेह केवो.✧ अदिनेनाहक माट कबुल कीतद आसातुन रेंड विचर्क केवा, मेग्सि पोयिड.✧

24 ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयलाहि, बेसताड कबस्क कीसीयलाहि, ओर्विहक-ओर्वोग बेद्रम दीरा ईकल इनजोर, विचर कीस ऊळिड, ओसो अद्रमलेहकाने कीयिड.

25 उच्चुर ऐगेन जमा आयनदिन विळसतोर, ओरा लेहकान माट जमा आयनदिन विळसवल.✧ विस्वसते मेग्सि मनदलाहि, ओर्विना-ओर्वोग तोळ आयकल. सामि वायनद दिया एवयलाह आता, इदिन मीट पुतिर.✧ अदिनेनाहक माट ओसोय जिदते इद्रम कीसोर मनदकल.✧

किर्स्तुन पास्कनद आयो

26 नना इव पोल्लोन बाराहक रासतन इतेके, माट बेद सेतेम मन्हता इनजोर पुतल.✧ इद्रम पुन्ज-वेन्ज पापम कीसोर मतेके, अद्रमता पापमतुन मायिह कीयलाहि, इंजेके बेदे मोकि इले.✧

27 मति ताना बद्लाते रेयतुहक साडसोर, देवुळता नेयमतुन केपनदु;✧ ओसो देवुळतुन विस्व केवालोरिन बूळे कीयलाह, पका मळगसोर मनदनद किसतुन केपनद मन्हता.✧

28 मोसानाड अडोनु पास्कवाल मन्कन, इर्वुर-मुवुर साक्सि ईतेक अचोन, दया केवा हक्कना इनजोर, अडोनगा रासिस मन्हता, इदिन मीट पुतिर.✧

✧ 10:11 10:11 5:1; 8:3 ✧ 10:11 10:11 8:2 ✧ 10:11 10:11 मीका 6:6-8 ✧ 10:12 10:12 इपिसुसतोर 5:2; इब्रितोर 7:27; 9:14
 ✧ 10:12 10:12 देवुळताड पाटाड 110:1; इब्रितोर 1:3 ✧ 10:13 10:13 देवुळताड पाटाड 110:1; इब्रितोर 1:13 ✧ 10:14 10:14 इपिसुसतोर 5:26
 ✧ 10:15-17 10:15-17 3:7 ✧ 10:15-17 10:15-17 8:10 ✧ 10:15-17 10:15-17 यिर्मयाह 31:33-34; इब्रितोर 8:12 ✧ 10:19-20
 10:19-20 9:8-10 ✧ 10:19-20 10:19-20 6:19; 9:3 ✧ 10:19-20 10:19-20 इपिसुसतोर 2:18; इब्रितोर 3:1,6 ✧ 10:21 10:21 2:17;
 3:1 ✧ 10:21 10:21 1 तिमोति 3:14-15; इब्रितोर 3:6 ✧ 10:22 10:22 यहजेकल 36:25; इब्रितोर 9:19; 12:24 ✧ 10:22 10:22 बळयिर 22:16;
 तीतुस 3:4-5; 1 पत्र 3:21 ✧ 10:22 10:22 6:11 ✧ 10:22 10:22 रोम सहरतोर 4:21; इपिसुसतोर 2:18; इब्रितोर 7:18-19; 10:1 ✧ 10:23 10:23
 1 कुरिततोर 1:9; इब्रितोर 11:11 ✧ 10:23 10:23 3:1,6 ✧ 10:25 10:25 बळयिर 2:42; 20:7; 1 कुरिततोर 5:4; 11:18; 14:26 ✧ 10:25
 10:25 रोम सहरतोर 13:12 ✧ 10:25 10:24-25 3:13 ✧ 10:26 10:26 1 तिमोति 2:3-4 ✧ 10:26 10:26 गिनती 15:30; इब्रितोर 6:4-6; 2 पत्र
 2:20-22 ✧ 10:27 10:27 योहन 5:28-29; इब्रितोर 9:27 ✧ 10:27 10:27 यशायाह 26:11; 2 तिसलुनितोर 1:8; इब्रितोर 12:29 ✧ 10:28 10:28
 व्यवस्थाविवरण 17:2-7; 19:15; मत्याल 18:16; इब्रितोर 2:2

29 मोसानाड अडोनो पास्कतेक, अद्रम आस्ता इतेके, देवुळता मगिनु तना कादे विहकतप लेहका केवाल, पूना करलते माक पवित्र कीयनद किर्स्तुना नेतुरतुन कळवोग इनवाल, तन्क दया तोहतनद देवुळता जीवातुन उस्कना-पास्कना केवाल, इद्रमतोग मन्कहक बेचोन सिक्सा दोर्कगा? (विचर कीस ऊळाट अले!)

30 देवुळि इता, “बदूला एतनद कबळ नावा, ननाने बदूला एतकन.” ओसो “सामि तना मन्कलोरा नेयम कीयगा,” इनजोर इता. इदिन माट पुतल.

31 जीवात मनदनद देवुळता कयदे सिक्सा दोर्कना इतेके, पकाय रेय वसनद पोल्लो मन्हता.

32-33 अळन्दम मीट बेसतल कबुरतुन विस्वस कीस, देवुळता वेहचतगा वातस्के, मीक बेद्रम कीदुर इनजोर, सीता कीस ऊळाट! बेस्के-बेस्के नाटेनोर मन्कलोरा मुनेह, विस्दतोर मीक लजा अर्हन्दुर, मीक तिपल कीदुर; बेस्के-बेस्के दुसोर विस्वसिरीहक इद्रम आयहपा, मीट ओरिहक सायता कीतिर. इद्रमलेहका विस्वसतेनाहक वेल्लाय तिपलते पळेम आसोर मतिर. (अस्के वने मेगिकिस मतिर.)

34 विस्वसतेनाहक जेलते मतोगा दुकमते, मीट वने कलियतिर. मीक पोगोन देवुळतगा बेचोन बेसतल, बेस्केन बूळेम आयवद मालसोम दोर्किहता इनजोर पुन्ज मतिर. अदिनेनाहक मन्कलोर मीक विस्द कीसि, मीवा सामनतुन ऊदिस ओयनस्के, मीवा गिर्दातुन ऊद पगवोर.

35 मीट देवुळतगा बर्वस तासताहकु, अद मीक बेरा इनम ईयगा. अदिनेनाहक इंजेके बाताले आयि, मीवा बर्वसतुन विळसमाटु.

36 मीट ओरम आयवा मनदना. अस्के देवुळि विचर कीतदिन मीट कीसि, तान मारिह कीकिर. अह कीस देवुळि मीक पोल्लो विळिसस मतदिन, मीट दोर्किह कीकिर.

37 देवुळता साम्रमतगा किर्स्तुना पोल्लो इद्रम रासिस मन्हता: गळक मन्जि वावाल मन्कल निटम एवयनोग, ओग आल्सेम केवोग.

38 अचानाह नावा सेतेमतोर मन्कलोर नाक नमताहके पिसनुर.

मति बोगाय पेगके गुचतेक अचोन, ओग नाक विचर वावोग, इनजोर रासतद मन्हता.

39 माट मात्रम पेगके गुचिस मन्जि, बूळेम आयवालोरल आयवल; मति विस्वस कीसि पिसवालोर मन्कलोरल आंदल.

11

विस्वसते मेगिकिस मतोर मुनेतोर मन्कलोर

1 विस्वस इतेके बाताल? विस्वस इतेके, माट आसा कीयनव पोल्लोड निटम आयनुडे इनजोर, उंदिय विचरते मनदना; ओसो माट ऊळवव पोल्लोड निटम मन्हताडे इनजोर, नमसोर मनदना.

2 मावाड तादोर-बाबोर देवुळतुन विस्वस कीताहके, ओर तान्क बेस विचर वातोर.

3 विस्वस कीताहकु, देवुळता तोडटा पोल्लोते, पूरा दुनिया पुटटा इनजोर पुतल. इतेके माक दिसनविन, दिसवद मादाहि देवुळिये पुटिह कीता इनजोर, विस्वस कीयहनल.

4 विस्वस कीताहकु, आदमना मगि हाबेल मुय्तोग वने, देवुळतुहक मोक ईस मतोग. तमदादाल कायन मुय्तोग वने, देवुळतुहक कोड वाटिस मतोग. मति हाबेल मुय्तोग विस्वस कीताहकु, तमदादाल ईतदिहकाय, बेस ओप्पनद मोक ईतोग. ओना विस्वसतुन ऊळिसि, देवुळि ओन सेतेमतोनिन इता. ओग ईतद वने विचर वाता. ओग डोलतापया, नेंड वने ओना विस्वस माक कागहतहता.

5 विस्वस कीताहकु, हनोक डोलवाये मायतोग, ओनु मेंदुल अगके जीवाते मनेकेने देवुळि तेहचि ओता. अद ओन ओयनामुने, ओग तान्क विचर वातप लेहका ताकतोग इनजोर, साम्रम वेहतहता.*

6 निटमे विस्वस केवालेवा, देवुळतुहक विचर वानाह पिसनाह आयो. देवुळतगा वावालोर मन्कलोर, देवुळि निटम मन्हता इनजोर, विस्वस कीयना गावले; ओसो तान जिद कीस पर्हकवालोरिहक, अद इनम ईस्ता इनजोर, विस्वस कीयनदु.

7 विस्वस कीताहकु, नोहा मुय्तोग (उड्डा वायगा इनजोर,) देवुळ वेहतद पोल्लोतुन नमतोग. नमिसि, तना लोतोर मन्कलोर पिसलाहि, ओडा पंडटोग. ओग बेस्केन उड्डातुन ऊळोग, तेला मति रेयिस मन्जि, तानाड केंजिस ताकतोग. इद्रम देवुळता पोल्लोतुन केंजिस मन्जि, बूमतगा

* 10:29 10:29 पेसमुळि 24:8; मत्याल 26:28; मार्कल 14:24; लुकाल 22:19-20; इपिससतोर 5:26; इब्रितोर 9:13-14; 13:20-21; तोहचीतव पोल्लोड 1:4-5

* 10:29 10:29 मत्याल 12:31; मार्कल 3:28; लुकाल 12:10; बळयिर 5:3; इब्रितोर 6:4-6 * 10:29 10:29 1 कुरिततोर 11:27; पिलिपितोर 3:18; इब्रितोर

2:3-4 * 10:29 10:29 6:4-6 * 10:30 10:30 व्यवस्थाविवरण 32:35-36 * 10:30 10:30 रोम सहरतोर 12:19 * 10:31 10:31 2

कुरिततोर 5:11 * 10:32-33 10:32-33 6:4-6 * 10:32-33 10:32-33 5:12 * 10:32-33 10:32-33 1 कुरिततोर 4:9 * 10:32-33

10:32-33 पिलिपितोर 4:14; 1 तिसलुनितोर 2:14 * 10:32-33 10:32-33 रोम सहरतोर 12:12; पिलिपितोर 1:30; तोहचीतव पोल्लोड 2:5 * 10:34

10:32-34 मत्याल 25:36; 1 तिसलुनितोर 2:14; इब्रितोर 6:10; 13:3 * 10:34 10:34 9:15; 11:16; 13:14; 1 पत्र 1:4-5 * 10:34 10:34 मत्याल

5:12 * 10:35 10:35 इपिससतोर 3:12 * 10:36 10:36 मत्याल 24:13; लुकाल 21:19; इब्रितोर 12:1 * 10:36 10:36 रोम सहरतोर 2:7;

12:12 * 10:36 10:36 9:15; 11:39 * 10:37 10:37 पिलिपितोर 4:5; 2 पत्र 3:9; तोहचीतव पोल्लोड 22:20 * 10:38 10:37-38 हबक्कुक

2:3-4; रोम सहरतोर 1:17; गलातितोर 3:11 * 11:1 11:1 3:6 * 11:1 11:1 रोम सहरतोर 8:24; 2 कुरिततोर 4:18; इब्रितोर 11:27 * 11:2 11:2

11:39 * 11:3 11:3 पुटमुळि 1:3-30; देवुळताड पाटाड 33:6,9; योहन 1:3; 1 तिमोति 4:5; इब्रितोर 1:2; 2 पत्र 3:5 * 11:3 11:3 रोम सहरतोर 4:16-17

* 11:4 11:4 यहूदाल 11 * 11:4 11:4 पुटमुळि 4:4 * 11:4 11:4 पुटमुळि 4:10; इब्रितोर 12:24 * 11:5 11:5 पुटमुळि 5:22-24 * 11:5

11:5सबेदोरिहक मुनेतोग मन्कल आदमिहकु, ओसो ओवोग मगि मतोग. ओना पेदिर सेत मता. हनोक इतेके, सेतना कूळतोग मतोग. * 11:7 11:7 1 पत्र 3:20

दुस्रो मन्कलोर कसुरतोर इनजोर तोहचीतोग। इद्रमलेहका विस्वसतेनाहकु, देवुळता मुनेह सेतेमतोर आयवालोरगा, ओग वने कलियतोग।*

8 विस्वस कीताहकु, अब्रहम देवुळताड केंजिसि, पुनवद बूमतगा दायलाह पेसतोग। देवुळि ओन, “नना तोहतकन अद देसेमते दाकिन, अद पूरा बूमि नना नीक ईकन” इनजोर, पोल्लो विळसता।* तान विस्वस कीताहकु, ओग तना बेके दायनद इनजोर पुनोग, मति पेसतोग।*

9 विस्वस कीताहकु, देवुळ ओन ओसीतद देसेमतगा जागा आसि, ओग पर्गेनलेहकान टमिड तेहचि, अगा मतोग।* ओना मगि इसक मुय्तोन, पया इसकना मगि याकुब मुय्तोन वने, देवुळि अद्रमलेहकाने पोल्लो विळिसस मता।* ओर वने अद्रमलेहकाने टमिड तेहचि मंदुर।*

10 देवुळि तनाय नक्सा कीस पंडटद, अमेसातुहक नितनद पोगोटा सहरतगा* पिसलाहि, अब्रहम अग ऊळसोर मतोग।*(अदिनेनाहक टमिड तेहचि मंदोग।)

11 विस्वस कीताहकु, ओगु तनमुते साराल बारा, वेल्लाय वयस आस तेला, पेकान पुटिह कीया पगतोग। नीक मगि ईकन इनजोर, देवुळि ओनु पोल्लो विळिसस मता। पोल्लो विळिसस मतद देवुळि, तना पोल्लोतुन मिळ्हो इनजोर,* ओग तना जीवातगा विस्वस कीस मतोग।†*

12 इद्रमलेहका वगोग मन्कल अब्रहम, तना मेंदुल डोलतप आस तेला, वेल्लाटोरा पेदामुय्तोग आतोग।* ओना जालपिल पोगोटाड उकाना लेहकान, समदुर दडटा उस्कोता लेहकान, लेक पगवपे पुटोर।‡*

13 इद्रम देवुळतुन विस्वस कीतोर मन्कलोर सबेटोर, अद पोल्लो विळिसस मतदिन दोर्किह कीयनाह, जीवात मनोर;* मति देवुळतुन विस्वस कीसोरेन डोलतोर। देवुळि पोल्लो विळिसस मतदिन, सिरप जेकताहि ऊळतप लेहका ऊळिसि, बेस गिर्दा आतोर।* अद्रम कीस, इद बूमतगा माटु पर्गेरोम, केर्देरोम इन्ज मतोर।*

14 इद्रम वळहकवालोर मन्कलोर, तमाय देसेम इनजोर, उंद देसेमतुन पर्हकिहत्तोर इन्जि तोहचीतोर।*

15 तमा विळिसस वातद देसेमतुन सीता कीसोर मन्ज मतेके, मल्स दायलाह अग दोर्किस मनालि। ओर मल्स अन्ज मनोर; मति अद देसेमतुन सीता केवोर।§*

16 सीता केवा, अद देसेमतुहकाय पका बेसतल जागा, पोगोन देवुळ मनदनद जागाते, देवुळ तयर कीतद सहरते* दायलाह, विचर कीस मतोर।* अदिनेनाहक वेर मन्कलोरिन मावोर इनदलाह, देवुळतुहक गिर्दा वास्ता।*

17-18 विस्वस कीताहकु, देवुळि अब्रहमना पट ऊळतस्के, ओग तना मगि इसकिन मोक ईयलाह तयर मतोग। इसकनगडाहे नीवा जालपिलतुन लेकनुर इनजोर, देवुळि ओन पोल्लो विळिसस मता।* तेला मति वेगे इसकिन मोक ईयलाहि, अब्रहम तयर मतोग।*

19 तना मगिन मोक ईतेक तेला, देवुळि ओन ओसोवने जीवा अर्हता पगयहता इनजोर, विस्वस कीस मतोग।* नितमे अब्रहमिहकु तनमगि इसकि, हामुरताहि जीवा अरतप लेहका दोर्कतोग।*.*

20 विस्वस कीताहकु, इसक मुय्तोग तनाड इर्वर मगकु, याकुब ओसो एसाल वेरिन, वायनव दियाने वेरिहक बाताल बाताल आयगा इन्जि, बर्कतताड पोल्लोड वेहतोग।*

21 विस्वस कीताहकु, याकुब मुय्तोग तना डोलिहपा, योसेप मुय्तोनाड इर्वर मगिरिन, वगोन-वगोन केयिस मन्जि, बर्कतताड पोल्लोड वेहतोग। पया तना डुडटगा रोयिसि, देवुळतुन मोळकतोग।*

22 विस्वस कीताहकु, योसेप मुय्तोग तना डोलिहपा, इसयेल मन्कलोर मिसर देसेमताहि पेसिसि, ओसो तमा कनान देसेमते मलयनुर इनजोर वेहतोग; ओसो ओर दायहपा, तनाड बोकाड पोस दायना इनजोर, उकुम ईस मतोग।*†

* 11:7 11:7 पुटमुळि 6:9,13-22; रोम सहरतोर 4:13; 9:30 * 11:8 11:8 पुटमुळि 12:7 * 11:8 11:8 पुटमुळि 12:1,4-5,7; 13:15; बळयिर 7:2-4

* 11:9 11:9 पुटमुळि 12:8; 13:3,18; 18:1,9; बळयिर 7:5 * 11:9 11:9 पुटमुळि 26:3-5; 28:13-15; इब्रितोर 6:17 * 11:9 11:9 पुटमुळि

24:67; 26:25; 35:1 * 11:10 11:10 तोहचीतव पोल्लोड 21:2,14 * 11:10 11:10 12:22; 13:14 * 11:11 11:11 10:23 † 11:11

11:11 विस्वस कीताहकु, ओगु तनमुते साराल बारा, वेल्लाय वयस आस तेला, पेकान पुटिह कीया पगतोग। नीक मगि ईकन इनजोर, देवुळि ओनु पोल्लो विळिसस मता। पोल्लो विळिसस

मतद देवुळि, तना पोल्लोतुन मिळ्हो इनजोर, ओग तना जीवातगा विस्वस कीस मतोग। बेव मोदुल काग्देहकने इद्रमता पोल्लो वास्ता: “विस्वस कीताहकु, साराल आंठळि वने, वेल्लाय वयस

आस तेला, नेलाड हक्किसि, पेकान पुटिह कीया पगता। नीक मगि ईकन इनजोर, देवुळि तानु पोल्लो विळिसस मता। पोल्लो विळिसस मतद देवुळि, तना पोल्लोतुन मिळ्हो इनजोर, अद

तना जीवातगा विस्वस कीस मता।” * 11:11 11:11 पुटमुळि 17:19; 21:1-2; रोम सहरतोर 9:7-9 * 11:12 11:12 रोम सहरतोर 4:18-19 ‡ 11:12

11:12 अब्रहमे इब्रि जाततोर पेटामन्कल आतोग। इब्रि मन्कलोर “इसयेल” इनजोर, दुसा पेदिर वने मता। * 11:12 11:12 पुटमुळि 15:5; 22:17; 32:12 * 11:13

11:13 मन्थाल 13:17; इब्रितोर 11:39 * 11:13 11:13 योहन 8:56 * 11:13 11:13 पुटमुळि 23:4; 47:9; 1 इतिहास 29:15; देवुळताड पाटाड 39:12;

1 पत्रु 1:1 * 11:14 11:13-14 2 कुरिततोर 5:6 § 11:15 11:15 अब्रहम मुय्तोग बेबिलोन देसेमता ऊर नाटे पुटिस मतोग (पुटमुळि 11:28). मति कनान देसेमते

वातापया, ओग तना पुटद देसेमते बेस्केन मलवोग। इसक, याकुबि अद देसेमताहि पिलान ततोर, मति अगा बेस्केन जागा आयोर। * 11:15 11:15 पुटमुळि 24:6-8 * 11:16

11:16 तोहचीतव पोल्लोड 21:2 * 11:16 11:16 2 तिमोति 4:18; इब्रितोर 10:34; 11:40; 12:22; 13:14 * 11:16 11:16 पुटमुळि 26:24; 28:13;

पेसमुळि 3:6,15; 4:5 * 11:17-18 11:17-18 पुटमुळि 21:12; रोम सहरतोर 9:7-9; इब्रितोर 1:1 * 11:17-18 11:17-18 याकुब 2:21 * 11:19

11:19 रोम सहरतोर 4:21 * 11:19 11:19 पुटमुळि 22:1-18 * 11:19 11:19 अब्रहम तना मगिन कसेटे अस्कलाहि कय तेहतोग, अचोटेन “नीवा मगिन हक्कमा,”

इनजोर देवुळि केयता। पुटमुळि 22:9-12 ऊळाट। * 11:20 11:20 पुटमुळि 27:27-29,39-40 * 11:21 11:21 पुटमुळि 47:31; 48:1,5,15-16,20

* 11:22 11:22 पुटमुळि 50:24-25; पेसमुळि 13:19 † 11:22 11:22 नीवा जालपिल नालुड न्हक वर्साड, दुसा देसेमतोर कय इळन मनदुर इन्जि, देवुळि अब्रहमिन

वेहच मता। मति ओरिन तिपल केवालोरिहक सिक्सा ईसि, नावा लोकुरिन अगडाह पेहच ततकन, इद ओसो वेहता। (पुटमुळि 15:13-14) देवुळता इदे पोल्लोतुन विस्वस कीसि, योसेप इद्रम

वेहतोग।

23 विस्वस कीताहकु, मोसाल पुटटस्के, ओना तलोग-तपे ओन मूंड नेलाड मकिह कीस तासिस मतोर. (इब्रितोरिहक पुटटोर सबेटोर पेकोरिन हक्कना इनजोर, राजाल उकुम ईस मतोग.) मावा पेकाल मामुलतोग आयोग इन्जि, मोसाना तलोग-तपे पुतोर, पुन्जि ओर राजाना उकुमतुन रेयवा मतोर.†*

24 विस्वस कीताहकु, मोसाल बेर्सतापया, दुसोर मन्कलोर ओन पिरोन राजाना मयाना मगि इनजोर इनदहपा, (अद निटम मतेकाय,) नाक अद्रम इनमाकिर इतोग.‡

25-26 ओग देवुळि ईयनद मारेंगाता इनमतगा सीता वाटिस मतोग. अदिनेनाहक “पापमता गळक मनदनद गिर्दति मनोन. देवुळता मन्कलोर संगे तिपल आयनद, तान्काय एक्वा बेसु. देवुळ आचतोग राजान पास्कतप लेहका* नाक पास्किर; मिसर देसेमताड बंगर-वेंडिन तासनदिहकाय, नना अद्रम तिपल आयनदु एक्वा मोलाता,*” इतोग.

27 विस्वस कीताहकु, मोसाल मिसरि राजाना ओडतुन रेयवा, मिसर देसेमतुन विळिसस अतोग.* मन्कलोर ऊळ पगवद देवुळतुन, तना ऊळतप लेहकान, मेकिंस मतोग.*

28 विस्वस कीताहकु, मोसाल आविस अतदिन सीता कीयनद पंडुमतुन सुरु कीतोग. ओग (इस्रयेल मन्कलोरिन इद्रम इतोग: “मिसर देसेमतोराड) माळा पेकोरिन हक्कलाह, देवुळि पोगोटा देवतुलतुन लोहतहता; अद मीवाड माळा पेकोरिन इटनद आयो इन्जि, (मीवा लोता अगदा तेलप मुंडातुन,) गोरपियोता नेतुर इल्हकाटु,*” इतोग.*

29 विस्वस कीताहकु, बूमतगाहक ताकना लेहकान, इब्रितोर एरल सम्दुरता नडुमतुहक मनदनद, वततद अगदुहक ताकिस वेंडटोर; मति मिसर देसेमतोर अद्रम वेंडलाह आयहपा, (सम्दुरता एग मल्स वासि,) ओर कतमतोरिन मुळहता.†*

30-31 विस्वस कीताहकु, यरिगो सहरतद राहब इनदनद बोगे आंचाळि, (इस्रयेलतोरिहक तोळ ईता. अदिनेनाहक) तना सहरतुन कुस्केने ऊळलाह वास मतोर इस्रयेल मन्कलोरिन, तना लोतगा बेस-नेहना तासिस मता.* पया इस्रयेल मन्कलोर वासि, यरिगो सहरता किलेता सर्ने, एळुड दियाड तिरियतोर. ओर देवुळतुन विस्वस कीताहकु, सहरता किले अर्सि, पिळहपळ आता. (अस्के ओर अद सहरते मनवालोर देवुळताड केंजवोर कतमतोरिन हक्कतोर.) राहब मात्रमि तना विस्वसतेनाहकु पिसता.*

32 ओसो बेचोन वेहचोर दाकन? गिदोन,* बाराक,* साम्सोन,* इपताल,* दाविद राजाल, सामुवेललेहकाडोर देवुळता कबुरतोर, बेरा पोल्लो वेहेनन; (मति बेचोहपा वेहतकन!) पुर्सत दोर्को!

33 वेर मन्कलोर देवुळतुन विस्वस कीसि, (बेराड-बेराड कबस्क कीतोर). उच्चुर दुस्राड देसेहकनोर राजालोरिन आरे कीतोर; उच्चुर सेतेमताड कबस्क कीसि, देवुळि पोल्लो विळिसस मतदिन दोर्किह कीतोर; उच्चुर सिडपुल्कनाड तोडिन बंद कीसि पिसतोर;*

34 उच्चुर मळगनद किसबटटाहि पिसिस वातोर;* उच्चुर तल्वरते हक्कसोर मनवालोरगडाहि पिहट अरतोर; उच्चुर कमजोर आस मनदहपा, लावतोर आतोर; लळयते पका पळयोर आसि, दुस्राड देसेहकनोर सीपय्किन पंडटोर.

35 विस्वस कीताहकु उच्चुर आस्कु, डोलिस मतोर तमा मन्कलोरिन, ओसोवने जीवा अरतद दोर्किह कीताड.*

विस्वस कीतोर दुसोर बारा, तमा कोटुलतोरगडाहि देबाड तिनजोर-तिनजोर डोलतोर. डोलतापया माक देवुळि पका बेसतल पिसमुळ ईयगा इन्जि, आसा कीसोर मतोर. अदिनेनाहक (माट देवुळतुन विळिसह्नोम,) माक विळिससीमहटु इनजोर इनवालेवा, तिपल आसोर डोलतोर.

36 उच्चुर विस्वस कीतोरिन, तमा कोटुलतोर मागतोर, ओसो जूटटे नल्हतोर; उय्तुरिन दोहच ओसि, जेलते वाटटोर.

37 उय्तुरिन बंडाड उकिस हक्कतोर;* उय्तुरिन ओरते पक पहतोर. [उय्तुरिन विस्वस विळिसनाह कीस ऊळतोर.‡] उय्तुरिन तल्वरते हक्कतोर. विस्वस कीतोर उच्चुर मन्कलोरिन, पकाय तिपल कीताहकु, ओर लोन-दुवरलेवा तिरियतोर; तमगा गेंडेड लेवाहकु, गोर तोलाड, एरें तोलाड उहंदुर; दुस्रोरा कय इळन मंदुर.

38 इद्रम विस्वस कीतोर पेळहकल बूमतगा, मेटानगा तिरियंदुर, ओसो बंडा पांजानगा, गळदानगा जागा पोयंदुर.* ओरा ऐगे मनदलाहि, इद दुनियातोर ओप्पोर आसि.

‡ 11:23 11:23 मिसर देसेमतोर इब्रितोरिन ओरुल तासिस मतोर, ओसो पकाय तिपल कीदुर. ओरा जाततुन पूरा बळे कीसीयना इनजोर, मिसर देसेमतोग राजाल ऊळिदोग. अदिनेनाहक इब्रि आस्क पेकान पुटिह कीतिके, ओर बाला पेकोरिन हक्कना इनजोर, राजाल उकुम ईस मतोग. * 11:23 11:23 पेसमुळि 1:22—2:2 § 11:24 11:24 मोसाल पुटटस्के, तना तलोग ओन मूंड नेलाड एवनाह तासिस मता. ताना पेगे ओन उंद डालातगा वाटिस, बेंरेटगा विळिससीता. ओन मिसर देसेमता राजाना मयाळ दोर्किह कीता, ओसो तना लोन ओस अय कीता. (पेसमुळि 2:3-10) * 11:25-26 11:25-26 देवुळताड पाटाड 89:51; इब्रितोर 13:13 * 11:25-26 11:25-26 लुकाल 14:33; 1 पत्र 4:14 * 11:27 11:27 पेसमुळि 2:15; 10:28-29; 12:50-51; 13:17-18 * 11:27 11:27 कुलुसितोर 1:15; इब्रितोर 11:1 * 11:28 11:28 पेसमुळि 12:3-13,21-24,29-30 * 11:28 11:28 मोसाले इस्रयेल मन्कलोरिन मिसर देसेमतोग राजाना कयदाहि विळिसह कीस, तमा देसेम ओसीतोग; मति मुने राजाल विळिसवा मतोग. अदिनेनाहक देवुळि मोसान इता, “निमा इस्रयेल मन्कलोरिन इद्रम वेहा: नग्का नना मिसर देसेमतोरा माळा मकिरिन हक्कन. मीट इस्रयेल मन्कलोरिन उंद गोरपियोतुन नयेनाहक मोक ईस मन्जि, ताना नेतुरतुन मीवा लोता अगदा तेलप मुंडानगा इल्हकाट; पया तान बोळिसस मन्जि, कयतद पुला अगके तिन्हट. नग्का नना नेतुर इल्हकतव इस्रयेल मन्कलोराड लोहकिन आविस मन्जि, कसुम दाय्हनन; मिसर देसेमतोरा माळा मकिरिन हक्किहन्न. मीट इदिन वर्सातुहक-वर्सातुहक सीता कीस मन्जि, पंडुम कीयना. अद आविस अतद पंडुम आस्ता,” इनजोर इता. † 11:29 11:29 मोसाल इस्रयेल मन्कलोरिन तमा देसेम तचोर मतोग अस्के, अडम पकाय बेरा एरल सम्दुर मता. बेद्रम वेंडकल इनजोर, ओर आल्ससोर मनदहपा, देवुळि अद सम्दुरतुन रेंड बाजेड एगिह कीस मन्जि, नडुमतुहक अग तेंडटा. * 11:29 11:29 पेसमुळि 14:21-29 * 11:30-31 11:30-31 याकुब 2:25 * 11:30-31 11:30-31 यहोशू 2:8-14; 6:12-23 * 11:32 11:32 न्यायियों 6—8 * 11:32 11:32 न्यायियों 4—5 * 11:32 11:32 न्यायियों 13—16 * 11:32 11:32 न्यायियों 11—12 * 11:33 11:33 न्यायियों 14:6; 1 शमूएल 17:34-36; दानिय्येल 6:22 * 11:34 11:34 दानिय्येल 3:23-25 * 11:35 11:35 1 राजा 17:23; 2 राजा 4:36-37 * 11:37 11:37 1 राजा 21:13; 2 इतिहास 24:21 ‡ 11:37 11:37 उय्तुरिन विस्वस विळिसनाह कीस ऊळतोर. इद पोल्लो सबे मोदुल काय्हेहकने दोर्को. * 11:38 11:38 1 राजा 18:4,13; 19:9

39 वेर सबेटोर मन्कलोर तमा विस्वसतेनाहकु देवुळतुहक बेस विचर वातोर;✧ विचर वातेक तेला, वेर देवुळि पोल्लो विळिसस मतदिन, दोर्किह केवाय मतोर.✧

40 बाराहक इतेके, सिरप ओरेनाहके आयो, मति मयेनाहक वने, देवुळि पका बेसता पोल्लोतुन मुनेन तासता.✧ देवुळि मीक बर्कत ईकन इन्जि, पोल्लो विळिसस मता; ओरा संगे माक देवुळ जमा कीतस्केने, अद पोल्लो पूरा करल आयगा इन्जि, ताना विचर मता.✧

12

देवुळि तनाड पिलाड-पेकोरिन सुद्रे कीस्ता

1 अदिनेनाहक (माट बह कीयनद इनजोर, तेळियिह कीसीकनः) विस्वसिरा इचोटा बेरा मुडा साक्सि, मावा सर्ने निच (मतप लेहकान, माक दीरा ईसोरिन) मन्हता. देवुळि मयेनाहक बेद अग तयर कीता, (अद अगदे वितिड. बेस वितना इन्जि,) रोमिह कीयनव पुहतव गेंदेना लेहकाडाडः सबे पोल्लोन तेंडकल, माक ऊर्सतद पापमतुन लेहतकल.✧ ओसो ओरेम आयवा, मावा मुनेह मनदनद अग पोसि सीदा वितकल.✧

2 वितिहपा येसुनगाने कौडा वाटिड. मावा विस्वसतुन पुटिह केवाल ओगे; मावा विस्वसतुन तपवाह कीसेवाल ओगे.✧ इद बूमते मनदहपा, देवुळि ओनेनाहक तासिस मतद गिर्दातुने सीता कीतोग; अदिनेनाहक हक्कनागुटाता सिक्साता लजातुन सीता केवा, ओग तान आपतोग.✧ इंजेके देवुळता तिनळ बाजे, राजेम ताकिह कीयलाहि उदतोग.✧

3 ओग बूमते मनदहपा, पापि मन्कलोर ओन पकाय विस्व कीस मतोर, अस्के वने केमेन आपतोग.✧ मीट वने विस्वसता लोप्पा बागिसि, ओरेम आयमाट, येसुन सीता कीम्हट.✧

4 पापि मन्कलोर मीक तिपल कीयनस्के, * (येसुहक आतप लेहका,) मीक इंका मीवा जीवा ईयनाह पप्लेम आया पोयो.✧

5-6 तनाड पिलाड-पेकोर इनजोर, मीवा जीवातुन दीरा ईयलाहि, देवुळि मीवा बाबाल इन्जि, तना साम्रमतगा इतद पोल्लोतुन मागडतिरा? अद इद्रम मन्हता:

“नावा मगनिन! सामि तना बोरिन-बोरिन जीवा कीस्ता, ओरिन सुद्रे कीस्ताये. ✧

बोरिन-बोरिन तनाड पिलाड-पेकोर इनजोर मानेम आस्ता, ओर सबेटोरिन सिक्सा ईस्ताये.

अदिनेनाहक अद नीक सुद्रे कीयहपा पास्कमा;

अद नीक तेर्हतहपा, निमा ओरेम आयमा, ”✧

इनजोर रासतद मन्हता.

7 देवुळि मीक तनाड पिलाड-पेकोर इनजोर, सुद्रे कीस्ता. अदिनेनाहक तिपल वायहपा, देवुळि मीक सुद्रे कीस्ता इनजोर पुन्जि, आपसोर मन्हट. तना पेकान सुद्रे केवोग, बोगाय तपे मन्हतोगा?✧

8 देवुळि तनाड सबेटोर पिलाड-पेकोरिन सुद्रे कीस्ताये.✧ मीक सुद्रे केवेक, मीट पया तानाडः नितमताडः पिलाड-पेकोरि आयविर. पोर्हका† पिलाड-पेकोरा लेहकाडोरि आवेरिर.

9 मावाडः लोहकने मावाडः तपेर माक सुद्रे कीतोरे. अस्के माट ओरिन मान ईदल. ओरिने अचोन मान ईदल इतेके, मावा पोगोटोग देवुळबाबाल माक सुद्रे कीयहपा, ओनगडा पिसमुळ दोर्किह कीयलाहि, ओना पोल्लोते ओसोय वगडिस मनदना गावले.

10 मावाडः तपेर तम्क बेद्रम तेळियिस मता, अद्रम माक गळकनेनाहक सुद्रे कीतोरे. मति देवुळबाबाल, माट वने तना लेहकान पवित्र आयना इन्जि,✧ मावा पायदातेनाहक माक सुद्रे कीस्तोग.✧

11 देवुळि माक सुद्रे कीयहपा, माक इंजेके गिर्दा वास्ताया? वावो. माक दुकम आस्ता;✧ मति तान मर्सतोरिहक, पेगेके पायदा दोर्किहता. आल्सुळलेवा पिसनाह आस्ता; सेतेमते पिसनाह आस्ता.✧

12 (देवुळता अगदे वितनेके,) मीट कमजोर आतव दंडा कय्कना लेहकान, कमजोर आतव मिंडाना लेहकान आतोरिर! मीट दीरा पोसि जिदते विताट.✧

13 इंके-अके आयवा, विस्वसता सीदा दायनद अगदे ताकसोर मन्हट.✧ अस्के मियगा विस्वसते कूटप मनवालोस, लेसिस अनवा, तमा विस्वसते मेगिस मनदनुर.✧

देवुळतुन पास्कनद आयो

✧ 11:39 11:39 11:2 ✧ 11:39 11:39 9:15; 10:36; 11:13 ✧ 11:40 11:40 11:16 ✧ 11:40 11:40 12:23; तोहचीतव पोल्लोड 6:11 ✧ 12:1 12:1 रोम सहरतोर 13:12; इपिसुसतोर 4:22 ✧ 12:1 12:1 1 कुरिततोर 9:24,26; पिलिपितोर 1:30; इब्रितोर 10:36 ✧ 12:2 12:2 2:10 ✧ 12:2 12:2 1 कुरिततोर 1:18,23; इब्रितोर 13:13 ✧ 12:2 12:2 पिलिपितोर 2:8-9; इब्रितोर 2:9 ✧ 12:2 12:2 देवुळताडः पाटाड 110:1; इब्रितोर 1:3 ✧ 12:3 12:3 योहन 7:7; 1 पत्र 2:23 ✧ 12:3 12:3 गलातितोर 6:9; तोहचीतव पोल्लोड 2:3 * 12:4 12:4 पापि मन्कलोर मीक तिपल कीयनस्के, “पापमता विस्व मीट लळेम आयनस्के” इद अर्तम वने आया पगयहता. ✧ 12:4 12:4 पिलिपितोर 2:8; इब्रितोर 10:32-34 ✧ 12:5-6 12:5-6 देवुळताडः पाटाड 119:75; तोहचीतव पोल्लोड 3:19 ✧ 12:5-6 12:5-6 अय्यूब 5:17; बुदताडः पोल्लोड 3:11-12 ✧ 12:7 12:7 व्यवस्थाविवरण 8:5; 2 शम्पूल 7:14; बुदताडः पोल्लोड 13:24; 19:18; 23:13-14 ✧ 12:8 12:8 1 पत्र 5:9 † 12:8 12:8 सिडि-साद्याल आसि पुटिह कीतोरिन, पोर्हका पिलाड-पेकोर इन्हतोर. ✧ 12:10 12:10 2 पत्र 1:4 ✧ 12:10 12:7-10 1 कुरिततोर 11:32 ✧ 12:11 12:11 1 पत्र 1:6 ✧ 12:11 12:11 यशायाह 32:17; याकुब 3:17-18 ✧ 12:12 12:12 यशायाह 35:3 ✧ 12:13 12:13 बुदताडः पोल्लोड 4:26 ✧ 12:13 12:13 गलातितोर 6:1

14 दुसोर मन्कलोरा संगे कलियिस मनदलाह ऊळाट.☆ देवुळतेनाहक पवित्रते पिसलाह ऊळाट.☆ अद्रम पिसवोग बोगे देवुळता एरे दाय्या पगवोग.

15 मियगडाहि बोगे देवुळि दया कीयनद अगदाहि लेसमाकेग.☆ अद्रमतोग लेसतोग मन्कना विस्वस केवद वीसम, वेल्लाटोरिन तिपल कीसि कळवोग कीस्ता.☆

16 इसकना मगि एसाना लेहकान बोगे साट्याल कबळ केमाकेग, अहे देवुळतुन मुर्तिय सीता केवप मनमाकेग. ओग तनगा मनदनद माळा मगना अदिकरतुन सीता केवा, उंद पूटाता गुग्राणेनाहक, अद अदिकरतुन तनतमिहक वमिसीतोग.☆

17 ताना पेके बह आता, अदिन मीट इतेक पुतिरे: तना तपे तन्क बर्कत ईयेग इनजोर, ओनगा अतोग; मति तना तपे (वीसा पेकाहक बर्कत ईस मताहकु,) माळा पेकाहक ईया पगवोग. एसाल पकाय अळस ऊळतोग, मति तना चुकतदिन मिळहतलाहि, ओन्क अग दोर्को.☆

18-21 इप्रयेल मन्कलोरिहक देवुळताड अडोड दोर्कतस्के, ओर सीनय मेटातगा जमा आस मतोर; (अदु इद बूमते मनदनद कय बोयनद मेटा आंदु.) मेटातगा ओरिहक पका मळगनद किस्सु, ईकळ-गंगा, दूद-मुर्गम दिसता.☆ पका जोरते अकुम ऊरनदु, देवुळता बेरा लेडु, ओरिहक केंज वाता.☆ अद लेडतुन केंजिसि, ओर पका रेयते, देवुळ इद्रम माक वळहकमाकि इन्जि, मोसान कालगडेम अरतोर.☆“मन्कल आयेग, जन्वर आयि, अद मेटातुन इटटेके, बंडाड उकिस हक्कनद सिक्सा ईयनदे,”☆ इनजोर देवुळि उकुम ईस मता. पकाय रेयिस मताहकु, अद उकुमतुन केंजलाह, पगवोर आस मतोर. सीनय मेटातगा आतद पूरा, निटम अचोन रेय वसनाह मता इतेके, मोसाल वने, “नना रेयतुहक साडलाह आतन,”☆ इनजोर इतोग.☆ मति मीट इतेके, इद बूमते मनदनद मेटातगा वाविर.

22 मति मीट सियोन मेटातगा, इतेके देवुळदीपता येस्सलेमतगा वातिर.☆ अद जीवात मनदनद देवुळता सहर आंदु. अगा लेक पगवप मनदनव देवतुलक गिर्दति जमा आताड.☆

23 अगडाड सेतेमतोर मन्कलोराड जीवाना मुडगा मीट कलियतिर. अद मुडगा, सबेटोरिहक देवुळि माळा मगना अदिकर ईता,☆ सबेटोराड पेदिर्क देवुळता पुस्तकतगा रासतव मन्हताड,☆ सबेटोर (किर्स्तुना मोकतेनाहकु,) मुर्तिय पापमलेवोर आसि मन्हतोर☆. मीट सबेटोरा, सबेटविना नेयम कीयनद देवुळतगाने वातिर.☆

24 ओसो देवुळता पूना करलते, माक कलियिह केवाल येसुनगा☆ वातिर. आदमना मगि हाबेल मुय्तोना नेतुर इतेके, (तमदादान बद्ला एतलाह,) देवुळतुन केयना लेहकान आस मता;☆ मति पूना करलते मीवा पोगोन इल्हकतप मतदु, येसुना नेतुर बारा, ओसोय बेसतलि;☆(अद मीवा पापमतुन मापि कीम इनजोर,) केयना लेहकान आता.☆

25 अदिनेनाहक उसरते मन्हटु! देवुळ वेहतनदिन पास्कमाट. इद बूमते मतोग, (तना कबुरतोग मोसाना कयदे,) देवुळि कबुर वेहतस्के,☆ केंजोम इनजोर इप्रयेल मन्कलोर कैगम आतोर. ओर अद्रम कीताहकु, सिक्साताहि पिस पगवोर. इतेके अद इंजेके, देवुळदीपते मनवाल (ताना मगना मेटे) माक वेहतहपा, केंजोम इनजोर कैगम आतेके, माट सिक्साताहि बह पिस पगयकल?☆ मुर्तिय पगवल!

26 अद सीनय मेटाताहि वळहकिहपा, ताना लेडते बूम गलजता;☆ मति इंजेके, अद इद्रम पोल्लो विळसता: “ओसो उंद मल्का नना गल्लिह कीकन, इद मल्का सिरप इळता बूमतुने आयो, मति पोगोटा बूमते मनदनव सबेटविन वने गल्लिह कीकन,”☆ इनजोर वेहता.

27 “ओसो उंद मल्का” इनजोर इता. इद पोल्लोताहि, देवुळि तना पुटिह कीतव सबेटविन, गल्लिह कीसि तेंडगा;☆ मति ताना पोगोटा राजेम गल्लो; अद मेलियवा मनदगा इनजोर, बेस-नेहना पुनाह आस्ता.☆

28 माट इद गलजवद राजेमतोर मन्कलोरल आतल. अदिनेनाहक देवुळतुन जोहर कीसि तान रेयसोर, मान ईसोर, तान्क विचर वातप लेहका मोळककल.☆

29 बह इतेके मावा देवुळि दुमोग-दुमोग कर्विह कीयनद किसलेहकाडा आंदु.☆

13

देवुळतुहक विचर वानाह बह पिसना

1 मीट उंदिय लोतोर लेहकान, ओर्विहक-ओर्वोर्ग जीवा कीसोर मन्हटु.☆

☆ 12:14 12:14 रोम सहरतोर 14:19 ☆ 12:14 12:14 रोम सहरतोर 6:22 ☆ 12:15 12:15 2 कुरिततोर 6:1; गलातितोर 5:4; इब्रितोर 4:1 ☆ 12:15 12:15 व्यवस्थाविवरण 29:18 ☆ 12:16 12:16 पुटमुळि 25:27-34 ☆ 12:17 12:17 पुटमुळि 27:36-38 ☆ 12:18-21 12:18-21 पेसमुळि 19:12,16-20; 20:18; व्यवस्थाविवरण 4:11; 5:22 ☆ 12:18-21 12:18-21 पेसमुळि 19:16,19; 20:18 ☆ 12:18-21 12:18-21 पेसमुळि 19:19; व्यवस्थाविवरण 4:12 ☆ 12:18-21 12:18-21 पेसमुळि 20:19; व्यवस्थाविवरण 5:25; 18:16 ☆ 12:18-21 12:18-21 पेसमुळि 19:12-13 ☆ 12:18-21 12:18-21 व्यवस्थाविवरण 9:19 ☆ 12:18-21 12:18-21 2 कुरिततोर 3:9 ☆ 12:22 12:22 गलातितोर 4:26; पिलिपितोर 3:20; इब्रितोर 11:10,16; 13:14; तोहचीतव पोल्लोड 14:1 ☆ 12:22 12:22 यहदाल 14 ☆ 12:23 12:23 पेसमुळि 4:22 ☆ 12:23 12:23 लूकाल 10:20 ☆ 12:23 12:23 10:14; 11:40; तोहचीतव पोल्लोड 14:3-4 ☆ 12:23 12:22-23 पुटमुळि 18:25; देवुळताड पाटाड 50:6; 94:2; इपिसुसतोर 2:19 ☆ 12:24 12:24 1 तिमोति 2:5; इब्रितोर 8:6,8; 9:15 ☆ 12:24 12:24 पुटमुळि 4:10; इब्रितोर 11:4 ☆ 12:24 12:18-24 2 कुरिततोर 3:7-13 ☆ 12:24 12:24 9:19; 10:22; 1 पत्र 1:2 ☆ 12:25 12:25 1:1 ☆ 12:25 12:25 2:3-4; 3:12; 10:28-29 ☆ 12:26 12:26 पेसमुळि 19:18; न्यायियों 5:4-5 ☆ 12:26 12:26 हामौ 2:6 ☆ 12:27 12:27 यशायाह 34:4; 54:10; 1 कुरिततोर 7:31; इब्रितोर 1:11-12; 2 पत्र 3:10 ☆ 12:27 12:27 दानिय्येल 2:44; इब्रितोर 13:14; तोहचीतव पोल्लोड 21:4 ☆ 12:28 12:28 रोम सहरतोर 12:1; इब्रितोर 13:20-21; 1 पत्र 1:17 ☆ 12:29 12:29 व्यवस्थाविवरण 4:24; 9:3; यशायाह 33:14; 2 तिसलुनितोर 1:8; इब्रितोर 10:27; 2 पत्र 3:7 ☆ 13:1 13:1 रोम सहरतोर 12:10; 1 तिसलुनितोर 4:9; 1 पत्र 1:22

2 अगदुहक अनवालोर विस्वसिर मियगा वातेके, ओरिन पुनवेक तेला, बेस ऊळाट. ✨ बह इतेके, इद्रम कीसि उच्चुर मन्कलोर पुनवालेवाये, देवतुलिकेहक वने जावा-एग कीसीतोर. ✨

3 (तमा विस्वसतेनाहक) जेलते मनवालोरिन मागडमाट. ✨ मीट वने ओरा संगे जेलते मनदना लेहकान विचर कीम्हटु. (तमा विस्वसतेनाहक) उच्चुर मन्कलोर तिपल आस्तोर, मीट कुदि तिपल आतप लेहका, ओरिन सीता कीम्हटु. ✨

4 देवुळि सबे रीतिनाड सिङ्गि-साट्याल कबस्क केवालोरिन नेयम कीयगा. ✨ अदिनेनाहक मुते-मुजो देवुळता मुनेह किरिया कीतपु, ऐगेन सेतेमते मनदना गावले. ✨

5 देवुळि कुदि इद्रम इता:

“नना नीक बेस्केन विळसोन;

नीक बेस्केन अय केवा मनोन,” ✨

इनजोर इता. ✨ अदिनेनाहक मीट कोताना लालुसते मनमाट. मियगा बाताल मन्हता, तानवटेन गिर्दाते मन्हटु. ✨

6 देवुळि इताहकु, माट वने

“सामि नाक सायता कीस्ता;

नना बेस्केन रेयोन;

माने-मन्कल नाक बाताले कीया पगवोग,” ✨

इनजोर दीराते इनदा पगयहनल.

7 मीक देवुळता पोल्लोतुन वेहचि, अग तोहतोरिन सीता कीम्हटु. ओरा ताकमुळतुन विचर कीस ऊळाट; ओर देवुळता पोगोन आक्रि एवनाह विस्वस तासिस मतप लेहकान, मीट वने विस्वस तासाट. ✨

8 येसु किरुर्तु मुने वने, इंजेक वने, अमेसा-अमेसातुहक बेस्केन वने, बदलेम आयवाल आयोग. ✨

9 अदिहक बोगाय वासि, मीट पुनवव, पूनाड पोल्लोड कागहचि, मीक देवुळता सेतेम पोल्लोताहि लेसिह कीयलाह एमाटु. ✨ इव तिनदनव, इव तिनवव इनजोर मन्कलोर वेहतनव अडोन केंजताहक आयो; ✨ मति देवुळि मीक दया कीताहकु, मीवा जीवा मेगकनद बेसु. ✨ अद्रमताड अडोन केंजिसि ताकवालोरिहक बातालाय दोर्कताया? बाताले दोर्को!

10 (येसु डोलिस मन्जि, तना नेतुर ईतदिन विस्वस कीतल. तान विस्वस केवालेवा,) मोसानाड अडोना इसबते, सेवा केवालोर बूमयालोरिहकु, मावा बर्कततगा कलियलाह अदिकर इले. ✨

11 पापमतुन मायिह कीयलाहि, जन्वर्कना मोक ईस्तोर. मोक ईतापया, पेर्माल नेतुरतुन सबेट्क पवित्र गूडटगा ओस्तोग; अविस्कनाड मेंदुस्किन बार, तमा डेराता अबर बोळिसहतोर. ✨

12 अद्रमलेहकाने येसु वने, तना नेतुरते मन्कलोरा पापमतुन एडिह कीयलाहि, ✨ येस्सलेम सहरता पलते, तिपल आसि डोलतोग.

13 इंजेक माट वने, ओग लजा अरतप लेहकान, लजा अरयकल. ✨ ओना संगे पलते दायना लेहकान, (पाळना करलता नोमळतुन विळिसिसि, अद करलतुन नोमवालोर मुनेह) कदरलेवा मनदलाह, माट तयर आयकल. *

14 इद बूमतगा माक अमेसातुहक मनदलाह, बेदे नाग इले. माट कोनि इंजेके पोगोटा सहरते मनदकल इनजोर, ताना अग ऊळिहनल. ✨

15 अदिनेनाहक माट येसु कीतदिन सीता कीसि, देवुळतुन अमेसा जोहर कीयिड. मावा तोडटे ताना पेदिर पोयतकल. इद तानेनाहक मोक ईतप लेहकान आस्ता. ✨

16 ओसो बेसताड कबस्क कीयनदिन, आपुना मादुन ओर्विहक-ओर्वोगा तूसनदिन, विळसमाट. ✨ इव वने देवुळतेनाहक मोक ईयना लेहकान मन्हताड. इविस्कने अद गिर्दा आस्ता. ✨

17 मीवा मुडा मुक्यालोर, मीवाड जीवाना राका कीस्तोर. तमा कीयनद इद कबळता लोप्पा, ओर देवुळतुहक इसब ईयनुर. ✨ अदिनेनाहक इद कबळतुन ओर नारजते आयो, मति गिर्दाते कीयनाह, ओरा पोल्लोते वरेम आस मन्हटु. ✨ ओर नारज आस कीतेके, मीक बाताले पायदा दोर्को आयगा.

18 माट कसुरलेवप ताकिहनोम इनजोर, मावा जीवा पुन्हता. ✨ सबे पोल्लोने माट देवुळतुहक ओप्पनाह कीयलाह ऊळिहनोम. ✨ इदिनेनाहक मयेनाहक पार्तना कीसोर मन्हटु. ✨

✨ 13:2 13:2 मत्याल 25:35; गलातितोर 4:14; 1 पत्रु 4:9; 3 योहन 5 ✨ 13:2 13:2 पुरमुळि 18:1-5; 19:1-2 ✨ 13:3 13:3 मत्याल 25:36; कुलुसितोर 4:18; इब्रितोर 10:34 ✨ 13:3 13:3 रोम सहरतोर 12:15 ✨ 13:4 13:4 1 कुरिततोर 6:9,18-20; 1 तिसलुनितोर 4:6 ✨ 13:4 13:4 बुदताड पोल्लोड 5:15-20; 1 कुरिततोर 7:2-5; 1 तिमोति 4:3 ✨ 13:5 13:5 व्यवस्थाविवरण 31:6,8; यहेशू 1:5 ✨ 13:5 13:5 2 कुरिततोर 4:9 ✨ 13:5 13:5 लकाल 3:14; कुलुसितोर 3:5; 1 तिमोति 3:3; 6:6 ✨ 13:6 13:6 देवुळताड पाटाड 118:6; 56:11 ✨ 13:7 13:7 6:12; 1 पत्रु 4:11 ✨ 13:8 13:8 2 कुरिततोर 1:19; इब्रितोर 1:12; यहदाल 25 ✨ 13:9 13:9 इपिसुसतोर 4:14 ✨ 13:9 13:9 कुलुसितोर 2:16; इब्रितोर 9:8-10 ✨ 13:9 13:9 कुलुसितोर 2:7 ✨ 13:10 13:10 1 कुरिततोर 10:18; इब्रितोर 8:5 ✨ 13:11 13:11 पेसमुळि 29:14; लैव्यव्यवस्था 4:12,21; 9:11; 16:27 ✨ 13:12 13:12 इपिसुसतोर 5:26; इब्रितोर 9:12,14; 10:9-10 ✨ 13:13 13:13 लकाल 9:23; इब्रितोर 11:25-26; 12:2 ✨ 13:13 13:13 इद सीटि यहदि विस्वसिरिहक रासतद मता. ओर पाळना करलतुन विळसतेके, अद करलतुन नोमवालोर यहुदिर, ओर विस्वसिरिन जेक तासेर. अह आसि, ओर विस्वसिरिहक तमाय जाततोर कदर दोर्को आवालि. ✨ 13:14 13:14 10:34; 11:10,16; 12:22,27 ✨ 13:15 13:15 यशायाह 57:19; होशे 14:2; रोम सहरतोर 12:1 ✨ 13:16 13:16 रोम सहरतोर 12:13 ✨ 13:16 13:16 पिलिपितोर 4:18 ✨ 13:17 13:17 यशायाह 62:6; यहजेकल 3:17; बळयिर 20:28 ✨ 13:17 13:17 1 कुरिततोर 16:15-16; 1 तिसलुनितोर 5:12-13 ✨ 13:18 13:18 बळयिर 24:16; 1 तिमोति 1:5 ✨ 13:18 13:18 2 कुरिततोर 1:12 ✨ 13:18 13:18 1 तिसलुनितोर 5:25

19 मियगा चट्टिपेट वायलाह नाक अग दोर्कि इनजोर, पार्तना कीसोर मन्हटु इन्जि, नना मीक अर्जि कीय्हनन.✧

20-21 सुकम ईयनद देवुळि, तना विचर कीतप लेहका मीट कीयनाह, मीक सबे बेसताड पोल्लोड ईयि.✧ येसु किर्स्तुना मेटे, मावा ताकमुळतगा तान्क विचर वातव पोल्लोड आयिड.✧ किर्स्तु येसुना नेतुरता मेटे, देवुळि मावा संगे अमेसातुहक मनदनद पूना करलतुन निल्पिह कीयलाह आता.✧ इद पूना करल नितना इन्जि, देवुळि येसुन ओसोवने हामुरताहि जीवा अर्हता,✧ इद्रमि येसु किर्स्तु मावा बेरोग कोपाल आतोग.✧ ओने मन्कलोर अमेसा-अमेसातुहक मान ईयिर. आमेन.✧

आक्रिताड पोल्लोड

22 मावोर विस्वसिरि! नना मीक बेरा लाट सीटि रासोन.✧ नना मीक बुदि काहचि, रासतद पोल्लोतुन सीता कीसोर केंजाट इन्जि, मीक अर्जि कीय्हनन.✧

23 मावा ऐंगेतोग तिमोति जेलताहि पेसतोग, इदिन मीट पुनदना इन्जि, कबुर वेहतहनन. ओग इगा चट्टिपेट एवतेके, माट ऐंगे मियगा वायकोम.

24 मीवाड मुक्यालोर सबेटोरिन, ओसो मियगडोर देवुळता मन्कलोर सबेटोरिन, जय येसु इन्हटु. इतालिया पटोर विस्वसिर,✧ मीक जय येसु इनदलाह आतोर.

25 देवुळता देव्या मीट सबेटोरगा मनि. आमेन.

✧ 13:19 13:19 पिलेमोन 22 ✧ 13:20-21 13:20-21 रोम सहरतोर 15:33; 2 तिमोति 3:17; 1 पत्र 5:10 ✧ 13:20-21 13:20-21 पिलिपितोर 2:13; इब्रितोर 12:28; 1 योहन 3:22 ✧ 13:20-21 13:20-21 यशायाह 55:3; यिर्मयाह 32:40; यहजेकेल 37:26; जकर्याह 9:11; इब्रितोर 10:29 ✧ 13:20-21 13:20-21 बळयिर 2:24 ✧ 13:20-21 13:20-21 यशायाह 63:11; योहन 10:11 ✧ 13:20-21 13:20-21 रोम सहरतोर 11:36 ✧ 13:22 13:22 1 पत्र 5:12 ✧ 13:22 13:22 3:1 ✧ 13:24 13:24 बळयिर 18:2

याकुब रासतद सीटि

याकुब इतेके येसुसामिना तमोग ओवोर्ग मतोग. (पुटमुळि पुस्तकते वावाल इसकना मगि याकुब, वेग आयोग. किर्स्तुना बळयि योहनना दादाल याकुब, वेग वने आयोग.) येसुसामि डोलिस जीवा अरतापया, याकुबिहक दिसतोग. अद तूकने बहे, याकुब ओन देवुळ लोहतोग किर्स्तु आंदोग इनजोर, विस्वस कीतोग; मुने ओग येसुन नमोग आंदोग (योहन 7:5). कीसि पया, ओग येस्सलेम सहरतोर यहुदि विस्वसिरा मुक्याल मन्जि, देवुळता सेवा कीदोग. अस्के सबेटोर यहुदि विस्वसिर, लोकरा विस्वतेनाहक, दुस्राड-दुस्राड देसेहकने बिरोबटो आस मतोर. ओर विस्वसिर तिपल्कने दीरा पोस मनदलाहि, इद सीटटुन रासतोग.

याकुब इद सीटटुन रासतद कालमते, वेल्लाटोर यहुदि विस्वसिर गरिब मतोर, ओरगा ओसोय कमि जागा-बूम मता. वेल्लाटोर यहुदि विस्वसिर कूल-बूत अन्जि पिसवालोर मतोर. मति उय्दुर बोर-बोर लोकर पका साव्कर मतोर; नाहक-नाहक अन्जि, दंदा कीदुर. विस्वसिरगा वेल्लाटोर लोकर साव्ककिहक बारा मान ईदुर, मति गरिब लोकरिहक कदर एवोर आंदुर. विस्वसिराड इद्रमताड गलित्नु सुद्रे कीयलाहि, याकुब इद सीटटुन रासतोग.

“मीट देवुळता पोल्लोतुन सिरप केव्कने केंजवालोरिरे आयमाटु, मति अद्रमलेहका ताकवालोरिरे वने आम्हटु. सिरप केंजवालोरिरे बार मतेके, मीट कुदतुने नाळेह कीय्हनिर,” इन्जि याकुब रासतोग (1:22). नेंड वने वचन बेस पुहनन इनवालोर वेल्लाटोर तिरियिहतोर, मति वचन वेहतप ताकोर. निमा देवुळता पोल्लो वेहतप ताकतिन इतेके, दुस्रोर वने नीक ऊळिसि येसुनके वायनुर.

याकुबनेनाह जोहर

1 नना याकुबनन, * देवुळता ओसो किर्स्तु येसुसामिना सेवकनन आंदन. * मावा इस्रयेल लोकर बारा कूळिनोर, दुस्राड-दुस्राड देसेहकने बिरोबटो आसि मनवालोर, * सबेटोर विस्वसिरिहक नयेनाह जोहर!*

देवुळतुन विस्वसते ताल्हकना

- 2 मावोर विस्वसिरि, मियगा बेस्के मीवा आसातुन देहतनव अलग-अलग रीतताड पोल्लोड वायनुड, अस्के मीट पका गिर्दा आम्हटु. *
- 3 बेस्के मीट विस्वसते मन्जि ओरेम आयविर, अस्के मीक दीरा पोयतनद लाव दोर्किहता इनजोर पुनदकिर. *
- 4 मीट आकि एवनाह दीरा पोस मन्हटु, अस्के मीवा विस्वस बेस मेकगा. * ओसो मीवा ताकमुळतगा बाताले कमि आयो आयगा. *
- 5 मियगडाह बोन्क बुदता कमि मन्हता, ओग देवुळतुन ताल्हकेग, अस्के देवुळ ओन्क ईयगा. * बाराहक इतेके, तान ताल्हकवालोर कतमतोरिहके, अद नारज केवा लेकालेवा ईस्ता. *
- 6 मति ताल्हकनेके, पूरा आसा देवुळतगान मनदना गावले. ताल्हकिहपा मुर्तिय रेंड विचर्क आयना आयो. * बह इतेके, रेंड विचर्कनोग मन्कल, वळयते ईनाह-आनाह वायनव सम्दुरतगडाड लच्छाना लेहका मन्हतोग. *
- 7 अद्रमतोग मन्कल देवुळतगडाह नाक बातालाय दोर्कगा इन्जि, विचर वने केमाकेग.
- 8 ओग रेंड विचर्कनोग मन्कल आंदोग, * बेद कीतेकाय मुर्म अरनाह केवोग.

देवुळ ईयनद कदरतेनाहक गिर्दा आयना

- 9 देवुळि तना मुनेह माक कदर ईता इनजोर, कदरलेवोर विस्वसिर गिर्दा आयना गावले. *
- 10 साव्कर लोकर बार, रौडातगा प्यनद पुंगेगता लेहका वागिस मायिहतोर. * अदिनेनाहक (देवुळि साव्ककिंन उडुलोर कीयहपा,) “देवुळ माक उडुलोर कीयगा” इनजोर तेला, ओर गिर्दा आयिर!†
- 11 पौळद पेसतस्के पका एद तेगयहता, अस्के पका एद दल्लिसि, रौंडा वतिहता. ओसो ताना पुंगेग वने ऊसिहता. ऊसतापया ताना सोबा मारिहता. * अद्रमलेहकाने साव्कर लोकर वने, तमा कमयता पेगके अन्ज-अनजि बूळेम आयनुरे.

देवुळि बोने पापमते अरयनाह केवो

* 1:1 1:1 बळयिर 12:17 * 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:1; तीतुस 1:1-4 * 1:1 1:1 योहन 7:35; 1 पत्र 1:1 * 1:1 1:1 येसु पुटदिहक रेंड अजर्क वर्साना मुने, अब्रहम मुय्तोग मतोग, ओना मगि इसक, इसकना मगि याकुब इनवाल आंदोग. याकुबना दुस्रा पेदिर इस्रयेल आंदु. वेगडाहि बारा मगक पुटोर, ओरे इस्रयेल लोकरा बारा कूळिनोर पेदामुय्तोर आंदुर. येसु देवुळदीपते तगडातपया, इस्रयेलतोर बारा कूळिनोर यहुदि विस्वसिर, लोकरा विस्वतेनाहक दुस्राड-दुस्राड देसेहकने बिरोबटो आस मतोर. ओर विस्वसिरनाहक इद सीटटुन याकुब रासतोग. * 1:2 1:2 मत्याल 5:12; याकुब 5:11; 1 पत्र 1:6 * 1:3 1:3 लूकाल 21:19; रोम सहरतोर 12:12; इब्रितोर 6:12; 1 पत्र 1:7 * 1:4 1:3-4 2 पत्र 1:6 * 1:4 1:4 कुल्लुसितोर 4:12 * 1:5 1:5 1 राजा 3:9-12 * 1:5 1:5 मत्याल 7:7 * 1:6 1:6 मत्याल 21:21; मार्कल 11:23; याकुब 5:15 * 1:6 1:6 इपिसुसतोर 4:14 * 1:8 1:8 4:8; 2 पत्र 2:14 * 1:9 1:9 लूकाल 14:11 * 1:10 1:10 यशायाह 40:6; 1 पत्र 1:24-25 † 1:10 1:10 याकुबना पुस्तकते बेगा बेगा साव्ककिंन पोल्लो वास्ता, अद अविस्वसिरा लोप्पाडा पोल्लो मन्हता. * 1:11 1:11 यशायाह 40:7-8

12 पापमते अर्हतनव पोल्लोड वातेक तेला, बोर लोकर विस्वसते मेगिस निच मन्हतोर, ओर देखातोर, ✨ ओर दीरा पोसि देवुळतुन विळसवाहकु, ओरिहक देवुळतेनाह अमेसाता पिसमुळता इनम दोर्कगा. ✨ बह इतेके, नाक बोर जीवा कीस्तोर, ओरिहक अद अमेसाता पिसमुळता इनम ईकन इन्जि, देवुळि पोल्लो विळिसस मता. ✨

13 बेस्के पापमते अर्हतनव पोल्लोड वास्ताड, अस्के देवुळिये नावा पट ऊळिहता इनजोर, बेस्केन देवुळता तप तोहतना आयो. बाराहक इतेके, लाग्वा विचर कीसि, देवुळता पट ऊळनद आयो, अहे देवुळ वने पापम कबळ कीयेगा इनजोर, बोनाय पट ऊळो.

14 मति मन्कना लालुसिये ओन नाळेह कीसि तनेके गुंजिहता, गुंजिसि ओन तनगा एगिह कीसि, पापम कीयनाह कीस्ता.

15 पया (आंचाळ नेलाड हळिकस रिक्म आयना लेहका,) मन्कना जीवातगा लालुस वने बेसिसि, पापमतुन पुटिह कीस्ता. ✨ पया अद पापम बेसिसि, आक्रिते ओन देवुळताह एगिह कीस्ता. ✨

16 मावोर विस्वसिरि! मीट इद्रमलेहका देवुळता तप तोहचि, नाळेम आयमाट.

17 बाराहक इतेके पोळदतुन, नेलातुन, उकानु पुटिह कीतोग देवुळबाबानगडाह, ✨ सबे बेसताड माचलेवु बर्कत्कु वास्ताड. ✨ मति (पोळदता, नेलाता वेहच बेद्रम एक्वा-तक्वा मिळन्दसोर दास्ता, अद्रमलेहकाडा मावा देवुळ आयो. ✨) ताना गूनम बेस्केन मिळन्दो. ✨

18 माटु देवुळता सेतेमता कबुरता मेटे, पूना पुटमुळ दोर्किह कीतल. ✨ इद्रम आयि इनजोर, देवुळि मुनेन विचर कीस मता. अद विचर मतपु, इद्र बूमतगा पुटिह कीतव सबेटविनगडाह, मुने माके पूना जीवा ईसि, तनेनाहक अलग कीस तासता. ✨

देवुळता पोल्लो केंजतप ताकनदे

19 मावोरि! मीट सबेटोरि बेस उसरते केंजना गावले, वळहकलाह कंद्रेम आयना आयो, ✨ ओसो चट्टिपेट ओड वने आयनद आयो, ✨ इव पोल्लोन सीताते तासाट.

20 बाराहक इतेके मन्कना ओडु, देवुळता सेतेम अगदे बोने ताकिह कीया पगवो. ✨

21 अदिनेनाहक मीवा जीवातगाहि सबे रीतिना माचतुन, ओसो लाग्वाड कबस्किन, जेक कीम्हटु. ✨ कीसि देवुळ मीवा जीवातगा ओगसतद पोल्लोतुन, कुलुल बुदते मोन्हटलाह ईम्हटु. अद पोल्लो मीक पिसिह कीया पगयहता. ✨

22 मीट देवुळता पोल्लोतुन सिरप केक्कने केंजवालोरि आयमाटु, मति अद्रमलेहका ताकवालोरि वने आम्हटु. ✨ सिरप केंजवालोरि बार मतेके, मीट कुदतुने नाळेह कीय्हनिर.

23 बोग देवुळता पोल्लोतुन केंजलाह केंजिहतोग, मति अद्रमलेहका ताकोग इतेके, ओगु तना मोकमतुन अदमतगा बेस ऊळवाना लेहका मन्हतोग.

24 ओग तन्क अदमतगा ऊळिहतोग, मति अबर अतस्के, नना बेद्रम दिसिहनन इनजोरे, तना मोकमतुन अस्केने माण्डिहतोग.

25 मति बोगु पापमताहि विळिसह कीयनव, ✨ चुकवालेवा ताकिह कीयनव, देवुळताड अडोन बेस सीता कीसोर, अविस्किन माण्डवालेवा, अडोड वेहतप केवाल मन्हतोग, ✨ अद्रम कीसोर मनेके, देवुळि ओन्क देखा ईयगा. ✨

देवुळतुन गिर्दा कीयनद पोल्लो

26 इंजेके मियगा बोगाय मन्कल, नना देवुळता संगे कर्तुळते महनन इनजोर इन्हतोग, मति तना वेंजेटुन आत्रे केवा, तना तन्के नाळेह कीस्तोग, अद्रमतोना कर्तुळतनम उगसताये आंदु. ✨

27 मति मूरा-मूरि पिलाड-पेकोरा, ओसो रांडे आस्कना तिपलतुन ऊळिसि, ओरा सायता कीयना. ✨ ओसो इद्र दुनियाताड सबे लाग्वाड कबस्कनगडाहि, कुदतुन जेक तासना, ✨ इद्रमताये ताकमुळ मावा देवुळबाबाना विचरते, तपलेवद निटमता कर्तुळ आंदु. ✨

2

बोनाय मोकम ऊळिस ताकना आयो

1 मावोरि! मीट देवुळता डीसाते मनवाल, मावा सामि येसु किर्स्तुन विस्वस कीतिर. अदिनेनाहक बोनाय मोकम ऊळिस बह ताकमाट. ✨

2 मीट सीता कीस ऊळाटु, मीवा पार्तनातगा ओर्वोग मन्कल बंगरताड मुदाड केसि, बेसता मलयळि केस वावेग. ओसो दुसोग गरिब मन्कल बार कळन्जतद जगा केस वावेग.

✨ 1:12 1:12 लूकाल 6:22; याकुब 5:11 ✨ 1:12 1:12 रोम सहरतोर 5:4 ✨ 1:12 1:12 पेसमुळि 20:6; 1 कुरिततोर 2:9-10; 9:25; याकुब 2:5 ✨ 1:15 1:15 अय्यूब 15:35; देवुळताड पाटाड 7:14; यशायाह 59:4 ‡ 1:15 1:15 ओन देवुळताह एगिह कीस्ता मोदुल कागिदते "हामुरतुन पुटिह कीस्ता". ✨ 1:15 1:15 रोम सहरतोर 5:12 ✨ 1:17 1:17 देवुळताड पाटाड 136:7; 1 तिमोति 6:16 ✨ 1:17 1:17 3:17 ✨ 1:17 1:17 1 योहन 1:5 ✨ 1:17 1:17 मलाकी 3:6; 2 तिमोति 2:13 ✨ 1:18 1:18 2 कुरिततोर 6:7; इपिसुसतोर 1:13; 2 तिमोति 2:15; 1 पत्र 1:3 ✨ 1:18 1:18 तोहचीतव पोल्लोड 14:3-4 ✨ 1:19 1:19 बुदताड पोल्लोड 10:19; 17:27 ✨ 1:19 1:19 बुदताड पोल्लोड 16:32; सभोपदेशक 7:9 ✨ 1:20 1:20 मत्याल 5:22; इपिसुसतोर 4:26 ✨ 1:21 1:21 इपिसुसतोर 4:22 ✨ 1:21 1:21 कुलुसितोर 3:16; याकुब 5:20 ✨ 1:22 1:22 मत्याल 7:24-27; रोम सहरतोर 2:12-13; याकुब 2:14-20 ✨ 1:25 1:25 योहन 8:32; गलातितोर 2:4; याकुब 2:12 ✨ 1:25 1:25 गलातितोर 6:2 ✨ 1:25 1:25 योहन 13:17 ✨ 1:26 1:26 देवुळताड पाटाड 39:1; 141:3; याकुब 3:2-12 ✨ 1:27 1:27 व्यवस्थाविवरण 14:29; अय्यूब 31:16-17,21; देवुळताड पाटाड 146:9; यशायाह 1:17,23 ✨ 1:27 1:27 रोम सहरतोर 12:2; तीतुस 2:12; याकुब 4:4; 2 पत्र 1:4 ✨ 1:27 1:27 2 पत्र 3:14 ✨ 2:1 2:1 बळयिर 10:34

3 बेसता जगा केगतोन ऊळिसि, “इगा बेरोर उदनद जागातगा उदा!” इनजोर इनेरिर, गरिब मन्कन बार, “इगा निच मन रा! उदना इतेक बार नेल उदा,” इनजोर इनेरिर.

4 इद्रम कीसि, लाग्वाड विचर्कने मीवाय नडुम उड्लोर-बेरोर इनजोर, मोकम ऊळिस ताकवालोरिर आयविरा?*

5 मावोर विस्वसिरिर, केंजाट! इद दुनियातोरु इसबते बोर गरिबते मन्हतोर, ओरिन विस्वसते बेरोर कीयलाह, देवुळि आचताया, आचो?*

नावा राजेम मियेनाहके आयगा इन्जि, देवुळि तन्क जीवा केवालोरैनाहक पोल्लो विळिसस मता इन्जि पुतिर;* अदे राजेम गरिबतोर विस्वसिरिहक आयगाया, आयो?*

6 मीट बार गरिब मन्कलोर कदर रेहतिर.* मति मीक मुळहवालोर, ओसो पंचतगा ईळिसस ओयवालोर, साक्कर मन्कलोर आयो रा?

7 ओसो पिसिह केवाल किर्स्तुना बेसता पेदिर मीक अरता,* अद पेदिरतुन वने पास्कवालोर, वेरे साक्कर मन्कलोर आयो रा?

8 ओसो निटम मीट देवुळता राजेमताड अडोड माळतिर इतेके, पका बेस कीयह्निर.* देवुळता साङ्गम वेहतप, निमा कुदतुन जीवा कीतप, दुसोरिन वने जीवा कीम.*

9 मति दुसोरिन उड्लोग-बेरोर इनजोर ऊळतिर इतेक मात्रम, मीट पापम कीयह्निर.* पया देवुळताड अडोनु माळवद कसुर, मीवा पोगोन उदगा.

10 बोगाय मन्कल देवुळताड अडोड पूरा माळिसाय मति, उंदाय अडोतुन तपतोग इतेके, ओग अडोना पूरा साङ्गम माळवदिना कसुरतोग आस्तोग,* पुनविरा?

11 बह इतेके साट्याल कबळ कीयनद आयो* इनजोर वेहतदे देवुळि, दुसोरिन हक्कनद आयो* इनजोर वने वेहता. निमा साट्याल कबळ केविन, मति हक्कतिन इतेके, निमा अडोन माळवोनिन आयह्निन.

12 मीक पापमताहि विळिसह कीयनव देवुळताड अडोनु माळतिरा, माळविरा?* अविस्कना इसबते, देवुळ मीवा नेयम कीयगा. अदिह्क मीवा तोडटाड पोल्लोड, मीवाड कबस्क, अव अडोड वेहतप मनिड.

13 बह इतेके, बोग दुसोरि पोगोन दया केवोग, देवुळ वने नेयम कीयनद दियाते, ओना पोगोन दया केवो आयगा. मति दया केवालोर मन्कलोर, नेयमतुहक रेयोर आयनुर.*

बेसताड कबस्क केवेके, विस्वस उगसताये

14 मावोर विस्वसिरिर! बोगाय मन्कल किर्स्तुन विस्वस कीयह्नन इनजोर वेहेग, मति तना विस्वसतुन तोहतलाह, बेसताड कबस्क केवोग इतेके, ओना विस्वसता बाताल पायदा आयगा?* बह इद्रमता विस्वस ओन पिसिह कीया पगयह्ताया?

15 इंजेके बोगाय विस्वसि मन्कल नियगा वास्तोग, ओन्क ईडमते केगयलाह गेंदेड इलेड, दिनम तिनदलाह तिडि वने आलो.*

16 अस्के निमा ओन ऊळिसि, “सुकमते अन! देवुळि नीकु बेस मलडनाड गेंदेड ईथि! पोटामेंड पंजनाह गाटो ईथि,” इनजोर इह्निन, मति ओना मेंदुदुहक बेव गर्ज मन्हताड, अव ओन्क एविन इतेके, ताना बाताल पायदा?*

17 इद्रमलेहका विस्वस कीसि, बेसताड कबस्क केवेक अचोन, मीवा विस्वस बाताल कबळता?*

18 बोगाय नाकु “नियगा विस्वस मन्हताया?” इनजोर इनेग. नना इतेक “नना बेसताड कबस्क केवानन. निमा बेसताड कबस्क केवाये, नीवा विस्वसतुन नाक तोहतह्निन. नना बार बेसताड कबस्कनेने, नावा विस्वसतुन तोहतकन,”* इनदकन.

19 इंजेके देवुळि उंदिय मन्हता इनजोर, मीट विस्वस कीतिर बेसे.* मति देयहक वने मीवा लेहका अद पोल्लोतुन विस्वस कीस्ताड, ओसो (देवुळ माक सिक्सा ईयगा इनजोर,) रेयिसि साडिह्ताड.*

20 एय बुदलेवोग मन्कनिन! बेसताड कबस्क केवालैवा, वेट विस्वस बाताले कबळता आयो! इचोन वने पुनविना?*

21 अद्रमे मावा पेदामुयतोग अब्रहम, देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि, तना मगि इसकिन मोक ईयलाह गर्यातगा तासतोग.* ओग अद्रम कीसि, तना विस्वसतुन तोहतस्के, देवुळि ओन सेतेमतोनिन इता इनजोर,* इद पोल्लोतुन मीट बेस पुह्निर.

22 ऊळाट, ओना विस्वस ओसो ओग कीतव कबस्क कलियिस मताड,* ओनाड कबस्कनेन ओना विस्वस करल दिसता.

23 इद्रमलेहका अब्रहम मुयतोग देवुळता पोल्लोतुन नमतोग, अस्के देवुळि ओन सेतेमतोनिन इता* इनजोर, देवुळता साङ्गमतगा रासतद इद पोल्लो करल दिसता. ओसो अब्रहमिन देवुळता गोततोग* इनजोर वने इंदुर.

24 अदिह्क सिरप विस्वस कीतेकेन आयो, मति बेसताड कबस्क कीतेकेने, देवुळि माकु सेतेमतोरिर इन्हता इनजोर, माक तेळियिहता.

* 2:4 2:4 योहन 7:24 * 2:5 2:5 अय्यूब 34:19; लूकाल 12:21; 1 कुरिततोर 1:27-28; तोहचीतव पोल्लोड 2:9 * 2:5 2:5 1:12 * 2:5 2:5 लूकाल 6:20 * 2:6 2:6 1 कुरिततोर 11:22 * 2:7 2:7 बळयिर 11:26; 1 पत्रु 4:16 * 2:8 2:8 मत्याल 7:12 * 2:8 2:8 लैव्यव्यवस्था 19:18; रोम सहरतोर 13:8-9 * 2:9 2:9 बळयिर 10:34 * 2:10 2:10 मत्याल 5:19; गलातितोर 5:3 * 2:11 2:11 पेसमुळि 20:14; व्यवस्थाविवरण 5:18 * 2:11 2:11 पेसमुळि 20:13; व्यवस्थाविवरण 5:17 * 2:12 2:12 गलातितोर 6:2; याकुब 1:25 * 2:13 2:13 मत्याल 5:7; 18:32-35; लूकाल 6:37; याकुब 3:17 * 2:14 2:14 1:22 * 2:15 2:15 मत्याल 25:35-36; लूकाल 3:11 * 2:16 2:16 1 योहन 3:17-18 * 2:17 2:17 गलातितोर 5:6 * 2:18 2:18 मत्याल 7:16-17; लूकाल 6:43-44 * 2:19 2:19 व्यवस्थाविवरण 6:4; मार्कल 12:29 * 2:19 2:19 मत्याल 8:29; मार्कल 1:24; 5:7-8; लूकाल 4:34; बळयिर 19:15 * 2:20 2:14-20 याकुब 1:22 * 2:21 2:21 पुटमुळि 22:9-12; इन्नितोर 11:17-18 * 2:21 2:21 पुटमुळि 22:16-18 * 2:22 2:22 योहन 6:29 * 2:23 2:23 पुटमुळि 15:6; रोम सहरतोर 4:3 * 2:23 2:23 2 इतिहास 20:7; यशायाह 41:8

25 अद्रमे राहब पेदिरता बोगे आंचाना पोल्लोतुन पुतिरे. (ताना सहरतुन ऊळलाह अन्ज मतोर,) इप्रयेलतोर आयडाड गुंजवालोरिहक, अद आंचाळ तना लोते मकलाहि जागा ईता. अह कीस पया (ओरिन बोरे ऊळवस्के,) दुस्रा अगदे मल्हच लोहचीता.*✧ अद अद्रम (देवुळतुन विस्वस कीसि,) इद कबळ कीताहकु, देवुळता मुनेह अद सेतेमतद आता.✧

26 निटमे बेद्रम ऊकुरलेवा मेंदुल डोलिहता, अद्रमलेहकाने बेसताड कबस्क केवालेवा, विस्वस वने डोलिस मन्हता.

3

मन्कना वेंजेग

1 मावोर विस्वसिररि! मियगडाहि वेल्लाटोरिर मात्रम, विस्वसिरिन कागहतनद कबळ कीकोम इनजोर, विचर केमाटु! बाराहक इतेके, माट कागहवालोरिन देवुळि पका कळकते नेयम कीयगा,✧ इदिन मीट इतेक पुतिरे.

2 माट सबेटोरल ऊक-ऊके तपिहनले.

मति बोग मन्कल पोल्लो वळहकनेक तपोग, ओग बेस बुदतोग मन्कल आंदोग. ओसो ओग तना पूरा मेंदुदुन वने, आव्रे कीया पगयहतोग.✧

3 माटु कोंदातुन आव्रे कीयलाह, ताना मुकतुहक कय-कासा दोहतहनल; दोहचि ताना पूरा मेंदुदुन बेक इतेक अके तिर्हता पगयहनल.✧

4 अद्रमे ओसो ऊळाट, सम्दुरते ताकनव ओडाड वने पका बेराड मन्हताड, बेरा वळयते दास्ताड. मति ओडाड वगहवालोर, तमा विचरते बेक इतेक अके, उड्ला उकुळते अविस्किन मल्हता पगयहतोर. 5 इद्रमलेहकाने, मावा मेंदुदुगा वने उड्ला उंद वेंजेग मन्हता, अदु बेराड-बेराड पोल्लोड पोगयिहता.✧ ओसो अद्रमे ऊळाट, इचुटा किसतळमते पूरा गेळा कर्विहता!✧

6 मावा वेंजेग वने किसतळमता लेहकान मन्हता. तानगा कतम लाग्वाड पोल्लोडे निदिस मन्हताड.✧ अद मावा मेंदुदुगा मन्जि, मावा पूरा मेंदुदुन करब कीस्ता.✧ ओसो मावा पूरा मनमुळतुन बोळिसिसि, (अमेसा कट्टला पुटिह कीस्ता). अद्रमता किसु देयमदीपताहे पेसिहता.✧

7 ऊळाट, सबे जातिनाड गेळा जन्वकिनु, पिटेनु, सबे मीन्किनु, मन्कल आव्रे कीया पगयहतोग, अद्रम आव्रेम आताड वने.

8 मति आपुना वेंजेटुन मात्रम, बोगे आव्रे कीस तास पगवोग. अद बेस्केन रोमवदु लाग्वद आंदु, तानगा हामुर ईयनद वीसम निदिस मन्हता.✧

9 माटु इदे वेंजेटे, मावा सामि देवुळबाबान जोहर कीयहनल; ओसो इदे वेंजेटे, देवुळि तना लेहका पंडटोर मन्कलोरिन सरप ईयहनल.✧

10 इद्रम उंदिय तोडटे जोहर कीयनदु ओसो सरप ईयनदु पेसिहता. मावोर विस्वसिररि! माट इद्रम कीयनद बेस आयो.

11 उंदिय कनिरतगडाहि बेस मिडतद एगु, ओसो मिडवद एगु, पेस पगयहताया?

12 बहु तोया मरातगा लिमा कायाड* आदिहताडा? इलवेके अंगुर तोंडातगा रेंगाबेद्विड† आदिहताडा? (आदोड, इद्रम बेस्केन आद पगवोड.)✧ अद्रमलेहकाने ओवुर एता कनिरतगडाह वने, बेस मिडतद एग बेस्केन पेस पगवो.✧

देवुळतगडा बुदि

13 ओसो बोग मीवा नडुम बुदतोगु, तेल्वतोग मतेके, ओग उड्ला बुदते ताकसोरे, तना बुदताड कबस्क कीस तोहेग.✧

14 मति मीवा जीवातगा, मियेनाहके कदर पर्हकनव,✧ ओसो जीवा कर्वनव, विचर्क निदिस मताड इतेके, बुदतोरुम इनजोर, पोगयसोर तिरियमाटु. सेतेमतुन मकिह कीसि, जोल वळहकमाटु.✧

15 इद्रमता बुदि देवुळतगडाहि वावो, मति मन्कना बुदतगडा,✧ इद दुनियातगडा,✧ देयमदीपतगडा आंदु.✧

16 बेगा कुदतेनाहक कदर पर्हकनदु, जीवा कर्वनदु मन्हता, अगा कट्टला मन्हता, ओसो सबे रीतिनाड लाग्वाड कबस्क वने मन्हताड.

17 मति देवुळतगडा बुद मनवाल,✧ देवुळतगान पूरा सीता तासिहतोग, दुस्रारा संगे गूनमते मन्हतोग, कुलुल बुदते ताकिहतोग,✧ दुस्रारा पोल्लो केंजिहतोग, जीवा लोपिहतोग,✧ अमेसा बेसताड कबस्क कीस्तोग, उड्लोग-बेरोग इद्रम इनोग, ओसो सोड केवाल आयोग.✧

18 ओसो ओर्विहक-ओर्विन गूनमते काल्हपवालोर मन्कलोरु, गूनमता विजा वीतिहतोर, पया सेतेमताड कबस्कना पंटा ओरिहक दिसिहता.✧

4

जग्ळाड-बोबाड बेगडाह पुटिहताड?

1 मीवा नडुम जग्ळाड-बोबाड बेगडाह पुटिहताड?✧ मीवाड लालुस्क मीवा जीवातुन आव्रे कीयलाह ऊळिहताड,✧ अगडाहे कोनि इव सबे

* 2:25 2:25 राहब पेदिरता आंचळि यहदि आयवद मता, ओसो बोगे कबळ कीन्दु. मति देवुळि कनान देसेमतुन इप्रयेलतोरिहक ईता इनजोर, विस्वस कीसि, ताना देसेमतुन ऊळलाह अन्ज मतोर इप्रयेलतोर आयडाड गुंजवालोरिन, तना सहरतोरगडाह मकिह कीसि, दुस्रा अगदुहक मल्हच लोहतनद बेसता कबळ कीता (यहोश् 2 अद्यय ऊळाट). ✧ 2:25 2:25 यहोश् 2:4,6,15 ✧ 2:25 2:25 इब्रितोर 11:30-31 ✧ 3:1 3:1 रोम सहरतोर 2:20-23; 1 तिमोति 1:7 ✧ 3:2 3:2 मत्याल 12:34-37 ✧ 3:3 3:3 देवुळताड पाटाड 32:9 ✧ 3:5 3:5 देवुळताड पाटाड 12:3-4; 73:8-9 ✧ 3:5 3:5 बुदताड पोल्लोड 26:20-21 ✧ 3:6 3:6 बुदताड पोल्लोड 16:27 ✧ 3:6 3:6 मत्याल 12:36-37; 15:11,18-20 ✧ 3:6 3:6 मत्याल 5:22 ✧ 3:8 3:8 देवुळताड पाटाड 140:3; रोम सहरतोर 3:13 ✧ 3:9 3:9

पुटुळि 1:26; 1 कुरिततोर 11:7-9 ✧ 3:12 3:12 तोया मरातगा लिमा कायाड मोदुल कागिदते "अंजिर मरातगा जयतुन कायाड". † 3:12 3:12 रेंगाबेद्विड मोदुल कागिदते "अंजिर पंडिड". ✧ 3:12 3:12 मत्याल 7:16; लुकाल 6:43-44 ✧ 3:12 3:2-12 1:26 ✧ 3:13 3:13 1 पत्र 2:12 ✧ 3:14 3:14 रोम सहरतोर 2:8 ✧ 3:14 3:14 2 कुरिततोर 12:20 ✧ 3:15 3:15 यहदाल 19 ✧ 3:15 3:15 1 कुरिततोर 2:6; 3:19 ✧ 3:15 3:15 1 कुरिततोर 2:14; 2 कुरिततोर 1:12; 2 तिसलुनितोर 2:9; 1 तिमोति 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 2:24 ✧ 3:17 3:17 1:17 ✧ 3:17 3:17 तीतुस 3:2 ✧ 3:17 3:17 लुकाल 6:36; याकुब 2:13 ✧ 3:17 3:17 रोम सहरतोर 12:9 ✧ 3:18 3:18 यशायाह 32:17; होसे 10:12; गलातितोर 6:8; पिलिपितोर 1:11; इब्रितोर 12:11 ✧ 4:1 4:1 तीतुस 3:9 ✧ 4:1 4:1 रोम सहरतोर 7:23

जगळाड पुटिहताड.*

2 मीटु बेव गावले इनजोर विचर कीयहनिर, अव मीक दोर्कोड. अदिनेनाहक मीट दुसोरिन हक्किहनिर.* दुसोरा मादगा कोंडा वाटिहनिर, मति मीक अव दोर्कोड. अदिहक जगळाड-बोबाड कीयहनिर, अद्रम कीसाय मति, मीक अव दोर्कोड. बह इतेके, मीट देवुळतुन ताल्हकविर.

3 ओसो मीट ताल्हकलाह ताल्हकिहनिर मति, बेसतल बुदते ताल्हकविर. अदिनेनाहक मीक दोर्कोड, बह इतेके मीट ताल्हकतस्के, दोर्कनविन मीवाय गिर्दातुहक पोहतलाह ताल्हकिहनिर.*

4 एय देवुळतुन जीवा केवोरिर, दुनियातुन जीवा कीयना इतेके, देवुळता संगे विस्द आयना लेहका आस्ता. बोग मन्कल दुनियातुन जीवा कीयलाह ऊळिहतोग, ओग मन्कल देवुळता विस्दतोग आस्तोग,* मीक इद पोल्लो एकां इलेया?

5 देवुळता सान्ममतुन बेस सीता कीम्हटु. मावा लोप्पा तना तासतद जीवाता संगे, देवुळि जोळेम आयलाह ऊळिहता.*

6 (बोगाय देवुळता विस्दतोग आतेक तेला, ओना पोगोन) देवुळ एक्वा दया तोहतहता.* अदिनेनाहक ताना सान्ममतगा इद्रम रासतद मन्हता: नना बेरोनन इनवानु, देवुळि अडम मन्हता,

मति नना उड्लोनन इनवानु, देवुळि दया कीस्ता.*

7 अदिहक मीट देवुळता पोल्लोते वगडिस मन्हटु.* देयहकना मुक्यानाड केंजमाटु. अस्के अद मियगडाहि वितगा.*

8 देवुळता एरे मीट वातेके, देवुळ वने मीवा एरे वायगा.* एय पाप्यहलोरिर! करब आतव कयकिन नोगतप लेहका,* (लाग्वाड कबस्क केवा, मीवा ताकमुळतुन बेस) कीम्हटु.* मीट रेंड विचर्क केवा,* मीवा पूरा जीवा देवुळतगान मनि.*

9 (माट पापि मन्कलोरोम इन्जि,) दुकम आस अळम्हटु, केयाटु. मीट कवयनदिन विळिससि, दुकम आम्हटु; ओसो गिर्दा आयनदिन विळिससि, मेसेहने आम्हटु.*

10 सामिना मुनेह मीट उड्ला बुदतोरिर आम्हटु. अह आतिर इतेके, मीकु तना मुनेह बेरा कीयगा.*

कसुर वाटनद अदिकर मीक इले

11 मावोरिर! ओर्विहक-ओर्विना विस्द वळहकमाटु. बोगु तना ऐगेटोग विस्वसिना विस्द वळहकिहतोग, इलवेके ओनगा कसुर वाटिहतोग, ओग देवुळताड अडोना विस्द वळहकिहतोग.* ओसो देवुळताड अडोन चुकताड इन्हतोग. अद्रम बार मीट देवुळताड अडोड चुकताड इतिर इतेके, अडोड वेहतप ताकवालोरिर आयविर.* मति मीटे नेयम केवालора लेहका मन्जि तपिहनिर.

12 अडोड ईयनदु, ओसो नेयम कीयनदु, सिरप देवुळिये आंदु.* तान्के पिसिह कीयनद ओसो बूळे कीयनद अदिकर मन्हता.* मति मीकु मीवा ऐगेटोना पोगोन कसुर वाटनद अदिकर बोग ईतोग?

मावा पिसमुळ देवुळता कयदे मन्हता

13 इद उंद पोल्लो केंजाटु! मियगडाह उच्चुर इद्रम इहनिर: “नेंड तेला, नाळ तेला, इगडाह पलाना सहरते दाकल. अगा वर्सामेंड मन्जि दंदा कीकल, कीसि वेल्लाडे कोताड कमय कीकल” इहनिर.*

14 मति नाळता दियाते मीक बह आयगा, इदिन वने मीट पुनविर! मीवा पिसमुळ इतेके, गळके दिसिसि पया मायनद मूळमलेहकाडा आंदु.*

15 अदिनेनाहक मीट अमेसा इद्रम इनदना गावले, “देवुळता विचर मतेके, माट जीवात मनदकोम, ओसो इद आयवेक अद कबळ कीकोम,” इनदना.*

16 मति मीट इतेके, पका पोमाडेड कीसोर बोळिसहनिर, इद्रमता पोमाडेड कीयनद लागो.*

17 अदिनेनाहक बोग बेसता कबळ कीयलाह पुन्हतोग, मति अदिन केवोग इतेके, ओग पापम कीस्तोग.*

5

लालुस मनवालोर साव्कर्कना लोप्पाडा पोल्लो

1 एय साव्कर मन्कलोरिर! मीवा पोगोन पका सिक्सा वायना मन्हता, अदिनेनाहक केयसोर अळम्हटु!*

2 मीवा अनम कळियलाह आता, मीवाड गेंदेनु एल्म तिनदलाह आता.*

* 4:1 4:1 2 तिमोति 2:23 * 4:2 4:2 5:6; 1 योहन 3:15 * 4:3 4:3 1 योहन 3:22; 5:14 * 4:4 4:4 मत्याल 6:24; योहन 15:19; रोम सहरतोर 8:7; याकुब 1:27; 1 योहन 2:15-16 * 4:5 4:5 देवुळि मावा सगे जोळेम आयलाह ऊळिहता, मति माटु सिङ्गि आंचाना लेहका दुनियातुन जीवा कीतेके, देवुळि ओड आस्ता. * 4:5 4:5 1 कुरिततोर 6:18-20; पिलिपितोर 2:1-2 * 4:6 4:6 यशायाह 54:7-8 * 4:6 4:6 देवुळताड पाटाड 138:6; बुदताड पोल्लोड 3:34; मत्याल 23:12; 1 पत्र 5:5 * 4:7 4:7 1 पत्र 5:6 * 4:7 4:7 इपिसुसतोर 4:27; 6:11-13; 1 पत्र 5:8-9 * 4:8 4:8 2 इतिहास 15:2; जकर्याह 1:3; मलाकी 3:7; इब्रितोर 7:18-19 * 4:8 4:8 1 तिमोति 2:8 * 4:8 4:8 अय्यूब 17:9; यशायाह 1:16; 1 पत्र 1:22 * 4:8 4:8 1:8 * 4:8 4:8 यिर्मयाह 4:14; 1 योहन 3:3 * 4:9 4:9 लूकाल 6:25 * 4:10 4:10 यहजेकेल 21:26; लूकाल 1:52; 1 पत्र 5:6 * 4:11 4:11 मत्याल 7:1; रोम सहरतोर 14:4; 2 कुरिततोर 12:20; याकुब 5:9 * 4:11 4:11 1:22 * 4:12 4:12 यशायाह 33:22; याकुब 5:9 * 4:12 4:12 मत्याल 10:28 * 4:13 4:13 बुदताड पोल्लोड 27:1; लूकाल 12:18-20 * 4:14 4:14 अय्यूब 7:7; देवुळताड पाटाड 39:5; 102:3; 144:4 * 4:15 4:15 बळयिर 18:21 * 4:16 4:16 1 कुरिततोर 5:2,6; 1 योहन 2:15-16 * 4:17 4:17 लूकाल 12:47; योहन 9:41; 2 पत्र 2:21-22 * 5:1 5:1 यशायाह 13:6; यहजेकेल 30:2; लूकाल 6:24; 1 तिमोति 6:9-10 * 5:2 5:2 अय्यूब 13:28; यशायाह 50:9; मत्याल 6:19-20

3 मीवाड बंगर्क-वेंडिनु सिलुम पोयलाह आता. देवुळि नेयम कीयहपा, मीवा पोगोन लालुसता कसुर मन्हता इनजोर, अद सिलुम साक्सि ईयगा. इद आक्रि कालमते, मियेनाहक बंगर्क-वेंडिड जमा कीतिर. (मति मीवाड बंगर्क-वेंडिड सिलुम पोस बूळेम आयना लेहका, देवुळि) मीक देयमदीपता किसते बूळे कीयगा.

4 इह केंजाट! मीटु लोकरिन पोलमतगा कोया वेहतिर, मति ओरिहक बूति एविर. इद्रम बूत एवद पापमतुन देवुळ ऊळता. ✨ ओसो बूतिनोरा केयनद लेड वने, बेरा डीसाता सामिनगा एवता. ✨

5 मीट इद बूमतगा सबे रीतिनाड विचर्क वातप ताकतिर. ✨ मति (बेद्रम नेंड नऱका नाक अस्कनुर इन्जि, एँ पुनवा बेस मेयिहता, अद्रम) मीट वने देवुळ माक बूळे कीयलाह आता इनजोर पुनवा, ✨ गिर्दा-वेळकाते महनिर.

6 ओसो सेतेमतोर मन्कलोरिन कोरोटटे ओसि, जोल कसुर वाटिस, ओरिन हक्कनाह कीतिर, ✨ ओर मीक रोमिह केवोर वने.

दीरा पोयन्हटु, पार्तना कीम्हटु

7 अदिनेनाहक मावोरिर, येसुसामि ओसोवने वानाहजोम, दीरा पोस केपाटु. ऊळाट, बेद्रम पोलमता कबळ केवालोर, पोलमते वीततद तमा पिसवगता अनमतनाहक, सुस्मुनेता पेगदुन ओसो मारेंगा पेगदुन केपिहोर. ✨

8 अद्रमलेहका मीट वने ओरम आयवा, दीरा पोस केपाटु, ✨ बह इतेके सामि वायनद दिया ऐन एव्स मन्हता. ✨

9 मावोरिर, ओर्विहक-ओर्वोग मुयोग आसोर मनमाटु. अद्रम आतिर इतेके, मीवा पोगोन कसुर उदगा. ऊळाट! नेयम केवाल येसुसामि अगदगान एवयलाह आतो. ✨

10 वेल्लाय मुने देवुळता कबुरतोऱु तानाड पोल्लोड वेहन्दुर, ओसो ओर बेद्रम तिपल्किन आपिसि, ओरम आयवा दीरा पोस मंदुर, अदिन सीता कीम्हटु. ओसो मीट वने ओरा लेहकान मन्हटु.

11 इद पोल्लो केंजाट, तिपल्कने ओरम आयवा दीरा पोस मनवालोरिन, देव्वातोर इहनल. ✨ मुनेतोग अयुब मुय्तोग बेरा तिपलते ओरम आयवा, बेद्रम दीरा पोस मतोग, ओसो आक्रिते देवुळतगडाह ओन्क बेद्रम बर्कत दोर्कता, इदिन इतेक मीट केंजतिर ओसो पुतिर वने. ✨ इद्रमे देवुळि अमेसा जीवा लोपनदु, दया कीयनद आंदु. ✨

12 मति मावोरिर! सबेट्क बेरा पोल्लो इद आंदु इतेके, मीट बेस्केन किरिया ओतनाय आयो. अद देवुळदीपता वने आयो, इद बूमता वने आयो, ओसो दुसा बेदे रीतता किरिया केमाटु. मीवा वळहकमुळि इंगो इतेके इंगो, आयो इतेके आयो इन्हटु. इद्रम कीतिर इतेके, देवुळ मीवा पोगोन कसुर वाटो आयगा. ✨

13 मियगा बोगाय तिपलते मतेके, पार्तना कीयेग. बोगाय बेस सुकमते मतेके, देवुळतुन जोहर कीसोर पाटाड ओयेग.

14 ओसो मीवा नडुम बोगाय बेमरते मन्जि तेद पगवेके, ओगु विस्वसिरा मुडा मुक्यालोरिन केयेग. ओर वासि, येसुसामिना पेदिरते, ओन नेय ओकिस ओनेनाहक पार्तना कीयिर. ✨

15 ओऱु विस्वसते कीतद पार्तनाते, ✨ बेमरतोग बेस आयनोग. सामि ओन बेमरतगडाहि तेहतगा. ओसो ओग पापम कीस मतेक तेला, ओना पापमतुन मापि कीयगा. ✨

16 अदिनेनाहक मीट कीतद पापमतुन, ओर्विहक-ओर्वोग कबुल आमहटु, ✨ ओसो ओर्विनेनाहक-ओर्वोग पार्तना कीम्हटु. अस्के मीट बेमरताहि बेस आयकिर. सेतेमतोग मन्कना पार्तनाते पका लाव मन्हता. ✨

17 मुनेतोग कबुरतोऱु एलियान सीता कीम्हटु! ओग मावा लेहकाडोगे मन्कल मतोग. ✨ मति इस्रयेल देसेमतगा पेग अरमाकि इनजोर, गोंडगोंड आसि पार्तना कीतो. कीताहक मूंड वर्साड आऱुड नेलाड, अद देसेमतगा पेग अरवो आसि. ✨

18 पया ओसोवने पेग अरयि इनजोर पार्तना कीतो, अस्के पोगोटाहि पका पेग अरता, ✨ ओसो बूमतगडाहि अनम पुटटा.

19 ओसो मावोरिर! मियगडाह बोगाय देवुळता सेतेम अगदाहि लेसतेक अचोन, ✨ ओन ओसोवने बोगाय दुप्पोग, सेतेमता अगदे मल्हच ततो ग इतेके, ✨

20 मल्हच तवाल मन्कल, लेसिस मतोग मन्कना वेल्लाय पापमतुन मापि कीयनाह कीसि, ओन बूळेम आयवाह पिसिह कीस्तोग, ✨ इदिन पुनेग.

✨ 5:4 5:4 लैव्यवस्था 19:13; अयूब 24:10-11; यिर्मयाह 22:13; मलाकी 3:5 ✨ 5:4 5:4 पेसमुळि 2:23; व्यवस्थाविवरण 24:15; अयूब 31:38-39
 ✨ 5:5 5:5 यहेजकेल 16:49; लूकाल 16:19; 1 तिमोति 5:6; 2 पत्र 2:13 ✨ 5:5 5:5 यिर्मयाह 12:3; 25:34 ✨ 5:6 5:6 4:2 ✨ 5:7 5:7 व्यवस्थाविवरण 11:14; यिर्मयाह 5:24; योएल 2:23 ✨ 5:8 5:8 लूकाल 21:19; 1 तिसलुनितोर 3:12-13 ✨ 5:8 5:8 रोम सहरतोर 13:12; 1 पत्र 4:7
 ✨ 5:9 5:9 1 कुरिततोर 4:5; पिलिपितोर 4:5; याकुब 4:11-12; 1 पत्र 4:5 ✨ 5:11 5:11 मत्याल 5:10; रोम सहरतोर 12:12; याकुब 1:2,12 ✨ 5:11 5:11 अयूब 1:21—2:10; 42:10,12 ✨ 5:11 5:11 पेसमुळि 34:6; देवुळताड पाटाड 103:8 ✨ 5:12 5:12 मत्याल 5:34-37 ✨ 5:14 5:14 मार्कल 6:13; 16:18 ✨ 5:15 5:15 1:6 ✨ 5:15 5:15 1 योहन 5:16 ✨ 5:16 5:16 मत्याल 3:6; मार्कल 1:5; बळयिर 19:18 ✨ 5:16 5:16 पुटमुळि 18:23-32; योहन 9:31 ✨ 5:17 5:17 बळयिर 14:15 ✨ 5:17 5:17 1 राजा 17:1; लूकाल 4:25 ✨ 5:18 5:18 1 राजा 18:42-45
 ✨ 5:19 5:19 इब्रितोर 5:2 ✨ 5:19 5:19 मत्याल 18:15; गलातितोर 6:1 ✨ 5:20 5:20 बुदताड पोल्लोड 10:12; याकुब 1:21; 1 पत्र 4:8

किर्स्तुना बळयि पत्रु रासतदु मुनेता सीटि

येसुसामिन नमवालोर माट विस्वसिरिहक वने वेल्लाडे तिपल्क, अड्सन्क, हामुरलेहकाडाड आकाड-दोकाड वास्ताड. इद्रमताड मोकानस्के, माट बेद्रम दीरा पोस मनदना इन्जि, येसुसामिना बळयि पत्रु इद सीटटे रासिह्तोग. इगडोरल माट आयवल, आटुम वातोर लेहका रेंड दियानोरा लेहका महनल, तेना सीता पत्रु कीसीस्तोग. मीट बोरिर येसुनेनाहकु तिपलते मनवालोरिर, इद सीटटुन अर्विसि, देवुळतगा आसाते मन्हट. येसु वने इद बूमतगा मनदनस्के, देवुळतगा आसा तासिसि, वेल्लाय तिपलतुन आपतोग इन्जि सीता कीम्हट. तिपल्क वातेकाय, वावेकाय, मावा मनमुळि, ताकमुळि देवुळता मुनेह पवित्र मनदना, इदे पोल्लो आंदु. लोतोर संगे, माल्कालोर-ओर्युलतोर संगे, ओसो मावा ऐगटोर विस्वसिरा संगे माट बह ताकना, इव कतमतविन पत्रु वेहतह्तोग.

पत्रु विस्वसिरिन जोहर कीस्तोग

1 नना पत्रुनन, येसु किर्स्तुना बळयिनन, ✨ इद सीटि रासिह्नन. पुंतुस, ✨ गलाति, ✨ कपदुकिया, ✨ आसिया ओसो बितुन्या, ✨ इव रोम राजेमताड पटिने बिरोबटो आसि मतोर, ✨ इद दुनियाते रेंड दियाड मनवालोर, ✨

2 देवुळ आचतोर लोकरिहकु ✨ रासिह्नन. मावा देवुळबाबाल मीक मुनेने आचिसि, तना पवित्र जीवाता मेटे, मीकु तना पवित्र लोकर कीतोग. ✨ बाराहक इतेके, मीट येसु किर्स्तुना पोल्लो केंजिसि ताकना, ✨ ओसो हक्कनागुटातगा मियेनाहक पोवतद ओना नेतुरते, मीवा पापम एडना इन्जिये, ✨ देवुळ मीकु आचता.

अमेसाता मनमुळता आसा

देवुळताहि मीकु लेकालेवा सुकमि, देव्या दोर्कसोर मनि! ✨

3 मावा सामि येसु किर्स्तुना देवुळबाबाहकु जोहर आयि! ✨ ओगो माकु पका जीवा लोपताहकु, माकु पूना मनमुळ दोर्कता. ✨ इद बेद्रमता मनमुळ इतेके, देवुळबाबाल येसुसामिनु हामुरताहि जीवा अर्हचीताहकु, माकु उंदि बेस्केन मायवद आसा दोर्कता. ✨

4-5 ओसो मयेनाहकु इन्जि, देवुळदीपते बेरा उंदि जीवाता बर्कत तासतद मन्हता. ✨ अद उंदि बेस्केन बूळेम आयवदु, माचलेवदु, वागवदु बर्कत आंदु. ✨ इद बर्कत आक्रिता दियाते देवुळि सबेटोर विस्वसिरिहक तोहता. ✨ अदु बर्कत मीक दोर्कनाहजोमु, देवुळि तना लावते मीकु काप आडगा, ✨ बाराहक इतेके, मीट देवुळता पोगोन बर्वस तासिह्निर इनजोर. ✨

6 अदिनेनाहकु मीट पका गिर्दा आम्हट. इजेके गयक मीकु तिपलते रीतरिताड दुकहकिन आप पोयतगा; ✨ तेला मति गिर्दा आम्हट. ✨

7 इव दुकहकु मीवा विस्वसता पट ऊळिहताड. बह इतेके वेल्ला दाराता बंगरि, किसतगा वाटिस जूत कीतेक तेला, ✨ आक्रिते बूळेम आस्ताये. मति मीवा विस्वस इंका बंगरुहकाय एक्वा दाराता. अदिनेनाहकु अदु मीवा विस्वस, किसलेहकाडा तिपलताहि दीराते पेसिस वाता इतेके, मीट असलतोरिर इन्जि, देवुळि मीकु वेल्ला कदर ईयगा. ✨ इद बेस्के आयगा इतेके, येसु किर्स्तु पूरा दुनियातोरिहक दिससोरि वायनोग, अस्केने. ✨

8 मीट येसुसामिन बेस्केने ऊळवेकाय, ओन जीवा कीय्हनिर; ओग दिसवेकाय ओन नमिह्निर. ✨ मीट नमिसि, वेहता वावप अचोन गिर्दा आय्हनिर.

9 मीट ओन नमताहके, ताना पायदा इन्जि, ओग मीवा जीवातुन पिसिह कीस्तोग.

10 इद पिसिह कीयना पोल्लोता लोप्पा, देवुळता देव्या मीक दोर्कगा इन्जि, ✨ मुनेता कालमतेने ताना कबुरतोर वेहचि; मति ओरिहक वने इद पोल्लो पूरा तेळियवाय मता. अदिहके ओरु इद बहु इनजोर, आचसोरि पर्हकिंदुर.

11 अस्के किर्स्तु बह तिपल आसि हायनोग, ओसो ताना पया बह ओन्कु देवुळदीपते देवुळतेनाह कदर दोर्कगा इनजोर, ✨ ओर कबुरतोर लोप्पा मतदु किर्स्तुना जीवा ओरिहक वेहता. ✨ मति ओरु इद पोल्लो बेद कालमते आयगा, ओसो बेद्रम आयगा इनजोर, आलिह कींदुर. ✨

12 इव गोटिड मात्रम ओरेनाहक आयोड, मति वायना कालमतोरिहक इतेके, मियेनाहकु मन्हताड इन्जि, देवुळि ओरिहक पुन्पिह कीता. ✨ अद्रमे मावा कालमते अव सबे गोटिनु, येसुना मेटे बेसता कबुर वेहवालोर, देवुळदीपताहि लोहतद देवुळता पवित्र जीवाता लावते, ✨ मीकु वेहतोर. ✨ देवतुल्क इंका इव असलताड गोटिड बेद्रम आस्ताड, इदिन पुनदलाह ऊळसोरिन मन्हताड! ✨

✨ 1:1 1:1 2 पत्रु 1:1 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 2:9-11 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 16:6 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 2:9-11 ✨ 1:1 1:1 बळयिर 16:7 ✨ 1:1 1:1 याकुब 1:1 ✨ 1:1 1:1 इब्रितोर 11:13; 1 पत्रु 2:11 ✨ 1:2 1:2 रोम सहरतोर 8:29 ✨ 1:2 1:2 2 तिसलुनितोर 2:13 ✨ 1:2 1:2 1:14,22 ✨ 1:2 1:2 इब्रितोर 10:22; 12:24 ✨ 1:2 1:2 2 पत्रु 1:2 ✨ 1:3 1:3 2 कुरिततोर 1:3 ✨ 1:3 1:3 गलातितोर 6:16; तीतुस 3:4-5; याकुब 1:18; 1 पत्रु 1:23 ✨ 1:3 1:3 1 कुरिततोर 15:20; 1 पत्रु 3:15,21; 1 योहन 3:3 ✨ 1:4-5 1:4-5 योहन 14:2; बळयिर 20:32; रोम सहरतोर 8:17; कुलुसितोर 3:23-24 ✨ 1:4-5 1:4-5 5:4 ✨ 1:4-5 1:4-5 4:12-13; 5:1 ✨ 1:4-5 1:4-5 योहन 10:28; पिलिपितोर 4:7; 2 तिसलुनितोर 2:13-14; इब्रितोर 10:34; यहूदाल 1 ✨ 1:4-5 1:4-5 इपिसुसतोर 2:8 ✨ 1:6 1:6 4:12-13; 5:10 ✨ 1:6 1:6 रोम सहरतोर 5:2; इब्रितोर 12:11; याकुब 1:2 ✨ 1:7 1:7 1 कुरिततोर 3:13 ✨ 1:7 1:7 रोम सहरतोर 2:7,10; याकुब 1:3; तोहचीतव पोल्लोड 3:18 ✨ 1:7 1:7 लूकाल 17:30; रोम सहरतोर 8:19; 1 पत्रु 4:12-13; 5:1 ✨ 1:8 1:8 योहन 20:29; 1 योहन 4:20 ✨ 1:10 1:10 1:13 ✨ 1:11 1:11 मत्याल 26:24; लूकाल 24:26,44 ✨ 1:11 1:11 2 पत्रु 1:21 ✨ 1:11 1:10-11 2 पत्रु 1:19 ✨ 1:12 1:10-12 इब्रितोर 1:1 ✨ 1:12 1:12 बळयिर 2:2-4 ✨ 1:12 1:12 1:24-25; 4:6 ✨ 1:12 1:12 1 तिमतो 3:16

पवित्र आम्हटु!

13 अदिनेनाहकु मीटु बेस बुदते मन्जि, उसरते मन्हटु. ✨ ओसो येसु किर्स्तु मल्स वायना वेलाते, ✨ मीकु दोर्कना बर्कततगा ✨ पूरा आसा कीस मन्हटु. ✨

14 मीटु देवुळताडे मगक-मयास्क आरुहिनर इन्जि, ताना पोल्लो केंजाटु. ✨ मुने मीटु देवुळतुन पुनवाहकु, पापमताड विचर्कने तार्किदिर. ✨ इंजेक ओसो पापमता अगदे मल्स अनमाटु. ✨

15 मति मीक आचतद मीवा देवुळि बेचोन पवित्र मन्हता, अद्रमे मीट वने मीवाड सवे कबस्कने, विचर्कने पवित्र मन्हटु. ✨

16 पवित्र सास्रमते वने देवुळि इहे वेहतहता, नना पवित्र महनन इन्जि, मीट वने पवित्र आम्हटु. ✨

17 मीटु “ए बाबा!” इन्जि केयिसि मोळकनद देवुळि, ✨ बेस्केने मोकम ऊळिसि नेयम केवो, ✨ अद मीवा ताकमुळतुन ऊळिसि नेयम कीस्ता. अदिहके मीटु इद दुनियाते पयनम अनवाना लेहका आसि, रेंड दियाड मनदहपा, ✨ देवुळतुन रेयिसि ताकाटु. ✨

18-19 मीवाड तादोर-बाबोराड अडुळमताड उर्कनाहि, देवुळ मीकु बह कीसि विळिसह कीता, तान मीट पुहिनर. ✨ अदु मीकु बळेम आयनदु बंगरताड, वेंडटाड कोताना जमानत कीसि, विळिसह केवो. मति बेदे डागिललेवदु, कसुरलेवदु मोक आयनद गौरेपिलाहेहकाडोग किर्स्तु, ✨ ओना नेतुरता जमानत कीसि, मीकु विळिसह कीता. ✨

20 इदे कबळतुहक इन्जि, देवुळि येसुनु इदु बूमि पुटनामुनेने, आचिस मता; ✨ मति इंजेके इव आक्रिताड दियानेन, ✨ येसु मियेनाहकु इन्जि, इद बूमते वासि, दुनियातोरिहक दिसतोग. ✨

21 येसु मियेनाहक बाताल कीतोग, तान ऊळिसि मीटु देवुळता पोगोन विस्वस तासिहिनर. देवुळि येसुनु हामुरताहि जीवा अर्हचि, ओन्कु बेरा पेदिर ईसि तासता. ✨ तासताहकु, मीटु देवुळता पोगोन विस्वस तासिसि, करलता आसाते महिनर. ✨

22 येसुना सेतेमता कबुरतुन केंजिस ताकताहकु, मीटु पापमताहि एडटिर. ✨ अदिहकु मीटु ओर्विहक-ओर्वोग सेतेमते जीवा कीया पगयहिनर. अद्रमे इंजेके मीवा लेहका विस्वसिर आतोरिन, मीटु पूरा जीवाताह जीवा कीम्हटु. ✨

23 येसुना कबुर केंजिस नमताहकु, इंजेके मीटु पूना पुटटप आतिर. ✨ तलोग-तपेराहि पुटटद जीवा डोलिहताये; मति देवुळता अमेसा मनदनदु बेस्केन मिळन्दवदु पोल्लो केंजताहकु, माक पूना जीवा दोर्कता, अद बेस्केन डोलो. ✨

24-25 इदिन माट पुहनल बाराहक इतेके देवुळता कबुरतोग ओर्वोग वेहतोग:

माने-मन्कलोर रोंडाये

ओरा डीसा पुंगेहके.

रोंडा इंका वतिहता

पुंगेहक इंका रालिहताड,

मति देवुळता पोल्लो अमेसा-अमेसातुहक मन्हता! ✨

अदे मीटु केंजतदु येसुना लोप्पा बेसता कबुरि. ✨ अहे, इंगो!

2

1-3 इंजेके मीटु देवुळि बेचोन बेस गूनमता मन्हता इन्जि पुतिर. ✨ इतेके मीटु मीवाड सवे लाग्वाड कबस्किन विळिसिमीम्हटु: सवे कुळसा, सवे सोडु, नाळेह कीयनद बुदि, ओसो जीवा कर्वतप आयनदु, कूदिड दायनदु, ✨ इविन विळिसिमीम्हटु. ✨ इंजेक पुटटोग कस्मुल बाला पेकाल बेद्रम पाल उनडलाह गिर्दा आस्तोग, अद्रमे मीटु इंका मीवा जीवातुहकु, पाललेहका मनदनदु देवुळता पोल्लोतुन पुनदलाह, गिर्दा आम्हटु. ✨ इद्रमता पाल उनजोर मतिर इतेके, मीट देवुळतके दायनद वेला एवनाहि, विस्वसते बेर्सोर मनदकिर. ✨

देवुळता लोकर जीवात मनदनव बंडानलेहकाडोर

4 दुनियाते विस्वसलेवोर मन्कलोर, येसुनु अडुळमतोग इन्जि पोहचीतप ऊळतोर, ✨ मति देवुळ ओनु कूब असलतोग इन्जि आचिसि, (तना लोतुहकु आदर ईयनद मोदुल-बंडा इन्जि) तासता. ओगु जीवात मनदनदु बंडाता लेहका मन्हतोग.

✨ 1:13 1:13 1 तिसलुनितोर 5:6,8; 2 तिमोति 4:5; 1 पत्र 4:7; 5:8 ✨ 1:13 1:13 1:7 ✨ 1:13 1:13 1:10 ✨ 1:13 1:13 रोम सहरतोर 8:19
 ✨ 1:14 1:14 1:2 ✨ 1:14 1:14 इपिसुसतोर 4:18 ✨ 1:14 1:14 रोम सहरतोर 12:2; 1 पत्र 4:2-3 ✨ 1:15 1:15 1 तिसलुनितोर 4:7; 1 योहन 3:3
 ✨ 1:16 1:16 लैयव्यवस्था 11:44-45; 19:2; 20:7 ✨ 1:17 1:17 देवुळताड पाटाड 89:26; यिर्मयाह 3:19; मत्थाल 6:9; रोम सहरतोर 8:15 ✨ 1:17
 1:17 बळयिर 10:34 ✨ 1:17 1:17 2:11 ✨ 1:17 1:17 रोम सहरतोर 11:20; 2 कुरिततोर 7:1; इब्रितोर 12:28 ✨ 1:18-19 1:18-19 इपिसुसतोर
 4:17 ✨ 1:18-19 1:18-19 योहन 1:29; तोहचीतव पोल्लोड 5:6,9-10,12 ✨ 1:18-19 1:18-19 मार्कल 14:12; बळयिर 20:28; रोम सहरतोर 3:25-26;
 1 कुरिततोर 6:18-20; तीतुस 2:14; इब्रितोर 9:12; तोहचीतव पोल्लोड 14:5 ✨ 1:20 1:20 बळयिर 2:23; इपिसुसतोर 1:4; तोहचीतव पोल्लोड 13:8 ✨ 1:20
 1:20 इब्रितोर 1:2; 9:26 ✨ 1:20 1:18-20 1 तिमोति 3:16; 1 योहन 3:5 ✨ 1:21 1:21 योहन 17:5,24; 1 तिमोति 3:16; इब्रितोर 2:9 ✨ 1:21
 1:21 रोम सहरतोर 4:24-25; 10:9; 1 पत्र 1:3 ✨ 1:22 1:22 याकुब 4:8 ✨ 1:22 1:22 योहन 13:34; रोम सहरतोर 12:10; इब्रितोर 13:1; 1 पत्र 2:17;
 3:8; 4:8; 2 पत्र 1:7 ✨ 1:23 1:23 योहन 3:3; 1 पत्र 1:3 ✨ 1:23 1:23 योहन 1:13; तीतुस 3:4-5; याकुब 1:18 ✨ 1:24-25 1:24-25 यशायाह
 40:6,8; याकुब 1:10 ✨ 1:24-25 1:24-25 इब्रितोर 6:4-6; 1 पत्र 1:12; तोहचीतव पोल्लोड 14:6 ✨ 2:1-3 2:1-3 देवुळताड पाटाड 34:8; तीतुस 3:4-5;
 इब्रितोर 6:4-6 ✨ 2:1-3 2:1-3 2 कुरिततोर 12:20 ✨ 2:1-3 2:1-3 इपिसुसतोर 4:22,31 ✨ 2:1-3 2:1-3 मत्थाल 18:3; 19:14; मार्कल 10:14;
 लूकाल 18:16; 1 कुरिततोर 3:2; 14:20 ✨ 2:1-3 2:1-3 इपिसुसतोर 4:15-16; इब्रितोर 5:12 ✨ 2:4 2:4 2:7

5 ओना एरे वाताहकु, मीट इंका जीवात मनदनव बंडानलेहका आसि, देवुळि तना जीवातुहक जागा कीयलाह, मीकु लोनलेहका दोहतहता. ✨
मीटु इंजेके देवुळतुहक इन्जि अलग आतिर; मीटु बूमयालारा लेहका मन्जि, ✨ येसु किस्तुनेनाहि देवुळबाबान गिर्दा कीयलाहि मोक ईतपु, आपुनाड विचर्किन पोहचि, देवुळता विचर मतप ताकिह्निर. ✨

6 अद पोल्लोता लोप्पा पवित्र साङ्गमते वने देवुळि इहे इन्हता:

नना येस्सलेम सहरते बंडालेहकाडोन ओर्विन तासिह्नन,

ओगु नना आचतोगु असलता आदर ईयनद मोदुल-बंडालेहकाडोग, ✨

ओना पोगोन बोर बर्वस तासिहतोर, ओर बेस्केने मेसेहने आयोर आयनूर. ✨

7 बोर येसुन नमिहतोर, ओरिहक ओग असलतोगे! मति बोर ओन नमोर, ओरा लोप्पा साङ्गम इह वेहतहता:

बेद बंडातुन बेल्दकु पोहचीतप ऊळतोर,

अदे बंडा इंजेके आदरता मोदुल-बंडा आता. ✨

(अद्रमे ओर नमवोरु येसुसामिन पोहचीतप ऊळिहतोर.) ✨

8 “अदु ओरिहक कोदुर ईयनद बंडालेहका आसि,

मुटिह कीयनद आदलेहका आता,” ✨

इन्जि इंका पवित्र साङ्गम वेहतहता. तना पेकाना लोप्पा देवुळता वेहतद पोल्लोन केंजवाहकु, नमवाहकु, ओरु कोदुर ईसि अरयहतोर. ✨ ओरु अरयिर इनजोर, देवुळ ओरिन आचिस तासता. ✨

9 मति मीटु अद्रमतोरि आयविर. मीटु देवुळ आचतोरि ✨ येसुराजानाड बूमयालोरि, ✨ मीटु पवित्र आयना इन्जि वेगुर आतोरि, ओसो देवुळताये लोकुरि. ✨ बेद देवुळि मीकु ईकळताहि केयिसि, ✨ बेस्केन ऊळवद वेहचते तता, ✨ अदे देवुळताड असलताड कबस्किन, दुसोरिहक मीटु वेहतकिर इन्जिये, (अद मीकु इचोन कदर ईस तासता).

10 देवुळता कबुरतोग ओर्वोग, मुने मीवा लोप्पा इह रासतोग:

मुने मीटु बोनाय लोकुरि आयविर,

मति इंजेके मीटु देवुळता लोकुरि आतिर.

मुने मीटु देवुळता गूनमतुन पुनविर,

मति इंजेके मीटु देवुळता गूनमतुन पुतिर. ✨

11 ए नावाड गोतयालोरि, मीवा देवुळदीपता लोताहि मीटु जेक आसि, इद दुनियाते रेंड दियाड मह्निर. ✨ अदिहके मीक नना वेहतह्नन, अमेसा मीवा जीवाता अडम मनदनव विचर्कनाहि, इतेके मीवाड लाग्वाड विचर्कनाहि, जेक आम्हटु. ✨

12 देवुळतुन पुनवोरा नडुम मनदहपा, मीटु कसुरलेवपु असल मन्हटु. ओर मीकु “वेर लाग्वोर!” इन्जि कसुर तोहतेकाय, ✨ मीवा असलता ताकमुळतुन ऊळनूर. ऊळिसि पया पेके ओर इंका देवुळता मोकम ऊळनद दियाते, देवुळतुनु मान ईयनूर. ✨

अदिकरते मनवालाराड पोल्लोड केंजना

13-14 येसुसामिहकु मान दोर्कना इन्जि, इद दुनियाते अदिकरते मनवालारा पोल्लोते वगडिस मन्हटु: बेरोग राजाल मनेग, ओसो ओग लोहवालोर अदिकरतोर मनिर, ओराड पोल्लोड केंजसोर ताकाटु. बाराहक इतेके ओर अदिकरतोर, बेसता कबळ कीतोनु कदरते ऊळना, लाग्वा कबळ कीतोनु बारा सिक्सा ईयना इन्जि, राजाल ओरिन लोहतोग. ✨

15 देवुळता विचर बह मन्हता, बुदलेवा मीवा अडम वळहकवालोर, मीवा असलता ताकमुळतुन ऊळिसि, मीवा पोगोन कसुर ओपलाह बातय दोर्कवाहकु, केमेन आयना इन्जि. ✨

16 (मीटु देवुळता लोकुरि आताहकु,) इंजेके बोराय कय इळन इलविर, निटमे! अदिनेनाहकु मीटु माक विचर वातपु कीकोम इन्जि, लाग्वाड कबस्किने दलग्माटु. मति माट देवुळता कय इळन मनवालोरुम इन्जि, ✨ (ताना पोल्लो केंजसोर) बेस मन्हटु. ✨

17 इतेके, सबेटोरिहक मान ईयना, ✨ आपुनाड ऐगेटोर विस्वसिरिन तमोग-दादानलेहका जीवा कीयना. ✨ देवुळतुहकु रेयिस मनदना, ओसो राजानु मान ईसि ताकना. ✨

✨ 2:5 2:5 1 कुरिततोर 3:9; 1 तिमेति 3:14-15 ✨ 2:5 2:5 यशायाह 61:6; 66:21; 1 पत्र 2:9; तोहचीतव पोल्लोड 1:6 ✨ 2:5 2:5 रोम सहरतोर 12:1; 15:16; तोहचीतव पोल्लोड 20:6 ✨ 2:6 2:4-6 1 कुरिततोर 3:11; इपिसुसतोर 2:20 ✨ 2:6 2:6 यशायाह 28:16; रोम सहरतोर 9:32-33 ✨ 2:7 2:7 देवुळताड पाटाड 118:22; मत्याल 21:42; मार्कल 12:10-11; लूकाल 20:17; बळयिर 4:11 ✨ 2:7 2:7 2:4 ✨ 2:8 2:8 यशायाह 8:14 ✨ 2:8 2:8 रोम सहरतोर 9:32-33; 1 कुरिततोर 1:23 ✨ 2:8 2:8 रोम सहरतोर 9:22; यहूदाल 3-4 ✨ 2:9 2:9 यशायाह 43:20; व्यवस्थाविवरण 10:15 ✨ 2:9 2:9 यशायाह 61:6; 66:21; 1 पत्र 2:5; तोहचीतव पोल्लोड 1:6; 20:6 ✨ 2:9 2:9 पेसमुळि 19:5-6; व्यवस्थाविवरण 4:20; 7:6; 14:2; तीतुस 2:14; तोहचीतव पोल्लोड 1:6; 5:9-10 ✨ 2:9 2:9 रोम सहरतोर 8:28 ✨ 2:9 2:9 यशायाह 9:2; 42:16; बळयिर 26:18; 2 कुरिततोर 4:6 ✨ 2:10 2:10 होशे 1:10; 2:23; रोम सहरतोर 9:25-26 ✨ 2:11 2:11 लैव्यव्यवस्था 25:23; देवुळताड पाटाड 39:12; इपिसुसतोर 2:19; इन्जितोर 11:13; 1 पत्र 1:1,17 ✨ 2:11 2:11 रोम सहरतोर 7:23; 13:14; गलातितोर 5:24; 1 योहन 2:15-16 ✨ 2:12 2:12 बळयिर 28:22 ✨ 2:12 2:12 मत्याल 5:16; 9:8; रोम सहरतोर 14:18; पिलिपितोर 2:15; तीतुस 2:7-8; 1 पत्र 2:15; 3:16; 4:11,16 ✨ 2:13-14 2:13-14 रोम सहरतोर 13:1,3-4 ✨ 2:15 2:15 2:12; 3:17 ✨ 2:16 2:16 रोम सहरतोर 6:21-22; 1 कुरिततोर 7:22 ✨ 2:16 2:16 योहन 8:32; गलातितोर 5:13; याकुब 1:25 ✨ 2:17 2:17 रोम सहरतोर 12:10; 13:7 ✨ 2:17 2:17 1:22 ✨ 2:17 2:17 बुदताड पोल्लोड 24:21; मत्याल 22:21; मार्कल 12:17; लूकाल 20:25; 1 पत्र 2:13-14

18 मीट ओर्युलतोरिर, मीवाड माल्कालोरा पोल्लोते वरेम आस मन्हट्टु;✧ सिरप गूनमतोरगाने आयो, मति कळकते मनवालोर माल्कालोरगा वने, ओराड पोल्लोड केंजिस तिरियाटु.✧

19 बोगाय कसुर-कायदालेवा तिपल अरतेके, ओगु देवुळ नाक ऊळिहता, तान सीता कीसि, अद तिपलतुन दीरा पोसि आपतेके, ओना पोगोन देवुळि गिर्दा आस्ता.✧

20 मीटु कसुर कीसि, देबाड तिन्जि दीरा पोसि आपतेके, मीक ओसो बाताल बेरातनमि? मति बेसतल कबळ कीस तेला देबाड तिननेके, मीट दीरा पोस आपतिर इतेके, देवुळि मीवा पोगोन बेचोन गिर्दा आस्ता!✧

21 इद्रमे मनदना इन्जि, देवुळि मीकु केयता.✧ येसु किर्स्तु इंका मयेनाहकु तिपल अर्सि, माकु उंदि अग तोहतोग.✧ ओना कोजता पेगके कोज वाटिस, मीट ओना लेहका दीरा पोसि ताकना इन्जि.✧

22 ओगु बातय कसुर केवोग, ओना तोडटाहि बेस्केने नाळेह कीयनद पोल्लो पेसो.✧

23 ओना मोकम एग रेहतोर, मति ओगु कोदा पोसि बोनाय मोकम एग रेहोग. बेचोन तिपल अर्स तेला, नाक अह कीयहनिर मति ऊळाट इन्जि, मुर्तिय दगाड एवोग.✧ मति सेतेमते नेयम कीयनद देवुळतुन नमिसि, ताना कयदे तन्क विळिससीतोग.✧

24 माटु मावा पापमताड विचर्कनाहि पिहट अर्सि, सेतेमते ताकनेनाहक,✧ ओगु मावा पापमता सिक्सातुन तना मेंदुदा पोगोन एचि,✧हळ्कनागुटातगा डोलतोग.✧ ओगु देबाड तिन्ज नोमुर आताहके, मीट मीवा जीवाते बेस आतिर.✧

25 मुने मीटु लेसताड गारेनलेहका, अग विळिसस अनजोर मतिर.✧ मति इंजेके मीवा जीवातुन काप आडवाल कोपानगा मीट मल्लस वातिर.✧

3

मुते-मुजोना ताकमुळि

1 अद्रमे मर्मिड आताड आस्कनिर, मीट मीवाड मुजोरा पोल्लोते वडिस मन्हट्टु. ओरु विस्वसते वावेकाय, येसुनगा वायु इनजोर माट वेहवाये, मावा असलता ताकमुळतुन ऊळिस तेला, मावाड मुजोर विस्वसते वायनुर इन्जि, मीट ओरा पोल्लोते वडिस मन्हट्टु.✧

2 बह इतेके, मीटु सेतेमते ताकनदिन, ओसो मुजोराये पोल्लोते तिरियनदिन✧ ऊळिसि, देवुळतुन पुनदलाह गिर्दा आयनुर.

3-4 बेस-नेहना तला ऊळिसि मिंचना, वेल्लाय दाराताड मिळ्स्कनाड दुमेड-दम्राड केगयना, ओसो रीतरितीनाड तूळनाड गेंडेड उहतना, इद्रमता पलत दिसनद सोबाता पोमाडेड केमाटु.✧ मीटु इद्रम मलियवा, बुदते उड्ला आसि उड्ला पोल्लोते वळ्हकना, इद्रमता बूळेम आयवद जीवाता सोबाते मलियसि मन्हट्टु.✧ इद्रमता सोबातुन देवुळि बेस इन्हता.

5 इद्रमलेहकाने मुनेता कालमताड देवुळतुन माळनव आस्कु तान नमिसि, तमाड मुजोर वेहताड पोल्लोने वडिस मन्जि, अदे माक सोबा इन्जि मताड.✧

6 अब्रहम मुत्योना मुते, साराल सेळो अहे कीदु. तना मुजोनु “माल्का,” इन्जि वळ्हकिदु, ओगु वेहतप काळिडंदु.✧ मीटु नेहना कबळ कीसोरे, मुजोरिन ओसो बार्किया रेयकिर,✧ मति सारानाय रीतते ताकनविस्कनिर आयकिर.

7 मुजोरिर, मीट वने मीवाड मुतेस्किहक कदर ईन्हट्टु. मीवा लेहका अविस्किहक लाव इले,✧ मति देवुळता दयाते दोर्कनद पूना मनमुळते, मीवा ऐगे अविस्किहक वन तूसु अचोने! इदे बुदते मीवाड मुतेस्कना पोतालोप्पाडाड विचर्किन पुनदलाह पर्हकाटु.✧ इद्रम मीट मीवाड आस्कना संगे मनविर इतेके, देवुळि मीवा पार्तनातुन केंजो आयगा.

येसुनेनाहक तिपल एतना

8 (नना बेव-बेव वेहतन, अविना) मोटुल पोल्लो इदे आंदु: मीट सबेटोरिर उंदिय विचरते मन्जि,✧ ओर्विहक-ओर्वोग जीवा लोपवाल, तमोग-दादानलेहका जीवा केवाल,✧ दुस्रोरेनाहक जीवा उनेम आयवाल, इद्रमलेहका मन्हट्टु.✧ नना बेरोनन इन्जि पोगयनदायो.✧

9 लाग्वाता बद्दला लाग्वा केमाटु, सरपता बद्दला सरप एमाटु. दुस्रो मीकु अह कीतेकाय, मीटु ओरिहक गूनम तोहाटु, बर्कतताड पोल्लोड वळ्हकाटु.✧ मीटु इह कीसि, मीक देवुळताहि बर्कत दोर्कना इन्जि, ताना विचर मन्हता.✧

10 पवित्र साङ्गम वेहतपु,
नीकु गिर्दाता मनमुळ गावले इतेके,

✧ 2:18 2:18 इपिसुसतोर 6:5; कुलुसितोर 3:22 ✧ 2:18 2:18 तिमोति 6:1 ✧ 2:19 2:19 रोम सहरतोर 13:5; 1 पत्र 3:14,16-17 ✧ 2:20 2:20 3:17; 4:15 ✧ 2:21 2:21 बळयिर 14:22; 1 पत्र 3:9 ✧ 2:21 2:21 3:18; 4:1,12-13 ✧ 2:21 2:21 मत्याल 11:29; 16:24; 1 योहन 2:6 ✧ 2:22 2:22 यशायाह 53:9; 2 कुरिततोर 5:21; तोहचीतव पोल्लोड 14:5 ✧ 2:23 2:21-23 3:14 ✧ 2:23 2:23 यशायाह 53:7; इब्रितोर 12:3; 1 पत्र 3:9 ✧ 2:24 2:24 रोम सहरतोर 6:2-4,13 ✧ 2:24 2:24 इब्रितोर 10:5 ✧ 2:24 2:24 यशायाह 53:4,11; रोम सहरतोर 6:2-4,11; 1 कुरिततोर 15:3; कुलुसितोर 2:13-14; इब्रितोर 9:28 ✧ 2:24 2:24 यशायाह 53:5 ✧ 2:25 2:25 यशायाह 53:6; इब्रितोर 5:2 ✧ 2:25 2:25 योहन 10:11; इब्रितोर 13:20-21; 1 पत्र 5:4 ✧ 3:1 3:1 इपिसुसतोर 5:22; कुलुसितोर 3:18; तीतुस 2:5; 1 पत्र 3:1 ✧ 3:2 3:2 इपिसुसतोर 5:33; 1 तिमोति 2:11 ✧ 3:3-4 3:3-4 यशायाह 3:18-23; 1 तिमोति 2:9 ✧ 3:3-4 3:3-4 रोम सहरतोर 7:22 ✧ 3:5 3:5 1 तिमोति 5:5 ✧ 3:6 3:5-6 पुटमुळि 18:12; इपिसुसतोर 5:33 ✧ 3:6 3:6 3:14 ✧ 3:7 3:7 1 कुरिततोर 12:22-24 ✧ 3:7 3:7 इपिसुसतोर 5:25,28,33; कुलुसितोर 3:19 ✧ 3:8 3:8 रोम सहरतोर 12:16 ✧ 3:8 3:8 1:22 ✧ 3:8 3:8 इपिसुसतोर 4:32 ✧ 3:8 3:8 इपिसुसतोर 4:2; पिलिपितोर 2:3; 1 पत्र 5:5 ✧ 3:9 3:9 मत्याल 5:44; लूकाल 6:27-28; रोम सहरतोर 12:14,17-18,20-21; 1 कुरिततोर 4:12; 1 तिसलुनितोर 5:15 ✧ 3:9 3:9 2:21,23

बेसताड दियाड ऊळना इतेके

नीवा पोटाताहि लाग्वाड पोल्लोड

नीवा तोडटाहि जोल पोल्लोड पेसनायो.

11 लाग्वाड कबस्केन विळिसिसि, बेसताड कबस्क कीमु
सबेटोरगा अमेसा गूनमते मनदलाह पर्हका.

12 इद्रमतोर मन्कलोरिन देवुळि जीवा कीस बेस ऊळसोर मन्हता,
ओरा कोळ्व कीयनदिन, केव्क ओगिस केंजसोर मन्हता.

मति अदु लाग्वोरा अडम आस्ता.*

13 मीट अमेसा बेस कीयलाहि गिर्दाते मतेके,* मीक लाग्वा केवालोर वेल्लाटोर मनदनुरा?*

14 मति मीट बेसताड कबस्क कीयनस्के, दुसोर मीक तिपल कीतेकाय, देवुळि मीक देव्या ईयगा.* अदिहक ओरु पळिमड इतेकाय, मीट
रेयमाटु. बार कीयनुरो इनजोर, आलिह केमाटु.*

15 मति येसु किर्स्तु मावा सामि इन्जि, मीवा जीवाते ओन मान ईसि मोळ्काटु. येसुनगा मीट आसा तासतिर,* ताना लोप्पा “इद बह रा?”
इन्जि बोराय ताल्हकतेके, मीटु (आलिह केवा,) ओरिहक तेळियिह कीस वेहतलाह, अमेसा तयर मन्हटु.*

16 मति ओरिहक गूनमते, उड्ला पोल्लोते वेहाटु.* मीवा कसुर तोहतलाह, बातय दोर्कवप मन्हटु.* अस्के बोर मीकु अडम वळ्हकिहहोर,*
ओर इंका मीटु किर्स्तुना लोकर आताहकु असल ताकिहनिर, तेन ऊळिसि पया तमाय लजा आयनुर, (लजा आसि तमाड तोडिन मुचनुर).*

17 मीटु बेसताड कबस्क कीसि, देबाड तिनदना इनजोरे, देवुळता विचर मन्हता बहे.* अह आतेके, लाग्वाड कबस्क कीसि देबाड तिनदना
वाटो, असल मन्जि देबाड तिनदना बेसु, इदिन सीता कीम्हटु.*

18 किर्स्तु इंका मावा पापमतेनाहकु देबाड अर्सि डोलतोग, इद पोल्लोतुन माडमाटु. ओग सेतेमतोग मन्जाय, माकु देवुळतगा कलियिह
कीयलाह, माट पाप्यहलोरिनाहकु हातोग.* ओना उंदिय मल्का डोलमुळ आता.* लोकर ओनु हक्कताहकु, ओना मेंदुल डोलता.* तेला मति
जीवाते तेक्किसि,*

19 ओग अन्जि हानादीपतगा दोहच मताड हानस्किनु, देवुळता कबुर वेहतोग.

20 इव हानस्कु बेव इतेके, मुनेता कालमतोग नोहा मुयतोग ओडा पंडनेके, देवुळता पोल्लो केंजवोराड जीवाड;* अस्केडोर लोकर तमा
पापमताहि मिळिन्दिसि, देवुळतुन नमनुर इन्जि, ओडा मारनाहजोमु देवुळ अग ऊळसोर मता.* मति सिरपि आटे लोकर देवुळतुन नमिसि, अद
ओडाते उदताहकु, बूममेंड आतद उडाताह पिसतोर.*

21 अद पोल्लोता लेहकाने, इंजेके (मीटु विस्वसिर आतिर अस्के,) येसुना पेदिरते एग मीताहकु, बेद लावते देवुळि येसु किर्स्तुनु हामुरताहि
जीवा अर्हता, अदे लावते मीट पिसिहनिर.* इद बेद्रमता इतेके, मेंदुदा माच एडगा इनजोरे, मीयनद आयो; मति नावा जीवा कसुरलेवप आयि
इन्जि,* पूरा जीवाताहि देवुळतुन ताल्हकनद आंदु.*

22 इंजेके येसु किर्स्तु देवुळदीपतगा अन्जि, देवुळबाबाना तिनळ बाजे (बेरा अदिकरता गादेते) उदतोग.* (अदु बेचोन बेरा अदिकरता गादे
इतेके,) सबे देवतुल्लकु, सबे अदिकरते मनदनव लावताड जीवाड, ओना कय इळनु कीसीतव मन्हताड.*

4

विस्वसिरा मनमुळ

1 बहलेहका किर्स्तु मयेनाहकु देबाड तितोग,* ओना लेहकाडा विचरते मन्जि, देबाड अरतेकाय तिनदकोम इन्जि, दीराते मन्हटु.* बाराहक
इतेके, बोर तमा मेंदुदगा तिपल एतहतोर, ओर पापम कीयना विचरताहि पिहट अरयहतोर.*

2 अहे मीट पिसनाड दियाड एवनाहि, मीटु लाग्वाड विचर्कने ताकलाह गिर्दा आयवा, देवुळता विचरते तिरियसोरे मनदकिर.*

3 मुने मीटु देवुळतुन पुनवोरिर मतिर अस्के, लाग्वा विचरते तिरियताहकु, गोचुर आयना, सिङ्गि-साट्याल आयना, कल लोटि आयना, वेल्लाटोर
कलियिसि कडा रिमाते विचर वातप कीयना, बोमान मोळकना, इद्रमताड मीट कीदिर.* मीट मुने अह कीताड दियाड मारताड, इंजेताहि
अद्रमताड केमाटु.*

* 3:12 3:12 देवुळताड पाटाड 34:12-16 * 3:13 3:13 तीतुस 2:14 * 3:13 3:13 बुदताड पोल्लोड 16:7 * 3:14 3:14 मत्याल 5:10; याकुब
1:12; 5:11; 1 पत्र 2:19-23; 4:15-16 * 3:14 3:14 यशायाह 8:12-13; 1 पत्र 3:6 * 3:15 3:15 1:3 * 3:15 3:15 कुलुसितोर 4:6 * 3:16
3:16 2 तिमोति 2:25 * 3:16 3:16 1 तिमोति 1:5; इब्रितोर 13:18; 1 पत्र 3:21 * 3:16 3:16 4:4 * 3:16 3:16 2:12 * 3:17 3:17 2:15;
4:19 * 3:17 3:16-17 1 पत्र 2:19-20; 4:15-16 * 3:18 3:18 रोम सहरतोर 5:2; इपिससतोर 3:12; इब्रितोर 7:25; 1 पत्र 2:21 * 3:18 3:18
इब्रितोर 9:26,28; 10:9-10 * 3:18 3:18 2 कुरिततोर 13:4; कुलुसितोर 1:22; 1 पत्र 4:1 * 3:18 3:18 4:6 * 3:20 3:20 पुटमुळि 6:3-5,13-14;
इब्रितोर 11:7 * 3:20 3:20 रोम सहरतोर 2:4 * 3:20 3:20 पुटमुळि 7:7; 2 पत्र 2:5 * 3:21 3:21 तीतुस 3:4-5; 1 पत्र 1:3 * 3:21 3:21 1
तिमोति 1:5; 1 पत्र 3:16 * 3:21 3:21 रोम सहरतोर 6:2-4; तीतुस 3:4-5; इब्रितोर 9:14; 10:22 * 3:22 3:22 मार्कल 16:19; इब्रितोर 1:3; 4:14-15;
6:20 * 3:22 3:22 रोम सहरतोर 8:38-39; इब्रितोर 1:6 * 4:1 4:1 3:18 * 4:1 4:1 2:21 * 4:1 4:1 रोम सहरतोर 6:7 * 4:2 4:2 रोम
सहरतोर 6:2-4; कुलुसितोर 3:2-3 * 4:3 4:3 1 कुरिततोर 12:2 * 4:3 4:3 रोम सहरतोर 13:13; इपिससतोर 2:2; 4:17-24; 1 पत्र 1:14

4 इंजेक मीवा पाळना गोततोर, इद्रमताड लाग्वाड कबस्कने, मीट ओरिहक संग आयवाहकु, बयल आस्तोर. अदिहके ओरु बह इतेक अह वळ्हकना, कूदिड दायना कीस्तोर.✧

5 मति हातोर, पिसतोर नेयम कीयनद देवुळता मुनेह, ओरिहक लेका-जोका ईयाय पोयतगा,✧ इद पोल्लो मीट सीताते तासाट.

6 इदिनेनाहकु येसुना बेसता कबुरि हातोरिहक वने, (वेर हायनामुनेन) वेहतद मता.✧ वेर हातोरिहक, सबेटोर पापि मन्कलोर लेहका, तमाड मेंदुस्कने हामुरता सिक्सा कोनि दोर्कताये. तेला मति अद बेसता कबुरतुन नमताहकु, वेराड जीवाड देवुळलेहका अमेसा पिससोर मनदा पगयनुड.✧ अदिहक ओरिहक बेसता कबुर वेहतद मता.

7 इंजेके इद दुनियाताड आक्रि दियाड गट्नेन एवताड. इद पोल्लोतुन सीता कीसि, मीट पार्तना कीयनस्के, उसरते मनदना इन्जि, अकूने मन्हटु.✧

8 सबेटकाय बेसतल पोल्लो बेद इतेके, ओर्विहक-ओर्वोग अमेसा पूरा जीवाताहि जीवा कीसोर मन्हटु.✧ अह कीतिर इतेके, मीट ओर्वोग-ओर्विना पापमतुन मापि कीकिर.✧

9 बोराय जेकताहि मीवा लोन वातोर इतेके, जीवाते मुयोग आयवा,✧ ओरिन बेस ऊळाटु.✧

10 देवुळि ओर्विहक-ओर्विहक रीतरीतिनाड कबस्क कीयलाह, बुद ईता.✧ मीट देवुळ ईतव बुदिनु जबदरते काळडवालोर लेहका मन्हटु.✧ मन्जि, देवुळ तूसीतव बुदिनु, मीट ओर्विहक-ओर्वोग कबळ अरयलाह काळडाटु.✧

11 बोन्क देवुळता पोल्लो वेहतलाह बुद दोर्कता, ओगु सेतेमते देवुळताड पोल्लोनु कुद देवुळिये वेहतपु, अद्रम वेहतना.✧ बोन्क सायता कीयलाह बुद दोर्कता, ओगु देवुळ ईतद लावते, दुसोरिहक सायता कीयना.✧ अस्के वेरु येसु किर्स्तुनाये लोकर इन्जि, दुनियातोर देवुळबाबाहकु मान ईयनुर.✧ सबे मान, डीसा, राजेम अमेसा अमेसात्कु सिरप ओन्के आयि! अहे आयि!✧

विस्वसते वाताहकु लोकरा कुळसा

12-13 ए नावाड गोततोरि, मीवा पोगोन वातदु किस मळगतपु, बेहरा तिपलतेनाहकु बयल आयमाटु. माक इद बेद्रमता तिपल वाता रा इन्जि, आलिह केवाये गिर्दा आमहटु.✧ बाराहक इतेके, मीट इंका येसु किर्स्तुनाड तिपलकने पोत्ला आतिर.✧ अद्रमे ओगु मल्स वासि, सबेटोरिहक तना डीसा तोहतनोग अस्के,✧ मीट इंका ओना डीसाते कलियिसि, पका गिर्दा आयकिर.✧

14 मीटु किर्स्तुना लोकरिर मताहकु, बोगाय मीवा मोकम एग रेहतेके,✧ मीट देव्वातोरिरे.✧ बाराहक इतेके, मीवा पोगोन देवुळता जीवाता दळम मन्हता, अद मीकु देवुळता डीसा तोहतगा.✧

15 मीटु हक्कतिर, कलतिर, बोबाड अरतिर, दुस्रोना कबळते कय बोयतिर✧ इतेके, देबाड तिनदलाह ओप्पकिर.✧

16 मति माट किर्स्तुनोरुम इन्जि देबाड तितेके,✧ ताना लजा आयवा, किर्स्तुना पेदिर माक अरता इनजोरे, देवुळतुन जोहर कीमहटु.✧

17 बाराहक इतेके देवुळि इद दुनियातुन नेयम कीयनद वेला एवता. अद मुने तनाये लोकरा नेयम कीयगा.✧ देवुळि माक वने नेयम कीयगा इतेके, देवुळता बेसता कबुर केंजवोरा बेचोन गोसा आयगा!✧

18 सान्मते रासतपु,

सेतेमतोग मन्कहके बेरा तिपलते पिसमुळ आस्ता इतेके देवुळता सीता केवोरु पापि लोकर, वेरा बह आयगा?✧

19 अदिहक, मीट देवुळता विचरते तिपल आयवालोरि,✧ अमेसा बेसताड कबस्क कीसोर मन्हटु. मीक पुटिह कीतोगु, सेतेमतोग देवुळबाबाना कयदे, मीवा जीवातुन विळिसीमहटु, (बाराहक इतेके ओग मीक वेहतद पोल्लोतुन करल कीयनोगे).

5

मुक्यालोरिहक, लेयोरिहकु बुदिड-एदिड

1 इंजेके येसुना मुडगा मनवालोर, मीक मुक्यालोरिहक उंद पोल्लो. नना इंका मुक्यानन, येसु किर्स्तुना तिपलतुन कोंडामेंड ऊळतोनन,✧ ओसो ओगु मल्स वायहपा, ओना कदरते, डीसाते कलियवानन आंदन.✧

✧ 4:4 4:4 3:16 ✧ 4:5 4:5 बळयिर 10:42; रोम सहरतोर 14:12; 2 तिमोति 4:1; याकुब 5:9 ✧ 4:6 4:6 1:12 ✧ 4:6 4:6 3:18 ✧ 4:7 4:7 रोम सहरतोर 13:11; इब्रितोर 9:26; याकुब 5:8; 1 पत्र 1:13; 1 योहन 2:18 ✧ 4:8 4:8 1:22 ✧ 4:8 4:8 बुदताड पोल्लोड 10:12; 1 कुरिततोर 13:4; याकुब 5:20 ✧ 4:9 4:9 फिलिपितोर 2:14 ✧ 4:9 4:9 रोम सहरतोर 12:13; 1 तिमोति 3:2; इब्रितोर 13:2 ✧ 4:10 4:10 1 कुरिततोर 4:7 ✧ 4:10 4:10 1 कुरिततोर 4:1 ✧ 4:10 4:10 रोम सहरतोर 12:6-7 ✧ 4:11 4:11 बळयिर 7:38; 2 कुरिततोर 2:17; तीतुस 2:15; इब्रितोर 13:7 ✧ 4:11 4:11 रोम सहरतोर 12:6-8; इपिसुसतोर 1:19-20; 6:10 ✧ 4:11 4:11 1 कुरिततोर 10:31; 1 पत्र 2:12 ✧ 4:11 4:11 रोम सहरतोर 11:36 ✧ 4:12-13 4:12-13 1:6-7 ✧ 4:12-13 4:12-13 रोम सहरतोर 8:17; 2 कुरिततोर 4:10; 1 पत्र 2:21 ✧ 4:12-13 4:12-13 1:7 ✧ 4:12-13 4:12-13 रोम सहरतोर 8:18; 1 पत्र 1:4-5; 5:1; यहूदाल 24 ✧ 4:14 4:14 योहन 15:21; इब्रितोर 11:25-26 ✧ 4:14 4:14 मत्याल 5:11; लूकाल 6:22; बळयिर 5:41; याकुब 1:12 ✧ 4:14 4:14 2 कुरिततोर 4:10-11,16 ✧ 4:15 4:15 1 तिसलुनितोर 4:11; 2 तिसलुनितोर 3:11; 1 तिमोति 5:13 ✧ 4:15 4:15 2:19-20; 3:17 ✧ 4:16 4:16 बळयिर 5:41; याकुब 2:7; 1 पत्र 4:14 ✧ 4:16 4:16 2:12; 3:14,16-17 ✧ 4:17 4:17 यिर्मयाह 25:29; यहजेकेल 9:6; आमोस 3:2 ✧ 4:17 4:17 2 तिसलुनितोर 1:8 ✧ 4:18 4:18 बुदताड पोल्लोड 11:31; लूकाल 23:31; 1 तिमोति 1:9-10 ✧ 4:19 4:19 3:17 ✧ 5:1 5:1 लूकाल 24:48; 1 योहन 1:1 ✧ 5:1 5:1 रोम सहरतोर 8:18; 1 पत्र 1:4-5,7; 4:12-13

2 नना मीक वेहतहनन, मीवा नडुम मनदनदु देवुळता गोहडटुन, कोपालोरा लेहका मन्जि, ओरिन बेस ऊळाटु. ✨ इद कबळ सारातुहक इनजोर केवा, देवुळता विचर इहे मन्हता इन्जि, गिर्दाते कीम्हटु. ✨ मालसोम दोर्कगा इन्जि आयो, ✨ मति देवुळतुन सेवा कीयहनन इन्जि, जीवातगडाहि गिर्दाते कीम्हटु.

3 मीट ऊळेवाळे कीयना इन्जि, देवुळि ईतोर लोकरा पोगोन पका अदिकर ताकिह केवा, ✨ ओरिहक अग तोहवानलेहका मन्हटु. ✨

4 इद्रम मतिर इतेके, सबेटोरा बेहरा कोपाल येसु वानेके, ✨ मीकु बेस्केने मायवदु, बूळेम आयवदु डीसाता पायदा दोर्कगा. ✨

5 इहलेहका मीट लेयोरिर वने, बेरोरा पोल्लोते वडिस मन्हटु. ओसो मीटु सबेटोर विस्वसि लोकरिर बुदते उड्ला आसि, ओर्विहक-ओर्वोग सायता आम्हटु. ✨ बाराहक इतेके (पवित्र साम्रमवने इहे इन्हता):

नना बेरोनन इनवानु, देवुळि अडम आस्ता,

मति नना उड्लोनन इनवाहक, देवुळि देव्या ईस्ता. ✨

(इद पोल्लो मीट सीताते तासाटु.)

6 अदिनेनाहक मीटु बेरा लावता देवुळता मुनेह, माट उड्लोरोम इन्जि ताकतिर इतेके, ओप्पनद कगोते देवुळि मीक बेरा कीयगा. ✨

7 देवुळिये मीकु सीता कीस्ता इनजोर, मीवा कतम आल्सुळतुन ताना कयदे विळिसीम्हटु. ✨

पट ऊळना मोका

8 उसर आम्हटु! सीताते मन्हटु! ✨ मीवा अडम मनदनद देयहकना मुख्याल, कहचनद सिडपुललेहका, बोन पोसि पिळह-पळह कीस तिनदकन इनजोरे तिरियिहता. ✨

9 मति मीट विस्वसते निच मन्जि, ✨ ताना अडम मन्हटु. ✨ दुनियामेंड मनवालो विस्वसिर, इद्रमताये तिपलते मन्हतोर इन्जि, ✨ मीट सीता कीम्हटु.

10 माक कतम देव्याड इयनद देवुळि, येसु किर्स्तुना संगे, मीकु बेस्केने मायवदु डीसाते कलियलाह केयता. ✨ इद रेंड दियाना मनमुळते, मीटु गयक तिपल आतापया, ✨ देवुळ मीकु ओसोवने बेस कीसि तासगा. अद मीवा विस्वसतुन मेकिह कीसि, मीक लाव ईसि, निल्पिह कीयगा. ✨

11 देवुळि अमेसा अमेसात्कु राजेम कीयि! अहे आयि! ✨

आक्रिता जोहर

12 नना मीकु इद उड्ला सीटि, ✨ नावा तमोगलेहका मनवाल, कर्तुळ विस्वसि सीलास, ✨ वेना सायताते रासिस लोहतहनन. मीकु बाताले आयि, देवुळता देव्या मियगा अमेसा तोळ मन्हता इन्जि, मीकु तेळियिह कीयलाहि, ओसो पेगके-मुनेह आलिह केवा, मीट विस्वसतुन पोस मन्हटु इन्जि बुद वेहतलाह, ✨ नना इद सीटि रासतन.

13 मीवा लेहका बेबिलोनते मनवालो विस्वसिर मीवा सीता कीयहनन इन्हतोर. * मार्कल इंका नावा पेकानलेहका मन्हतोग, ✨ ओग वने मीवा सीता कीयहनन इन्हतोग.

14 मीट लोकरिर ओर्विहक-ओर्वोग जीवा वाटसोरे जोहर कीम्हटु. ✨ किर्स्तुना लोकरिर सबेटोरिर बेस पिसाटु.

✨ 5:2 5:2 योहन 21:16; बळयिर 20:28 ✨ 5:2 5:2 पिलेमोन 14 ✨ 5:2 5:2 1 तिमोति 3:8 ✨ 5:3 5:3 यहजेकेल 34:4; मत्याल 20:25-26; मार्कल 10:42-43; 2 कुरिततोर 1:24 ✨ 5:3 5:3 योहन 13:13-16; पिलिपितोर 3:17; 1 तिसलुनितोर 1:7; 2 तिसलुनितोर 3:9; 1 तिमोति 4:12; तीतुस 2:7-8 ✨ 5:4 5:4 इब्रितोर 13:20-21; 1 पत्र 2:25 ✨ 5:4 5:4 1 कुरिततोर 9:25; 1 पत्र 1:4-5 ✨ 5:5 5:5 3:8 ✨ 5:5 5:5 बुदताड पोल्लोड 3:34; मत्याल 23:12; लूकाल 14:11; याकुब 4:6 ✨ 5:6 5:6 मत्याल 23:12; लूकाल 14:11; 18:14; याकुब 4:10 ✨ 5:7 5:7 देवुळताड पाटाड 55:22; मत्याल 6:25; पिलिपितोर 4:6 ✨ 5:8 5:8 1:13 ✨ 5:8 5:8 योहन 8:44; 2 कुरिततोर 2:11 ✨ 5:9 5:9 इपिसुसतोर 6:11-13; कुलुसितोर 2:5 ✨ 5:9 5:8-9 याकुब 4:7 ✨ 5:9 5:9 इब्रितोर 12:8 ✨ 5:10 5:10 1 कुरिततोर 1:9; 2 कुरिततोर 4:17; 1 तिसलुनितोर 2:11-12; 2 तिमोति 2:10; 2 पत्र 1:3 ✨ 5:10 5:10 1:6 ✨ 5:10 5:10 रोम सहरतोर 16:25; 2 तिसलुनितोर 2:17; 3:3; इब्रितोर 13:20-21 ✨ 5:11 5:11 रोम सहरतोर 11:36 ✨ 5:12 5:12 इब्रितोर 13:22 ✨ 5:12 5:12 2 कुरिततोर 1:19 ✨ 5:12 5:12 1 कुरिततोर 15:1 * 5:13 5:13 अद कालमते वेल्लाटोरे लोकरिर रोम सहरतुन पेदिर पोयतलाह रेयिसि, तान बेबिलोन इनजोर इंदुर. ✨ 5:13 5:13 बळयिर 12:12,25; 15:37,39; कुलुसितोर 4:10; 2 तिमोति 4:9-11; पिलेमोन 24 ✨ 5:14 5:14 रोम सहरतोर 16:16; 1 कुरिततोर 16:20; 2 कुरिततोर 13:12; 1 तिसलुनितोर 5:26

किर्स्तुना बळयि पत्र रासतदु पयाडा सीटि

इद सीटटुन रासवाल, किर्स्तुना बळयि पत्र आंदोग. इद सीटटुन रासतस्के, ओग मुय्तोग आस मतोग; इद सीटि रासिसि मूंड वसनि रोम सर्करतोर ओन हक्कतोर. ओना मुनेता सीटटुन बोर विस्वसिरिहक रासिस मतोग, ओरिहके इद दुस्रा सीटटुन वने रासतोग.

पत्र इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, विस्वसिर सेतेम पोल्लोतुन विस्वस कीसोर अनिर, येसु ओसो वायनदिना अग ऊळसोर मनिर, ओसो जोल पोल्लोड कागहवालोरगा बर्वस तासमाकिर इनजोर, इद सीटि रासतोग. अहे तना डोलतापया वने, विस्वसिर इद सीटटाड पोल्लोन सीता कीसोर मनिर, इनजोर वने रासतोग.

मुनेताड पोल्लोड

1 नना सिमोन पत्रुनन, येसु किर्स्तुना सेवकनन, ओना बळयिनन, * मीट विस्वसिरिहक इद सीटि रासलाह आतन. माक पिसिह केवाल मावा देवुळि येसु किर्स्तु, * बोनाये मोकम ऊळवा, मावा संगे सेतेमते ताकिहतोग. अदिहक ओनगडाहि, माट बळयिरिहक दोर्कतद विस्वसता बराबरेन, मीक वने दोर्कता.

2 मीट देवुळतुन ओसो मावा येसुसामिन निटम पुताहकु, * देवुळता देव्या ओसो सुकमि, मियगा पका बोलगासोर अनि.*

विस्वसता ताकमुळते बेर्ससोर अन्हट

3 देवुळि बेरा डीसाता मनाहकु, बेस गूनमता मनाहकु, माक तना मन्कलोर आयलाह केयता.* माट तान निटम पुताहकु, * माट तान्क विचर वातप पिसना इनजोर, माक सबे ईता.* देवुळता बेरा लावतेनाहकु इव सबे दोर्कताड.

4 देवुळि बेरा डीसाता, बेस गूनमता मनाहकु, पका दाराता, पका बेरा बर्कत ईतन इनजोर, पोल्लो विळसता.* इद बर्कत मीक दोर्कताहकु, देवुळतुन पुनवोरा लेहकान, मीट लालुस कीसि पूरा बूळेम आयवा,* तना बेद्रम मन्हता, अद्रमलेहकाने मीट वने आयना इनजोर,* देवुळि अह कीता.

5 अद मीक इचोन कीसीताहकु, मीट वने बेस-नेहना पिसलाह बेचोन कीया पगयहनिर, अचोन कीमहटु. किर्स्तुन विस्वस कीतिर; विस्वस कीसोर बेसता गूनमतोर वने मन्हटु. बेसता गूनमतोर मन्जि, देवुळता बुदतुन पुनजोर वने अन्हटु.*

6 ताना बुदतुन पुनजोर, कुदतुन आव्रे कीयलाह वने कगयाटु;* आव्रे कीसि, तिपल्किन आपसोर मनदलाह वने कगयाटु;* अद्रम मन्जि, देवुळतुन माळसोर ताकाटु.*

7 अद्रम ताकसोर, मीवा तोळतोर विस्वसिरा संगे गूनमते मनदलाह ऊळाटु;* अद्रम मन्जि, सबेटोर मन्कलोरिन वने जीवा कीसोर अन्हटु.

8 इव पोल्लोड मीवा जीवातगा मन्जि, बेर्ससोर अतेक अचोन, मीट मावा येसुसामि किर्स्तुन पुनदनदु* उगस अनो आयगा, मति मीट पकाय कबळतुहक ओजवालोरिर आयकिर.*

9 बोरगा बार इव पोल्लोड इलेड, ओर तमा जीवाते बेस तोववोरा लेहका आतोर.* इतेके तमा मुने कीतद पापमतुन देवुळि एडिह कीतदिन* माण्डतोर.

10 अदिनेनाहक मावोर विस्वसिरिर, इव पोल्लोड मियगा मन्हताडा, इलेडा इन्जि पर्व्हकिस ऊळाटु. देवुळि निटम मीक आचिसि, तना मन्कलोर आयलाह केयता इनजोर,* मीट पकाय जिदते करल कीयलाह ऊळाटु. अद्रम मीट कीसोर मतिर इतेके, बेस्केन मीवा विस्वसते पेगके अरविर.*

11 अद्रम मतेके, मावा सामि, माक पिसिह केवाल येसु किर्स्तु, अमेसाता राजेम ताकिह कीयहपा, पकाय गिर्दा आसि, मीक बेस-नेहना उदिह कीयनोग.*

12 इंजेके मीक कागहतद सेतेम कबुरतुन बेस पोस मन्जि, मीट ताकलाह आतिरे.* तेला मति इव पोल्लोन मीक सीता कीसीयलाह, नना अमेसा तयर मनदकन.*

13 नना जीवात मनाहजोम, मीट इव पोल्लोन पोस मनदलाह, मीक सीता अर्हचोर उसर कीयनद* बेस ओप्पिहता इनजोर, विचर कीयलाह आतन.*

14 मावा येसुसामि किर्स्तु नाक पोळकने वेहतप लेहकान,* नना डोलनद वेला ओसोय एरेन एवता इनजोर पुतन.*

15 अदिनेनाहक नना हातापया वने, मीट इव पोल्लोन अमेसा सीता कीसोर मनदलाहि, पकाय जिदते कीकन इनजोर, विचर कीयलाह आतन.

* 1:1 1:1 1 पत्र 1:1 * 1:1 1:1 तीतुस 2:13 * 1:2 1:2 योहन 17:3; पिलिपितोर 3:8; 2 पत्र 1:8; 2:20; 3:18 * 1:2 1:2 रोम सहरतोर 1:6-7; 1 पत्र 1:2 * 1:3 1:3 1 तिसलुनितोर 2:11-12; 2 तिसलुनितोर 2:14; 1 पत्र 5:10 * 1:3 1:3 योहन 17:3; पिलिपितोर 3:8; 2 पत्र 1:8; 2:20 * 1:3 1:3 1:6 * 1:4 1:4 3:9,13 * 1:4 1:4 याकुब 1:27; 2 पत्र 2:18-20 * 1:4 1:4 इपिसुसतोर 4:13,24; इब्रितोर 12:10; 1 योहन 3:2 * 1:5 1:5 कुलुसितोर 2:1-3 * 1:6 1:6 बळयिर 24:25; 2 तिमोति 1:7 * 1:6 1:6 लूकाल 21:19; रोम सहरतोर 5:3; याकुब 1:3-4 * 1:6 1:6 1:3 * 1:7 1:7 रोम सहरतोर 12:10; 1 पत्र 1:22 * 1:8 1:8 योहन 17:3; पिलिपितोर 3:8; 2 पत्र 2:20 * 1:8 1:8 कुलुसितोर 1:9-10 * 1:9 1:9 1 योहन 2:11 * 1:9 1:9 इपिसुसतोर 5:26 * 1:10 1:10 मत्याल 22:14; रोम सहरतोर 11:29; 1 तिसलुनितोर 1:4-5; 2 पत्र 1:3 * 1:10 1:10 3:17; यहूदाल 24 * 1:11 1:11 1 कुरितोर 15:24; 2 तिमोति 4:18 * 1:12 1:12 कुलुसितोर 1:3-5; 2 योहन 1-2 * 1:12 1:12 पिलिपितोर 3:1 * 1:13 1:13 3:1 * 1:13 1:12-13 यहूदाल 5 * 1:14 1:14 योहन 13:36; 21:19 * 1:14 1:14 2 तिमोति 4:6

पत्रु तना ऊळतव पोल्लोन रासतोग

16 (इव पोल्लोन बाराहक सीता कीसोर मनदना इतेके,) मावा येसुसामि किर्स्तु तना लावते मयगा वातदिन, माट ओनाड बळयिरोम मीक वेहतोम.* वेहतस्के, पका सत्रल बुदते मन्कलोर पुटिह कीतव पीटोन कैजिस वेहोम;* आयो, ओना मिळस्कनद डीसातुन मावाड कोंडाने ऊळतोम.*

17 अद इद्रम मन्हता: बेरा डीसाता देवुळि तना लेडते, “वेग नावा मगि; नना वेन जीवा कीतन; वेन ऊळिस गिर्दा आतन” इनजोर, देवुळबाबाल ओन मान ईसि, बेरोग कीतोग. (कीतस्के माट अगा मतोम.)

18 देवुळ रेगतद मेटातगा माट येसु किर्स्तुना संगे मतोम अस्के, पोगोन देवुळता जागाताहि वातद इद लेडतुन, माट मावाड केव्कने कैजतोम.*

19 अदिनेनाहक देवुळता कबुरतोर वेहतव पोल्लोड निटम इनजोर, इंजेके बेस-नेहना पुतोम.* ओराड पोल्लोन कैजिस मीट ताकतिर इतेक, बेस आयगा; ईकळतगा चिमलि वेहच ईयना लेहकान, अव पोल्लोड मीक वेहच ईस्ताड. पडवियना लेहकान,* किर्स्तु ओसोवने वायनोग. विय उकाता लेहकान, ओग मीवा जीवातगा वेहच कीसीयनोग,* अस्के मीक सबे पोल्लोड तेळियनुड.* अद दिया एवनाह, अव पोल्लोन कैजिस ताकाट.

20 मुने मीट इद पोल्लोतुन पुनदना: देवुळता सांमतागा ताना कबुरतोर रासतव पोल्लोन, तमाय बुदते पुन्जि रासोर आंदुर.

21 ओरु मन्कना बुदते तानाड पोल्लोन पुटिह केवोर;* मति देवुळता जीवा ओरा पोगोन उदतापयाने, अव पोल्लोन वेहतोर.*

2

जोल काहवालोर लोप्पा पत्रु मुनेन वेहतह्तोग

1 मति देवुळता कबुर वेहवालोरम इनजोर, नाळेह केवालोर, मुने देवुळता मन्कलोर नडुम मंदुर.* अद्रम इंजेके वने, जोल पोल्लोड काहवालोर मियगा मनदनुर. विस्वसतुन बूळे कीयनव जोल पोल्लोन, कुस्के पोक्रु कीयनुर.* आपुना जीवाता कर्सा ईस ओरिन असतोग* माल्काना पोल्लो कैजवा ताकनुर.* इद्रम कीसि, ओर कुद चट्टिपेटे गोसातगा अरयनुर.

2 वेल्लाटोर ओराड कैजिसि, ओरा लेहका आसि, लजालेवा लाग्वाड कबस्क कीयनुर.* अदिनेनाहक सेतेमता अगादा बदनम आयगा.*

3 जोल पोल्लोड काहवालोर कोताना लालुसतुहक, तमाय पुटिह कीतव पोल्लोन वेहतनुर.* ओसो अविस्किन वेहचि, मीक नाळेह कीयनुर.* ओरिन सिक्सा ईयनद देवुळि, वेल्लाय जोमताहि तयर मन्हता. अद ओरिन बूळे कीयगा; अद कूर्कसोर मनो.*

4 अद इद्रमि: पापम कीतव पोगोटाड देवतुल्किन वने, देवुळि विळसो; अविस्किन गोल्स्कने दोहचि, देयमदीपते मनदनद ईकळ गंगाता सिक्सा-बोदातगा वाटिसीता.* वाटिसि तना नेयम कीयनद दियातेनाहक तासता.

5 अहे मुने मतद ब्रमतगा मतोरिन वने, अद विळसो; तन्क पास्कतोरिन बूळे कीयलाहि, उड्रातुन लोहचीता.* मति देवुळता सेतेम अगदे ताकाट इनजोर, पोक्रु कीतोग नोहा मुय्तोन मात्रम, ओना एळवुर लोतोर संगे उड्राताहि पिसिह कीता.*

6 अद्रमे सोदोम-गोमोरा सहर्कने मतोरिन वने, अद विळसो; पूरा नेग आनाह, ओराड सहर्किन बूळे कीसीता, अद्रम ओरिन सिक्सा ईता.* ओसो तान पास्कवालोर इद्रमे आस्तोर इनजोर, इद पोल्लो तोहतहता.*

7-8 (सेतेमतोरिन बारा, देवुळि पिसिह कीयलाह पुन्हता. अदे सोदोम सहरतगा मतोग) लोट इनवाल, देवुळतुहक ओप्पनाह ताकतोग. अद सहरतोर लजालेवा लाग्वाड कबस्क कीदुर.* वेग सेतेमतोग लोट, ओरा नडुम मन्जि, दिनमे ओर कीयनव लाग्वाड कबस्किन ऊळिंदोग, कैजिंदोग. ऊळसोर, कैजसोर, ओग पका मेसेहने आसि, ओना जीवा मुर्तिय चुहेम आयो आंदु. अदिहक देवुळि अद सहरतुन बूळे कीयनामुने, ओन पिसिह कीता.*

9 इव सबे पोल्लोन मीक बाराहकु सीता कीसीयहनन इतेके, सामि तन्क माळवालोरिन तिपलताहि बेद्रम विळिसह कीयना,* ओसो लाग्वोरिन सिक्सा ईयनासाटि, नेयम कीयनद दिया एवनाह बेद्रम तासना, इविस्किन पुन्हता इनजोर,* इव पोल्लोड तोहतहताड.

10 तमा मन्कना बुद वेहतपु, करबताड लालुस्कने ताकवालोरिन,* सामिना अदिकरतुन पास्कवालोरिन कोनि, पका सिक्सा ईस्ता.

जोल पोल्लोड काहवालोर वेर मन्कलोर, बेदिहके बह रेयोर, पका कैंगम आस्तोर; ओसो रेयवालेवा बेरा लावताड देयहकिन बाताडे आयोड इन्जि पास्किहतोर*.*

* 1:16 1:16 मार्कल 13:26; 14:62; 1 तिसलुनितोर 2:19 * 1:16 1:16 1 तिमोति 1:3-4 * 1:16 1:16 इद पोल्लोतुन पुनदलाह, मार्कल 9:2-8 ऊळट.

* 1:18 1:16-18 मत्याल 17:1-8; मार्कल 9:2-8; लकाल 9:28-36 * 1:19 1:19 1 पत्रु 1:10-11 * 1:19 1:19 लकाल 1:76-79 * 1:19

1:19 तोहचीतव पोल्लोड 22:16 * 1:19 1:19 2 कुरिततोर 4:6 * 1:21 1:21 यिर्मयाह 23:26 * 1:21 1:20-21 2 शमूएल 23:2; बळयिर 1:16-17;

2 तिमोति 3:16; 1 पत्रु 1:11 * 2:1 2:1 व्यवस्थाविवरण 13:1-5; यिर्मयाह 6:13 * 2:1 2:1 2 कुरिततोर 11:13; 1 योहन 4:1; यहूदाल 3-4 * 2:1

2:1 1 कुरिततोर 6:18-20 * 2:1 2:1 यहूदाल 3-4 * 2:2 2:2 पुटमुळि 19:5-9; 2 पत्रु 2:7-8,18; यहूदाल 3-4,7 * 2:2 2:2 रोम सहरतोर 2:24

* 2:3 2:3 1 तिमोति 6:5; 2 पत्रु 2:14; यहूदाल 16 * 2:3 2:3 रोम सहरतोर 16:18; 2 कुरिततोर 2:17; 1 तिसलुनितोर 2:5 * 2:3 2:3 व्यवस्थाविवरण

32:35 * 2:4 2:4 यहूदाल 6; तोहचीतव पोल्लोड 20:1-3 * 2:5 2:5 3:6 * 2:5 2:5 पुटमुळि 6:1—7:24; 1 पत्रु 3:20 * 2:6 2:6 पुटमुळि

19:24; यहूदाल 7 * 2:6 2:6 यशायाह 1:9; मत्याल 10:15; 11:23; लकाल 10:12; रोम सहरतोर 9:29; इब्रितोर 4:11 * 2:7-8 2:7-8 पुटमुळि 19:5-9;

2 पत्रु 2:2,18; यहूदाल 3-4 * 2:7-8 2:7-8 पुटमुळि 19:1-16,29 * 2:9 2:9 1 कुरिततोर 10:13 * 2:9 2:9 तोहचीतव पोल्लोड 3:10 * 2:10

2:10 3:3; यहूदाल 16,18 * 2:10 2:10 बेरा लावताड देयहकिन बाताडे आयोड इन्जि पास्किहतोर “पोगोन मनदनव देवतुल्किन पास्किहतोर” इद अर्तम वने आया पायहता.

* 2:10 2:10 यहूदाल 8

- 11 पोगोटाड देवतुल्क बारा, अव देयहकिहकाय एक्वा लावताड मन्जाय मति, सामिना मुनेह अविस्किन पास्कोड†. ✨
- 12 मति वेर जोल कागहवालोर इतेके, तमा पुनवव पोल्लोना लोप्पा पास्किहहोर. वेर विचर कीया पुनवव, बुदलेवव जन्वर्कना लेहकाडोर आंदुर. ✨ इद्रमताड जन्वर्क बेदे कबळतुहक अरवाहकु, अविन पोस हक्कनाय ओजिहता. अद्रमलेहकाने देवुळि वेरिन बूळे कीयगा.
- 13 वेर लागवव कबस्क कीस्तोर, अविस्कना इसबते वेरिहक सिक्सा दोर्कगा. पियल-पोळद रिमाते मनदनदे, वेरिहक गिर्दा वास्ता. ✨ मीवा संगे कुळप तिनदहपा वने, वेर मीक नाळेह कीयलाह गिर्दा आस्तोर. ✨ अदिनेनाहक डागिललेहकान, माचलेहकान मीवा मुडगा लजा वानाह मन्हहोर.
- 14 वेरा नद्र साट्याल बुदते निंदिस मन्हता, पापम पोल्लोन पर्हकसोरिन मन्हता. विस्वसते मेग्वोरिन नाळेह कीसि, पापमतके ओस्तोर. ✨ लालुस आयनदिना लोप्पा कोनि, वेरे पका पुतोर. ✨ देवुळि वेरिन सिक्सा ईस्ताये. ✨
- 15 वेर सीदा दायनद अगदुन विळिसस लेसतोर. ✨ वेर मन्कलोर बहोर इनवाल मुयतोना मगि, बलामि इनवाना अगदुन पोयतोर. ✨ वेग बलामि इतेके, लागवद कबळताड कोतान जीवा कीस मतोग. ‡
- 16 मति ओना मूका गाळ्दि, मन्कना लेडते वळ्हकिसि, ओन तेर्हता; अह कीसि, ओग गूनयान बयतळ कबळ केवाह रोमिह कीसीता. ✨
- 17 वेर जोल पोल्लोड कागहवालोर वततव चुवाना लेहकाडोर; वळ्दे तेळिस दायनद मोयुलता लेहकाडोर, (इतेके मेसेहने केवालोर) आंदुर. ✨ वेरेनाहक देवुळि अमेसाता ईकळतुन तासता. ✨
- 18 वेर पोमाडेड पोल्लोड वळ्हकिहहोर, मति अव पोल्लोड बेदिहके अरवोड. ✨ अह वळ्हकिसि, वेर लजालेवा लाग्वाड कबस्कना मेटे, लेसतोर मन्कलोरगडाह पेसिसि, सेतेमता अगदे पूनाड-पूनाड वातोर मन्कलोरिन, ✨ मेंदुदाड लालुस्कने एकिह कीस्तोर. ✨
- 19 मीट बेदे अडोता कय इळन इलविर इनजोर, पूना विस्वसिरिन पोल्लो विळिसहहोर. पोल्लो विळिससाय मति, वेर तमाय बूळे कीयनव लालुस्कना कय इळन मन्हहोर. बाराहक इतेके, बोनाय बेद पोल्लो आव्रे कीस्ता, ओग ताना कय इळन मन्हतोगे. ✨
- 20 वेर मन्कलोर बचोटा बेरा गोसा! मावा सामि, माक पिसिह केवाल येसु किर्स्तुन पुताहकु, ✨ दुनियाताड सबे रीतिना पापमताहि पिहट अरतोर. ✨ अह आस तेला, ओसोवने अदे पापमता कय इळन अन्जि एकतोर इतेके, ✨ मुने मतदिहकाय इंजेके एक्वा सिक्साता लायकतोर आतोर. ✨
- 21-22 इतेके, वेर देवुळता सेतेम अगदुन पुनवा मन्ज मतेके, वेरिहक बेस ओप्पिस मनालि. ✨ “नयु तना ककतदिने नाकलाह मलयहता, ✨ नोगतद पदि मल्स चिक्लातगाने दोळगलाह दास्ता,” अद्रमलेहकाने आतोर; वेर देवुळ तोहतद अगदुन पुन्ज मन्जि, अद पवित्र अगदुन विळिससि, (तमा पाळना अगदुने ओसोवने पोयतोर). ✨

3

सीटिड बाराहक लोहतन इन्जि पत्रु वेहतहोग

- 1 नावा गोततोरिर! मीक लोहतदु इद नावा दुस्सा मल्काता सीटि आंदु; मीवा विचर सेतेम पोल्लोनके मनि इनजोर सीता कीसीयलाह, इव सीटिन लोहतन. ✨
- 2 वेल्लाय मुने, देवुळता पवित्र कबुरतोर तानाड पोल्लोन वेहतोर; ✨ ओसो मावा पिसिह केवाल येसुसामि किर्स्तु ईतद उकुम, ओनाड बळयिरा तोडटे मियगा वाता. इव मीट कगयतव पोल्लोन सीता कीम्हट इनजोर, ✨ नना वेहतलाह आतन. ✨

सामि ओसोवने वायनद दिया

- 3 मुने मीट इद पोल्लोतुन पुनदना गावले: आक्रिताड दियाने, आपुना लालुसते ताकवालोर वायनुर, ✨ ओर मीक कवयनुर, ✨ ओसो
- 4 इद्रम इनदनुर: “ओसोवने वायकन इनजोर, किर्स्तु पोल्लो विळिसस अतोग, ओग बेगाडोग? ✨ मावाड तादोर-बाबोर वने डोलतोर! अस्केडाहि बाताले बद्दलेम आयो! देवुळि बूमतुन पुटिह कीतस्के सबेटव बेद्रम मताड, अद्रमलेहकाने इंजेक वने मन्हताड,” इनदनुर.

† 2:11 2:11 अव देयहकिहकाय एक्वा लावताड मन्जाय मति, सामिना मुनेह अविस्किन पास्कोड “वेर मन्कलोरिहकाय एक्वा लावताड मन्जाय मति, सामिना मुनेह वेरिन पास्कोड” इद अर्तम वने आया पगयहता. ✨ 2:11 2:11 यहुदाल 9 ✨ 2:12 2:10-12 2 तिमोति 3:2; यहुदाल 10 ✨ 2:13 2:13 रोम सहरतोर 13:13; 1 तिसलुनितोर 5:7 ✨ 2:13 2:13 1 कुरिततोर 11:20-21; याकुब 5:5; यहुदाल 12 ✨ 2:14 2:14 याकुब 1:8; 2 पत्रु 2:18; 3:16 ✨ 2:14 2:14 2:3 ✨ 2:14 2:14 इपिसुसतोर 2:3 ✨ 2:15 2:15 बळयिर 13:10 ✨ 2:15 2:15 गिनती 22:5,7; व्यवस्थाविवरण 23:4; नहेम्याल 13:2; यहुदाल 11; तोहचीतव पोल्लोड 2:14 ‡ 2:15 2:15 देवुळता मन्कलोरिन सरप ईम इनजोर, मोवब देसेमता राजाल बलाकि इनवाल, बलामिहक कोताड ईस मतोग. ✨ 2:16 2:16 गिनती 22:21,23,28,30-35

§ 2:17 2:17 बेव-बेव चुवाड आसा वानाह एग मतप दिसिहताड, मति लोप्पा वतिस मन्हताड. बेद-बेद मोयुलि पेग वायगा इनजोर, गिर्दा वानाह मन्हता, मति वळ्दे तेळिस दास्ता. वेर जोल कागहवालोर वने, अद्रमे पलतेनाह कर्तुळते मतप, देवुळता जीवाते निंदिस मतप दिसिहहोर, मति वेर लोप्पा अद्रम इलेर. वेरगडाह मन्कलोरिहक बातय पायदा दोर्को. ✨ 2:17 2:17 यहुदाल 12 ✨ 2:17 2:17 यहुदाल 13 ✨ 2:18 2:18 इपिसुसतोर 4:17; यहुदाल 16 ✨ 2:18 2:18 1:4; 2:20 ✨ 2:18 2:18 2:2,7-8,14; 3:17 ✨ 2:19 2:19 योहन 8:34; रोम सहरतोर 6:16 ✨ 2:20 2:20 1:2,3,8 ✨ 2:20 2:20 याकुब 1:27; 2 पत्रु 1:4; 2:18 ✨ 2:20 2:20 2 तिमोति 2:4 ✨ 2:20 2:20 मत्याल 12:45; लूकाल 11:26 ✨ 2:21-22 2:20-22 इब्रितोर 10:26 ✨ 2:21-22 2:21-22 बुदताड पोल्लोड 26:11 ✨ 2:21-22 2:21-22 यहजेकेल 18:24; इब्रितोर 6:4-6; 10:26-27; याकुब 4:17 ✨ 3:1 3:1 1:13 ✨ 3:2 3:2 लूकाल 1:69-70; बळयिर 3:21; इपिसुसतोर 3:5-6 ✨ 3:2 3:1-2 यहुदाल 5 ✨ 3:2 3:2 यहुदाल 17 ✨ 3:3 3:3 2:10 ✨ 3:3 3:3 1 तिमोति 4:1; यहुदाल 18 ✨ 3:4 3:4 यशायाह 5:19; यिर्मयाह 17:15; यहजेकेल 12:22,27; मत्याल 24:48

5 ओर उंद पोल्लोतुन पुन्जाय मति, तान सीता केवोर. अद इद्रमि: सुस्मुने पोगोटा बूमि, देवुळ इतद पोल्लोतेन पुटटा. ओसो देवुळ वळ्हकिसिये, इळ्ता बूमतुन एग मतगडाहि पुटिह कीता, अह कीसि वततद बूमतुन, एतगडाहि एगिह कीता.✧

6 अहे देवुळ तना पोल्लोतेन अस्के मतद बूमतुन, एतगान मुळहता ओसो बूळे कीता.✧

7 मति इंजेक मनदनद पोगोटा बूमतुन, ओसो इळ्ता बूमतुन, किसते बूळे कीयलाहि, तना इतद पोल्लोतेने तासता.✧ तानाड: केंजवोरिन नेयम कीसि, ओरिन बूळे कीयनद दिया एवनाह अविस्किन तासता.✧

8 नावा गोततोरिर! उंद पोल्लोतुन मात्रम सीता कीम्हट: देवुळतुहक उंद दिया इतेके, अजर वर्साना लेहकान; ओसो अजर वर्साड उंद दियाता लेहकान मन्हाताड.✧

9 सामि तना पोल्लो विळिसस मतदिन केवालेवा, आल्सेम कीयलाह आता इनजोर, उच्चुर मन्कलोर विचर कीस्तोर.✧ मति अद्रम आयो;✧ बोगे बूळेम आयनद आयो इन्जि, देवुळता विचर मन्हाता. सबेटोर मन्कलोरिहक पापमता अगदाहि जर मलयलाह, मोका दोर्कि इनजोर, अद मियेनाहक आपसोर केपिहता.✧

पोगोटा बूमि ओसो इळ्ता बूमि पूना आयगा

10 मति मन्कलोरिहक एर्का लेवस्के, कले वायना लेहकान, सामि ओसोवने वायनद दिया वायगा.✧ अस्के पोगोटा बूमि पका नेकसोर मायगा, अगा मनदनव सबेटव कर्विसि बूळेम आयनुड:✧ इळ्ता बूमि, ओसो तानगा कीतव सबे कबस्क पडूने आयनुड.✧

11-12 इंगो, निटमे देवुळि निल्पिह कीतद दियाते पोगोटा बूमि किसते बूळेम आयगा; अगा मनदनव सबेटव दगडातुहक कारियनुड:✧ इव सबे आयनुड: इन्जि पुहनिर इतेके, अद दियाता अग ऊळसोर, पवित्रते ताकना गावले.✧ अमेसा मीट देवुळता विचर मतप लेहका कीयना गावले. अद्रम ताकतेके, मीटु अद दिया चट्पिट एवनाह कीकिर.✧

13 मति देवुळि पोल्लो विळिसतपु, पूना पोगोटा बूमि ओसो इळ्ता बूमि तयर आस्ता इनजोर, माट अग ऊळिहनल.✧ अगा मनवालोर सबेटोर सेतेमेतेन ताकनुर.✧

14 नावा गोततोरिर! इव पोल्लोड आयनुड इनजोर, मीट अग ऊळलाह आतिर. अग ऊळसोर, पापमता डागिललेवा, कसुरलेवा मन्जि,✧ नावा संगे कलियिस मतोर इनजोर, देवुळ इनाह पिससोर मन्हटु.✧

15 देवुळि मियेनाहक आपिस केपिहता, इदिनु पिसमुळ दोर्किह कीयलाह, मीक अग ईता इनजोर पुन्हटु.✧ इदे पोल्लोतुन, माट जीवा कीतोगा, मावा तोळतोगा पोलु वने, देवुळि ओन्क ईतद बुदते मीक रासतोग.✧

16 तनाड सबे सीटिने, इदे पोल्लोतुन रासिहतोगा. ओनाड सीटिने उचुक पोल्लोड पुनदा पगवप मुस्किल मन्हाताड:✧ तेळियवोर ओसो कमजोर विस्वसतोर मन्कलोर,✧ अव पोल्लोना अर्तमतुन मिळहच मन्ज वेहतहतोर. साख्रमताड दुसाड पोल्लोन वने, अहे कीस्तोर. इद्रम कीसि, ओर तमाय जीवातुन बूळे कीस्तोर.

17 नावा गोततोरिर! मीट इव पोल्लोन मुनेन पुतिर, अदिनेनाहक उसरते मन्हटु. अद्रम मनवेके, मीट मीवा विस्वसताहि पेके अर्सि,✧ देवुळताड केंजवोरा नाळेमते एगिसि, लेसकिर बहा!✧

18 अद्रम आयवा, माक पिसिह केवाल मावा किर्स्तु येसुसामिना देखाते ओसो बुदते, बेस बेर्ससोर अन्हटु.✧ इंजेक वने, अमेसा-अमेसातुहक वने, ओने मन्कलोर मान ईसि मोळिकर! आमेन.✧

✧ 3:5 3:5 पुटमुळि 1:2,6-10; देवुळताड पाटाड 24:2; 136:6; इब्रितोर 11:3 ✧ 3:6 3:6 पुटमुळि 7:10-24; 2 पत्र 2:5 ✧ 3:7 3:7 3:10,11-12 ✧ 3:7 3:7 यशायाह 66:15; 2 तिसलुनितोर 1:8; इब्रितोर 12:29; यहूदाल 7 ✧ 3:8 3:8 देवुळताड पाटाड 90:4 ✧ 3:9 3:9 1:4 ✧ 3:9 3:9 हबक्कूक 2:3; रोम सहरतोर 13:11; इब्रितोर 10:37 ✧ 3:9 3:9 रोम सहरतोर 2:4; 1 तिमोति 2:3-4; तोहचीतव पोल्लोड 2:21 ✧ 3:10 3:10 मत्थाल 24:43-44; लूकाल 12:39-40; 1 तिसलुनितोर 5:1-2; तोहचीतव पोल्लोड 3:3; 16:15-16 ✧ 3:10 3:10 यशायाह 24:19; 34:4; मीका 1:4; मत्थाल 24:35; 2 पत्र 3:7,11-12; तोहचीतव पोल्लोड 6:14; 21:1 ✧ 3:10 3:10 इब्रितोर 12:27 ✧ 3:11-12 3:11-12 यशायाह 24:19; 34:4; मीका 1:4; 2 पत्र 3:7,10 ✧ 3:11-12 3:11-12 1 कुरिततोर 1:5-7 ✧ 3:11-12 3:11-12 यहूदाल 21 ✧ 3:13 3:13 यशायाह 65:17; 66:22; रोम सहरतोर 8:19-21; 2 पत्र 1:4 ✧ 3:13 3:13 यशायाह 60:21; तोहचीतव पोल्लोड 21:27 ✧ 3:14 3:14 पिलिपितोर 2:15; याकुब 1:27 ✧ 3:14 3:14 1 तिसलुनितोर 5:23; 1 योहन 3:3 ✧ 3:15 3:15 रोम सहरतोर 2:4 ✧ 3:15 3:15 1 कुरिततोर 3:10; इपिसुसतोर 3:3 ✧ 3:16 3:16 इब्रितोर 5:11 ✧ 3:16 3:16 2:14 ✧ 3:17 3:17 तोहचीतव पोल्लोड 2:5 ✧ 3:17 3:17 1 कुरिततोर 10:12; गलातितोर 5:4; 2 पत्र 1:10; 2:18 ✧ 3:18 3:18 1:2 ✧ 3:18 3:18 रोम सहरतोर 11:36

किर्स्तुना बळयि योहन रासतदु मुनेता सीटि

इद सीटटुन बोग रासतोग इन्जि, सीटटे रासतद इले. मति “येसुनाड माट केंजतोम, मावाड कोंडाने ऊळतोम, बेस-नेहना ऊळिसि, मावाड कय्कने वने इटिस ऊळतोम,” इद्रम रासतद मन्हता. इद पोल्लोतुन ऊळिसि, मुनेतोग पेदामन्कल, येसुना बळयि योहनिये इद सीटटुन रासतोग इन्जि, मुनेतोर विस्वसिराड पेदल्क इंदुर. योहन रासतदु बेसता कबुरि ओसो तोहचीतव पोल्लोड, इव पुस्तकिन रासवाल योहन वेगे आंदोग. इद सीटटुन रासनस्के, वेग वेल्लाय मुय्तोग आस मतोग. ओसो योहन आसिया पटटा इपिसुस सहरतेन मतोग. अद तूकने आसिया पटटोर लोकुर वेल्लाटोरे, येसुना पोगोन विस्वस कीस मतोर. ओर विस्वसिरा नडुमि, येसुना विस्व पोकुर केवालोर लोकुर वासि, देवुळता मगि मन्कल मारियिस इद बूमते वावोग, ओसो बळयिर पोकुर कीतोग येसु देवुळ लोहतोग किर्स्तु आयोग, ओसो मन्कल डोलिसि बेस्केन जीवा अरवोग इनजोर, अगडोर विस्वसिरिह्कुक, इद्रमताड जोल पोल्लोन कागहनदुर.

अदिनेनाहक अगडोर विस्वसिरिन उसर कीयलाह, योहन रासिह्तोग. इतेके अद्रम जोल कागहवालोरारड पोल्लोन केंजनदायो. मति निटमतोग विस्वसि मन्कन इद्रम पुनदनाह आस्ता इन्जि योहन कागहतहतोग: (1) देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल येसु किर्स्तु मन्कल मारियिस वातोग; ओग पूरा देवुळिय आंदोग, पूरा मन्कल वने आंदोग इन्जि, निटमतोर विस्वसिरि नमिह्तोर. (2) निटमतोर विस्वसिरि देवुळता वचन वेहतपे ताकिह्तोर. (3) निटमतोर विस्वसिरि देवुळताहि पूना पुटमुळ दोर्कतोर, तमा ऐगेटोर विस्वसिरिन जीवा कीस्तोर. इद्रम जीवा कीयनदु देवुळतगडाह मन्हता. देवुळि तना मगिन मावासाटि इद बूमते लोहचि, अद माक बेचोन जीवा कीता, इद पोल्लोतुन तोहचीता. अद्रमे देवुळता मगिन मीट विस्वस कीस मतेके, मीकु निटमे अमेसाता पिसमुळ दोर्कताये इनजोर, योहन इद सीटटुन रासतोग.

येसु डोलिसि ओसोवने जीवा अरतदिना साक्सि

1 बोग बूम पुटवस्केडाह मन्हतोग, * ओना लोप्पा माट मीक वेहतलाह आतोम. ओनाड माट केंजतोम, * मावाड कोंडाने ऊळतोम, * बेस-नेहना ऊळिसि, मावाड कय्कने वने इटिस ऊळतोम. * ओनाय मेटे देवुळि माक वळ्हकिसि, पिसमुळ ईस्ता. *

2 बोग देवुळता पिसमुळ आंदोग, ओन देवुळि मन्कल मारियिह कीस लोहताह्कुक, माट ओन ऊळतोम, अद पोल्लोता साक्सि माट ईयलाह आतोम. * ओसो माट ओन पुनदनामुने, ओग देवुळबाबाना संगे मतोग, ओग अमेसाता पिसमुळ एवाना लोप्पा, * मीक वेहतलाह आतोम.

3 देवुळबाबाना मगि येसु किर्स्तुन माट ऊळतोम, ओनाड केंजतोम. * मीट वने मावा संगे कलियिस मनदना इन्जि, ओना कबुरतुन मीक वेहतहनोम. माट सबेटोरल ऐगेन कलियिस मतल इतेके, देवुळबाबाल ओसो येसु किर्स्तु, वेरा संगे कलियिस मतप आस्ता. *

4 मीट वने मावा संगे कलियिसि, माक पका गिर्दा वायि इनजोर, * मीकु इव पोल्लोन रासलाह आतन.

देवुळि वेहचलेहकाडा आंदु

5 येसु किर्स्तुनगडाह बेद पोल्लो केंजतोम, अदिन मीक वने वेहतलाह आतोम. अद इद्रम मन्हता, देवुळि वेहचलेहका मन्हता. तानगा मुर्तिय ईकळ इले. *

6 अदिनेनाहक माट देवुळता संगे कलियिस महनोम इनजोर वेहचि, ईकळते मतेक अचोन, * माटु जोल मन्कलोरल, * ओसो सेतेमते ताकवोरल आंदल. *

7 मति देवुळि बेद्रम वेहचते मन्हता, * अद्रमलेहका माट वने ताना वेहचते ताकतेके, * ओर्विहक-ओर्वोर्ग कलियिस महनल. ओसो देवुळता मगि येसुना नेतुर, मावा सबे पापमतुन एडिह कीस्ता. *

8 मयगा बेदे पापम इले इनजोर इतेक अचोन, मयगा मुर्तिय सेतेम इले. माट कुदि नाळेम आयहनल. *

9 अदिनेनाहक मावा पापमतुन मकिह केवालेवा, देवुळता मुनेह कबूल आतेक अचोन, * अद मावा पापमतुन मापि कीस्ता. ओसो सबे लाग्वाड कबस्कना पापमताहि, माक एडिह कीस्ता. इद्रमलेहका देवुळि तना वेहतप लेहका कीसि, तना सेतेम तोहतहता.

10 बोगे मन्कल पापम केवोग इलेग, इनजोर देवुळि इन्हता. अदिहक माट पापम केवोम इनजोर इतेक अचोन, देवुळतुन जोल कीयहनल; ताना पोल्लोतुन मावा जीवातगा तासवल. *

2

येसु किर्स्तु मावा तोळ मन्हतोग

* 1:1 1:1 योहन 1:1-2; 1 योहन 2:13-14 * 1:1 1:1 बळयिर 4:20; 1 योहन 1:3 * 1:1 1:1 इब्रितोर 2:3-4 * 1:1 1:1 नावा साक्सि सेतेम मन्हता इनजोर, योहन इद्रम इतोग. * 1:1 1:1 1 पत्रु 5:1 * 1:2 1:2 4:2 * 1:2 1:2 5:11,13,20 * 1:3 1:3 1:1 * 1:3 1:3 योहन 17:3,21; 1 कुरिततोर 1:9 * 1:4 1:4 योहन 3:29 * 1:5 1:5 1 तिमोति 6:16; याकुब 1:17 * 1:6 1:6 योहन 8:12; 1 योहन 2:11 * 1:6 1:6 2:4; 4:20 * 1:6 1:6 योहन 3:21; 2 कुरिततोर 6:14 * 1:7 1:7 1 तिमोति 6:16 * 1:7 1:7 यशायाह 2:5 * 1:7 1:7 तीतुस 2:14; इब्रितोर 9:22; तोहचीतव पोल्लोड 7:14 * 1:8 1:8 अय्यूब 15:14; बुदताड पोल्लोड 20:9; रोम सहरतेन 3:10-18; 1 योहन 2:4; 4:20 * 1:9 1:9 देवुळताड पाटाड 32:5; बुदताड पोल्लोड 28:13; तीतुस 2:14 * 1:10 1:10 योहन 3:33; 1 योहन 2:14; 4:20; 5:10

1 ए पेकोरिर! ✨ मीट पापम केमाटु इनजोर, इव पोल्लोन नना मियेनाहक रासलाह आतन. मति मयगडाह बोगाय पापम कीतेके, माकु देवुळबाबाना संगे गूनम केवाल ओर्वोग तोळतोग मन्हतोग. ओगे सेतेमतोग येसु किर्स्तु आंदोग. ✨

2 मावा पापमता मापि आयना इन्जि, मावा सिक्सातुन तना पोगोन एचि, डोलिस मतोग. ✨ सिरप मावाय आयो, मति पूरा दुनियामेटोरा पापमतेनाहक डोलिस मतोग. ✨

3 माट देवुळता उकुमतुन केंजिस अद्रम ताकतेकेने, तान माट बेस पुहनल इन्जि, मावा जीवातगा एर्का आस्ता. ✨

4 बोगु नना देवुळतुन पुतन इनजोर इन्हतोग, ✨ मति तानाड अडोन माळोग इतेके, ओग जोल मन्कल आंदोग. ओनगा सेतेम इले. ✨

5 मति बोगु देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि अद्रम ताकिहतोग, ओनगा नितमे देवुळता गूनम मन्हता. ✨ इदिन ऊळिसि, माट देवुळता संगे जोळेम आस महनल इनजोर, माक तेळियिहता.

6 बोगु देवुळता संगे जोळेम आस महनन इन्हतोग, ✨ ओना ताकमुळि येसुना ताकमुळता लेहकाने मनदना गावले. ✨

ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयनद पोल्लो

7 मावोरिर! नना मीकु पूना अडो रासोन, मति मुनेताहि मीट पुतदु, पाळना अडोतुने रासलाह आतन. ✨ मीट विस्वसते वातगडाहि केंजतद पोल्लोये, इद पाळना अडो आंदु. ✨

8 मति इद अडोता उंद पूना अर्तम इंजेक माक दिसिहता. ईकळ-गंगा मायलाह आता, सेतेमता वेहच इंजेके दीचलाह आता. ✨ अदिनेनाहक अद अडोता पूना अर्तम, येसुना पिसमुळतगा ओसो मीवा पिसमुळतगा वने नितम आता.

9 बोगु देवुळता वेहचते महनन इन्हतोग, मति तना तोळतोग विस्वसिन कोटुल कीस्तोग इतेके, ✨ ओग इंका वने ईकळ-गंगातेन मन्हतोग.

10 बोगु तना तोळतोग विस्वसिन जीवा कीस्तोग, ओग वेहचते मनवाल आंदोग. ✨ ओनगा पापमते अर्हतनद बेदे पोल्लो इले.

11 मति बोगु तना तोळतोग विस्वसिन कोटुल कीस्तोग, ओग ईकळते मन्हतोग, अहे ईकळते ताकिहतोग. ✨ ईकळ ओनु तोववाह कीता, ✨ अदिनेनाहक ओग बेके दास्तोग, अदिन वने पुनोग.

12 ए पेकोरिर, येसु किर्स्तुना मेटे, मीवा पापमता मापि आता इन्जि, ✨

मीक इव पोल्लोड रासलाह आतन.

13 ए पाळनोर विस्वसिरि*, बूम पुटवगडाह मनवाल येसु किर्स्तु,

मीट पुतिर इन्जि, मीक रासलाह आतन.

ए पूनोर विस्वसिरि†, मीट देयहकना मुक्यान‡ आरे कीतिर इन्जि, ✨

मीक रासलाह आतन.

14 ए पेकोरिर, मीट देवुळबाबान पुतिर इन्जि, ✨

मीक इव पोल्लोड रासलाह आतन.

ए पाळनोर विस्वसिरि, बूम पुटवगडाह मनवाल येसु किर्स्तु,

मीट पुतिर इन्जि, ✨ मीक रासलाह आतन.

ए पूनोर विस्वसिरि, मीवा विस्वस मेगकता; देवुळता पोल्लो मीवा जीवातगा मन्हता. ✨

मीट देयहकना मुक्यान आरे कीतिर इन्जि, ✨ मीक रासलाह आतन.

15-16 (इंजेके जमा आतोरिन वेहतलाह आतन:) इद दुनिया ईयनद गिर्दातुन पर्हकना, ✨ आपुनाड कोंडाहक दिसतदिन लालुस कीयना, इद दुनियाता मालसोमते पोमाडेड कीयना, ✨ इव सबे पोल्लोड देवुळबाबानाड आयोड, मति ओन पुनवोराड आंदुड. अदिनेनाहक इद दुनियातुन, ओसो इद दुनिया मीक ईयनद बेदिने, मीट जीवा केमाटु. ✨ बोग इदिन जीवा कीस्तोग, ओग देवुळतुन जीवा केवोग. ✨

17 इद दुनिया ओसो, देवुळतुन पुनवोराड लालुस्क मायसोर दास्ताड, ✨ मति बोग देवुळता विचर मतप ताकिहतोग, ओग ताना संगे अमेसा जीवात मनदनोग.

✨ 2:1 2:1 1 कुरिततोर 4:14 ✨ 2:1 2:1 रोम सहरतोर 5:10; 1 तिमोति 2:5; इब्रितोर 9:24 ✨ 2:2 2:2 रोम सहरतोर 3:25-26; इब्रितोर 2:17; 1 योहन 4:10

✨ 2:2 2:2 योहन 4:42; 11:51-52; 1 योहन 3:5; 4:14 ✨ 2:3 2:3 योहन 14:15; 15:9-10; 1 योहन 2:4,14; 3:6,22,24; 4:7; 5:3; तोहचीतव पोल्लोड

12:17; 14:12 ✨ 2:4 2:4 तीतुस 1:16 ✨ 2:4 2:4 1:6,8; 2:3; 4:20 ✨ 2:5 2:5 योहन 14:23; 1 योहन 4:12,17-18; 2 योहन 6 ✨ 2:6 2:6

योहन 15:4 ✨ 2:6 2:6 योहन 13:13-16; 15:9-10; 1 पत्र 2:21; 1 योहन 3:3; 4:17-18 ✨ 2:7 2:7 योहन 13:34; 1 योहन 3:11,23; 4:21; 2 योहन 5

✨ 2:7 2:7 योहन 15:12 ✨ 2:8 2:8 रोम सहरतोर 13:12; इपिसुसतोर 5:8; 1 तिसलुनितोर 5:4-5 ✨ 2:9 2:9 2:11; 3:15; 4:20 ✨ 2:10 2:10

3:14 ✨ 2:11 2:11 योहन 12:35; 1 योहन 1:6; 2:9; 3:15; 4:20 ✨ 2:11 2:11 2 कुरिततोर 4:4; 2 पत्र 1:9 ✨ 2:12 2:12 बळयिर 13:38; 1

कुरिततोर 6:11 * 2:13 2:13 पाळनोर विस्वसिरि मोदुल कागिदते "तपेरिर". वचन 14ते अहे. † 2:13 2:13 पूनोर विस्वसिरि मोदुल कागिदते "लेयोरिर". वचन 14ते

अहे. ‡ 2:13 2:13 देयहकना मुक्यान मोदुल कागिदते "लाग्वदिन". वचन 14 अगा वने. ✨ 2:13 2:13 योहन 16:33; 1 योहन 2:14; 4:4; 5:4-5,18; तोहचीतव

पोल्लोड 12:11 ✨ 2:14 2:14 योहन 14:7; 1 योहन 2:3 ✨ 2:14 2:13-14 1:1 ✨ 2:14 2:14 योहन 5:38; 8:37; 1 योहन 1:10 ✨ 2:14

2:14 2:13 ✨ 2:15-16 2:15-16 रोम सहरतोर 13:14; इपिसुसतोर 2:3; 1 पत्र 2:11 ✨ 2:15-16 2:15-16 याकुब 4:16 ✨ 2:15-16 2:15-16

रोम सहरतोर 12:2 ✨ 2:15-16 2:15-16 याकुब 4:4 ✨ 2:17 2:17 1 कुरिततोर 7:31

किर्स्तुना विस्दतोर

18 पेकोरिर! आक्रिता वेला एवता. ✨ किर्स्तुना मोदुल विस्दतोग वायनोग इनजोर मीट केंजतिर. अद्रमलेहकाने इंजेक वने, किर्स्तुना विस्दतोर वेल्लाटोर वातोर. ✨ अदिनेनाहक आक्रिता वेला वाता ✨ इनजोर माट पुतल. §

19 ओर मन्कलोर मावाय मुडगडाहि पेसतोर, मति निटम ओर मुनेताहि मावोर आयवा मतोर. ✨ अद्रम आस मतेके, मावाय संगे मनेर. ओर माक विळिसस अताहकुक, ओर बोरे मावा तोळतोर आयोर इनजोर, माक एका आस्ता. ✨

20 मति मीक इतेके, किर्स्तु तना पवित्र जीवा ईसि निल्पिह कीतोग, अदिहक इंजेके मीट सबेटोरिर सेतेमतुन पुह्निर. ✨

21 मीट सेतेमतुन पुनविर इनजोर नना रासोन, मति मीट सेतेमतुन पुतिर, सेतेमताहि बेदे जोल पुटो इनजोर वने पुतिर. ✨ अदिनेनाहक रासलाह आतन.

22 ओसो बोगु येसुन देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तु आयोग इन्हतोग, ओग जोल मन्कल आंदोग. इद्रमतोगु किर्स्तुना विस्दतोग आंदोग, ओगु देवुळबाबान ओसो ओना मगिन जेक तासिहतोग. ✨

23 बोगु देवुळता मगिन जेक तासिहतोग, ओनगा देवुळबाबाना तोळ इले. मति बोग ओना मगिन (नावा पिसिह केवाल इन्जि) कबुल कीस्तोग, ओनगा देवुळबाबाना तोळ मन्हता. ✨

24 मति मीट बेद पोल्लो विस्वस कीतगडाह केंजतिर, अद पोल्लो मीवा जीवातगा मनि. अद्रम मता इतेके, मीट मगना संगे ओसो देवुळबाबाना संगे जोळेम आस मनदकिर. ✨

25 येसु माक अमेसाता पिसमुळ ईकन इनजोर, पोल्लो विळसतोग. ✨

26 मीक लेसिह कीयलाह ऊळवालोरु, ओरा लोप्पा नना इव पोल्लोन रासलाह आतन. ✨

27 मति मीवा जीवातगा इतेके, येसु किर्स्तुना मेटे दोर्कतद देवुळता पवित्र जीवा मन्हता. अदिनेनाहक बोगे दुस्रोग मन्कल मीक कागहतनद गर्ज इले. किर्स्तुना मेटे दोर्कतद पवित्र जीवा मीक सबे कागहतहता. ✨ अद जीवा सेतेमता आंदु, जोलता आयो. अदिनेनाहक अद कागहतप लेहकाने, किर्स्तुना संगे जोळेम आस मन्हट.

28 ए पेकोरिर, किर्स्तुना संगे जोळेम आस मन्हट. अद्रम मतेके, ओग बेस्के इद बूमते मल्स वायनोग, अस्के माट रेयवल आयकल. ओसो ओग वायहपा, ओना मुनेह लजा आयवालेवा मनदकल. ✨

29 ओसो किर्स्तु सेतेमतोग आंदोग इनजोर, मीट पुतिर इतेके, मियगडाहि बोर् सेतेमताड कबस्क कीस्तोर, ओरिहक पुटमुळि देवुळिये ईता, इदिन वने पुन्हट. ✨

3

माट देवुळताड पिलाड-पेकोरल

1 ऊळाट, मावा देवुळबाबाल माकु नावाड मगक-मयास्क इन्जि इन्हतोग, ✨ अचोन ओग माक जीवा कीस्तोग! ✨ इंजेक माट निटमे देवुळताड पिलाड-पेकोरल आंदल. मति इद पोल्लो दुनियातोरिहक एका इले, बाराहक इतेके ओर देवुळतुन वने पुनोर. ✨

2 ए गोततोरिर, इंजेके माट देवुळताड पेकोरल महनल निटमे! मति पया वायना कालमते माट बेद्रमतोरल आयकल, इद पोल्लोतुन पुनवल. ✨ तेला मति माक इद पोल्लो एका मन्हता इतेके, किर्स्तु देवुळदीपताहि बेस्के मल्स वायनोग अस्के, ✨ किर्स्तु बह मन्हतोग, अद्रमे ओग माक दिसनोग. ✨ दिसतस्के, माट वने ओना लेहका आयकल. ✨

3 बोर् ओना पोगोन निटम इद्रमता आसा तासिहतोर, ✨ ओर सबेटोरु मावा किर्स्तु बेद्रम पवित्र मन्हतोग, अद्रमे ओर वने पापम कीयनदिन विळिससि, पवित्र आस्तोर. ✨

4 बोर् पापम कीसोर मन्हतोर, ओर देवुळताड अडोना विस्द आस्तोर. पापम कीयना इतेके, देवुळताड अडोना विस्द आयनदे. ✨

5 मति मावा पापमता सिक्सातुन तेहच ओयलाह, ✨ किर्स्तु वास मतोग इनजोर, मीट पुतिर. ✨ ओसो ओग पापमलेवोग आंदोग, ✨ इद पोल्लो वने मीक एकाय मन्हता.

6 अदिनेनाहक बोर् किर्स्तुना संगे जोळेम आस मन्हतोर, ओर पापम कीसोर मनोर. ओसो बोर् पापम कीसोर मन्हतोर, ओरु किर्स्तुन बेस्केन ऊळोर; ओसो किर्स्तु बोग आंदोग इनजोर वने पुनोर. ✨

7 ए पेकोरिर! बोरिने मीक नाळेह कीयलाह एमाट. ✨ बोगु सेतेमताड कबस्क कीसोर ताकिहतोग, ओगु किर्स्तुना लेहका सेतेमतोग आंदोग. ✨

✨ 2:18 2:18 1 पृ 4:7 ✨ 2:18 2:18 4:1,3 ✨ 2:18 2:18 रोम सहरतोर 13:12 § 2:18 2:18 आक्रिता वेला इतेके, येसु किर्स्तु ओसोवने बूमतगा वायनद वेलाता मुनेता वेला आंदु. ✨ 2:19 2:19 2 योहन 7 ✨ 2:19 2:19 1 कुरिततोर 11:19 ✨ 2:20 2:20 यहुदाल 5 ✨ 2:21 2:21 3:19-20 ✨ 2:22 2:22 4:3; यहुदाल 3-4 ✨ 2:23 2:23 4:2,15; 5:1; 2 योहन 9 ✨ 2:24 2:24 4:15 ✨ 2:25 2:25 5:11,13,20 ✨ 2:26 2:26 3:7; 4:7; 2 योहन 7 ✨ 2:27 2:27 1 तिसलुनितोर 4:9; इब्रितोर 8:11 ✨ 2:28 2:28 इपिसुसतोर 3:12; कुलुसितोर 3:4; 1 योहन 3:2,21; 4:17-18 ✨ 2:29 2:29 3:7; 5:1; 3 योहन 11 ✨ 3:1 3:1 योहन 1:12; 11:52; रोम सहरतोर 8:14,16 ✨ 3:1 3:1 योहन 3:16; 1 योहन 4:9-10 ✨ 3:1 3:1 योहन 15:18,21; 16:3 ✨ 3:2 3:2 रोम सहरतोर 8:19-21,23-24 ✨ 3:2 3:2 लुकाल 17:30; कुलुसितोर 3:4; 1 योहन 2:28 ✨ 3:2 3:2 योहन 17:24; 2 कुरिततोर 3:18 ✨ 3:2 3:2 रोम सहरतोर 8:29; 2 पृ 1:4 ✨ 3:3 3:3 रोम सहरतोर 15:12; 1 पृ 1:3 ✨ 3:3 3:3 योहन 17:19; 2 कुरिततोर 7:1; 1 पृ 1:15; 2 पृ 3:14; 1 योहन 2:6 ✨ 3:4 3:4 5:17 ✨ 3:5 3:5 इब्रितोर 9:26 ✨ 3:5 3:5 योहन 1:29; 1 पृ 1:18-20; 1 योहन 2:2 ✨ 3:5 3:5 2 कुरिततोर 5:21; 1 पृ 1:18-19 ✨ 3:6 3:6 2:3; 3 योहन 11 ✨ 3:7 3:7 2:26 ✨ 3:7 3:7 2:29; 4:17-18

8 मति बोर पापम कीसोर मन्हतोर, ओर देयहकना मुक्याना लोकर आंदुर. बह इतेक, अदु सुस्मुनेताहिये पापम कीसोर वायलाह आता.✧ तानाड कबस्किन बूळे कीयलाहिये, देवुळता मगि वातोग.✧

9 बोर देवुळताड मगक-मयास्क आतोर, ओर पापम कीसोर मनोर.✧ बाराहक इतेके ताना जीवा ओरगा मन्हता. ओर पापम कीसोर मनदा पगवोर, बह इतेके ओर देवुळताड मगक-मयास्क आतोर.

10 इद्रमलेहका देवुळता पेकोर बोर,✧ ओसो देयहकना मुक्याना पेकोर बोर✧ इनजोर, पुनमुळ आस्ता. बोर सेतेमते ताकोर, ओसो तमा ऐंगेटोर विस्वसिरिन जीवा केवोर, ओर देवुळता लोकर आयोर.✧

जीवा कीसोर मनदना

11 माट ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीसोर मनदना,✧ इद्र पोल्लोतुन इतेके, मीट सबेटोरिर विस्वसते वातगडाह केंजतिर.✧

12 मीट कायनुना* लेहका मनमाट. ओग देयहकना लेहका, लाग्वा बुदतोग मतोग; ओसो तना तमिन हक्कतोग. बाराहक हक्कतोग? बह इतेके तनाड कबस्क लाग्वाड मताड, मति तना तमिनाड कबस्क बार सेतेमताड मताड,✧ अदिनेनाहक तनतमिन हक्कतोग.✧

13 मावोरिर! इद्र दुनियाता लोकर मीक कोंटे कीस्तोर अस्के, मीट बाममाट.✧

14 माट इंजेके हामुरता लावताहि पेसिसि, देवुळता पिसमुळतुन दोर्किह कीतल इनजोर, माक एर्का मन्हता.✧ बाराहक इतेके, माट मावा ऐंगेटोर विस्वसिरिन जीवा कीयहनल.✧ मति बोर अद्रम जीवा केवोर, ओर हातप लेहकाने मन्हतोर.

15 बोग मन्कल तना ऐंगेटोर विस्वसिरिन जीवा केवोग,✧ ओना बुदि, हक्के मन्कना बुदता लेहका मन्हता.✧ हक्के मन्कना जीवातगा, अमेसाता पिसमुळ इले,✧ इदिन मीट पुतिरे.

16 येसुसामि मयेनाहक तना जीवा ईतोग.✧ अस्केडाहिये जीवा कीयनद पोल्लोतुन माट पुतल. अदिनेनाहक माट वने मावा ऐंगेटोर विस्वसिरासाटि गर्ज अरतेके, जीवा वने ईयलाह तयर मनदना गावले.✧

17 बोर विस्वसिरगा तमक पिसलाह, बेचोनो मालसोम मन्हता, मति मालसोमलेवोर विस्वसिर पका तिपल आस्तोर. लेवोरा तिपलतुन ऊळिसि, मता मन्कलोरा जीवा उचुन वने नोयो इतेके, अद्रमतोर मन्कलोर मयगा देवुळता गूनम मन्हता इन्जि, बेद्रम इनदा पगयनुर?✧

18 अदिनेनाहक पेकोरिर! माट सिरप तोडटा पोल्लो वळहकिस जीवा कीयनद आयो. मति देवुळता सेतेम पोल्लोतुन नमिसि, दुसोरनाहक बेसताड कबस्क कीयना गावले.✧

येसुन विस्वस केवालोर देवुळताड पेकोर

19-20 इद्रमलेहका ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीतिकेने, माट देवुळता सेतेम अगदे ताकिहनल इनजोर, माक एर्का आयगा.✧ ओसो माट देवुळता मुनेह, दीराते रेयवालेवा मनदकल. अस्के मावा बुदि माक कसुर तोहतेकाय, मावा बुदतुहकाय वीळिसि, देवुळता बुद एक्वा मन्हता, अद मावा लोप्पा पूरा पुन्जि, (माक गूनम तोहतहता).

21 मावोरिर! मावा बुदि माक कसुर तोहवेके, देवुळतुन दीराते वळहकलाह, निटमे माक अग दोर्कगा.✧

22 अस्के माट देवुळतुहक विचर वातप कीयहनल,✧ ओसो तानाड अडोड माळसोर ताकिहनल.✧ अदिहक माक गर्ज मतद तान ताल्हकतेके, अद माक दोर्किहता.✧

23 अद्रमे तना मगि येसु किर्स्तुना पोगोन, माट विस्वस कीयना इनजोर, देवुळ उकुम ईता.✧ अद्रमे माट ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयना इनजोर बार, किर्स्तु उकुम ईतोग.✧

24 ओसो बोग देवुळता उकुमतुन केंजिस ताकिहतोग, ओग ताना संगे जोळेम आस मन्हतोग,✧ अहे अद वने ओना जीवातगा जागा आस्ता.✧ इद्रमलेहका देवुळि मावा जीवातगा जागा आस्ता इनजोर, माक ईतद ताना पवित्र जीवाते, माट पुनदा पगयहनल.✧

4

देवुळता जीवा, ओसो लेसिह कीयनद जीवा

✧ 3:8 3:8 योहन 8:44; 1 योहन 3:10 ✧ 3:8 3:8 योहन 12:31; 16:11; इब्रितोर 2:14-15; 9:26 ✧ 3:9 3:9 3:6; 5:18 ✧ 3:10 3:10 3:1 ✧ 3:10 3:10 मत्याल 13:38-39; योहन 8:44; 1 योहन 3:8 ✧ 3:10 3:10 रोम सहरतोर 13:8-10; क्लुसितोर 3:14; 1 तिमोति 1:5; 1 योहन 4:8 ✧ 3:11 3:11 योहन 15:12; 1 योहन 4:7,11-12,21; 2 योहन 5 ✧ 3:11 3:11 2:7 * 3:12 3:12 कायनु ओसो हाबेल, वेर आदम-अवानाड इर्वुर मगक मतोर. वेरगडाह बेरोग दादाल कायनुना जीवा, तना तमिन ऊळिसि कर्विदु. अदिनेनाहक कायनु तनतमिनु हक्कतोग. (पुटमुळि 4:8) ✧ 3:12 3:12 इब्रितोर 11:4; यहुदाल 11 ✧ 3:12 3:12 बुदताड पोल्लोड 29:10; योहन 8:40 ✧ 3:13 3:13 योहन 15:18; 17:14 ✧ 3:14 3:14 योहन 5:24 ✧ 3:14 3:14 योहन 13:35; 1 योहन 2:10; 5:2 ✧ 3:15 3:15 2:9,11 ✧ 3:15 3:15 मत्याल 5:21-22; योहन 8:44; याकुब 4:2 ✧ 3:15 3:15 गलातितोर 5:19-21; तोहचीतव पोल्लोड 21:8 ✧ 3:16 3:16 योहन 10:11; 15:13 ✧ 3:16 3:16 पिलिपितोर 2:17; 1 योहन 4:17-18 ✧ 3:17 3:17 व्यवस्थाविवरण 15:7; याकुब 2:15-16; 1 योहन 4:20 ✧ 3:18 3:18 2 योहन 3 ✧ 3:19-20 3:19-20 2:21 ✧ 3:21 3:21 रोम सहरतोर 14:22; इपिसुसतोर 3:12; 1 योहन 2:28; 5:14 ✧ 3:22 3:22 योहन 8:29; इब्रितोर 13:20-21; 1 योहन 5:14 ✧ 3:22 3:22 2:3 ✧ 3:22 3:22 अथ्यूब 22:16-27; मत्याल 7:7; 21:22; योहन 9:31; याकुब 4:3 ✧ 3:23 3:23 योहन 6:29; 1 योहन 4:15; 5:13 ✧ 3:23 3:23 2:7 ✧ 3:24 3:24 योहन 6:56; 10:38; 1 योहन 2:3 ✧ 3:24 3:24 2:3; 4:15 ✧ 3:24 3:24 योहन 14:17; रोम सहरतोर 8:9,14,16; 1 तिसलुनितोर 4:8; 1 योहन 4:13

1 मावोरिर! नयगा देवुळता जीवा मन्हता इनवालोर, सबेटोरा पोगोन विस्वस तासमाट. (देवुळता कबुर वेहवालोरुम इनजोर,) जोल कबुरतोर वेल्लाटोर, दुनियाते तिरियसोर नाळेह कीस्तोर. ✧ अदिनेनाहक ओरगा निटम देवुळता जीवा मन्हताया, इले इनजोर, सेतेमतुन पर्हकिस ऊळाट. ✧

2 ओरगा निटम देवुळता जीवा मन्हताया, इले इनजोर, मीट इद्रमलेहका ऊळकिर: येसु किर्स्तु मन्कल मारियिस, इद बूमते वातोग इनजोर बोर वेहतहोर, ओर देवुळता जीवाताहि वळ्हकिहोर. ✧

3 मति बोर, येसु किर्स्तु मन्कल मारियिस वावोग इनजोर वेहतहोर, ओर देवुळता जीवाताहि वळ्हकोर. ✧ इद्रमतोर इतेके, येसु किर्स्तुना विस्दतोर आंदुर. किर्स्तुना मोदुल विस्दतोग वायनोग इनजोर, मीट केंजिस मतिर. मति ओग विस्दतोना बुदि, इंजेक इंका इद दुनियाते मन्हता. ✧

4 ए पेकोरिर! मीट देवुळताहि पुटोरिर आंदिर. ✧ मियगा मनदनद ताना पवित्र जीवा, दुनियाते मनदनद देयहकना मुक्याहकाय, एक्वा बेरा लावता आंदुर. ✧ अदिनेनाहक मीट ओर जोल काहवालोरिन गेल्सतिर. ✧

5 (देवुळता पोल्लो ततोम इनजोर नाळेह केवालोर,) इद दुनियाता बुदतोर आंदुर. अदिनेनाहक दुनियाताडे पोल्लोड वळ्हकिहोर. अहे इद दुनियातोर लोकर ओराड केंजिहोर. ✧

6 मति माट देवुळता लोकरल. ✧ बोर देवुळतुन पुतोर, ओर मावा पोल्लोतुन केंजिहोर; ✧ मति बोर देवुळतुन पुनोर, ओर मावा पोल्लोतुन केंजोर. इद्रमलेहका सेतेमता पवित्र जीवा ओरगा मन्हताया, ✧ बार लेसिह कीयनद जीवा मन्हता इनजोर, ✧ माक पुनमुळ आस्ता.

जीवा कीयनद देवुळिये

7 गोतयालोरिर! माट ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयना गावले. ✧ जीवा कीयनद पोल्लो देवुळतगडे आंदुर. बोर जीवा कीस्तोर, ओर देवुळताड पिलाड-पेकोर आसि, तान पुतोर. ✧

8 देवुळि जीवा कीयनद आंदुर. ✧ अदिनेनाहक बोर दुसोरिन जीवा केवोर, ओर तान पुनोर. ✧

9 तना मगना मेटे, माक पिसमुळ दोर्कि इनजोर, देवुळि तना वगोगे मगिन इद दुनियाते लोहच मता. इद्रम कीसि, नना लोकरिन जीवा कीयनन इनजोर तोहता. ✧

10 बेद्रम जीवा कीयना इनजोर, माट देवुळतुन जीवा कीसि तोहवल. मति देवुळिये इद पोल्लोतुन बेस-नेहना तोहता. ✧ बेद्रम इतेके, अद माक जीवा कीता, ओसो तना मगि मावा पापमता सिक्सातुन तना पोगोन एचि डोलेग इनजोर, ओन लोहच मता. ✧ इदे निटम जीवा कीयनद आंदुर. ✧

11 अदिनेनाहक मावोरिर! देवुळि माक इचोन जीवा कीता इतेके, माट वने ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीयना गावले. ✧

12 बोगे बेस्केन देवुळतुन ऊळोग; ✧ मति माट ओर्विहक-ओर्वोग जीवा कीतेकेने, देवुळि मावा जीवातगा जागा आस्ता. ✧ जागा आसि, मयगा मनदनद ताना गूनमि लोकरिहक पूरा दिसिहता; ✧ (अस्के देवुळतुन ऊळवेकाय, ओर तान पुनदा पगयहोर.)

13 देवुळि तना पवित्र जीवातुन, मावा जीवातगा उदिह कीता. अदिनेनाहक माट ताना संगे जोळेम आतल. ओसो अद मयगा जागा आस्ता इनजोर, माट पुहनल. ✧

14 इद दुनियातोरिन पिसिह कीयलाहि, देवुळबाबाल तना मगिन लोहतोग इनजोर, ✧ माट ऊळतोम. ओसो अद पोल्लो निटमे मन्हता इनजोर, साक्सि महनोम.

15 येसुये देवुळता मगि इनजोर, बोर कबुल कीस्तोर, ओरा जीवातगा देवुळ जागा आस्ता; ✧ ओसो ओर वने देवुळता संगे जोळेम आस मन्होर. ✧

16 देवुळि माक जीवा कीता इनजोर इंजेके पुतल, ✧ ओसो इद पोल्लोता बर्वसते ताकिहनल. देवुळि जीवा कीयनद आंदुर. ✧ अदिनेनाहक बोर जीवा कीसोर मन्होर, ओर ताना संगे जोळेम आस मन्होर. ओसो अद वने ओरगा जागा आस्ता. ✧

17-18 देवुळि इद दुनियाते मावा ताकमुळतुन ऊळिसि, येसुना ताकमुळतुन ऊळतप आंदुर. ✧ अदिनेनाहक देवुळि सबेटोर लोकरा नेयम कीयहपा, ✧ माट रेयवालेवा दीरा पोस मनदकल. ✧ सिक्सातुहक मन्कलोर रेयिहोर, मति बोग देवुळता गूनमते निदिस मन्हतोग, ✧ ओनगा रेय वसनद पोल्लो मनो. ✧ ओग देवुळता नेयमते बाताल सिक्सा दोर्कगा इन्जि रेयोग. मति बोग विस्वसि देवुळता गूनमते निदिस मनोग, ओगु नेयमतेनाहक रेयिहोर.

19 देवुळिये मुने माक जीवा कीता, अदिनेनाहक माट जीवा कीयहनल. ✧

✧ 4:1 4:1 यिर्मयाह 14:14; 2 पत्र 2:1; 1 योहन 2:18; 2 योहन 7; तोहचीतव पोल्लोड 2:2 ✧ 4:1 4:1 यिर्मयाह 29:8; 1 कुरिततोर 12:10; 1 तिसलुनितोर 5:19-21; 2 तिसलुनितोर 2:2 ✧ 4:2 4:2 योहन 1:14; 1 योहन 1:2; 2:23 ✧ 4:3 4:2-3 1 कुरिततोर 12:3 ✧ 4:3 4:3 2 तिसलुनितोर 2:3-7; 1 योहन 2:18,22; 2 योहन 7 ✧ 4:4 4:4 4:6 ✧ 4:4 4:4 रोम सहरतोर 8:31; कुलुसितोर 2:15 ✧ 4:4 4:4 2:13-14; 5:4 ✧ 4:5 4:5 योहन 15:19; 17:14,16 ✧ 4:6 4:6 योहन 8:23; 1 योहन 4:4; 5:19 ✧ 4:6 4:6 योहन 8:47; 10:3-5; 18:37 ✧ 4:6 4:6 योहन 14:17 ✧ 4:6 4:6 1 तिमोति 4:1 ✧ 4:7 4:7 3:11; 4:11; 2 योहन 5 ✧ 4:7 4:7 1 योहन 2:3,29; 5:1 ✧ 4:8 4:8 4:7,16 ✧ 4:8 4:8 3:10 ✧ 4:9 4:9 योहन 3:16-17; 1 योहन 4:16; 5:11,13,20 ✧ 4:10 4:10 रोम सहरतोर 5:8,10; 1 योहन 4:19 ✧ 4:10 4:10 रोम सहरतोर 3:25-26; इब्रितोर 2:17; 1 योहन 2:2 ✧ 4:10 4:9-10 3:1 ✧ 4:11 4:11 4:7; 2 योहन 5 ✧ 4:12 4:12 योहन 1:18; 1 तिमोति 6:16; 1 योहन 4:20 ✧ 4:12 4:11-12 1 योहन 2:5; 3:11 ✧ 4:12 4:12 2:5; 4:17-18 ✧ 4:13 4:13 रोम सहरतोर 8:9; 1 योहन 3:24 ✧ 4:14 4:14 योहन 3:17; 4:42; 1 योहन 2:2 ✧ 4:15 4:15 रोम सहरतोर 10:9; 1 योहन 2:23; 3:23; 5:1,5 ✧ 4:15 4:15 2:24; 3:24 ✧ 4:16 4:16 4:9 ✧ 4:16 4:16 4:7-8 ✧ 4:16 4:16 4:12-13 ✧ 4:17-18 4:17-18 योहन 17:22-23; 1 योहन 2:6; 3:7,16 ✧ 4:17-18 4:17-18 इब्रितोर 9:27 ✧ 4:17-18 4:17-18 2:28 ✧ 4:17-18 4:17-18 2:5; 4:12 ✧ 4:17-18 4:17-18 रोम सहरतोर 8:15 ✧ 4:19 4:19 4:10

- 20 बोगाय, नना देवुळतुन जीवा कीय्हनन इद्रम इन्हतोग, मति तना ऐंगेटोग विस्वसिन कोंटे कीस्तोग इतेके, ओग जोल मन्कल आंदोग. ✨
तनाड कोंडाहक दिसवाल ऐंगेटोग विस्वसिन जीवा केवोग इतेके, ✨ तन्क दिसवद देवुळतुन ✨ ओग बह जीवा कीया पगयह्तोग? ✨
21 देवुळि माक इद्रम उकुम ईता: बोग देवुळतुन जीवा कीस्तोग, ओग तना ऐंगेटोग विस्वसिन वने जीवा कीयना गावले. ✨

5

माटु दुनियाताड लाग्वाड कबस्कनगा एकवल

- 1 येसुये देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल इनजोर, बोर बोर विस्वस कीस्तोर, ओर देवुळताड मगक-मयास्क आस्तोर. ✨ ओसो बोगाय तना बाबान जीवा कीस्तोग, ओग बाबानगडाहि पुटोर सबेटोरिन वने जीवा कीस्तोग. ✨
2 अद्रमे माट देवुळतुन जीवा कीसि, ताना उकुमतुन केंजिस अद्रम ताकतेके, तानाड मगक-मयास्किन माट जीवा कीय्हनल इनजोर, ✨ माक एर्का आस्ता.
3 तानाड अडोन माळसोर ताकतेके, माट देवुळतुन जीवा कीय्हनल इन्जि, माक एर्का आस्ता. ✨ अद्रमे तानाड अडोड माळलाह, वेल्ला तिपलताड इलेड. ✨
4 बाराहक इतेके बोर देवुळताड मगक-मयास्क आस्तोर, ओर इद्र दुनियाताड सबे लाग्वाड कबस्कने एगोर. इंजेक माट देवुळता पोगोन विस्वस कीतल, अदिनेनाहके दुनियाताड सबे लाग्वाड कबस्कनगा एकवल. ✨
5 येसुये देवुळता मगि इनजोर बोग विस्वस कीस्तोग, ✨ ओग इद्र दुनियाताड लाग्वाड कबस्कनाहि पिहट अरयह्तोग. ✨

येसुना साक्सि

- 6 बोग देवुळताहि इद्र भूमतगा वातोग, ओग वासि देवुळता पेदिरते एग मीतोग. ओसो हक्कनागुटातगा नेतुर पोहचि, (मोक आयलाह वास मतोग,) ओग येसु किस्तुय आंदोग. ओग बोग आंदोग इन्जि, सिरप ओना एग मीयना रिवजिये तोहो, मति ओना नेतुर पोहच मोक आयनद कबळ वने तोहतहता. इद्रम देवुळता पवित्र जीवा, इद्र पोल्लोता साक्सि ईस्ता. बाराहक इतेके, देवुळता पवित्र जीवा सेतेमता मन्हाता. ✨
7-8 येसुना साक्सि ईयनव मूड मन्हाताड: ✨ पवित्र जीवा, देवुळता पेदिरते मीतद एग ओसो येसु पोहतद नेतुरि. ✨ इव मूड आस कलियिसि साक्सि ईस्ताड.
9 माट इतेके मन्कलोर ईतद साक्सितुन केंजिसि, इद्र सेतेमे मन्हाता इहनल. मति देवुळि ईयनद साक्सि इतेके, मन्कलोर साक्सितुहकाय, बेचोनो वीळिस बेरा, ओसो पका बर्वस लायकता आंदु! ✨ बह इतेके देवुळि तना मगना लोप्पा साक्सि ईता. ✨
10 अदिनेनाहक देवुळता मगि येसुसामिन बोग विस्वस कीस्तोग, ओग इद्र साक्सितुन तना जीवातगा तासिह्तोग. ✨ मति बोग विस्वस केवोग, ओग देवुळतुन जोल इन्हतोग. ✨ बाराहक इतेके देवुळ कुद तना मगना लोप्पा ईतद साक्सिता पोगोन, ओग विस्वस केवोग इनजोर.
11 देवुळि ईतद साक्सि इद्रम मन्हाता इतेके, देवुळि माक अमेसाता पिसमुळ ईता, अद पिसमुळि ताना मगि येसुसामिनगा दोर्किहता. ✨
12 बोग देवुळता मगना संगे जोळेम आसि मन्हतोग, ओनगा अद पिसमुळ मन्हाता. मति बोग येसुसामिन विस्वस केवोग, ओनगा मात्रम अद पिसमुळ इले. ✨

देवुळता अमेसाता पिसमुळि

- 13 देवुळता मगि येसुसामिना पोगोन विस्वस केवालोरि, ✨ अमेसाता पिसमुळ इंजेके मियगान मन्हाता इन्जि, ✨ मीट पुनदना इनजोर, रासलाह आतन.
14 देवुळता विचर मतपु, माट तान बातालाय ताल्हकतेके, अद मावा पोल्लोतुन केंजिहता इनजोर, माक दीरा मन्हाता. ✨
15 देवुळि मावा ताल्हकनदिन केंजिहता इनजोर, माट पुहनल इतेके, माट बाताल तान ताल्हकतल, अद माक दोर्किताये इनजोर वने, माक एर्का मन्हाता. ✨
16 बोगाय तना तोळतोग विस्वसिनु, देवुळताहि एगिह केवद† पापम कीयहपा ऊळतेके, ओनेनाहक ओग पार्तना कीयना गावले. पापम केवाल पापमताह मलतेके, देवुळि ओन्क पूना पिसमुळ ईयगा. ✨ इद्रमता पापमते बोर दल्लिस मन्हतोर, ओरिन अद पापम देवुळताहि एगिह केवो आयगा, ओरनाहके नना इव पोल्लोड वेहतलाह आतन. मति बेद पापम देवुळताहि एगिह कीस्ता‡, अद पापम केवानेनाहक मीट पार्तना कीम्हट इनजोर नना वेहोन. ✨

✨ 4:20 4:20 1:6,8,10; 2:4,9,11 ✨ 4:20 4:20 3:17 ✨ 4:20 4:20 4:12 ✨ 4:20 4:20 1 पत्र 1:8 ✨ 4:21 4:21 लैव्यवस्था 19:18; मत्याल 5:43-44; 22:37-39; योहन 13:34; 1 योहन 2:7; 3:11 ✨ 5:1 5:1 1 योहन 2:22-23,29; 4:15 ✨ 5:1 5:1 4:7 ✨ 5:2 5:2 3:14 ✨ 5:3 5:3 योहन 14:15; 1 योहन 2:3; 2 योहन 6 ✨ 5:3 5:3 मत्याल 11:30; 23:4 ✨ 5:4 5:4 योहन 16:33; 1 कुरिततोर 15:57; 1 योहन 2:13; 4:4 ✨ 5:5 5:5 4:15; 5:1 ✨ 5:5 5:4-5 2:14-15 ✨ 5:6 5:6 मत्याल 3:16-17; मार्कल 1:10-11; लुकाल 3:19-22; योहन 15:26; 16:13-15 * 5:6 5:6 अस्के बोर जोल काहवालोर तिरियंदुर. देवुळता पेदिरते येसु एग मीतस्के, ओना मेंदुलतगा किस्तुना जीवा ओळियता, पया ओग डोलनामुने, ओनगडाहि किस्तुना जीवा पेसिस अता, इद्रम ओर काहहन्दुर. ✨ 5:7-8 5:7-8 व्यवस्थाविवरण 19:15 ✨ 5:7-8 5:7-8 योहन 19:34 ✨ 5:9 5:9 योहन 5:34,37; 8:18 ✨ 5:9 5:9 मत्याल 3:17; मार्कल 1:11; लुकाल 3:19-22; योहन 5:32,37 ✨ 5:10 5:10 रोम सहरतोर 8:16; तोहचीतव पोल्लोड 12:17 ✨ 5:10 5:10 योहन 3:33; 1 योहन 1:10 ✨ 5:11 5:11 योहन 1:4; 3:36; 1 योहन 1:2; 2:25; 4:9; 5:13,20 ✨ 5:12 5:12 योहन 3:15-16,36 ✨ 5:13 5:13 3:23 ✨ 5:13 5:13 1:2; 2:25; 4:9; 5:11,20 ✨ 5:14 5:14 मत्याल 7:7; योहन 14:13-14; याकुब 4:3; 1 योहन 3:21-22 ✨ 5:15 5:15 मार्कल 11:24 † 5:16 5:16 देवुळताहि एगिह केवद मोदुल कागिदते "हामुरतेके ओसेवद". ✨ 5:16 5:16 याकुब 5:15 ‡ 5:16 5:16 देवुळताहि एगिह कीस्ता मोदुल कागिदते "हामुरतेके ओसीस्ता". ✨ 5:16 5:16 1 योहन 3:14; 5:12

- 17 सबे लाग्वाड कबस्कु पापमे आस्ताड, ✨ मति सबे पापम कबस्कु देवुळताहि एगिह केवोडऽ.
- 18 बोरु देवुळताड मग्क-मयास्क आस्तोर, ओर पापम कीसोर मनोर इनजोर, माक एर्काय मन्हता. ✨ देवुळता मगि येसुसामि ओरिन ऊळेवाळे कीस्तोग, देयहकना मुक्याल* ओरिन बोय पगवो. ✨
- 19 ताना कयदे इद पूरा लाग्वा दुनिया मन्हता, ✨ मति माट इतेके देवुळता लोकरल आंदल इनजोर, माट पुहनल. ✨
- 20 देवुळता मगि येसुसामि इद बूमतगा वासि, सेतेम देवुळतुन पुनदना इन्जि, ओग माक बुद ईतोग. ✨ माट इंजेके इदे निटम देवुळता संगे जोळेम आतल इतेके, ताना मगि येसु किर्स्तुना संगे जोळेम आतल. सेतेम देवुळ ओसो अमेसाता पिसमुळ एवाल वेगे आंदोग. ✨ माक विस्वसिरिहक इव सबे पोल्लोड एर्काय मन्हताड.
- 21 अदिनेनाहक पेकोरिर, मीटु सबे जोल पेन-बोमानगडाह जेक मन्हटु. ✨

✨ 5:17 5:17 3:4 § 5:17 5:17 देवुळताहि एगिह केवोडऽ मोदुल कागिदते "हामुरतके ओसेवोडऽ". ✨ 5:18 5:18 3:9 * 5:18 5:18 देयहकना मुक्याल मोदुल कागिदते "लाग्वदु". ✨ 5:18 5:18 योहन 14:30; 1 योहन 2:13; यहुदाल 21 ✨ 5:19 5:19 योहन 12:31; 17:15; गलातितोर 1:4 ✨ 5:19 5:19 4:6 ✨ 5:20 5:20 लूकाल 24:45 ✨ 5:20 5:20 योहन 1:1; 1 योहन 1:2; 5:11,13 ✨ 5:21 5:21 1 कुरिततोर 10:7,14; 1 तिसलुनितोर 1:9

किर्स्तुना बळयि योहन रासतदु दुस्रा मल्काता सीटि

इद सीटटुन बोग रासतोग, इद पोल्लो सीटटे रासतद इले. मति “नना मुनेतोग पेदामन्कनन” इद्रम रासतद मन्हता. इद पोल्लोतुन ऊळिसि, मुनेतोग पेदामन्कल योहनिये इद सीटटुन रासतोग इन्जि, मुनेतोर पेदल्क इंदुर. इद सीटि “देवुळ आचतद बायिनेनाहकु ओसो तानाड पिलाड-पेकोरेनाहकु” इन्जि रासतद मन्हता. “बायि ओसो तानाड पिलाड-पेकोर” इतेके, बेदो उंदि विस्वसिरा मुडुहक रासतद मन्हता इनजोर, बोर बोर इन्हतोर. ओसो बोर-बोर, उंद बेदो विस्वसि आंचाहकु, ओसो तानाड पिलाड-पेकोरिहक रासतद मन्हता, इनजोर इन्हतोर.

इद सीटटुन योहन बाराहक रासतोग इतेके, वेर विस्वसिर बेस येसु कागहतप सेतेमते तार्किंदुर, मति वेरा एरियाते वेल्लाटोर जोल कागहवालोर नाग-नाग वेलियसोर, लोकरिन लेसिह कीसोर मतोर. अदिनेनाहकु इद्रमतोर जोल कागहचि, देवुळतगडाह जेक ओयवालोरगडाह मीट उसरते मन्हटु, ओरिन जेक तासिसि मीवाड लोहकने वायलाह एमाटु. अहे सबेटोर विस्वसिरि विस्वसते बेस मेगिस मन्हटु, आपुना मनमुळतुन बेस तासाटु, ओर्विहक-ओर्वीग जीवा कीस देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि पिसाटु इन्जि, योहन इद सीटटगा रासलाह आतोग.

ओर्विहक-ओर्वीग जीवा कीयनद पोल्लो

1-2 नना नीवा पेदामन्कनन इद सीटटुन रासिहन्नन. ✨ देवुळ आचतद बायिनेनाहकु, ✨ ओसो तानाड पिलाड-पेकोरेनाहकु, रासलाह आतन.*
देवुळता सेतेम पोल्लो मावा जीवातगा मन्हता, ओसो मावा संगे अमेसा मनदगा वने. ✨ अद सेतेम पोल्लो वेहतपु, नना मीक जीवा कीतन. (नना वगोनने आयो, देवुळ तोहतद सेतेमतुन पुतोर सबेटोर वने, मीक जीवा कीस्तोर. ✨) इद सेतेमतुन पुन्जि, माट विस्वस कीतल.

3 माट सेतेमतुन पुताहकु, ओर्विहक-ओर्वीग जीवा कीयलाह आतल. ✨ अदिनेनाहक मावा देवुळबाबाल ओसो ओना मगि येसु किर्स्तु, माक देव्या ईयनुर, जीवा लोपनुर, सुकमते तासनुर. ✨

4 बायि, नना नीवाड उच्चुर पिलाड-पेकोरा पोल्लोतुन केंजतन. देवुळबाबाल माक बेद उकुम ईतोग, अदिना लेहका ओर सेतेमते ताकलाह आतोर इनजोर केंजिसि, नना पका गिर्दा आतन. ✨

5 केंजा! नना नीक पूना उकुम रासोन; मति माट मुने केंजतल, अदे उकुमतुन रासलाह आतन. इतेके माट ओर्विहक-ओर्वीग जीवा कीयना, इदे अद उकुम आंदु. ✨

6 मीट विस्वस कीतस्केडाहि केंजिहन्निर अद्रमलेहकाने, (ओर्विहक-ओर्वीग जीवा कीमहटु इनजोर,) देवुळि उकुम ईता. ताना उकुम केंजिस ताकनदे, निटम जीवा कीयनद आंदु. ✨

जोल कागहवालोरगडाह उसरते मनदना

7 लोकरिन नाळेह कीस लेसिह केवालोर वेल्लाटोर, दुनियाते पेसतोर. ✨ येसु किर्स्तु मन्कल मारियिस इद बूमते वावोग इनजोर, ओर वेहतलाह आतोर. इद्रम वेहवालोर लेसिह केवालोर, ओसो किर्स्तुना विस्वसतोर आंदुर. ✨

8 उसरते मन्हटु! माट इचानाह बेदिनेनाहक कहटेम कीतोम, अदिन मीट मायिह केमाटु. (देवुळि इनम ईकन इनजोर पोल्लो विळसता,) अद पूरा इनम मीक दोर्कना, अद्रमलेहका पिसाटु.

9 किर्स्तु कागहतव पोल्लोनु, बोग विस्वस केवा जेक दास्तोग, ओग देवुळता संगे जोळेम आयोग. ✨ मति किर्स्तु कागहतव पोल्लोन, बोग विस्वस कीसोर मन्हतोग, ओग देवुळबाबाना ओसो ओना मगना संगे वने, जोळेम आस मन्हतोग. ✨

10 अदिनेनाहक वेहतलाह आतन, किर्स्तु कागहतव पोल्लोन कागहवोग मन्कल, मियगा कागहतलाह वातेके, ओन मीवा लोते केयमाटु, ओसो जोहर वने केमाटु. ✨

11 अद्रमतोन्क तोळ आयवाल मन्कल, ओनाड लाग्वाड कबस्कने कलियिह्तोग. ✨

12 इंजेके मीक वेहतलाहि, नयगा वेल्लाडे पोल्लोड मन्हताड; मति अविस्किन नना सीटटे रासोन. बह इतेके ननाने मियगा वायकन अस्के, माट ओर्विहक-ओर्वीग मोकम मुनेह वळहककल इन्जि, आसा कीयलाह आतन. ✨ अस्के माट बेस-नेहना गिर्दा आयकल.

13 देवुळ आचतद ✨ नीवा एलानाड † पिलाड-पेकोर, मीक जय येसु इनदलाह आतोर.

✨ 1:1-2 1:1-2 3 योहन 1 ✨ 1:1-2 1:1-2 13 * 1:1-2 1:1-2 बायि इतेके पूरा विस्वसि मुलु. तानाड पिलाड-पेकोर इतेके, मुडोर मन्कलोस मनदनुर. इलवेके बायि, तानाड पिलाड-पेकोर इतेके, बेदो विस्वसि आंचाळि, ओसो तानाड पिलाड-पेकोर मनदनुर. अस्के पका विस्वतेनाहकु, वेल्लाटोर विस्वसिर मक्सि मन्जि, येसुन मोळिंदुर. इद सीटि विस्वसतोर कयदे दोर्कतेके, बोरिहक रासतद मन्हता इन्जि, ओरिहक एर्का आयना आयो, इदिनेनाहक योहन इद्रम रासतोग बहे. ✨ 1:1-2 1:1-2 2 पत्रु 1:12 ✨ 1:1-2 1:1-2 1 योहन 3:18; 2 योहन 3; 3 योहन 1 ✨ 1:3 1:3 1-2 ✨ 1:3 1:3 रोम सहरतोर 1:6-7 ✨ 1:4 1:4 1 कुरिततोर 13:6; 3 योहन 3 ✨ 1:5 1:5 योहन 13:34-35; 15:12,17; 1 योहन 2:7; 3:11; 4:7,11 ✨ 1:6 1:6 योहन 14:15; 1 योहन 2:5; 5:3 ✨ 1:7 1:7 1 योहन 2:19,26; 4:1 ✨ 1:7 1:7 1 योहन 4:2-3 ✨ 1:9 1:9 3 योहन 9 ✨ 1:9 1:9 योहन 7:16; 8:31; 1 योहन 2:23 ✨ 1:10 1:10 रोम सहरतोर 16:17 ✨ 1:11 1:11 इपिसुसतोर 5:11; 1 तिमोति 5:22; यहूदाल 23 ✨ 1:12 1:12 3 योहन 13-14 ✨ 1:13 1:13 1-2 † 1:13 1:13 एलाळि इतेके, इदु वचन 1ता “बायिना” एलाळि. इगा इद्रम तेळियिहता इतेके, इदु बेदाय विस्वसि आंचाळ मनदगा, आयवेके बेदाय विस्वसि मुलु.

किर्स्तुना बळयि योहन रासतदु मुचाकेपाता सीटि

इद सीटटुन रासवाल येसु किर्स्तुना बळयि योहन आंदोग, तना गोततोग गयुस पेदिरतोन्क रासतोग. गयुस किर्स्तुना पोल्लोतुन बेस केंजिसि तार्किंदोग. विस्वसिर ओनगा अतेके, ओरिहक बेदाय कबळ कीसीयहपा, नाळेह केवालेवा कीसींदोग. पुनवोर सेवकिर मतेक तेला, बेस जागा-पग्सा कींदोग, अहे सबेटोर विस्वसिरिन पका जीवा कींदोग. गयुसना इद कबुरतुन केंजिसि, योहन पका गिर्दा आसि, इद सीटि रासिहतोग.

ओसो दियुत्रिपे इनवाल, विस्वसिरा मुडा सेवक मतोग, मति येसुना सेतेमता कबुरतुन पोक्कुर केवालोर, देवुळताड सेवकिरिन बोनगान वायलाह एवोग आंदोग. दुसोरिन वने ओर सेवकिरेनाहक जागा-पग्सा कीयलाह एवोग आंदोग. अदिहक नना अगा वासि, ओन सुद्रे कीकन इनजोर, योहन इद सीटटगा रासिहतोग.

योहन गयुसिहक सीटि रासिहतोग

- 1 नना मुनेतोग पेदामन्कनन आंदन. ✨ नावा गोतयानिन गयुस, इद सीटि नीक रासलाह आतन. नना नावा जीवाताहि नीक जीवा कीरहनन. ✨
- 2 नावा गोतयानिन! नीवा जीवा देवुळता संगे जोळेम आसि सुकमते मन्हता, अद्रमलेहका सबे पोल्लोने निमा सुकमते मनदना. बेदे रोगमि, दुकि आयवा बेस मनदना इनजोर, नना पार्तना कीयलाह आतन.
- 3 उय्तुर विस्वसिर वासि, गयुसि निटमे सेतेमते ताकसोर पिसलाह आतोग इनजोर, कबुर ततोर. अदिनेनाहक नना पका गिर्दा आतन. ✨
- 4 नावाड पेकोर सेतेमते ताकसोर पिसलाह आतोर इनजोर केंजिसि, नावा जीवातुहक बेस गिर्दा आता. ✨ बेदे दुसा पोल्लो तान्काय वीळिस नाक गिर्दा एवो. ✨

विस्वसिरा सेवा-साकुर कीयना

- 5 नावा गोतयानिन! मावोर विस्वसिर नियगा वातेके, निमा ओरिहक बेदाय कबळ कीसीयहपा, नाळेह केवालेवा कीसीरहनिन. पुनवोर विस्वसिर मतेक तेला, ओरिन बेस ऊळिहनिन. ✨
- 6 निमा ओरिन पका जीवा कीतिन इन्जि, ओर नीवा बेसतल साक्सि इडोर विस्वसिरा मुडुहक वेहतोर. देवुळतुहक विचर वानाह, निमा ओर सेवाकिरा सेवा-साकुर कीसि लोहतेके बेसु! ✨
- 7 ओर किर्स्तुना सेवातुहक पेसतोर, साय्तातेनाहक ओरु विस्वस केवोरगा अनोर.
- 8 ओरु सेतेम पोल्लोन वेहतनद कबळ केवालोर आंदुर. अदिनेनाहक माट अद्रमतोरिहक साय्ता कीयना गावले. ✨ अद्रम कीतेके, माट वने ओरा संगे सेतेमतेनाहक कबळ केवालोर लेहका आयकल.
- 9 नना विस्वसिरा मुडुहक, उंद सीटि वने रासिस लोहच मतन. मति दियुत्रिपे इनवाल, विस्वसिरा मुडगा तना अदिकर ताकिह कीयलाह बोटटोग. अदिहक ओग नना वेहतनदिन केंजोग. ✨
- 10 अदिनेनाहक नना अगा वासि, ओग बाताल बाताल कीयलाह आतोग, अदिन सबेटोर विस्वसि मुडोरिन वेहतकन. ओग नावा पोगोन, करबताड पोल्लोने जोल कसुर वाटिहतोग; अचोने आयो, उननाटोर विस्वसिर ओनगा अतेके, ओरिन बेस गिर्दाते ऊळोग. ✨ ओसो विस्वसिरिन वने, अद्रमलेहका कीयलाहि एवोग. अद्रम केवालोरिन विस्वसिरा मुडाहि पलते पेहचीस्तोग. ✨
- 11 नावा गोतयानिन! लाग्वा कबळ केवालोर लेहका आयो, मति बेसता कबळ केवालोर लेहका कीम. ✨ बेसता कबळ केवाल मन्कल देवुळतोग आंदोग. ✨ मति लाग्वा कबळ केवाल देवुळतुन पुनोग. ✨
- 12 देमेतिरियुस इनवान सबेटोर बेसतोग इनजोर इन्हतोर. ✨ सेतेमता इसबते वने, ओग बेसतोग मन्कल आंदोग. ओग बेसतोग इनजोर, माट वने वेहतलाह आतोम. माट वेहतनद सेतेम इनजोर, निमा इतेके पुतिने. ✨

आक्रिता जोहर

- 13 नीक वेहतलाह नयगा ओसो वेल्लाडे पोल्लोड मन्हताड, मति अव पोल्लोन इद्रम सीटटे रास वसो.
- 14 मति नीक बेस्के कलियकन अस्केन, माट ओर्विहक-ओर्वीग मोकम मुनेह वळहककल इन्जि, नना आसा कीयलाह आतन. ✨
- 15 देवुळि नीक सुकम ईथि. इडोर मावोर नीक जय येसु वेहतहतोर. मियगडोर मावोरिन ओर्विन-ओर्विन नयेनाह जय येसु वेहा.

✨ 1:1 1:1 2 योहन 1-2 ✨ 1:1 1:1 2 योहन 1-2 ✨ 1:3 1:3 2 योहन 4 ✨ 1:4 1:4 1 कुरिततोर 4:14 ✨ 1:4 1:3-4 1 कुरिततोर 13:6 ✨ 1:5 1:5 रोम सहरतोर 12:13; इब्रितोर 13:2 ✨ 1:6 1:6 तीतुस 3:13 ✨ 1:8 1:6-8 रोम सहरतोर 10:15 ✨ 1:9 1:9 2 योहन 9 ✨ 1:10 1:10 2 योहन 10; 3 योहन 5 ✨ 1:10 1:10 योहन 9:34 ✨ 1:11 1:11 देवुळताड पाटाड 34:14; 37:27 ✨ 1:11 1:11 1 योहन 2:29; 3:10 ✨ 1:11 1:11 1 योहन 3:6 ✨ 1:12 1:12 बळयिर 6:3; 1 तिमोति 3:7 ✨ 1:12 1:12 योहन 19:35; 21:24 ✨ 1:14 1:13-14 2 योहन 12

किर्स्तुना सेवक यहूदाल रासतद सीटि

इद सीटटुन रासवाल किर्स्तुना सेवक यहूदाल आंदोग. (इद सीटटुन रासवाल यहूदाल, येसुन पोसीतोग यहूदाल इस्केर्योत आयोग.) यहूदाल इद सीटटुन बाराहक रासतोग इतेके, उच्चुर जोल कागहवालोर मन्कलोर, विस्वसिरा मुडगा नेडिसि, मुडोरिन नाळेह कीस लेसिह कीदुर. इद पोल्लोतुन विस्वसिरिहक तेळियिह कीयलाहि, इद सीटटुन रासतोग. ओसो देवुळि उंदिय मल्का ईतद, विस्वसता सेतेम पोल्लोतेनाहक लळेम आम्हटु इनजोर, यहूदाल इद सीटटुगा रासतोग.

मुनेता पोल्लो

1 नना यहूदानन, येसु किर्स्तुना सेवकनन, याकुबना तमोनन.* बोरिन देवुळबाबाल आचतोग, जीवा कीतोग, ओसो येसु किर्स्तु मल्स वानाहजोम बेस-नेहना तासतोग, ✨ ओरिहक इद सीटि रासलाह आतन.

2 देवुळि मीक ऊळिस पका दया कीयि, सुकम ईयि, जीवा कीयि. ✨

जोल कागहवालोर

3-4 नावा गोततोरिर! देवुळि माट सबेटोर मन्कलोरिन पिसिह कीतद पोल्लोतुन ✨ रासलाहि, नाक पकाय विचर वास मता. मति उच्चुर मन्कलोर मावा मुडगा कुस्केने नेडतोर. ओरिहक देवुळताहि सिक्सा दोर्किहता इनजोर, मुनेन ताना साम्रमतगा रासतद मन्हता. ✨ ओर देवुळतुन माळवोर मन्कलोर. ✨ अद तना दयाते मावा पापमतुन मापि कीस्ता इतेके, माट विचर वातपु बातय कीया पगयहनल इनजोर कागहततोर. ✨ ओसो मावा वगोगे माल्काल येसुसामि किर्स्तुना अदिकरते मनोर. ✨ अदिहक मीट ओरा अडम मन्जि, येसुसामि माक ईतद कबुरतेनाहक लळेम आयना इन्जि, ✨ इंजेक मीक रासलाह आतन. इद कबुरतुन बोगे बेस्केन मिळहतनदनायो इन्जि, येसुसामि तान माक पोकरु कीया वेहतोग.

5 नना इंजेके बेव पोल्लोन वेहतहनन, अविन मीट पुतिरे; ✨ मति मीक ओसो सीता कीसीयलाह आतन. ✨ अव इद्रम मन्हताडः सामि† तना इम्रयेल मन्कलोरिन मिसर देसेमतोरा कयदाहि पिसिह कीसि, अद देसेमताहि पेहच तच मता; मति पया ओरा मुडगडाहि, विस्वस केवोरिन बूळे कीसीता. ✨

6 अहे वळगा देवतुल्क, देवुळ ईतद तमा अदिकरतुन वीळिसि, देवुळ अविनेनाहक तासतद जागातुन विळसताडः. देवुळि अविस्किन गोल्स्कने दोहचि, अमेसातेनाहक मनदनद ईकळ गंगाता सिक्सा-बोंदातगा वाटिसि, नेयम कीयनद दियातेनाहक तासता. ✨

7 इद्रमलेहकाने सोदोम-गोमोरा, इव सहर्कनोर, अहे एरे-गरे मतव नाहकनोर मन्कलोर वने, अव देवतुल्क कीतप लेहका कीतोर; इतेके मुर्तिय ओप्पवव सात्याल कबस्क कीसोर मंदुर. ✨ देवुळि ओरिन अमेसातेनाहक मळगसोर मनदनद किसतगा वाटिस सिक्सा ईता. ✨ ओरिहक अद्रम आतदिन ऊळिसि, सबेटोर मन्कलोर रेयिस मनदना इनजोर, इद पोल्लो तोहतहता.

8 इव सबे पोल्लोन पुन्जाय मति, मीवा मुडगा नेडतोर मन्कलोर वने अद्रमलेहकाडोरे! देवुळ माक कलाते वळहकता इन्जि, ओर पोगयिहतोर. अहे तमाड मँदुस्कने पापम कीसि, कळवोग आस्तोर. ओर सामिना अदिकरतुन पास्किहतोर, अहे बेरा लावताड देवतुल्किन-देयहकिन, लेवाड-मताड वळहकिस पास्किहतोर. ✨

9 मीकाय्ल इनदनद मोदुल देवतुल बार, ✨ (ओरा लेहका वळहको). मोसा मुयतोग डोलतस्के, ओना सेताता लोप्पा, ✨ मीकाय्ल देवतुलि, देयहकना मुक्याना संगे गिटोगटो आता. अस्के अदु, देयहकना मुक्यान लेवाड-मताड वळहकिसि कसुर ओपो; मति “सामि नीक तेहिं,” इनजोर इता, अचोने. ✨ ✨

10 मति वेर मन्कलोर तमा पुनवव पोल्लोना लोप्पा, लेवाड-मताड वळहकिस पास्किहतोर. विचर कीया पुनवव जन्वर्कना लेहका, ओरिहक बेस्काय बाताल कीया वसिहता, अदे ओर विचर केवालेवा कीस्तोर. ✨ अवे पोल्लोना मेटे, तमा कुद बूळेम आस्तोर.

* **1:1 1:1** याकुब, यहूदाल, वेर येसुनाड तमोर आंदुर (मत्याल 13:55; मार्कल 6:3). ✨ **1:1 1:1** योहन 17:11-12; रोम सहरतोर 1:6-7; 1 पत्र 1:4-5 ✨ **1:2 1:2** गलातितोर 6:16; 1 तिमोति 1:2 ✨ **1:3-4 1:3-4** तीतुस 1:1-4 ✨ **1:3-4 1:3-4** 1 पत्र 2:8 ✨ **1:3-4 1:3-4** गलातितोर 2:4; 2 तिमोति 3:6 ✨ **1:3-4 1:3-4** 2 पत्र 2:2,7-8 ✨ **1:3-4 1:3-4** 2 तिमोति 2:12; तीतुस 1:16; 2 पत्र 2:1; 1 योहन 2:22 ✨ **1:3-4 1:3-4** 1 तिमोति 6:12 ✨ **1:5 1:5** 1 योहन 2:20 ✨ **1:5 1:5** 2 पत्र 1:12-13; 3:1-2 † **1:5 1:5** सामि बेव मोदुल कागदेहकने “सामि” रासतद मन्हता, बेविस्केने “येसु”, बेविस्केने “देवुळि”. ✨ **1:5 1:5** पेसमुळि 12:51; 1 कुरिततोर 10:5-10; इब्रितोर 3:16-17 ✨ **1:6 1:6** रोम सहरतोर 2:5; 2 पत्र 2:4; यहूदाल 13; तोहचीतव पोल्लोड 20:2-3 ✨ **1:7 1:7** पुटमुळि 19:5; 2 पत्र 2:2 ✨ **1:7 1:7** पुटमुळि 19:24-25; मत्याल 25:41; 2 तिसलुनितोर 1:8-9; 2 पत्र 2:6; 3:7 ✨ **1:8 1:8** 2 पत्र 2:10 ✨ **1:9 1:9** दानियेल 10:13,21; 12:1; 1 तिसलुनितोर 4:16; तोहचीतव पोल्लोड 12:7 ✨ **1:9 1:9** व्यवस्थाविवरण 34:6 ‡ **1:9 1:9** इद पोल्लो पवित्र साम्रमते दोर्को, मति यहूदिरा बेद उंद दुसा पुस्तकते मता. अद पुस्तक इंजेक मायतद मन्हता. ✨ **1:9 1:9** जकर्याह 3:2; 2 पत्र 2:11 ✨ **1:10 1:10** 2 पत्र 2:12

11 वेरिहक गोसा आयि! वेरु, (तना तमिन हक्कतोग) कायनुना* अगदे ताकवालोरु. बलामि* इनवाल कोतानेनाहक पापम कीतोग, वेर वने ओना लेहकान कीयलाह कंद्रेम आस्तोर.* कोराल* इनवाना लेहका, वेर वने देवुळतुन विस्द कीताहकु, कोरान बूळे कीतप लेहका, वेरिन वने देवुळि बूळे कीयगा. §

12 मीट किर्स्तुन सीता कीस ऐगेन कलियनद कुळपतुहक जमा आयहपा,* वेर वने मीवा संगे कलियिहतोर; अगा मन्जि, वेरु मीट विस्वसिरिहक एकुळ आयवालोर दोकानोर मन्हतोर.* कुळप तिनदनगा बोराय पर्वा केवालेवा, आपुना पोटातेनाहके ऊळिहतोर.* वेरु, वळदे तेळिस दायनद* मोयुलता लेहकाडोर आंदुर.* ओसो वागताहकु, आदनद कालमते आदवव मरानु, मन्कलोर नळिकहतोर; इद्रम वेरु मुर्तिय आदवव वागतव मराना लेहकान मन्हतोर.*

13 उड्रातस्के एग गोकिहपा, बोमूल अग्के गादा पेसना लेहकान,* वेर मन्कलोर तमाड लजा वानाह मनदनव कबस्किन पेसिह कीस्तोर.* ओसो आपुना जागातुन विळिसस वेलियनव उकाना लेहका, (वेर वने आपुना विचर वातपे केवालोरु). वेर अमेसा-अमेसातुहक सिक्सा आयना इन्जि, देवुळि ईकळ गंगाता जागातुन तयर कीस तासता.*

14 आदमनाहि एळड पीळिने पुटटोग हनोक इनवाल वने,* वेर मन्कलोर पोल्लोतुन, देवुळता जीवाते मुनेन इद्रम वेहतोग: “ऊळाट, सामि तनाड लेक पगवप मनदनव देवतुलकना संगे वायनोग.*

15 ओग सबेटोर मन्कलोरिन नेयम कीयलाह वायनोग. देवुळतुहक विचर वावाह कीतव लाम्वाड कबस्क कीतोरिनु, अहे तना विस्द ओप्पवव पोल्लोड वळहकतोरिनु, सिक्सा ईयलाह, वायनोग”* इनजोर, हनोक मुनेन वेहतोग.*

16 वेर जोलतोर इतेके, मुयोग-मुयोग आयवालोरु;* अमेसा दुसोरिन कसुर ओपवालोरु; तमाड लालुस्क मतप केवालोरु;* तमाड तोडिने पोमाडेड पोल्लोड वळहकवालोरु; आपुना पाय्दातेनाहक दुसोरिन मिडताड-मिडताड वळहकवालोर आंदुर.*

यहूदाल विस्वसिरिन बुद वेहतहतोग

17 मति, नावा गोततोरिर! मावा येसुसामि किर्स्तुनाड बळयिर मुनेन वेहतव पोल्लोन, मीट सीता कीम्हटु.*

18 ओर मीक इद्रम वेहचोर मंदुर: “आक्रिताड दियाने देवुळतुन कवालोर मन्कलोर पेसनुर; ओर तान्क ओप्पनाह ताकवा, तमाड लालुस्कना इसबते ताकनुर,”* इनजोर वेहचोर मंदुर.*

19 वेर मन्कलोर दुसोरिन ओर्विहक-ओर्विन कोटेड पुटिह केवालोर; वेर मन्कना बुदते ताकवालोर; वेरगा देवुळता पवित्र जीवा इले.*

20 मति नावा गोततोरिर! मीट देवुळताहि दोर्कतव पवित्र पोल्लोने बेस मेगिस मनदना इन्जि, ओर्विहक-ओर्वोग तोळ आम्हटु.* देवुळता पवित्र जीवा मीक वेहतप, पार्तना कीम्हटु.*

21 मावा येसुसामि किर्स्तु माक तना दया तोहचि, अमेसाता पिसमूळ ईयनद दियातेनाहक केपाटु; अद्रम केपसोर, देवुळता गूनमते निच मन्हटु.*

22 उच्चुर मन्कलोर तमा विस्वसते उन्क-मन्क आस्तोर; ओरिन ऊळिस दया कीम्हटु.

23 उच्चुर मन्कलोरिन देयमदीपता किसताहि पेहतना लेहकान, पिसिह कीम्हटु.* ओसो उच्चुर मन्कलोरिन ऊळिस, दया कीम्हटु; मति ओर कीयनद पापमते, मीट वने एकनद आयो इनजोर, उसरते मन्हटु; ओरा पापमता माच मीक तुंडमाकि.*

देवुळतुन मान ईयनद पार्तना

24 मीट पापमते अरवालेवा, मीक राका कीयलाहि देवुळि पगयहता.* मीक बेदे कसुरलेवा, पका गिर्दा आनाह कीसि, तना मिळस्कनद डीसाता मुनेह, निल्पिह कीया पगयहता.*

25 मावा येसुसामि किर्स्तुना मेटे, माक पिसिह कीयनदु, अद वगय देवुळि.* अदे देवुळतुहक, अता कालमते वने, इंजेक वने, अमेसा-अमेसातेनाहक डीसा तानाये; मान तानाये; लाव तानाये; अदिकर तानाये इनजोर,* मन्कलोर इनिर. आमैन.

* 1:11 1:11 पुटमुळि 4:3-8; इब्रितोर 11:4; 1 योहन 3:12 * 1:11 1:11 गिनती 22:1-35; 31:16; तोहचीतव पोल्लोड 2:14 * 1:11 1:11 2 पत्र 2:15 * 1:11 1:11 गिनती 16:1-35 § 1:11 1:11 कायन वाटटद कोडटुन देवुळि एने; मति तना तमिना मोकतुन एता इनजोर ओड आसि, तना तमोग हाबेलिन हक्कतोग. ओसो बलामि पेदिरतोग गूनयाल बार, बलाकि इनवाल मोवब देसेमतोग राजानग्डाहि कोताड एचि, इसयेल मन्कलोरिन पापम कीयनाह कीतोग. ओसो मोसाल इसयेल मन्कलोरिन ताकिह केमाकेग इनजोर, कोराल विस्द कीतोग; अदिनेनाहक देवुळि ओन ओसो ओना तोळतोरिन बूळे कीता. * 1:12 1:12 1 कुरिततोर 11:20-22 * 1:12 1:12 इब्रितोर 13:9 * 1:12 1:12 2 पत्र 2:13 * 1:12 1:12 इपिसुसतोर 4:14 * 1:12 1:12 बुदताड पोल्लोड 25:14 * 1:12 1:12 2 पत्र 2:17 * 1:13 1:13 यशायाह 57:20 * 1:13 1:13 पिल्लिपितोर 3:19 * 1:13 1:13 2 पत्र 2:17; यहूदाल 6 * 1:14 1:14 पुटमुळि 5:18,21-24 * 1:14 1:14 दानियेल 7:10; मत्याल 16:27; 2 तिसलुनितोर 1:5-7; इब्रितोर 12:22; तोहचीतव पोल्लोड 5:11 * 1:15 1:15 1 तिमोति 1:9-10 * 1:15 1:15 इद्र पोल्लो पवित्र साङ्गमते रासतद इले, मति यहूदिरा बेद दुसा साङ्गमते दोर्किहता. * 1:16 1:16 गिनती 16:11,41; 1 कुरिततोर 10:10 * 1:16 1:16 2 पत्र 2:10; यहूदाल 18 * 1:16 1:16 2 पत्र 2:3,18 * 1:17 1:17 इब्रितोर 2:3-4; 2 पत्र 3:2 * 1:18 1:18 बळयिर 20:29; 2 तिमोति 3:1-2; 4:3; 2 पत्र 2:10; 3:3; यहूदाल 16 * 1:18 1:18 1 तिमोति 4:1 * 1:19 1:19 1 कुरिततोर 2:14 * 1:20 1:20 कुलसितोर 2:7; 1 तिसलुनितोर 5:11 * 1:20 1:20 इपिसुसतोर 6:18 * 1:21 1:21 तीतुस 2:13; इब्रितोर 9:28; 2 पत्र 3:11-12; 1 योहन 5:18 * 1:23 1:23 आमोस 4:11; जकर्याह 3:2; 1 कुरिततोर 3:15 * 1:23 1:23 जकर्याह 3:3-4; 2 कुरिततोर 5:11; 2 योहन 11; तोहचीतव पोल्लोड 3:4 * 1:24 1:24 2 पत्र 1:10 * 1:24 1:24 रोम सहरतोर 16:25; 2 कुरिततोर 4:14; 1 पत्र 4:12-13; तोहचीतव पोल्लोड 14:5 * 1:25 1:25 लूकाल 1:47; योहन 5:44; 1 तिमोति 1:17 * 1:25 1:25 रोम सहरतोर 11:36; इब्रितोर 13:8

येसु तना बळयि योहनिहक तोहचीतव पोल्लोड

इद पुस्तकतुन रासवाल येसुना बळयि योहन आंदोग. येसु किर्स्तुन विस्वस कीताहकु, विस्वसिरिन लोकुर तिपल कीसोर मनदहपा, इद पुस्तक रासमुळ आता. येसुना साक्सि ईताहकु, योहनिन सिक्सा ईयलाह, सम्दुर नडुम मनदनद तोगदगा दोहच तासिस मतोर. इद पुस्तकतुन रासनस्के, योहन पका मुय्तोग मतोग.

योहन इद पुस्तकतुन बाराहक रासतोग इतेके, येसु तोहतव पोल्लोना मेटे, तिपलते मनवालोर विस्वसिरा जीवातुन सितुर कीसीयलाहि, तिपलते वने विस्वसतुन विळसवा, दीरा पोस मनदलाहि, इद पुस्तकतुन रासतोग. वायना कालमते आयनव पोल्लोन, योहनिहकु येसुसामि लेकाते तोहतोग, ओसो रासिस तासलाह वेहतोग. इव पोल्लोन अर्विसि, येसु बेचोन डीसातोग आंदोग इन्जि, माक तेळियिहता. ओग बूमतोर राजालोरिन ताकिह केवाल आंदोग (1:5). ओसो ओग जल्दि इद बूमते मल्स वायनोग. अदिहकु तिपलते मनवालोर विस्वसिर मन्कलोरिन रेयमाकिर, मति येसुना डीसातुन सीता कीसि, दीरा पोयिर.

वेल्लाडे सेतेमताड पोल्लोड इद पुस्तकतगा चित्रना रूपते तोहतव मन्हताड. बेद्रम इतेके, देयहकना मुक्याल अहे देवुळता अडम मनवालोर बूमतोर राजालोर, इद पुस्तकते पका रेय वेसनाह रकस्क इन्जि दिसिहतोर. ओसो अलग-अलग रंगताड कोडाड, पापेड, गंदाळ पिटेड, दिचिड, बोगे आंचाळि, इद्रमलेहकाडाड चित्राड दोकिहताड. बेस्के-बेस्के इवु माक तेळियलाह मुस्किल मन्हताड. मति इदे मोदुल पोल्लोतुन सीताते तासनदु: येसु किर्स्तुये आक्रिते पूरा गेल्सवाल आंदोग; अहे ओन विस्वस केवालोर सबेटोर, ओना गेल्समुळते कलियिहतोर. आक्रि एवनाह विस्वसतुन विळसवा मनवालोरिहक, देवुळि पोगोटा पूना बूमि, ओसो इळता पूना बूमि पंडिसि, अगा तासिहता इनजोर, इद पुस्तकतगा रासिस मन्हता. देवुळि कुदि अमेसा-अमेसातुहकु अगा ओरा ऐगे मनदगा.

इद पुस्तकताड पोल्लोड

1 इंजेके जल्दि आयनव पोल्लोन, माक माळवालोरिहक तोहचीम इनजोर, देवुळि अव पोल्लोन, येसु किर्स्तुहक तोहच मता. येसु किर्स्तु, तना देवतुलतुन लोहचि, अविस्किन नाक तोहतोग. नना योहननन येसुना सेवकनन, इंजेके अव पोल्लोन रासलाह आतन.

2 नना ऊळतव सबेटविन रासतन. नना रासतव पोल्लोड देवुळताड आंदुड. इव पोल्लोड येसु किर्स्तुना लोप्पा साक्सि ईस्ताड.*

3 इव पोल्लोड करल आयनद कगो एवयलाह आता. अदिनेनाहक इव पोल्लोन, विस्वसिरा मुल केंजनाह, जोरते अर्ववाल मन्कल देव्यातोग! अहे अर्वनदिन केंजिसि, इगा रासतव पोल्लोड वेहतप ताकवालोर मन्कलोर वने देव्यातोर.*

एळुड सहर्कनोर विस्वसिरिहक, येसु रासलाह वेहतहतोग

4-5 नना योहननन, आसिया पटटाड एळुड सहर्कना विस्वसिरा मुडेनाहक, इव पोल्लोड रासलाह आतन: मुनेताह अमेसा मतदु, इंजेके वने मनदनदु, ओसोवने वायनद देवुळि, ओसो तना राजकुर्साता मुनेह मनदनव, तानगडाड एळुड जीवाड*; ओसो देवुळतेनाहक बर्वस लायकता साक्सि एवाल, हामुरताहि जीवा अरवालोरगडाहि मुनेतोग, अहे बूमतोर राजालोरिन ताकिह केवाल येसु किर्स्तु, वेरु मीक देव्या ईथिर, सुकम ईथिर, येसु किर्स्तु माक जीवा कीतोग, ओसो तना नेतुर पोहचि, माक मावा पापमताहि विळिसह कीतोग.*

6 कीसि माक तना राजेमतोर कीतोग, ओसो तना देवुळबाबाना बूमयालोर कीतोग. अदिनेनाहक मान ओसो राजेमि, अमेसा-अमेसातुहक ओनाय मनि! आमैन.*

7 ऊळाट, ओग मोयुलते वायलाह आतोग; सबेटोर ओन ऊळनुर. ओन मोल्लाड कोटिस हक्कतोर इका ऊळनुर. दुनियाताड सबे जातिनोर, ओनेनाहक अर्थुल पासोर केयनुर. इंगो आमैन.

8 मुनेताह अमेसा मतदु, इंजेके वने मनदनदु, ओसोवने वायनद, बेरा डीसाता देवुळि इद्रम इन्हता: "सबेटविना मोदुल वने ननाये, सबेटविना कोड वने ननाये" इन्जोर सामि इन्हता.

पतमुस तोगदगा योहन लेका ऊळिहतोग

9 नना योहननन, मीवा ऐंगेतोग विस्वसिनन. माट ऐंगेन येसु किर्स्तुना राजेमतोर मन्कलोरल आतल. ओनेनाहक माट ऐंगे तिपल आयहनल. ओसो ऐंगेन तिपलते दीरा पोस महनल. नना देवुळता पोल्लो ओसो येसुना लोप्पा साक्सि वेहताहकु, नाक सिक्सा ईयलाह, सम्दुर नडुम

* 1:1 1:1 दानियेल 2:28-29 * 1:1 1:1 22:6 * 1:1 1:1 रोम सहरतोर 1:1; तीतुस 1:1-4 * 1:2 1:2 6:9; 12:17; 20:4 * 1:3 1:3 रोम सहरतोर 13:12; तोहचीतव पोल्लोड 22:7 * 1:3 1:3 लूकाल 11:28; तोहचीतव पोल्लोड 22:7 * 1:4-5 1:4-5 22:16 * 1:4-5 1:4-5 4:8; 16:5

* 1:4-5 1:4-5 इव एळुड जीवाड बेद्रमताड आंदुड इन्जि, वेहतद इले. यहुदिरा विचरते एळुड नंबरता अर्तम इतेके पूरा, बातय कमिलेवा. यशायाह 11:2, जकर्याह 4:2,10 ऊळाट; अहे इद पुस्तकते 3:1; 4:5; 5:6. * 1:4-5 1:4-5 3:1; 4:5; 5:6 * 1:4-5 1:4-5 2:13; 3:14 * 1:4-5 1:4-5 1 कुरिततोर 15:20 * 1:4-5 1:4-5 17:14 * 1:4-5 1:4-5 रोम सहरतोर 1:6-7 * 1:4-5 1:4-5 रोम सहरतोर 8:37 * 1:4-5 1:4-5 रोम सहरतोर 3:25-26; इपिसुसतोर 1:7; इब्रितोर 10:29 * 1:6 1:6 1 पत्र 2:5; तोहचीतव पोल्लोड 5:9-10 * 1:6 1:6 मत्याल 6:13; रोम सहरतोर 11:36; 15:6 * 1:7 1:7 दानियेल 7:13; 1 तिसलुनितोर 4:17 * 1:7 1:7 जकर्याह 12:10; योहन 19:36-37 * 1:8 1:8 4:8; 19:6 † 1:8 1:8 सबेटविना मोदुल वने ननाये, सबेटविना कोड वने ननाये मोदुल कागिदते "अल्पा वने ननाये, ओमिगा वने ननाये". इव रेंड इतेके युनानि बासाता मुनेता, आक्रिता अक्सर आंदु. * 1:8 1:8 यशायाह 41:4; तोहचीतव पोल्लोड 21:6; 22:13 * 1:9 1:9 2 कुरिततोर 1:7; पिलिपितोर 4:14 * 1:9 1:9 2 तिसलुनितोर 3:5; तोहचीतव पोल्लोड 3:10 * 1:9 1:9 6:9; 20:4

मनदनद पतमुस‡ इनदनद तोगदगा तासिस मतोर.

10 अगा मनदहपा, सामिना दिया ऐतारमते, ✨ देवुळता जीवाता दळ्म नयगा अरता. ✨ अस्के नावा पेगकेडेके अकुम नेकतप लेहका, जोरते वळ्हकनद केजतन.

11 अद लेड नाक इद्रम इता: “निमा ऊळनविन पुस्तकतगा रासिसि, ✨ एळुड सहर्कना विस्वसिरा मुडुहक लोहचीम: ✨ इतेके इपिसुस सहर, ✨ सुमुरना सहर, पिरगमुन सहर, तुवातिरा सहर, ✨ सरदिस सहर, पिलदिलपिया सहर, ओसो लोदिकिया सहर, ✨ इव सहर्कु,” इनजोर इता.

12 इतस्के नाक इद्रम वेहवाल बोग इनजोर, मिळिन्दस ऊळतन. अस्के बंगरताड एळुड चिमलि गुटाड दिसताड. ✨

13 अविस्कना नडुमि माने-मन्कना नडुम पुटटोना ✨ लेहका, ओवोर्ग मन्कल दिसतोग; § ओना गेंदे काल्कनगा एवनाह, नेल बोयिस मता. अर्युलतगा बंगरता नूदे अर्हतद, दुपट दोहच मतोग. ✨

14 ओनाड केल्लकु कोंगाबूलाना लेहकान, ओसोय पांङ्गि* मताड; ✨ ओनाड कोंडाड किस मळगना लेहकाडाड मताड. ✨

15 ओनाड नला काल्कु, कोल्मतगा वाटटद इतुळता लेहकान मिळिस्कंदुड. ✨ ओना लेड गोदोग उसतप लेहका जोरते नेर्किदु. ✨

16 ओग तना तिनळ कयदे, एळुड उकाड पोस मतोग. ✨ ओना तोडटगडाहि रेंड बाजेड वायव मनदनद, ओळतद तल्वर कसेग पेसिस मता. ✨ ओना मोकमि नेक निता पोळदलेहका दीचिंदु. ✨

17 नना ओन ऊळिसि, मेग्यतप लेहकान ओनाड काल्कनगा अरतन. ✨ अरतस्के ओग नावा पोगोन, तना तिनळ कय तासिस इद्रम इतोग: “रेयमा! ✨ ननाय सुस्तोनन, ननाय मारेंगातोनन; ✨

18 ओसो जीवात मनवानन. ✨ नना डोलिस मतन, मति ऊळा! इंजेके अमेसा-अमेसातुहक जीवात महनन. ✨ हानादीपताड तालम कयकु नयगाने मन्हाताड, (ताना अगदुन तेगयिसि,) हातोरिन तेग्विह कीयनद अदिकर नयगान मन्हाता. ✨

19 अदिनेनाहक बेव पोल्लोड निमा ऊळिहनिन, बेव आसोर मन्हाताड, ओसो बेव पया आयनव मन्हाताड, ✨ अविस्किन इंका रासा. ✨

20 नावा तिनळ कयदे एळुड उकानु ऊळतिन, ✨ ओसो बंगरताड एळुड चिमलि गुटान ऊळतिन. अविस्कनगा उंद पोल्लो मकतद मन्हाता. अद इद्रमि: एळुड उकाड इतेक एळुड सहर्कना विस्वसिरा मुडुन ऊळसोर मनदनव देवतुल्लु आंदुड. एळुड चिमलि गुटाड इतेके, एळुड सहर्कना विस्वसिरा मुडाड सीनाड आंदुड,” इनजोर इतोग.

2

इपिसुस सहरता विस्वसिरा मुडेनाहक कबुर

1 अस्के नावा संगे वळ्हकतोग इतोग, “इपिसुस सहरता विस्वसिरा मुडा देवतुल्लुहक इद्रम रासा: एळुड उकान तना तिनळ कयदे पोसि, ✨ बंगरताड एळुड चिमलि गुटाना नडुम तिरियवाल, ✨ मीट विस्वसिरिन इनदलाह आतोग:

2 मीट बेद्रम ताकलाह आतिर, विस्वसते मनदलाह बेद्रम कहटेम कीय्हनिर; तिपलते बह दीरा पोस महनिर, इव सबे पुतन. ✨ लाग्वोर मन्कलोर मीक मुर्तिय विचर वावोर. येसु क्रिस्तुनाड बळयिरोम इनजोर, नाळेह केवालोर लोप्पा पर्हकिस ऊळतिर, ऊळिसि ओर जोलतोर मन्कलोर इनजोर एर्का कीतिर, ✨ इदिन वने पुतन.

3 नाक नमताहकु पकाय तिपल आतिर, ✨ तेला मति अद तिपलते दीरा पोस महनिर, आरेम आयविर. ✨ नना इव सबे पोल्लोन पुतन.

4 मति मीवा उंद पोल्लो नाक विचर वावो: मीट नाक मुने बेद्रम जीवा कीदिर, अद्रम इंजेके जीवा केविर. ✨

5 अदिनेनाहक इंजेक वेहतलाह आतन: नयगडाहि बेचोन जेक आतिर, इदिन सीता कीसोर मन्हट. ✨ सीता कीसोर नयके जर मल्हट; ✨ मुने ताकतप लेहकान ताकाटु. ✨ इलवेके नना मियगा वासि, मीवा चिमलि गुटान, ताना जागाताहि तेंडकन (अस्के, मीवा वेहच पूरा पिवयगा.) ✨

6 “मति उंद कबळ मीट बेस कीतिर. नना नीकुलिय इनदनद तुंगातोर मन्कलोर कीयनव कबस्किन, एड आय्हनन. अद्रम मीट वने ओर कीयनव कबस्किन एड आय्हनिर.

‡ 1:9 1:9 इद पतमुस तोगि, इंजेटा तुर्कि इनदनद देसेमता कचुल मनदनद समदुरतगा मन्हाता. ✨ 1:10 1:10 बळयिर 20:7 ✨ 1:10 1:10 4:2; 17:3; 21:10 ✨ 1:11 1:11 10:4; 22:7 ✨ 1:11 1:11 22:16 ✨ 1:11 1:11 बळयिर 18:19 ✨ 1:11 1:11 बळयिर 16:14 ✨ 1:11 1:11 कुलुसितोर 2:1-3 ✨ 1:12 1:12 पेसमुळि 25:37; 37:23; जकर्याह 4:2; तोहचीतव पोल्लोड 2:1 ✨ 1:13 1:13 यहेजकेल 1:26; दानिय्येल 7:13; 10:16; मत्याल 8:20; तोहचीतव पोल्लोड 14:14 § 1:13 1:13 माने-मन्कना नडुम पुटटोग इतेके येसुये. ✨ 1:13 1:13 दानिय्येल 10:5; तोहचीतव पोल्लोड 15:6 * 1:14 1:14 कोंगाबूलाना लेहकान, ओसोय पांङ्गि हिदीते श्वेत ऊन वरन पाले के से ✨ 1:14 1:14 दानिय्येल 7:9 ✨ 1:14 1:14 दानिय्येल 10:6; तोहचीतव पोल्लोड 2:18; 19:12 ✨ 1:15 1:15 यहेजकेल 1:7; दानिय्येल 10:6; तोहचीतव पोल्लोड 2:18; 10:1 ✨ 1:15 1:15 यहेजकेल 1:24; 43:2; तोहचीतव पोल्लोड 14:2; 19:6 ✨ 1:16 1:16 2:1; 3:1 ✨ 1:16 1:16 इब्रितोर 4:12; तोहचीतव पोल्लोड 2:12,16; 19:15 ✨ 1:16 1:16 मत्याल 17:2; तोहचीतव पोल्लोड 10:1 ✨ 1:17 1:17 दानिय्येल 8:17; 10:9 ✨ 1:17 1:17 दानिय्येल 8:18; 10:10,12 ✨ 1:17 1:17 यशायाह 41:4; 44:6; 48:12; तोहचीतव पोल्लोड 2:8; 22:13 ✨ 1:18 1:18 लुकाल 24:5; तोहचीतव पोल्लोड 4:9-10 ✨ 1:18 1:18 रोम सहरतोर 6:9-10; 14:9; तोहचीतव पोल्लोड 2:8 ✨ 1:18 1:18 अय्युब 38:17; तोहचीतव पोल्लोड 6:8; 9:1; 20:13 ✨ 1:19 1:19 4:1 ✨ 1:19 1:19 10:4 ✨ 1:20 1:20 2:1; 3:1 ✨ 2:1 2:1 1:16,20 ✨ 2:1 2:1 2 कुरिततोर 6:16; तोहचीतव पोल्लोड 1:12-13 ✨ 2:2 2:2 3:1,8,15 ✨ 2:2 2:2 2 कुरिततोर 11:13; 1 योहन 4:1 ✨ 2:3 2:3 योहन 15:21 ✨ 2:3 2:3 इब्रितोर 12:3 ✨ 2:4 2:4 यिर्मयाह 2:2; मत्याल 24:12 ✨ 2:5 2:5 2 पत्र 3:17 ✨ 2:5 2:5 3:3,19 ✨ 2:5 2:5 इब्रितोर 10:32-33 ✨ 2:5 2:5 1:20

7 देवुळता जीवा विस्वसिरा मुडुन वेहतनद पोल्लोतुन पुनवालो, बेस-नेहना केंजिसि, विचर कीस ऊळिर. ✧ बोर बोर लाग्वाड पोल्लोन आरे कीयनुर, ✧ ओरिहक पोगोन सिंगदीपतगडा ✧ हामुरलेवा जीवा ईयनद मराता पंडटुन ✧ तिनदलाह ईकन.

सुमुरना सहरता विस्वसिरा मुडेनाहक कबुर

8 “सुमुरना सहरता विस्वसिरा मुडा देवतुलतुहक इद्रम रासा: सुस्तोग, मारेंगातोग, ✧ डोलिसि जीवा अरतोग, ✧ मीट विस्वसिरिन इनदलाह आतोग:

9 नना मीवा तिपलतुन पुतन, ✧ मीट गरिबतोरिर इनजोर वने पुतन. मति मीट विस्वसता इसबते मता मन्कलोरिर आंदिर. ✧ मियगा उच्चुर तम्क देवुळ आचतोरोग* इनजोर नाळेह कीस्तोर, मति ओर देयहकना मुख्याना मुडोर आंदुर. ✧ ओसो ओर मीक पास्कनदिन वने पुतन.

10 मीट तिपल आयकिरे, मति तान्क रेयमाट. केंजाट! देयहकना मुख्यानाड केंजिसि, ताना मुडोर मियगडोर उच्चुरिन जेलते वाटिहते. इद्रम देवुळिये मीवा विस्वसता पट ऊळिहता. ✧ दहा दियाड मीट तिपल आयकिर; मति जीवा अनाह, विस्वस विळसवा मन्हुट. ✧ अस्के नना मीकु अमेसाता पिसमुळता इनम ईकन. ✧

11 देवुळता जीवा विस्वसिरा मुडुन वेहतनद पोल्लोतुन पुनवालो, बेस-नेहना केंजिसि, विचर कीस ऊळिर. ✧ बोर बोर लाग्वाड पोल्लोन आरे कीयनुर, ✧ ओर उंदिय मल्का डोलनुर. ताना पेगके दुष्पा मल्का डोलोर आयनुर. ✧

पिरगमुन सहरता विस्वसिरा मुडेनाहक कबुर

12 “पिरगमुन सहरता विस्वसिरा मुडा देवतुलतुहक इद्रम रासा: रेंड बाजेड वायव मनदनद ओळतद तल्वर कसेग पोयतोग, ✧ मीट विस्वसिरिन इनदलाह आतोग:

13 देयहकना मुख्याल राजेम कीयनद जागातगा मीट महनिर इनजोर, नना पुतन. मियगडोग मन्कल अंतपस इनवाल, नाक नमसोर, नावा लोप्पा साक्सि ईसोर मतोग. ✧ ईताहकु, अगडोर देयहकना मुख्याल मनदनद, मीवा सहरतोर मन्कलोर ओन हक्कतोर. मीवा मन्कन हक्कतस्के वने, मीट नाक पोस विळसविर, नाक विस्वस कीयनदिन विळसविर ✧ इनजोर पुतन.

14 मति उच्चुक पोल्लोना लोप्पा नना मीवा अडम महनन, अद इद्रमि: वेल्लाय मुने बलामि पेदिरतोग गूनयाल, मोवब इनदनद देसेमतोग बलाकि इनवाल राजान इद्रम कागहतोग: ‘निमा अन्जि, इस्येल मन्कलोरिन एग्हिह कीयलाह, ओरिन पेन-बोमानेनाहक मोळकतविन तिनाह, ओसो साख्याल कबळ कीयनाह कीम,’ ✧ इनजोर कागहच मतोग. ✧ इंजेके मीवा मुडोर उच्चुर मन्कलोर, बलामि कागहतप लेहकान कीस्तोर. इद पोल्लो नाक विचर वावो.

15 अद्रमे ओसो मियगा उच्चुर मन्कलोर, नीकुलयि तुंगातोग कागहमुळतुन पोस ताकिहते.

16 अदिनेनाहक इंजेके पापमता अगादाहि जर मल्हुट. ✧ इलवेक नना चट्टिपट मियगा वासि, नावा तोडटाहि पेसनद तल्वर कसेगते, ✧ अद्रम ताकवालोरिहक सिक्सा ईकन.

17 देवुळता जीवा विस्वसिरा मुडुन वेहतनद पोल्लोतुन पुनवालो, बेस-नेहना केंजिसि विचर कीस ऊळिर. ✧ बोर बोर लाग्वाड पोल्लोन आरे कीयनुर, ✧ ओरिहक ओर्विहक-ओर्विहक देवुळदीपतगा मकिह कीस तासतद ‘मना’ इनदनद तिडि ईकन. † ओसो उंद पांडि बंडा वने ईकन. अद बंडातगा पूना पेदिर रासतद मनदगा. ✧ अद बंडा बोन्क दोर्कगा, ओगे अद पेदिरतुन पुनदनोग. ✧

तुवातिरा सहरता विस्वसिरा मुडेनाहक कबुर

18 “तुवातिरा सहरता विस्वसिरा मुडा देवतुलतुहक इद्रम रासा: किस मळगना लेहकाडाड कोंडानोग, ओसो मिळस्कनद इतुळता लेहकाडाड नला काल्कनोग देवुळता मगि, ✧ मीट विस्वसिरिन इनदलाह आतोग:

19 मीट बेद्रम ताकलाह आतिर, बेद्रम नाक जीवा कीतिर इनजोर पुतन. ✧ मीवा विस्वसतुन, मीवा सेवातुन, तिपलते दीरा पोस मनदनदिन इंका पुतन. मीट नाक विस्वस कीतस्केडा सेवातुहकाय, इंजेक एक्वा सेवा कीयलाह आतिर.

✧ 2:7 2:7 मत्याल 11:15; तोहचीतव पोल्लोड 3:6,13,22; 13:9; 22:17 ✧ 2:7 2:7 3:5,12,21; 21:7 ✧ 2:7 2:7 यहजेकेल 28:13; 31:8-9; ल्काल 23:43 ✧ 2:7 2:7 पुटमुळि 2:9; 3:22; बुदताड पोल्लोड 3:18; 11:30; 13:12; 15:4; तोहचीतव पोल्लोड 22:2,14 ✧ 2:8 2:8 यशायाह 44:6; 48:12; तोहचीतव पोल्लोड 1:17; 22:13 ✧ 2:8 2:8 रोम सहरतोर 14:9; तोहचीतव पोल्लोड 1:18 ✧ 2:9 2:9 1:9 ✧ 2:9 2:9 2 कुरिततोर 6:10; याकुब 2:5 * 2:9 2:9 देवुळ आचतोरोग मोदुल कागिदते “यहुदिरोम”. ओर निटमे यहदि जातोर मतोर बहे, मति देवुळता इसबते देवुळता लोकुरा लेहका ताकोर. ✧ 2:9 2:9 3:9 ✧ 2:10 2:10 3:10 ✧ 2:10 2:10 2 तिमोति 4:7; तोहचीतव पोल्लोड 12:11 ✧ 2:10 2:10 1 कुरिततोर 9:25; याकुब 1:12; तोहचीतव पोल्लोड 3:11 ✧ 2:11 2:11 मत्याल 11:15; तोहचीतव पोल्लोड 3:6,13,22 ✧ 2:11 2:11 3:5,12,21; 21:7 ✧ 2:11 2:11 20:6,14; 21:8 ✧ 2:12 2:12 इब्रितोर 4:12; तोहचीतव पोल्लोड 1:16 ✧ 2:13 2:13 1:4-5; 11:3; 17:6 ✧ 2:13 2:13 3:8; 12:11; 14:12 ✧ 2:14 2:14 गिनती 25:1-2; बळयिर 15:29; 1 कुरिततोर 10:20 ✧ 2:14 2:14 गिनती 31:16; 2 पत्र 2:15 ✧ 2:16 2:16 3:3,19 ✧ 2:16 2:16 2 तिसलुनितोर 2:8; तोहचीतव पोल्लोड 1:16 ✧ 2:17 2:17 3:6,13,22 ✧ 2:17 2:17 3:5,21; 21:7 † 2:17 2:17 इद मनाता लोप्पा पुनदना इतेके, पुस्तकता आकिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि अगा ऊळाट. ✧ 2:17 2:17 यशायाह 56:5; 62:2; 65:15 ✧ 2:17 2:17 3:12; 14:3-4; 19:12 ✧ 2:18 2:18 मत्याल 4:3; 16:16; मार्कल 1:1; तोहचीतव पोल्लोड 1:14-15 ✧ 2:19 2:19 3:1,8,15

20 मति उंद पोल्लो नाक विचर वावो: मीवा मुडगा इजेबेलनाः लेहकाडा आंचाळि, ✨ नना देवुळता कबुर वेहतनदिनन इनजोर, नाळेह कीस्ता; ओसो नाक माळवालोरिन साद्याल कबळ कीयलाह, पेन-बोमानेनाहक मोळकतविन तिनदलाह कागहचि लेसिह कीस्ता. ✨ मीट तान लेसिह कीयलाह ईध्निर. इद नाक विचर वावो.

21 पापमता अगदाहि जर मलयि इनजोर, नना तान्क मोका ईतन; ✨ मति सिंङ्गि कबळता अगदाहि मलयलाह, तान्क विचर वावो. ✨

22 केंजाट! तान तेद पगवाह दुकते अर्हतलाह आतन. तानाड लाग्वाड कबस्कने कलियवालोर, अद कागहतद पापमता अगदाहि मलवेके, ✨ ओरिन वने पकाय सिक्साते अर्हतकन. ✨

23 अद कागहतव पोल्लोन केंजवालोरिहक हामुर ईकनS. अस्के नना मन्कलोरिड विचर्किन, ओसो ओराड पोटालोप्पाडाड सबे पोल्लोन पर्हकिस ऊळवानन इनजोर, ✨ सबे नाहकने विस्वसिरा मुडोर पुनदनुर. अहे मीट ओवोर्ग-ओवोर्ग मन्कना ताकमुळता इसबते, नना मीक सिक्सा ईकन. ✨

24 “मति तुवातिरा सहरतगा, अद आंचाना पोल्लोते ताकवोर मन्कलोरिर! देयमदीपताड मकतव पोल्लोड इनजोर वेहतहोर, ✨ अव पोल्लोन मीट पुनविर. मीवा पोगोन इतेके, एक्वा मोताताड अडोन नना वाटोन. ✨

25 मति इद पोल्लो मात्रम सीता कीम्हटु: नना वानाह मियगा मनदनद विस्वसतुन पका पोस मन्हटु. ✨

26-28 बोर बोर लाग्वाड पोल्लोन ओरे कीयनुर, ✨ मारेंगा एवनाह नना वेहतप कीसोर मनदनुर, ओरिहक नावा बाबाल नाक ईतद अदिकरतुन ईकन. ✨

कचता डुडटे अळकान पेगक-पगक कीयना लेहकान ✨

ओर जाति-जातिनोरिन, पूरा अदिकरते ताकिह कीयनुर. ✨

ओरिहक विय उका* वने ईकन. ✨

29 देवुळता जीवा विस्वसिरा मुडुन वेहतनद पोल्लोतुन पुनवालोर, बेस-नेहना केंजिसि, विचर कीस ऊळिर. ✨

3

सरदिस सहरता विस्वसिरा मुडेनाहक कबुर

1 “सरदिस सहरता विस्वसिरा मुडा देवतुलतुहक इद्रम रासा: देवुळतगडाड एळुड जीवानु बूममेंड लोहवाल, ✨ एळुड उकान पोयतोगु, ✨ मीट विस्वसिरिन इनदलाह आतोग: मीट बेद्रम ताकलाह आतिर इनजोर, नना पुतन. ✨ मीवा विस्वस जीवात मन्हता इनजोर, लोकर इन्होर; मति निटम ऊळतेके, अद डोललाह आता. ✨

2 मीवा ताकमुळि नावा देवुळ विचर कीतप दिसो. अदिनेनाहक उसरते मन्हटु. इंजेके मीवा पिसतद इचुटा विस्वस डोलनामुनेन, तान बोल्गिह कीम्हटु.

3 मुने मीट बेद्रम देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि, तान मीवा जीवातगा तासतिर, इदिन सीता कीस ऊळाट. सीता कीसि ताना लेहका पिसाट. पापमता अगदाहि मल्हटु. ✨ मीट उसरते मनवेक अचोन, कले वायना लेहकान, नना मियगा दोम्हकने वायकन. ✨ नना बेद वेलाते वायकन, इदिन मीट मूर्तिय पुनविर आयकिर. ✨

4 “मति सरदिस सहरतगा उच्चुर विस्वसिर मन्हतोर. तमाड गेंदेन कळन्जवप तासना लेहकान, ✨ तमा ताकमुळतुन वने, बेस-नेहना तासतोर. ओर माचलेवव पांङ्गि गेंदेड केगत्तपु, ✨ सेतेमते नावा ऐगे-ऐगे ताकनुर; ओर अद्रम ताकना लायके मन्हतोर.

5 बोर बोर लाग्वाड पोल्लोन गेल्सनुर, ✨ ओर वने इद्रमे पांङ्गि गेंदेड उहतनुर. ओराड पेदिर्क, देवुळतगा मनदनद अमेसातुहक पिसवालोर पुस्तकतगा रासतव मन्हताड. ✨ तानगडाहि ओराड पेदिर्किन बेस्केने एडिह केवोन आयकन. ✨ वेर नावा मन्कलोर इनजोर, नावा बाबाना मुनेह, ओसो ओनाड देवतुलकना मुनेह वेहतकन. ✨

6 देवुळता जीवा विस्वसिरा मुडुन वेहतनद पोल्लोतुन पुनवालोर, बेस-नेहना केंजिसि, विचर कीस ऊळिर. ✨

‡ 2:20 2:20 वेल्लाय मुने इम्येल मन्कलोरिन, अहब राजाल ताकिह कीदोग; ओना मुते इजेबेल, ओरिन देवुळतुन विळिसस, बहाल इनदनद पेनतुन मोळकनाह कीदु, तुवातिरा सहरता विस्वसिरा मुडगा वने, उच्चुर मन्कलोर इजेबेल कीतप लेहका, दुग्वाड पेन-बोमाने मानेम आयलाह, विस्वसिरिन लेसिह कीयलाहि आंदुर. लेसिह कीयनद मुडुन इजेबेल इनजोर, इद वचनतगा इनदलाह आतोग. पेन-बोमाने मोळकनदिन साद्याल कबळ कीतप इनजोर, इद वचनतगा इनदलाह आतोग. ✨ 2:20 2:20 1 राजा 16:31; 21:25; 2 राजा 9:7,22,30

‡ 2:20 2:20 बळयिर 15:29; 1 कुरिततोर 10:20 ✨ 2:21 2:21 2 पत्रु 3:9 ✨ 2:21 2:21 रोम सहरतोर 2:5; तोहचीतव पोल्लोड 9:20-21; 16:9,11

‡ 2:22 2:22 3:3,19 ✨ 2:22 2:22 17:1-2; 18:9 S 2:23 2:23 केंजवालोरिहक हामुर ईकन “केंजवालोर पोगोन पीळा अर्हतकन”, इद अर्तम वने आया पगयहता. ✨ 2:23 2:23 देवुळताड पाटाड 7:9; 26:2; 139:1; यिर्मयाह 11:20; 17:10; लूकाल 16:15 ✨ 2:23 2:23 देवुळताड पाटाड 62:12; तोहचीतव

पोल्लोड 20:12-13; 22:12 ✨ 2:24 2:24 याकुब 3:15 ✨ 2:24 2:24 बळयिर 15:28 ✨ 2:25 2:25 3:11 ✨ 2:26-28 2:26-28 3:5,12;

21:7 ✨ 2:26-28 2:26-28 3:21; 20:4 ✨ 2:26-28 2:26-28 यशायाह 30:14; यिर्मयाह 19:11 ✨ 2:26-28 2:26-28 देवुळताड पाटाड 2:8-9;

तोहचीतव पोल्लोड 12:5; 19:15 * 2:26-28 2:26-28 गिनती 24:15-19 अगा विय उका इतेके, देवुळ लोहवाल पिसिह केवाना अदिकरता सीना मन्हता. येसुये देवुळ

लोहतोग पिसिह केवाल राजाल आंदोग, तना राजेम कीयनद अदिकरते, तना लोकर वने कलियिहतेर. ✨ 2:26-28 2:26-28 22:16 ✨ 2:29 2:29 2:7 ✨ 3:1

3:1 1:4-5 ✨ 3:1 3:1 1:16,20; 2:1 ✨ 3:1 3:1 2:2,19 ✨ 3:1 3:1 1 तिमोति 5:6 ✨ 3:3 3:3 2:5,16,22 ✨ 3:3 3:3 1 तिसलुनितोर

5:1-2; 2 पत्रु 3:10; तोहचीतव पोल्लोड 16:15-16; 22:7 ✨ 3:3 3:3 मत्याल 24:43; लूकाल 12:39-40 ✨ 3:4 3:4 यहूदाल 23 ✨ 3:4 3:4 4:4;

6:11; 7:9,13-14; 19:8,14; 14:3-4 ✨ 3:5 3:5 2:7,11,17,26-28; 21:7 ✨ 3:5 3:5 पिलिपितोर 4:3 ✨ 3:5 3:5 पेसमुळि 32:32-33;

देवुळताड पाटाड 69:28; लूकाल 10:20; तोहचीतव पोल्लोड 13:8; 17:8; 20:12,15; 21:27 ✨ 3:5 3:5 मत्याल 10:32; लूकाल 12:8 ✨ 3:6 3:6

2:7,11,17

पिलदिलपिया सहरता विस्वसिरा मुडेनाहक कबुर

7 “पिलदिलपिया सहरता विस्वसिरा मुडा देवतुलतुहक इद्रम रासा: पवित्र मनवाल, सेतेम वळ्हकवाल, * नीवा मुडोरिहक कबुर लोहतलाह आतोम. दाविदना राजेमता अदिकर वेनाय कयदे मन्हता. वेग तेगयतद अगदुन, बोगे केहता पगवोग; वेग केहतद अगदुन बोगे तेगय पगवोग. * वेनाड केंजाटु:

8 मीट बेद्रम ताकलाह आतिर, इदिन नना पुतन. * मीवा लाव उचुने मन्हता, मति मीट नाक विळसवा, दीराते नावा पोल्लोतुन केंजसोर मंदिर. * अदिनेनाहक ऊळाट, मीट ओळियलाह नना अग तेगयतन, तान बोगे केहता पगवोग. *

9 “केंजाट! उचुर तम्क देवुळ आचतोरुम* इनजोर नाळेह कीस्तोर, मति ओर देयहकना मुक्याना मुडोर आंदुर. * ऊळाट, ओरिन नना मीवाड काल्किन मोळकनाह कीकन. * अस्के नना मीक जीवा कीतन इनजोर, ओर पुनदनु. *

10 मीट तिपल आयहपा, नना मीक वेहतपु, तिपलतुन दीराते आपसोर मतिर. * अदिनेनाहक पूरा बूमते मनवालोर पट ऊळलाहि, * बेद तिपल इंजेके बूमतगा वायलाह आता, अद तिपलताहि नना मीक पिसिह कीस तासकन. *

11 ऊळाट! नना चट्टिपेटे वायना मन्हता. * वातस्के मीट गेल्सतिर इन्जि, देवुळता पिसमुळतुन इनम इनजोर ईकन. * तान बोगे ऊंदना आयो इन्जि, मीवा विस्वसतुन पका पोस मन्हटु. *

12 बोर बोर लागवाड पोल्लोन गेल्सनुर, * ओरिन नावा देवुळता मंदिरतगा, रायि मुंडाता लेहकान निल्लिह कीकन. * बोगे ओरिन अगडाहि जर्गिह केवोग आयनोग. ओरा पोगोन नावा देवुळता पेदिरतुन रासकन. * अहे ओर नावा देवुळता सहरतोर आयनुर; अद सहर इतेके, नावा देवुळता जागातगडाहि रेगनदु पूना येस्सलेम. * ओसो नावाय पूना पेदिरतुन वने ओरा पोगोन रासकन. *

13 देवुळता जीवा विस्वसिरा मुडुन वेहतनद पोल्लोतुन पुनवालोर, बेस-नेहना केंजिसि, विचर कीस ऊळिर. *

लोदिकिया सहरता विस्वसिरा मुडेनाहक कबुर

14 “लोदिकिया सहरता विस्वसिरा मुडा देवतुलतुहक इद्रम रासा: आमन इनदनद पेदिरतोग * इतेके, बर्वस लायकतोग निटम साक्सि एवाल, * बोना मेटे देवुळि सबेटविन पुटिह कीता, * ओगु मीट विस्वसिरिन इनदलाह आतोम:

15 मीट बेद्रम ताकलाह आतिर, इदिन नना पुतन. * मीवा ताकमुळ बेद्रम मन्हता इतेके, मीट (सितुर ईयनद) किर्डतद एता लेहका वने इलविर, अहे (पोटातुन सत्रे कीयनद) कासतद एता लेहका वने इलविर! किर्डिसाय मनदना, इलवेके कासिसाय मनदना, अस्के नाक बेस ओप्पालि. †

16 आयो रा, मीट तोडटुहक विचर वावद केनकेने मलमल आतद एता लेहकान आतिर. अदिनेनाहक मीक नावा तोडटाहि उळ्सीयलाह आतन.

17 (विस्वसता इसबते) मीट नसिबलेवोरि आतिर; दुसोर मीक ऊळिस मान वसना लेहका आतिर; गतलेवोरि आतिर. (विस्वसता इसबते) गुडिरि आतिर, कूळल आतिर. मति तान पुनवा, मता मन्कलोरोम आतोम, आलनाह-पिसनाह माक मन्हता, माक बेदिनाय गर्ज इले इहनिर. *

18 अदिनेनाहक नना मीक बुद कागहतहनन, केंजाट: मीट (विस्वसता इसबते) मता मन्कलोरि आयलाहि, नयगडाहे किसते कारियिह कीसि, जूत कीतद बेसता बंगरतुन असाट. * कूळल आसि लजा अर्स मनदनदिन दुसोर ऊळवाह, नयगडाहे उहतलाह पांड्रि गेंदेड ‡ असाट. * मीवाड कौंडानगा ओकलाह, नयगडाहे मत असाट, अस्के तोवयकिर! §

19 बोरिन-बोरिन नना जीवा कीतन, ओरिन सुद्रे कीयलाह तेर्हतहनन. * अदिनेनाहक जिद कीसि, मीवा लेसिस दायनद अगदाहि मल्हटु. *

20 केंजाट! नना मीवा दारावडटगा निच केयलाह आतन. बोर बोर नावा लेडतुन केंजिसि अगदुन तेगयनुर, ओरगा निटम ओळियकन, ओसो ओरा संगे नना उदिसि, माट ऐगेन तिनदकोम, उनडकोम. *

21 बोर बोर लागवाड पोल्लोन गेल्सनुर, * ओरिनु नना नावा संगे राजेम ताकिह कीयलाह अदिकर ईकन. बेद्रम नना लागवाड पोल्लोन गेल्लिसि, * नावा बाबाल उदिस ताकिह कीयनद राजकुर्सतगा ओना संगे उदतन, अद्रम ओरिन उदिह कीकन. *

22 देवुळता जीवा विस्वसिरा मुडुन वेहतनद पोल्लोतुन पुनवालोर, बेस-नेहना केंजिसि, विचर कीस ऊळिर, * इनजोर येसु किर्स्तु वेहतोग.

* 3:7 3:7 6:10; 19:11 * 3:7 3:7 यशायाह 22:22 * 3:8 3:8 2:2,19 * 3:8 3:8 2:13 * 3:8 3:8 बळयिर 14:27 * 3:9 3:9 2:9 अगा मनदनद नोट्टुन ऊळाट. * 3:9 3:9 2:9 * 3:9 3:9 यशायाह 45:14; 49:23; 60:14 * 3:9 3:9 यशायाह 43:4; योहन 17:22-23 * 3:10 3:10 योहन 17:6; तोहचीतव पोल्लोड 1:9 * 3:10 3:10 2:10; 8:13; 11:10; 13:8,14; 17:8 * 3:10 3:10 2 पत्र 2:9 * 3:11 3:11 22:7,12,20 * 3:11 3:11 1 कुरिततोर 9:25; तोहचीतव पोल्लोड 2:10 * 3:11 3:11 2:25 * 3:12 3:12 2:7,11,26-28; 21:7 * 3:12 3:12 1 राजा 7:21 * 3:12 3:12 14:1; 22:4 * 3:12 3:12 गलातितोर 4:26; तोहचीतव पोल्लोड 21:2,9-14 * 3:12 3:12 यशायाह 62:2; तोहचीतव पोल्लोड 2:17 * 3:13 3:13 2:7,11,17 * 3:14 3:14 2 कुरिततोर 1:20 * 3:14 3:14 1:4-5; 19:11 * 3:14 3:14 योहन 1:3; तोहचीतव पोल्लोड 21:6; 22:13 * 3:15 3:15 2:2,19 † 3:15 3:15 लोदिकिया सहरता उंद बाजेता सहरतगा, कासतद एता पेसनाड कनिक मताड. अहे ओसो दुसा बाजेता सहरतगा, किर्डतदु, एडटदु एता पेसनाड कनिक मताड. लोदिकिया सहरतुहक पोडनद बेरग एदतस्के वतिदु. अदिनेनाहक ओरिहक जेकताहि नळ-तोंडाते एता तता पोयन्दु, नळ-तोंडाते वायनद एता मलमल आंदु, काल्डिन्दु, एस्किदु. अद एतुन उन्जि, लोकुर बेमर आंदुर, पोटाड नोंदुड. इद सहरतोर विस्वसिरा मुडा ताकमुळतुन ऊळिसि, किर्स्तुहक वने अहे दलगाता. * 3:17 3:17 होशे 12:8; जकर्याह 11:5; लकाल 6:20,24; 1 कुरिततोर 4:8 * 3:18 3:18 1 पत्र 1:7 ‡ 3:18 3:18 पांड्रि गेंदेड इतेके सेतेमि. * 3:18 3:18 16:15-16 § 3:18 3:18 लोदिकिया सहरते बंगरि, गेंदेड, मत्कु, इविस्कना दंदा ताकिदु. * 3:19 3:19 बुदाड पोल्लोड 3:12; 1 कुरिततोर 11:32; इब्रितोर 12:5-6 * 3:19 3:19 2:5,16,22 * 3:20 3:20 योहन 14:23 * 3:21 3:21 2:7,11,17; 21:7 * 3:21 3:21 17:14 * 3:21 3:21 मत्याल 19:28; तोहचीतव पोल्लोड 2:26-28; 5:9-10; 20:4,6 * 3:22 3:22 2:7,11,17; 22:16

4

पोगोन देवुळदीपतगा योहन ऊळतव पोल्लोड

1 इव पोल्लोड आतापया, ऊळाट, पोगोन देवुळदीपतगा अग तेगयिस मतदिन, नना योहननन ऊळतन. ✪ मुने बेरा अकुम नेकतप लेहका, नावा सगे वळ्हकतद लेडु, ✪ इंजेके नाक इद्रम इता: “इगा पोगोन देवुळदीपतगा वय. ✪ इंजेक मुनेह आयनव पोल्लोन, नीक तोहतहनन,” ✪ इता.

2 अद अद्रम इतस्केन, देवुळता जीवाता दळ्म नयगा अरता. अस्के नना ऊळतन: उंद राजकुर्सि देवुळदीपतगा मता. अद राजकुर्सतगा बेदो उदिस मता. ✪

3 राजकुर्सतगा उदिस मतदु, मिळ्स्कनव हीरा ओसो मानिक इनदनव बंडाना लेहकान मिळ्स्कंदु. ✪ अद राजकुर्सता सर्ने, मरकत इनदनद बंडाता लेहकान मिळ्स्कनद देवुळविल मता. ✪

4 राजकुर्सता सर्ने वीसा नालुड कुर्सिड मताड. अव कुर्सिनगा वीसा नालवुर पेदल्क उदिस मतोर. ✪ ओर पांड्रि गेंदेड केस मतोर, ✪ ओसो तमाड तलानगा, राजालोर केगयना लेहकाडाड बंगरताड राजटोपिड केस मतोर.

5 अद राजकुर्सतगा मिळ्स्कसोर, गुळ्जसोर मंदु. ✪ ओसो राजकुर्सता मुनेह, एळुड चिमलिड पोतसोर मताड. ✪ अव चिमलिड देवुळतगडाड एळुड जीवाड आंदुड. ✪

6 अद राजकुर्सता मुनेह, अदमलेहका पडुने दिसनद सम्दुरलेहकान मता. ✪ राजकुर्सता नडुमि ओसो ताना सर्ने, नालुड जीवात मनदनव दिचिड मताड. ✪ अविस्किहक पेकेह-मुनेह वेट कौडाडे मताड. ✪

7 मुनेता दिचि सिडपुललेहका मता. दुस्रा दिचि बार कौदा पियोलेहका मता. ओसो उंद दिचता तोडि बार मन्कना तोडलेहका मता. उंद दिचि बार पगयनद गंदालता लेहका मता. ✪

8 इव नालुड आस दिचिहकु, आरुड-आरुड मारेड मताड. ✪ अविस्कना पूरा मेंदुलमेंडु, ओसो मारेना इळन वने, वेट कौडाडे मताड. ✪ अव नका पिळ्विळ, पियल-पोळद रोमवा, ✪ इद्रम इनजोर मन्हाताड:

“ए सामि देवुळतिन, निमान पवित्र, पवित्र, पवित्रतोनिन! ✪

निमा बेरा लावता देवुळतिन!

निमान मुनेताह जीवात मतोनिन, इंजेके वने जीवात मनवानिन, ओसोवने वावानिन, ” ✪
इनजोर इन्हाताड.

9 अव जीवात मनदनव दिचिड राजकुर्सतगा उदतदिन, ✪ अमेसा-अमेसातुहक जीवात मनदनदिन, ✪ कदर, मान, जोहर आयि इनदहपा,

10 वेर वीसा नालवुर पेदल्क वने, राजकुर्सतगा उदतदिनाड काल्क अर्सि, ✪ अमेसा-अमेसातुहक जीवात मनदनदिन ✪ मोळिहकहोर. ओसो तमाड राजटोपिन, राजकुर्सता मुनेह तासिसि, इद्रम इन्हतोर:

11 “ए मावा सामिनिन, मावा देवुळतिन!

निमान सबेटविन पुटिह कीतिन.

अव नीवाय विचरते मन्हाताड.

नीवाय विचरते अव पुटटाड. ✪

अदिनेनाहक निमान डीसाता, मानता, बेरा लावता लायकतोनिन आंदिन, ✪”

इनजोर इन्हतोर.

5

लेहता पगवाह वटे मेततद तोला सीटि

1 पया नना ऊळतन अस्के, राजकुर्सतगा उदतदिना ✪ (इतेके देवुळता) तिनळ कयदगा ऊर्हतद तोला सीटि मता. ✪ अद तोला सीटटा लोप्पा ओसो पलते, पोल्लोड रासिस मताड. ✪ अद सीटटुन बोगे लेहता पगवाह, सीटटगा एळुड जागाने वटे मेतिस मता. ✪

2 अस्के उंद पका लावता देवतुलतुन ऊळतन. ✪ अद जोरते इद्रम केयता, “इद तोला सीटटगा मेततदिन तेंडिसि, तान लेहतना लायकतोग बोग मन्हतोग?” इता.

3 मति पोगोन देवुळदीपतगा, इद बूमतगा, हानादीपतगा वने, ✪ बोगे सीटटुन लेहचि, तानगडा पोल्लोतुन अर्वना लायकतोग दोर्कोगा.

✪ 4:1 4:1 19:11 ✪ 4:1 4:1 1:10 ✪ 4:1 4:1 11:12 ✪ 4:1 4:1 1:19; 22:6 ✪ 4:2 4:2 1 राजा 22:19; यशायाह 6:1; यहजेकेल 1:26; दानिय्येल 7:9 ✪ 4:3 4:3 2:11,20 ✪ 4:3 4:3 यहजेकेल 1:28; तोहचीतव पोल्लोड 10:1 ✪ 4:4 4:4 5:6,8,14; 11:16; 19:4 ✪ 4:4 4:4 3:4-5,18 ✪ 4:5 4:5 पेसमुळि 19:16; तोहचीतव पोल्लोड 8:5; 11:19; 16:18 ✪ 4:5 4:5 पेसमुळि 25:37; जकर्याह 4:2 ✪ 4:5 4:5 1:4-5 ✪ 4:6 4:6 यहजेकेल 1:22; तोहचीतव पोल्लोड 15:2; 21:18,21 ✪ 4:6 4:6 यहजेकेल 1:5; तोहचीतव पोल्लोड 5:6; 6:1,6; 7:11; 14:3-4; 15:7; 19:4 ✪ 4:6 4:6 यहजेकेल 1:18; 10:12 ✪ 4:7 4:7 यहजेकेल 1:10; 10:14 ✪ 4:8 4:8 यशायाह 6:2 ✪ 4:8 4:8 यहजेकेल 1:18; 10:12 ✪ 4:8 4:8 7:15 ✪ 4:8 4:8 यशायाह 6:3 ✪ 4:8 4:8 1:4-5,8,17 ✪ 4:9 4:9 5:1,7,13 ✪ 4:9 4:9 दानिय्येल 4:34; 12:7; तोहचीतव पोल्लोड 10:6-7; 15:7 ✪ 4:10 4:10 5:8,14; 7:11; 11:16; 19:4 ✪ 4:10 4:9-10 1:18 ✪ 4:11 4:11 बळयिर 14:15; इपिसुसतोर 3:9; तोहचीतव पोल्लोड 10:6-7; 14:7 ✪ 4:11 4:11 5:9-10,12; 19:1 ✪ 5:1 5:1 4:9 ✪ 5:1 5:1 10:2 ✪ 5:1 5:1 यहजेकेल 2:9-10 ✪ 5:1 5:1 यशायाह 29:11; दानिय्येल 12:4 ✪ 5:2 5:2 10:1; 18:21 ✪ 5:3 5:3 पिलिपितोर 2:10

4 सीटटुन लेहचि, तानगडा पोल्लोतुन अर्वना लायकतोग बोगे दोर्कवाहकु, नना योहननन पकाय अळया बोटटन.

उंद गोरपिला तोला सीटटुन लेहतहता

5 पया पेदल्कनगडाहि ओर्वोग नयगा वासि, “अळमा! इद ऊळा! बोन यहुदाना पुळ्गता सिडपुल इन्हतोर, ✨ ओग दाविद राजाना कूळतोग, ✨ तना कोटुलतोरिन गेल्सतोग. * अदिनेनाहक तोला सीटटगा एळुड जागानगा मेततद वटेतुन तेंडिसि, तान लेहतलाह ओग लायक मन्हतोग,” इनजोर वेहतोग.

6 अचोटेने उंद गोरपिलातुन ✨ ऊळतन. † राजकुर्सता ओसो नालुड दिचिना, ✨ वीसा नालवुर पेदल्कना नडुम ✨ निच मता. तान मुनेने बोगो मति हक्किस मतप लेहकान दिसिंदु, ✨ तान्क एळुड कोहक मताड, ओसो एळुड कोंडाड मताड. ✨ अव कोंडाड पूरा बूमतगा, देवुळ लोहतव तानाड एळुड जीवाड! ✨

7 अद गोरपिला वासि, राजकुर्सतगा उदिस मतदिना ✨ तिनळ कयदगडाहि, अद तोला सीटटुन एता.

8 गोरपिला अद तोला सीटटुन एतस्के, नालुड जीवात मनदनव दिचिड ✨ ओसो वीसा नालवुर पेदल्कु, ✨ ताना मुनेह अर्सि मोळ्कतोर. ✨ ओर ओर्वोग-ओर्वोग, तमाड कयकने उंद जेतुरि, ✨ ओसो दूपम उर्ननद बंगरता कस्ला पोस मतोर. अद कस्लामेड दूपम मता. अद दूपम इतेके देवुळता मन्कलोरा पार्तना आंदु, ✨ 9-10 मोळ्किसि ओर इद्रम पूना पाटा वागतोर:

“नीक मन्कलोर हक्किस मतोर, ✨

निमा नीवा नेतुर पोहच डोलतिन.

अद नेतुरता कर्सा कीसि, सबे पुळ्गिनाहि, दुसाड-दुसाड पोल्लोड वळ्कवालोर्गडाहि,

सबे देसेहकनोरगडाहि, सबे जातिनोरगडाहि, मन्कलोरिन देवुळतेनाहक अलग कीतिन. ✨

ओसो ओरिन मावा देवुळता राजेमतोर कीतिन, तानाड बूमयालोर वने कीतिन,

ओर पूरा बूमते राजेम कीयनुर. ✨

अदिहक तोला सीटटुन एतलाहि,

ओसो तानगा मेततद वटेतुन तेंडलाहि, निमान लायकतोनिन! ✨”

इनजोर पूना पाटा वागतोर. ✨

देवतुल्क येसु किर्स्तुन मोळ्कितहताड

11 पया नना ऊळतन: राजकुर्सि ओसो नालुड जीवात मनदनव दिचिड ✨ ओसो पेदल्कु, वेरा सर्ने तिरियनव लाकिनाड-लाकिड, कोटिनाड-कोटिड लेक पगवाह देवतुल्क मताड. ✨ नना अविस्कना लेड केंजतन.

12 अव जोरते इद्रम इताड:

“मन्कलोर इद गोरपिलातुन हक्किस मतोर,

मति इंजेके अदिकर तानाये, सबे मालसोम तानाये, बुदि तानाये, लाव तानाये,

मान तानाये, डीसा तानाये, तान जोहर कीकल, ✨

अदे अद्रम कीयना लायकता आंदु.” ✨

इनजोर इताड.

13 अस्के पोगोटा बूमतगा मनदनव, इद बूमतगा मनदनव, हानादीपतगा मनदनव, समदुरतगा मनदनव, ✨ देवुळ पंडटव सबे इद्रम इनदनद केंजतन:

“राजकुर्सतगा उदतदिन, ✨ ओसो गोरपिलातुन जोहर कीकल.

मान, डीसा, राजेमि अमेसा-अमेसातुहक अविस्कनाये मनि,” ✨

इनजोर इताड.

14 इतस्के नालुड आस जीवात मनदनव दिचिड, ✨ “इंगो आमन” इनजोर इताड. अहे ओसो पेदल्कु दंडुम अर्सि मोळ्कतोर. ✨

6

मुनेटा मेततद वटेतुन किर्स्तु तेंडिहतोग

✨ 5:5 5:5 पट्टुळि 49:9; इब्रितोर 7:13-14 ✨ 5:5 5:5 यशायाह 11:1,10; रोम सहरतोर 15:12; तोहचीतव पोल्लोड 22:16 * 5:5 5:5 बोन यहुदाना पुळ्गता सिडपुल इन्हतोर, ओग दाविद राजाना कूळतोग, तना कोटुलतोरिन गेल्सतोग इतेके येसु किर्स्तु आंदोग. ✨ 5:6 5:6 योहन 1:29; तोहचीतव पोल्लोड 13:8 † 5:6 5:6 गोरपिला इतेके येसु किर्स्तु आंदोग. ✨ 5:6 5:6 4:6 ✨ 5:6 5:6 4:4 ✨ 5:6 5:6 13:8 ✨ 5:6 5:6 जकर्याह 4:10 ✨ 5:6 5:6 1:4-5 ✨ 5:7 5:7 4:9 ✨ 5:8 5:8 4:6 ✨ 5:8 5:8 4:4 ✨ 5:8 5:8 4:10 ✨ 5:8 5:8 14:2; 15:2 ✨ 5:8 5:8 देवुळताड पाटाड 141:2; तोहचीतव पोल्लोड 8:3-4 ✨ 5:9-10 5:9-10 13:8 ✨ 5:9-10 5:9-10 1 कुरिततोर 6:18-20; तोहचीतव पोल्लोड 7:9; 10:11; 11:9; 13:7; 14:3-4,6; 17:15 ✨ 5:9-10 5:9-10 1 पत्र 2:9; तोहचीतव पोल्लोड 1:6; 3:21; 20:4 ✨ 5:9-10 5:9-10 4:11 ✨ 5:9-10 5:9-10 देवुळताड पाटाड 33:3; 40:3; 98:1; 149:1; यशायाह 42:10; तोहचीतव पोल्लोड 14:3-4 ✨ 5:11 5:11 4:6 ✨ 5:11 5:11 दानिय्येल 7:10; इब्रितोर 12:22; यहुदाल 14 ✨ 5:12 5:12 7:12 ✨ 5:12 5:12 योहन 1:29; तोहचीतव पोल्लोड 4:11; 13:8 ✨ 5:13 5:13 पिलिपितोर 2:10 ✨ 5:13 5:13 4:9 ✨ 5:13 5:13 रोम सहरतोर 11:36; तोहचीतव पोल्लोड 1:6 ✨ 5:14 5:14 4:6 ✨ 5:14 5:14 4,4,10

1 पेदल्क मोळकतापया, अद तोला सीटटगा मेततव एळुड वटेनाहि, ✨ उंद वटेतुन गोरेपिला तेंडनदिन ऊळतन. अद तेंडिहपा, नालुड दिचिनागडाहि, ✨ उंद दिचि गुळ्जतप लेहकाडा लेडते ✨ “पेसा” इनजोर इता.

2 इतस्के ऊळाट, उंद पांडि कोडातुन नना ऊळतन. ✨ ताना पोगोन ओर्वीग उदिस मतोग. ओग कान-विल पोस मतोग. ओसो ओन्क राजटोपि ईतद मता. ✨ ओग लळयते गेल्सलाहि, तना कोटुलतोरिन गेल्ससोर, बूमतेके पेसतोग.

दुस्रा मेततद वटेतुन किर्स्तु तेंडिहतोग

3 पया मेततद दुस्रा वटेतुन गोरेपिला तेंडटा. अस्के दुस्रा दिचि, “पेसा” इनजोर इता.

4 इतस्के रेंगाल कोडा पेसतद ✨ नना ऊळतन. ताना पोगोन ओर्वीग उदिस मतोग. (ओग वने बूमतेके पेससोर मतोग,) कयदे बेरा तल्वर कसेग पोसि. पूरा बूमतोरिन, ओर्विहक-ओर्वीग जगळम आसि हक्कनाह कीयलाहि, ओनगा अदिकर मता.

मेततद मूंड मल्काता वटेतुन किर्स्तु तेंडिहतोग

5 पया मेततद मुचा मल्काता वटेतुन गोरेपिला तेंडटा. अस्के ओसो उंद दिचि, “पेसा” इनजोर इता. इतस्के कार्यल कोडातुन नना ऊळतन. ✨ ताना पोगोन उदिस मतोग, किलोकाटा पोस मतोग.

6 अचोटेने नालुड दिचिना नडुमताहि, ✨ उंद लेड इद्रम इनदनद केंजतन: “पोळदमेटा कूलते किलोमेंडे गोहपिंड असनाह आस्ता, अचोके कोताने मूंड किलोड सेन जोना पिंड असनाह आस्ता; मति नेयदुन ओसो अंगुर जोमातुन कय इटमा,” ✨ इनजोर अद इता.*

मेततद नालुड मल्काता वटेतुन किर्स्तु तेंडिहतोग

7 पया मेततद नालुड मल्काता वटेतुन गोरेपिला तेंडटा. अस्के ओसो उंद दिचि, “पेसा” इनजोर इनदनद केंजतन.

8 अस्के दुमाल कोडातुन नना ऊळतन. ✨ ताना पोगोन ओर्वीग उदिस मतोग. ओना पेदिरि हामुर इनजोर मता. ओसो ओना पयाह पयाह, हानादीप पेदिरतोग मतोग. ✨ बूमतेकोरिन नालुड तूस्क कीसि, उंद तूसतोरिन लळयते, दुकळते, बेमरते, गेळा जन्वर्कने हक्कलाहि, देवुळि ओरिहक अदिकर इता. ✨

मेततद एयुड मल्काता वटेतुन किर्स्तु तेंडिहतोग

9 ताना पया मेततद एयुड मल्काता वटेतुन, गोरेपिला तेंडटा. अस्के मुने बूमतगा मनदहपा, देवुळता पोल्लो वेहताहकु, येसुना साक्सि ईताहकु, ✨ कोटुलतोर बोरिन हक्किस मतोर, ✨ ओराड हानस्किन दूम बोळसनद जागाता इळन नना ऊळतन. ✨

10 अव हानस्कु देवुळतुन बेरा लेडते इद्रम केयताड: “ए पवित्र मनवानिन, सेतेमतोग सामिनिन! ✨ बूमतगा माक हक्कतोरिन बेचानाह नेयम केवालेवा, सिक्सा एवालेवा केपसोर मनदकिन?” ✨ इनजोर केयताड.

11 अस्के अव उंद-उंदतुहक, पांडि गेंदे केगयलाह दोर्कता. ✨ पया देवुळि अविस्किन इता, “मीवा ऐंगेदोर विस्वसिर बूमतगा नाक माळिहतोर. ओरिन वने मीक हक्कतप लेहकान, हक्कना मन्हता. बेचुर डोलना इनजोर नना विचर कीस तासतन, अचुर डोलनाह, ✨ मीट वने गळक केपिस मन्हटु,” ✨ इनजोर इता.

मेततद आरूड मल्काता वटेतुन किर्स्तु तेंडिहतोग

12 पया मेततद आरूड मल्काता वटेतुन गोरेपिला तेंडटा. अस्के बूम पकाय गळजतदिन नना ऊळतन. ✨ ओसो कार्यल गोंगळिता लेहकान, पोळदु कार्यल आता. ✨ नेला बार नेतुरलेहका गंजता.

13 दूंद वायहपा, तोया कायाड इळन रालना लेहका, उकाड पोगोटाहि बूमतगा रालताड. ✨

14 केततुन उळहतप लेहकान, पोगोटा बूमि मायता. ✨ सबे मेटाड ओसो समदुरता नडुम मनदनव तोगिड, तमाड जागानाहि जर्गताड. ✨

15 जर्गतस्के, बूमतोर राजालोर, मुक्यालोर, सायबालोर, साळकर मन्कलोर, अदिकरते मनवालोर, ओर्युलतोर, ओर्युल आयवोर, सबेदोर बोर बोर पांजानगा, बोर बोर मेटानाड बंडानगा वितिस मकतोर. ✨

✨ 6:1 6:1 5:1 ✨ 6:1 6:1 4:6 ✨ 6:1 6:1 14:2; 19:6 ✨ 6:2 6:2 जकर्याह 1:8; 6:3; तोहचीतव पोल्लोड 19:11 ✨ 6:2 6:2 जकर्याह 6:11; तोहचीतव पोल्लोड 9:7; 14:14; 19:12 ✨ 6:4 6:4 जकर्याह 1:8; 6:2 ✨ 6:5 6:5 जकर्याह 6:2,6 ✨ 6:6 6:6 4:6 ✨ 6:6 6:6 7:3; 9:4 * 6:6 6:6 तिडि दोर्को आस्ता, दहा पटिड एक्वा दारा कीस वमिहतोग इनजोर, इद्र वचन वेहतलाह आता. अद कालमते, जयतुन मराता पंडिनाहि नेय तेंडिदुर. नेय ओसो अंगुर जोमातुन कय इटमा इतेके जयतुन मराना, अंगुर-तोंडानाड वाळहकिन बूळे कीयनदायो. ✨ 6:8 6:8 जकर्याह 6:3 ✨ 6:8 6:8 बुदताड पोल्लोड 5:5; होशे 13:14; मत्याल 11:23; तोहचीतव पोल्लोड 1:18; 20:13-14 ✨ 6:8 6:8 यिर्मयाह 14:12; 15:2-3; 24:10; 29:17-18; यहजेकेल 5:12,17; 14:21 ✨ 6:9 6:9 1:2,9; 12:11,17 ✨ 6:9 6:9 20:4 ✨ 6:9 6:9 पेसमुळि 29:12; लैव्यव्यवस्था 4:7; तोहचीतव पोल्लोड 14:18; 16:7 ✨ 6:10 6:10 3:7 ✨ 6:10 6:10 व्यवस्थाविवरण 32:43; देवुळताड पाटाड 79:10; जकर्याह 1:12; लूकाल 18:7; तोहचीतव पोल्लोड 16:5; 18:20; 19:2 ✨ 6:11 6:11 3:4-5; 7:9 ✨ 6:11 6:11 इब्रितोर 11:40 ✨ 6:11 6:11 10:6-7 ✨ 6:12 6:12 मत्याल 24:7; मार्कल 13:8; तोहचीतव पोल्लोड 8:5; 11:13,19; 16:18 ✨ 6:12 6:12 यशायाह 13:10; योएल 2:10,31; 3:15; मत्याल 24:29; मार्कल 13:24 ✨ 6:13 6:12-13 मत्याल 24:29; मार्कल 13:25; तोहचीतव पोल्लोड 8:10; 9:1 ✨ 6:14 6:14 देवुळताड पाटाड 102:26; यशायाह 34:4; 51:6; इब्रितोर 1:11-12; 2 पत्र 3:10; तोहचीतव पोल्लोड 20:11 ✨ 6:14 6:14 यहजेकेल 38:20; नहम 1:5; तोहचीतव पोल्लोड 16:20 ✨ 6:15 6:15 यशायाह 2:10-11,19,21; 24:21; तोहचीतव पोल्लोड 18:23; 19:18

16-17 मकिसि अव मेटानु, कोको-बंडानु इद्रम इतोर, “राजकुर्सतगा उदतदिना ओसो गोरेपिलाता, ओड आसि सबेटोरिन नेयम कीयनद दिया एवता!✱ बोगे पिस पगवोग।✱ अदिनेनाहक मावा पोगोन अर्मह्टु, राजकुर्सतगा उदतदिना कयदाहि, ओसो गोरेपिलाता ओडताहि, माक पिसिह कीम्हटु,” इनजोर इतोर.✱

7

देवुळि तना मन्कलोरिन सीना तासिस एगिह कीस्ता

1 पया नालुड देवतुल्क अताड, अन्जि बूमताड नालुड मूलानगा निचि, बूमतगडाड नालुड बाजेना वळ्दुन रोमिह कीतदिन ऊळतन. अदिहक बूमतगा, सम्दुरतगा, मरानगा मुर्तिय वळ्य कम्सवा मता.✱

2 अव नालुड आस देवतुल्किहक, बूमतगा ओसो सम्दुरतगा, पीळा लोहतलाह अदिकर ईतद मता. पया ओसो उंद देवतुलि, पोळ्द पेसनद बाजेताहि पेसिस वायनद ऊळतन. (अदु मन्कलोराड तला-कपरानगा तासलाह) जीवात मनदनद देवुळता सीनातुन पोस मता.✱ पोसि अव नालुड आस देवतुल्किन, जोरते इद्रम इता:

3 “रोमाटु! मावा देवुळतुन माळवालोरुड तला-कपरानगा, माट बेचानाह सीना तासोम,✱ अचानाह बूमतगा, सम्दुरतगा, मरानगा पीळा लोहमाट,” इता.✱

4 अस्के सीना दोर्कतोर लोकरा लेकातुन नना केंजतन: इस्येल लोकराड सबे कूळिनाहि, उंद लाक, रेंड वीसाड, नालुड अजर्क (1,44,000) मन्कलोरिहक सीना दोर्कता.✱

5-8 ओर इस्येलतोरु बारा कूळिनोर मतोर: यहूदा मुय्तोना कूळि, स्बेन मुय्तोना कूळि, गाद मुय्तोना कूळि, आसेर मुय्तोना कूळि, नप्तालि मुय्तोना कूळि, मनसे मुय्तोना कूळि, सिमियोन मुय्तोना कूळि, लेवि मुय्तोना कूळि, इसाकर मुय्तोना कूळि, जाबलुन मुय्तोना कूळि, योसेप मुय्तोना कूळि, बिन्यमिन मुय्तोना कूळि. उंद-उंद कूळतोरगडाहि बारा अजर्क (12,000) मन्कलोरिहक, इतेके सबेटोर कलियिसि, उंद लाक, रेंड वीसाड, नालुड अजर्क (1,44,000) मन्कलोरिहक, देवुळता सीना दोर्कता.

सबे जातिना मुलु देवुळतुन मोळ्किहतोर

9 इव पोल्लोड आतापया, नना ऊळतन: सबे जातिनोर, सबे कूळिनोर, सबे देसेहकनोर, दुस्साड-दुस्साड बासाड वळ्दकवालोर मन्कलोरा मुलु, राजकुर्सता मुनेह, गोरेपिलाता मुनेह निच मतोर.✱ बोगे लेक पगवाह मुल मतोर. मुडा मन्कलोर पांड्रि गेंदेड उहचि मतोर.✱ ओसो गजर मराताड कोमाड पोस मतोर.✱

10 पोसि गिर्दति इद्रम केयतोर:

“राजकुर्सतगा उदतद मावा देवुळतिन, ओसो गोरेपिलातिन,
मियगडाहे मावा पिसमुळ वास्ता!”✱
इनजोर केयतोर.

11 केयिहपा, राजकुर्सता, पेदल्कना ओसो नालुड दिचिना✱ सर्ने, सबे देवतुल्कु निच मताड. पया अव राजकुर्सता मुनेह दंडुम अर्सि, देवुळतुन मोळकताड;✱ ओसो इद्रम इताड:

12 “आमेन! मावा देवुळिये सबेट्क बेरा,

डीसा तानाये, बुदि तानाये,

तान जोहर कीकल, तान मान ईकल,

अदिकर तानाये, लाव तानाये, आमेन!”✱

इनजोर इताड.

13 इतस्के पया, अचोटेने पेदल्कनाहि ओर्वोग नाक ताल्हकतोग, “वेर पांड्रि गेंदेड उहतोर मन्कलोर बोर आंदुर, बेगडाह वातोर, पुतिना?” इतोग.

14 इतस्के, “नना पुनोन बाबा, निमान वेहा” इतन. इतस्के ओग इतोग, “वेर मन्कलोर पकाय गोसा आतोर;✱ मति आक्रि एवनाह आपिस वातोर. गोरेपिलाता नेतुरता मेटे,✱ वेर सिर्तम आसि,✱ डागिललेवोर आतोर.✱

15 अदिनेनाहक वेर इंजेके देवुळता राजकुर्सता मुनेह निच मन्हतोर.

ताना मंदिरतगा मन्जि, नम्का पिळ्विळ पियल-पोळ्द तान माळिहतोर.✱

राजकुर्सतगा उदतदु, वेरा नडुम जागा आसि, वेरिन राका कीयगा.✱

✱ 6:16-17 6:16-17 यशायाह 63:4; योएल 1:15; 2:1-2,11,31; तोहचीतव पोल्लोड 16:14 ✱ 6:16-17 6:16-17 देवुळताड पाटाड 76:7; नहम 1:6; मलाकी 3:2 ✱ 6:16-17 6:16-17 होशे 10:8; लुकाल 23:30; तोहचीतव पोल्लोड 9:6 ✱ 7:1 7:1 8:7; 9:4 ✱ 7:2 7:2 9:4 ✱ 7:3 7:3 पृथमुळि 4:15; यहजेकेल 9:4,6; तोहचीतव पोल्लोड 13:16; 14:1,9; 20:4; 22:4 ✱ 7:3 7:3 6:6 ✱ 7:4 7:4 14:1,3-4 ✱ 7:9 7:9 5:9-10; 22:3 ✱ 7:9 7:9 3:4-5; 6:11 ✱ 7:9 7:9 लैव्यव्यवस्था 23:40 ✱ 7:10 7:10 देवुळताड पाटाड 3:8; तोहचीतव पोल्लोड 12:10; 19:1 ✱ 7:11 7:11 4:6 ✱ 7:11 7:11 4:10 ✱ 7:12 7:12 5:12 ✱ 7:14 7:14 दानियेल 12:1; मत्थाल 24:21; मार्कल 13:19 ✱ 7:14 7:14 इन्नितोर 9:14; 1 योहन 1:7 ✱ 7:14 7:14 12:11; 22:14 ✱ 7:14 7:13-14 3:4-5 ✱ 7:15 7:15 4:8; 13:6; 22:3 ✱ 7:15 7:15 लैव्यव्यवस्था 26:11; यहजेकेल 37:27; योहन 1:14; तोहचीतव पोल्लोड 21:3

16-17 राजकुर्सतगा मनदनद गोरेपिला, वेरिन अग तोहतागा;
 ओसो देवुळता पिसमुळ ईयनद एताड कनिर्कनगा ओसीयगा;✱
 अदिनेनाहक इंजेके वेरिहक कऱव वसो आयगा,
 एग उनडा वसो आयगा, एद दल्गो आयगा, कांका पोयो आयगा.✱
 देवुळि तनाय वेराड सवे तिपल्किन जेक कीसि,
 वेराड सवे कंड्रिन उम्चिसीयगा, ”✱
 इनजोर इतोग.

8

मेततद आक्रिता वटेतुन किस्तु तेंडिहतोग

- 1 पया बह आता, मेततद एळुड मल्काता वटेतुन, गोरेपिला तेंडटा.✱ अचोटेने पया पोगोन देवुळदीपतगा गळक मेकर्ने आता.
- 2 अस्के देवुळता मुनेह नितनव, एळुड देवतुल्किन ऊळतन.✱ देवुळि अविस्किहक एळुड अकुहक ईता.
- 3 देवुळता राजकुर्सता मुनेह, बंगरते माचतद दूपम बोळसनद मेजा मता.✱ उंद देवतुलि दूपम उर्ननद बंगरता कस्ला पोसि, अद मेजातगा वास निता. नितस्के देवुळताड सबेटोर मन्कलोरा पार्तनाता संगे उर्नलाहि, तान्क वेल्लाय दूपम दोर्कता.✱
- 4 अस्के देवतुल उर्नतद दूपमता उंडुलि, देवुळता मन्कलोरा पार्तनाता संगे, देवुळता मुनेह एवता.✱
- 5 ताना पया अद देवतुल बह कीता, दूपम बोळसनद मेजाताड किसतळिमन, तना दूपम उर्ननद कस्लातगा निहता.✱ निहचि, अविस्किन इळता बूमतगा अर्हचीता.✱ ईतस्के पया, पकाय गुळन्जना, नेकना, मिळस्कना, बूम गल्जना इद्रम इळता बूमतगा दिसता.✱

एळुड देवतुल्कु एळुड अकुहक ऊरिहताड

- 6 पया अकुहक पोस मतव एळुड देवतुल्कु, तमाड अकुहकु ऊरलाह तयर आताड.
- 7 मुनेता देवतुलि तना अकुमतुन ऊरता, ऊरतस्के आदुर्कु ओसो किसु,✱ नेतुरता संगे कलियिस,✱ बूमतगा अरताड. अरतस्के, बूमताड मूंड चेकानाहि, उंद चेका बूमि कर्वता. ओसो मूंड चेकानाहि उंद चेकाताड मराड कर्वताड.✱ अहे सवे पहना रोंडा कर्विस नेग आता.✱
- 8 पया दुस्रा देवतुलि तना अकुमतुन ऊरता. ऊरतस्के, किस कर्वनद उंद बेरा मेटालेहकान, बातालो मति सम्दुरतगा अरता. अरतस्के, सम्दुरताड मूंड चेकानाहि उंद चेका सम्दुर, नेतुर मारियता.✱
- 9 नेतुर मारियताहकु, अडाड सवे जन्वर्क डोलताड.✱ अगा मतव ओडाड वने बूळेम आताड.
- 10 मूंड मल्काता देवतुलि, तना अकुमतुन ऊरता. ऊरतस्के बेरा उंद उका, तोरे किसलेहकान मळगासोर, पोगोटाहि अरयलाह आता.✱ अस्के बूमतगाडः बैरेहकु, एग पेसनाड कनिर्क, इविस्कनाड मूंड चेकानाहि उंद चेकाताड बैरेहकनगा, ओसो एग पेसनाड कनिर्कनगा, इद उका अरता.
- 11 अद अरतस्के, मूंड चेकानाडः उंद चेकाता बेसतल एग कयता. एग कयताहकु, अद एग उटोर वेल्लाटोर मन्कलोरा डोलतोर. अदिहक अद उकातुन कयमुलि इन्हतोर.✱
- 12 नालुड मल्काता देवतुलि तना अकुमतुन ऊरता. ऊरतस्के पोळ्दु, नेला, उकानगा पीळा अरता. पीळा अरतस्के, अव मुनेता लेहका दीचोड.✱ अदिनेनाहक पियलि नालुड गंटाड, पोळ्दता वेहच इलवा मता.✱ अहे नग्काटुहक नालुड गंटाड नेलाता, उकाना वेहच इलवा मता.
- 13 अद्रमलेहकाने पया उंद गंदाल पिटे, पोगोटाहि पगयिस वायनद ऊळतन. अद पका जोरते इद्रम इनदनद केंजतन: “इंजेके पिसतव मूंड देवतुल्कु, तमाड अकुहक ऊरना मन्हता. अव अकुहक नेकिहपा, सबेटोर बूमतोरिहक बेचोन गोसा, गोसा, गोसा!”✱ इनजोर इनदनद केंजतन.

9

एयुड मल्काता देवतुलि अकुम ऊरिहता

- 1 अद्रमलेहकाने पया एयुड मल्काता देवतुलि,✱ तना अकुम ऊरता. ऊरतस्के, उंद उका पोगोटाहि बूमतगा अरतदिन ऊळतन.✱ अद उकातुहक, देयमदीपता सिक्सा-बोंदाता तालम कय ईतद मता.✱

✱ 7:16-17 7:16-17 देवुळताड पाटाड 23:1-3; मत्याल 2:5-6; योहन 4:14; 10:11; तोहचीतव पोल्लोड 14:3-4; 21:6; 22:1,17 ✱ 7:16-17 7:16-17 देवुळताड पाटाड 121:5-6; यशायाह 49:10 ✱ 7:16-17 7:16-17 यशायाह 25:8; तोहचीतव पोल्लोड 21:4 ✱ 8:1 8:1 5:1; 6:1 ✱ 8:2 8:2 9:1,13; 11:15 ✱ 8:3 8:3 पेसमुळि 30:3; गिनती 4:11; तोहचीतव पोल्लोड 9:13; 14:18 ✱ 8:3 8:3 पेसमुळि 30:1; तोहचीतव पोल्लोड 5:8 ✱ 8:4 8:4 देवुळताड पाटाड 141:2 ✱ 8:5 8:5 लैव्यव्यवस्था 16:12 ✱ 8:5 8:5 यहेजकेल 10:2 ✱ 8:5 8:5 पेसमुळि 19:16; तोहचीतव पोल्लोड 4:5; 6:12; 11:13,19; 16:18 ✱ 8:7 8:7 11:19; 16:21 ✱ 8:7 8:7 पेसमुळि 9:23-25; यशायाह 28:2; यहेजकेल 38:22; योएल 2:30 ✱ 8:7 8:7 जकर्याह 13:8; तोहचीतव पोल्लोड 9:15,18; 12:4 ✱ 8:7 8:7 7:1; 9:4 ✱ 8:8 8:8 11:6 ✱ 8:9 8:8-9 16:3 ✱ 8:10 8:10 यशायाह 14:12; तोहचीतव पोल्लोड 6:13; 9:1 ✱ 8:11 8:11 यिर्मयाह 9:15; 23:15 ✱ 8:12 8:12 पेसमुळि 10:21-23; यशायाह 13:10; यहेजकेल 32:7; योएल 2:10,31; 3:15; तोहचीतव पोल्लोड 6:12-13; 12:4 ✱ 8:12 8:12 16:10 ✱ 8:13 8:13 3:10; 9:12; 11:14; 12:12 ✱ 9:1 9:1 8:2 ✱ 9:1 9:1 6:13; 8:10 ✱ 9:1 9:1 लूकाल 8:31; तोहचीतव पोल्लोड 1:18; 17:8; 20:1

2 अद तालम कयदे, देयमदीपता सिक्सा-बोंदातुन तेगयता. तेगयतस्के, बेरा किसबटटाहि पेसना लेहका, पका पोया पेसता. ✨ अद देयमदीपता सिक्सा-बोंदाता पोया उडिसि, पोळदता वेहचतुन मुचता. अदिहक ईकळ आता. ✨

3 अद उंडुलताहि वेल्लाडे पापेड पेसिस, बूमतगा वाताड. ✨ मिचो कोळहतप लेहकान कोळहतलाहि, ✨ देवुळि अविस्किहक लाव ईता.

4 ओसो अविस्किन इद्रमता उकुम ईतद मता: “मीट रोंडान, पोर्हकान, मरान बूळे केमाट; ✨ मति बोराड तला-कपरानगा देवुळता सीना इले, ✨ ओरिन कोळहाट.

5 मीट ओरिन हक्कमाट; मति एयुड नेलाड आनाह, पकाय वर्केयनाह कीम्हट, ” इनजोर उकुम ईतद मता. मन्कन मिचो कोळहतस्के वर्केयना लेहकान, अव पापेड कोळहतस्के, मंटातुहक वर्केयनुर.

6 अस्के अद तिपलतुन आप पगवाहकु, मन्कलोर हामुरतुन पर्हकनुर; मति ओरिहक हामुर दोर्को आयगा. ओर डोललाह विचर कीयनुर; मति डोल पगवोर आयनुर. ✨

7 लळयतेनाहक तयर कीतव कोडाना लेहकान, अव पापेड दिसिंदुड. ✨ अविस्कनाड तलानगा बंगरताड राजटोपिना लेहकाडाड मताड. ✨ ओसो अविस्कनाड मोकाहकु, मन्कलोराड मोकाहकना लेहकान मताड.

8 अविस्कनाड केलकु आस्कनाड केलकना लेहकान मताड. ओसो अविस्कनाड पल्कु, डुवस्कनाड पल्कना लेहकान मताड. ✨

9 अविस्कनाड अर्युस्कु कचताड जगाना लेहका मताड*. ओसो अव पापेड पगयिहपा, वेल्लाडे कोडा गाडाड लळयतस्के नेकतप लेहकान नेकिंदुड. ✨

10 अविस्कनाड तोकाड, मिचो तोकाना लेहकान मताड. अव तोकानगा काटाड मताड. मन्कलोरिन एयुड नेलाड आनाह, अळसिह कीयलाहि, अविस्किहक लाव दोर्किस मता; अद लाव अविस्कनाड तोकानगा मता.

11 अविस्कना उंद राजाल मता. अद देयमदीपता सिक्सा-बोंदातुन ऊळेवाळे कीयनद देयम मता. इन्नि जाततोर बासाते, ताना पेदिर अबदोन इनजोर मता, ✨ अहे युनानि जाततोर बासाते अपुलयोन इनजोर मता. (इव रेंड आस पेदिकना अर्तमि, “बूळे कीयनद” इनजोर आस्ता.)

12 इद मुनेता पीळा मारता, मति केंजाट, ताना पया ओसो रेंड बेराड पीळाड वायना मन्हाताड! ✨

आरूड मल्काता देवतुलि अकुम ऊरिहता

13 आरूड मल्काता देवतुलि, तना अकुम ऊरता. ऊरतस्के, देवुळता मुनेह मतद, बंगरते माचतद दूपम बोळसनद मेजाताड नालुड मूलानगडाहि, ✨ उंद लेड केंज वाता.

14 अद लेड आरूड मल्काताद देवतुलतुन इद्रम इता: “बेव नालुड देवतुल्क बेरा परात इनदनद बॅरेटगा ✨ दोहतव मन्हाताड, अविस्किन निमा विळिसिस ईम,” इता.

15 अदे वर्सा, अदे नेला, अदे दिया, अदे गट्कातेनाहक देवुळि अविस्किन तयर कीस मता. इंजेके बूममेटोर मन्कलोरिन मूंड तूस्क कीसि, उंद तूस मन्कलोरिन हक्कलाहि, ✨ आरूड मल्काता देवतुलि अविस्किन विळिसितीता.

16 पया कोडाना पोगोन उडिस मतोर सीपय्किन नना ऊळतन. ओरा लेकातुन नना केंजतन, ओर वीसा कोटिना मुल मतोर.

17 कोडाड ओसो अविस्कनगा उडिस मतोरिन, नना लेकाते ऊळिहपा, अव नाक इद्रम दिसताड: कोडानगा उदतोर अर्युलतगा कचताड जगाड केस मतोर, अव जगाड किसलेहका कम्कल मताड, पोगोटा बूमता रंगलेहका मताड, किसतळिमना लेहका एरल मताड. अव कोडानाड तलाड, डुवल तलालेहका मताड, अविस्कनाड तोडिनाहि किसु, पोया ओसो किसतळिमड पेसिंदुड. ✨

18 अविस्कनाड तोडिनाहि पेसनव किसु, पोया, किसतळिमड, इवु मन्कलोरिन हक्कनव मूंड पीळाड मताड. अव पीळाने बूममेटोर मन्कलोराड, मूंड तूस्कनगडाह उंद तूस मन्कलोर डोलतोर.

19 अव कोडाना लावु अविस्कनाड तोडिनगा, तोकानगा मता. ओसो तरस्कना लेहका, अविस्कनाड तोकानगा तलाड मताड. अवटे अवु मन्कलोरिन तिपल कीदुड.

20 इव मूंड आस पीळाने डोलवालेवा पिसतोर मन्कलोर्, इचोन तिपल आस तेला, तमाड लाग्वाड कबस्कनाहि मलवोर, देवुळताड केंजोर. ✨ ओर देयहकिन ओसो बंगरते, वेंडिते, इतुळते, बंडाने, मराने पंडटव बोमान मोळकसोरिन अंदुर. ✨ अव बोमाड इतेके, तोवया पगवोड, वेनदा पगवोड, ताक पगवोड. ✨

21 अहे ओसो मन्कलोरिन हक्कना, ओदेड पंडना, ✨ साद्याल कीयना, कले कीयना, इव कबस्कनाहि, ओर मुर्तिय मलवोर. ✨

✨ 9:2 9:2 पुटमुळि 19:28; पेसमुळि 19:18 ✨ 9:2 9:2 योएल 2:2,10; तोहचीतव पोल्लोड 6:10 ✨ 9:3 9:3 पेसमुळि 10:12-15 ✨ 9:3 9:3 2 इतिहास 10:11,14; यहजेकेल 2:6 ✨ 9:4 9:4 6:6; 7:1; 8:7 ✨ 9:4 9:4 यहजेकेल 9:4; तोहचीतव पोल्लोड 7:2-3 ✨ 9:6 9:6 अय्यूब 3:21; 7:15; यिर्मयाह 8:3; तोहचीतव पोल्लोड 6:16-17 ✨ 9:7 9:7 योएल 2:4 ✨ 9:7 9:7 6:2 ✨ 9:8 9:8 योएल 1:6 * 9:9 9:9 अविस्कनाड अर्युस्कु कचताड जगाना लेहका मताड “अव केगतव कोटजगाड कचताड जगाना लेहका मताड” इद अर्तम वने आया पगयहता. ✨ 9:9 9:9 यिर्मयाह 47:3; योएल 2:5 ✨ 9:11 9:11 अय्यूब 26:6; 28:22; 31:12; बुदताड पोल्लोड 15:11 ✨ 9:12 9:12 8:13; 11:14 ✨ 9:13 9:13 पेसमुळि 20:2-3,10; तोहचीतव पोल्लोड 8:3 ✨ 9:14 9:14 पुटमुळि 2:14; 15:18; व्यवस्थाविवरण 1:7; यहेशू 1:4; तोहचीतव पोल्लोड 16:12 ✨ 9:15 9:15 8:7 ✨ 9:17 9:17 11:5 ✨ 9:20 9:20 2:21 ✨ 9:20 9:20 1 कुरिततोर 10:20 ✨ 9:20 9:20 देवुळताड पाटाड 115:4-7; 135:15-17; दानिय्येल 5:23 ✨ 9:21 9:21 18:23 ✨ 9:21 9:20-21 2:21; 21:8

10

योहन तोला सीटटुन तिन्हतोग

1 अद्रमलेहकाने पया पकाय लावता ओसो उंद देवतुलि, ✨ देवुळदीपताहि इळन रेगनदिन ऊळतन. ✨ अद मोयुलतुन गेंदेता लेहकान उहचि मता. ताना तलापोगोन उंद देवुळविल मता. ✨ ताना मोकमि पोळदलेहका दीचिंदु. ✨ ओसो तानाड कालक किसगुटाना लेहकान मताड. ✨

2 अद देवतुलि लेहच मतद उड्ला तोला सीटटुन, तना कयदे पोस मता. ✨ अदु तना तिनळ कादुन बार समदुरतगा, दावळ कादुन बार बूमतगा वाटिस मता.

3 पया अद डुवल कहचना लेहकान, बेरा लेडते केयता. ✨ अद देवतुलि अद्रम केयतस्के, एळुड मल्काड गुळ्ळजतप लेहकाडाड पोल्लोड केंज वाताड. ✨

4 केंज वातस्के, नना योहननन अव पोल्लोन रासलाह बोटटन. ✨ अचोटेने देवुळदीपताहि, उंद लेड इद्रम इता: “गुळ्ळिजहपा वेहतव पोल्लोन रासमा, अविस्किन मकिह कीस तासा,” ✨ इनजोर इता.

5 समदुरतगा ओसो बूमतगा, तनाड कालकिन वाटिस निच मतद देवतुलि, तना तिनळ कयदुन पोगोन देवुळदीपतके आहता. ✨

6-7 आहचि इद्रम ओतता: “एळुड मल्काता देवतुलि तना अकुम ऊरनद दियाते, ✨ देवुळि तना इचानाह पुन्पिह केवद पोल्लोतुन, निटम आनाह कीयगा. इद दियाते अव पोल्लोड निटम आयनुड इनजोर, ✨ तना सेवा कीतोर कबुरतोरिन अद मुनेन वेहच मता. ✨ अद दिया एरेन एवता, ✨” इता. इन्जि, पोगोटा बूमि ओसो अगा मनदनव, इळता बूमि ओसो अगा मनदनव, समदुर ओसो तानगा मनदनव, इव सबेटविन पंडटद, ✨ अमेसा-अमेसातुहक जीवात मनदनद ✨ देवुळता पेदिर पोस ओतता.

8 मुने देवुळदीपताहि नना केंजतद लेडु, ओसोवने नाक इद्रम इता: “अन! समदुरतुन ओसो बूमतुन ओय्हकिस नितद देवतुलता कयदाहि, लेहच मनदनद तोला सीटटुन ओम,” ✨ इनजोर इता.

9 इतस्के नना तानगा अन्जि, “अद उड्ला तोला सीटटुन नाक ईम,” ✨ इनजोर इतन. इतस्के अद नाक इता, “इदु! तिन! इद नीवा तोडटुहक ओग्वेनेयदा लेहका मिडगा; मति नीवा पोटातुन कयमुल कीयगा,” ✨ इनजोर इता. ✨

10 इतस्के नना ताना कयदाहि, अद तोला सीटटुन ओस तितन. अद निटम नावा तोडटुहक ओग्वेनेयदा लेहका मिडिस मता; मति नना तान लोपतन अस्के, नावा पोटातुन कयमुल कीता.

11 तोला सीटटुन तितापया, नाक इद्रमता उकुम केंज वाता: “इंजेके वायनद कालमते वेल्लाडे देसेहकनोरिन, वेल्लाडे जातिनोरिन, वेल्लाडे बासानोरिन, वेल्लाटोर राजालोरिन, ✨ (ओरा लोप्पा आयनव पोल्लोन,) देवुळता जीवा नीक वेहतप लेहकान, निमा ओसोवने वेहतकिन, ✨” ✨ इनजोर इता.

11

देवुळता साक्सि एवालोर इर्वर मन्कलोर

1 अद्रमलेहकाने पया, बोगो मति कहतलाहि नाक लाट डुडि ईतोग! ✨ इतस्के नाक इद्रमता उकुम केंज वाता, “अले! तेदिसि देवुळता मंदिरता मोळकनद जागातुन, ओसो अगडा गर्यातुन कहा, अहे अगा मोळकवालोरिन लेका.

2 मति मंदिरता रेसातुन, ✨ नाक पुनवोर लोकरा कयदे ईतन. अदिनेनाहक तान कहमा. ओर मन्कलोर, मूंड वर्साड आरुड नेलाड आनाह, ✨ नावा पवित्र येस्सलेम सहरतुन, तमा काल इळन तासनुर. ✨

3 ओर अद्रम कीयनव दियाणे, नावा साक्सि एवालोर ✨ इर्वर मन्कलोरिहक, नावा पोल्लो वेहतनद अदिकर ईकन. ओर पोता-गेंदेड उहचि, ✨ उंद अजर रेंड न्हक मूंड वीसाड (1260) दियाड एवनाह, नावा पोल्लोतुन पोकर कीयनुर,” ✨ इन्जि सामिना उकुम नयगा वाता.

4 (देवुळि तना मुनेतोग ओर्वोग कबुरतोन, लेका तोहच मता; अद लेकाते, पूरा बूमता सामिना मुनेह निच मनदनव रेंड जयतुन मराड† ओसो रेंड चिमलिड दिसताड. ✨ अस्के वेर इर्वर साक्सि एवालोर लोप्पाने, देवुळि तोहच मता.)

5 वेरिन बोराय बूळे कीयलाहि आतेके, वेर इर्वर मन्कलोरारुड तोडिनाहि, किस पेसिसि ओरिन बूळे कीस्ता. ✨ वेरा कोटुलतोर निटम इद्रमलेहकाने डोलिहतोर.

✨ 10:1 10:1 5:2 ✨ 10:1 10:1 18:1; 20:1 ✨ 10:1 10:1 4:3 ✨ 10:1 10:1 मत्याल 17:2 ✨ 10:1 10:1 1:15-16 ✨ 10:2 10:2 5:1 ✨ 10:3 10:3 होशे 11:10 ✨ 10:3 10:3 देवुळताड पाटाड 29:3-9 ✨ 10:4 10:4 1:11,19 ✨ 10:4 10:4 दानिय्येल 8:26; 12:4,9; तोहचीतव पोल्लोड 22:10 ✨ 10:5 10:5 व्यवस्थाविवरण 32:40; दानिय्येल 12:7 ✨ 10:6-7 10:6-7 11:15 ✨ 10:6-7 10:6-7 17:16-18 ✨ 10:6-7 10:6-7 आमोस 3:7; रोम सहरतोर 16:25-26 ✨ 10:6-7 10:6-7 6:11; 12:12; 16:17; 21:6 ✨ 10:6-7 10:6-7 पेसमुळि 20:11; 4:11 ✨ 10:6-7 10:6-7 4:9 ✨ 10:9 10:9 यिर्मयाह 15:16; यहजेकेल 2:8; 3:1-3 ✨ 10:11 10:11 5:9-10; 11:9 ✨ 10:11 10:11 यहजेकेल 37:4,9 ✨ 11:1 11:1 यहजेकेल 40:3; जकर्याह 2:1; तोहचीतव पोल्लोड 21:15-16 ✨ 11:2 11:2 यहजेकेल 40:17 ✨ 11:2 11:2 दानिय्येल 7:25; 12:7; तोहचीतव पोल्लोड 12:6; 13:5 ✨ 11:2 11:2 लुकाल 21:24 ✨ 11:3 11:3 2:13 ✨ 11:3 11:3 पुटमुळि 37:34; 2 शम्पल 3:31; 1 राजा 21:27; 2 राजा 19:1-2; नहेम्याल 9:1; एस्तर 4:1; देवुळताड पाटाड 69:11; योएल 1:13; योनाल 3:5-6,8 ✨ 11:3 11:3 यहुदि लोकर बेदाय दुकम पुटेके, पोता-गेंदेड उहन्दुर. † 11:4 11:4 जयतुन मराना नेयदे चिमलि पोतिहता. ✨ 11:4 11:4 जकर्याह 4:1-14 ✨ 11:5 11:5 2 राजा 1:9-12; यिर्मयाह 5:14; तोहचीतव पोल्लोड 9:17-18; 13:13

6 वेर इर्वुर मन्कलोर देवुळता पोल्लोतुन वेहतहपा, पेग अरमाकि इनजोर, तान रोमिह कीयलाहि, ओरिहक अदिकर दोर्कता. ✨ बेस्के ओरिहक विचर वास्ता, अस्के एतुन नेतुर मारियिह कीयलाहि, ✨ बूममेटोरिन दुसाड-दुसाड पीळाने तिपल कीयलाहि, ओर इर्वुरिहक अदिकर मन्हता.

7 ओर देवुळता साक्सितुन वेहतनद मारिह कीतस्के, देयमदीपता सिक्सा-बोंदाताहि, ✨ किर्स्तुना विस्दतद रकस पेसिस वास्ता, ✨ वासि ओर इर्वुरिन लळय कीस्ता. अह कीसि, ओरिन गेलिसस हक्किहता. ✨

8 ओराड सेताड अद बेरा सहरता अगदगा अर्स मन्हताड. अदे सहरतगा, ओरा सामिन वने, हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हक्किस मतोर. सोदोम सहरतोगा लेहकाने, ✨ अहे मिसर देसेमतोगा लेहकाने, ✨ (अद बेरा सहरतोर वने ओसोय लागवोरु)! ✨

9 सबे देसेहकनोर, सबे कूळिनोर, दुसाड-दुसाड बासाड वळहकवालो, सबे जातिनोर, ✨ मूंड दियाना वळगा एवनाह, ओराड सेतान ऊळिहतोर. ओराड सेतान गति कीयलाह एवोर. ✨

10 वेर इर्वुर हातोरु देवुळता कबुरतोरु, बूमतोर मन्कलोरिन पकाय तिपल कीस मतोर. अदिहक वेर डोलतोर इनजोर, बूममेटोर गिर्दा आस्तोर. ✨ ओसो तमा सोमताहि, ओर्विहक-ओर्वोग माल ईस्तोर. ✨

11 मति मूंड दियाना वळगा आतापया, देवुळि लोहतद ऊकुरि डोलतोरगा ओळियिहता. ओळियतस्के, ओर तेदिस नितहतोर. ✨ तेदिस नितस्के, ऊळवालोर पका रेयिहतोर.

12 अद्रमलेहकान पया, ओर इर्वुर आसि पोगोन देवुळदीपताहि जोरते “इगा पोगोन वाटु” ✨ इनजोर इतद लेडतुन केंजिहतोर. केंजतस्के, ओर इर्वुर मोयुदगा पोगोन देवुळतेके दास्तोर. ✨ ओर अनेके, विस्द केवालोर ओरिन ऊळिहतोर.

13 अचोटेने ब्रिम पकाय गल्लिहता. ✨ सहरता दहा चेकाना बूमताहि, उंद चेका सहर बल अरयहता. बूम गल्लजतस्के, एळुड अजर्क लोकर डोलिहतोर. पिसतोर लोकर पकाय रेयिहतोर. रेयिसि, पोगोटा देवुळतुन मान ईसि मोळिकहतोर. ✨

14 केंजाट, दुसा गोसा मारता, मति ऊळाट! मुचाकेपाता गोसा ✨ चट्टिपेटे वायलाह आता. S

एळुड मल्काता देवतुलि अकुम ऊरिहता

15 पया एळुड मल्काता देवतुलि अकुम ऊरता. ✨ अस्के देवुळदीपतगा वेल्लाडे लेडिड जोरते पेसताड. ✨ अव इद्रम इताड, “दुनियाता राजेम पूरा मावा देवुळता, ओसो अद आचतोगा पिसिह केवाल राजाना आता. ✨ इंजेके अद अमेसा-अमेसातुहक राजेम ताकिह कीस्ता, ✨” इनजोर इताड.

16 इतस्के देवुळता मुनेह राजकुर्निनगा उदिस मतोर, वीसा नालवुर पेदल्लुकु, ✨ देवुळता मुनेह दंडुम अर्सि तान मोळकतोर. ✨

17 मोळिकसि इद्रम इतोर:

“ए सामि! बेरा लावता देवुळतिन!

अमेसा मतदु, नेंड वने मनदनद देवुळतिन! ✨

इंजेके निमा नीवा लावतुन तोहचि, राजेम ताकिह कीयलाह सुरु कीतिन. ✨

अदिनेनाहक माट नीक जोहर कीयहनेम.

18 नीक माळवोर ओड आस मतोर, ✨

मति इंजेके निमा ओड आसि. ✨

हातोगा नेयम कीयनद कगो एवता. ✨

नीवा कबुर वेहवालोर सेवतोरिहक,

नीवा पवित्र लोकरिहक,

नीक रेयिस ताकवालोर उड्लोर-बेरोरिहक ✨, इनम ईयनद कगो एवता.

ओसो बूमतुन बूळे कीतोरिन, बूळे कीयनद कगो एवता, ✨”

इनजोर इतोर.

19 इतस्के अचोटेने देवुळदीपतगा मनदनद मंदिरता अगि पड्ने आता. ✨ आतस्के, अगा देवुळि मन्कलोरिहक करल कीस मतद पोल्लोतुन, तासिस मतद संदुकतुन नना ऊळतन. ✨ अस्के पका मिळस्कता, नेकता, गुळ्जता, बूम गल्लजता, ओसो पकाय आदुर्क अरताड. ✨

✨ 11:6 11:6 1 राजा 17:1; लुकाल 4:25 ✨ 11:6 11:6 पेसमुळि 7:17-20; तोहचीतव पोल्लोड 8:8; 16:3-4 ✨ 11:7 11:7 9:1 ✨ 11:7 11:7 13:1-3; 17:8 ✨ 11:7 11:7 दानिय्येल 7:21; तोहचीतव पोल्लोड 12:17; 13:7 ✨ 11:8 11:8 पुटमुळि 18:20; यशायाह 3:9; यिर्मयाह 23:14; यहजेकेल 16:49 ✨ 11:8 11:8 पेसमुळि 3:9 ✨ 11:8 11:8 यिर्मयाह 23:14; यहजेकेल 23:19,27 ‡ 11:8 11:8 सोदोम सहर करब कबस्केने निदिस मता. मिसर देसेम बार देवुळता लोकरिन तिपल कीयनद देसेम मता. ✨ 11:9 11:9 5:9-10; 10:11 ✨ 11:9 11:9 1 राजा 13:22; देवुळताड पाटाड 79:2-3 ✨ 11:10 11:10 3:10 ✨ 11:10 11:10 नहेम्याल 8:10,12; एस्तर 9:19,22 ✨ 11:11 11:11 यहजेकेल 37:5,9,10,14 ✨ 11:12 11:12 4:1 ✨ 11:12 11:12 2 राजा 2:11; बळयिर 1:9 ✨ 11:13 11:13 6:12; 8:5; 16:18 ✨ 11:13 11:13 14:7; 16:9; 19:7 ✨ 11:14 11:14 8:13; 9:12 S 11:14 11:14 मुनेता गोसा 9:1-12 अगा वेहतद मन्हता, दुसा गोसा 9:13-21 अगा वेहतद मन्हता. ✨ 11:15 11:15 10:6-7 ✨ 11:15 11:15 19:1,6 ✨ 11:15 11:15 12:10 ✨ 11:15 11:15 पेसमुळि 15:18; दानिय्येल 2:44; 7:14,27; लुकाल 1:33 ✨ 11:16 11:16 मत्याल 19:28; तोहचीतव पोल्लोड 4:4 ✨ 11:16 11:16 4:10; 5:8,14; 7:11 ✨ 11:17 11:17 16:5 ✨ 11:17 11:17 19:6 ✨ 11:18 11:18 देवुळताड पाटाड 2:1 ✨ 11:18 11:18 देवुळताड पाटाड 2:5; 110:5 ✨ 11:18 11:18 दानिय्येल 7:10; तोहचीतव पोल्लोड 20:12 ✨ 11:18 11:18 देवुळताड पाटाड 115:13; तोहचीतव पोल्लोड 13:16; 19:5,18 ✨ 11:18 11:18 13:10; 18:8 ✨ 11:19 11:19 14:15,17; 15:5 ✨ 11:19 11:19 इब्रितोर 9:4 ✨ 11:19 11:19 4:5; 8:5,7; 16:18,21

12

आंचाळि ओसो मासुंडि

- 1 अचोटेने पोगोटा बूमतगा बेरा सीना दिसता. अद इद्रम मता इतेके: उंद आंचाळ* दिसता, अद आंचाळि पोळ्दतुन गेदेता लेहकान उहचि मता. * ओसो नेलातुन विहकिस मता. अहे (महरानि केगयना लेहका,) तना तलातगा राजटोपि केस मता. अद राजटोपतगा बारा उकाड मताड.
- 2 अद आंचाळि मेंदुदे मता. पया ताना रिकम आयनद कगो एवताहकु, नोप तेदिस मता. अदिनेनाहक अद नोपतुहक केयसोर मता.
- 3 पया ओसो उंद सीना देवुळदीपतगा दिसता. अद इद्रम मता: ऊळाट, उंद बेरा नेत्रल मासुंड तरस मता, * तान्क एळुड तलाड, दहा कोहक मताड. * ओसो एळुड तलानगा, एळुड राजटोपिड केस मता.
- 4 ताना तोका, मंड तूस्कनाहि उंद तूस पोगोटाड उकान गुजिसि, बूमतगा अर्हचीता. * अह कीसि पया, अद आंचाळि रिकम आतस्के, ताना मगिन लोपलाहि, * आंचाना मुनेह निच मता.

किर्स्तु इनवाल पेकाल

- 5 अद आंचाळ पया पेकान† रिकम आता. मति अद मासुंड तरसि ओग पेकान लोपनामुनेने, देवुळि ओन तना राजकुर्सतगा ओता. * अगडाहि ओग सबे जातिनोरिन पूरा अदिकरते ताकिह कीयनोग. *
- 6 ओतस्के पया, अद आंचाळि पेळ्हकल बूमतगा वितता. अगा उंद अजर रेंड नूहक मंड वीसाड (1260) दियाड एवनाह, * तान अय कीयलाह, देवुळि तानेनाहक जागा तयर कीस मता.

देयहकना मुक्याना संगे मीकायल लळेम आस्ता

- 7 पया देवुळदीपतगा उंद लळय आता. मीकायल इनदनद देवुळता देवतुलि* तना तोळतव देवतुल्किन पोसि, ओसो मासुंडि तना तोळतविनः पोसि, ईनाह-आनाह लळय आताड.
- 8 मति मासुंडि गेल्स पगवो. अदिनेनाहक देवुळदीपतगा मनदलाह, तान्क जागा दोर्को.
- 9 पया मीकायल तना तोळतव देवतुल्कना संगे, मासुंडतुन ओसो ताना तोळतविन बूमतगा अर्हचीता. * अद मासुंडि इतेके सुस्मुनेता तरसि! तान देयहकना मुक्याल वने इन्हतोर, ओसो सयतन वने इन्हतोर. § अदे बूममेटोरिन नाळेह कीसोर वाता*.
- 10 अचोटेने देवुळदीपतगाडहा जोरते उंद लेड इद्रम केंज वाता: “मावोरिन देवुळता मुनेह, नगका पिळ्विळ पियल-पोळ्द कसुर ओपसोर मतदिन, * इंजेके बूमतगा अर्हचीतद मन्हता. इंजेके देवुळि तना मन्कलोरिन पिसिह कीयनद कगो वाता. * देवुळि तना लावते राजेम ताकिह कीयलाह आता. इंजेके अद आचतोग राजाल, तना अदिकरतुन तोहतलाह आतोग. *
- 11 गोरपिलाता नेत्र मावाड सबे कसुर्किन एडिह कीता * इदिन पुन्जि, मावोर विस्वसिर मासुंडता कसुर ओपतदिन रेयोर. माट येसुनोरिम इन्जि साक्सि ईताहकु, * हामुर वायगा इन्जि पुतोर, पुन्जाय मति ओर तमा जीवाता पर्वा केवोर. * इद्रमलेहका ओर मासुंडतुन ओरे कीतोर. *
- 12 अदिनेनाहक ए देवुळदीपतगा मनवालोरिर! * मीट गिर्दा आम्हटु! * मति ए इळ्ता बूमतगा, ओसो सम्दुरतगा मनवालोरिर! मीक बेरा गोसा वायगा. * देयहकना मुक्याल इंजेके मियगा रेगता. इंजेक तना कबळ कीयलाह, एक्वा दियाड इलेड इनजोर अद पुता, पुताहकु पका ओड आता, * * इनजोर अद लेड इता.
- 13 पया मासुंडि तन्क बूमतगा अर्हचीतोर इनजोर, ओड आसि बह कीता इतेके, ओग पेकान रिकम आतद आंचान तिपल कीयलाहि, ताना पेकेह दलगता.
- 14 मति अद्रम आताहकु, आंचाळि मासुंडताहि पगयिसि, पेळ्हकल बूमतगा विति, अगा मंड वर्साड आरुड नेलाड एवनाह * तान्क पिसवगा दोर्कि इनजोर, देवुळि आंचाहक बेरा गंदाल पिटेताड मारेड इता. *
- 15 ईतस्के मासुंडि बह कीता, अद आंचान एग मुळिह इनजोर, तना तोडटाहि एतुन बेरेगलेहकान, ताना पेकेडाहि पोडिह कीता.
- 16 मति बूमि अद आंचाहक सायता कीता. अद बूमि बह कीता इतेके, मासुंडि तना तोडटाहि पोडिह कीतद एतुन ऊतता.
- 17 अदिनेनाहक मासुंड तरसि आंचाना पोगोन ओड आता; आसि तानाड पिसतोर पेकोरा संगे, लळेम आयलाह अता. * तानाड पेकोर इतेके, देवुळताड अडोन माळवालोर, * ओसो येसुना साक्सि एवालोर मन्कलोर. * पया अद मासुंडि सम्दुरता दडटगा अन्ज निता. *

* 12:1 12:1 “उंद आंचाळि” इतेके, इग्रयेल देसेमि. * 12:1 12:1 देवुळताड पाटाड 104:2 * 12:3 12:3 यशायाह 27:1; तोहचीतव पोल्लोड 13:2; 16:13; 20:2-3 * 12:3 12:3 दानिय्येल 7:7,20,24; तोहचीतव पोल्लोड 13:1; 17:3,7,9-13,16-18 * 12:4 12:4 दानिय्येल 8:10; तोहचीतव पोल्लोड 8:12 * 12:4 12:4 मत्याल 2:16 † 12:5 12:5 “पेकान” इतेके किर्स्तुन. * 12:5 12:5 2 कुरिततोर 12:2-4 * 12:5 12:5 देवुळताड पाटाड 2:9; तोहचीतव पोल्लोड 2:26-28 * 12:6 12:6 11:2 * 12:7 12:7 दानिय्येल 10:13,21; 12:1; यहूदाल 9 ‡ 12:7 12:7 “तोळतविन” इतेके देयहकिन. * 12:9 12:9 लूकाल 10:18; योहन 12:31 § 12:9 12:9 सुस्मुनेता तरसिये आदम ओसो अवाल, वेरिन पापम कीयलाहि काहता (पुटमुळि 3:1-7). * 12:9 12:9 पुटमुळि 3:1; 2 कुरिततोर 11:3; तोहचीतव पोल्लोड 13:14; 20:2-3,8,10 * 12:10 12:10 अय्यूब 1:11; 2:5; जकर्याह 3:1; लूकाल 22:31 * 12:10 12:10 7:10 * 12:10 12:10 11:15 * 12:11 12:11 7:14 * 12:11 12:11 6:9 * 12:11 12:11 लूकाल 14:26; 2 तिमोति 4:7; तोहचीतव पोल्लोड 2:10,13 * 12:11 12:11 1 योहन 2:13; तोहचीतव पोल्लोड 15:2 * 12:12 12:12 13:6 * 12:12 12:12 18:20 * 12:12 12:12 8:13 * 12:12 12:12 10:6-7 * 12:14 12:14 दानिय्येल 7:25; 12:7 * 12:14 12:14 पेसमुळि 19:4; व्यवस्थाविवरण 32:11; यशायाह 40:31 * 12:17 12:17 11:7; 13:7 * 12:17 12:17 1 योहन 2:3; तोहचीतव पोल्लोड 14:12 * 12:17 12:17 1 योहन 5:10; तोहचीतव पोल्लोड 1:2; 6:9; 19:10 * 12:17 12:17 पया अद मासुंडि सम्दुरता दडटगा अन्ज निता. उचुक बायबस्कनगा इद पोल्लो 12:18 ते वास्ता, ओसो उचुक बायबस्कनगा 13:1 ते वास्ता.

13

समदुरतगडा रकस

1 पया उंद रकस समदुरताहि पेसिस वायनद ऊळतन. ✱ तान्क दहा कोहक मताड, ओसो एळुड तलाड मताड. ✱ दहा कोहकनगा दहा राजटोपिड मताड. ✱ * तानाड एळुड तलानगा देवुळतुन पास्कना लेहकाडाड पेदिर्क रासतव मताड. ✱

2 नना ऊळतन अद रकस, नेगलता लेहका मता. ✱ तानाड नला काल्कु, एळजताड नला काल्कना लेहका मताड. ✱ ताना तोडि, डुवलता तोडटा लेहका मता. ✱ इंजेक अद मासुंडि बह कीता इतेके, ✱ तना राजेम ताकिह कीयनद लावतुन, ओसो बेरा अदिकरतुन, रकसता कयदे ईता. ✱

3 रकसता उंद तलातगा, जीवा तिनदनद बेरा नोमुर आस मता; मति अद हामुर ईतप लेहका मतद नोमुर सव्रेम आता. अद नोमुर सव्रेम आतदिन, बूममेटोर लोकुर ऊळिस बामतोर. ✱ बामिसि तान मानेम आस, ताना पयाह अतोर. ✱

4 इद रकसता लेहका बेरा बेदे इले, ताना संगे लळेम आया पगवाल बोगे इलेग इन्जि, ✱ रकसतुन वने मोळकतोर. पया मासुंडि तना अदिकरतुन रकसतुहक ईताहकु, लोकुर मासुंडतुन वने मोळकतोर.

5 देवुळि अद रकसतुन वळहकलाह ईता. ईतस्के अद पया देवुळतुन पास्कनव पका बेराड-बेराड पोल्लोड वळहकता. ✱ रेंड वीसाड रेंड (42) नेलाड आनाह, ✱ तन्क विचर वातव कबस्क कीयलाहि, रकसतुहक देवुळि अदिकर ईता.

6 पया अद रकस पकाय देवुळतुन पास्क बोटटा. अद ताना पेदिरतुन, ताना जागातुन (इतेके ताना संगे देवुळदीपतगा मनवालोरिन) ✱ पास्क बोटटा.

7 देवुळता मन्कलोगा संगे लळेम आसि ओरिन गेल्सलाह, तान्क अदिकर दोर्कता. ✱ ओसो सबे कूळिनोरिन, सबे देसेहकनोरिन, दुस्राड-दुस्राड बासाड वळहकवालोरिन, सबे जातिनोरिन ✱ ताकिह कीयलाहि, तान्क अदिकर दोर्कता. †

8 मन्कलोर हक्किस मतद गोरपिलाता ✱ अमेसातुहक पिसवालोगा पुस्तकतगा, बोराड-बोराड पेदिर्क दुनिया पुटवस्केन रासतव मन्हाडा, ✱ ओर रकसतुन माळोर आयनुर. मति ओरिन विळिससि, बूमतगा मनवालोर सबेटोर, अद रकसतुन मोळकनुर. ✱

9 पुनवालोर बेस-नेहना केंजिसि, विचर कीस ऊळिर: ✱

10 बोरिन-बोरिन जेलते मनदलाह देवुळि तासता,

ओरिन जेलते ओयनुर. ✱

बोरिन-बोरिन तल्वरते डोललाह देवुळि तासता,

ओरिन तल्वरते कोटनुर. ✱

इवटेने देवुळता मन्कलोर तिपल्किन आपसोर मनदनद, ओसो विस्वसतुन विळसवा मनदनद दिसिहता. ✱

बूमतगडा रकस

11 पया दुस्रा उंद रकस: बूमतगडाहि पेसिस वायनद ऊळतन. ✱ तान्क गोरपिलाता लेहका रेंड कोहक मताड. अद वळहकनस्के बार, मासुंडता लेहका वळहकिंदु.

12 इद दुस्रा रकस बह कीस्ता इतेके, मुनेता रकसता पूरा अदिकरतुन पोसि, ताना मुनेह राजेम ताकिह कीस्ता. कीसि अद मुनेता नोमुर सव्रेम आतद रकसतुन, पूरा बूमतोर लोकुर मोळकनाह कीस्ता. ✱

13 ओसो मन्कलोर ऊळनाह, पोगोटाहि इळता बूमतगा किस अरनाह कीस्ता; ✱ अदमताड बेराड-बेराड सीनान तोहचीस्ता. ✱

14 मुनेता रकसता मुनेह सीना तोहतलाह, तान्क अदिकर दोर्किहता. अद सीना तोहचि, बूमतगा मनवालोर सबेटोर मन्कलोरिन, अद नाळेह कीस्ता. ✱ अद पयाडा रकस बूमतगा मनवालोरिन इदम इन्हाता: “तल्वर कसेगते नोमुर आसि, सव्रेम आतद रकसता बोमा पंडाटु,” इन्हाता.

15 इतस्के ओर बोमा पंडिहतोर. बोमातुन जीवा अर्हतलाहि, दुस्रा रकसतुहक अदिकर दोर्किहता. अदिनेनाहक अद बोमा जीवा अर्सि वळहकिहता, ओसो तन्क मोळकवोर सबेटोर मन्कलोरिन हळकलाह वेहतहता. ✱

16 ओसो अद दुस्रा रकस बह कीस्ता इतेके, बूमतोर सबेटोर उड्लोर-बेरोर, मतोर-लेवोर, माल्कालोर-ओर्युलतोर, ✱ वेर सबेटोर तमा तिनळ कयदगा, इलवेके तमा तला-कपरातगा सीना रासनाह कीस्ता. ✱

✱ 13:1 13:1 दानिय्येल 7:3; तोहचीतव पोल्लोड 11:7; 15:2; 16:13; 17:8 ✱ 13:1 13:1 12:3 ✱ 13:1 13:1 17:12 * 13:1 13:1 “दहा कोहकु” इतेके दहा राजालोस; 17:12 ऊळाट. ✱ 13:1 13:1 दानिय्येल 11:36; तोहचीतव पोल्लोड 17:3 ✱ 13:2 13:2 दानिय्येल 7:6 ✱ 13:2 13:2 दानिय्येल 7:5 ✱ 13:2 13:2 दानिय्येल 7:4 ✱ 13:2 13:2 12:3 ✱ 13:2 13:2 16:10 ✱ 13:3 13:3 17:8 ✱ 13:3 13:1-3 11:7 ✱ 13:4 13:4 18:18 ✱ 13:5 13:5 दानिय्येल 7:8,11,20; 11:36; 2 तिसलुनितोर 2:4 ✱ 13:5 13:5 11:2 ✱ 13:6 13:6 7:15; 12:12 ✱ 13:7 13:7 दानिय्येल 7:21; तोहचीतव पोल्लोड 11:7; 12:17 ✱ 13:7 13:7 5:9-10 † 13:7 13:7 इद रकस किस्तुना मोदुल विस्वतोन तोहतहता. 1 योहन 2:18 ऊळाट. ✱ 13:8 13:8 5:6,9-10,12 ✱ 13:8 13:8 देवुळताड पाटाड 69:28; 1 पत्रु 1:20; तोहचीतव पोल्लोड 3:5 ✱ 13:8 13:8 3:10 ✱ 13:9 13:9 2:7,11,17; 3:6,13,22 ✱ 13:10 13:10 थिर्मयाह 15:2; 43:11 ✱ 13:10 13:10 पुटमुळि 9:6; मत्याल 26:52; तोहचीतव पोल्लोड 11:18 ✱ 13:10 13:10 इब्रितोर 6:12; तोहचीतव पोल्लोड 14:12 ‡ 13:11 13:11 दुस्रा रकस इतेके, मुनेता रकसता जोल कबुरतदु (16:13, 19:20, 20:10 ऊळाट). ✱ 13:11 13:11 16:13 ✱ 13:12 13:12 14:9,11; 16:2; 19:20; 20:4 ✱ 13:13 13:13 1 राजा 18:38; लूकाल 9:54; तोहचीतव पोल्लोड 11:5; 20:9 ✱ 13:13 13:13 मत्याल 24:24; तोहचीतव पोल्लोड 16:14; 19:20 ✱ 13:14 13:14 2 तिसलुनितोर 2:9-11; तोहचीतव पोल्लोड 3:10; 12:9 ✱ 13:15 13:15 दानिय्येल 3:6 ✱ 13:16 13:16 11:18; 19:5,18 ✱ 13:16 13:16 7:3; 14:9; 16:2; 20:4

17 इद सीनालेवा मन्कलोर बेदे मादुन असलाह, वमलाह पगवोर. इद सीना इलेके, रकसता पेदिरतुन तोहतहता, ✨ इलवेके अद पेदिरता लेकातुन तोहतहता. ✨

18 बेस बुदतुन पोय्हट्टु. ✨ तेल्वतोर मन्कलोर रकसता लेकातुन लेकिर. अद लेका ओर्वोग मन्कन तोहतहता. अद लेका आरुड नूहक मूंड वीसाड आरुड (666) इचोन मन्हता.

14

गोरेपिला ओसो ताना मन्कलोर

1 अद्रमलेहकाने नना येस्सलेमता सियोन मेटातगा, ✨ गोरेपिला निच मतदिन ✨ ऊळतन. ताना संगे उंद लाक रेंड वीसाड नालुड अजर्क (1,44,000) मन्कलोर निच मतोर. ओराड तला-कपरानगा गोरेपिलाता पेदिर, ओसो ताना बाबाना (इतेके देवुळबाबाना) पेदिर रासतव मताड. ✨

2 पया देवुळदीपताहि उंद लेड केंजतन. अद लेडु, एताड राल्क नेकना लेहकान, गुळजना लेहकान नेकिस मता. ✨ ओसो जेतुर एचना लेहका वने नेकिस मता. ✨ 3-4 पया ओर उंद लाक रेंड वीसाड नालुड अजर्क (1,44,000) मन्कलोर, देवुळता राजकुर्साता मुनेह, नालुड दिचिना मुनेह, ✨ पेदल्कना मुनेह, पूना पाटा वागतोर. ✨ ओरिन विळिसस, बोरे अद पाटातुन कगय पगवोर. ✨ पूरा बूमतोर मन्कलोरगडाहि, देवुळि ओरिने कर्सा ईसि, विळिसह कीस मता. ✨ ओर देवुळतेनाहक ओसो गोरेपिलातेनाहक अलग आतोर. ✨ बेस्केन साद्याल कबळ केवोर कोयतोर लेहका, ओर गोरेपिलातुन विळिससि बेदिने मोळकोर*. ओर गोरेपिला तोहतद अगदेने तार्किदुर. ✨

5 ओराड तोडिनाहि बेस्केन जोल पोल्लो पेसो. ओर बाताले कसुरलेवोर मतोर. ✨

मूंड देवतुल्क मूंड कबुर्क ततहताड

6 पया नना उंद देवतुलतुन मोयुदगा पगियनदिन ऊळतन. तानगा बूमतगा मनवालोर सबे जातिनोर, कूळिनोर, दुसाड-दुसाड बासाड वळहकवालोर, सबे देसेहकनोर मन्कलोरगा पोकुर कीयलाहि, बेस्केन मिळन्दवद बेसता कबुर मता. ✨

7 अद जोरते इद्रम इता: “देवुळि नेयम कीयनद दिया एवता. अदिनेनाहक तान्क रेयाट्टु, तान्क मान ईम्हट्टु. ✨ पोगोटा बूमि, इळता बूमि, सम्दुर ओसो एताड कनिर्क, इविस्किन पंडटद देवुळतुन मोळकाट,” ✨ इनजोर इता.

8 अद अतापया दुसा देवतुल वाता, वासि इद्रम इता: “बूळेम आता, बूळेम आता, पका बेरा बेबिलोन इनदनद सहर ✨ बूळेम आता ✨. † बेद्रम बोगे आस्कु, तमगा वावालोर कोयतोरिन, साद्या बुदता रिमा वानाह कीस्ताड, अहलेहका बेबिलोन सहरतोर सबे जातिनोरिन कागहचि, ओरिन सेतेम देवुळतुन विळिससि, बोमान मोळकनद गिर्दा वानाह कीतोर,” ✨ इता.

9 अद अतापया, ओसो उंद देवतुल वाता. वासि जोरते इता, “बोर बोर रकसतुन ओसो ताना बोमातुन मोळिकसि, ताना सीनातुन तमा तला-कपरातगा आयि, कयदगा आयि, तासिहतोर, ✨ ओरा इद्रम आयगा:

10 ओर देवुळतगडाड देवतुल्कना मुनेह, गोरेपिलाता मुनेह, ✨ किसतगा ओसो किसतळिमनगा पकाय तिपल आयनुर. ✨ देवुळि तना पूरा मळगनद ओडतुन, इचुन तेला तक्वा केवालेवा, ओरा पोगोन अर्हचीयगा. ✨

11 ओर रकसतुन ओसो ताना बोमातुन मोळकतोर, ताना पेदिरता सीना तासतोर. ✨ अदिनेनाहक ओर नग्का पिळिवळ पियल-पोळद आरमलेवा, तिपल आसोर मनदनुर. ओरिन तिपल कीयनद किसु बेस्केन पिवो आयगा. ✨

12 अदिनेनाहक इद पोल्लोतुन सीता कीसि, देवुळताड अडोड वेहतप माळसोरे, ✨ येसुन विस्वस कीयनदिन विळसवोर, देवुळता पवित्र मन्कलोर तमा तिपलते दीरा पोस मनदना, ✨” इनजोर इता.

13 पया देवुळदीपताहि उंद लेड इद्रम वेहतनद केंजतन: “इद्रम रासा: ‘इजेताहि सामिन विस्वस कीसोर डोलतोर मन्कलोरिहक सुकम दोर्कगा’ इनजोर रासा,” इता. देवुळता जीवा वने इद्रम इन्हता: ✨ “इंगो! निटमे! ओर कीतव बेसताड कबस्किन, देवुळि अमेसा सीताते तासागा. ✨ अदिनेनाहक ओर डोलतस्के, तिपललेवा ओरिहक आरम दोर्कगा, ✨” इनजोर इता. ✨

✨ 13:17 13:17 14:11 ✨ 13:17 13:17 15:2 ✨ 13:18 13:18 17:9 ✨ 14:1 14:1 देवुळताड पाटाड 2:6; इब्रितोर 12:22 ✨ 14:1 14:1 5:6 ✨ 14:1 14:1 यहजेकेल 9:4; तोहचीतव पोल्लोड 3:12; 7:3-4 ✨ 14:2 14:2 1:15; 6:1 ✨ 14:2 14:2 5:8 ✨ 14:3-4 14:3-4 4:6 ✨ 14:3-4 14:3-4 7:4 ✨ 14:3-4 14:3-4 2:17 ✨ 14:3-4 14:3-4 5:9-10 ✨ 14:3-4 14:3-4 इब्रितोर 12:23; याकुब 1:18 * 14:3-4 14:3-4 बेस्केन साद्याल कबळ केवोर कोयतोर लेहका, ओर गोरेपिलातुन विळिससि बेदिने मोळकोर मोदुल कागिदते “ओर कुवा मन्कलोर आंदुर, बेविस्किनये संगे आंचाळ-कोयतोग आयवालेवा, कळवोग आयोर.” दुसाड देवुळकना, पेन्कना संगे जोळेम आयनद इतेके, देवुळता मुनेह साद्या पापमलेहका आंदुर, इद्रम पवित्र साधमते ऊक-ऊके वेहतद मन्हता. ✨ 14:3-4 14:3-4 2 कुरिततोर 11:2; तोहचीतव पोल्लोड 3:4; 7:16-17; 17:14 ✨ 14:5 14:5 देवुळताड पाटाड 32:2; सपन्याह 3:13; मलाकी 2:6; योहन 1:47; इब्रितोर 9:14; 1 पत्र 1:18-19; 2:22; यहदाल 24 ✨ 14:6 14:6 1 पत्र 1:24-25; तोहचीतव पोल्लोड 5:9-10 ✨ 14:7 14:7 11:13; 15:4 ✨ 14:7 14:7 4:11 ✨ 14:8 14:8 दानियेल 4:30; तोहचीतव पोल्लोड 16:19; 17:5; 18:10 ✨ 14:8 14:8 यशायाह 21:9; यिर्मयाह 51:8; तोहचीतव पोल्लोड 18:2-3 † 14:8 14:8 अद कालमते बोर बोर रोम सहरतुन, बेबिलोन इनजोर इंदुर. ✨ 14:8 14:8 यिर्मयाह 51:7; तोहचीतव पोल्लोड 17:1-2,4; 18:2-3 ✨ 14:9 14:9 7:3; 13:12,15-16; 16:2 ✨ 14:10 14:10 मार्कल 8:38 ✨ 14:10 14:10 पुटमुळि 19:24; यहजेकेल 38:22; 2 तिसलुनितोर 1:8; तोहचीतव पोल्लोड 19:20; 20:10,14-15; 21:8 ✨ 14:10 14:10 देवुळताड पाटाड 75:8; यशायाह 51:17; यिर्मयाह 25:15-16,27; तोहचीतव पोल्लोड 16:19; 18:6; 19:15 ✨ 14:11 14:11 13:12,16,17 ✨ 14:11 14:11 यशायाह 34:10; तोहचीतव पोल्लोड 18:9,18; 19:3 ✨ 14:12 14:12 12:17 ✨ 14:12 14:12 1 योहन 2:3; तोहचीतव पोल्लोड 2:13; 13:10 ✨ 14:13 14:13 22:17 ✨ 14:13 14:13 1 तिमोति 5:25 ✨ 14:13 14:13 इब्रितोर 4:9-10; तोहचीतव पोल्लोड 20:6 ✨ 14:13 14:13 1 कुरिततोर 15:18

बूमता पंटा कोयवालोर

14 पया नना उंद पांङ्गि मोयुल मतदिन ऊळतन. अद मोयुदगा ओर्वोग उदिस मतोग. ओग माने-मन्कना नडुम पुटोना* लेहका दिसिंदोग. ओग तना तलातगा बंगरता राजटोपि केस मतोग.* ओना कयदगा, पका ओळतद एटळ मता.

15 अस्के उंद देवतुलि मंदिरतगडाहि पेसता,* पेसिसि मोयुदगा उदिस मतोन जोरते इद्रम इता: “बूमतगडा पंटा अयता.* पंटा कोयनद वेला एवता. अदिनेनाहक नीवा एटळ पोस कोयम,*” इता.

16 इतस्के पया, मोयुदगा उदिस मतोग, तना एटळते बूमतगडा पंटातुन कोयतोग.‡

17 अस्के ओसो उंद देवतुलि, देवुळदीपतगडा मंदिरतगडाहि पेसता.* तानगा वने ओळतद एटळ मता.

18 अस्के दूपम बोळसलाह अदिकर मनदनद उंद देवतुलि, दूपम बोळसनद मेजाताहि पेसता.* पेसिसि, एटळ पोयतद देवतुलतुन जोरते इता: “बूमतगडाड अंगुर पंडिड पंडटाड.* नीवा ओळतद एटळते, अव अंगुर गुतिन कोयम,” इनजोर इता.

19 इतस्के, अद देवतुलि बूमतगडाड अंगुर गुतिनु, तना एटळते कोयता. कोसि (अंगुर पंडिन काल्कने ओय्हकिस,) जोमा पेगनद बेरा बोंदातगा वाटटा. अद बोंदाता पेदिरि देवुळता ओडु इनजोर मन्हता.* 20 सहरता पलते मतद अंगुर्क ओय्हकनद बोंदातगा, अव अंगुर गुतिन ओय्हकिस पेगतोर.* पेगतस्के, पूरा डेडा नूर कोस्क एवनाह इतप, नेतुर पोळडता. अद नेतुर जोक-जोक डेडा मिटरता निल्क एवनाह निंदिस अता.

15

आक्रिताड एळुड पीळाड पोयतव देवतुल्लुकु

1 पया देवुळदीपतगा ओसो उंद सीना ऊळतन.* अद बेरा, बामनाह लेहकाडा सीना मता. अद इद्रमि: एळुड बेराड पीळान पोसि, एळुड देवतुल्लुक देवुळदीपतगा मताड.* इव आक्रिताड पीळाड आंदुड; इव पीळाड आतापया, देवुळता ओड रेगगा.

2 ओसो सम्दुरता लेहकाडादिन ऊळतन. अद अदमता लेहका, ओसो किस काल्हपतप लेहका दिसिंदु.* बोर मन्कलोर मुनेता रकसता बोमातुन* मोळकवा, तमाड मॅदुस्कनगा ताना पेदिरता लेकातुन रासवा,* तान गेल्लिसस मतोर,* ओर अद सम्दुरता दडटगा निच मतद ऊळतन. ओर देवुळि ईतव जेतुर्क पोस निच मतोर.*

3 ओर देवुळता सेवातोग मोसा मुयतोना* पाटातुन* (तान गोरैपिलाता पाटा वने इन्हतोर), इद्रम वागतोर:

“ए बेरा डीसाता, सामि देवुळतिन!

नीवाड कबस्क बेराड, बामिह कीयनव मन्हताड!*

ए सबे जातिनोरा राजानिन! *

निमा बेदाय कीतेके, निटमे कीय्हनिन, सेतेमते कीय्हनिन. *

4 ए सामिनिन! सिरप निमान पवित्रतोनिन!*

अदिनेनाहक नीक कतमतोर रेयिस ताकनुर.*

नीवा पेदिर पोस नीक कतमतोर मान ईयनुर.

नीवा सेतेमताड कबस्किन सबेटोर ऊळतोर.*

अदिनेनाहक सबे जातिनोर नीवा मुनेह वासि मोळकनुर,*”

इनजोर वागतोर.

5 पया देवुळदीपतगा, देवुळि तना लोकुरा नडुम मनदनदिना साक्सि तोहतनद रावुळि* मता. ताना लोप्पा पवित्र गूडटुन तेगयतदिन, नना ऊळतन.*

6 बेव एळुड देवतुल्लुक बूमतगा एळुड पीळान वळसीयनव मताड, अवे पवित्र गूडटाहि पेसनदिन ऊळतन.* अव उहच मतव गेंदेड पूरा गुलगुल मताड, पूरा वेडिस मताड, मांजसोर मताड.* अव देवतुल्लुक, तमाड अर्युस्कनगा बंगरताड पाटाड दोहच मताड.*

7 पया नालुड दिचिनगडाह उंद बह कीता इतेके,* अव एळुड देवतुल्लिकहक, बंगरताड एळुड कस्लाड ईता. अव कस्लाड अमेसा-अमेसा जीवात मनदनद* देवुळता ओडते निंदिस मताड.*

* 14:14 14:14 दानियेल 7:13; तोहचीतव पोल्लोड 1:13 * 14:14 14:14 6:2 * 14:15 14:15 11:19; 15:6; 16:17 * 14:15 14:15 यिर्मयाह 51:33; मत्थ्याल 13:38-41 * 14:15 14:15 योएल 3:13; मार्कल 4:29 ‡ 14:16 14:16 मार्कल 4:26-29, लूकाल 10:2, योहन 4:35-38, इद्रमलेहकाडाड वचन्किन ऊळिसि, इद अद्रययते वचन 14-16 सेतेमतोरा लोप्पा वेहतहता इन्जि, उय्तर इन्हतोर. वचन 17-18 बारा लाग्वोरा सिक्साता लोप्पा वेहतहता. मति दुस्रोरा विचरते, इव सबे वचनक लाग्वोरा नेयमता लोप्पा मन्हताड. * 14:17 14:17 11:19; 15:6; 16:17 * 14:18 14:18 6:9; 8:3; 16:7 * 14:18 14:18 योएल 3:13 * 14:19 14:19 यशायाह 63:2-3; तोहचीतव पोल्लोड 19:15 * 14:20 14:20 यशायाह 63:3; विलापगीत 1:15; तोहचीतव पोल्लोड 19:15 * 15:1 15:1 12:1,3 * 15:1 15:1 16:1; 17:1-2; 21:9 * 15:2 15:2 4:6 * 15:2 15:2 13:1 * 15:2 15:2 13:17 * 15:2 15:2 12:11 * 15:2 15:2 5:8 * 15:3 15:3 पेसमुळि 14:31 * 15:3 15:3 व्यवस्थाविवरण 32:1-43 * 15:3 15:3 देवुळताड पाटाड 111:3 * 15:3 15:3 यिर्मयाह 10:7 * 15:3 15:3 व्यवस्थाविवरण 32:3-4; तोहचीतव पोल्लोड 16:7 * 15:4 15:4 16:5 * 15:4 15:4 यिर्मयाह 10:7; तोहचीतव पोल्लोड 14:7 * 15:4 15:4 19:8 * 15:4 15:4 देवुळताड पाटाड 86:9; यशायाह 66:23 * 15:5 15:5 पेसमुळि 38:21; गिनती 1:50; बळयिर 7:44; इन्बितोर 8:5 * 15:5 15:5 11:19 * 15:6 15:6 14:15,17 * 15:6 15:6 19:8 * 15:6 15:6 1:13 * 15:7 15:7 4:6 * 15:7 15:7 4:9; 10:6-7 * 15:7 15:7 21:9

8 देवुळता डीसा ओसो लावु, पूरा रावुळतुन पोयाते निहता. ✨ एळुड देवतुल्क पोस मतव एळुड बेराड पीळाड मारनाह, बोरे रावुळतगा ओळिय पगवोर. ✨

16

देवुळता ओडताड एळुड कस्लाड

1 पया उंद लेडु मंदिरतगडाहि, जोरते एळुड देवतुल्किन इद्रम वेहतनद नना केंजतन: “अन्हट! एळुड कस्लानगा मनदनद, देवुळता ओडतुन बूमतगा वळसीम्हट” ✨ इनजोर इता.

2 इतस्के मुनेता देवतुलि अन्जि, तना कस्लातुन बूमतगा वळता. वळतस्के, रकसता सीनातुन रासतोरिहक, ताना बोमातुन मोळकतोरिहक ✨ कूतव बोटाड पेसताड. ✨

3 पया दुसा देवतुलि, तना कस्लातुन सम्दुरतगा वळता. वळतस्के, अगडा एगु, डोलतोग मन्कना नेतुरता लेहका, कार्यल आता. आताहकु एताड सबे जन्वर्क डोलताड. ✨

4 पया मूंड मल्काता देवतुलि, तना कस्लातुन बैरेहकनगा ओसो एताड कनिर्क पेसनगा वळता. वळतस्के अगडा एग नेतुर मारियता. ✨

5 मारियतस्के, पूरा एता पोगोन अदिकर मनदनद देवतुलि, देवुळतुन इता, “ए पवित्रतोनिन! ✨ अमेसा मतोनिन, नेंड वने मनवानिन! ✨ निमा इद्रमता सिक्सा लोहचि, सेतेमते नेयम कीतिन! ✨

6 नीवाड पवित्र मन्कलोरिन, ओसो नीवा कबुरतोरिन लाग्वोर मन्कलोर हळकतोर, ओरा नेतुर पोहतोर. ✨ इंजेके निमा एतुन नेतुर मारियिह कीसि, ओर लाग्वोर मन्कलोरिन, नेतुरतुने उनडनाह कीतिन. ✨ ओर इद्रमताये सिक्सा दोर्कना लायक मन्हतोर,” ✨ इनजोर इता.

7 अचोटेन दूपम बोळसनद मेजाताहि, ✨ उंद लेडु इद्रम वेहतनद नना केंजतन: “इंगो, ए बेरा डीसाता सामि देवुळतिन! ओर लाग्वोरा नेयम सेतेमते कीतिन, ओरिहक ओजनद सिक्सा ईतिन,” ✨ इनजोर अद लेडु इता.

8 पया नालुड मल्काता देवतुलि तना कस्लातुन पोळदतगा वळता. वळतस्के, पोळदता कांका इचोन वीळता इतेके, बूमता मन्कलोरिहक किस दगळालेहका दल्गता.

9 पकाय कांकाते मन्कलोर तिपल आंदुर, आसि इव बेराड पीळाना पोगोन अदिकर मनदनद देवुळतुन, उस्कना-पास्कना कीदुर. मति तमा पापमता अगदाहि मलवोर, अहे देवुळतुन मान ईस मोळकोर. ✨

10 पया एयुड मल्काता देवतुलि, तना कस्लातुन मुनेता रकसता राजकुर्सतगा वळता. वळतस्के, ताना राजेमते ईकळ पोयता. ✨ अस्के मन्कलोर पकाय सिक्सा आसि, मंटातुहक तमाड पल्क कोकिदुर.

11 तमा मंटातेनाहक, ओसो तमाड बोटानेनाहक, पोगोटा देवुळतुन उस्कना-पास्कना कीतोर. मति तमा पापमता अगदाहि मलवोर. ✨

12 पया आरुड मल्काता देवतुलि, तना कस्लातुन परात इनदनद बेरा बैरेटगा वळता. ✨ वळतस्के अद बैरेग इळकता ✨. इळकताहकु, पोळद पेसना बाजेतकेडोर राजालोरिहक, तमाड सीपय्किन पोस वायलाह अग दोर्कता. ओरिहक अग दोर्कि इनजोर, अद देवतुलि बैरेटुन इळकनाह कीता. ✨

अर-मगिदोन इनदनद जागा

13 अचोटेने नना ऊळतन: मासुंडता तोडटाहि, ✨ सम्दुरतगडाह पेसतद रकसता तोडटाहि, ✨ जोल कबुर वेहतनद बूमतगडा रकसता ✨ तोडटाहि, मूंड देयहक पेसताड. ✨ अव देयहक पंडेनलेहका दिसताड.

14 अव देयहकिहक बामिह कीयनव सीनाड तोहतनद लाव मता. ✨ अव देयहक लळयतेनाहक, पूरा बूमतोर राजालोरिन जमा कीयलाह पेसताड. ✨ बेरा लावता देवुळि पूरा बूमतोरिन नेयम कीयनद दियातस्के, अद लळय आयगा. ✨

15-16 पया ओर राजालोरिन, इब्रि बासाते अर-मगिदोन इनदनद जागातगा, ✨ अव देयहक तताड. ✨ * (किर्स्तु इद्रम वेहतलाह आतोग, “ऊळाट! मन्कलोर पुनवस्के, कले वायना लेहकान, नना वायकन. ✨ बोग उंजवालेवा उसरते मन्हतोग, ओग देव्यातोगु. ओग तनाड जगाड केस मतप मन्हतोग. अद्रम मनवेके, लोकर ऊळनाह, कूळलिय लजा वानाह ताकमुळ आयगा, ✨” इनजोर किर्स्तु वेहतलाह आतोग.)

देवुळता ओड मतद एळुड मल्काता कस्ला

✨ 15:8 15:8 21:11 ✨ 15:8 15:8 पेसमुळि 19:18; 40:34-35; लैव्यव्यवस्था 16:2; 1 राजा 8:10-11; 2 इतिहास 5:13-14; यशायाह 6:4 ✨ 16:1 16:1 देवुळताड पाटाड 79:6; यिर्मयाह 10:25; यहजेकेल 22:31; सपन्याह 3:8; तोहचीतव पोल्लोड 15:1 ✨ 16:2 16:2 13:12,15-17; 14:9 ✨ 16:2 16:2 पेसमुळि 9:9-11; व्यवस्थाविवरण 28:35 ✨ 16:3 16:3 पेसमुळि 7:17-21; तोहचीतव पोल्लोड 8:8-9; 11:6 ✨ 16:4 16:4 पेसमुळि 7:17-20; देवुळताड पाटाड 78:44; तोहचीतव पोल्लोड 11:6 ✨ 16:5 16:5 15:4 ✨ 16:5 16:5 1:4-5,8,17; 4:8; 11:17 ✨ 16:5 16:5 योहन 17:25; तोहचीतव पोल्लोड 6:10 ✨ 16:6 16:6 17:6; 18:24 ✨ 16:6 16:6 यशायाह 49:26 ✨ 16:6 16:6 19:2 ✨ 16:7 16:7 6:9; 14:18 ✨ 16:7 16:7 15:3; 19:2 ✨ 16:9 16:9 2:21; 11:13 ✨ 16:10 16:10 पेसमुळि 10:21-22; तोहचीतव पोल्लोड 8:12; 9:2; 13:2 ✨ 16:11 16:11 2:21 ✨ 16:12 16:12 9:14 ✨ 16:12 16:12 यशायाह 11:15-16; 44:27; यिर्मयाह 51:36 ✨ 16:12 16:12 यशायाह 41:2,5; 46:11 ✨ 16:13 16:13 12:3 ✨ 16:13 16:13 13:1-10 ✨ 16:13 16:13 13:11-18 ✨ 16:13 16:13 18:2-3; 20:10 ✨ 16:14 16:14 13:13 ✨ 16:14 16:14 17:14; 19:19; 20:8 ✨ 16:14 16:14 6:16-17 ✨ 16:15-16 16:15-16 न्यायियो 5:19; 2 राजा 23:29-30; 2 इतिहास 35:22; जकर्याह 12:11 ✨ 16:15-16 16:15-16 19:19 ✨ 16:15-16 16:15-16 अर-मगिदोन जागा इतेके, मगिदो इनदनद मेता. ✨ 16:15-16 16:15-16 मत्याल 24:43-44; तोहचीतव पोल्लोड 3:3; 22:7 ✨ 16:15-16 16:15-16 3:18

17 पया एळुड मल्काता देवतुलि, तना कस्लातुन मोयुदगा वळता. वळतस्के, रावुळतगडा देवुळता राजकुर्सताहि, * उंद लेड जोरते इद्रम पेसता: “इंजेके मारता!” * इनजोर इता.

18 अचोटेने मिळ्स्कता, नेकता, गुळ्जता, बूमि पकाय गळ्जता. * मन्कलोर बूमतगा मनदलाह आतोर, अस्केडाहि इचोन पका बेस्केन गळ्जवा मता. *

19 बूमि गळ्जतस्के, बेरा बेबिलोन सहर * मूंड तुकळेड आता. * दुसाड देसेहकनाड सहर्क वने पूरा बूळेम आताड. देवुळि तना पूरा मळ्गनद ओडतुन, बेबिलोन सहरता पोगोन अर्हचीयलाह सीता कीता. *

20 अस्के सम्दुरता नडुम मनदनव सबे तोगिड मायताड; सबे मेटाड वने मायताड. *

21 ओसो पोगोटाहि रेंड वीसाड किलोड इचोटाड आदुर बंडाड मन्कलोरा पोगोन अरताड. * आदुर्कनेनाह मन्कलोर पकाय तिपल आतोर. अदिनेनाहक आदुर्कना पीळातुहकु, * मन्कलोर देवुळतुन उस्कना-पास्कना कीतोर.

17

बेबिलोन सहरता पोल्लो

1-2 अद्रमलेहकाने पया, एळुड कस्लाड पोयतव देवतुलकनगडाहि, * उंद देवतुल बह कीता, नयगा वासि इद्रम इता: * “इंजेके वेल्लाडे कसानगा उदतद, (बेरा सहरतुन ऊळकिन, तान) पका लाग्द बोगे आंचाळ इन्हतोर. * ताना संगे साद्याल कबळ कीतप लेहका, बूमतोर राजालोर, (बोमान मोळ्कनद) ताना पापमते कलियतोर. * अद बोगे आंचाना साद्या बुदता रिमा आतप लेहका, बूमतगा मनवालोर (सेतेम देवुळतुन विळिसस, बोमान मोळ्कलाह गिर्दा) आतोर. * दय! देवुळि अद सहरतुहक बेद्रम सिक्सा ईस्ता इनजोर, नीक तोहतकन, ” * इता.

3 अचोटेने देवुळता जीवाता दळ्म नयगा अर्सि, देवतुल नाक पेळ्हकल बूमतगा ओता. * ओसि नाक उंद लेका तोहता. अद लेकाते अगा, उंद रेंगाल रकसता पोगोन उदतद आंचान नना ऊळतन. अद रकसता पूरा मेंदुलमेंड, देवुळतुन पास्कनव पेदिर्क मताड. अहे तान्क एळुड तलाड ओसो दहा कोहक * मताड.

4 अद आंचानाड गेंदेड, डुंगा पंड रंगताड, ओसो रेंगाल रंगताड मताड. ओसो अद आंचाळि बंगरते, मिळ्स्कनव बंडाने, मोतिने पंडटव दुमेड-दप्रान केस मता. * ताना कयदगा बंगरता कस्ला मता. अद कस्ला देवुळतुहक एड वानाह, ताना करब बुदताड कबस्कने निंदिस मता. *

5 ताना तला-कपरातगा पेदिर रासिस मता, अद पेदिरता अर्तम बोरे पुनवप मता. * अद इद्रम मता: “बेरा बेबिलोन सहर: * बूमतगडाड बोगे आस्कना कबळि, ओसो एड वानाह मनदनव करब कबस्कु, इगडाहिये पुट्टाड,” इनजोर रासिस मता.

6 ओसो अद आंचाळ ओचिस मतद ऊळतन. येसुना साक्सि मन्जि डोलतोर * देवुळता पवित्र मन्कलोरा नेतुर उन्जि, अद आंचाळ ओचिस मता. * नना तान ऊळिस पका बामतन.

7 अस्के नाक ततद देवतुल इता, “निमा बाराहक बामतिन? इद आंचाना पोल्लो, ओसो इद उदतद एळुड तलानदु, दहा कोहकनदु रकसता पोल्लो मकिस मन्हता. * नना अद पोल्लोतुन नीक वेहतहन.

8 अद इद्रमि: निमा ऊळतिन अद रकस मुने मता, इंजेक इले; * मति अद देयमदीपता सिक्सा-बोंदाताहि, इंजेक तेदगा. अस्केने देवुळि तान पूरा बूळे कीयगा. * बूम पुट्टस्केडाहि, उच्चुर मन्कलोराड पेदिर्क, अमेसातुहक पिसवालोर पुस्तकतगा रासतव मन्हताड. * अद पुस्तकते बोराड पेदिर्क रासतव इलेड, इतेके इद दुनियातोर मन्कलोस, * ओर अद हातद रकस तेकतदिन ऊळिसि बामनुर. *

9 रकसताड एळुड तलाड इतेके एळुड मेटाड. अद आंचाळ अव मेटाना पोगोन उदता. * ओसो अव एळुड तलाड इतेके, एळ्वुर राजालोर वने. इद पोल्लोतुन पुनदलाह, बेस विचर कीम्हट. *

10 एळ्वुर राजालोरगडाहि, एयवुराड राजेहक बूळेम आताड. ओवोर्गो इंजेके राजेम कीस्तोग. ओसो ओवोर्गो वायनोग. ओग वातस्के, गळ्के राजेम ताकिह कीयनोग.

11 मुने मता, इंजेके इले, अद रकस इतेके, आट मल्कातोर्ग राजाल आंदोग. अद एळ्वुर राजालोर लेहकाडाये; मति तान वने देवुळि बूळे कीयगा.

12 निमा ऊळतिन अव दहा कोहक वने, दहा राजालोर. * ओर इंका वने राजेम ताकिह केवोर; मति ओर रकसता संगे राजालोर लेहकान मनदलाह, गळ्कहक अदिकर दोर्किह कीयनुर. *

13 ओर सबेटोर तमा लावतुन, ओसो अदिकरतुन, रकसतुहक ईकल इनजोर, उंद विचर आयनुर. *

* 16:17 16:17 14:15 * 16:17 16:17 10:6-7; 14:15,17; 21:6 * 16:18 16:18 4:5; 6:12; 8:5; 11:19 * 16:18 16:18 दानियेल 12:1; मत्याल 24:21 * 16:19 16:19 17:5,16-18; 18:10,18-19,21 * 16:19 16:19 17:1-2 * 16:19 16:19 14:8-10; 18:5 * 16:20 16:20 6:14; 20:11 * 16:21 16:21 8:7; 11:19 * 16:21 16:21 पेसमुळि 9:18-25 * 17:1-2 17:1-2 15:1,7 * 17:1-2 17:1-2 21:9 * 17:1-2 17:1-2 यशायाह 1:21; यिर्मयाह 2:20; नहम 3:4; तोहचीतव पोल्लोड 19:2 * 17:1-2 17:1-2 2:22; 18:2-3,9 * 17:1-2 17:1-2 14:8 * 17:1-2 17:1-2 16:19 * 17:3 17:3 1:10 * 17:3 17:3 12:3; 13:1 * 17:4 17:4 यहजेकेल 28:13; तोहचीतव पोल्लोड 18:12-13,16 * 17:4 17:4 यिर्मयाह 51:7; तोहचीतव पोल्लोड 14:8; 18:6 * 17:5 17:5 2 तिसलुनितोर 2:6-7 * 17:5 17:5 14:8; 16:19 * 17:6 17:6 2:13 * 17:6 17:6 16:6; 18:24 * 17:7 17:7 2 तिसलुनितोर 2:6-7; तोहचीतव पोल्लोड 12:3; 13:1 * 17:8 17:8 13:1 * 17:8 17:8 9:1; 11:7 * 17:8 17:8 देवुळताड पाटाड 69:28; तोहचीतव पोल्लोड 3:5; 13:8 * 17:8 17:8 3:10 * 17:8 17:8 13:3 * 17:9 17:9 रोम सहर एळुड मेटानगा दोहतद मता. * 17:9 17:9 13:18 * 17:12 17:12 दानियेल 7:24; तोहचीतव पोल्लोड 13:1 * 17:12 17:12 18:10 * 17:13 17:9-13 12:3; 13:1

गोरेपिला गेल्लिसहता

14 “गोरेपिलाता संगे वेर राजालोर लळय कीयनुर;✱ मति गोरेपिला सामिरा सामि, राजालोरा राजाल मताहकु,✱ अद तना केयतोर, आचतोर, विस्वसिरा संगे,✱ वेर राजालोरिन गेल्लसगा.✱

15 अद बोगे आंचाळ उदिस मतव कसान ऊळतिन, अव कसाड इतेके, बूमतगडोर सबे कूळिनोर, ईनाह-आनाह मुडा लोकर, सबे जातिनोर, दुस्साड-दुस्साड बासाड वळ्हकवालोर आंदुर.✱

16-18 निमा ऊळतिन अद आंचाळि, बूमतोर राजालोरिन ताकिह कीयनद बेरा सहर† आंदु.✱ निमा ऊळतिन, अव दहा कोहक ओसो रकस बह कीयनुड, अद बोगे आंचान कोटे कीयनुड. कीसि तानाड गेंदेड कुळहचि, तान कूळल कीयनुड.✱ अह कीस तानाड अविड तिनदनुड‡, तान किसते बोळसनुड.✱ देवुळताड सबे पोल्लोड निटम आनाहि,✱ ओर राजालोर, रकसतुहक राजेम ईकल इनजोर, उंद एका आसि, रकसताड केंजसोर मनिर इनजोर, देवुळि इद विचरतुन ओरा बुदतगा वाटटा,” इनजोर इता.

18

बेबिलोन सहर बूळेम आता

1 पया ओसो उंद देवतुल, पोगोन देवुळता जागाताहि रेगनद ऊळतन.✱ तान्क पकाय अदिकर मता. ताना सोबाता वेहचते पूरा बूमतगा वेहच आता.

2-3 अद जोरते इद्रम केयता:

“बेबिलोन सहरता लाग्वद साद्याल कबळता रिमाते, सबे जातिनोर कलियतोर.✱

बूमतोर राजालोर ताना संगे साद्याल कबळ कीतोर.✱

ताना बेहरा मादगडाहि, बूमतगा दंदा केवालोर मन्कलोर साव्कर आतोर.✱

अदिहक बूळेम आता, बूळेम आता, बेरा बेबिलोन सहर बूळेम आता!✱

इंजेके अद सहर देयहक मनदनद जागा आता.

सबे देयहक अगा मन्हताड.✱

सबे पोलवव पिटेड अगा गूडाड पंडटाड,✱”†

इता.

4 ताना पया, पोगोन देवुळता जागाताहि, ओसो उंद लेड केंजतन. अद इद्रम इता:

“ए नावा मन्कलोरिर! मीट ताना पापमते कलियमाट!

ताना सिक्सा मीक दोर्कमाकि! तानगडाहि पेसिस वाटु!✱

5 ताना पापम पोगोटा बूमतगा एवनाह, कुपा कीतप लेहका आता.✱

ताना लाग्वद कबळतुनु, देवुळि इंजेके सीता कीसि, तान्क सिक्सा ईयगा.✱

6 ‡अद दुप्पोरिहक लाग्वाड कबस्क कीतप लेहका, तान्क अहे कीम्हट.

आयो, तान्कुरेंड पटिड बद्ला ईम्हट.✱

अद दुप्पोरिहक ईतद बेचोन एर्स मंदु,

तान्काय रेंड पटिड एक्वा एरतदिन, ताना कस्लातगा वळ्सीम्हट.✱

7 अद सहर तना इद्रम सीता कीयलाह आता: नना रानिना लेहकान उदतन!

नना रांडे आंचानन आयोन!

नना बेस्केन दुकम आयोन आयकन इनजोर, सीता कीयलाह आता.✱

अदिनेनाहक अद बेचोन पोगयिदु,

बेचोन विचर वातप सबे बेसता मादुन दोर्किह कीदु,

अचोन तान्क सिक्सा ईम्हट, दुकम ईम्हट.✱

✱ 17:14 17:14 16:14 ✱ 17:14 17:14 1 तिमोति 6:15; तोहचीतव पोल्लोड 1:4-5; 19:16 ✱ 17:14 17:14 मत्याल 22:14; रोम सहरतोर 1:6-7

✱ 17:14 17:14 3:21 ✱ 17:15 17:15 5:9-10 † 17:16-18 17:16-18 बेरा सहर इतेके रोम इनदनद सहर आंदु. ✱ 17:16-18 17:16-18

16:19 ✱ 17:16-18 17:16-18 यहजेकेल 16:37,39; तोहचीतव पोल्लोड 18:17,19 ‡ 17:16-18 17:16-18 तानाड अविड तिनदनुड तेना अर्तम इतेके,

ताना मालसोमतुन कयदे कीयनुर. ✱ 17:16-18 17:16-18 12:3; 13:1; 18:8 ✱ 17:16-18 17:16-18 10:6-7; 19:9 ✱ 18:1 18:1 10:1;

17:1,7; 20:1 ✱ 18:2-3 18:2-3 यिर्मयाह 51:7; तोहचीतव पोल्लोड 14:8 ✱ 18:2-3 18:2-3 17:1-2 * 18:2-3 18:2-3 इगा “साद्याल कबळ” इतेके

वेल्लाडे देसेहकनोर तमा मालसोमतुन बोल्गिह कीयलाह, देवुळताड अडोन देहचि, बेबिलोन सहरता संगे दंदा कीतोर. ✱ 18:2-3 18:2-3 यहजेकेल 27:9-25 ✱ 18:2-3

18:2-3 यशायाह 21:9; यिर्मयाह 51:8; तोहचीतव पोल्लोड 14:8 ✱ 18:2-3 18:2-3 16:13 ✱ 18:2-3 18:2-3 यशायाह 34:11,13-15; सपन्याह 2:14

† 18:2-3 18:2-3 बेव मोदुल कापदेहकने इद पोल्लो ओसो वास्ता: “पोलवव एड वानाह मनदनव सबे जन्वर्क अगान जागा पोयताड.” ✱ 18:4 18:4 यशायाह 52:11;

यिर्मयाह 50:8; 51:6,9,45; 2 कुरिततोर 6:17 ✱ 18:5 18:5 यिर्मयाह 51:9 ✱ 18:5 18:5 16:19 ‡ 18:6 18:6 वचन 4-5 बूमतगा मनवालोर देवुळता

मन्कलोरिहक वेहतद मन्हता. मति इगडाहि बेव पोल्लोड मन्हताड, अव देवुळता सिक्सा ततनविस्किहक वेहतव मन्हताड बहे. ✱ 18:6 18:6 देवुळताड पाटाड 137:8; यिर्मयाह

50:15,29 ✱ 18:6 18:6 14:10; 17:4 ✱ 18:7 18:7 यशायाह 47:7-8; सपन्याह 2:15; देवुळताड पाटाड 10:5-6; सभोपदेशक 8:11 ✱ 18:7

18:7 यहजेकेल 28:2-8

8 तान नेयम कीयनद डीसाता देवुळि, तान्काय लावता मन्हता.✧

अदिनेनाहक तानगा उंदिय दियाते, तिपल्क वास अरयनुड इतेके:
हामुरि, दुकमि, दुकळि इव सबे अरयनुड.✧

ओसो अद सहर किसते कर्विस, बूळेम आयगा,”✧
इनजोर इता.

बेबिलोन सहरतगा दंदा केवालोर अळयहतोर

9 अद सहरता संगे सात्याल कबळ कीतोर्, ताना संगे दंदा कीसि साव्कर आतोर राजालोर्,✧ अद सहर कर्वनद उंडुलतुन ऊळनुर.✧ ऊळिसि,
तानेनाहक अर्युल पासोर अळयनुर.✧

10 ओर अद सहरताड तिपल्कनेनाहक रेयिसि, जेक निचि इद्रम इनदनुर: “अलो! बेरा सहरतिन! बेबिलोनतिन, बेरोर राजालोरा सहरतिन!
नीक बेचोन गोसा वाता!✧ गट्कामेटेन नीक सिक्सा दोर्कता,✧” इनदनुर.

11 ओसो इद बूमतगा दंदा केवालोर मन्कलोर्, इंजेके तमा मादुन असवालोर बोरे इलेर इनजोरे,✧ अद सहर कर्वनदिन ऊळिसि, दुकमते
अळयना-केयना कीयनुर.✧

12 तमाड बंगर्क, वैडिड, मिळ्स्कनव बंडाड, मोतिड, राजालोर केगयनव पका दाराताड गेंदेड,✧ गम-गम एस्कनव नळकतव मराड,
एन-पल्कने पंडटद मालु, पकाय मोलाताड मराने पंडटद मालु, इतुळता मालु, कचता मालु, सोबाताड बंडाने पंडटद मालु,

13 बेस गब वायनव मस्लाड, टूपमि, गम-गम एस्कनद अतर्नेय, बेस-नेहना एस्कतद एवेगि, अंगुर जोमा, जयतुन नेयु, असलता गोहक पिडि
ओसो गोहकु, कोंदाड-मूरेड, गोरेड, एर्देड, कोडाड, कोडा गाडाड,✧ ओर्युलतोर्,✧ इव सबेटविन असवालोर बोरे इलेर इनजोर अळयनुर.

14 ओसो सहरतुन इनदनुर, “निमा पकाय विचर कीतिन, अद बेसता माल इंजेके नीक दोर्को. नियगा मतदु वेल्ला दाराता मालु, ओसो पका
सिंगमता मालु, इंजेके मायता. नियडोर मन्कलोरिहक, अद इंजेके मुर्तिय दोर्को,” इनदनुर.

15 इद मादुन अद सहरतोर मन्कलोरिहक वमिसि, साव्कर आतोर दंदा केवालोर, ताना तिपलतुन ऊळिसि, रेयिस मन्जि, जेक नितनुर. निचि
अळसोर, दुकम आसोर इद्रम इनदनुर:

16 “अलो! निमा बेरा सहरतिन! राजालोर केगयनव पका दाराताड गेंदेड उहचि, बंगर्क, मिळ्स्कनव बंडाड ओसो मोतिड केगतद, रानिना
लेहका मतिन.✧

17 इंजेक ऊळा! नियगा मता इचोक कोताड ओसो मालु, गट्कामेटेन बूळेम आताड,”✧ इनजोर इनदनुर. सम्दुरतगा ओडाड पूंडवालोर,
ओडाने अनवालोर, ओडानाड माल्कालोर,✧ ओसो अगा कबळ-काम केवालोर सबेटोर, सहरताहि जेक नितनुर.

18 निचि अद सहर कर्वनद उंडुलतुन ऊळनुर,✧ ऊळिसि “इचोटा बेरा सहरता लेहका बेद सहर मन्हता!”✧ इनजोर केयनुर.

19 ओसो दुकम आताहकु, तमाड तलानगा दुरातुन वाटनुर. वाटिसि इद्रम अळसोर केयनुर, “इद सहरतगा पकाय मालसोम मताहकु, ओडानोर
अद मालसोमते साव्कर आतोर. मति इंजेके गट्कामेटेन इद बूळेम आस्ता!”✧ इनजोर जोरते केयनुर.

20 ए देवुळदीपतगा मनवालोरि! देवुळता मन्कलोरि! किर्स्तुनाड बळयिरि! देवुळता कबुरतोरि! अद सहर मीक कोटुल पोस मताहकु,
मियेनाहक देवुळि तान्क इंजेके सिक्सा ईता.✧ अदिनेनाहक गिर्दा आम्हटु!✧

21 अस्के उंद पका लावता देवतुलि,✧ बेरा जेता बंडाता लेहकाडा बंडातुन तेहचि, सम्दुरतगा वाटसोरे इता, “देवुळि बेरा सहर बेबिलोनतुन,✧
इद्रमे तेहच वाटिसीयगा, ओसो बूळे कीयगा. ताना पया अद सहर मुर्तिय दिसो आयगा.✧

22 बेबिलोन सहरतिन! नियगा ओसो बेस्केन जेतुर एचनद, पाटा वागनद, सनय ऊरनद, अकुम ऊरनद केंज वावो आयगा. मिश्रि, कुमालोर,
कोल्से कबळ केवालोर, इद्रमलेहकाडोर दंदा केवालोर इंजेके नियगा मनोर आयनुर. जेता बंडाते पिंड नोगनद लेड, इंजेके नियगा केंज वावो
आयगा.✧

23 इंजेके ईकळ आयहपा, चिमलिड पोतिह कीयलाहि, मन्कलोर मनोर आयनुर. मर्मिना गिर्दाते एंदना-पागना केंज वावो आयगा.✧ नियगा
दंदा केवालोर पूरा बूमतोरिहक बेरोर मंदुर.✧ नियडोर मन्कलोर तमाड ओदेने, सबे जातिनोरिन लेसिह कीदुर.✧

24 इद बेरा सिक्सा नीवा पोगोन बाराहक अरता इतेके, नियगा देवुळता कबुरतोरिन, पूरा बूमतगा देवुळता मन्कलोरिन, ओसो दुसोर मन्कलोरिन,
नियडोर हक्कतोर इनजोरे,”✧ इन्जि अद देवतुल इता.

✧ 18:8 18:8 यिर्मयाह 50:34; तोहचीतव पोल्लोड 11:17-18 ✧ 18:8 18:8 यशायाह 47:9; यिर्मयाह 50:31-32 ✧ 18:8 18:8 17:16-18 ✧ 18:9
18:9 17:1-2 ✧ 18:9 18:9 14:11; 19:3 ✧ 18:9 18:9 यहजेकेल 26:16-17; 27:35; तोहचीतव पोल्लोड 2:22 ✧ 18:10 18:10 14:8;
16:19 ✧ 18:10 18:10 17:12 ✧ 18:11 18:11 यहजेकेल 27:9-25 ✧ 18:11 18:11 यहजेकेल 27:27-34 ✧ 18:12 18:12 17:4
✧ 18:13 18:12-13 यहजेकेल 27:12-22; तोहचीतव पोल्लोड 17:4 ✧ 18:13 18:13 ओर्युलतोर् यहजेकेल 27:13; 1 तिमोति 1:9-10 ✧ 18:16 18:16
17:4 ✧ 18:17 18:17 17:16-18 ✧ 18:17 18:17 यहजेकेल 27:28-29 ✧ 18:18 18:18 14:11 ✧ 18:18 18:18 यहजेकेल 27:32;
तोहचीतव पोल्लोड 13:4 ✧ 18:19 18:18-19 16:19; 17:16-18 ✧ 18:20 18:20 6:10; 19:2 ✧ 18:20 18:20 यिर्मयाह 51:48; तोहचीतव
पोल्लोड 12:12 ✧ 18:21 18:21 5:2; 10:1 ✧ 18:21 18:21 16:19 ✧ 18:21 18:21 यिर्मयाह 51:63-64; यहजेकेल 26:21 ✧ 18:22
18:22 यशायाह 24:8; यिर्मयाह 25:10; यहजेकेल 26:13 ✧ 18:23 18:23 यिर्मयाह 7:34; 16:9 ✧ 18:23 18:23 यशायाह 23:8; तोहचीतव पोल्लोड
6:15 ✧ 18:23 18:23 न्हम 3:4; तोहचीतव पोल्लोड 9:21 ✧ 18:24 18:24 मत्याल 23:35; तोहचीतव पोल्लोड 16:6; 17:6

19

गोरेपिलाताड मर्मिड

- 1 इव सबे आतापया, पोगोन देवुळदीपतगा वेल्लाय मुलु रोदा पोयतना लेहका, रोदा पोयतनद केंजतन. ✨ ओर इद्रम इतोर:
“हलेलुया!” मावा देवुळिये मन्कलोरिन पिसिह कीयनदु; ✨
अदे मान ईयना लायकता आंदु. अदे लावता देवुळि. ✨
- 2 अद सेतेमते नेयम कीस्ता. ✨
इतेके अद बेरा बोगे आंचाळि, तना सिंङ्गि कबळते, पूरा बूमतोरिन करब कीस मता. ✨
देवुळतुन माळवालोरिन अद आंचाळ हळ्कताहकु,
देवुळि ओरेनाहक इंजेके तान्क सिक्सा ईसि बद्दला एता, ” ✨
इनजोर रोदा पोयतोर.
- 3 ओर ओसो उंद मल्का इतोर,
“हलेलुया! अद सहर कर्वनद उंडुलि, अमेसा-अमेसा पेससोरिन मनदगा, ” ✨
इनजोर रोदा पोयतोर.
- 4 वीसा नालवुर पेदल्कु, ओसो नालुड आस जीवात मनदनव दिचिड ✨, “आमेन, हलेलुया” इनजोर, राजकुर्सतगा उदिस मतद देवुळतुन, दंडुम अर्सि मोळ्कतोर. ✨
- 5 अस्के राजकुर्सतगडाहि उंद लेड इद्रम इता:
“ए देवुळतुन माळवालोरिर! तान्क रेयवालोर उड्लोरिर, बेरोरिर! ✨
मावा देवुळतुन जोहर कीम्हटु, ” ✨
इनजोर इता.
- 6 इतस्के पया वेल्लाटोर लोकरु रोदा पोयतना लेहकाडा लेड केंजतन. एताड राल्क नेकना लेहका, ओसो पका गुळ्जना लेहका, अद केंज वांदु. ✨ अद लेड इद्रम इंदु:
“हलेलुया! सामि, मावा देवुळि,
बेरा डीसाता, राजेम ताकिह कीस्ता. ✨
- 7 माट गिर्दा-वेळ्का आयिड! ताना जोहर कीयिड! ✨
ऊळाट, गोरेपिलाताड मर्मिड एवताड. ✨
मर्मिनेनाहक मर्मपिला तयर आता. ✨
- 8 तान्क उहतलाह गुलगुल मनदनद,
मिळ्कनद, डागिललेवद गेंदे दोर्कता. ” ✨
इद गुलगुल मनदनद गेंदे इतेके, देवुळता मन्कलोर कीतव सेतेमताड कबस्कु आंदुड. ✨
- 9 पया अद देवतुल नाक इता, “इद्रम रासा: गोरेपिलाता मर्म-कुळपतुहक केयतोरु, ओर देय्वातोरु, ” ✨ इनजोर इता. ओसो, “इव पोल्लोड देवुळताड सेतेम पोल्लोड आंदुड, ” ✨ इनजोर इता.
- 10 इतस्के नना अद देवतुलतुन दंडुम अरयलाह, तानाड काल्क अरतन; ✨ मति अद इता, “नाक दंडुम अरमा! नीवा लेहकान, नीवा ऐगेटोर विस्वसिरा लेहकान, नना वने येसुनेनाहक साक्सि ईसोर, ✨ देवुळतुन माळवानने! ✨ देवुळतुने मोळ्का. बह इतेके येसुना साक्सि ईयनदे, देवुळता सेतेम कबुर वेहतनाह आस्ता, ” इनजोर इता.

किर्स्तु पांङ्गि कोडातगा उदिस, लळेम आस्तोग

- 11 पया देवुळदीप पडुने आस मतद ऊळतन. ✨ अगा उंद पांङ्गि कोडा मता. ✨ ताना पोगोन ओर्वीगा उदिस मतोग. ओना पेदिर बर्वस लायकतोग, सेतेमतोग. ✨ ओग सेतेमते नेयम कीसि, लळय कीस्तोग. ✨

✨ 19:1 19:1 11:15 * 19:1 19:1 “हलेलुया” इद इङ्गि पोल्लो आंदु. इद पोल्लोता अर्तमि, “सामिहक जोहर आयि” इद्रम आस्ता. ✨ 19:1 19:1 7:10 ✨ 19:1 19:1 4:11 ✨ 19:2 19:2 देवुळताड पाटाड 19:9; तोहचीतव पोल्लोड 16:7 ✨ 19:2 19:2 17:1-2 ✨ 19:2 19:2 व्यवस्थाविवरण 32:43; 2 राजा 9:7; 2 तिसलुनितोर 1:5-7; तोहचीतव पोल्लोड 6:10; 16:6; 18:20 ✨ 19:3 19:3 यशायाह 34:10; तोहचीतव पोल्लोड 14:11; 18:9 ✨ 19:4 19:4 4:4,6 ✨ 19:4 19:4 4:10; 5:8,14; 7:11; 11:16 ✨ 19:5 19:5 13:16 ✨ 19:5 19:5 देवुळताड पाटाड 115:13; 134:1; 135:1; तोहचीतव पोल्लोड 11:18 ✨ 19:6 19:6 यहेजकेल 1:24; तोहचीतव पोल्लोड 1:15; 6:1; 11:15 ✨ 19:6 19:6 देवुळताड पाटाड 93:1; 97:1; 99:1; तोहचीतव पोल्लोड 1:8; 11:17 ✨ 19:7 19:7 11:13 ✨ 19:7 19:7 मत्याल 22:2; 25:10; योहन 3:29; इपिसुसतोर 5:25-27,32 ✨ 19:7 19:7 लूकाल 12:36; तोहचीतव पोल्लोड 21:2,9 ✨ 19:8 19:8 15:6 ✨ 19:8 19:8 3:4-5; 15:4 ✨ 19:9 19:9 मत्याल 22:2-3; लूकाल 14:15 ✨ 19:9 19:9 17:16-18; 21:5; 22:6 ✨ 19:10 19:10 22:8 ✨ 19:10 19:10 12:17 ✨ 19:10 19:10 बळयिर 10:26; तोहचीतव पोल्लोड 22:9 ✨ 19:11 19:11 यहेजकेल 1:1; योहन 1:51; तोहचीतव पोल्लोड 4:1 ✨ 19:11 19:11 6:2 ✨ 19:11 19:11 1:4-5; 3:7,14 ✨ 19:11 19:11 देवुळताड पाटाड 96:13; यशायाह 11:4

12 ओनाड कोंडाड किस मळगना लेहकाडाड मताड. ✨ ओना तलातगा वेल्लाडे राजटोपिड मताड. ✨ ओना पेदिर वने रासिस मता. ओन विळिसस, अद पेदिरतुन बोगे दुस्रो मन्कल पुनोग. ✨

13 ओग नेतुर इल्हकिस मतद गेंदे उहचि मतोग. ✨ ओन देवुळता पोल्लो इनजोर इंदुर. ✨

14 देवुळदीपतोर सीपय्क पांड्रि कोडाना पोगोन उदिसि, ओना पयाह पयाह अंदुर. ओर उहच मतव गेंदेड गुलगुल मताड, पांड्रि मताड, डागिल्लेवा मताड. ✨

15 तना विस्दताड जातिनोर सबेटोरिन कोटलाहि, ओना तोडटाहि ओळतद तल्वर कसेग पेसिस मंदु. ✨ ओग तना राजडुडि पोसि, ओरा पोगोन राजेम कीयनोग. ✨ ओरिन बेरा डीसाता देवुळता ओडता बोंदातगा वाटिसीयनोग; अगा ओरिन अंगुर जोमा पेगतपु, ओग ओरिन तनाड काल्कने विहकनोग. ✨

16 ओना गेंदेतगा ओसो कोगकतगा† तना पेदिर रासिस मता. अद इद्रम मता: “सबेटोर राजालोरा राजाल, ✨ सामिरा सामि” इनजोर मता. ✨

17 अचोटेने उंद देवतुल पोळदतगा निच मतद ऊळतन: अद पोगोन पगियनव सबे गंदाल पिटेनः जोरते इद्रम इता: “अलेट! देवुळि तयर कीतद कुळप तिनदलाह, जमा आम्हट! ✨ अगा मीक पकाय तिनदलाह दोर्किहता.

18 राजालोर, सायबालोर, सीपय्क, कोडाड ओसो अविस्कना पोगोन उदिसि पूडवालोर, ओर्युलतोर, ओर्युल आयवोर, साव्कर्क, उडूलोर, बेोर, सबेटोर ✨ मन्कलोराड अविड तिनदकिर,” ✨ इनजोर इता.

19 इतस्के नना ऊळतन: अद सम्दुरतगडा रकस, § बूमतगडोर राजालोर, ओराड सबेटोर सीपय्क जमा आस मतोर. ओरू पांड्रि कोडाता पोगोन उदतोना, ओसो ओनाड सीपय्कना संगे लळय कीयलाह, जमा आस मतोर. ✨

रकस ओसो जोल कबुरतदू बूळेम आस्ताड

20 आतस्के, पया पांड्रि कोडातागा उदतोगु अद रकसतुन पोयतोग. जोल कबुर वेहतनद बूमतगडा रकसतुन ✨ वने पोयतोग. पोसि, रेंड आसि रकस्किनु, मळगनद किसबटटगा, जीवा अग्केन वाटिसीतोग. ✨ (बूमतगडा रकस इतेके, मुनेता रकसता मुनेह, बामनाड सीनाड तोहन्दु; तोहचि मुनेता रकसता सीना रासतोरिनु, ताना बोमातुन मोळकतोरिनु, नाळेह कीदु, ✨)

21 कोडाता पोगोन उदिस मतोगु, रकसता तोळतोरिन, तना तोडटाहि पेसतद तल्वर कसेटे हक्कतोग. पया सबे गंदाल पिटेड ओराड अविन, पोटाड पंजनाह तिताड.

20

देयहकना मुक्यान अजर वर्सानिनाहक दोहतना

1 रकसता तोळतोरिन हक्कतापया, पोगोन देवुळदीपताहि उंद देवतुल इळन रेगनदिन ऊळतन. ✨ तानगा देयमदीपता सिक्सा-बोंदाताड तालम कय्क मताड. ✨ ओसो उंद बेरा गोल्स पोस मता.

2-3 पया अद देवतुलि मासुंडतुन पोसि, दोहच ओता. अद मासुंडि इतेके, मुनेता तरसि. तान देयहकना मुक्याल ओसो सयतन वने इन्हतोर. ✨ देवतुल तान दोहच ओसि, देयमदीपता सिक्सा-बोंदातगा वाटिसीता. ✨ वाटिसि अगदुन केहचि, बोगे तेगयनायो इन्जि, तालम ईता. अद्रम कीताहकु, अजर वर्साड आनाह, सबे जातिनोर लोक्ुरिन, देयहकना मुक्याल लेसिह कीया पगवो. ✨ अजर वर्साड मारतापया, तान गळिकहक विळसमुळ आयगा.

4 पया नना राजकुर्सिन ऊळतन. अविस्कना पोगोन बोर उदिस मतोर इतेके, बूमतगा मनदहपा उच्चुर मन्कलोर अद रकसतुन, ताना बोमातुन, मोळकवोरू ✨ ताना सीनातुन तमाड तला-कपरानगा, कय्कनगा रासवोरू. ✨ ओर येसुना ओसो देवुळता पोल्लोता साक्सि ईताहकु, ✨ विस्दतोर ओराड तलान डायिस मतोर. ✨ अद्रम डोलतोर मन्कलोराड जीवाड, अव राजकुर्सिनगा उदिस मतदिन ऊळतन. देवुळि ओरिहक नेयम कीयनद अदिकर ईता. ओर ओसोवने जीवा अर्सि, ✨ किर्स्तुना संगे अजर वर्साड आनाह, राजेम ताकिह कीतोर. ✨

5 इदे डोलतोरगडाह मुनेता तेगमुळ आंदु, ✨ दुसोर हातोर मन्कलोर अजर वर्साड मारतस्केने जीवा अरतोर.

✨ 19:12 19:12 दानिय्येल 10:6; तोहचीतव पोल्लोड 1:14 ✨ 19:12 19:12 6:2 ✨ 19:12 19:12 2:17 ✨ 19:13 19:13 यशायाह 63:3 ✨ 19:13 19:13 योहन 1:1; इब्रितोर 1:2 ✨ 19:14 19:14 3:4-5 ✨ 19:15 19:15 यशायाह 11:4; 2 तिसलुनितोर 2:8; तोहचीतव पोल्लोड 1:16 ✨ 19:15 19:15 देवुळताड पाटाड 2:9; तोहचीतव पोल्लोड 2:26-28 ✨ 19:15 19:15 यशायाह 63:3; योएल 3:13; तोहचीतव पोल्लोड 14:10,19-20 † 19:16 19:16 कोगकतगा “कोगकपोगोन मनदनद गेंदेतगा” इद अर्तम वने अरयहता. ✨ 19:16 19:16 1:4-5 ✨ 19:16 19:16 1 तिमोति 6:15; तोहचीतव पोल्लोड 17:14 ‡ 19:17 19:17 गंदाल पिटेन मोदुल कागिदते वेट “पिटेन”. ✨ 19:17 19:17 1 शमूएल 17:44; यिर्मयाह 12:9; यहजेकेल 39:17 ✨ 19:18 19:18 11:18; 13:16 ✨ 19:18 19:18 यहजेकेल 39:18-20; तोहचीतव पोल्लोड 6:15 § 19:19 19:19 इद पुस्तकता 13:4 वचन ऊळट. ✨ 19:19 19:19 16:14-16 ✨ 19:20 19:20 16:13 ✨ 19:20 19:20 14:10; 20:10,14-15; 21:8 ✨ 19:20 19:20 13:12-17 ✨ 20:1 20:1 10:1; 18:1 ✨ 20:1 20:1 1:18; 9:1 ✨ 20:2-3 20:2-3 पटमुळि 3:1; तोहचीतव पोल्लोड 12:3,9 ✨ 20:2-3 20:2-3 2 पत्रु 2:4 ✨ 20:2-3 20:2-3 12:9 ✨ 20:4 20:4 दानिय्येल 7:9,22; मत्याल 19:28; तोहचीतव पोल्लोड 3:21 ✨ 20:4 20:4 7:3; 13:12,15-17 ✨ 20:4 20:4 1:2,9 ✨ 20:4 20:4 6:9 ✨ 20:4 20:4 योहन 14:19 ✨ 20:4 20:4 2 तिमोति 2:12; तोहचीतव पोल्लोड 2:26-28; 3:21; 5:9-10; 22:5 ✨ 20:5 20:5 लूकाल 14:14; पिलिपितोर 3:10-11; 1 तिसलुनितोर 4:16

6 इद्रम मुने जीवा अरवालोर देव्वातोर्, देवुळि ओरिन तना मन्कलोर इन्हता. ✨ ओरिहक पयाडा हामुरि* दल्गो, ✨ मति ओर देवुळता ओसो किर्स्तुना बूमयालोर आयनुर. ✨ ओसो किर्स्तुना संगे अजर वर्साड राजेम ताकिह कीयनुर. ✨

देयहकना मुक्याल बूळेम आस्ता

7 पया अजर वर्साड मारतापया, उंद देवतुलि, देयहकना मुक्यान दोहतगडाहि विळिसीयगा.

8 सिक्सा-बोंदाताहि पेसिसि, अद बूममेंड मनवालोर सबे जातिनोरिन, नाळेह कीयलाहि दायगा. ✨ ओर जातिनोरिन गोग ओसो मागोग इन्हतोर. ✨ देयहकना मुक्याल ओरिन लळयतेनाहक जमा कीयलाहि दायगा. ✨ ओर मन्कलोर् सम्दुरता उस्कोलेहकान लेक पगवप मनदनुर.

9 ओर बूममेंड तिरियनुर, ओसो देवुळि जीवा कीतद, ताना लोकुर मनदनद सहरतुन सर तिरियनुर. ✨ मति पोगोटाहि किस रेगिसि ओरिन बूळे कीयगा. ✨

10 ताना पया ओरिन नाळेह कीसोर मतद देयहकना मुक्यान, उंद देवतुलि मळगनद किसबटटगा वाटिसीयगा. ✨ अगाने अद रकसतुन, ओसो जोल कबुरतदिन, मुनेन वाटटद मन्हता. ✨ अबु अगा नग्का पिळ्विळ, पियल-पोळद, अमेसा-अमेसातुहक किस मंताते, सिक्सा आसोर मनदनुड. ✨

आक्रिता नेयम

11 पया उंद बेरा पांड्रि राजकुर्स्तुन ऊळतन. ताना पोगोन देवुळि उदिस मतदिन ऊळतन. अचोटेने इळता बूमि ओसो पोगोटा बूमि, ताना मुनेहताहि वितताड. अविस्कना पता-जाडा वने दोर्को. ✨

12 ताना पया हातोर मन्कलोर उड्लोर, बेरोर सबेटोर, देवुळता राजकुर्स्ता मुनेह नितद ऊळतन. देवतुल्क पुस्तकिन तेगयताड. ✨ अव पुस्तकिनगा रासतपु, हातोर मन्कलोर तमा जीवात मनदहपा, कीतव कबस्कना इसबते, देवुळि ओरिन नेयम कीता. ✨ पया ओसो उंद पुस्तकतुन तेगयताड. अद पुस्तकतगा, अमेसातुहक पिसवालोरारड पेदिर्क रासिस मताड. ✨

13 पया सम्दुरतगा हातोरिन, देवुळि नेयम कीता. पया बूमते हातोर मन्कलोरिन, ओसो हानादीपतगा मनवालोरिन, नेयम कीता. ✨ ओर्वोग-ओर्वोग मन्कल कीतव कबस्कना इसबते, ओना नेयम कीता. ✨

14 ताना पया हामुर ओसो हानादीप मनो, अविस्किन देवुळि मळगनद किसबटटगा वाटिसीता. ✨ इद किसबटिये अमेसाता हामुरि†. ✨

15 देवुळता संगे अमेसातुहक पिसवालोर पुस्तकतगा, बोरारड पेदिर्क रासतव इलेड, ✨ ओर कतमतोरिन देवुळि मळगनद किसबटटगा वाटिसीता. ✨

21

पोगोटा बूमि, इळता बूमि, पूनाड आस्ताड

1 (देवुळि सबेटोर मन्कलोरिन नेयम कीतापया,) नना पोगोटा बूमि ओसो इळता बूमि, पूना आतदिन ऊळतन. ✨ मुने मतद पोगोटा बूमि ओसो इळता बूमि मायता. सम्दुर वने मायता. ✨

2 पया पोगोन देवुळदीपताहि, पूना येस्सलेम इनदनद देवुळता सहर, इळन रेगनदिन ऊळतन. ✨ मर्मपेकानेनाहक मलयिह कीतद मर्मपिलाता लेहकान, अद सहर पका सोबाता दिसता. ✨

3 पया राजकुर्स्ताहि उंद लेड जोरते इद्रम इता, “ऊळाट! इंजेके देवुळि मन्कलोरगा जागा आता. अद ओरा देवुळि आयगा. ओर ताना लोकुर आयनुर. देवुळि कुद ओरा संगे मनदगा. ✨

4 देवुळि ओराड सबे तिपल्किन जेक कीसि, ओराड कंड्रिन उम्चिसीयगा. ✨ अद ओरा संगे मनाहकु, मुनेता कालम मारिस अता; ✨ अदिनेनाहक हामुर मनो आयगा, ✨ दुकम मनो आयगा, अळयनद मनो आयगा, तिपल आयनद मनो आयगा.” ✨

5 अस्के राजकुर्स्तगा उदतद नाक इद्रम इता: “ऊळा! नना सबेटविन पूना कीयलाह आतन. ✨ नना वेहतनव पोल्लोड, बर्वस लायकताड ओसो निटमताड मन्हताड. ✨ अदिनेनाहक अविस्किन रासा,” इनजोर इता.

✨ 20:6 20:6 14:13 * 20:6 20:6 पयाडा हामुरि किसबटटे अमेसाता हामुरि. ✨ 20:6 20:6 2:11 ✨ 20:6 20:6 1 पत्र 2:5,9; तोहचीतव पोल्लोड 1:6 ✨ 20:6 20:6 3:21; 5:9-10; 22:5 ✨ 20:8 20:8 12:9 ✨ 20:8 20:8 यहजेकेल 38:1-2,14-17; 39:1,6 ✨ 20:8 20:8 16:14 ✨ 20:9 20:9 यहजेकेल 38:9,16 ✨ 20:9 20:9 2 राजा 1:10,12; यहजेकेल 38:22; 39:6; तोहचीतव पोल्लोड 13:13 ✨ 20:10 20:10 19:20 ✨ 20:10 20:10 16:13 ✨ 20:10 20:10 14:10-11 ✨ 20:11 20:11 6:14; 16:20; 19:20; 21:1 ✨ 20:12 20:12 दानियेल 7:10 ✨ 20:12 20:12 मत्याल 16:27; रोम सहरतोर 2:6; तोहचीतव पोल्लोड 2:23; 11:18 ✨ 20:12 20:12 3:5 ✨ 20:13 20:13 1:18; 6:8 ✨ 20:13 20:13 रोम सहरतोर 2:6 ✨ 20:14 20:14 1 कुरिततोर 15:26; तोहचीतव पोल्लोड 21:4 † 20:14 20:14 अमेसाता हामुरि मोदुल कागिदते “पयाडा हामुरि”. ✨ 20:14 20:14 2:11; 21:8 ✨ 20:15 20:15 पिलिपितोर 4:3; तोहचीतव पोल्लोड 3:5 ✨ 20:15 20:14-15 14:10; 19:20 ✨ 21:1 21:1 यशायाह 65:17; 66:22; रोम सहरतोर 8:19-21 ✨ 21:1 21:1 2 पत्र 3:10; तोहचीतव पोल्लोड 20:11 ✨ 21:2 21:2 यशायाह 52:1; गलातितोर 4:26; इब्रितोर 11:10,16; तोहचीतव पोल्लोड 3:12; 11:2; 22:19 ✨ 21:2 21:2 यशायाह 61:10; तोहचीतव पोल्लोड 19:7; 22:17 ✨ 21:3 21:3 लैव्यव्यवस्था 26:11-12; यहजेकेल 37:27; योहन 14:23; इब्रितोर 8:2; तोहचीतव पोल्लोड 7:15; 22:3 ✨ 21:4 21:4 यशायाह 25:8; तोहचीतव पोल्लोड 7:16-17 ✨ 21:4 21:4 2 कुरिततोर 5:17; इब्रितोर 12:27 ✨ 21:4 21:4 1 कुरिततोर 15:26; तोहचीतव पोल्लोड 20:14 ✨ 21:4 21:4 यशायाह 35:10; 51:11; 65:19 ✨ 21:5 21:4-5 2 कुरिततोर 5:17 ✨ 21:5 21:5 19:9; 22:6

6 ओसोवने इता, “सबे पोल्लोड इंजेके करल आताड.☆ सबेटविना मोदुल वने ननाये. सबेटविना कोड वने ननाये.*☆ सबेटविन सुरु केवानन वने ननाये, सबेटविन मारिह केवानन वने ननाये. एग उनडा वसतोरिहक पुनेमते एग ईकन. अद एगु पिसमुळ ईयनद एताड कनिर्कनाहि पिसिहता.☆

7 बोर बोर लाग्वाड पोल्लोन गेल्सनुर,☆ ओरिहक नना इव सबे ईकन. नना ओरा देवुळि आयकन. ओर नावाड पिलाड-पेकोर आयनुर.☆

8 मति रेयवालोर मन्कलोर्, विस्वस विळसतोर, करब बुदतोर, हक्कवालोर,☆ साद्याल कबळ केवालोर, ओदेड पंडवालोर, पेन-बोमान मोळकवालोर, सबेटोर जोलहालोर,☆ नना ईयनविन दोर्किह केवोर.☆ मळगनद किसबटि ओरा तूस आयगा.☆ इदे पयाडा हामुर मन्हता,☆” इता.

पूना येस्सलेम

9 अचोटेने आक्रिताड पीळाने, निंदतव एळुड कस्लाड पोयतव देवतुल्कनगडाहि, उंद देवतुल बह कीता, नयगा वासि इद्रम इता,☆ “इगा वय! गोरेपिलाता संगे जोळेम आयनद मर्मपिलातुन, नीक तोहतहनन,”☆ इनजोर इता.

10 अचोटेने देवुळता जीवाता दळम नयगा अरिं, अद देवतुल नाक उंद बेरा मेटाकोकतगा ओता,☆ ओसि नाक उंद लेका तोहता. अद लेकाते देवुळता सहर येस्सलेम, पोगोन देवुळदीपताहि रेगनदिन तोहता.☆

11 देवुळि तानगा मताहकु, ताना डीसाता वेहचते, अद सहर मिळस्कसोर मता.☆ पकाय मोलाता हीरा इनदनद बंडाता लेहकान, मिळस्कसोर मता.☆

12 अद सहरता किले पका बेरा ओसो निल्क मता. अद किलेता गुरेतगा, बारा अगिड मताड. बारा अगिनगा बारा देवतुल्क मताड. अव उंद-उंद अगदगा, इस्येल लोकुराड बारा कूळिनोराड पेदिर्क रासिस मताड.☆

13 सहरताड नालुड आस बाजेड, मूंड-मूंड अगिड मताड.

14 अद सहरता किलेतुन बारा बंडाड वाटिस जोता दोहचि, गुरेतुन तेहतद मता.☆ बारा बंडानगा, गोरेपिलाताड बारा बळयिराड पेदिर्क रासिस मताड.☆

15 नाक वळहकसोर मतद देवतुलतगा, बंगरता कहतनद डुडि मता. अद डुडटे सहरतुन, तानाड अगिन, ताना किलेतुन कहतलाहि, तान पोस मता.

16 अद सहर नालुड पचाल्क अर्के उदिस मता. ताना लाटि, नेर्वु बराबर मता. अद देवतुलि तना डुडटे सहरतुन कहता.☆ ताना लाटि उंद अजर रेंड नूहक (1200) कोस्क मता. अद लाटि, नेर्वु, निल्कु बराबर अचोने मता.

17 अद देवतुलि सहरता किलेतुन, मन्कल कहतपु कहता. नूटा रेंड वीसाड नालुड (144) कुटाड नेर्वु मता.

18 किलेता गुरे यसब इनदनद बंडाते दोहतद मता. पूरा सहर अदमलेहका मिळस्कनद, सिरसिर आतद बंगरते पंडटद मता.☆

19 किलेता जोता बंडानगा पकाय दाराताड, रीतरतीनाड, मिळस्कनव बंडाड वाटिस दोहतव मताड. अव मोलाताड बंडाना पेदिर्क इद्रमि:

1. यसब 2. नीलमनि 3. लालडि 4. मरकत,

20 5. गोमेदक 6. मानिक☆ 7. पीतमनि 8. पेरोज 9. पुकराज 10. लहसनिये 11. दुमरकांत 12. याकूत, इद्रम मताड.☆

21 बारा अगिनाड तेल्लिड, बारा मोतिनाड मताड. उंद-उंद तेल्लि, उंद-उंद मोतिते पंडटद मता. सहरता अगि अदमता लेहकान, सिरसिर आतद बंगरते पंडटद मता.☆

22 नाक सहरतगा बेदे रावुळ दिसो.☆ बेरा डीसाता देवुळि ओसो गोरेपिला, तमा कुदि अगान मताहकु, रावुळता गर्ज इले आसि.

23 अद सहरतगा वेहच ईयलाह पोळदता, नेलाता गर्ज इले. बाराहक इतेके अगा वेहच ईयनद चिमलि इतेके, गोरेपिलाये मन्हता; तानगा देवुळता बेरा वेहच दीचिहता.☆

24 सबे जातिनोर लोकुर अद सहरता वेहचते पिसनुर. बूमतगडोर राजालोर तमाड बंगर-वेंडिड, इद सहरता लोप्पा ततनुर.☆

25 अगा बेस्केन ईकळ आयो.☆ अदिनेनाहक सहरता तेल्लतुन बेस्केन केहोर.☆

26 सबे जातिनोरा सोबाता सामनतुन, अद सहरता लोप्पा ततनुर.☆

27 ओसो कळवोग आतोर मन्कलोर आयिर, कळवोग आतद माल आयि, अद सहरता लोप्पा ओळिय पगवो. एड वायनद कबळ केवालोर मन्कलोर, ओसो जोल वळहकवालोर,☆ तानगा ओळिय पगवोर.☆ मति सिरप गोरेपिलाता अमेसातुहक पिसवालोर पुस्तकतगा, पेदिर्क रासिस मनवालोर,☆ अद सहरतगा ओळिय पगयनुर.☆

☆ 21:6 21:6 10:6-7; 16:17 * 21:6 21:6 सबेटविना मोदुल वने ननाये. सबेटविना कोड वने ननाये. 1:8 इद वचनता नोट ऊळट. ☆ 21:6 21:6 1:8; 3:14; 22:13 ☆ 21:6 21:6 यशायाह 55:1; योहन 4:10; तोहचीतव पोल्लोड 7:16-17; 22:17 ☆ 21:7 21:7 2:7,11,17,26-28; 3:5,12,21 ☆ 21:7 21:7 2 शमएल 7:14; देवुळताड पाटाड 89:26-27; रोम सहरतोर 8:14; 2 कुरिततोर 6:16 ☆ 21:8 21:8 1 योहन 3:15 ☆ 21:8 21:8 1 तिमोति 1:9-10 ☆ 21:8 21:8 1 कुरिततोर 6:9-10; तोहचीतव पोल्लोड 9:21; 22:15 ☆ 21:8 21:8 14:10; 19:20 ☆ 21:8 21:8 2:11; 20:6,14 ☆ 21:9 21:9 15:1,7; 17:1-2 ☆ 21:9 21:9 19:7; 22:17 ☆ 21:10 21:10 यहेजकेल 40:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:10; 17:3 ☆ 21:10 21:10 गलातितोर 4:26 ☆ 21:11 21:11 यशायाह 60:1-2; यहेजकेल 43:2; तोहचीतव पोल्लोड 15:8; 22:5 ☆ 21:11 21:11 4:3 ☆ 21:12 21:12 यहेजकेल 48:31-34; तोहचीतव पोल्लोड 22:14 ☆ 21:14 21:14 इब्रितोर 11:10 ☆ 21:14 21:9-14 3:12 ☆ 21:16 21:15-16 यहेजकेल 40:3; तोहचीतव पोल्लोड 11:1 ☆ 21:18 21:18 4:6 ☆ 21:20 21:20 4:3 ☆ 21:20 21:19-20 पिसमुळि 28:16-20; यशायाह 54:11-12 ☆ 21:21 21:21 4:6; 22:2 ☆ 21:22 21:22 मत्याल 24:2; मार्कल 13:2; लूकाल 21:6; योहन 4:21 ☆ 21:23 21:23 यशायाह 24:23; 60:19-20; तोहचीतव पोल्लोड 22:5 ☆ 21:24 21:24 देवुळताड पाटाड 72:10-11; यशायाह 49:23; 60:3,5,16 ☆ 21:25 21:25 जकर्याह 14:7; तोहचीतव पोल्लोड 22:5 ☆ 21:25 21:25 यशायाह 60:11 ☆ 21:26 21:26 देवुळताड पाटाड 72:10-11; यशायाह 49:23; 60:16 ☆ 21:27 21:27 1 तिमोति 1:9-10 ☆ 21:27 21:27 यशायाह 52:1; तोहचीतव पोल्लोड 22:14-15 ☆ 21:27 21:27 3:5 ☆ 21:27 21:27 2 पत्र 3:13

22

जीवा ईयनद बेरेग ओसो मराड

1 पया अद देवतुल नाक उंद बेरेग तोहता. अद बेरेटा एगु आदुर्कना लेहकान, सिरसिर एडिस मता. अद एगु जीवा ईयनद मता. ✨ देवुळता ओसो गोरेपिलाता राजकुर्सतगडाहि, अद बेरेग पोडसोर मता.

2 ताना एगु सहरता बेरा अगदा नडुमतुहक पोडसोर मता. ✨ बेरेटाड रेंड आस दडिनगा, हामुरलेवा जीवा ईयनव मराड मताड. ✨ अव मराड, नेला-नेलातुहक, अलग-अलग रीतताड पंडिड आदिदुड. इद्रम वर्सामेते बारा मल्काड आदिदुड. ओसो अव मरानाड आकिने, सबे जातिनोर मन्कलोर सत्रेम आंदुर. ✨

3 अद सहरतगा, देवुळ सरप ईतद बेदे मनो आयगा; ✨ मति देवुळि ओसो गोरेपिला, अविना राजकुर्सि अगा मनदगा. ✨ देवुळतुन माळवालोर ताना सेवा कीयनुर. ✨

4 ओसो ताना मोकमतुन ऊळनुर. ✨ ताना पेदिर ओराड तला-कपरानगा रासतद मनदगा. ✨

5 पया अगा बेस्केन नग्का आयो आयगा. अहे अगा चिमलि वेहचता, पोळद वेहचता गर्ज इले आयगा. अगा बेरा डीसाता देवुळिये, ओरिहक तना वेहच ईयगा. ✨ ओर अमेसा-अमेसातुहक ताना संगे राजेम ताकिह कीयनुर. ✨

6 इव सबेटविन तोहतस्के, अद देवतुल नाक इता, “इजेक जल्दि आयनव पोल्लोन, तन्क माळवालोरिन तोहतलाहि, तना कबुरतोरिन वेहनाह कीयनद देवुळि, मावा सामि, तना देवतुलतुन लोहता. ✨ इव पोल्लोड बर्वस कीयना लायकताड ओसो निटमताड मन्हताड. ✨

7 (येसुसामि इन्हतोग,) ‘ऊळाट! नना जल्दि वायकन! ✨ इद पुस्तकतगा पया आयनव पोल्लोड रासिस मन्हताड. ✨ अविस्किन केंजिसि, अहलेहका ताकवालोर मन्कलोर देव्वातोर्, (इनजोर येसु किर्स्तु नाक कबुर वेहतलाह लोहतोग,)’ इन्जि देवतुल इता.

उसरते मनदनव आक्रिताड पोल्लोड

8 नना योहननन इव पूरा पोल्लोन केंजतन, ऊळतन. नना इविन केंजिसि, ऊळिसि, नाक इव पूरा पोल्लोन तोहतद देवतुलतुन दंडुम अरयलाह, तानाड काल्क अरतन. ✨

9 मति अद इता, “नाक दंडुम अरमा! नीवा लेहकान, नीवा ऐगेतोर देवुळता कबुरतोर लेहकान, इद पुस्तकताड पोल्लोड वेहतप ताकवालोर लेहकान, नना वने देवुळतुन माळवानन आंदन. ✨ अदिनेनाहक (नाक आयो; मति) देवुळतुने दंडुम अर्म,” इनजोर इता.

10 ओसो अद नाक इता, “इद पुस्तकताड पोल्लोड करल आयनद कगो एरे एवता. ✨ अदिनेनाहक इद पुस्तकताड पोल्लोन मकिह कीस तासमा. ✨

11 बोर लाग्वाड कीसोर ताकिहतोर, ओर अहलेहकाने ताकिर; करब बुदतोर अहलेहकाने आसोर मनिर. ओसो बोर सेतेमतोर मन्हतोर, ओर अहलेहकाने मनिर; बोर पवित्रते मन्हतोर, ओर अहलेहकाने मनिर.

12 “(येसु नावा मेते वळहकलाह आतोग,) ‘ऊळाट! नना जल्दि वायकन. ✨ ओर्वोर्ग-ओर्वोर्ग मन्कल, तनाड कीतव कबस्कना इसबते, ओन्क बृति ईयलाहि वायकन. ✨

13 सबेटविना मोदुल वने ननाये; सबेटविना कोड वने ननाये. सुस्तोनन ननाये, मारेंगातोनन वने ननाये! सबेटविन सुरु केवानन वने ननाये, सबेटविन मारिह केवानन वने ननाये. ✨

14 बोर आपुनाड गेंदेन नोम्स वेडिह कीस्तोर, ओर देव्वातोर्! ✨ ओर सहरतगा अगिनगाहक ओळियिसि, ✨ जीवा ईयनव मरानाड पंडिन तिनदलाह, ओरिहक अदिकर दोर्कगा. ✨

15 मति देवुळताड पोल्लोन पास्कवालोर, ओदेड पंडवालोर, साट्याल कबळ केवालोर, हव्कवालोर, पेन-बोमान मोळकवालोर, जोल पोल्लोड कीयलाह गिर्दा आसि मनवालोर सबेटोर्, ✨ अद सहरता लोप्पा ओळिय पगवोर. ✨

16 इव विस्वसिरा मुडोरेनाहक पोल्लोड आंदुड. इविस्किन मीक वेहतलाहि नना येसुनन, नावा देवतुलतुन लोहतन. ✨ नना दाविद राजाना कूळतोनन आंदन. ✨ नना दीचनद विय उकालेहकाडोनन आंदन, ✨*(इन्जि येसु इन्हतोग,)” इनजोर देवतुल नाक इता.

17 देवुळता जीवा, ✨ ओसो गोरेपिलाता संगे जोळेम आयनद मर्मपिला, ✨ येसुन “वय!” इनजोर इन्हताड. इद पोल्लोतुन केंजवालोर वने, “वय” इनजोर इनिर. एग उनडा वसतोर वाथिर, विचर मनवालोर मन्कलोर, जीवा ईयनद एतुन पुनेमते उनिर. ✨

✨ 22:1 22:1 देवुळताड पाटाड 46:4; यहजेकेल 47:1; जकर्याह 14:8; तोहचीतव पोल्लोड 7:16-17 ✨ 22:2 22:2 21:21 ✨ 22:2 22:2 पुटमुळि 2:9; 3:22; तोहचीतव पोल्लोड 2:7 ✨ 22:2 22:2 यहजेकेल 47:12 ✨ 22:3 22:3 जकर्याह 14:11 ✨ 22:3 22:3 7:9 ✨ 22:3 22:3 7:15; 21:3 ✨ 22:4 22:4 देवुळताड पाटाड 17:15; 42:2; मत्याल 5:8 ✨ 22:4 22:4 3:12; 7:3; 14:1 ✨ 22:5 22:5 यशायाह 60:19; जकर्याह 14:7; तोहचीतव पोल्लोड 21:11,23,25 ✨ 22:5 22:5 दानिय्येल 7:18,27; मत्याल 19:28; तोहचीतव पोल्लोड 20:4,6 ✨ 22:6 22:6 1:1; 4:1 ✨ 22:6 22:6 19:9; 21:5 ✨ 22:7 22:7 1:3; 3:3,11; 16:15-16 ✨ 22:7 22:7 1:11 ✨ 22:8 22:8 19:10 ✨ 22:9 22:9 बळयिर 10:26; तोहचीतव पोल्लोड 19:10 ✨ 22:10 22:10 रोम सहरतोर 13:12 ✨ 22:10 22:10 दानिय्येल 8:26; तोहचीतव पोल्लोड 10:4 ✨ 22:12 22:12 3:11 ✨ 22:12 22:12 देवुळताड पाटाड 28:4; यशायाह 40:10; 62:11; यिर्मयाह 17:10; मत्याल 16:27; रोम सहरतोर 2:6; तोहचीतव पोल्लोड 2:23 ✨ 22:13 22:13 यशायाह 44:6; 48:12; तोहचीतव पोल्लोड 1:4-5,8,17; 2:8; 3:14; 21:6 ✨ 22:14 22:14 7:14 ✨ 22:14 22:14 21:12,27 ✨ 22:14 22:14 पुटमुळि 2:9; 3:22; तोहचीतव पोल्लोड 2:7 ✨ 22:15 22:15 1 तिमतो 1:9-10 ✨ 22:15 22:15 मत्याल 8:12; 1 कुरिततोर 6:9-10; तोहचीतव पोल्लोड 21:8,27 ✨ 22:16 22:16 1:1,4-5,11; 3:22 ✨ 22:16 22:16 यशायाह 11:1,10; मत्याल 1:1; रोम सहरतोर 15:12; तोहचीतव पोल्लोड 5:5 ✨ 22:16 22:16 2 पत्रु 1:19; तोहचीतव पोल्लोड 2:26-28 ✨ 22:16 22:16 रोम राजेमते विय उका गेल्लसमुळता सीना आंदु. ✨ 22:17 22:17 2:7; 14:13 ✨ 22:17 22:17 21:2,9 ✨ 22:17 22:17 यशायाह 55:1; तोहचीतव पोल्लोड 7:16-17; 21:6

18 इद पुस्तकतगा इंजेटाड ओसो वायनद कालमताड पोल्लोड मन्हताड. इव पोल्लोन केंजवालो र सबेटोर मन्कलोरिन, नना योहननन वेहतलाह आतन: बोगाय इगा रासतव पोल्लोनगा, ओसो उचुक पोल्लोड काल्हपतो! इतेके, इद पुस्तकतगा रासतव गोसाड, ओनगा देवुळि अर्हतागा.

19 अदमलेहकाने बोगाय इद पुस्तकतगा रासतव पोल्लोनगडाहि वळगा पोल्लोन तेंडटो! इतेके, इद पुस्तकतगा वेहतद (बर्कत ओन्क दोर्को आयगा. इतेके) देवुळि तना जीवा ईयनद मरातगडाहि, ओना तूसतुन तेंडगा; अहे तना सहरतगडाहि वने, ✨ ओना तूसतुन तेंडगा. ✨

20 इव पोल्लोन वेहवाल येसु इन्हतोग, “इंगो! नना जल्दि वायकन,” इन्हतोग. ✨ आमेन! ए येसुसामि वय! ✨

21 देवुळता मन्कलोर सबेटोरगा येसुसामिना देव्वा मनि. ✨ आमेन.